GOD RIITI MAJI KEPI

The New Testament in the Washkuk Language, also known as the Kwoma Language, of Papua New Guinea

GOD RIITI MAJI KEPI

The New Testament in the Washkuk Language, also known as the Kwoma Language, of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Washkuk long Niugini

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Washkuk (Kwoma)

Dialect: Kwoma or Washkuk

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
df8dc48f-feff-515c-a5a2-c9c957dac5bb

Contents

Matyu 1
Mak 82
Luk 133
Jon 217
Aposel 277
Rom 355
1 Korin 392
2 Korin 427
Galesia 451
Epesas 464
Pilipai 476
Kolosi 485
1 Tesalonaika 493
2 Tesalonaika 500
1 Timoti 504
2 Timoti 515
Taitas 523
Pilimon 528
Hibru 530
Jems 558
1 Pita 568
2 Pita 579
1 Jon 585
2 Jon 594
3 Jon 596
Jut 598
Revelesen 601

MATYU
Matyu Riita Keyir Maji Kepi

Jisas Kraist Riiti Wayega Yechi Hi

1 Diita maji eeta Jisas Kraist riina yimowurek eeka tar
wayega yechi maji. Jisas Kraist rii Devit riiti neja. Devit rii
Ebraham riiti neja.
2 Ebraham rii Aisak riiti apoko.
Aisak rii Jekop riiti apoko.
Jekop rii Juda riiti apoko riiti yaka kumwoy yechaka eecha
tar.
3 Juda rii Peres, Sara piiriiti apoko. Piiriiti awi siiti hi Tema.
Peres rii Hesron riiti apoko.
Hesron rii Ram riiti apoko.
4 Ram rii Aminadap riiti apoko.
Aminadap rii Nason riiti apoko.
Nason rii Salmon riiti apoko.
5 Salmon rii Boas riiti apoko. Riiti awi Rehap.
Boas rii Obet riiti apoko. Riiti awi Rut.
Obet rii Jesi riiti apoko.
6 Jesi rii aka tabo yima Devit riiti apoko.
Devit rii Solomon riiti apoko. Riiti awi sii Yuraia riiti mima.
7 Solomon rii Riaboam riiti apoko.
Riaboam rii Abaisa riiti apoko.
Abaisa rii Esa riiti apoko.
8 Esa rii Jihosapat riiti apoko.
Jihosapat rii Joram riiti apoko.
Joram rii Asaia riiti apoko.
9 Asaia rii Jotam riiti apoko.
Jotam rii Ehas riiti apoko.
Ehas rii Hesekaia riiti apoko.
10 Hesekaia rii Manasa riiti apoko.
Manasa rii Emos riiti apoko.
Emos rii Josaia riiti apoko.
11 Josaia rii Jekonaia riiti apoko yaka kumwoyeka eecha
tar. Diita nediik Isrel ma yenya pokojichi Bebilon akamak ye
ir.
12 Poko jichi ye irek, Jehonaia rii Sialtiel riiti apoko.
Sialtiel rii Serababel riiti apoko.
13 Serababel rii Abaiat riiti apoko.
Abaiat rii Elaiakim riiti apoko.
Elaiakim rii Eso riiti apoko.
14 Eso rii Sedok riiti apoko.

Sedok rii Ekim riiti apoko.
Ekim rii Elaiat riiti apoko.
15 Elaiat rii Eliesa rii apoko.
Eliesa rii Matan riiti apoko.
Matan rii Jekop riiti apoko.
16 Jekop rii Josep riiti apoko.
Josep rii Maria siiti ma.
Sii Jisas riiti awi. Riina eecha habatar Kraist.
17 Warek, na he. Ebraham riina heechi Devit riina heechi eeta ye wayega tar. Devit riina heechi Bebilon akamak ye i poko jir nedii heechi i eeta ye 14 wayega tabatar. Bebilon akama heechi i Kraist riiti nedii eechaba 14 wayega tabatar.

MARIA SIITA JISAS KRAIST RIINA YIMOWUR

18 Dii eeta Jisas Kraist riina yimowur nobo diitata. Riiti awi Maria siina Josep riina heechiken hisiichi heechitar. Worek, rii siin saka yatarek, sii yikapwa biika eecha siir. Holi Spiritek otiirek, sii eena eecha siiri, sii her.
19 Worek, siina yaken otiitar ma Josep rii ma kepi wey tarek, rii eena saka siina hibiya majin barek, rii siina eshar veenyechi heechi inyakan hikitar.
20 Josep rii eena hikitarek, Harapa riiti ejel rii heechirek, ya Josep riina eecha wor: “Josep, Devit riiti neja, mii opoche siina yuyeechi heechitanakech. Sii kata tawa yikapwa Holi Spiritek siina har.
21 Komas siita eeta yikapwa riina yimowunak riiti hi napa eecha haba, Jisas. Rii riiti ma mima yechi kapasek boboy bachi poyechi yesokwa hehar yicha tawa yikapwa. Eena riiti hi Jisas habato.”
22 Diita boboy sii sokwa tari, Harapa riita riiti piirapet riiti kujak mashi ya siiken sawor:
23 “Omunyego mima pochi sii hoyey yikapwan biika siichi yimowukiita. Yimowunak, riina eecha habakiita, Emanyuel.” (Diita maji eecha wocho, “God rii notaka eecha tawa.”)
24 Worek, Josep rii sokwa Harapa riiti ejel rii riina otiken eecha bar majin rii eena sumowur. Rii eena sumowurek, rii mima siina yar.
25 Siina yarek, rii siitaka eecha bana bana takasakech. Eecha ta iri, i Jisas riina yimowur. Yimowurek, Josep rii riina hi eecha habar, Jisas.

2

DIITA NOSAPEK TAWA BOBOYEN OTII HECHAR MA YE JISAS RIINA HEKEN YAR

1 Herot rii aka tabo yima tarek, Maria sii i Jisas riina Judia
nosap Bethlehem akamak eeka yimowur. Worek, winymayn
hechar ma ye ya sokwa nobok eeka tar. Eeta ma yecha
Jerusalem akamak eeka yar.
2 Yarek, ye woher, “Akar yimowuwa yikapwa Ju ma yechi
aka tabo yima rii siitak tawa? Nota riiti winyumayn ya
sokwa nobok herek, no eena ya riiti hin yesokwaken yato.”
3 Worek, aka tabo yima Herot rii eena meejirek, rii
Jerusalem ma yechaka kaw inyaka nubu nubu tar.
4 Worek, rii uwarek, opelen otiitar harapa ma ye, lo majin
pokii tar ma ye ya yopo wuchi yicharek, Herot rii yenya
woher, “Kraist riin kapo siita akamak yimowukiita?”
5 Ye awasen eecha wor: “Judia nosap Bethlehem akamak
eeka yimowukiita. God riita worek, piirapet rii mashi keyir
maji eecha wocho:
6 ‘Judia nosap Bethlehem akama ma mii aka tabo
yiman otiitawey, mii eeta karakadakasakech.
Kwoti nediik siitii kowu tawa ma por sokwanak,
eeji Isrel ma yenya nobon mukuchikiita.
Eena nota eecha wocho, rii Bethlehem akamak eeka
yimowukiita.’ ”
7 Worek, Herot rii ya sokwa eemek tar yen kuruk uwa yaya
yichi maji bar. Batarek, rii her winyumay sokwa tar nedii.
8 Worek, rii yenya Bethlehem akamak wochirek ir. Rii
eecha wor: “Na i yikapwan yeshaniga he. Kwotaq henyak,
napa ya ana wonyak, ada i riina henyak, ada riiti hi kepi i
yesokwabak.”
9 Worek, ye heechi nobon icharek, ye her mashi ya sokwa
eemek ye her winyumay sii mapo iri yikapwa riita water
eemek i bana bana siitii buya tarek, ye her.
10 Yecha winyumay siin herek, yechi inyaka kwoya woy
hiki tar!
11 Aka wok i yarechi ye her yikapwa rii awi siitaka eecha
tarek, ye yatii bogok piitiichi ye riiti hin yesokwa tar. Worek,
ye yechi ye ir kwowun tagwachi boboy kepin riina har. Gol,
kwowa ya tawa hikisheboka, kwowa ya tawa ukuka eecha
riina har.
12 Worek, sukwiyari, God riita yenya eecha wor: “Kwo
opoche Herot riitaka kawka ichanakech.” Ye meejichi ye
heechi anadii nobok i yechi akamak ir.

JOSEP RII MIMA SII YIKAPWAKA ISIP NOSAPEK HEECHI IR

13 Yecha heechi irek, God riiti ejel por yari, Josep riina
sukwiya majik bar. Bari, eecha wor: “Herot rii yikapwan
ya pi sowakwoken otiito. Na sokwa. Yikapwan, nokwapaka

eecha yeechi Isip nosapek na heechi i. Heechi i tanak, komas ada miina kawka wokiita. Herot rii yikapwan hechi ya pi sowakwoken otiito.”

14 Worek, Josep rii meejichi sokwa riiti mima yikapwa yeechiniga niyik heechi Isip nosapek ir.

15 Irek, rii eecha tarek, Herot rii har. Eecha otirek, Harapa riiti majin piirapet por riita keyiri sii eeta siiken sokwar. Eecha wor: “Ada eeji yikapwan uwarek, rii Isip nosapen heechi yar.”

HEROT RIITA EYEY YIKAPWAN PI SOWAKWOR

16 Winyumayn hechar ma ye yikapwa water eemek Herot riin veenyichi maji saka ya saworek, Herot rii eena hechi ri inyaka kwotayir. Worek, rii wosoworek, ri ow ana pichar ma ye Bethlehem akamak bana bana tar ta yey tar akama ma yechi eyey hoyey yikapwan sukwiya upurus tari sukwiya podat tarin eyey pi sowakwo hamar. Herot rii winyumayn otii hechar ma yenya wowohechari, hiki tarin, eena rii eecha tar yikapwan eecha otii tar.

17 Riita eecha otii tari, piirapet Jeremaia riita keyir maji sii eeta siiken sokwar.

18 Maji eecha wor:

“Ye Rama akamak uwar ayan meejir.
Harapa keya yesokwarin meejir.
Resel sii siiti yikapwan eena keyatar.
Keya tari, ma mima ye siina saboy eshar siikasakech.
Boyewak? Yikapwan eyey hama seechir.
Hama seechirek, eena keya tar.”

JOSEP RII MIMA YIKAPWAKA AWASEN HEECHI YAR

19 Komas Herot rii harek, God riiti ejel por rii ya Josep riina Isipek tarek, sukwiya majik wor: Yikapwa riina sowakwo tar ma ye eeta ha hamar.

20 Hamarek, eena na sokwanak, mima yikapwan yaniga Isrel nosapek awasen heechi ir.

21 Worek, Josep rii sokwa mima yikapwan yeechi Isrel nosapek heechi ir.

22 Irek, Josep rii meejir Akeleas rii apoko Herot riita otii tar Judia aka tabo yima yon rii eena yar. Eena meejichi akiichi eeta nosapek saka yirek. Sukwiya majik God riita riina eecha worek, eena rii heechi Galili nosapek ir.

23 Ichi akama pochi siiti hi Nasaret eeka yir. Rii otiirek, piirapet yecha mashi keyir maji sii eeta siiken sokwar. Yecha eecha keyir maji eecha wor: “Yecha riina eecha habakiita, rii Nasaret ma.”

3

JON BAPTIS RII MAJI SAWOTAR

1 Eeta nedii Jon Baptis rii ya God riiti majin Judia me biish
tar eemek eeka sawo tasiir.
2 Rii eecha wor: “Kwota kapasek boboy otii tawey, inyakak
hiki tawa kapasek boboyen na magiirechi! God riiti kigdom
diitaq bana bana tawa!”
3 Piirapet Aisaia rii batari, rii eeta Jon riiti yon eena batar.
Rii eecha wor:
“Ma por rii me biish tar eemek eeka uwato.
‘Harapa riiti nobon na sayarechicha.
Riiti nobon na nagw nagwa seechi ta!’ ”
4 Jon riita kamel yechi niibiik tar kapasek rikin ruwuchi
putu sapik giirii tar. Rii nowo sagan saka atarek, eena saman
atarek, heemi yechi bey ukun atar.
5 Eeta nedii Jerusalem akamak tar ma ye, Judia nosapek
tar ma ye, Jodan pak bana bana tar ma ye eyey heechi riitak
yar.
6 Yecha yarek, ye yechi kapasek boboyen geenyek kwodii
worek, Jon rii yenya Jodan pak uku yeechi tar.
7 Worek, Jon rii nokwapa nokwapa Peresi ma ye Sadyusi
ma ye riitak uku yeechibaken eena yatarek, rii her. Hechi
rii yenya eecha wor: “Kwo eeta hopo riiti yikapwa. Nama
kwona wochi tawak, kwo God riita kwotay tawa boboyen
kwo heechi akii ichu?
8 Ma yenya na jecha mukuchicha: Kwo kwoti inyaka
na dareboyetanak, yo kepin na otii ta. Eena na eecha
mukuchicha.
9 Opoche eecha hikitanakech ‘Ebraham rii eeta noti
wayega.’ li eeta saka kiki siikiitawak. Ada kwona wocho,
God rii eeta kiki sowa rii papan yeechi otiiney, iipa Ebraham
nejak siikiita!
10 Eeta yeeberu sii men muku tawa. Tawak, sii yiiken
kowutu. Kata me siik kepi wanan siiney, iipa yiichi hik
rabochinyak uwukiita.
11 “Ada kwona ukuk uku yeechi tawak, ii eeta mukuchichu
kwo kwoti inyaka dareboyer. Wowak, ma por rii ana komas
yanak, rii kwona Holi Spiritek, hika eeka uku yeechikiita. Rii
eeta harapa. Ada eeta karakada. Ada ma kepika tanak, eena
ada riiti yatii ruwa tawa bobyen kiya ik.
12 Riiti keyibochi saniga saniga heechi tawa gishagu sii
riitak tawa. Tawak, rii wit otiichi sharega saka tawak, siik
akak heechi tawak, sharega ye i hik tukuchichawak, uwutu!
Uwutawa hi sii ha hikasakech!”

JON RIITA JISAS RIINA UKU YEECHIR

13 Eeta nedii Jisas rii Galili nosapen heechi Jodan pak ir.
Irek, rii Jon riitak uku yeechiken yar.
14 Yarek, Jon rii Jisas riiti inyakan dareboyeken rii eena
otii her. Eecha wor: “Eeta kepi miita ana uku yeechikiita.
Boyewak ada miina uku yeechikiita?”
15 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Siikayekiisii. Miita
keena ana uku yeechikiita. Diita yikadey nobon otiiney,
sicha eyey nobo kepin sumowukiita.” Worek, Jon riita riiti
majin sumowur.
16 Jisas riina uku yeechi hamarek, rii pan heechi ameya
giiriibak ya sokwar. Ya sokwarek, neer tagwar. Riina
tagwachirek, God riiti Spirit sejikiir apo saka tawaga eech
ya saka riitak siirek, rii her.
17 Worek, neerek uwar aya eecha wor: “Dii rii eeta eeji ada
rukusii tawa yikapwa. Riita otii tawa abo ada eena kwoya
hecho.”

4

GABA RIITA JISAS RIINA WOSHEPII OTII OTII HECHAR

1 Worek, Spirit rii Jisas riina yeechi me biish tar eemek
Gaba riita riina woshepii otii otii heken eena ye ir.
2 Eeka tarek, jisas rii aboboy yadii 40 niyi 40 rii akasakech.
Biish tarek, rii eecha har.
3 Worek, Gaba rii Jisas riitak yar. Yarek, rii eecha wor:
“Miita God riiti yikapwa taney, diita papan na yeechi geyen
dareboy.”
4 Jisas rii meejichi awasen eecha wor: “Keyir maji eecha
wocho: ‘Ma geyeban eechi takasakech. Ye God riiti eyey
kujak saya tawa maji kepin eena sa a ta.’ ”
5 Worek, Gaba rii riina yeechi Jerusalem ye i harapa lotu
aka howuk ye yo ye ichi riina eecha wor:
6 “Miita God riiti yikapwa taney, miita na diika siitiichi
muk durii. Keyir maji eecha wocho:
‘God riita riiti ejel yenya maji wochinak,
yecha miina hehar otiikiita.
Wonyak, yecha miina tapak seechikiita.
Seechinak, kepi siikiita.
Wonyak, miiti yatii ma papak
gworomokasakech.’ ”
7 Jisas rii awasen eecha wor: “Keyir maji eecha ba-
bato: ‘Opoche miiti Harapa miiti God, riina otii otii
hechanakech.’ ”
8 Worek, Gaba rii Jisas riina yeechi harapa kwowuk ye i
ye yo ye ichi eyey diita nosapek tawa kigdomen siiti harapa
eyey boboyen riina mukuchi hamar.

9 Worek, Gaba rii eecha wor: “Miita ana yatii bogok
piitiichi ye eeji hin yesokwa taney, ada miina diita eyey
boboyen hakiita.”
10 Jisas rii awasen eecha wor: “Gaba mii na heechi i! ‘God
riiti keyir maji eecha wocho: ‘Eeta Harapa Ma Miiti God, riiti
hiban na yesokwa ta. Riiti yoban na otii ta.’ ”
11 Worek, eeta Gaba rii riina heechi saka ir. Irek, ejel ye
Jisas riitak ya riina kiyatayer.

JISAS RII GALILI NOSAPEK YO EEKA TASIIR

12 Jon riina poko jicharek, Jisas rii meejichi rii heechi
Galilinosapek eeka ir.
13 Irek, rii Nasaret akamak siikasakech. Rii i Kapaneam
akamak eeka siir. Kapaneam Galili pagirebak bana tar. Eeta
Sebyulan Naptalai nosapek eeka tar.
14 Riita diina otiirek, piirapet Aisaia riiti maji sii eeta siiken
sokwar. Rii mashi eecha wor:
15 “Pagiireba yepak, Jodan pa yepak Sebyulan nosap,
Naptalai nosap eeka tar.
Galili muk shebo shebo tawa ma
eeka tawak, ye niyik yiniga ye
harapa haba okoreenak hekiita.
16 Kata ma mima ye niyiki tawak ha
tawa eemek tawak, hab a sii eeta yenya
okoreechichakiita!”
17 Eeta nedii Jisas rii diita majin yesokwachi bar. Rii eecha
wor: “Kwoti kapasek boboyen na dareboy! God riiti kigdom
diika bana bana tawa!”

JISAS RII DIIPIIRA KAPIIRA MAN UWA YAYAR

18 Jisas rii Galili pak pagiirebak chishi icharek, rii i yaka
kumwoy piiriin her. Saimon, riiti anadii hi, Pita, riiti
kumwoy, Endru piiriin her. Piir emiyepen mayak yater yon
otiitar.
19 Otii tarek, Jisas rii piiriina hechi uwa yayeechi piiriin
eecha wor: “Ki na ya adaka eecha ta. Wonyak, ada kinya
man ya tawa tobon mukuchik.”
20 Worek, piir maya ameya heechi ya riina sumowur.
21 Worek, rii way kawka chishitarek, rii way anadii yaka
kumwoy piiriin i hebar. Piiriiti hi Jems, Jon. Piir Sebedi riiti
yikapwa. Piir yechi jabiir wok tar. Piiriiti apoko Sebedi riitak
ye eecha tar. Tarek, ye mayan sayaretar.
22 Sayaretarek, Jisas rii i piiriina uwa yayar. Uwa yayarek,
piir meejichi piiriiti eepi jabiirek ameya heechi piir Jisas
riina ya sumowubar. Piiriiti apokon heechi ya sumowuba
tar.

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA MA MIMAN YO OTIITAR

23 Jisas rii eyey galili nosap i ye yatar. I ye yatarek, yechi
nokwapa nokwapa lotu akak i yar maji pokii tar. Kigdom siiti
hadabas maji kepin rii eena sawo tar. Rii ma mima yechi hak
otii tar boboyen yeechi robotarek, ye kepi siitar.
24 Riita eecha otiir yo maji sii eyey Siria nosapek i ye yar. I
ye yarek, ma mima ye eyey ma ye hak otii ye i tarin yeechichi
riitak yayar. Eyey kapasek hak otii tar boboy ma eecha tari,
kapasek Spiritek tar ma yen, kuja sugwiyabak saka tar ma
yen, yatii tapa ha tar ma yen yeechichi riitak yayar. Yayarek,
rii eeta yenya eyey otii kepi siir.
25 Eecha otii tarek, nokwapa nokwapa ma mima ye Galili
nosapek tari, Dekapolis eeka tari, Jerusalem eeka tari, Jodan
pa pagiireba yepak tari, ye heechi ya riitaban sumowu
chishitar.

5

JISAS RII GOD RIITI MAJIN KWOWUK SAWOTAR

1 Jisas rii nokwapa nokwapa ma mima yenya herek, rii
kwowuk yo i yir. Yirek, riiti disaipel ye ya riitak ya yopo
wuchi yir.
2 Worek, riita yenya maji pokii tar. Rii pokiir maji diitata:

MA YE KWOYA HIKI TAKIITA

3 “Kata ma ye eecha hiki tawey, God riiti Spiriten no biish
wey tawey, God riiti kigdom eeta ma yechi! Yechi inyaka eeta
kwoya wey hiki takiita!
4 “Kata ma ye keya tawey, God riita yenya saboyekiita!
Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
5 “Kata ma ye yechi hin veenyi tawey, God riita yenya
mashi wosawor boboyen yepa yakiita! Yechi inyaka eeta
kwoya wey hiki takiita.
6 “Kata ma ye God riiti inyakak tawa boboyeban otii taken
hiki tawey, God riipa yenya hehar otii takiikiisiichikiita!
Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
7 “Kata ma ye anadii man rukusii tawey, God riipa yenya
rukusii takiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
8 “Kata ma ye inyaka apoma hechawey, yepa God riina
hekiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.
9 “Kata ma ye anadii man otiiniga ye yechaka eecha
anapoy anapoy siiken otii tawey, God riita yenya riiti
yikapwa haba takiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki
takiita.
10 “Kata ma yecha God riiti inyakak otii tawey, yenya kikir
poyiwey, God riiti kigdom eeta yechi. Yechi inyaka eeta
kwoya wey hiki takiita.

11 Kwota ana sumowu tawey, anadii ma ye kwona wosi-
iboy majin banak, kapasek yon kwona otiinak, nokwapa
nokwapa woshepii majin ba taney, ii kwoti inyaka sa kwoya
wey hiki ta.
12 “Na riiga ta. Kwoti hevenek tawa hadabas boboy eeta
harapa. Ma ye kwona eecha otii tawey, yecha mashi tar
piirapet eechaba yenya otiitar.

WOSHI MAJI YAMA MAJI

13 “Ana sumowu tawa ma kwota diita nosapek tawa
woshiga eecha tawa. Woshi somakwo taweyn heechiney,
kwopa shecha otiinak woshi kawka somakwo takiita? Eeta
yikadey woshi sii boyen otikasakech? Na kayek eeta
rabowak, ma ye yatiik piitiichishitu.
14 “Kwota diita nosapek tawa haba tawaga eecha tawa.
Ma ye nokwapa nokwapa akan kwowuk yo otii tari ii
veenyekasakech. (Kwowuk tawaakaman ma hechawaga, ye
kwoti habe eechaba hecho.)
15 Ma por rii lam hayichi awo bik beenyechi tadii
yichikasakech. Yaho. Rii hayichi yichi tawa eemek yichi.
Tawak, eeta akak tawa ma ye yaman kiki hecho.
16 Ma ye eecha otiiwey, kwo kwoti haban na anadii man
eechaba mukuchi ye inyak, ye sa heba ta. Wonyak ye sa
kwoti yo kepin henyak, sa kwoti hevenek tawa Apoko riiti
hin sa yesokwaba ta.

LO MAJI

17 “Kwo opoche eecha hikitaqnakech ada lo majin piirapet
yecha pokiir majin eena ada wosowoyek yar. Ada saka eena
yeechi raboken yarek. Yaho. Ada yari, lo maji mun geenyek
kwodii woken eena yar.
18 Opoche diina abosuchitanakech diitata: Neer nosap sii
tanak, eyey sokwak otii tawa boboy sii sa eyey sokwanak, lo
mogo saka rabokiitawak.
19 Wowak, ma por rii eeta lo mogo pochin wosowoyeney,
rii anadii man eechaba pokii taney, riipa hevenek ikarakada
wey siikiita. Wowak, ma por rii lo majin hehar sumowu
taney, rii anadii man eechaba hehar pokii taney riipa i
hevenek harapa ma siikiita.
20 Ada kwona wocho: lo majin pokii tawa ma Peresi ma
yecha nagwa nagwa nobon otii tawey, kwota eena kiki siinan
siiney, kwo iipa God riiti kigdom saka iyarekiitawak. Kwo
nagwa nagwa otii tawa abo na harapa otii ta.

HARAPA KWOTAY TAWA MAJI

21 “Kwo mashi meejir ma yenya eecha wor: ‘Opoche man
pi sowakwotanakech. Ma por rii anadii man pi sowakwoney,
ma ye riina yeechi ye i anasakiita.’
22 Wowak, ada kwona wocho: ma por rii riiti inyak yaka
kumwoyen kwotay taney, riina yeechi ye i anasakiita. Ma
por rii riiti yaka kumwoyen kubuchey ma wonyey, riina
yeechi ye i kaunsil ma wonyey, ii riipa hi uwu tawa eemek
ik otiikiita.
23 Wowak, mii opel hak ichaney, miita hikiney, miiti yaka
kumwoy miina majika taney,
24 miita God riina ha tawa boboyen na cheyek yichi heechi
miiti yaka kumwoyen i maji ba dabuchi awasen ya opel
boboyen na opoy ha.
25 “Ma por rii miinamajika taney, tii miina anasak ye ik
otiiney, wonyey, mii na mapo ameya maji ba dabu kepi sii.
Opoche ye i anasatanakech. Riipa miina ye i anasak otiinak,
riipa miina yeechi ye i jas riiti tapak now hanak, riipa way
yeechi polis man yeechi tapak how hanak, yepa way riina
yeechi poko jikiita.
26 Wonyak, ada kwona wocho mii poko ji akak tanak, ya
manik tokonak, mii eeka heechi ikiita.

NOBO MIMAN ANEMESHEROGO TAWA MAJI

27 “Kwota mashi diita majin meejir. ‘Akar mey miman
kwoya hechi anamesherokotanakech.’
28 Wowak, ada apa kwona wocho: ma por rii mima pochin
kwoya hechi yak gegi yataney, rii eeta mima siin riiti inyaka
wok anesmesheroko kapasek boboy otii hamar.
29 “Miiti mama yepak tawa miy siita miina otiichinyak,
miita kapasek boboyeka sakaney, ii na siin korii yeechi rabo!
Eeta kepi miiti kapasek miyin mii heechi ikiita. Eeta kapasek
miiti eyey maban hi uwu tawa eemek eyey rabochinyak
uwukiita.
30 Miiti mama yepa tapa siita miina kapasek boboyen
otiichinyak, mii sakaney, ii na tiimiichi rabo! Eeta kepi miiti
tapa pochin raboney, eeta kapasek miita eyey maba miitin
hik rabochiyak uwukiita.

MIMAN SAYE TAWA MAJI

31 “Mashi diita maji sii sokwar: ‘Ma por rii riiti miman
sayeri, rii sa siina saye jeyn keyichi ha.’
32 Apa ada kwona wocho: ma por rii riiti miman sayeney,
sii nobo anemeshe rokonan siiney, sii anadii man i siiney, rii
eeta mima siina otii nobo anemeshe rokoto. Anadii ma rii
siina yaney, ii eeta nobo anemeshe rokoto.

SABA HOWU TAWA MAJI

33 “Kwo mashi wayega ye batar majin eechaba meejir:
‘Kwo God riiti mi somak saba howu tawa maji na otii ta.
Opoche heechitanakech.’
34 Apa ada kwona eecha wocho: Kwo yon otiik wonyey,
kwo opoche heven saba howutanakech. Hevenek tawa eem
sii eeta God riiti tiikiir.
35 Kwo opoche nosapen saba howutanakech. Nosap sii
eeta God riita yatiin piitii tawa tiikiir. Kwo opoche Jerusalem
akaman saba howutanakech. Sii eeta Harapa Aka Tabo Yima
God riiti akama.
36 Kwo opoche kwoti maseken saba howutanakech.
Kwopa saka masebiyan saba howutanakech. Kwopa saka
masebiyan otiiniga kehapa siinak, apoma siikiitawak.
37 Kwota na eecha ba, ‘Ayo, yaho.’ Eeta kiki sowa. Kwo
kawka wonyey, eeta boboy sii Gaba riita yakiita.

KKAPASEK BOBOYEN AWASEN OTII TAWA MAJI

38 “Kwo mashi diita sokwar majin meejir: ‘Miy pochi horii
raboney, ii na awasen riiti miyin horii raboba. Pun reekiiney,
ii na awasen riiti pun reekiiba.’
39 Apa ada kwona wocho: ma por rii miina kapasek boboy
otiiney, mii opoche riina awasen kapasek otiitanakech. Ma
por rii miina mama yepa wagii siiriin pinyey, ii na way
heechinak yepa wadii siiriin sa pi ba.
40 Ma por riin miina ye i anaseechi miiti ruwu tawa rikin
yaken otiiney, ii na miiti saketeka eecha ha ba.
41 Ma por rii miina hegiya boboyen kiyaniga iken otiiney,
ii na kiya ichi kawka na eechaba kiya icha.
42 Ma por rii miita boboyen haken wonyey ii na ha. Ma
por rii miina boboyen yeyada yaken wonyey, mii opoche
egesiitanakech.

KWON OW ANA PICHAWA MAN RUKUSII MAJI

43 “Kwo diita mashi sokwar majin meejir. ‘Kwoti apoman
nareboyen na rukusii ta. Kwona ow ana pichawa man ii na
magiirechicha!
44 Wowak, apa ada kwona wocho: kwona ow ana pichawa
man na rukusii ta. Kwona kapasek otii tawa ma yenya na
God riina maji bachicha.
45 Kwo eecha otiinak, kwo eeta hevenek tawa Apoko riiti
yikapwa siiken sokwakiita. Riita otiichichawak, eeta ya rii
ma kepika ma kapasekeka yechi mabak ya buyato. Wayi rii
eechaba otiichichawak, kapasek otii tawa ma kepi otii tawa
ma yechi eemek eeka vato.
46 Kwota kwoti nareboyeban rukusiitawey, ii boyewak
kwo eecha hikitu God riita nona ya hakiita? Kapasek takis
yan ya tawa ma ye eecha otiito, yechi apoman rukusiito.

47 Kwota kwoti nareboyeban rukusiichi woshi ataney, ii
kwo boy harapa boboyen otiito? Yaho. Biish tawa ma ye
eecha otiito.
48 Kwo na hehar kepi ta. Kwoti hevenek tawa Apoko riita
tawabaga kwo napa eechaba ta."

6

anadii man hehar tawa maji

1 "Miita na ow poy sii ta. Mii opoche boboy kepin ma ye
hechanak, otiitanakech. Mii diita yikadey boboyen yechi mi
somak otiiney, miiti hevenek tawa Apoko rii miina ya saka
hakiitawak.
2 "Miita boboyen biish shebo shebo tawa man haney,
opoche eeta boboyen anadii ma yechi mi somak geenyik
otiitanakech. Akar man mukuchibaken otii tawa ma ye
lotu akak awa batawa eemek eecha otiitawey, mii opoche
eechaba eena otiitanakech. Boyewak ye eecha otiito? Yechi
hin anadii ma yecha yesokwaken eena eecha otiito. Kwo
diina na hiki ta. Yenya yan ha hamar.
3 Miita biish shebo shebo tawa man kiyatay tawey,
eecha na otiitanak kwotaka bana bana tawa ma ye eena
hekasakech.
4 Wonyak, God riipa hekiita. Dii eeta miiti saniga otii
tawa boboy. Miiti Apoko rii miita veenyichi otii tar boboyen
henyak, riipa miina yan hakiita.

GOD RIINA MAJI BA TAWA MAJI

5 "Miita God riina maji batanak, mii wosheipii majiga
bakasakech. Shebo wosheipii maji batawa ma ye lotu akak
iyar maji ya batawa eemek iyar ma yechi misomak geenyek
siitii God riina maji bato. Na hiki ta! Yenya yan ha hamar.
6 Miita God riina maji bak otiiney, mii na miiti aka wok
iyarechi nubereja dasiipiichi miiti veenyi tawa Apoko riina
na maji ba. Miiti Apoko rii miita veenyi otii tawa boboyen
hewak, riipa yan miina hakiita.
7 "Kwota God riina maji banak, opoche3 shebo shebo
tawa ma batawaga eecha batanakech. Yecha eecha hikitu
yecha nokwapa nokwapa ameda ameda maji banak, yenya
meejikiita.
8 Opoche yecha otiitawabaga eecha otiitanakech. Kwoti
Apoko rii kwota dopo tawa boboy hecho. Kwota riina
wohenyan tawey, rii hecho.
9 Kwota na riina maji jecha ba:
'Noti Apoko mii hevenek tawa.
Miiti hi sa kepi wey ba ta.
10 Miiti siitii kowu tawa kigdom sii sa ya.

Miiti inyakan hevenk sumowutawaga nota nosapek tawa
ma na eechaba sumowuba ta.
11 Nota yadii pochi dopo tawa aboboyen miita nona na ha
ta.
12 Ma ye nona kapasek otii tawa boboyen
nota kwoyavayatawaga, miita na noti
kapasek boboyen eechaba na kwoyava yeechi ta.
13 Mii opoche nona otiihechawa boboyen
heechanak, ya nona otii hechanakech.
Miita nona na Gaba riina na ya.'
Miiti kigdom, miiti hadabas boboy miiti
hapaga boboy miitabaka eechaba eechaba takiita. (Omu-
tiik)
14 "Na meeji. Kwota anadii ma yecha kwona kapasek otii
tawa boboyen abosuchiney, hevenek tawa Apoko rii kwoti
kapasek boboyen eechaba abosuchikiita.
15 Kwota anadii ma yechi kapasek boboyen abosuchinan
siiney, kwoti hevenek tawa Apoko rii eechaba kwoti kapasek
boboyen saka abosuchikiitawak.

ABOBOYEN HEECHI TAWA MAJI

16 "Kwo God riin wohechi aboboyen heechiney, kwo
opoche eyepiitanakech. Woshepii majiga tawa ma yecha
otiitawabaga eecha otiitanakech. Yecha otiitawey, yechi
misoma eecha hatawa ma yechi misomaga eecha hechawak,
anadii ma ye hechi eecha wocho ye aboboyen heechitu.
Diina na hiki ta. Yecha yan ha hamar.
17 Miiti aboboyen heechiney, miita na ukuk misoman
bachichi masebiyak na rosii.
18 Wonyak, anadii ma yepa miina henyak, yepa
eechahikikiita rii aboboy heechikasakech. Miiti veenyichi
tawa Apoko riitaba miin hekiita. Miita Apoko rii miita
veenyichi tawa boboyen henyak, riipa miina yan hakiita.

HEVENEK TAWA YAN YATAWA MAJI

19 "Kwo opoche kwoti diita nosapek tawa kepi boboyen
yaya yopo yichitanakech. Machi atawak, keyiha boboy sii
atawak, hiyiyatawa ma rii aka diigiichi yar hiyika yatol
20 Wowak, kwota na kepi boboyen hevenk yopo yichi ta. Li
machi sii akasakech. Keyiha tawa boboy sii akasakech. Hiyi
ya tawa ye saka aka diigiichi yar yakiitawak.
21 Miiti hadabas boboy heechawa tawa eemek miiti inyaka
wopu sii iibak siikiita.

MABA SIITI HABA

22 "Miy sii eeta kwoti haba. Miiti miy sii hehar hechaney,
miiti maba sii eeta yama hecho.

23 Miiti miy siita tiiriiney, miiti maba siipa niyiki yikiita.
Wowak, eeta haba miitaka tawey, sii niy siiney, niyiki
mayaka tawey, sii niyiki mayaka ya gamukiita!

GOD MAJI, DIITA NOSAP TAWA MAJI

24 “Ma por rii aka tabo yima upurusen eepiira eepiira
yo otiiney, ii saka kikisiikiitawak. Li riipa poren kwoya
henyak, poren yuyakiita. Li riipa poren sumowunak, poren
wosowoyekiita. Eena God riiti noboka moni noboka eepiira
sumowukasakech. Li saka kikisiikiitawak.

NOKWAPA NOKWAPA HIKI TAWA BOBOY

25 “Eena ada kwona wocho: Opoche kwo ukuban aboboye-
ban aken hikitanakech. Miiti maba rikiban hikitaqnakech.
Eechaba eechaba tawa boboy sii ukuka aboboyeka eecha
kikisiikasakech. Eechaba eechaba tawa boboy sii rikiy
siitaka kikisiikasakech.
26 “Apo yecha haga i ye yataweyn na he. Yecha saga oti-
ikasakech. Boboy siik chikasakech. Siik wanak, yakasakech.
Ye eecha otiitawak, hevenek tawa Apoko rii yenya havato.
Apo eeta karakada. Mii eeta harapa. Riita miina heharetaki-
ita.
27 Nama kwotaka tawey, rii hikichi riita kiki sowak rii
eechaba ta ichakiita? Ma takasakech.
28 Wowak, boyewak kwo rikiban yaken hikitu? Kwota
woheja she na hecha. Yecha rikin otiikasakech. Ye yo
otiikasakech.
29 Wowak, ada kwona wocho: Solomon rii riki kepin
ruwuri, rii woheja sheba eecha kwoyakekasakech. Solomon
rii saka kiki siirek.
30 God riita otiitawak, woheja she eena wato. Woheja
sii apa tawa. Lyi siin pokotiichi ye i hik tukukiita.
God riita woheja shen rikiga eecha ruwu tawey, ii nona
mukuchichurii nona eechaba hehar ruwukiita. Kwota hiki
siitiichichawa boboy sii eeta karakada eena kwota rikiban
aboboyeban hiki siitiichichu.
31 Eena kwo opoche eecha hikitanakech, nopa kapo boyen
boboyen akiita? Boy ukun akiita? Boy rikin ruwukiita?
32 Diita eyey boboyen shebo shebo tawa man ye eena
yaken hikitu. Kwoti hevenek tawa Apoko rii kwota dopo
tawa boboyen hecho.
33 Kwota na mapo God riiti kigdom na yesha henyak God
riiti inyakan na sumowu ta. Eecha otii taney, riipa kwona
diita anadii boboyen kwona habatakiita.
34 Wowak, kwo iyav nedii opoche kawka inyakapwa hiki-
tanakech. Iyik inyakapwa hiki tawa boboy siita yanak, eeta
nedik napa opoy inyakapwa hiki ta.

7

MAN ANASA TAWA MAJI

1 “Kwo opoche anadii ma riiti yon wosowoyetanakech.
Eecha otiiney, anadii ma ye miiti yon awasen
wosowoyekasakech.
2 Kwo anadii man wosowoy tawaga God riipa kwona eech-
aba wosowoyekiita. Kwo anadii ma yen boboyen homachi
ha tawaga, God riipa kwona awasen eechaba homachi
hakiita.
3 Wowak, boyewak mii kumwoy riiti miyik tawa regiin
hechi wocho, mii miiti miyik tawa men mii eeta saka
hechawak?
4 Me miiti miyik tawey, mii boyewak miiti kumwoy riina
eecha wocho: ‘Ada miiti miyik tawa regiin yaken otiito?
5 Eecha wochawak, mii keena woshepii tawa ma. Miita
na mapo miiti miyik tawa men honii yeechi komas miiti
kumwoy riiti miyik tawa regiin napa ya.
6 “Kwo opoche God riiti boboy kepin asan hatanakech.
Kwo haney, yepa dareboyechi ya kwona chekiita. Kwo
opoche kwoti gayetiiken opoche poyi yechi kujak rab-
otanakech. Yepa eena yatiik piitii pejakiita.

KWOTA NA WOHECHA. KWOTA NA YESHA TA. KWOTA NA NUBUREGA HAPAKA TA

7 “Kwota God riina wohenyak, riipa kwona hakiita. Na
yesha taney, kwopa hekiita. Kwo nubureja hapakaney, iipa
kwona tagwachikiita.
8 Eyey ma ye wohechaney, ii yepa yakiita. Kata ma
rii yeshataney, ii riipa hekiita. Kata ma rii nuburejan
hapakataney, iipa riina tagwachikiita.
9 Kwoti ma por rii yikapwa geyen aken wonyey, apoko
riipa boy papan yeedi hakiita? Yaho.
10 Yikapwa rii emiyepen aken wonyey, kwo kapo boy
hopon yeechihakiita? Yaho.
11 Kwota kapasek tawak, eecha otii tawey, kwo hikitu
boboy kepin yikapwan havato. Wowak, hevenek tawa
Apoko rii tawak, kwo wohenyak, riipa kwona kepi boboyen
hatakiita.’
12 “Miita anadii ma ye miina otiichiken gegiyatawaga,
miita na yenya eechaba na otii chicha. Dii eeta lo siiti maji
mu. Dii eeta piirapet pokii tar maji mu diitata.

EECHABA EECHABA TAWA EEMEK ICHAWA NOBO SII EETA KARAKADA

13 “Kwota na i karakada nubureja yar. Hi uwu tawa eemek
ichawa nobo sii eeta harapa. Eeka i yar tawa nubureja eeta

bad mayaka. Eeechatawak, nokwapa nokwapa ma mima ye
eena eeta nobok ichu.
14 Eechaba eechaba hadabas eemek ichawa nubureja sii
eeta karakada. Nobo eeta nokwapa nokwapa ma ye eena
yeshahekasakech.

NOTA NA WOSHEPII TAWA PIIRAPET YENYA OW POY SII TA

15 "Woshepii tawa piirapet yenya na ow poy sii ta. Yecha
sapi giiriichi yecha yatawey, eeta sipsip yatawabaga eecha
he yato. Eecha yatawey, ii kwasheka tawa asaga eecha taws.
16 Yecha eecha otii taweyn kwota eena na hehar he siiti-
ichi. Yechi yo kapo kepi, kapo kapasek Yamika tawa me
rii siik kepi wakasakech. Pu hatawa me rii aboboy kepi
wakasakech.
17 Me kepi rii eeta siik kepin watol Me kapasek rii eeta siik
kapaseken wato.
18 Me kepi rii kapasek siiken wakasakech. Kapasek me rii
kkepi siiken wakasakech.
19 Me por rii siik wanan siiney, ii yiichi hik rabochichawak
uwutu.
20 Eecha otii tawak, kwo woshepii tawa piirapet yecha otii
tawa abon kwo henyak, eena na hiki ta.
21 "Eyey ma yecha ana eecha haba tawey, 'Harapa, Harapa'
yepa saka God riiti kigdom iyarekiitawak. Kata ma ye eeji
hevenek tawa Apoko riiti inyakak eecha otii tawey, yechaba
keena hevenek ikiita.
22 Hamak tawa nediik yanak, nokwapa nokwapa ma mima
ye yanak ana habatakiita: 'Harapa, Harapa, nota miiti hik
God riiti maji sawotar. Miiti hik nota kapasek spiriten no
yeechi rabotar. Nota nokwapa nokwapa harapa hapaga yo
otiitar.'
23 Wowak, hamak tawa nediik anapa yenya eecha wokiita:
'Ada kwona hekasakech. Ana na heechi i! Kwo kapasek tawa
ma.'

AKA OTII TAWA MAJI

24 "Wowak, ma ye eeji diita maji meejichi sumowutawey,
ye eeta inyaka wopu kepi tawa maga eecha tawak, aka papa
hek eeka otiir.
25 Otiiri, wayi mayaka vatari, uku yi ichari, sowa yatari,
eeta aka sii sakakasakech. Boyewak? Siin papa hek otiirek,
harapa papak neek siitiitarek, eena sakakasakech.
26-27 Eyey ma ye diita majin meejiri ye eena sumowunan
siiri, ye eeta hikisha yesha maga eecha tawak, ye aka eeta
kesinek otiitarek, wayi vatari, uku yi ichari, sowa yatari,
eeta akan ameya otiichirek, sii sakar. Sakarek, siita harapa
kapasek wey siir!"

28 Jisas rii diita majin ba hamarek, rii eecha pokii tarin,
eeka tar ma mima ye eena heneba rabor.
29 Rii yechi on otii hechawa mak banaga eecha
bakasakech. Rii harapa ma yecha batawabaga riieecha
batar. Eena batarek ye heneba rabor.

8

JISAS RII MABA KAPASEK TAR MAN OTII EKPI SIIR

1 Jisas rii kwowun heechi ya sakarek, nokwapa nokwapa
ma mima yeriina sumowu ichar.
2 Worek, maba kapasek tar ma por rii Jisas riiti yatii bogok
piitiichi yi riina wor: “Harapa Ma, mii eeta kiki sowa, mii
otii henyak ana otii kepi siichik.”
3 Worek, Jisas rii riiti tapak howu neekichi eecha wor:
“Ada eena otiiken gegiyato. Na kepi sii!” Worek, kapasek
tar maba sii eeta ameya kepi siir.
4 Worek, Jisas rii riina eecha wor: “Na meeji. Mii opoche
diita boboyen i anadii man sawo ye itanakech. Opel otii
tawa ma riitak na nagwa nagwa inyak, rii sapa miina hehar
he. Wonyak, miita napa Moses riita opel ha majin worega
eecha otii ta. Miita wonyak, eyey ma yepa miina hechi eecha
hikikiita riiti hak otii tar boboy eeta kepi siir.”

JISAS RII AMI KEPTEN RIITI WAKASA MAN OTII KEPI SIICHIR

5 Jisas rii Kapaneam akamak iyarerek, ami kepten ma rii
Jisas riina ya jaworek, rii riina woyasachiyasa her:
6 “Harapa Ma, eeji yo otii tawa wakasa ma rii eeji akak hak
otiitawak, rii yatii tapa harek, harapa kapan meejito.”
7 Jisas rii awasen riina eecha wor: “Ada i riina otii kepi
siik.”
8 Kepten rii meejichi eecha wor: “Harapa Ma, yaho. Ada
ma kepik tanak een miita aka eeji ik. Miita majik wonyak,
eeji wakasa ma sa eeka kepi sii.
9 Ada eechaba harapa tawa ma riiti kuruk tawa. Ada
eechaba harapa tawak eeji ow ana pichawa ma ye eechaba
eeji kuruk tawa. Eecha tawak, ada iken wowey, ye ichu.
Ada akar man yaken wowey, ye yato. Ada eeji yo otii tawa
wakasa ma yo otiiken wochawey, ye otiito.” eeka kepi sii.
10 Jisas rii meejichi rii nyegerabochi rii riina sumowutar
ma mima yenya wor: “Ada kwona wocho diita yikadey hiki
siitiichichawa boboyen Isrel ma yechaka ada saka herek.
Riiti hiki siitiichichawa boboy eeta harapa tawa.
11 “Ada kwona wocho nokwapa nokwapa ma mima ya
sokwa tawa nobok yanak, ya ye i tawa nobok yanak, yepa

Ebraham, Aisak, Jekop yechaka eecha howuk tawa kigdom
kepik siikiita.
12 Ma ye God riiti kigdom mashi iyar henyak tanak,
yeeena saka ikiitawak. Eena yen sabak tawa niyik yik
rabokiita. Wonyak, yecha kiyatanak pu takiivii kiikiirena
siitiichichakiita."
13 Worek, Jisas rii kepten riina kawka eecha wor: "Miita na
heechi miiti akak i. Miita hiki siitiichichawa boboyen miina
otiichikiita." Worek, eeta nediibak yo otii tar wakasa ma rii
kepi siir.

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA MA MIMAN OTII KEPI SIIR

14 Jisas rii i Pita riiti akak iyar heri, Pita riiti mima siiti awi
sii meeji pu hak otii tarek eena watar.
15 Watarek, rii siina tapak neekiirek, eeta maba hi uwutari,
sii eeta ameya kepi siirek, sii sokwa aboboyen Jisas riina
havaken sayarer.
16 Worek, hogo siirek, ye nokwapa nokwapa spirit kapasek
tar ma yenya Jisas riita otii kepi siiken yeechichi riitak yayar.
Worek, Jisas rii maji barek eeta spirit kapasek ye eeta heechi
irek, anadii hak otii tar ma yen otii kepi sii bar.
17 Mashi piirapet Aisaia rii eecha wor: "Riita mayama noti
hak otii tawa boboyen kwoyaveechi noti kapasek boboyen
yeechi kiya ir." Jisas riita otiichirek, piirapet Aisaia riiti maji
eeta geenye woyik siiken sokwar.

MA KAW YE JISAS RIINA SUMOWUKEN EENA GEGIYATAR

18 Worek, Jisas rii nokwapa nokwapa ma mima ya riina
gamu poyerek, rii eena hechi rii yenya eecha wor: "No katak
pa giireba yepak heechi ik."
19 Lo maji pokii tar ma por rii ya Jisas riina wor: "Tisa
eyey eem miita ichawey, anapa ya miina sumowuniga eecha
ibatakiita."
20 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: "Kwashika tawa asa
ye aka nosap wok tawa. Apo ye wosiik tawa. Ma Yikapwa rii
misoma veenyichi wa akakasakech."
21 Worek, anadii ma por rii eeta Jisas riiti disaipel, rii eecha
wor: "Harapa Ma, miita ana wochinak ada i eeji apokon
chichi heechi yak ik."
22 Jisasrii riina awasen eecha wor: "Miita na ya ana
sumowu ik. Ii eeta hatawa ma yechi yo. Sapa yecha chi."

JISAS RII WOREK, SOWA EETA HA IR

23 Worek, Jisas rii i jabiirek ye ichi icharek, riiti disaipel ye
ibatar.

24 Ibatarek, harapa sowa yatarek, pa uku boro harapa
sokwabatarek, jabiir gubuken otiitar. Eeecha otiitarek, Jisas
rii watar.
25 Watarek, disaipel ye i riina cheyechi eecha wor, “Harapa
Ma, nona na kiyatayi. No kapasek siik otiito.”
26 Jisas rii meejichi yenya eecha wor: “Boyewak kwo
akiita? Kwoti hiki siitiichichawa boboy sii eeta karakada!”
Worek, rii sokwachi sowan uku borowon anachekerek
yatari eeta siir.
27 Worek, ye eyeyeena hechi nyegerabor. Nyegerabochi ye
eecha wor: “Diita ma rii kapo boy yikadey ma? Rii sowa uku
boron wowey, kata meejichi sowa!”

JISAS RII KAPASEK SPIRITEK TAR MA UPURUSEN OTII KEPI SIIR

28 Worek, Jisas rii i akar pa giireba yepak iti, Gadara yechi
nosapek i it. Icharek, spirit kapasek tar ma upurus piir
tiitiimo supun heechi yari, Jisas riina nobok jawor. Eeta ma
piir kapasek boboyen otiitarek, eena ma mima ye eeta nobon
i ye yakasakech ye akiitar.
29 Piiriita harapa eecha uwar: “God riiti Yikapwa, sicha
eeta miiti yokasakech. Mii boyak yawa?”
30 Bana tarek, nokwapa nokwapa poyi ye atar.
31 Worek, kapasek spirit ye Jisas riina woyasachiyasa her:
“Miita nona yeechi raboney, napa nona heechinak, nopa i
kata poyi yechaka eecha siikiita.”
32 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Na i.” Worek, eeta ma
piiriin heechi iri poyi yechaka eecha siir. I siirek, eyey poyi
yi kwowuk tarin heechi buk akii iri, pak i ye ichi ha hamar.
33 Poyin siitii kowu tar ma ye heechi akii iri, harapa akama
iri, diita otiir majin spiriteka tar ma piiriina otii kepi siirin
eena sawo ye i tar.
34 Worek, eyey akamak tar ma ye akama heechi ir. Jisas
riina nobok jawochi eena akar nosapek heechinak iken eena
woyasachiyasa her.

9

JISAS TII YATII TAPA HAR MAN OTII KEPI SIIR

1 Jisas rii jabiirek i yowuchi pa giireba yepak i iri riiti
akamak siikenek iyarer.
2 Worek, ye yatii tapa har ma poren yemek jichi kiya ya
seechir. Worek, Jisas rii yecha hiki siitiichichar boboyen
heri, rii yatii tapa har ma riina wor: “Miiti inyaka sa kwoya
hik. Miiti kapasek boboyen bachi poyewa.”
3 Worek, Ion maji pokii tar ma kaw ye inyakak batar:”
“Kata ma rii God riina wosoboy majin bato!”

4 Jisas rii yechi inyakan hechirii eecha wor: “Boyewak kwo
kwoti inyakak diita yikadey kapasek boboyen hikitu?
5 Ada maji upurus baney, ‘Miiti kapasek boboy bachi
poyewa,’ nago, ‘Na sokwa siitii chishi i?’ Diita upurus maji
sii eeta podat.
6 Ada kwona mukuchik Ma Yikapwa rii diita nosapek
tawak, riita eeta kiki sowak, rii God riiti harapa boboyek
eecha tawak, rii kapasek boboy bachi poyetu.” Worek, rii
yatii tapa har ma riina eecha wor: “Miita na sokwa miitiwa
gwosen yeechi miiti akak i!”
7 Worek, kata ma rii sokwachi riiti akak ir.
8 Irek, ma mima ye riina hechi ye akiita. Ye her God rii
eecha tar hapaga boboyen man harek, ye eena God riiti hin
yesokwa tar.

JISAS RII MATYU RIINA UWAR

9 Jisas rii heechi chishi icharek, rii i takis yan yater ma,
Matyu, riina her. Rii riiti yo otiitar aka wok yicharek, rii her.
Herek, rii riina eecha wor: “Mii na ana sumowu ta.” Worek,
Matyu rii meejichi sokwa sumowuniga ir.
10 Komas Jisas rii akak yi otii atarek, takis yan yater ma ye
kapasek muk shebo shebo tar ma yechaka eecha ya Jisas riiti
disaipel yechaka yi otii abatar.
11 Worek, Peresi ma kaw ye eena hechi Jisas riiti disaipel
yenya eecha wor: “Boyewak kwoti Tisa rii takis yan yatawa
ma yechaka kapasek muk shebo shebo tawa ma yechaka
eecha yi otii ato?”
12 Jisas rii meejichi yenya eecha wor: “Hak otiinan biish
tawa ma ye dokta riitak ikasakech. Hak otii tawa ma
yechabadokta riitak ichu.
13 Kwo diita God riita jeyek keyir majin eena na i kenyechi
siiti mun na hiki ta. ‘Opel otii tawa boboyen ada eena
gegiyakasakech. Ada man rukusii tawa boboyen kwota
otiiken eena gegiyato.’ Ada yari an saka ma kepin uwaken
yarek. Yaho. Ada muk shebo shebo tawa man kapasek tawa
man eena uwaken yar.”

ABOBOY HEECHI TAWA MAJI

14 Worek, jon Baptis sumowutar ma ye Jisas riitak ya riina
woher, “Nota God riina wohechanak, boyewak nota Peresi
yechaka aboboyen heechitu? Miiti disaipel ye aboboyen
heechikasakech.
15 Jisas rii meejichi wor; “Ma por rii miman yak otiiwak,
riiti nareboy ya nokusha aboboyen atawak, kwo boy kapo
eecha hikitu ye aboboy akasakech.’ Yaho. Miman yak tawa
ma riin yeechi ye inyak, eeta nedii nareboy yecha aboboy
akasakech.

JISAS RII EECHA WOR: JU MA YECHA MASHI OTIITAR SII EEJI BOBOYEK KIKISIIKASAKECH

16 “Ma por rii riki kepin yeechi mashi saket neekii tana supun kapa kasakech. Rii eecha otiiney, eeta saket siipa kawka neekiinak karapa supuk siikiita.
17 Ma por rii akar wain ukun mashi meme sapi kwowok woyekasakech. Iipa sii sapi neekiinak uku saka ikiita. Sapi siipa eeta neekii nakiikiita. Akar wain ukun eeta akar meme sapik eeka woyeto. Woyetanak, ukuka sapika piiriipa eeta kepi batakiita.”

JISAS RII JU HARAPA MA RIITI YIKAPWAN OTIINIGA KEPI SIIR

18 Jisas rii diita majin batarek, Ju yechi harapa ma por rii ya Jisasriina yatii bogok piitiichi eecha wor: “Eeji yikapwa eeta hawey har. Miita na ya miiti tapak neeki siipa kawka ya sokwakiita.”
19 Worek, Jisas rii sokwa riina sumovu riitaka eecha ir. Irek, riiti disaipel ye riina sumovu ibatar.
20 Yecha icharek, mima pochi sii tari, siita kamu sii tari 12 sukwiya eecha tar. Tarek, sii ya Jisas riina sumovu i riiti saket barek howu neekir.
21 Sii mayama eecha hikir: “Ada riiti saketen howu neeki henyak, ana otii kepi siikiita.”
22 Worek, Jisas rii vayeko hechi siina eecha wor: “Yikapwa, na ana beyichi ta! Nija ana hiki siitiichichawa boboy sii eeta ninya otii kepi sowa.” Worek, sii eeta ameya kepi siir.
23 Worek, jisas rii Ju harapa ma riitaka eecha ichi riiti aka wok iyarer. Iyarechi rii sagey piita tar ma yenya keya hoyi tar ma miman her.
24 Hechi rii eecha wor: “Na kwona toch! Diita karakada yikapwa sii biish wato!” Worek, ye meejir riina wokwoy-aniga heger.
25 Ma mima yen wochirek, geenyek iyarerek, rii yikapwa siita watar aka wok iyarechi siiti tapan yesokwa neekirek, sii eeta awasen yesokwar.
26 Worek, eecha otiir maji sii akar nosapek i ye yar.

JISAS RII MIY KIITIITAR MA UPURUSEN OTII KEPI SIIR

27 Jisas rii eeta eemen heechi rii chishi tarek, miy kiitiitar ma upurus piir riina sumowuniga i uwaniga eecha wor. “Devit riiti neja, Kraist, miita na sinya inyakapwa hikichi ba diigiichi!”
28 Jisas rii aka wok iyarerek, piir iyarebachi riitak yarek, rii piiriina eecha woher: “Ki kapo eecha hikitu ada eeta kiki sowa kinya otii kepi siikiita? Piir awasen eecha wor: “Ayo, Harapa Ma!”

29 Worek, Jisas rii piiriiti miyik tapa howu neekichi eecha
wor: “Kicha hiki siitiichichawey, sii sa wokwa!”
30 Worek, piiriiti miy eeta mey makar. Worek, Jisas rii
kabuk wor: “Anadii man ki sawo ye ikasakech.”
31 Worek, piir heechi iri Jisas riita piiriina otiir boboyen
eyey nosapek sawo ye itar.

JISAS RII KUJA DIIMIITAR MAN OTII KEPI SIIR

32 Yecha heechi iken otiitarek, ma kaw ye kapsek spiriteka
tarek, kuja dimiitar man Jisas riitak yayar.
33 Kapasek spiriten yeechi raborek, eeta ma rii maji bar.
barek, eyey mama ye eena hechi nyegerabochi eecha wor:
“Mashi no Isre ma diita yikadey boboyen hekasakech.”
34 Worek, Peresi ma ye eecha wor: “Rii kapasek spirit yechi
harapa ma riita wochitawak, eena rii eecha yeechi raboto.”

JISAS RII MA MIMAN INYAKAPWA HIKIR

35 Jisas rii eyey akaman i chishi ye itar. Chishi ye itarek,
rii yechi lotu akak i yar yenya maji pikii tar. Rii God riiti
kigdom hadabas maji kepin sawotar. Eyey ma mima hak otii
ye i tarin rii yenya eyey otii kepi siir.
36 Ma mima ye nokwapa nokwapa ya yopo wuchi yirek,
rii eena hechi inyakapwa hikir. Yecha kubuchey yikap-
waga eecha tarek, ye eena inyakapwa hikitarek, yenya ma
kiyatayikasakech eecha tarek, sipsipen siitii kowu ma biish
taniga eecha tarek, eena rii yenya inyakapwa hikir.
37 Hikirek, rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Nokwapa
nokwapa nowo saga tawey, saga ya ma nokwapakasakech.
38 Eena na Nowo Ma riina maji batanak, riipa akar nok-
wapa nokwapa saga ya man rii heechinak yakiita.”

10

JISAS RII 12 DISAIPEL WOCHIREK, YE IR

1 Jisas rii riiti 12 disaipel yenya uwarek, ye ya yopo wuchi
yir. Yirek, rii ri hapaga boboyen yenya harek, ye eeta kiki
siirek dapasek spiriten ye yeechi rabo tarek, hak otii tar
boboyen ye otii kepi siitar.
2 Eeta 12 aposel yechi hi diitata: mapo eeta Saimon, riina
habatar Pita. Endru, Pita riiti kumwoy. Jems, riiti kumwoy,
Jon. Piir Sebedi riiti yikapwa.
3 Pilip, batolomyu. Tomas, Matyu, rii takis yan ya tawa ma.
Jems rii Alpiyas riiti yikapwa. Tadias.
4 Saimon Selot. Judas Iskeriot, rii komas Jisas riina
magiiriichir ma.

JISAS RII RIITI 12 APOSEL YENYA YON HAR

5 Jisas rii diita 12 disaipel yenya heechirek irek, rii eecha
wor, “Kwo opoche i shebo shebo tawa ma yechaka eecha
tanakech. Samaria nosapek opoche i tanakech.
6 Isrel ma kaw yecha i nobo yesha tawa sipsip tawaga
eecha tawa. Na kwo yechaka na eecha i ta.
7 Na i yenya eecha sawo ta. ‘Hevenek tawa kigdom sii diita
ya band band tawa!’
8 Hak otii tawa man na otii kepi sii ta. Ha tawa man
na saniya ta. Maba kapasek tawa man na otii sa kepi
hecha. Kapasek spiriten na yeechi rabo ta. Kwota boboyen
yatawey, shebo shebo yato. Yenya boboyen haney, opoche
tokotanakech. Na shebo shebo ha.
9 Kwo opoche go, silva, kapa yan kwoti kwowok woyi
ichanakech.
10 Kwo opoche kwowo wakiir ichanakech.
11 Kwo opoche saket upurus yatii ruwu tawa boboy ye
ichanakech. Kubu opoche neeki ichanakech. Yaho. Ma yon
otiiney riipa riiti aboboyen yakiita.
“Kwo akaman iyarenak, anadii akaman iyarenak, na i ma
kepin na yesha hechi riiti akak riitaka eecha na sii. Eeka eeta
akabak tanak kwopa eeta akaman heechi sokwa ikiita.
12 Kwo aka pochik iyareney, na i akama yen woshi a.
13 Eecha otiinak, yecha kwona yaney, ii na yenya maji
kepiban ba. Banak, yechi inyaka kwoya hikikiita. Woshi
anak, yecha kwona awasen woshi anan siiney, ye meejiney,
eena na heechi ya.
14 Aka ma por rii kwona yeechi ye inyan siiney, anadi
akama tawa ma ye kwona yeechi ye inyan siiney, ii na
heechi. Kwoti yatii cheren kavakava pakachi heechi i. Eeta
akaman God riipa harapa kapasek otiikiita.
15 Diina na hiki ta: anasaka tawa nedii yanak, God riipa
Sodom, Gomora akama ma miman karakada pikiita. Riipa
diita akama tawa ma miman harapa pikiita.

MAN KIKIR POY TAWA BOBOY EETA KOMAS YAKIITA

16 “Na meeji. Ada kwona wochiwak ichawey, kwo sipsip
tawaga kwo nokwapa nokwapa kwashika tawa asa yechaka
eecha i siikiita. Hopo yecha hehar hikichi eshar ichawabaga
kwo na i eechaba otii ta. Nurer yecha kepi boboyeban otii
tawaga kwo na eechaba otii ta.
17 Kwota na ma yenya owpoy sii ta. Yepa kwona yeechi
kaunsil ma yechak ye inyak yepa kwona anaseechi yechi lotu
akak eeka kubu pikiita.
18 Kwo eeji hik yon otiitanak, yepa kwona yeechi aka tabo
yimak ye inyak, gavman ma ye inyak, kwo eeji hadabas
majin yen anadii shebo shebo tawa ma yenya sawotakiita.

19 Yepa kwona asasak ye inyak, kwo opoche akiichi eecha
wochanakech, ‘Nopa kapo boy majin awasen bakiita? Nopa
kapo shecha bakiita?’ Yaho. Eeta nediibak God riipa kwota
ba majin sawo mukuchikiita.
20 Kwota batana maji eeta kwotikasakech. Kwoti Apoko
riiti Spiritek kwotak yanak, kwo eeka bakiita.

21 “Ma kaw ye yechi yaka kumwoy yenya anadii ma yenya
mukuchinyak, yen pi sowakwokiita. Apolo yepa yikapwa
yen eechaba otiitakiita. Yikapwa yepa apoko nokwapa
yenya magiirechinyak, sowakwokiita.
22 Eeji hi kwotaka eecha tawey, eyey ma yepa eeta kwona
henyey, yuyakiita. Ma kaw ye hapago siichi taney, yepa i
komas hamak tawa nediik i siiney, God riipa yenya hechi
yesokwa yichikiita.
23 Yepakwona akama pochi kikir poyeney, ii napa kwona
heechi anadii akama pochik akii sii. Ada kwona wocho:
Kwopa i Isrel yechi akaman yo saka otii hamatanak, ma
yikapwa riipa yakiita.

24 “Skul ya tawa ma rii riiti tisa riitak kikisiikasakech.
Yo otii tawa wakasa ma rii riiti harapa man dagiir
poyekasakech.
25 Eena eeta kiki sowa skul ya tawa ma ye yechi maji
pokii tawa ma riitaka eecha kiki sowa. Yo otii tawa wakasa
ma ye sokwa yechi harapa; ma riitaka eecha kiki sowa.
Ma ye eeta Harapa Ma riina kapasek otii tawa harapa ma
habataney, yepa riiti yo otii tawa wakasa ma yen kapo
shecha habatakiita? Hi kapasek habatakiita!

KWO NA GOD RIITABAN AKII TA

26 “Wowak, kwo ma yenya opoche akiitanakech. Eyey
boboy veenyichi tawey, komas sii geenyik ya sokwakiita.
Eyey veenyi tawa majin geenyik kwodii wokiita.
27 Maji ada kwona niyik sawotawey, kwo napa eena yadiik
sawo ta. Maji kwotaba meejiri, kwo napa eena eyey ma
yenya uwabatanak, ye sapa meejiba ta.
28 Kwo maban otii sowakwo tawa man opoche aki-
itanakech. Ye kwoti meseken saka sowakwo bakiitawak.
Kwo God riitaban na akii ta. Riita keen kiki sowa, riipa kwoti
maba kwoti mesek upurusen yeechi hi hay tawa eemek
rabochinyak, hi uwukiita.
29 Karakada apon ya karakadak tokoto. Wowak, karakada
apo pochi nosapek sakatweyk, kwoti Apoko rii eena hechi
heechitu.
30 Kwo na mayama hiki. Kwoti masebiya God riita otiichi
kenyichi heechir.

31 Wowak, kwo opoche akiitanakech. Apo ye eeta karakada. Kwo eeta harapa!

JISAS RIITI HIN KWODII WOCHAWA ABO

32 “Kata ma ye eeji hin geenyik kwodii wochaney, ada eechaba yechi hin eeji Apoko riina hevenek kwodii wochakiita.
33 Kata ma ye eyey ma misomak eecha wonyey noriitikasakech, ada eechaba hevenek eeta ma yenya magiirechibakiita.

JISAS RII YARI OWUN YESOKWAKEN EENA YAR

34 “Kwo opoche eecha hikitaqnakech ada nosapek yari diita nosapek tawa ow ana pichawa boboyen anachekeken yar. Yaho. Ada eena saka anacheken yarek. Ada eekiyen yayar.
35 Ada ya otiirek, hoyey yikapwa rii sokwa riiti apokon pik otiikiita. Mima yikapwa sii sokwa siiti awin pik otiikiita. Mima sii way sokwa siiti ma riiti awi siina pikiita.
36 Ma por riiti ow ana pichawa ma ye riiti aka wok takiita.
37 “Ma por rii ana koma kinyik heechinak, riiti awi apokon yaya mapo heechiney, rii eeta eeji nareboyikasakech. Ma por rii ana koma kinyik heechinak, rii riiti yikapwan yaya mapo heechiney, eeta ma rii eeji nareboyikasakech.
38 Ma por rii riiti nobon mayama heechinan siiney, riina har yon kiyachiniga ana sumowunan siiney, rii eeta eeji nareboyekaskech.
39 Kata ma por rii riita maban mayama egiisiitaney, riipa sii siiken siikiita. Kata ma rii riiti maban yeechi eeji hik rabotaney, riipa akar maban siikenen yakiita.

YAND YAK TAWA MAJI

40 “Kata ma rii miina woshiataney, ii eeta rii ana woshiabato. Kata ma rii ana woshiatawey, rii eeta ana heechirek yar Apoko riina woshiabato.
41 God riiti piirapet por yaney, ma por rii riina hechi piirapet wochi woshianey, piirapet yenya hak tawa yan riipa yabakiita. Nagwa nagwa tawa ma por yaney, ma por rii riina hechi nagwa nagwa tawa ma wochi woshianey, nagwa nagwa tawa ma yenya hak tawa yan riipa yabakiita.
42 Diina na hiki ta. Ma por rii ana sumowu tawa ma riina uku sobon siiviichi haney, rii hecho rii eeta ana kubuchey sumowu tawa ma rii eena hawey, riipa saka yan dopokiitawak.”

11

JON BAPTIS RII RIITI DISAIPEL YENYA JISAS RIITAK HEECHIREK IR

1 Jisas rii diita majin riiti 12disaipe yenya barek, rii kata eemen heechi rii akar bana bana tar akamak i yenya God riiti majin pokii tarek sawo tar.

2 Worek, Jon riin poko ji tarek, rii Kraist riita otii tar yon meejichi rii riiti disaipel kawen Jisas riitak heechirek ir.

3 Heechirek irek, ye Jisas riina woher: “Mi eeta kapo yaken otii tawa ma? No boy kapo akar man kowutakiita?”

4 Jisas rii meejichi eecha wor: “Kwo na heechi awasen i Jon riina kwota hechawa boboyen kwota meejiwa boboyen napa sawo.

5 Miy kiitii tar ma ye mey maka hecho. Yatii ha tar ma ye kepi chishitu. Maba kapasek tar ma ye eeta kepi hecho. Mabiya giitar ma ye eeta hehar meejito. Har ma yen yesokwa yichitu. Eeta hadabas majin kiiriisiiposii tawa ma yenya sawo mukuchichu. Een na sawota.

6 Kata ma por rii anada hiki siitiichichawa boboyen abo-suchinan siiney, riipa inyaka kwoyawoy hikitakiita.”

7 Jon riiti disaipe ye heechi awasen icharek, Jisas rii Jon riiti majin ma mima yenya sawochi eecha wor: “Mashi kwo me biish tar eemek Jon riina heken iri, kwo boyen heken eena ir? Kapo kwo gubu kiipiikan sowak howo taweyn eena heken ir? Yaho.

8 Boyen heken eena ir? Kwo kapo iri riki kepin ruwu tawa ma riina heken eena ir? Yaho. Eeta yikadey ma ye aka tabo yima riiti harapa akak ye eeka yichu!

9 Ana na wo. Boyen heken kwo ir? Kapo piirapet poren heken eena ir? Ayo. Ada kwona wocho: Kwo iri kwo piirapet tawaga tawa harapa boboyen hechar.

10 God riiti mashi keyir maji eeta Jon riina batari eecha wor: ‘God riita eecha wor: Dii eeta eeji majin heechiwak ye ichawa ma. Ada riina mapo heechinak i miiti nobon sayarechichak.’

11 Diina na hiki ta. Jon Baptis rii diita nosapek tar man eyey dagiir poyetu. Wowak, God riiti hevenk tawa kigdom karakada tawa ma rii waqy Jon riina dagiir poyetu.

12 Jon rii ya maji sawor nedii apa howuk tawa God riiti kigdom sii ow ana pik yaniga sii eecha yato. Yatawak, ow ana pichawa ma ye iyareken eena otii otii hecho.

13 Eyey piirapet ye, Moses riiti o maji sii mashi Jon riiti nedii God riiti kigdom maji sawotar.

14 Kwota yechi maji meejiken gegiyaney, ii na meeji. Ye eecha wor: ‘Ilaija riipa yakiita!’ Jon rii eeta Iaija.

15 Kwo mabiyaka tawey, diita hapaga maji na meeji.
16 “Ada kwona boyega shecha mukuchik? Kwo kapo
boyega shecha tawa? Yecha yikapwa awaba tawa eemek
yinyaga hecho. Yikapwa kaw ye anadii yikapwan uwachi
wocho:
17 ‘Nota kwona sagey piitachichawey, kwo hokwa
chikasakech!
Nota keyaniga chichawa hokwan chichawey, kwo eena
kiki chikasakech.’

18 Eecha otiitari, Jon riita yari, rii aboboy akasakech. Rii
wain ukun akasakech. Rii eecha otiitarek, ma mima ye eecha
wor: ‘Rii eeta hikishato!’
19 Ma Yikapwa rii yarek, rii aboboyen otii atarek, wain
ukun atarek, ma mima ye eecha wor: ‘Na he! Rii abobyen
harapa atawak, wain ukun harapa atawak, rii eeta takis yan
ya tawa ma yechi apoma, muk shebo shebo tawa ma yechi
apoma.’ Wowak, nagwa nagwa hiki tawa boboy siiti siik sii
eeta nona mukuchichu sii eeta siiken tawa.”

JISAS RIINA HIKINAN BIISH TAR AKAMA

20 Akama kaw Jisas riita mirakel otiirin, ye eena heri,
yecha saka yechi kapasek boboy heechirek, eena rii yenya
ow maji batar.
21 Rii eecha wor: “Korasin, God riita harapa kapasek
boboyen kwona hakiita! Betsaida kwon eechaba harapa
kapasek boboyen habakiita! Mirakelen kwoti akamak
ada otiirega, Taia akamak saidon akamak eeka ada eecha
otiiyega, yecha keha tar rikin hiipiichi hiki shebo maba
tenye yopo wuchi yichaken otiitar. Yechi kapasek boboy
magiirechiken eena eecha otiitar.
22 Diina na hiki ta. Anasak tawa nedii yanak, God
riipa Taia, Saidon akamak tawa ma yenya karakada pikiita.
Kwona harapa pikkta.
23 Kapanean akamak tawa ma kwo na meeji! Kwo boy
eecha hikitu, no hevenek ichawa nobok ikiita? Yaho. Kwona
hi uwu tawa eemek eeka rabokiita! Mirakelen kwotak
ada otiirega, Sodom akamak otiiyega, apa Dodom akamak
eechaba tawa.
24 Diina na hiki ta! Anasak tawa nedii yanak, God riipa
Sodom akamak tar ma yenya karakada pikiita. Kwona
harapa pikiita!”

KWOTA NA ADAK YA YI HAPAKA

25 Eeta nedii Jisas rii eecha wor: “Apoko, mii howuka tawa
Harapa, nosapeka tawa Harapa. Miita miiti inyakak tawa
boboyen yikapwa yena mukuchitarek, harapa otii hechar
ma yenya mii veenyitarek, eena ad miina woshiato.

26 Ayo. Apoko mii miiti inyakak tawa boboyen miita
hikichi otiir.
27 Eeji Apoko rii eyey boboyen eeji tapak howu har. Ma ye
eeta Yikapwa riina hekasakech. Apoko riitaba saniga riina
hecho. Eeta Apoko riina ma ye hekasakech. Eeta Yikapwa
riitaba riina hechi kata ma yen eeta Yikapwa rii Apokon
mukuchichawak, ye hebato.
28 "Kwotaq ma harapa yon otii tawey, kwo maba kapa
meeji tawey, adak na yanak, ada kwona otii yi hapakachik.
29 Ada kiyatawak nomoyatawa boboyen kwo na yeechi
kiyabachi kwo eeji inyakak hiki tawa boboyen na yaba ta.
Eecha otiiney, kwopa yo otii nedii yi hapakakiita. Ada eshar
otii tawa ma. Ada wohipu tawa makasakech.
30 Ada kwona nomoyatawa boboyen kiyachiwey, ii harapa
yokasakech. Ada kwona kiyaken hana boboy sii nomoy-
akasakech."

12

AKAMAK SII TAWA NEDII SIITI MAJI

1 Komas Jisas rii akamak sii tawa nediik wit nowo far
nediik eeka i chishitar. Worek, riiti disaipel ye eecha harek,
ye eeta wit siiken siikiirechi atar.
2 Eecha otii atarek, Peresi ma ye hechi Jisas riina eecha
wor: "Na he. Eeta yikadey boboyen miiti disaipel yecha
Sabat nedii otii tawey, ii ye noti on nediik reekiito!"
3-4 Jisas rii meejichi eecha wor: "Kwo kapo Devit riiti majin
saka kenyitarek? Eeta nedii rii riiti wakasa ma yechaka
eecha hatarek, ye God riiti akak iyarer. Iyarechi rii riiti ma
yechaka God riina har geyen ye eena yeechi ar. Geyen yeechi
atari dii eeta ye on reekiir. Opelen otiitar ma yechaba diita
geyen atari ii on reekiikasakech.
5 Kwo kapo Moses riiti on saka kenyitarek? Maji eecha
wocho: Sabat nediik opelen otii tawa ma ye harapa otu
akak yo otii tawey, ye eeta lon mayama reekiitawak, ye eeta
kapasek boboy otiikasakech.
6 Wowak, ada kwona wocho: diika tawa boboy sii harapa
llotu akan dagiir poyetu.
7 Kwota diita God riiti maji mun hiki taney, 'Ada opelen otii
tawa boboyen yuyato. Man rukusii tawa boboyen eena ada
kwoya hikitu, 'Kwo kepi tawa man wosowoyekasakech.
8 Wowak, Ma Yikapwa rii eeta Sabat nediin siitii kowu
tawa Harapa Ma."

JISAS RII SABAT NEDII TAPA KAPASEK TAR MA OTII KEPI SIIR

9 Worek, Jisas rii eeta eemen heechi yechi lotu aka porek
iyarer.
10 Ma por rii eeka tari riiti tapa kapasek tar. Worek, ma ye
eeka tari, ye Jisas rii kapasek yon ba diimaken eena hiki ye
itar. Eecha hiki tarek, ye eena riina woher: “Nopa boy Sabat
nediik hak otii tawa man boy otii kepi siikiita?”
11 Jisas rii awasen eecha wor: “Ma por rii kwotaka tawey,
riiti sipsip saka supuk ye inyey, riipa boy saka heyi yeechi
yesokwakiitawak?
12 Wowak, ma rii eeta harapa. Sipsip sii eeta karakada.
Wowak, noti lo eecha wokasakech: Sabat nediik man otii
kepi siikasakech. Eena nota keena yo kepin Sabat nedii
otiito.
13 Worek, rii ma riina eecha wor: “Miiti tapan na
danegwa.” Worek, rii danegwarek, eeta kepi siir. Riiti akar
tapa pochi kepi tari, siitiibaga eecha siir.
14 Worek, Peresi ma ye hechi kapasek hechichi i yopo
wuchi yi Jisas riina pisowakwo maji apo dagii tar.

JISAS RII GOD RIITA HISIIR YO OTII WAKASA MA SIIKEN RIITI

15 Jisas rii riina pi sowakwo majin meejichi rii eetaq eemen
heechi ir. Heechi icharek, nokwapa nokwapa ma mima ye rii
na sumowuniga eecha ichar. Rii eyey hak otii tar ma yenya
otii kepi siir.
16 Otii kepi siirek, rii yenya eecha wor: Anadii ma yenya
ana opoche geenyik kwodii wochanakech.
17 Rii yenya eecha worek, piirapet Aisaia riita ya bar maji
sii eeta siiken woy sokwar. Aisaia rii eecha wor:
18 “God rii eecha wor: Dii eeta eeji yo otii ma ada hisiir.
Riina ada rukusiitawak, ada kwoya hecho.
Ada eeji Spiriten riitak heechitakiita.
Riipa eeji nagwa nagwa otii tawa boboyen muk
shebo shebo tawa ma yenya sawotakiita.
Riipa maji awasen awasen saka bakiitawak.
19 Riipa saka kabuk wokiitawak.
Riipa akamak harapa maji saka batakiitawak.
20 Gubu kawen reekiiney, riipa sakapa eyey reekiiki-
itawak.
am pochi sii hak otiiney, riipa saka otii hakiitawak.
Riipa i eechaba eechaba otiitaqnak, nagwa nagwa otii
tawa boboy siipa sokwa howuk siikiita.
21 Nokwapa nokwapa ma yepa riina hiki siitiichi kowutaki-
ita.”

PERESI YE EECHA WOR BELSEBU RII JISAS RIINA KIYATAYER

22 Worek, ma kaw ye ma poren yeechi Jisas riitak ye ir.
Riiti miy kiitarek, kuja diimiibatar. Kapasek spirit riiti wok
tarek eena eecha tar. Tarek, Jisas rii otii kepi siirek, riita maji
barek, rii mey maka her.
23 Ya yopo yichar ma ye eena hechi heneba rabochi ye
eecha woher: “Rii kapo boy Devit riiti neja, Kraist?”
24 Peresi ma ye eena meejichi ye eecha wor: “Harapa
Gaba, Besebu, riita riina hapaga boboyen hatawak, rii eena
kapasek spiriten yeechi raboto.”
25 Worek, Jisas rii yechi inyakan hechari rii yenya eecha
wor: “Apoma ye ow eeta apomaban ow ana pichawey,
ye hapaga siikasakech. Iipa eeta kkapasek siikiita. Podar
akamak tanan sokwa ow ana pinyey saniga siiney, iipa eeta
kapasek siikiita.
26 Wowak, Gabaka tawa ma kaw ye anadii Gabaka tawa
ma kawen ow ana pichaney, Gaba riiti kigdom saniga saniga
tawey, iipa kapasek siikiita!
27 Kwo eecha wocho: ‘Besebul riita ana hapaga boboyen
hatawak, ada eeka otiito! Eecha siiken taney, nama
kwona sumowu tawa ma yenya hapaga boboyen hatawak
yecha kapasek spiriten yeechi raboto. Kapo Beselbull?
Kwona sumowu tawa ma ye otiitawey, ye geenyik kwodii
mukuchichawey, kwoti inyaka eeta kapasek hikitu!
28 Ayo. God riiti Spirit rii ana hapaga boboyen hatawak,
ada kapasek spiriten yeechi raboto? Ada diina eecha
otiitawey, ii geenyik eecha mukuchichu God riiti kigdom
kwotak yar.
29 “Hapaga tawa ma por riita riiti akak tarek, hiyiyatawa
riiti boboyen yar yak otiiney, mapo riiti tapan poko jichi sapa
opoy ya.
30 Ma por rii adaka eecha tanan siiney, rii eeta eeji yabo pi
ma. Ma por rii ana boboyen yaya yopoyichiken kiyatayenan
siiney, rii eeta boboyen rabo ya payato.
31 Eena ada kwona wocho: ma ye eyey kapasek boboy
otiiney kapasek maji bataney, iipa God riita kwoyava yaki-
ita. Ma por ri Hoi Spiriten wokwoyaney ii riina kwoyava
yakasakech.
32 Ma por rii Ma Yikapwa riina wokwoyaney, God riipa
riina kwoyava yeechikiita. Ma por rii Holli Spiriten kapasek
maji ba wokwoyaney, iipa riina kwoyava yeechikasakech.
Apa komas kwoyava yeechikasakech. Yaho.

ME KAPASEK RII EETA SIIK KAPASEKEN WATO

33 “Kwota me siik kepin yaken otiiney, ii na me kepin ya
yeechi chinyak siik kepin wakiita. Me kapasek taney, rii eeta

siik kapasek wato. Ma ye hecho me kepi taweyeka, kapasek
taweyeka piiri siiken ye hecho.
34 Kwo hopoga eecha tawa. Kwo eecha kapasek tawak kwo
boyega maji kepin bato? Ma ye yechi inyaka wopuk tawa
boboyen ye eena bato.
35 Ma kepi rii riiti inyaka sugu wopu kepi tawey, rii yo
kepin otiito. Ma kakpasek rii riiti inyaka wopu kapasek
boboyeka tawey, rii eeta kapasek yon otiito.
36 "Ada kwon wocho: anasak tawa nedii yanak, eyey ma
mima ye yecha eyey biish batar maji sapa geenyik kwodii
wonyak, anasakiita.
37 Miita batawa maji sii miina anasakiita. Kwota batawa
majin, God riita meejitawey, riipa kwona anasakiita. Kwoti
maji kepi taney, kwota kepi siikiita. Kapasek taney, ii
kapasek siikiita."

MA KAW YE MIRAKEL HEKEN WOHER

38 Lon maji pokii tar ma kaw ye Peresi ma kaw ye eecha
wor: "Tisa nota miita mirakelen otiinak heken gegiyato."
39 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: "Kapasek tawa ma
ye God riina hikinan biish tawa ma ye mirake otiken eena
wohecho. Mukuchichawa boboy podaren kwona hakiita.
Piirapet Jona riiti mirakelen kwona eena hakiita.
40 Jona rii emiyep suguk i tari niy piiriichar yadii piiriichar
eecha tarega, Ma Yikapwa riipa eechaba yadii niy piiriichar
nosapek chinyak eeka eecha siikiita.
41 Anasak tawa nedii yanak, Nineva akama ma ye siitii
kwona ba diimakiita. Yecha Jona riita sawotar majin mee-
jitari, ye kapasek boboyen heechi magiirechir. Ada kwona
wocho boboy kaw Jona riina dagiir poyeri diita diika tawa.
42 Anasak tawa nedii yanak, asut mushi yepak tawa aka
tabo yi mima sii ya siitii kwona hehar ba diimakiita. Boye-
wak? Sii siiti eemen heechi yapa eem mayakan ya Soomon
riiti harapa otii hechawa boboyen sii eena hek yar. Wowak,
ada kwona wocho boboy kaw diika tawey, ii Soomon riina
dagiir poyetu!

KAPASEK SPIRIT RII WAY KAWKA YATO

43 "Kapasek spirit por rii ma poren heechi saya sabak i
wayi vanan biish tawa eemek i ye ya tawey, rii yi hapaka
eemeneena yesha i ye yato. Yesha i yaya hipuney,
44 rii mayama eecha wocho: 'Ada mashi tar akabak eeka
kawka i siik.' Wowak, rii kawka i hechawey, eeta aka eeta
hako kiiriikuchi keyapochi siitiichir.
45 Rii eena hechi heechi i spirit kawen yeechi yayato.
Kapasek boboyen ye riitaka eecha kiki siikasakech. Yecha
yawey yecha riiti akabak eekapa yikiita. Mapo rii kapasek

tar. Wowak, apa eeta ma rii eena harapa kapasek tawa. Diita
ma riina kapasek otiirega, diita apa tawa ma yenya eechaba
harapa kapasek otiikiita.”

JISAS RIITI AWI SIITI MAJI RIITI KUMWOY YECHI MAJI

46 Jisas rii ma mima yenya majin batarek, riiti awi sii riiti
kumwoy ye yar. Yari ye sabak siitiir. Jisas riina majin
woheken eena siitiir.
47 Worek, ma por rii eeka tari, rii riina eecha wor: “Na he.
Miiti awi, miiti kumwoy ye yawey, miina maji baken sabak
siitii kowutu.”
48 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kapo nama eeji
awi? Kapo nama eeji kumwoy?”
49 Worek, rii riiti disaipel yenya tapak mukuchichi eecha
wor: “Na he! Eeji awi eeji kumwoy ye diitata!
50 Kata ma rii eeji howuk tawa Apoko riiti inyakak oti-
itaney, sii eeta eeji awi, eeji kumwoy, eeji mowey.

13

WIT SIIKEN RABO TAWA MAJI

1 Eeta nedii Jisas rii akaman heechi pak ir. I yi rii maji
pikiitar.
2 Nokwapa nokwapa ma mima ye harapa ya yopo wuchi
tarek, rii hechi sokwa jabiirek ye yichar. Yicharek, ma mima
ye pagiirebak siitiitar. Siitiitarek, rii yenya shiy tawa majik
batar.
3 Rii eecha wor: “Ma por rii tarek, rii sokwa sabak i wit
siiken rabor.
4 Nowok rabotarek, kaw nobok sakar. Sakarek, apo ye yari
yecha ar.
5 Kaw papa heksakarek karakada nosap tarek, sii ameya
sokwar. Karakada nosap eeka tarek, eena ameya sokwar.
6 Sokwarek, ya piri hi uwurek pamu siita eeta reekii siir.
Nenyii saka ye yikasakech eena ameya reekii siir.
7 Siik kaw yamika tawa poko chik sakar. Sakarek, poko sii
sokwa wit pamun gamu poyer.
8 Siik kaw nosap kepik eeka sakar. Sakari, sii sokwa siik
watar. 100 siik, 60 siik, 30 siik eecha watar.”
9 Worek, Jisas rii kawka eecha wor: “Na meeji. Mabiyaka
taney, diina na meeji!”

BOYEWAK JISAS RIITA SHIY TAWA MAJIN BATAR?

10 Worek, disaipel ye Jisas riitak ya riina woher: “Boyewak
miita yenya batawey, mii shiy tawa majik bato?”
11 Rii awasen eecha wor: “Howuk tawa kigdom yechi
veenyi tawa boboyen kwona harek, kwota hecho. Yenya otii
mukuchikasakech.

12 Ma por rii boboyeka eecha tawey, God riipa way kawka
riina hanak, riiti boboy harapa tikiita. Ma por rii boboy biish
tawey, riitak tar boboy siin awasen yakiita.
13 Eena ada shiy tawa majik yenya bato. Yecha hechawey,
ye hehar hikasakech. Yecha meejitawey, ye hehar mee-
jikasakech, hikikasakech.
14 Wowak, piirapet Aisaia riita bar maji sii eeta siiken
sokwatawey, eecha wocho:
God riita eecha wocho:
'Kwo majin wagateyitawey, kwo eena hikikasakech.
Kwokechaweyn, eena saka hehar hechawak.
15 Diita ma mima yechi marenoku eeta hapaga bor.
Yecha yechi mabiya giir.
Yecha yechi miyin dasiipiir.
Yecha eena otiinan siiney,
Yechi miy eeka hecho.
Yechi mabiya eeka meejito.
Yechi marenoku eeta opoy hikitu.
Yecha eecha otiiney, yepa adak yakiita.
Yanak, adapa yenya otii kepi siikiita.'
16 "Wowak, kwota na kwoyawoy hiki ta. Kwoti miy eeta
hecho. Kwoti mabiya eeta meejito.
17 Diina na hiki ta. Mashi nokwapa nokwapa piirapet ye
nokwapa nokwapa God riiti ma mima ye kwota hechawa
boboyen heken otiiri, ye saka herek. Kwota maji mee-
jitaweyn, ye eena meejibaken otiiri ye saka meejirek.

WIT SIIKEN RABO TAWA MAJIN JISAS RIITA GEENYIK KWODII WO MUKUCHIR

18 "Kwota na meeji. Wit siiken rabo tawa maji mun na
makebek heechi.
19 Ma ye God riiti kigdom sawo tawa maji meejichi meeji-
nan siiney, ye eeta nobok saka tawa wit siikega eecha tawa.
Eeta Gaba rii ye eeta yechaka chir majin yeechi kayek raboto.
20 Papa hek saka tawa wit tawaga diita eecha tawa. Ye
sawo tawa majin meejichi kwoya hikitu.
21 Kwoya hikitawey harapa he ye ikasakech. Eeta majin
ameda ye kwoya hikichi abosuchitu. Eecha kaw God riiti
majin ameda hikitawey, Jisas riiti hi yechaka eecha tawey,
eena kapasek boboy yechak yaney, kikir poy tawa boboy
eetaq yechak yanak, yecha eeta majin eeta ameya yapaka
chikiita.
22 Chik saka tawa wit tawaga diita eecha tawa. Diita
yikadey ma ye God riiti majin kaw meejitawey, wowey, diita
nosapek tawa nomaya tawa boboy sii yawey, ye nosapek
tawa yan rukusii tawey, eeta boboy sii ya God riiti majin
gamu poyetu. Gamu po tawak, sii sokwa omu wakasakech.

23 Nosap kepik sakar wit sii eeta ma ye maji meejichi hiki
siitiichichu. Hiki siitiichichawak omu wato. Kaw 100 siik
wato. Kaw 60 siik wato. Kaw 30 siik wato.”

KURUN RABO TAWA SHIY TAWA MAJI

24 Worek, Jisas rii anadii shiy tawa majin bar. Rii eecha
wor: “Howuka tawa God riiti kigdom tawaga eecha tawa.
Ma por rii nowo yeechi siik kepin eeka rabotar.
25 Rabotarek, niy pochik, eyey ma mima wa hamarek, ow
ana pi ma rii yar. Rii yari, rii kuru kapasek eeta nowobak
rabobar. Rabobachi heechi ir.
26 Wit siik sii sokwa omu watarek, kuru kapasek sii
sokwabar.
27-28 Worek, nowo yo otii tar wakasa ma yecha ya nowo
man wor: ‘Mii siik kepiban miiti nowok rabor. Diita kuru
kapasek kapo siitak taren sokwawa?’ Rii meejichi awasen
eecha wor: ‘Ow ana pichawa ma por riita ya otiir.’ Yecha
awasen riina eecha woher: ‘Mii kapo eecha hikitu nota i kata
kuru kapaseken hono rabok?’
29 Rii awasen eecha wor: ‘Yaho. Sa eepiira eepiira ta. Iipa
kwo kuru kapasek hononey, wit kepika eecha honobakiita.
Sa eecha ta.
30 Kwo na heechinak, piir sa eecha tanak, sagii yak
otiina nediik sa eecha ta. Komas eeta nedii yanak, ada
sagiin yatawa ma yenya wonyak ye mapo kuruwun honachi
chenyek jichi hik rabochinyak, uwukiita. Wonyak, wit siik
yeechi ye i eeji boboyen heechi tawa akak eeka heechiki-
ita.’ ”

MASTET SIIKEN SHIY TAWA MAJI

31 Jisas rii anadii shiy tawa majin bar. Rii eecha wor:
“Howuk tawa kigdom sii eeta mastet siik tawaga eecha
karakada tawa.
32 Ma por rii siiken yeechi rii riiti nowok ye i chinyak, eeta
sokwa nowok tawa akar sagiin dogiir poyetu. Dagiir poyechi
mega siinak apo ye ya riiti tapak wosii eeka patiito.”

YIS SHIY TAWA MAJI

33 Jisas rii anadii shiy tawa maji pochin bar. Rii eecha wor:
“Howuk tawa digdom sii eeta yis tawaga eecha tawa. Mima
pochi sii yis yeechi gey chichawa hiki shebo woy tawa awok
rabonak sii piipii taney harapa siikiita.”

JISAS RII SHIY TAWA MAJI BAR

34 Jisas rii eeta ma mima yenya batari, rii shiy tawa maji
bak yenya ba ye itar. Rii maji pochin yenya geenyik kwodii
wokasakech. Yaho. Shiy tawa maji bak batar.
35 Riita eecha otiitari piirapet riita keyir maji sii eeta
geenyik sokwar. Piirapet rii eecha wor:

"God rii eecha wocho:
'Ada yenya batanak, ada yenya shiy tawa maji
bak batakiita.
Ada yenya maji batanak, ada veenyi tawa
boboyen bakiita.
Diita majin mashi nosapen tasiichi otiir nedii
diita apa nedii ada yenya saka barek."

JISAS RII KURU SIIKEN NOWOK RABO TAWA MAJIN YENYA GEENYIK KWODII WOCHAR

36 Worek, Jisas rii ma mima yenya heechi i ada wok iyarer. Iyarerek, riiti disaipel ye ya riina eecha woher. "Mii nona nowok sokwa tawa kuru majin na geenyik kwodii wo mukuchi."
37 Jisas rii awasen eecha wor: "Siik kepin rabo tawa ma eeta Ma Yikapwa.
38 Eeta nowo eeta diita nosap. Siik kepi sii eeta God riiti ma mima. Kuru sii eeta Gaba riiti ma mima.
39 Kuru siiken rabo tawa ma rii eeta ow ana pichawa ma, eeta Gaba. Boboy sagii yak tawa nedii eeta hamak tawa nedii. Nowo yo otii tawa ma ye eeta ejel.
40 Kuruwun honochi chenyek jichi hiki tukuchirek, uwurega, komas hamak tawa nedii eechaba otiikiita.
41 Eeta nedii Ma Yikapwa rii riiti ejelen heechinak ikiita. Inyak, ya anadii man kapasek yon mukuchichawa man riiti kigdom taweyn yeechi yayakiita. Yayanak, ejel ye anadii eyey yo kapasek otii taweyn yeechi yayabakiita.
42 Wonyak, ejell yecha yenya hik rabochinyak, uwukiita. Hik uwunak, kapa meejinak pu giiriiga wa giiriigakiita.
43 Wonyak, eeta nedii God riiti ma mima yepa Apoko riiti kigdomek maba yi yaga eecha hekiita. Wowey, mabiyaka taney, ii na meeji!

MANI YAN WAK CHICHAREN SHIY TAWA MAJI

44 "Howuk tawa kigdom sii harapa yan nowok veenyi tarega sii eecha taws. Ma por rii i eeta yan hechi rii yeechi kawka hebar eebak veenyitu. Wowak, rii eena kwoya heechawak i riiti eyey boboy akar man hapoy pakatawak, rii eeta yan harapa yeechi eeta nowon awasen i eena tokoto."

GAYETIIKEN TOKO TAWEYN SHIY TAWA MAJI

45 Howuk tawa kigdom sii eeta gayetiik kepin tokoken yeshatarega sii eecha taws.
46 Rii i pochi kepi henyak, tanak, riipa riiti eyey boboyek tokohamachi diita gayetiiken tokochi yakiita.

MAYAN SHIY TAWA MAJI

47 “Howuk tawa kigdom sii mayan rabowak emiyepen
hedii tawaga sii eecha tawa.
48 Maya takiikiisiiwak kiy yesokwa giiriibak yichi keyi-
boto. Keyibowak, emiyep kepi yen yeechi heebiyak heechi-
wak, kapasek emiyep yen yeechi kayek roboto.
49-50 Hamak tawa nedii sii yanak, diita eechaba otiikiita.
Ejel ye yanak, kapasek tawa ma ye ma kepi yechaka eecha
tanak, yen keyibo yeechi hik rabochinyak uwutanak ye pu
giiriiga wa giiriigatakiita.”

MASHI BOBOY AKAR BOBOYEKA PIIR EECHA TAWEY

51 Jisas rii yenya eecha woher: “Kwo kapo ada bawa majin
hikitu?”
52 Ye awasen eecha wor: “Ayo.” Worek, rii yenya eecha
wor: “Maji mu diitata: Lon hiki tawa ma riin howuk tawa
kigdom disaipel yesokwanak, rii harapa akan siitii kowu
tawa maga eecha tawa. Rii riiti aka iyarechi boboy heechi
tawa eemek iyarechi mashi boboyen apa tawa boboyen
yeechi yayato.”

NASARET AKAMA MA YE JISAS RIINA WOSOWOYETAR

53 Jisas rii diita shiy tawa noman sawo hamarek, rii eeta
eemen heechi
54 rii riiti akama siikenek heechi ir. Iyarechi rii yechi lotu
akak maji pokii tar. Worek, ye meejichi ye nyegiirabochi
eecha woher “Riita harapa hiki tawa boboy rii kapo siitak
tarin yar? Mirake otii tawa boboy kapo siitak tarin rii yar?
55 Rii kapo kamda riiti yikapwa? Riiti awi kapo eeta Maria
siita? Riiti kumwoy ye kapo eeta Jems, Josep, Saimon, Judas.
56 Riiti mowey ye diita diika tawa. Diita eyey boboyen rii
kapo siitak tarin yar?
57 Worek, yecha riina nasowoyer. Worek, Jisas rii yenya
eecha wor, “Piirapet rii riiti akama ye riiti magwi ye riina
hehar meejikasakech. Akar eemek riiti hin hehar meejito.”
58 Yecha riina saka hiki siitiichirek eena rii eeta eemen
nokwapa nokwapa mirakel otiikasakech. Karakada otiir.

14

YECHA JON BAPTIS RIINA SOWAKWOR

1 Eeta nedii harapa aka tabo yima, Herot, Galili nosapen
siiti kowu tar ma, rii Jisas riita otiitar boboyen meejir.
2 Rii riiti kiyatayetar wakasa ma yenya eecha wor: “Diita
ma rii eeta Jon Baptis riita saniyeechi awasen yesokwar.
Eena hapaga tawa boboy kata riitaka eecha tawak rii eena
ottito.”
3-4 Mashi Herot rii Piip riiti mima, Herodias siina yar. Pilip
rii Herot riiti kumwoy tar. Jon Baptis rii eena meejichi Herot

riina eechaba wochar, “Miita siina yari ii eeta kapasek?”
Worek, Herodias sii kapasek otiirek, Herot rii eecha otiirek,
Jon riina yeechi poko jichi akak heechitar.
5 Heechitarek, Herot rii Jon riina sowakwoken otii tari rii
Ju ma yenya akiitarek, eena heechitar. Ju ma ye eecha hikitar
Jon rii eeta piirapet.
6 Herot riina yimowur nediin eena riita nokusha atar.
Nokusha atarek, Herodias siiti mima yikapwa sii eeta nok-
wapa nokwapa mima ma yechi miy somak hokwa tosiitar.
Worek, Herot rii eena hechi inyaka kwoya hikitar.
7 Kwoya hikitarek, rii siina eecha wor: “Ada ninya sabo
howutu nija ana boboyen wohenyey anapa ninya hakiita!”
8 Worek, siiti awi sii siina barek, sii way Herot riina woher:
“Jon Baptis riiti maseken na yeecha diita heebiyak woyichi
ana ha!”
9 Worek, Herot rii meejichi riita inyakapwa hikitar. Worek,
riita eyey yar ma mima yechi misomak sabo howurek, eena
rii eeta mima siita gigiyarek, eena rii otiichir.
10 Worek, poko ji akak Jon riiti masek diigiir.
11 Diigiichi heebiyak woyichi yaya yikapwa siina harek sii
yeechi ye i nokwapa siina har.
12 Worek, Jon riiti disaipel ye yaniga riiti maban yeechi ye
i wak chir. Chirek, ye heechi i Jisas riina wor.

JISAS RII 5,000 MA MIMA YENYA HAVAR MAJI

13 Jisas rii Jon riina otiir majin meejichi, rii eeta eemen
heechi jabiir yeechi ma biish tar eemek saniga eeka heechi
ir. Irek, ma mima ye meejichi ye akaman heechi kwow
nobok riina sumowu kikir ichar.
14 Worek, Jisas rii jabiir heechi rii eeka nokwapa nokwapa
ma mima tarin hechi rii yenya harapa inyakapwa hikir.
Inyakapwa hikichi yechi had otiitar man otii kepi siir.
15 Hogo sii nedii yarek, riiti disaipel ye riitak yaniga riina
eecha wor: “Hogo siik otiito. Diita eem makasakech. Na
wochinak sa ye heechi i akamak aboboyen tokochi ya.
16 Jisas rii meejichi eecha wor: “Yecha sa ta. Kwota na
yenya aboboy kaw ha.”
17 Worek, ye awasen eecha wor: “Nota gey yokotapa
emiyep upuruseba eecha tawa.
18 Jisas rii meejichi eecha wor: “Eena na yeechi adak
yaya.”
19 Rii yenya wochirek ye wohejak eeka hey yi ye yir.
Worek, rii eeta yokotapa geyen yeechi emiyep upurusen
yabachi rii neeren mow hechi rii God riina woshi achi eeta
rii geyen reekiir. Reekiichi rii riiti disaipel yenya harek, ye
ma mima yenya hamachi hapoy pakar.

20 Worek, ye eyey ari, eeta bii diir. Worek, disaipell yekaw
yichiri yeechi 12 wasahayak woyichi yichir.
21 Worek, 5,000 ma yecha eeka tarek, yecha ar. Mima
yikapwa boyega kadiik wonyak.

JISAS RII PA HEK HOWU PIITII IR

22 Worek, Jisas rii disaipelyenya wochirek, ye jabiirek i
mapo akar yepak i ta. Worek, ye heechi icharek, Jisas rii ma
mima yen heechirek ye i ye yar.
23 Heechi ye yarek, rii kwowuk heechi yo ir. God riina maji
baken eena heechi yo ir.
24 Hogo sii nediik yarek, Jisas rii saniga eeka tar. Eeka
tarek, harapa sowa yarek, jabiir sii uku bor ye yo yasakarek
gubuk otiitar. Jabiir pa nediik eeka tar.
25 Uhadiik otiitar nediik Jisas rii pa hek howu piitii i yechak
ichar. Icharek, disaipell ye riina heri, rii pa hebak howu piitii
ichar.
26 Eena heri ye harapa akiitar. Harapa akiitarek, ye uwachi
eecha wor: “Ka Gaba yato!” Ye harapa akiitar.
27 Worek, Jisas rii yenya kiyatay majin ameya wor: “Dii
eeta ada. Opoche akiitanakech!”
28 Worek, Pita rii eecha wor: “Harapa Ma, miita siiken
yataney, na miita banak ada pa hebak howu piitii yabak.”
29 Jisas rii awasen eecha wor: “Na ya.” Worek, Pita rii
jabiir heechi pa hek saka piitii Jisas riitak ik otiir.
30 Icharek, sowa yarin rii eena hechi akiitarek, pa wok
ye iken otiitar. Worek, Pita rii eecha wor: “Ana na yeechi
yesokwa!”
31 Worek, Jisas rii meejichi rii ameya riina tapak hey
yeechi yesokwar. Yesokwachi rii eecha wor: “Miita hiki
siitiichichawa boboy sii eeta karakada. Boyewak mii inyaka
upurus hikitu?”
32 Worek, piiriita jabiirek awasen i yowur. I yowurek sowa
yatari sii eeta siir.
33 Worek, disaipel ye jabiirek wok tari ye Jisas riiti hin
yesokwatar. Ye eecha wor: “Eeta siiken mii eeta God riiti
yikapwa.”

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA GENESARET MA HAK OTII TARIN OTII KEPI SIIR

34 Worek, ye jabiirek i akar yepak gayer. Genesaret
nosapek eeka i gayer.
35 Gayerek, eeka tar ma mima ye her rii eeta Jisas. Herek,
yecha yechi hak otii tar ma kaw akar akama tarika eecha
yeechichi Jisas riitak yayar.

36 Worek, yecha yar riina woyasachiyasa her: “Nota miiti
saketen neeki henyak kapo kepi siikiita.” Ye eecha otiiri eeta
ye kepi siir.

15

GOD RIITI MAJI EETA WAYEGA YECHI MAJI DAGIIR POYETU

1 Worek, Peresi ma kaw ye lon maji pokii tar ma kaw ye
Jerusaem akama heechi Jisas riitak yar.
2 Yarek, riina woher: “Boyewak miiti disaipel ye noti
wayega yecha maji pokii tawa abon nota eena meejitawey
ye nasowoyetu? Yecha otii aken otiiawey ye tapa nota nagwa
nagwa otii tawaga uku yeetiichi akasakech!”
3 Jisas rii yenya eecha wor: “Boyewak kwo kwoti noboban
sumowutawey, ii eeta kwo God riiti lon reekiito?
4 God rii eecha wor: ‘Kwota na kwoti awi eepi yechi hin
yesokwa ta. Ma por rii riiti awi eepi hin kapasek habataney,
ii na riina pi sowakwo.’
5-6 Wowak, kwo maji eecha pokiitu, ma por rii awi eepi
piiriina haken sayar tana boboyen taney, riieecha wonyey
‘Dii eeta God riiti,’ wonyey ii ri awi eepi piir siikayek sii.
Eecha otiiney, rii riiti awi eepi piiriti hin yesokwakasakech.
Diita yikadey boboyen kwota otiitawak, kwo eeta God riiti
nobon dagiir poyechi kwoti noboban sumowutu.
7 Kwo woshepiibak tawa ma! Piirapet Aisaia riita wor maji
eeta maji siikenen bar. Riita mashi wori kwona wor:
8 God rii eecha wor: ‘Diita ma mima ye eeji hin biish
shebo shebo yechi kujak habato.
Eecha habatawak yechi inyaka eena ana hikikasakech.
9 Ye maji eecha pokiitu maka otiitaweyn ye eecha
wocho eeta God riiti lo.
Eecha otiitawak ye eena eeji hin shebo shebo
yesokwato.’ ”

MAN OTII KEHA TAWA BOBOY

10 Worek, Jisas rii ma mima yenya uwarek, ye yarek, rii
eecha wor: “Na wagiitey tanak, na hiki ta!
11 Kata boboyen kujak atawey sii man otii kehakasakech.
Kujak tawan ya saya tawey siita man otiiniga kehato.”
12 Worek, disaipel yecha riitak yaniga ye eecha wor:
“Peresi ma ye miita bawa meejiwey ye inyaka kapasek
hikitu. Miita boy kapo hecho?
13 Jisas rii awasen eecha wor: “Eyey pamu sokwa tawa
boboyen eeji eepi rii saka chicharek, riipa eena honokiita.
14 Yecha siikayekiisii. Yecha eeta miy dumu tawey, ye
eeta akar man nobon mukuchi hechawa ma. Miy dumu

tawa ma por rii way anadii miy dumu tawa ma poren nobo
mukuchichaney piiriita riitaka riitaka i supuk ye ikiita.”
15 Worek, Pita rii eecha wor: “Miita diitashiy tawa maji
mun na nona geenyik kwodii wo.”
16 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo boy eechaba ada bawa
majin saka hikitawak?
17 Kwo boy eena hikitu? Eyey boboy ma riiti kujak iyare
tawey, sii eeta i ye suguk i mabak sayato.
18 Wowak, boboy kujak ya sayatawey, inyakak mapo
sokwachi sii kujak ya sayatawey, sii eeta man saya otii
kehato.
19 Kapasek hiki tawa boboy sii eeta ma yechi inyakak
tawey sayato. Yecha inyakak hikitawey, yecha man pi
sowakwoto. Eecha hikitawey, ye nobo mima anemesha
rokoto. Ye kapasek boboy otiito. Ye hiyiyato. Ye woshepii
maji bato Ye anadii ma yechi hin kapasek habato.
20 Eeta boboy echa man otii kehato. Wowak, ma ye yechi
tapan uku yeetiinan siiney, shebo shebo otii aney, sii yenya
otii kehakasakech.”

*KENAN NOSAPEK TAR MIMA SIITA HIKI SIITI-
ICHICHAWA BOBOY*

21 Worek, Jisas rii kata eemek heechi icharek, Taia akama
Daidon akamak bana bana tawa nosapek iyarer.
22 iyarerek, Kenan mima pochi sii eeka tari, Jisas riitak
yar. Yaniga uwachi eecha wor: “Harapa Ma, Devit riiti neja!
Miita ana inyakapwa hikichi eeji yikapwan ba dogiichi.
Kapasek spirit siitaka tawey siina kapasek otiito.”
23 Worek, Jisas rii siina awasen maji bakasakech. Worek,
riiti disaipe Jisas riitak yari ye Jisas riina woher: “Kata
mima siina na wochinak sa i. Siita nona sumowutawey, siita
wasegey rokoto!”
24 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “God riita ana
heechirek yari ada yari, nobon somwoy tar Isrel mayecha-
ban mukuchik eena yar.”
25 Barek, kata mima sii ya Jisas riiti yatii jumuk yatii bogok
piitiichi yir. Yichi sii eecha wor: “Harapa Ma ana kiyatay.”
26 Jisas rii Isrel man, anada man shiyi tawa majik siina
eecha wor: “Eeta kapasek yikapwak atawa boboy kawen
yeechi asan rabochichawak atawey.”
27 Sii meejichi awasen eecha wor: “Eeta maji siiken.
Wowak, apokoriiti atawa cheyek saka tawa aboboyen asa ye
eena abato.”
28 Jisas rii siina eecha wor: “Nijihiki siitiichichawa boboy
eeta harapa. Nija otiiken gegiyan boboyen God riipa ninya
otiichikiita.” Worek, eeta nediibak si mima yikapwa sii
kepisiir.

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA MA MIMA YENYA OTII KEPI SIIR

29 Jisas rii kata eemen heechi rii Galii pagiireba yepak chishi ichar. Icharek, rii i nedii kwowuk i yo eeka yir.
30 Yirek, nokwapa nokwapa ma mima ye riitak yaniga yatii kapasek tar ma, miy kiitii tar ma, tapa kapasek tar ma, kuja diimii tar ma, nokwapa nokwapa anadii hak otii tar ma yen yeechi yaya. Jisas riiti yatii jumuk yichir. Yichirek, riita yenay otii kepi siir.
31 Worek, ma mima ye heri, ye nyegerabor. Kuja diimiitar ma ye eeta maji batar. Tapa kapasek tar maeeta kepi siir. Yatii needi tar ma ye eeta chishir. Miy kiitii tar ma ye eeta mey maka her. Ye eena hechi God riiti hin yesokwa tar.

JISAS RII 4,000 MA YENYA HAVAR

32 Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Ada diita ma mima yenya inyakapwa hikiwa. Yecha yadii diipiira kara diika adaka eecha siir. Siirek, ye aboboyekasakech. Eeta kapasek aboboy biish tanak, ada yenya heechinak inyey, yepakapo i nobok sakakiita.”
33 Worek, riiti disaipe yecha riina woher: “Diita eem makasakech. Nopa siitak tana geyen yeechi yenyapa havakiita?”
34 Jisas rii yenya eecha woher: “Kwo kapo gey shasha heechitu?” Ye awasen eecha wor: “No 7 gey tawak, emiyep por por eecha heechitu.”
35 Worek, Jisas rii ma mima yen wochirek, ye nosapek he yi ye ir.
36 Worek, rii 7 geyen yeechi emiyepen yabachi, God rii woshiachi rii reekiichi disaipe yenya harek yecha ma mima yenya hapoy pakar.
37 Hapoy pakarek, ye are, eeta kiki siir. Worek, disaipe ye heechir gey kawen yeechi yayar. Yeechi yayarek, 7 wasahaya kwowuk woyichi yichir.
38 Ar ma ye eeta 4,000 ma. Mima yikapwa yenya kenyikasakech.
39 Worek, Jisas rii eeta ma mima yenya heechirek, rii i jabiirek ye ichi Magadan nosapek eeka ir.

16

PERESI MA YE JISAS RIITA MIRAKE OTIIKEN EENA WOHER

1 Worek, Peresi ma ye Sadyusi ma ye Jisas riitak yar. Jisas riina apo diigii diigii hechaken eena yar. Eena ye riita mirakelen otiiken woher. God riita Jisas riina hechi wohowuken eena wochar.

2 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Hogo nedii ya ye i
tawak kwo eecha wocho: ‘Neer eeta nayi hecho. Ii eeta nedii
kepi yato.’
3 Niyiga nedii kwo eecha wocho: ‘Neer eeta nayi hechawak
kehapa hecho. Ii eeta wayiva nedii yato. Kwo eeta kiki
siitawak kwo neeren hechawey, kapo boy boboy sokwato?
Kwo eena hecho. Wowak, kwota diita nediik otii tawa
tobon hechawey kwo eena sokwak tawa boboyen kwo
hikikasakech.
4 Ma mima dii nedii eeta kapasek wey otiitawak, God
riina saka hikitawak!” Jisas rii eechaba eecha wor: “Kwota
mirakel otiiken wohechawey, ada kwona saka otiiwak. God
riita kwon mirakelen hari eetaba. Jona riina otiir mirake sii
eetaba.” Worek, Jisas riita yenya heechi ir.

PERESI SADYUSI YECHI OTII TAWA ABO MAJI

5 Disaipel ye pagiirebak icharek, ye geyen abosuchi heechi
ir.
6 Icharek, Jisas rii yenya eecha wor: “Kwota na hehar
hecha. Peresi Sadyusi yechi yis eena na opoy sii ta.”
7 Worek, ye awasen awasen eecha wor: “No gey saka
yeechi yayawak, eena rii eecha wor.”
8 Jisas rii yechi majin eena hikichi eecha wor: “Boyewak
kwo gey biish sii majin awasen awasen bato? Kwoti hiki
siitiichichawa boboy eeta karakada wey!
9 Kwo boy kapo saka otii hechawak? Kwoboy kapo
abosuchir eetaq nediik ada yokotapa geyn reekiichi 5,000
man havari eeta kiki siirek, kaw kapo kwo wasahaya kwow
shasha heechir?
10 Eeta nediik 7 geyen reekiichi 4,000 ma yenya havari,
kapo wasahaya kwow shasha kwo woyichi yichir? Kapo kwo
eena abosuchuwa?
11 Boyewak kwo saka hikitawak ada saka geyn wochawak?
Kwota Peresi Sadyusi yechi yisen eena na ow poy sii ta.
12 Worek, ye meejichi hikir Jisas riisaka gey rabotawa
yisen wocharek. Rii Peresi Sadyusi yechi pokii tar majin
eena wor.

PITA RII GEENYIK EECHA WOR JISAS RII EETA KRAIST, RIITABA

13 Jisas rii Sisaria Pilipai akamak bana bana tar nosapek
eeka ir. Irek, riiti disaipel yen eecha woher: “Ma mima ye
boy Ma Yikapwa riina shecha habato?”
14 Yecha awasen eecha wor: “Ma kaw ye eecha wocho, Jon
Baptis. Ma kaw ye eecha wocho. Ilaija. Anadii ma ye eecha
wocho, Jeremaia. Akar ye eecha wocho, piirapet por.”
15 Jisas rii yenya eecha wor: “Nago. Kwotaba kapo shecha
hikitu an nama?”

16 Worek, Saimon Pita rii eecha wor: “Mii eeta Kraist, eeta
eechaba eechaba tawa God riiti Yikapwa.”
17 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Saimon, Jon riiti
yikapwa, mii na kwoya woy hiki ta. Diita amutiik maji siiken
mak yakasakech. Yaho. Howuk tawa Apoko riitaba miina
har.
18 Eena ada miina wocho: Pita mii eeta hapaga papa. Diita
papan ada yeechi yaya eeka otiinak ada eeji eyey ma miman
yeechi yayanak, ye ya yopo wuchi yichikiita. Eecha otiinak
ha tawa boboy siipa eeta boboyen dagiir poyekasakech.
19 Ada miina God riiti kigdom nuberejan tagwa tawa
boboyen miina hakiita. Miita diita nosapek egesiitawey,
ii hevenek siir. Miita diita nosapek heechitawey, ii eeta
hevenek heechir.”
20 Worek, Jisas rii riiti disaipell yen wor: “Kwo opoche man
eecha wochanakech Ada eeta Kraist.”

JISAS RII YENYA EECHA WOR RIIPA HACHI SANIYEECHI SOKWAKIITA

21 Eeta nediik Jisas rii riiti disaipel yenya tasii mukuchichi
eecha wor: “Adapa Jerusaem akamak heechi ikiita. Inyak,
lotu apoko saba ma ye, opelen otii tawa harapa ma ye, Lon
maji pokii tawa ma ye ana kapasek ottinak, ada harapa kapa
meejikiita. Yecha ana pi sowakwochi chinyak, ada yadii
piiriichar siichi awasen ya sokwakiita.”
22 Pita rii meejichi riina tapa tiibok yeechi akar eemek ye
ichi Pita rii riina wosawo maji batar. “Harapa Ma, boboy God
rii sapa egesii. Diita boboy sii miitak yakasakech!”
23 Jisas rii meejichi Pita riina dareboyechi eecha wor:
“Gaba, ana na heechi i! Mii mega eecha tawa. Eeji nobon
mii dasiipiito. Miita hiki tawa boboyen eena hikitu. Ii eeta
God riita hiki tawa boboyekasakech!”
24 Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Ma
por rii adaka eecha ik otiiney, rii sapa riiti nobon mayama
heechi abosuchiniga rii sapa riina har yon kiya kapa meeji
ana sumovu ta.
25 Ma por rii riiti maban egesiitaney, riipa sii siiken siikiita.
Ma por rii riiti maban ana haney, eeji hik haney, riipa maba
kepiweyn yeechi riipa eechaba eechaba takiita.
26 Ma por rii diita nosapek tawa eyey boboyen kwoya hechi
yaney, riiti maban heechinak saya inyey, rii kapo boyen
yakiita? Rii eeta sobo siikiita. Ma sakapa eechaba eechaba
tawa boboyek awasen tokokiitawak.
27 Ma Yikapwa riipa riiti Apoko riiti hadabas boboyek
riiti ejelek eecha yakiita. Yanak, riita eyey ma yecha diita
nosapek otii tawa abon eena rii tokokiita. Yo kapasek

otiitawey, yen awasen kapasek otiikiita. Yo kepin otiitawey, yen awasen rii yo kepin hakiita.

28 Diita na hiki ta: ma kaw ye diika tawey yepa saka hatanak, Ma Yikapwa riipa aka tabo yima tawaga eecha siichi yakiita. Eecha yanak, yepa riina hekiita.

17

GOD RIITA JISAS RIINA RUKUSIICHI KWOYA HECHAR

1 Worek, yadii 6 hamarek, Jisas rii Pita, Jems, riiti kumwoy, Jon yechaban yeechiniga harapa kwowuk ye yo ye ir.

2 Yecha Jisas rii hecharek, Jisas riita dareboyer. Riiti misoma yaga eecha her. Riitiriki yama eeta hi apomaga eecha her.

3 Worek, disaipel piiriichar ye Moses, Ilaija, piir Jisas riitaka maji batar.

4 Worek, Pita rii hechi Jisas riina eecha wor: “Harapa Ma, eeta kepi nota diika tawa. Miita hikinak, nota diika key akan piiriichar otiik. Miin pochi otiichinyak, Moses riin pochi otiichinyak, Ilaija riina pochi otiichikiita.”

5 Riita eecha batarek, neer sii hijagwayap ya yenya gamupoyer. Gamupoyerek, aya pochi neerek uwar. Uwari eecha wor: “Dii eeta eeji Yikapwa. Ada rina rukusiito. Riita otii tawa abon ada kwoya hecho. Kwota na riina meeji ta!”

6 Worek, disaipel ye ayan meejichi ye harapa akiitar. Akiitarek, eena ye saka nosapek misoma gamuchi yichar.

7 Yicharek, Jisas rii yaniga yenya ho neekichi eecha wor: “Na sokwa. Opoche akiitanakech.”

8 Worek, ye mey maka heri, Jisas riitaban her.

9 Worek, ye kwow heechi ya sakarek, Jisas rii yenya eechawor: “Kwota her boboyen kwo opoche anadii man sawotanakech. Ma Yikapwa riina yeechi yesokwanak eeta nediik napa sawo ye i ta.”

10 Worek, disaipel ye Jisas riina woher: “Boyewak lo maji pokii tawa ma ye eecha wocho: Kraist rii yak otiinak, Ilaija rii sapa mapo ya?”

11 Jisas rii awasen eecha wor: “Iaija rii mapo yato. Yatawak, rii eyey boboyen sayarechikiita.

12 Wowak, ada kwona wocho: Ilaija rii eeta yar. Yarek, ma mima yecha riina saka hikitawak. Ye yechi nobon sumowuniga, ye yechi hikitarin riina otiir. Ye eecha riina otiirega, ye Ma Yikapwa riina eechaba otiikiita.”

13 Worek, disaipel ye meejichi ye eecha hikir Jisas rii Jon Baptis riina wor.

JISAS RII SPIRIT KAPASEKEKA TAR MA POREN OTIINIGA OTII KEPI SIIR

14 Yecha i ma mima yechak i yarek, ma por rii Jisas riitak
yar. Yari rii yatii bogok putiichi he yir.
15 He yichi eecha wor: “Harapa Ma, miita na eeji yikapwan
inyakapwa hikichi na ba dagiichi! Rii beyi tawak, kuja
sogwiyabak ya. Tawak i hik yow tawak, pak i i ye itu.
16 Eena ada riina yeechi miiti disaipel yechak ye iri yecha
kiki siikasakech.”
17 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kwota kapasek
hiki tawak, saka hikisiitiichichawak! Kapo shasha yadii
ada kwotaka eecha siikiita? Kapo yadii shasha diita kwoti
nomoyatawa boboyen ada kiyatakiita? Yikapwa riin adak
na ya ya!”
18 Worek, Jisas rii kapasek spiriten wochirek, heechi irek,
eeta yikapwa ameya eeta kepi siir.
19 Worek, disaipel ye ya Jisas riina veenyichi woher:
“Boyewak nota saka kiki sowak, kata spiriten yeechi rab-
otawak?”
20-21 Jisas rii awasen yenya eecha wor: “Kwoti hiki siiti-
ichichawa boboy sii eeta saka kiki siikiitawak. Diina na hiki
ta. Kwoti hiki siitiichichawa boboy sii mastet siik tawaga
eecha taney, kwo diita kwowun wochinak, ‘Sii na akar
yepak i!’ Wonyey, siita ikiita! Wonyey, yo pochin kwo otii
somoyekasakech.

JISAS RII KAWKA HACHI SOKWA NEDIIN BAR

22 Eyey disaipel ye Galili nosapek ya yopo wuchi yicharek,
Jisas yenya eecha wor: “Ma Yikapwa riina ma yechi tapak
howu hakiita.
23 Hanak, yecha riina pi sowakwokiita. Sowakwonak, rii
yadii piiriichar siinak, God riita riina otii saniyeechi yesok-
wakiita.” Worek, disaipel yechi bii eena harapa nomoyatar.

JISAS RII TAKIS YAN HAR

24 Jisas rii riiti disaipel yechada Kapanean akamak
iyarerek, lotu aka takis yan yatawa ma ye ya Pita riina
woher: “Kapo miiti Tisa rii lotu aka takis yan hato, kapo saka
hatawak?”
25 Pita rii awasen eecha wor: “Ayo. Rii hato.” Worek, Pita
rii akak iyarer. Iyarerek, Jisas rii mapo eecha wor: “Saimon,
mii shecha hikitu? Kapo boy nama diita nosapen aka tabo
yichawa ma yenya takis yan hato? Kapo riiti yikapwa yenya
hato kapo anadii man hato?”
26 Pita riita awasen eecha wor: “Anadii ma yechaba hato.”
Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Miita bawa maji eecha
wocho: Yikapwa ye takis yan tokokasakech.
27 Worek, eena opoche nota ma mima yenya inyaka
kwotay boboyen otiitanakech. Wowak, eena na i pak por

rabo. Rabonak, emiyep poren yanak, riiti kujan na tagwachi
ya pochi eeka taweyn na ya. Eeta sichi lotu aka takis ya kiki
siikiita. Na yeechi yaya sichi takis yan yenya na ha ta.”

18

KAPO NAMA EETA HARAPA?

1 Eeta nedii disaipel ye Jisas riitak yari, riina woher: “Kapo
nama howuk tawa kigdomek harapa siikiita?”
2-3 Worek, Jisas rii karakada yikapwan uwarek, ya yechi
nediik siitiirek, rii eecha wor: “Na hiki ta! Kwota dare-
boyechi diita yikapwaga siinan siiney, kwopa howuk trawa
God riiti kigdom iyarekasakech.
4 Kata ma por rii riiti hin mayama dagiir poyechi kata
yikapwaga eecha siiney, riipa God riiti howuk tawa kigdom
harapa ma siikiita.
5 Kata ma rii diita yikadey yikapwan eeji hik yaney, rii ana
eechaba yato.

*KAPASEK OTII TAWA BOBOY SII MAK HIKI SIITI-
ICHICHAWA BOYEN OTII KAPASEK SIITO*

6 “Ana hiki siitiichichawa karakada yikapwan ada bato.
Ma por rii otiichinyak, karakada yikapwa por rii ana magi-
irechichi heechi inyey, harapa kapasek boboy eeta ma riitak
yakiita. Eeta ma riiti borowagek papa kiitiichi heechinak
paka yeyiney, eeta boboy sii eeta kubuchey kapasek boboy.
7 Eeta kapasek wey boboy kaw diita nosapek tawey, sii
otiichinyak ma ye dareboyechi kapasek nobok ichu. Eeta
yikadey kapasek boboyen otiitakiita. Wowak, ma por rii
diita kapasek boboyen otiichinyak harapa kapasek boboy
riitak yakiita!
8 “Miiti yatii tapa sii miina otiichinyak kapasek boboyeka
siiney, ii na yatii tapa, tiimiichi rabo. Miita eechaba eechaba
tawa eemek iyarenak, miiti yatii tapa pochi tnan siiney, sii
eeta kepi. Miiti yatii tapan egesiinak, miina eechaba eechaba
tawa hik rabochinyak, uwuney, ii eeta kapasek wey.
9 Miiti miy sii miina otiichinyak kapasek boboyeka eecha
sakaney, ii na miyin horechi na kayek rabo. Eeta kepi
miy podat taney, ii miipa eechaba eechaba tawa eemek
iyarekiita. Eeta kapasek miita miy upurus taney, iipa miina
hiki rabochinyak uwukiita.

WURUBU YAREBOR SIPSIP SHIY TAWA MAJI

10 “Opoche kwo eena karakada ma miman wosowoy
tanakech. Ada kwona wocho: yechi ejel hevenek tawey ye
eeji Apoko misomak bana bana tawa.
11 (Ma Yikapwa rii wurubu yarebor man eena yesokwa
yichiken yar.)

12 “Kwo boyen hikitu? Ma por rii tawak, riiti 100 tawa
sipsip por wurubu yareboney, riipa kapo checha otiikiita?
Riipa 99 sipsip karakada nedii kwowuk heechinak, poren
yesha hek ikiita.
13 Ada kwona wocho riipa i henyak, inyaka ri kwoya
hikitakiita. Wowak, 99 sipsip ye anadii tawey, rii yechaban
hikitakasakech.
14 Eena havenek tawa Apoko rii por wurubu yarebonan
yuyato.

KUMWOY YAKA OTII TAWA ABO

15 “Miiti yaka kumwoy rii miina kapasek tawa boboy
otiiney, ii na miita riiti kapasek boboyen riina na mukuchi.
Kicha na veenyichi maji ba. Wonyak, riita miina meejichi
otiiney, wowey, ii eeta miiti kumwoyen awasen yato.
16 Mashi keyir maji sii eecha wocho: Miita inyak, riita miiti
majin meejinan siiney, mii ii na ma upurus por yeechi eecha
i. Eecha otiiney, eekapa ma upurus por eecha otiineyek
kwodii wokiita.
17 Kwota inyak, rii kwona meejinan siiney, ii na eyey ya
yapa wuchi yichawa ma yenya na sawo. Sawonak, rii ya
yopo wuchi yichawa man meejinan siiney, ii na riina eecha
hiki rii eeta biish shebo shebo tawa ma, rii eeta kapasek takis
yan yatawa ma.
18 “Ada kwona eyey wocho: Kwota diita nosapek
tawa eyey boboyen kwo anachekiitawa, hevenek eechaba
anachekiikiita. Kwota diita nosapek tawak eyey boboyen
kwo heechi tawaga hevenek eechaba heechitakiita.
19 Ada kwona kawka wocho: Ma upurus piir nokwapa
apoko podatega hiki tawey, kwo God riina wohechawey,
hevenek tawa Apoko riipa kwona otiichichikiita.
20 Ma upurus piiriichar ana meejichi ya podat akamak
yopo wuchi yinyak anapa eeka yichi nediik takiita.”

WAKASA MA RII ANADII WAKASA MA RIITA KAPASEK BOBOY ABOSUCHIKASAKECH

21 Worek, Pita rii Jisas riitak ya Jisasriina eecha wor:
“Harapa Ma kapo shasha nedii eeji yaka kumwoy ana ka-
pasek boboyen otiichinyey, ana riita otiina boboyen shasha
nedii ada abosuchikiita! Kapo 7 nedii.”
22 Jisas rii awasen eecha wor: “Yaho, 7 nedii otiikasakech.
Eechaba eechaba nedii na abosuchi ta.
23 Wonyak, hevenek tawa kigdom sii eeka aka tabo yimaga
eecha tawa. Rii riiti wakasa ma yecha sobo yar yan eena he
kenyiken yar.
24 Tasiichi kenyiri sobo yar ma poren yayari, rii harapa ya
mayakan sobo yar.

25 Worek, riiti ya karakada tarek, eena saka awasen harek.
Worek, harapa ma rii eecha wor: ‘Anadii ma riita diita ma ri-
ina tokokiita. Riiti mima yikapwaka eecha eyey tokobakiita.
Eecha otiiney, riipa sobo yar yan awasen hakiita.
26 Worek, wakasa ma rii yatii jumuk saka bogok piitiichi
yichi rii woyasachiyasa woher: ‘Na ana inyakapwa hikichi
na kowutanak ada awasen eyey yan miina hakiita!’
27 Worek, riiti harapa ma rii riina inyakapwa hikichi riita
sobo yar yan heechi riina wochirek ir.
28 “Worek, rii heechi i riita yo meshi otiitarek, yan kaw har
ma riina jawor. Jaworek, rii riiti borowagiik howu neekiirek,
rii hegahakasakech. Rii riina eecha wor: ‘Ada miina har yan
napa ameya awasen ha!’
29 Worek, riiti yo meshi otiitar ma rii yatii jumuk saka
bogok piitiichi yichi rii woyasachiyasa woher: ‘Na ana
inyakapwa hikichi na kowutanak ada awasen eeta yan eyey
miina hakiita!’
30 Rii meejichi eena sakaotiirek. Yaho. Rii otiichirek, i
pokoji akak rabor. Rii yan awasen hanak, een riin heechinak
ik.
31 Worek, anadii yo meshi otiitar ma ye eena hechi ye in-
yaka kisokwachi harapa ma riitak i riina eyey otiir boboyen
eena wor.
32 Worek, harapa ma rii meejichi eeta wakasa ma riin wo
yayar. Wo yayachi rii riina eecha wor: ‘Mii eeta kapasek
wakasa ma siiken wey! Miita ana woherek, ada miita sobo
eyey yar yan awasen ha hamar.
33 Ada miin inyakapwa hikichi ba dagiichirega miiti yo
meshi otiitar man na eechaba inyakapwa hikichi na ba
dagiichi.’
34 Worek, harapa ma rii inyaka kwotayichi rii riina oti-
ichirek, rii pokojiakak rabochirek ir. Kapa meejiken eena
heechirek ir. Riita eeta yan awasen hanak eena riina
heechinak ik.”
35 Worek, Jisas rii kawka eecha wor: “Kwota eyey kwoti
inyaka wopuk kwoti yaka kumwoy yenya ba dagiichinyan
siiney, eeji hevenek tawa Apokoriipa kawona eechaba saka
ba dagiichikiitawak.”

19

JISAS RII MIMAN SAYI TAWAMAJIN WOCHAR

1 Jisas rii diita majin ba hamarek, rii Gallili nosapek heechi
rii Judia nosapek ir. Jodan pa giiriiba yepak eeka ir.
2 Rii icharek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina
sumowu ibatar. Ibatarek, Jisas rii hak otiitar ma yenya otii
kepi siir.

3 Worek, Peresi ma kaw ye ya Jisas riina apo diigii diigi-
iheken ya otii hechi eecha woher: “Bwimey noboknoti lon
eeta heechiwak, ma rii riiti miman sayichiwak ichu? Siita
bwimey kapasek yon otiitawak, een siina sayichichawak
ichu?”
4 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo kapo God riiti majin
saka kenyi herek? Ii eeta wocho: ‘Mashi mashi tasiir nediik
eyey boboyen otii hamarek God rii man otiir. Ma mimaka
eecha otiir.
5 God rii eecha wor: ‘Eena ma rii riiti awi eepin heechi riiti
mimaka eecha apoyeto. Apoyewak piir eeta podabak sowa.’
6 Eena piiriita saniga saniga takiisakech. Podatebak tawa.
Wowak, eena God riita ediir boboyen ma opoche reeki-
itanakech.”
7 Worek, Peresi ma ye riina woher: “Eecha tawey, boyewak
Moses rii eecha wor: ‘Ma mima sayeken otiiney, ma rii jeyn
sa keyichi siina hanak, sa heechinak i?”
8 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwoti marenoku hapaga
tawak, eena Moses rii kwona heechirek, twokwoti miman
sayechichawak ichu. Wowak, mashi he nedii diita yikadey
nobo sii takasakech.
9 Wowak, ada kwona wocho, mima sii nobo
anemesherokonan biish tanak, ma rii siina saye heechinak
inyey, wonyak, eeta ma rii akar miman yaney, ii eeta God
riiti lon rii nediik reekiito.”
10 Wowak, riiti disaipel ye riina eecha wor: “God riiti on
eecha wochawey, maka mimaka podatebaktawey, eeta kepi
opoche mima yatanakech.”
11 Jisas rii awasen eecha wor: “Eyey ma mima ye diita
mima ya majin kiki siinak, yakasakech. God riita kata ma
yenya boboy kaw hana ma yechaba kata boboyen yeechi
otiito.
12 Diita yikadey ma ye miman yakasakech. Ma kaw
yimowurek, eeka eecha siir. Worek anadii ma ya ya yenya
kapasek otiitarek, yecha miman saka yarek, eena ye eecha
sirr. Anadii ma ye miman yanan siiri, ye howuk tawa
kigdom yon otiitawak, eena yakasakech. Eeta ma ye diita
majin kiki siinak, yaken otiiney, eena na yeechi hiki ta.

JISAS RII KARAKADA YIKAPWAN RUKUSIITAR

13 Ma kaw ye karakada yikapwan yeechi Jisas riitak ye ir.
Ye irek, Jisas riiti tapan yenya howu neekichi Apoko riina
wohechar. Worek, disaipel ye eena hechi yenya ow majin
bar.
14 Worek, Jisas rii eecha wor: “Kwota na heechinak,
yikapwa ye sa adak ya. Kwo opoche anacheketanakech.
Hevenek tawa kigdom sii jecha tawa ma yechi.”

15 Worek, rii riiti tapa howu neekichi heechi ir.

HADIIYE MA RIITA BOBOY SAGII HARAPA TAWA MAJI

16 Worek, ma por rii Jisas riitak yaniga riina eecha wor:
"Tisa, kapo boy boboy kepik ada otiinak, anapa eechaba
eechaba siikiita?"
17 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: "Boyewak mii boboy
kepin ana wohecho? Boboy Podat rii eeta kepi boboy. Miita
eechaba eechaba siiken gegiyaney, mii God riiti yokotapa
yokotapa majin na sumowu ta."
18 Rii awasen woher: "Ii bwimey majin?" Worek, Jisas rii
eecha wor: "Opoche ma pi sowakwotanakech. Nobo miman
anemesherokotanakech. Hiy yatanakech. Woshepii maji
batanakech.
19 Awi eepi piiriiti hinna yesokwa ta. Miita mayama
rukusiitawabaga anadii man na eechaba rukusii ta."
20 Hadiiye ma rii awasen eecha wor: "Ada diita eyey
miita bawa majin sumowutar. Akar boyen boboyen ada otii
somoyeto?"
21 Jisas rii meejichi eecha wor: "Miita sokwa kepi siiken
gegiyaney, miita na i. Miiti eyey boboyen na yeechi ye i
yak toko. Tokonak, kiiriisiiposii man eeta eyey yan napa
ha. Hanak, komas miita hevenek tawa harapa yan yakiita.
Wonyak, na ya ana sumowu."
22 Worek, hadiiye ma rii meejichi riiti misomak eyipiichi
inyaka nomoyeechi heechi ir. Eeta ma rii riiti ya harapa
tarek, rii eena eecha otiichi heechi ir.
23 Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: "Ada
kwona wocho, harapa yak tawa ma ye God riiti kigdom
iyarek otiiney, harapa yo otiichi iyarekiita.
24 Ada maji pochin kawka bak, kamel sii riki kapa tawa
wowi siiti supuk iyarek otiiney, yo ameda otiiniga iyarekiita.
Yaka tawa ma rii eeta God riiti kigdom eechaba iyarek
otiiney hisaw yon otiikiita."
25 Worek, disaipel ye eena meejichi henebarabochi eecha
woher: "Eecha tawey, kapo naman yesokwa yichikiita?"
26 Jisas rii yenya miyik hechi eecha woher: "Ma ye saka
kiki siikiitawak. God riitaba saniga eyey boboyen otii kiki
siitakiita."
27 Worek, Pita rii eecha wor: "Na he. Nota noti eyey
boboyen heechi miina sumowubato. Sumowubatawey,
nopa kapo boy boboyen yakiita?"
28 Jisas rii awasen eecha wor: "Ada kwona siiken wocho,
hadabas kepi nedii yanak, Ma Yikapwa riiriiti harapa tiiki-
irek eeka yinyak, ana sumowu tawa ma kwo 12 harapa aka

tabo yima yechi tiikiirek eeka yibakiita. Yibatanak, kwo eechaba Isre magwi 12 yenya anasabatakiita.

29 Kata ma ye eeji hik yechi akan, yechi yaka kumwoyen, yechi moweyen, yechi awi eepin, yechi yikapwan, yechi-nowo sagiin eeji hibak heechiyega, ii yepa waga 100 hadabas boboy kepin yakiita. Ye waga eechaba eechaba tawa.

30 Wowak, nokwapa nokwapa mapo tawa ma yepa i komasenak, komas tawa ma yepa way i mapokiita.

20

WAIN NOWO YON OTII TAR MA

1 "God riiti howuk tawa kigdom jecha tawa: Wain nowo ma rii tawa. Tawak, niyegak rii nowo yootiichi man i yeechi yayaken eena ir.

2 Irek, yeechi yaya ha yan woherek yecha eeta dola ya pochin wohowor. Wohoworek, riita yenya wochirek ye nowok otiik ir.

3 Ye irek, rii niyega nediik rii awa ba eemek ir. Irek, rii her ma kaw siitii ye i tarek.

4 Worek, rii hechi yenya eecha wor: 'Kwota na i eeji wain nowo yon otiinak, ada kwona ya kepin hakiita.'

5 Worek, ye meejichi yo otiiken ir. Worek, nowo ma rii yadii nedii hogo nediik eechaba otiir.

6 Worek, yo hamak otiitar nediik rii way awa ba eemek kawka ichi ma kaw ye siitii ye i tarek, rii way her. Herek, rii eecha woher: 'Boyewak kwo eechaba eechaba diibak ya siitiito?'

7 Ye awasen eecha wor: 'Nona yo ha makasakech. No eena siitii ye itu.' Nowo ma rii meejichi eecha wor: 'Na i. Eeji nowo yon otii.'

8 "Worek, hogo ya ye nediik nowo ma rii riiti siitii kowu tar ma riina eecha wor: 'Na yo otii tawa man uwanak sa ya yechi yan ya. Ada komas nobo yar ma yechak na tasiichi yan ha. Ada mapo yar ye sapa ya komas ya.'

9 "Wkorek, yo hamak otii tar nediik woher ma ye doa ya pochin yar.

10 Worek, akar mapo yar ma ye yaniga eecha hikitar nopa ya harapa yakiita. Wori, yaho. Yecha doa ya pochin yabar.

11 Ye yan eecha yeechi nowo ma riin ow maji bar.

12 Ye riina eecha wor: 'Diita ma yen miita yo hama nediik woheri mii yenya noti yaga yenya eecha har. Ye saka harapa yon otiitarek nota harapa yon ya geenyik otiitar!'

13 Nowo ma rii ma podaren awasen eecha wor: 'Ada miina kapasek otiikasakech. Ada miina eecha wor: Miita yadii pochi yo otiiney dola ya pochin ada miina hakiita.

14 Kwota eena wohowor. Wowak, miiti yan na yeechi i. Ya
miina adahawa baga komas yar ma yen ada eechaba haken
hikitu.
15 Ii eeji ya ada keena eecha hak wonyey, anapa keena
hakiita. Ada eeji yan sobo hataney, mii kapo eena hechi
inyaka mi kwotayet.' " Jisasrii kowka eecha wor:
16 "Wowak, eechaba siikiita. Komas yari yepa i maponak,
mapo yari, yepa i komasekiita."

JISAS RII KOMAS NEDIIK KAWKA EECHA WOR: ADA HA ICHI KAWKA SANIYAKIITA

17 Jisas rii Jerusaem akamak iyarerek ottirek, rii riiti 12
disaipe yeechi yaya yechaban veenyichi i sawor.
18 Rii yenya eecha wor: "Ana na meeji. Nota Jerusalem
akamak ichu. Iyarenak, Ma Yikapwa riina opeen otii tawa
harapa ma lon maji poko tawa ma yechi tapak how hakiita.
How hanak, riina pi sowakwo haken eena anasakiita.
19 Ye anasachi shebo shebo tawa ma yechi tapak how
hakiita. Howu hanak, ye riina wosoboy wokwoyachi kubu
pichi mek ji siitiichikiita. Wonyak, yadii piiriichar siichi rii
awasen ya saniyeechi sokwakiita."

JEMS JON PIIRIITA HARAPA MA SIIKEN GEGIYATAR

20 Eeta nediik Sebedi riiti yikapwa piiriiti awi sii siiti
yikapwa piiriitaka Jisas riitak ya he gamuchi otii boboyen
riina woher.
21 Jisas riita hechi siina woher: "Boyak yawa?" Sii eecha
wor: "Eena nediik miita aka tabo yima siinak, eeji yikapwa
piir por miiti mama yepak yinyak por yeeji yepak yinyak,
piiriita harapa aka tabo yimaga siibakiita.
22 Worek, Jisas rii awasen siina eecha wor: "Nija ana
wohewey, kwosaka otii hechawak. Ki boy kapo kikisiikiita
ada kiya tawa nomoya tawa boboyen kipa boy kiyabakiita?"
Piir meejichi awasen eecha wor: "Sicha eeta kiki sowa."
23 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: "Ayo. Kicha
ada nomoyo tawa boboyen kiyabakiita. Wowey, namapa
eeji mama yepak yin6yak yeeji yepak yiney eeta yo eeji
yokasakech. Diita tiikiir ma kawen eeji Apoko riita sa-
yarechir. Eeta riiti yo."
24 Worek, anadii 10 disaipel ye eena meejirek yaka kum-
woy piiriina kwotayer.
25 Worek, Jisas rii yenya uwa yaya yopowuchi yir. Yirek, rii
eecha wor: Kwo hikitu diita nosapek tawa aka tabo yima ye
yechi ma mima yenya siitii kowu tawey, ye eeta yenya dagiir
poyetu.

26 Wowak, kwo jecha otii tawa abon opoche otiitanakech.
Ma por rii kwotaka tawey, harapa siiken gegiyaney, rii sapa
anadii man kiyatay tawa maga eecha sii.
27 Ma por rii mapo ima siiken otiiney, rii sapa yo otii
wakasa maga eecha sii.
28 Ma Yikapwa rii yarik saka riina mak kiyatayeken yarek.
Rii yari, rii anadii man kiyatayenak, rukusiitaken eena
yar. Rii riiti meseken harek, nokwapa nokwapa ma miman
tokochiken eena yar. Riita eecha otii tawaga kwo napa
eechaba otiiba ta."

JISAS RII MIY KIITIITAR MA UPURUSEN OTII KEPI SIIR

29 Yecha Jeriko akaman heechi iken otiitarek nokwapa
nokwapa mima ma ye Jisas riina sumowutar.
30 Sumowu icharek, miy kiitii ma piir nobo giirebak eeka
yichar. Yicharek, piir meejir Jisas rii yarin, piir uwachi eecha
wor: "Devit riiti neja miita sinya na inyakapwa hikichi ba
diigiichi!
31 Ma mima ye meejichi ye piiriina anachekechi ow maji
bar. Worek, piiriita harapa uwachi eecha wor: Devit riiti
neja! Miita sinya na inyakapwa hikichi ba diigiichi!"
32 Worek, Jisas rii eeka siitiichi piiriina uwachi eecha wor:
"Boyen ada kinya otiichiken ki gegiyato?"
33 Piir eecha wor: "Harapa Ma, sicha gegiyato miita shichi
miyin na tagwachi!"
34 Worek, Jisas rii piiriina inyakapwa hikichi piiriiti miyin
rii howu neekir. Howu neekirek, piir ameya miy kepi mey
maka her. Worek, piir riina sumowutar.

21

JISAS RII JERUSAEM AKAMAK IYARERI AKA TABO YIMAGA EECHA HE IYARER

1 Yecha Jerusalem akamak iyarerek, ye Betpasi akamak
mapo iyarer. Betpasi Oliv kkwow bana bana tar. Ye eeka
tarek, Jisas rii disaipel upurusen heechirek, ik otiirek
2 piiriina eecha wor: Kicha ana diika heechi dii yapak tawa
akaman na i. Kicha iyarenak, napa he donki nokwapa siina
yikapwaka eecha pokokkushi siitiichichu. Wonyey, napa
heemachi yeechi ana yaya.
3 Ki eecha otiinak, ma por rii kichaka maji baney, riina
napa eecha wo: 'Harapa Ma riita dopotawak, eena shicha
yeechi ye iken shi eena yawa.' Kicha banak, riipa ameya
heechikiita."
4 Worek, eecha otiirek, mashi piirapet bar maji sii diita
nediik siiken sokwatarek, eena eecha otiitar. Piirapet rii
eecha wor:

5 “Saion akamak tar ma mima yenya na sawo.
‘Na he! Kwoti aka tabo yima kwotak yato.
Rii eshar otiitawak, riita donki magiirek yo yichi yato.
Rii donki yi magiirek yo yichi yato!”
6 Disaipel piir Jisas riita bar maji meejichi piir i eechaba otiir.
7 Piir i donki yi nokwapaka eecha yeechi yayar. Yayarek, worek, yecha yechi saketen yeechi donki magiirek ye yo yichir. Ye yo yichirek Jisas rii yo eeka yir.
8 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye yechi saket yeechi nobok yichi ir. Worek, kaw ye me tapan reekiichi nobok seechi ir.
9 Jisas rii icharek, ma mima ye kaw mapo tarek, kaw komas tarek sumo eecha icharek ye uwar: “Devit riiti neja riiti hin na yesokwa ta. Diita ma rii God riiti hik yatawey, God riita riina rukusiito! God riiti hin na yesokwaba ta!”
10 Jisas rii Jerusaem akamak iyarerek eeka tar ma mima ye riina hechi nyegiirabochi eecha wor: “Dii kapo nama?”
11 Ma mima ye awasen eecha wor: “Dii eeta piirapet Jisas, Gaii nosap Nasaret akamak tar ma!”

JISAS RII HARAPA OTU AKA WOK IYARER

12 Worek, Jisas rii harapa otu akak iyar ya mani tokotar ma boboyen tokotar ma yenya pi heechirek, ye saya ir. Rii ya mani tokotar chey otiichirek sakar. Nurer tokotar ma yechi tiikiir eechaba otiichirek sakabar.
13 Eecha otiichi rii eecha wor: “Mashi keyir maji God riita eecha wor: ‘Eeji aka eecha habato, God riina maji ba tawa aka. Wowak, kwo hiyiya tawa ma yichi akaga eecha veenyichi otiito!”
14 Jisas rii harapa otu aka wok tarek miy kiitii tar ma kaw yatii neeki tar ma yecha riitak yarek, rii yenya otii kepi siir.
15 Rii yo kepin otiitarek, opel otii tar harapa ma lon maji pokii tar harapa ma ye eena hechi yechi inyaka kwotayer. Ye eechaba her, yikapwa ye harapa otu akak eecha uwar, “Devit riiti neja riiti hin na yesokwa ta.”
16 Yecha heri ye kwotayechi Jisas riina eecha wor: “Yecha wochawey, mii boy meejito?” Jisas rii awasen eecha wor: “Ada hehar meejito! Kwo boy kapo saka kenyitarek, ‘God riita yikapwan yikapwa baregiin maji pokiitarek, ye eena God riiti hin hehar yesokwato?’
17 Worek, Jisas rii yenya heechi rii Betani akamak ir. Irek, niy pochi siir.

JISAS RII WOREK PEK ME REEKII SIIR

18 Niyega nediik Jisas rii Jerusalem akamak awasen icharek, nobokrii eecha har.

19 Eecha harek, rii pek men nobok bana bana siitiitarek, rii
i hechi omu watanakech. Rii hipurek kiipiikabak tar. Worek,
eena rii pek men eecha wor: “Mii siik kawka wakasakech!”
Worek, eeta me ameya reekiisiir.
20 Worek, disaipel ye eena hechi nyegiirabochi woher:
“Kata me boyewak eeta ameya reekiisowa?”
21 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo na hiki ta! Ameda
opoche hiki siitiichicha. Hiki siitiichichaney, ada pik men
otiiwabaga kwo eechaba otiikiita. Kwo diita kwowun
wochanak sokwa somakwotii tawa pak ye inyey, iipa
mayama eecha otiikiita.
22 Kwo hiki siitiichichaney, boboyen yaken God riina
wohenyey kwopa yakiita.”

YECHA JISAS RIINA WOHER NAMA MIINA SIITII KOW BOBOYEN HAR

23 Jisas rii harapaotu akak iyarechi ma mima yenya maji
pokii tar. Maji pokii tarek, opelen otii tar harapa ma ye Ju
ma yechi apoko saba ma ye riitak yar. Yarek, riina woher:
“Bwimey jebwa miitaka tawak, mii diita boboyen otiito?
Siitii kowu boboy miin nama har?”
24 Jisas rii awasen eecha wor: Ada way eechaba kwona
maji pochin wohek. Kwota ana maji kepin awasen baney,
ada awasen adaka tawa jebwak yo otiitaweyn kwona bak.
25 Jon riita man uku yeetiichichari, eeta boboy kapo siitak
yar? Kapo God riiti, kapo ma yechi?” Worek, yecha awasen
maji batar. Ye eecha wochar: “Nota eecha wonyey, ‘God
riita har,’ riipa echa wokiita: ‘Boyewak kwo riina saka
hikisiitiichirek?’
26 Nota eecha wonyey, ‘Mak har,’ ii napa ma mima yenya
akii ta. Yecha eecha hiki siitiichichar Jon rii eeta piirapet.”
27 Worek, eena yecha Jisas riina eecha wor: “No saka
heechawak.” Jisas rii awasen yenya eecha wor: “An eechaba
wokasakech boy yikadey siitii kow tawa boboy tawak ada
diita yon otiito.”

UPURUS YIKAPWA PIIRIITI NOMA

28 “Nagwo, kwo shecha hikitu? Ma por rii tarek, riiti
yikapwa upurus tar. Tarek, rii yaka yikapwa riitak ir. Iri, rii
riina eecha wor: ‘Yikapwa, apa miita na i eeji wain nowon
yo otii ta.’
29 Rii awasen eecha wor: ‘Ada yuyato.’ Worek ri inyaka
komas dareboyechi rii way yo otiiken ir.
30 Worek, apoko rii way i kumwoy riina eechaba wor.
Worek, kumwoy rii awasen eecha wor: ‘Ayo, apoko. Ada ik.’
Wori, rii ikasakech.

31 Wowak, yikapwa; upurus piir tarek, kapo nama apokon
riiti inyakak otiitar?” Ye awasen eecha wor: “Yaka riita
mayishichar.” Jisas rii Ju ma yenya eecha wor: “Ada kwona
wocho: Takis yan yak tawa ma ye nobo eechaba eechaba
anemesheroko tawa kapasek mima ye God riiti kigdomek
kwona mapokiita.
32 Jon Baptis rii yarek, rii kwon nagwa nagwa ichawa
nobon mukuchichar. Mukuchichari, kwo riina saka hikirek.
Wowak, takis yan yatar ma ye nobo anamesherokotar
kapasek mima yecha riina meejichiniga hikir. eena
sumowurek, kwo eena heri kwo saka kwoti inyaka dare-
boyechi riin hiki siitiichibarek.”

MA KAPASEK WAIN NOWON SIITII KOWU TAR NOMA

33 Jisas rii eecha wor: “Dii akar shiy tawa majin na meeji.
Ma Por rii harapa nosapek tarek, rii wain nowo eeka otiir.
Otiirek, inyijir. Worek, rii wain ukun hekiir tar papa supun
otiir. Otiirek, rii eeta nowon siitii kow aka pochi otiibar.
Worek, rii akar man harek, yecha siitii kowu tarek, rii heechi
riiti eem pochi yapak tarek, rii eeka heechi ir.
34 Worek, wain ukun otii tar nedii sii yarek, nowo ma rii
riiti yo otii tar ma kawen heechirek, ye eeta wain kawen
yeechi ye iken eena yar.
35 Ye yarek, nowo siitii kowu tar ma ye yenya howu
neekichi poren kubu pichi poren pi sowakwochi poren
papak rabor.
36 Worek, nowo ma meejichi rii anadii yo otiitar wakasa
ma kawen heechirek, ye way kawka yar. Ye way yari, nowok
ya sayarek, nowon siitii kowu tar ma ye yenya neekichi
mashi otiirega eechaba kawka otiir.
37 Worek, nowo ma rii way meejichi riiti yikapwan
heechirek, rii way yar. Rii mayama eecha wor: ‘Yepa eeji
yikapwa riiti majin meejikiita.’
38 Worek, nowo tar ma ye yikapwan herek, ye mayama
eecha wor: ‘Dii eeta nowo ma riiti yikapwa. Na hawa pi
sowakwochi diita nowon nota yakiita!’
39 Worek, ye riina howu neekichi sabak rabochi pi sowak-
war.”
40 Jisas rii eecha wor: “Nago. Wain nowo ma rii yanak, rii
kapoboyen nowo siitii kowu tar ma yenya otiikiita?”
41 Yecha awasen eecha wor: “Nowa ma rii kapasek otii
tawa ma yenya pi sowakwo hamakiita. Wonyak, riipa eeta
wain nowon yeechi anadii siitii kowu tawa man hakiita.
Hanak, yepa aboboy ya nedii yepa kawen yeechi hanak,
riipa akiita.”

42 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Kwo kapo God riiti
mashi keyir maji saka kenyitarek? Sii eecha wocho:
‘Kata papan aka yon otii tar ma yecha rabori,
Ii rii sokwa kepi papak siirek, riin
somar heechir.
God riita otiichirek,
Eeta sokwa kepi wey.’ ”
43 Jisas rii kawka eecha wor: “Eena ada kwona wocho: God
riiti kigdom kwotaka tawey, eena awasen yakiita. Yeechi
anadii man hanak, ye omu kepin wakiita.
44 (Eeta ma papa hek sakaney, riina ameda pikiita. Eeta
papa riina ma hek sakaney, ii ma eeta mogobak siikiita.)”
45 Worek, opelen otiitar harapa ma ye Peresi ma ye Jisas
riita shiy tawa majin meejiri, ye eecha hikitar Jisas rii kata
nona wocho.
46 Eena ye riina pokok jiken otii hechari, ye ma mima
yenya akiirek, eena riin heechir. Ma mima eecha hikitar
Jisas rii eeta piirapet.

22

MIMA TAPA NOKUSHA A TAWA NOMA

1 Jisas rii way kawka shi tawa majik wor: “Hevenek tawa
kigdom sii harapa aka tabo yima otii tawabaga eecha otiito.
Riiti yikapwa mima yak otiirek, eena rii harapa noku sha
aken sayar tar.
2 Worek, rii riiti yo otii tawa wakasa ma yen komas noku
sha majin yecha yaken wochirek ir.
3 Worek, komas rii way yo otii wakasa ma yen heechirek,
yecha ya majin wochirek ir. Wori, ye yaken gegiyakasakech.
4 Worek, rii way kawka yo otii wakasa ma yenya wochirek
ir. Rii yenya eecha wor: ‘Woher ma yenya na i wonyak:
eeji nokusha a boboy eetaq sayar homawa. Eeji bulamakaw,
bulamakaw yin sowakwor. Eyey boboyen sayar homawa.
Na yanak, nokusha ak!’
5 Worek, woher ma mima ye eena meejikasakech. Ye yechi
yoban eechaba otiitar. Woher ma por rii riiti nowok heechi
ir. Por riiti boboy toko akak ir.
6 Woher ma kaw ye wakasa ma kawen yeechi pi sowakwor.
7 Worek, aka tabo yima rii meejichi kwotayichi rii riiti ow
ana pichar man heechirek i sowakwor ma yen eeta ma ye pi
hamar. Yechi akaman hik hay hamar.
8 Worek, rii riiti yo otii wakasa man uwar. Uwachi rii
yenya eecha wor: ‘Eeji nokusha aboboy eeta apa sayar
hamawa. Wowak, woher ma yechi nobo eeta kapasek. Ye
eena ya eeji aboboyen akasakech.

9 Wowak, na i harapa nobok chishitanak eeka henya ma ii
napa wochanak sapa ya.’
10 Worek, wakasa ma ye harapa nobok iri, ye eyey ma
hechi ye yen wo yayar. Ma kepi ma kapasek eyey wo yayar.
Worek, nokusha ak otii tar aka sii takiikiisiir.
11 “Worek, ma ye ya yapakarek, aka tabo yima rii yenya
heken ir. Irek, rii heri ma por rii riki kepin ruwukasakech.
12 Worek rii eecha wor: ‘Nareboy, boyewak mii diita tapa
a nediik yawey saka riki kepin ruwu yawak?’ Worek, eeta
ma rii awasen maji bakasakech. Me tobo siir.
13 Worek, aka tabo yima rii riiti wakasa ma yenya eecha
wor: ‘Riina na yeechi riiti yatii tapan poko jichi geenyik
niyik yik rabochinyak sa i. Eeka sa keyatanak pu giiriiga
wagiiriiga ta.’ ”
14 Jisas rii kawka eecha wor: “Nokwapa nokwapa ma
mima yenya uwawey, eyey hisiichi kenyikasakech.”

YE JISAS RIINA WOHER SISA RIINA TAKIS YAN HAKEN EENA WOHER

15 Peresi ma ye i Jisas riina apo diigiichi dagiir poyeken
eena otiitar.
16 Eecha otiik otiitarek, ye yechi maji pok tar ma kawen
Herot riiti ma kawen heechirek, ye Jisas riina woheken yar.
Yarek, ye eecha wor: “Tisa, no hikitu mii maji siikiinen
batawa ma mii God riiti maji siiken batawey, mii God riiti
inyakan mukuchichu. Eena mukuchichawak, mii anadii ma
ye miina hikitawey mii eena inyaka hikikasakech. Harapa
tawa ma karakada tawa ma yen mii hechawey mii eecha
hikitu eeta kubuchey boboy.
17 Wowak, nona na ba. Ii mii shecha hikitu? Nota
Sisa riina takis yan haney, ii kapo no lon reekiito. Kapo
reekiikasakech?”
18 Jisas rii meejichi rii yechi inyakak hiki tawa boboyen
rii her. Eena hechi rii eecha wor: “Kwo woshepii tawa ma.
Boyewak kwo ana dagiir poyeken otiito?
19 Kwota takis yan toko tawa ya mani na pochi yeechi
yaya ana mukuchi!” Worek, ye ya mani yeechi yaya riina
mukuchir.
20 Mukuchirek, rii yenya eecha woher: “Diita misoma hi
diika tawey, kapo namey hi?”
21 Ye awasen eecha wor: “Eeta Sisa riiti.” Worek, Jisas rii
yenya eecha wor: “Wowey, Sisa riiti boboy ii na riitaban ha.
God riiti boboy ii na God riitaban ha.”
22 Ye eena meejichi nyegiirabor. Nyegiirabochi heechi ir.

YE JISAS RIINA MA HACHI AWASEN YA SOKWA TAWA MAJI WOHER

23 Eeta nedii Sadyusi ma kaw ye Jisas riitak yar. Sadyusi
ma ye eecha wocho: Ha tawa ma ye awasen saniyeechi ya
sokwakasakech.
24 Ye eecha wor: “Tisa, Moses rii eecha wor, ‘Ma por rii
yikapwa biish tanak, haney, riiti kumwoy rii sapa riiti mima
siina ya. Riita yanak, har ma riiti senyen sapa yikapwa por
kiya.’
25 Wowak, 7 yaka kumwoy diika tar. Tarek, yaka rii mima
yar. Yari, rii harek, rii sobo har. Yikapwa biish. Worek,
kumwoy riita way siin yar.
26 Yari yaka riita otiirebaga rii eechaba otiir. Worek, eyey
yaka kumwoy ye eechaba eechaba siir.
27 Worek, eeta mima sii eeta komas habar.
28 Wowak, ma awasen ya sokwak tawa nedii yarek eeta
mima siin kapo nama yakiita? Eyey yaka kumwoy ye siina
ya hamar!”
29 Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Kwo keena
kapasek wey hikitu. God riiti keyir majin God riiti hapaga
tawa boboyen kwo eena hekasakech.
30 Har ma yecha ya sokwana nedii ma ye mima yak-
saskech. Yepa hevenek tawa ejelega eecha takiita.
31 Wowak, ada man yesokwa majin kwona bak. Kwo kapo
God riita bar majin saka kenyi her. Rii eecha wor:
32 ‘Ada Ebraham riiti God, Aisak riiti God, Jekap riiti God.
Maji mu eecha wocho: Ada har ma yechi Godekasakech. Ada
sobo tawa ma yechi God.”
33 Worek, ma mima ye riita maji pokii tar maji meejichi ye
eena henebarabor.

GOD RIITI MAPO OTII TAWA HARAPA LO

34 Eecha barek, Jisas rii Sadyusi yechi kujan diimiir. Eecha
otiirek, Peresi ma ye eena meejichi ye bana yopo wuchi yir.
35 Worek, ma por rii yechi nediik tari lon otii hechar ma rii
Jisas riina dagiir poyeken eena otii hechar.
36 Rii eecha woher: “Tisa, shecha tawa o siita mapo harapa
tawa?”
37 Jisas rii awasen eecha wor: “Miita miiti Harapa miiti
God riina na miiti inyaka wopu, mesek, marenoku ii eeka na
riina rukusii ta.’
38 Diita lo sii eeta mapo harapa na kepi wey.
39 Komas harapa lo sii diitata: ‘Kwo mayama rukusii
tawaga diita bana bana tawa man na eechaba rukusii ta.’
40 Eeta maji piiriiti muga eecha tawa. Moses riiti eyey loka
piirapet yechi eyey majika.”

JISAS RII PERESI MA YENYA KRAIST MAJIN WOHER

41 Peresi ma ye ya yopo wuchi yicharek, Jisas rii yenya woher:
42 “Boyak kwo Kraist riin hikitu? Rii kapo namey neja?”
Ye awasen eecha wor: “Ri eeta Devit riiti neja.”
43 Jisas rii awasen eecha wor: “Eecha tarek, boyewak
Spirit rii otiichicharek, Devit rii Kraist riina eecha habatar
Harapa?’ Devit rii eecha wor:
44 ‘Eeta Harapa rii eeji Harapa riina eecha wor:
Eeji mama yepak na yi komas ada miina ow
ana pichawa man miiti kuruk heechikiita.’
45 Devit rii riina Harapa habatari boyega shecha Kraist rii
Devit rriti neja tawa?”
46 Ma ye riina meejichi maji pochi bakasakech. Worek,
eeta nedii ye riina akiitarek eena maji pochin kawka way
wohekasakech.

23

JISAS RII EECHA WOR: PERESI MA YECHI MAJIN NA OWPOY SII TA

1 Worek, Jisas rii ma ma mima riiti disaipel yen eecha wor:
2 Lon maji pokii tawa ma, ye Peresi ma ye eecha wocho:
‘Noti yo eeta Moses riiti lo mun anadii man kukuchichu.
3 Eena kwo nota batawa majin na sumowu ta.’ Wowak,
kwota yechi otii tawa abon eena opoche sumowutanakech.
Yi majiban na sumowu ta. Ye yechi kujak batawa majin eena
sumowukasakech.
4 Yecha nomoya tawa boboyen yechi ma yechi ti-
imiinak howu kiyachi tawey, ye tapamak parachi kiya
powukasakech.
5 Eyey boboyen ye otii tawey, ii eeta ma ye heken eena
otiito. Ye God riiti maji uku yopoga tawa boboy ye harapa
otiichi yi makabek jichi chishitu. Ye saket gworo mayakan
ruwuchi bar. Keyapochichi chishi tar!
6 Nokusha a tawey, ye harapa tiikiiren yecha eena kwoya
hechi eeka yichu.
7 Ye ma yecha awa batawa eemek inyak ye yenya woshi
aken gegi yakiita. Ma ye ‘Tisa’ habaken gegiyato.
8 “Wowak, opoche anadii ma ye kwona ‘Tisa’ ha-
batanakech. Kwo yaka kumwoy tawa. Tisa podareba tawa.
9 Kwo opoche diita nosapek eyey tawa ma ‘apoko’
wochanakech. Kwoti Apoko podareba rii hevenek tawa.
10 Kwona opoche mapo i ma habatanakech. Kwoti mapo
neeki ichawa ma podareba tawey, riiti he eeta Kraist.
11 Kwoti harapa tawa ma rii sa kwoti yo otii wakasa ma sii.

12 Kata ma rii riiti hin yesokwa taney, iipa riin dagiir
poyekiita. Ma por rii riiti hin mayama dagiir poyeney, riipa
eeta harapa siikiita.”

JISAS RII TISA YECHA YO KAPASEKEN OTIITARIN EECHA WOR

13 Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii
ta. God riita kwona pikiita. Kwo maji kuja upurus batawa
ma. Ma kaw ye God riiti kigdom yaken otiitawey, kwo
nubureja dasepii par tawa ma. Wowak, kwota eena kidgom
iyarekasakech. Ma mima ye iyareken otiitawey kwo saka
heechitawak, ye i yarekiitawak!
14 (“On maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii
ta. God rii kwona pikiita! Kwo maji kuja upurus batawa ma.
Kwo mibiya mima yen dagiir poyechi yechi akan hiyik yatol
Eecha otiitawak, kwo God riina woshepii gworo majin bato.
Kwo eecha otiitowak, eena harapa kapasek boboy yatawey,
sii eeta kwotaka eecha siikiita.”)
15 “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy
sii ta. God rii kwona pikiita. Kwo maji kuja upurus
batawa ma. Kwota harapa somakwotii tawa pak ichawey,
nosapek ichawey, kwo i kwona sumo i ma yenya yeshato.
Yesha henyak, wonyak riita uwu tawa eemek i maga eecha
otiito. Kwo otiitawey, rii keena kwona dagiir poyechi harapa
hapaseken eechaba otiito.
16 “Kwo miy dumu tawa nobon mukuchichawa ma na ow
poy sii ta. God rii kwona pikiita. Kwo maji pokiitu: ma
rii lotu aka maji siiken bachi sabo howuney, eecha baney ii
sumowukasakech. Riita otu aka goen eena siiken bachi sabo
hahuney, ii napa sumowu.
17 Kwo hikishatawak, kwoti miy eeta dumutu. Boy boboy
eeta harapa? Kapo goll harapa? Kapo lotu aka harapa? Lotu
aka sii otiichichawak, gol sii eeta kepi tawa.
18 Kwo maji eechaba pokiitu: ma por rii opel maji siiken
bachi sabo howuney, eecha baney, ii sumowukasakech.
Rii opelen ha tawa boboyen siiken sabo howuney, ii napa
sumowu.
19 Kwota miy eeta dumu siikener. Boy yikade boboy eeta
harapa? Kapo howu ha boboy? Kapo opel otiitawa boboy?
20 Ma por rii opelen siikien sabo howuney, eecha baney,
rii eeta opelen eyey howu hatawa boboyen eena rii sabo
howutu.
21 Ma rii lotu akak maji siiken bachi sabo howuney, rii lotu
akan eeka yichawa God riitaka piir eecha sabo howutu.
22 Ma por rii hevenen maji siiken bachi sabo howueney, rii
God riiti tiikiireka God riitaka eecha yichi sabo howutu.

23 “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy
sii ta. God riita kwona pikiita. Kwo maji kuja upurus
batawa ma. Kwota God riina eyey karakada boboy ten
ten hato. Wowak, kwo lo siiti harapa nobon wosowoyeto.
Nagwa nagwa otii tawa boboy, man rukusii tawa boboy,
yo kepin otii tawa boboy kwo eena wosowoyeto. Diita
boboyen na hikichi otii ta. Anadii boboy kepin opoche
abosuchitanakech.
24 Kwo miy dumu tawa nobon mukuchichawa ma.
Amaruka kwoti uku a heebiyak ye inyey, kwo yeechi rabokiita. wowak, kame sii iibak ye inyey, kwo siitiika eecha
akochekiita.
25 “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii
ta. God rii kwona pikiita! Kwo maji kuja upurus batawa ma.
Kwo kwoti kapasek boboy sababan yeetiito. Kwo kapasek
boboyen otiichichi hiy yatawa kapasek boboyen otiichichi
yatawak, kwoti kapasek boboy eeta boboy takiikii sowa.
26 Mi dumu tawa Peresi ma kwo heebiyan na yeechi mapo
won uku yeetii. Uku yeetiinak, sabaka eecha apoma hekiita!
27 “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii
ta. God riita kwona pikkita. Kwo maji kuja upurus batawa
ma. Kwo eeta tiiriimo supun now apomak neeki tawaga
eecha hecha. Kwo saba eecha apoma hechawey, kwoti wo
ha ma hapa kwopa sii tawa boboy takiikii siito.
28 Kwo eechaba tawa. Ma ye kwona hechawey kwo apoma
hecho. Hechasey, kwoti wo woshepii tawa boboy kapasek
yon otii tawa boboy takiikiisii tawa.”

JISAS RII TISA YENYA YO KAPASEKEN HA MAJIN WOR

29 “Lon maji ppokii tawa ma kwo Peresi ma kwo na ow
poy sii ta. God riita kwona pikiita. Kwo maji kuju upurus
batawa ma. Kwo hadabas tiiriimon piirapet yenya otiichichi
kwo yo kepin otii tar ma yechi papan tatar man yesokwa
siitiichi keyapo chichu.
30 Eecha otiitawak, kwo eecha wocho: ‘Nota mashi
wayega tar nediik teyega, eecha piirapet yenya pi sowakwor
boboyen na mashi saka eecha otiitarek.’
31 Kwo mu eecha wochawey, no noti wayega riitii neja.
Kwoti wayega ye piirapet yenya pi sowakwor.
32 Eeka pi sowakworek, wowak, na i kwoti wayega yecha
tasiichi otiirin, na otii hama.
33 Kwo hopoga tawa. Kwo hopo yiga tawa. God riita
anasakii otiinak, kwo hiy uwu tawa eemek kwona eeka
heechikiita. Kwo kapo boyega eena tavii yichi ikiita?
34 “Ada kwona wocho: Ada piirapet yenya harapa hiki
tawa ma yenya Tisa ma yenya kwona eecha wochinak ikiita.

Inyak, kwo kawen pi sowakwonak, kaw mek ji siitiichinyak,
kawen kwoti otu akak pokok pinyak, kawen pi kikir chinyak,
akar eemek heechi ikiita.
35 Wonyak, kwona ya kapaseken hakiita. Mashi Ebel rii
yo kepin otiitarek, kwoti wayega rii riina pi sowakwor.
Sekaraia, Berekaia riiti yikapwa, riina kwota pi sowakwor.
Lotu aka yepa tarek opel otiitar chey yepa tarek eeta nediik
kwo riina pi sowakwor. Worek, kwoti yey wayega yechi
ya kapasek sii kwota otii tawa ya kapasek siitaka eeta
kwotabak yakiita. Kwo kwoti wayega yechaka ma kepin pi
sowakworek eena kwotaka yakiita.
36 Ada kwona maji siiken wocho: Mashi kapasek yon
otii tar ma yechi ya kapasek kwota kapasek yan eyey diita
nosapek diita tawa ma kwona hakiita!”

JISAS RII JERUSALEM AKAMA MA MIMA YECHI KECHI KEYAR

37 “Jerusaem, Jerusalem! Kwo piirapet yenya pi sowakwo
hato. God riita kwona hehareken heechitawak ichawa
man kwo eena papak rabochi pi sowakwoto. Apochoko
nokwapa siita siiti yin yeechi yaya chepi wok woyi tawaga,
ada kwona eechaba eeji tapak yaya yopo yichiken gegiyato.
Ada gegiyatawey, kwota ana yuya bokonato!
38 Apa kwoti aka God riita heechi inyak iipa biish woy
siikiita.
39 Ada kwona wocho, apa na komas kwo ana hekaskech.
Kwota wonyak, ‘Ma rii Harapa riiti hik yatawey, riina na
rukusii ta!’ Wonyak, kwota eeka anapa hekiita.”

24

JISAS RII EECHA WOR HARAPA LOTU AKA IIPA KAPASEK SIIKIITA

1 Jisas rii harapa lotu akan heechi icharek, riiti disaipel
yecha riitak yarek, ye harapa lotu aka otiir papan mukuchir.
2 Jisas rii yenya eecha wor: “Kwota kapo eena kwoya
hecho. Ada kwona wocho: eyey hek tawa papa ye reekiichi
sakakiita. Eeta papa sii siiti tar eemek takasakech.”

JISAS RII EECHA WOR: HARAPA NOMAYA TAWA BOBOY YAKIITA

3 Jisas rii Oliv kwowuk eeka yicharek, riiti disaipel yecha
veenyichi riitak yar. Yaniga eecha wor: “Nona na ba. Siitii
yekega kapo diita kapasek boboy diita nosapek yakiita? Boy
boboy sii mukuchikiita miita diita nosapek awasen ya nedii
diita nosapek hamak tawa nedii yakiita?”
4 Jisas rii awasen eecha wor: “Na ow poy sii ta. Anadii ma
por iipa kwona ya woshepiikiita.

5 Nokwapa nokwapa yepa, eeji hik yanak eecha wokiita:
‘Ada eeta Kraist, eeta riitaba.’ Wonyak, nokwapa nokwapa
man woshepiikiita.
6 Kwopa ow ana pi hokwa takwan bana bana meejiki-
ita. Yapak tana hokwa takwa majiban kwopa meejitaki-
ita. Wonyak, kwo opoche eena inyakapa hikichi mija
maji batanakech. Eech otiina boboy ii sapa ya. Ii eecha
wokasakech hamak tawa nedii diita yato.
7 Akama pochi siipa eeta sokwa akama pochin ana pikiita.
Nokwapa nokwapa ma yepa eeta harapa eechin hatakiita.
Nenyaw eetapa eyey eemek harapa yatakiita.
8 Diita boboy siipa eeta mima yikapwa yimowuk otii tawak
mapo hapa meeji tawaga eecha meejikiita.
9 “Wonyak, eeta nediik yepa kwona nomoya tawa boboy
mayakan hanak kwona pi sowakwokiita. Eeji hi kwotak
tawak, diita nosapek tawa ma ye eena kwoa harapa yuyaki-
ita.
10 Eeta nediita nokwapa nokwapa ma ma mima ye yecha
Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen heechikiita. Wonyak,
nokwapa nokwapa ma yepa yechi yaka kumwoyen yuyeechi
anadii yabu pi ma yechi tapak how hakiita.
11 Eeta nedii yana kapa nokwapa nokwapa woshepii tawa
piirapet yepa ya nokwapa nokwapa man woshepiikiita.
12 Kapasek otii tawa boboy siipa ma yechak i yeyakiita. I
yeyanak, ma yechi anadii man hehar rukusii tawa boboyen
wubuyarebokiita.
13 Ma por tanak, komas yak tawa nediika kiki siiney, riina
God riita yesokwa yichikiita.
14 Diita God riiti hadabas emek tawa majin eyey nosapek
eyey akamak i sawo ye i takiita. I sawo ye i tanak, wonyak,
ma mima yepa meejitanak, hamak tawa nedii siipa yakiita.”

KAPASEK WEY BOBOY SIIPA YAKIITA

15 “Piirapet Daniel rii eecha wor: ‘Kapasek wey otii tawa
boboy siipa God riiti eem kepik siitii takiita. Siitii tanak,
kwopa hekiita.” (Wonyak, ma diita jeyn kenyetaney, ii napa
hehar hiki ta.)
16 “Eeta nedii ma mima ye Judia nosapek tawey, kwo napa
heechi akii kwowuk i.
17 Ma aka sabak taney i akak tana boboyen i kawka yar
yakasakech.
18 Ma rii nowok taney, rii way i riiti akak tawa saketen
yakasakech.
19 Eeta nedii mima yikapwa baregiika taney, mima
yikapwa muku ataney, yecha nomoya kapa meejitawa
boboyen yecha harapa kiyakiita.

20 Kwota na God riina wohe: mii opoche nona neekiireya
nedii yanak heechinak ichanakech. Akamak sii tawa nedii
heechinak ichanakech!
21 Diita nomoya tawa boboy sii harapa mayaka siikiita.
Mashi mashi nedii diita yikadey kapasek boboy mayaka
yakasakech. Apa nedii komas nedii yakasakech.
22 Eeta nedii God riita otii tobo siir. Otii tobo siiyega ma
waga takasakech. Eyey ha hamawa. Riita riiti hisiichi kenyir
man eena hikirek eena tobo siikiita.
23 “Eeta nedii yanak ma por rii eecha wonyey, ‘Kraist rii
kata yepak tawa. Diika tawa.’ Opoche diita majin eena
sumowutanakech.
24 Wowak, woshepii tawa piirapet ye woshepii tawa Kraist
ye sokwatakiita. Sokwanak, ye harapa jebwan mirakel
eena otiikiita. Boyewak otiikiita? God riita hisiir ma
yenya woshepiiken eena otiikiita? Woshepiiken otiiney,
saka otiikiitawak.
25 Ada bawa maji na meeji. Ada kwona wor. Komas diita
boboy yakiita.
26 “Ma mima yecha kwona eecha wonyey, ‘Kraist rii ma
biish tawa eemek eeka i tawa.’ Eena meejichi opoche
ichanakech. Yecha eecha wonyey, ‘Rii aka wok yar tawa.’
Eena meejichi opoche iyaretanakech.
27 Yeeripiya sii eyey eemek okoree tawaga, Ma Yikapwa rii
yanak eechaba eemek uhadiinaga hekiita.
28 “Ma hawa tawa eem eeka oponumay ye ya eeka yopo
wuchi yichu.”

KOMAS MA YIKAPWA RIIPA YAKIITA

29 Nomo mayaka ya tawa nedii hamanak, ya rii tiiriikiita.
Niiwiika sii tiiriibakiita. Winyumay ye sakakiita. Howuk
tawa boboy sii nobon heechi anadii nobok ikiita.
30 Eeta nediik Ma Yikapwa ri jebwan niiriika hekiita.
Henyak, eyey eemek ta ye i tawa ma ye eena hechi key-
atakiita. Wonyak, yecha hekiita Ma Yikapwa rii niiriik ya
sakanak, riiti hapaga tawa boboyeka hadabas boboy kepik
eecha ya sakakiita.
31 Wonyak, harapa sagiiyega tawa boboyen piita tanak, rii
riiti ejeen heechinak eyey eemek i ye yatakiita. I ye yatanak,
Riiti ma mima yenya yeechichi yayakiita.”

PIK ME SII EETA NONA MUKUCHICHU

32 Kwota na pik me siita otiitaweyn eena na hechi hiki ta.
Siiti tapa siita nubuchi akar kiipiika sokwanak, kwo hecho ii
eeta nedii kepi yak otiito.
33 Eechaba otiitanak, kwo na hiki. Diita ada bawa eyey
boboyen kwota henyak, kwo na hiki ta eeta nedii bana siito.
Eeta tasiito.

34 Ada kwona siiken wocho: diita kapasek nedii yanak,
eecha otii tawa ma ye eechaba takiita.
35 Neereka nosapek piir hamakiita. Eeji maji sii
hamakasakech. Eechaba eechaba takiita.”

EYEY MA YECHA JISAS RII AWASEN DIIKA YAK TAWA NEDII HEKASAKECH

36 “Eyey ma ye Jisas rii awasen ya nediin mayin
hekasakech. Howuk tawa ejel ye hekasakech. God riiti
Yikapwa rii hekasakech. Apoko God riiaba saniga hecho
37 Ma ye Noa riita tar nediik otii tarega, Ma Yikapwa rii
diika yana nediik ma ye eechaga otiikiita.
38 Harapa uku niy siina biish tar nediik ma ye uku atarek,
aboboy atarek, miman yatar. Eecha otii ichari, Noa rii eetaq
jabiir wok i yarer.
39 Yecha otiitarek, ye yechak yak otiitar boboyen
hekasakech. Worek, harapa uku siirek, yari, yenya
gamupoyer. Ma Yikapwa rii yana nedii siipa eechaba
otiikiita.
40 Wonyak, eeta nedii ma upurus nowok i tanak poren
heechikiita.
41 Mima upurus piir gey chichaney, pochin yanak, pochin
heechikiita.
42 Eena na kwota na hehar kowu ta. Kwota hekasakech
Harapa riita yana nedii.
43 Kwo na hiki ta: aka ma rii hiyi yatawa ma riita ya nediin
hikiney, riipa riiti akan siitii kowu tanak sakapa hiyi ya man
heedhinak iyarekiitawak.
44 Eena kwo eechaba na tanak, na kowu ta. Ma Yikapwa
rii awasen diika yanak, kwo eecha hikikkita rii yakasakech.”

YO KAPASEKEN OTII TAWA MA YO KEPIN OTII TAWA MA YECHI NOMA

45 Kapa nama eeta yo kepin hehar otii tawa ma, kapo nama
nagwa nagwa hiki tawa nobon yo otii tawa wakasa ma? Rii
diitata: riiti harapa ma riita riina akar man siitii kowu ta yon
hari, rii yenya aboboy a nediik eeka hato.
46 Eecha otii tawa ma riiti harapa ma riita awasen yanak,
rii riiti wokasa ma riiti yon henyak wakasa ma rii inyaka
kwoya woy hikitakiita.
47 Ada kwona siiken wocho: harapa ma riipa riina hisi-
inak, riipa i harapa ma siinak, riipa riiti eyey boboy sagiin
riipa siitii kowutakiita.
48 Diita ma rii kapasek wakasa ma taney, riipa mayama
wokiita, ‘Eeji harapa ma riipa saka awasen ameya yaki-
itawak.’
49 Wonyak, rii taney, anapoy yo otii man pinyak riipa beyi
tawa maka otii anak, uku akiita.

50 Wonyak, yo otii wakasa ma ri harapa ma riipa
awasen yanak, rii riina saka howutakiitawak. Yana nedii
hikikasakech.
51 Wonyak, eeta nediik harapa ma rii riina pichi kuhachi
woshepii tawa ma yecha tawa eemebak rabonak yechaka
eecha takiita. Heechinak riipa eeka keyatanak, pu giiriiga
wa giiriigatakiita.”

25

YOKOTAPA YOKOTAPA OMUNYEGU MIMA SHIYI TAWA MAJI

1 “Eeta medii yanak, God riiti kidgom eeta yokotapa
yokotapa amunyegu mimaga eecha yakiita. Yecha yechi lam
yeechi mima tapa ak yak tawa ma riina nobok kowuken iken
otiitar.
2 Yokotapa ye hikisha tarek, yokotapa ye hikitar.
3 Hikisha tawa mima ye am yeechi yayari, uku kaweban
yayar.
4 Hikitar mima ye eeta uku anadii botol takiikiisiirek,
eecha yayabar.
5 Worek, mima tapa aken yaken otii tar ma rii ameya
yakasakech. Worek, mima tapa aken yaken otii tar ma rii
ameya yakasakech. Worek, mima ye eena miy meejirek,
watar.
6 “Worek, niy nediik uwar aya eecha wor: ‘Tapa ak otii
tawa ma rii yato! Na ya he!’
7 Worek, mima ye eyey sokwachi yechi lam sayarer.
8 Sayarerek, hikisha tawa mima ye hiki tawa mima yenya
eecha wor: ‘Uku na nona kaw ha. Noti am uku eeta hamak
otiito.’
9 Worek, hiki tar mima ye awasen eecha wor: ‘Yaho. Diita
uku sakapa kwotaka notaka eecha kiki siikiitawak. Eeta kepi
na kwota i boboy toko tawa akan i toko.’
10 Worek, ye eena ukun tokoken irek, mima tapa ak yar ma
rii yarek, aka wok i yiniga yokotapa mima yechaka eecha otii
atarek nubureja dasiipii payitar.
11 Worek, komas yokotapa mima ye ya eecha wor: ‘Harapa
ma, harapa ma, nobo na tagwanak, no ya sayak!
12 Mima tapa atar ma rii eecha wor: ‘Ada kwona
hekasakech.’ ”
13 Jisas rii kawka eecha wor: “Eena na owpoy sii ta. Kwo
ya nedii hekasakech. Ya maji hekasakech.”

YO OTII TAWA WAKASA MA PIIRIICHAR YECHI NOMA

14 God riiti kidgom tawaga eecha tawa. Ma por rii akaman
heechi akar eemek iken sayar tar. Worek, rii riiti yo otii

wakasa ma yenya uwa yayar. Uwa yayeechi rii riiti eyey
boboyen yechi tapak how har.
15 How heechi rii yecha otiik tawa abon hechi rii yenya
mani ya har. Poren 5,000 doa har. Poren 2,000 doa har. Poren
1,000 doa har. Heechi rii heechi akamak ir.
16 Irek, 5,000 ya manin yar ma rii bisnis yo otiitari rii way
kawka 5,000 dola yan yar.
17 Worek, 2,000 ya manin yar ma rii bisnis eechaba yo
otiitari, rii way kawka 2,000 dola yan yar.
18 Worek, 1,000 dola yan yar ma rii riiti harapa ma riiti yan
yeechi ye i wa kwotiichi supuk chir.
19 “Sii sii mashi siirek, wakasa ma yechi harapa ma rii way
ya yechaka riita har ya majin baken eena yar.
20 Yarek 5,000 dola yan yar ma rii ya 5,000 dola yan riina
awasen tapak how har. Worek, rii eecha wor: ‘Miita ana
5,000 doa yan har. Na he. Ada i awasen 5,000, dola yan
kawka yeechi yayar.’
21 Harapa ma rii awasen eecha wor: ‘Mii eeta yo kepin
otiitar. Miita eeta wakasa ma kepi. Miita karakada boboyen
hehar otiitarek, ada miin nokwapa nokwapa boboy hanak,
miita eena siitii kowukiita. Mii na ya miiti harapa ma riitaka
kwoya hiki chishi ta!’
22 Worek, 2,000 dola yan har. Na he! Ada i kawka 2,000
dola yan yeechi yayar.’
23 Worek harapa ma rii eecha wor: ‘Mii eeta yo kepin
otiitar. Miita eeta wakasa ma kepi. Miita karakada boboyen
hehar otiitarek, ada miina nokwapa nokwapa boboy hanak,
miita eena siitii kowukiita. Mii na ya miiti harapa ma riitaka
kwoya hiki chishi ta!’
24 Worek, 1,000 dola yan yar ma rii yaniga eecha wor:
‘Harapa ma, ada hecho. Mii ow asa ma. Mii nowo
sagiin yeechi otii makasakech. Akar siiken yeechi nowok
rabokasakech.
25 Eecha otiitawak, eena ada akiichiniga miiti mani ada
yeechi ye i eena wa kwotiichi supuk chir. Na he! Miiti yan
na yeechi ye i.’
26 Riiti harapa ma rii awasen eecha wor: ‘Miita kapasek
tawa wakasa ma. Mii waba tawa ma. Mii boy kapo eecha
hikitar ada sagiin yeechi yaya chikasakech, ada nowok tawa
boboy siiken yeechi rabokasakech.
27 Wowey boyewak mii eeji mani yan heechi tawa eemek
saka heechirek? Miita eecha otiiyega, ada awasen yawey,
ada eeji eyey har yan yeechi kawka waga yawa.
28 Diita apak, riitaka tawa ya manin yeechiniga ye i 10,000
dolan yar ma riitaban napa ha.

29 Boyewak! Ma boboy kawka taney yenya kawka hataki-
ita. Wonyak, ye eeta harapa siikiita. Ma por rii boboy
biish taney, riiti karakada boboyen awasen yeechi akar man
hakiita.
30 Eeta yo otii wakasa ma rii kapasek, riina na
kikirechinyak, sa i niyik yichawa eemek sa i. Inyak, sa
keyatanak pu giiriiga wagiirega ta.'

MA YIKAPWA RII EYEY MAN KOMAS ANASATAKIITA

31-32 "Komas Ma Yikapwa aka tabo yi maga riipa yanak,
riiti eje yechaka eecha yanak, riipa riiti harapa tiikiir kepik
yinyak, eyey diita nosapek tawa ma yepa i riiti mi somak
siitiikiita. Wonyak, riipa sipsip siitii kowu tawa ma riita
meme yenya sipsip yechaka keyibotawaga, riipa ma mima
yen eechaba keyibokiita.
33 Riipa sipsip yenya riiti mama yepak heechinak, meme
yenya yeji yepak heechikiita.
34 Wonyak, aka tabo yima rii mama yepak tana ma mima
yenya eecha wokiita: 'Kwota, eeji Apoko riita rukusiitari,
kwo na ya. God riita kwona mashi mashi nediik otiichir.
Kigdomen na ya ya. God riita diita nosapen otiir nediik rii
eeka kwona otiichir.
35 Na ya ya. Mashi ada eecha ha tari, kwota ana hava tar.
Barek siitari kwota ana ukun hatar. Ada anadii tarin yar. Ma
tari, kwota ana akan har.
36 Ada siivatabi biish siitari kwota ana siivatabin har. Ada
hakenotii tari, kwota an hehar tar. Ada poko ji akak tari,
kwota ya an hechar.
37 "Wonyak, ma kepi yepa riina awasen eecha wokiita:
'Harapa Ma, siita nediik nota miina her mii eecha hatarek,
nota aboboyen miina har? Mii bareka siitarek, nota miina
uku hatar?
38 Siitayekega nota miina her, mii anadii akama maga
yarek, nota miin akan har? Siitayekega miita siivatabi biish
siirek, nota miina rikin har?
39 Siitayekega mii haken otiitarek, poko ji akak tarek, nota
miina ya her?'
40 Wonyak, aka tabo yima rii awasen eecha wokiita: 'Ada
kwona wocho: Kwota kubuchey tar yaka kumwoyen hehar
tari, kwota ana eechaba otiichichar.
41 "Wonyak, riipa yeji yepak siitii tana ma yenya eecha
wokiita: 'God riita otiichirek, kwo eeta sii siiken sowa. Kwo
napa God riita Gabaka yechi ejeleka yenya otiichir hik napa
i!
42 Mashi ada eecha hatari, kwo ana havakasakech. Ada
bareka siitari, kwo ana uku hakasakech.

43 Mashi ada anadii ma tari, kwo ana akan hakasakech.
Ada rikin biish tari, kwo ana hakasakech. Ada haken otiitari,
ada poko ji aka tari kwo ya ana heharekasakech.'
44 Wonyak, yepa awasen riina eecha wokiita: 'Harapa
ma, siitayekega nota miina her miita eechi hatarek, bareka
siitari, anadii maga tari, riki biish tari, hak otii tari, poko ji
akak tari, no miina kiyatayi kasakech?'
45 Wonyak, harapa aka tabo yima rii yenya awasen eecha
wokiita: 'Ada kwona maji siikenen wocho: kwota diita
kubuchey tar man hechi saka kiyatay tarek, kwo ana eech-
aba kiyatayikasakech.'
46 Wonyak, eeta yikadey ma yepa i ya kapaseken eechaba
yatakiita. Nagwa nagwa ichawa ma yepa i eechaba eechaba
takiita."

26

*YECHA JISAS RIINA KAPASEK BOBOYEN OTIIKEN HIKI-
TAR*

1 Jisas rii diita majin riiti disaipel yenya ba hamarek, rii
yenya eecha wor:
2 "Kwo hikitu yadii upurus Pasova nokusha a nedii yanak,
Ma Yikapwa riin tapak howu hanak, riin mek ji siitiichiki-
ita."
3-4 Eeta nedii opelen otii tar harapa ma yecha Ju apoko saba
ma yechaka Kaiapas riiti akak ya yopo yichir. Kaiapas rii
opelen otii tar harapa tar ma. Ya yopo yichirek, ye veenyichi-
apo diigiitar. Jisas riina veenyeechi pi sowakwoken eena apo
diigiitar.
5 Ye eecha wochar: "Nota opoche diita Pasova nokusha
a nediik otiitanakech. Ma mima yepa eena hechi owun
yesokwakiita."

*JISAS RIINA KWONA YA TAWA UKUN MASEKIIK
GWOTIIR*

6 Jisas rii Betani akamak mashi maba kapasek tar Saimon
riiti akak tar. Betani akamak tar.
7 Eeka tarek, mima pochi sii riitak yari, sii kwowa ya tar
ukun woyi tar papa awon yayaniga Jisas riita yi otii atarek,
riiti masekiik gwotii powur. Eeta uku ya naji tar uku.
8 Worek, disaipel ye eena hechi inyaka kwotayichi riina
eecha woher: "Boyewak siita diita ukun shebo shebo gwoti-
iwa?
9 Nota diita ukun haney anadii ma ye tokona harapa yan
nota yeechi kiiriisiiposii tawa man waga hawa!"
10 Worek, Jisas rii yecha hiki tar majin hechi rii eecha wor:
"Boyewak kwo kata mima siina yo mayakan hawa? Sii ana
hadabas boboy kepin otiichuwa.

11 Kiiriisiiposii tawa ma ye eechaba eechaba kwotaka
tawa. Wowak, ada kwotaka eechaba nedii takasakech.
12 Mima siita kwoya ya tawa ukun eeji mabak gwotiiri, sii
eeji ha nobo takiichuwa.
13 Diina na makabek heechi. Diita hadabas majin diita
nosapek sawo ye i tanak, siita otiiwa boboyen eechaba sawo
ye i takiita. Sawo ye i tanak, yepa eena hiki takiita.”

JUDAS RII JISAS RIINA KAPASEK BOBOY OTIIR

14 Worek, disaipel por Jisas riitaka eecha 12 tari, riiti hi
Judas Iskeriot, rii i opelen otiitar harapa ma yenya eecha
wor:
15 “Kwota ana boy boboyen hanak, ada Jisas riina kwoti
tapak hak?” Worek, ye 30 ya mani kenyichi riin har.
16 Wowak, eeta nediik Judas rii Jisas riina how ha nobon
yeshatar.

JISAS RIITA RIITI DISAIPEL YECHAKA PASOVA NOKUSHA ATAR

17 Yis Biish Tar Gey nokusha atar mapo yadii yarek,
disaipel ye Jisas riitak yaniga woher: “Kapo siitak nota
Pasova nokusha a nediin miina sayarechikiita?”
18 Rii yenya eecha wor: “Kwota na i harapa akamaka tawa
ma por wohe: ‘Eeta Tisa rii echa wor: Eeji nedii yar. Yarek,
ada eeji disaipel yechada eecha miiti akak Pasova nokusha
akiita.’ ”
19 Worek, disaipel ye Jisas riita worega eecha Pasova
sayarer.
20 Hogo nedii siirek, Jisas rii riiti 12 disaipel yechaka eecha
aken yir.
21 Yecha atarek, Jisas rii eecha wor: “Kwotaka bana tawa
ma por riipa ana magiirechichi kwodii wokiita.”
22 Disaipel ye meejichi eena hiki ye ichi riina wohechar:
“Harapa Ma, miita wochawey, ana boy wokasakech?”
23 Jisas rii awasen eecha wor: “Kata ma rii adaka eecha
tapa sicha chegiik heebiyak geyen hey woyir ma riitapa ana
magiirechikiita.
24 God riita keyir maji eecha wor: Ma Yikapwa wii sapa
ha. Wori, riipa hakiita. Wowak, Ma Yikapwa riina magi-
irechichichawa ma riipa kapasek wey siikiita! Riiti nokwapa
sii riina yimowanan siiyega, owaga kepi.
25 Worek, Judas, magiirechir ma, rii eecha wor: “Tisa,
miita ana kapo wokasakech?” Jisas rii awasen eecha wor:
“Miita wochowey, eeta mii wocho.”

KOMUNIO MAJI

26 Yecha atarek, Jisas geyen yeechi Apoko riina woshi eechi
neeki reekiichi disaipel yenya har. Haniga rii eecha wor: “Na
ya a. Dii eeta eeji maba.”
27 Worek, riita wain uku yeechi eechaba Apoko riina woshi
eechi yenya haniga eecha wor: “Kwota na eyey a.
28 Dii eeta eeji pi. Eecha mukuchichu God riita wotar maji
sii eeta siiken woy sokwato. Eeji pi nosapek gwotii sakanak,
nokwapa nokwapa ma mima yechi kapasek boboyen poyeki-
ita.
29 Ada kwona wocho: diita wain ukun ada saka komas
kawka akiitawak. Komas ada eeji Apoko riiti kigdomek
siinak, eeka akar wain ukun akiita.”
30 Worek, ye hokwa pochi chichi sokwa geenyik ichi Oliv
kwowuk eeka ir.

JISAS RII EECHA WOR: PITA RIITA JISAS RIITI HIN VEENYIKIITA

31 Worek, Jisas rii disaipel yenya eecha wor: “Diita niyik
kwoti hiki siitiichichawa boboyen adak heechi ikiita. God
riita mashi heyir maji eecha wocho: ‘God rii sipsip hehar tar
ma riina pi sowakwonak, sipsip ye heechi akii i ye yakiita.’
32 Wonyak, ana saniyeechi yesokwanak, ada mapo i Galili
nosapek i takiita.”
33 Pita rii eecha wor: “Anadii ma yepa miina heechi inyey,
adaba miina saka heechikiitawak!”
34 Jisas rii meejichi Pita riina eecha wor: “Diita niyik
apochok woken otii tana nediik miita ana piiriichar eecha
wokiita: Miita ana hekasakech.”
35 Pita rii awasen eecha wor: “Ada siiken wocho: Ada miiti
hin veenyikasakech. Ada miitaka eecha hakiita!” Worek,
eyey disaipel ye eechaba wor.

JISAS RII GETSAMANI EEKA GOD RIINA MAJI BATAR

36 Worek, Jisas rii riiti disaipel yechaka eem pochi Get-
semani eeka ir. Irek, rii yenya eecha wor: “Kwo diika na
yinyak, ada i katak God riina maji bak.”
37 Rii Pita riina Sebedi riiti yikapwa piiriitaka eecha yeechi
ye ir. Riiti inyaka harapa nomo yar. Harapa nomo yeechi rii
yenya eecha wor:
38 “Eeji inyaka harapa nomon yawa. Yawak, ada hak otiito.
Kwo diika tanak, adaka eecha siitii kowu ta.”
39 Worek, rii ameda yeroku ichi riiti misomak sakar.
Sakachi rii eecha wor: “Eeji Apoko, ma yechi kapasek boboy
bachi poyi anadii nobo taney, na otiichinyak, ada nomo
yatawa boboyen na yeechi rabo. Wowak, eeji inyakak hiki
taweyn eena sumowukasakech. Miiti inyakak hiki taweyn ii
napa sumowukiita.”

40 Worek, rii disaipel piiriichar yechak awasen yar. Yari,
rii her ye watar. Watarek, hechi rii Pita riina eecha wor:
“Boyewak kwo saka adaka awa pochi saka siitii kowutawak?
41 Kwo na siitii kowutanak, God riina maji ba ta. II kwopa
boboy siipa kwona eecha heechiney, kwopa tiipiikeneechi
sakakiita. Spirit rii yaken otiitawey, maba sii yuyato.”

42 Jisas rii kawka iri God riina maji bar. Rii eecha wor:
“Eeji Apoko, diita kapasek adak yatawey, diita heebiya
adapa anan yuyakiita. Wowak, ada aney, ii eeta miiti yon
ada otiiney, ii sa ya. Miiti yon adapa otiikiita.”
43 Worek, rii disaipel yechak kawka yari, rii her yecha
kawka watar. Yechi mi meejitar.

44 Worek, rii heechi kawka iri God riina maji mashi bar
majiban iiban batar.
45 Worek, rii kawka ya disaipel yenya wor: “Kwo boy opoy
wabato? Na he. Ma Yikapwa riina kapasek yo otii tawa ma
yechi tapak howu ha nedii yawa.
46 Na sokwa napa i. Na he. Ana magiiriichichi kwodii
wochi kapasek otii tawa ma rii yawa!”

JUDAS RII JISAS RIINA YABU PICHAR MA YECHI TAPAK TOWU HAR

47 Jisas riita batarek, Judas, Jisas rii 12 disaipel por, rii
eecha yar. Riita yarek, akar ma ye eeki kubuka eecha neeki
neeki riitaka eecha yar. Opelen otii tar harapa ma ye Ju yechi
apoko saba ma yecha wochirek, eena yar.
48 Kwodi wochi kapasek otii tar ma rii ya mapo
mukuchichawa boboyen otiitar. Rii eecha wor: “Kata ma
riina ada waga woshi eechi amor amorechi heedhinak, riina
kwo yaken otiito. Riina napa yeechi poko ji!”
49 Judas rii nagwa nagwa yari, Jisas riina omor amorechi
eecha wor: “Tisa na eshar ta.”
50 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Miita otiiken otii
tawa boboy na ameya otii!” Worek, yecha yari, Jisas riina
tapak kiikiiriinachi neekitar.
51 Ma por rii Jisas riitaka eecha tari, rii eena heechi riiti
eekin heyi huguruku yeechi opelen otii tar harapa ma riiti
wakasa ma por riiti mabiyan tiimii rabor.
52 Worek, Jisas rii riina eecha wor: “Na eeki awasen heyi
heehci. Eyey ma ye eekibak ana pichawak, eeki siipa yenya
pi sowakwo hamakiita.
53 Kwo kapo saka hechawak? Ada eeji Apoko riina wonyak,
riita ana nokwapa nokwapa ejel heechinak yanak, 12 ami ye
yenya gamu poyekiita.

54 Ada riina wohenyey, God riita mashi keyir maji siipa
saka sokwakiitawak. Wowak, mashi keyir maji sii sapa
siiken ya.”
55 Worek, Jisas rii ma yenya eecha wor: “Kwota yari eekika
kubuka eecha neeki neeki yari ii hiyiya tawa man yaken
yaniga kwo eecha yar. Boyewak eecha otiito? Nokwapa
nokwapa yadii ada harapa lotu adak yi maji pokii tari, kwo
ana eeka yakasakech.
56 Wowak, piirapet ye God riiti maji keyiri, sii sa i siiken
sokwa ta.”
57 Worek, eyey disaipel ye riina heechi akii ir.

YE JISAS RIINA KANSIL MA YECHAK YE I ANASAR

Jisas riina jichi ye ir ma ye Jisas riina Kaiapas riiti akak ye
ir. Kaiapas rii opelen otii tar harapa ma. Riiti akak lon maji
pokii tar ma Ju apokosaba ma ye eecha yopo wuchi yichar.
58 Worek, Pita rii wumowu icharin rii yapa kadak tar.
Opelen otii tar harapa ma riiti akak Pita rii eeka i sumowu-
tar. Sumowuchi rii inyik wok i yarechi rii siitii kowutar
ma yechaka eecha yichar. Rii sokwana boboyen heken eena
eeka yichar.
59 Opelen otii tar harapa ma ye kansil ma ye Jisas riina
woshepii maji ba diima man eena yeshatar. Yecha riina pi
sowakwoken hikirek, eena eecha otiitar.
60 Nokwapa nokwapa ma ye woshepii maji batarek, ye
riina sowakwo nobon yesha hipiir. worek, ma upurus piir
yari eecha wor:
61 “Diita ma rii eecha wor: ‘Ada eeta kiki sowa ada harapa
lotu akan dagiichi yadii piiriichar kawka otii hamakiita.’ ”
62 Worek, opelen otii tar harapa ma rii Jisas riina eecha
wor: “Mii diita ba diima tawa majin mii boyewak saka
awasen bawak?”
63 Worek, Jisas rii meejichi saka awasen barek. Worek,
harapa ma rii way kawka riina eecha wor: “Ada eechaba
eechaba takiitawa God riiti hik miina wocho: Miita howuk
tawa God riiti hin na baba: Mii boy eeta Kraist, eeta God riiti
Yikapwa?”
64 Jisas rii riina awasen eecha wor: “Miita bawa maji
eetata. Ada kwona wocho: Komaskwo hikiita. Ma Yikapwa
riipa i howuk hapaga tawa Apoko riiti mama yepak yikiita.
Tanak, hapaga siichi riipa neerek kawka yakiita!”
65 Worek, harapa ma rii eena kwotayechi riiti rikin wo-
yarechi eecha wor: “II God riina wosoboyeto. Ba diima tawa
ma kaw ii sa kayekiisii! Kwo eeta apak riiti kapasek majin
meeji hamawa!
66 Kwo shecha otiiken hikitu?” Ye awaseneecha wor: “Rii
kapasek tawa. Sa kayek ha!”

67-68 Worek, ye riiti misoman sogo yak piichi pir. Ma kaw
ye riina pichi eecha wor: “Kraist, miita nona na ba. Kapo
nama miina piwa?”

PITA RIITA JISAS RIITI HIN VEENYIR

69 Pita rii inyi wok yicharek, opelen otii tar harapa ma riiti
wakasa mima sii ya Pita riina eecha wor: “Mii eechaba Galili
Jisas riitaka tar.”
70 Worek, Pita rii eyey ma mi somak woshepiichi eecha
wor: “Ada niji maji meejikasakech.”
71 Worek, rii sokwa inyi nuberejok iyarer. Worek, anadii
wakasa mima pochi sii way riina hechi eeka tar ma yenya
eecha wor: “Diita ma rii Nasaret Jisas riitaka eecha tar ma.”
72 Worek, Pita riita meejichi kawak woshepii majin wor:
“Ada sabo howu maji siikenen wocho: Kata ma riin an
hekasakech!”
73 Ameda siichi eeka siitii tar ma ye ya Pita riina eecha wor:
“Eeta siiken. Miita eeta riiti ma por. Miiti maji sii eeta miina
kwodii wocho!”
74 Worek, Pita rii meejichi sabo howu bokonachi eecha
wor: “God miita ana pi. Kata ma riina ada hekaskech!”
Worek, apochok aya wor.
75 Worek, Pita rii Jisas riita riina bar majin hikir. “Apochok
wo nediik miita eeji hin piiriichar veenyikiita.” Worek, Pita
rii eena hikichi i sabak yarechi inyakapwa hikichi harapa
keyatar.

27

YE JISAS RIINA PAILOT RIITAK YE IR

1 Uhaderek, opelen otii tar ma ye Ju apoko saba ma ye Jisas
riina pi sowakwo nobon apo diigiichi yesha hechar.
2 Yecha riina pokok jichi ye i Pailot riiti tapak how har.
Pailot rii eeta gavman harapa ma.

JUDAS RII EETA HAR

3 Worek, Judas, Jisas riina magiirechir ma, rii her ye Jisas
riina anasarek, rii riiti inyakan dareboyichi rii 30 silva yan
yeechi ye i opelen otii tar harapa ma yenya Ju apoko saba
ma yenya har.
4 Rii eecha wor: “Ada kapasek boboyen otiir. Ada otiirek,
kepi wey tar ma riinapa pi sowakwokiita.” Ye meejichi
awasen eecha wor “II noti yokasakech. Miiti saniga yo!”
5 Worek, Judas rii eena meejichi riiti silva yan yeechi lotu
akak rabo parechi rii heechi i mayama borowagii pokok
kiitiirek har.
6 Worek, opelen otii tar harapa ma ye silva yan heyiyi
yeechi eecha wor: “Diita ya eeta man pi sowakwo tawa ya.

Noti lo saka eecha wochawak, kata yan noti lotu yaka eecha chegiik heechikiitawak.”

7 Ye apo diigiichi eeta yan yeechi nosap pochin tokor. Nosap si he eeta awo chichawa ma ri nosap. Eeta akar ma yechi tiiriimo tar eem.

8 Eena eeta nosap si hi eeta Pi Nosap. Siiti he eechaba tawa.

9 Eecha otiirek, God riiti piirapet, Jeremaia, riita keyir maji sii eeta sokwato. Rii eecha keyir: “Yecha 30 silva yan yar. Isrel ma ye apo diigiichi eecha hikitar diita ya kata ma riina tokokiita.

10 Siva yan yeechi ye awo chichawa ma riiti nosapen tokokiita. Eeta Harapa riita ana wor.”

PAILAT RII JISAS RIINA MAJI WOHER

11 Jisas rii i siitiirek, harapa Gavman ma rii riina woher: “Mii boy kapo Ju ma yechi harapa aka tabo yima?” Jisas rii awasen eecha wor: “Miita bawa maji eetata.”

12 Opelen otii tar harapa ma ye, Ju yechi apoko saba ma ye eena ba diimatari, Jisas rii yenya awasen bakasakech. Siitii meeji tar.

13 Worek, Pailat rii way eecha woher: “Yecha miina ba diima tawey, mii boy meejito?”

14 Worek, Jisas rii Pailat riina awasen bakasakech. Worek, harapa gavman ma rii eena i hiki ya hikir.

PAILAT RII EECHA WOR: JISAS RIINA NA YEECHI YE I MEK JI SIITIICHI

15 Pasova Nokusha nediik harapa gavman ma rii otii tawa abo rii poko jichawa man heemachi heechi tarek, ichar. Eeta ma mima yecha woherek, rii eena heemachi tar.

16 Kata nediik kapasek ma por rii tari, riiti hi, Barabas. Riiti he eyey meeji ye i tar.

17 Ma mima ye yopo wuchi siitiirek, Pailat rii yenya woher: “Ada boy naman heemachinyak ik? Kapo Barabas, kapo Jisas haba tawa, Kraist? Riina boy heechinak ik?”

18 Pailat hehar hiki tar ye Jisas riitaban inyaka kwotayechi hiki tar. Eena ye yeechi riiti tapak how har.

19 Pailat rii riiti tiikiirek yicharek, anasa tawa wok yar yicharek, Pailat riiti mimas sii riina jey keyichi heechirek ir. Sii eecha keyir: “Opoche mii kata ma kepi riin boy boboyen otiitanakech. Niyik ada riina sukuyawey, harapa nomo yatawa boboy mayaka adaka yawa.”

20 Worek, opelen otii tar harapa ma Ju apoko saba ma ye ma mima ye otii kapasek sii boboyen apo diigiichi yesokwar. Ye eecha wor: Pailat riina na wohe: Barabas riina na heemachinyak sa inyak Jisas riitaban napa sowakwo!

21 Harapa gavman ma rii yenya kawka woher: “Boy
yikadey ma riina ada heemachinyak ikiita?” Ye riina eecha
wor: “Barabas!”
22 Pailat rii awasen eecha wor: “Wonyak, anapa Jisas, haba
tawa Kraist riin shechapa otiikiita?” Ye eyey awasen eecha:
“Mek na ji siitii chi.”
23 Worek, Pailat rii woher: “Boyewak? Rii boy kapasek
boboyen otiirek?” Worek, ye harapa uwar: “Riina na mek
ji siitiichi!”
24 Pailat rii hechi hikir: Boyewak ada diita boboyen
eechaba babato? Rii her ma ye kapa anapik otii tari, eena
rii ukun yeechi yayarek, rii riiti tapan yechi misomak uku
yeetiir. Rii uku yeetiichi eecha wor: “Dii eeta kwota otiik
tawa booby. Diita sowakwo tawa boboy eeji yokasakech.
Kwoti keena yo!”
25 Worek, eyey ma mima ye awasen eecha wor: “Nota
kapasek otiitaney, eeta boboy siipa notak noti yikapwak
yakiita!”
26 Worek, Pailat rii Barabas riina heemachinrek yechaka ir.
Worek, Jisas riina kubu pichi, riina mek ji siitiichiken eena
ow ana pichar ma yichi tapak how har.

OW ANA PICHAR MA YE JISAS RIINA WOHEGA TAR

27 Worek, Pailat riiti ow ana pichar ma ye Jisas riina yeechi
ye i gavman harapa ma riiti aka wok yayarer. Yayarerek,
eyey ma ye ya riina siitii wukurer.
28 Worek, ye riiti ruwu tar rikin kwoyavayeechi nayim siik
tar siivatabi awasen ruwuchir.
29 Ruwuchi ye yeemika tar pokon yeechi shagureyeechi
masekiik ruwuchir. Worek, ye gubun yeechi mama yepak
har. Ye eeka bana bana yatii bogok putiichi yi wokwoyachi
hegachi eecha wor: “Mii eeta Ju ma yechi harapa aka tabo
yima. Na eechaba eechaba ta.
30 Worek, ye sogoyak piichi gubu yeechi riiti maseken
tapar.
31 Eeecha otii hamarek, ye riina ruwuchir rikin kwoyava
yeechi riiti rikik kawka ruwuchir. Worek, eeta riin yeechi
mek ji siitiichiken ye ir.

YECHA JISAS RIINA MEK JI SIITIICHIR

32 Yecha icharek, Sairini ma por riina nobok her. Riiti he
Saimon. Worek, yecha riina wohigiyar riita Jisas riiti men
kiya ichiken.
33 Ye i eem pochik iyarer Siiti hi, Golgota. Mu eecha wocho:
“Masekii hapa eem.”

34 Eeka iyarerek, worek, ye wain ukun kapasek ukuka
yaworechi Jisas riina havaken otiitar. Worek, rii kwo a hechi
rii yuyeechi heechir.
35 Worek, yecha riina mek ji siitiichi hamarek, worek, ye
riiti saketen yeechi satu anemeshi rokotarek, ma por riita
yar.
36 Worek, ye eeta eemek yi riina hechar.
37 Yecha jey yeechi keyir maji eecha wor: “DII EETA JISAS,
RIITA JU YECHI HARAPA AKA TABO YIMA.” Worek, riiti
masekiik eeka howu heechir.
38 Worek, ye ma upurus piiriin hiyiyatarek, poren mama
yepak jirek, poren yeeji yepak jir.
39 Ma mima ye yatari, riina hechichi masekii ye yadiichichi
Jisas riina wohegachi eecha wor:
40 “Mii eecha wochar: Harapa lotu akan ada diigiichi yadii
piiriichar kawka otii hamakiita. Miita God riiti yikapwa
taney, na keena saniga mayama otii yesokwa yichi. Men na
heechi muk ya saka!”
41 Opelen otiitar harapa ma ye lon maji pokii tar ma ye
apokosaba ma ye riina eechaba wohegabachi eecha wor:
42 “Rii anadii man kiyatayichicharek, eena riita mayama
kiyatayichikasakech! Rii boy Isrel yechi harapa aka tabo
yima? Riita sa men heechi ya sakanak, nota riina hiki
siitiichikiita!
43 Riita God riina hiki siitiichichawey, rii eecha wocho ada
eeta God riiti yikapwa. Wowak, nota hek: God riita otii kepi
siik wonyey, sa otii kepi sii!”
44 Hiyiyatar ma piiren riitaka mek jik siitiichicharek, piir
riina wohegabatar.

JISAS RIITA HAR

45 Yadii wurwur nediik eyey nosap ye eeta niyega eecha
siir. Awa piiriichar eecha siir.
46 Eeecha siirek, Jisas rii harapa teejichi eecha wor: Eli,
Eli, lema sabaktani? Eeta maji siin dareboyeri eecha wocho:
“Eeji God, eeji God, boyewak miita ana heechi ir?”
47 Worek, bana bana siitiitar ma ye meejichi eecha wor:
“Rii Ilaija riina uwato.”
48 Worek, ma por rii meejichi ameya i uku sheki atawa
boboyen yeechi yaya wain ukuk hey kiiviivhi kubuk suk-
wuchi howu kujak neekir.
49 Worek, anadii ma ye eecha wor: “Na amedii kwowu.
Nota hek. Kapo Ilaija riipa ya riina yesokwa yichikiita!”
50 Worek, Jisas rii harapa teejichi eeta kiiriidii chir.

51 Worek, harapa lotu akak tar shikichar siiviitabi sii
nediik piikachi upurus sakar. Howuk mapo piika iri, heyik i
sakar. Worek, nosape nyenyaw yarek, papa rogwachi sakar.
52 Tiiriimo tagwa seechir. Tagwa seechirek, nokwapa
nokwapa God riiti ma mima harin yesokwa yichir.
53 Yesokwa yichirek, ye tiiriimo supun heechir. Komas
Jisas riita saniyeechi sokwarek, diita ma mima ye harapa
holi akamak iyarerek nokwapa nokwapa ma mima ye eeka
opoy yenya her.
54 Ami kepten rii anadii ow ana pichar ma yechaka eecha
Jisas riina siitii kowu tarek, harapa nyenyaw yarek, anadii
boboy yabarek, ye eena hechi harapa akiitarek, eecha wor:
“Eeta siiken, rii eeta God riiti yikapwa!”
55 Nokwapa nokwapa mima ye Galili heechi Jisas riina
sumowu kiyatayi ibar mima ye eeka yepak siimaka her.
56 Diita mima eeta Maria, Magdala, Jems, Josep piiriiti awi,
Maria, Zebedi riiti yikapwa piiriiti awi yechaka eecha tar.

YECHA JISAS RIITI MABAN TIIRIIMO SUPUK YE I SEECHIR

57 Hogo sii nediik, Arimatia nosapek tar ma rii tar, harapa
ya manika eecha tari, rii yar. Riiti he Josep. Rii eeta Jisas riiti
disaipel por.
58 Rii i Pailat riina Jisas riiti maban yeechi ye i tiiriimo
chiken woher. Worek, Pailat rii wochir Josep riita yeechi ye
iken eena wochir.
59-60 Worek, Josep rii yeechi riki apoma hepik jichi rii riiti
tiiriimo supuk ye i seechir. Riita diita supun otii seechiri
anadii ma poren yaya chikasakech. Maban ye i seechirek,
papan yeechiniga nubureja eeka dasiipii parechi heechi ir.
61 Maria Magdala sii akar Maria pochi siitaka eecha yichar.
Piir yi tiiriimo supuban eena hechar.

OW ANA PICHAR MA YE TIIRIIMO SUPUN EENA SIITII KOWU TAR

62 Komas yadii nedii pochi siirek, Sarere, opelen otii tar ma
ye Peresi ye Pailat riitak ya yopo wochi yir.
63 Worek, yecha wor: “Harapa ma, nota eecha hikitu kata
woshepii tar ma rii tarek, eecha wochar, ‘Yadii diipiira kata
siichi ada saniyeechi kawka yesokwakiita.’
64 Eena nota eecha hikitu miita na wonyak, tiiriimo supun
dasiipiichi hehar siitii nowutanak, yadii diipiira kata sa sii.
Wonyey, riiti disaipel ye riiti maban iipa hiyik yeechi ye i
ma mima yenya sawokasakech. Yecha iipa eecha wokiita,
‘Rii saniyeechi ya sokwawa.’ Komas woshepii siipa mashi
woshepii siitaka kiki siikasakech.”

65 Worek, Paiat rii yenya eecha wor: “Ow ana pichawak
siiti kowu tawa man na yeechi yayanak tiiriimo upuk sa i
bana bana hehar siiti kowu ta.”
66 Worek, ye heechi i tiiriimo supun hehar dasiipii parechi
hokuk shar. Hokuk sharek, ye siiti kowu tar man heechirek
siiti kowu tar.

28

JISAS RII SANIYEECHI SOKWAR

1 Akama sii tawa nedii sii hamarek, Sade uhadiirek, Mag-
dala Maria sii akar Maria pochi siitiika piir eecha tiiriimo
supun heken ir.
2 Worek, ameya nosap sii harapa nyenyaw yar. Harapa
riiti ejel rii hevenek taren heechi ya sakar. Sakari, tiiriimo
dasiipii tar papan tagwa seechi rii eeta papa tukuk yichar.
3 Riiti maba eeta yiirepiya tawaga eecha hechar. Ri
siivatabi eeta apama tobo woy her.
4 Wiitii tar ma ye eena hechi harapa akii nubunubu tari,
ha maga eecha siir.
5 Worek, ejel rii mima piiriina eecha wor: “Ki opoche
akiitanakech. An hewa ki Jisas riina mek ji siitii chirin eena
heken yawa.
6 Rii diika takasakech. Rii saniyeechi sokwa ir. Mashi riita
worega rii eecha otiir. Na ya riita watar eemeban na he.
7 Kicha napa ameya i riiti disaipel yenya wo: ‘Rii harek,
God riita riina awasen yesokwa yichir. Yichirek, rii apa
Galilik mapo i kwona kowutaken ir. Eeta eemek kwota riina
i hekiita!’ Ada kwona bawa majin napa kwo eena makebek
heechi.”
8 Worek, eeta mima piir eena akiichi inyaka kwoya hikichi
piir ameya ir. Disaipel yenya sawoken eena ir.
9 Worek, Jisas rii ya piiriina nobok ameya jawor. Jawochi,
piiriina woshi eechi eecha wor: “Kichi inyaka sii kwoya hiki
ta.” Worek, piir bana bana yesokwa tar.
10 Jisas rii piiriin eecha wor: “Opoche ki akiitanakech.
Kicha na i eeji yaka kumwoyen wonyak, ye sapa ya ana Galili
nosapek he. Ada eeka taken ichu.”

OW ANA PICHAWAK SIITII KOWU TAWA MA YECHI MAJI

11 Mima piir icharek, tiiriimon siitii kowu tar ma ye heechi
i harapa akamak iyayarek, ye opelen otii tar harapa ma
yenya otiir boboyen sawotar.
12 Worek, opelen otii tar ma ye apoko saba ma yechaka
eecha yopo wuchi yi apo diigii tar. Apo diigii hamachi ye
siitii kowu tar ma yenya harapa yan har.

13 Heechi eecha wor: “Napa eecha wo: No watarek, riiti
disaipel ye ya riiti maban niyik yeechi ye ir. Kwo watarek,
yeechi ye ir.
14 Wowak, harpa gavman ma riita diita majin meejiney,
nota riina harapa banak, kwo eena hikichi akiikasakech.”
15 Worek, siitii kowu tar ma ye meejichi ya manin yeechi
yenya bar majiga eechaba bar. Eena diita maji Ju ma yechak
i ye yarek. Wowak, apa diita eechaba otiito.

JISAS RII RIITI DISAIPEL YENYA WOR MAJI

16 Worek, 11 disaipel ye Jisas riita yenya wor Galili
kwowuk eeka ir.
17 Eeka i ye riina hechi riiti hin yesokwatar. Worek, kaw
ye riina i hiki ya hikitar.
18 Jisas rii ya bana bana siitii eecha wor: “God riita ana
hapaga boboyen harek, ada howuk tawa boboyek nosapek
tawa boboyeka adaba siiti kowutu.
19 Wowak, eena kwota na heechi eyey nosapek ta yey tawa
ma mima yenya wonyak, ye sa eeji disaipeleba siinak, Apoko
riiti hik, Yikapwa riiti hik, Holi Spirit riiti hik eeka sa uku
yeechi ta.
20 Yenya na sawotanak, ada eyey kwona bar majin eena
na maji pokii tanak, sa eena sumowu ta. No hiki ta: Ada
kwotaka eechaba eechaba takiita. Apa i komas nedii ada
kwotaka eecha siikiita.”

MAK
Mak Riita Keyir Maji Kepi

JON RIITA MAJI SAWOTAR

1 Diita maji God riiti Yikapwa, Jisas Kraist, riiti hadabas
maji riiti yo kepi diitata:
2 Piirapet Aisaia riita keyir boboy sii eeta sokwar. Rii eecha
keyir:
"God riita riiti Yikapawan eecha wor, 'Na he: ada ma
poren heechinak riipa mapo inyak, riipa nobon hehar
tak ichikiita, miina.'
3 Me biish tawa eem aya pochi eecha wocho,
'Harapa Ma riiti nobon na hehar sayarechicha.
Riiti nobon na nagwa nagwa sayarechichanak, riipa eeka
ikiita.' "
4 Worek, Jon riita biish tar eemek eeka sokwar. Sokwari,
ma mima yenya uku yeechichi God riiti majin sawotar.
Sawotari, eecha wochar, "Kwota inyaka wopu na dareboy
ta, wochi uku na yeechicha. Eecha otiiney, God riipa kwoti
kapasek boboyen bachipoyekiita."
5 Eecha otiitarek, nokwapa nokwapa Judia nosapek tar
ma mima Jerusaem akamak tar ma mima ye Jon riita
batar maji meejiken eena eyey ir. Yecha i yechi kapasek
boboyen geenyik kwodii worek, Jon riita yenya Jodan pak
eeka yeechir.
6 Jon riita kamel nebiik otiitar rikin ruwur. Rii putu sapik
nedii poko eeka giirii tar. Riita saman, himi yechi ukuka
eecha atar.
7 Rii ma mima yenya eecha wochar, "Ma por komas
yakiita. Riita eeta harapa. Ada eeta karakada. Riiti yatii
ruwu tawa pokon ada keena saka gamuchi heemakiitawak.
Riiti yon ada otiitawey, ada ma kepikasakech.
8 Apa ada kwona ukuk ukuy eechichu. Riipa kwona Holi
Spiritek ukuk eecha yeechikiita."
9 Komas Jisas riita Nasaret akama Galili nosapek tarek, rii
heechi Jon riitak irek, Jon riita riina Jodan pak eeka uku
yeechir.
10 Jisas riita pak tarin heechi ya sokwa mo heri, ner tagwa
seechi tarek, rii her Spirit rii aponuma saka tawaga eecha
riitak ya sakar.
11 Worek, aya pochi nerek uwaqr, "Mii eeji yikapwa. Miita
eeka tawey, ada miina kwoya hecho."

GABA RIITA JISAS RIINA OTII OTII HER

12 Holi Spirit rii ameya Jisas riina wochirek ir, rii heechi
me biish tar eemek eeka i tar.
13 Eeka tari yadii 40 rii eeka tar. Rii tari Harapa Gaba rii
riina otii otii hechar. Kwashik tawa boboy asa tawaga eecha
tawa boboyeka eecha tar. Worek, ejel ye ya riina kiyatayer.

JISAS RII SOKWA GALILI NOSAPEK YO EEKA TASIIR

14 Yecha Jon riina poko jirek, Jisas rii Galili nosapek ichi
God riiti hadabas maji sawo tar.
15 Rii eecha wochar, “Eeta nedii kepi yar. God riiti kigdom,
God riita ma mima yenya siitii kowu tawa boboy, diita bana
bana tawa. Kwota na inyaka dareboyenak, maji kepin na
meejichi hiki siitiichicha!”

JISAS RII DIIPIIRA KAPIIRA MAN UWAR

16 Jisas Gaili pa giiriibak chishiniga iri rii her ma upurus
piir emiyep yatar. Piiriiti hi Saimon Pita, riiti kumwoy,
Endru. Piir mayak emiyep yeechi yayatar.
17 Worek, Jisas rii piiriina hechi eecha wor, “Kicha na
adaka ya. Yanak, ada kinya man yeechi yaya tawa nobon
mukuchi takiita.”
18 Worek, piir piiriiti mayan ameya heechi Jisas riina
sumowu tar.
19 Rii heechi kawka ichari rii ma upurusen i kawka her.
Piir yaka kumwoy tari piiri hi Jems, Jon, Sebeti riiti yikapwa.
Piir piiriiti veyik tari piir mayan hehar otiitar.
20 Jisas rii piiriina hechi uwar. Uwarek, piir piiriiti apoko
riina wakasa ma kawka riitaka veyik tarin yenya heechi piir
Jisas riina sumowutar.

JISAS RII IAPASEK SPIRITEKA TAR MA POREN OTII KEPI SIIR

21 Worek, ye heechi Kapaneam akamak iyarer. Yadii pochi
iyarerek, Ju ma yechi akamas siitar nediik iyarer. Worek,
Jisas rii Ju ma yechi lotu akak iyar maji sawor.
22 Yatarma mima ye riina meejiri ye nyegiirabor. Rii
pokiitar maji lon otii hechar batar majiga eecha bakasakech.
Riiti maji rii batari harapa mak banaga eecha batar.
23-24 Rii batarek, spiriteka kapaseka tar ma rii lotu aka
ya wok iyarechi harapa uwabar, “Nasaret Jisas, nota miiti
yokasakech. Boyewak mii nona yawa? Mii boy kapo ya nona
pi hamaken eena yawa? Ada miina hecho. Mii eeta God riiti
Holi Ma kepi.”
25 Jisas rii meejichi kapasek spiriten eecha wor. “Mi kuja
na dumichi na ya saya!”
26 Worek, eeta spirit kapasek rii ma riin otii rii nubu nubu
harapa uwa bachi heechi saya ir.

27 Worek, eeta ma mima ye negiirabochi ye maji awasen
awasen batar, “Diita ma ii boy yikadey ma? Diita ma rii eeta
akar maji pokiitawa ma. Hapaga tawa boboy riitaka eecha
tawey, rii spirit kapasek tawa man wochinak yasaya ikiita!”
28 Worek, Jisas riita otiir maji anadii Galili nosapek i ye yar.

JISAS RIITA NOKWAPA NOKWAPA HAK OTII TAWA MA MIMA YENYA OTII KEPI SIIR

29 Worek, yecha lotu aka heechi ye Saimon, Endru piiriiti
aka eeka nagwa nagwa ir. Jems, Jon piir yechaka eecha ir.
30 Irek, Saimon Pita riiti mima siiti nokwapa siita had otii
tar. Maba si hi uwu tarek, eena watar. Worek, Jisas rii
iyarerek, yecha riina ameya sawor.
31 Saworek, rii i siiti tapak hey neekichi yesokwarek, sii
sokwar. Sokwarek, maba hi uwutari eeta hamarek, sii yenya
aboboyen sayarechir.

JISAS RIITA NOKWAPA NOKWAPA MA MIMA OTII KEPI SIIR

32 Hogo nedii siirek, ya ye irek, mima ma ye, hak otii tar
ma, spirit kapaseka tar ma yenya yeechi Jisas riitak yayar.
33 Eyey akama ma mima ye ya nuburejak bana bana yopo
wuchi yichar.
34 Nokwapa nokwapa hak otii tawa boboyen riita otii kepi
siir. Nokwapa nokwapa spirit kapaseken rii yeechi rabor.
Eeta spirit kapasek ye riina hechar. Hecharek, eena Jisas rii
yechi kujan dasiipiir.

JISAS RII GALILI NOSAP TAR MA YENYA GOD RIITA MAJI SAWOTAR

35 Worek, uhadiirek, niy tarek, Jisas rii sokwa akan heechi
ir. Rii akama heechi ma biish tar eemek eeka God riina maji
baken eena ir.
36 Worek, Saimon rii riiti apoma ye Jisas riina yesha ir.
37 I herek, ye riina eecha wor: “Eyey ma mima ye miina
yeshato.”
38 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Nota anadii
bana tawa akamak hawa ik. Ada God riiti majin yenya
sawobataken. Eena ada yar.”
39 Worek, rii i Galili eyey akamak i ye yeechi rii ma mima
yechi lotu aka iyarechi God riiti majin sawo sawochiniga
spirit kapasek rii yeechi rabotar.

MABA KAPASEK TAR MA POREN JISAS RII OTII KEPI SIIR

40 Maba kapasek tar ma, lepra man, rii Jisas riitak ya yatii
bogok putiichi hey yir. Hey yichi riina kiyatayeken eena Jisas
riina woyasachiyasar. Rii eecha wor: “Miitaq ana otii kepi
siiken gegiyaney, miita keena ana otii kepi siikiita.”

41 Worek, Jisas rii riina harapa inyakapwa hikichi rii riiti
tapan yesokwa riina neekiichi eecha wor: “Ada gegiyato.
Miita na kepi ta!”
42 Worek, mabak kapasek tar boboy sii eeta kepi siir.
43 Worek, Jisas rii riina harapa maji bachi wochirek ameya
ir.
44 Rii riina eecha wor: “Na meeji. Mii opoche i anadii
man sawotanakech. Mii opel otii tawa ma riina na nagwa
nagwa inyak, riipa miina hehar hekiita. Riipa hehar henyak,
miipa God riina boboyen, opelen, napa ha. Moses riita
wochar majin eena ha. Miita eecha otiiney, ii miita nokwapa
nokwapa man mukuchichu mii eeta apoma hewa.”
45 Worek, ma rii iri, rii anadii man sawo ye ir. Rii harapa
sawo tarek, Jisas rii eena anadii adama saka iyarerek. Rii Ma
biish tar eemek eeka sabak tar. Sabak eeka tarek, nokwapa
nokwapa ma mima ye eyey akaman heechi riitak yar.

2

JISAS RII YATII TAPA HAR MAN OTII KEPI SIIR

1 Yadii kaw siirek, Jisas rii Kapaneam akamak kawka eeka
ir. Ma mima ye eecha meejir, Jisas rii aka wok tar.
2 Meejichiniga nokwapa nokwapa ma mima yatar. Yatari
aka takiikiisiir. Takiikiisiirek, ma mima ye nubureja boyega
iyarek wonyak.
3 Worek, Jisas rii God riiti maji sawotarek, diipiira kapiira
ma ye yar. Yari, yatii tapa har ma riina kiyaniga yar.
4 Nokwapa nokwapa ma mima ye takiisiirek, ye Jisas riina
saka ye i mukuchirek. Eena ye aka matiikon yo diigiiri
Jisas riita siitiitar eemek eeka nagwa nagwa diigiir. Ye
diigiichiniga eeta ma rii riiti yememk watarek, eymeka
eecha heechirek Jisas riita siitiitarek eemek ye yey seechir.
5 Worek, Jisas rii yechi hiki siitiichichawa boboyen hechi
rii yatii tapa har ma riina eecha wor: “Eeji yikapwa, miiti
kapasek boboy eena bachi poyewa.”
6 Worek, o maji pokiitar ma ye eeka yibatar. Yiba tarek, ye
mayama eecha hiki tar:
7 “Rii boyewak God riina wosowoy maji bato? Ma por rii
kapasek boboy otii bachi poyekasakech. God riitaba podar
kapasek boboyen bachi poyetu.”
8 Worek, Jisas rii yechi inyakan hikichi veenyetar boboyen
heri, rii yenya eecha wor: “Boyewak kwi inyaka eecha
hikitu?
9 Kapo boy kada maji eeta nomoyakasakech? Ada diita
yatii tapa har ma riina banak, riiti kapasek boboy bachi
poyenak, ada banak riita wa gwosii yeechi sokwa kiya ikiita.

10 Wowak, ada kwona mukuchik. Ma riiti Yikapwa rii
diita nosapek tawey hapaga tawa boboy riitaka eecha tawa.
Tawak, riita keen kapasek boboy bachi poyetu." Worek, rii
yatii tapa har ma riina eena wor:
11 "Ada miina wocho, na sokwa, miiti wa gwosiin yeechi
kiya miiti akak na i."
12 Eyey ma yecha riina herek, rii eena hechi nyegerabochi
God riiti hin yesokwatar. Ye eecha wor: "Mashi diita yikadey
boboy nota saka hecharek!"

JISAS RII IVAI RIINA HABAR

13 Worek, Jisas rii icharek Galilli pagiirebak awasen yar.
Yarek, nokwapa nokwapa ma mima riitak yar. Yarek, Jisas
rii yenya maji pokiitar.
14 Rii chishi tarek, rii takis yan yatawa ma riin her. Riiti
hi Livai. Rii Apias riiti yikapwa. Rii riiti takis yatawa akak
eeka yicharek, Jisas rii riina eecha wor: "Ana na sumowu
ta." Worek, Livai rii sokwa Jisas riina sumowu ir.
15 Komas Jisas rii Livai riiti akak otii ar. Nokwapa
nokwapa takis yan yatawa ma ye, nokwapa nokwapa muk
shebo shebo tawa ma ye, kapasek otii tawa ma ye, Jisas
riina sumowu tawey Jisas riitaka eecha tar. Tarek, ma kaw
ye riitaka Jisas riiti disaipel, riiti sumowu tar ma, yechaka
cheyek eecha yi ar.
16 Worek, Peresi ma kaw, lo maji pokii tar ma kaw, yecha
her Jisas rii muk shebo shebo tawa ma yechaka, takis yan
ya tawa ma yechaka eecha atar. Atarek, ye Jisas riiti maji
pokiitar wakasa ma yenya woher: "Boyewak rii muk shebo
shebo tawa ma, takis yan yatawa ma yechaka eecha ato?"
17 Worek, Jisas rii meejichi yenya eecha wor: "Ma hak
otiinan biish tawey, rii dokta riitak saka iwak. Hak otiiney,
ii riipa riitak ikiita. Ada yari, saka ma kepiweyin uwaken
yarek. Ada muk shebo shebo tawa man kapasek otii tawa
man eena uwaken yar.

ABOBOY HECHA TAWA ABO

18 Nedii pochik Jon baptis riina sumowu tar ma ye, Peresi
yenya sumowu tar ma yechaka aboboyen heechir. Saka
arek. Worek ma kaw tawama yechaka aboboy saka atawak.
Yecha yechi otii tawa abon sumowu tawak eena akasakech.
Boyewak miiti sumowu tawa ma ye ato?"
19 Jisas rii awasen eecha woher: "Kwo shecha hikitu, mima
ya siikii tawa nedii mima yatawa ma riiti apoma ye boy
nokusha atawa boboy kapo akasakech? Yaho. Ye abato.
Mima yak tawa ma rii tawey, aboboy egesiikasakech. Eeta
ato.

20 Eeta nedii yanak mima ya tawa me riin yeechi ye ikiita.
Ye inyak, aboboy yecha saka akiitawak.
21 “Ma ye saka akar riki yeechi mashi siivatabi kapakii
tawak. Eecha otiiney, akar riki siipa siivatabi siina otii
neekiikiita. Wonyak, siipa harapa supuka siikiita.
22 Ma ye akar wain ukun yeechi mashi otiir meme sapi
awok gwotiikasakech. Eecha otiiney, akar wain uku mashi
otiir meme sapi awon reekiichi uku sakakiita. Yaho.
Wonyak, ma ye akar wain ukun yeechi akar meme sapi awok
eeka woyekiita! Opoche mashi boboyeka akar boboyeka
chegiik heechitanakech.”

AKAMAK SII TAWA NEDII SIITI MAJI

23 Ju ma yechi Sabat nedii pochi Jisas rii wit nowo tar
nediik ir. Riiti disaipel riina sumowu tar ma, ye riitaka eecha
ichari, ye wit siiken siikiirechi aken yatar.
24 Worek, Perisi ma ye hechi Jisas riina eecha wor, “Miiti
disaipel yecha Sabat nediik eecha otii tawey, ii noti lon
reekiito!”
25 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo boy kapo
mashi keyin maji saka kenyi tarek, eeta nedii Devit rii
aboboy dopo tari, rii riiti wakasa ma yechaka eecha harek,
rii God riiti aka iyarechi, God riin hor geyen opelen har
geyen eena rii yeechi ar.
26 Eeta nedii Abaiata rii opelen otii tar harapa ma tar. Noti
lo maji eecha wocho diita geyen opelen otii tawa ma yechaba
sapa ata. Worek, Devit rii eena achi wakasa ma yenya kawen
har. Devit rii geyen arek, kapasek boboyen rii saka otiirek,
eeji disaipel ye witen atawak, ye eena kapasek boboyen saka
otiitawak.”
27 Jisas rii kawka wor, “Eeta akamak sii tawa nediin, God
riita man kiyatayeken eena otiichir. God riita akama siitawa
nediin otiirek, ma ye akama siitawa nedii hechawak, opoche
ma ye nomoyatawa boboyen kiyatanakech.
28 Wowak, Ma Yikapwa rii akama siitawa nediin Harapa
Ma.”

3

TAPA KAPASEK TAR MAN JISAS RIITA OTII KEPI SIIR

1 Worek, Jisas rii lotu aka wok iyarer. Iyarechi tapa
kapasek tar man eeka her.
2 Ma kaw eeka tari, ye riina maji ba diimaken eena
gegiyatar. Worek, eena yecha riina hehar hechar. Rii kapo
ma poren otii kepi siikiita, kapo saka otii kepi siikiitawak?
Ye eena hechar.

3 Worek, Jisas riita tapa kapasek tar ma riina eecha wor:
“Miita na ya nediik na siitii.”
4 Worek, Jisas rii ma mima yenya eecha woher: “Noti
lo maji kapo shecho anachekiita? Nota akamak siitawa
nediik boy kapo man kiyatayekiita, kapo nota man kapasek
otiikiita?” Worek ma ye maji saka batarek.
5 Worek, Jisas riita yenya har he ye ichi inyaka kwotayechi
rii way yanya inyakapa hiki tar. Yecha kapasek hiki tarek,
yechi mabiya gii tarek, eena rii hechi inyakapa hiki tar.
Worek, rii ma riina eecha wor: “Miiti tapan na danegwa.”
Rii danegwarek, eeta otii kepi siir.
6 Worek, Perisi ma ye lotu akan ameya heechi ir. Iri, Herot
riiti magwi yechaka eecha ya yopo wuchi yir. Yirek, yecha
inyakak hiki ye itar Jisas riina sowakwoken eena hiki tar.

NOKWAPA NOKWAPA MA YE PAGIIREBAK YA YOPO WUCHI YICHAR

7-8 Worek, Jisas riita riiti disaipel yechaka eecha heechi
Galili pagiirebak eeka ir. Irek, nokwapa nokwapa ma mima
ye riina sumowuniga ibatar. Yecha Galili nosap heechi
Judia nosap heechi, Jerusalem akamak heechi, Idumia nosap
heechi, Jodan pa kata yo paka yepa nosapek heechi, Taia,
Saidon piiriiti akama bana bana tar nosap heechi ye Jisas
riitak yar. Yecha meejir Jisas rii harapa boboyen otii tar eena
ma nokwapa nokwapa yar.
9 Nokwapa nokwapa ma mima yechaka eecha tarek, eena
Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Jabiir pochin na
yeechi yayanak, ada eeka ye ik. Opoche ma mima yecha ana
dagiir poyetanakech.”
10 Rii nokwapa nokwapa hak otii tar ma yenya otii kepi siir
eena anadii nokwapa nokwapa hak otii tar ma ye akar man
keyibo ya Jisas riina tapa neekiik yar.
11 Kapasek spiriteka tar ma ye Jisas riina hechi riiti yatii
jumuk sakachi uwar: “Mii God riiti Yikapwa!”
12 Worek, Jisas rii yenya harapa eecha wor: “Ada tawey,
kwo opoche ana genyek kwodii wochanakech!”

JISAS RII MA APOSEL 12 HISIIR

13 Worek, Jisas rii kwowuk heechi ir. Ichi rii hiki tar ma
kawen yeechi riitak eecha yo otiiken eena uwar.
14 Yecha riitak yarek, rii 12 ma yenya hisiichi apose habar.
Rii yenya eecha wor: “Kwota adaka eecha taken eena hisiir.”
Rii kawka eecha wor: “Ada kwona heechinak kwota i God
riiti majin sawotakiita.
15 Kwo kapasek spirit maka taweyn eena yeechi rabokiita.
God riiti hapaga boboy kwotaka eecha tawak, eena kwo
yeechi rabokiita.”

16 Eeta 12 ma diitata: Saimon (riina Jisas rii akar hin har.
Eeta Pita.)
17 Jems, Jems riiti kumwoy, Jon. Piiriita Sebedi riiti
yikapwa. (Jisas rii piiriina habar, Boanesis. Maji mu diitata:
nerek kuru tawa boboy siiti yikapwa.)
18 Anadii disaipel diitata: Endru, Pilip, Batolomyu, Matyu,
Tomas, Jems, (Alpias riiti yikapwa), Tadias, Saimon Selot.
19 Judas Iskeriot (Rii Jisas riina magiirechichi kapasek
otiichi, rii Jisas riina ow ana pichar ma yechi tapak how har.)

MA KAW EECHA WOR BELSEBUL JISAS RIITAKA TAR

20 Worek, Jisas riita riiti akak ir. Irek, nokwapa nokwapa
ma mima ye ya yopo wuchi yicharek, rii riiti disaipel ye otii
akasakech.
21 Riiti awi eepi kumwoy ye meejichi riina yeechi ye iken
eena ir. Ma mima ye yenya eecha wor: "Jisas rii hikishato."
Eena ye riina yeechi ye iken ir.
22 Lo majin maji pokiitar ma kaw ye Jerusalem akama
heechi yari ye eecha wochar: "Bielsebul, Gabaga tawa
boboy, rii Jisas riiti wok eeka tawa." Anadii ma ye eecha
wor: "Harapa Gaba rii Jisas riitaka tawak, eena rii kapasek
spiriten yeechi raboto."
23 Worek, Jisas rii yenya uwarek, yecha ya riitak bana bana
tarek, rii yenya shiy tawa majin eena eecha wor: "Boyega
Gaba riita mayama eeta Gaban yeechi raboto?
24 Akama pochi sii ma saniga saniga siiney, iipa saka mu
siikiitawak.
25 Podar akak tana ma yecha saniga saniga har ta ye i
taney, awasen awasen o ana pichaney, iipa ye saka muka
siikiitawak.
26 Wowak, Gaba riita siiti kowu tawa ma mima ye saniga
saniga har ta ye i taney, iipa saka hapaga siichi siitiitaki-
itawak. Iipa sak mu sii hamakiitawak.
27 "Ma por rii hapaga tawa ma riiti akan i dagiichi saniga
iyar hapaga tawa ma riiti boboyen yakasakech. Yaho. Mapo
rii sapa hapaga tawa ma riiti tapan pokok jichi, riipa keena
eeka riiti boboyen yakiita.
28 "Diita maji na hiki ta. Ma ye nokwapa nokwapa kapasek
boboy otii taney, kapasek maji ba taney, God riita keena eena
bachi poyekiita.
29 Wowak, ma por rii Holi Spirit riina kapasek ow majin
baney, diita kapasek boboyen saka bachi poyekiitawak. Diita
kapasek boboy rii eechaba eechaba kiyatakiita."
30 (Ma kaw ye eecha wor: "Kapasek spirit rii eeta Jisas
riitaka eecha tawa." Eena diita majin Jisas rii eecha wor.)

JISAS RIITI AWI RIITI KUMWOY YENYA BAR MAJI

31 Worek, Jisas riiti awi sii riiti kumwoy ye yar. Ya geenyek
siitii Jisas riina wo yaya majin bar.
32 Eeta nedii nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riitaka
bana bana yichar. Yicharek, ye riina eecha wor: “Na he.
Miiti awi, miiti kumwoy ye kata geenyek siitiiniga miita
yaken eena gegiyato.”
33 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Nama eeji awi?”
Nama eeji kumwoy?”
34 Worek rii bana bana riitaka yichar ma yenya miyik
mey maka her. Hechi, rii eecha wor: “Na he. Eeji awi,
eeji kumwoy diitata! Kata ma ye God riiti inyakan sumowu
tawey, ye eeta eeji awi, eeji kumwoy eeji mowey.”
35 (-)

4

WIT SIIKEN NOWOK RABO TAWA NOMA

1 Worek, Jisas rii Galili pagiirebak eeka maji pokiitar. Nok-
wapa nokwapa ma mima ya yopo wuchi siitiitar. Nokwapa
nokwapa ma tarek, eena Jisas riita Jabiir yeechi paka i ye i
yir. Jabiir pak tarek, ma mima ye pagiirebak eeka siitiitar.
2 Worek, Jisas rii maji pokiitawa majin shiy tawa majik
yenya sawo tar. Diita noma rii eecha wor:
3 “Na meeji ta. Ma por rii wit siiken nowok raboken ir.
4 Wit siiken rii rabotari, kaw nobok sakar. Sakatarek, apok
yeechi atar.
5 Siik kaw papa hek karakada nosap tar eemek eeka sakar.
Sakarek, sii ameya sokwar. Karakada nosap tarek, eena
ameya sokwar.
6 Sokwarek, ye piri, sii eeta reekiisiir. Nenya karakada
tarek, eena reekiisiir.
7 Siik kaw yamika tawa poko tar eemek eeka sakar.
Yamika tawa poko sii sokwa witen gamu poyerek sii eena
sokwakasakech. Omu wakasakech.
8 Worek, siik kaw eeta nosap kepik eeka sakar. Sakari, sii
eeta sokwa, harapa siichi, omu harapa watar. Siik podat sii
kaw 30 siik watar, kaw 60 siik watar, kaw 100 siik watar.”
9 Worek, Jisas rii kawka eecha wor, “Na meeji: Kwo mabiya
tawey, na meeji!”

JISAS RIITA SHIY TAWA MAJIN GEENYIK KWODII WOR

10 Jisas riita saniga tarek, Jisas riita bar maji meejir ma kaw
yecha 12 disaipel ma yechaka Jisas riitak yar. Yarek, ye Jisas
riita shiy tawa majin kwodii woken eena woher.
11 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “God riiti kigdom
veenyi tawa boboyen siina eeta kwona har. Sabak tawa
anadii ma ye shiy tawa majiban eena meejito.

12 'Yecha eena hechawey, ye hehasakech.
Yecha wagatey tawey, ye meejikasakech.
Yecha meejiney, yecha yechi inyaka God riina
dareboyenak, God riipa yenya kwoyava yatakiita.' "

JISAS RII SIIKEN RABO TAWA NOMA GEENYIK KWODII WOCHO

13 Worek, Jisas riita yenya eecha woher: "Kwo diita shiy tawa majin kapo meejikasakech? Diina meejinan siiney, boyega kwo anadii shiy tawa majin meejikiita?
14 Ada diita shiya tawa majin kwona kwodii wok: Wit siiken rabo tawa ma rii eeta God riiti maji raboto.
15 God riiti maji nobok eeka saka tawey, ma kaw ye meejito. Ye meeji tawey, Gaba rii ya yeechi ye ichu:
16 Ma mima kaw ye eeta wit siik tawaga eecha tawak, yecha eeta papa tawa eemek saka tawaga eeka sakato. Saka tawak, ye ameya kwoya hikitu.
17 Wowak, sii nenya ye ikasakech. Eena sii eechaba eechaba takasakech. Yenya pi kikir poyeney, kapasek otii tawa boboy yechak yaney, yecha akiichi heechitu.
18 Ma mima kaw ye wit yamek tawa poko tawa eemek saka tawaga ye eechaba tawa. Ye God riiti maji meeji tawak,
19 sokeaken otii tawey, diita nosapek tawa pokok genya gamu poyetu. Ye inyakapwa hiki tawey, moni yan yaken eena hiki tawey, anadii diita nosapek tawa gegiya tawa boboyen yaken eena hiki tawey, eecha otii tawey, eeta God riiti majin eena ji poyetu. Ji poye tawak eeta omu wakasakech.
20 Wowak, anadii ma ye wit siik kaw kepi tawa nosapek sakachi sokwa tawaga ye eechaba otiito. Yecha God riiti majin meejichi ye eena yeechi omu wato. Watawak, 30, 60, 100 siik wato."

LAMUN HAYICHI VEENYETAWA MAJI

21 Jisas rii kawka eecha wor: "Ma por rii lamun hayichi rii kapo awu bik tadiikiita? Rii kapo chey kuruk veenyekiita? Yaho. Rii cheyek ye yo yichikiita.
22 Eyey boboy ye veenye tawey yepa eeka geenyek ya sayakiita. Eyey boboyen ma ye gamu poyeri, yepa eeka geenyek yasayakiita.
23 Kwo mabiya tawey, na meeji ta!"
24 Rii yenya eechaba eecha wor: "Kwo mabiyak meeji tawey, eena na hehar hiki ta! Anadii man kwota kepi kapasekek otii tawaga, komas God riita kwona eechaba kepika kapasekeka otiikiita. Kwon harapa otiikiita.

25 Kata ma rii boboyeka tawey, boboy kawen riina kawka
hakiita. Kata ma rii boboy biish tawey, riitaka tawa boboyen
komas riina heechikiita.”

ABOBOY SIIK SOKWA TAWEYN SHIY TAWA MAJI

26 Jisas rii kawka eecha wor: “God riiti kigdom eeta
siik kawen nowok ma rii rabo tawak sokwa tawaga eecha
sokwato.
27 Rii niyik wato. Yadii rii chishi ye ichu. Rii eecha
otii tawak, siik eeta sokwato. Siik sokwatawa tobon rii
hekasakech.
28 Nosap eeta otiichichawak, siik sokwaqchiniga omu
watakiita. Kiipiika mapo sokwanak, siik wanak omu sii eeka
komas wakiita.
29 Siik niipiinak ma rii hechi arepiik dagiichi ye ikiita. Saga
yatawa nediik eeka yar.”

MASTET SIIK SHIY TAWA NOMA

30 Jisas riita eecha woher: “God riiti kigdom kapo shecha
tawa? Boyen shiy tawa majin ada kwona mukuchitakiita?
31 Eeta mastet siik sii eeta kigdom eeta eecha tawa. Ma rii
eena yeechi nowok chinyak,
32 siipa sokwanak eeta harapa siikiita. Siinak, siipa
nowoka tawa eyey boboy siiken dagiir poyekiita. Sii eeta
harapa tapaka eecha takiita. Tanak, apo yepa ya gwoyetawa
eemek eeka wosii patiikiita.”
33 Jisas rii riiti majin ma mima yenya sawo tar. Sawo tarek,
rii diita yikadey shiy tawa majin yenya eecha wor. Yecha hiki
tawa woyekeeka yenya har.
34 Rii yenya batar maji shiy tawa majibak eeka batar.
Worek, riiti disaipel yechaba riitaka eecha tarek, rii yenya
eyey maji siikenen kwodii wochar.

JISAD RII WOREK, HARAPA SOWA EETA HA IR

35 Hogo eeta nediibak Jisas rii riiti disaipel yenya eecha
wor, “Nota anadii pa yepak ik.”
36 Worek, ye ma mima yenya heechi ir. Disaipel ye i Jisas
riita yichar jabiirebak i yowur. Yecha riitaka eecha ir. Akar
jabiir kaw iibak tar.
37 Heechi icharek, harapa sowa mayaka yar. Yarek, jabiir
uku siivii woyer.
38 Worek, Jisas rii jabiir mu yepak eeka watar. Watarek,
disaipel yecha riina i cheyechi eecha wor: “Tisa, mii nona
hikikasakech? No kapo hak otiito.”
39 Worek, Jisas rii sokwa sowa yatarin eecha wor: “Na sii!”
Rii pan eecha wor: “Na sii!” Worek, sowa hamarek, pa eeta
siir.

40 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Boyewak kwo akiita?
Kwo kapo saka hiki siitii chichawak? Eena kwo akiita?”
41 Worek, ye harapa akii tar. Ye awaqsen awasen eecha
wor: “Diita ma rii kapo nama? Eeta sowa eeta uku boro
yatari riiti kujan meejichi eeta siir!”

5

JISAS RII KAPASEK TAR MA POR RIITI SPIRIT KAPASEKEN YEECHI RABOR

1 Icharek, yecha Galili pa anadii yepak igayer. Gerasa
nosap eeka igayer.
2 Igayerek, jisas rii jabiir heechir. Heechirek, ma por rii ya
riina jawor. Eeta ma por rii tiiriimo supu tarek eemek eeka
yichar.
3 Kapasek spirit eeta ma riiti wok tar. Eecha tari, ma rii sen
poko riin kiitiikasakech.
4 Mashi riiti tapan riiti yatiin sen pokok kiitiitari, rii
neekiichi yatiika tar ain poko rrkiichi heechi ichar. Rii
hapaga bor ma. Ma ye riina boyega neekiik wonyak. Niy
yadii tiiriimobak rii eeka chishi ye itar.
5 Chishi ye itarek, riita harapa uwa chishi tarek, papak riiti
moban papak tiimii ye itar.
6 Mashi ri yapak tarek, rii Jisas rii icharin rii her. Hechi rii
amaba yar. Amaba yari, Jisas riiti yatii jumuk eeka hey yir.
7 Hey yichi rii harapa uwar: “Jisas, mii howuka tawa
harapa God riiti Yikapwa! Ada miiti yokasakech! God
riiti hik ada miina wohecho: mii ana otii harapa kapa
meejikasakech!”
8 Jisas rii mashi riina wor: “Kapasek spirit diita ma riitaka
eecha tawey, riina na heechi.” Eena diita ma rii diita majin
wochar.
9 Worek, Jisas riita riina woher: “Miiti hi boy?” Rii awasen
eecha wor: “Eeji hi, Ami. Nota kapasek spirit nokwapa
nokwapa tawa.” Eena rii eecha wor, Ami.
10 Worek, rii Jisas riina woyasachiyasa her, “Mii diita
adaka tawa kapasek spirit yenya opoche yeechi yapak tawa
eemek heechinak ichanakech.”
11 Worek, nokwapa nokwapa poyi kaw ye nedii kwowuk
eeka aniga tar.
12 Kapasek spirit ye Jisas riina woyasachiyasa her: “Miita
nona otiichinyak, nota keena i poyi yechaka eecha siikiita.”
13 Worek, Jisas rii yenya heechirek ir. Kapasek spirit ye ma
riina heechi sabak i poyi yechak iyarer. Iyarerek, eyey 2,000
poyi tari, ye heechi pak eyey i ye iri, eeta ha hamar.

14 Poyin siitii kowu tar ma ye heechi akii ir. Akii iri ye akar
eemek akar akamak i eecha otiir majin sawo ye itar. Worek,
ma mima ye eeta boboyen heken ir.
15 Irek, ye Jisas riitak yar. Yari, mashi eeta nokwapa
nokwapa kapasek spiriteka tar ma riina her. Rii riki giiriichi
yicharek, inyaka rii nagwa nagwa hiki tarek, ye riina herek,
ye akii tar.
16 Eeta boboyen her ma ye hapasek spiritek tar ma riina
otiirin, poyin otiirin ye yar ma mima yenya sawor.
17 Worek, ma mima ye Jisas riina woher: “Diita nowap na
heechi i!”
18 Worek, Jisas rii jabiirek i ye yirek, mashi kapasek
spiriteka tar ma rii Jisas riina woyasachiyasa her: “Ada
miitaka eecha ibaken!”
19 Worek, Jisas rii meejichi bokonar. Rii riina awasen eecha
wor: “Miita na i miiti akamak miiti apoman miina Harapa
riita otiitar boboyen napa geenyek kwodii wocha! Harapa
riita miina rukusiitar majin na i geenyek kwodii wocha!”
20 Worek, eeta ma rii i Dikapolis nosapek Jisas riita riina
otiir boboyen eena sawotar. Sawotarek, eena meejir ma ye
harapa heneba rabochi ye harapa hikitar.

JISAS RII MIMA YIKAPWA POCHIN OTII KEPI SIIR. MIMA POCHI SII JISAS RIITI SAKET HOWU NEEKICHI SII KEPI SIIR

21 Worek, Jisas rii jabiirek iri i akar yepak ir. Irek, nokwapa
nokwapa ma mima ye riitak ya yopo wuchi siitiitar.
22 Worek, Jairas, Ju ma yechi lotu aka harapa tar ma, rii
Jisas riitak yar. Yarek, rii Jisas riiti yatii jumuk ya yatii bogok
putiichi hey yir.
23-24 Hey yichiniga, Jisas riina woyasachiyasa hechi eecha
wor: “Eeji mima yikapwa sii haken otiito. Miita na ya miiti
tapak eeji yikapwan howu neekinak, sii kepi siik!” Worek,
Jisas rii riitaka eecha ir. Nokwapa nokwapa ma mima ye
riitaka ichari, ye i riitaka eecha apoyer.

25 Worek, mima pochi sii ibatari, siita kamu siitari, 12
sukwiya eecha otii tar.
26 Otii tarek, nokwapa nokwapa dokta ye siina otii kepi siik
wochi siiti moni ya eeta eyey yenya ha hamar. Wori, sii kepi
siikasakech. Siita keena eechaba kapasek tar.
27 Sii Jisas riita otii tar boboyen meejichi sii yar. Yarek,
eeta ma mima yechi nediik i Jisas riiti magiirek sumowuniga
ibatar.
28 Sii mayama eecha wor: “Ada kapo riiti rikin howu
neekinak, ana otii kepi siik.”

29 Worek, sii riiti saketen neekirek, siita pi yatar boboy
sii eeta ameya kepi siir. Sii meejir siiti maba eeta ameya
kepiwey siir.
30 Worek, Jisas riita ameya meejir riiti hapaga tar boboy
eeta heechi ir. Heechi irek, rii dareboyechi kamakinyin
vayeko hechi eecha wor: “Eeji saket kapo nama neeki
hewa?”
31 Worek, riiti disaipel ye riina eecha wor: “Mii hewa,
nokwapa nokwapa ma mima ye miitaka eecha ichawey.
Boyewak mii wohecho: nama miina neeki hewa?”
32 Worek, Jisas rii way riina neeki her miman kawka
vayeko her.
33 Worek, eeta mima sii siina otiir boboyen sii her. Heri,
sii akiichi Jisas riitak nubu nubuniga yar. Yari, sii Jisas riiti
yatii jumuk sakar. Sakachi sii inyakak hikichi eyey boboyen
sii geenyek kwodii wor.
34 Worek, Jisas rii siina eecha wor: “Eeji yikapwa, niji hiki
siitiichichawaq boboy sii eeta ninya otii kepi sowa. Na eshar
i. Niji hak otii tar boboy sii eeta hamawa.”
35 Diita majin Jisas rii batarek, ma kaw ye ya eeta majin
eena yar. Jairas riiti akan heechi ye yar. Ye jairas riina eecha
wor, “Miiti yikapwa sii eeta kiiriidiichir. Boyewak mii eeta
Tisa riina wo wohecho?”
36 Yecha bar maji Jisas rii meejichi rii bokonar. Bokoneechi
Jairas riina eecha wor: “Mii opoche eeta boboyen aki-
itanakech. Iiban na hiki siitiichicha.”
37 Worek, rii ma mima kaw yen anachekerek, Pita, jems,
riiti kumwoy, Jon, yechaban yeechi riitaka eecha ir.
38 Worek, ye lotu harapa tar ma riiti akak i bana meejir.
Ma mima ye harapa keya yesokwa tarek, meejir. Wasiigey
rokotarek, her.
39 Worek, Jisas rii iyar yenya eecha wor, “Boyewak kwo
harapa keyato? Boyewak wasiigey harapa rokoto? Diita
yikapwa sii saka harek. Sii biish wato?”
40 Worek, ye riina wohega wosaboyetar. Worek, rii yen
wochirek geenyek iyarer. Worek, rii har yikapwa siiti awin
apokoka yeechi, riiti disaipel yechaka eecha yeechi, yikapwa
watar aka wok yeeeka iyarer.
41 Worek, Jisas rii yikapwa siiti tapak hey neekichi siina
eecha wor: “Talita kumi.” Dareboyechi eecha wocho:
“Yikapwa, ada ninya wocho: na sokwa!”
42 Worek, sii ameya sokwar. Sokwachi chishiye itar. Sii 12
sukwiya siir. Worek, ye eena hechi ye harapa negarabor!
43 Worek, Jisas rii yenya harapa eecha wor: “Diita boboyen
opoche akar man sawo ye itanakech.” Rii kawka eecha wor:
“Siina aboboyen na otii hava.”

6

NASARET AKAMA MA MIMA YECHA JISAS RIINA WOSOWOYER

1 Worek, Jisas riita eetaeemen heechi riiti akama siikenek
awasen ir. Riiti disaipel ye riina sumowuniga ibar.
2 Worek, akamak siitawa nediik rii Ju ma yechi lotu akak
maji pokiitar. Nokwapa nokwapa ma mima ye eeka tar. Ye
eena meejichi heneba roabor. Ye eecha woher: "Eeta majin
rii kapo siitak yar? Diita riina harek, riita hiki tawa boboy ii
kapo boy boboy? Rii kapo boyega shecha mirakel otiito?
3 Rii boy kamda tawa? Rii Maria siiti yikapwa. Riiti
kumwoy eeta Jems, Josis, Judas, Saimon. Riiti mowey ye boy
diika yichu?" Worek, eena ye riina wosowoyer.
4 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: "Piirapet por riiti hin
eyey eem ii yesokwato. Wowak, riiti akama ma siiken ye
riiti yaka kumwoy ye riiti magwi piirapet riiti hin yesok-
wakasakech."
5 Worek, rii mirakel eeka saka otiirek. Worek, rii riiti tapak
how neekiichi hak otii tar ma kawen otii kepi siir.
6 Rii heneba rabor. Yecha saka hiki siitiichirek. Eena rii
heneba rabor. Worek, Jisas rii anadii akama ta ye itarin, rii i
maji pokiitar.

JISAS RII 12 APOSEL YENYA HEECHIREK IR

7 Worek, rii 12 disaipel yenya uwarek, ye yar. Yarek,
rii yenya upurus upurus heechirek ye i ye ir. Rii riiti
hapaga tawa boboyen yenya harek, ye kapasek spiriten
yeechi raboken eena i ye ir.
8 Rii yenya wor: "Kwota inyak kububan na neeki i. Geyen
ye ikasakech. Boboy woy tawa kwo ye ikasakech. Moni yan
woy tawa kwok woyekasakech.
9 Yatii ii na ru. Riiki upurusen ye ikasakech."
10 Rii yenya kawka eecha wor: "Kwota inyak akama pochik
iyarenak, ma yecha kwona hana aka eeta bak na ta.
11 Kwo akar akama pochik iyareney, yecha kwona akan
hanan siiney, kwota bana majin meejinan siiney, ii na
heechi nosap kwoti yatiik taweyn na kavakava pakachi
heechi i. Wonyak, kwota eecha otiiney, yepa hikikiita nagwa
nagwa mukuchi tawa boboy yechaka eecha yar."
12 Worek, disaipel yecha heechi sabak iniga kapasek boboy
dareboy tawa majin eena sawo tar.
13 Ye nokwapa nokwapa kapasek spiriten yeechi rabotar.
Ye maba neeki tawa kwarek hak otii tar ma yenya otiiniga
kepi siir.

JON BAPTAIS RIINA SOWAKWOR MAJI

14 Worek, Herot, aka tabo yima, rii diita boboyen meejir.
Jisas riiti he eyey eemek i ye yatarin rii eena meejir. Ma kaw
ye eecha wor, “Jon Baptais rii saniyeechi sokwar. Eena diita
hapaga sii tawa boboy riiti tapak sokwar.”
15 Anadii ma ye eecha wor: “Rii eeta Ilaija.” Anadii ma
ye eecha wochar: “Rii eeta mashi piirapet tarega eechaba
tawa.”
16 Herot rii diita majin meejichi rii eecha wor: “Rii eeta
Jon Baptais! Ada riiti maseken reekiirek, rii eeta saniyeechi
sokwar!”
17-18 Mashi Herodias sii Pilip riiti mima tar. Pilip rii Herot
riiti kumwoy. Eeta nedii Herodias sii Herot riiti mima. Eecha
tarek, eena Jon Baptais rii Herot riina eecha wochar: “Mii
kumwoy riiti miman yawey, God riita saka kwoya hewak!”
Herot riitaba eecha worek, Jon riina sen pokok jichi akak
heechir. Herodias siita otiirek, Jon poko ji akak tar.
19 Worek, Herodias sii Jon Baptais riina yuyatarek, eena
riina sowakwoken gegiyatar. Worek, Herot riita tari, sii saka
kiki siirek.
20 Herot rii Jon riina akii tar. Rii eecha hikir Jon rii eeta
holi ma kepi, rii God riiti yon saniga otii tar ma, nagwa
nagwa ichar ma. Eena rii Jon riina siitii kowu tar. Ma
sowakwokasakech. Herot rii Jon riita ba tar majin eena
meeji tarek, rii riiti inyaka nubu nubu tarek rii akii tar.
Wocharek, rii eena Jon rii ba tar majin meejiken gegiyatar.

21 Komas Herodias sii riina sowakwo nobon eecha her.
Herot riina yimowur nediin rii eena harapa nokusha ar.
Gavman harapa ma, ow ana pichar harapa ma, Galili nos-
apek tar harapa ma yecha nokusha abaken yar.
22 Ya arek, Herodias siiti mima yikapwa sii ya eeka
hokwachi tosiir. Tosii tarek, Herot riita eeta ak yar ma
yechaka eena kwoya hechar. Kwoya hecharek, aka tabo
yima Herot rii eeta yikapwa siina eecha wor: “Nija boy
boboyen yaken hiki taney ii na wonyak ada ninya hak.”
23 Herot rii mayama harapa maji ba rii ma howuchi eecha
wor: “Ada ninya masewoyeri anapa nija wohenyak hakiita.
Nicha eeji siita kowu tawa boboyen chipiin wohenyey, anapa
ninya kaw hakiita!”
24 Worek, yikapwa sii sabak i siiti awika eecha ir. Irek,
sii awi siina eecha woher: “Boy boboyen adapa yaken
wohekiita?” Awi sii meejichi awasen eecha wor: “Nija napa
Jon Baptais riiti maseken ya.”
25 Yikapwa sii meejichi ameya ya aka tabo yima riina
woher: “Ada hikitu miita Jon Baptais riiti maseken heebiyak
woyechi ana ha!”

26 Worek, Herot rii meejichi riiti inyaka harapa nomo-
yar. Worek, rii wochar maji barek, ma howuchi eecha
worek, iibak yichar harapa ma ye meejibarek, eena rii
woshakasakech.
27 Worek, aka tabo yima, rii soldia ma poren ameya
heechirek rii i Jon Baptais riiti maseken yaken eena ir.
28 Soldia rii heechi i poko jichar akak iyar Jon riiti
maseken tiimii yeechi heebiyak woyechi yayar. Yayaniga
eeta yikapwa siina har. Harek, yikapwa sii yeechi siiti awi
siina har.
29 Worek, Jon riiti maji pokiitar ma ye meejichi yaniga riiti
maban yeechi tiiriimo supuk ye i chir.

JISAS RII 5,000 MAN HAVAR

30 Aposel ma ye ya Jisas riitak yopo wuchi yicharek, yecha
otii tar yo majin eena riina sawo tar.
31 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riitak
riiti disaipel yechaka yatar icharek, ye otii a nediikasakech.
Worek, rii yenya eecha wor: “Na hawa akar eem ma biish
tawa eemek eeka i yihapakak.”
32 Worek, ye jabiiren yeechi yechaba ma biish tar eemek
heechi ir.
33 Worek nokwapa nokwapa ma mima ye yenya herek ye
heechi ir. Eeta akama tar ma mima yenokwapa nokwapa
akaman heechi nosapek mapo i Jisas riita jabiir ir gay eemek
eeka kowu tar.
34 Worek, Jisas rii i gayechi nosapek i yowur. I yowuniga
rii nokwapa nokwapa ma miman her. Rii yenya hechi
harapa inyakapan hikir. Yecha sipsipega eecha tar siitii
kowu makasakech eena rii inyakapa hikir. Hikichi rii yenya
harapa majin sawo tar.
35 Ya yeyik otii tar nediik Jisas riiti maji pokii ma ye ya riina
eecha wor: “Diita eem eeta ma biish tawa eem. Eeta hogo
siik.
36 Wowak, diita ma mima yenya na heechinak, sa i yey. I
yeyinak, aboboyen tokochi sa a.”
37 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwota keena na yenya
hava.” Yecha riina awasen eecha woher: “Mii kapo
eechahikitu: nota i geyen 200 dola yak tokochi yayaniga diita
ma yenya havakiita?”
38 Worek, Jisas rii yenya eecha woher: “Kwo gey shasha
tawa? Ne i he.” Worek, ye i hechi ya riina awasen eecha
wor: “Gey yokotapa tawa. Emiyep upurus tawa.”
39 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Ma mima ye sa
woheja kepik saniga saniga yopochichi yi ye i ta.”
40 Worek, ma mima ye yichari, kaw 100 ma, kaw 50 ma
eecha eecha yichar.

41 Worek, Jisas rii geyen yokotapa yeechi neekichi rii
neren mo hechi God riina woshiar. Woshieechi rii geyen
reekiichi riiti disaipel yenya harek, ye eeta ma mima yenya
homachichi hapoy pakar. Worek, emiyep piirin eechaba
reekii reekiich eyey ma mima yenya hapoy pakabar.
42 Worek, yecha ari eeta kiki siir.
43 Worek, disaipel yecha kiki siirek heechir gey kaw
emiyepika eecha 12 wasahaya kwowuk woyechiniga yichir.
44 Eeta geyen ar ma ye 5,000 ma.

JISAS RII PA HEK HOWU ICHAR

45 Jisas riita ameya yenya wochirek, ye jabiirek i yeyichi
Betsaida akamak eeka mapo iken ir. Betsaida sii kata yepak
tar. Worek, rii ma mima yenya wochirek ye heechi ir.
46 Eyey heechirek ye irek rii heechi kwowuk yo i God riina
maji batar.
47 Hogo sii nediik jabiir pa nediik watarek, Jisas rii pagiire-
bak howu i siitiitar. Riitaba saniga tar.
48 Worek, Jisas rii her sowa harapa yari eeta jabiiren
pichar. Picharek, ye eyik katari harapa yo otii tar. Worek,
uhadii nediik Jisas rii pa hebak howu piitii i yenya i heechi
mapo iken otii tar.
49 Irek, disaipel yecha riita pa hek howu icharek yecha
riina hechi eecha wor: “Ka kapo Gaba!” Yecha harapa uwar.
50 Yecha harapa akii tarek, eena uwar. Worek, jisas rii
ameya yenya eecha wor: “Na hapaga sii. Dii ada yato.
Opoche akiitanakech.”
51 Worek, rii i jabiirek yowurek, sowa yatari eeta siir.
Worek, disaipel yechi inyaka wopu eeta heneba rabochi
harapa hiki tar.
52 Jisas riita geyen otiirin yecha otiir mun saka hiki tarek.
Yechi marenoku eena Jisas riin saka hehar herek.

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA GENESARET HAK OTII TAR MAN RII OTII KEPI SIIR

53 Jisas rii riiti disaipel yechaka i Genesaret pak eeka
igayer. Igayerek, yecha jabiir pokok pi seechir.
54 Seechirek, ye jabiir heechi i yowurek, ma mima ye Jisas
riina ameya her.
55 Worek, yecha eyey akamak i ye yar. I ye yarek, akamak
hak otii tar ma yen yemek jichichi kiya kiya yari Jisas riita
tar eemek yaya seechi ye ir.
56 Jisas rii nowo tar eemek, aka tar eemek, akama tar
eemek, eeka har chishi ye itar. Chishi ye itarek, ma mima
ye hak otii tar ma yenya riitak ye ichar. Awabatar eemek ye
i seechi tar. Ye i seechi tarek, ye Jisas riina woyasachiyasa

hechar: “Diita hak otii tawa ma yepa miiti saketen tapak kapo neeki hekiita.” Ma kaw ye riiti saketen neeki her ye eeta kepi siir.

7

GOD RIITI LO EETA WAYEGA YECHI LON DAGIIR POYETU

1 Perisi ma ye Ju ma yechi lo maji pokiitawa ma kaw yechaka Jerusalem akaman heechi yar. Yari, Jisas riitaka eecha yopo wuchi siitiir.

2 Worek, yecha her: Jisas riiti disaipel kaw ye yechi tapan Perisi yechi tapan uku yeetii tawabaga saka eecha yeetii tarek. Perisi ye eecha wor: disaipel ye tapan uku yeetiichi akasakech.

3 (Perisi ma ye akar Ju ma yechaka yechi wayega yechi nobon sumowutu. Sumowu tawak ye yechi tapan Ju ma yechi wayega yechi tapan otii tawabaga eecha otiinan siiney, yecha aboboy akasakech.

4 Ye awaba tanak aboboy tokoney, aboboyen ukuk panebiyanan siiney yecha sakapa akiitawak. Yecha anadii wayega yecha har nokwapa nokwapa loban eena sumowutu. Een sumowu tawak, ye heebiya, awo, kapa awo, cheyen ye eena yeetiito.)

5 Worek, Perisi ma ye Ju ma yechi lon Tisa tar ma yechaka Jisas riina woher: “Boyewak miiti disaipel ye wayega yechi nobon saka sumowu tawak? Ye tapan ukuyeetiichi kiya noku akasakech.”

6 Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Piirapet Aisaia rii kwona mashi keyichiri, rii maji siikenen keyichir. Rii keyiri eecha wocho kwo eeta woshepii tawa ma. Rii eecha keyir.

‘God rii eecha wocho: Diita ma mima ye yechi kujabak
eeji hin biish shebo shebo habato.
Yechi inyaka wopu ana esiinato.
7 Yecha eeji hin sobo biish habata.
Yecha maji eecha pokiitu: mak otii tar lon ye
eecha wocho ii eeta God riiti lon no mukuchichu.
Eena yecha God riiti hin sobo biish habato!’

8 Worek, Jisas rii kawka eecha wor: “Kwo God riiti lon heechirek, kwo eena ma yecha otii tawa abon eena sumowutu.”

9 Rii kawka eecha wor: “Kwo keena God riiti majin wosowoy tawey, hehar otii hecho. Kwo kwoti loban eena sumowuken gegiyato. Eena kwo God riiti majin nasiiwoyetu.

10 Moses rii eecha wor: ‘Kwo na awi apoko yechi kuruk ta.
Ma por rii awi apoko piiriin hin kapasek habaney, eena riin
pi sowakwo.’
11-12 Wowak, kwo maji eecha pokiitu: ‘Ma por rii awi
apokon kiyatay boboy taney, rii eecha wonyey: dii eeta God
riiti, ii sa awi apoko kayek sii.’
13 Kwota eecha otiichi akar man pikiitawey, ii kwo God
riiti majin kwo nasowoyetu. Kwo diita yikadey yon nokwapa
nokwapa otiito.”

MAN OTIINIGA KEHA TAWA BOBOY

14 Worek, Jisas rii ma mima yenya uwarek, ye yarek, rii
maji eecha wor: “Kwota ana na meejichi na hiki ta.
15 Sabak tawa boboy sii ma riiti sugu wopu wok inyey, sii
man otii kehakasakech. Yaho. Ma riiti sugu wopuk tawa
boboy siita geenyik ya sayawey siita ma riin otii kehato.
16 (Kwota mabiyaka tawey ii napa meeji.)”
17 Rii eeta ma mima yenya heechi rii aka wok heechi ir.
Heechi irek, riiti disaipel ye riita bar shiy tawa majin woher.
18 Woherek, rii yenya eecha woher: “Kwoti marenoku
kapo biish tabato? Kwo boy hikikasakech? Sabak tawa
boboy ma yechi sugu wopu wok inyey, iipa saka man otii
kehakiitawak.
19 Yechi inyakak ikasakech. Yechi suguk eeka ichi sii
awasen sabak ya saya ichu.” (Jisas riita diita majin bari, rii
eecha wor: eyey kiya noku napa a ta.)
20 Rii kawka eecha wor: “Eeta boboy sii man heechi yasaya
otiiniga kehato.
21 Ma yechi inyaka kapasek hiki tawey, hikichi otii tawey,
ye ya saya diita kapasek boboy eecha otiito: ye hiyi yatawey,
pi sowakwo tawey,
22-23 nobo miman anemesh roko tawey, nokwapa nok-
wapa boboyen kwoya hechawey, kapasek boboy otii tawey,
woshepii maji bo tawey, yama yama chishi tawey, inyaka
kapasek hiki tawey, man wosiiboy tawey, hikisha yesha
inyaka hiki tawey, hikisha tawa boboy hiki tawey, sii eena
ya sayaniga eecha otii tawak, eena otiiniga kehato.

TAIA AKAMAK BANA BANA TAR MIMA SIITA JISAS RIINA HIKI SIITIICHIR

24 Jisas rii eeta akaman heechi Taia akama nosapek ir. Iri
rii aka podat tarek eeka iyarer. Ma riina henyak tanan eena
yuyar. Worek, rii veenyikasakech.
25 Mima pochi sii eeka tari siiti mima yikapwa sii kapasek
spiriteka eecha tar. Nokwapa sii meejir Jisas rii eeka tari, sii
meejichi Jisas riitak yar. Yari, Jisas riiti yatii jumuk saka heyi
yir.

26 Yirek sii Jisas riina woyasachiyasa woher: “Eeta kapasek
spirit eeji yikapwak taweyn eena na yeechi rabo.” Diita
mima sii akar nosap pochik tar mima. Siin Pinisia akama
Siria nosapek eeka siin yimowur mima.
27 Worek, Jisas rii awasen diita shiy tawa majin siina
eecha wor: “Nota mapo yikapwan napa hava ta. Opoche
no yikapwa yechi aboboyen yeechiniga asan rabochichanak
atanakech.”
28 Worek, sii awasen riina eecha wor: “Harapa Ma, eetata
eecha otiito. Yikapwa eechi rabo tawa chepii asa chey kuruk
taweyek yecha ato.”
29 Worek, Jisas rii meejichi eecha wor, “Nija eeta yikadey
majin awasen bawey, na heechi niji akamak i. Eeta kapasek
spirit sii eeta niji yikapwak tari sii eeta heechi ir!”
30 Worek, sii heechi siiti akamak i her yikapwa siiti cheyek
watarek her. Kapasek spirit eeta ir.

JISAS RIITA KAPASEK TAR MA OTII KEPI SIIR

31 Worek, Jisas rii Taia akamak bana bana tar nosapen
heechi ir. Heechi irek, Saidon akama i heechi Dikapolis
nosapen i heechi Galili Pak iyarer.
32 Iyarerek, ma kaw ye ma poren Jisas riitak yayar. Riiti
mabiya gii siitiitar. Riiti tarekwoy paretar. Yecha riina
yayaniga Jisas riina woher: riita riiti tapak neeki hek eena
woyasachiyasa her.
33 Worek, Jisas riita ma mima yenya heechi riitaban saniga
yeechi ye ir. Ye ichi rii riiti tapak mabiyan gwayechi rii
sagwiyan piichi ma riiti tarekwoyen how neeki her.
34 Worek, Jisas rii neren mo hechi rii biikiipoyechi eeta ma
riina eecha wor: “Epata.” Diita maji siiti mu eecha wocho:
‘Na tagwa!”
35 Worek, ameya eeta ma rii mabiya tagwar. Riiti tarekwoy
danegwar. Worek, rii maji kepi batar.
36 Worek, Jisas rii yenya anacheketar diita otiir boboyen
yecha anadii man sawo mukuchinakech. Anacheke tari, ye
meejichi eena geenyik harapa kwodii wo ye ichar.
37 Meejitar ma ye harapa nyegarabochi eecha wor: “Riita
otii tawa boboy eeta kepi boboyeban eena otiito! Rii otiiniga
mabiya giitawa ma eeta meejito, tarekwoy par tawa ma eeta
maji kepi bato!”

8

JISAS RII 4,000 MA MIMA YENYA HAVATAR

1 Eeta nedii ameda siirek, nokwapa nokwapa ma mima ye
kawka ya yopo wuchi yichar. Aboboy hamarek, Jisas rii riiti
disaipel yenya uwarek ye ya riitaka eecha siitiir.

2 Worek, rii eecha wor: “Diita yawa ma mima yenya
ada harapa inyakapwa hikitu. Yadii piiriichar yecha adaka
eecha siiri ye aboboyekasakech. Ye kaw yapa eemek taren
yar.
3 Ye eechi hatawak, ada yenya heechinak inyey, yepa
kaponobok i sakakiita.”
4 Worek, riiti disaipel yecha riina woher: “Nota diita ma
biish tawa eemek ya tawey, nopa aboboy siitan tokochi
yenya havakiita?”
5 Jisas rii yenya eecha woher: “Kwo gey kapo shasha
heechitu?” Ye awasen eecha wor: “7 gey tawa.”
6 Worek, rii ma mima yen wochirek ye nosapek hey yi ye
ir. Yi ye irek, rii 7 gey yeechi, God riina woshiachi, reekiichi
disaipel yecha homachi haken har. Harek, ye eecha otiir.
7 Worek, emiyep kaw tabatar. Worek, Jisas rii eena
woshiachi disaipel yenya eecha wor: Eetayo, na homachi
hapoy paka.
8 Worek, eyey ma mima ye achi eeta kiki siir. 4,000 ma
mima eeka tar.
9 Worek, ye ari kiki siirek, kaw yopo yichi 7 wasahaya
kwowuk woyer. Worek, Jisas rii ma mima yenya wochirek
ir.
10 Worek, rii ameya riiti disaipel yechaka eecha ijabiirek
ye ichi Dalmanuta nosapek eeka ir.

PERISI MA YE JISAS RIINA WOHER MIRAKEL OTIIKEN EENA WOHER

11 Worek, Perisi ma kaw ye Jisas riitak ya awasen awasen
ow majin batar. Ye Jisas riina biish apo diigiichi ba hechar. Ye
Jisas riina mirakel otiiken wohechari, riita mirakelen otiinak
God riita riina hechi wohowuken eena wochar.
12 Worek, Jisas rii biikiipoyechi eecha wor: “Boyewak diita
eyey ma mima ye mirakelen otiikeneena wowohecho? Ada
kwona wocho, yaho. Diita ma mima yenya God rii mirakel
otii mukuchikasakech.”
13 Worek, rii yenya heechi jabiirek i ye ichi yepak iken eena
sayarer.

JISAS RII PERISI YECHI KAPASEK MAJI POKII TAWA BOBOYEN EENA HECHI RIITI DISAIPEL YENYA OW POY SIIKER WOR

14 Pak ichari, disaipel ye geyen yaken otiiri abosuchi
heechi ir. Geyen podateba jabiir wok tar.
15 Jisas rii yenya eecha wor: “Na ow poy sii ta! Perisi yechi
yis, Herot riiti yis eena na ow poy sii ta.”
16 Eena yecha awasen awasen eecha wor: “Gey no biish
eena rii eecha wor.”

17 Yecha batar maji Jisas rii hikir. Eena rii eecha woher:
“Boyewak kwo eecha ba ye itu, no geyekasakech? Kwo o boy
saka hikitawak? Kwo marenoko kiiriide siitiito?
18 Kwota miyika tawa. Kwo boy saka hechawak? Kwota
mabiyaka tawa. Kwo boy saka meejitawak. Kwo boy kapo
abosuchetu?
19 Eeta nediik ada yokotapa geyen 5,000 ma miman reeki-
ichi hapoy pakar i kapo wasahaya kwow shasha kwo yeechi
yichir?” Ye awasen eecha wor: “12.”
20 Jisas rii kawka eecha woher: “Eeta nediik ada geyen
4,000 ma miman reekiichi hapoy pakar i kapo wasohaya
kwow shasha kwo yeechi woyechi yichir?” Ye awasen eecha
wor, “7.”
21 Kwo heri kwo eena o boy saka hikitawak?”

JISAS RII MIY DUMUR MA POREN BETSAIDA AKAMAK OTII KEPI SIIR

22 Worek, yeecha Betasida akamak iyarer. Iyarerek, ma
kaw ye miy dumur ma poren Jisas riitaka yayar. Yayarek, ye
Jisas riita eeta ma riina tapak neeki heken woher.
23 Worek, Jisas rii miy dumur ma riiti tapan howu neekir.
Neekichi rii sabak ye ir. Akaman heechi ir. Worek, rii eeta
ma riiti miyin rii sogwiyak piir. Piichi Jisas rii riina riiti tapak
howu neekichi riina eecha woher: “Mii boy boboyen kapo
hecho?”
24 Worek, eeta ma rii mey maka hechi eecha wor: “Ada
man hechawey, me chishinaga ada eecha hecho.”
25 Worek, Jisas rii riiti tapak eeta ma riiti miyin kawka how
neeki her. Worek, eeta ma rii hehar he siitiichichi, miy otii
kepi siirek, rii eyey boboyen eeta hehar her.
26 Worek; Jisas rii eeta ma riina riiti akak heechirek ir. Rii
riina eecha wor: “Mii akamak iyarekasakech.”

PITA RII EECHA WOR: JISAS RII EETA KRAIST

27 Worek, Jisas riita riiti disaipel yechaka eena heechi
Sisaria Pilipai eeta nosapek tawa akama ye eeka ir. Nobon
icharek, rii yenya eecha woher: “Ana na wo, ma mima ye
ana shecha wocho an kapo nama?”
28 Ye awasen eecha wor: “Ma kaw ye eecha wocho, mii eeta
Jon Baptais. Anadii ma ye way eecha wocho, mii eeta Ilaija.
Anadii ma ye way eecha wocho, mii eeta piirapet por.”
29 Jisas rii meejichi eecha woher, “Kwo tawey kwo shecha
hikitu, ada kapo nama?” Worek, Pita rii awasen eecha wor:
“Mii eeta Kraist.”
30 Worek, Jisas rii yenya anachekechi wor: “Anadii ma
pochi sawotanakech.”

JISAS RII RIITI DISAIPEL YENYA RIITA KAPA MEEJI HA TAWA BOBOYEN YENYA SAWOTAR

31 Worek, Jisas rii riiti disaipel yen maji pokiitar. Rii eecha wor: “Ma Yikapwa rii harapa kapa meeji tawa boboyen eena sapa kiya ta. Ju yechi harapa ma ye, opelen otii tar ma ye, lon maji pokii tawa ma ye, Ma Yikapwa riina sapa magiirechicha. Riina sowakwokiita. Sowakwonak, riipa yadii piiriichar siichinga saniyeechi awasen yesokwakiita.”

32 Diita maji riita yenya geenyik kwodii wor. Worek, Pita rii Jisas riina yeechi anadii eemek ye i riina wosawo tar.

33 Worek, Jisas rii dareboyechi riiti disaipel yenya hechi Pita riita bar majin eena wosowoyechi eecha wor. “Mii Gaba, mii na eejimagiirek na ye i. Miita hiki tawa boboy eeta ma yechi yin mii eena hikitu. Eeta God riitikasakech!”

34 Worek, Jisas rii ma mima yen riiti disaipel yechaka eecha uwachi eecha wor: “Ma por rii adaka eecha ik otiiney, rii sapa riiti nobon mayama heechi abosuchiniga rii sapa riina har yon kiyachiniga ana sumowu ta.

35 Ma por rii riiti popoyen egesii taney, riipa sii siiken siikiita. Ma por rii riiti popoyen ana haney, hadabas maji kepin sawo tawa yon eena haney, riipa popoy kepiweyn yeechi riipa eechaba eechaba takiita.

36 Ma por rii eyey diita nosapek tawa boboyeban ya hamaney, riiti popoyen heechiney, kapo rii boyen yar? Yaho. Eeta sii siiken.

37 Ma ye popoyen tokokasakech.

38 Diita nedii ma mima ye harapa kapasek yo otii tawey dii eeta God riin wosowoye tawa nedii ma por rii eeji majin hiibiya yaney, ana hiibiya yaney, komas riipa Apoko God riiti hadabas boboyek eeka riiti ejel kepika yanak, Ma Yikapwa adapa riina hibiya yakiita.”

9

1 Rii kawka eecha wor: “Diita majinopoche abosuchi-tanakech. Ma kaw ye diika tawey, yecha hakasakech, ye tanak, God riiti hapaga tawa kigdom eena hekiita.”

JISAS RIITI MABA ANADII MABA KEPI HER

2 Komas 6 de siirek, Jisas riita Pita, Jems, Jon yechaban yeechi harapa hisaw kwowuk neeki ir. Irek, yecha riina hecharek, riiti maba diireboyechi siir.

3 Riiti riki sii diireboyichi apoma siibar. Diita nosapek tawa ma eechaba otii apoma hekasakech.

4 Worek, disaipel piiriichar ye her Ilaija, Moses piir Jisas riitaka maji eecha ba tar.

5 Worek, Pita riita maji yesokwa bar. Jisas riina eecha wor:
“Tisa dii eeta boboy kepinota diika tawey, nota karakada aka
piiriichar otiik. Mi pochi. Moses ri pochi. Ilaija ri pochi.”
6 Rii, piiriita, akii tarek rii ri maji hikikasakech, eena eecha
wor.
7 Worek, hejagwayap yarek, yenya ya gamur. Gamurek,
hejagwayap punyetarek uwar aya eecha wor: “Dii eeta eeji
kwoyawoy hechawa yikapwa. Riiti majin napa meeji ta!”
8 Worek, ye ameya he ye iri, ma hekasakech. Jisas riitaba
yechaka eecha tar.
9 Worek, ye kwowun heechi ya sakar. Ya saka tarek, Jisas
rii yenya eecha wor: “Kwota hewa boboyen kwo opoche
anadii man batanakech. Ma Yikapwa rii haniga saniyeechi
kawka sokwanak eeta nediik napa eeka sawo ta.”
10 Ye miiti majin meejichi eena sumowur. Worek, ye
awasen awasen ba tar: “Diita haniga saniyeechi kawka
sokwa maji iiboy maji?”
11 Worek, ye Jisas riina woher: “Boyewak lo majin pokii
tawa ma ye eecha wocho: mapo Ilaija rii sapa ya?”
12 Rii awasen eecha wor: “Ayo, boyewak mashi keyir maji
eecha wocho: Ma Yikapwa rii sapa harapa kapa meeji tanak
riina sapa wosoboy ta?
13 Ada kwona wocho: Ilaija rii yar. Yarek, mashi keyir
maji eecha wochowey, ma mima ye riina eyey boboyen riina
otiiken otiiri, ye riina otiir.”

JISAS EII KAPASEK SPIRITEKA TAR YIKAPWAN OTII KEPI SIIR

14 Worek, ye i anadii disaipel yechaka siir. Siirek, ye her
nokwapa nokwapa ma mima ye eeka tar. Lon maji pokii tar
ma ye disaipel yenya ow majin awasen awasen ba tar.
15 Ma mima ye Jisas riina hechi ye negiirabachi amaba i
riina woshiatar.
16 Worek, Jisas rii yenya woher: “Kwo yechaka boyen
majin bato?”
17 Worek, ma por rii eeta ma mima yechi nediik tari
rii Jisas riin awasen eecha wor: “Tisa, eeji yikapwa spirit
kapasekeka eecha taweyn ada miitak yayawa. Ri kuja maji
bakasakech.
18 Kapasek spirit rii yikapwan pichichi nosapek raboto.
Rabotawak, sogwiya kujak piitiiwoy pu takiiviikiikiirena
siitiichichu. Wowak, riiti maba eeta kiikiita siitiito. Ada miiti
disaipel woheri, yecha eena kikisiichi yeechi rabokasakech.”
19 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Kwota hiki siiti-
ichichawa boboyekasakech. Kapo shasha nedii ada kwotaka
takiita? Kapo shasha nedii ada kwoti nomon kiyakiita?
Yikapwan adaka na yaya!”

20 Worek, ye yikapwan Jisas riitak yayar. yayarek, kapasek
spirit rii Jisas riina hechi yikapwan kapasek otiirek, yikapwa
rii nosapek sakar. Sakachi nosapek jimo jemo chishitari
sogwiya kujak yatar.
21 Worek, Jisas rii eeta yikapwa riiti apoko riina woher:
"Kapo siitayek nediik eecha otiir?" Apoko rii awasen eecha
wor: Rii yibarega tarek eeka siir.
22 Eechaba nedii rii yikapwa riina sowakwoken otii hechi
hik yeechi raboken otii hechi, pak raboken otii hechar. Eena
mii kiki siiney, miita nona na inyakapa hikichi kiyatayechi
na badiigiichi!"
23 Worek, Jisas rii eecha wor: "Ayo, miita kiki siiney iipa
otiikiita. Ma por rii hiki siitiichiney, riipa keena otiikiita."
24 Worek, apoko rii ameya eecha wor: "Ada hiki siiti-
ichichawey, sii eeta tobo. Eena ana na miita kiyatay!"
25 Worek, Jisas rii her ma mima ye eyey ameya ya riitaka
bana bana siitiir. Eena rii kapasek spiriten eena eecha wor:
"Ma kujan diimii tawa spirit ma mabiya giitawa spirit, mii
yikapwan na heechi saya sabak ichi kawka iyarekasakech!"
26 Worek, eeta spirit rii harapa uwachi yikapwan kawka
wadesiichi heechi saya sabak ir. Irek, yikapwa rii ha tawa
maga eecha her. Herek, ye eecha wor: "Rii eeta ha siiken
hawa!"
27 Worek, Jisas rii riiti tapak neekichi eeta sokwaken
kiyatayichirek, rii sokwa siitiir.
28 Worek, Jisas rii aka porek iyareri riiti disaipel riina
veenyichi eecha woher: "Boyewak nota diita spirit ka-
paseken saka yeechi rabowa?"
29 Jisas rii yenya awasen eecha wor: "God riina
wohechawa boboy siitaba saniga otiito. Anadii boboy sii
saka kiki siikiitawak."

JISAS EII KAWKA RIITA HAK TAWA MAJIN WOR

30 Worek eeta eemen yecha heechi ye Galili nosapek ieeka
chishitar. Eeka tari, Jisas rii eeka i tari ma riina i henyan rii
yuyar.
31 Rii riiti disaipel yenya maji pokiiken gegiyatar. Eena
rii yuyatar. Rii eeta yenya eecha wor: "Ma Yikapwa riin
ma yechi tapak how hakiita. How hanak, yecha riina
sowakwokiita. Sowakwonak, yadii piiriichar siinak, God
riita riina otii saniyeechi kawka yesokwakiita."
32 Worek, yecha riita bar maji mun saka hiki tarek. Worek,
ye akiirek, eena ye saka riina woherek.

KAPO NAMA EETA HARAPA?

33 Worek, ye Kapaneam akamak iyarer. Iyarerek ye aka
porek i siir. I siirek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha woher:
“Kwo nobok ichari, kwo boy majin ba ichar?”
34 Wori, ye saka awasen barek. Yecha nobok ichari harapa
ma sii man eena ba icharek, eena saka awasen barek.
35 Worek, Jisas rii yi 12 disaipel yenya wo yayar. Yayarek,
rii yenya eecha wor: “Ma por rii harapa ma siiken otiiney,
rii sapa i komas nobo ma sii. Rii sapa yon eyey man kiyatayi
ma sii.”
36 Worek, rii karakada yikapwa poren tapak yeechi ye i
yechi misomak eeka siitiichir. Worek, Jisas rii riiti tapan
yesokwa yikapwan neeki rii yenya eecha wor:
37 “Ma por rii eeji yon eeji hik otiiken hikiney, rii jecha
tana yikapwa poren yaney, ii riipa ana eechaba yakiita.
Eecha otiiney, riipa ana heechirek yar Apoko riina eechaba
yakiita.”

EETA MA RII NONA PINYAN SIINEY RII EETA NOTI NAREBOY

38 Jon riita Jisas riina eecha wor: “Tisa, nota her ma por
rii miiti hik kapasek spirit yeechi raboto. Worek, nota riina
anacheker. Eecha otiiri riita nona sumowukasakech. Eena
riina anacheker.”
39 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Opoche riina
anacheketanakech. Ma por rii mirakel eeji hik otii taney,
riipa ana ameya wosoboyekasakech.
40 Ma rii nona pinyan siiney, rii eeta noti nareboy.
41 Diita majin na makebek heechi: Kwota Kraist riiti yon
otii tawey, ma por rii eena hikichi kwona ukun havaney, rii
komas hadabas boboyen yakiita.”

KAPASEK OTII TAWA BOBOY SII MA RIITA HIKI SIITIICHICHAWA BOBOYEN DI DAREBOYETO

42 “Ana hiki siitiichichawa karakada yikapwan eena na
hiki ta. Ma por rii kapasek boboyen otiichiwey, diita
yikapwa rii eeji nobon heehci inyey, ii napa riiti borewagii
papak kiitichi somakwotii tawa pak heechinak sa ye i.
43 Miiti tapak kapasek boboy otii taney, ii na yiipa tiimii
rabo. Eeta kepi miiti tapan tiimii raboney, mii howuk tawa
hadabas eem kepik iyarekiita. Eeta kapasek tapa upurus siik
gegiyaney, ii miipa hi uwu tawa eemek ikiita. Eeta hi ha i
hikikasakech.
44 (Eeka yechi owugiir hakasakech. Eeta hi ha ikasakech.)
45 Miiti yatii siita miina otiichinak kapasek boboyen
sakaney, ii na tiimii rabo. Eeta kepi miiti yatiin tiimii
raboney, mii howuk tawa hadabas eem kepik iyarekiita.
Eeta kapasek yatii upurus siik gegiyaney, iipa miina yeechi
hi uwu tawa eemek rabokiita.

46 Eeka yechi owugiir hakasakech. Eeta hi ha ikasakech.
47 Miiti miy siita miina otiichinak, miita kapasek boboyeka
sakaney, ii na miy hor yeechi rabo. Eeta kepi mii God
riiti kigdom miy podatebak iyarekiita. eeta kapasek miy
upurus taken gegiya taney, iipa miina hi uwu tawa eemek
rabochinyak ikiita. Eeka yechi owugiir saka hekiitawak.
Eeta hi saka ha ikiitawak.
48 "Eyey ma kwona higa tawa boboyek, woshiga tawa
boboyek otiichichanak kwota eeka mak siikiita.
49 Woshi eeta otiichichawa boboy kepi.
50 Wowak, woshi siita somakwotii tawa boboy hamaney,
kwopa kapo shecha otiinak siipa kawka somakwotakiita?
Woshi sa kwoti wok tanak, kwo napa kwoti yaka kumwoy
yechaka eecha hehar yicha."

10

JISAS RII MIMAN HEECHI TAWA MAJIN WOR

1 Worek, Jisas rii eeta eemen heechi rii Judia nosapek
eeka ir. Iri, rii Jodan Pa heechi yepak ir. Worek, nokwapa
nokwapa ma mima ye riitak yar. Riitak yarek, rii yenya
mashi maji pokiitarega rii yenya eechaba pokiitar.
2 Worek, Perisi ma kaw ye riitak yar. Yarek, ye riina
kapasek otiiken eena apo diigii hechar. Eena yecha riina
eecha woher: "Miita nona na wo. Eeta lo ii boy ma por rii
riiti miman sayi heechinak ikiita?"
3 Jisas rii meejichi awasen eecha woher: "Moses rii kwon
boy lon har?"
4 Ye awasen eecha wor: "Moses rii nona saka anachekerek.
Rii eecha wor: miman sayi heechinak ik otiiney, rii sapa
jeyen mapo keyichi heechanak i."
5 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: "Kwota marenoku
hapaga eena Moses rii eeta jey eena keyichi har.
6 Wowak, tasiir nedii, God rii eyey boboyen otiirek, God
riita maka mimaka eecha taken eena otiir.
7 Eena ma por riiti awi eepi heechi i mimaka eecha sa ta.
8 Tanak, piir eeta podabak takiita. Wowak, piir saniga
saniga takiisakech. Piir podat tawa.
9 Eena God riita chegek heechiri, ma kwo opoche eena
sayichinak i ya yatanakech."
10 Worek, yecha aka wok awasen iyarerek, disaipel ye Jisas
riita bar majin woher.
11 Woherek, Jisas rii yenya eecha wor: "Kata ma por rii riiti
miman sayi heechinak inyak, rii way akar miman yaney, rii
riiti mayama miman kapasek otii heechinak ikiita.

12 Eechaba mima sii siiti ma riina yuyeechi heechi i
akar man siiney, sii mayama eechaba kapasek eecha otii
heechinak ikiita.”

JISAS RII KARAKADA YIKAPWA YENYA RUKUSII MAJI GOD RIINA WOCHAR

13 Ma mima kaw ye karakada yikapwa yenya yaya Jisas
riitak riiti tapak neekiken eena yayar. Worek, disaipel yecha
hechi yenya ow maji bar.
14 Worek, Jisas rii hechi kwotayechi disaipel yenya maji
eecha wor: “Yikapwan heechinak sa adak ya. Opoche
anachekatanakech. God riiti kigdom eeta yikapwaga eecha
tawa ma yechi.
15 Opoche abosiichitanakech. Kata ma rii God riiti kigdom
eemek iken gegiyaney, rii sapa yikapwaga eecha, siichi i.
16 Worek, rii yikapwa yen tapak saniga saniga yeechi neeki
i yenya God riina rukusii majin bachitar.

YA MONIKA TAR MA

17 Worek, jisas rii ik otiirek, ma por rii amaba ya yatii
bogok putiichi Jisas riina woher: “Tisa kepi, ada boyega
shecha otiinak adapa eechaba eechaba takiita?”
18 Jisas rii awasen eecha wor: “Boyewak mii ana eecha
habato: an kepi? God podareba riita eeta kepi.
19 Lo majin miita hikitu: ma por pi sowakwotanakech.
Nobo miman opoche anemesh rokotanakech. Hiy opoche
yatanakech. Woshepii maji batanakech. Mey boboyen
opoche kwoya hechi ya tanakech. Awi eepi yechi hin na
kwoya ba ta.”
20 Kata ma meejichi eecha wor: “Tisa, ada yibarega tarek,
ada diita lon, sumowu tari diita apa.”
21 Worek, Jisas rii riiti misoman hehar mey maka hechi rii
rukusii tarek eecha wor: “Miita wonyak, miita harapa yan
hevenek yakiita. Wowak, na ya. Ana na sumowu ta.”
22 Worek, kata ma rii meejichi riiti misoma eyepii siitiir.
Riiti inyaka nomoyaniga ir. Boyewak? Riiti ya, saga eeta
harapa tarek eena rii eecha otiir.
23 Worek, jisas rii har he ye ichi disaipel yenya eecha wor:
“Eeta ma ye nokwapa nokwapa boboyek tawey, rii God riiti
kigdom iyarek otiiney, hisaw yo otiikiita.”
24 Riiti disaipel ye riiti maji meejichi heneba rabor. Worek,
jisas rii kawka eecha wor: “Yikapwa. God riiti kigdom ik
otiiney, hisaw yon otiikiita!
25 Kamel siita riki kapa tawa go siiti supuk iyarek otiiney,
yo yeechi iyarekasakech. Nokwapa nokwapa boboy saga
tawa ma rii God riiti kidgom iken otiney, hisaw yo yaniga
ikiita.”

26 Worek, disaipel ye meejichi harapa heneba rabor.
heneba rabochi ye awaqsen awasen maji woher: “Kapo
naman God rii yesokwa yichikiita?”
27 Jisas rii yenya hehar hey riitiichi eecha wor: “Diita
yon ma saka kiki siikiitawak. God rii eeta kiki sowa. Eyey
boboyen God riita keena otikkita.”
28 Worek, Pita rii eecha wor: Na he. Nota eyey boboyen
heechi nota miina sumowutu.”
29 Jisas rii awasen eecha wor: “Ayo. Ada kwona wocho:
Eeta ma ye yechi akan heechiney, yaka kumwoy, moweyn
heechiney, medaya heechiney, nokwapa apokon heechiney,
yikaowan heechiney, nosapen heechiney, eeji majin eeji hik
sawoken otiiney,
30 riipa diita nosapek harapa boboy kepin yakiita. Riipa
akan, yaka kumwoyen, medayan, moweyn, awin, yikapwan,
nosapen 100 harapa yakiita. Wonyak, yechak kikir poy tawa
boboyen yabanak, akar nedii yanak yecha eeka eechaba
eechaba takiita.
31 Nokwapa nokwapa ma ye apak mapo ichawey, koma
nedii yecha komas yakiita. Nokwapa nokwapa ma ye apak
komas ichawey, ye koma nedii ye mapo ikiita.”

*JISAS RII KAWKA EECHA WOR: ADA HACHI YA SOKWAKI-
ITA*

32 Worek, ye Jerusalem Akama nobok icharek, jisas rii
mapo tarek, riiti disaipel ye riina heneba robochi akiiniga
sumowu ichar. Ma mima ye komas sumowu akiiniga ibatar.
Worek, jisas rii kawka 12 disaipel yechaban yeechi rii yenya
riitak yak otii tar boboyen eena sawor.
33 Rii eecha wor: “Na he. Nota Jerusalem akamak ichu.
Ichanak, Ma Yikapwa riina harapa apelen otii tawa ma yechi
tapak, lon maji pokiitawa ma yechi tapak how hakiita.
34 How hanak, ye pi sowakwo maji apo diigiichi anadii
tawa ma ye riina wosaboy tanak riina sogwoyak piichi
yamika tawa poko yeechi pichanak, riina sowakwo hakiita.
Sowakwo hanak yadii piiriichar siichi riipa kawka saniy-
eechi ya sokwakiita.”

JEMS, JON PIIR JISAS RIINA MAJI KAWEN WOHER

35 Worek, Jems, Jon, Sebedi riiti yakapwa, piir Jisas riitak
yarek, piir Jisas riina woher: “Tisa, miita boboy podateban
sinya otiichiken si eena gegiyato.”
36 Worek, Jisas riin awasen eecha woher: “Boy boboyen
aka kinya shecha otiichiken ki ana wohecho.”
37 Piir meejichi eecha wor: “Miita miiti hadabas kigdomek
kepi tiikiirek yinyak sicha kapoeechaba por miiti mama
yepak yinyak por yeeji yepak yibakiita.”

38 Jisas rii piiriin eecha wor: “Ki diita boboyen saka hehar
otii hechawak, kicha ana wohewey.
Kata kapa meeji tawa boboyen ana gamu tanak eena kipa
boy kapa kiki siinak kiyabatakiita?”
39 Worek, piiriita eecha wor: “Shi eeta kiki sowa.” Jisas
rii piiriina eecha wor: “Ayo, ada kapa meeji tawa boboyen
adapa komas kiyak otiiney, kipa eechaba kiyabakiita.
40 Wowak, eeta ma piir eeji mama yepak, yeeji yepak yiken
otiiney, ii eeji yokasakech. God riitaba diita tiikiir upurusen
ma piiriina sayarechiri, riipa piiriina hakiita.”
41 Worek, anadii disaipel 10 diita majin meejichi ye Jems,
Jon piiriina kwotayetar.
42 Worek, Jisas rii yenya uwa ye yeechi eecha wor: “Kwo
hikitu diita nosap siitii kowu tawa ma ye anadii harapa tawa
ma yechaka ye eeta ma mima yenya dagiir poyetu.
43 Kwo eena hechawey, ii kkwoti nobokasakech. Ma por
kwotaka tawey, rii harapa siiken gegiya taney, rii sapa anadii
ma yechiyo otii ma sii.
44 Ma por kwotaka tawey, rii mapo i ma siiken gegiya taney,
rii sapa eyey ma yechi yo otii wakasa ma sii.
45 Wowak, Ma Yikapwa rii yari, saka mak riinayo kiy-
atayechiken yarek. Yaho. Rii yari, rii anadii man kiy-
atayechiniga riiti mabak nokwapa nokwapa ma mima yenya
tokochiken eena yar.

JISAS RII MIY KIITIITAR MA POREN OTII KEPI SIIR

46 Worek, yecha Jeriko akamak iyarer. Jisas riita riiti
disaipel yechaka, nokwapa nokwapa ma mima yechaka
eechaik otii tarek, miy kiitiitar ma por, riiti he Batimias,
Timias riiti yikapwa, riita nobo barek yiniga moni yan
aboboyen eena wo wo hechar.
47 Rii meejir Nasaret Jisas rii siitii tarek, rii meejirek,
riieena uwar: “Jisas, Devit riiti neja, miita ana na rukusiita!”
48 Worek, nokwapa nokwapa ma mima yecha riina
anachekechi eecha wor: “Kuja na diim!” Worek, rii harapa
uwar: “Devit riita neja miita ana rukusii ta!”
49 Worek, Jisas rii meejichi rii i siitiir. Siitiichi rii eecha
wor: “Riina na uwa yaya.” Worek, ye miy kiitii tar ma riina
uwa yayar. Ye riina eecha wor: “Miiti inyaka sa kepi siinak
na kwoya hiki. Na sokwa, riita miinauwa yayato.”
50 Worek, rii riiti saket yapakeechi heechi sokwa siitiichi
Jisas riitak i bana bana siitiir.
51 Worek, Jisas riita riina woher: “Boy boboyen ada
miina otiichiken mii eena gegiyato?” Worek, rii meejichi
awasen eecha wor: “Tisa, ada kawka mey maka heken eena
gegiyato.”

52 Worek, Jisas rii riina awasen eecha wor: “Na i. Miitaq
hiki siitichichawa boboy siita miina otii kepi sowa.” Worek,
rii ameya miy mey makachi rii Jisas riina sumowuniga eecha
ir.

11

JISAS RIITA AKA TABO YIMAGA EECHA RIITA JERUSALEM AKAMAK IYARER

1 Yecha i Jerusalem akama bana bana yatarek, Betpasi
akamak bana tarek, worek, ye Oliv kwowuk iyarer. Worek,
Jisas rii riiti disaipel upurusen heechirek mapo ir.
2 Heechirek, irek, Jisas rii piiriina eecha wor: “Mapo tawa
akama na heechi i. Ki iyarenak, ki i hadiiyey donki hek. Diita
donki ma por riiti magiirek saka yi chishi tarek. Donki siin
pokok ji siitiichichar. Ki i eena henyak, napa heema yeechi
diika yaya.
3 Wonyak, ma por rii kinya wohenyey, ‘Boyewak ki eecha
otiito?’ riina napa eecha wo: ‘Eeta Harapa Ma riita di-
ina dopoto. Yo otii hamanak rii awasen yayanigadiibak
heechikiita.’ ”
4-5 Worek, piir heechi i donki pochin nobok her. Aka
nuburejak eeka pokok ji siitiichicharek, piir her. Herek, piir
i pokon heema tarek, eeka bana bana siitii tar ma por rii
eecha woher: “Ki heema tawey, boyaken otiito?”
6 Worek, Jisas riita piiriina wochirek iniga piir riina
eechaba worek, rii meejichi piiriina wochirek,
7 piiriita yeechi Jisas riitak ye ir. Ye irek, yecha yechi saket
kwoyava yeechi donki magiirek kowu heechirek, Jisas rii
yow eeka yir.
8 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye yechi saket
kwoyavachi nobok yichi ir. Anadii ma ye nowok ichari me
tapaban reekiichi yaya nobok seechir.
9 Worek, ma mima kaw ye mapo tarek kaw ye komas tarek
yecha harapa aya uwaniga eecha wochar:
“God riiti hin napa yesokwa ta!
Diita ma riita God riita God riiti hik yatawey, God miita
riina na rukusii ta!
10 God miita diita yatawa kigdom kepin napa rukusii ta.
Diita eeta noti wayaga, Devit, riiti kigdom.
God riiti hin na yesokwa ta!”

11 Jisas rii iri Jerusalem akamak iyareri, rii Ju ma yechi
harapa lotu aka wok iyarechi eyey boboyen he ye ir. Eeta
hogo nedii sii tarek eena rii riiti disaipel yechaka heechi
Betani akamak ir.

JISAS RII PEK MEN EECHA WOR, “ME SIIK KAWKA WOKASAKECK.”

12 Iyi yadii nediik yecha Betani Akama heechi yatarek Jisas
rii eecha har.
13 Eecha harek, rii pek men her. Kiipiikaka eecha tar.
eecha tarek, Jisas rii omun hek iri, hipurek. Omu wa
nediikasakech. Kiipiikabak tar.
14 Worek, eena rii eecha wor: “Ma rii niji omun kawka
akasakech!” Worek, riiti disaipel yecha meejir.

JISAS RII TEBEL AKAK EEKA IYARECHI MONI YAN TOKO TAR MA TIIKIIREN YEECHI YAKA EECHA RABO YA PAYAR

15 Yecha Jerusalem iyarechi Ju ma yechi lotu aka wok
iyarechi Ju ma yechi lotu aka wok iyarechi moni ya yon otii
tar ma yenya rii pi poy pakachirek, moni yan awasen awasen
toko tar ma yechi cheyen otiichirek yaka eecha yogotii sakar.
Nurer toko tar ma yechi tiikiiren eechaba otiichirek sakar.
16 Worek, rii yenya anacheker eeta yikadey boboyen yecha
tebel akak yeechi ye i yayarenakech.
17 Worek, rii ma mima yenya maji pokiichi, rii eecha wor:
“God riiti mashi keyir maji eecha wor: ‘Eeji aka eeta eyey ma
mima yecha God riina maji ba tawa aka.’ Wowak, kwo hiy
yatawa ma yechi akaga eecha otii tar!”
18 Worek, harapa opelen otii tar ma ye, lon maji pokiitar
ma ye Jisas riita eecha otiir majin meejir. Eena meejichi riina
pi sowakwo nobon eena yesha tar. Worek, yecha riin akii
tar. Eyey ma mima ye Jisas riita ba tar majin heneba rabochi
kwoya meeji tarek, eena yecha akii tar.
19 Worek, hogo niy sii nedii sii tarek, Jisas rii riiti disaipel
yechaka eecha akaman heechi geenyik ir.

PEK MEN MAJI POKIITAWA MAJI

20 Eeta hediik uhadiirek, yecha nobok ichari, ye pek men
heri sii eeta reekii siir. Kiipiikaka neejika eyey reekii siir.
21 Pita rii otiir boboyen hikichi rii Jisas riina eecha wor:
“Tisa, na he. Pek men miita harapoa majin bari sii eeta har!”
22 Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Na hechi diina na
hiki ta.
23 Miita God riina hiki siitiichichaney, miita keena diita
kwowun banak, na sokwa somakwotii tawa pak duru. Miita
sokwa tawan bawa majin miita hiki siitiichichaney, miiti
inyaka inyakapwa hikinan siiney, iipa miina God riita oti-
ichikiita.
24 Eena ada kwona wocho: Miita God riina boboyen
wohechaney, ii na hiki ta, miita eeta yar. Eecha hiki
siitiichinyey, iipa miin hakiita.

25 “Miita siitii God riina majin ba tawey, ma por riita
kapasek boboyen miina otiirega, mii riita otiir boboyen na
abosuchi. Miita eena abosuchiney, miita howuk tawa Apoko
rii miiti kapasek boboyen abosuchikiita.
26 Mii anadii ma yecha miina kapasek otii tawa yon abo-
suchinan siiney, miiti howuk tawa Apoko rii miiti kapasek
otii tawa boboyen saka abosuchikiitawak.”

MA YECHA JISAS RIINA WOHER, “KAPO NAMA MIINA HISIIR?”

27 Worek, yecha Jerusalem akamak kawka awasen yar.
Jisas rii Ju ma yechi lotu akak i yar chishi tarek, opel otii tar
harapa ma ye, lo majin pokiitar ma ye, lotu akan kowu tar
apoko saba ma ye riitak yar.
28 Yari, riina woher: “Kapo nama miina hisiirek, diita yon
miita otiito? Kapo boy hapaga tawa boboy miitaka tawak,
miita diita yon otiito?”
29 Worek, Jisas rii awasen yenya eecha wor: “Ada kwona
maji pochin wohek. Kwota ana awasen nagwa nagwa baney,
ada kwonapa ana hisiir man wokiita.
30 Ana na wo. Kapo nama Jon riina hisiirek, riita ma mima
yenya uku yeechi tar? Kapo God riita hisiirek, kapo mak
hisiirek?”
31 Yecha meejichi ye awasen awasen ow maji ba tar. Ma
kaw ye eecha woher: “Kapo boy majin bak? No awasen
baney, ‘God riita riina hisiir,’ rii awasen bak, ‘Worek,
boyewak kwo saka Jon riina hiki siitiichirek?’
32 No awasen baney, ‘Mak hisiir,’ boyega shecha otiik
wonyak?” Eyey ma mima yecha eecha hiki tar Jon rii eeta
piirapet. Worek, Ju yechi harapa ma yecha ma mima yenya
akii tar.
33 Worek, eena Ju ma yecha Jisas riina awasen eecha wor:
“No saka hechawak.” Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Ada
eechaba kwona wokasakech, nama ana hisiirek, ada diita
yon otiito.”

12

WAIN NOWO MAJI

1 Worek, Jisas rii yenya shiyi tawa majin wor. Rii eecha
wor: “Ma por rii tarek, rii wain siik nowo chichi, inyi jichi
wain ukun ya harapa awan otiichi, hiyiya man siitii kowu
aka pochi otiibar. Worek, rii riiti nowon ya yo otii tar ma
yenya how har. How heechi rii akar eemek heechi ir.
2 Wain siiken siikiir ediik nowo ma rii wakasa ma poren
heechirek ir. Nowo ma riiti boboy saga kawen yeechi
yayaken nowon ya otii tar ma yenya eena wochirek ir.

3 Rii yarek, nowon yo otii tar ma ye riina yeechi neekiichi
pi heechirek rii biish shebo shebo ir.
4 Worek, nowo ma rii anadii wakasa ma poren heechirek
ir. heechirek ir, nowon otii tar ma ye way eeta ma poren
maseken tapachi riin kapasek boboy otiir.
5 Worek, nowo ma rii anadii wakasa ma poren kawka
heechirek iri yecha riina pi sowakwo har. Yecha nokwapa
nokwapa wakasa ma yen eechaba kaw pirek, kaw sowakwo
har.
6 Worek, ma podar dagii rabo taren, heechinak iken otii
tari, rii eeta nowo ma riiti rukusii tar yikapwa. Komas
nediik, worek, nowo ma rii riiti yikapwan nowon otii tar ma
yechak heechirek ir. Rii mayama eecha wor: 'Yichapa eeji
yikapwa riita bana majinmeejikiita.'
7 Worek, nowon yak tawa yikapwa rii irek, nowon otii tar
ma ye riina hechi awasen awasen maji bachi eecha wor: 'Dii
eeta nowo ma riiti yikapwa. Na ya hawa pi sowakwoken.
Sowakwochi nowo eeta nota yak.'
8 Worek, ye yikapwa riina pi sowakwachiniga yeechi nowo
tamek ye i rabor."
9 Worek, Jisas rii kawka eecha wor: "Wowak, nowo ma
riipa kapo boyen otiikiita? Riipa diina otiikiita. Riipa yanak,
nowon otii tawa ma yen pi sowakwo hamachi nowon riipa
yeechi anadii ma kawen hakiita.
10 "God riita mashi keyir maji chepen kwo kapo eena saka
kenyitawak. Diita maji eecha wocho:
'Kata papan aka yon otii tawa ma yechayeechi rabori,
rii sokwa aka mushik mapo seechi papa kepik siir.
11 Eeta boboy eeta Harapa Ma riita otiir.
Otiirek, nota hechawey, eeta hadabas kepiwey hecho.' "
12 Yecha Jisas riina yeechiniga pokok jiken otii her. Yecha
hikitar Jisas riita shiy tawa majik yenya ba tar. Eena pokok
jiken otii tar. Wori ye saka otiirek. Yecha ma mima yenya
akiir. Eena saka otiirek. Yecha heechi ir.

*YECHA JISAS RIINA WOHER TAKIS YAN SIS RIINA HAKI-
ITA*

13 Worek, Perisi ma kaw yen Herot riiti magwi kaw yen
heechirek iri ye i Jisas riitak ir. Jisas riina apo diigiichiniga
kapasek boboyen wohechi otiiken eena heechirek ir.
14 Yecha riitak yari ye riina woher: "Tisa, nota hikitu mii
maji siikiineban ba tawa ma. Miita anadii ma mima yecha
miina hiki tawa boboyen mii eena hikichi akiikasakech.
Harapa hi howuk tawa ma ye karakada sobo tawa ma yen
miita yechaka yechaka eecha saniga saniga otiikasakech.
Yaho. Miita God riiti nobo siikenen, God riita ma yecha

otiiken gegiya tawa boboyen miita eena maji pokiitu. Miita
nona na ba: eeta kepi kapo kapasek no noti takis yan
Sisa riina boy hak? Nota boy riina haken ii boy sakapa
hakiitawak?'
15 Worek, Jisas rii meejichi yecha riina apo diigii tar majin
rii hikichi yenya awasen eecha wor: "Boyewak kwo ana
kapasek otii apo diigii diigii hecho? Moni ya pochin na
yeechi yaya ana hanak ada hek."
16 Worek, ye moni ya pochin yeechi yaya riina
mukuchirek, rii yenya eecha woher: "Ii namey mayik
tawa? Namey hika eecha tawa?" Worek, ye awasen eecha
wor: "Eeta Sisa riiti."
17 Worek, Jisas rii eecha wor: "Ii Sisa riiti boboy ii na riina
ha. God riiti boboy ii na God riina ha.' Worek, yecha riita
bawa maji meejichi hikichi heneba rabor.

SANIYEECHI YESOKWA YICHA TAWA MAJI

18 Sadyusi ma kaw ye Jisas riitak yar. Sadyusi ma ye eecha
wocho: "Ha tawa ma ye awasen yesokwakasakech."
19 Yecha Jisas riina eecha wor: "Tisa, Moses rii diita lo
majin nona keyichir: 'Ma por rii hanak, mima sii taney,
yikapwa biish taney, eeta hana ma riiti yaka kumwoy rii
mibiya mima siina sa ya. Yaney rii har ma riiti sen sa por
kiyachi.'
20 Mashi 7 yaka kumwoy ye eecha tar. Ye eecha tarek, yaka
rii mima pochin yar. Yari, sii yikapwa saka por kiyarek, rii
sobo har.
21-22 Worek, riiti kumwoy rii way eeta mima siina yar. Yari,
sii yikapwa saka por kiyarek, rii sobo har. Nedii ma rii way
eeta mima siin yar. Rii sobo harek bor riitaka yar. Eyey 7
yaka kumwoy ye eeta mima siina ya tari hari yikapwa por
kiyakasakech. Tarek, komas siita har.
23 Worek, wonyak, awasen yesokwak tawa nedii sok-
wanak, har ma ye saniyeechi awasen yesokwanak, kapo
nama siina yakiita? Eyey yaka kumwoy ye siina ya hama
tar. Eena nota wohecho kapo nama siina yakiita?"
24 Jisas rii yenya awasen eecha wor: "Kwo hikisha tawak
eena kwo majin nagwa nagwa bakasakech. Kwota kapasek
hiki tawa boboyen kwo eena hekasakech. God riiti majin
kwo God riiti hapaga tawa boboyen kwo eena hekasakech.
Eena kwo hikisha bato.
25 Har ma yen God riita yesokwa yichanak, yecha hevenek
tawa ejelebaga eecha siikiita. Eecha siinak ma ye miman
yakasakech. Mima ye eechaba man yakasakech.
26 Wowak, har man awasen yesokwa yichi majin ada
kwona bak. Kwo boy kapo God riiti majin Moses rii keyiri

men hik uwuri majin kwo kapo kenyikasakech? Kata noma eecha wocho: God rii Moses riina eecha wor: ‘Ada Ebraham riiti God, Aisak riiti God, Jekop riiti God.’
27 Maji mu eecha wocho: Ma ye yenya har ma habato. God riita yenya tawa habato. Wowak, rii tawa ma yechi God. Kwota hiki tawey, eeta hikishawey tawa boboy!”

GOD RIITI HARAPA LO PODAT

28 Worek, lo majin pokiitar ma por rii eeka tarek, ow majin ba tari, rii meejir. Meejichi rii her Jisas rii Sadyusi ma yenya maji kepin awasen ba tarek, rii ya Jisas riina eeta majin woher: “Bwimey lo siita eeta harapa mayaka?”
29 Jisas rii meejichi awasen eecha wor: “Diita lo siita eeta harapa mayaka. Isrel ma kwo ana na meeji! Eeta Harapa Ma kwoti God, riita eeta podarebawey.
30 Wowak, eeta Harapa Ma kwoti God riina kwoti inyaka wopu, kwoti maba tapa, riina na rukusii ta.
31 Komas, God riiti lo pochi diitata: Kwota mayama rukusii tawaga, kwo kwotaka bana bana tawa man no eechaba rukusiiba ta. Akar lo pochi sii piiriina dagiir poyikasakech.”
32 Worek, lo maji pokiitar ma rii Jisas riina eecha wor: “Tisa, miita bawa maji eeta kepiwey. Eeta maji siiken Eeta Harapa Ma rii eeta God podareba wey tawa. Akar god takasakech.
33 Eena ma rii riiti inyaka wopu, maba tapa God riitaban sa rukusii ta. Riita mayama rukusii tawaga, rii riitaka bana bana tawa man sa eechaba rukusiiba ta. Ma ye diita lo maji upurusen sumowu taney, sii eeta harapa, kepi. Ma ye opelen hik tuku taney, anadii boboyen God riina ha taney, sii eeta harakada.”
34 Kata ma rii nagwa nagwa hiki tawa majin awasen ba tari Jisas rii eena meeji tarin rii riina eecha wor: “Miita God riiti kigdomek bana bana tawa.” Worek, ma ye Jisas riina wohenyan akiir.

JISAS RIITA MA YENYA KRAIST MAJI WOHER MAJI

35 Jisas rii Ju Ma yechi harapa lotu akak maji pokiitari, rii ma mima yenya woher: “Boyega lo majin pokiitar ma ye eecha wocho, eeta Kraist rii Devit riiti neja siikiita?
36 Eeta Holi Spirit rii Devit riina otiichirek, Devit rii eecha wor:
‘God rii eeji Harapa Ma riina eecha wor:
Na ya eeji mama yepak yichanak,
Ada miina ow ana pichawa boboyen yeechi piitii
neetiichinyak miiti yatii kwuruk seechikiita.’

37 Devit rii Kraist riina eecha habatar, ‘Harapa Ma.’
Wowak, boyega eeta Kraist Devit riiti neja?” Eeta ma mima
ye diita majin meejiri yechi inyaka kwoya woy hiki ye ir.

JISAS RII LO MAJIN POKIITAR MA YENYA OW POY SIICHI WOR

38 Jisas rii yenya maji pokii tari rii eecha wor: “Lo maji
pokii tawa ma yenya na ow poy sii ta. Yecha harapa rikin
gworowen ruwuchi chishi ye itaken gegiya tarek, yecha
awaba eemek ichawak ma mima ye woshiya ye inyak yechi
hin wohowuchichu. Eecha otii tawak yecha eena kwoya woy
hikitu.
39 Yecha lotu aka ichawey, ye i harapa tiikiirek yiken eena
gegiyato. Yecha nokusha aken ichawey, ye i eechaba tiikiir
kepibak eeka yichu.
40 Yecha mibiya mima yenya woshepiichi yechi akan
boboyen hiyik yatar. Yecha God riina maji baken otii tari ye
woshepiichi harapa maji gworowen batar. Eecha otii tarek,
yecha harapa kapan meeji takiita.”

MIBIYA MIMA SIITA GOD RIINA HAR MONI YA MAJI

41 Jisas rii Ju ma yechi lotu aka moni yan heechi tar eemek
bana bana yichar. Bana bana yicharek ma mima yecha
yaniga yechi moni yan heechi tar eemek eeka woyetar. Woye
tarek, rii hechar. Hecharek, nokwapa nokwapa moni yak tar
ma ye yari harapa yan woyer.
42 Worek, mibiya mima pochi sii yari, sii moni yan
karakada ya pochin woyer. Sii kiiriisiiposii tar mima.
43 Worek, rii riiti disaipel yenya uwa yayar. Yayarek, rii
yenya eecha wor: “Ada kwona wocho: diita kiiriisiiposii
tawa mibiya mima siita woyer moni ya eeta harapa. Anadii
ma ye woyer ya sii eeta karakada.
44 Boyewak? Moni yaka tawa ma yechi ya kaw anadii tar.
Mibiya mima siiti ya kaw takasakech. Eeta sii eyey woyer.
Aboboy toko tar moni yan eeta sii eyey har.”

13

JU MA YECHI LOTU AKAN DIIGII MAJIN BATAR

1 Jisas rii harapa lotu akan heechi icharek, riiti disaipel por
rii eecha wor: “Tisa, na he! Diita akan otiir harapa papan
kwoya hecho!”
2 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo boy diita akan
hecho? Komas eyey papa yen rakiichi rabo poy hamakiita.”

JISAS RII EECHA WOR: KOMAS HARAPA NOMO YATAWA BOBOYEN KIKIR POY TAWA BOBOY SII YAKIITA

3 Jisas Oliv Kwowuk eeka yicharek, harapa lotu aka giiri-
ibak tarek, her. Worek, Pita, Jems, Jon, Endru, yechaba Jisas
riitak yar.
4 Yarek, yecha Jisas riina woher: “Nona na ba. Siitayekega
diita nediik yakiita? Nona na wo: diita boboy sokwaken
otiiney, boy boboyen nona mapo mukuchikiita?”
5 Worek, Jisas rii yenya maji pokiir: na ow poy sii ta. Ma
por iipa kwona woshepiikiita!
6 Nokwapa nokwapa ma yepa eeta ya eeji hik eecha woki-
ita: ‘Ada eeta Kraist!’ Eecha baney, ye nokwapa nokwapa
man woshepiikiita.
7 Wowak, kwota ow ana pichawa boboyen harapa mee-
jiney, bana bana tanak, meejiney, yapak otiina boboy mee-
jiney, kwo opoche eena akiitanakech. Diita boboy sii sapa
sokwa ta. Wokwa taney, dii eecha wokasakech hama tawa
nedii diita yato. Yaho.
8 Anadii nosapek tawa ma yepa anadii eemek tawa man
ana pichakiita. Anadii aka tabo yima riiti wakasa ma yepa
akar aka tabo yima riiti wakasa man ow ana pichakiita.
Eyey eem iipa ninyaw ya takiita. Eecha ha tawa boboy sii
yaba takiita. Diita boboy sii mima sii yikapwa yimowuk otii
tawaga mapo kapo meejitawaga eecha meejikiita.
9 “Kwota keena mayama na ow poy sii ta. Ma kaw ye
kwona yeechi anasa takiita. Ma kaw ye kwona yeechi ye
i lotu akak pichakiita. Kwota eeji hik aka tabo yima yechi
misomak, harapa ma yechi misomak siitiichi hadabas maji
kepin yenya sawo takiita.
10 God riiti majin mapo sapa eyey ma mima eyey eemen
sawo ta.
11 Yecha kwona yeechi anasanak, kwo opoche kwota ba
tana majin sayarechi hikik otiitanakech. Yaho. Eeta nedii
yanak, kwona hana majin eena napa ba ta. Kwota bana maji
eeta kwotikasakech. Holi Spirit riita wochinak, kwopa ba
takiita.
12 Eeta nedii ma kaw ye yechi yaka kumwoy akar ma yechi
tapak howu hanak, yecha pi sowakwokiita. Eepi ye yechi
yikapwan eechaba otiikiita. Yikapwa yepa yechi awi eepin
diireboyechi otii sowakwokiita.
13 Eyey ma ye kwona harapa yun ya takiita. Eeji hi
kwotaka eecha tawak eena kwona yuyakiita. Wowak, ma
por rii eechaba kapa meeji tawa boboyen kiya taney, i
hamak tawa nediik siiney, God riita riina yesokwa yichiki-
ita.”

KAPASEK WOY OTII TAWA BOBOY YAKIITA

14 “Kwo komas kapasek woy tawa boboyen hekiita. Sii
eem pochik eeka siikiita. Eeka siinak, ii eeta kapasek eeka

sii tanak, ii kapasek woy boboy ya gamukiita. (Diita majin kenyi tawey, kwo na hehar meeji) “Eeta nedii yanak, Judia nosapek tawa ma ye sapa heechi amaba kwowuk i.

15 Ma kaw ye akak tawey ye opoche ya saka aka wok tawa boboyen yar yeechi ye ichanakech.

16 Nowak tana ma kaw yepa opoche i akak yar yechi saket yeechi ye ichanakech.

17 Eeta nedii yikapwa kiya mima yenya harapa inyakapwa mayaka hiki takiita! Yikapwa muku heechi tawa mima yenya harapa inyakapwa mayakan hikiba takiita!

18 Kwota na God riina wohechanak, eeta boboy sii harapa niikiiriiya nedii saka yakiitawak.

19 Eeta nedii yak tawa kapasek boboy eeta harapa mayaka woy boboy yakiita. Diita harapa kapasek yikadey boboy sii mashi sokwakasakech. Yaho. Mashi mashi God riita diita nosapen otiir nedii, apa, komas diita kapasek boboy mayaka sii kawka sokwakasakech.

20 Eeta Harapa Ma rii diita kapasek nediin tiimii poyinak, tobo kada siikiita. Riita tiimii poyinan siiney, eyey ma mima ha hamakiita. God riita riiti hisiir ma mima hikichi eena eeta nediin tiimii poyir.

21 “Diita nedii yanak, ma por rii kwona diita majin baney, ‘Na he cha. Kraist rii diita diika tawa.’ Kaw eecha wonyey, ‘Na he. Kataka tawa.’ Eecha wonyey, opoche eena hikitanakech.

22 Kraist riiti hik woshepii tawa ma yecha sokwakiita. Woshepii piirapet ye sokwaba takiita. Ye sokwanak, yecha harapa ya kepin otii takiita. Ye mirakel otiiba takiita. Ye God riita hisiir ma mima yenya woshepiichi kapasek nobon mukuchi taken eena eecha otiikiita.

23 Eena na ow poy sii ta! Ada mapo kwona wor: kapasek boboy komas yanan.”

KOMAS MA YIKAPWA RIIPA YAKIITA

24 “Diita kapasek nedii hamanak, eeta ya sii niyiga siinak, niiwiika sii buyakasakech.

25 Winyumay yecha eyey sakakiita. Howuka hapaga tawa boboy winyumay eeka tawey, eeta yechi nobon heechikiita.

26 Wonyak, eeta nedii Ma Yikapwa riipa riita hadabas hapaga boboy kepika hejakwoyapoka eecha yanak, uhadiinaga eecha hekiita.

27 Wonyak, rii riita ejel yenya heechinak, ye i ya ya tanak, God riita hisiir ma yecha neerer subuk i ya ya ta ye i tawey yenya eyey yeechi yayakiita.”

PEK ME MAJI

28 Na meeji ta. Pek me siita sa kwona maji pokiita. Eeta
nedii ukuk sowak kiipiika akar kunya henyuwa kwo hecha
ya kepi pek otiito. Nabi siik otiito.
29 Eecha otii taweyn kwo na eena eecha hikita diitata:
Kapasek boboy sii ya tanak, kwo hikikiita: eeta nediik rii ya
kwotaka eecha bana bana tanak nuberejak siitii takiita.
30 Ada kwona maji siiken wocho diita kapasek nedii yanak,
eecha tawa ma ye eechaba takiita.
31 Nerek tawa boboy nosapek tawa boboy sii hamakiita.
Wowak, ada ba tawa maji sii hamakasakech. Eechaba
takiita."

DIITA YAK TAWA NEDII MA POR RII HIKIKASAKECH

32 "Diita yak tawa nedii ma por rii hikikasakech. Hevenek
tawa ejel ye hekasakech. God riiti yikapwa rii hekasakech.
Eeta Apoko God riitaba saniga hecho.
33 Eena kwota na siitii kowu tanak, na ow poy sii ta. Kwo
eeta nedii yak tawa nediin hekasakech.
34 Eeta nedii iipa ma akan heechi akar eemek ichawaga,
rii riiti wakasa man wochi heechi inyak, yepa kowu takiita.
Yecha yechi yon saniga saniga otii ye i takiita. Nubureja siitii
kowu tawa ma riin rii eecha wocho: mii na hehar siitii kowu
ta.
35 Eena na siitii kowu ta. Ada ma rii ya nedii kwo
hekasakech. Kapo hogo sii nediik yakiita. Kapo niy ediik,
kapo uhadii nediik, kapo niyiga nediik yakiita.
36 Mii opoche watanakech. Rii eeta abok ameya yakii
takiita!
37 Ada kwona maji ba tawey, ada eyey ma mima yenya
bato: eyey ow poy sii ta.

14

JU HARAPA MA YE JISAS RIINA SOWAKWOKEN GEGIY-ATAR

1 Pasova nokusha a nedii, Yis Biish Tawa Geyen nokusha
nedii yadii upurus siichi takiita. Diita nediik opelen otii tar
harapa ma ye, lo majin pokiitar ma ye Jisas riina yeechi
veenyichi sokwakwo nobon yesha tar.
2 Yecha eecha wor: "Opoche nokusha a nediik diita
boboyen otiitanakech. Ma mima ye eena hechi ow otii ye
ikiita."

MIMA POCHI SII JISAS RIINA KWOWA YA TAWA UKUN MASEKIIK GWOTII POWUR

3 Jisas rii Betani akamak tarek, mashi maba kapasek tar
Saimon riiti akak tarek, rii otii atarek, mima pochi sii yar. Sii
yari, kwowa yatawa uku kepika eecha neeki yar. Eeta uku
hisaw ya toko tawa uku. Eeta hadabas uku kepin woye tar

papaga tawa boboy eeka eecha yayar. Yayari, sii tiiriikwochi
Jisas riiti masekiik gwotii powur.
4 Worek, ma kaw ye eeka tarek ye hechi kwotayer.
Kwotayechi awasen awasen eecha wor: “Boyewak kata
ukun shebo shebo rabowa?
5 Diita ukun tokoney, 300 dola tokochi eeka yakiita. Yeechi
yayanak kiiriisiiposii tawa man hapoy pakakiita!” Worek,
ye diita mima siina ow maji bar.
6 Worek, Jisas rii eecha wor: “Kwota diita mima siina na
heechi. Boyewak kwo siina nomoya boboy otiito? Sii ana
boboy kepin otiiwa.
7 Kiiriisiiposii tawa ma ye kwotaka eechaba eechaba tawa.
Tawey, kwota kiyatayek wonyey, ii na kiyatay ta. Wowak,
ada kwotaka eechaba eechaba takasakech.
8 Sii keena otiiken otiiwey, eeta sii otiiwa. Sii ana eecha
otiiwey, ii ada tiiriimok i nediin sii eena sayarechuwa.
9 Diita na hiki ta. Eyey eemek eeta God riiti hadabas majin
komas eeka sawo tanak, siita otiiwa boboy majin ma ye
meeji ye i takiita. Wonyak, siiti hin abosuchikasakech.

JUDAS RII JISAS RIINA MAGIIRECHIKEN OTII TAR

10 Worek, Judas Iskeriot, Jisas riiti disaipel por rii opelen
otii tar harapa ma yenya heken ir. Jisas riina yechi tapak
howu haken ir.
11 Irek, yecha rii bar majin kwoya meejichi riina moni ya
ha majin wor. Worek, Judas rii Jisas riina yechi tapak how
ha nobon yesha tar.

JISAS RII RIITI DISAIPEL YECHAKA EECHA PASOVA NOKUSHA AR

12 Yis Biish Tar Gey nokusha atar nedii yarek, Diita nediik
sipsip yin Pasova nokusha aken otii tarek sowakwor. Diita
nediik Jisas riiti disaipel yecha riina woher: “Miita shecha
hikitu siitak nota i Pasova nokusha aboboyen sayaretak?”
13 Worek, Jisas rii disaipel upurusen heechirek ik otiirek
rii eecha wor: “Eeta akamak na i yar. Ki i yarenak, ukun
siiviichi kiya yatana man kicha nobok jawokiita. Jawonak,
riina na sumowu i riita iyar na akak ki napa ibak iyar.
14 Ki iyarebanak aka ma riina wo: ‘Tisa rii eecha wowa, en
aka wo siitak tawa anapa eeji disaipel yechaka eeka Pasova
nokusha akiita?’
15 Wonyak, riipa kinya harapa aka won yow mukuchinyak,
tiikiir chey boboy eeka tawa. Ki napa sayar.”
16 Worek, eeta disaipel upurus piir i harapa akamak i
yarerek, Jisas riita wor majiga piir i eecha her. Worek, piir
Pasova nokusha aboboyen sayarchichar.

17 Hogo nedii siirek, Jisas rii riiti disaipel 12 yechaka eecha
yar.
18 Yecha cheyek atarek, Jisas rii eecha wor: “Ada kwona
wocho, ma por rii diika notaka tawey, riipa ana magi-
irechikiita. Diita ma rii adaka eecha ato.”
19 Worek, disaipel ye meejichi inyaka kisokwachi yecha
saniga Jisas riina wohe ye ichi eecha wor: “Kapo nama?
Kapoada?”
20 Jisas rii awasen eecha wor: “12 kwotaka tawa ma por
riita tapa adaka eecha neebiyak heechinak ye inye eeta ma
riita.
21 Yikapwa riipa hakiita. Wowak, eeta ma rii Ma Yikapwa
riina magiirechiwey, kapsek owuka tawa boboy eeta riitak
yakiita. Eeeta kepi nokwapa sii diita ma riina saka nokwapa
sii yimowu tarek!”

JISAS RII DISAIPEL YECHAKA KOMUNIO NOKUSHA AR NEDIIK EEKA TASIIR

22 Yecha atarek, jisas rii geyen yeechi God riina woshiachi
reekiichi yenya hapoy pakar. Rii eecha wor: “Na ya ta. Dii
eeta eeji maba omu.”
23 Worek, rii wain heebiya yeechi God riina woshiachi
yenya harek yecha abar.
24 Worek, jisas rii eecha wor: “Dii eeta eeji pi. Ada
otiichinyak, eeji pi sakanak nokwapa nokwapa ma mima
yenya yesokwa yikiita. Eecha otiinak, rii eecha wocho riita
mashi wor maji sii eeta sokwakiita.
25 Ada kwona wocho: adadiita wain ukun diita nosapek
saka kawka akiitawak. God riiti kigdom yana nediik eeka
ada kawka akiita.”
26 Worek, yecha hokwa pochi chichi heechi Oliv kwowuk
eeka ir.

JISAS RII EECHA WOR: PITA RIITA JISAS RIITI HIN VEENYIKIITA

27 Jisas rii yenya eecha wor: “God riita mashi keyir
maji eecha wocho, ‘God rii sipsip siitii kowu tawa ma riin
sowakwokiita. Wonyak, sipsip ye saka i ye yakiita. Eena iipa
kwo akiichi ana heechi ikiita.
28 Wonyak ada saniyeechi sokwanak, ada mapo Galili
nosapek ikiita.”
29 Pita rii meejichi awasen eecha wor: “Ada miina
heechikasakech. Anadii disaipel yecha miina heechik
wonyey iipa heechikiita.”
30 Worek, Jisas rii Pita riina eecha wor: “Miita na hiki!
Apochok rii upurus uhadiik wo nediik yanak, miipa piiri-
ichar eecha wokiita: ‘Ada riina hekasakech.’ ”

31 Pita rii meejichi harapa eecha wor: “Ada saka eecha
wokiitawak: ‘An Jisas riina hekasakech.’ Ada miitaka sicha
eecha hakiita!” Worek, anadii disaipel ye eechaba babar.

JISAS RII GETSEMANI EEMEK GOD RIINA MAJI BA TAR

32 Worek, yecha eemek podatek, siiti he Getsemani, eeka
iyarer. Iyarek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Kwo
diika a yinyak, ada i God riina maji bak.”
33-34 Worek, rii, Pita, Jems, Jon, yenya yeechi ye ibar.
Worek, riiti maba harapa nomo mayak yarek, rii yenya
eecha wor: “Eeji inyaka harapa nomon yato. Nomo yatawa
boboy eeta ana otii dagiir poyekiita. Eena diika na siitii kowu
ta.”
35 Worek, rii yenya heechi i nosapek sakachi rii God riina
maji bar. Rii God riina woheri diita kapa meejik tawa boboy
Jisas riitak yak otiiri eena taviyek eena woher.
36 Rii Apokon riina eecha woher: “Apoko! Miita keena
eyey nokwapa nokwapa boboyen otiikiita. Diita kapa
meeji tawa heebiyan adak na yeechi rabo. Wowak, eeji
yokasakech. Eeta miiti keena yo. Miita ana otiichik wonyey
eena na otiichi.
37 Worek, Jisas rii disaipel piiriichareka eecha ya her. Ya
heri yecha watarek, herek, Pita riina eecha wor: “Saimon,
mii boyewak wato? Miita saka nedii pochi siitii kowu
tawak?”
38 Worek, rii yenya eecha wor: “Na ow poy siichi siitii
kowu ta. Na God riina maji ba ta. Kwo opoche tiipiikeyi-
neechi sakatanakech. Eeta spirit rii eeta kiki sowa. Maba
siita paye tawey, saka kiki siikiitawak.
39 Worek, rii awasen i kawka Apoko riina maji ba tari,
mapo bar maji ban iiban kawka bar.
40 Worek, rii riiti disaipel yechak awasen heechi ya heri
riiti disaipel ye kawka watar. Miy harapa meejir. Worek,
eena ye boy majin riina woken wonyak.
41 Worek, rii kawka ya yenya heri ye watarek, rii eecha
wor: “Kwo opoy wabato? Eetayo! Eeta nedii yawa. Na
he. Ma Yikapwa riin kapasek otii tawa ma yechi tapak how
hakiita.
42 Na wokwa. Hawa ik. Na he. Ana magiirechichawa ma
rii yawa!”

JUDAS RII JISAS RIINA KAPASEK OTII TAWA MA YECHI TAPAK HOW HAR

43 Jisas rii ba tarek, Judas, Jisas riiti disaipel por, rii yar.
Nokwapa nokwapa ma ye riitaka eecha yari, eekika kubuka
eecha neeki neeki yar. Opelen otii tar harapa ma ye, lo majin

pokiitar ma ye, lotu akan kwo tar apoko saba ma ye yenya
wochirek irek, eena ye yar.
44 Eeta Jisas riina magiirechir ma rii maji pochin wor:
“Kwota yak otii tawa ma riina ada omore amoreney, eeta ta
Jisas riita. Kwota na neeki riina yeechi ye hehar siitii kowu.”
45 Worek, Judas rii ya Jisas riitak i eecha wor: “Tisa!”
Worek, riita riina omore amorer.
46 Worek, yecha Jisas riina yeechi kiikiiriina neekiir.
47 Ma por rii yechaka eecha siitii tari rii riiti eekin hey
huguruku yeechi opelen otii tar harapa ma riiti wakasa ma
por riiti mabiyan tiimii rabor.
48 Worek, Jisas rii yar ma yenya eecha wor: “Kwota ana
yak yawey, kwo boyak eekika kubuka eecha neeki yawa?
Kwo ya hiyiya tawa man ya tawaga eecha yaken yawa.
49 Eechaba eechaba nedii ada harapa lotu akak kwotaka
tarek, kwona maji ada pokiitari, kwo ana jecha neeki ki-
ikiiriineechi yayakasakech. God riiti mashi keyi maji sapa
sokwa.”
50 Worek, disaipel ye Jisas riitaban heechi akii ir.

MA POR HADIIYEY MA RII AKII IR

51-52 Hadiiyey ma por eeka tari, apoma riki podar tarin, rii
Jisas riina sumowu tar. Yecha riina how yak otiiri rii siivatabi
apoman how neekiiri rii kwoyava pochi shebo shebo heechi
akii ir.

YE JISAS RIINA KAUNSIL MA YECHAK YE I ANASAR

53 Worek, yecha Jisas riina opelen otii tar harapa ma podar
riiti akak ye ir. Opelen otii tar harapa ma ye, apoko saba ma
ye, lo maji pokiitar ma ye eeka ya yopo wuchi yiken otii tar.
54 Eecha otii tarek, Pita rii jisas riina sumowu tari, yepak
tar. Iri, rii i opelen otii tar harapa ma riiti akan jichar inyi
wok iyarer. Iyarechi rii ow ana picharin siitii kowu tar ma
yechaka eecha yichar. Yicharek, rii hi tukuchi yi waretar.
55 Worek, opelen otii tar harapa ma ye, kaunsil ma ye Jisas
riina sowakwo nobon eena yesha tari, ye yesha hipiir. Ba
diimanak riina sowakwo nobokasakech. Ba diima maji tarin
ye woshepii majin eena bar.
56 Ma kaw akar ba diima maji barek kaw akar maji bar.
57 Worek, ma kaw ye siitiichi Jisas riina diita woshepii
majin eecha wor:
58 “Riita diita majin bari, nota meeji tar, ‘Ada diita God
riiti akan mak otiiri, ada diigiichi ada yadii piiriichar siinak
akaren otii tanak saka ma yechi tapak otiikiitawak.’ ”
59 Diita majin yecha bari, podatebakasakech.
60 Opelen otii tar harapa ma podar rii eyey ma misomak
siitiichi Jisas riina diita majin wohechar: “Yecha miina maji

ba diima tawey, miipa boy diita majin wohechar: “Yecha
miina maji ba diima tawey, miipa boy saka sen bakiitawak?”
61 Worek, Jisas rii yenya maji awasen bakasakech. Riikuja
diimiir. Worek, eeta opelen otii tar harapa ma rii kawka Jisas
riina woher: “Mii boy kapo eeta Kraist? Mii boy kapo God
riiti Yikapwa?
62 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ayo. Kwopa hekiita.
Ma Yikapwa rii Hapaga Tawa God riiti mama yepak yow
yikiita. Yichi riipa nerek tawa hejakwoyapeka eecha ya
sakiita!”
63 Opelen otii tar harapa ma rii meejichi kwotayechi riiti
ruwu tar rikin neeki woyarechi eecha wor: “Boyewak no
maji ba diima tawa man yeshato?
64 Kwo riita kapasek bawa majin meejiwa. Ii kwo shecha
hikitu?” Yecha eyey eecha wor: “Rii kapasek boboy otii
tawak, rii sa he.
65 Worek, kaw ye Jisas riina sogwiyak piirek, siivatabi
yeechi misoma ri eeka jir. Jichi riina pir. Pichi ye eecha wor:
“Nama miina piwa?” Worek, siitii kowu tar ma ye riin pibar.

PITA RII EECHA WOR: ADA JISAS RIINA HEKASAKECH

66 Pita rii inyika tar eemek eeka tarek, opelen otii tar
harapa ma podar riiti wakasa ma pochi siita yar.
67 Sii yari, Pita riita hik siitii war tarek, sii riina riiti
misoman hehar he siitiichi sii eecha wor, “Miita Nasaret
Jisas riitaka taba tar.”
68 Rii meejichi woshepii majin wor: “Yaho. Nija bawa
maji ada meejikasakech.” Worek, rii heechi sabak ir. Irek,
apochok aya wor.
69 Worek, eeta mima sii eeka riina kawka her. Herek, sii
anadii ma siitii tari yenya eecha wor: “Rii por doreba!”
70 Worek, Pita rii meejichi woshepii maji kawka bar.
Worek, komas anadii siitii tar ma yecha Pita riina kawka
eecha wor: “Mii opoche woshepii tanakech. Rii por doreta
miita. Mii Galili nosapek tar ma.”
71 Worek, Pita rii maji kapasek bachi saba howuchi eecha
wor: “Kwota kata ma riina ba tawey ada riina hekasahech!”
72 Worek, apochok kawka wor. Worek, Pita rii hikichi Jisas
riita bar majin. Jisas rii mashi eecha wor: “Apochok aya
upurus wo nediik miipa eeji hin piiriichar nedii veenyikiita.”
Worek, rii hikichi rii eeta harapa keya tar.

15

YECHA JISAS RIINA PAILAT YE IR

1 Worek, uhadiirek, opelen otii tar harapa ma ye, apoko
saba ma ye, lo majin pokiitar ma ye, kaunsil ma ye ya yopo

wuchi maji apo diigiichi ye otii hamar. Worek, ye sen pokok
Jisas riiti tapan jir. Jichi riina ye i Pailat riiti tapak how har.
2 Worek, Pailat rii Jisas riina woher: “Mii boy Ju ma yechi
aka tabo yima?” Jisas rii eecha wor: “Eeta mii wocho.”
3 Worek, opelen otii tar har ma ye nokwapa nokwapa
majin Jisas riitaban ba diima tar.
4 Ba diima tarek, eena Pailat rii way Jisas riina maji kawka
woher: “Boyewak mii saka maji awasen bawak? Yecha
miina nokwapa nokwapa ba diima majin bato.”
5 Worek, Jisas rii maji sen bakasakech siitii meejiba tarek,
eena Pailat rii hechi rii negiirabor.

YECHA JISAS RIINA BA DIIMANIGA HAK OTII TAR

6 Pasova noku sha a nediik Pailat rii ma mima ye wohechar
man Pailat rii heemachicharek ichar. Dii eeta Pailat riita otii
tar abo.
7 Eeta nedii ma por rii poko ji tari riiti hi Barabas. Mashi
Barabas rii ow otii ye i tarek, rii ma poren sowakwor. Eena
rii anadii ow otii ye i tar ma yechaka eecha poko ji tar. Yecha
gavman ma yenya pik otii tarek, ye eena poko ji tar.
8 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye Pailat eecha otii
tawa boboyen eena woheken ya yopo wuchi yichar.
9 Worek, Paiat rii yenya eecha woher: “Kwo boy eecha
gegiyato ada Ju ma yechi aka tabo yiman heemachinyak iken
kwo eena hikitu?”
10 Paillat rii hehar hiki tar nokwapa nokwapa Ju ma ye
Jisas riina sumowu tari, opelen otii tar harapa ma ye eena
hechi harapa yun yatar. Eena yecha Jisas riina riiti tapak
how har. Eena Pailat rii yatar Ju ma yenya woher, “Naman
ada heemachinyak ik?”
11 Worek, opelen otii tar harapa ma ye ma mima yechi
wopun saboyer. Pailat riina wohenyak riita Barabas riina
heemachinyak iken eena otii tar.
12 Worek, Pailat rii ma mima yenya kawka eecha wor:
“Ada eecha otiiney, kwo boy eecha hikitu ada boy Ju ma
yechi aka tabo yima riina shecha otiiken?”
13 Ye awasen uwar: “Na mek ji siitiichi!”
14 Pailat eecha woher: “Boyewak. Rii boy boboy kapaseken
otii tarek?” Ye meejichi kawka harapa uwar: “Mek na ji
siitiichi!”
15 Worek, Pailat rii ma mima yechi inyaka wopun yecha
podatebak hikichi i nobon eena Barabas riina heemachirek
ir. Worek, Pailat rii eecha otiirek, ye Jisas riina kubu pichi,
ye riina mek ji siitiichir.

OW ANA PICHAWA MA YE JISAS RIINA WOSOBOY KA-PASEK OTII TAR

16 Worek, ow ana pichar ma ye Jisas riina yeechi gavman
harapa riiti aka inyik ye ir. Ye iri, anadii ow ana pichar ma
yen uwar.
17 Worek, ye nayim siik tawa saket yeechi Jisas riina
ruwuchi yamik tar pokon yeechi yaya shagur veechi riiti
masekiik ruwuchir.
18 Worek, ye riina woshiachi eecha wor: “Sen, mi Ju ma
yechi aka tabo yima!”
19 Ye kubu yeechi riiti masiiken pichi sogwiyak piichi
yecha yatii bogok putiichi yi yichi anemesheroko boboyen
otiir.
20 Wosoboy hamarek, ye riina ruwuchir nayim siik tar
saket kwoyava yeechi riitin awasen ruwuchir. Worek, ye
riina yeechi mek ji siitiichik otii tar eemek ye ir.

YECHA JISAS RIINA MEK JI SIITIICHIR

21 Yecha nobok icharek, i ma poren jawor. Riiti hi Saimon.
Rii tar eem Sairini. Riita Aleksanda, Rupus piiriiti eepi. Rii
harapa akamak iyareken ir. Ik icharek, yecha riina yeechi
Jisas riiti men Saimon riina heechi, wo hapachi heechirek,
rii kiya ichar.
22 Yecha Jisas riina eem pochik ye ir. Siiti hi Golgata. Eeta
maji siin eecha habato: Masiik hapa.
23 Worek, ye wain ukun yeechi miir marasin ukuka eecha
gwotiichi yaya Jisas riina how har. How hari, Jisas rii yeechi
akasakech.
24 Worek, ye riina eeta mek ji siitiichir. Worek, ye riiti
siivatabin yeechi satu anamesherokoken eena ye i yayar.
25 Niyega yadiik yecha riina mek ji siitiichir.
26 Riina ba diimar majin howuk keyiri eecha wocho: “Rii
Ju Ma Yechi Aka Tabo Yima.”
27 Yecha ma upurus hiyi yatar ow ana pichar ma upurus
piiriina mek ji siitiichibar. Poren mama yepak jirek, poren
yeeji yepak jir.
28 Eecha otiirek mashi keyir maji sii siiken sokwari, sii
eecha wor: “Yecha riina ma kapasek otii tarika eecha
kenyichi haba tar.”
29 Ma mima ye ya hechichi ichari, ye wosoboyechichi
wokwoyachichi masiik wamar wamaya icharecha eecha
tenyecharecha wochar: “Mii eecha wochar harapa lotu
akan ada diigiichi yadii piiriichar siinak ada kawka otiichi
yesokwakiita!
30 Apa mii men na heechi ya saka mayama yesokwa yichi!”
31 Opelen otii tar harapa ma ye, lo maji pokiitar ma ye ya
eechaba Jisas riina wohega wosoboye tar. Ye awasen awasen

eecha wor: “Rii anadii man yesokwari, apa rii mayama yesokwakasakech!
32 Nota na hecha kapo Kraist rii, Isrel aka tabo yima rii mek taweyn heechi muk ya sakaney, nota riina hiki siitiichikiita!” Anadii ma upurus mek ji siitiichibari piir Jisas riina eechaba wosoboyer.

JISAS RIITA HAR

33 Yadii nediik eeta niy siir. Eyey eemek eeka niy sii hamar. Ya yey nediik eeka hamar.
34 Hamarek, Jisas rii harapa uwachi eecha wor: “Eloy, Eoy, ama sabaktani?” Diita majin nota dareboyeri sii eecha wocho: Eeji God, Eeji God, boyewak mii ana heechi ir?”
35 Worek, ma kaw ye eeka tarek, ye eena meejichi eecha wor: “Na meeji. Riita Ilaija riina habachi uwato!”
36 Ma por rii ya uku shiki a tawa boboyen yeechi wain sukuk kiiviichi mek jichi how Jisas riiti kujak neekichi eecha wor: “Na kowu ta. Nota hechakiita kapo Ilaija rii riina yeechi ya sakaken yato!”
37 Worek, Jisas rii harapa uwachi eeta kiiriidiichir.
38 Worek, harapa siivatabi harapa lotu akak tayechi tari, rii eeta nediik piikiichi upurus sakar. Howuk mapo piikii ya sakar.
39 Ami ow ana pichar ma yechi harapa ma rii meka bana bana siitii tarek, Jisas riita uwachi kiiriidiichirin her. Hechi rii eecha wor: “Diita ma rii eeta siikiin God riiti yikapwa.”
40 Mima kaw ye eeka tari, yapa siimaka hebar. Magdala akama Maria sii yechaka tar. Karakada Jems, Josis piiriiti awi, siiti hi Maria, sii, Salomi sii yechaka eecha taba tar.
41 Jisas rii Galili nosapek icharek, kata mima ye riina sumowuniga kiyatayeniga eecha ibatar. Anadii mima nok-wapa nokwapa tar. Ye eechaba Jisas riitaka Jerusalem akamak i yow ba tar.

YECHA JISAS RIINA YEECHI YE I TIIRIIMO SUPUK SEECHIR

42 Hogo sii nediik yarek, Arimatia Josep rii yar.
43 Riiti hi kepi tar. Rii kaunsil ma tar. Rii God riiti kigdomen kowu tar. Eeta nedii Ju ma yechi akama siitar nediin sayar tar. Eena Josep rii Pailat riitak anabeyichi i Jisas riiti maban yeechi ye i majin woher.
44 Worek, Pailat rii Jisas riita har majin meejichi negerabor. Worek, Pailat rii ami ow ana pichar harapa ma riina uwa yayachi woher: “Jisas rii boy ha siiken har?”
45 Pailat rii ami ma riiti maji meejichi rii Josep riina eecha wor: “Riiti maban miita keena yeechi ye i.”

46 Worek, Josep rii apoman rikin tokochi maban yeechi ya
sakari, rikik jichi tiiriimo supu pochik eeka ye i seechir. Eeta
tiiriimo supu papan kwotiitar. Seechirek, ye papa poren ye i
supu nobon dasiipoyer.
47 Magdala Maria sii, Maria, Josis riiti awi, siita piiriita otiir
boboyen her. Piiriita Jisas riina ye i seechir eemen her.

16

JISAS RII SANIYEECHI AWASEN YA SOKWAR

1 Aka ma siitii tawa nedii hamarek, Magdala Maria sii,
Maria, Jems riiti awi sii Salomi sii yecha kwowa ya tawa
boboyen tokochi Jisas riiti maban neekiken otii tar.
2 Uhadiirek, Sande niyegak yecha tiiriimo supun hek ir.
3 Ye nobon icharek ye awasen awasen eecha wor: "Kapo
nama ye kata supun dasiipii tawa papan nona jeyigwo
ichikiita?"
4 Eeta papa eeta harapa. Eena ye eecha wochar. Worek, ye
i yarechi mow her eeta papan tagwa seechi tarek her.
5 Worek, ye i supuk yar her hadiiyey yikapwa rii Jisas
riina seechir mama yepak eeka yichar. Rii apoma tawa rikin
ruwuchi yichar. Herek, ye eena harapa negerabor.
6 Worek, yichar ma rii eecha wor: "Opoche negerab-
otanakech. Kwo Nasaret Jisas riina yeshato. Riina mek
ji siitiichir. Wowak, rii saka diika tawak. Rii saniyeechi
awasen sokwar. Na he! Riina seechi tar eem diitata. Na he.
7 Kwo ne i. Ada bana maji riiti disaipel yen Pita riitaka
napa yen eecha sawo. Jisas rii Galili nosapek mapo heechi
ichu. Kwona mapo worega napa eecha riina eeka i he."
8 Worek, ye heechi geenyik ameya iyarer. Ye harapa
nubunuburek, eena ameya i yarer. Worek, ye iri anadii man
sawokasakech. Ye harapa akii tar.

MAGDALA MARIA SII JISAS RIINA HER

9 Sande uhadiirek, Jisas rii saniyeechi sokwar. Sokwarek,
rii Magdala Maria siitak yarek, siita riina mapo her. Mashi
eeta mima siin Jisas rii 7 spirit kapaseken yeechi rabor
mima.
10-11 Sii hechi sii Jisas riitaka eecha yo otii chishi tar ma
yenya sawo tar. Sii yechak yarek, ye inyakapwa hikirek
eena keya tarek, sii ya yenya eecha wor: "Jisas rii saniyeechi
sokwa tawak, an her." Ye meejichi eena saka hiki siitiichirek.

JISAS RII DISAIPEL UPURUSEN PIIRIITAK YAREK, PIIR RIINA HER

12 Worek, anadii Jisas riina sumowutar ma upurus piir
akaman heechi akar eemek icharek, Jisas rii piiriina akar
yikadey mabak siichi i piiriin mukuchir.

13 Worek, piir awasen akamak heechi yar. Yarek, piir anadii riina sumowu tar ma yenya her boboyen piir eena sawor. Sawori, yecha saka eena hikirek.

JISAS RII MAYAMA 11 DISAIPEL YENYA MUKUCHIR

14 Komas 11 disaipel ye otii atarek, Jisas rii mayama yenya eeka mukuchir. Rii yenya majin wosawor. Yecha eena inyaka saka hiki siitiichirek. Yechi marenoku hapaga tar. Ma kaw ye Jisas riita sokwar maban heri, yenya eena sawori ye saka hiki siitiichirek. Eena Jisas rii yenya majin wosawor.

15 Rii yenya eecha wor: “Kwo na i. God riiti hadabas majin eyey nosapek tawa man napa sawo ye i ta.

16 Kata ma rii Jisas riina hiki siitiichichaney, riipa riina yesokwa yichikiita. Riina uku yeechikiita. Ma ye Jisas riina hiki siitiichinyan siiney, iipa rii sii siiken siikiita.

17 Jisas riina hiki siitiichichana ma yen diita mukuchichawa hapaga boboyen yenya hakiita. Eeji hik yecha kapasek spirit yeechi rabokiita. Yecha akar saniga majin bakiita.

18 Ye hopun yeechi neekiney, kapasek ukun aney, yecha saka kapasek siikiitawak. Ye yechi tapak hak otii tana man neeki taney, ye eeta kepi siikiita.”

19 Harapa Jisas rii yenya maji ba hamarek, God riita riina yeechi hevenek ye yowur. Ye yowurek, rii God riiti mama yepak eeka yir.

20 Worek, eeta disaipel ye eyey eemek i ye ya tarek yecha God riiti maji ye i tar. Eeta Harapa Ma rii yenya kiyatay tarek, hapaga boboyeka ye eecha otii tar. Otii tari eeta mukuchir eeta yecha sawo tar maji sii eeta siiken.

LUK
Luk Riita keyir Maji Kepi

LUK RIITA DIITA MAJIN TIYOPILAS RIINA HEECHIREK YAR

1 Tiyopilas, sen. Nokwapa nokwapa ma ye notaka tar otiir
boboyen ye eena je keyi hechar.
2 Tasiir nedii ma yecha diita boboy hechi sawotar.
Sawotarek, keyir ma yecha meejichi keyi tar. Nota eechaba
meejir.
3 Meejitarek, ada diita boboyen mashi na apa hehar
hikichiniga an apa hikitu eeta kepi ada diita meejir maji
miina hehar keyichik.
4 Miipa miina maji poko tar majin miipa hehar siikiin
hikiken, eena ada miina diita majin keyichichu.

UKU YEECHIR JON RIINA YIMOWUR MAJI

5 Eeta nediik Herot riita Judia aka tabo yima tarek opelen
otii tar ma por tar. Riiti he eeta Sekaraia. Riiti opelen otii
tar magwi, eeta Abaisa. Riiti mima siiti he eeta Ilisabet. Siiti
magwi ye eeta Eron riiti magwi.
6 Piiriita tarek, piiriita yo kepin otii tarek, God riita her.
Piiriita God riiti lon, riiti majin hehar somowutar.
7 Piiriita yikapwa biish. Siita makwo ma tar. Eena yikapwa
biish. Piiriita apoko saba siir.
8 Nedii pochi Sekaraia rii opelen otiitar ma tari, rii God riiti
yon otii tar. Riiti yo nedii tarek, rii otiitar.
9 Opelen otii tar ma yechi otii tar abon riita somowu tari,
aboga hisiiri, riita God riiti aka wok ichiniga kwowa ya tar
boboyen cheyek tukutar.
10 Tukutar nediik ma mima ye sabak tarek, ye God riina
maji batar.
11 Maji batarek, Sekaraia riita kwowa ya tawa boboyen
tukutar cheyek mam yepak siitii tarek, God riiti ejel por rii
riitak yar.
12 Yarek, Sekaraia rii hechi nubu nubuchi akiir.
13 Akiirek, ejel rii eecha wor, “Sekaraia, opoche aki-
itanakech. Good riita miiti woher majin meejirek, miiti
mima Ilisabet, siita hoye yikapwan yimowukiita. Yimowu-
nak, riiti hin napa eecha haba ta, Jon.
14 Diita yikapwa riin yimowunak kichi inyaka kwoya
hikikiita. Nokwapa nokwapa ma mima yechi inyaka kwoy-
awoy hikitakiita.

15 God riita riina mey maka hewak, riita harapa ma siikiita.
Riita wiski, wain akasakech. Riina yimowunak, Holi Spirit
riina takiikiisiitakiita.
16 Riita nokwapa nokwapa Isrel ma mima yenya yechi
Harapa yechi God riina awasen dareboyekiita.
17 Ilaija riita God riitaka hapaga ichawaga, diita ma rii
eechaba God riiti miy somak ikiita. Riita apoko yenya yaya
yechi yikapwaka eecha heechikiita. God riina nasowoye
tawa ma yen riipa dareboytakiita. Dareboy tanak, ye inyaka
kepi hiki tawa ma yechi inyakan yakiita. Riipa God riiti ma
miman Harapa riina sayarechikiita."

18 Sekaraia rii ejel riina wor, "Boyega ada hikikiita diita
maji siikiin batawey? Ada apoko saba ma siir. Eeji mima
eeta apoko saba siibar."
19 Ejel rii riina awasen wor, "Ada Gebriel. Ada God riiti
miy somak siitiito. Diita hadabas majin miina sawoken eena
riita ana heechirek yar.
20 Wowak, ada sawowa maji eeta God riiti nedii sokwaki-
ita. Miita ada bawa majin meejikasakech. Eena miiti kuja
diimiikiita. Miita saka hiki siitiichiwak, eena miita kuja saka
bakiitawak. Ada miina bawa maji komas siikiin sokwanak,
miita kawka kuja bakiita."

21 Diita nedii ma mima yecha Sekaraia riina kowutar.
Kowuchiniga yecha hikichi kapo boyewak rii God riiti lotu
akak eechaba eechaba tar.
22 Riita sabak yarek, rii yenya maji saka batarek, rii abatar.
Eena yecha hikitar rii anada boboyen lotu akak eeka her.
Maji saka worek, rii tapabak maji mukuchir.
23 Sekaraia riiti lotu akak yo otii nedii hamachi rii riiti akak
awasen ir.
24 Komas riiti mima, Ilisabet, sii yikapwan kiyatar.
Kiyaniga sii siiti akak niiwiika yokotapa eeka siir.
25 Sii eecha wor, "Apa eeta Harapa rii ana kwoya hecho.
Apa riita eeji hiibiyan yeechi rabowa."

JISAS RIINA YIMOWUR MAJI

26 Ilisabet sii 6 niiwiika yikapwa poche kiyatarek, God rrita
ejel Gebriel riina heechirek ir. Galili nosape akaman siiti hi
Nasaret, eeka heechirek ir.
27 Irek, omunyegu mima pochin siitaka yar. Ma por tarek,
riiti hi, Josep, riita yak tawa miman eena hisiir. Josep riiti
wayega eeta Devit. Omunyegu mima siiti hi eeta Maria.
28 Eeta ejel rii siitaka yarek, rii siin eecha wor, "Sen apa.
Na eshar ta. Eeta Harapa nijaka tawa. Tawak, rii ninya
rukusiichiniga yeyada har."

29 Maria siita ejel sawotar maji meejichi nubu nubu tarek,
sii maji mun hiki tar.
30 Worek, ejel rii siina eecha wor, “Maria, nija opoche
akiitanakech. God riita ninya keena harapa rukusiito
31 Nija awi siikiita. Nija awi siinak, hoye yikapwan
yimowukiita. Yimowunak, riiti hi Jisas na haba ta.
32 Rii harapa siikiita. Riina harapa howuk tawa God
rii yikapwa habatakiita.
Eeta God riita riina aka tabo yiman otiikiita. Riiti
wayega, Devit rii tarega, rii eechaba takiita.
33 Tanak, rii Jekop riiti yakapwan eechaba eechaba
neeki yesokwakiita.
Riiti kigdom eechaba eechaba takiita. Hamakasakech.
34 Worek, Maria sii meejichi ejel riina wor, “Ada omun-
yegu mima tawa. Ada makasakech. Boyega diita boboyen
ada siikiita?”
35 Eeta ejel awasen wor, “Eeta Holi Spirit riita nijaka
yakiita. Yanak, God riiti hapaga otii tawa boboy ninya
gamukiita. Eena diita kepi yikapwa riina God Riiti Yikapwan
habatakiita.
36 Niji yakaa, Ilisabet, siina na hiki ta. Sii eeta apoko
saba mima siir. Siirek, ma ye eecha wocho, sii keena
yakapwan saka yimowukiitawak. Wowak, sii yikapwan
kiyato. Yokotapa abo yokotapa pochi niiwiika siir.
37 God rrita eyey boboy keena otiikiita.”
38 Maria sii eecha wor, “Ada Harapa riiti yo otiitawa
wakasa mima. Miita bawa majin wowey, sa way ta.” Worek,
ejel rii heechi ir.

MARIA SII ILISABET HEKEN YAR MAJI

39 Komas Maria sii boboyen sayarechi ameya heechi
kwowuk tar eemek heechi ir. Judia nosapek ir.
40 Sekaraia, Ilisabet piiriiti akak ir. I hechi Ilisabet siina
woshiar.
41 Woshiarek, Ilisabet sii meejirek, eeta yikapwa rii siiti
biik tari, nyegiirabor. Holi Spirit rii yarek, Ilisabet siina
takiikiisiirek,
42 sii harapa uwar, “Nija akar eyey mimaka tari, God
riita nijaban keena rukusiito. God riita niji yikapwan keena
rukusiito.
43 Boyewak diita boboy eeta ana yawak, eeji Harapa riiti
nokwapa ana hek yawa?
44 Ada nija ana woshiar majin meejiwak eeji yikapwa eeji
biik tari, ameya rii kwoya woy hikichi, nyegiirrabor.
45 Nija God riita ninya wochirek yar majin sokwaken hiki
siitiichiwey, niji inyaka kwoya woy hikikiita.”

MARIA SII HOKWA CHICHAR

46 Maria sii eecha wor,
“Eeji wopu eeta Harapa riiti hin yesokwato.
47 Eeji yesokwa yichi tawa God riita otiirek, eeji
inyaka eeta kwoya woy hikitu.
48 Ada God riiti kubuchey wakasa mima tawey,
rii ana hikitar.
Apa na komas eyey ma mima yecha eecha habatakiita:
Ada eeta God riita rukusii tawa mima.
49 Harapa otii tawa God riita harapa boboyen ana
otiichicharek eena ana eecha habatar.
Rii ti hi eeta Holi.
50 Ma mima mukaw mashi tarek, apa tawak, komas
tabatawak, riita riiti hehar otii tawa boboyen eena
God riina akii tawa man eena mukuchichu.
51 Riita riiti hapaga tawa tapan mukuchir.
Wohipi tawa ma yechi inyaka otii hiki tawa boboy
otiirek, riita yenya otii poy pakar.
52 Rii harapa akii tabo yima yenya dagiir poyer.
Wok woy tawa ma yenya riita yesokwar.
53 Rii eecha ha tawa ma yenya hadabas aboboyen
takiikiisiir.
Ye yaka tawa ma yenya wochirek ye sobo ir.
54 Riita noti wayega yenya wotar majin rii yesokwar.
Riiti wakasa ma, Isrel, yenya rii kiyatayek yar.
55 Rii Ebraham riina hehar rukusii tari saka abosuchirek,
Rii Ebraham riiti yikapwan yenya eechaba eechaba
saka abosuchitarek.”
56 Worek, Maria siitaq niiwiika piiriichar kaka siirek, sii Ilisabet siina heechi siiti akamaka awasen ir.

UKU YEECHIR JON RIINA YIMOWUR

57 Ilisabet yimowur nediik yarek, sii hoyey yikapwan yimowur.

58 Yimowurek, siiti bana bana tar ma siiti magwi Harapa riita siina kepi otiitar boboyen ye meejichi yaniga siitaka maji kwoyawoy batar.

59 Yikapwa rii 8 yadii tarek, yecha sapi dagii rabok yar. Yarek, yecha riina hin habak Sekaraia apoko riiti hin, eena waga habatar.

60 Worek, riiti awi eecha wor, “Yaho. Sekaraia habakasakech. Riiti hi eeta Jon.”

61 Yecha awasen siina eecha wor, “Niji magapana diita yikadey hi takasakech.”

62 Worek, yecha eepi riina tapa maji batawak woher, “Kapo boy riiti hin habatakiita?”

63 Worek, Sekaraia riita jeyn yaken woher. Wohechi
keyirin kadiirek eecha wor, “Riiti hi eeta Jon.” Worek, eyey
nyegiirabor.
64 Eeta nedii Sekaraia rii kawka maji sokwarek kawka maji
batar. Baniga, rii God riiti hin yesokwatar.
65 Worek, bana bana tar ma ye harapa akii tar. Worek, diita
otiir boboy Judia kwowu tar eemek eeka i ye ya tar.
66 Eyey ma mima ye meejichi hikichi woher, “Kapo boy
diita yikapwa riipa boy siikiita?” Eeta geenyek siir God riiti
hapaga boboy eeta yikapwa riitaka siir.

SEKARAIA RIITI KOMAS SOKWAK TAWA MAJI

67 Riiti eepi, Sekaraia, riina Holi Spirit yaniga takiikiisiirek,
Sekaraia rii komas sokwak tawa majin sawor:
68 “Eeta Harapa, Isrel yechi God, riina na kwoya
babatanak na kwoya ba hiki ta.
Rii riiti ma mima kiyatayek yar. Yenya heemachik
eena yar.
69 Riita otiirek, yesokwa yicha ma sokwar.
Sokwarek, riita nona yesokwa yichir.
Dii eeta Devit, God riiti wakasa ma, riiti neja.
70 Mashi mashi riita riiti piirapet, maji sawo tar
ma kepi, riita yechi kujak eecha wor.
71 Riita wotar, nona o ana pichawa ma yecha nona dagiir
poyek otii tanak, riita nona yesokwa yichikiita.
72 Riita noti wayega yenya eecha wor, “Ada yenya
mashi wotar majin saka abosuchikiitawak.
Ada kwona hehar rukusiitakiita.
73 Riiti noti wayega Ebraham riina majin wotar,
74 o ana pichawa ma yecha nona dagiir poyek otii tanak,
riita
nona yesokwa yichikiita.
Riita wotar, nota riiti yon otiichinyey, nota sak
akiikiitawak.
75 Riita wotar, riita nona riiti miyik henyak, nota eechaba
eechaba kepi takiita. Eechaba eechaba hehar takiita.
76 Miita eeji yikapwa.
Howuk tawa God riiti piirapet miina harapa habatakiita.
Miita Harapa riina mapo ikiita. Mapo iniga Harapa
riiti nobon takiichikiita.
77 Takiichinyak, riipa God riiti ma miman yenya yesokwa
yichiken eena wokiita. Yechi kapasek boboyen bachi
poyeken eena wokiita.
78 Noti God rrita nona hehar rukusiito.
Riipa otiitanak, hevenek tawa haba nona
okoreechichakiita.
79 Niyi kiyik yichawa man, hak otii tawey, haba

eeta yenya okoreechichakiita.
Okoreechichanak, hechi noti yatii kepi wey tawa nobok
piitiikiita. Wonyak, nopa kepi hikichi ikiita.
80 Eeta yikapwa, Jon, sokwatar. Sokwatarek, riiti spirit
hapaga sokwar. Riita me biish tar eemek akama biish tar
eemek, eeka yichar. Yi yi yicharek, komas nedii riita Isrel
ma mima yechi miy somak ya sokwar.

2

JISAS RIINA YIMOWUR

1 Eeta nedii Rom ma aka tabo yima, Sisa Ogastas, riita lo
majin heechirek ir. Riiti kigdom eyey ma mima yenya diita
lon heechirek ir. Riiti lo eecha wor, eyey ma mima yechi hin
jeyek sa keyi ta.
2 Diita mapo hin keyir yo otiitari, eeta nedii Sairinias rii
Siria nosape neeki yesokwatar ma.
3 Worek, eyey ma mima yecha yechi akama hin keyiken
heechi ir.
4 Worek, Josep rii Nasaret akama, Galili nosape tarek,
heechi Judia nosape eeka ir. Betlehem akamak ir. Ada
tabo yima, Devit riin mashi mashi eeka yimowurek, Josep
rii Devit riiti neja tarek, eena Josep rii eeka ir.
5 Maria ri mima sii riitaka ir. Piiriiti hin keyik eena ir. Sii
yikapwaka tarek, ir.
6 Piiriita Betlehem akamak tarek, Maria sii yikapwa yi-
mowu nedii yar.
7 Yarek, sii siiti mapo yikapwa, hoye yikapwan, yimowur.
Yimowurek, sii riina siivatabi jichi bulamakaw aboboy
heechi tar eemek eeka seechir. I ye ya tar ma yechi wa
tar aka eeta takiikiisiir. Eena bulamakaw yechi eemek eeka
watar.

EJELL YECHA SIPSIP HEHAR TAR MA YECHAK YAR

8 Kata eemek sipsip hehar tar ma kaw yecha niyik yechi
sipsip siitii kowu tar.
9 Eeka tarek, God riiti ejel yechak yar. Yarek, God riiti
harapa yama yenya okoreetar. Worek, yecha harapa akii tar.
10 Akii tarek, ejel rii yenya eecha wor, “Opoche aki-
itanakech! Ada hadabas hiki tawa majin yayar. Ma mima
ye meejinak, yecha inyaka kwoya woy hikikiita.
11 Apa niy Devit riiti akamak kwoti yesokwa yicha tawa
ma riina yimowur. Rii eeta Kraist, eeta Harapa!
12 Na he. Diita boboyen henyak, kwo hikikiita riita eeta
omutiik: Eeta yikapwan siivatabi jichi bulamakaw yechi
aboboy heechi tawa eemek eeka seechitu.”

13 Worek, ameya nokwapa nokwapa hevenek tawa ejel
yecha yaniga God riina hokwa chichar. God riiti hin
yesokwaken eena chichar. Diitata chichar:
14 God riiti hin howuk tawa eemek na yesokwa ta.
Ma mima ye diita nosapek tawey, God riita yenya
kepi hiki tawey, God riiti wopusha tawa boboy
yechaka sa ta.

SIPSIP HEHAR TAR MA YE JISAS RIINA HEKEN IR

15 Ejel yecha yenya heechi hevenek irek, sipsip hehar
tar ma yecha awasen awasen eecha wor, “Nota Betlehem
akamak na hawa ik. Diita otiir boboyen God riita nona
woweyn, nota na heechi i he.”
16 Worek, yecha ameya heechi ir. Irek, iyarechi yecha
Maria, Josep piiriina yesha hechi yikapwa riita bulamakaw
yechi aboboy heechi tar boboy eeka watarin her.
17 Hechiniga, yecha eyey ma miman ejell rii diita yikapwan
bar majin wor.
18 Worek, eyey ma mima yecha sipsipen siitii kowutar ma
yecha bar majin meejichi yecha nubu nubu tar.
19 Worek, Maria sii hechi makabek heechir. Saka abo-
suchirek. Diita boboyen sii inyaka wopu siitiik hiki tar.
20 Worek, sipsip siitii kowutar ma ye heechi awasen ir.
Iniga God riina hokwa chichar. Harapa boboyen yecha herin
meejirin eena God riina kwoya babatarek, kwoya ba hiki tar.
Ejel riita yenya batari, ii eeta sokwar.

YE JISAS RIINA HIN HAR

21 Komas 8 yadii hamarek, eeta sapi dagii poye tar nedii
yarek, yecha riiti hin eecha habar, Jisas. Diita hin ejel rii
mapo biik tar nediik har.

JISAS RIINA HARAPA LOTU AKAK YE IR

22 Moses riiti lo wori, piiriiti otii yeetetar nedii hamarek,
piiriita Jisas riina yeechi Jerusalem akamak ye ir. God riina
sobo haken ye ir.
23 God riiti keyir lo maji eecha wocho, “Eyey mapo hoye
yikapwan yimowunak sa habata rii eeta holi, rii eeta God
riiti.”
24 God riiti lo wori yecha kawka sejikiir apo upurus
aponima yi upurusen upurus hak wori piiriina yeechi ye
iniga eeta opelen otiir.
25 Worek, ma por rii Jerusalem akamak tarek, riiti hi eeta
Simion. Simion rii yo kepin otii tar ma. Rii God riiti nobon
somowutar. Riita Isrel ma yenya yesokwa yichi tawa ma
riina kwoutar. Holi Spirit riita riitaka tar.

26 Holi Spirit riita riina mukuchirek, rii hikir rii eeta Kraist,
God riita wotarin, rii eena hechiniga komas riipa hakiita.
27 Holi Spirit rii otiirek, Simion rii harapa lotu akak ir. Irek,
Mariaka Josep piiriita Jisas riina harapa lotu aka wok ye ir.
Lo maji eecha wori, eena ye ir.
28 Ye irek, Simion rii hechi yikapwan riiti tapak yeechi God
riina woshi atar. Eecha wor:
29 “Apa miita wotar majin sokwar.
Miiti wakasa ma, ana, na heechinak
anapa eshar ikiita.
30 Eeji miyik ada miiti yesokwa yicha
tawa boboyen hehar hewa.
31 Miita eyey ma mima yechi mi somak
sayar otiichir.
32 Mii eecha haba yama tawey, mii shebo shebo biish
tawa ma yenya miiti nobon mukuchichu.
Miiti hadabas boboyen miiti Isrel ma mima yenya hato.”
33 Simion riita Jisas riina hechi bar majin yikapwa riiti awi,
eepi piir meejichi henebarabor.
34 Simion rii piiriina God riiti kepi majin bar. Riiti awi siina
eecha wor,
Diita yikapwan God riita hisiir. Hisiirek, rii
otiichinyak, nokwapa nokwapa Isrel ma yecha
tepekeyinechi sakakiita.
Nokwapa nokwapa anadii ma yecha sokwakiita.
God riita otiirek, riita God riiti nobon ma yenya
diita nobon dasiipiiken otiikiita.
35 Yecha eena otiiniga yechi veenyi hikitar inyakaka
tar boboyen riita geenyik yenya kwodii wokiita.
Wonyak, niji inyakan meseken eekik pikiita.
36 Piirapet mima pochi siita eeka tarek, siiti hi Ana. Sii
Panuwel riiti yikapwa. Siiti magwi eeta Aser. Sii apokosaba
mima. 7 sukwiya siiti maka tarek, rii har.
37 Harek, sii 84 sukwiya saniga tar. Apokosaba siir. Sii
harapa lotu akan heechikasakech. Sii eechaba eechaba God
riina maji kwoya ba ba tarek, kwoya ba hiki tar. Sii aboboy
kaw saka atarek. Sii God riina maji batar.
38 Kata nedii Josep, Maria piir harapa lotu akak tarek, sii
iyarechi God riina woshiachiniga sii diita yikapwan hikichi
maji bar. Kowutar ma yenya maji bar. Yecha God riita Isrel
ma miman yesokwaken kowutar.

JOSEP RII NASARET AKAMAK AWASEN IR

39 Yecha eyey God riiti lo keyir maji otii hamarek, yecha
Galili nosape awasen heechi ir. Yechi akama Nasaret, eeka
ir.

40 Eeta yikapwa sokwatar. Sokwachi hapaga siir. Siirek, rii
hokwa sokwa tawa maga siir. God riita riin hehar rukusiitar.

HADIIYE YIKAPWA JISAS RII HARAPA LOTU AKAK IR

41 Eechaba eechaba sukwiya Jisas riiti awi, eepi piiriita
noku sha aken Jerusalem akamak ir. Noku sha atawa boboy
siiti hi Pasova.
42 Jisas riita 12 sukwiya tarek, yecha otii tar boboyen
somowu tarek, yecha Pasova noku sha ak eena ir.
43 Noku sha a hamarek, yecha yechi akamaka heechi iken
otiir. Heechi ik otiirek, yikapwa Jisas rii Jerusalem akamaka
tar. Tarek, riiti awi, eepi saka hikirek.
44 Piiriita eecha hikitar Jisas rii kapo awasen ichar ma
mima yechaka kapo eecha tawa. Eena yadii pochi piiriita
noboka ichar. Yadii pochi nobon opoy icharek, piiriita riina
yesha hipur. Nareboy, magwi yechaka eecha riina yesha
hipur.
45 Yesha hiputarek, piiriita Jerusalem akamak kawka
yeshaken eena ir.
46 Yadii piiriichar hamarek, piiriita riina harapa lotu akak
eeka her. I heri, rii Ju ma maji poko tar ma yechaka
eecha yichar. Yiniga rii yechi majin meejichi awasen yenya
wowohechar.
47 Eyey ma yecha riiti majin meejirin yecha negerabor riiti
majin.
48 Riiti awi, eepi piir riina hechi negerabor. Worek, riiti
nokwapa sii riina eecha wor, “Eeji yikapwa, boyewak miita
sinya eecha otiiwa? Miina yesha hipurek, miiti eepi adaka
sicha miina inyakapa hikichiniga miina yeshato.”
49 Rii piiriina awasen eecha wor, “Boyewak kicha ana
yeshatar? Ki kapo saka hikirek eeta kepi ada keena eeji
Apoko riiti akakeeka tawa?”
50 Worek, piiriita riita bar majin saka hikirek.
51 Worek, Jisas riita piiriitaka Nasaret akamak ir. Irek, riita
piiriita batar majin meejichi mayishichar. Riiti nokwapa sii
diita otiitar boboyen siiti inyaka wopuk heechi tar.
52 Worek, Jisas rii sokwar. Sokwaniga maba kepi siirek,
hokwa sokwar. Siirek, God riita riina rukusiitar. Ma ye riina
rukusiitar.

3

UKU YEECHIR JON RII MAJI SAWOTAR

1 Taibirias Sisa rii 15 sukwiya siitii kowu tarek, Pontias
Pailat rii Judia nosap harapa gavman ma tar. Tarek, Herot
rii Galili nosap harapa gavman ma tar. Pilip, riiti kumwoy,

rii Ituria nosap, Trekonaitis nosap harapa gavman ma tar.
Laisenias rii Abilini nosap harpa gavman ma eeta nedii tar.
2 Anas, Kaiapis piiriita harapa opelen otii tar ma tar. Eeta
nedii God riiti maji eeta Jon, Sekaraia riiti yikapwa, riitaka
yar. Rii me bish tar eemek eetaka tar.
3 Yarek, Jon riita Jodan pak bana bana tar nosapek i ye ya
tar. I ye ya tarek, rii eecha sawotar, “Noti kapasek otii tawa
boboyen na diireboyechi uku yeetii poy. Wonyey, God riita
kwoti kapasek boboyen bachi poyekiita.
4 Piirapet Aisaia riita keyir maji eecha wor:
“Me biish tar eemek aya sii eeka uwato:
‘Harapa riiti nobon na sayarechicha!
Eye nobo na tak seechi. Wonyak, riipa eeka ikiita.
5 Tabotii wawu woy takiikii siitakiita.
Eye harapa kwow karakada kwow otiiniga
sheyshey siitakiita.
Kuriikwor tawa nobo otii danegwa seechikiita.
Tomo tam papaka tawey, otii kepi siikiita.
6 Eye ma mima yecha God riita eysokwa yichi tawa
boboyen yecha hekiita!”

7 Nokwapa nokwapa ma mima yecha Jon riitak uku
yeechik yatar. Rii yenya eecha wor, “Kwo hopo yechi
yikapwa. Kapo nama kwona eecha wor, ‘Komas God riiti
kwotaye yana boboyen na heechi akii i.’
8 Kwo na yo otiichi akar man na mukuchicha: Kwota kwi
kapasek boboyen heechir. Opoche kwota eecha batanakech,
‘No Ebraham riiti yikapwa.’ Ada kwona siikiin wocho, God
rii eeta kiki sowa rii papan yeechiniga otiichirek, Ebraham
riiti yikapwaga eecha siikiita.
9 Yeebiiru me muk bana bana wato. Eyey me omu wanan
siiney, iipa ye yechi hik rabokiita.”

10 Ma mima yecha riina wohechar, “Nopa boyen otiikiita?”
11 Rii awasen eecha wor, “Ma por rii siivatabi upurus taney,
poren na biish tana man ha. Ma aboboy taney, napa eechaba
ha ta.”
12 Takis yan ya tawa ma uku yeechik yar. Yarek, ye Jon
riina woher, “Tisa, nopa boyen otiikiita?”
13 Rii yaka yakasakech.”
14 O ana pichawa soldia kaw ye riina woher, “Nopa
boyen otiikiita?” Rii awasen eecha wor, “Kwota yan
woshepii yeechi kwowuk woyetanakech. Kwota piken oti-
ichi yan wohegiya yatanakech. Anasak tawa aka woshepii
batanakech. Kwo opoche yakech keyi tanakech. II siikayeki-
isii.”

15 Ma mima yechi inyakak hikiniga kowutar. Jon riina
harapa hikitar. Inyaka hikichi wor, “Rii kapo mapo wotar
yak tawa Kraist.”
16 Worek, Jon rii yenya eecha wor, “Ada kwona ukuk uku
yeechichu. Komas ma por rii yanak, riipa harapa siikiita.
Ada karakada siikiita. Ada saka kikisowak, wonyak, ada riitii
yatiin su poko hogok wonyak. Riipa kwona Holi Spiritek hika
eeka uku yeechikiita.
17 Rii riiti gishagu riita tapak neekitu. Tapak neekitawak,
riita kepika, kapasekiika keyiboto. Otii tawak, riita witen
heechi tawa akak heechinak, sharega rii yeechi hik eechaba
eechaba tukutakiita.”

HEROT RII JON RIIN POKO JI AKAK HEECHIR

18 Hadabas majin sawochiniga nokwapa nokwapa nobon
Jon riita ma miman yenya kiyapotar.
19 Worek, Jon riita Herot, harapa gavman ma riina o maji
bar. Herot rii mima pochin, riiti yaka riiti mima siina yar.
Akar kapasek boboy otiiba tarek, eena Jon rii riina o maji
bar.
20 Worek, Herot rii way kawka kapasek boboyen otiir. Rii
Jon riina pokok jir.

JON RIITA JISAS RIINA UKU YEECHIR

21 Eeta nedii Jon rii ma mima yenya uku yeechi hamarek,
rii Jisas riina uku yeechibar. Worek, Jisas rii God riina maji
batarek niir eeka tagwar.
22 Tagwarek, Holi Spirit rii sejikiirega eecha haga riitak
yar. Worek, aya niirek uwari eecha wor, “Ada miina kwoya
hecho. Mii eeji Yikapwa. Eeji inyaka miina kwoya woy
hikitu.”

JISAS RIITI YEYI, WAYEGA, YECHI HI

23 Jisas riita riiti yon yesokwari rii 30 sukwiya tar. Ma
mima eecha hikitar rii Josep riiti yikapwa.
Josep rii Hilai riiti yikapwa.
Hilai riita Matat riiti yikapwa.
24 Matat riita Livai riiti yikapwa.
Livai riita Melkai riiti yikapwa.
Melkai riita Janai riiti yikapwa.
Janai riita Josep riiti yikapwa.
25 Josep riita Matataias riiti yikapwa.
Matatais riita Emos riiti yikapwa.
Emos riita Neam riiti yikapwa.
Neam riita Eslai riiti yikapwa.
Eslai riita Nagai riiti yikapwa.
26 Nagai riita Meat riiti yikapwa.

Meat riita Matatais riiti yikapwa.
Matataias riita Semen riiti yikapwa.
Semen riita Josek riiti yikapwa.
Josek riita Joda riiti yikapwa.
27 Joda riita Joanan riiti yikapwa.
Joanan riita Resa riiti yikapwa.
Resa riita serababel riiti yikapwa.
Serababel riita Sialtiel riiti yikapwa.
28 Sialtiel riita Nerai riiti yikapwa.
Nerai riita Melkai riiti yikapwa.
Melkai riita Edai riiti yikapwa.
Edai riita Kosam riiti yikapwa.
Kosam riita Elmedam riiti yikapwa.
Elmedam riita Ea riiti yikapwa.
29 Ea riita Josua riiti yikapwa.
Josua riita Eliesa riiti yikapwa.
Eliesa riita Jorim riiti yikapwa.
Jorim riita Matat riiti yikapwa.
Matat riita Livai riiti yikapwa.
30 Livai riita Simion riiti yikapwa.
Simion riita Juda riiti yikapwa.
Juda riita Josep riiti yikapwa.
Josep riita Jonam riiti yikapwa.
Jonam riita Elaiakim riiti yikapwa.
31 Elaiakim riita Melia riiti yikapwa.
Melia riita Mena riiti yikapwa.
Mena riita Matata riiti yikapwa.
Matata riita Netan riiti yikapwa.
Netan riita Devit riiti yikapwa.
32 Devit riita Jesi riiti yikapwa.
Jesi riita Obet riiti yikapwa.
Obet riita Boas riiti yikapwa.
Boas riita Salmon riiti yikapwa.
Salmon riita Nason riiti yikapwa.
33 Nason riita Aminadap riiti yikapwa.
Aminadap riita Admin riiti yikapwa.
Admin riita Anai riiti yikapwa.
Anai riita Hesron riiti yikapwa.
Hesron riita Peres riiti yikapwa.
Peres riita Juda riiti yikapwa.
34 Juda riita Jekop riiti yikapwa.
Jekop riita Aisak riiti yikapwa.
Aisak riita Ebraham riiti yikapwa.
Ebraham riita Tera riiti yikapwa.
Tera riita Neho riiti yikapwa.

35 Neho riita Serak riiti yikapwa.
Serak riita Riyu riiti yikapwa.
Riyu riita Pelek riiti yikapwa.
Pelek riita Iba riiti yikapwa.
Iba riita Sila riiti yikapwa.
Sila riita Kenan riiti yikapwa.
36 Kenan riita Apaksat riiti yikapwa.
Apaksat riita Sem riiti yikapwa.
Sem riita Noa riiti yikapwa.
37 Lemek riita Metusala riiti yikapwa.
Metusala riita Inok riiti yikapwa.
Inok riita Jeret riiti yikapwa.
Jeret riita Mahalalil riiti yikapwa.
Mahalalil riita Kenen riiti yikapwa.
38 Kenan riita Inos riiti yikapwa.
Inos riita Set riiti yikapwa.
Set riita Adam riiti yikapwa.
Adam riita God riiti yikapwa.

4

GABA RII JISAS RIINA OTII OTII HECHAR

1 Jisas riita Holi Spirit takiikiisiich, rii Jodan pa heechiniga ir.
2 Heechi irek, Holi Spirit rii 40 yadii me biish tar eemek riina ye irek, Gaba rii riina otii otii hechar. Eeta nedii rii aboboy saka atarek. Worek rii harapa eechin har.
3 Gaba riita riina eecha wor, “Mii God riiti Yikapwa taney, na miita diita papan wonyak sa geyek sii.”
4 Jisas rii awasen eecha wor, “God riita keyir maji eecha wocho, ‘Ma geyiban aney, sii kikisiikasakech.’ ”
5 Worek, Gaba rii riina yeechi howuk ye i nosapek tawa nokwapa nokwapa boboyen ameya mukuchir.
6 Gaba rii eecha wor, “Ada diita eye nosap tawa boboyen hapaga tawaboboyen miina hakiita. eye diita boboyen ana har. Harek, ada hikitawey, ma poren ada haken wonyey anapa keena riina hakiita.
7 Miita yatii bobo piitiichi adana kwoyaba banak ana kowyaba hiki taney, diita eyey boboy eeta miitiba.”
8 Jisas rii awasen eecha wor, “God riiti keyir maji eecha wocho, ‘Mii God riitaban na kwoyaba ba ta. Na riitaban na somowu ta.’ ”
9 Worek, Gaba rii Jisas riina Jerusalem akamak ye i harapa lotu akak ye yo siitiichi eecha wor, “Mii God riiti Yikapwa taney, diika na siitiichi durii.
10 Keyir maji eecha wocho:

‘God riipa ejel yenya heechinak, inyak yepa
miina siitii kowukiita.’
11 “Eeta eechaba wocho, ‘Yepa tapak miina
neeki inyak, papa miiti yatii oborokukasakech.’ ”
12 Jisas rii awasen eecha wor, “Keyir maji eecha wocho,
‘Mii opoche God riina otii otii hechanakech. Rii eeta miiti
harapa God.’ ”
13 Gaba rii diita yikadey boboy Jisas riina otii he hama-
chiniga akar nediin eena kowur.

JISAS RII YON GALILI NOSAPEK YESOKWAR

14 Holi Spirit rii Jisas riitaka harapa tari, rii Galili nosap
awasen ir. Worek, riita otiir yo maji i ye yar.
15 Rii yechi lotu akak iyar barek, yecha riiti hin yesokwar.

NASARET MA YE JISAS RIINA NASOWOYER

16 Worek, Jisas rii Nasaret akamak ir. Nasaret Jisas riita
sokwa ma siir akama. Dabat nedii tarek, yecha otii tar abon
eena somowure, rii yechi lotu akak ir. Irek, rii i riiti majin
kadiik siitiir.
17 Siitiirek, piirapet Aisaia riita keyir jeyn riina har. Harek,
rii jeyn tagwachi eeta majin kadiir.
18 “God riiti Spirit adaka tawak,
Riita kiiriisiiposii tawa man ada hadabas
maji kepin sawoken hisiir.
Ada diita majin sawoken eena ana wochirek ir.
Wochirek iri, poko jichawa man heemachik,
Ma miy dumu tawey, ye sapa mey maka hek,
Ma dagiir poy taweyn heemachik,
19 God riiti hadabas sukwiya yenya sawoken,
eena ana wochirek yar.”
20 Jisas rii kadii hamachi jeyn rii gwonyebiiriir. Gwonye-
biiriichi rii jeyn aka siitii kowu tawa man ho har. Ho heechi
rii he yir. Yirek, akak tar ma ye riitaban hechar.
21 Tarek, rii yenya maji wor, “Diita kadiiwa majin kwo
meejiwey, apa nedii siiken sokwawa.”
22 Meejichi yecha riina kwoya woy hikichi riita kujak bar
majin eena meejichi ye henebarabor. Yecha eecha wor, “Rii
kapo Josep riiti yikapwa?”
23 Rii yenya eecha wor, “Ada hehar siiken hikitu kwo na
ana majin kepin ba. Kwo kapo bak, ‘Dokta, miita miiti ma-
ban mayama na mapo hehar ta.’ Kwota ana kawka eechaba
kapo bak, ‘Miita Kapaneam akamak miita yo otiirega nota
meejiri apa diita akamak nopa eechaba otii.’ ”
24 Jisas rii kawka eecha wor, “Ada kwona wocho, yecha
piirapet por riiti majin ri akama siikiin ye meejikasakech.

25 Ana na meeji: eeta siiken, Ilaija riita tar nedii nokwapa
nokwapa mibiya mima ye Isrel nosapeka tar. Worek,
sukwiya piiriichar niiwiika 6 wayi vakasakech. Worek, ma
mima ye harapa eechin har.
26 Worek, God riita Ilaija riina Isrel mibiya miman Saidon
nosapek tarek, eeka wochirek ir.
27 Piirapet Ilaisa riiti nedii nokwapa nokwapa ma mima
noma pichar. Worek, ma poren uku yeetii kepi hekasakech.
Neaman Siria ma, riitaba uku yeetii maba kepi her.”
28 Eyey ma mima lotu akak tari, yecha meejichi inyaka
harapa kwotayer.
29 Inyaka kwotayechi yecha sokwachi Jisas riina tapak
yeechi kwowuk tar akamak ye yo ye ichi rabochinyak iken
hikir.
30 Worek, Jisas rii ma yechi nediik iniga ir.

KAPASEK SPIRITEKA TAR MA

31 Worek, Jisas rii Galili akama, Kapaneam, eeka i siir. I
siichi sabat nedii yenya maji pokii tar.
32 Pokii tarek, ye riiti maji meejichi nyegarabor. Jisas riita
bawa maji eeta hapaga bor maji. Eena ye nyegarabor?
33 Ma por rii lotu akak tari, kapasek gaba eeta riitaka eecha
tar. Tarek, riiti aya Jisas riina harapa uwar,
34 “Nasaret Jisas a, boyewak mii diika yawey nona shecha
otiik yawa? Mii kapo nona kapasek otiiken yawa? Ada miina
hecho. Mii eeta God riiti ma kepi wey.”
35 Worek, Jisas rii kapasek gaba riina harapa wo sowur,
“Miiti kuja na diim. Eeta ma riina na heech.” Worek,
kapasek gaba eeta riina ma mima yechi nediik otiichirek,
rii sakar. Sakarek, gaba eeta riina ma mima yechi
nediik otiichirek, rii sakar. Sakarek, gaba rii heechi riin
pishamanekasakech.
36 Eyey ma mima ye hechi heneborabochi, awasen awasen
eecha wor, “Boy yikadey maji diitata? Rii kapasek gaba
yenya hapaga maji bawey, hisaw tawa majin wo sowuwey,
yecha heechitu.”
37 Worek, Jisas riita otiir majin kata nosapeka eeka i ye yar.

JISAS RIITA PITA RIITI MIMA SIITI NOKWAPAN OTII KEPI SIIR

38 Worek, Jisas rii lotu aka heechi Saimon riiti akak ir.
Saimon rii mima siiti nokwapa siita maba harapa hi uwutar.
Hi uwutarek, ye Jisas riina yak woher.
39 Worek, rii i siiti watar eemek siitiichi maba hi uwutar
boboyen wor. Worek, siiti maba hi uwutar boboy eeta ameya
kepi siir. Worek, sii sokwa aboboy otiichi sii aboboy gwotiir.

JISAS RII NOKWAPA MA MIMA YENYA OTII KEPI SIIR

40 Ya yey nedii eyey ma mima ye hak otii tar ma boboyeka
ta yey tari yechaka tari ye yeechi Jisas riitak ya yar. Yayarek,
rii riiti tapa eeta eyey ma mima yenya howuk neekiiri, ye
eeta kepei siir.
41 Nokwapa nokwapa kapasek gaba eechaba yenya hee-
chiniga uwato: “Mii God riiti Yikapwa.” Worek, rii yenya wo
sowuchi banan anachekiir. Yecha hikir rii eeta Kraist eena
Jisas rii bokonar yecha kawka maji banakech.

JISAS RII JUDIA NOSAPEK GOD RIITI MAJIN SAWOTAR

42 Uhaderek, Jisas rii akama heechi ma biish tar eemek
heechi ir. Irek, ma mima ye riina yeshatar. Yesha hechiniga
ye riina eeka anachek heechiken otiir.
43 Worek, rii awasen eecha wor, “Ada na God riiti kigdom
hadabas maji kepin akar akaman sawo yeyebatak eena God
riita ana eena heechirek yar.”
44 Worek, rii Ju ma yechi lotu akak Judia nosapek tari, rii
maji sawotar.

5

JISAS RII WOREK PITA NOKWAPA NOKWAPA EMIYEP YAR

1 Akar nedii pochi Jisas rii Genesaret paka bana bana
siitiitarek, nokwapa ma mima ye God riiti maji meejik eena
riitak ya yapowur.
2 Worek, rii karakada jabiir upurusen gayetarek mey her.
Emiyepen yatar ma ye mayan yeetiik heechi ir.
3 Worek, Jisas rii jabiir pochik i yowur. I yowuchi jabiiren
ameda diimiipareken riina woher. Worek, Jisas rii jabiirek
yiniga ma mima yenya maji pokii tar.
4-5 Maji poko hamarek, Jisas rii Saimon riina eecha wor,
“Mii jabiiren na diimiichinyak, sa wawek inyak, kwoti
mayan na yeechi paka rabo.” Saimon rii awasen wor,
“Harapa ma, diita niyi nota harapa yon otii tari, emiyep saka
yarek. Wowak, miita bawak, an mayan kawka rabok.”
6 Worek, ye mayan kawka yeechi rabor. Raborek, ye
nokwapa nokwapa emiyep yar. Yeechi maya emiyepeka
neekiik otiir.
7 Worek, ye yechi nareboyen ye ya yenya kiyatayek uwar.
Ye yarek, yecha jabiir upurusek emiyep woy takakiisiir.
jabiir gubuk otiir.
8 Saimon Pita rii hechi Jisas riiti yatii jumuk rii yatii bogok
eeka putiichi yir. He yichi eecha wor, “Harapa Ma mii na ana
heechi i. An boboy kapasek otii tawa ma!”
9 Rii akar ma riitaka tari, ye nokwapa nokwapa yar
emiyepen hechiniga ye henebarabor.

10 Saimon riiti nareboy, Jems, Jon piiriita, Sebedi riiti
yikapwa, piiriita akiibatar. Jisas rii Saimon riina eecha wor,
“Opoche akiitanakech. Eeta komas nedii miita ma yenya
yatakiita.”
11 Worek, ye jabiir i gayerek eyey boboyen heechi Jisas
riina somowuniga ir.

JISAS RII NOMAKA TAR MAN OTII KEPI SIIR

12 Akar nedii pochi Jisas rii akama pochik tar. Ma por
rii eeka tari, riita nomaka tar. Rii Jisas riina heri, nosapek
miy soma yepa saka wochi woyasachiyasa her, “Harapa Ma,
miita hikiney, miipa ana otiiniga kepi siikiita.”
13 Jisas rii meejichi riiti mabak neekir. Neekichi eecha
wor, “Ada eecha hikitu miita kepi siik. Na kepi ta!” Worek,
nomaka tar boboy eeta heechir.
14 Worek, Jisas rii riina wo sowur, “Akar man diita otiiwa
boboyen opoche sawotanakech. Mii opelen otii tawa ma
riina na nagwa nagwa i mayama na mukuchi. Wonyak miita
na eecha otii Moses riita wor majibaga. Opelen na otii.
Wonyak, eyey ma yepa miina hikikiita miiti maba eeta kepi
sowa.”
15 Worek, Jisas riita otiir maji ameya ameya i ye yatar. I ye
yatarek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina meejik yaniga
hak otiitar boboyen otii kepi siiken eena yar.
16 Worek, rii eechaba shebo shebo eemek ichi God riina
maji batar.

JISAS RII YATII TAPA HAR MAN OTII KEPI SIIR

17 Akar nedii pochi Jisas rii maji pokii tarek, Perisi ye, maji
pokii tar ma, yechaka Jisas riitaka bana bana yichar. Yecha
eyey Galili, Judia nosap akaman, Jerusalem akaman heechi
yar. God riiti hapaga otiir boboy Jisas riitaka eecha tarek, rii
eena hak otii tar man otiiniga kepi siitar.
18 Ma kaw ye yatii tapa har man yemek jichi kiyaniga yar.
Yayari, aka wok Jisas riita siitii tar eemek yayar seechiken
otiiri,
19 eeta eem ma mima nokwapa nokwapa tar. Tarek, eena i
hipurek, heechi ye akama toko yo diigiir. Diigiichi yemek jir
ma riina supuk heechirek yeyir. Yeyi Jisas riita siiti tar yatii
jumuk seechir.
20 Seechirek, Jisas rii yechi hiki siitiichichawa boboyen
heri, rii eeta ma riina eecha wor, “Ma, miiti kapasek boboyen
ada bachipoyewa.”
21 Lon maji pokii tar ma ye, Peresi ye awasen awasen
maji batar. Ye eecha wor: “Diita ma rii kapo nama? Rii
God riina kapasek maji bawa? Namapa kapasek boboyen

bachi poyetu? God riitaba saniga keena kapasek boboyen bachipoyetu.”

22 Worek, Jisas rii yechi inyakan eyey herek, rii awasen eecha wor, “Boyewak kwo inyaka eecha hikitu?

23 Boy yo harapa? Ada banak, miiti kapasek boboyen bachipoyer? Ada banak, na sokwa i!

24 Ada kwona mukuchik Ma Yikapwa rii keena diita nosapeka tawey, hapaga boboy riitaka tawey, rii kapasek boboyen bachipoyeken.” Worek, rii yatii tapa har man eecha wor, “Ada miina wocho, na sokwa mi wa gwosii yeechiniga mi akamak i.”

25 Ameya eeta ma rii eyey ma mima yechi miy somak sokwachi ri watar gwosii yeechiniga akamak icharek, God riiti hin harapa yesokwaniga ir.

26 Ma mima ye riina heri, eyey henebarabo hamar. Harapa inyaka wopuakiichi ye God riiti hin yesokwachi wochar: “Apa nota hadabas tar boboy kepin hewa!”

JISAS RII LIVAI RIINA UWAR

27 Worek, Jisas rii sabak ichi takis yan ya tawa ma, riiti hi Livai, riina rii her. Rii riiti takis yan ha tawa akak yicharek, rii her. Jisas rii riina eecha wor: “Ana na sumowu ta.”

28 Worek, rii sokwa riiti eyey boboyen heechi riina somowutar.

29 Worek, Livai rii harapa aboboyen riiti akak Jisas riina nokusha ar. Nokusha atarek, nokwapa nokwapa takis yan yatar ma ye akar ma ye ya yibar.

30 Perisi kaw ye yechi lon maji pokii tar ma ye jisas riiti disaipel yenya ow otii majin batar. Yecha eecha woher, “Boyewak kwo takis yan ya tawa maka kapasek otii tawa maka eecha nousha ato?”

31 Jisas rii awasen yenya eecha wor, “Kepi tawa ma mima yecha dokta riita kiyatayeken wohekasakech. Yaho. Hak otii tawa ma yechaba wohecho.

32 Kwoya hechawa ma yenya ada sugu wopu dareboyeken eena uwak saka yarek. Ada kapasek tawa man ada wonyak, ye sugu wopu dareboyeken eena yar.”

ABOBOY HEECHI TAWA MAJI

33 Ma ycha Jisas riina eecha wor, “Jon riiti disaipel ye aboboy akasakech God riina majibatar. Perisi disaipel ye eechaba otiitar. Wowak, miiti disaipel yecha ukun ab oboboyen ato.”

34 Jisas rii meejichi eecha wor, “Kwo boy hikitu mima ya tawa ma riita riiti apoma yechaka tawey, yecha kapo ukuban ato? Yaho. Eecha otiikasakech.

35 Eeta nedii yakiita eeta mima ya tawa man yeechi ye
inyak yenapa heechikiita. Eeta nedii yecha aboboyen saka
atakiitawak.”
36 Jisas rii diita shiyi tawa majin bar, “Ma ye diita boboy
eecha otiikasakech: ma ye siivatabi akaren diigiichi bonye
siivatabi supun kapakasakech. Yaho. Ye eecha otiiney,
akar siivatabi iipa kapasek siinak, akar iipa bonyeka kiki
siikasakech. Eeta nobo jekiita.
37 Ma ye akar wain uku sakapa meme sapi bonye siitii
woyekiitawak. Iipa uku buwuchi sakanak sapi iipa kapasek
siikiita.
38 Ma ye wain uku akar meme sapi akarebak na woy.
39 Ma ye mashi wain uku awey, ye akar wain ukun kawka
wohekasakech. Ye eecha hikitu mashi wain uku eeta kepi
tawa.”

6

SABAT YO OTIITAWA MAJI

1 Sabat nedii pochi Jisas rii wit sokwa tawa nosapek
chishitar. Chishitarek, riiti disaipel ma yecha wit siiken
siikiiriichi yayaniga tapak neeki siigegichi atar.
2 Perisi kaw ye eecha wor, “Boyewak kwo Sabat nediik
diina otiito? Eeta lo eena eecha wocho, otiikasakech.”
3 Jisas rii yenya awasen wor, “Devit rii riiti wakasa ma
yechaka eecha heechi otiirek kwo kapo eena kadiikasakech?
4 Devit rii God riiti holi akak iyarechi God riiti miy somak
tar geyn yeechiniga yaya eechi riiti wakasa ma yenya kaw
har. Wowak, noti lo eecha wocho, opelen otii tawa ma ye
diita geyn sa saniga a ta. Akar ma por rii diita geyn aney, rii
noti lon wosowoyetu.”
5 Jisas rii kawka eecha wor, “Ma Yikapwa rii Sabaten
harapa tawa ma.”

TAPA HAR MA RIITI NOMA

6 Akar Sabat nedii Jisas rii Ju ma yechi lotu akak wok
iyarechi maji pokii tar. Ma por rii eeta akak tari, riiti mama
yepa tapa har.
7 Worek, lon maji pokii tar ma kaw ye Perisi kaw ye Jisas
riina hechar. Yecha eecha hikitar rii noti lon nediik riikiiney,
nota riina yeechi ye i anasakiita. Yecha hikitar rii kapo Sabat
nediik kapasek tar man otii kepi siiken. Eena riina ye hechar.
8 Worek, Jisas rii yechi inyakan hechar. Hechi rii tapahar
man rii eecha wor, “Na sokwa diika mapo siitii.” Worek, rii
sokwachi eeka siitiir.
9 Siitiirek, Jisas rii yenya eecha wor, “Ada kwona wohecho,
noti lo kapo boy eecha wocho, Sabat nediik boboy kepin na

otii? Kapo boboy kapaseken na otii? Kapo ii eecha wocho ma
yenya na yesokwa ta? Kapo ma yenya na dagiirepoy ta?”
10 Worek, rii yenya mey maka hechi eeta ma por riina
eecha wor, “Miiti tapan na danegwa.” Meejichi danegwar.
Danegwarek, otii kepi siir.
11 Worek, yechi inyaka wopu harapa kwotayer. Yecha Jisas
riina majin ba yey tar. Riina otiik kapasek majin batar.

JISAS RII 12 MAN HISIIR

12 Eeta nediik Jisas rii God riina maji bak kwowuk heechi
ir. Rii eyey niy God riina maji batar.
13 Uhadiirek, rii riiti disaipel uwar. Uwarek, ye yarek, rii
12 man riita hisiir. Rii yenya eecha habatar, Aposel.
14 Aposel diitata: Saimon (rii akar hi har, Pita), riiti
kumwoy, Endreu, Jems, Jon, Pilip, Batolomyu, Matyu,
15 Tomas, Jems (Alpias riiti yikapwa), Saimon (akar hi
Selot).
16 Judas (Jems riiti yikapwa), Judas Iskeriot, rii Jisas riina
komas magiirechir.

JISAS RII MAJI POKIINIGA OTII KEPI SIIR

17 Jisas rii kwowuk taren saka yaniga rii sheysheyek siitiir.
Nokwapa nokwapa riiti disaipel ye riitaka tar. Nokwapa
nokwapa akar ma mima ye Judia nosap tar ma mima,
Jerusalem akamak tar ma mima, somakwotii pa bana bana
tar akama, Taia, Saidon ma mima yecha eyey heechi yaniga
eeka tar.
18 Ye yari, riiti maji meejik eena yar. Yechi kapasek
boboyen hak otii tar boboyen riita otii kepi siiken eena yar.
Ma kaw kapasek spiriteka tari, yarek, Jisas rii yenya otiiniga
otii kepi siir.
19 Eyey ma mima yecha riiti maban neeki her. Worek, riiti
hisaw hapaga tawaga tawa boboyen rii heechirek yechak
irek, ye kepi sokwar.

INYAKAPA HIKI TAWA BOBOY, KWOYA HIKI TAWA BOBOY

20 Jisas rii riiti disaipelen hechi eecha wor,
“Kwo biish tawa ma na kwoya woy hiki. God riiti kigdom,
ri akama, eeta kwoti.
21 “Apa kwo eecha hatawak, kwo na kwoya woy hiki.
Kawopa takiikiisiikiita.
“Apa kwo keyatawak, na kwoya woy hiki. Komas kwopa
hegekiita.
22 “Kwo Ma Yikapwa riina somowutawey, eena ma ye
kwona yuyatawak, nosowoyetanak, maji kubuk pichanak,
eecha wocho kwo kapasek tanak, kwoti inyaka na kwoya
woy hiki.

23 Otiitanak, napa hiki ta! Napa yatii kwoya tosii ta. Kwi
harapa ya hevenek tawa. Yechi wayega yecha piirapet yenya
eechaba otiitar.
24 “Kwo harapa yaka tawa ma harapa kapasek boboy
kwotaka eecha siikiita. Eeta boboy kepi kwotaka tari, eeta
hamawa!
25 “Kwo apa takiikiisowey, kapasek harapa boboy kwotaka
eecha siikiita. Komas kwopa eecha hatakiita.
“Kwo apa hegetawey, kwo komas kwo keyinak keya muk
sakatakiita. Kapasek boboy kwotaka yakiita.
26 Eyey ma ye kwoti hin yesokwaney, napa hecha. Harapa
kapasek boboy kwotaka eecha siikiita. Yechi wayega ye
eechaba woshepii tawa piirapet yechi hin eechaba kepi
batar.

KWOTI OW ANA PICHAWA MA NA RUKUSII TA

27 “Ana meeji tawa ma kwona ada wocho: Kwoti ow
ana pichawa man na rukusii ta. Ma yecha kwona kapasek
otiiney, kwo napa yenya hehar ta.
28 Ma kaw ye kwona maji kapasek baney, kwo napa yenya
maji kepi ba ta. Ma ye kwona kapasek otiiney, kwo napa
yenya God riina maji ba ta.
29 Ma por rii miina wagii yepan pinyey, mii na way yokwan
heechinak sa pi. Ma por rii miiti saket kwoyava yaney, miiti
ruwu tawa siivatabi na haba.
30 Ma por rii boboyen miina wohenyey, eena ha. Ma por rii
miiti boboyen yaney, mii opoche eecha wochatabakech ana
awasen napa ha.
31 Akar ma yecha miina otiichik hikitawey, napa yenya
otiichicha.
32 “Kwota kwona rukusii tawa ma yechaban rukusii taney,
boyewak kwo eecha hikitu kepi boboyen kwotaka yakiita?
Kapasek yo otii tawa ma yecha yenya rukusii tawa ma yenya
rukusiito.
33 Kwota kwona otii kepi siitawa ma yechaban kwota
otii kepi siiney, boyewak kwo eecha hikitu kepi boboy
kwotaka yakiita? Kapasek otii tawa ma ye eechaba yecha-
ban hehareto.
34 Kwo akar man boboyen hataney, kwo eecha hikitaney
rii sapo kapasek yo otii tawa ma ye akar man heechiniga
eechaba hikitu boboy ana awasen hakiita.
35 Yaho! Kwona o ana pichawa ma yenya na rukusii tanak,
na hehar ta. Na yeyada ha ta. Opoche eecha hikitanakech
ada awasen yak. Kwota eecha otiiney, komas hisaw yan
yakiita. Kwo harapa howuk tawa God riiti yikapwa siikiita.
Egeyebak tawa man kapasek yo otii tawa man God riita
hehareto.

36 Kwoti Eepi rii rukusiichi kepi otiitawak, kwo eechaba
napa rukusii otiiba ta.

AKAR MAN ANASAK TAWA MAJI

37 “Akar man kwo opoche wo diimaniga maji anasa-
tanakech. Eecha otiiney, God riipa saka kwona anasaki-
itawak. Kwo opoche akar man kapasek batanakech. Eecha
otiiney, God riipa kwona saka kapasek bakiitawak. Akar
ma yecha miina kapasek otiiney, miiti inyakak kapasek hiki
tawey, na abosuch. Otiiney, God riipa miiti kapasek otii tawa
boboyen riipa abosuchikiita.
38 Akar man na yeyada ha ta. Otii taney, God riipa kwona
hakiita. Otii taney, kwo yatawa boboy takiikiisiik. Otii
taney, kwo ya tawa boboy tapa takiikiisiinak, kaw nosapek
sakakiita. Kwo akar man hatawey, God riipa awasen kwona
eechaba eechaba hatakiita.”
39 Jisas rii diita shiya tawa majin eecha wor: “Ma por rii
riiti miy dumutawey, riipa akar miy dumu tawa ma riin
nobon saka mukuchikiitawak. Riipa eecha otiiney, piiriipa
supuk sakakiita.
40 Maji pokii wakasa ma ye mapo neeki ichawa ma riin
otiipoyechi ye howuk siikasakech. Eyey maji pokii wakasa
ma ye maji pokii hamanak, ye sokwa mapo neeki ichawa ma
tawaga eechaba siikiita.
41 “Boyewak mii miiti kumwoy riiti miyik tawa riigan
hewak, mii saka miiti miy hewak me tapa eeta miiti miyik
tawa?
42 Boyewak mii miiti kumwoyen bato, “Kumwoy, ada miiti
miyik tawa riigan yaken otiito. II mii saka hewak, miiti miyik
tawa harapa me tapa? Mii harapa woshepii tawa ma! Mapo
eeta me tapa miiti miyik mapo tar na ya. Na yanak, komas
miipa hehar hechi kumwoy riiti miyik tawa riigan miipa
yakiita.”

ME SIIK NOMA

43 “Me kepi kapasek siik saka wakiitawak. Me kapasek
sakapa siik kepi wakiitawak.
44 Ma rii me poren hehar henyan siiney, rii siiken henyak,
rii hehar he siitiichikiita. Ma ye arey poko siik kepin
siikiiriikasakech. Ma ye heemi siiken saka mokubu men
siikiiriitawak.
45 Ma kepi rii boboy kepi riiti inyaka wopuk tawak, rii
eena hehar boboy otiito. Ma kapasek rii boboy kapasek riiti
inyaka wopuk tawak, rii eena kapasek boboyen otiito. Ma
por riiti mesek eecha tawey, riiti kuja eeta eechaba otiito.”

MA UPURUS PIIR AKA OTIITO

46 “Boyewak kwota ana eecha habato, ‘Harapa Ma, Harapa
Ma’, Kwo eeji maji saka somowutawak?
47 Eyey ma ye adak yawey, eeji majin meejitawey, somowu
otii tawey, rii diitata:
48 Rii aka otii tar maga tar. Rii harapa aka wa kwotiichi
kwatiin heyik siitiichir. Komas harapa uku ya gamuri eeta
aka sakakasakech.
49 Ma por rii eeji majin meejiney somuwunan siiney, rii
diitata: Rii kapasek aka otii tar maga eecha tar. Rii akan
otiiri, kwatii wa he yey yikasakech. Uku ya gamuri eeta aka
eeta ameya sakar. Kapasek siir.”

7

JISAS RII ROM MA KEPTEN MA RIITI WAKASA MAN OTII KEPI SIIR

1 Jisas riita jecha bar majin ma mima yenya ba hamarek,
riita heechi Kapaneam akamak ir.
2 Rom ma o ana pichawa kepten ma eeka tari, riita riiti
wakasa ma riitaka tari, rii riina rukusii tar. Diita wakasa ma
rii harapa hak otii tar.
3 Kepten ma rii Jisas riita otiir majin meejirek, rii Ju ma
harapa kawen Jisas riina heechirek ir. Jisas riina wohey riiti
wakasa man otii kepi siiken, eena heechirek ir.
4 Yecha Jisas riitak yarek, yecha riina woyasachiyasa
woher, “Diita kepten ma riina na kiyatayi.
5 Rii kepi otiito. Riita noti ma mima yenya rukusiichiniga-
lotu akan nona otiichir.”
6 Worek, Jisas riita yechaka ir. Kepten riiti aka Jisas rii
bana bana tarek, kepten ma rii riiti nareboyek Jisas riina
diita majin wochirek ir, “Harapa Ma, boyewak mii harapa yo
yayawa? Anapa saka kikisiikiitawak eeji akak miita yaken
otiiwey.
7 Eena anapa saka miina yakiitawak. Majin na wo sawo
tanak, eeji wakasa ma riipa otii kepi siikiita.
8 Ada eechabatawa: eeji harapa ma adana tabo yichu. Ada
eeji o ana pichawa wakasa ma yenya tabo yichu. Ada yenya
wo sawonak, yecha otiikiita. Ada diita man eecha wonyey,
‘Na i’, riipa ikiita. Ada akar man eecha wonyey, ‘Na ya’, riipa
yakiita. Ada eeji wakasa man eecha wonyey ‘Na otii’, riipa
otiikiita. An hikitu. Miita wonyak, eeji wakasa ma riipa kepi
siikiita.”
9 Jisas rii diita majin meejirek, rii nyegerabor.
Nyegerabochi rii sokwa siitiichi maji somowu tar ma yenya
wor, “Ada diita yikadey hiki siitiichichawa boboyen Isrel
ma mimak yechaka hekasakech.”

10 Worek, heechirek ir ma ye Jisas riina heechi Kkepten
riiti akak iyarer. Iyarechi ye yasaya her eeta wakasa ma rii
kepi siir.

JISAS RIITA MIBIYA MIMA SIITI YIKAPWAN OTIINIGA YESOKWAR

11 Komas ameda nedii Jisas riita akar akamaka ir. Eeta
akama siiti hi Nen. Riiti disaipel ye nokwapa nokwapa akar
ma ye riitaka eecha ir.
12 Jisas riita akama inyi nubereja iyarerek, ma mima ye
har man yemek jichi kiyaniga yatar. Har ma rii mibiya mima
siiti yikapwa podareba tar. Nokwapa nokwapa kata akama
ma mima ye siitaka eecha tar.
13 Harapa Ma rii siina hechi rii inyakapa hikichi eecha wor,
"Ni opoche keyatanakech."
14 Worek, rii i bana bana siitii har ma riiti yemen tapak
how neekir. Neekirek, yemek kiyatar ma ye siitiir. Siitiirek,
Jisas rii eecha wor, "Hadeyey ma, ada miina cheyeto na
sokwa."
15 Worek, har ma rii sokwa yiniga maji bar. Worek, Jisas
rii diita kepi siir yikapwan riiti nokwapa siina awasen har.
16 Eyey ma mima ye eena harapa akiichi God riiti hin
yesokwachi wor: "Harapa piirapet por rii notaka eecha
sokwar. God riita riiti ma miman yesokwaken yar."
17 Diita maji eeta Judia akama akamak i ye yatar.

UKU YEECHIR JON MAJI HEECHIREK IR MA

18 Uku yeechir Jon riiti disaipel yecha Jon riina Jisas riita
otiir boboyen wor.
19 Worek, Jon riita disaipel upurusen uwarek riitak yar.
Yarek, riita Harapa Ma riina diita majin woheken heechirek
ir. "Mii boy kapo komas yak wochar ma. No boy kapo akar
man kowukiita?"
20 Yecha Jisas riitak yarek, yecha eecha wor, "Uku yeechi
tawa Jon riita miina woheken sinya heechiwak yawa, 'Mii
boy kapo komas yak wochar ma. No boy kapo akaren
kowutakiita?' "
21 Eeta nedii Jisas riita nokwapa nokwapa man otii kepi
siir. Nokwapa nokwapa hak otii tar boboyen, miy dumu-
tarin, kapasek gabak tar man otiiniga kepi siir.
22 Jisas rii Jon riita heechirek yar ma yenya awasen wor,
"Na awasen i Jon riina kwota her boboyen meejir boboyen
napa sawo. 'Mi dimur ma ye hecho, yatii kapasek tar ma
ye chishitu. Nomaka tar ma yenya otii kepi siibar. Mabiya
giitar ma ye meejito. Har ma yenya otii yesokwa yichir.
Kiiriisiiposii tawa ma yenya God riiti hadabas majin sawoto.

23 Ma por riita ana hiki siitiichichawa boboyen abo-
suchutanan siiney, ada komas yak wochar ma eena hiki-
taney, riipa kwoya woy hikikiita.”
24 Jon riita heechirek ir ma piiriita Jisas riina heechirek,
Jisas rii uku yeechir Jon riina maji sawo tar, nokwapa
nokwapa ma yenya. Rii ma mima yenya eecha wor, “Kwo
mashi Jon rrina me biish tar eemek i heri kwo boyen heken
eena hikitar? Kwo kapo wohija sowa howu tarin eena i
heken hikitar?
25 Boyega kapo kwo i her? Kapo kwo i ma por rii siivatabi
kepin ruwutarin heken eena ichar. Yaho. Na meeji. Diita
yikadey ruwu tawa ma ye anadii boboy kepi yechaka tawey,
ye eeta diita nosapen aka tabo yichawa ma yechi akak yichu.
26 Ana no wo, kwo boyen heken eena hikitar? Kapo
piirapet poren heken eena hikitar? Ayo, ada kwona wocho,
piirapet ye eeta karakada, kwota heri rii eeta harapa.
27 Mashi keyir maji eeta riina eecha wor, na meeji: God rii
eecha wocho:
‘Eeji maji yeechi ye ichawa ma eetata.
Ada heechinak, riita kwotaka mapo inyak,
riipa nobon kwona takiichikiita.’ ”
28 Jisas rii kawka eecha wor, “Jon riita diita nosap maka
tawey, rii eeta harapa, eyey nosap ma yecha karakada.
Wowak, ma por rii God riiti eemek tawey, rii eeta harapa,
Jon riita karakada.”
29 Eyey ma mimaka takis yan ya tar ma yechaka Jon
riita wo sawor majin meejir. Ye meejichi God riiti majin
sumowurek, Jon riita yenya uku yeechir.
30 Worek, Perisi ye, lon maji pokii tar ma ye God riita yenya
mukuchir boboyen ye nasowoyer. Nasowoyerek, yen Jon rii
saka uku yeechirek.
31 Jisas rii kawka eecha wor, “Diita nedii ma ye boyega
shecha taken otiito?
32 Yikapwa ye anemesh roko tawa eemek anemesh roko
tawaga ye eechaba tawa. Yikapwa kaw ye akaren uwachi
wocho:
‘No kwona sagey mambu piita tawey, kwo
hokwa tosokasakech.
Nota inyakapwa hiki hokwan chichawey, kwo
chibakasakech.’

33 Uku yeechir Jon rii yari, gey akasakech, wain uku
abakasakech. Worek, kwo eecha wor, ‘Rii gabaka tawa!’
34 Ma Yikapwa, Jisas, rii yari, geyn atari, wain uku abatari,
kwo eecha wor, ‘Diita man na he! Rii geyn harapa atawa ma,
wain uku atawa ma. Rii takis yan ya tawa ma riiti nareboy!’

Rii kapasek otii tawa ma yechi nareboy! Diita kwota otii
tawa abo.
35 Nago, kata ma ye God riiti inyakaka boboyen yataney,
yecha hiki siitiichichu eena eeta boboy siiken.”

JISAS RII SAIMON, PERISI MA, RIITI AKAK EEKA IR

36 Perisi ma por rii Jisas riina aken woher. Woherek, Jisas
rii riiti akak iniga aken hey yir.
37 Kapasek otii tar mima kata akamak yichar. Sii meejir
Jisas rii Perisi ma por riiti akak otii atar majin sii meejir.
Meejichi sii kwowa ya tawa uku botolek yeechi sii neeki Jisas
riitak ir.
38 Irek, sii Jisas riiti magiirek yatii jumuk bana bana siitii
keya tar. Keya tari keya muku Jisas riiti yatiik saka tar.
Saka tarek, sii masebiyak yatiin bachichi omoreramorechi
kwowa ya tawa ukuk gwotiir.
39 Worek, eeta Perisi ma rii Jisas riina aken woheririi
mayama hikir: “Diita ma rii piirapet siiken taney, rii waga
hikitu diita mima sii riina neediwey sii kapasek.
40 Jisas rii Saimon riina eecha wor, “Saimon, ada miina
maji bak.” Rii awasen eecha wor: “Ayo, maji pokii ma, na
ba.”
41 Jisas rii eecha wor, “Ma upurus piiriitana, ma por rii yan
hari, piiriita riina komas awasen apa hakiita. Ma por riin 100
dola harek, ma por riin 10 dola har.
42 Worek, piiriita riina awasen yan hakasakech. Piir
yan biish tar. Worek, rii piiriiti awasen hanan bokonar.
Worek, ada miina wohecho: Shecha tawa ma rii riina harapa
rukusiit?”
43 Waimon rii awasen wor, “An eecha hikitu kata ma
rii harapa ya mayakan abosuchir rii eena harapa riina
rukusiito.” Jisas eecha wor, “Saimon mii eeta siiken maji
bato.
44 Worek, Jisas rii mima siina dareboyechi Saimon riina
eecha wor, “Miita diita mima siina na he. Ada miiti akak
yawa. Yawey, miita ukun yeechi yaya yatii eejinsaka uku
yeetiiwak. Wowak, mima siita siiti miy ukuk yatii eneeka
uku yeetiiwa. Yeetiiwak, siiti masebiyak bachuwa.
45 Ada yawak, miita ana saka harenaka yaya omor-
eramorewak. Wowak, siita ada ya sayawak siita eeji yatiin
omoreramorewa.
46 Miita kwowoka ya tawa kwar eeji masekiik gwoti-
ikasakech. Siita eeji yatiin kwowa ya tawa kwar gwotiiwa.
47 Ada miin maji wocho, siita ana harapa rukusiitawey,
ii eeta mukuchichu siiti harapa kapasek otii tawa boboyen
bachipoyewa. Ma ye karakada kapasek boboyen bachi

poyeney, ye mukuchichu ye rukusii tawa boboy eeta karakada tawa.
48 Worek, Jisas rii mima siina eecha wor: “Niji kapasek boboyen eeta bachipoy hamawa.”
49 Worek, cheyek yichar ma ye awasen awasen maji batar, “Dii kapo nama rii kapasek boboyen bachipoyetu?”
50 Jisas rii mima siina eecha wor, “Niji hiki siitiichichawa boboy eeta ninya otii kepi siichuwa. Na i inyaka kwoya hiki i.”

8

MIMA KAW YE JISAS RIITAKA EECHA CHISHITAR

1 Komas Jisas rii karakada akaman harapa akaman God riiti hadabas kigdom majin sawoken eena i ye yatar. Riiti 12 disaipel ye riitaka eecha chishitar.
2 Mima kaw ye riitaka eecha ibatar. Yenya riita kapasek gaba hak otii tawa boboyen eena otiiniga kepi siir. Maria siitaka 7 kapasek gaba siitaka tarek, Jisas rii eeta yeechi rabor. Siitihi Magdala. Sii ibatar.
3 Herot riiti wakasa ma, Susa, riiti mima Joana sii eeta ibatar. Susana siitaka akar nokwapa nokwapa mimaka eecha ibatar. Ibatarek, yecha Jisas riina riiti disaipel ma yenya kiyatay tar. Yecha yenya aboboy tokochi yenya havatarek, heharetar.

WIT SIIKEN RABOR NOMA

4 Nokwapa nokwapa ma mima yechi akamak heechi Jisas riitak yar. Nokwapa nokwapa ma mima ye ya yopowurek, Jisas rii diita shiya tawa majin yenya wor:
5 “Ma por rii wit yechi siiken nosap rabok ir. Rii siiken rabo tari, siik taw eeta nobok sakar. Nobok sakarek, ma ye yatiik piitiir. Apo ye hechi atar.
6 Siik kaw eeta papaka tawa nosapek eeka sakar. Sakari, sokwachi ameya reekesiir. Boyewak? Nosap ukukasakech eena reekesiir.
7 Siik kaw eeta yeemika tawa poko hek eeka sakar. Sakari, eeta pokok eeka gamupoyer.
8 Siik kaw eeta nosap kepik sakar. Sakari, eeta harapa sokwachi siik kepin war. Wit por siik 100 watar.” Worek, Jisas kawka eecha wor, “Ma mabiyaka taney, meejik wonyey, na meeji.”

SHIYA TAWA MAJIN JISAS RII SAWO MUKUCHIR

9 Jisas riiti disaipel ye Jisas riina diita shiya tawa maji mun mukuchiken eena woher.
10 Jisas rii awasen eecha wor, “God riiti veenyi tawa boboy eena kwona hikiken har. Akar ma yenya shiya tawa majik

eeka yato. Yatawak, yecha eena hechi hikikasakech. Yecha meejichi mabiya hehar meejikasakech.

SHIYA TAWA MAJI SIITI MU

11 “Diita shiya tawa maji eecha wocho: eeta wit siik eeta God riiti maji.
12 Kata siik nobok sakari dii eeta majin ma kaw ye meejitawak, Gaba riita yaniga majin mesek taweyn yeechi raboto. Gaba rii eecha hikitu: “Kapo yepa God riina hikinak, riipa yesokwa yichikiita.” Eena rii majin yeechi raboto yechi inyakak tawey.
13 Kata siik papaka tawa nosap sakari, dii eeta majin ma ye meejichi kwoya hikitu. Wowak, diita maji biish shebo shebo otiito. Inyaka wopu yechi yik i ye yakasakech. Yecha riina ameda hikichi abosuchichu. Komas otii otii henya nedii yanak, yepa nobo kepin heechi kapasek ikiita.
14 Kata siik yeemik tawa pokokeeka sakari, dii eeta majin ma ye meejichi ameda sokwachi siik wakasakech. Diita nosap tawa boboyen inyakapwa hikitawey, yan hiki tawey, anemeshe roko tawey, eeta God riiti majin gamu poyetu.
15 Kata siik nosap kepik sakari, dii eeta majin ma ye meejichi mesekiik heechi majin somowuchiniga i i iniga yecha siiken wato.”

HABA GAMU MAJI

16 “Ma ye haba hayechi gwosiik gamukasakech. Ehey kuruk har veenyikasakech. Hayechi ye cheyek kowu yichitu. Yichitawak, ma ye wok yasayanak yama hecho.
17 Eyey boboyen diita apa veenyi tawey, komas eeta geenyik siikiita. Eyey boboyen dasiipiitari, komas yesha hechi geenyik yamak yesokwa yichikiita.
18 “Kwo na hehar meeji ta. Kata ma ri boboyeka riita tawey, komas riina kawka hakiita. Kata ma rii boboy biish tawey, komas kata boboyen rii hikitu eeta riiti eena yeechi ye ikiita.”

JISAS RIITI NOKWAPA KUMWOYEKA BAR MAJI

19 Jisas riiti nokwapa Jisas riiti kumwoyyecha riitak yar. Yarek, yecha riitaka bana bana siitiikasakech. Nokwapa nnokwapa mima ma tarek, eena ya bana bana siitiikasakech.
20 Ma por rii Jisas riina eecha wor, “Miiti nokwapa miiti kumwoy yecha sabak siitiitawey, miina heken kowutu.”
21 Worek, Jisas riita eyey ma mima yenya eecha wor, “Kata ma mima ye eeji maji meejichi somowuchi otiitawak, dii eeta eeji awi eeji kumwoy.”

JISAS RII SOWA YATAREK EENA WOREK HA YE YIR

22 Nedii pochi Jisas riita riiti disaipel yechaka jabiirek i ye
ichi yenya eecha wor, “Nota reekichi kata yokwa pagiirebak
ik.” Worek, yecha heechi ir.
23 Jabiir icharek, Jisas rii watar. Watarek, harapa sowa yar.
Sowa yarek, jabiir uku siiva woyer. Siiva woyerek, ameda
ameda kapasek siik otiitar.
24 Worek, disaipel ye Jisas riina ya cheyichi eecha wor,
“Harapa Ma, Harapa Ma, nota hak otiito.” Worek, Jisas rii
sokwachi sowa yatarin uku boro sokwa tarin anacheker.
Worek, eeta sowa eeta uku boro eeta siir. Siirek, eeta biish
tar.
25 Worek, rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Kwo hiki
siitiichichawa boboy siitak tawa?” Worek, ye akiichi
henebarabo taniga awasen awasen eecha wor, “Diita ma rii
kapo nama? Rii sowan anachekerek, uku boro anacherek,
eeta siir.”

JISAS RII KAPASEK GABAKA TAR MAN OTII KEPI SIIR

26 Worek, yecha jabiirek i Gegesa nosapek igayer. Diita
nosap Galili nosap pagiireba yepak tar.
27 Jisas rii gayechi rii yatii nosapek pagiirebak howu
piitiirek, kapasek gabaka tar ma por rii akaman heechi ya
Jisas riina jawur. Eetama rii maba siivatabi ruwukasakech.
Riita riiti akak yikasakech, wakasakech. Rii tiiremo papa
supuk wok eeka yichar.
28 Rii Jisas riina hechi aya harapa uwatar. Rii ya Jisas
riiti yatii jumuk saka waniga harapa wor, “Jisas mii Harapa
Howuk Tawa God riiti Yikapwa! Miinawa, mii boy boboyen
ana otiik yawa? Ada miina woyasachiyasato, miita ana
pikasakech.”
29 Jisas rii kapasek gaban eecha bar. Nokwapa nokwapa
nedii eeta kapasek gaba rii riina hehar neeki siitiichichar.
Ma ye riina yatii tapa sen pokok kiitiitar. Kiitiitarek, rii
neekichi ma biish tar eemek heechi ir. Kapasek gaba rii riina
otii poyechirek rii ir.
30 Jisas rii riina woher, “Miiti hi na haba, ii boy?” Rii
awasen eecha wor, “Eeji hi eeta nokwapa nokwapa.” Boy-
erek rii eecha wor, Nokwapa Nokwapa? Nokwapa nokwapa
kapasek gaba riiti wok irek, eena riiti hi eecha habar,
Nokwapa Nokwapa.
31 Eeta kapasek gaba riitak tari, ye Jisas riina woy-
asachiyasar, “Hi uwu tawa kapasek supuk saka wochinak
ik tawak.”
32 Worek, nokwapa nokwapa poyi ye kwowuk a yey tar.
Tarek, kapasek gaba ye Jisas riina woyasachiyasa woher,

“Noti poyeka eecha ik!” Jisas rii yenya awasen eecha wor,
“Na i.”
33 Worek, kapasek gaba ye eeta man heechi i poyi yechi
wok i siir. I siirek, poyi ye kwowu heechi amaba iniga paka
duruniga uku aniga ha hamar.
34 Worek, poyin siitii kowu tar ma eena hechi ameya
heechi akamak, akak iniga ye diita otiir noman eena
sawotar.
35 Ma mima ye meejichi akaman heechiniga hek ir. Yecha
Jisas riitak ya her. Kapasek gaba heechi tar ma rii Jisas riiti
yatiin jumuk keyi yir. Rii siivatabi ruwur. Rii riiti marenoku
inyaka wopu eeta opoy kwoya woy hikitar. Worek, eyey
yecha akiir.
36 Eeta ma ye heri yecha akar ma yenya sawor. Kapo
boyega shecha otii kepi siir.
37 Worek, eyey Gegesa ma mima ye Jisas riina heechinak
iken eena woher. Yecha harapa akii tar eena woher. Worek,
Jisas rii jabiir i yeyichi heechi ir.
38 Kapasek gaba heechi tar ma rii Jisas riina woy-
asachiyasar, “Ada miitaka eecha ibak.” Worek, Jisas rii riina
bokoneechirek ir.
39 Rii eecha wor, “Mii miiti akamak na i. God riita miina
otii kepi sowey, akar ma yenya napa sawo ta.” Worek, eeta
ma heechi riiti akamak ichi rii akamak tar man Jisas rii riina
otiichirin eena sawo tar.

JAIRAS RIITI MIMA YIKAPWAN, AKAR MIMAN JISAS RII OTII KEPI SIIR

40 Jisas rii pagiireba yepak i gayerek, nokwapa nokwapa
ma mima ye riina kowu tarek woshiatar.
41 Worek, ma por rii, riiti hi Jairas, rii yar. Rii eeta akama
Ju ma yechi lotu akan harapa ma tar. Yarek, rii Jisas riiti yatii
jumuk i sakar. Saka wochi rii Jisas riina riiti akak yeechi ye
ik eena rii woyasachiyasa tar.
42 Riiti mima yikapwa sii eeta podateba sii harapa haken
otii tar eena rii Jisas riina woher. Jisas riita irek, nokwapa
nokwapa ma mima ye ya riina somowutar.
43 Worek, mima pochi sii tari, siiti maba pi 12 sukwiya
yabatar. Yabatarek, ma ye siina otii kepi siikasakech.
44 Worek, eeta mima sii Jisas riiti magiirek yaniga riiti
siivatabin howu dagiirer. Dagiirerek, eeta siiti yatar pi
ameya kepi siir.
45 Worek, Jisas rii woher, “Nama ana howu dagiirewa?”
Eyey ma mima eecha wor, “Yaho.” Worek, Pita rii riina eecha
wor, “Harapa Ma, nokwapa nokwapa ma mima ye miitaka
ya yopo wochi siitiito.”

46 Jisas rii eecha wor, “Ma kaw mima kaw por ana howu
dagiirewa. Eeji harapa boboy eeta ana heechi iwa, an
hikiwa.”
47 Worek, eeta mima sii hikir Jisas riita siina hehar he
hamar. Worek, sii heneba rabochi nubu nubuniga Jisas
riitak yar. Yarek, sii Jisas riiti yatii jumuk saka war. Eyey ma
yechi mi somak tarek, sii Jisas riina wor, “Ada miina howu
dagiir hewak, ada eeta ameya kepi sowa.”
48 Worek, Jisas rii siina eecha wor, “Eeji yikapwa, niji
siitiichichawa boboy eeta ninya otii kepi siichuwa. Niji
inyaka wopu sapa eshar i.”
49 Riita diita majin batarek, maji wochirek ir ma rii Jairas
riitiakan heechi yar. Rii Jairas riina eecha wor, “Opoche mii
Harapa Ma riin kawka wohechanakech. Miiti yikapwa sii
eyey har.”
50 Worek, Jisas rii meejichi Jairas riina wor, “Opoche
akiitanakech. Na hiki siitiichicha. Siita otii kepi sokwak.”
51 Akak iyarechi rii Pita, Jon, Jems, yikapwa siiti awi, eepi
yechaka aka wok eechaiyarer. Rii akar ma mima yenya
anacheker.
52 Eyey ma mima ye eeka tari, ye diita yikapwa siita kechi
keyatar. Worek, Jisas rii eecha wor, “Opoche keyatanakech.
Yikapwa hakasakech. Sii biish wato!”
53 Worek, ye riina hegi ye itar. Yecha eecha hikitar sii eeta
eyey har.
54 Worek, Jisas rii siiti tapan neekichi cheyir: “Yikapwa na
sokwa.”
55 Sii saniyeechi sokwar. Sokwarek, Jisas rii eecha wor,
“Aboboyen na yeechi siina hava.”
56 Worek, siiti awi, eepi heneba rabor. Jisas rii piiri-
ina wo sawor, “Ada otiiwa boboy opoche akar ma yenya
sawotanakech.”

9

JISAS RII 12 APOSEL YO HAR

1 Jisas rii riiti 12 disaipel yenya uwarek, ye yar. Yarek,
rii harapa hapaga boboyen yenya har. Yenya harek, yecha
keena kapasek gaba yenya yeechiniga rabor. Yecha keena
hak otii tar boboyen otiiniga kepi siir.
2 Worek, rii God riiti majin sawoken, hak otii tar man
yesokwa otii kepi siiken eena heechirek ir.
3 Rii yenya eecha wor, “Kwo inyak, boboyek ye ikasakech.
Kubu na heechi i. Aboboy woyi kwo na heechi iba.
Aboboyen, yan, maba riki upurusen na heechi iba.
4 Ma rii kwona woshianey, kwo kata akamak eeka
yichanak, riiti akakbak napa eeka kiki sii.

5 Ma mima ye kwona woshianan siiney, eeta akama na
heechi i. Heechi ik otiinak, yatii cherin napa panebut
pakachi heechi i. Diita eecha otiina boboy eeta yenya o
batawa boboy."
6 Worek, riiti disaipel ye riina heechi eyey akamak i ye
yatar. I ye yatarek, yecha hadabas majin sawotar. Yecha
hak otii tar man otiiniga kepi siir.

HEROT RII MEEJI SOMOYETAR

7 Herot, rii Galili nosap aka tabo yima, rii nokwapa
nokwapa Jisas rii otii tar boboyen meejichi rii somoyetar. Ma
kaw ye eecha wor, "Uku Yeechir Jon rii awasen saniyar."
8 Akar ma ye eecha wochar, "Akar mashi mashi tar piirapet
hachiniga riita eeta awasen saniyar."
9 Herot rii eecha wor, "Ada Jon riiti borowaga dagii rabor.
Diita otii tawa boboyen ada meeji tari, kapo nama otiito?"
Worek, rii Jisas riina heken eena otii otii hechar.

JISAS RII 5000 MA MIMA YENYA HAVAR

10 Jisas riiti aposel yecha awasen yar. Yarek, yecha Jisas
riina yecha otiir boboyen sawor. Saworek, rii yechaka eecha
Betsaida akamak yecha saniga heechi eeka ir.
11 Ma mima yecha meejichiniga, ye nokwapa nokwapa
riina somowutar. Somowutarek, Jisas rii yenya woshia ye
ichar. Rii yenya God riiti kigdom majin sowotar. Rii hak otii
tar man otiiniga kepi siir.
12 Ya ye i nedii riiti 12 maji pokii tar ma ye Jisas riitak yar.
Yeechi eecha wor, "Diita ma mima yenya na heechinak sa
i. Heechinak sa inyak, yecha akama aka diika tawey, ichi
aboboyen anak, wak otiinak, sapa wa. Diita eem no tawey,
makasakech."
13 Meejichi Jisas rii yenya eecha wor, "Kwotaba aboboyen
napa yenya hava." Yecha awasen eecha no i aboboyen diita
eyey ma mima yenya tokochik?"
14 5,000 ma mima diika eemek tar. Jisas rii riiti disaipel
yenya eecha wor, "Na wonyak, sa i saniga saniga yopochi
chichi yi. 50-50 yopo chichichi yi."
15 Disaipel ye otiirek, eyey ma mima ye hey yichar.
16 Worek, Jisas rii geyen yokotapa yeechi emiyep upurusen
yeechi, neriin mow hechi God riina woshiachi geyen reekii
reekiichi, ma mima yenya homochiniga, haken riiti disaipel
yechaka har.
17 Eyey ma mima ye atarek, ye eeta biidiir. Worek, disaipel
ye gey kawen yeechi yaya 12 wasahaya kwowuk eeka woyi
takiikiisiir.

PITA RIITA EECHA WOR: JISAS RII EETA KRAIST

18 Nedii pochi Jisas rii God riina saniga maji ba tarek,
disaipel riitak yar. Rii yenya eecha woher, “Ma mima ye ana
kapo shecha wocho? An nama?”
19 Yecha awasen riina eecha wor, “Ma kaw ye eecha wocho
mii eeta uku yeechir Jon. Akar ma ye eecha wocho mii
eeta Ilaija. Akar ye eecha wocho, mii eeta mashi saniyar
piirapet.”
20 Rii yenya eecha woher, “Kwo shecha hikitu. An nama?”
Pita rii riina awasen wor, “Mii eeta God riiti Kraist’ Yak
wochar ma.”

JISAS RII RIITI KAPA MEEJI HA TAWA BOBOY YAK TAWA MAJIN WOR

21 Worek, Jisas rii riita bana majin akar man sawonakech
eena anacheker.
22 Rii eecha wor, “Eeta Ma Yikapwa rii sapa harapa kapan
sapa meeji. Riina Ju yechi harapa ma ye sapa nasowoy
ta. Harapa opelen otii tawa ma ye, lon maji pokii tawa ma
ye riina sapa nasowey ta. Yecha riina sowakworek, yadii
piiriichar hamanak, riin saniyanak, yesokwakiita.”
23 Worek, rii eyey ma miman eecha wor, “Ma por rii
adaka iken gegiyaney, rii sapa keena riita ichawa nobon
sapa heechi. Rii sapa eyey yadii riiti nobon heechiniga ana
sumowuchiniga ha tawa nobobak i.
24 Kata ma rii riiti nobon heechiney, eeji hik yaney, riipa
eechaba eechaba takiita. Hadabas nobok riipa ikiita.
25 Ma por rii diita nosapek tawa eyey boboy nokwapa
nokwapa riitaba yaney, riiti mesek wurubuyareboney, rii
boyega shecha takiita? Riipa kapasek siikiita.
26 Ma por rii adana hiibiya riipa yanak, riipa riina hiibiya
yakiita. Ma Yikapwa riipa yanak, riipa Eepi riiti hadabas
boboyeka yayakiita. Yanak, Holi eje yechi hadabas boboy
riitaka eecha yakiita.
27 Ada majin siiken wocho ma kaw diika tawey, ye God riiti
kigdom mapo henyak, komas ye hakiita.”

GOD RIITI HADABAS BOBOYEN JISAS RIITAKA YAR

28 Rii diita majin ba hamarek, wik pochi hamar. Hamarek,
Jisas rii Pita, Jon, Jems yenya yeechiniga kwowuk God riina
maji baken eena ir.
29 Rii God riina maji batarek, riiti miy soma akar mabak
dariiboyer. Riiti siivatabi apoma siir.
30 Ameya ma upurus piiriita riitaka maji batar. Piiriita eeta
Moses, Ilaija.
31 Hevenek tawa hadabas boboy kepi piiriitaka eecha
yar. Yarek, maji batar. Jisas riita Jerusalem akamak i ha

nedii eena batar. God riiti hikichi otiina boboyen Jisasrii
sumowuken eena bar.
32 Pita, riiti nareboy, yecha wachi sokwar. Sokwachi yecha
Jisas riiti hadabas boboyen ma upurus riitaka bana bana
siitii tarin her.
33 Ma piiriita Jisas riina heechi iken otiirek, Pita rii eecha
wor, “Harapa Ma, eeta kepi nota eecha diika tawa. Nota
aka piiriichar otiik. Miina pochi otiichik Moses riina pochi
otiichik. Ilaija riina pochi otiichik.” (Rii diita maji wori, rii
saka hehar hikichi barek, pamenabar.)
34 Rii ba tarek, hejagwayap ya saka bana bana siir. Bana
bana siirek, disaipel ye akiir.
35 Gamurek, aya eeka eecha uwar, “Dii eeta eeji Yikapwa.
Ada riina hisiiri, riina hapa meeji ta!”
36 Aya uwa hamarek, Jisas rii saniga siitiitar. Worek,
disaipel ye diita majin anadii ma yen saka sawotarek. Yecha
her boboyen ye anadii saka barek.

JISAS RIITA GABAKA TAR YIKAPWAN OTIINIGA KEPI SIIR

37 Iyi yadii yecha kwowuk heechi ye irek, nokwapa nok-
wapa ma mima ye riina nobok i jawor.
38 Ma por rii nokwapa nokwapa mima ma yechi nediik
siitiiniga Jisas riina uwar, “Maji pokii ma, ada miina woy-
asachiyasato, eeji yikapwa podat riina na ya he!
39 Kkapasek gaba eeta riina pichawak, rii harapa uwachi
nosapeka saka hikisha yeshachi kujak sogweya yar. Eeta
riina pishamanek tawey, eeta boboy riina ameya heechi
ikasakech.
40 Ada miiti disaipel yenya woyasachiyasarek, yecha rabo-
ken otii heri, ye saka kiki siirek.”
41 Jisas rii awasen eecha wor, “Kwo hiki siitiichinyan biish
tawa ma siiken. Kwon sabwiya yeechi kapasek nobok heechi
tawak ichawa ma. O! Shasha nedii ada kwotaka takiita?
Shasha nedii diita nomoya tawa boboyen ada kiyakiita?
Worek, rii ma riina eecha wor, “Miiti yikapwa na yaya!
42 Yikapwa yatarek, eeta kapasek gaba rii riina otiichirek,
rii nosapek sakachi hikisha yeshar. Worek, Jisas rii kapasek
gaban riina wo sowurek, yikapwan otii kepi siirek, rii riina
riiti eepi riina awasen har.
43 Eyey ma mima ye God riita harapa hapaga otii tar
boboyen herin, ye eena harapa nyegerabor.

JISAS RII RIITI HA NEDIIN KAWKA YENYA BAR

Ma mima ye Jisas riita otiir yon harapa hikitarek, Jisas rii
riiti disaipel yenya eecha wor,

44 “Diita ada kwona wonya maji opoche abosuchi-
tanakech! Ma Yikapwa riin yeechi akar ma yechi tapak how
hakiita.”
45 Worek, yecha meejichi saka hikirek. Diita otiitana maji
mu yenya veenyir. Eena ye meejikasakech. Yecha akiitar
eena yecha riina diita maji saka woherek.

KAPO NAMA EETA HARAPA?

46 Disaipel ye awasen awasen ow maji batar. Eecha wochar
nama notaka tawey harapa?
47 Jisas rii yechi inyakan heri, rii karakada yikapwan
yeechi yaya riitaka siitiir.
48 Siitiirek, yenya eecha wor, “Kata ma rii diita yikadey
yikapwan eeji hik yaney, rii anapa eechaba yakiita. Kata ma
rii ana yaney, rii ana heechirek yar ma riina eechaba yakiita.
Kata ma rii kwotak karakada hiki tawey, rii harapa mayaka
tawa.

MA KWONA OW OW TANAN SIINEY, EETA KWOTI MA APOMA

49 Jon rii eecha wor, “Harapa Ma, nota her ma por rii
miiti hin habachiniga gaba yenya rabotar. Herek, nota riina
anacheker. Rii notikasakech. Eena anacheker.”
50 Jisas rii awasen eecha wor, “Opoche anacheketanakech.
Kata ma rii kwona ow otiinan siiney, rii kwona otiichichu.”

SAMERIA AKAMA MA MIMA YE JISAS RIINA SAKA YAREK

51 Jisas riina hevenek yeechi ye inya nediik yarek, Jisas rii
Jerusalem akamak iken hikitar.
52 Hikichiniga rii ma kawen mapo wochirek ir. Wochirek
irek, ye Sameria akama pochi Jisas riiti boboyen sa-
yarechichak iyarer.
53 Iyarerek, ye Jisas riita yechi akamak yanan yuyar. Rii
Jerusalem akamak iken hikitarek, eena ye saka riina yarek.
54 Disaipel Jems, Jon piiriita hechi eecha wor, “Harapa Ma,
mii kapo hikitu nota hevenek tawa hin wonyak ya saka ma
yenya uwunak, eeta akamak hika suw hamakiita.”
55 Worek, Jisas rii dareboyichi awasen yenya ow maji bar.
Worek, ye akar akamaka ir.
56 (-)

MA KAW YE JISAS RIINA SUMOWUTAKEN HIKITAR

57 Yecha nobok icharek, ma por rii eecha wor, “Eyey akama
miita ik otiiney, ada miina sumowu ibakiita?”
58 Jisas rii riina eecha wor, “Kwashika tawa asa yecha supu
nosapek tawa. Apo ye wosiik tawa. Wowak, Ma Yikapwa rii
wa eemekasakech.”

59 Rii akar ma riina eecha wor, “Ana na sumowu ta.”
Worek, rii awasen eecha wor, “Harapa Ma, ada mapo i eeji
apokon tiiriimok chik.”
60 Jisas awasen eecha wor, “Har ma yecha sapa ha tawa
ma yenya tiiriimok chi cha. Miita na inyak God riiti kigdom
majin na sawota.”
61 Akar ma por rii eecha wor, “Harapa Ma, ada miina
sumowutakiita. Nago, ada mapo kata ma yecha akamak
taweyn, ada mapo i woshi ak.”
62 Jisas rii riina eecha wor, “Ma por rii riiti tapak eyiga
tawa boboy neeki tawey, komakin mey hechaney, rii God
riiti kigdom sayerekasakech.”

10

JISAS RII 70 DISAIPEL WOCHIREK IR

1 Dii eeta hamarek, eeta Harapa Ma rii 70 ma yenya hisiir.
Hisiichi rii yenya keyibor. Upurus upurus heechirek ir. Eyey
akama Jisas riita komas iken eena yenya heechirek ir.
2 Rii yenya eecha wor, “Nokwapa nokwapa boboy sagii
nowoka tawa. Tawak, eeta eem ameda yo otii tawa ma tawa.
Nowo kow ye iivii hamakasakech. Kwo na Harapa Nowok
Tawa Ma riina na maji ba ta. Rii ma kawka yeechi heechinak
sa i yo kawka sa otii ba ta. Eena na wohe cha.
3 Na i! Ada heechiwak, kwo sipsip yi tawaga eecha tawak,
ada kwona heechiwak kwashik tawa harapa aqsa tawa
eemek ichu.
4 Kkwota ya kwo ye ikasakech. Aboboy woyi tawa kwo,
yatii ruwu tawa boboy ye ikasakech. Kwo nobok inyak, ma
yenya jawoney, maji bakasakech.
5 Kwo akak i yowunak, mapo na eecha wor: Kwo na inyaka
kwi eshar ta!
6 Inyaka kepi tawa ma kaka tawey, kwoti woshia tawa
boboy riitaka sa eecha sii. Eecha tanan siiney, kwoti woshi
a tawa boboyen na awasen yeechi yaya.
7 Kwo eeta podar akak eecha na kiki sii. Ye aboboyen
ukun kwona havaney, kwota na kiki a. Wonyak yo otii tawa
ma ye yan sa ya ta. Kwota opoche akar aka podar podar
ichanakech.
8 Kwo akamak iyarenak, ye kwona woshi anak yechi
aboboyen kwona banak napa a.
9 Kata akamak hak otii tawa ma yenya napa otii kepi sii.
Ma yecha eeka tawey, yenya na wo, ‘God riiti Kigdom, ya
kwotaka bana bana tawa!’
10 Wowak, kwo akamak iyarenak, ma ye kwona woshi-
anan siiney, kwo napa i akama nobok na siitiichi wo,

11 'Kwoti akama nosap yatii notik tawey, no yatii
paynebotiichi i. Paynebotiichi wowak, kwo kapasek
boboyeka eecha tawa. Na meeji. God riiti kigdom kwotak
bana bana yar.' "
12 Jisas rii kawka eecha wor, "Ada kwona wocho: Anasaka
tawa nedii yanak, God riita riiti inyakapa hiki tawa boboyen
Sodom akama ma miman hakiita. Diit akamak tawa ma mi-
man riiti inyakapwa hiki tawa boboyen yenya hakasakech."

GOD RIITI MAJIN NASOWOYE TAR AKAMA

13 Jisas rii eecha wor, "Korasin akamak tawa ma mima
na meeji! Kwo harapa kapasek boboy kwotaka yakiita.
Betsaida akamak tawa ma mima, kwo harapa kapasek
boboy yakiita. Harapa merakelen kwoti akamak otiirin,
Taia akamaka Saidon akamaka eeka otiirega, mashi mashi
yecha waga yechi inyaka dareboyer. Yecha siivatabi bonyi
ruwuchi hikishebuk waga yichar.
14 God riita riit inyakapa hiki tawa boboyen Saidon akama
Taia akama ma miman hakiita. Kwon saka hakiitawak.
15 Kapaneam akamak tawa ma mima! Kwo kapo eecha
hikitu kwo hevenek ikiita. Yaho Kwo hi uwu tawa eemek
ye ikiita."
16 Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, "Kata ma ye
kwona wagatey tawey, ye ana eechaba wagateyitu. Ma ye
kwona nasowoye tawey, ye ana eechaba nsaowoyetu. Ma
ye ana nasowoye tawey, ye ana heechirek yar Eepi riina
eechaba nasowoyetu."

70 DISAIPEL YE AWASEN YAR

17 Worek, 70 disapel ye kwoya hikichi awasen Jisas riitak
yar. Ye eecha wor, "Harapa Ma, nota kapasek gaba yenya
miiti hik wo saworek, yecha noti majin sumowutar."
18 Jisas rii yenya awasen eecha wor, "Neer yeerepiya saka
tawaga, gaba riita eechaba sakar, ada her. Na wagetey ta.
19 Ada kwona harapa hapaga tawa boboyen kwona har.
Harek, kwo keena hopun yatiik piitii tawey, mediin yatiik
piitii tawey, kwo eeta boboy eeta kwona saka pishamaneki-
itawak.
20 Kapasek gaba ye kwoti maji meejichi heechi akii
ichawey, kwi inyaka opoche kwoya hikitanakech. Yaho. Kwi
hi hevenek tawa jeyek keyiri, eena na kwoya hiki ta."

JISAS RII INYAKA KWOYA HIKI TAR

21 Eeta nedii Jisas rii Holi Spirit takiikiisiirek, rii kwoya
woy hikichi eecha wor, "Eepi, mii eeta diita nosap God, mii
eeta hevenek tawa God, ada miina woshi ato. Kata boboyen
miita harapa jebwa hechawa maka hokwa sokwa tawa maka

veenyi tari, mii shebo shebo tawa man mukuchichar. Ayo,
Eepi, miita miiti inyakak hikitari, miita eena otiitar.
22 Eeji Eepi rii eyey boboyen ana har. Adadii Ma Yikapwa
riina hekasakech. Eepi riitaba saniga hecho. Anadii ma ye
Eepi riina eechaba hekasakech. Yikapwa riita Eepin hecho.
Anadii ma yenya rii Eepi riina mukuchichawak, ye hebato."
23 Jisas rii riiti disaipel yenya dareboyichi eecha wor, "Kata
boboyen kwota hechawey, kwi inyaka napa kwoya hiki ta.
24 Nokwapa nokwapa piirapet, harapa aka tabo yima ye
kwoya hechawa boboyen heken hikitar. Ye meejibaken
hikitar. Worek, hekasakech. Meejikasakech."

SAMERIA TAR MA RII MAN OTII KEPI SIIR NOMA

25 Lon maji pokii tar ma por rii Jisas riina otii otii heken
hikichi eecha woher, "Harapa Ma, anapa shecha otiinak
eechaba eechaba takiita, hakasakech.
26 Jisas rii awasen riina eecha wor, "Mashi keyir maji kapo
shecha wocho? Mii kenyi tawey, mii shecha hikitu?"
27 Kata ma rii awasen eecha wor, "Mii miiti Harapa God
riina eyey mesek, wopu, eyey mayi, eyey hapaga boboy, eyey
marenoku riina na rukusii ta. Kawka miitaka bana bana
tawa man na rukusiiba ta. Mii mayama rukusii tawaga akar
man na eechaba otii."
28 Jisas rii meejichi eecha wor, "Miita bawa maji eeta kepi.
Miipa otiitaney, miipa eechaba eechaba takiita."
29 Lon maji pokii ma rii mayama wohowutaken hikitar.
Hikichi Jisas riina eecha woher, "Kapo nama adaka bana
bana tawa ma?"
30 Meejichi Jisas rii noman eecha wor, "Ma por rii
Jerusalem akamak heechi Jeriko akamak ye icharek, hiyi ya
tawa ma ye riina nobok kubuk pir. Pichiniga ri siivatabi
kwoyava yar. Kwoyava yeechi riina harapa pichi heechi ir.
Rii haken otii tar.
31 Worek, opellen otii tar ma por rii eeta nobok ye iniga pir
ma rii hak otii tarek, her. Hechi rii nobo yepak heechi ir.
32 Komas Livai ma rii ibatar. Ibatarek, rii hak otii tar ma
riina hechi i bana bana her. Hechi, heheechi ir.
33 Worek, komas Sameria ma por rii eeta nobobak ir. Iniga
riina her. Hechiniga rii riina inyakapwa hikir.
34 Hikichiniga rii i riitak bana bana howuk yichi rii riiti
wel ukun wain ukun yeechiniga hak otii tar ma riiti maba
ramon gwotiir. Gwotiichi ramojichiniga riiti donki magiirek
howu seechiniga ma wa tawa akak ye i heechir. Heechi rii
riina hehar tar.
35 Yadii nedii pochi hamarek, rii ya upurusen yeechi akan
kowu tawa ma riina har. Harek, rii eecha wor, 'Riina na

hehar ta. Diita ya ada hawey, kapo saka kiki siikiitawak, sa
way ta. Komas ada yanak, anapa kawka hakiita ya miina.’ ”
36 Worek, Jisas rii kawka Lon maji pokii tar man woher,
“Mii shecha hikitu? Ma piiriichar tari, shecha tar ma por
rii hak otii tar man bana bana tawa ma riita otii tawa baga
eecha otiir?”
37 Lon maji pokii tar ma rii awasen eecha wor, “Eeta ma
rii riina hehar otiichir.” Jisas rii eecha wor, “Wowak, mii na
eecha otii ta.”

JISAS RII MATA MARIA RII PIIRIITI AKAK IR

38 Jisas rii riiti disaipel yechaka nobok iniga, rii akama
pochik iyarer. Kata akamak mima pochi sii tar. Siiti hi Mata.
Tarek, sii Jisas riina siiti akan tagwachir.
39 Siiti kumwoy, Maria, eeka tar. Sii ya Jisas riita maji pokii
tar majin eena meejitar.
40 Worek, Mata sii siina heechinga aboboy yonotii tarek,
sii mayama inyakapwa hiki tarek, sii Jisas riitak iniga eecha
wor, “Harapa Ma, mii kapo ana heharekasakech? Eeji
kumwoy sii ana heechirek, ada saniga yo otiito. Siina na wo,
Ana sa ya kiyatayi!”
41 Harapa Ma rii siina awasen eecha wor, “Mata, Mata, ni
nokwapa nokwapa boboyen inyakak hikitu.
42 Boboy podateba dopoto. Maria sii mama yepa
boboyen hisiir. Hisiirek, diita boboyen siitaka tawey, sii
heechikasakech.”

11

GOD RIINA MAJI BAWA MAJI

1 Nedii pochi tarek, Jisas rii eem pochik God riina maji
batar. Maji ba hamarek, riiti disaipel por rii riina eecha
wor, “Harapa Ma, miita nona God riina maji ba tawa majin
na nona pokii. Jon rii riiti disaipel yenya pokii tarega miita
nona na eechaba pokii.
2 Jisas rii eecha wor, “Diitata God riina na ba ta:
‘Eepi, miiti hi sa holi ta.
Miiti kigdom sa ya ta.
3 Diita nedii aboboyen nona na ha.
4 Noti eyey kapasek boboyen miiti inyakak
na kwoyava heechi.
Akar ma yecha nona kapasek boboy otiitawey,
nona yenya abosuchibato.
Nona opoche nona otii otii he boboyen
heechitanakech!”

5 Worek, Jisas rii maji shiyi eecha wor, “Ma por rii riiti
nareboy riiti akak niy nediik yawey, riina eecha wocho,
‘Nareboy, miita ana gey piiriichar sobo ha.
6 Eeji nareboy rii chishi ye i tarek, eeji akak yawa. Rii
yawak, ada aboboy biish.’
7 Miita wa tawa nareboy rii eecha wonyey, ‘Opoche ya
ana boboy yak wohechanakech. Nubereja eeta dasiipowa.
Ada eeji yikapwa ye wato. Anapa saka sokwa miina aboboy
hakiitawak!’ Wowak, miita eechaba eechaba wohechaney,
8 ada kwona wocho, riipa sokwachi geyen eyey boboyen
miita wohechaweyn riipa miina hakiita. Rii miiti nareboy
tawey, kkapo rii miina aboboy hakasakech. Yaho. Eechaba
eechaba wo wohechaney, eena riipa hakiita.
9 Wowak, ada kwona wocho, na wohecha. Wohechanak,
kwopa yakiita. Na yesha ta. Yesha tanak, kwopa hekiita. Na
hapaka ta. Hapaka tanak, nubereja tagwakiita.
10 Eyey ma ye wo wohechawey, yepa yakiita. Ma yesha
tawey, yepa hekiita. Ma ye hapaka tawey, yepa nubereja
tagwachikiita.
11 “Ma por riiti yikapwa rii apoko riina emiyepen aken
eena wohenyey, riipa kapo boy hopon yeechi hanak akiita?
Yaho. Hakasakech.
12 Yikapwa por rii riiti apoko riina apobeyen aken
wohenyey, riipa kapo boy miiden hanak akiita? Yaho.
13 Kwo ma kapasek tawey, kwo eecha kepi hikitu kwoti
yikapwan kepi boboyen havato. Tawey, eeta amutiik
hevenek tawa Eepi riipa Holi Spirit kepin riina wohenya ma
hakiita.”

JISAS RII GABA MAJI BAR

14 Ma por rii tari, kuja diimiitar. Kapasek gaba riitaka
eecha tar. Tarek, Jisas hechi yeechi kayek rabotar. Yeechi
kayek raborek, kata ma rii maji bar. Barek, nokwapa
nokwapa ma mima yecha hechi henebarabor.
15 Kaw ye eecha wor, “Gaba, eyey kapasek gaba yechi
apoko, rii Jisas riina hapaga boboyen harek, rii otiito.”
16 Akar ma ye Jisas riina apodagii otii hikishak eena woher,
“Mirakelen na otiita. Otii tawey, nota hikiken God riita miina
rukusiito.”
17 Worek, Jisas rii yechi inyakan hechiniga awasen eecha
wor, “Nosap pochi ma mima ye saniga saniga eecha yi ye
inyey, awasen awasen o ana pichaney, komas eeta ma mima
ye kapasek siikiita. Mamu pochi sii pochi siina o ana pinyey,
iipa eeta saniga saniga siikiita.
18 Worek, Gaba riiti mamu saniga saniga tawey, o ana
pichaney, shecha ye kapo hapaga siikiita? Kwo eecha wocho,

Gaba rii hapaga boboyen ana hatawak, ada kapasek gaban
yeechi raboto.
19 Ada Gaba riiti hik ada kapasek gaban kikir poyeney,
kwona sumowu tawa ma ye kapo shecha kapasek gaban
kikir poyekiita?
20 Wowak, God riiti hapaga boboy adaka tawak, kapasek
gaban raboto. Eeta kwona mukuchichu God riiti kigdom
kwotak yar.
21 “Ma hapaga siitawey, rii yabu anaba yeechi o yichawak,
riiti akan siiti kowu tawak, riiti boboy anada tawa.
22 Wowak, hapaga bor tawa ma rii ya riina o ana pichi dagi-
irepoyichi riiti anaba yeechi o ana pichar boboyen yeechi ye
inyak, akar boboyen yeechi ye inyak, homochikiita.
23 “Kata ma rii eeji nareboy tanan siiney, rii eeta eeji yabu
pi ma. Ma rii ma mima adaka yaya yopo yichinan siiney, rii
rabo ya payato.”

AWASEN YA TAWA KAPASEK GABA NOMA

24 “Kapasek gaba rii ma poren heechi iri, rii shebo shebo
eemek chishi ye iniga yi hapaka tawa eemen yeshato. Yesha
hipuchi rii mayama wocho, ‘An heechi yar akak awasen
kawka ik.’
25 Wowak, rii awasen i eeta aka hako kiirakwur.
26 Rii hechi heechi akar 7 gaba kapasek weyen akak kawka
ye yayareto. Wowak, kata ma rii mashi kapasek tar. Apa rii
kawka kapasek wey tawa.”

INYAKA KWOYA HIKI TAWA BOBOY SIIKEN

27 Diita majin Jisas rii ba hamarek, mima pochi sii riina
eecha wor, “Kata mima sii miina yimowurek mii siiti mukun
havari, sii eeta kwoya woy hikitu.”
28 Jisas rii awasen eecha wor, “Eeta kepi nija eecha bak,
eeta ma ye God riiti majin meejiniga ye sumowutawey, ye
kwoya woy hikitu.”

MA MIMA YE MIRAKELEN WOHER

29 Ma mima ye Jisas riitaka ya yopo wuchi siitii tarek, Jisas
rii eecha wor, “Ma mima ye diita nedii diita nosap tawey,
yecha kapasek woy otiito. Yecha mirakelen eena yesha ye i
tar. Wowak, mirakel podareban komas yenya hakiita. Diita
mirakel eeta Jona riiti.
30 Piirapet Jona rii Nineva akama ma miman mukuchir
boboyen harega, Ma Yikapwa rii diita nediik tawa ma mima
yenya eechaba mukuchir boboy baga.
31 Anasak tawa nediik Shiba nosapek siitii kowu tawa aka
tabo yi mima sii diita nedii ma mima yenya harapa ow maji
bakiita. Siita kata yepa anadii eemek heechi Solomon riiti

hokwa sokwa majin meejiken yar. Wowak, ma por apa diika
tawey, rii eeta harapa. Rii Solomon riina dagiirepoyetu.
32 Anasak tawa nediik Nineva akama tar ma mima yecha
siitiichi kwona harapa ow majin bakiita. Yecha Jona riita
sawotar majin meejitarek, ye yechi kapasek otii tar boboyen
dareboyer. Ada kwona wocho, ma por apa diika tawey, rii
Jona riina dagiirepoyetu."

MABA RIITI HABA

33 Jisas rii eecha wor: "Diita yikadey boboy ma ye oti-
ikasakech. Haban hayechi veenyetu. Heebiya wok veenyetu.
Yaho. Rii hayechi cheyek yichi tawak, ma ye ya hecho. Miiti
miy eeta miiti maba siiti haba.
34 Miiti miy eeta hehar henyak, miiti maba eeta yama
hekiita. Wowak, miiti miy kapasek taney, miiti maba eeta
eyey niyiki yichu.
35 Na hehar hecha. Yama miitaka tawey, sapa eechaba ta.
Iipa niyiki yikiita.
36 Wowak, miiti maba eyey yama hechaney, niyiki kaw
tanan siiney, miiti maba eeta eyey yama hecho. Haba eeta
miina okoreechichawey, mii eechaba takiita."

JISAS RII PERISI LON MAJI POKII MA YENYA OW MAJI BAR

37 Jisas rii majin ba hamarek, Perisi ma por rii riina otii
aken eena woher. Worek, rii aka wok iyarechi cheyek aken
eena yir.
38 Jisas riita riiti tapa saka uku yeetiirek, Perisi rii he-
chiniga nyegerabor.
39 Worek, Jisas rii riina eecha wor, "Na he. Perisi kwo
heebiya saban eena uku yeetiito. Wowak, kwoti wok tawey,
kapasek boboy takiikiisii tawa hiyiya tawa boboy eechaba
takiikiisii tawa.
40 Kwo harapa hikisha weyitu. God riita saban otiitawey,
rii inyaka wopu wo otiibato.
41 Kata boboyen kwoti heebiyak taweyn kiiriisiiposii tawa
man na ha ta. Hatanak, kwi eyey boboy eeta apoma
hechakiita.
42 "Kwo Perisi kapasek boboy kwotaka yakiita. Kwo
kwoti karakada aboboy ten ten God riina hato. Hatawak,
kwo nagwa nagwa hikichi otii tawa boboyen, God riina
rukusii tawa boboyen two eena hikichi otiikasakech. Eeta
kapasek. Diita boboyen na otii ta. Akar yo kepin opoche
abosuchetanakech.
43 'Kwo Perisi kapasek boboyen kwotaka yakiita. Kwo
Ju ma yechi lotu aka harapa ma yichar tiikiiren kwo eena

kwoya hecho. Kwo awaba tawa eemek icharek, akar ma ye
kwona hechi harapa woshi atarek, two kwoya hikitar.
44 Kapasek boboy kwotaka yakiita. Kwo tiiriimo supu
tawaga eecha tawa. Akar ma ye piitii i ye yatawey, kwo
hekasakech."
45 Worek, lon maji pokii ma por rii riina eecha wor, "Mii
maji eecha ba tawey, mii nona maji kubuk pibato."
46 Jisas rii awasen eecha wor, "Kwo lon maji pokii ma.
Kwo kapasek boboyen yakiita. Kwo nomo ya tawa kwon
ma yenya hawak, ye harapa yo otiito. Wowak, kwo kwoti
tapama por yenya kiyatayiniga yesokwakasakech.
47 "Kwo kwoba sii siiken siikiita. Mashi tar piirapet
yenya kwoti wayega ye sowakworek, kwo yechi tiiriimon
keyapochichu.
48 Kwoti wayega ye piirapet yenya sowakworek, kwo yechi
tiiriimon keyapochicharek, kwo eecha mukuchichu kwo
hikitu yechi otii tar abo eeta kepi.
49 "Eena God riita hikichi wor, 'Ada yenya piirapet yenya
heechinak ikiita. Ada yenya eeji majin ye ichawa ma
heechinak ikiita. Heechinak ye inyak, yecha kaw yenya
sowakwokiita. Yecha kaw yenya kikirepoyekiita.
50 Eyey piirapet yenya mashi mashi diita nosapen otiir
nedii ya ya ya diita nedii kwoti wayega ye sowakwori, diita
nediik diita tawa ma yenya God riita awasen pikiita. Wayega
yecha otiirin eena awasen piikiita.
51 Ye Sekaraia riina sowakwor. God riina opelen har eem
riiti holi tar eem Sekaraia riita tar nedii, eyey piiriita tar
nediik, eyey piirapet yenya diita nediik sowakwo hamari,
ada kwona wocho, apa diita nediik tawa ma mima yen God
riita pikiita. Kata piirapet yenya sowakwor boboy wayega
yecha otiitari, eena yenya awasen pikiita.
52 "Lon maji pokii ma kapasek boboy kwona yakiita.
Kwo mama yepa hehar hiki tawa nobon kwo dasiipiir.
Dasiipiirek, kwo diita nobo kepi kwo ikasakech. Worek, kwo
dasiipiirek, akar ma ye boyega ik wonyak?"
53 Jisas riita kata eemen heechi irek, lon maji pokii ma,
Perisi, yecha riina harapa ow maji batar. Yecha riina
nokwapa nokwapa boboyen wo wohechar.
54 Yecha riina majik baniga sakaken otiitar eena riina wo
wohechar.

12

WOSHEPII TAWA MAJIN NA OPOY SII TA

1 Nokwapa nokwapa ma mima ya yopo yicharek, kaw
yecha ma yatii hek piitiichi siitiitar. Worek, Jisas rii riiti

disaipel yenya mapo wor, “Perisi yechi woshepii veenyi
tawa boboy yechi yis, eena na hehar hecha. Yechi woshepii
hiki tawa boboy eeta sokwa i ye yakiita.
2 Eyey veenyitar majin gamuri, iipa tagwa mukuchikiita.
Eyey majin veenyichi otiitari, iipa ma yecha hikikiita.
3 Wowak, eyey maji kwo niyik batari, iipa yanak meejiki-
ita. Eeta maji kwota wosiirek batawey, yepa geenyik siitii
harapa uwa sawokiita.

NAMA NAPAN NO AKIITO?

4 “Eeji nareboy kwona wocho: Kwo opoche maban
sowakwo tawa man akiitanakech. Yecha akar boboyen
kawka otiikasakech.
5 Ada kwona mukuchik naman kwo na akii ta? Kwo God
riina na akii ta. Rii kwona sowakwonak, komas riitaba
keena kwona hi uwu tawa eemek yeechi rabokiita. Ayo, ada
kwona wocho, riina na akii ta!
6 “Ma ye yokotapa karakada apo yin sen upuruseba tokor.
Worek God riita yenya saka abosucherek.
7 Kwoti masebiyan God riita kadii hamar. Worek, kwo
opoche akiitanakech. Kata apo eeta karakada boboy. Kwo
eeta harapa.”

JISAS RIITI HIN GEENYIK NA KWODII WOCHA

8-9 “Ada kwona wocho, eeta ma rii eeji hin akar man
geenyik kwodii wochawey, Ma Yikapwaq riita eeta ma riiti
hin eechaba geenyik kwodii wokiita ejel yenya. Ma rii akar
man eecha wonyey, Jisas rii eejikasakech, Ma Yikapwa rii ri-
ina God riiti ejel yenya eecha wokiita, Eeta ma eejikasakech.
10 “Ma ye Ma Yikapwa riiti hin ow majibataney, God rrita
riiti kapasek boboyen kwoyavayakiita. Wowak, kata ma rii
Holi Spiriten kapasek majin bataney, God rrita eeta boboyen
saka kwoyavayakiitawak.
11 “Komas nedii yecha kwona yeechi lotu akak, gavman
mak, harapa aka tabo yimak yeechi mi somak anasak ye
inyey, iipa opoche inyakapwa hikitanakech. Kwota mayama
kiyatayeniga batana maji opoche inyakapwa hikitanakech.
12 Eeta nedii eeta Holi Spirit rii kwona maji pokii tanak,
kwopa batakiita.”

HARAPA YAKA TAR HIKISHA TAR MA

13 Ma por rii ma mima yechaka tari, eecha Jisas riina wor,
“Maji pokii ma, eeji yaka riina na wonyak, sichi har eepi riiti
nosap boboyen rii ana sa kaw ha.”
14 Jisas rii riina eecha wor, “Miinawa, kapo nama ana
otiichirek ada anasak tawa ma tawa? Nama ana otiichirek,
ada kwona nosapen boboyen homachikiita.”

15 Worek, rii kawka eyey man eecha wor, “Na hecha. Eyey
kwoya hechawa boboyen na heechi. Ma por rii riti boboy
harapa tawey, eeta boboy riina hakasakech eechaba eechaba
tak tawa boboy.
16 Worek, Jisas rii diita shiya tawa noman wor: “Yaka tar
ma por rii tarek, riiti nosap harapa saga sokwatar.
17 Worek, riiti inyaka eecha hikir: ‘Eeji sagan heechi aka
saka kikisiikiitawak. Anapa shecha otiikiita?’
18 Rii way hikichiniga eecha wor: ‘An hecho anapa eecha
otiikiita. Ada diita saga boboyen heechi tawa akan diigi-
ikiita. Diigii rabonak, anapa kawka aka harapa otiikiita.
Otiinak, anapa eyey boboy saga eeta akak heechikiita.
19 Otiinak, anapa mayama wokiita: Mii kepi tawa. Miiti
boboy nokwapa nokwapa tawey, na sukwiya sapa nokwapa
nokwapa ta. Na eshar tanak, na eshar chishi ta. Na yi hapaka
tanak, na a tanak, uku aba ta!’
20 Worek, God riita hechi riina eecha wor: ‘Mii hikishato!
Diita niy miiti maban heechi mii hakiita. Miita hanak, kapa
nama miiti mayama sayarechir boboyen yakiita?”
21 Jisas rii kawka eecha wor, “Iipa eechaba tawa ma ye
nokwapa nokwapa nosap boboyen mayama sayarechiwak,
God riiti boboyen sayarechikasakech.”

GOD RIINA NA HIKI SIITIICHI

22 Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Eena ada
kwona wocho: Kwo diita nosap tawey aboboyen maba ruwu
siivatabin inyaka opoche hikitanakech.
23 Mesek eeta harapa boboy. Aboboy eeta karakada. Eeta
maba eeta harapa boboy. Siivatabi eeta karakada.
24 Kwashika tawa apon na he. Yecha aboboy siiken
chikasakech. Yecha sagan otiikasakech. Ye boboy heechi
akakasakech. Wowak, God riita eeta apo yenya havato! Na
hiki. Apo eeta karakada. Kwo eeta harapa.
25 Nama kwotaka tawey inyakapwa hiki tawey, rii kawka
hiki tanak, rii sukwiya pochika tawa nosap kawka takiita?
26 Kwo diita yikadey karakada boboy otiinan siiney, boye-
wak kwo akar boboyen inyaka hikitu?
27 “Gurunayen na hiki ta. Yecha yo otiikasakech. Yecha si-
ivatabin otiikasakech. Ada kwona wocho: Solomon, harapa
aka tabo yima, rii diika tarek, riiti harapa yakatarek, rii
riiti siivatabin ruwuri, rii saka gurunayeka eecha kikisiiki-
itawak.
28 God riita woheja yenya kehapochichu. Kehapochi-
wak, woyiheja diita apa tawa iy rabochinyak hiki uwuki-
ita. Wowak, rii wohejan eecha kehapochichawak, riipa

kwona kawka eechaba heharekiita? Kwo God riina hiki siitiichichawa boboy eeta amusakech!
29 Kwo opoche inyaka hikitanakech diita nosap boboyen. Aboboyen uku a tawa boboyen opoche eechaba eechaba yeshatanakech hikibatanakech.
30 Eecha hiki tawa inyaka diita nosap tawa ma ye eechaba hikitu. Yecha diita boboyen eechaba eechaba yeshato. Kwoti Eepi rii hecho kwota dopo tawa boboyen.
31 Wowak, God riiti Kigdom eena kwota na mapo sumowu tanak, riipa akar boboyen kwona hakiita.

HEVENEK TAWA YA

32 "Karakada magwi opoche akiitanakech. Kwoti Eepi riita inyaka kwoya hikichi riiti kigdomen riita kwona haken hikitu.
33 Kwoti eyey boboyen na tokochi ya yeechi yan kiiri-isiiposii tawa man napa ha. Kwo yan woyi tawa kwo neekikasakech na yeechi yaya. Hevenek tawa yaneeka na yopo yichicha. Kaka tawey, eeta ya karakada siikasakech. Kaka hiyiya tawa ma ye yakasakech. Machi akasakech. Kaka kapasek siikasakech.
34 Na meeji kwoti yan tawa eem, kwoti inyaka ii bak tawa."

WAKASA MA KEPI YE KOWUTU

35 "Kwo na sayarechi na kow ta. Siivatabi na hehar giiriichi. Kwoti haba na hayi.
36 Harapa ma rii yanak, mima tapa aken irek wakasa ma ye riina kowu tawaga kwo eechaba napa kowu ta. Riita awasen ya nuberejak siitii uwanak, ye meejichi nubureja ameya tagwachikiita.
37 Harapa Ma riiti wakasa ma ye sayarechi yi kowutaney, wakasakech, Harapa Ma riiti yanak, yecha riina inyaka kwoya woy hikikiita. Ada kwona wocho: riipa ya siivatabi giiriichi yenya wochanak, yinyak, riipa aboboy yo otiikiita.
38 Riipa niy nediik yaney, kapo opochok wo nediik yaney, riipa henyey, yecha sayarechi hamawey, yepa yechi inyaka kwoya woy hikikiita.
39 "Na hiki! Akak hehar siitii kowu tawa ma rii hiyi ya tawa ma rii ya nedii hikiney, rii hiyi ya tawa man anachekiita. Wonyak ri kepi tawa.
40 Kwo eechaba na kowu ta. Ma Yikapwa riipa yak tawa nedii kapo siitiiyekega yakiita? Kwota na kowu ta!"

KEPI WAKASA MA KAPASEK WAKASA MA

41 Pita rii eecha wor, "Harapa Ma, mii diita shiyi tawa majin kapo nona wocho, kapo eyey man wocho?"
42 Harapa Ma rii awasen wor: "Nama eeta maji sumowu tawa ma kepi, nama eeta kepi hiki tawa wakasa ma? Rii

diitata. Riina eeta Harapa Ma riita riina hisaw yo hakiita. Hanak, riipa riiti aka boboy sagan siitii kowukiita. Kowutanak, rii akar wakasa ma yenya kepi nediik aboboyen homachichikiita.
43 Riiti Harapa Ma rii awasen yanak, diita boboyen wakasa ma rii otiitawey, wakasa ma riipa inyaka kwoya hikikiita.
44 Eeta siiken, eeta Harapa Ma riipa yanak, riina otiichinyak, riipa eyey boboyen harapa ma siitii kowukiita.
45 Wowak, kata wakasa ma rii mayama eecha wonyey, 'Eeji Harapa Ma riipa saka ameya yakiitawak.' Wonyey, rii akar wakasa ma miman pinyey, harapa nokusha aney, uku eechi beyiney,
46 riiti Harapa Ma yana nediin rii sayarechi kowukasakech. Eena hikikasakech. Harapa Ma riipa yanak, riipa wakasa ma riina harapa pichiniga, heechinak, eeji majin nasowoy tawa ma yecha tawa eemek riin iibak heechinak i siikiita.
47 "Kata wakasa ma rii riiti Harapa Ma riiti inyakak hiki tawa boboyen hikinak, rii mayama sayarechinyan siiney, Harapa Ma riiti inyakak tawa boboyen otiinan siiney, komas riina harapa kapasek pikiita.
48 Wowak, kata wakasa ma rii riiti Harapa Ma riiti inyakak hiki tawa boboyen henyan siiney, kapasek boboy otiiney, riipa riina karakada pikiita. Ma por riina harapa boboyen haney, rii sapa harapa yo otii ta. Nokwapa nokwapa boboyen eeta ma riina haney, riisapaawasen eechaba nokwapa nokwapa boboyen ha."

JISAS RIITA YAREK, MA YE UPURUS HIKITU

49 Jisas rii eecha wor, "Diita nosapen hik hayeken eena ada yar. Ada gegiyato apa diita nosap hik hay kamawa.
50 Anapa harapa uku yeechi tawa boboyen yakiita. Ada eena kowutawak, an harapa inyakapwa hikitu.
51 Kwo kapo eecha hikitu: diita nosapek eshar tawa boboy eena ada yayaken eena ada yar? Yaho. Eshar tawa boboyen yayakasakech. Ada boboy kepin yayatawak, upurus hiki tawa boboy sokwato. Eena ada yar.
52 Apa na komas magwi pochi tawey, ma yokotapaba tawey, yecha upurus upurus hikikiita. Ma upurus saniga hikikiita. Ma piiriichar ye saniga hikikiita.
53 Apoko ye yechi yikapwa yechaka eecha saniga saniga inyaka kapasek hikikiita. Yikapwa yepa apokwon saniga hikinak apoko yepa yikapwan saniga hikikiita. Nokwapa yikapwaka eechaba siikiita. Nokwapa sii yikapwa riiti mimaka eechaba siikiita."

DIITA NEDII NAPA HEHAR HECHA

54 Worek, Jisas riita ma mima yenya eecha wor, “Kwo ya ye
i tawa eemek hejakwayap eeka sokwaney, kwo hechi eecha
wocho ‘wayi vak otiito.’ Wonyak, eechapa otiikiita.
55 Kwo kata yepak yana sowan meejinak, kwo eecha
wocho, ‘Harapa hi yami yato.’ Eechapa otiikiita.
56 Kwo woshepii tawa ma! Kwo naosapen neeren
hechawak kwo siiti mun kwo nagwa nagwa hikitu. Wowak,
boyewak kwo diita nedii mun kwo hekasakech?”

MIITI O ANA PICHAWA MAN NA KEPI OTII TA

57 “Boyewak kwo mayama nagwa nagwa hikichi yo kepin
otiiken anasakasakech?
58 Ma por rii miina anasaken hikitaney, rii miina anasak
tawa akak ye inyey, kicha iipiira inyak, ameya napa gayasay.
Gayasayenan siiney, riipa maji sanasak tawa ma miina ye i
hakiita. Ye i hanak, riipa miina plisman yen hakiita. Hanak,
riipa miina pokojikiita.
59 Ada miina wocho: miina poko ameya heemakasakech.
Miita napa eyey kapasek otiir boboyen eyey toko hama.”

13

KWOTI KAPASEK BOBOYEN NA DAREBOY

1 Eeta nedii ma mima kaw ye Jisas riina maji kawen sawor.
Yecha saworek, Galili ma kaw ye God riina opelen hatarek,
Pailat, gavman harapa ma, rii yenya sowakwor. Eetamaji ya
Jisas riina sawor.
2 Jisas rii meejichi eecha wor, “Kwo kapo hikitu kata
Gaili ma yenya eecha sowakwori, eeta mukuchir ye eeta
hisaw harapa kapasek otii tar ma tawak, akar Galili ma ye
karakada kapaseken otiir?
3 Yaho. Ada kwona wocho: Kwo kwoti kapasek inyaka
dareboyenan siiney, yenya eecha sowakwori, kwo eechaba
hakiita.
4 Kwo meejir 18 ma ye Siloam akamak tarek ye papa inyik
bana bana siitiitarek, inyi saka yenya sowakwor. Diita kapo
boy mukuchir yecha hisaw harapa kapasek yo otii tar ma
tawak, akar Jerusalem akamak tar ma karakada kapasek
yon otiir?
5 Yaho. Ada kwona wocho, kwo kwoti kapasek boboyen
dareboyenan siiney, yecha eecha hari, kwota eechaba
habakiita.”

SIIK WANAN SHEBO SHEBO TAR ME SIITI NOMA

6 Worek, diita noman Jisas rii yenya eecha wor, “Ma por rii
pek me pochi riiti nowok eeka sokwato. Worek, rii i siiken
omun yesha hiputar.

7 Yesha hiputarek, rii riiti nowootii tar ma riina eecha wor,
‘Na he. Piiriichar sukwiya ada diika ya siiken omun yesha
hiputu. Eena na ye rabo! Boyewak eeta me diita nosapen
gamu poyetu?’
8 Nowon otii tar ma rii awasen eecha wor, ‘Harapa ma,
sukwiya pochi ii na heechi ta. Ada nosapen payi iviichi, ada
bulamakaw she yeechi eeka chikiita.
9 Otiinak, sokwa komas sukwiya pochi omun wanan siiney,
napa ye rabo.’ ”

JISAS RII MAGIIR KUR TAR MIMAN OTII KEPI SIIR

10 Sabat nedii pochi Jisas rii Ju ma yechi lotu aka porek
maji pokii tar.
11 Mima pochi eeka tari, kapasek gaba siitaka tarek, sii 18
sukwiya hak otii tar. Siiti magiir kur tarek, sii gamu gamu
chishi tar.
12 Jisas rii siina hechi uwar, “Ninyawa, hak otii tawa boboy
nichaka tawey, eeta ninya heechuwa!”
13 Worek, rii riiti tapan siina neekirek, sii sokwa danegwar.
Sokwa danegwachi sii God riiti hin yesokwatar.
14 Worek, akak siitii kowu tar ma rii Jisas riina kwotayir.
Sabat nedii Jisas rii siina otii kepi siir. Eena rii riina kwotayir.
Kwotayichi rii ma mima yenya eecha wor, “6 yadii yo otiito.
Otii tawey, kata 6 yadii kwoti hak otii tawa boboyen otii kepi
siiken na ya. Sabat yadii opoche yatanakech.”
15 Harapa Ma rii meejichi riina awasen eecha wor, “Kwo
woshepii tawa ma. Kwo sabat yadiik kwoti bulamakaw
yenya poko heemachi uku siiva eemek yiukun waga havawa.
16 Na he. Diita mima pochi sii Ebraham riiti yikapwa
tawey, Seten rii siina 18 sukwiya poko jirek, kapo boyewak
Sabat nediik siin saka heemachinrek?”
17 Jisas riita yenya diita majin geenyik worek, maji ow ana
pichar ma yecha mayama hiibiya yar. Worek, eyey ma mima
ye riita hadabas yon hechiniga ye inyaka kwoyahikitu.

MASTET ME, YIS SHIYI TAWA MAJI

18 Jisas rii eecha wor, “God riiti kigdom kapo boy boboy?
Kapo boy tawaga tawa?
19 Eeta mastet siik tawaga tawa. Ma por rii mastet siik
poren yeechi nosapek chir. Chirek, eeta sokwar. Sokwa mek
siir. Mek siirek, apoyari ye wosii eeka patiir.”
20 Jisas rii kawka eecha woher, “God riiti Kigdom kapo boy
boboy tawaga tawa?
21 Eeta dii tawagatawa. Mima pochi sii yis eena yeechi
harapa dram plaua woyichinga kakotiichiniga komas eyey
plaua piipiitato.”

KARAKADA NUBEREJA

22 Jisas rii Jerusallem akama icharek, rii karakada akamak,
harapa akamak tesen iyarer. Worek, rii ma mima yenya maji
pokiitar.
23 Ma por rii riina woher, “Harapa Ma, kapo karakada
magwi God riita yesokwa yichikiita?”
24 Jisas rii yenya awasen eecha wor, “Na yo ya i. Nubereja
eeta karakada. Ada kwona wocho nokwapa nokwapa ma
mima ye yo iyareken otii otiihipunak iyarekasakech.
25 Akan siitii kowu tawa ma riipa sokwa nubereja dasi-
ipiikiita. Dasiipiinak, kwopa geenyik siitii nubureja ha-
pakachiniga wonyak, ‘Harapa Ma, nuberja na tagwa’.
Wonyak, riipa kwona awasen wokiita, ‘Kwota tawa eem ada
hekasakech.’
26 Wonyak, kwo riina awasen wokiita, ‘Nota miitaka otii
atar. Miita noti akamak maji pokiitar.’
27 Wonyak, riipa kawka wokiita, ‘Kwota tawa eem ada
hekasakech. Adana na heechi! Kwo kapasek otii tawa ma.’
28 Ebraham, Aisak, Jekop yecha God riiti kigdom eeka
tanak, eyey God riiti piirapet ye riiti kigdom eeka tanak,
kwo hechiniga, kwota eeka geenyik siitiitanak, kwo keya
keyachiniga kwoti pun mayama takiimorokiita.
29 Ma mima ye eyey eemen heechi ya God riiti kigdom
iyarekiita. Iyarenak, yecha aboboy cheyek yikiita.
30 Apa eeta ma ye mapo ichawey, yepa komasiikiita. Apa
eeta ma ye komas ichawey, yepa mapo ikiita. Komas eeta ma
ye harapa siikiita.”

JISAS RII JERUSALEM AKAMAK TAWA MA MIMAN RUKUSIITO

31 Eeta nedii Perisi ma kaw yecha Jisas riitak yar. Yaniga
wor, “Miita dii eemen na heechi i. Herot riita miina
sowakwoken hikitu.”
32 Jisas rii yenya awasen wor, “Kwo kata kwashika tawa
asa riina na i wo: ‘Apa, iyik, ada kapasek gaba yenya
pichi raboto, hak otii tawa man ada otii kepi siito. Wowak,
piiriichar nedii hamanak, eeji yo eeta hamakiita.’
33 Wowak, apa ada nobok ik. Iyik, iyavek ada nobok
ikiita. Piirapet riina eeta Jerusalem akamak sapa sowakwo.
Opoche akar akamak riina sowakwotanakech.
34 “Jerusalem, Jerusalem, kwo piirapet yenya sowakwoto.
God riita kwona heechirek yar piirapet yenya kwo papak
rabo sowakwoto. Apochok sii siiti yin chipi kuruk yikapwa
eeka hehar gamutawaga, ada kwona eechab eechaba nedii
eeji tapak eechaba waga otiiwa. Eecha otiik otiitari, kwo
yuyar.

35 Na he! Kwoti akama biish siikiita. Ada kwona wocho,
kwopa wonyak, ‘Kata ma rii Harapa Ma riiti hik yato. Riiti hi
na yesokwa ta.’ Wonyak, kwopa ana komas hekiita. Wonyan
siiney, kwopa ana saka hekiitawak.”

14

JISAS RII HAK OTII TAR MAN OTII KEPI SIIR

1 Sabat yadii pochi Jisas riiti harapa Perisi ma riiti akak otii
ak ir. Icharek, ma mima ye riina hehar hechar.
2 Worek, ma por rii tari, riiti yatii tapa piipiitar. Piipiitari,
rii Jisas riitak eecha yar.
3 Yarek Jisas rii lo majinpokii tar ma yen, Perisi ma yen
woher, “Noti lo hak otii tawa man nopa boy Sabat nedii otii
kepi siikiita?”
4 Worek, yecha meejichi bakasakech. Worek, Jisas rii kata
ma riina yeechi otii kepi siichi heechirek ir.
5 Worek, rii yenya eecha wor, “Kwoti ma por riiti yikap-
wan riiti bulamakaw sabat nedii supuk yeyiney iipa boy saka
yeechi yesokwatawak sabat nediik?”
6 Worek, yecha riina maji awasen saka barek.

MA RII RIITI INYAKA DAGIIREPOY

7 Worek, akamak yar ma kaw ye mey maka hechi harapa
ma yechi worebey eeka ya yir. Karakada hechi heechir. Jisas
rii hechi dii shiytawa maji eecha wor,
8 “Ma por rii miman yayanak, kwo noku sha akiita.
Kwo nokusha anak, kwo opoche harapa ma yechi worebey
yichanakech. Mii harapa ma worebey eeka yinyey kapo
komas harapa ma apa yakiita. Yanak, miina otii havak wor
ma, rii kapo miin ya wohekiita, ‘Miita diika worebey na
heechi. Harapa ma rii diita worebey apa ya yikiita.’
9 Worek, mii hiibiya yaniga karakada ma worebeyek
yikiita.
10 Kwon nokusha ak wohenyak, karakada ma yechi wore-
beyek eeka napa yi. Yinyak, miina otii havak wor ma yaniga
miina eecha wokiita, ‘Eeji nareboy, diika na ya. Harapa
worebey diika na ya yi.’ Miita yinyak, akar yawa ma ye
miina hechi eecha hikiita mii eeta harapa ma.
11 Eyey ma ye mayama riiti hin ye ye ye inyey, ri hi iipa
harapa siikiita.”

NOKUSHA A TAWA MAJI

12 Worek, Jisas rii otii havak wor ma riina eecha wor, “Mi-
ita yenya nokusha aniga hava tanak, opoche miiti nareboy
yen wohechanakech. Miiti yaka kumwoy wohechanakech.
Miiti hadii yenya wohechanakech. Yaka tawa ma opoche

wohechakech. Wohenyey, yepa miina aboboy awasen havakiita. Miina awasen havanak, miiti yan miina awasen ha hamakiita.
13 Miita nokushaniga hava tanak, kiiriisiiposii ma, yatii kapasek tawa ma, tapa kapasek tawa ma, miykiitii ma yenya napa wohe.
14 Wohenyak, hadabas inyaka hiki tawa boboy miitak yakiita. Yepa saka awasen hakiitawak. God riipa miina awasen hakiita. Har ma kepin yesokwa yichinak, eeta nedii awasen hakiita.”

HARAPA NOKUSHA A MAJI

15 Ma por rii aboboy cheyek yiniga Jisas riita bawa maji meejichi Jisas riina eecha wor, “Kata ma ye God riiti aboboy cheyek riiti kigdom taney, yichaney, yecha kwoya hikikiita.”
16 Jisas rii riina noman eecha wor, “Ma por rii tari, rii harapa nokusha ar. Nokusaha atarek, rii nokwapa nokwapa ma mima yen ak woher.
17 Rii riiti wakasa ma riina hechirek ir. Ma mima yenya ak wohek eena heechirek ir. Rii hechirek, irek, rii eecha wor, ‘Na ya a. Aboboy sayarewa!’
18 Worek, eyey ma ye yo maji bar. Mapo wor ma rii wakasa ma riina eecha wor, ‘Ada nosapen tokor. Tokochi ada hek ik. Miiti harapa ma na wo, ada ikasakech, ada riina inyakpa hikitu!’
19 Akar ma por rii eecha wor, ‘Ada 10 bulamakaw tokochi, ada eena otii hek ichu. Ada inyakapa hikitu. Anapa saka yakiitawak.’
20 Akar ma rii eecha wor, ‘Ada mima yawa eena ada yakasakech. Inyakapa hikitu.’
21 “Worek, wakasa ma rii awasen ichi riiti harapa ma riina maji wor yepa saka yakiitawak. Worek, akama kowu tawa ma rii inyaka kwotayir. Kwotayichi, wakasa ma riina eecha wor, ‘Karakada nobo harapa nobo diita akamak tawey, na ameya i. Inyak, kiiriisiiposii ma, yatii kapasek tawa ma, tapa kapasek tawa ma, miy kiitii ma yenya na yeechi yaya.’
22 Worek, wakasa ma rii eecha wor, ‘Harapa ma, miita bawa maji ada otiiwa. Otii hamawak, miiti aka saka takakiisowak.’
23 Worek, harapa ma rii wakasa ma riin eecha wor, ‘Nabo i kwashika tana ma, nobo henya ma napa wohegiya yeechi yaya. Eeji aka sa takakiisii.
24 Ada kwona siiken wocho, ada mashi wor ma yepa saka eeji aboboy akiitawak.’ ”

JISAS RIINA SUMOWU TAWA MA

25 Nokwapa nokwapa ma mima yecha Jisas riitaka ichar.
Jisas rii dareboyechi yenya wor,
26 “Kata ma rii adak yaney, rii sa riiti awi, eepi, mima,
yikapwa, yaka kumwoy, mowey, ruwoy yenya mayama sa
magiirechichi heechi. Magiirechichi heechinan siiney, riipa
saka ana sumowukiitawak.
27 Kata ma rii riiti men kiyanan siiney, ana sumowunan
siiney, riipa saka eeji disaipel siikiitawak. Rii sapa eyey yadii
riiti nobon heechiniga ana sumowuchiniga ha tawa nobobak
i.
28 Ma por rii aka otiik hikitaney, mapo rii yi hikichi diita
aka ya kapo shasha kiki siikiita. ‘Eeji ya kapo kikisiikiita yo
hamakiita?’
29 Rii eemna hikinansiiney, riipa kwatiibanwoy siitiichiki-
ita. Aka hamakasakech. Wonyak, ma ye ri yon hechi riina
wohegakiita.
30 Yepa eecha wokiita. ‘Diita ma rii yon tasiiri otii
hamakasakech.’
31 Aka tabo yima por rii akar aka tabo yima riina o ana pik
inyey, 10 tausen ow ana pichawa ma riitaka inyey, akar aka
tabo yima riipa 20 tausen ow ana pichawa ma yecha riitaka
yaney,
32 riipa yi eecha hikikiita ada saka kikisiikiitawak riina o
ana pinyey. Komas akar aka tabo yima yapak tawey, ow
ana pik yanak, riipa wakasa ma wochanak i gayasayekiita.
Sakapa ow ana pikiitawak.”
33 Jisas rii kawka eecha wor, “Kwo eechaba napa hiki. Kwo
eyey boboyen magiirechichi heechinan siiney, kwo saka eeji
disaipel siikiitawak.”

WOSHI MAJI

34 “Woshi eeta kepi. Wowak, woshi somakwota tawa
boboy eeta hamaney, kapo shecha kawka otiinak somak-
wotakiita?
35 Eeta nosapen saka kiyatayekiitawak. Nowo saga, me,
saka kiyatayekiitawak. Woshi kapasek eena raboto. Kwo
mabiya taney, na meeji.”

15

SIPSIP NOBOKASAKECH

1 Nedii pochi nokwapa nokwapa takis yan yaya tar ma ye
kapasek boboy otii tar ma ye Jisas riina wageteyik yar.
2 Worek, Perisi ma ye lon maji pokii ma ye Jisas riita otiir
yon ye eena awasen awasen maji bar. Yecha eecha wor,
“Diita ma rii kapasek boboy otii tawa ma yenya woshi aniga
yechaka eecha ato.”
3 Worek, Jisas rii diita shiyi tawa noma yenya eecha wor,

4 “Ma porkwotaka tawey, rii 100 sipsip tawey, pochi heechi
iwa. Rii saka hewak. Rii boy shecha otiito? Rii 99 sipsip
wohejak tawa eemek eeka heechi rii heechi iwa. Sipsip
poren yesha he yak ir.
5-6 Rii hewak, rii tawak, yeechi tiimiinak seechi kiya yato.
Rii inyaka kwoya hikichi riiganiga akamak awasen yayato.
Wowak, rii riiti nareboy bana bana tawa man uwawak, ‘Na
kwota eyey ya nota riigak. Ada sipsip por heechichari, he
yeechi yayawa.”
7 Eechaba otiito, ada kwona wocho: kapasek otii tar ma
por rii riiti inyaka dareboyeney, hevenek tawa ma mima
yecha kwoya woy hikitu. Wowak, inyaka kepi hiki tawa ma
yecha inyaka saka dareboyetawak, hevenek tawa ma yecha
yenya karakada inyaka kwoya hikitu.

YA POCHI HEECHUWA

8 Jisas rii kawka eecha wor: “Mima pochi sii 10 yak tawa.
Tawey sii pochi abosuchi heechuwa. Heechawak, sii boy
shecha otiito? Sii Lam hi hayachi sii ada hakochi eyey eemen
sii hehar hechi yan eeka hewa.
9 Wiita moni hechi sii siiti nareboy, bana bana tawa mima
yenya uwato: ‘Na kwota eyey yanak nota riigak. Ada
heechuwa yan hewa.’
10 Eechaba otiito, ada kwona wocho: kapasek otiitawa
ma rii riiti inyaka dareboyeney, God riiti ejel yecha inyaka
kwoya hikitu.”

YIKAPWA NOBOKASAKECH MAJI NOMA

11 Jisas rii kawka eecha wor: “Ma por rii tarek, ri hoyey
yikapwa upurus tar.
12 Tarek, karakada yikapwa riita ri apoko riin eecha wor,
‘Apoko, eeji komas yak tawa boboy, miita ana komas hak
tawa boboy apok ana na ha.’ Worek, apoko rii riiti boboy,
ya yaka kumwoy piiriina homachicir.
13 Homaschichirek, iyavek kumwoy rii riiti boboy yan
yopo yichi, rii heechi akar yepak tawa eemek ir. Irek, rii
kapasek yon otiitar. Anemeshe rokotar. Riiti ya rabo ya
payar.
14 Rabo ya payarek, komas kata eemek aboboy karakada
tar. Aboboy karakada tarek, rii harapa eecha har.
15 Eecha harek, aboboy biish tarek, rii kata nosapek tar ma
poren ir. Irek, riita eecha siir. Siirek, riin poyen havaken
heechirek ir.
16 Irek poy atar boboyen rii abak gegiyar. Ma rii aboboy
riina saka harek.
17 “Worek, rii hehar hikir. Hehar hikirek, rii mayama
eecha wor, ‘Nokwapa nokwapa wakasa ma eeji apoko eeka

tawey, ye harapa kepi aboboy ato. Atawak, ada diika tawey,
ada eecha hato.
18 Ada sokwa eeji apoko heechi ik. I hechi ada riina wok,
Apoko, ada kapasek boboy God riiti miy soma otiitar. Miiti
miy soma otiibatar.
19 Ada kapasek tawa, Ana opoche miiti yikapwa ha-
batanakech. Na otiichinyak, ada miiti wakasa ma siikiita!'

20 "Worek, riita sokwachi apokon heechi ir. Iniga yapan
icharek, riiti apoko rii riina her. Hechi riina inyakapwa
hikir. Inyakapwa hikichiniga rii amaba i anapiirer. Anapi-
irechi omoramorer.
21 Worek, yikapwa eecha wor: 'Apoko, God riiti miy soma,
miiti miy soma ada kapasek yo otiitar. Ada kapasek tawa.
Ana opoche miiti yikapwa habatanakech.'
22 Worek, apoko riita riiti wakasa yenya eecha wor,
'Siivatabi kepin na ameya yeechi yaya riina na ruwuchi.
Tapama ruwu tawa ring na tapa ruwuchi. Yatii ruwu tawa
boboyek yatii na ruwuchi.
23 Bulamakaw, kwokuka tawey, na yeechi yaya somakwo.
Nota harapa nokusha akiita. Nota hokwa chikiita.
24 Eeji yikapwa mashi har. Hachiniga rii kawka saniyawa.
Riina yesha hiputar. Apa ada riina hewa!' Worek, yecha
nokusha eechi hokwa chichar.

25 "Worek, riiti yaka rii nowok tari, rii yar. Yarek, akak
bana bana siitii meejir.
26 Meejirek, rii wakasa ma poren uwachi wo yayar. Yarek,
riina hokwa chicharen woher. Woherek, wakasa ma rii
awasen riina wor:
27 'Miiti kumwoy rii yawa. Yawak, apoko rii kwokuka tar
bulamakaw sowakwowa. Apoko rii yikapwan hewey, kepi
tawa. Eena sowakwowa.'
28 Meejiniga, yaka rii inyaka kwotayer. Kwotayechiniga
aka wo iyarekasakech. Worek, riiti apoko geenyek ya sayar.
Ya sayachiniga riina wowoher.
29 Wowoherek, rii awasen riina wor, 'Na he. Nokwapa
nokwapa sukwiya ada miiti yo otiitari, ada miiti maji
nosowoyekasakech. An eecha otiitari, mii ana boy boboyen
har? Meme yin ana saka harek, ada eeji nareboyen saka
nokusha arek.
30 Apa miiti yikapwa riita i kapasek boboyen otiitarek,
miiti harapa ya nobo mimak rabo ya paya hamerek, miita
kwokuka tar bulamakaw pichiwa.'

31 "Worek, apoko rii riin eecha wor, 'Yikapwa, miita adaka
eechaba eechaba tawa. Eyey boboy eeji eeta miiti.

32 Eeta kepi nota hokwa chichu. No inyaka kwoya hikitu.
Miiti kumwoy rii haniga tar. Apa rii awasen saniyawa. Rii
nobo hikishar. Apa no hewa.’ ”

16

BOBOY SIITII KOWU TAWA MA MAJI NOMA

1 Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Ma por rii tarek,
riiti ya harapa tar. Wakasa ma por rii riiti ya yon otiichichar.
Harapa ya kwowuka tar ma rii maji kawen meejir. Rii meejir
riiti ya ye yon otiichichar ma rii saka ri yan hehar otiichirek.
2 Meejirek, rii riina uwar, ‘Ana na ya!’ Worek, rii eecha
riina wor, ‘Boyen maji ada miitak meejiwa? Jebwa keyi tawa
jey na hamachi ana na yaya. Mii saka yo kepi otiitawak, eena
mi yo eeta hamawa.’
3 “Worek, wakasa ma meejichi mayama eecha wor, ‘Eeji
harapa ma rii ana bokonawa. Bokoneechi ana heechuwak
yawa. Anapa boyen otiikiita? Ada hapakasakech. Anapa
saka payi iiviikiitawak. An hiibiya yawa akar man aboboyen
woken otiiwey, an hiibiya yawa. Anapa boy otiikiita?’
4 Hikichi mayama eecha wor, ‘Apa ana hikitu an otiik!
Ada diita yon otii hamanak, ada nareboyeka siikiita. Siinak,
komas yecha ana yechi akak woniga ye i yikiita!’
5 Worek, ma ye tari ye harapa yaka tar ma riiti yan sobo
yar. Sobo yarin ye riin awasen hakasakech. Diita ma yenya
wakasa ma rii uwar Uwachi wor: ‘Kwo na ya! Yarek, ma por
riin wakasa ma rii eecha wor, ‘Na meeji. Boboy shasha eeji
harapa ma riita miina sobo har?’
6 Ma rii awasen eecha wor, ‘100 dram gris.’ Meejichi
wakasa ma rii awasen eecha wor, ‘Jey na yeechi yaya 100
na bachi poyenak, 50 dram gris na jeyek keyik!’
7 Worek, wakasa ma rii akar ma riin eecha woher, ‘Mii
boboy shasha sobo yar?’ Rii awasen wor: ‘100 bek wit ana
sobo hawa!’ Meejichi wakasa ma rii awasen wor, ‘Jeyek na
keyi 80 bek wit!’
8 “Worek, harapa yaka tawa ma rii eeta meejichi riiti
kapasek wakasa man wahowur. Rii mayama hehar hiki
tawa ma, eena wahowur. Wowak, diita nosap tawa ma
yecha yechi boboyen hehar otiitawey, ye hehar weyitu.
Wowak, God riiti yamak tawa yikapwa yecha yechi eechaba
eechaba tawa boboyen saka hehar otiitawak.”
9 Jisas rii kawka eecha wor: “Ada kwona wocho: Kwota
diita nosap tawa ya eena na otiichinyak, kwi nareboy siiki-
ita. Kwo otiitaney, nosap tawa ya hamanak, yepa kwona
wonyak, kwopa ya eechaba eechaba tawa akak kwo yikiita.

10 “Kata ma rii karakada yon hehar otiitawey, riipa harapa
yon eechaba hehar otiibatakiita. Kata ma rii karakada yon
kapasek otiitawey, riipa harapa yon eechaba otiibatakiita.
11 Miita diita nosap tawa yan hehar otiinan sowey, kapo
nama miina eechaba eechaba ya siikenen miina hakiita?
12 Miita akar ma yechi boboyen hehar otiinan sowey, kapo
nama miiti boboyen miina hakiita?
13 “Wakasa ma rii harapa ma upurusen saka sumowuki-
itawak. Saka kiki siikiitawak. Riipa poren yuyanak,
poren rukiisiikiita. Riipa poren sumowutakiita. Poren
nasowoyekiita. Opoko miiti God riiti nobo, moni ya tawa
nobo, opoko eecha ichanakech.”

JISAS RIITA BAR MAJI KAW

14 Perisi ma yecha diita majin meejir. Meejichi yecha Jisas
riina wosaboyer. Yecha moni ya rukusiito, eena yecha riina
wosaboyer.
15 Worek, Jisas rii yenya eecha wor, “Kwota mayama
otiichiwak, ma ye kwona kepi hecho. Wowak, God riita
kwoti mesek, sugu wopu hecho. Kata boboyen ma yecha
hikitu eeta harapa. God riita hikitu eeta kubuchey boboy.
16 “Moses rii keyir lo piirapet yecha keyir maji sii tar.
Tarek, ma mima yenya kiyatay tar. Tarek, uku yeechir
Jon rii yar. Apa ma ye God riiti kigdom, riiti hadabas
majin sawoto. Sawotawak, nokwapa nokwapa ma yecha
daremaniga iyarek otiito God riiti kigdom.
17 Wowak, diita nosap eeta neerek tawa boboy eeta
hamakiita. Wowak, lo riiti karakada wey boboy eeta sakapa
hamakiitawak.”

MA MIMA RIIV SII TAWA MAJI

18 “Kata ma rii riiti miman heechiney, akar mima yaney,
riita God riiti lo otii kapasowa. Ma por rii heechir mima siina
yaney, rii God riiti lo otii kapasowa.”

MONI YAKA TAR MA RIITA LASARAS RIITI NOMA

19 “Nedii pochi ma por rii tarek, riiti moni ya harapa tar.
Rii eechaba eechaba siivatabi kepi ruwutarek, diita nosapek
tawa boboy kepik eeka yichar.
20 Worek, kiiriisiiposii ma por rii tabatar. Riiti hi Lasaras.
Nokwapa nokwapa romo riiti mabak tar. Harapa tar. Tarek,
yecha riina yaka tar ma riiti nuburejak eechaba eechaba
yadii seechitar.
21 Seechitarek, rii eecha hatar. Eecha hatarek, aboboy
mogo moni yaka tar ma riiti cheyek sakatarek, riita aken
gegiyatar. Asa yecha yaniga riiti romon tarekwoyek gwoya
ar.

22 Worek, kiiriisiiposii tar ma rii har. Harek, ejel ye riina
Ebraham riita tar eemek kiya ir. Komas moni yaka tar ma
habarek, chir.
23 Chirek, rii kapasek eemek tarek, harapa kapa meeji tar.
Tarek, rii mey maka hechi Ebraham riina yapak tar eemek
her. Lasaras rii Ebraham riitaka bana bana tarek, her.
24 Hechi rii uwar, ‘Apoko, Ebraham, ana na inyakapwa
hikichi na ba diigiichi. Lasaras riina adak na heechinak
ya. Yaniga riipa riiti tapamak ukuk kiiviichi eeji tarekwoyek
heechinak, neekiir yakiita. Ada diita hik tawey, harapa kapa
meejito.’
25 “Ebraham rii meejichi wor, ‘Yikapwa, na hiki. Miita
nosapek tarek, miina miiti boboy kepin yatar. Yatarek,
Lasaras riina kapasek boboy yatar. Apa rii kepi sowa. Mii
harapa kapa meejito.
26 Apa eechaba tawa: Harapa pwayi tobo sichi nediik tawa.
Eecha tawak, ma mima yecha diita eemek tawey, miiti eem ik
gegiyaney, ikasakech. Ma yecha miiti eemek yak gegiyaney,
yakasakech.’
27 “Worek, moni yaka tar ma eecha wor, ‘Apoko, ada
miina woyasachiyasato. Eeji akak majin Lasaras riitak na
heechinak sa i.
28 Eeji yaka kumwoy yokotapa eeka tar. Ichi yenya
wochanak, yepa kepi hikitanak, yepa diika kapa meeji otii
tawa eemek saka yakiitawak.’
29 “Worek, Ebraham rii eecha wor, ‘Moses riiti maji,
piirapet yechi maji yechaka tawa. Tawak, yecha sa meeji.’
30 Rii awasen eecha wor, ‘Yaho, Ebraham, ma por rii ha
eemek heechi saniyaney, yechak inyak, yechi kapasek boboy
heechichi dareboyekiita.’
31 Worek, Ebraham rii awasen eecha wor, ‘Yecha Moses
riiti maji, piirapet yechi maji meejinan siiney, ma por rii
ha eemek heechi saniyaney, eechaba yechi inyaka sak hiki
siitiichikiitawak.’ ”

17

KAPASEK OTII TAWA BOBOY

1 Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Eeta boboy yana
kapak, otiichinyak, ma mima ye kapasek boboyen otiikiita.
Wowak, kata ma ye diita boboyen otiichiwak, kapasek boboy
harapa yechaka yakiita.
2 Eeta kepi yenya biiriiwaga papak kiitiichi ye i pa wawuk
rabokiita. Wonyak, yepa eeta kapasek boboy sakapa otiiki-
itawak.

3 Kwona opoy siitii ta! Miiti yaka kumwoy kapasek boboy otiiney, na wo: eeta kapasek! Riita inyakapwa hikichi dareboyeney, riita otiir boboy eena mi inyaka na heechi!
4 Riita 7 kapasek boboyen rii miitaka yadii pochik otiiney, rii 7 nedii inyakapwa hikichi dareboyeney, miita riita otiir kapasek boboy na abosuchi.”

HIKI SIITIICHICHAWA MAJI

5 Disaipel yecha Harapa Ma riina eecha wor, “Nota hiki siitiichichawa boboyen na harapa otiichi.”
6 Harapa Ma rii eecha wor, “Kwoti hiki siitiichichawa boboy eeta karakada mastet siik tawaga taney, kwota diita men wonyey, ‘Na mayama honachi somakwotii tawa pak na chi! Lipa kwona otiichikiita.”

WAKASA MA RIITI YO

7 Jisas rii eecha wor: “Miiti wakasa ma por taney, rii nowo yon otiitawak, kapo sipsip yenya siitii kowu tawak, wakasa ma rii riiti yon heechi akama yanak, mii kapo boy riina shecha wokiita, ‘Ne i aboboy a?’
8 Yaho. Eecha bakasakech. Mii eecha wokiita, ‘Eeji aboboy na otii. Siivatabi na ruwuchi aboboy yon na otii. Ada ak. Komas miita a.’
9 Wakasa ma rii majin sumowutawey, kwo kapo riina shecha woshiato? Yaho. Rii riiti yon otiito. Boyewak riin woshiato?
10 Wowak rii tawaga kwo eechaba tawa. Eyey majin kwona bawey, kwo eeta yon hamanak, napa ba, “Nota wakasa ma siiken tawa. Nota noti yoban otiir.’ ”

JISAS RII NOMAK TAR MAN OTII KEPI SIIR

11 Jisas riita Jerusalem akama iniga rii Gaili nosap Sameria nosap rii eeta nediik ir.
12 Rii akama pochi otiirek, rii 10 nomaka kapasek tar man nobok her.
13 Omu nediik siitiiniga uwar, “Jisas, Harapa Ma. Nona na inyakapwa hikichi na ba diigiichi.”
14 Jisas rii hechi yenya eecha wor, “Kwo mayama kwoti opellen otii tawa ma yenya kwoti maban na i mukuchi.” Worek, ye iniga nobok tarek, yenya otii kepi siir.
15-16 Worek, maba kapasek tar ma por rii ri maba hechi rii awasen ya Jisas riiti yatii jumuk wa Jisas riina woshiar. Diita ma eeta Sameria ma.
17 Jisas rii hechi wor, “10 man otii kepi siir. Akar 9 ma siitak tawa?
18 Boyewak diita yapa eemek tawa ma riitaba awasen yaniga God riina woshi awa?”

19 Worek, Jisas rii riina wor, “Na sokwa i. Miiti hiki
siitiichichawa boboy eeta miina otii kepi siir.”

GOD RIITI KIGDOM YAK TAWA MAJI

20 Perisi ma kaw ye Jisas riina woher, “Siitiiyekega God riiti
kigdom kapo yakiita?” Rii awasen wor, “God riiti kigdom
yatawey, kwo eena saka hewak.
21 Ma por rii saka bakiitawak, ‘Na he! Eeta diika tawa.’
Akar ma rii saka eecha bakiitawak, ‘Kataka tawa! Yaho. God
riiti kigdom kwoti wok tawa.”
22 Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor, “Eeta
nediik yakiita kwopa Ma Yikapwan ri ya nedii heken
gegiyakiita. Gegiyanak, kwopa saka riina hekiitawak.
23 Ma kaw ye kwona eecha wokiita, “Diina na he! Kana na
he!” Wonyak opoche riina i yeshatanakech.
24 Sarebiya yerepiya tawak, neere yama hewey, eyey
eemen yama hewaga, Ma Yikapwa riipa yanak, riita eechaba
hekiita.
25 Mapo Ma Yikapwa riipa sapa kapa meeji. Mapo riina
diita nosap tawa ma ye riina sa nasowoy.
26 Ma mima ye Nowa riiti nediik otiitarega, Ma Yikapwa
riipa yanak, eeta nedii ma mima eechaba otiitakiita.
27 Nowa riiti nedii ma mima yecha otii atar. Yecha mima
yatar. Otiitarek, Nowa riita jabiir iyarerek, Harapa wayi
vaniga ma mima yenya pi sowakwor.
28 Ma mima ye Lot riiti nediik otiitarega, komas Ma
Yikapwa ya nediik yepa eechaba otiitakiita. Lot riiti nediik
yecha aboboy atar, uku atar. Yecha boboy awasen awasen
tokotar. Yecha nowok chichar. Akan otiitar.
29 Kata yadii Lot riita Sodom akamak heechi irek, woshika
hika eeka sakar. Wayi vatawaga woshika hika eecha sakar.
Sakaniga eyey sowakwor.
30 Mashi otiitarega, Ma Yikapwa riipa yanak, ma yecha
riina henyak, eeta eechaba takiita.
31 “Jisas riita yana nedii ma rii aka geenyik taney, opoche
aka wok iyarechi boboy yatakech. Ma rii nowok taney,
opoche awasen akamak ichanakech.
32 Lot riiti mima na hiki!
33 Kata ma rii riiti mesek neeki siitii chinyey, riipa mesek
komas saka yakiitawak. Kata ma rii riiti mesek abosuchiney,
riipa riiti mesek komas yakiita.
34 Kata niyi nedii, ada kwona wocho, ma upurus cheyek
wakiita. Wanak, poren yeechi yayakiita. Por riin heechiki-
ita.
35 Mima upurus piiriita aboboy otii atanak, pochi siina
yeechi yayakiita. Pochi siina heechikiita.

36 Ma upurus piir nowo otiikiita. Por riina yeechi yayakiita. Por riina heechikiita.
37 Disaipel yecha riina woher. “Harapa Ma, siitak otiikiita?
Jisas rii awasen wor, “Har ma yi maba sapi eeka tawey, aponumay ye ya yopo yichikiita.”

18

MIBIYA MIMA MAJI

1 Worek, Jisas riita diita shiyi tawa majin wor. Rii yenya maji pokiiniga wor: “Eeta kepi yecha God riina maji bato. Opoche yecha inyaka wopu nomayatanakech.”
2 Jisas rii diita noman eecha wor, “Jas por rii akama pochik tar. Rii God riiti maji akiikasakech. Rii ma yechi majin meejikasakech.
3 Worek, mimbiya mima pochi eeta akamak tar. Tarek, sii ya jas riina eechaba eechaba woyasachiyasa woher, ‘Ma por ana dagiirepoy tawak, miita ana na kiyatay.’
4 Worek, mapo jas rii meejichi siina saka kiyatayerek. Worek, sii kawka eechaba eechaba riitak yatar. Worek, komas jas rii mayama eecha wor, “Ada God riina saka akiitawak, ma saka meejitawak, wowak, diita yatawa mima siina ada meejichi otiik.
5 Sii ana nomuya tawa boboyen hatawak, eeji maba nomuyato. Eena ada ddiita mibiya mima siiti nomon kiyatayekiita.”
6 Harapa Ma Jisas rii kawka eecha wor, “Diita kapasek jas riita bar majin na meeji.
7 Wowak, na hiki! Kapo God riita riiti ma mima yenya kiyatayikasakech. Yaho. Riipa kiyatayek. God riiti ma mima yecha eechaba eechaba yadii niyi riina wohechanak riipa boy kapo ameya yenya kiyatay anaseechikiitawak? Riipa kapo boy eshar yenya kiyatayechikiita?
8 Ada kwona wocho: Riipa anasanak, riipa ameya yenya kepi otiichikiita. Wowak, Ma Yikapwa riipa yanak, nosap tana ma kapo riina hiki siitiichichakiita?”

TAKIS YA YA TAWA MA YECHI NOMA

9 Ma kaw ye eeka tarek, yecha eecha hikitar yechi inyaka kepi tawa eyey akar ma yechi inyaka kapasek tawa. Worek, Jisas riita diina hikichi diita shiyi tawa majin wor.
10 “Ma upurus piiriita Ju ma yechi harapa lotu akak God riina maji bak yo ir. Perisi ma por tarek, takis yak tawa ma por tar.
11 Perisi ma riiba geenyik siitiichiniga God riina maji baniga wor, ‘God, ada boboyen kwoya hekasakech. Ada hiyiyakasakech. Akar mima anemesh rokokasakech. Ada

kata takis yak tawa ma kaka tawey, ada riitabaga taki-
isakech. Eena ada miina woshiato. Ada akar ma yechabaga
takiisakech eena ada miina woshiato.
12 Upurus yadii eechaba eechaba wik ada aboboy
akasakech. Ada miina ten ten hato.'
13 Worek, takis ya tawa ma rii yapa eemek siitiichiniga mo
heyiniga, riiti biiriipen hapakaniga God riina maji bar, 'God
ana inyakapwa hikichi na ba diigiichi. Ada eeta kapasek
boboy otii tawa ma!" Worek, Jisas rii eecha wor,

14 "Ada kwona wocho: Diita takis ya tawa ma riita akak
irek, God riita riina kwoya her. Perisi ma riina kwoya
hekasakech. Eyey ma ye mayama hin ye o ye inyey, ri hi
iipa ye ikiita. Eyey ma ye mayama hin ye ye ye inyey, ri hi
iipa harapa siikiita."

JISAS RIITA YIKAPWAN YEECHI RUKUSIITAR

15 Ma mima kaw ye yechi yikapwa baregan Jisas riitak
yeechi yayar. Jisas riita riiti tapak neekik eena yayar. Riiti
disaipel ye hechi yenya ow maji bar.
16 Worek, Jisas riita yikapwan uwachi wor, "Eeta kepi
yikapwa ana yak. Opoche anachekatanakech. God riiti
kigdom eeta yikadey ma yechi.
17 Diita na hiki ta! Ma rii yikapwaga God riiti kigdomek
inyan siiney, riipa saka iyarekiitawak."

MONI YAKA TAWA MA

18 Ju ma harapa por tar. Rii Jisas riina woher, "Maji pokii
ma kepi, anapa shecha otiinak ada eechaba eechaga takiita?"
19 Jisas rii riina eecha wor, "Kapo mii boyewak ana kepi
habato? God riitaba kepi tawa.
20 Mii 10 o maji hecho. Akar mima
anamesherokotanakech. Opoche man sowakwotanakech.
Opoche hiyi yatanakech. Opoche woshepii maji batanakech.
Miiti awi eepi piiriiti hin na hehar hikichi ba ta."
21 Rii meejichi awasen eecha wor: "Ada yikapwaga tar
nediik ya ya diita apa ada 10 maji sumowutar."
22 Jisas riimeejichi riina eecha wor, "Boboy podat mii saka
otiirek. Eyey miiti boboy napa tokochi yan yeechi yaya.
Yayaniga kiiriisiiposii tawa ma yenya napa homochi ha.
Otiitanak, miipa hevenek tawa hadabas boboy kepin miipa
yakiita. Otii hamanak, napa ya. Ana na sumowu ta."
23 Worek, ma rii meejichi riiti inyaka harapa nomoyar.
Riiti ya eeta harapa.

24 Jisas rii riina hechi eecha wor, "Yaka tawa ma rii God
riiti kigdomek ik otiiwey, rii harapa yo yato.

25 Yaka tawa ma God riiti kigdomek iken otiiney, riipa
harapa yo mayakan otiikiita. Wowak, kamel ye wowi pinya
supuk iyarek otiiney diita yo karakada.
26 Ma mima ye meejichi riina woher, “Kapo nama yenya
yesokwa yichikiita?”
27 Jisas awasen wor, “Boboy ma ye keena saka otiitawak,
God riitaba otiito.”
28 Pita rii eecha wor, “Na he. Nota noti akan heechi miina
sumowutar.”
29 Jisas rii yenya eecha wor, “Ada kwona wocho: diita maji
siiken. Ma rii riiti akan, miman, yaka kumwoyen, awi eepin,
yikapwan heechiniga God riiti kigdom iken wonyey,
30 diita apa nedii riipa nokwapa nokwapa boboyen yakiita.
Komas nedii riipa eechaba eechaba takiita.”

JISAS RIITA SOKWAR NEDIIK MAJI BAR

31 Jisas rii 12 disaipel yechaban eecha wor, “Na meeji.
Nota Jerusallem akamak ichu. Mashi tar piirapet yecha Ma
Yikapwa majin keyitar. Eyey maji yecha keyitarek, worek,
Jerusalem akamak eeka sokwakiita.”
32 Riina anadii ma tapak yeechi hanak, yecha riina wos-
aboyeniga, wokwoyaniga, sogweya piikiita.
33 Yecha riina kubuk pichiniga sowakwonak, yadii piiri-
ichar siichi riipa awasen saniyakiita.
34 Worek, riiti disaipel yecha riita bar maji saka hikirek.
Maji mu eeta veenyetar eena yecha Jisas riita bar maji saka
meejirek.

JISAS RII MIY KIITIIR MA OTII KEPI SIIR

35 Jisas riita Jeriko akamak icharek, miy kiitiir ma por rii
yichinga yan wo wohechar.
36 Rii nobok yicharek, ma mima ye icharek, rii meejichi
woher, “Iiboy otiito?”
37 Ye meejichi eecha wor, “Nasaret Jisas riita yato.”
38 Worek, rii meejichi rii uwar, “Jisas! Devit riiti neja, ana
na inyakapwa hikichi na ba diigiichi!”
39 Worek, yecha riina ow bachi anacheker. Worek, rii
harapa teejiniga uwar, “Devit riiti neja, ana na inyakapwa
hikichi na ba diigiichi!”
40 Worek, Jisas rii meejichi siitiir. Siitiichi rii eecha wor,
“Miy kiitiir ma riin adak na yeechi yaya.” Ye riina yayaniga
bana bana tarek, Jisas rii eecha wor,
41 “Ada miina shecha otiiken mii wocho?” Rii awasen wor,
“Ada miy mey maka heken.”
42 Jisas rii riina eecha wor: “Mi miyin na he. Miita hiki
siitii chichawa boboy eeta miina otii kepi sowa.”

43 Worek, miy otii kepi siirek, rii her. Hechi rii Jisas riina
sumowuniga God riina woshiatar. Ma mima yecha hechi
yecha God riiti hin yesokwatar.

19

SAKIAS RIITI NOMA

1 Jisas rii Jeriko akamak iyarechi i wok yayer.
2 Takis yan harapa ya tar ma rii eeka tar. Riiti hi eeta
Sakias.
3 Rii tobo kada tar. Tobo kada tarek, Jisas riina heken eena
otii otii hechar. Rii saka kiki siirek, ma mima kaw ye howuka
siir.
4 Eeena rii amaba i mapo sekamor mek yowur. Jisas riina
heken eena i yowur. Rii hikir Jisas riita diita nobok yato.
Eena yowur.
5 Worek, Jisas riita eeta mek bana bana yaniga rii mo hechi
Sakias riina eecha wor, “Sakias, na ameya saka ya. Ada miiti
akak apa eeka yik otiito.”
6 Worek, Sakias rii ameya saka yar. Saka yaniga inyaka
kwoya hikichi Jisas riina woshiar.
7 Eyey ma mima ye eena hechi eyipiir. Yecha wor, “Diita
ma Jisas rii kapasek otii tawa ma riiti akak otii ak iwa.”
8 Worek, Sakias rii siitiichi Harapa riina eecha wor,
“Harapa Ma, na meeji. Ada eeji boboy nediik piikiichi kiiri-
isiiposii tawa ma kawen yenya hakiita. Ada ma kaw yenya
hiyik yari, anapa yenya awasen diipiira kapiira hakiita.”
9 Jisas rii riina eecha wor, “Apa diita magwi eena yesokwa
yichawa. Diita ma rii eechaba Ebraham riiti yikapwa.
10 Nobo somoye tawa ma yenya yesha yeechi yesokwa
yichiken eena Ma Yikapwa rii yar.”

MONI YA OTII TAR NOMA

11 Worek, Jisas rii diita shiyi tawa noman meeji tar ma
yenya sawor. Jisas riita Jerusalem akamak eeta nedii iyarek
otiir. Eena ye eecha hikir God riiti kigdom kapo ameya
sokwakiita.
12 Eena Jisas rii diita noman eecha wor, “Harapa ma por
tarek, rii heechi yapak tawa eemek ir. Riina harapa aka
tabo yiman otiiken eena ir. Komas riipa riiti eemek awasen
yakiita.
13 Yapa eemek ik otiirek, rii riiti wakasa ma 10 yenya uwar.
Uwachi yenya moni yan pochin podat podat har. Heechiniga
rii eecha wor, ‘Diita moni yan na yeechi. Ada i akar eemek
tanak, kwo diita yan napa yeechi akar yan na otii.’
14 Worek, kata nosap tawa ma yecha riina yuyar. Worek,
Harapa ma rii heechi irek, yecha yechi wakasa ma kawen

majin wochirek ir. Ye eecha wochirek irek, eecha wor: ‘Nota
kata ma riita aka tabo yima siinan yuyawa.’
15 “Worek, harapa ma riina aka tabo yima otiichir. Oti-
ichirek, rii awasen yar. Awasen yarek, rii riiti moni ya har
wakasa ma yenya uwachi wor: ‘Adaka na ya. Anapa hekiita
kwo kapo ya shasha otiitar?’
16 Worek, meejichi mapo yar ma rii yaniga eecha wor:
‘Harapa ma, miita ana podat har yan ada otiiniga 10 mani
yan kawka yar.’
17 Worek, rii awasen wor: ‘Eeta kepi. Mii eeta wakasa ma
kepi. Miita karakada boboy miita hehar sumowuri, anapa
miina otiichinyak, miipa 10 harapa akamak kubu neeki ma
siikiita.’
18 Worek, akar wakasa ma por rii yaniga eecha wor:
‘Harapa ma miita ana har yan ada otiiniga 5 mani yan an
kawka yar.’
19 Rii meejichi awasen riina eecha wor: ‘Anapa oti-
ichinyak, miipa 5 harapa akamak kubu neeki ma siikiita.’
20 “Worek, akar wakasa ma rii yaniga eecha wor: ‘Harapa
ma, miiti maniy yan diita tawa. Ada ya pochin eeji siivatabik
jichi veenyitar.
21 Ada miina akiitar. Mii hapaga tawa ma. Boboy
miitikasakech mii i yayato. Saga miita saka chichawak, mii
yeechi yayato.’
22 “Worek, rii awasen riina eecha wor: ‘Mii wakasa ma
kapasek! Miita bawa maki anapa yayanak, miina diigii
poyekiita. Mii eecha hikitu ada hapaga tawa ma. Mii
eecha hikitu boboy eejikasakech ada yayato, saga ada saka
chichawak ada yayato.
23 Wonyak, miita hikitari boyewak miita ada miina har
yan beng saka heechirek? Miita eecha otiiyega ada awasen
yawak, ada mani yan awasen yeechi win mani eecha waga
yawa!’
24 Wochi rii kata siitii tawa ma yenya eecha wor, ‘Mani ya
pochin na yeechi 10 mani ya tawa man na pochi ha!’
25 “Worek, yecha riina eecha wor, ‘Harapa ma, boyewak
riina kawka hak? Rii 10 mani ya tawa!’
26 “Worek, rii eecha wor, ‘Ada kwona wocho, kata ma ye
boboyek tawey, yen boboyen kawka hakiita. Kata ma ye
boboy biish tawey, karakada boboyek yechaka tawey, ye
heechikiita.
27 Wowak, kata ma ye ana piken otiitawey, an harapa aka
tabo yiman siinan yuyawey, yenya na yeechi adak yayanak,
eeji mi somak na pi sowakwo.’ ”

JISAS RIITA JERUSALEM AKAMAK IYARER

28 Jisas rii diita majin yenya wochi rii mapo Jerusalem
akamak ir.
29 Rii Betpasi akamak Betani akamak iyarek otiitar. Eeta
akama Oliv kwowu bana bana tar. Iyarek otiitarek, rii riiti
disaipel upurusen heechirek, piir mapo ir.
30 Rii piiriina eecha wor: “Kicha na kata akama yepak i.
Iyarenak, donki yi kicha hekiita. Mashi ma por rii eeta donki
yin saka yo yicharek. Eena na heemachi na yeechi yaya.
31 Ma por rii kinya wohenyey, ‘Boyewak kicha donki
heemato?’ Riina napa awasen eecha wo: ‘Eeta Harapa ma
rii yoka tawa eena yeshato.’ ”
32 Worek, piiriita iniga her, Jisas riita bar maji eeka tar.
33 Piiriita donki yin heemachiniga donki ma ye piiriina
eecha wor: “Boyewak ki donki hemato?”
34 Worek, piir awasen eecha wor: “Eeta Harapa Ma rii
yoka tawa eena yeshato.”
35 Worek, piiriita donki yeechi Jisas riina ye ir. Ye irek,
piiriita maba riki yeechi donki maban ruwuchir. Ruwuchi
piiriita Jisas riina yesokwa howuk yichir.
36 Riita donki yiniga icharek, yecha yechi maba rikin
nobok seechitar.
37 Riita Jerusalem akamak iyarek otiitarek, Oliv Kwowu
nobo i ye i icharek, nokwapa nokwapa riina sumowu tawa
ma ye God riina woshieechiniga riina kwoyaba batarek,
kwoyaba hikitar. Yecha harapa otiir boboyen herin eena
yecha God riiti hin harapa yesokwa tar.
38 Ye eecha wor:
“Eeta aka tabo yima rii God riiti hik yatawey,
God riitana na hehar ta.
God riiti inyaka eeta kwoya woy hikitu!
Howuk tawa God riiti hin na yesokwa ta!”
39 Worek, Perisi ma kaw eeka tari, ye eecha wor, “Maji
pokii ma, miiti disaipel yechikujan na dasepii!”
40 Worek, Jisas rii awasen wor, “Ada kwona wocho, yecha
yechi kujan dasepiiney, diita yichawa papa yepa teejikiita.”

JISAS RII JERUSALEM AKAMA MA MIMA YECHA KECHI KEYATAR

41 Rii Jerusalem akama bana bana irek, rii hechi eena
keyatar.
42 Keyaniga eecha wor: “Ada diita boboyen siiken hek, kwo
siiken hikitu: inyaka otii kepi sii tawa boboy. Wowak, kwo
saka hewak. Eena ada keyato.
43 Eeta nediik yakiita kwonow ana pichawa ma yanak,
yepa kwona heedii par payachi nediik heechikiita.
44 Wonyak, yepa kwona eyey ma mima yen inyi nediik
tanak, pi hama seechikiita. Yepa inyi jichar papa eyey rabo

hamakiita. Eeta nedii God riita kwona yesokwa yichik yari, kwo saka herek, eena kwon pi hama seechikiita!”

JISAS RII JU MA YECHI LOTU AKA WOK IR

45 Jisas riita Ju ma yechi lotu aka wok iniga rii mani ya yo otii tar ma yenya kikiir heechirek ir.
46 Worek, rii eecha wor, “God rii mashi keyir majik eecha wor: ‘Eeji ada sii eeta ana maji ba tawa aka siikiita.’ Wowak, kwo otiirek, diita aka sii hiyi ya tawa ma yechi aka.”
47 Worek, eyey yadii Jisas rii lotu harapa akak maji pokii tar. Harapa opelen otii tar ma yecha lo majin pokii tar ma yecha, aka tabo yima yecha Jisas riina sowakwo nobon yeshatar.
48 Worek, yecha pi nobokasakech. Eyey ma mima yecha riina wageteyetar. Riiti eyey majin yecha meejik gegiyar. Eena yecha riina saka pi sowakworek.

20

YECHA JISAS RIINA WOHER: MIIN NAMA HISAW MA WOR?

1 Yadii pochik Jisas rii harapa lotu akak ma mima yenya maji pokii tar. Rii God riiti hadabas majin eena sawo tar. Sawo tarek, harapa opelen otii tar ma yecha, lo maji pokii tar ma yecha, akar harapa ma yecha yaniga
2 riina eecha wor: “Nona na sawo, nama miina wochirek, miita diita boboy otiito? Nama diita boboyen miina harek, miita otiito?”
3 Worek, Jisas rii awasen wor, “Ada kwona maji wohek. Na ba.
4 Nama uku yeechir Jon riina wochirek, rii uku yeechi tar? Kapo God riita riina wochirek, kapo ma yecha riina wochirek?
5 Worek, woher ma yecha awasen awasen maji bar. Ye eecha wor, “No boy shecha wok? Nota baney, ‘God rii riina wochirek,’ riipa awasen bakiita: ‘Boyewak kwota Jon riita bar majinsaka hiki siitiichirek.’
6 Wowak, nota baney, ‘Ma yecha riina wochirek,’ diita nokwapa nokwapa ma mima yecha nona papan yeechi nona rabokiita. Ma mima yecha hiki siitiichichu Jon rii eeta piirapet.”
7 Eena yecha Jisas riina awasen wor, “Nota saka hikitawak, nama Jon riina hisiir.”
8 Worek, Jisas rii yenyaawaseneecha wor, “Ada eech-aba kwona saka bakiitawak nama ana hisiirek, ada diita boboyen otiito?”

NOWO OTII TAR MA YECHI NOMA

9 Worek, Jisas riita diita shiyi tawa noman ma mima yenya
wor: “Ma por rii wain nowon chichar. Chi hamarek, worek
rii wakasa ma kaw yecha otiiken eena wochir. Harek, rii riiti
akaman heechi akar yapa eemek ir. Irek, nokwapa nokwapa
sukwiya eeka tar.
10 Eeka tarek, siiken siikiir tar yarek, rii riiti wakasa ma
riina nowoka tar ma yenya heechirek ir. Riiti nowok tar
saga kawen yaken eena heechirek ir. Wakasa ma rii iyarerek
nowo otii tar ma yecha riina kubuk pir. Boboy saga riina
saka heechirek irek.
11 Worek, rii akar wakasa ma por riina heechirek, kawka
ir. I nowok iyarerek, nowoka tar ma yecha riina kubuk pibar.
Pibachi kapasek boboy riina otiir. Yecha riina eecha otiichi
ye boboy riina saka heechirek irek.
12 Worek, rii akar wakasa ma kawka heechirek ir. Nowoka
tar ma ye riina kawka pir. Pi rabor.
13 Worek, nowo ma rii eecha wor, ‘Ada shecha otiik?’
Worek, rii eecha hikir, ‘Eeji yikapwa podareban ada rukusii
tawey, anapa riina heechinak ikiita. Riina heechinak inyak,
yecha riina meejikiita!”
14 Hikichi riina heechirek irek, nowoka tar ma ye ri-
ina hechi ye awasen awasen wor, ‘Di eeta nowo ma riiti
yikapwa. No riina sowakwok. Sowakwonak, diita nowo eeta
noti siikiita!’
15 Worek, ye riina nowok rabochi sowakwor. Wowak, eeta
nowo ma rii nowoka tawa ma yenya kapo shecha otiikiita?
16 Riipa yakiita. Yanak, riipa nowoka ma yenya sowak-
wokiita. Wonyak, riipa eeta nowon akar man hehareken
hisiikiita.” Ma mima yecha meejichi eecha wor, “God sa
anachek!”
17 Jisas rii meejichi yen hehar hechi eecha woher, “Wowak,
diita mashi keyir maji siiti mu ii boy?
‘Kata papan yo otii tawa ma yecha rabori,
apa rii eeta aka otii somar kwatii siir.’

18 Kata ma ye kata papak sakaney eeta papa yenya pishe-
manekiita. Wowak, diita papa eeta ma hek sakaney, eeta
riina monyenak, nosapega siikiita.”
19 Lo maji pokii tar ma ye, harapa opelen otiitar ma yecha
meejichi eeta nediik Jisas riina poko jik otii her. Yecha hikir
Jisas riita shiyinga batar maji yenya ow maji bar. Worek,
akar ma mima yenya akiitarek, eena saka pokojirek.

TAKIS YAN TOKO TAWA MAJI

20 Worek, yecha kowuniga hechar. Yecha akar ma kawen
mani yan heechiniga Jisas riina kasiyaken heechirek ir. Maji
ama ye ik eena heechirek ir. Diita ma ye ichiniga kapasek

boboy otiitarek, ye mukuchikeneecha hikitar ye eeta ma kepi. Ye iniga Jisas riina otii hikisahak ir. Otii hikisheyega yecha riina gavman riiti tapak how haken.

21 Maji kasiya ma ye Jisas riina woher, “Maji pokii ma, no hikitumiita batawa maji miita pokii tawa maji eeta maji siiken. No eechaba hecho mii eecha hikitu ma he ho siikiisakech. Podatebak tawa. Mii God riiti nobon nona hehar mukuchuweyitu.

22 Wowak, nona na wo, noti lo kapo shecha wocho. II boy kepi nota Sisa riina takis yan hatawey, ii boy kapasek?”

23 Worek, Jisas riita yechi inyakan wopun hechi awasen eecha wor,

24 “Ya pochin ana na mukuchi.” Mukuchirek eecha woher: “Namey misoma diika tawa? Namey hi diika tawa?”

25 Yecha wor, “Sisa riiti misoma. Riiti hi.” Worek, Jisas rii eecha wor, “Wowak, Sisa riiti boboyen riina na ha ta. God riiti boboyen riina na ha ta.”

26 Worek, yecha eyey ma mima yechi mi somak ye riiti majin saka otiiniga hikishatarek. Yecha henebarabochi eena ye kuja diimur.

HA TAWA MA SANIYA TAWA MAJI

27 Sadyusi ma kaw ye Jisas riitak yar. Sadyusi ma ye eecha wor, ma mima ye saka saniya sokwatarek. Yecha Jisas riina woher:

28 “Maji pokii ma, Moses rii diita majin keyir: Ma por rii tawey, rii haney, yikapwa biish taney, har ma riiti yaka kumwoy riiti miman sa yanak, har man yikapwa sa kiyachi!

29 Nedii pochi tarek 7 yaka kumwoy tar. Mapo yimowur yaka yikapwa har. Yikapwakasakech.

30 Worek, kumwoy rii riiti miman yar.

31 Yatari, rii habar. Nedii ma riita siina yarek, har. 7 yaka kumwoy ye eechaba eechaba otii tar. Ye yikapwakasakech.

32 Worek, mima sii komas habar.

33 Wowak, saniya sokwa tawa nedii kata mima siin namey mak yakiita? Wyey yaka kumwoy ye siina yatar.”

34 Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor, “Diita nosapeka tawa nedii ma yecha mima yenya yato.

35 Wowak, kata har ma mima yecha kepi wiirek, yesokwanak, eechaba eechaba tanak, yecha miman saka yakiitawak, man saka yakiitawak.

36 Yecha ejel tawaga eecha takiita. Yecha saka hakiitawak. Ye God riiti yikapwa sowa. Ye harek, God riita otiichirek, yecha saniyeechi wokwar.

37 Moses rii hehar mukuchir har ma yenya yesokwakiita. Mashi karakada men uwurek, Moses rii her. Herek, Moses

rii eecha wor: ‘Eeta God eeta Ebraham riiti God, Aisak riiti
God, Jekop riiti God.’
38 Maji mu diitata: God rii eeta tawa ma yechi God. Har ma
yechi Godekasakech. God riita ma yenya hechawey, eyey ma
yecha tawa.”
39 Worek, lo maji pokii ma kaw eecha wor, “Maji pokii
ma, eeta maji kepi.” Worek, yecha riina saka maji kawka
woherek.
40 Yecha akiitar.

KOMAS YAKIITAWA MA MAJI WOHER

41 Jisas rii yenya eecha wor, “Boyewak keyir maji eecha
wocho eeta Kraist, eeta komas yakiitawa ma, rii eeta Devit
riiti yikapwa?
42-43 Devit riitaba eecha wor,
‘Eeta Harapa rii eeji Harapa riina eecha wor:
Eeji mama yepak diika na yi.
Yichanak, miiti ow ana pichawa man ada otiichinyak,
miipa yen yatiik piitii dagiir takiita.’ ”
44 Wowak, Devit rii riina eena habar, ‘Harapa.’ Habatarek,
boyega komas yakiitawa ma rii, eeta Kraist, rii Devit riiti
yikapwa siikiita?”

JISAS RII LO MAJI POKII TAR MA YENYA MAJI BAR

45 Eyey ma mima yecha Jisas riina wageteyeniga, Jisas rii
riiti disaipel yenya eecha wor:
46 “Lo maji pokii tawa ma yenya na ow poy sii. Kaw
yecha siivatabi gworowoka chishitu. Yecha awaba eemek
eeka iwak, ma mima yecha lo maji pokii ma yenya woshi
ato. Woshi atawak, lo maji pokii ma ye inyaka kwoya hikitu.
Yecha harapa worebey lotu aka taweyek yecha eeka yichu.
Nokusha atanak, yecha harapa worebey eeka yichu.
47 Yecha mibiya mima yechi boboy eyey yato. Yechi akan
hiyika yato. Wowak, yecha woshepiiniga God riina harapa
maji batol Komas yenya anaseechi pinyak, yecha harapa
kapa meejikiita.”

21

MIBIYA MIMA SII YAN GOD RIINA HAR

1 Jisas rii mey maka hechi rii mani yaka tawa ma yenya
her. Ye mani yan bokis lotu akak tari, eeka heechir.
2 Heechi rii kiiriisiiposii tar mibiya mima siina hebar. Sii
karakada ya upuruseban heechir.
3 Worek, Jisas rii eecha wor, “Ada kwona wocho diita
kiiriisiiposii tawa mibiya mima sii harapa ya siiken har.
4 Wiita kiiriisiiposii tawey, sii siiti eyey yan har. Mani yaka
tawa ma yecha kaw hawak, harapa ya kaw yechaka tawa.”

HARAPA LOTU AKAN DIIGIIR MAJI

5 Ma kaw ye harapa lotu aka maji batar. Eeta aka ma ye
kwoya her. Mashi harapa kepi otiir papa eecha tar. Ma mima
kaw ye papan God riina har. Akar boboy riina mashi har.
Eeena yecha hechi kwoya hechi maji bar.
6 Worek, Jisas rii eecha wor, “Diita eyey boboyen kwota
heweyn eyey papan heweyn, komas reekiichi sakakiita. Ma
ye papa pochi hek awa awa ho siichiri, sakapa takiitawak.
Eyey sakakiita.”

KOMAS KAPASEK BOBOY YAKIITA

7 Ma ye Jisas riina woher, “Maji pokii ma, kata nedii kapo
siitiiyekega yakiita? Eeta boboy yak otiiney, nona kapo
shecha tawa boboyen mapo mukuchikiita?”
8 Jisas rii eecha wor, “Na ow poy sii ta! Yepa eeta kwona
woshepiikiita. Nokwapa nokwapa ma ye yaniga eeji he
eecha wokiita, ‘Ada eeta riita. Eeta nediik eeta yawa.’ Yenya
kwo opoche sumowutanakech.
9 Ma ye awa awa ow ana pichanak, kwomeejitanak,
opoche akiitanakech. Diita boboy eeta sapa ya. Ii hamaki-
itawa nedii saka ameya yakiitawak.”
10 Rii kawka eecha wor, “Ma ye eem pochik tawey, ye akar
eemek tawa ma yenya ow ana pikiita. Akar harapa akama
riipa way akar harapa akaman ow ana pikiita.
11 Harapanyenyaw yakiita. Harapa eechi hatawa nedii
yakiita. Harapa hak otiitawa nedii yakiita. Eyey eemen.
Kapasek boboy neerek otiikiita. Hisaw siirenobo neerek
otiikiita.”
12 “Diita boboy komas yakiita. Wowak, mapo kwona
yeechi poko jikiita. Poko jinyak, kata kapasek boboy komas
yakiita. Kwona lotu akak anaseechiniga poko jikiita. Kwota
eeji hin habatanak, yepa kwona yeechi harapa aka tabo
yima, gavman ma yechak kwona yeechi ye i siitiichi maji
anasakakiita.
13 Eeta nediik kwopa napa God riiti hadabas maji napa
geenyik sawo ta.
14 Diita makabek na heechi ta. Opoche inyakapwa hiki-
tanakech. Siikayekasii kwota bana maji.
15 Ada kwona kiyatayekiita. Ada kwona inyaka kepi tawa
boboyen kwona hakiita. Hanak, kwoti ow ana pichawa ma
ye maji awasen saka bakiitawak. Kwota bana maji yecha
saka awasen bakiitawak.
16 “Kwoti awi eepi, yaka kumwoy, ruwoy, nareboy yecha
kwona kaw sowakwokiita.
17 Eeji hi kwoti sugu wopuk inyakak eeka taney, yecha
kwona yuyakiita.

18 Wowak, kwota kwoti masebiya por saka heechiki-
itawak.
19 Na anabeyechi siitii. Anabeyechi siitiitanak kwopa
mayama yesokwa yichikiita.”

JISAS RII EECHA WOR JERUSALEM AKAMA KAPASEK SIIKIITA

20 Jisas rii kawka eecha wor: “Ow ana pichawa ma ye
Jerusalem akaman saban ow yi hamanak, kwo henyak,
kwopa hikikiita akama siina pi hama seechikiita.
21 Eeta nedii ma mima ye Judia nosapek taney, ye sapa
kwowuk amaba i. Ma mima ye akamak taney, ye sapa
heechi. Yecha sabak taney, ye opoche akama iyaretanakech.
22 Diita nedii eeta awasen pik otii tawa nedii. Eecha
otiinak, eyey mashi keyir majin wochari, iipa sokwakiita.
23 Eeta nedii mima ye yikapwa kiya taney, kapasek si-
ikiita. Eeta nedii mima ye yikapwan muku havataney,
eeta kapasek siikiita. Hisaw kapasek boboy diikapa yakiita.
God riita harapa inyaka kwotayechi ddita ma mima yenya
pikiita.
24 Yenya eemek ye ikiita. Biish tawa ma yecha Jerusallem
akamak chishitakiita. Biish tawa ma yechi nedii eeta
hamanak, ye Jerusalem akamak saka kawka piitiikiitawak.
25 “Komas siirenobo ya, niiwiika, winyumay yechaka si-
ikiita. Diita nosapek nokwapa nokwapa ma mima ye harapa
akiita. Somakwotii tawa pa eeta harapa ukuboro sokwakiita.
Sokwatanak, wasege yatanak yepa harapa akiitakiita.
26 Hisaw mayaka kapasek boboy diita nosapek yatanak,
ma ye akiiniga kowutanak, ma kaw ye akiiniga hamag
siikiita. Neereka tawa boboy yepa yechi nobon heechikiita.
27 Yanak, Ma Yikapwariipa eecha yakiita. Hisaw hapaga
mayakak hadabas boboyek riipa eecha yakiita.
28 Diita boboy eeta tasiinak, na siitiiniga na mey maka
hecha. Kwona yesokwa yichi tawa nedii eeta bana bana
siito.”

ME MAJI POKII TAWA NOMA

29 Worek, Jisas rii diita noman yenya wor, “Pek men akar
men na hiki ta.
30 Kwota henyak meshi buyanak kwo eecha hikikiita me
siikwakiita.
31 Wowey, kwopa na hikikiita God riiti kigdom ameya
yakiita.
32 “Na hiki! Diita hega ma saka hamakiitawak, ada bawa
eyey maji sii mapo sokwakiita. Sokwa hamanak, yepa
hamakiita.

33 Eeta neer ddita nosap eeta eyey i hamakiita. Wonyak,
ada bawa maji eeta saka i hamakiitawak.

NA SIITII KOWU TA

34 “Kwota mayama na ow poy sii ta. Opoche harapa
nokusha atanakech. Hapaga uku atanakech. Kwo nosap
boboyen opoche inyakapwa hikitqanakech. Otiitaney,
hamakiitana nedii yanak, kwonmaniga eecha sakakiita.
35 Man saka tawaga kata nedii eyey diita nosapek tawa ma
yenya eecha sakakiita.
36 Na siitii kowu ta God riina maji ba ta. Siitii kowu
taney, God riina maji ba taney, kwopa anabeyechi siitiikiita.
Anabeyichi siitiinak, diita kapasek boboy yanak, kwopa
eyey kepi siikiita. Siichi kwopa Ma Yikapwa riiti mi somak
siitiikiita.”
37 Eeta nedii Jisas riita Ju ma yechi harapa lotu akak maji
pokii tar. Hogo sii nediik riita Jerusalem akamaka heechi
sabak i Oliv Kwowuk eeka i watar.
38 Niyegak eyey ma mima ye harapa lotu akak riiti maji
meejik ichar.

22

JU MA YECHA JISAS RIINA KAPASEK BOBOY OTIIKEN HIKITAR

1 Eeta nedii Ju Ma yechi Pasova nokusha atar nedii. Yecha
eecha Gey Yis Biish nokusha atar.
2 Harapa opelen otiitar ma ye, lo maji pokii tar ma ye Jisas
riina sowakwoken otii otii her. Sowakwo nobo yesha hipur.
Yecha ma mima yenya akiitar. Nokwapa nokwapa ma mima
ye riina sumowu tarek, eena ye akiitar.
3 Worek, Gaba rii Judas Iskeriot riiti sugu wopu wok ir. Rii
eeta Jisas riiti disaipel por.
4 Worek, Judas rii heechi harapa opelen otii tar ma yenya
harapa lotu akan siitii kowu tar ma yenya maji bar. Boyega
riita Jisas riina yechi tapak howu hak wonyak, eena maji ba
tar.
5 Yecha meejichi inyaka kwoya hikichi Judas riina mani ha
maji wor.
6 Judas rii yechi majin wohowur. Wohowurek, Jisas riina
yecha pi nobon eena yeshar. Mima ma yecha henyan yuyar
eena yeshar.

JISAS RII PASOVA NOKUSHA AK OTIITAR

7 Gey Yis Biish nokusha a nedii yar. Ma mima ye sipsip yin
sowakwoken otiitar.
8 Worek Jisas riita Pita, Jon piiriina heechirek ir. Rii piiriina
eecha wor, “Na i. Noti Pasova nokusha ak na sayarechi.”

9 Piir meejichi woher, “Mii shecha hikitu? Sicha kapo siita
sayarechik?”
10 Rii eecha wor, “Na meeji. Ki akamak iyarenak, kipa
hekiita ma por rii uku awen kiyato. Nobok jawonak, riina
na sumowu. Rii aka wok inyak, na sumo iba.
11 Ki iyarenak, aka ma riina na wohe, ‘Eeta Maji Pokii
Ma rii miina wocho: Siitak tawa aka wo adaka eeji disaipel
yechaka Pasova nokusha ak?’
12 Wonyak, riipa kinya aka won mukuchikiita. Eeta aka
wok otiiwa a tawa boboy eeka tawa. Kicha na eena sayarechi
ta.”
13 Worek, piir heechi ir. Heechi iyarerek, piir her Jisas bar
maji eeta tar. Tarek, ye Pasova otiiwa a boboy sayarechir.

HARAPA MA RIITI ABOBOY

14 Pasova nokusha ar nedii yarek, Jisas riita riiti aposel
yechaka cheyek yir.
15 Worek, rii yenya eecha wor, “Komas ada harapa kapa
meejikiita. Mapo ada Pasova aboboy kwotaka nota ak
gegiyato.
16 Ada kwona wocho, ada diita aboboy diika kawka saka
akiitawak. Ma ye diita aboboy siiti mun God riiti kigdom
eemen hikinak, anapa kawka yechada akiita.”
17 Worek, Jisas rii heebiya yeechi God riina maji ba wor,
“Diita wain uku yeechi na homachichiniga an.
18 Ada kwona wocho: Apa diita wain ukun kawka
akasakech. Komas God riiti kigdom yanak, eeta nedii anapa
diita ukun kawka akiita.”
19 Worek, rii geyen yeechi God riina maji bachi yenya
hachi wor, “Dii eeta eeji maba. (Ada kwona hato. Kwota
na eecha otiitaney, ana na hiki ta.”
20 Otii a hamarek, riita heebiya eechaba yeechi yenya har.
Rii eecha wor, “Diita heebiya eeta God riiti akar wohowur
boboy. Eeji pi sakanak, ii eeta hapaga siikiita. Ii eeta poko
shik kiitiito. Eeji pi eeta kwona gwotapakachiwa.)
21 “Wowak, na he! Kata ma rii ana magiirechichawak, riita
diita cheyek adaka yichu!
22 God riita otiichirek, Ma Yikapwa riipa hakiita. Wowak,
kata ma rii riina magiirechichawak, riipa eeta kapasek wey
siikiita.”
23 Worek, yecha awasen awasen maji wohechar, “Kapo
namapa diita boboyen otiikiita?”

NAMA EETA HARAPA

24 Jisas riiti disaipel yecha awa awa ow maji bar. Yechaka
tari, kapo nama eeta harapa, kapo nama eeta karakada eena
awa awa maji bar.

25 Jisas rii yenya eecha wor, “Diita nosapeka tawa aka tabo
yima yecha wochuwak ma ye otiito. Hapaga boboy yechaka
tawak, ye mima ma yenya dagiirepoytu. Riina habato rii ma
mima yenya hehar tawa ma.
26 Wowak, diita nosap otii tawa abo kwotaka opoche otii
tanakech. Harapa ma kwotaka tawey, riita yikapwaga sa ta.
Neeki yesokwa tawa ma rii kwotaka tawey, riita wakasa ma
tawaga sa eecha ta.
27 Diita nosapeka tawey, nama eeta harapa? Ma kaw
cheyek ak yichawey, ma kaw aboboy gwotiito. Nama eeta
harapa diita nosap? Yichawa ma rii eeta harapa. Wowak,
ada kwona wocho, ada kwotaka tawey, ada wakasa ma yo
otiito.
28 “Nokwapa nokwapa nomoya boboy adaka eechayatari,
kwo ana heechi ikasakech.
29 Eeji Apoko rii ana harek, ada ma mima yesokwa neekitu.
Riita ada yesokwa neeki tawa boboyen harega, ada kwona
eechaba hakiita.
30 Komas kwopa eeji kigdom eemek cheyek eeka aboboyen
ukun yi akiita. Kwopa harapa worebey yichiniga kwopa
Isrel riiti 12 magwi yenya anasakiita.

JISAS RII EECHA WOR PITA RII JISAS RIITI HIN VEENYIKI-ITA

31 “Saimon, Saimon! Na meeji! Gaba rii ana woher kwon
yeechiniga otii otii heken. Wit sharega saniga yichinak omu
saniga yicha waga Gaba rii kwona eechaba otiiken gegiyato.
32 Wowak, ada God riina maji bar. Miiti God riina hiki
siitiichichawa boboyenkwona heechinakech eena ada miina
God riina hiki siitiichichawa boboyen kwona yanak, mii
miiti yaka kumwoy yenya na otii sa hapaga sii.”
33 Pita rii awasen eecha wor, “Ada miitaka poko jibak iken
hikitu. Ada miitaka habak iken hiktu.”
34 Jisas rii eecha wor, “Ada miina wocho, eeta apochok rii
aya nediik miita eeji hin veenyiniga piiriichar wokiita, ‘Ada
riitikasakech.’ Wonyak, eeta apochok rii aya wokiita.”

YA WOY KWO, BOBOY WOY KWO, EEKI MAJI

35 Worek, Jisas rii yenya eecha woher, “Mashi ada kwona
heechirek iri, mani ya woy kwo, boboy woy kwo, su saka ye
irek, Kwo boy boboyekasakech. Kwo boy dopotar? Yecha
eecha awasen eecha wor: “Nowi tar.”
36 Jisas rii awasen wor, “Wowak, apa na komas nedii kata
ma rii mani ya woy kwo taney, boboy woy kwo taney na
yeechi ye i. Kata ma rii eekik tanan siiney, riipa riiti saket
na heechi mani ya yeechi, eekin tokochi na ye i.

37 Ada kwona wocho: mashi keyir maji ana bari, ii sapa
sokwa. Eecha wor, ‘Rii pokojir ma yechaka eecha heechir.’
Eeta mashi keyir maji ana bari, eeta omutiik sapa wokwa.”
38 Disaipel ye meejichi wor, “Harapa Ma na he! Eeki
upurus diika tawa.” Rii eecha wor, “Eeta kiki sowa.”

JISAS RII GOD RIINA MAJI BAR

39 Jisas rii heechi Oliv kwowuk heechi ir. Rii otii tar abo.
Riiti disaipel ye riitaka eecha ir.
40 Ichar eemek iyarerek, rii yenya eecha wor, “God riina na
wohecha. Kapasek boboy yanak, kwon otii otii hekasakech.”
41 Worek, rii yenya heechi ameda i sakachi God riina maji
batar.
42 Rii God riina bar, “Apoko miiti inyaka eecha hiki taney;
diita kapasek boboy adak yatawey mii na kwoyava yeechi.
Wowak, eeji inyakak otiikasakech. Miiti inyakak na keena
otii ta.”
43 (Worek, ejel por hevenek tar yarin, riitak yeechi riina
otii kiyapor.
44 Worek, rii God riina harapa maji bar. Riiti maba
ukurama eeta pi saka tawaga eecha sakato.)
45 Worek, rii sokwachi riiti disaipel yecha tar eemek ir. I
heri, yechi bii nomoyarek, watar.
46 Worek, rii yenya woher, “Boyewak kwo wato? Na
sokwachi God riina maji ba. Banak, kapasek boboy yanak,
kwona otii otii hehasakech.”

MA YE JISAS RIINA POKO JIK YAR

47 Rii maji baniga ma ye yar. Judas, Jisas riiti disaipel ma
por rii mapo tar. Rii yaniga rii Jisas riina omoreremorek yar.
48 Yarek, Jisas rii eecha woher, “Judas mii boy ya ana
omoreramorek Ma Yikapwa riina magiirechichu?”
49 Kata daisaipel yecha Jisas riitaka tari, otiik tawa boboy
yecha heri yecha eecha wor, “Harapa Ma, no boy kapo noti
eekik ow ana pik?”
50 Disaipel por rii eeki yeechi harapa opelen otii tar ma riiti
mabiya tiim rabor.
51 Worek, rii eecha wor, “Eetayo!” Worek, rii wakasa ma
riiti mabiya tapak how neekeri, eeta kepi siir.
52 Worek, Jisas rii harapa opelen otii tar ma yenya, harapa
lotu akan siitii kow tar ma yenya, Ju ma yechi harapa
ma yenya Jisas riina yak yari, Jisas rii yenya eecha wor,
“Boyewak kwo ana kubuka, eekika ana eecha yak yawa?
Ada boy hiyiya ma?
53 Eechaba eechaba yadii ada harapa lotu akak kwotaka
tar. Ada eeka tari, kwo ya ana otiik yakasakech. Wowak,

diita nedii eeta kwoti. Diita nedii eeta hapaga niyi yo otii tawa ma riiti.”

PITA RII JISAS RIITI HIN VEENYIR

54 Worek, yecha Jisas riina yeechi harapa opelen otii tar ma riiti akak ye ir. Ye iniga Pita rii yenya yapak sumowutar.
55 Ma kaw ye aka saba inyi wok hi tuku tar. Hi tuku tarek, ma kaw ye hik yicharek, Pita rii yaniga ii bak yir.
56 Yirek, wakasa mima pochi sii riina hechi sii riina he siitiichi eecha wor: “Diita ma rii Jisas riitaka eechaba tar.”
57 Worek, Pita rii eecha wor, “Yaho. Mima, ada riina hekasakech!”
58 Komas ma por riina hechi eecha wor, “Mii eetata, por!” Worek, rii awasen wor, “Yaho, ada riitikasakech.”
59 Awa komas akar ma rii eecha kwodii wor, “An her diita ma rii riitaka tar. Rii eeta Galili nosap ma.”
60 Worek, Pita rii awasen eecha wor, “Yaho. Ada miiti maji meejikasakech.” Worek, riita maji wocharek, apochok aya ameya wor.
61 Worek, Jisas rii siitiiniga dareboyechi Pita riina he siiti-ichir. Herek, Pita riita Jisas riita bar maji hikir: “Apa miita piiriichar eeji hin veenyiniga wokiita, ‘Ada riitikasakech. Wonyak, eeta apochok rii aya wokiita.”
62 Worek, Pita rii heechi sabak i harapa keyatar.

JISAS RIINA WOSABOYECHI KUBUK PIR

63 Ma ye Jisas riina siitii kow tar. Siitii kow taniga Jisas riina wosaboyechi kubuk pir.
64 Worek, yecha riiti miyin siivatabik jir. Jichi yecha riina kapasek woher, “Na ba. Nama miina piwa?”
65 Worek, akar kapasek majin yecha riina wor.

JISAS RIIN KAUNSIL MITING YE IR

66 Uhadiirek, Ju ma yechi harapa ma ye, harapa opelen otii tar ma ye, lo maji pokii tar ma ye ya yopo yichar. Worek, ye Jisas riina yayar.
67 Yayarek, yecha eecha wor, “Nona na ba. Mii boy kapo eeta komas yak tawa ma?” Worek, rii awasen eecha wor, “Ada kwona wonyey, kwota ana saka hiki siitiichikiitawak.
68 Ada kwona maji whohenyey, kwopa saka an awasen wokiita.
69 Apa na komas Ma Yikapwa rii Harapa Mayaka God riiti mama yepa tapak yikiita.”
70 Worek, eyey awasen wor, “Mii boy God riiti Yikapwa?” Rii awasen eecha wor, “Kwota bawey, eetata.”
71 Yecha awasen eecha wor, “Nopa boy majin kawka meejikiita? No riiti majin no meejiwa.”

23

YECHA JISAS RIINA PAILAT RIITAK YEECHI YE IR

1 Worek, yopo yichi sokwachi Jisas riina yeechi Pailat, aka
tabo yima, riitak ye ir.
2 Ye irek, yecha riina ow maji bar. Eecha wor, “Kata ma
rii nona ma miman nobo kapaseken mukuchichu. Rii eecha
wor: ‘Sisa riina takis yan hatanakech.’ Rii eecha wor: ‘Ada
eeta Kraist, eeta aka tabo yima.’ ”
3 Pailat rii meejichi riina eecha woher, “Mii boy Ju Ma yechi
aka tabo yima?” Jisas rii awasen wor, “Mi maji eetata.”
4 Worek Pailat rii harapa opelen otii tar ma yen, ma mima
yen eecha wor: “Ada riiti majin meejiwey, rii eeta kepi. Boy
nobok adapa riina dagiir poyekiita?”
5 Worek, yecha harapa ow maji bar. Ye eecha wor: “Rii
maji pokii tawey, nokwapa nokwapa ma ye inyakapwa ka-
pasek hikichi kapasek nobok ir. Rii Galili nosapek sokwachi
Judia nosapeka icharin rii apa diika yar.”

YECHA JISAS RIINA HEROT RIITAK YE IR

6 Pailat rii meejichi eecha woher, “Diita ma rii boy Galili
ma?”
7 Herot rii Galili nosapen aka tabo yima. Pailat rii meejichi
Jisas ri yir eem eeta Herot riita neeki siitii tar eem. Rii
meejichi rii Herot riitak heechirek ir. Eeta nedii Herot rii
Jerusalem akamak tabatar.
8 Herot Jisas riina hechi rii inyaka kwoya hikir. Rii Jisas rii
otii tar abon mashi meejir. Meejichi rii mapo Jisas riin heken
gegiyar. Kapo Jisas riita merikal otiinak heken gegiyar.
9 Worek, Herot rii Jisas riina nokwapa nokwapa maji
woher. Woherek, Jisas rii awasen bakasakech.
10 Worek, harapa opelen otii tar ma ye, lo maji pokii ma ye
ya Jisas riina kapasek ow majin wor.
11 Herot riita riiti ow ana pichar ma ye Jisas riina wokwo-
yar, riina wosaboyer. Yecha aka tabo yima yechi siivatabin
yeechiniga riina ruwuchir. Worek, ye Jisas riina kawka
Pailat riitak heechirek ir.
12 Eecha otiirek, eeta yadii nedii Pailat, Herot piiriita
nareboy siir. Mashi piir ow ana pichar.

JISAS RIINA SOWAKWO MAJI BAR

13 Pailat rii uwarek, harapa opelen otii tar ma ye, Ju ma
yechi harapa ma ye, ma mima ye ya yopo yichar.
14 Yicharek, rii yenya eecha wor, “Kwo diita ma riin adak
yayar. Ya yeechi ana eecha worek rii ma mima yenya
kapasek nobon mukuchichar. Apa kwota diika tawak, ada

riina wo wo hewa. Ada wo wo hewak, ada hecho kwota riina
kapasek yo otii majin bawey, rii takasakech.
15 Herot rii eechaba heri, rii adak heechirek yar. Rii
kapasek boboyen saka otiirek. Boyewak nota riina pi
sowakwok?
16 Ada riina kubuk pichi ada riina heechinak ik.”
17 Worek, eyey ma ye eecha wor, “Riina na sowakwo.
Barabas riina na nona heemachi.”
18 (Eechaba eechaba Pasova nokusha ar nediik Pailat rii
poko jichar ma poren heemachichawak ichu.) Eena ye eecha
wor: Barabas riina na nona heemachi.
19 Barabas riita akar ma poren pi sowakwor. Rii ow ana
pichar maji barek, ma ye ow ana pi inyakan hikir eena riina
poko jir.
20 Worek, Pailat rii Jisas riina heemachik gegiyar. Eena rii
ma yenya ya ya yopo yichi maji wor.
21 Worek, ma ye harapa uwar, “Riina na mek ji siitii chi.
Na mek ji siitiichi.”
22 Worek, Pailat rii piiriichar wor, “Boy kapasek boboyen
rii otiir? Ada riina kubuk pichi heechinak ik.”
23 Worek, ma ye harapa uwabatar. Yecha eecha wor: “Rin
sa mek ji siitiichi.” Harapa uwatarek, ye Pailat riiti inyakan
dagiir poyer.
24 Worek, Pailat rii yechi woher maji meejichi otiir.
25 Barabas riina rii heemachir. Barabas rii akar ma poren
pi sowakwor. Rii ow ana pichar maji barek, ma ye ow ana
pi inyakan hikir eena riina poko jir. Worek, Pailat riita Jisas
riina Ju ma yechi tapak howu harek, ye yechi inyakak hikiri
eecha otiir.

JISAS RIINA MEK JI SIITII CHIR

26 Worek, yecha Jisas riina ye ir. Iniga yecha ma poren
nobok jawor. Riiti hi eeta Saiman, Rii Sairini nosap ma. Rii
saba heechi harapa akama iyareken otiitarek, yecha riina
tapa tobok neekichi wohegiya heechirek, rii Jisas riiti men
yeechi kiyaniga ir. Kiya Jisas riina sumowuniga ir.
27 Nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riina sumowuniga
ibar. Mima kaw ye Jisas riina keya yesokwaniga ichar.
28 Jisas rii yenya dareboyechi eecha wor, “Jerusalem aka-
mak tawa mima, na meeji. Ana opoche keyatanakech. Kwoti
yikapwan na eena keya ta. Kwota na mayama keya ta?
29 Eeta nedii yakiita ma mima yecha wokiita:
‘Kata mima ye yikapwan yimowunan biish tawey,
yikapwa baregan yimowan biish tawey,
yikapwan muku heechinan siiney, eeta kepi.’

30 Kata nedii ma mima ye eecha wokiita, ‘Kwow tom na
noti mabak saka dagiir! Karakada kwow tom nona na
gamu!’
31 Ma yecha eeta kapasek hega boboy me ukuka tanak,
otiiney, yepa kapo shecha otiikiita me eeta reekasiinak.”
32 Yecha anadii ma upurusen ye ir. Piir kapasek yo tar ma
eena ye piiriina Jisas riitaka eecha sowakwoken ye ir.
33 Yecha eem pochi siin eecha habatar “ma masek” eeta
eemek iyarer. Iyarerek, yecha eeta eemek Jisas riina mek ji
siitiichir. Worek, yecha kapasek yo otiir ma piiriina eechaba
iibak ji siitiichir. Por mama yepa shikichirek, por yaji yepak
shikichir.
34 Worek, Jisas rii eecha wor, “Apoko, miita yechi kapasek
boboyen na kwoyavayeechi. Ye saka otii hechawak.” Worek,
yecha riiti saket yeechiniga laki anemeshe rokotarek, ma
porek yar.
35 Harapa Ju ma ye siitii Jisas riina wosaboyetarek, ma
mima ye mey maka her. Ye eecha wor, “God riita riina
hisiirega, rii eeta Kraist, eeta yak tawa ma eecha taney, rii
mayama sapa yesokwa yichi. Rii anadii ma yenya yesokwa
yichir.”
36 Ow ana pichar ma ye eechaga riina wosaboyer. Ye riina
ya wain ukun howu hak otiir.
37 Ye eecha wor, “Mayama na yesokwa yichi. Mii Ju ma
yechi aka tabo yima taney, na otii.”
38 Worek, me subuk jebwa eeka keyir, “RII EETA JU MA
YECHI HARAPA AKA TABO YIMA.”
39 Worek, kapasek yo otii tar ma por riin shikichirek, rii
tarek, rii kapasek majin Jisas riina wor, “Miita Kraist taney,
mii mayama, sinya na yesokwa yichi.”
40 Anadii ma por rii riina eecha wosowur, “Mii boy God
riina akiikasakech. Yecha miin eechaba anasar.
41 Sicha kapasek yo otiitarek, eena yecha sinya anasee-
chiniga dagiir poyer. Wowak, diita ma rii kapasek yon saka
otiirek.”
42 Worek, rii Jisas riina eecha wor, “Jisas miita eecha
yanak, aka tabo yimaga miita eecha yanak, ana napa hiki!”
43 Worek, Jisas rii eecha wor, “Ada miina wocho, apa
miitaka adaka hadabas eemek siikiita.”

JISAS RIITA HAR

44 Otii a nedii siirek, ya saka pirek, niyi ya eyey nosap
gamur. Awa piiriichar eeta siir.
45 Eeta siivatabi harapa lotu akak tari, eeta piikar.
46 Worek, Jisas rii aya harapa uwar: “Apoko, eeji mesek
miitatapak hato.” Eecha wochi rii har.

47 Ow ana picha harapa ma rii diita hechi rii God riiti hin
yesokwachi eecha wor, “Eeta siiken rii eeta ma kepi.”
48 Ma mima ye boboy heken eeta eemek ya yopo yirek,
diita boboyen herek, ye yechi akamak awasen iniga mayama
inyaka kapasek hikichi biiriipiin hapakatar.
49 Eyey ma mima ye Jisas riina hikichi riitaka Galili mima
ye Galili nosap heechi Jisas riina sumowutarek, ye yapak
siitiichi riina otiirin boboyen her.

JISAS RIINA TIIRIIMOK YE I CHIR

50-51 Ma por rii tarek, riiti hi Josep. Riiti aka ma eeta Ju ma
yechi akama Arimatia. Rii eeta ma kepi. Riiti he kepi tar. Rii
God riiti kigdom kowutar. Rii eeta kaunsi ma tar. Kaunsil ma
tarek, rii kaunsi ma yechi inyakak podat hikikasakech.
52 Rii Pailat riina hek ir. Jisas riiti maban yeechi ye i chiken
eena iniga woher.
53 Worek, rii Jisas riiti maban yeechi apama siivatabik jichi
kiya ir. Irek, papaka tar tiiriimo supuk ye i seechir. Eeta
tiiriimo akar man saka chicharek.
54 Eeta yadii eeta Sabat yak otiitar nedii.
55 Kata mima Galili nosap heechi Jisas riina sumowutarek,
yecha Josep riitaka i tiiriimo her. Josep rii Jisas riina seechir
tobon eena hebatar.
56 Hebatarek, yecha akamak heechi ir. Iri, yecha akamak
maba kwowa ya tawa ukun kwowa ya tawa boboyen sayay-
erer. Worek, sabat nedii yecha yihapakar. Lo majin wori
eecha otiir.

24

JISAS RII SOKWAR MAJI

1 Uhadiirek, Sade nedii eeta mima ye sayarechi kwowa ya
tawa boboyen ukun yeechi tiiriimo supukye ir.
2 Iyareri, yecha i her papa tagwa seechi tarek,
3 ye iyarer. Iyareri, Jisasriiti maban saka herek.
4 Ye somoyeniga siitii tarek, ma upurus piir ameya yari,
piiriiti siivatabi harapa apama hecharek, piir bana bana
siitii tar.
5 Ye akiichi mo heyirek, piiriita yenya eecha wor, “Kwo
boyewwak tawa man har ma tawa eemen yeshato.
6 Rii diika takasakech. Rii saniyeechi awasen sokwar. Riita
bar maji Galili nosapek tari na hiki ta.
7 Rii eecha wor, ‘Ma yikapwa riina kapasek yo otiiwa ma
yeechi tapak sa howu ha. Howu hanak mek sa ji siitii chi. Ji
siitii chinyak, yadii piiriichar siichi sa saniya sokwa.’ ”
8 Worek, mima ye riiti maji wori ye eena marenokuk hikir.

9 Hikichi ye tiiriimo supun heechi diita otiir majin 11
disaipel yen anadii ma yenya eecha wor.
10 Yar mima diitata: Maria Magdala, Joana, Maria, Jems
riiti awi, yecha anadii mima yechaka aposel yenya i eecha
wor.
11 Worek, aposel ye meejichi hikir mima ye bar maji eeta
sobo maji bar. Ye eena saka hikirek.
12 Worek, Pita rii sokwa tiiriimo supuk amaba ir. Iyarerek,
rii i gamuchi tiiriimo siivatabiban mey her. Worek, rii heechi
akamak awasen yaniga eecha otiir boboyen rii eena harapa
hikitar.

MA YE EMEAS AKAMAK CHISHITAR

13 Diita yadii nedii ma upurus piir Emeas akamak chishi-
tar. Jerusalem akama heechi Emeas 7 mail iyarerek,
14 piiriita eyey otiir boboy maji batar.
15 Yecha awasen awasen maji batari, Jisas rii piiriitak
yaniga eecha chishitar.
16 Piiriitak chishitari, piir riina hehar hekasakech.
17 Jisas rii piiriina eecha wor, “Boy maji ki awa awa ba
chishitu?” Meejichi piir ichari siitiir. Nomoyarek siitiir.
18 Siitiichi ma por rii, riiti hi Kliopas eecha woher, “Mii
kapo boy miitaba Jerusalem akamak tarek, diita nedii otiir
boboyen saka meejirek.”
19 Rii awasen eecha wor, “Ii boy boboy?” Piir awasen wor,
“Kata Nasaret Jisas riina otiir boboy. Diita ma Jisas rii eeta
piirapet. God riita her eyey ma mima ye eecha her rii harapa
yo otiiniga harapa maji bar.
20 Noti harapa opelen tawa ma ye noti harapa ma ye
Jisas riina Pailat riiti tapak howu harek, yecha riina dagiir
poyerek, riina mek ji siitiichir.
21 Nota eecha kowu tarek eecha hikitarek rii kapo Isrel ma
yenya yesokwa yichik. Diita boboy eecha otiirek, rii hari,
piiriichar yadii diita sowa.
22 Mima kaw noti magwi tawey, ye nona wori no nyegara-
bor. Ye uhadiirek tiiriimo supuk ichi
23 riiti maban saka herek. Worek, ye awasen ya worek, ejel
yenya her. Ejel eecha wor, ‘Rii tawa.’
24 Ma kaw notaka tawey, ye tiiriimo supuk ichiniga mima
bar maji eeta siirek, ye her. Worek, yecha Jisas riina saka
herek.”
25 Worek, Jisas rii yenya eecha wor, “Kwo hikishato.
Boyewak kwo piirapet yecha bar majin eshar hiki siitiichir?
26 Eeta Kraist rii kapa meeji tawa boboyen sa mapo kiya.
Riita mapo sa kapa meeji tawa boboy yeechi komas hadabas
boboy riipa yakiita.”

27 Worek, Jisas rii riina mashi keyir majin piiriina geenyik
sawor. Rii Moses riiti maji tasiirek, eyey piirapet yechi keyir
majin geenyik sawor.

28 Yecha i akama iyarerek, Jisas rii kawka ik otiirek,
29 yecha riina anachek yayar. Piiriita eecha wor, “Notaka
na sii. Niyi siik otiito.” Worek, rii piiriiti akak eeka siik
otiitar.
30 Worek, piiriitaka cheyek yiniga, geyen yeechi God riina
maji bachi, geyen reekiichi piiriina har.
31 Worek, piiriiti miy eeta tagwachi eeta mey maka riina
her. Herek, rii ameya i veenyirek, piir hekasakech.
32 Piir awa eecha wor, “Rii sinya nobok bari, rii mashi
keyir maji sinya geenyik bari, si inyaka wopu eeta kwoya
woy hikiwa?”
33 Worek, piiriita ameya sokwa Jerusalem akamak awasen
heechi ir. Iyarerek, piiriita 11 disaipel ye anadii ma yechaka
ya yopo yicharek, hechi
34 yecha piiriina eecha wor, “Eeta Harapa Ma rii siiken
sokwar. Saiman rii riina her.”
35 Piiriita nobok her boboyen yenya geenyik sawotar.
Eecha wor Jisas riita geyen reekiirek piiriita riina her.

JISAS RII RIITI DISAIPEL YECHAK YAREK, YE HER

36 Piiriita yenya diita boboyen sawotarek, eeta Harapa Ma
rii ameya yechaka siitiitar.
37 Worek, yecha eecha hikir yecha kapo gaban her. Eena
eecha harapa akiitar.
38 Worek, ye eecha wor, “Boyewak kwi inyaka akiito?
Boyewak kwo saka eena hiki siitiichirek?
39 Eeji tapan eeji yatiin na he. Dii eeta ada. Ana na neeki
he. Wonyak kwo hekiita. Ada maba omu tawa. Ada hapa
tawa. Eena spiritekasakech.”
40 Worek, rii riiti tapan riiti yatiin mukuchir.
41 Worek, yecha saka hiki siitiichirek. Yecha inyaka
nyegarabori, kwoya hikiri eena saka hiki siitiichirek. Worek,
rii eecha woher, “Kwo kapo aboboy tawa?”
42 Worek, yecha riina emiyepen kaw har.
43 Rii yeechi yechi mi somak rii ar.

44 Worek, rii eecha wor, “Ada mashi kwotaka tarek, ada
diita majin kwona bar. Moses riita ana keyir maji, piirapet
yecha keyir maji, Sam maji eeta siiken sokwar. Eeta sa
sokwa.”
45 Worek, rii yechi marenoku tagwarchir. Mashi keyir
majin hikiken eena tagwar.

46 Rii yenya eecha wor, “Keyir maji diitata: Eeta Kraist rii
sa kapa meeji tawa boboyen kiyachiniga sa ha. Hachi yadii
piiriichar sa sii.
47 Wonyak, riiti hik kapasek nobon dareboyek majin,
kapasek boboyen kwoyava ya tawa majin eyey nosap ma
mima yenya sapa i sawo ta. Diita majin Jerusalem akamak
sa tasii ta.
48 Kwota diita boboyen herin, kwopa napa sawo ta.
49 Kata boboyen eeji Apoko rii wocharin, anapa kwona
hakiita. Wowak, diita akamak na kowu. Howuk tawa
hapaga boboy eetapa kwotak apa yakiita.”

GOD RIITA JISAS RIINA YEECHI YEYO IR

50 Wowak, rii mapo geenyik saya Betani akamak ir. Eeka
rii riiti tapan ye wowuchi yenya rukusiitar.
51 Rii yenya rukusiitari, rii yenya heechi howuk hevenek
heechi ir.
52 Worek, yecha riiti hin yesokwachi Jerusalem akamak
awasen inyaka kwoya hiki ir.
53 Harapa lotu akak ichi God riina woshiatar.

JON
Jon Riita Keyir Maji Kepi

GOD RIITI MAJI SII EETA MAK SIIR

1 Mashi mashi nedii Maji rii eechaba tar. Eeta Maji rii God
riitaka eecha tar. Eeta Maji rii eeta God.
2 Mashi heyi nedii rii God riitaka eecha tar.
3 God riita riitak eyey boboyen otiitar. Boboy pochi akar
nobok ya sokwakasakech. Yaho. Eyey sokwari riita eyey
otiichirek, sokwar.
4 Mayi riitaka eecha tarik eeta mayi sii eeta eyey ma yechi
haba.
5 Eeta haba sii niyik yiyik okor tawak, niyi ya eeji
pakasakech.
6 Ma porin riiti hi, Jon, God riita heechirek yar.
7 Rii haba majin sawoken eena yar. Rii yarek, diita haba
majin sawonak, ma mima yenya hiki siitiichiken, eena yar.
8 Riita eeta habakasakech. Yaho. Rii yari, eeta haba majin
geenyik kwodii wo mukuchiken eena yar.
9 Diita haba rii eeta haba siiken. Diita haba rii yarek, eyey
nosapek tawa ma mima yenya okoreechichu.
10 Diita maji rii diita nosapek tarek, God riita diita nosapen
riitak otiiri, diita nosapek tar ma mima ye, riina saka
sumowurek.
11 Rii riiti nosapek iri, eeta ma mima ye saka riina yarek.
12 Wowak, ma kaw ye riina yar. Yari, ye riina hiki siitiichiri,
ye eeta kiki siirek, ye eeta God riiti yikapwa siikiita.
13 Eeta yikadey ma mima ye pin, omun yimowukasakech.
Ma otii tawa abon yimowukasakech. Yaho. God riita otiiniga
ye sokwa riiti yikapwa siir.
14 Eeta Maji rii mak siirek, noti nediik tawa. Tawak, no ri
hadabas boboyen her. Diita hadabas boboy sii rukusii tawa
boboy omutiik tawa boboy takiikiisiir. Rii Apoko God riiti
podareba yikapwa tarek, eena diita hadabas boboyen riina
har.
15 Jon rii riiti majin geenyik kwodii wor. Eecha kwodii wor:
“Diita ma riina ada kwona eecha wori, ‘Ana komas yakiitawa
ma rii eeta eeji Harapa. Mashi rii tar nedii ada takasakech.
Yaho.’ ”
16 Nota eyey riitaka tawa rukusii tawa boboyen nota eyey
eechaba eechaba yatakiita.
17 God riita lon Moses riitak har. Wowak, rukusii tawa
boboy omutiik tawa boboy sii eeta Jisas Kraist riitak yar.

18 Ma por keena God riiti misoman hekasakech. Riiti
yikapwa podareba riita riitaka tarek, rii eeta Godega tawak,
rii riina geenyik kwodii wochar.

UKU YEECHITAR JON RII MAJI KWODII WOR

19 Jerusalem akamak tar Ju ma ye nediik tar ma kawen
Livai ma kawen yechaka eecha heechirek, Jon riina maji
woheken ir, “Mii kapo nama?”
20 Jon riita meejichi maji veenyikasakech. Riita awasen
eecha kwodii wor: “Ada Kraistekasakech.”
21 Worek, ye awasen eecha wor: “Mii kapo nama? Mii
kapo eeta Ilaija?” Jon rii awasen eecha wor: “Yaho. Ada
riitakasakech.” Ye awasen eecha wor: “Mii kapo piirapet
tawa?” Rii awasen eecha wor: “Yaho.”
22 Worek, yecha eecha wor: “Mii kapo nama? Na awasen
banak, nota keena nona heechirek yar ma yenya sawok.
Miiti hi kapo nama habato?”
23 Worek, Jon rii awasen eecha wor: “Ada diitata:
‘Ayan meejinan biish tawa
eemek uwato:
Harapa Ma riiti nobon na nagwa nagwa
danegwa seechi!”

Diita majin piirapet Aisaia riita mashi keyir.

24 Perisi ma yecha diita ma yenya heechirek yar.
25 Yecha Jon riina woher: “Mii Kraist riikasakech. Mii Ilaija
riikasakech, mii eeta piirapetekasakech. Wowey, boyewak
mii ma mima yenya uku yeechitu?”
26 Worek, Jon rii awasen eecha wor: “Ada yenya ukuk
ukuyeechitu. Wowak, ma por rii kwoti nediik siitiitawey,
kwo riina hekasakech.
27 Riita ana komas sumowu yatawey, ada saka kiki siiki-
itawak riiti yatii pokon ada saka heemakiitawak.”
28 Diita maji sii Betani akama Jodan pa pakiireba yepak
tarek, eeka bar diita majin. Diita eemek Jon rii ma eeka uku
yeechitar.

JISAS RII GOD RIITI SIPSIP YI

29 Komas yadii pochi siirek, Jon rii her Jisas rii ya riitak yar.
Worek, rii hechi eecha wor: “Na he! Dii eeta God Riiti Sipsip
Yi. Rii diita nosapek tawa ma mima yechi kapasek boboyen
bachi poyi tawa ma!
30 Diita ma riina mashi ada wori apa ada kawka wocho:
‘Ma por rii ana sumowu yari rii eeta eeji Harapa. Mashi ada
tanan tar nedii rii tar.’

31 Ada keena riina hekasakech. Kapo nama yato? Ada
yarek, man uku yeechitari, Isrel ma yecha diita ma riina
heken eena an mukuchichar.”
32 Jon riita maji yaya geenyik sawor: “Ada her Spirit rii
heven heechi sejikiiregba saka tawaga eecha ya sakachi eeta
ma riitaka tar.
33 Ada riina saka hechawak. Wowak, God riita ana ukuk
uku yeechiken heechirek yar. Heechirek, yarek, rii ana
eecha wor: ‘Mii hekiita Spirit rii sakachi ma poreka yikiita.
Diita ma rii Holi Spiritek uku yeechikiita.’ ”
34 Jon rii kawka eecha wor: “Ada eena siiken her. Dii eeta
God riiti Yikapwa.”

JISAS RII DISAIPEL YENYA UWA YAYAR

35 Komas yadii pochik Jon rii eeka kawka siitiitarek, riiti
disaipel upurus piir riitaka eecha siitiitarek,
36 rii her Jisas rii chishi irek, Jon rii hechi eecha wor: “Na
he. Dii eeta God Riiti Sipsip Yi!”
37 Disaipel upurus piir meejichi hechi riina sumowu eecha
ir.
38 Worek, Jisas rii dareboyichi heri, piir riina sumowu
icharek, rii piiriina eecha woher: “Ki boy boboyen yeshato?”
Worek, piir eecha wor: “Rabai, mii siita akak wato?” Rabai
maji siin eecha wocho, Tisa.
39 Jisas rii awasen eecha wor: “Ki na ya he.” Worek, piiriita
riitaka i watar akan her. Worek, piir riitaka eecha nedii
pochi tar. Hogo siiken otiitar nediik diitata.
40 Ma por diita majin meejichi Jisas riitaka iri, riiti hi
Endru. Rii Saimon Pita riiti kumwoy.
41 Rii ameya i riiti yaka, Saimon, riina i sawor: “Nota hewa
eeta Mesaia.” Mesaia diita maji eecha wocho eeta Kraist.
42 Endru rii Saimon riina yeechi Jisas riitak ye irek, Jisas rii
riina hechi eecha wor: “Mii Saimon, Jon riiti yikapwa. Miiti
hi komas eeta Sipas habakiita.” Diita hi siin eecha dareboyer,
Pita, Papa.

JISAS RII PILIP, NATANIEL PIIRIINA UWAR

43 Komas yadii pochik Jisas rii Galili nosapek iken otiir. Rii
Pilip riina yesha hechi wor: “Mii ya adaka eecha ikiita.”
44 Pilip rii Betsaida ma. Endru Pita piiriiti akama.
45 Pilip rii i Nataniel riina yesha hechi wor: “Diita ma riina
Moses riita lo majik keyiri, piirapet yecha keyibari, no riina
diita hewa. Rii eeta Nasaret Jisas, Josep riiti yikapwa.”
46 Nataniel rii meejichi awasen eecha wor: “Kapo Nasaret
akama boboy kepin yesokwaney, kapo kiki siikiita?” Worek,
Pilip rii awasen eecha wor: “Miita na ya he.”

47 Worek, Jisas rii Nataniel riita riitak irek, rii hechi eecha
wor: “Na he. Rii eeta Isrel ma siiken, Woshepii tawa maji
riitaka kaw takasakech!”
48 Worek, Nataniel rii awasen eecha wor: “Boy nobok
miita ana tar nediik an heri, mii pek me, muk siitiitarek an
her.
49 Worek, Nataniel rii awasen eecha wor: “Tisa, mii God
riiti yikapwa, Isrel yechi aka tabo yima!”
50 Jisas rii riina eecha wor: “Mii pek me muk siitiitarek,
ada miina wowey, mii ana hiki siitiichichawey, ay, komas
miita harapa boboy mayakan hekiita!”
51 Worek Jisas rii yenya eecha wor: “Ada maji siikenen
bato: Heven nubureja tagwa seechi tanak, God riiti ejel
ye eeka ichichi yatanak, Ma Yikapwa riitaka eecha takiita.
Eecha otii tanak kwo hekiita!”

2

KENA MA POR RII MIMAN YAR

1 Yadii nedii upurus siirek, ma por rii Kena akamak Galili
nosapek mima tapa aken otiirek, Jisas riiti awi sii iibak tar.
2 Ye Jisas riina riiti disaipel yechaka yabaken woher.
3 Worek, wain uku hamarek, Jisas riiti awi sii riina eecha
wor: “Wain uku eeta hamawa.”
4 Worek, Jisas rii siina eecha wor: “Mima, dii niji
yokasakech. Yaho. Eeta eeji yo. Ada eena otiik tawa nedii
saka yatawak.”
5 Worek, Jisas riiti awi sii yo otiitar wakasa ma yenya eecha
wor: “Riita kwona boy majin wonyey ii napa sumowu otii
ta.”
6 Sikas papa awo eeka tari, Ju ma yechi lotu uku yatar awo.
Diita awo tari, podar rii 20 galen ukun siivatar.
7 Worek, Jisas rii eecha wor: “Ukun na yeechi yaya awok
gwotii.” Worek, yecha siiv takiikiisiir.
8 Worek, rii yenya eecha wor: “Kwota na kaw gwotiichi ye
i aboboyen siitii kowu tawa ma riina ha.” Worek, ye ye ir.
9 Ye irek, diita mashi uku sobo tar wain ma rii yeechi a
her. Rii hekasakech eeta wain uku sii kapo siitak taren yar.
Wowak, uku yon otiitar ma ye her. Worek, aboboyen siitii
kowu tar ma rii mima tapa aken otiitar ma riina uwa yayar.
10 Uwa yayeechi riina eecha wor: “Eyey ma ye wain
kepin mapo homochichu. Komas ma ye nokwapa nokwapa
awak, ye kaw kapasek kepi a tawa wain ukun homochichu.
Wowak, mii eeta wain uku kepin egesii heechi tari, apak mii
yayato!”
11 Dii eeta Jisas riita mapo mirakel tasiichi otii mukuchir.
Kena akamak Galili nosapek eeka otii mukuchir. Riiti

hadabas boboyen geenyik mukuchiken eena otiir. Eecha
otiirek, riiti disaipel ye eena hechi riina hiki siitiichir.
12 Dii hamarek, Jisas rii riiti awi siitaka, riiti kumwoy
yechaka, disaipel yechaka ye Kapaneam akamak ir. Irek, ye
nedii kaw eeka i siir.

JISAS RII HARAPA LOTU AKAK BOBOYEN TOKOTAR MAN YEECHI RABOR

13 Ju ma yechi Pasova nokusha a nedii sayarek otiitarek,
Jisas rii heechi Jerusalem akamak ir.
14 Harapa lotu aka wok ma ye bulmakawen, sipsipen,
nuriiren tokotarek, her.
15 Hechi Jisas rii pokon yeechi kubu pichawa pokon otiichi
rii eyey sipsipen bulmakawen kikir poyi pakachi yan tokotar
cheyen dabuchirek, ya mani saka i ye yar.
16 Worek, rii nuriirek tokotar ma yenya eecha wor: “Na
yeechi ye i. Kwo opoche eeji Apoko riiti akak awobak
otiitanakech!”
17 Worek, riiti disaipel ye mashi keyir majin eena hikitar.
Diita maji sii eecha wor: “Ada miiti akan hakok otiitawey,
hik uwunaga an eecha meejito.”
18 Worek, Ju ma ye riina eecha wor: “Mii bwimey boboy
nona mukuchikiita diita yo eeta miiti yo?”
19 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: Kwota diita God riiti
akan na dagiinak, yadii piiriichar ada kawka otiikiita.”
20 Ye meejichi riina eecha wor: “46 sukwiya eecha otiir
aka! Mii boy eecha hikitu yadii piiriichareba ada otiikiita!”
21 Wowak, eeta akan riita wori, riiti maban eena wor.
22 Komas Jisas riina tiiriimok chirek, awasen ya sokwarek,
riiti disaipel ye eeta majin hikir. Hikirek, ye mashi keyir maji
siin Jisas riita bar majin ye eena hiki siitiichir.

JISAS RII EYEY MAN HE HAMATO

23 Jisas rii Jerusalem akamak tarek, nokusha atarek, riita
harapa yon otiirin, ma mima ye eena hechi hiki siitiichir.
24 Wowak, Jisas yenya hehar hikikasakech. Rii eyey man
he hamatawak, eena rii hehar hikikasakech.
25 Rii eyey man sugu wopun he hamato. Riina maka
sawokasakech. Rii boyen doponak iin ma yecha otii tawa
abon sawo mukuchik.

3

JISAS RII NIKODIMAS RIITAKA MAJI EECHA BATAR

1 Ma por rii tari, riiti hi Nikodimas. Rii Perisi ma tarek, Ju
yechi harapa ma.
2 Eeta ma rii Jisas riina niyik yarek, eecha wor: “Tisa,
no hecho mii eeta God riita heechirek yar Tisa. Ma por

God riitaka tanan siiney, riipa diita yikadey mirakelen eecha
otiikasakech.”
3 Jisas rii awasen riina eecha wor: “Eeta siiken ada miina
wocho ma por kawka yimowunan siiney, riipa God riiti
kigdom iyarekasakech.”
4 Nikodimas rii awasen riina eecha wor: “Boyega siichi
harapa ma siirin kawka yimowukiita? Kapo awi siiti biik
iyarenak, kawka yimowukiita?”
5 Jisas rii riina eecha wor: “Ada miina maji wocho, ma por
rii ukuka Spiriteka yimowunan siiney, riipa saka God riiti
kigdom iyarekiitawak.
6 Omu sii omu tawa boboy yimowutu. Spirit rii spirit tawa
boboyen yimowutu.
7 Opoche kwo eena nyegiirabotanakech. ‘Kwota na kawka
yimowu.’
8 Sowa sii sokwa yatawey, siiti yok yato. Wowak, kwuku
taweyn kwo eena meejitawak, sii sokwa ya tawa eem ichawa
eem kwo hekasakech. Sii eeta nokwapak Spiriten yimowu
tawaga eecha otiito.”
9 Nikodimas rii eecha wor: “Eeta boboy sii kapo shecha
tawa?”
10 Jisas rii awasen riina eecha wor: “Mii Isrel ma yechi
harapa tisa tawey, boyewak mii somoyeto?
11 Ada miina maji siikenen wocho: Nota batawey, nota
hechawa boboyen eena bato. Nota sawotawey, nota her
boboyen eena sawoto. Wowey, kwota nota sawo tawa majin
magiirechichu.
12 Ada kwona nosapek tawa eyey boboyen eyey wori,
kwo eena hiki siitiichikasakech. Howuk tawa boboyen ada
kwona wonyey, kwopa kapo shecha hiki siitiichikiita?
13 Ma por hevenek i yokasakech. Yaho. Ma Yikapwa riiaba
hevenek tarin ya sakar.
14 Moses riita biish tar eemek, hopon yesokwa howuk
seechirega, Ma Yikapwa riin napa eechaba yesokwa howuk
seechi.
15 Wonyey, eeta ma yepa eechaba eechaba tawa boboyen
yatakiita.
16 “God riita diita nosapek tawa man rukusiitarek, rii riiti
Yikapwa podareban heechirek yar. Eeta ma rii riina hiki
siitiichichawey, riipa hakasakech. Riipa eechaba eechaba
takiita.
17 God riita riiti Yikapwan heechirek yari, saka nosapek
tawa man anasaken eena heechirek, yarek. Yaho. Yenya
yesokwa yichaken eena heechirek yar.
18 Ma por Jisas riina hiki siitiichinyey, riipa
anasakasakech. Ma por riina hiki siitiichinyan siiney, riipa

anaseechi sii siiken siikiita. Rii God riiti Yikapwa podareba
riina saka hiki siitiichicharek, eena sii siiken siikiita.
19 Anasak tawa boboy si mu diitata: Haba diita nosapek
heechirek yari, ma ye niyi nobon kwoya hechawak, haba
eena yuyato. Yecha kapasek boboyen otiitawak, eena ye
eecha otiito.
20 Ma ye kapasek boboyen otiitawey ye eeta haban yuy-
atawak, ye eena habak yakasakech. Rii riiti kapasek
boboyen habak yayaniga habak geenyik mukuchinyakech.
21 Wowak, ma rii God riiti yon sumowuchi, otiitawey, rii
eeta habak yato. Yatawak, ma kwo napa riina heech rii God
riina sumowu tawak, yo kepin otiitawak, rii eena yato.”

JON RIITA JISAS RIITA YAR MUN GEENYIK KWODII WOR

22 Dii hamarek, Jisas rii heechi Judia nosapek ir. Rii i
yechaka eecha tarek, rii yenya uku yeechir.
23 Jon rii eechaba Inon akamak Selim akamak bana bana
tarek, uku yeechibatar. Harapa uku eeka tarek, eena uku
eeka yeechitar. Ma mima ye riitak yarek, rii yenya uku
yeechitar.
24 Eeta nedii Jon riin poko jikasakech. Komas poko jir.
25 Jon riiti disaipel ye eeta nediik Ju ma yechaka uku
yeechitar majin eena awasen awasen batar.
26 Worek, ye Jon riitak ya riina wor: “Tisa, mii her Jodan
pa yepak chishitar ma riina miita wori mii kapo hikitu?
Wowak, rii man uku yeechi tawak, eyey ma riitabak ichu!”
27 Jon rii meejichi yenya awasen eecha wor: “Hevenek
yana boboyen yanan siiney ma boyega shecha yakiita?
28 Kwota mashi ada bar majin meejir. Ada eecha wor: ‘Ada
Kraistekasakech. Yaho. God riita ana heechirek, mapo yari
nobon ada takiiseechi taken eena yar.’
29 Ma por mima yaken otiiney, eeta mima sii eeta ri-
iti. Wowak, mima yawa ma riiti nareboy rii siitii eena
wageteyetu. Rii mima yawa ma riiti ayan meejinak, rii eeta
kwoya hikitu. Eeta nobon ada eeta kwoya hikitu.
30 Rii sa ya harapa siinak, ada ye i karakada siikiita.”
31 Howuk yar ma rii eyey boboyen rii eyey boboyen rii
howuk tawa. Ma rii nosapek taren heechi yari, rii eeta nosap
ma. Rii diita nosapek tawa majin eena bato. Hevenek heechi
yar ma rii eyey boboyen howuk tawa.
32 Rii sawotawey, riita meejir bobyen her boboyen eena
sawoto. Sawotawey, ma por eena meejichi kiikiiriina
neekikasakech.
33 Wowak, ma por rii diita majin meejichi kiikiiriina
neekitawak, rii eecha wocho, “God rii eeta siiken.”

34 Diita ma riina God riita heechirek yari, riita God riiti
majijn kwodii wocho. God riita riina Spiriten hawey, taki-
ikiisiinak, eena rii kwodii wocho.
35 Apoko rii riiti Yikapwa riina rukusiitawak riiti eyey
boboyen riitaban har.
36 Ma rii Yikapwa riina hiki siitiichichaney, riipa eechaba
eechaba takiita. Ma rii Yikapwa riiti nobon sumowunan
siiney, riipa eechaba eechaba tawa boboyen yakasakech.
Iipa God riiti owuka tawa boboy eeta ma riitaka eecha
siikiita.

4

JISAS RII SAMERIA TAR MIMA SIITAKA MAJI BAR

1 Eeta nedii pochik Perisi ye maji pochin eecha meejir:
Jisas riita nokwapa nokwapa ma miman yeechi uku yeechi
hamar.
2 Wowak, ii Jisas riita uku yeechikasakech. Riiti disaipel
yecha keena uku yeechir.
3 Jisas riita her, Perisi ye eeta meejir. Worek, rii Judia nosap
heechi Galili nosapek ir.
4 Eeta nobo sii i Sameria yechi nosapek i ichar.
5 Worek, rii i Sameria yechi nosapek tarek i Saika nosapek
iyarer. Nosap Jekop riita iiti yikapwan har nosap tar eemek
ir.
6 Jekop riita kwotiir wokebi eeta eemek tar. Tarek, Jisas rii
ichari, riiti maba nomuyarek, rii eeta wokebi tar eemek eeka
he yi hapakatar. Otii atawa mayi tarek, yichar.
7 Sameria mima pochi sii uku siiviiken yar. Yarek, Jisas rii
siina eecha wor: “Nija ukun na siiviichi ana ha.”
8 Riiti disaipel y akar akamak aboboyen tokoken i hamar.
9 Worek, eeta Sameria mima sii awasen Jisas riina eecha
wor: “Mii Ju ma. Ada Sameria mima. Boyewak miita ana
ukun wohecho?” Ju ma ye Sameria ma yechaka awasen
awasen geyekasakech.
10 Jisas rii awasen siin eecha wor: “Nija God riita hatawa
boboyen hikiyega, ninya ukun wohewa ma riina nija heyega,
nicha riina wohewaga rii waga ninya eechaba eechaba tawa
uku kepin ninya hawa.”
11 Mima sii riina awasen eecha wor: “Harapa Ma, miita
uku siivii heebiya yakasakech. Diita wokebi heyek tawa.
Miita eechaba eechaba takiitawa ukun mii siitan yato?
12 Noti wayega Jekop riita nona diita wokebi ukun otiichi
har. Riita, riiti yikapwa, riita asa boboy diita ukun atar. Mii
kapa eecha hikitu ada harapa rii kapo karakada?”
13 Jisas rii awasen siina eecha wor: “Ma diita ukun ataney,
yepa komas kawka uku aken hikikiita.

14 Wowak, diita ukun ada haken otiitaweym, ma por
eena aney, riipa saka boriiwaga kawka reekasiitiitawak.
Yaho. Eeta ukun ada yenya hatawey, iipa uku siiv eemega
tanak, siipa eechaba saya tanak yepa keena eechaba eechaba
takiita."
15 Mima sii riina awasen eecha wor: "Harapa Ma, diita
yikadey ukun na ana hanak, anapa saka boriiwaga reekiisi-
inak, ukun kawka ya siiviikiitawak."

16 Jisas rii siina eecha wor: "Naja na i niji man uwachi
kicha diika eecha ya."
17 Mima sii eecha wor: "Ada makasakech." Jisas rii awasen
eecha wor: "Naja ma biish ta maji wochawey, ni siiken woy
wocho.
18 Mashi nija ma yokotapa tar. Eeta ma rii apa nijika tawey,
rii niji ma siikenekasakech. Ni eeta siiken wowa."
19 Mima sii eecha wor: "An hikitu mii eeta piirapet por.
20 Noti wayega ye diita kwowuk ya yopo wuchi yi God riina
woshiato. Wowak, kwo eecha wocho Jerusalem akamak
eeka sa God riina kwoyaba hikitanak, kwoyaba ba ta."

21 Jisas rii siina eecha wor: "Mima ni napa eeji majin hiki
siitiichicha. Eeta nedii yakiita kwo eeta kwowuk, Jerusalem
akamak God riiti hin yesokwatakasakech.
22 Sameria ma kwo kwota God riiti hin yesokwa tawey,
kwo saka otii hechawak. Nota God riiti hin yesokwa tawey,
nota otii hechaweyn eena yesokwato. Ma yesokwa yichi
tawa boboy sii Juk tar heechi yar.
23-24 Eeta nedii sii yato ya apa diita tawak, God riiti hin
siiken yesokwa tawa ma ye spirit tawa nobok, omutiik tawa
nobok God riiti hin yesokwatakiita. Eeta yikadey man Apoko
God riita yeshato riiti hin yesokwataken."

25 Eeta mima sii riina eecha wor: "An hewa Mesaia riipa
yakiita, riiti hi Kraist. Riipa yanak nona eyey boboyen sawo
mukuchikiita."
26 Jisas rii awasen siina eecha wor: "Diita adaba. Nijika
maji bari."

27 Eeta nediik Jisas ri disaipel ye heechi riitak yar. Yarek,
ye her Jisas rii mimaka eecha majibatarek ye eena hechi
nyegerabor. Worek, ye piiriina majikasakech. Ye siina saka
wopoy paka herek, "Boyewak yawa?" Riina saka eecha
woherek, "Boyewak mii mimaka maji eecha bawa?"
28 Worek, eeta mima sii siiti heebiyan hey yichi heechi
akamak iri, akama yenya eecha wor:
29 "Na ya ma poren he. Riita ada mashi eyey otiitar
boboyen kwodii wo hamawa. Rii boy kapo eeta Mesaia?"
30 Worek, ye akaman heechi eyey Jisas riina heken ir.

31 Eeta nedii pochik riiti disaipel ye eecha wor: “Tisa, mii
naw otii a!”
32 Worek, rii awasen eecha wor: “Eeji aboboy kaw tawey,
kwo hekasakech.”
33 Worek, disaipel ye meejichi awasen awasen bar: “Kapo
riina anadii mak aboboyen har?”
34 Jisas rii yenya eecha wor: “Eeji aboboy diitata: Ana
heechirek yar ma riiti inyakan ada otii sumowuken riita ana
har yon otii hamakiita. Eetata.
35 “Kwota eeta wocho: ‘Niwiika diipiira kapiira siinak, kow
iiviikiita.’ Wowey, ada kwona wocho: Kwota na nowon he
yeyi ta. Kow iivii nedii bana siito.!
36 Ma rii sagan yeechi yopo yichi tawey, rii eeta yan
yatawey, eechaba eechaba tawa ma yechi sagan yato. Eecha
otiiwoy hikitu.
37 Eena diita maji eeta siiken: ‘Ma kaw nowo sagan otii
tawak, ma kow iiviito.’
38 Ada kwona heechirek iri, kwota yo otiinan siir nowon
kow iiviikiin eena heechirek ir. Mashi anadii mak otiiri, apa
kwo saga kepin yato.”
39 Nokwapa nokwapa Sameria ma ye Jisas riina hiki
siitiichir. Eeta mima sii eecha wor: “Eyey boboyen ada
otiitarin, rii geenyik kwodii wor.” Eena yecha Jisas riina hiki
siitiichir.
40 Worek, Sameria ma ye riitak ya riina woher: “Miita na
notaka eecha ta.” Worek, Jisas rii yadii upurus eeka tar.
41 Nokwapa nokwapa ma ye riiti majin meejichi ye hiki
siitiichir.
42 Ye eeta mima siina eecha wor: “Saka nija sawowa
majiban no meejichi hiki siitiichichawak. Yaho. Nota riiti
kujak bar majin meejirek, eena nota hiki siitiichichu. Nota
hikitu diita ma rii diita nosapek tawa man aasen yeechi
yesokwa tawa ma.”

JISAS RII GAVMAN MA RIITI YIKAPWAN OTII KEPI SIIR

43 Jisas rii yadii pochi siichi Galili nosapek heechi ir.
44 Jisas rii geenyik wor: “Piirapet rii riiti akaman hi
takasakech.”
45 Rii Galili nosapek iyarerek eeta Galili ma ye inyaka
kwoya woy hikir. Ye Jerusalem Pasova nokusha atar nediik
i riita otiitar tobon hebar. Eena ye kwoya hikitar.
46 Jisas rii Kenan Galiliyaka eeka ir. Eeta eemek rii wain
ukun eeka otiir. Eeka tarek, gavman ma por rii riiti yikapwa
Kapaneam akamak hak otiitar.
47 Eeta ma rii meejiri Jisas rii Judia nosap heechi Galili
nosapek i majin meejir. Worek, rii i riina hechi eecha wor:

“Miita na Kapaneam akamak yanak eeji yikapwan otii kepi
siik. Rii kiiriidiichiken otiito.”
48 Jisas rii riina eecha wor: “Kwo harapa mirakellen
henyan siiney, kwo eena hiki siitiichikasakech.”
49 Worek, gavman ma rii eecha wor: “Harapa, miita na
adak ameya. Opoche eeji yikapwa hatanakech.”
50 Jisas rii awasen eecha wor: “Na i. Miiti yikapwa eetapa
kepi siikiita.” Worek, eeta ma rii riita bar majin hiki siitiichi
heechi ir.
51 Rii nobon icharek, riiti yo otiitar wakasa ma ye ya riina
nobok jawor. Jaworek, ye riina eecha wor: “Miiti yikapwa
eeta tawa!”
52 Rii meejichi yenya woher: “Boy mey aua hageyegawa?”
Ye awasen eecha wor: “Hogo yadii nediik maba hi uwutar
boboy sii saka iwa.”
53 Worek, apoko rii eeta auaka meejichi tarek, Jisas rii
eecha wor: “Mi yikapwa apa eeta meseka takiita.” Worek,
eena rii riiti yimana yechaka hiki siitiichir.
54 Jisas rii Judia nosap heechi Galili nosapek iyarerek,
mirakel upurus eeka otiir.

5

JISAS RII MA POREN PAK OTIINIGA KEPI SIIR

1 Nedii pochi siirek, Ju ma yechi nokusha atawa nediin
sayarer. Worek, Jisas rii Jerusalem akamak yo ir.
2 Jerusalemek sipsip yechi aka nuberejak pa pochi eeka
bana bana tar. Eeta pa siiti hi Betesda. Ma yichar aka
yokotapa eeta pa giirebak siitii tar.
3 Eeta aka ye nokwapa nokwapa hak otiitar ma yecha
watar. Miy dumutar ma, yatii hatar ma, yatii neeki ma eeka
watar. Ye wa uku boro sokwaken eena kowutar.
4 Nedii pochi Harapa riiti ejel rii eeta pak yi i uku borowon
sabwey tarek yatar. Worek, eecha otiitarek, ma por rii mapo
i eeta pak ye i rumuchi sokwari rii kepi siir.
5 Worek, ma por rii eeta akak watari riita hak otiitar boboy
38 sukwiya eecha tar.
6 Eeta ma rii watarek, Jisas riita i heri rii keen mashi
mashik haken otiitarek wabatar ma. Worek, Jisas rii riina
eecha wor: “Mii boy ada otii kepi siiken hikitu?”
7 Hak otiitar ma rii awasen eecha wor: “Harapa Ma, ada
uku boro wokwanak, i ye iken otiitawey, nama ana yeechi
hey heechik? Ada eeta pak i ye ik otii tawey, ana anadii ma
yecha heechi mapo i ye itu.”
8 Worek, Jisas rii eecha wor: “Na sokwa miiti wa gwosen
yeechi siitii chishi ta.”

9 Worek, eeta ma rii ameya wa gwosen yeechi sokwa siitii chishir.
10 Eeta nedii akamak siitar nedii. Eena Ju ma yecha otii kepi siir ma riina eecha wor: “Diita akamak siitawa nedii. Miita miiti wa gwosen kiyaniga yawey, eeta noti lon mii reekiiwa.”
11 Worek, rii awasen yenya eecha wor: “Ana otii kepi siir ma riita ana eecha wor: ‘Wa gwosen na yeechi kiya siitii chishi i.”
12 Worek, ye riina woher: “Nama miina wochuwak miita wa gwosen yeechi kiyaniga chishitu?”
13 Worek, otii kepi siir ma rii riina saka hikirek. Nokwapa nokwapa ma mima eeka tarek, Jisas rii i heechi ir. Eena rii saka hikitarek.
14 Komas Jisas rii riina harapa lotu akak hechi eecha wor: “Na he. Mii eeta kepi tawa. Komas kapasek boboyen kawka otiikasakech. Iipa harapa kapasek boboy miitak kawka yakiita.”
15 Worek, eeta ma rii i Ju ma yenya wor: “Ana otii kepi siir ma rii eeta Jisas.”
16 Eecha otiirek, eena Ju ma ye riina kikireken hikitar. Boyewak? Riita akamak siitawa nediik eeta boboyen otiirek, eena kikirek hikitar.
17 Jisas rii yenya eecha wor: “Eeji Apoko riita yo otii i diita apa nedii ada eena eechaba otiito.”
18 Worek, eena Ju ma yecha Jisas riina sowakwoken kwotay siitiichichar. Boyewak? Saka riita akamak siitawa nediiban reekiirin riita eecha wor: “God rii eeta eeji Apoko.” Eeji wori, rii eecha wor: “Ada eeta Godebaga siir.”

APOKO GOD RIITA RIITI YIKAPWAN MAJI BAR BOBOYEN HAR

19 Jisas rii awasen yenya eecha wor: “Eeta siiken bor: Yikapwa rii saniga yon keena keena otiikasakech. Rii Apoko riita otii taweyn hechi rii otiito. Apoko rii eyey boboyen otiitawey, Yikapwa rii otiibato.
20 Apoko rii eeta Yikapwa riina rukusiitawak, rii eyey boboyen otiitaweyn rii riina mukuchichu. Komas riipa riina harapa yo mayakan mukuchinak, diita otii tawa yon dagiir poyekiita. Otiinak kwo nyegiirabokiita.
21 Apoko rii ha tawa man yesokwa yichi tawaga Yikapwa riipa eechaba ha man yesokwa yichibakiita.
22 Apoko rii ma poren anasakasakech. Eeta anasak tawa yo rii Yikapwa riitaban ha hamar.
23 Ma rii Apoko riiti hin yesokwa tawaga Yikapwa riiti hin eechaba yesokwabataken anasak tawa boboy eena har.

Ma por rii Yikapwan riiti hin yesokwanan siiney, Yikapwan
heechirek yar Apoko riiti hin yesokwakasakech.
24 “Ayo, ada kwona maji siikenen wocho: ma por rii eeji
maji hiki siitiichinyey, ana Apokok heechirek yarin hiki
siitiichichaney, riipa eechaba eechaba takiita. Eeta ma rii ya
anasakasakech. Ha tawa boboyen rii heechirek, rii eechaba
eechaba tawa.
25 “Ada kwona maji siiken wocho: yak otiitar nedii, sii
apa diita yawa ha tawa ma yepa God riiti Yikapwa riiti ayan
meejikiita. Meejinak, yepa eechaba eechaba takiita.
26 Apoko rii eechaba eechaba tawa boboy mu tawak, rii
Yikapwa riina diita boboyen harek, rii eeta eechaba eechaba
tawa boboy mu tawa.
27 Jisas rii Ma Yikapwa siiken tawak, eena God rrita anasak
tawa boboyen riiti tapak har.
28 Kwo eena i hiki yo hikikasakech. Eeta nedii yanak,
tiiriimo supuk tawa ma ye riiti ayan meejikiita.
29 Meejinak, yepa tiiriimon heechi geenyik ya sokwakiita.
Wonyak, yo kepin otii tawa ma yen yesokwa yichinak, yepa
eechaba eechaba takiita. Yo kapaseken otii tawa ma yen
yesokwa yichinak ye anasakiita.

KRAIST RIITI YO SII EETA RIINA HEEMA PAKACHICHU

30 “Adaba keena saniga eeji inyakak hikichi otiikasakech.
Apoko God riita ana har maji bak eeka an anasakiita. Ada
eeji inyakak otiikasakech. Yaho. Ada ana heechirek yar
Apoko riiti niyakak otiitawak, eena eeji anasak tawa boboy
sii eeta siiken.
31 “Ada mayama eeji hiban kwodii wochaney, ii maji
siikenekasakech.
32 Wowak, akar tawey, riita eeji hin geenyik kwodii wo
sawo mukuchitakiita. Wochawak an hecho ana kwodii wo
mukuchichawa maji sii eeta siiken.
33 “Kwo Jon riina heechirek iri, rii maji siikenen kwodii wo
hamar.
34 Sakayekasii eeji mun kwodii wochawey. Ada diita majin
batawey kwona yesokwa yichaken eena bato.
35 Jon rii eeta habaga tarek, rii man okoree mukuchichar.
Worek, kwoti inyaka wopu riiti haban ameda kwoya hechi
siir.
36 “Wowak, boboy kaw tawey, sii Jon riita heema pak
tawa boboy siin dagiir poyechi eeji mun kwodii wocho. Ada
otii tawa yo siita ana mayama heema pakachichu. Eeji
Apoko riita ada otiiken har yo siita ana geenyik kwodii wo
mukuchichu. Sii eecha wocho Apoko riita ana heechirek yar.
37 Ana heechirek yar Apoko riita eeji mun kwodii wocho.
Kwo riiti ayan meejikasakech. Riiti misoman hekasakech.

38 Riiti maji kwoti wok takasakech. Riita heechirek yar
Yikapwan kwo hiki siitiichikasakech.
39 Kkwo hikitu kwo mashi keyir majin kenyitaney, kwopa
eechaba eechaba takiitawa boboyen yeshaniga hekiita.
Kwota eecha otiitawey, ii mashi keyir maji eeta ana kwodii
wo mukuchichu!
40 Wowak, kwo eena adak ya eechaba eechaba tawa
boboyen yakasakech.
41 “Ada saka chishi ye i tawak, ma yecha eeji hin yesok-
wataken.
42 Wowak, ada kwona hecho. Kwota kwoti sugu wopuk
God riina rukusiikasakech.
43 Ada eeji Apoko riiti hik yari, kwo ana saka yarek. Ma
por rii riiti hik mayama yaney, ii kwopa riina yakiita.
44 Kwota yaka kumwoy kwoti hin mayama yesokwato.
Wowak, kwo yo otiikasakech God riita kwoti hin yesok-
waken. Eecha otiitawey, boyega shecha kwota hiki siiti-
ichikiita?
45 Kwo hikitanakech anapa Apokok i kwona maji bakiita.
Moses rii Apoko riitak i kwona maji sawokiita. Diita Moses
riina kwo eecha hikitu riita kwona kiyatayekiita.
46 Kwota Moses riiti majin hiki siitiichiyega, ii waga eeji
maji eechaba hiki siitiichiwa. Riita eeji hin keyichir.
47 Riita keyirin kwota hiki siitiichinyan siiri, boyega kwo
eeji majin hikikiita?”

6

JISAS RII 5,000 MAN HAVAR

1 Worek, komas Jisas rii Galili pagiiriiba yepak heechi ir.
Siiti hi Taibirias pa.
2 Ma yecha Jisas riita otiir mirakellen herek, hak otii tawa
man otii kepi siirin herek, nokwapa nokwapa ma mima
yecha sumowuchishitar.
3 Jisas rii kwowukheechi yo iri, riiti disaipel yechaka eecha
yichar.
4 Ju ma yechi Pasova nokusha nedii bana bana tar.
5 Jisas riita mey maka hecharek her nokwapa nokwapa
mima ma ye riitak yatari, rii Pilip riina eecha wor: “Nopa
aboboy siitan tokochi diita eyey ma mima yenya havakiita?”
6 Rii Pilip riina otii heken eena wor. Rii her riita otiik tawa
yon rii her.
7 Pilip rii awasen eecha wor: “Nota 200 dola tokona gey
jecha yuwa ma sakapa kiki siikiitawak?”
8 Akar disaipel por, Endru, Saimon Pita riiti kumwoy, rii
eecha wor:

9 “Hadiiyey yikapwa por diik tawey, rii gey yokotapa
heechi tawak, emiyep upurus eecha heechitu. Wowey, kapo
apa jecha yuwa ma sakapa kiki siikiitawak.”
10 Worek, Jisas rii eecha wor: “Eeta ma mima yenya na
wochinak sa hey yi.” Eeta eem nokwapa nokwapa wohijaka
eecha tar. Eeta yir ma ye 5,000 ma eecha tar.
11 Yecha yirek, Jisas rii God riina woshi eechi geyen yeechi
yichar ma yenya homachi hapwoy pakar. Worek, rii emiyep
piiren eechaba otiibar. Yenya hari ye eeta kiki siir.
12 Worek, ari kiki siirek, rii disaipel yenya wor: “Aboboy
kaw tawey, na yaya podat eemek yopo yichi. Iipa kaw
wurubu yarebokiita.”
13 Worek, ye eyey yopo yicharek, bali gey chipen wasiihaya
kwo yokotapa woyichi yichir. Eeta ma ye ari kiki siirek, kaw
eechaba tar.
14 Worek, eeta ma mima ye riita eecha otii mirakel herek
ye eecha wor: “Eeta siiken diita piirapet rii diita nosapek
yar!”
15 Jisas rii heri, yecha riina neekichi ye i aka tabo yima
heken otiitar. Worek, riita kawka eena heechi kwowuk
saniga yo ir.

JISAS RII PA HEK HOWU CHISHITAR

16-17 Hogo nedii siirek, Jisas ri disaipel ye i pak ye i jabiir
yeechi Kapaneam akamak iken ichari, nobok niy siirek Jisas
rii yen saka i hecharek.
18 Worek, harapa sowa yarek, hisaw uku boro sokwar.
19 Worek, yecha jabiiren eyika ichari 2 mail-3 mail tarek,
ye her Jisas rii eeta pa hek how irek, i jabiirek bana bana
siirek, disaipel ye hechi akiitar.
20 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Dii eeta ada yato!
Opoche akiitanakech.”
21 Worek, yecha iken otiitar eemek gayer.

EYEY MA MIMA YE JISAS RIINA YESHATAR

22 Iy nedii eeta ma ye eeta pagiireba yepak i tar. Tarek, ye
heri jabiir podateba woy tar. Ye her Jisas rii eeta disaipel
yechi jabiirek ikasakech. Disaipel ye jabiirek Jisas riina
heechi ir.
23 Worek, akar jabiir, Taibirias yechi jabiir, ya eeta ma
mima yecha geyen yi ar eemek, Harapa riita God riina
woshiatar eemek, eeka ya gayer.
24 Eeta ma mima ye Jisas riina disaipel yechaka eecha
hipurek, yecha jabiirek i ye irek Kapaneam akaman Jisas
riina yesha heken eena ir.

JISAS RII HEVENEK TAWA GEY

25 Worek, ye riina yeshaniga pagiireba yepak her. Herek,
ma mima ye riina woher: “Tisa, mii siitiiyekega yar?”
26 Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Eeta siiken woy ada
kwona wocho: kwo saka eeta mirakelen ya heren kwo ana
ya yesha hek yawak. Yaho. Kwota eeta geyen ari biidiirek,
eena kwo ana yesha hek yawa.
27 Kwo opoche kwopa siitii tawa aboboyen yaken oti-
itanakech. Yaho. Kwo na eechaba eechaba tawa ma yechi
aboboyen yaken gegi ya ta. Ma Yikapwa riipa eeta yikadey
aboboyen kwona hakiita. Eeta Apoko God riita riina otii yon
riiti hik har.
28 Worek, ye riina woher: “Nopa kapo shecha otiinak, God
riiti yon nopa otiikiita?”
29 Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Diita yikadey yon
God riita kwota otiiken gegiyato: riita heechirek yar ma riina
na hiki siitiichicha.”
30 Worek, ye riina wor: “Boy mey mirake boboyen otiinak
nota miina hiki siitiichikiita? Mii kapo boyen otiikiita?
31 Noti wayega ye manan me biish tar eemek eeka atar.
Mashi keyir maji eecha wocho: ‘Rii hevenek tar geyen yenya
harek ar.’ ”
32 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Ada kwona maji
siiken wocho: Moses riita kwona hatar geyen ii hevenek
ya geyekasakech. Yaho. Eeji Apoko riita hevenek tawa gey
siikenen kwona hato.
33 God riita ha tawa gey sii diitata: rii heven heechi ya
sakari diita nosapek tawa man yesokwa yichitu.”
34 Worek, ye riina eecha wor: “Harapa Ma, diita geyen
nona na eechaba eechaba ha ta.”
35 Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Ada eeta yesokwa
yichi tawa gey. Eeta ma rii adak yaney, riipa aboboy
eecha hakasakech. Eeta ma rii ana hiki siitiichinyey, riipa
borowaga reekasiikasakech.

36 “Wowak, ada kwona wor: kwo ana heri, kwo ana hiki
siitiichikasakech.
37 Eyey ma miman eeji Apoko rii ana hari, yepa adabak
yakiita. Ma adak yaney, anapa saka yen magiirechichi otii
poyekiitawak.
38 Ada heven heechi ya sakari, saka ada hiki tawa abon
otiik yarek. Yaho. Ana heechirek yar Apoko riiti inyakak
tawa boboyeban otiiken yar.
39 Ana heechirek yar Apoko riiti inyakak tawa boboyen
ada diina otiitaken eyey ma miman rii ana hari, ada por
heechikasakech. Yaho. Hamak tawa nedii anapa yenya eyey
yesokwa yichikiita.

40 Dii eeta eeji Apoko riiti inyaka: eyey ma ye Yikapwa ri-
ina herin hiki siitiichichaney, yepa eechaba eechaba takiita.
Eeta yikadey ma yen hamak tawa nedii yanak, anapa yen
yesokwa yichakiita.”
41 Jisas rii mashi eecha worek, “Ada eeta hevenek taren
ya sakar gey.” Eena Ju ma ye riina ow maji awasen awasen
batar.
42 Eena ye eecha wor: “Dii boy Josep riiti yikapwa, Jisas.
Nota riiti nokwapa apokwon hecho. Boyewak rii eecha
wocho ada hevenen heechi ya sakar?”
43 Jisas rii yenya eecha wor: “Opoche kwotaba maji
awasen awasen batanakech.
44 Ana heechirek yar Apoko riita ma poren yeechi yayanan
siiney, iipa ma saka adak yakiitawak. Eecha otiiney, ada
hamak tawa nediik ada riina yesokwakiita.
45 Eeta piirapet yecha keyir: ‘God riipa eyey man pokiitaki-
ita.’ Eyey ma ye Apoko riiti majin meeji tawey, riiti pokii
tawamajin meejitawey, yepa adak yakiita.
46 “Ma por Apoko riina hekasakech. Yaho. Ma podat riitak
eecha taren yari, riitaba her.
47 Ayo. Ada kwona maji siikenen wocho: Ma por rii ana
hiki siitiichinyey, riipa eechaba eechaba takiita.
48 Ada eeta eechaba eechaba takiitawa gey.
49 Mashi mashi kwoti yeyi wagega ye me biish tar eemek
manan atarek, ye ha hamar.
50 Wowak, gey hevenek ya sakarin ma yecha eena aney,
yepa hakasakech.
51 An eechaba eechaba tawa gey an hevenen heechi ya
sakar. Ma por riita diita geyen aney, rripa eechaba eechaba
takiita. Diita gey ada riina haney, ii eeta eeji maba omu. Ada
eeta boboyen hanak diita nosapek tawa ma yepa eechaba
eechaba takiita.”
52 Worek, Ju ma ye eena meejirek, maji awasen awasen
batar. Ye eecha wochar, “Boyega kata ma eecha wocho riiti
maba omun nona hanak akiita?”
53 Jisas rii yenya eecha wor: “Ada kwona maji siikenen
wocho: Kwo Ma Yikapwa riiti maba omun anan siiney
riiti pin anan siiney, kwo eechaba eechaba tawa boboy
takasakech.
54 Ma ye eeji maba omun atawey, eeji pin atawey, yepa
eechaba eechaba tanak, hamak tawa nedii yenya ada
yesokwa yichikiita.
55 Eeji maba omu sii eeta aboboy siiken tawa. Eeji pi sii
eeta uku kepi tawa.
56 Ma ye maba omu eejin aney, eeji pin aney, riita eeji wok
tawak, ada riiti wok tawa.

57 Eechaba eechaba tawa Apoko riita ana heechirek yar.
Riita tawak, ada eena eechaba tawa. Eecha tawaga, ada
otiitawak, ma ye ana aney, riipa eechaba eechaba takiita.
58 Diita gey sii hevenek taren heechi ya sakar. Sii mashi
wayega yecha eechi har geyega eecha takasakech. Yaho. Ma
diita geyen aney, iipa eechaba eechaba takiita."
59 Jisas riita Kapaneam lotu akak yenya yopo yichi diita
majin pokii tar.

JISAS RII MA EECHABA EECHABA TAKIITAWA MAJI GEENYIK KWODII WOCHAR

60 Riiti nokwapa nokwapa disaipel ye diita majin meejichi
eecha wor: "Diiti maji hapaga maji. Nopa kapo boyega
shecha hikitakiita?"
61 Jisas rii riiti inyakak mayama her riiti disaipel eena maji
awasen awasen batar. Worek, riita yenya eecha wor: "Diita
maji sii boy kwoti inyaka wopun kapasek otiiwa?
62 Wowak, kwota henyak, Ma Yikapwa riita yar nobok
kawka heechi inyey, kwopa kapo shecha hikikiita?
63 Spirit riita man eechaba eechaba kepi ta boboyen hato.
Maba omu sii nona kaw kiyatayekasakech. Diita majin ada
hatawey eeta Spirit, eeta eechaba eechaba takiitawa boboy.
64 Wowak, ma kaw kwotaka tawey, ye hiki
siitiichikasakech." Mashi mashi nediik Jisas rii her ma
riina hiki siitiichinyan siiri. Rii hebar ma por riina yabu pi
ma siikiita.
65 Rii kawka eecha wor: "Eena ada kwona eecha wor,
Apoko riita otiichinyan biish siiyega, ma por riipa saka adak
yakiitawak."
66 Eeta maji worek, eena nokwapa nokwapa disaipel ye
riina heechi irek, riina kawka sumowukasakech.
67 Worek, Jisas rii 12 disaipel yenya wor: "Kwo boy kapo
ana heechi ibakiita?"
68 Worek, Saimon Pita rii awasen eecha wor: "Harapa Ma,
nopa namak ikiita? Eechaba eechaba takiitawa maji eeta
miitaka eecha tawa.
69 Nota hiki siitiichichu no hecho mii eeta God riiti Holi
Ma."
70 Jisas rii awasen eecha wor: "Ada boy 12 kwona hisiir?
Wowak, por kwoti nediik tawey, rii kapasek spiriteka eecha
tawa!"
71 Rii Judas, Saimon Iskeriot riiti yikapwa, riina eecha wor.
Diita ma Judas rii Jisas riina yabo pi man ye i sawor. Rii yechi
nediik 12 tar ma.

7

JISAS RIITI KUMWOY YE RIINA HIKI SIITIICHIKASAKECH

1 Worek, Jisas rii Galili yepak chishi ir. Rii Judia nosapek
inyan yuyar. Juda ma yecha riina sowakwoken otiitarek,
eena ikasakech.
2 Eeta nedii Ju ma yecha yepaba akak nokusha ar.
3 Worek, eena riiti kumwoy ye riina eecha wor: “Na diina
heechi. Judia nosapek i miita otii tawa yon otiinak, mi
disaipel ye sa hehar he.
4 Ma por rii riiti hin geenyek yesokwaken otiiney, riipa
saka boboyen veenyi eemek otiikiitawak. Eeta boboyen
otiiken otiiney, na geenyik siitii ma mima yechi misomak
otiitanak, ye sa hehar hecha.”
5 Jisas riiti kumwoy ye riina hiki siitiichi kasakech.
6 Eena Jisas rii yenya eecha wor: “Eeji nedii saka yatawak.
Wowak, apa kowti nediibak tawa.
7 Diita nosapek tawa ma mima ye kwona yabu pi ma
takasakech. Ye adaban yabu pi ma tawa. Ada yecha otii tawa
kapasek boboyen ada kwodii wochawak, eena ana yabu pi
ma tawa.
8 Kwotaba na i nokusha a. Wowak, eeta nokusha a tawa
nedii ada apa ikasakech. Eeji nedii saka yatawak.”
9 Rii yen eecha wochi rii Galili nosapek tar.

JISAS RII NOKUSHA A NEDIIK IR

10 Worek, ri kumwoy ye nokusha ak irek, Jisas rii komas
sumo ibar. Wori, rii geenyek ikasakech. Rii veenyichi ir.
11 Eeta Ju ma ye noku sha atar nediik riina yeshar. Ye
woher: “Eeta ma rii siitak tawa?”
12 Eyey ma mima ye nokwapa nokwapa maji batar. Kaw
ye eecha wor: “Rii ma kepi.” Kaw ye eecha wor: “Rii eyey
ma miman woshepiito.”
13 Wowak ye Ju ma yenya akiirek, ma por rii geenyik
yesokwa bakasakech.
14 Nokusha a hamak otiitar nediik Jisas rii harapa lotu aka
wok iyar maji pokiitar.
15 Worek, Ju ma ye i hiki ya hikichi woher: “Rii siitak otii
her? Riita i maji pokiikasakech.”
16 Jisas rii awasen eecha wor: “Ada diita pokiitawa maji sii
eejikasakech. Dii eeta ana heechirek yar God riiti maji.
17 Ma por rii God ri inyakan sumowutaken hikitaney, diita
ada sawo tawa maji siiti mun hekiita. Riipa hekiita ada God
riiti hin, eeji hin maji pokiitu.
18 Ma por rii riiti inyakak tawa majin eena sawo tawey ii rii
riiti hin mayama sobo yesokwato. Ma por rii heechirek yar
ma riiti hiban yesokwataney, ii rii eeta nagwa nagwa nobok
ichu. Woshepii tawa boboy eeta ma riitaka takasakech.

19 “Mashi Moses rii kwona lon har. Wowey, na por kwoti
nediik tawey, rii Moses riiti lon sumowukasakech. Wowak,
boyewak kwo ana sowakwo haken otiito?”
20 Eeta ma mima awasen riina eecha wor: “Kapasek spirit
eeta miitaka eecha tawak, namey mak miina pi sowakwok
otiito?”
21 Jisas rii awasen yenya eecha wor, “Ada yo podaten
otiirin, kwota ana i hiki ya hikir.
22 Moses rii tasiikasakech. Kwoti wayega yecha otiitar abo.
Kwota eecha otiitawey, kwota akamak sii tawa nediik, kwo
yikapwa maban hichu.
23 Wowak, kwota yikapwa maban akamak sii tawa nediik
hichawak, ii kwo Moses riiti lon reekiinan siiney, ada
eechaba akamak sii tawa nediik ma poren otii kepi siiney,
boyewak kwo ana kwotayeto?
24 Opoche kwo kwoti miyik shebo shebo
homachichanakech. God riiti misomak no geenyik
homachicha.”

YECHA EECHA WOR, “DIITA MA RII KAPO KRAIST”

25 Jerusalem akamak tar ma mima kaw ye eecha wor:
“Diita ma riina yecha kapo pi pi hak?
26 Na he! Rii geenyik kwodii wo majin sawotawak, ma
riina majikasakech! Kapo harapa ma ye hecho rii eeta
Kraist?
27 Wowak, nota diita ma riiti akama siikenen hecho? Kraist
riita diika yanak, riiti akama ma ye hekasakech.”
28 Jisas rii harapa lotu akak tarek, rii yenya uwaba muku-
chitar: “Kwo boy eeji heechi yar eemen hebato? Wowak,
ada keena saniga yakasakech. Ana heechirek yar Apoko
riita otii tawa boboy riita siiken boboyeban otiito. Kwo riina
hekasakech.
29 Adaba saniga riina hecho. Riita ana wochirek, an riina
heechi yar.”
30 Worek, ye eena riina pok jiken otiir. Wowak, eena ma ye
riina tapa neeki hekasakech. Riiti nedii saka yatarek.
31 Wowak, nokwapa nokwapa ma mima ye riina hiki
siitiichichar. “Kraist riita diika yanak, rii kapo otiina mirakel
diita ma riita otiitaweyn dagiir poyekiita?”

YECHA OW ANA PICHAR MAN HEECHIREK JISAS RIINA POKO JIKEN YAR

32 Eeta Perisi ma yecha meejirek, eeta ma ye Jisas riina
diita yikadey majin ba ye i tar. Worek, yecha harapa nediik
tar ma yechaka ow ana pichar ma yenya heechirek Jisas
riina poko jiken yar.

33 Worek, Jisas rii eecha wor: “Ada kwotaka ameda teechi
anapa heechi ana heechirek yar ma riitak awasen ikiita.
34 Inyak, kwopa ana yesha taney, kwopa saka hekiitawak.
Kwopa sakapa ada ikiitawa eemen ikiitawak.”
35 Eena Ju ma ye eecha wor: “Riipa kapo siitak inyak nopa
riina saka hekiitawak? Kapo riipa noti ma kaw Grik nosapek
i eeka siinak, yenya maji pokiitakiita?
36 Rii eecha wocho: ‘Kwota ana heken yeshataney, kwopa
ana saka hekiitawak! Rii kawka eecha wocho: ‘Ada inya
eem kwopa sakapa yabakiitawak.’ Diita yikadey maji si mu,
boy?”

EECHABA EECHABA TAKIITAWA UKU

37 Diita nokusha a tar harapa nedii sii eeta hamak tawa
nedii. Diita yadiik Jisas rii siita yenya harapa ayak eecha
wor: “Ma ye ukun borowagii reekii siiney, ii sapa adak
yanak, adapa eechaba eechaba tawa uku kepin hanak, riipa
akiita.
38 Mashi keyir majik wori, ‘Ma por rii ana hiki siiti-
ichichaney, eechaba eechaba tawa uku siipa riiti biik i takiik
siichi gwoyeechi i anadii man kiyatayebakiita.’ ”
39 Ii Spiriten eena bar. Hiki siitiichichawa ma yepa yataken
eena bar. Eeta nedii Spiriten hakasakech. Eeta nedii Jisas rii
hadabas boboyen saka ya tarek.

MA MIMA REEKIICHI I YA YA SIIR

40 Ma kaw ye eeta majin meejirek, ye eecha wor: “Eeta
siiken diita ma rii eeta yaken otii tawa piirapet.”
41 Anadii ma ye eecha wochar: “Ka eeta Kraist.” Wowak,
ma kaw eecha wochar: “Kapo Kraist rii Galili nosapek
sokwachi yaken otiito?
42 Mashi keyir maji sii eecha wocho: Kraist rii Devit riiti
yimana riipa Betlehem akamak yakiita. Diita akama eeta
Devit riiti akama.”
43 Eena ma mima ye reekiichi i ya ya siir.
44 Ma kaw ye riina poko jiken otiiri wowak, eeta ma ye
riina tapa now neekihekasakech.

*JU MA YECHI HARAPA MA YE JISAS RIINA HIKI SIITI-
ICHIKASAKECH*

45 Worek, ow ana pichar ma ye heechi Ju ma yechi harapa
ma Perisi yechaka awasen ir. Irek, ye eecha wor: “Boyewak
kwosaka riina yeechi diika yayawak?”
46 Ow ana pichar ma ye awasen eecha wor: “Diita nosapek
tawa ma por mashi saka kata ma riita batawa majiga
batarek!”
47 Peiisi ma ye awasen eecha wor: “Rii kapo kwona
woshepii tawak, kwo eena woshepii hiki ye itu?

48 Kwo boy kapo meejito Perisi harapa ma Ju yechi harapa
ma ye kapo boy Jisas riina hiki siitiichibato? Yaho.
49 Eeta yikadey ma mima yecha Moses riiti lon hekasakech.
Yecha tawey, God riitimisomak kiiriisiiposii kapasek maga
eecha tawa."
50 Worek, Nikodimas rii yechi nediik tar. Diita ma rii mashi
Jisas riitak ir ma. Rii eecha wor:
51 "Noti lo sii boy eecha wocho man nota shebo shebo yaya
anasakiita? Yaho. Riita otii tawa abon na mapo hechi riiti
majin meejichi komas yaya anasa."
52 Ye awasen eecha wor: "Mii kapo Galili ma tabato: Mashi
keyir majin na hehar kenyi he. Miipa hekiita piirapet por
Galili nosapek sokwachi yakasakech."
53 (-)

8

MIMA POCHI SII NOBO ANEMESH ROKOTAR MAJI

1 Worek, eyey ma mima ye heechi yechi akak i ye yar.
Worek, Jisas rii heechi Oliv Kwowuk yo ir.
2 Worek, niyegak rii harapa lotu akak i yarerek, eyey ma
mima ye yar riitak yopo wuchi yir. Yirek, rii yenya maji
pokiitar.
3 Ma pochi sii nobo anamesh rokotarek, Perisi ma lon maji
pokiitar ma ye siina yeechi Jisas riitak ye i ma mima yechi
mi somak siitiichir.
4 Worek, ye Jisas riina eecha wor: "Tisa, diita mima sii
nobo anamesh rokotarek, ye her.
5 Noti Moses riiti lo eecha wocho, eeta yikadey miman nota
papak raboto. Mii shecha hikitaney, ii na ba?"
6 Ye eecha wori, riina anasa nobon eena otiiheri, Jisas rii
meejichi rii saka gamuchi yi nosapen tapamak keyir.
7 Yecha siitiitarek, riina wowo hecharek, rii awasen eecha
wor: "Ma podar kwotaka tawey, kapasek boboyen biish
tawey, riitaba sapa papa podar mapo rabo."
8 Worek, rii way kawka he gamuchi nosapen tapamak
kawka keyir.
9 Ye eena meejirek, ye podar podar saya ir. Apoko saba tar
me ye maporek, anadii ma ye yenya sumowuniga ir.
10 Worek, Jisas rii siitii mima siina wor: "Mima, ye siitak
iwa? Kapo ma por sakapa ninya anasakiitawak?"
11 Mima sii eecha wor: "Harapa Ma, makasakech." Jisas rii
eecha wor: "An eechaba ninya anasakasakech. Na i. Komas
ni kapasek boboy kawka otiiksakech."

JISAS RII DIITA NOSAPEK TAWA MA YECHI HABA

12 Jisas rii yenya eecha wor: “Ada diita nosap haba. Ma
ana sumowuney, riipa saka niyi kiyik chishikiitawak. Yaho.
Riipa eechaba eechaba tawa hababak eeka takiita.”
13 Worek, Perisi ye riina eecha wor: “Mii keena miiti
majin mayama sawoto. Eecha sawotawak mi maji eena
siikenekaskech.”
14 Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Ayo, ada
mayama tayechi heema pakatawey, eeta siiken. Ada hecho
ada heechi yar eem. Ada hecho ada ikiitawa eemen eena
eeji maji eeta siiken. Wowak, kwo ada heechi yar eemen
hekasakech. Ada awasen ikiitawa eemen hekasakech.
15 Kwo nosapek tawa ma anasatawaga eecha anasato.
16 Wowak, ada man anasaken otiiney, nagwa nagwa
anasakiita. Adaba saniga takasakech. Ana heechirek yar
Apoko rii adaka bana bana tawak, eena ada nagw nagwa
anasato.
17 Kwoti lo eecha wocho: Ma upurus piiriita heemakiitana
maji chegiibak siiney, piiriiti maji eeta siiken.
18 Ayo, ada keena mayama tayechi heemapakato. Wowak,
ana heechirek yar Apoko rii ana eechaba heemapakachi-
bato.”
19 Worek, ye eena eecha wor: “Mi Apoko rii siitak tawa?”
Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo ana hekasakech. Eeji
Apoko riina kwo hekasakech. Kwota ana heyega ii kwo
waga eeji Apoko riina hebawa.”
20 Rii diita majin mani yan heechitar aka wok siitii bar.
Eeka Jisas riita harapa lotu akak yenya maji pokii tar. Ma
por rii riina pokok jikasakech. Riiti nedii saka yatarek, eena
poko jikasakech.

KWOTA SAKA KIKI SIIKIITAWAK ADA IKIITAWA EEMEN

21 Rii kawka wor: “An ichu. Kwopa saka an kawka heki-
itawak. Kwopa hanak, kwoti kapasek boboy siipa eechaba
takiita. Kwota saka kiki siikiitawak, ada ikiitawa eem.”
22 Worek, eena Ju ma ye eecha wor: “Rii eecha wocho, ada
ichawa eemen kwopa saka kiki siikiitawak. Diita maji si mu
kapo riita mayama pi sowakwok otiito?”
23 Jisas rii awasen yenya eecha wor: “Kwo kuruk taren yar.
Ada howuk taren heechi yar. Kwo diita nosap ma. Ada diita
nosapek makasakech.
24 Eena ada kwona wor: kwopa hanak, kwi kapasek boboy
eechaba takiita. Kwo diita Ma, ana, hiki siitiichinyan siiney,
kwopa hanak, kwi kapasek boboy eechaba takiita.”
25 Worek, yuway riina awasen woher: “Mii nama?”
Worek, Jisas rii yenay awasen eecha wor: “Ada diita ma
kwona mashi wori.

26 Ada nokwapa nokwapa maji kwota otii tawa abon
kwona bak otiito. Komas ada eeta boboyen anasakiita.
Wowak, eeta ma riina heechirek yari, riita otii tawa abo sii
eeta siiken. Ada riiti eyey majin meeji tawey, ada iiban ddita
nosapek tawa ma mima yenya sawoto."

27 Riita yenya bari, rii Apoko riina bari, ye riina
hekasakech.
28 Eena Jisas rii yenya eecha wor: "Kwota Ma Yikapwa
riiti hin yesokwana nediik kwopa eecha hikikiita dii eeta
ma riita. Wonyak, kwopa ana eecha hikichi saniga eecha
otiikasakech. Eeta Apoko riita ana pokiitar majiban ada
iiban kwona sawoto.
29 Ana heechirek yar Apoko rii adaka eecha tawa. Eechaba
eechaba nedii ada riiti inyakak otiitawak, rii eena ana heechi
ikasakech."
30 Rii eecha worek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina
hiki siitiichir.

MA YE EETA MAJI SIIKENEN MEEJITAWEY, KAPASEK BOBOY SII YENYA POKOGA JIKASAKECH

31 Worek, Jisas rii riina hiki siitiichichar Ju ma yenya eecha
wor: "Kwota ada pokii tawa majin hehar sumowutawey,
kwo eeta eeji disaipel siiken.
32 Wonyak, kwopa maji siikeban hechakiita. Wonyey, kwo
poko ji maga eecha takasakech."

33 Worek, ye riina awasen eecha wor: "No Ebraham riiti
neja. Nota nedii pochi anadii maka poko ji takasakech. Boye-
wak mii eecha wocho, 'Kwota poko ji maga takasakech?' "

34 Jisas rii yenya eecha wor: "Ada kwona maji siikenen
wocho: eyey ma ye kapasek boboyen otiitawey, kapasek
boboy sii eeta riina pokoga jichu.
35 Poko ji yo otii tawa ma rii akak saka eechaba eechaba
takiitawak. Yaho. Yikapwa rii eechaba eechaba takiita.
36 Wowak, eeta Yikapwa rii kwona pokon heema jinyey,
eeta heema siiken jiwa.

37 "Ada hecho kwo Ebraham riiti neja. Wowey, eeji maji
kwoti inyakak takasakech eena kwo ana sowakwoken otiito.
38 Diita boboy ana eeji Apokoriita mukuchirin eena ada
sawoto. Wowak, kwo kwoti Apokok sawo mukuchichrin,
eena kwo otiito."

KWOTI APOKO RII EETA GABA

39 Ye riina awasen eecha wor: "Noti apoko eeta Ebraham."
Jisas rii awasen eecha wor: "Kwota Ebraham riiti neja tawey,
ii kwo riita otii tawabaga eechaba otiito.

40 Ada God riita har omutiik majin meejirin eetaban ada otiitar. Wowak, kwo ana sowakwoken otiito. Diita hikichi otii tawa yon Ebraham rii eechaba otiikasakech!
41 Kwo kwoti apoko riita otiitawa aboga eecha otiito."

Ye riina awasen eecha wor: "Nota nobok ya yikapwakasakech. Nowi Apoko podareba, eeta God."
42 Worek, Jisas rii eecha wor: "God rii kwoti apoko taney, ii kwo waga ana rukusiito. Ada God riitaka taren heechi ya diita eechaba tawa. Ada sobo yakasakech. Riita ana heechirek an yar.
43 Boyewak kwo saka eeji majin hehar hikitawak? Kwo eeji majin meejinan yuyatawey, kwo mabiya giito.
44 "Kwo kwoti apoko, Gaba, riiti yikapwa. Eecha tawak, kwo eena apoko riiti nobon sumowutu. Mashi mashi nedii rii man pi hatar. Ii rii saka nobo kepin sumowu tarek. Maji siiken riitaka eecha takasakech. Rii woshepii ma taweym, rii woshepii tawa boboy yechi apoko. Eena rii woshepii tawak, rii riiti nobobak ichu.
45 Ada kwona maji siikenen sawo tawey, kwo eena hiki siitiichikasakech.
46 Namey ma por kwotaka riitapa keena adaka tawa kapasek boboy pochin hechi kwona wokiita? Wowak, ada maji siikenen sawotawey, boyewak kwosaka ana hiki siitiichichawak?
47 Eyey ma ye God riiti ma tawey, ye riiti majin meejito. Kwo God riiti makasakech eena kwo eeji majin meejikasakech."

EBRAHAM RIINA YIMOWUNAN BIISH TAR NEDII ADA EECHABA TAR

48 Ju ma ye Jisas riina eecha wor: "Nota maji siikenen bato: mii eeta Sameria ma. Spirit kapasek miitaka eecha tawa."
49 Jisas rii awasen eecha wor: "Kapasek spirit adaka eecha takasakech. Yaho. Ada eeji Apoko riiti hin yesokwatawak, kwo eeji hin dagiir poyetu.
50 Ada mayama eeji hinotii yesokwakasakech. Ma por rii tawey, riita eeji hin yesokwachi hehar siiken anaseechitu.
51 Eeta ada kwona siiken majin wocho: Ma por eeji majin sumowu taney, riipa saka eechaba eechaba hakiitawak."
52 Worek, Ju ma ye eecha wor: "Nota he hamawa mii spirit kapasekeka tawa. Ebraham rii harek, piirapet rii habar. Wowak, mii eecha wocho: "Ma por rii eeji maji hehar sumowuney, riipa saka hakiitawak.
53 Iiboy mii noti wayega Ebraham riina dagiir poyetu. Rii har. Piirapet ye habar. Mii miita mayama otiiniga namaga siiken otiito?"

54 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ada eeji hin
mayama yesokwataney, iipa kubuchey siikiita. Wowey, eeji
Apoko rii eeji hin yesokwato. Wowey, kwo eecha wocho: ‘Ka
noti God!’
55 Wowey, kwo riina hekasakech. Ada, adaba riina hecho.
Ada eecha wonyey, ‘Ada riina saka hechawak’, woney, iipa
ada kwota woshepiibak tawa maga eechaba siikiita. Wowak,
ada riina hehar hechawak, ada riiti majin hehar sumowutu.
56 “Kwoti wayega Ebraham rii eeji nediin heri, riita kwoya
woy hikitar. Riita herek, ri inyaka kwoya hikir.”
57 Worek, eena Ju ma ye eecha wor, “Mii 50 sukwiya
takasakech. Eecha tawey, mii boy Ebraham riina her?”
58 Jisas rii awasen eecha wor: “Eeta siiken, ada kwona
wocho, mashi Ebraham riina yimowunan biish tar nedii ad
tabatar.”
59 Worek, Ju ma ye riina papak raboken otiirek, rii
veenyichi lotu akan heechi saka ir.

9

MIY KIITIIR MA RIITI NOMA

1 Jisas rii chishi icharek, i her miy kiitiir ma poren. Heri
nokwapa siita yimowurek, kiitiir.
2 Jisas riiti disaipel ye riina woher: “Kapo namey kapasek
boboy miy kiitiir? Kapo diita ma riiti, kapo riiti awi, eepi
piiriiti kapasek boboy?”
3 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Diita ma riiti
kapasek boboy riiti awi eepi piiriiti kapasek boboy riiti miyin
kiitiikasakech. God riiti hapaga tawa boboyen ma yechi
misomak geenyik otiitaken eena riiti miy kiitii mukuchir.
4 Apa nedii nota na ana heechirek yar God riiti yon hapaga
siichi otii ta. Apa yadii tawa. Niy sii yak otiito. Sii yanak, ma
yo otiikasakech.
5 Ada diita nosapek tawa nedii an diita nosap haba.”
6 Rii eecha wochi rii sogwiyan piichi nosapeka neekijee-
borechi eeta ma riiti miyik neekir.
7 Worek, riin eecha wor: “Miita na i Siloam pak uku yeetii.”
(Diita hi dareboyechi eecha wocho, heechinak sa i.) Worek,
eeta ma rii i uku yeechi yari meyimaka her.
8 Riiti akama ma ye mashi hecharek mani yan somak
wochar ma ye wopoy paka her, “Kapo kata ma rii yiniga yan
somak wochar ma?”
9 Ma kaw ye eecha wor, “Ayo, dii eeta ma riita.” Anadii ma
ye way eecha wor: “Dii eeta ma riitaga eecha hewa.” Worek,
eeta ma rii eecha wor: “Diitata ada.”
10 Worek, ye riina woher: “Boyewak mi miy kepi sowa?”

11 Worek, rii awasen eecha wor: “Diita ma riina Jisas
habato riita nosapen yeechi ukukajeeborechi eeji miyin apo
yichi eecha wor, ‘Miita na i Siloam paka uku yeetii poy. Eena
an i uku yar. Wowak, eeji miy eeta kepi siirek ada mey maka
hecho.”
12 Worek, ye awasen eecha woher, “Eeta ma rii siitak
tawa?” Rii eecha wor: “An hekasakech.”

13 Worek, miy kiitii tar ma riin yeechi Perisi yechak ye ir.

14 Eeta nedii Jisas rii chiren yeechi miyin apoyer nedii sii
eeta akama sii tawa nedii.
15 Eena ye riina kawka woher, “Mi miy ii shecha kepi
sowa?” Worek, rii yenya eecha wor: “Rii chiren yeechiniga
eeji miyik apoyechuwak, ada uku yawak, eeji miyin diita
mey maka hecho.”
16 Worek, Perisi akamak siitawa nedii reekito.” Worek,
anadii ma ye eecha wor: “Boyega diita kapasekeka tawa ma
rii boyega diita harapa yo mayakan otiito?” Worek, ma ye
piikachi saniga saniga siir.

17 Worek, Perisi ye eeta ma riin kawka woher: “Diita ma
rii miiti miyin otii kepi sowey, mii riin shecha wocho?” Rii
awasen eecha wor: “Rii eeta piirapet.”
18 Eeta siiken, mashi diita ma rii ri kiitiitari komas rii her.
Wori, Ju ma ye eena hikikasakech. Worek, eena ye miy kiitiir
ma riiti awi eepi piiriina uwar.
19 Yecha piiriina woher: “Dii kapo kichi yikapwa? Ki
eecha wocho, yimowur nediik miy eeka kiitiir? Eecha tawey,
boyewak rii apa kata mey maka hecho?”
20 Worek, awi eepi piir awasen eecha wor: “Ayo, sicha
hecho sichi yikapwa. Riina yimowur nediik eechaba miy
kiitii tar.
21 Apa riiti miy mey maka hecho wey, ii si hekasakech.
Nama riiti miyin tagwawa. Ii eechaba si hekasakech. Kwota
na riina wohe. Rii eeta harapa siir. Riipa kwona sawo
mukuchikiita!”
22 Riiti awi eepi piir Ju ma yenya akiirek, eena eecha wor.
Ju ma ye geenyik eecha worek, ma por rii Jisas riina eecha
wochaney, rii eeta Kraist, iipa riina lotu akak otii poyikiita.
23 Eena awi eepi piir eecha wor: “Riina na wohe. Rii eeta
harapa siir!”

24 Worek, komas nedii ye miy kiitiir ma riina eecha wor:
“Miita na God riiti hin yesokwa ta. No hikitu diita ma rii
kapasekeka tar ma.”
25 Ma rii awasen eecha wor: “Rii kapo kapasekeka tawa
ma, kapo biish. An saka hechawak. Boboy podaten an hecho,
mashi eeji miyin kiitiitari apa an hecho.”

26 Worek, ye riina woher: “Shecha otiirek, mi miyin
tagwachir?”
27 Rii awasen yenya eecha wor: “Ada kwona ba hamar.
Kwo meejikasakech. Boyewak, kwo kawka meejiken otiito?
Kwota eechaba riiti disaipel siibaken hikitu?”
28 Worek, ye riina wosoboyer. Eecha wor: “Miitaba saniga
riiti disaipel. No Moses riiti disaipel.
29 Nota hikitu God rii Moses riina maji har. Eeta ma rii
siitak taren yar? Nota hekasakech.”
30 Eeta ma rii awasen yenya eecha wor: “Diita henebarabo
tawa boboy siiken. Rii eeji miyin tagwari, kwo riita heechi
yar eemen hekasakech!
31 No hikitu God riita kapasekeka tawa ma majin mee-
jikasakech. Wowak, ma ye God riiti hin yesokwotawey, riina
sumowutawey, rii yenya meejito.
32 Mashi mashi nedii apa nedii diita maji takasakech: Ma
por miy kiitiitarin ma por rii tagwachirek her.
33 God riita diita man heechinak yanan siiyega, rii waga
diita yikadey boboyen saka waga otiiwak.”
34 Ye riina awasen eecha wor: “Miiti awi sii miina kapasek
boboyeka eecha yimowurek, mii kapasekeka tawa ma siir.
Mii boy nona pokiiken otiito?” Ye eecha wochi riin otii poyir.

GOD RIITI SPIRITEN HE MIYIKASAKECH

35 Jisas rii ma riina otii poyi majin rii meejir. Meejirek,
rii yesha hechi wor: “Mii boy kapo Ma yikapwan hiki
siitiichichu?”
36 Ma rii awasen eecha wor: “Harapa ma, diita ma rii kapo
nama? Miita ana sawonak, anapa riina hiki siitiichikiita.”
37 Jisas rii eecha wor: “Mii riina her. Riina herek, miitaka
apa maji bato.”
38 Ma rii meejichi eecha wor: “Harapa Ma, ada hiki
siitiichichu.” Worek, rii yatii bogok putiichi God riiti hin
yesokwatar.
39 Jisas rii eecha wor: “Ada diita nosapek yari man
anasaken yar. Eena ma henyan biish tawey, yepa hekiita.
Ma ye hechawey, yechi miy iipa kiitiikiita.”
40 Worek, Perisi ma kaw ye bana tarek, ye diita majin
meejir. Worek, ye eecha wor: “No eechaba miy kiitiito?”
41 Jisas rii eecha wor: “Kwoti miy kiitii tawey, kwo kapasek
boboyekasakech. Wowak, kwo eecha wocho: ‘Noti miy
hecho.’ Eena kwi kapasek boboy sii eechaba tawa.”

10

SIPSIP HEECHI TAWA INYI SHIYI TAWA MAJI

1 “Ada kwona maji siikiinen bato. Ma por rii sipsip yechi
inyi nuburejak iyarenan siiney, anadii nobok iyareney, rii
eeta hiyiya tawa ma.
2 Wowak, ma rii nuburejak iyare tawey, rii eeta sipsipen
siitii kowu tawa ma.
3 Nubureja tagwachichawa ma rii nuburejan diita man
tagwachichu. Wowak, eeta sipsip ye riiti ayan meejito. Rii
riiti sipsip siiken yechi hin uwato. Rii yenya yeechi geenyik
ye ichu.
4 Geenyik ye ichawak, rii mapo tawak, riiti sipsip ye riiti
ayan meejichi sumowutu.
5 Ye akar man sumowukasakech. Yaho. Ye heechi aka ichu.
Ye anadii ma yechi ayan meejikasakech. Eena akii ichu.”
6 Jisas rii diita shiyi tawa majin bari, ye eeta maji mun
hehar meejikasakech.

JISAS RII SIPSIP YENYA SIITII KOWU TAWA MA KEPI

7 Worek, Jisas rii riina eecha wor: “Eeta siiken, ada kwona
wocho ada eeta sipsip yechi nubureja.
8 Eyey ma ye mashi kwotak yari, ye eeta hiyiya tawa ma.
Wowak, eeta sipsip ye yechi ayan meejikasakech.
9 Ada eeta nubureja. Ma por rii adak yanak nuburejak
iyareney, God riipa riina awasen yakiita. Riipa iyaretanak,
yasayatanak, iyeyatanak, aboboy atakiita.
10 “Hiyiya tawa ma rii sipsipen hiyik yatanak, sowakwo-
ken, kapasekeban otiiken eena yato. Ada yatawey, ma yecha
hehar tanak, God riiti boboy kepi takiikiisiiken eena ada yar.
11 Ada sipsipen siitii kowu tawa ma rii sipsipen yenya
hachiken eena sayareto.
12 Ma ya yon otii tawey, rii sipsipen siitii kowu tawa ma
siikenekasakech. Riiti sipsipekasakech. Kwashik tawa asa
yaney, riipa hechi akii ikiita. Wonyak, kwashika tawa asa ya
sipsip yenya kikirechishinak, yepa heechi akii iyeyakiita.
13 Diita ma rii ya yoban otiitawak, sipsip yen hehar
hekasakech.
14 “Ada sipsipen siitii kowu tawa ma kepi. Ada eeji sipsipen
hechawak, eeta sipsip ye way ana hecho.
15 Ana Apoko riita hechawabaga, ada eeji sipsipen hikitu,
yecha ana hikitu. Ada eeta sipsip yenya hachik otiito.
16 Eeji akar sipsip kaw tawey, ye diita inyik takasakech.
Anapa yenya yayabakiita. Yepa eeji ayan meejikiita.
Wonyak, yepa podateba sipsipek siinak, siiti kowu tawa ma
podareba siikiita.
17 “Ada eeji sipsipen hachiken otiitawak, an komas saniy-
eechi kawka yakiita. Eena ana Apoko riita rukusiito.

18 Ma por rii ana otiichinyak, hakasakech. Adaba saniga
hikitu ada keena heechinak ma ye pi sowakwokiita. Ana
otiichinyak ha hapaga boboyeka aneecha tawa. Diita maji
eeji Apoko riita ada eecha otiiken har.”
19 Ju ma ye diita majin meejirek, piikachi saniga saniga
hikitar.
20 Nokwapa nokwapa ma eecha wochar, “Kapasek spirit
riitaka eecha tawak, rii beyito. Boyewak kwota riiti maji
meejito?”
21 Wowak, ma kaw ye eecha wochar, “Dii spirit kapasek
tawa ma riiti majikasakech. Boyega kapasek spiriteka tawey,
rii miy dumu tawa man tagwachichu?”

JU MA YE JISAS RIINA WOSOWOYER

22 Noku sha atawa nedii pochik Jerusaem akamak niikiir
yar nediik sokwar. Nokusha atawa nedii siiti hi Derikeshan.
23 Jisas rii harapa lotu akak Solomon riiti aka cheyek
chishitar.
24 Eeka tarek, Ju ma ye ya riina ya cheshenechi siitiir.
Siitiirek, eecha woher, “Kapo yadii shasha miipa heechinak,
noti inyakapa hikitawak no miina kowutu. Mii nona na
geenyik ba. Mii kapo Kraist?”
25 Worek, Jisas rii yenya awasen eecha wor: “Ada kwona
maji ba hamari, kwo eena hikikasakech. Eyey yon ada eeji
Apoko riiti hik otiitawey, ii eeta eeji hin yesokwato.
26 Kwota eeji sipsipekasakech eena kwo ana hiki siiti-
ichikasakech.
27 Eeji sipsip ye eeji ayan meejitawak, ye ana
sumowutawak, ada yenya hecho.
28 Ada yenya eechaba eechaba takiitawa boboyen hanak,
yepa saka hakiitawak. Yaho. Ma por sakapa eeji tapak tanan
yakiitawak.
29 Eeji Apoko rii yenya ana har. Rii hapaga bor tawak, eyey
boboyen dagiir poyirek, ma por rii Apoko riiti tapak tanan
yakasakech.
30 Adaka Apoko riitaka shi shichiba.”
31 Worek, Ju ma ye papan yeechi riina raboken otiir.
32 Otiirek, Jisas rii yenya eecha wor: “Ada kwona Apokori-
iti nokwapa nokwapa yo kepin mukuchir. Ada boy mey yon
otiirin kwo ana papak raboken otiito?”
33 Ju ma ye awasen eecha wor: “Miita yo kepin otiirin,
nota eena miina papa rabokasakech. Miita God riiti hin
wosoboyeto. Miita sobo ma tawey mii eecha wocho ada eeta
God!”
34 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwoti jeyek tawa lok God
rii eecha wocho: ‘Kwo godega eecha tawa.’

35 No hikitu eeta keyi tawa maji siipa siiken eechaba
eechaba siikiita. Wowak, God riiti majin har ma yenya God
rii goden habatar.
36 Wowak, Apoko riita ana hisiichi heechirek, an diita
nosapek yar. Eena ada eecha wocho, ‘Ada God riiti Yikapwa.’
Kwo boyewak eecha wocho, ‘Mii God riina wohega maji
bato?’
37 “Ada eeji Apoko riiti yon otiinan siiyega, kwo eeji majin
opoche hiki siitiichichanakech.
38 Wowak, ada riiti yon otiito. Kwota eeji majin hiki
siitiichinyan yuyaney, ii na ada otii tawa yon hiki siitiichi.
Kwo eecha otiiney, kwopa hehar hekiita: Apoko rii adaka
tawak, an riitaka tawa.”
39 Worek, ye riina poko jiken otiitari, rii yenya taviiyichi
heechi ir.
40 Worek, Jisas rii heechi i Jodan pa giireba yepak ir. Iri,
Jon riita man uku yeechi tar eemek iyarechi eeka siir.
41 Siirek, nokwapa nokwapa ma mima ye riitak yar. Yari,
ye eecha wor: “Jon rii mirakel pochi otiikasakech. Wowak,
eyey boboyen diita ma riina bari, eeta siiken.”
42 Worek, eeta em nokwapa nokwapa ma ye riina hiki
siitiichichar.

11

LASARAS RIITA HAR NOMA

1 Ma por haken otiitari, riiti hi Lasaras, Betani akamak tar
ma. Betani eeta Maria Mata piiriiti akama. Maria sii Mata
siiti kumwoy.
2 Diita Maria sii mashi kwowa ya tawa ukun yeechi ye i
Harapa Ma riiti masekiik gwotiichi kaw riiti yatiik bachir.
Siiti medaya, Lasaras, rii haken otiitar.
3 Eena mowey piir Jisas riina maji wochirek ir. Iri, eecha
wor: “Harapa Ma, miiti rukusii tar apoma rii haken otiito.”
4 Worek, Jisas rii meejichi eecha wor: “Eeta yikadey hak
otii tawa boboy sii ma hakasakech. Eeta hak otii tawa boboy
sii God riiti hin yesokwaken eena yar. God riiti Yikapwa riiti
hin yesokwaken eena yar.”
5 Jisas rii Mata siina, siiti kumwoy, Maria siina, Lasaras
riitaka yenya rukusiitar.
6 Jisas rii Lasaras riita haken otiitar majin meejichi rii yadii
upurus riita tar eemek kawka tar.
7 Worek, rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Kwo napa
heechi Judia nosapek i.”
8 Worek, disaipel ye awasen eecha wor: “Tisa, mashi Ju ma
ye miina papak raboken otiiri. Mii boy eeta eemek kawka
iku?”

9 Jisas rii eecha wor: “Kwo kapo eecha hikitu? Apa
yadii podat 12 awa tawa. Ma yadiik chishi taney, rii
saka sowakwoksakech. Rii diita nosap yaman hechi eeka
chishitu.
10 Ma rii niyik chishitaney, riipa saka sowakwokiita. Haba
riitaka eecha takasakech eena saka sowakwokiita.”
11 Jisas rii eecha wochi kawka eecha wor: “Noti nareboy
Lasaras rii wato. Rii watawey, ada i riina chey yesokwa
yichikiita.”
12 Disaipel ye eecha wor: “Harapa Ma, riita wataney, riipa
kepi siikiita.”
13 Jisas rii hikir Lasaras rii eeta kiiriidiichir.
14 Eena Jisas rii yenya geenyik kwodiiwor: “Lasaras rii ha
hamar.
15 An saka riitaka eecha tarek, kwoti hin ada hikitawak,
eena ada kwoya hikitu. Kwopa henyak, kwopa hiki siiti-
ichikiita. Eena ada kwoya hikitu. No hawa riitaka ik.”
16 Tomas habatari, Didimas, rii eecha wor: “Na hawa i.
Riitaka eecha habak!”

*JISAS RII EETA YESOKWA YICHINAK, EECHABA EECH-
ABA TAKIITAWA BOBOY*

17 Jisas rii i yarerek, rii i meejir, Lasaras rii tiiriimo supuk
yadii dupura kapiira siir.
18 Betani Jerusalemeka bana bana tar. Mail upurus tar.
19 Piiriiti medaya harek, eena nokwapa nokwapa Ju ma ye
ya Maria Mata piiriiti inyakan saboyeken eena yar.
20 Mata sii Jisas riita ya majin meejirek, sii riina nobok
jawoken eena ir. Worek, Maria sii akak yichar.
21 Mata sii jawochi riina eecha wor: “Harapa Ma, miita
diika teyega siichi medaya rii waga saka hawak.
22 Apak ada hikitu miita God riina wohenya boboy riipa
miina hakiita.”
23 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Na medaya riina
awasen yesokwakiita.”
24 Mata sii riina awasen eecha wor: “An hikitu riipa hamak
tawa nedii eyey ma mima awasen saniyeechi yesokwana
nedii rii sokwabakiita.”
25 Jisas rii awasen eecha wor: “Yeechi otii saniyeechi
yesokwa tawa ma diita ada. Eechaba takiitawa boboy diita
ada. Ma rii ana hiki siitiichichaney, riipa haney, rii eechaba
eechaba takiita.
26 Ma rii tawak, ana hiki siitiichichaney, riipa hakasakech.
Ni boy diina hiki siitiichichu?”
27 Sii awasen eecha wor: “Harapa Ma, ayo. Ada hiki
siitiichichu mii eeta Kraist, God riiti Yikapwa. Mii God riita
nona mashi wotarek, yakiitawa ma.”

JISAS RII KEYAR

28 Mata sii eecha worek, sii heechi awasen i siiti kumwoy
siina veenyichi sawor. Sii siina eecha wor: “Rii nija yaken
wohecho.”
29 Maria sii eena meejichi sokwa ameya ir.
30 Jisas rii akama saka iyare tarek. Rii Mata siita riina i her
eemebak eeka tar.
31 Sii sokwa irek, eeta akak tar ma ye Maria siina saboyetar
ma ye siina hechi sokwa geenyik iyarer. Ye eecha hikir sii
tiiriimo supuk yi keyataken ichu.
32 Maria sii Jisas riita tar eemek iyar riina hechi sii riiti yatii
jemuk yatii bogok putiichi riina maji eecha wor: “Harapa
Ma, miita diika ya teyega, eeji medaya rii waga saka waga
harek.”
33 Jisas rii her sii keyatarek, siitaka ir Ju ma ye keya-
batarek, her. Worek, rii inyakapwa hikitarek bii nomuyatar.
34 Nomuyatarek, rii eecha wor: “Kwo siitak seechuwa?” Ye
riina eecha wor: “Harapa Ma, na ya her.”
35 Worek, Jisas rii keyar.
36 Eena Ju ma yecha eecha wor: “Na he. Rii riina harapa
rukusiitar.”
37 Worek, ma kaw ye eecha wor: “Diita ma rii kiitii tawa
miyin tagwa tawa ma. Rii boy saka Lasaras riita hak otiirin
neeki dagiirerek siirek?”

JISAS RIITA LASARAS RIINA OTII SANIYAR

38 Jisas rii kawka bii nomuyarek rii tiiriimok ir. Eeta
tiiriimo supu papa hen kwotiir. Akar papa taken dasiipii
paretar.
39 Worek, Jisas rii eecha wor: “Kwota na tadii tawa papan
tagwa.” Mata, har ma riiti mowey, sii eecha wor: “Harapa
Ma rii hari, yadii dupura kapiira siir. Eena kwopa yato.”
40 Jisas rii siina eecha wor: “Ada boy mashi ninya saka
worek, nija hikisiitiichiyega ni waga God riiti boboy kepin
hewa?”
41 Worek, ye papan tagwar.

Jisas rii neren mo hechi rii eecha wor: “Apoko ada woshi
awey mii meejuwa.
42 Ada hechi, eechaba eechaba nedii ada miina
wohechawey mii meejito. Ada diita ma yecha ya siitii
ye i taweyn eena ada eecha wocho. Ye henyak, yepa hiki
siitiichikiita, miita ana heechirek yar.”
43 Eecha wochi rii uwar: “Lasaras, na ya saya!”
44 Worek, har ma rii sokwachi ya sayar. Ri yatii tapa
siivatabik jichar. Misoma siivatabibak gamutar. Worek,
Jisas rii eecha wor: “Rina na heemachinyak, sa sokwa i.”

JU HARAPA MA YE JISAS RIINA PI SOWAKWO MAJIN BAR

45 Nokwapa nokwapa Maria siina heken yar Ju ma ye Jisas
riita otiir boboyen heri, ye eena riina hiki siitiichir.
46 Wowak, kaw ye heechi i Perisi ma yenya Jisas riita otiir
boboyen sawo mukuchir.
47 Worek, eena Ju opelen otiitar harapa ma ye, Perisi ma ye
kaunsil ma yen woyayeechi yenya eecha wor: “Nopa kapo
shecha otiikiita? Diita ma rii nokwapa mirakelen otiito!
48 Nota riina heechinak, riita eechaba otiitaney, eyey ma
mima yepa riitaban hiki siitiichikiita. Rom ma harapa ma
ye yanak, ye noti harapa lotu akan noti akaman kapasek
otiikiita.”
49 Worek, yechaka tar ma por, riiti hi Kaiapas, rii opelen
mapo otiitar harapa ma, rii eecha wor: “Kwo sobo hikitu.
50 Kwo boy eecha hikitu ma por riitaba ma miman
hachiney, eeta kepi. Eyey Ju ma ye ha hamaney, eeta
kapasek.”
51 Riita bari, riiti inyakak saniga bakasakech. Yaho. Eeta
sukwiya pochi rii opelen otii harapa ma tar. Eecha tarek, rii
komas yak tawa boboyen eena wor. Eecha wor Jisas rii Ju
ma yenya waga hachuwa.
52 Jisas rii waga Ju ma mima yechaban saka waga
hachuwak. God riiti yikapwa ye eyey diita nosapek ta yey
taweyn, yaya podabak yopo yichiken eena waga hawa.
53 Worek, eeta nediik Ju harapa ma ye Jisas riina sowakwo
majin tasiir.
54 Eena Jisas rii Juda nosapek geenyik chishikasakech. Rii
eeta eemen heechi me biish tar eemek ir. Eeta akama sii hi
Epraim. Rii eeta akamak riiti disaipel yechaka eecha tar.
55 Ju ma yechi Pasova noku sha a nedii bana siir. Eena
nokwapa nokwapa akaman heechi iri Jerusalem akamak ir.
Maban uku yeetii tawa abon otiiken eena ir.
56 Worek, ye eena Jisas riina yesha heken otiir. Ye harapa
lotu akak iyar yopo wuchi siitii maji batar. Ye eecha wor:
“Kwo shecha hikitu? Riipa kapo saka noku sha a nedii
yakiitawak?”
57 Opelen otii tar harapa ma yechaka Perisi yechaka yenya
wo sawor: “Kwota ma por Jisas riina hechaney, ii napa ya
nona wo.” Ye Jisas riina poko jiken gegiyatarek, eena wor.

12

MARIA SII KWOWA YATAR UKUN YEECHI JISAS RIITI YATIIK GWOTIIR

1 Yadii 6 tarek, nokusha a nedii saka yatarek, Jisas rii
Betani akamak iyarer. Eeta akama Lasaras riiti akama, Jisas

riita tiiriimo supuk taren otii saniyeechi yesokwar ma, riiti akama.
2 Yecha Jisas riina eeka aboboy otii ar. Mata siita aboboy gwotiitarek, Lasaras rii ma yechaka yichar.
3 Worek, Maria sii yan najitar kwowa yatar uku kepin yeechi yaya Jisas riiti yatiik gwotiichi kaw siiti masebiyak bachir. Worek, eeta uku si kwowa eeta akamak sokwa punyir.
4 Worek, Jisas rriti disaipel ma por, ri hi, Judas Iskeriot, rii komas Jisas riina yabu pichar ma yenya mukuchir ma, rii eecha wor:
5 “Boyewak no diita kwowa yatawa ukun saka 300 yak tokochi kiiriisiiposii tawa ma yenya hawak?”
6 Rii saka eeta kiiriisiiposii tawa ma yenya hikichi eecha wor. Yaho. Rii hiyi bak tar ma. Rii yan heechitar bokisen siitii kowu tarek, hiyik yatar ma.
7 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Na heechi eeta mima siin. Sii eena neekitaney, i ana tiiriimok chikiita.
8 Kiiriisiiposii tawa ma ye kwotaka eechaba takiita. Wowak, ada kwotaka eechaba takasakech.”

OPELEN OTIITAR HARAPA MA YE LASARAS RIINA PI SOWAKWO HAKEN HIKITAR

9 Nokwapa nokwapa Ju ma mima ye meejiri Jisas rii Betani akamak tar. Worek, ye eena eeka ichar. Ye ya Jisas riitaban hekasakech. Lasaras riina hebaken eena yatar. Mashi Jisas riita riina tiiriimok otii saniyeechi yesokwarek, eena hek yar.
10 Eena opelen otiitar harapa ma ye Lasaras riina pi sowakwobaken hikitar.
11 Nokwapa nokwapa Ju ma ye Lasaras riina hechi opelen otiitar harapa ma yen yu yeechi heechi yari, Jisas riitaban hikisiitiichichar. Ye eena hikitar.

JISAS RII AKA TABO YIMAGA HE JERUSALEM IYARER

12 Komas yadii pochi nediik nokwapa nokwapa ma mima ye noku sha aken yari, ye meejir Jisas riita Jerusalemek ya maji meejir.
13 Worek, ye eena me tapan rrekiichi neeki i nobok jawor. Jawochi ye uwar:
“Hasana!
Diita ma rii God rii hik yatawey,
riiti hiban na yesokwa ta.
Rii eeta Isrel yechi aka tabo yima!”
14 Worek, Jisas rii donki yesha he yeechi eeka yo yirek ir. Keyir maji eecha wor:
15 “Saion akama kwo opoche akiitanakech.
Na he! Kwi aka tabo yima rii diita yato.
Rii donki magiirek yo yi yato.”

16 Eeta nediik disaipel ye diita majin hikikasakech.
Wowak, komas Jisas rii riiti hadabas boboy kepin yar nediik
ye eeka hikir diita jek keyir majin. Ye hikibar eeta ma yecha
riina otiir boboyen.
17 Eeta nediik Jisas rii Lasaras riita harek tiiriimo supuk
tarin uwa yesokwa yichiri ma mima ye eena hechi otiir
boboyen ba ye itar.
18 Eeta ma mima ye eeta mirakel otiirin meejichi ye eena i
riina nobok jawor.
19 Worek, eena Perisi ye yechaba awasen awasen
batar: "Na he! Nota keena kata boboyen otiiniga dagiir
poyekasakech. Eyey ma mima ye iri riitaban sumowutu!"

GRIK MA KAW YE JISAS RIINA HEKEN WOR

20 Ma mima ye Jerusalem akamak irek, Grik ma kaw ye
God riiti hin yesokwataken ibabar.
21 Irek, ye Pilip riitaka yar. Pilip ri akama Betsaida Galili
nosapek tar ma. Riitaka yari, ye riina eecha wor: "Miinawa,
nota Jisas riina heken gegiyato."
22 Worek, Pilip rii i Endru riitaka Pilip riitaka piir eecha i
Jisas riina wor.
23 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: "Eeta nedii ya
hamawa. Apa Ma Yikapwa rii hadabas boboy kepin yak
otiito.
24 Ada kwona maji siikenen wocho: wit siikii nosapek
sakachi sokwa siichi hanan siiney, riipa saniga takiita.
Wowak, siita sakachi haney, iipa sii sokwachi harapa siiken
wakiita.
25 Ma rii riiti mesek mayama rukusii tawey, riipa sii siiken
siikiita. Wowak, ma rii riiti maban diita nosapek tanak
yuyaney, iipa ri maban neekichi eechaba eechaba takiita.
26 Ma por riita eeji yon neekitaney, rii sapa ana sumowu
ta. Eecha otiitaney, eeji yo otii wakasa ma riipa ya ada tawa
akamabak adaka tabatakiita. Ma por rii eeji yon otiitaney,
eeji Apoko riipa riiti hin howuk heechikiita.

EYEY MA YE SA MA YIKAPWA RIITI HIN YESOKWA TA

27 "Apa eeeji bii negiirabotawak, an nubunubutu. Anapa
shecha wokiita? Anapa kapo eecha wok, 'Apoko, mii kapo
adak yak otiiawa boboyen na yeechi rabo? Yaho. Anapa
saka eecha wokiitawak. Eeta yikadey nomu yatawa boboyen
kiyaken yar.
28 Apoko! Miita miiti hin ma yechi misomak otiisa kepi
wey sii!" Worek, howuk ya sakar aya eecha wor: "Ada eeji
hin otii harapa siir. Apa ada kawka otiiniga harapa mayaka
siikiita."

29 Ma mima ye bana bana siitiitarek, meejirin ye eecha
wor: “Nerek kurutu.” Kaw ye eecha wor: “Ejel por riita riina
maji bato.”
30 Jisas rii awasen eecha wor: “Diita maji sokwari, sii an
kiyatayekasakech. Yaho. Sii sokwari kwona kiyatayechiken
eena sokwar.
31 Apa diita nosapek tawa ma mima yenya anasaken otiit.
Apa diita nosapek aka tabo yichawa man dagiir poyeken
otiito.
32 Ana nosapek tawan yesokwanak, eeta nediik ada ma
mima yenya yeechi yayakiita.”
33 Rii eecha wori riita hakiitawa majin eena wor.
34 Worek, eeta ma mima ye awasen eecha wor: “Noti lo
nona eecha wocho: Kraist riipa eechaba eechaba takiita.
Boyewak mii eecha wocho, ‘Ma Yikapwa riina yesokwaki-
ita?’ Diita Ma Yikapwa rii na ma?”
35 Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Ameda siinak haba
siipa kwotaka eecha takiita. Apa kwo habaka tawa. Eena
kwota na habak chishi ta. Iipa niyiki ya kwona gamukiita.
Ma niyikiyik chishitaney, rii i eemen hekasakech.
36 Kwo habak tawey, eena na hiki siitiichicha. Iipa kwo
haba yikapwa siikiita.”

*NOKWAPA NOKWAPA JU MA JISAS RIINA HIKI SIITI-
ICHIKASAKECH*

Jisas rii yenya diita maji bachi rii yechi misomak heechi i
veenyir.
37 Yeherek, rii nokwapa nokwapa mirakelen yechi miso-
mak otiiri, ye eena hiki siitiichikasakech.
38 Eena piirapet Aisaia riiti maji sii siiken sokwar. Rii eecha
wor:
“Harapa Ma, nama kapo noti majin hiki siitiichir?
Naman kapo Harapa Ma riiti hapaga tawa boboyen
mukuchir?”

39 Ye kiki siichi hiki siitiichikasakech. Eena Aisaia rii eecha
wor:
“God rii yechi miyin otii dumur,
Worek, yi inyaka sii papaga siir.
40 Eena yechi miy hekasakech, marenoku
hikikasakech.
Yechi inyaka wopu dareboyekasakech
eena ada yenya otii kepi siichikasakech.”

41 Aisaia rii Jisas riiti hadabas boboyen hechi eena eecha
wor.
42 Worek, nokwapa nokwapa Ju yechi harapa ma ye Jisas
riina hiki siitiichir. Worek, ye Perisi ma yenya akiitarek,

eena ye hiki siitiichichari geenyik kwodii wokasakech. Ye
eecha hikir: “Iipa ye nona lotu akak nonapa otii poyekiita.”
43 Ye God riiti yenya yechi hin yesokwanan yuyatar. Ye ma
yecha yechi hin yesokwataken eena gegiyatar.

JISAS RIITI MAJI SIIPA EYEY MA YENYA ANASAKIITA

44 Jisas rii harapa uwachi eecha wor: “Ma ye ana hiki
siitiichichaney, ii kwo saka adaban hiki siitiichichawak, rii
ana heechirek yar Apoko riina hiki siitiichibato.
45 Eeta ma ye ana hechawey, ye ana heechirek yar P Apoko
riina hebato.
46 Ada diita nosapek yari, habaga eecha yar. Eyey ma ye
ana hiki siitiichinyak yepa niyik takasakech.
47 Eeta ma ye eeji maji meejichi nasowoy taney, ada yenya
anasakasakech. Ada saka anasak yarek. Ada ma mima
yenya yesokwa yichiken eena yar.
48 Eeta ma rii ana wosowoyeney, eeji majin yanan siiney,
riina anasakiita. Ada sawotar maji sii hamak tawa nediik
riina anasakiita.”
49 Ada batawa maji saka eeji inyakak hikichi batawak.
Yaho. Ana heechirek yar Apoko rii ada sawoken wochirek
yar majin ana har.
50 Wowak, apa ada hecho riiti maji sii man eechaba
eechaba takiitawa boboyen hato. Eena eyey majin ada
batawey, eeji Apoko riita har majiga ada eechaba bato.”

13

JISAS RII RIITI DISAIPEL YECHI YATIIN UKU YEETIICHIR

1 Mashi yadii podat Pasova nokusha a nedii tarek, Jisas rii
hikitar rii diita nosapen heechi Apoko riitak awasen ikiita.
Jisas rii diita nosapek tawa ma mima riitin rii rukusiitari, i i
eeta riitaka hamak tawa nediik rii rukusiibatar.
2 Hogo nediik ye atar. Gaba rii hiki hamar: Judas Iskeriot,
Saimon riiti yikapwa, rii Jisas riina ye i yabu pi ma yechi
tapak howur har.
3 Jisas rii her eeta Apoko rii eyey hapaga boboy Jisas riina
ha hamar. Rii her rii God riita heechirek, yari riipa awasen
riitak ikiita.
4 Eena Jisas rii aboboy heechi sokwa riiti saket kwoy-
aveechi siivatabin yeechi giiriir.
5 Giiriichi, rii ukun yeechi heebiyaken gwotiipakachi riiti
disaipel yeechi yatiin yeetiichi riita nedii poko giiretar si-
ivatabin yeechi yechi yatiin bachir.
6 Eecha otiirek, rii Saimon Pita riitak yar. Yarek, Pita
rii eecha wor: “Harapa Ma, mii boy eeji yatiin yeetiibaken
yato?”

7 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ada otii tawa boboy
mii hekasakech. Komas miipa hekiita.”
8 Pita rii eecha wor: “Miipa yatii eejin sakapa yeetiichi
tawak. Eeta sii siiken!” Worek, Jisas rii awasen eecha
wor: “Ada miina yeechinan siiney, eeji eyey boboyen mii
yakasakech.”
9 Worek, Saimon Pita rii awasen wor: “Harapa Ma mii eeji
yatiiban yeechikasakech. Tapa masek napa yeechiba!”
10 Jisas rii awasen eecha wor: “Ma rii riiti eyey maban uku
yeetii hamaney, rii kawka riiti maban uku yeetiikasakech.
Yatiiban yeetiiney, siipa eeta apama hekiita. Kwo eeta
apama hecho. Wowak, podareba rii apama hekasakech.”
11 Jisas rii her eeta ma riipa riina yabu pi man yaya
mukuchikiita. Eena rii eecha wor: “Kwo eyey apama
hekasakech.”
12 Worek, Jisas rii yechi yatiin uku yeechi hamarek, rii riiti
saketen ruwuchi kawka yir. Rii yen eecha wor: “Kwo kapo
ada kwona otiiwa boboyen hikitu?
13 Kwota ana Tisa, Harapa Ma habato. Eeta kepi kwota
eecha wochawey, ada eechaba tawa.
14 Ada Harapa. Ada Tisa. Tawak, ada kwoti yatiin
yeechiwa. Wowak, kwo na eechaba kwoti yak kumwoy,
yechi yatiin yeechiba ta.
15 Otii tawa abo kepin ada kwona mukuchuwa. Ada kwona
otiichirega kwo napa eechaba otii ta.
16 Ada kwona maji siikenen bato: Yo otii tawa wakasa
ma rii riiti harapa man ichawa ma rii riiti yon wochitawak
ichawa ma riin dagiir poyekasakech.
17 Apa kwo diita majin hecho. Wowak, kwo i otiiney, kwo
kwoya hikitakiita.
18 “Ada kwona eyey wokasakech. Ada hisiir ma yenya ada
hikitu. Wowak, mashi keyir maji sii diita siiken sokwato. Sii
eecha wor:
‘Ma rii eeji geyen atari, ii rii riiti yatiin yesokwachi ana
piken otiir.’

19 Ada apa kwona komas sokwakiitawa majin wocho.
Komas ada wochawa sokwanak, kwopa hiki siitiichikiita ada
diita Ma siiken.
20 Ada kwona maji siiken wocho: Eeta ma rii ada heechi-
nak ikiitawa ma riin yeechi hehar taney, rii ana yeechi
eechaba heharetakiita. Eeta ma rii ana yaney, riipa ana
heechirek yar Apoko riina yabakiita.”

JUDAS RII JISAS RIINA YEECHI YABU PI MA YECHI TAPAK HOWU HAKIITA

21 Jisas rii eecha worek, riita harapa inyakapwa hikichi
rii eecha wor: “Ada kwona siiken wocho: Ma por rii
kwoti nediik tawey, riipa ana yabu pi ma yechi tapak howu
hakiita.”
22 Rii eecha worek, riiti disaipel ye miyibak mey maka her.
Ye hikikasakech. Ye eecha hikir kapo naman wocho.
23 Disaipel poren Jisas rii he hechitari, rii Jisas riitaka bana
bana tar.
24 Worek, Saimon Pita rii riin ri masekiik yeyadiichi eecha
wor: “Riina na woher? Rii kapo naman wocho?”
25 Worek, disaipel rii Jisas riitak i bana bana maji woher:
“Harapa Ma, ii mii naman wocho?”
26 Worek, Jisas rii awasen maji wor: “Ada gey kawen
poyekuk heechi eeta ma riina hak.” Worek, Jisas rii gey
kawen yeechi poyekuk woyichi Judas, Saimon Iskeriot riiti
yikapwa, riina har.
27 Worek, Judas rii diita aboboyen yarek, Gaba rii riiti
sugu wopuk iyarer. Worek, Jisas rii riina eecha wor: “Miita
otiiken otiina boboy na ameya otii!”
28 Ma ye Jisas riitaka tiikiirek yichari ye Jisas riita bar maji
meejikasakech.
29 Judas rii ya mani woyi tar kwowun heharer. Eena dis-
aipel ye kaw eecha hikir Jisas rii wochirek, Judas rii aboboy
tokoken ir. Kaw eecha hikir rii wochirek, kiiriisiiposii ma
kawen boboy kiyatayeken ir.
30 Judas rii gey kawen yeechi rii sokwa geenyik iyarer. Eeta
niy nedii.

AKAR LO MAJI

31 Judas rii geenyik iyarerek, Jisas rii eecha wor: “Apa Ma
Yikapwa riiti hadabas boboy sii geenyik sokwakiita.
32 God riita riiti hadabas boboyen Jisas Kraist riitaka
mukuchinyey, God riitaba Ma Yikapwa riiti hadabas
boboyen geenyik kwodii wo ameya mukuchikiita.
33 Eeji yikapwa an sakapa kwotaka harapa takiitawak.
Wonyak, kwopa ana komas yeshakiita. Ada Ju ma yenya
kwodii worega ada kwona eechaba kwodii wocho: Ada inya
eem kwo yabakasakech.
34 Ada kwona akar lon hato. Kwota na yaka kumwoy yenya
awasen awasen rukusii ta.
35 Kwota anadii man rukusiitawey, eyey ma yecha eena
henyak, hikikiita two eeta eeji disaipel.”

JISAS RII EECHA WOR PITA RIITA ANA MAGIIRECHIKIITA

36 Pita rii eecha wor: “Harapa Ma, mii siitak ichu?” Jisas
rii awasen eecha wor: “Ada apak ichawa eemen mii ana
sumowukasakech. Wowak, komas mii ana sumowukiita.”

37 Pita rii awasen eecha wor: “Harapa Ma, boyewak
apa adapa miina saka sumowukiitawak? Ada miina sa-
yarechichu. Ada miina hachikiita.”
38 Jisas rii awasen eecha wor: “Mii boy sayarechichawey
mii ana hachikiita? Ada miina siiken wocho: Apochok
wonyan biish tana nediik miipa eeji hin piiriichar nedii
veenyekiita.”

14

APOKO RIITAK ICHAWA NOBO EETA JISAS

1 “Kwoti inyaka opoche i hiki ya hikitanakech. Kwo God
riina hiki siitiichichawey, ana na eechaba hiki siitiichicha.
2 Eeji Apoko riiti aka wo nokwapa nokwapa tawa. Eecha
tanan siiyega, ada mashi waga kwona wowa. Ada ichawey,
kwoti eemen sayarechiken ichu.
3 Ada kwoti akaman hamanak, ada kawka ya kwona
yeechi ye i adaka eecha takiita. Eena ada tawa akama kwopa
eechaba ya adaka tabatakiita.
4 Ada ichawa akama nobo kwo hecho.”
5 Tomas rii eecha wor: “Harapa Ma, mii siitak ichu? Eeta
nobon no hekasakech. Boyega no eeta nobon hekiita?”
6 Jisas rii yenya eecha wor: “Ada eeta nobo. Ada omutiik
boboy mu. Ada eechaba eechaba takiitawa boboy mu. Ma
por Apoko riitak saniga i nobokasakech. Yaho. Diita adaba.
7 Kwota ana hechayega, ii kwo waga eeji Apoko riina
hebawa. Apa kwota riina hikichi her.”
8 Pilip rii eecha wor: “Harapa Ma, miita na nona Apoko
riina mukuchi. Wonyak, nopa eeka kiki siikiita.”
9 Jisas rii riina eecha wor: “Pilip ada kwotaka mashi
harapa nedii tarek, mii boy ana saka hecharek? Ma ana
henyey, rii eeta Apoko riina hebato. Boyewak mii eecha
wocho, ‘Apokoriina na nona mukuchi?’
10 Kapo mii ana hiki siitiichikasakech ada Apoko riitaka
eecha tawak, riita adaka eecha tawa. Ada kwona batawa
maji ansaka eeji inyakak hikichi batawak. Apoko rii adaka
tawak, rii riiti yon otiichichu.
11 Kwota na diita majin hiki siitiichicha Apoko rii adaka
tawak, an riitaka tawa. Kwo ana hikinan siiney, ii napa ada
otii tawa yon hechi napa ana hiki siitiichi.
12 “Ada maji siikenen bato: ma rii ana hiki siitiichinyey,
eyey ada otii tawa yikadey yon riipa otiibatakiita. Komas
riipa otiina yo siipa harapa mayaka siinak, ada otii tawa
yon dagiir poyekiita. Ada Apoko riitak ikiita. Eena eecha
otiitakiita.

13 Eyey boboyen kwota eeji hik wohenyey, ii anapa oti-
ichikiita. Eecha otiinak, Apoko riiti hadabas boboy siipa
Yikapwa riiti hik geenyek kwodii wo mukuchikiita.
14 Kwota eeji hik boy boboyen ana wohenyey anapa
otiichikiita.

JISAS RII WORI HOLI SPIRITEN HEECHINAK YAKEN EENA WOR

15 "Kwota ana rukusiitaney, iipa kwo eeji lon sumowu-
batakiita.
16 Anapa eeji Apoko riina wohenyak, riipa kwona anadii
kiyatay tawa boboy pochin kwona habakiita. Hanak, riipa
kwotaka eechaba eechaba takiita. Dii eeta omutiik Spirit.
17 Diita nosapek tawa ma mima ye kiki siichi yakasakech.
Ye riina hekasakech, hikikasakech. Wowak, kwo riina hecho.
Rii kwotaka tawa. Kwoti inyaka woka tawa.
18 "Anapa saka kwona heechikiitawak. Anapa kwotak
yakiita.
19 Ameda siinak, diita nosapek tawa ma mima yepa saka
an kawka hekiitawak. Wowey, kwopa ana hekiita. Ada
eechaba eechaba tawaga kwopa eechaba takiita.
20 Eeta komas nedii ad eeji Apoko riitaka eecha tawey, kwo
hekiita. Kwo eecha hekiita kwo adaka tawak, ada kwotaka
eecha tawa.
21 Ma riieeji lon yeechi sumowutaney, eeta ma rii ana
rukusiito. Rukusiitawey, iipa eeji Apoko riipa riina rukusi-
ibatakiita. Wowak, anapa eechaba riina rukusiibatakiita.
Wowak, ada geenyek ya sayanak, riipa an hehar hekiita."
22 Anadii Judas (Iskeriot, yaho) rii Jisas riina
woher: "Harapa Ma, boyewak mii notaban geenyek
mukuchichawak, diita nosapek tawa ma mima yensakapa
mukuchibakiitawak?"
23 Jisas rii awasen eecha wor: "Ma rii ana rukusiitaney,
riipa eeji majin sumowutakiita. Wonyak, eeji Apoko riipa
eeta ma riina rukusiitakiita. Wonyak, sipa riitaka yanak,
eechaba eechaba riitaka takiita.
24 Eeta ma rii ana rukusiinan biish tawey, riita eeji majin
sumowukasakech. Diita majin kwota meeji tari, ii eeji
majikasakech. Ana heechirek yar Apoko riiti maji.
25 "Ada kwotaka eecha tarek, diita boboyen ada kwona
sawotar.
26 Eeta kiyatay tawa nareboyen, eeta Holi Spiriten, eeji
hik eeta Apoko riipa heechinak yakiita. Eeta Holi Spirit
riipa yanak, riipa kwona eyey boboyen pokiitanak, ada
kwona mashi sawor eyey majin riipa yaya kwoti masekiibak
heechikiita.
27 "Ada heechi ik otiinak, eshar kwoya ta boboyen kwotana
heechi ikiita. Eeji eshar kwoyaba ta boboyen kwona heechi

ikiita. Diita nosapek tawa ma mima yecha eshar kwoya tawa
boboyen kwona hatawaga an eecha hakasakech. Opoche
kwi inyaka negarabochi akiitanakech.
28 Ada kwona heechi ichi awasen kawka kwotak yakiita ii
kwo meejir. Kwota ana rukusiiteyega, ada eeji Apoko iken
otiitawey, kwo waga eena meejichi kwoya hikitu. Apoko rii
eeta harapa. An dagiir poyetu.
29 Dii saka yatawak, ada kwona wocho. Ii yanak, napa kwo
eena hiki siitiichi.
30 “Anapa kwotaka nokwapa maji kawka bakasakech.
Diita nosapen aka tabo yichawa ma rii yato. Riiti hapaga
tawa boboy sii ya ana siitii kowukasakech.
31 Wowak, diita nosapek tawa ma ye sa hiki ada Apokon
rukusiito. Eena Apoko riita ana batawa eyey majin ada eena
otiito. Na sokwanak, hawa ik.”

15

JISAS RII EECHA WOCHO: “ADAKA NA EECHA CHISHI TA”

1 “Ada eeta me nawaba. Eeji Apoko rii nowo yo otii tawa
ma.
2 Eeji me tapa omu wanan siiney, ii Apoko rii tiimii raboto.
Eyey, me tapa omu watawey, Apoko rii eena hechi tiimii poy
tawak rii hehar tawak, omu hehar wato.
3 Ada kwona sawotar maji sii eeta kwona tiimii poy hamar.
4 Kwota na adabaka eecha ta. Tanak, kwotaka eecha
takiita. Me tapa nawabak tanan siiney, iipa boyega siik
watakiita? Eechaba tawa kwota adaka tanan siiney, kwo
omu wakasakech.
5 “Ada eeta me nawaba kwo eeta me tapa. Eeta ma
ye adaka tanak, an yechaka taney, yepa harapa siiken
watakiita. Kwota ana heechi inyey, kwopa omu wakasakech.
6 Ma por rii adaka tanan siiney, riin me tapaga tiimiichi
rabonak, riipa reekiisiikiita. Wonyak, eeta me tapa yen ye i
yopo yichi hik tukutu.
7 “Kwota adaka eecha taney, eeji maji sii kwotaka eecha
taney, kwo yaken hikina eyey boboyen wohenyey, iipa kwo
yakiita.
8 Wowak, kwo siik harapa watanak, kwo eeji disaipel
siinak, eeta nobok eeji Apoko ri hi eetapa harapa siikiita.
9 Apoko rii ana rukusii tawaga, ada kwona eechaba rukusi-
ito. Eena na ada rukusii tawa boboyek na ta.
10 Kwota eeji lon hehar sumowu taney, ii kwopa eeji
rukusii tawa boboyek eeka siikiita. Ada eeji Apoko riiti majin
sumowu tari, ada riiti rukusii tawa boboyek eeka tawaga,
kwopa eeji rukusii tawaboboyek eechaba siikiita.

11 Diita majin ada kwona ba hamar. Eena ada kwoya
hiki tawa boboysa kwoti sugu wopuk ta. Tanak, kwoti sugu
wopuk takiikiisiichi tanak, na kwoya hiki ta.
12 “Dii eeta eeji lo eecha tawa: Ada kwona rukiisii tawaga
kwo na eechaba kwoti yaka kumwoyenrukusiiba ta.
13 Ma por rii riiti nareboyen kiyatayeken maban mayama
heechiney, akar rukusii tawa boboy sii diina dagiir poyechi
kepi siikasakech.
14 Kwota eeji majin eecha sumowu taney, kwo eeta eeji
apoma tawa.
15 “Yo otii wakasa ma ye yechi harapa ma riita otii tawa
boboyen hekasakech. Eena ada kwona yo otii wakasa ma
habakasakech. Yaho. Eyey majin ada eeji Apoko riitak yarin,
ada kwona sawo hamar. Eena ada kwona nareboy wocho.
16 “Kwota ana hisiikasakech. Yaho. Ada kwona hisiir.
Kwota inyak harapa siiken waken eena hisiir. Eecha otiiri,
siik eechaba eechaba takiita. Eecha otiiri, kwota eeji hik
Apoko riina yaken otiina boboyen wohenyey, ii riipa hakiita.
17 Dii eeta eeji lo maji: anadii man na rukusii ta.

NOSAPEK TAWA MA YEPA DISAIPEL YENYA OW ANA PIKIITA

18 “Diita nosapek tawa ma yecha kwona yuyataney, kwo
na hiki mapo ye ana yuyeechi ow ana pir.
19 Kwota diita nosapek tawa ma taney, diita nosapek tawa
ma yepa kwona rukusiitakiita. Wowak, kwo diita nosapek
tarin, ada kwona hisiirek, kwo diita nosapek yechikasakech.
Eena diita nosapek tawa ma ye yuyato.
20 Ada kwona bar majin opoche abosuchitanakech. Na
hiki ta, yo otii wakasa ma ye yechi harapa man dagiir
poyekasakech. Yecha ana kikir poyeri, yepa kwona eechaba
kikir poyekiita. Ye eeji majin sumowuyega, ii ye waga kwoti
majin sumowubawa.
21 Wowey, ye ana heechirek yar Apoko riina hekasakech.
Eena kwo eeji yo otii ma taweyn yepa kapasek otiikiita.
22 “Ada ya yenya maji banan siiyega, ye waga kapasek
boboy takasakech. Wowey, apa ye kapasek boboy veenyi
nobokasakech.
23 Nokwapa nokwapa yon anadii ma ye eeji Apoko riina
yuyabato.
24 Nokwapa nokwapa yon anadii ma ye eena otiikasakech.
Ada ya yechi nediik eeka otii mukuchir. Ada eeta yon yechi
nediik ya otiinan siiyega ye waga kapasek boboykasakech.
Wowey, apa ye he hamarek, eena ye ana eeji Apoko riitaka
sinya yuyato.
25 Wowak, yechi lo maji sii eecha wocho: ‘Yecha ana biish
sobo yuyato.’

26 “Komas kwona kiyatayek tawa ma, Spirit siiken, rii
Apoko riitaka taweyn, ada i heechinak, rii ya ana maji kwona
batakiita.
27 Kwo na eechaba sawoba ta. Mashi kwo adaka tarek, ada
tasiir yo sii i i diita apa nedii. Eena na sawo ye i ta.

16

1 “Kwota ana hiki siitiichichawa boboyen abosuchinakech
eena ada kwona diita majin wocho.
2 Komas ye kwona otu akak otii poyechinyak geenyik ya
sayakiita. Komas nedii yanak, kwona pi sowakwo hamaki-
ita. Wonyak, eecha hiki takiita ye God ri yon kiyatay tawa
ma.
3 Wowey, ye Apoko riina saka hechawak, ana saka heb
akiitawak eena eecha otiikiita.
4 Wowey, ada kwona diita boboyen ba hamar. Komas diita
boboy sokwanak, kwo napa ada mashi sawo tarin hiki ta.”

HOLI SPIRIT RIITI YO

5 “Mashi ada kwotaka eecha tarek, ada eena kwona
sawokasakech.
6 Wowak, apa ada ana heechirek yar Apoko riitak ichu.
Wowak, kwoti nediik tawa ma por rii ada i eemen ana
wohekasakech.
7 Yaho. Ada diita majin kwona batawey, kwi bii kapo
nomoyato. Ada kwona maji siikenen wocho. Ada heechi
inyey, eeta boboy sii kwona kiyatay boboy. Ada inyan siiney
kwona kiyatay boboy rii yakasakech. Wowak, ada heechi
inyey, anapa riina wochinak, ya kwona kiyatayi takiita.
8 Komas riita ya otiichinyak, diita nosapek tawa ma yepa
kapasek boboy siiti mun hekiita. Yepa nagwa nagwa kepi otii
tawa boboy siiti mun hebakiita. Yepa anasa tawa boboy siiti
mun hebakiita.
9 Yecha ana hiki siitiichinyan biish tawey, ii eeta ye
kapasek boboyeka eecha tawa.
10 Ada eeta Apoko riitak awasen inyak, kwo kawka ana
saka hekiitawak, ii yepa nagwa nagwa otii tawa boboy siiti
mun hekiita.
11 Diita nosapek aka tabo yichawa ma riin anaseechi otii
poyerek, eena yepa anasatawa boboyen hekiita.
12 “Ada nokwapa nokwapa majin kwona wok, wonyey,
kwopa kapo saka hehar eyey meeji hamakiitawak.
13 Komas omutiik tawa Spirit riipa ya kwona siiken tawa
boboyen mukuchitakiita. Yanak, riipa saka riiti inyakak
saniga otiitakiitawak. Yaho. Riita meejir majin iiban
sawotakiita. Riipa kwona komas yak tawa boboyen eena
sawotakiita.

14 Riipa eeji majiba yeechi kwona sawotakiita. Eecha
otiitanak, riipa eeka eeji hin yesokwatakiita.
15 Eyey Apoko riiti boboy eeta eejiyiba. Eena ada eecha
wocho eeta Spirit rii eeji maji yeechi kwona sawotakiita.

KWO MAPO NOMUYATAWA BOBOYEN ABOSUCHI KWOYA HIKITAKIITA

16 "Ameda nedii siinak, kwopa an sak kawka hekiitawak.
Komas ameda nedii siichi kwopa ana kawka hekiita."
17 Riiti disaipel kaw ye eecha batar: "Ii boy maji mun rii
nona wocho? Rii eecha wochi, 'Ameda nedii siinak, kwopa
an saka kawka hekiitawak. Komas nedii siichi kwopa ana
kawka hekiita! Rii kawka eecha wocho, 'An Apoko riitak
iku!"
18 Ye eecha woher, "Diita ameda nediin riita wowey, rii
boyen wowa? No riita bawa maji mun meejikasakech!"
19 Jisas rii hikir yecha woheken otiir majin. Eena rii yenya
eecha wor: "Kwoboy ada kwona bar maji mun eena wopoy
paka hecho? Ada kowna wowa: 'Ameda nedii siinak, kwopa
an hekasakech. Komas ameda siinak, kwopa na kawka
hekiita.'
20 Ada kwona maji siikenen wocho: Kwopa keya keyaniga
inyakapwa hkitakiita. Wonyak, diita nosapek tawa ma
mima yepa kwoya hiki ye itanak, kwoti bii apa nomuyataki-
ita. Wonyak, bii nomuyatawa boboy siipa dareboyenak,
kwopa kwoyawoy hikitakiita.
21 Mima yikapwan yimowuk otiiwa nedii sii yawak, sii
inyakapwa hikitu. Sii hecho kapa meeji tawa nedii sii
yato. Eena inyakapwa hikitu. Wowak, yikapwan yi-
mowu hamanak, sii kapa meejitar boboyen abosuchitakiita.
Yikapwa yimowu hamarek diita nosapek tawak eena sii
abosuchi kwoya hikitu.
22 Kwo eechaba tawa. Apa kwi bii nomuyato. Wowak,
anapa way kwon kawka henyak kwopa kwoya woy hikitaki-
ita. Kwoti kwoya hiki tawa boboyen nasowoyekasakech.
23 "Eeta nedii yanak, kwopa ana boy boboyen
wohekasakech. Ada kwona maji siikenen bato: Kwo Apoko
riita kwona boboyen haken wohenyey, riipa eeji hik kwona
hakiita.
24 Mashi kwo eeji hik boboyen yaken wohekaskech. Apa
na wo hecha. Wonyak, kwopa yatakiita. Eena kwi sugu
wopu kwoya woy hikitu."

JISAS RII DIITA NOSAPEK OTII TAWA ABON RII DAGIIR POY HAMAR

25 "Ada kwona diita boboy wochari, ada shi tawa majik
wochar. Ada komas kwona shiyi tawa majik bakasakech.

Eeta nediik ada kwona geenyik Apoko riina kwodii wo
mukuchikiita.
26-27 Eeta nediik kwopa eeji hik God riina maji batakiita.
Ada eecha bakasakech ‘Ada Apoko riina kwona kiyatayeken
wohekasakech.’ Yaho. Apoko riita kwona rukusiito. Kwo
ana rukusiitawey, kwo ana God riita heechirek, yarek eena
hiki siitiichichawak, eena God riita kwona rukusiito.
28 Mashi ada Apokoka taren heechi diita nosapek yar. Apa
ada diita nosapen heechi Apokok ichu.”
29 Worek, riiti disaipel ye meejichi eecha wor: “Apa mii
geenyik kwodii wocho. Mii shiyi majik bakasakech.
30 Apa no hecho namey ma miina awasen wohekasakech.
Mii eyey boboyen hecho. Eena nota miina hiki siitiichichu.
Mii God riitaka eecha taren yar.”
31 Jisas rii awasen eecha wor: “Apa kwo boy hiki siiti-
ichichu?
32 Eeta nedii yato. Ayo, eeta apa yawa. Yepa kwona
kikirichinyak, kwopa heechi kwoti akamak saniga saniga i
ye yanak, adaba saniga diika takiita. Wowak, ada saniga
takasakech. Apoko rii adaka eecha tawa.
33 Ada hikitu kwoti inyaka sa adaka tanak kwo na kwoya
hiki ta. Eena ada diita majin kwona wocho. Kwo diita
nosapek tawey, nomuyato. Wowak, kwoti inyaka sa hapaga
siichi ta. Ada diita nosapek tawa boboyen dagiir poy hamar.”

17

JISAS RII DISAIPEL YENYA KIYATAYEKEN EENA GOD RIINA MAJI BATAR

1 Jisas rii diita majin ba hamarek, rii neren now hechi
eecha wor: “Apoko, diita nedii sii yawa. Mii napa miiti
Yikapwa riiti hinna yesokwa ta.
2 Wonyak, Yikapwa riipa miiti hin yesokwaba takiita.
Miita Jisas Kraist riina eyey man siitii kowu hapaga boboyen
hakiita.
3 Eechaba eechaba tak tawa boboy diitata: ma ye sa he mii,
omutiik tawa God, Jisas Kraist, miita heechirek yar Yikapwa,
riina sa heba ta.
4 “Ada miiti hadabas boboyen yaya nosapek tawa man
mukuchir. Ada miita ana har yo otii hamar.
5 Apoko! Apa miitaka tawa hadabas boboyen na ana ha.
Mashi adaka eecha tar boboyen nosap sokwanan biish tar
nediik tar boboyen eena na ana ha.
6 “Diita nosapek tawa ma kawen miita ana hari, yenya
ada miina mukuchi hamar. Yecha miiti tawa. Tawak, yenya
miita ana har. Yecha miiti majin mayishichi sumowutar.

7 Apa yecha hecho eyey miita ana har boboyen, miita ana
har.
8 Miita ana har majin ada yenya har. Worek, yecha
yar. Yecha hecho ada miitaka taren heechi yar. Yecha hiki
siitiichichu miita ana heechirek, an yar.
9 “Miita yenya kiyatayeken ada miina maji bato. Ada diita
nosapek tawa ma yenya maji bachikasakech. Yaho. Miita
ana har ma yechaban ada bachichu. Eeta miitiyiba eena ada
bachichu.
10 Eeji boboy eyey eeta miitiyiba. Miiti eyey boboy eeta
eejiyiba. Wowak ye eeji hin yesokwato.
11 “Ada heechi kawka miitak yak otiito. Ada diita nosapek
takasakech. Yechaba diika takiita. Holi Apoko yenya na
hehar siitii kowu ta. Yepa miiti hik eeka sapa ta. Miita ana
har hibak sapa ta. Wonyak, ye sapa podatebakta. Shicha
podatebak tawaga, sapa eecha ta.
12 Ada yechada tar nedii an yenya hehar ta. Ye miiti hik
tarek, ye kepi tar. Eeta hi miita ana har hi. Ada yenya hehar
otiitarek, por kapasek siikasakech. Ma podar riitaba wurubu
yarebo tawa. Mashi keyir maji sii eecha wor riipa wurubu
yarebokiita. Mashi heyir maji sii sokwa siiken taken eena rii
eecha tar.
13 Apa ada miitak yato. Yechi sugu wopu sa takiikiisiinak
kwoya woy hiki ta eena diita nosapek kwona wocho.
14 “Ada miiti maji yenya ha hamar. Ada diita nosap ma
yechikasakech. Yecha eechab diita nosap yechikasakech.
Eena diita nosap ma ye yenya yuyato.
15 Miita yenya diita nosap tawan yeechi ye iken ada
eena miina wohekasakech. Yaho. Ada miina wohechawey,
miita yenya hehar tanak, Gaba rii yenya yeechi wadey
siikasakech.
16 Ada diita nosapeksaskech. Ye eechaba diita nos-
apekasakech.
17 Miiti maji eeta maji siiken. Miita eeta majik na yenya
otiichinyak, ye sa holi ma kepiga sii.
18 Miita ana heechirek, diita nosapek yarega ada yenya
eechaba heechirek, diita nosapek ir.
19 Yecha kepi siiken eena eeji maban miina hato. Ada
gegiyato yecha sokwaniga miiti ma siiken eena ada miina
hato.
20 “Ada miina maji batawey, yechabansaniga
bachikasakech. Yaho. Batawey, eeta ma yecha yechi majin
meejichi ana hiki siitiichikeneena bato.
21 Yecha podarebak hiki takeneena ada miina wohecho.
Apoko, miita adaka tawak, ada miitaka tawaga yecha eecha
takeneena ada wohecho.

22 Eeta hadabas boboyen miita ana hari, ada yenya ha
hamar. Miita sicha podebak tawaga yecha sa eechaba
podatebak ta.
23 Miita adaka tawak, ada yechaka tawak, yepa sokwa
podatebak siikiita. Eecha otiitaney, diita nosap tawa ma
yepa eecha hikiita miita ana heechirek yar. Yecha keena
eecha hikikiita miita ana rukusiitawaga, miita yenya eech-
aba rukusiibato.
24 "Apoko, ada hikitu miita ana har ma yecha ada tawa
eemebak taken an hikitu. Eecha tanak, miita ana har
boboyen, hadabas boboyen, ye sapa heba ta. Diita nosap
saka otii tar nediik miita ana rukusiitar boboyen har.
25 Yo omutiikeban otii tawa Apoko, diita nosapek tawa ma
ye miina saka hechawak. Wowak, ada miina hecho. Diita
nosapek tawa ma ye miina saka hechawak. Wowak, ada
miina hecho. Diita ma ye eecha hecho miita ana heechirek,
an diika yar.
26 Ada miiti hin yenya geenyik kwodii wo mukuchirek, ada
kawka eechaba otiikiita. Miita ana rukusii tawa boboyen
yechaka eecha siiken, ada yechaka eecha taken, eena ada
eecha otiito."

18

OW ANA PICHAWA MA YE JISAS RIINA YAR

1 Jisas rii God riina maji bar hamarek, worek, rii riiti
disaipel yechaka i Kidron pa reekiichi akar yepak ir. Ye
hapaka tar eem sii eeka tarek, eena Jisas rii riiti disaipel
yechaka eeka i yarer.
2 Judas, Jisas riina anadii ma tapak how haken otiitar ma,
rii eeta eemen hebatar. Eechaba eechaba nedii Jisas rii riiti
disaipel yechaka eeta eemek yaya yichar. Eena hebatar.
3 Eena, Judas rii, gavman yechi ow ana pichawa ma
yechaka eeta eemek ir. Perisi ye opelen otiitar ma ye yechi
ow ana pichawa ma yenya heechirek iri, Judas riitaka eecha
ibar. Yecha iri, habata ow ana pichawa boboyeka eecha
neekii neekii ir.
4 Worek, Jisas rii her eyey boboy riitak yak otiiri, worek,
rii sokwa i bana bana siitiichi yenya woher: "Kwo naman
yeshato?"
5 Worek, ye awasen eecha wor: "No Nasaret Jisas ya
yeshato." Worek, rii awasen yenya eecha wor: "Ada diitata."
Judas, Jisas riina mukuchir ma, rii yechaka eecha siitiibatar.
6 Jisas rii eecha worek, "Ada diitata," ye meejichi sen sen
iri, nosapek sakar.
7 Worek, Jisas rii yenya kawka woher, "Kwo naman
yeshato?" Worek, ye eecha wor: "Nasaret Jisas."

8 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ada kwona wo
hamawa, ada diitat. Kwo ana yeshataney, diita ma yenya
na heechinak, sapa i.”
9 Kapo boyewak diita majin rii wor? Mashi rii God riina
eecha wor: “Diita miita ana har ma yen ada por heechinak
sakakasakech.” Diita maji siita siiken wey sokwaken eena rii
eecha wor.
10 Worek, Saimon Pita eekika eecha tari, rii eekin heyi
huguruk yeechi rii opelen otiitar harapa ma riiti yo otiitar
sakasa ma poren riiti mabiya mama yepan tiimii rabor. Eeta
wakasa ma riiti hi, Malkas.
11 Worek, Jisas rii Pita riina wor: “Miiti eekin na saragak
awasen heyi heechi. Ii boy ana Apoko riita har kapa meeji
tawa heebiyan anapa saka boy uku akiitawak?”

YE JISAS RIINA YEECHI ANAS RIITAK YE IR

12 Worek, gavman ow ana pichawa ma yechaka, yechi
harapa ma riitak, Ju ma yechi ow ana pichawa ma yechaka
ye Jisas riina yeechi pokok jir.
13 Jirek, ye Anas riitak ye ir. Anas riiti mima siiti apoko eeta
Kaiapas. Kaiapas rii eeta sukwiya harapa opelen otii hechar
ma.
14 Kaiapas rii mashi Ju ma yenya eecha wor: “Sabor ma
podareba hanak, eyey ma miman kiyatayechi hacho.”

PITA RII EECHA WOR: “AN JISAS RIINA HEKASAKECH”

15 Saimon Pita rii akar disaipel por riitaka piir Jisas riina
sumowutar. Opelenotiitar harapa ma rii eeta akar disaipel
poren hechar. Eena rii opelen otiitar ma riiti inyik iyarebar.
16 Wowak, Pita rii sabak nuburejaka bana bana siitiitar.
Akar disaipel riin oplen otiitar harapa ma rii hechari rii
nuberejan siitii kowutar mima siina worek, rii Pita riin i
yayarer.
17 Nuberejan siitii kowutar mima sii Pita riina woher: “Mii
kapo diita ma riiti disaipelebatar.”
Worek, Pita rii awasen eecha wor: “Yaho. Adakasakech.”
18 Yo otiitar ma ye siitii kowutar ma yechaka hin tukuchi
maba neekiir yarek eena he waretar. Worek, Pita rii i
yechaka eecha siitiichi hi warebatar.

OPELEN OTIITAR HARAPA MA RII JISAS RIINA WOHER

19 Eeta opelen otiitar harapa ma rii Jisas riina woher riita
pokiitar majin disaipel yechi majin eena woher.
20 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ada majin eyey
ma mima yechimisomak geenyek kwodii wochar. Eechaba
eechaba nedii ad lotu akak yenya sawotarek, tebel akak
sawotar. Ju ma yecha ya yopo wuchi yichar eemek eeka an
sawotar. An boy majin veenyi eemek pochi bakasakech.

21 Boyewak mii ana wochecho? Na eeta majin mmejitar
ma yenya wohe. Ada batar maji ye meejitar."
22 Rii eecha wocharek, kubu neeki ma por rii bana siitiitari
rii Jisas riina pichi eecha wor: "Mii boyewak harapa ma riina
eecha wocho?"
23 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: "Ada kapasek majin
bataney, ii na eeta kapasek maji siin geenyek kwodii wo. Ada
maji kepin bataney, boyewak mii ana piwa?"
24 Worek, Jisas riin jir poko eechaba tarek, Anas rii riin
heechirek, Kaiapas riitak ir.

PITA RII KAWKA WOR: ADA JISAS RIINA HEKASAKECH

25 Worek, Saimon Pita rii siitii hi watarek, ye riina eecha
wor: "Mii kapo riiti disaipeleba?" Rii veenyechi eecha wor:
"Yaho. Adakasakech."
26 Worek, opelen otiitar harapa ma riiti yo otiitar wakasa
ma por, Pita riita mabiyan tiimiir ma riiti magapa, rii eecha
wor: "Ada miina kapo yichar eemek hebar?"
27 Worek, Pita rii awasen eecha wor: "Yaho." Worek,
apochoko aya wor.

YE JISAS RIINA YEECHI PAILAT RIITAK YE IR

28 Worek, ye Jisas riina yeechi Kaiapas riina heechi harapa
gavman ma riiti akak ye ir. Eeta niyega hubuk. Yecha
eeta harapa gavman ma riiti akan iyarekasakech. Ye eecha
hikir, "Nota otiiniga kehanak, nopa kapo Pasova nokusha
akasakech. Eena ye iyarekasakech.
29 Worek, eena ye geenyek tarek, Pailat rii ya saya yenya
woher: "Kwo diita ma riin boyewak anasaken otiito?"
30 Worek, ye awasen eecha wor: "Diita ma riita ka-
pasek boboyen otiinan biish teyega, no waga saka miitak
yayawak."
31 Worek, Pailat rii yenya eecha wor: "Na keena kwota otii
tawa aboga eecha otiiniga anasa."
Worek, eeta Ju ma ye riina eecha wor: "Nota man por pi
sowakwo nobokasakech."
32 Mashi nedii Jisas rii ha majin wori eeta maji sii eeta
sokwa siiken majik siir.
33 Eena Paiat rii heechi gavman harapa ma riiti akak tawka
iyarer. Worek, rii Jisas riina uwa yayeechi woher: "Mii boy
kapo Juda yechi aka tabo yima."
34 Jisas rii awasen eecha wor: "Kapo miita saniga eeta
majin hikichi ana wocho? Kapo akar mak miina ana eecha
wor?"
35 Pailat riiawasen eecha wor: "Mii boy eecha hikitu an
boy Ju ma? Miiti ma ye opelen otiitawa harapa ma yechaka
kwo adak yayawa. Mii boyen otiir?"

36 Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Eeji yo otii wakasa
ma ye waga ow ana piwa. Wowak, namey ma ana Juda yechi
tapak how hakasakech. Wowey, eeji kigdom diita nosapek
takasakech.”
37 Worek, eena Pailat rii eecha wor: “Wowak, mii aka tabo
yima por? Jisas rii awasen eecha wor: “Miita keena eecha
wocho, an aka tabo yima. Eeji awi sii ana yimowurek ada
diita nosapek yar. Boyewak an yar? Ada boboy podaten
otiiken eena yar. Maji siikeneban sawotaken eena ada yar.
Eyey ma kaw ye maji siikeneka eecha tawey, ye ana meejito.”
38 Worek, Pailat rii awasen woher: “Maji siiken ii boy
boboy?”

PAILAT RII JISAS RIINA MEK JI SIITIICHIKEN WOR

Worek, rii eecha bachi rii kawka Juda yechaka iyarer.
Iyarechi rii eecha wor: “Ada riiti kapasek boboyen pochi
hekasakech.
39 Wowey, kwoti Pasova otii tawa abo ada ma poren pokon
heemachichawak, ichu. Eena kwo kapo hikitu ada Juda
yechi aka tabo yiman heemachik?”

Worek, ye eena uwar: “Rii biish! Mii napa Barabas
riina heemachi!” Barabas rii man pi sowakwotawak mey
boboyen hikyik yato.
40 (-)

19

1 Worek, eena Pailat rii Jisas riina kubuk pir.
2 Ow ana pichar ma ye yamika tar pokon yeechi makwoga
otiichi riiti masekiik ruwuchir. Ruwuchirek, siivatabi nayen
ruwuchibar.
3 Ye yari, wohegachi woshi ar: “Sen, mii Juda yechi aka
tabo yima.” Worek, ye i riina pir.

4 Worek, Pailat rii kawka geenyik i yarechi wor: “Na he.
An riina yeechi Kwona geenyik ya sayato. Kwopa hekiita ada
riiti kapasek boboyen kaw hekasakech.”
5 Worek, Jisas rii geenyik ya sayar. Worek, yamika tar
pokon makwoga otiichi ruwuchiri, sii masekiik tarek, eecha
ya sayar. Siivatabi nayen ruwuchiri sii tabatar. Worek,
Pailat rii yenya wor: “Na diita ma riina he!”

6 Worek, opelen otiitar harapa ma ye, kubu neeki tar ma
ye, riina hechi uwachi eecha wor: “Mek na ji siitiichi! Mek
na ji siitiichi!”

Worek, Pailat rii eecha wor: “Kwota na keena yeechi
yi i mek ji siitiichi. Ada riiti kapasek boboyen pochi
hekasakech.”

7 Worek, eeta Juda ye riina awasen eecha wor: “Nowi
lopochi tawa. Eetalo sii eecha wocho: eeta ma rii sa ha. Riita
eecha wor: “Ada God riiti Yikapwa.”
8 Pailat rii eeta majin meejirek, rii harapa akiitar.
9 Worek, rii gavman ma riiti akak kawka i yarer. I yarerek,
rii Jisas riina eecha wor: “Mii siitak taren yar?” Wori, Jisas
rii awasen maji bakasakech.
10 Worek, Pailat rii riina wor: “Mii boyewak ana kapo
bakasakech? Anapa keena kiki siinak miina heemachinyak,
anapa keena miina mek ji siitiichikiita.”
11 Jisas rii awasen eecha wor: “Howuk tawa God riita
miina hapaga tawa boboyen hanan siiyega, mi hapaga boboy
sii ana dagiir poyekasakech. Wowak, eena ma ye miiti tapak
howu hari, yechi kapasek boboy eeta harapa mayak. Miiti
kapasek boboyeka kiki siikasakech.”
12 Pailat rii eena meejirek, rii eena riina heechinak i
nobon yeshar. Wori, Juda ye uwar: “Miita diita ma riina
heechinak, inyey, ii miipa Sisa riiti nareboyekasakech. Rii
eecha wochawey, ada eeta aka tabo yima, ii Sisa riina ow
ana pichu!”
13 Worek, Paiat rii diita majin meejirek, rii Jisas riina
geenyik yeechi ya sayar. Worek, rii anasak tawa tiikiirek
eeka yichir. Ye eecha habatar papaga tar eem. Hibru maji
eecha wochar, Gabata.
14 Diita nedii Pasova nokusha a nediin sayaretar. Dii eeta
kiya nokun atawa nedii. Pailat rii Juda yenya wor: “Na kwoti
aka tabo yima riin he!”
15 Worek, rii awasen eecha wor: “Na ye i. Mek ji siitii ji!”
Pailat rii yenya awasen eecha wor: “Kwo boy eecha hikitu,
kwoti aka tabo yiman ad ye i mek ji siitiichik!” Worek,
opelen otiitar harapa ma ye eecha wor: “Noti akar aka
tabo yima takasakech. Sisa riitaba eeta noti aka tabo yima
podar!”
16 Worek, eena Pailat rii Jisas riina mek ji siitiichiken yechi
tapak how har.

YE JISAS RIINA MEK JI SIITIICHIR

17 Worek, eena ye Jisas riina yeechi riina ji siitiichi men
harek, rii kiyaniga akaman heechi eem pochik ye ir. Eeta
eem siiti hi, Masekii Hapa.
18 Eeta eem riina mek ji siitiichir eem. Akar ma upurus
piiriin yepa yepa akar mek irek, Jisas riin nediik jir.
19 Worek, Pailat rii maji kawen keyichi eeta mebak heechir.
Rii eecha keyir, “Nasaret Jisas, Juda Yechi Aka Tabo Yima.”
20 Eeta eem Jisas riina mek ji siitiichir eem harapa akama
pochi eeka bana bana tar. Eena nokwapa Ju ma ye eeta keyir

majin kenyitar. Pailat rii eeta majin Hibru majik keyirek,
Rom majik keyirek, Grik majik keyir.
21 Worek, eeta Juda opelen otiitar harapa ma ye Pailat
riitak i maji eecha wor: “Opoche mii eecha keyitanakech,
Ju Ma Yechi Aka Tabo Yima. Mii na eecha keyi, Diita Ma Rii
Eecha Wor: Ada Ju Ma Yechi Aka Tabo Yima.”
22 Worek, Pailat rii awasen eecha wor: “Ada eecha keyiri,
eeta an keyi abor.”
23 Eeta gavman ow ana pichar ma ye Jisas riina mek ji
siitiichi hamarek, ye riiti siivatabin yeechi diipiira kapiira
yopo yichi ow ana pichar ma ye homachi ye i yayar. Worek,
ri saket yabar. Diita saketsiin kapa nobokasakech. Podareba
tar.
24 Eena gavman ow ana pichawa ma ye eecha wor: “No
diigiikasakech. Sa eecha tanak, nota satu anemesheroko
tanak, eeka sapa ma porek ya.” Yecha otiirek, mashi keyir
maji sii eeta sokwa siiken siir. Keyir maji sii eecha wor:
“Ye eeji siivatabin yeechi yaya homachirek,
Eeji saket satu anamesh rokochi ma porek yar.”

Ow ana pichawa ma ye eecha otiir.
25 Jisas riina jir mek riiti awi siitaka siiti kumwoy siitak,
Klopas riiti mima, Maria, siitaka, Magdala Maria, siitaka ye
eecha eeka siitiitar.
26 Jisasrii riiti awi siina herek, riiti disaipel por rii riina
rukusiitar ma riina hebar. Worek, eena rii eecha wor: “Diita
ma rii eeta niji yikapwa.”
27 Worek, rii eeta disaipel riina eecha wor: “Diita mima sii
eeta miiti awi.” Worek, eeta nediik disaipel rii Maria siina
yeechi riiti akak ye irek, hehar otii hechatar.

JISAS RIITA HAR

28 Eecha otii hamarek, Jisas rii her riiti yo eeta hamar.
Keyir maji eecha wor, “Ada biiriiwaga reekiisowak, ukun
aken.” Rii eecha worek, eeta maji sii ya geenyik sokwar.
29 Heebiya pochi eeka tari ye viniga ukun sheke atawa
boboy eeta heebiya wok heechir. Worek, kubuk jichi Jisas
riiti kujak heechirek, rii ar.
30 Jisas rii ukun eechi eecha wor: “Eeta hamawa!” Worek,
rii masekii eeta saka jeyirek, eeta kuriidiichir.

JISAS RIITI BAYAGEYN YABUK PIR

31 Eeta nedii Pasova sayaretar nedii. Eeta akama siitar
nedii sii harapa nedii, eena eeta nediik Juda ye maba mek
tanak, yuyar. Worek, ye Pailat riina wor: “No yechi yatiin
reekiinak, maban yeechi ye ik.

32 Worek, gavman ow ana pi ma ye i ma upurus Jisas
riitaka eecha jiri, piiriiti yatiin reekiir.
33 Worek, ye ya Jisas riina heri, rii ha siiken harek, eena
saka rii yatiin reekiirek.
34 Worek, ow ana pichar ma por rii Jisas riiti bayegeyn
yabuk pirek, pika ukuka eecha gwotii sakar.
35 Ma por ii eena heri, rii geenyik kwodii wor. Eeta kwodii
wor maji sii eeta maji siiken. Eena kwota na hiki siitiichicha.
36 Mashi keyir maji eecha wor: "Ye ri yatiin reeki-
ikasakech." Eecha otiiri, eeta maji sii eeta ya geenyik
sokwar.
37 Akar mashi keyir maji sii eecha wocho: "Ma mima ye
eeta pir ma riina hekiita."

YE JISAS RIITI MABAN YEECHI YE I PAPA SUPUK SEECHIR

38 Ii hamarek, Arimatia Josep rii ya Paiat riina wor: Jisas
riiti maban yeechi ye i chiken. Josep rii Jisas riiti disaipel
por tar. Echa tari, rii Juda yenya akiirek, eena riiti hiki
siitiichichar boboyen rii veenyir. Paiat rii bar majin meejichi
eecha wor: "Na yeechi ye i chi." Worek, Josep rii maban
yeechi ye ir.
39 Nikodimas, rii mashi Jisas riina niyik ya heri, rii Josep
riitaka piir eecha ir. Josep rii kwowa ya tawa boboyeka eecha
yayar. Eeta pi yechi hi, miir, alos. Eeta boboy si nomu 100
paun.
40 Piir Jisas riiti maban yeechi siivatabik jichi Juda yecha
otii tawa aboga eecha otiir. Kwowa ya tawa ukuk neekichi
ye ir.
41 Jisas riina mek ji siitiichir eemek nowo pochi eeka tar.
Eeta nowok tiiriimo akar eeka tar. Papa supu tiiriimo eeka
tar. Mashi ma por eeta tiiriimok chikasakech.
42 Eeta yadii nedii Juda yecha Pasova sayaretar nedii. Eeta
tiiriimo supu eeka bana bana tarek, eena piir ye i eeka chir.

20

JISAS RII SANIYEECHI AWASEN YESOKWAR

1 Sand yadii uhadiirek, niyi kaw tarek, Magdalla Maria
tiiriimo supun heken ir. Irek, sii her dasiipii paretar papa
tagwa seechi tar.
2 Worek, sii heechi amaba i Saimon Pita riina akar disaipel,
Jisas riita rukusiitari, yechaka eecha wor: "Yecha eeta
Harapa riina tiiriimo supuk tarin, yeechi ye iwey, kapo siitak
heechuwa?"
3 Worek, eena Pita riita akar disaipel poreka piiriita heechi
tiiriimo supuk ir.

4 Piiriita amaba iri, akar disaipel por rii Pita riin dagiir
poyechi mapo amaba i her.
5 Rii gamuchi mey heri, siivatabibak yicharek, her. Wowey,
rii iyarekasakech.
6 Worek, Saimon Pita riita komas yari, rii ya nagwa nagwa
tiiriimo supuk i yarer. I yearechi herei, siivatabi kawebak
yichar.
7 Heri, siiviitabi pochi Jisas riiti maseken jiri, siin hebar.
Eeta siivatabi siin saniga saniga har yichi ye ikasakech.
Podatebak yopo wuchi yichitar.
8 Worek, akar disaipel por mapo yari, rii i yarebar. I
yarebari, rii eena herek, rii hiki siitiichir.
9 Eeta nedii piir saka hikitarek God riiti mashi keyir maji
eecha wor: Jisas riita hanak, saniyeechi kawka yesokwaki-
ita.
10 Worek, eeta disaipel piir heechi piiriiti akak ir.

MAGDALA MARIA SII JISAS RIINA HER

11 Maria sii tiiriimo supuk bana bana siitii keyitarek, sii
gamuchi won mey her.
12 Sii heri, ejel upurus piir siivatabi apaman ruwuchi
yicharek sii her. Piir Jisas riiti maban seechir eemek por
masekiik yicharek, por yatii hugushak yichar.
13 Piiriita hechi Maria siina eecha wor: “Na boyewak
keyato?”
Worek, sii awasen piiriina eecha wor: “Ye eeji Harapa
riina yeechi kapo siitak ye i heechuwa?”
14 Sii eecha wochi diiriiboyeri, sii Jisas riin her, siitatarek.
Wori, Maria sii Jisas riin hekasakech.
15 Worek, Jisas rii siin maji wor: “Mama, ni boyewak
keyato? Ni naman yeshato?”
Maria sii eecha hikir dii nowon siitii kowu tawa ma.
Hikichi eecha wor: “Sen, miita yeechi ye siitak seechi taney,
napa ana wonyak, an yeechi kiya ik.”
16 Jisas rii Maria siina eecha wor: “Maria.”
Worek, Maria sii diiriiboyerek, Hibru majik wor:
“Rabonai.” Diita maji eecha wocho: “Tisa.”
17 Jisas rii siina eecha wor: “Opoche ana neeki
heechanakech. An saka howuk i yowu tawak. Ada saka
eeji Apoko riin ichawak. Wowak, nija napa i eeji yaka
kumwoy yenya sawo: ‘Ada i yowunak, eeji Apoko riita,
kwoti Apoko riitak riina hekiita. Eeji God kwoti God riina i
hekiita.’ ”
18 Worek, Magdaa Maria sii ir. Irek, sii disaipe yenya eecha
wor: “Ada Harapa riina her.” Sii Jisas riita bar majin sii
yenya sawor.

DISAIPEL YE JISAS RIINA HER

19 Disaipel ye Juda yenya akiitarek, yecha tar aka nubu-
rejan dasiipiichi yichar. Eeta Sande nedii ya ye i tar nediik
Jisas rii ya yechi nediik siitiir. Siitiichi yen eecha wor: “Kwoti
sugu wopu sa hehar ta.”
20 Eecha wochi rii riiti bayegeyn mukuchirek, tapan
mukuchir. Eeta disaipel ye eeta Harapa riina herek, yecha
kwoya woy hikitar.
21 Jisas rii yenya kawka wor: “Kwoti sugu wopu sa kepiba
ta. Apoko riita ana heechirek yar. Eechaba ada kwona
heechinak ikiita.”
22 Eecha wochi rii yenya piineechi kawka wor: “Kwo eeta
Holi Spiriten yawa.
23 Kwo anadii ma yechi kapasek boboyen kwoyava
yeechiney, kwi kapasek boboy eeta biish woy sowa. Kwota
anadii ma yechi kapasek boboyen egesiichi heechi taney, yi
kapasek boboy siipa yechaka eechaba takiita.”

TOMAS RII JISAS RIINA HER

24 Eeta nedii Jisas rii yari, disaipel ye 12 por yechaka
takasakech. Riiti hi Tomas. Ri akar hi pochi Didimas.
25 Worek, akar disaipel ye riina wor: “No Harapa riina
her!”
Worek, Tomas rii yenya eecha wor: “Ada riiti tapan pir
wowi supun eena henyan siiney, eeji tapa riina wowi pir
nobon neeki henyan siiney, eeji tapa riiti bayegeyn neeki
henyan siiney, ii ada hiki siitiichikasakech. Eeta sii siiken!”
26 Komas 8 de siirek, Jisas riiti disaipel ye kawka i yarerek,
Tomas iibak taba tar. Ye eyey nubureja dasiipii hamarek,
worek, Jisas rii ya yechi nediik siitiir. Siitiirek, rii eecha wor:
“Kwoti sugu wopu sa hehar ta.”
27 Worek, rii Tomas riina wor: “Miiti tapaman na di-
ika yaya. Na eeji tapan he. Miiti tapan na yaya eeji
bayegeyn na neeki he. Opoche hiki siitiichichawa boboyen
nasowoyetanakech. Yaho. Mii na hiki siitiichi.”
28 Worek, Tomas rii awasen eecha wor: “Mii eeji Harapa!
Mii eeji God!”
29 Worek, Jisas rii awasen riina eecha wor: “Mii ana hewey,
mii boy hiki siitiichichu? Eeta ma ye ana henyan siiri, ana
hiki siitiichichaney, ya sa kwoya hiki ta.”

JON RIITA KEYIR JE SIITI MU

30 Jisas rii nokwapa nokwapa akar mirakelen disaipel
yechi misomak otiitar. Otiitari, ada eena eyey, diita jeyek
keyakasakech.
31 Wowey, dii an keyi hamar. An keyiri, kwota Jisas riina
hiki siitiichiken rii eeta Kraist, God riiti Yikapwa, eena ada

keyir. Kwo hiki siitiichichaney, kwopa riiti hik eechaba eechaba siikiita.

21

7 DISAIPEL JISAS RIINA HER

1 Komas nediik Jisas rii kawka disaipel yechi misomak Taibirias pak eeka her. Diita nobok yechak eecha yar:

2 Saimon Pita, Tomas (ri hi pochi, Didimas), Nataniel (riiti eem Galili Kena), Sebedi riiti yikapwa upurus piir, Jisas riiti akar disaipel upurus piir yecha eecha eeka tar.

3 Worek, Saimon Pita rii yenya eecha wor: "An emiyep chik iku." Worek, ye riina eecha wor: "Nota miitak ibak." Worek, ye iri, i jabiirek yowur. Wori, eeta niyi ye emiyepen por yakasakech.

4 Uhadiirek, ya sokwak otiitarek, Jisas rii pagiirebak siiti-itar. Worek, eeta disaipel ye Jisas riina hekasakech.

5 Worek, Jisas rii yenya woher, "Yikapwa kwo boy emiyep kaw yawa?" Meejichi awasen eecha wor: "Yaho."

6 Worek, rii yenya eecha wor: "Kwota na mayan yeechi mama yepa gayek rabo. Rabonak, kwopa emiyep eeka yakiita." Worek, ye eena meejichi maya rabor. Wori, ye emiyep nokwpa nokwapa yar. Maya ye yesokwakasakech. Emiyep takiikiisiir.

7 Eeta disaipel por riin Jisas riita rukusiitari, rii Pita riina wor: "Rii eeta Harapa!" Saimon Pita rii riiti saketen kwoyaveechi yo otiitari, rii meejiri, "Rii eeta Harapa", rii eena sakaten yeechi ruwuchi pak duriir.

8 Worek, eeta anadii disaipel ye yari, ye eeta emiyepen mayaka eecha kiyi ye yo wur. Ye pagiirebak yapak takasakech. 300 pit eecha tar.

9 Ye ya gayechi heri, hi uwutarek, emiyep hik uwutarek, gey iibak tar.

10 Jisas rii eecha wor: "Kwota yawa emiyepen kaw na yeechi yaya."

11 Worek, Saimon Pita rii meejichi jaborek yowur. I Yowuchi mayan kiyi yaya giirebak yichir. Nokwapa nok-wapa harapa emiyep eeta maya takiikiisiir. 153 emiyep eecha tar. Eecha nokwapa nokwapa harapa tari, maya sii neekiikasakech.

12 Jisas rii yenya eecha wor: "Na ya a." Eecha wori, disaipel por eena eecha wohekasakech: "Mii nama?" Ye eyey her rii eeta Harapa.

13 Jisas rii yari, geyen yenya homachi hapoy pakar. Emiyepen eechaba otiir.

14 Jisas rii tiirimok heechi ya sokwarek, rii mayama dis-
aipel yenya piiriichar nedii mukuchir.

JISAS RII PITA RIITAKA MAJI BAR

15 Ye a hamarek Jisas rii Saimon Pita riina maji bar:
"Saimon, Jon riiti yikapwa, mii boy kapo diita disaipel kaw
yen dagiir poyechi mii ana rukusiito?" Pita rii awasen eecha
wor: "Ayo, Harapa Ma, mii hecho, ada miina rukusiito."
Worek, Jisas rii riina eecha wor: "Miita napa eeji sipsip yin
hava ta."
16 Kawka rii way wor: "Saimon, Jon riiti yikapwa, mii
boy ana rukusiito? Kapo saka rukusiitawak?" Worek, Pita
rii riina wor: "Ayo, Harapa Ma, mii ana hecho, ada miina
rukusiito." Jisas rii awasen riina wor: "Miita napa eeji
sipsipen siitii kowu ta."
17 Piiriichar nedii rii way kawka wor: "Saimon, Jon riiti
yikapwa, mii boy kapo ana rukusiito?" Worek, Pita riiti bii
nomuyar. Piiriichar nedii woherek, "Mii boy ana rukusiito?"
Worek, rii Jisas riina wor: "Harapa Ma, mii eyey boboyen
hecho. Mii hecho, ada miina rukusiit." Worek, Jisas rii riina
wor: "Mii napa eeji sipsip yenya hava ta."
18 "Eeta siiken woy, ada miina wocho, mashi miita hadi-
iyey tarek, mii miiti putu sapin giiriichi miita iken otiitar
eemek iken otiitari, mii ichar. Wowey, komas miita apoko
saba siinak, eeta nedii miipa miiti tapan yesokwanak, akar
mak miin putu sapin giiriichi ye ikiita. Miita inyan yuyatana
eemek ye ikiita."
19 (Jisas rii diita majin wochawey rii eecha wocho Pita riipa
hanak, riipa God riiti hin yesokwakiita.) Worek, Jisas rii Pita
riina eecha wor: "Ana na sumowu ta."

JISAS RII DISAIPEL POREN MAJIN BAR

20 Worek, Pita rii vayoko hechi akar Jisas ri disaipelen her.
Diita her disaipel riin Jisas rii rukusiir. Disaipe yecha aboboy
atarek, diita disaipel rii Jisas riitaka bana bana kwarkwar i
Jisas riitaka anahayichi eecha woher: "Harapa, nama notaka
tawey, apa miina kapasek otiikiita?"
21 Pita rii riina hechi Jisas riina woher: "Harapa, ii boy
diita ma riita?"
22 Jisas rii awasen eecha wor: "Ada gegiyaney, riipa saka
hatanak anapa yakiitawak. Iipa miiti yokasakech. Ana na
sumowu ta."
23 Jisas rii diita majin eecha worek, eena Jisas riina
sumowu tar ma ye eecha hikir diita disaipel rii saka haki-
itawak. Eena maji i ye yatar. Wowak, Jisas rii saka worek,
rii saka hakiitawak. Yaho. Rii eecha wor: "Adagegiyaney, ri-
ipasaka hatanak, anapa yakiitawak. Iipa miiti yokasakech."

24 Diita disaipel riitaba rii diita maji bachiniga riitaba
keyir. Wowak, no hikitu riiti maji eeta omutiik.
25 Wowak, nokwapa nokwapa akar boboy Jisas rii otiir.
Eyey riita otiir boboy podat podaten keyiney, an eecha hikitu
diita nosap sakapa kiki siikiitawak keyir jey takiikiisiikiita.

APOSEL
Aposal Yechi Yo

HOLI SPIRIT RII YAK TAWA MAJI

1 Tiyapolas, sen, Ada mapo keyir jeyek eeka ada Jisas riita
otiir yon riita bar majin eena ada keyir.
2 Jisas eyey yon tasiichi otii hamachi heechi yowur majin
eena keyir. Eeta nedii rii saka yo tarek, rii riita hisiir aposel
yenya Holi Spirit riiti hapaga boboyek majin eeka pikii tar.
3 Rii kapa meejichi harek, rii 40 de siir. Eeta 40 de si-
irek, rii riiti aposel yenya nokwapa nokwapa mukuchichar.
Mukuchicharek, aposel ye her. Herek, eeta mukuchichu rii
tawa. Yecha riina hechi chisi tarek, maji batar.
4 Jisas rii God riiti siiti kowu tawa boboyen wosawor:
“Kwota Jerusalem akaman opoche heechitanakech. Eeji
Eepi riita mashi wotar maji na kowu ta. Ada eena kwona
mashi wor.
5 Jon ukuk ukuyeechir. Wowak, komas kwona Holi Spiritek
uku yeechikiita.”
6 Aposel yecha Jisas riitaka ya yopo wuchi yicharek, yecha
riina woher, “Harapa Ma, kapo apa miita God riiti siitii kowu
tawa boboyen Isrel yenya awasen hakiita?”
7 Worek, Jisas rii yenya eecha wor, “Sokwa tawa nedii eeta
Apoko riiti yo. Kwotikasakech. Kwo eecha hikikasakech.
8 Wowak, eeta Holi Spirit riita kwotak yanak, kwo hapaga
tawa pawa takiikiisiikiita. Takiikiisiinak, kwopa Jerusalem
akamak, Judia nosapek, Sameria nosapeka, akar eyey nos-
apeka kwopa eeji hin geenyik sawo takiita.”

JISAS RII NEREK YOWUR

9 Worek, yecha riina hechari, God riita riina yeechi yey-
owurek, hejegwayap gamur.
10 Yecha neeren mo maka hecharek, rii icharek, ma upurus
apoma siivatabi ruwuchi ya bana bana siitii yenya wor:
11 “Galili ma, kwo neren boyak siitii mo hech? Eeta Jisas rii
kwona heechi nerek iwey, komas riipa eechaba ya sakakiita.
Rii nerek irega riipa eechaba yakiita.”

APOSEL YECHA MA POREN JUDAS RIITA OTIITAR YON OTIIKEN EENA HISIIR

12 Worek, aposel yecha Oliv Kwowuk heechi Jerusalem
akamak ir. Oliv Kwowu eeta bana bana tar eem. Wowak, Ju
ma ye sabat yadiik chishitarek, eeta bana bana tar eemek.

13 Yecha Jerusalem akamaka iyarechi yechi tar aka howuk
eeka ir. Pita, Jon, Jems, Endru, Pilip, Tomas, Batolomyu,
Matyu, Jems, Alpiyas riiti yikapwa, Saimon Selot, Judas, Jems
riiti yikapwa yecha eecha tar.
14 Yecha ya yopo yichitarek, ye God riina maji batar.
Yecha mima kawka, Maria, Jisas riiti awi, Jisas riiti kumwoy
yechaka ya yopo yichi God riina maji batar.
15 Eeta nedii Jisas riina hiki siitiichichar ma yecha ya yopo
yichar. Eeta 120 ma mima ye ya yopo yicharek, Pita riita siitii
wor:
16-17 "Eeji yaka kumwoy na meeji. Eeta Holi Spirit riita
Devit riita keyir majik riita Judas riina wor' Worek, keyir
maji eeta sa sokwa. Judas riin hisiirek, rii noti yo kaswen
otiiken eena hisiir. Hisiirek, kwotaka tar. Tarek, rii Jisas
riina yeechi sowakwo nobon eena mukuchir."
18 (Riita diita kapasek yon otiir yak rii noaspen tokor.
Tokochi rii eeka sakar. Sakarek, riiti bii eeta piikar. Piikarek,
riiti sugu wopu saka i ye yar.
19 Worek, eyey Jerusallem akamak tar ma mima yecha
meejir. Meejichi yecha Judas har nosap yechi majik eecha
habar: Akelladama. Maji mu eecha wocho, "Pi Nosap.")
20 "Sam keyir maji eecha wocho: 'Riiti aka eeta biish
siikiita. Ma ye i yikasakech.' Keyir maji kawka eecha wocho:
'Akar ma napa riiti yon kawka ya.'
21-22 "Wowak, ma por rii notaka sa ya sii. Riipa eecha
omutiik wokiita: An her Jisas rii sokwar. Riita notaka sa
mashi eecha ta. Kata nedii Harapa Ma Jisas riita notaka
chishi tarega, riita eechaba notaka tar. Jon riita uku yeechir
tar nedii Jisas riina erek yeechi ye yo yi ir nedii riita notaka
sa eecha ta."
23 Worek, ma upurusen hikitar. Ma por ri hi, Josep. Yecha
riina haba tar, Basabas, akar hi pochi, Jastas. Ma por ri hi,
Mataias.
24 Worek, yecha God riina maji eecha wor: "God, mii hecho
eyey ma inyaka wopu. Wowak, nona na mukuchi upurus
tawa ma shecha mii kapo nona hisiichir.
25 Judas rii God riiti yo kepin heechiniga riiti kapasek
eemek ir. Kapo nama aposell riiti yon otiikiita?"
26 Worek, yecha yechi otii tawa abok eecha sumowuchi, ye
papa rabori he siikenek eena otiir. Otiirek, Mataias riiti hin
hissir. Hisiirek, rii akar 11 aposel yechaka eecha ichar.

2

HOLI SPIRIT RII YATO

1 Worek, Pentikos yadii yar. Yarek, Jisas riina hiki siiti-
ichichar ma ye podat eemek ya yopo yichar.

2 Worek, wosawosa nerek tari heechi ameya ya sakar.
Sowaga eecha yar. Yari eeta yichar aka takiikiisiir.
3 Worek, karakada hi tarekwoyiga eecha her. Herek, i ye
yar. I ye yari, saniga saniga i ye yir.
4 Worek, yecha Holi Spirit takiikiisiir. Takiikiisiirek, eeta
Holi Spirit rii otiirek, yecha maji akar saniga saniga bar.
5 Nagwa nagwa hiki tar Ju ma ye akar akaman heechi
Jerusalem akamabak yichar.
6 Diita ma yecha diita wosawosa tar boboyen meejirek,
eena nokwapa nokwapa ye ya yopo wuchi yichar. Yecha
eyey nyegerabor. Yecha meejir ma ye yechi majik barek
meejir eena ye nyegerabor.
7 Nyegerabochiniga, henebarabochiniga yecha eecha wor,
“Kata ma yecha diita majik batawey ye eeta Galii ma.
8 Boyewak yecha batawa maji noti majiga eecha meejito?
9 Nota Patia ma, Midia ma, Ilam ma. Nota Mesopotemia
nosapek heechir. Nota Judia nosap, Kapadosia nosap, Pontas
nosap, Esia nosap,
10 Prisia nosap, Pampiia nosap, Isip nosap, Sairini nosap
Libia nosap har tawey, nota heechi ya tawa. Ma kaw Rom
akaman heechi yar.
11 Nota Ju ma kaw. Nota shebo shebo tar ma kaw Ju ma
yechi boboyen herin eena hiki siitiichichu. Ma kaw ye Krit
nosap heechi yar. Ma kaw ye Arebia heechi yar. Wowak,
nota meejitawey, yecha noti majik God riita harapa otiir
boboyek bato.”
12 Hikisha tari, somoyetari, yecha awasen awasen wohe
maji batar. “Boy boboyek otiitawak eeta maji eecha bato?”
13 Worek, akar ma ye hiki siitiichichar ma yenya wokwo-
yarek wohega wor, “Yecha wain ukun aniga beyatar.”

PITA RIITA YENYA MAJIN SAWOR

14 Worek, Pita rii 11 aposel yechaka eecha siitiichi harapa
aya ma mima yenya uwa batar, “Ju ma, kwo Jerusalem
akamak tawey, ada bana majin napa wagetey tanak, napa
meeji ta.
15 Kwo eecha hik tawey, diita ma ye saka beyatawak. Dii
eeta niyega nedii.
16 Wowak Piirapet Joel rii eeta boboyen eecha wor:
17 ‘God rii eecha wor: “Komas nedii adapa diita
boboyen otiikiita: Ada eeji spiriten eyey
yenya gwotiipowkiita.
Gwotiipownak, kwoti yikapwa ye maji piirapet
yecha batawaga eechaba batakiita.
Anapa saniga saniga boboyen kwoti hadiiyey ma yenya
mukuchikiita.

Kwoti apokosaba ma yepa wa sukwi yakiita.
18 Ayo, kata nedii ada eeji Spiriten eeji wakasa
man eeji wakasa miman yenya gwotiipowkiita.
Gwotiipownak, yecha eeji maji sawukiita.
19 Ada harapa boboy mayakan howuk nerek otiikiita.
Ada nosapen eechaka harapa boboy mayakan
otiibakiita.
Pi, hirika, he ye eecha takiita.
20 Ya niy siikiita.
Niiwiika siipa nayim siik piga siikiita.
Komas Harapa Ma riiti nedii yakiita.
21 Eeta nedii kata ma ye Harapa Ma riiti hin habatanak,
riipa yenya yesokwa yichikiita.'

Wowak, piirapet Joe rii eecha wor.

22 "Isrel ma, kwota diita maji na meeji. Ada Nasaret Jisas riina bato. God riita riina hisiirek, riita harapa nyegerabo tar boboy mayakan otiir. God riita otiirek, riita harapa siirenoboka eecha otiir. Kwotak otiir kwo hechi hikitar.

23 God riita riiti inyakak mapo hikichi otiirek, Jisas riina kwoti tapak how tar. Riina how harek, kwota riina sowakwor. Kapasek otii tar ma yecha riina mek ji siitii chir.

24 Harek, God riita riina awasen yesokwar. Otii yesokwarek, Jisas riiti kapa meeji tawa boboyen ha tawa boboyen riita kwoyavar. Ha tawa eem eeta riina neekikasakech.

25 Devit riita diita Jisas riiti majin eecha wor:
'Ada hecho Harapa Ma rii adaka tawa.
Riita eeji mama yepak tawa.
Tawak ada akiikasakech.
26 Eena eeji inyaka wopu eeta kwoya hikitu.
Ada maji batawey,
an wopu sato.
Ada mabak tawey, ada yihapakatawak Harapa
Ma riin kowutu.
27 Miita eeji mayin ha tawa eemek saka yeechi
heechikiitawak.
Miita miiti hehar otii tar Kepi Ma kwopa siitawa
eemek saka yeechi heechikiitawak
28 Miita eechaba eechaba takiitawa nobo ana mukuchir.
Miita adaka eecha tanak, eeji inyaka iipa
kwoya hikitakiita.'

29 Pita rii kawka eecha wor: "Yaka kumwoy, ada noti wayega Devit riina kwona maji geenyik bakiita. Rii harek, eeta chirek, riiti tiiriimo apa notaka tawa.

30 Rii eeta piirapet. Worek, rii God riita riina wochar majin hiki siitiichir. God riita riina wochar, Devit riiti neja por

anapa otiiniga aka tabo yima siikiita. Riita tarebaga riiti neja
riipa eechaba siikiita.
31 Devit rii mashi her eeta boboyen God riitapa komas
eecha otiikiita, rii Kraist saniyeechi sokwa tawa boboyen
eena wor: ‘Riina ha tawa eemek saka yeechi heechirek. Riiti
maba saka kwopa siirek.’
32 Diita Jisas riina God riita otii saniyeechi yesokwar. Eecha
otiirin, nota her.
33 Riina God riita riiti mama yepak yesokwa yichir.
Yesokwa yichi riita riina Holi Spiriten har. Riina wocharin
eena har. Ma mima akar majin batawey, no hecho apa riita
nona gwotii tawey, kwota meeji taweyn, hechaweyn eena
hawa.
34 Devit riita diita majin wori, rii hevenek takasakech. Rii
eecha wor,
‘Eeta God rii eeji Harapa Ma riina eecha wor,
“Eeji mama yepak diika na yi.
35 Yichanak, miiti o ana pichawa man ada otiiniga

yepa miiti yatii seechitar worebega eecha siikiita.’ ”
36 “Worek, eyey Isrel ma mima sa hiki ta eeta Jisas riina
kwota mek ji siitiichiri, God riita otiirek, rii eeta Harapa Ma
siir. God rii otiirek, rii eeta Kraist.”

NOKWAPA NOKWAPA MA MIMA YENYA UKU YEECHIR

37 Ma mima ye diita maji meejirek, yechi bii harapa
nomoyar. Nomoyarek, yecha Pita riina anadii aposel yenya
eecha woher, “Yaka kumwoy, nota boy shecha otiik?”
38 Pita rii awasen wor, “Kwota eyey noti kapasek boboyen
na kayek heechi Jisas Kraist riiti hik na uku yeetii ta.
Wonyak, kwoti kapasek boboyen rii kwoyava yakiita.
Wonyak, kwota God riita ha tawa boboyen, eeta Holi Spirit
eena yakiita.
39 God riita wochar boboyen kwona kwoti neja yenya
har. Nokwapa nokwapa ma mima yepak tawey yenya har.
Kata ma yenya noti Harapa Ma, noti God, riita mayama
habatawey, wochar majin har.”
40 Pita riita diita majin yenya wochar. Riita akar kiyapo
majin yenya babatar. Rii eecha wor, “Kwo na mayama
yesokwa yichi. Harapa kapasek otii tawa boboy diita
kapasek tawa ma yechak yakiita. Opoche kwona diina
yabatanakech!”
41 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye riita sawor
majin meejichi hiki siitiichirek, uku yeechir. Eeta 3,000
ma mima kaw yecha hiki siitiichirek, ye Jisas riina hiki
siitiichichawa ma yenya ya yopo yichabar.

MAPO KRISTEN SIITAWA MA YECHA OTII TAWA ABO

42 Worek, yecha aposel yecha pokii tar majin meeji tar. Yecha awasen awasen kiyapotar. Awasen awasen a tar. Awasen awasen God riina maji batar.

43 Nokwapa nokwapa merikal nokwapa nokwapa nyegerabo tawa boboyen Aposel yecha otiir. God riita otiirek, yecha otiir. Otiirek, eyey ma mima ye henebarabor.

44 Eyey Jisas riina hiki siitiichichawa ma ye awasen awasen kiyapochi otiitar. Yecha yechi sagan awasen kiyatayechi tar.

45 Yecha yechi saga akar man harek, yan yeechi Jisas riina hiki siitiichichawa ma yenya homachir. Ma yen dopotarek, eena homachi har.

46 Eyey yadii yecha Ju ma yechi lotu akak ya yopo yichir. Yecha yechi akak aboboy kwoya hikichiniga atar.

47 Yecha God riiti hin habaniga yesokwa yichitar. Akar ma ye yenya hechi kwoya hechar. Eyey yadii nedii God riita otiirek, ma mima kaw ye ya hiki siitiichicharek, ye Jisas riina hiki siitiichichar ma yenya ya yopo yichabar.

3

YATII KAPASEK TAR MA RIIN OTII KEPI SIIR

1 Yadii pochi 3 klok siirek, ma ye God riina maji batar nedii siirek, Pita, Jon piiriita harapa lotu akak ir.

2 Irek, nubereja, siiti hi eeta kwoya hechawa nubereja, eeka yatii kapasek tar ma rii yichar. Rii yimowurek riiti yatii kapasek siir. Eyey yadii ma ye riina nuberejak riina kiya i seechitar. Kiya yar seechitarek, rii eyey ma mima God riina maji bak icharin, rii ye ya yan somak wochar.

3 Riita Pita rii Jon rii piiriita i nubereja yarerek, rii piiriina yan woher.

4 Woherek, piiriita riitaban mi he siitiichirek, Pita rii eecha wor, “Sinya na he!”

5 Worek, riita piiriina hechi eecha hikir piir kapo ana boboyen hak.

6 Worek, Pita rii riina eecha wor, “Ada ya biish. Wowak, adaka boboyen ada miina hak. Nasaret Jisas Kraist riiti hik ada miina wocho, Na sokwa siitii chishi ta.”

7 Worek, Pita rii riiti tapak neekichi yesokwar. Worek, ma riiti yatii bogo riiti yatii eeta ameya hapaga siir. Siirek, rii ameya durer.

8 Ameya durechi yatiik piitiichi chishi i ye yar. Worek, rii harapa lotu akak piiriitaka eecha iyarer. Iyarechi durechishiniga God riiti hin harapa yesokwatar.

9 Rii eecha otiirin, eyey ma mima ye riina her.

10 Yecha her rii kata ma rii ya wowohechari, kwoya
hechawa nuberejak ye wowo hechar. Riina otiir boboyen
yecha herin, yecha heneba rabochi nyegerabor.

PITA RIITA HARAPA LOTU AKAK MAJIN SAWOTAR

11 Otii kepi siir ma rii Pita, Jon piiriina neekirek, eyey ma
mima nyegerabochi yechak amaba yar. Solomon aka moybi
ya yopo wuchi ichar eemek eeka yar.
12 Ma yarek, Pita riita hechi rii eecha wor, “Isrel ma,
boyewak kwo jecha otiir boboyen nyegerabor? Boyewak
kwo sichaban hecho? Kwo kapo eecha hikitu sichi kepi tawa
boboyek sichi hapaga tawa pawak kapo eeka otiitawak, ma
kepi siichi chishitu? Yaho.
13 Ebraham riiti God, Aisak riiti God, Jekop riiti God, noti
wayega yechi God riita riiti hevenek tawa hadabas boboyen
riiti wakasa Jisas riina har. Worek, kwo riina gavman ma
yenya har. Harek, Pailat riita riina maji wo wo hechi rii
eecha hikir riina heemachinyak iken eena hikir. Worek, kwo
riina nasowoyer.
14 Riita yo kepi siikiinen otiitarin, kwo riina yuya na-
sowoyechi kwo Pailat riina woher, kapasek otii tar ma
sowakwo tar ma riina na heemachi.
15 Worek, kwo tawak kwo eyey boboyen otii yesokwa tawa
ma riina kwo sowakwor. Worek, God riita otii saniyeechi
yesokwar. Wworek, diita boboyen nota her.
16 Riiti hi Kraist, riita hin hiki siitiichichawa boboy sii eeta
man otiiniga hapaga siir. Kwo diita riina hecho. Ayo, Kraist
riin hiki siitiichichawa boboy sii eeta kwoti mi somak diita
man otii kepi siir.
17 “Eeji yaka kumwoy, ada hikitu kwota kwoti harapa ma
ye Jisas riina kapasek otiirek, kwota somoyerek, eena eecha
otiir.
18 Mashi mashi God riita otiirek, riiti piirapet ye eecha wor,
eeta Kraist rii sapa kapa meeji tawa boboyen kiya. Rii eecha
otiirek, diita nobo sokwar.
19 “Apa kwoti inyaka na dareboy ta. God riitak na dareboy
ta. Dareboy tanak, riipa kwoti kapasek boboyen kwoyava
yakiita.
20 Wonyak, God riiti Spirit yanak, Harapa Ma riita kwotaka
yanak, kwoti mayi eeta hapaga bor siikiita. Wonyak, riipa
Jisas riina eeta Kraist riina kwona heechinak yakiita. Dii
Jisas riin rii kwona hi siitiichir.
21 Worek, riita hevenek i sa tanak, eyey boboy ye sokwa
kepi siinak riipa kawka yakiita. Mashi nedii rii riiti piirapet
yenya otiichirek, yecha diita majin bar.

22 “Moses rii eecha wor, ‘Eeta Harapa Ma, eeta kwoti
God, riipa piirapet riina kwona heechinak yakiita. Riipa ma
poren kwotaka taweyn riipa yesokwakiita. Kwopa riita eyey
kana maji hapa meeji ta.
23 Kata ma ye diita piirapet riiti majin meejinan siiney,
yenya God riiti ma mima yecha ya keyabochichi yakiita.
Wonyak, God riipa yeechi yenya pi hamakiita.!
24 Maji sawotar piirapet Samyuel riita, komas sokwar akar
piirapet yecha diita nediik sokwar boboyen bar.
25 “Diita piirapet yecha God riita wochar majin sawotarek,
yecha kwona bato. God riita kwoti wayega yenya nobon
otiichiniga kwopagerabotar. Kwopagerabotarek, rii kwona
kwopagerabobatar. God riita Ebraham wori, ‘Ada miiti
neja yenya rukusii tanak, ada nosapek tawa ma yenya eyey
eechaba rukusiikiita.’
26 Worek, God riita riiti wakasan hisiirek, riita riina
mapo heechirek kwona ir. Riita kwona rukusiitarek, kwota
kapasek otii tar boboyen heechiken, eena kwona rukusiir.
Kwo kepi siiken, eena otiir.”

4

KAUNSIL MA YECHA PITA, JON PIIRIINA YE IR

1 Pita, Jon piir mima ma yenya batarek, opelen otii tar ma
ye, harapa lotu akan siitii kowu tar opisa ma rii, Sadyusi
yecha piiriitak yar.
2 Piiriita ma mima yenya Jisas riita hachi kawka saniyeechi
sokwar majin sawotar. Eena yecha piiriina gwoyabawa maji
batar. Piiriita batar maji eecha wochar ma yepa hachi kawka
saniyakiita.
3 Worek, yecha piiriina yeechi poko jir. Otiirek, eeta hogo
nedii. Iyik kapo maji anasakiita.
4 Worek, nokwapa ma ye sawo tar maji meejichi hiki
siitiichir. 5,000 ma yecha hiki siitiichichar.
5 Yadii pochi yarek, Ju ma yechi harapa ma ye, lotu akan
harapa tar ma ye, lon maji pokii tar ma ye Jerusalem akamak
ya yopo yichar.
6 Yecha harapa opelen otii tar ma Anas rii, Kaiapas rii, Jon
rii, Aleksanda rii, akar harapa opelen otii tar ma riiti apoma
ye yechaka ya yopo wuchi yichar.
7 Worek, yecha maji barek, piiriita yechi misomak siitii tar.
Siitii tarek, yecha piiriina woher, “Dii otiir boboy ii shecha
otiir? Boy hapaga boboy kichaka eecha tawa? Namey hik
tawa?”
8 Pita rii Holi Spirit takiikiisiichiniga yenya eecha wor:
“Ma miman siitii kowu tawa ma kwo ana na meeji:

9-10 Yatii kapasek tar ma riina yo toii kepi siir. Kwo sinya
wo wohecho, riin boyega otii kepi siiri an sawok. Kwota
na hiki eyey Isrel ma yecha sapa hiki ta: diita ya siitii tawa
ma rii hehar kepi tawey, kwo misoman hewey, Nasaret Jisas
Kraist riiti hik riiti pawak riin eeka otii kepi siir. Diita Jisas
riin kwo mek ji siitii chirek, rii harek, God riita riina otii
saniyeechi yesokwar.
11 Eeta mashi keyir maji eeta Jisas riiti majin bar, 'Kata
papan yo otii tawa ma yecha rabori, apa rii eeta aka otii
somar kwatii siir.'
12 Ma ye yesokwa yichi tawa boboy eeta Jisas riitabak tawa.
Akar hin God riita yesokwa yichi tawa boboyen diita eyey
nosapek tawa ma yenya saka harek. Nota hevenek ik otiiney,
Jisas riiti hik nota na i."

13 Kaunsil ma meejichi ye haneba rabor. Pita, Jon piiriita
siitii anabeyichi maji hapagan sawo tar. Piiriita hokwa pokii
eem saka irek. Piir sobo tar ma. Eena yecha heneba rabor.
Worek, yecha hechi hikir mashi piiriita Jisas riitaka eecha
tar.
14 Worek, yecha maji saka barek. Yecha heri otii kepi siir
ma rii Pita, Jon piiriitaka eecha siitiir.

15 Worek, yecha piiriina wochirek, yecha geenyik ir. Irek,
kaunsil ma ye awa awa maji batar. Ye eecha wor,
16 "Piiriina nota boy shecha otiik wonyak? Eyey ma mima
Jerusalem akamak tawey, eecha hikitu diita hapaga otii tawa
mirakel piiriita eena otiir. Nota eena dagiir poyekasakech.
17 Wowak, opoche ddiita maji akar eemek i ye yatanakech.
Eena nota na piiriina na anachek owpoy sii ta. Piir akar man
Jisas Kraist riiti hin opoche batanakech."
18 Worek, yecha piiriina kawka wochirek aka wok i yarer.
I yarerek, yecha piiriina owpoy sii maji bar, "Ki opoche Jisas
riiti hin kawka habatanakech, riiti hik maji pokiitanakech."

19 Worek, Pita, Jon piir yenya eecha wor, "Kwotaba saniga
na hiki: God riiti mi somak hechawey, sicha boy kwoti nobok
ik?
20 Wowak, sicha herin, meejirin, kuja diimiikasakech eena
sawoto. Kwota na hechi anasa. Nama nota kapo sumowuta?
Kapo God riina, kapo kwona?"

21 Worek, kaunsil ye meejichi harapa owpoy mayaka si-
irek, piiriina heemachir. Piiriina maji anasa nobokasakech.
Eyey ma mima ye God riiti hin yesokwatarek, yecha piiriina
anasa poko jinyan akiir.
22 Kata ma riina piiriita otii mirakel kepi siiri, rii 40
sukwiya siir.

kristen ma ye god riina maji wocharek, rii yenya otii anabeyichi siitii god riiti majin sawoken otiir

23 Pita, Jon piiriina heemachirek, piiriita piiriiti apomak
awasen heechi ir. Irek, piir harapa opelen otii tar ma ye, Ju
ma yechi lotu harapa ma ye, piiriina otiir boboyen piir eena
apoman sawor.
24 Yecha meejichi kikibak God riina maji batar. Ye eech
wor, “God mii Harapa Apoko. Mii diita nosapen, uku boro,
neeren eyey boboy eeka taweyn mii otiir.
25 Miita otiirek, eeta Holi Spirit riita noti wayega Devit riiti
kujak maji bar. Rii eecha wor,
‘Boyewak shebo tawa ma yechi inyaka kwotayir?
Boyewak ma mima yecha inyakak raga hikichi
somoyeto?
26 Diita nosapek tawa aka tabo yi ma ye ya yopo wuchi
yicharek,
yecha miina, Harapa Apoko, miiti Kraist riina o ana
pi dagiir poyeken eena otiir!’
27 “Eepi miita Jisas riina hisiirek Kraist sokwar. Worek,
Herot riita Pontias Pailat riita piiriita diita akamak ya yopo
wurek, shebo shebo tar ma yecha, Isrel ma yechaka kikibak
ya yopo wurek, ye miiti wakasa ma kepi, Jisas, riina dagiir
poyer.
28 Miita mapo miiti inyakak hikichiniga miita miiti pawak
otiichirek yecha ya yopo wuchi yichiniga otiir.
29 Apa, Harapa Ma, yecha nona o maji barin eena na hiki
tanak, miiti wakasa ma nona na kiyapo tanak, miiti majin
nota anabeyichi siitiiniga sawotakiita.
30 Miita na miiti tapan danagwachi man na otii kepi
sii. Kepi siinak, mirakel, heneba rabo tawa boboyen miiti
wakasa ma kepi, Jisas riiti hik otiinak, kepi siikiita.”
31 Yecha God riina maji ba hamarek, ya yopo yichi tar
eemek eeka howor. Yecha Holi Spirit riina takiikiisiirek,
yecha God riiti majin anabeyechi siitiiniga sawotar.

KRISTEN MA YE EETA SUGU WOPU CHEGEK TAWA

32 Jisas riina hiki siitiichichar ma ye inyaka chegebak tar.
Ma por rii saka eecha barek, kata boboy eeji. Eyey ma ye
yechi boboyen homachi hapwoy pakar.
33 Haraga pawa yechaga tarek, Aposel yecha Harapa Jisas
riita saniyeechi sokwar boboyen eena sawotar. Sawotarek,
God riita riiti hadabas boboyen yechak gwotiir.
34 Worek, ma por rii yechak tari, rii aboboy dopokasakech.
Kata ma ye nosapek tar, akak tar, ye eena tokochi yan yeechi.
35 Aposel yenya har. Harek, yecha yan homachi hapwoy
pakar.

36 Worek, ma por rii tarek, riiti hi Josep. Rii eeta Livai
ma. Rii Saipras nosapek riina yimowur. Aposel yecha
riina habatar, Banabas. Riiti hi maji mu eeta eecha wocho,
‘Kiyatay tawa ma.’
37 Rii riiti nosap pochin tokochi yan yeechi aposel yenya
har.

5

ANANAIAS, SAPAIRA PIIRIITI MAJI

1 Worek, ma por rii tar riiti he eeta Ananaias. Riiti mima
siiti hi eeta Sapaira. Riiti nosap pochin tokochi
2 yan yeechi ya kawen rii egesiir. Riiti mima sii eeta inyaka
hikibatar. Worek, rii ya kawen aposel yenya har.
3 Worek, Pita rii riina eecha woher, “Ananaias, mii boye-
wak Gaba rii miiti inyakan kapasek otiiwak, mii nosapen
tokor ya kawen mii egesiir? Miita Holi Spiriten riina
woshipiir.
4 Mashi eeta nosap eeta miiti. Eeta nosap mii tokochi mii
yan yeechi eeta ya eeta miiti. Boyewak miita diita kapasek
otii tawa boboy mii inyaka hikichi otiir? Mii ma yeban saka
woshepiitawak. Mii God riina woshepiir.”
5 Worek, Ananaias rii meejichiniga haniga sakar. Worek,
eyey ma ye meejichi harapa akiitar.
6 Worek, hadiiye ma ye i wok yar yeechiniga maban
siivatabik jichi kiya saya i chir.
7 Awa piiriichar hamarek, riiti mima sii yar. Yarek, riin
otiitar boboyen sii saka hikitarek.
8 Worek, Pita rii siina eecha wor, “Ana na wo, diita ya
diika tawey, kicha yeechi nosapen tokori, ii kapo kikisiir?”
Sii awasen eecha wor, “Ayo, eeta eyey kikisiir.”
9 Worek, Pita rii siina eecha wor, “Ki boyewak ma riitaka
God riiti Spiriten otii otii hecho?” Niji man ye i tiiriimok
chichar ma yepa ya nuberejak siitii kowutawak, yecha ninya
eechaba yeechi kiya ibakiita.”
10 Worek, sii eeta ameya ha sakar. Ha sakarek, hadiiye ma
ye i yar hechi siin yeechi kiya i ma riina chir tiiriimo bana
bana tarek siin iibak chir.
11 Eyey Jisas riina hiki siitiichichar ma ye, akar meejibatar
ma ye, eena hechi ye harapa akiitar.

MIRAKEL, HENEBA RABO TAR BOBOYEN APOSEL YECHA OTIIR

12 Nokwapa nokwapa mirakel heneba rabo tawa boboy
aposel ye ma mima yechaka eecha otiitar. Eyey Jisas riina
somowu tawa ma yecha ye saka yaniga yechaka eecha yopo
wuchi yichar eemek yar.

13 Wowak, anadii ma ye saka yaniga yechaka eecha yopo yirek. Wowak, ma ye yenya inyaka kepi hikir.
14 Wowak, ma kawka ya yepak yi nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riina hiki siitii chichar.
15 Aposel ye eeta yon otiitarek, hak otii tar ma mima yen yeechi kiya i nobok yimaka cheyaka eecha seechitar. Yecha hikitar Pita rii nobok yanak riiti mayik gamuk eena yenya seechitar.
16 Nokwapa nokwapa ma mima ye Jerusalem akama bana bana tar. Ye anadii akamak tar. Ye yeechi hak otiitar man yeechinga yayabar. Ye kapasek gabaka tar ma yen yayabar. Yayabarek, yenya otii kepi siir.

EJEL RII POKO JICHAR APOSEL YENYA HEEMACHIREK IR

17 Worek, harapa opelen otii tar ma rii, riiti nareboy ye, Sadyusi ma kaw ye, Aposel yenya kwotayer.
18 Worek, yecha yenya yeechi poko jir.
19 Poko jirek, niy nediik God riiti ejel yar. Yarek, rii poko ji aka nuberejan tagwachi rii nobon mukuchichi maji eecha wor,
20 “Kwo na i harapa lotu akak na siitiichi ma mima yenya na diita akar nobon napa sawo ta!”
21 Worek, Aposell ye meejichi uhadiirek harapa lotu akak i yarechi yen maji pokii tar.

Worek, harapa opelen otii tar rii riiti nareboy ye akar Ju ma yenya neeki yesokwa tar ma yen uwa yayarek, kaunsil ma ye ya yopo wuchi yichar. Worek, yecha poko jichar aka maji heechirek ir. Aposel yenya yeechiniga yayaken eena wochirek ir.
22 Worek, plisman ma ye poko jichar akak i yareri yecha aposel yenya saka herek. Worek, yecha awasen i kaunsil ma yenya maji sawor.
23 “Noti poko jichar aka i yarewey, no hewey, nubereja hehar dasiipiitar eyey siitii kowu tar ma nuberejak siitiitar. Worek, nota nubereja tagwachi no heri ma ye takasakech.”
24 Worek, harapa lotu aka siitii kowu tar plisman rii, harapa opelen otii tar maka ye eecha hikitar dii boy boboy diita Aposel yenya otiiwa?
25 Worek, ma por rii yari eecha wor, “Na meeji. Kata ma yen kwo pokii jichari, ye i harapa lotu akak siitiichi ma mima yenya maji poko tar.”
26 Worek, plisman harapa rii, riiti wakasa ma ye heechi i Aposel yenya kawka yeechi yayar. Harapa o maji ba woksakech. Pikasakech. Yecha akii eecha hikitar ma mima ye kapo nona papak rabokiita eena eshar yeechi ye ir.

APOSEL YE MAJI BAK OTIIRI KAUNSIL MA YEN AKIIKI-ISAKECH

27 Worek, yecha Aposel yenya yeechi aka wok ya yarerek, yecha kaunsil ma yechi mi somak siitiir. Siitiirek, harapa opelen otii tar ma rii maji wowo hechar.

28 Rii eecha wor, “Nota kwona harapa maji wo sawotar kwo kata ma riiti hin opoche maji pokiitanakech. Wowak, kwo kwota otii tar boboyen na he. Kwo Jerusalem akamak kwoti majin eena takiikiisiir. Kwo eecha wocho nota kata ma riina pi sowakwor.”

29 Worek, Pita rii anadii Aposel ye awasen eecha wor: “Nota God riina na sumowu ta. Man nota opoche sumowutanakech.

30 Noti wayega riiti God rii Jisas riina otii saniyeechi yesokwa yichir. Kwo riina mek ji siitiichirek, rii harek, God riita otiichirek, rii saniyeechi yesokwar.

31 Otiichirek, rii Jisas riina mama yepak yichir. Yichirek Jisas rii eeta man neeki yesokwa tawa ma, rii eeta man yesokwa yicha tawa ma, siir. Siirek Isrel ma ye yechi kapasek boboyen heechiken. Kapasek boboyen kwoyavaya ya tawa noboka apa eecha tawa.

32 Nota diita boboyen hechi meejichi eena sawoto. Eeta Holi Spirit rii sawobato. Eeta ma ye God riiti majin sumowutawak, God riita yen Holi Spiriten hakiita.”

GAMELIEL RII MAJIN BAR

33 Worek, kaunsil ma ye diita maji meejichi inyaka harapa kwotayer. Kwotayechiniga hikitar Aposel yenya sowakwoken eena hikitar.

34 Worek, ma por rii yechaka tar, riiti hi Gameliel. Rii eeta Peresi. Riita lon maji pokii tar. Ma mima ye riina hehar hiki tar. Rii siitii tar. Siitiichiniga rii eecha wor, “Aposel yenya yeechi geenyik sabak ye i ameda kow.”

35 Worek, rii kaunsil ma yenya yeechi eecha wor, “Isrel ma kwo na kata man na eshar hikichi otii ta.

36 Mashi Tiudas riita sokwa tar. Tarek rii eecha hikichi wor, ‘An harapa ma.’ Worek, 400 ma ye riina sumowutar. Worek, riin sowakwor. Sowakworek, riina sumowutar ma ye heechi i ye yar. Worek, riiti yo eeta sobo sakar.

37 Komas anadii ma, riiti hi Judas, Galili ma, rii sokwa tar. Ma hin ya tawa nediik rii eeka sokwa tar. Ma mima ye riina sumowubatar. Worek, riina sowakwobar. Sowakwobarek, riina sumowutar ma ye heechi i ye yar.

38 Wowak, ada kwona wocho, kwo kata tawa man na ow poy sii ta. Yenya na heechi. Yechi inyaka hiki tawa yecha otii tawa boboy eeta shebo shebo mak otiichichaney, siii eeta sakakiita.

39 Wowak, eeta boboy God riita otiichinyey, kwopa saka
yenya dagiir poyekiitawak. Ii kwopa God riina yabu pi ma
siikiita.”

APOSEL YENYA KUBUK PIR

40 Kaunsil ye Gameliel riita bar majin meejichi ye sumowu-
tar. Worek, Aposel yenya uwarek, ye yarek, yenya kubuk
pir. Pirek, yenya wor, “Jisas riiti hin geenyik bakasakech.”
Worek, yue yenya heemachirek ir.
41 Aposel ye iniga inyaka kwoya hiki tar. God riita yenya
kwoya hecharek, ye Jisas riiti hik yecha kapa meeji tarin
eena kwoya hikir.
42 Worek, eechaba eechaba nedii ye harapa lotu akak,
yechi akamak eechaba, ye eecha sawo tarek, pokii tar: “Jisas
rii eeta Kraist.”

6

7 WAKASA MA KIYATAYEKEN HISIIR

1 Komas nokwapa nokwapa Jisas riina sumowu tar ma ye
yar. Worek, Grik maji batar Ju ma ye, Hibru maji batar
ma ye awasen awasen o maji batar. Grik maji batar ma ye
eecha wor, “Noti mibiya mima yecha boboyen hoyet. Eyey
yadii aboboyen homachichawey, mibiya mima ye sabor
yakasakech.
2 Worek, 12 Aposel ye eyey Jisas riina sumowu tar man
uwarek, eyey yar. Yarek, ye eecha wor, “Boyewak nopa
God riiti maji heechi nota aboboyeban homachichu? Ii eeta
kapasek.
3 Wowak, yaka kumwoy, 7 man na keyibo. Mama yepak
nagwa nagwa hiki tawa ma yenya Holi Spirit takiikiisiir ma
yenya na keyibo. Kwo keyibonak, nota wonyak, yecha diita
yon kiyakiita.
4 Wowak, eena eyey nedii nota Aposel na God riina ba ba
tanak na sawo ta.”
5 Aposel yecha bar majin kwoya meejichi yecha Stiven
riina hisiir. Riita kapaga hiki siitiichicharek, Holi Spirit eeta
riina takiikiisiir. Hisiir ma kaw ye hi diitata: Pilip, Prokoras,
Naikena, Taimon, Pamenas, Nikolas. Nikolas rii eeta Antiok
ma. Mashi riita shebo shebo tar ma tarek, worek rii eeta Ju
ma siir.
6 Worek, yecha Aposel yechi mi somak siitiirek, Aposel
yecha yenya God riina maji batarek, tapak how seechitar.
7 Worek, God riiti maji diita nosap kawek i ye yatar.
Jerusalem akamak nokwapa nokwapa ma kaw ye yechi
inyaka dareboyechi Jisas riina hiki siitiichi tar. Nokwapa
nokwapa opelen otii tar ma ye inyaka dareboyechi hiki
siitiichir.

JU MA YE STIVEN RIINA YEECHI YA YAR MAJI ANASAK

8 Stiven riina God riita rukusiitarek, hapaga pawa rii
takiikiisiir. Worek, riita harapa mirakel heneba rabo tawa
boboyen ma mima yechaka otiir.
9 Worek, ma kaw ye riina maji owk o ana pichar. Kata ma
ye lotu aka pochik ichar. Yecha eecha akan habatar Frima
Yechi Aka. Sairini Ju Ma ye Aleksandria Ma ye eeka ya yopo
yichar. Yecha, Solisia ma yecha, Esia Ma yecha Stiven riina o
maji bar.
10 Eeta Holi Spirit riita Stiven riina harapa hiki tawa
boboyen riina harek, Stiven riita yenya awasen barek, yecha
saka riina awasen batarek.
11 Eena yecha kapasek hikichi ma kaw yenya hiyik moni
har. Stiven riina woshepii maji baken eena moni yenya har.
Harek, moni yatar ma ye eecha wor, “Nota meejir rii eecha
Moses riina lon maji wosowoyer. God riina wosowoyer.”
12 Eeta nobok yecha ma mima yechi inyaka, neeki yesokwa
tawa ma yechi inyaka, lon maji poko tawa ma yechi inyaka,
eena otiirek, yechi inyaka kwotayer. Worek, yecha Stiven
riina neeki yeechi kaunsil ma yenya ye ir.
13 Worek, kata ma ye eecha wor, “Diita ma Stiven rii
eechaba eechaba kapasek majin noti harapa lotu aka kepin
bato. Noti lon kapasek majin babato.
14 Nota meejir rii eecha wor, ‘Nasaret Jisas rii diita harapa
lotu akan diigiikiita. Riipa nota otii tawa abo Moses riita
nona harin riipa rabokiita!”
15 Worek, kaunsil akak yichar ma ye Stiven riina hechar.
Hechari, Stiven riiti misoma ejel misomaga eecha her.

7

STIVEN RIITA MAJIN SAWOTAR

1 Worek, harapa opelen otii tar ma rii Stiven riina woher,
“Diitamaji ada meejiri, iiboy kapo maji siiken?”
2 Meejichirek, Stiven rii maji awasen eecha wor, “Yaka
kumwoy, apoko ana meeji. Hadabas boboyotii tawa God
kepi rii mayama Ebraham riina mukuchir. Ebraham rii
Mesopetemia nosap tarin Heran nosapek rii saka icharek,
Godriita mayama riina mukuchir.
3 Rii rrina eecha wor, ‘Miiti magwi yenya na hyeechi miiti
nosapen na heechi. Ada miina mukuchinya nosapek napa
heechi i!
4 Worek, Ebraham rii Kaldia nosapek heechi Heran nos-
apek iyir. Eeta yicharek, riiti apoko rii harek, God riita
worek, Ebraham riita Heran nosap heechi kwota yichawa
eemek riita yichar.

5 Eeta nedii Godriita Ebraham riina diita nosapen saka
harek. Riina saka kaw kada harek. Worek, God riita riina
eecha wochar: ‘Komas ada miina diita nosapen hakiita.
Hanak, miiti neja na yepa eeka siikiita.’ Eeta nedii God riita
riina majin wochari, Ebraham rii yikapwakasakech.
6 God riita Ebraham riina eecha wor, ‘Miiti neja ye anadii
ma yechi nosapek eeka yichakiita. Yichanak, yecha yo otii
wakasa ma siikiita. 400 sukwiya eeka tanak, tawa ma ye
yenya kapasek boboyen otiikiita.
7 Yichanak, kata ma yenya yecha yon kiyataye takiita
eena yen an anaseechi pikiita. Wonyak, komas miiti neja
kata nosapen heechi diita nosapek yanak, yecha Eeji hin
yesokwatakiita.’
8 Worek, God riita Ebraham riina kwopagey rabo tawa
boboy seerenobon riina har. Har seerenobon diitata: Sapi
kawen diigii raboto. Eena Ebraham rii riiti yikapwa Aisakri-
iti sapin diigii rabor. Yikapwa rii wik pochi siirek rii sapi
diigii rabor. Worek, Aisak rii Jekop riiti apoko siir. Siirek,
Jekop riita riiti 12 yikapwan, noti harapa wayega apoko siir.
9 “Worek, noti wayega harapa yecha Josep riina inyaka
kapasek anadii ma yenya heechirek tokor. Tokorek, Josep
rii i Isip nosapek i shebo shebo yo otii wakasa ma siir.
10 Siirek, God riita riitaka bana bana eecha tar. Tarek,
kapasek boboy riitak yatari, rii hehar tar. Worek, Josep rii
Pero, Isip harapa aka tabo yima, riiti mi somak ir. God
riita riina rukusiirek, Josep rii nagwa nagwa hikichi rii
kepi otiitar. Worek, Pero rii riina hechi Josep riina harapa
gavman ma otiichir. Ottichirek, Josep rii eyey isip man hehar
otiitar. Pero riiti akama boboy saga, ma miman hehar otiitar.
11 “Worek, harapa eecha ha tar nedii yar. Isip nosapek Ke-
nan nosapek eeka yar. Yarek, nokwapa nokwapa mamima
ye harapa kapa meeji tar. Worek, noti wayega ye aboboy
doporek, yesha hipur.
12 Worek, Jekop rii meejir noku Isip nosapek eeka tarek, rii
noti wayega yenya wochirek, ye mapo ir.
13 Komas ye kawka ir. Irek, Josep rii mayama riiti yaka
yenya mukuchir. Worek, Pero rii her. Hechi rii eecha hikir
Josep riiti magwi.
14 Worek, Josep rii riiti apoko Jekop, riina majin wochirek
ir. Riiti magwi ye sapa Isip nosapek ya. 75 ma mima ye eecha
tar.
15 Worek, Jekop rii heechi Isip nosapek ir. Irek, rii noti
wayega yecha eeka har.
16 Komas yechi hapan yeechi Sikem akamak ye ir. Ye irek,
eeka tiiriimo supuk eeka chir. Diita tiiriimo supu Ebraham
riita tokor supu. Hemo riiti magwi yan harek, tokor.

17 “Mashi God riita Ebraham riina maji wochar. Wochar
nedii bana bana yarek diita sokwar. Worek, nokwapa
nokwapa noti ma mima eeka siir.
18 Komas akar aka tabo yima rii Isip nosapen neeki
yesokwatar. Rii Josep riina saka herek.
19 Riita noti ye wayege yenya woshepii tar. Yenya kapasek
otiitar. Rii noti wayege yenya wohigiyarek, kapasek otiirek,
yecha yechi yikapwan yeechi sabak heechitarek, yecha
hatar.
20 Eeta nedii Moses riina yimowur. Riina kwoya hechar.
Niiwiika piiriichar riita riiti apokio riiti akak tar.
21 Tarek, riina yeechi sabak heechir. Sabak heechirek, Pero
riiti mima yikapwa siita riina he yeechi ye i akak seechirek,
rii sokwar. Siiti yikapwaga eecha yeechi yesokwar.
22 Riina eyey Isip ma yecha hiki tawa boboyen riina maji
pokii tar. Pokii tarek, rii harapa siirek, maji kepin yo kepin
otiitar.
23 “Moses riita 40 sukwiya tarek, rii riiti Isrel apoma yenya
i heken rii gegiyar.
24 Iri rii i her Isip ma rii Isrel ma poren kapasek boboy
otiitar. Worek, rii Isrel ma riina kiyatayeken hikirek, rii Isip
ma poren sowakwor.
25 Moses rii eecha hikir riiti apoma hikitu God riita Moses
riiti tapak Isrel ma yenya heemachikiita. Worek, ye saka
eena hikirek.
26 Eeta komas nedii rii her Isrel ma upurus piir o ana
pichar. O ana picharek rii piiriina neekibiirachi ana cheker.
Rii eecha wor, ‘Ki yaka kumwoy tawa. Opoche o ana
pichankech?’
27 Worek, kata ma rii akar man kapasek boboy otiitarin
rii Moses riina deginya poyechi eecha woher, ‘Nama miina
nona neeki yesokwa ma siir? Anasa tawa ma siir?
28 Mii kapo ana sowakwobak? Mii Isip man yerek sowak-
worega ana kapo eechaba sowakwoken otiito?’
29 Worek, Moses rii meejichi Isip nosapek ameya heechi
akii ir. Midian nosapeka eeka heechi ir. Eeka rii tarek, hoyey
yikapwa rii upurus kiyar.
30 “Worek, 40 sukwiya kawka eeka tarek, ejel por riitak yar.
Me biish tar eemek karakada meshikek hi eeka okoreetarek,
eeka yar. Sainai kwowu eeka tar.
31 Worek, Moses riita herin rii nyegetrabor. Worek, rii
meshikek tar eemek rii bana bana siitii hek eena yar. Yarek,
rii God ri ayan meejir.
32 Rii riina eecha wor, ‘Ada miiti wayega yechi God. Ada
Ebraham riiti God, Aisak riiti God, Jekop riiti God.’ Worek,
Moses riita akii nubu nubur. Rii akiichi hekasakech.

33 Worek, God riita riina eecha wor, ‘Miiti sun na kwoyava.
Miita siitii tawa eem ii eeta ada tawa eem kepi. Opoche bana
yatanakech.
34 Ada her eeji ma mima Isip nosapek harapa kapan meeji
tawey. Ada her yecha visuwu taweyn eena ada yenya
yesokwa yichiken ya sakar. Na sokwa ya. Ada miina Isip
nosapek heechinak ik.’ ”

35 Stiven rii kawka eecha wor: “Diita ma Moses riina Isrel
ma ye wosowoyer. Ye eecha woher, ‘Nama miina otii nona
neeki yesokwa ma siir? Anasa tawa ma siir?’ Diita ma yecha
wosowoyetari, God riita riina hisiirek, neeki yesokwa tawa
ma siiken wochirek ir. God riita hi uwu tar meshikek otiirin
Moses rii eena herek riin God rii eena heechirek ir.
36 Worek, riita ma mima yenya Isip nosapek heechi neeki
ichar. Rii harapa mirakel Isip nosapek, Nayim Siik Tawa
Soma Kwotiitawa Pan, me biish tar eemek 40 sukwiya wopu
dareboy boboy eeka otiir.
37 Eeta Moses rii Isrel ma mima yenya eecha wor, ‘God
riita piirapet poren kwona heechinak yakiita. Rii ana kwona
wochirek yarega riina eechaba wochanak yakiita. Riita
kwoti ma siikiita.’
38 Isrel ma mima ye me biish tar eemek tarek, Moses rii
eeka tabatar. Rii noti wayega yechaka tar. Ejel por Sainai
kwowu riina worek rii eeka tar. Riita God riiti yesokwa yichi
tawa majin yeechi ya ya nona har.

39 “Worek, noti wayega yecha riina saka sumowutarek.
Yecha riina deginya poyetarek, rii Isip nosapek heechi iken
eena kaw hikitar.
40 Worek, yecha Eron riina eecha wor, ‘Miita na noti goden
otiichinyak, yecha nona neeki ichakiita. Diita ma Moses riita
nona yeechi Isip nosapek heechiri nota saka riina herek rii
heechi iri kapo siitak ir?’
41 Worek, yecha bulamakaw yin god otiir otiirek yo opelen
riitak otiitar. Noku sha ar. Yecha yechi tapak otiir boboyen
heri, ye keena eena mayama rabachi yechi hin yesokwar.
42 Otiirek, God riita yenya hechi yuyeechi magiir chir.
Worek, yecha nerek tawa winyumay, ya, niiwiika, yechi hin
yesokwa tar. Worek, piirapet yecha keyir maji eecha wocho,

‘Isrel ma mima kwo mashi 40 sukwiya me
biish tar eemek,
kwo ana bulamakaw sipsipen sowakwochi,
ana saka harek. Yaho.
43 Kwota Molok chikiyawas riiti akan kiya
ye i tar.
Kwota Repan chikiyawas riiti winyumayka
eechaba kiya ye i tar.

Kwota chikiyawas otiichi yechi hin yesokwatar.
Eena ada kwona heechinak Bebilon akama
kata yepak heechinak ikiita.’
44 “God riita yichawa aka noti yeyi wayega yecha eecha tar.
Me biish tar eemek eeka tar. God riita Moses riina barek, aka
yechi mayin riina mukuchirek, akan otiir.
45 Komas noti yeyi wayega akan yechak yeechi ya yarek,
Josua riitaka eecha ichiniga akar nosap ma yen pichiniga
nosapen yar. God riita mapo kwoyava poyerek, ye komas
yar. Worek, eeta aka yechaka eeka siir. Devit riiti nedii
yarek, eeta eeka siir.
46 Worek, Devit riina God riita rukusii tarek, Devit rii God
riina woher, ada Jekop riiti God riiti akan kapo otiichikiita.
47 Worek, Solomon rii God riiti akan otiichir.
48 “Worek, howuk tawa God riita ma otii tawa akan saka
yichawak. Piirapet rii eecha wocho:
‘God rii eecha wocho: Neer eeta eeji harapa
worebey.
49 Diita nosap eeta eeji yatiin seechi tawa
boboy.
Shecha tawa yikadey akan ana kwo otiichikiita?
Siitakay eemek ada ya yi hapakakiita?
Kwopa saka kiki siikiitawak.
50 Adaba diita eyey boboyen otiitar.’ ”
51 Stiven kawka eecha wor, “Kwi mabiya giisiitii tawa.
Meejikasakech. Kwoti mesek wopu shebo shebo tawa. Kwo
God riiti maji saka meejitarek! Kwoti yeyi wayega tarega
kwo eechaba tawa. Kwo eechaba eechaba Holi Spirit riina
wosowoyebato.
52 Eyey piirapet yenya yeyi wayega yecha kikirepoyetar.
God riita heechirek yar ma eeta piirapet ye wocho: God riiti
otii kepi siik tawa wakasa ma riipa yakiita. Worek, yecha
yenya sowakwor. Apa kwo riina nasowoyechi sowakwor.
53 God riita riiti lon kwona eje yechi tapak how yar. Yari
kwo eena saka sumowutarek.”

STIVEN RIINA PAPAK RABO SOWAKWOREK, RII HAR

54 Kaunsil ma ye Stiven riita bar maji meejichi harapa
inyaka kwotayecniniga ye yechi pu riina giiriigar.
55 Holi Spirit riita Stiven riina takiikiisiirek, Stiven riita
neren mo heri, God riiti hadabas boboy her. Jisas rii God
riiti mama yepak siitiitarek, rii her.
56 Hechi rii eecha wor, “Na he. Neren tagwawak, ada hecho
Ma Yikapwa rii God riiti mama yepak eeka siitiito.”
57 Worek, yecha harapa aya uwarek, yecha mabiyan giichi
amaba i yecha Stiven riina neekir.

58 Neekichi ye riina ye i sabak rabochi papak rabo pichar.
Yecha eecha otiitarek, yecha yechi siivatabin kwoya veechi
hadiiye ma por riiti yatii jumuk ye i yichir. Diita ma riiti he
eeta Sol.
59 Yecha Stiven riina papak rabotarek, riita God riina
uwatar, “Harapa Jisas miita eeji spirit na yeechi ye i!”
60 Worek, rii saka yatii bogok putiichi harapa ayak eecha
wor, “God, yechi kapasek yon mii boyakasakech.” Worek, rii
har.

8

1 Sol rii hechi riiti inyaka kwoya hikitar.

SOL RII JISAS RIINA SUMOWU TAR MA YEN KIKIR POYETAR

Kata nedii Jerusalem akamak tar Jisas riina sumowu tar
ma yen harapa kikirepoyetar. Kikirepoyetarek, eeta ma
ye Judia nosapek Sameria nosapek i ye ya tar. Aposel ye
Jerusalem eeka siir.
2 Jisas riina harapa hiki siitii chichar ma ye Stiven riina
yeechi chichiniga ye harapa keyatar.
3 Worek, Sol rii Jisas riina sumowutar ma mima yenya
pi hamaken otiitar. Rii nokwapa nokwapa akan i yar hiki
siitiichichar ma mima yenya yeechichi ye i poko jir.

GOD RIITI HADABAS MAJIN SAMERIA NOSAPEK SAWOTAR

4 Jisas riina sumowutar ma ye i ye yatarek, yecha God riiti
majin sawo tar.
5 Pilip rii heechi i Sameria akamaka iniga eeka Kraist majin
ma mima yenya sawotar.
6 Riita majin sawotarek, ye hehar meeji siitiitar. Meejichi
riita nokwapa nokwapa wopu dareboy boboy otiitari yecha
eena her.
7 Riita otiitarek, kapasek gaba ye nokwapa nokwapa ma
miman heechi ye harapa uwar. Yatii tapa kapasek tar ma
yen otii kepi siir.
8 Worek, ma mima Sameria akamak harapa kwoya hikitar.
9 Kata akamaka ma por rii tar. Riiti hi Saimon. Tarek, rii
siiga kapa otii tar kapasek boboyen mashi otii tarek, Sameria
ma mima yecha riina heneba rabor. Rii eecha hikitar an eeta
harapa ma.
10 Eyey akamak tar ma mima karakada na harapa yecha
riiti majin meejitar. Ye eecha wor, “Diita ma riiti harapa
sii tawa boboy sii eecha habato: God riita harapa boboy
mayaka.”
11 Riita tiiti heneba rabo tawa boboyen rii eechaba eechaba
otiitari, ma mima ye riiti majin hehar meejitar.

12 Worek, yecha Pilip riita God riiti siitii kowu tawa
hadabas maji kepin meejichi, Jisas Kraist riiti hin meejichi,
ye hiki siitiichirek ye uku yeechitar. Ma mima yen uku
yeechitar.
13 Saimon rii Jisas riina hiki siitiichibatar. Worek, riin
uku yeechitar. Worek, rii Pilip riitaka bana bana i ye yatar.
Pilip riita harapa otiir wopu dareboy boyen nyegerabotar
boboyen Saimon riita eena hechi nyegerabochi nubu nubur.
14 Worek, Aposel ye Jerusalem akamak tarek yecha meejir
Sameria ma mima ye God riiti majin meejitar. Aposel ye
meejichi ye Pita, Jon piiriina Sameria akamak wochirek piir
ir.
15 I yarerek, yecha God riina maji bar. Jisas riina somowu
tar ma yecha Holi Spirit riina yaken eena maji bar.
16 Eeta Holi Spirit rii yenya mashi saka yarek. Yecha
Harapa Jisas riiti hibak eeka uku yeechir.
17 Worek, piiriita tapan ye yo wurek Holi Spirit eeka yen
yar.
18 Aposel ye yechi tapan yenya ye wowurek Holi Spirit
rii yechaka yarek, Saimon rii hechi Pita, Jon piiriin monik
tokoken otiir.
19 Rii eecha wor, “Diita hapaga tawa pawa ana napa haba!
Habanak eeji tapan ye yowunak ma ye eechaba Holi Spirit
yakiita.”
20 Worek, Pita rii riina eecha wor, “Miita miiti monika
eecha hi uwu tawa eemek eeka na i. God riita ha tawa
boboyen miita yak tokokasakech.
21 God riiti misoma miiti mesekek wopu kapasek hecho.
Eena diita yo miitakasakech.
22 Miiti inyaka hiki tawa boboy na kayek heechinak na
magiirechi. God riina na maji batanak riipa kapo miita hiki
tawa boboyen kwoyava yeechikiita.
23 Ada hecho miiti kapasek bii owka tawa boboy, nokwapa
nokwapa takiikiisii siitiito. Wowak miiti kapasek boboy eeta
miina mayama poko jichu.”
24 Worek, Saimon rii Jon Pita piiriina eecha wor, “Ada
na God riina majin bachi. Bachinak, miita bawa kapasek
boboyen ana yakasakech.”
25 Worek, yecha yechi sawotar maji ba hamarek, God riiti
maji sawotarek, Pita, Jon piiriita Jerusaem akamak heechi
ir. Nobon ichari piiriita nokwapa nokwapa Sameria akamak
eeka hadabas majin eena kenyi mukuchichar.

PILIP RII ITOPIA HARAPA MA POREN GOD RIITI MAJIN SAWOR

26 God riiti ejel por rii Pilip riina wor, “Na sokwaniga i. Saut
yepak na i. Kata nobo Jerusalem akama heechi Gesa akamak
napa i.” Diita nobo eeta me biish tar eem eeka tawa.
27-28 Worek, Pilip rii sokwaniga heechi ir. Eeta nedii Itiopia
harapa ma por rii riiti nosapek ichar. Eeta ma rii Itiopia
nosap harapa ma. Rii aka tabo yi mima siiti ya kwon eena
hehar heechitar. Siiti hi Kandesi. Rii Jerusalem akamak tari
rii God riiti hin yesokwa baken eena yar. Worek, eeta nedii
rii riiti nosapek awasen ichar. Karenga ichawa boboyek rii
eeka ichar. Icharek, riita piirapet Aisaia God riiti majin kadii
ichar.
29 Worek, eeta Holi Spirit rii Pilip riina wor, “Miita na i
kareka bana bana i.”
30 Worek, rii amaba ichi rii meejir harapa ma rii piirapet
Aisaia riiti majin kadiitarek, meejir. Meejichi rii eecha
woher, “Mii boy kapo eeta maji mu hechawak, mii kadiito?”
31 Worek, rii awasen eecha wor, “Ma ana mukuchinyan
siiney, boyega shecha ada hekiita?” Worek, rii Pilip riina
wor, “Miita ya sokwanak sicha eecha yik.”
32 Harapa ma rii diita majin kadiitar.
“Ye riina sipsip poren otii tawaga yeechi ye i
akar eemek sowakwoken ye ichu.
Sipsip yi por ri nebiin diigii tawaga,
rii kuja hanakasakech.
Rii maji bakasakech.
33 Riina dagiir poyerek, yecha maji saka
hehar anasarek riin.
Ma yecha riiti yikapwa ma mima yenya
sakapa sawotakiitawak.
Riita nosap kawka takasakech.
Rii yeechi ye ir.”
34 Worek, harapa ma rii Pilip riina eecha woher, “Ana na
wo. Eeta piirapet naman wocho? Rii kapo mayama wocho?
Rii kapo anadii man wocho?”
35 Worek, Pilip rii riina majin bar. Diita kadiir majin
tasiirek, Jisas riiti hadabas jeyek tawa majin riina sawotar.
36 Piiriita nobok icharek, uku tar eemek iyarer. Iyarerek
harapa ma eecha woher, “Uku diika tawa. Kapo apa ana uku
yeechi?”
37 Pilip rii eecha wor, “Miita miiti eyey sugu wopuk Jisas
riina hiki siitiichinyey, miita yak.” Worek, rii awasen wor,
“Ayo. Ada hiki siitiichichu Jisas Kraist rii eeta God riiti
yikapwa.”
38 Worek, harapa ma rii maji wosaworek, kar i siirek,
harapa ma Pilip piir ye i ukuk uku yeechir.

39 Yeetiichi piir awasen yesokwarek, God riiti Spirit Pilip
riina yeechi ameya ye ir. Harapa ma rii riina saka kawka
herek. Rii riiti nobobak iri riiganiga ir.
40 Worek, Pilip rii Asdot akamak eeka i sokwar. Worek, rii
i nokwapa nokwapa akaman hadabas majin sawo mukuchi
ye i tar. Worek, rii i Sisaria akamak iyarer.

9

SOL RII INYAKA DAREBOYECHI JISAS RIINA HIKI SIITI-ICHICHAR MA SIIR

1 Eeta nedii Sol riita Jisas riina hiki siitiichichar ma yenya
kapasek ow maji batarek, yeb pi sowakwoken hikitar. Rii
harapa opelen otii tar ma riin i jeyn yaken woher.
2 Eeta yo otiik Sol riiti hin Damaskas Ju yechi lotu tar ma
yenya mukuchir je majin. Sol rii Jisas riiti nobon sumowutar
man Damaskas akamak hereyega, rii ma mima yenya pokok
jichi Jerusalem akamak heechi awasen yaken eena rii woher.
3 Worek, rii heechi Damaskas akamak ir. I akamak bana
bana tarek, harapa haba nerek heechirek sakar; riina buyar.
4 Buyarek, rii nosapek sakar. Sakachi rii ayan meejir, “Sol!
Sol! Boyewak mii ana diigiir poyetu?”
5 Rii meejichi eecha wor, “Harapa Ma, mii kapo nama?”
Aya eecha wor, “Ada eeta Jisas. Mii ana dagiir poyetu.
6 Wowak, na sokwa akamak i. Inyak, miita otiina yon
miina wokiita!”
7 Eeta nedii Sol riitaka ichar ma ye i tar. Ye tari bakasakech.
Ye ayan meejiri ma saka herek.
8 Worek, Sol riita sokwa ri mi tagwari saka herek. Eena
yecha riiti tapak yeechi Damaskas akamak neeki ir.
9 Yadii piiriichar rii riiti miy hekasakech. Eeta nedii rii
aboboy akasakech uku akasakech.
10 Worek, Damaskas akamak maji Jisas riina sumowu tar
ma por rii tarek, riiti hi, Ananaias, Riita watarek, sukwiyar.
Sukwiyatarek, eeta God riita riina eecha wor, “Ananaias! Rii
awasen eecha wor, “Harapa, ada didika tawa.”
11 God rii eecha wor, “Na sayarechi nobo pochik eeka na
i. Siiti hi, Nagwa Nagwa Nobo. Miita Judas riiti akak inyak,
napa woher: kapo Sol, Tasas ma diika tawa? Rii God riiti
maji bato.
12 Riita sukwiyarek, rii her ma por rii, riiti hi Ananaias,
riita i yareri, rii riiti tapan riina howu neekitarek, riiti mi
kepi heken eena howu neekir.”
13 Ananaias rii meejichi awasen eecha wor, “Harapa Ma
nokwapa nokwapa ma ye ana wor: Diita ma rii miiti ma

mima ye Jerusalem akamak tarin harapa kapasek boboyen otiir.
14 Harapa opelen otii tar ma ye riina jeyn harek, rii
Damaskas akamak iyareri riita miiti hin haba tawa ma
miman yeechi poko jiken eena yar."
15 God riita riina eecha wor, "Na i. Ada riina hisiirek, riita
eeji yon otiitakiita. Riita eeji hin geenyik batanak, akar biish
tawa ma ye, aka tabo yi ma ye eeji hin meejikiita. Isrel ma
ye meejibatakiita.
16 Adaba riina mukuchikiita: nokwapa nokwapa kapa
meeji tawa boboyen eeji hik kiyachikiita."
17 Worek, Ananaias rii heechi akak iyarechi riiti tapan Sol
riina howu neekichi wor, "Kumwoy, eeta Harapa, eeta Jisas,
rii ana wochuwak yawa. Miita diika yaterek nobok riina her.
Miita miy kawka heken, Holi Spirit rii miina takiikiisiiken,
eena ana heechuwak yawa."
18 Emiyep ganye tawaga tawa boboyek Sol riiti miyin
tagwachi sakar. Sakarek, rii kawka mey maka her. Rii sokwa
siitiirek, worek riina uku yeechir.
19 Worek, rii aboboyen a hamarek, rii hapaga siir.

SOL RII DAMASKAS AKAMAKA GOD RIITI MAJIN SAWOTAR

Yadii ameda Jisas riina sumowu tawa ma yechaka
Damaskas akamak tari rii eeka siir.
20 Riita ameya Ju ma yechi lotu akak i Jisas riiti majin yenya
sawotar. Rii eecha wor, "Jisas rii eeta God riiti yikapwa."
21 Ma yecha riina meejiri ye heneba rabor. Heneba rabochi
ye woher, "Ii boy eeta ma riita Jerusalem akamak tawey, rii
Jisas riiti hin haba tar ma mima yen pichar? Rii boy kapo
diika yawey, yenya eechaba yeechi poko jichi harapa opelen
otii tawa ma yechak ye iken yar?"
22 Worek, Sol riita kawka hapaka siichi God riiti majin
yenya harapa geenyik kwodii wochar. Riita hehar mukuchi
siikeney, Jisas rii eeta Kraist. Worek, Ju ma Damaskas
akamak tari, ye riiti maji meejichi riina saka awasen maji
barek. Saka kiki siirek.

SOL RII DAMASKAS AKAMAK HEECHI IR

23 Worek, komas nedii Ju ma ye ya yopo yichi Sol riina
sowakwoken inyaka hikitar. Yadii niy Ju ma ye akama
nuberejak eeka riina ow yichar. Riina piken eena yichar.
24 Worek, Ju ma yecha inyakak hikitarin Sol rii meejir.
25 Worek, niy pochik Sol riiti apoma ye riina yeechi
papa inyi sabak Pol riina kwowuk woyechi pokok kiitiichi
heechirek, sabak saka ya muku siitiichi rii heechi ir.

SOL RII JERUSALEM AKAMAK TAR

26 Worek, Sol rii Jerusalem akamak irek, rii akar Jisas
riina sumowu tawa ma yechaka yaya yopo yichiken otiitar.
Worek, yecha riina akiir. Yecha riina saka eecha hikirek rii
eeta Jisas riina sumowu tawa ma.
27 Worek, Banabas rii ya riina kiyatayer. Rii riina Aposel
yechak ye ir. Ye ichi rii yenya majin kwodii eecha wor. Sol
riita Jisas riina nobok herin, Jisas riita riina majin worin,
Banabas rii yenya eecha wor. Rii eechaba wor: Sol rii Jisas
riiti hin Damaskas akamak riita anabeyichi sawotar.
28 Worek, Sol rii eeta yechaka eecha siir. Siirek, Jerusalem
akama eem eyey rii chishi ye i tarek, God riiti majin Jisas riiti
hik sawotar.
29 Riita Grik majik batar Ju ma yenya harapa majin yenya
awasen awasen batar. Worek, yecha riina sowakwoken eena
otiitar.
30 Yaka kumwoy wakasa ma ye meejichi yecha Sol riina
yeechi Sisaria akamak ye i Tasas akamaka heechirek ir.

31 PITA RIITA LIDA AKAMAK JOPA AKAMAK TAR

32 Pita rii eyey eemen chishi ye i tarek, nedii pochi rii God
riiti ma mima Lida akamak tari yechak eecha i her.
33 Eeka tarek, rii ma por ri hi Inias riina her. Inias riita
ma kapasiiniga bor yichar. Bor yicharek, rii riiti wa gwosii 8
sukwiya eecha watar.
34 Worek, Pita riita riina hechi eecha wor, “Jisas Kraist rii
miina kepi boboy otiito. Na sawo. Miiti wa eemen hehar
yeechi.” Worek, rii meejichi ameya sokwar.
35 Sokwarek, eyey ma mima Lida akamak, Seron akamak,
tari, ye eena hechiniga ye inyaka dareboyechi Jisas riina hiki
siitiichir.

PITA RII TABITA SIINA YESOKWAR

36 Jopa akamak mima pochi sii eeka tarek, siiti hi Tabita.
Sii Jisas riina hiki siitiichichar. Grik hik habatari Dokas.
Eyey nedii siita eechaba eechaba boboy kepiban otiitar.
Kiiriisiiposii tar man siitii kiyatayetar.
37 Worek, eeta nedii sii hak otiiniga har. Harek, yecha siina
yeechi ye i maba uku yeetiichi aka howuk ye yo cheyak ye i
seechir.
38 Lida akamak Jopa akamak bana bana tar. Worek, eeta
hiki siitiichichar ma ye, Jopa akamak tarek, ye meejir Pita rii
Lida akamak tar. Worek, yecha ma upurusen maji heechirek
ye ir. Eecha wor, “Miita na ameya notak ya.”
39 Worek, Pita rii sayarechi piiriitaka eecha ir. Rii iyarerek,
yecha riina yeechi howuk ye yo ir. Worek, nokwapa
nokwapa mibiya mima ye yaniga Pita riitaka bana bana
siitiiniga keyatarecha siitii yenya hatar klos mukuchichar.

Otiichichar saket mukuchichar. Siita yechaka tarek eeka otiichichar, yenya.

40 Worek, Pita rii eyey tar ma mima yenya wochirek ye geenyik iyarer. Iyarerek, Pita rii yatii bogok putiichi rii God riina maji bar. Worek, rii dareboyechi siina eecha wor: “Tabita, na sokwa.” Worek, sii siiti miy tagwachi Pita riina hechi sii sokwa yir.

41 Pita rii i tapak neekichi yesokwa siitiichir. Worek rii hiki siitiichichar ma yenya mibiya mima yenya uwachi siin tarebaga eecha siirek yenya har.

42 Worek, diita otiir yo sii Jopa akamak eeka i ye yarek, nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riina hiki siitiichir.

43 Pita rii Jopa akamak nokwapa nokwapa yadii eeka tarek, ma por bulamakaw sapi yon otiitar ma, Saimon, rii riiti akak yichar.

10

EJEL RII PITA RIINA MAJI WOCHIREK YAR

1 Ma por rii Sisaria akamak tari, riiti hi Konilias. Rii eeta Ro ma, harapa o anapi ma tar. Rii eeta kepten 100 o anapichar man Itali kompani habatari rii eena siitii kowutar.

2 Rii God riitaban hiki siitiichichar ma. Rii riiti magwi, ye God riiti hin yesokwatar. Riita kiiriisiiposii tar Ju ma yenya kiyatayetar. Rii God riina eechaba eechaba maji batar.

3 Yadii pochi hogo sii nediik, 3 klok, rii sukwiyanaga eecha her. Riita God riiti ejel poren herek, rii riina eecha wor, “Konilias!”

4 Konilias rii hechi harapa akiiniga eecha wor, “Harapa Ma, mii boyek yawa?”

Ejel rii awasen eecha wor, “God riita miita yeyada hatawey rii hecho. Miita God riina batawa majin rii hebato. Hechi rii miina kwoya hikitu.

5 Wowak, apa miiti ma kawen Jopa akamak sa i, ma poren wochinak, rii sa ya. Riiti hi eeta Saimon Pita.

6 Rii bulamakaw sapin yo otii tawa ma riiti akak eeka tawa.”

7 Worek, maji batar ejel rii heechi ir. Irek, Konilias rii riiti wakasa ma upurusen, o ana pichar ma poren yenya uwar. O ana pichar ma rii God riitaban hehar hiki siitiichichar. Riita Konilias riiti wakasa ma tar.

8 Worek, Konilias rii ejel bar majin yenya sawochi, yenya Jopa akamak heechirek, yecha ir.

PITA RII SUKWIYANIGA HER BOBOY MAJI

9 Eeta komas yadii nediik yecha nobok icharek, Jopa
akamak iyareken otiitarek, Pita riita akak yo i howuk God
riina maji bak ir. Eeta otii a nedii.
10 Worek, Pita rii eecha harek otii ak gegiyar. Aboboy otii
tarek, rii kawka sukwi yanaga eecha her.
11 Rii mow herek, neer tagwar. Tagwachi harapa siivatabi
subu yepa yepa neekichi heechirek saka tar.
12 Saka tarek, rii her nokwapa nokwapa apo, hopo, nos-
apek tawa kiya, boboy eeka tarek rii her.
13 Worek, aya riina uwachi eecha wor, “Pita, na sokwa
sowakwachi a.”
14 Worek, Pita rii bokoneechi eecha wor, “Harapa, yaho.
Ada saka keena akiitawak. Ada kapasek tawa kiya ada saka
atarek.”
15 Worek, aya kawka riina eecha wor, “Eyey boboyen God
riita otii kepi siirin, mii boyewak kapasek wocho?”
16 Diita boboy piiriichar otiir. Worek, eeta boboy eeta
heechi ameya neerek i yowur.
17 Worek, Pita riita diita sukwiyanaga hechar boboy siiti
mun harapa hikitarek yeshatar. Eecha hikitarek, Konilias
heechirek yar ma yecha Saimon riiti akan yesha yar. Yari
yecha nuberejak bana bana siitiitar.
18 Yecha uwachi wor, “Diita kapo tawa ma riiti hi eeta
Saimon Pita?”
19 Pita rii sukwiyar maji mun hikitari, Spirit rii eecha wor,
“Na meeji. Ma piiriichar ye diika yatawey miina yeshato,
20 Miita mayama sayarechi na saka i. Ada yenya miina
wochirek yar eena opoche mii siitii siitii siichi ichanakech.”
21 Worek, Pita riita saka ichi ma yenya eecha wor, “Kata
ma riina kwo yeshatawey, diita ada. Boyak yawa?”
22 Ye awasen eecha wor, “Kepten Konilias rii nona
heechirek yar. Rii eeta ma kepi. Rii God riiti hin yesokwatar.
Ju ma ye riina hehar hikitar. God riiti ejel por rii riitak ya
wor: miita na Pita riiti akamak ya. Yanak, miita bana majin
riita meejik.”
23 Worek, Pita riita yenya worek, yecha niy pochi eeka siir.

PITA RIITA KONILIAS AKAK IR

Komas yadii riita sayarechi yechaka ir. Akar Jopa Jisas
riina sumowu tawa yaka kumwoy ye riitaka ibatar.
24 Komas yadii pochi riita Sisaria akamak iyarer. Eeka
Konilias riita riina kowutar. Konilias rii riiti magapa riiti
apoma yenya worek, ye kowubatar.
25 Pita riita wok iyarek otiirek, Konilias rii riina hechiniga
Pita riiti yatii jumuk bana bana saka he yir.

26 Worek, Pita rii riina yesokwa wor, “Na sokwa siitii. Ada
eeta ma sobo.”
27 Piiriita aka wok iyarechi Pita rii maji batar. Iyarerek, rii
her nokwapa nokwapa ma mima ye ya yopo wuchi yichar.
28 Worek, Pita rii yenya eecha wor, “Kwota hehar hikitu
Ju ma yechaka kwotaka ya yopo yikasakech. Ju ma yechi
lo maji sii Ju man anacheker. Anachekerek, yecha akar
biish tawa man yechaka opoche yichanakech, opoche maji
batanakech. Wowak, God riita ana mukuchir eeta kapasek
ada hikitu ma mima kaw ye wagiishi chichu.
29 Kwota ana maji wochirek yarek ada siitii siitii si-
ikasakech. Eena ada kwona wohecho, boyewak kwota ana
maji wochirek yar?”
30 Worek, Konilias rii eecha wor: “Yadii 4 mashi siirek, eeta
nediik ada God riina maji batar. 3 klok nedii siirek, ma por rii
yari eeji mi somak siitiir. Riiti siivatabi apoma woy hechar.
31 Worek, rii eecha wor: ‘Konilias, God riita miita God
riina batawa majin rii hecho. Miita yeyada hatawa boboy
rii hebato.
32 Wowak, apa ma kawen Jopa akamak sa i. Ma poren
wochinak rii sa ya. Riiti hi eeta Saimon Pita. Rii bulamakaw
sapin yo otii tawa ma riiti akak eeka tawa. Rii somakwotii
tawa paka bana bana tawa!’
33 Worek, eena ada miina maji wochirek ir. Wowak, miita
hiki hamachi yawa. Apa nota God riiti miy somak diika
tawey, nota miina kowutu. God riita miina batar majin miita
nona sawoken no eena kowutu.”

PITA RIITA MAJIN SAWOR

34 Pita riita eecha wor, “Ada hehar eecha hikitu eeta siiken
God riita saka eecha hikitawak, ma por eeta harapoa ma por
eeta karakada.
35 Eyey ma ye God riina hehar hikitawak, yo kepin oti-
itawak, God riita yenya kepi hikitu. God riita man hechawey,
rii saka riiti wayegan hechawak. Rii keena ma podar
podareban hecho.
36 Kwo hikitu eeta maji God riita riiti Isrel ma mima yenya
wochirek yar. Eeta maji eecha wocho: Jisas Kraist rii eeta
eyey ma yechi God. Eeta maji inyaka kepi wey siikii tawa
maji.
37 Kwo hikitu Jon Baptais uku yeechi tawa maji. Eeta
sokwarek, harapa boboy eeka tasiir. Tasiirek, komas Judia
nosapek eeka i ye yar.
38 Ii eeta Nasaret Jisas maji. Kwo meejir God riita riiti
Holi Spirit riiti hapaga tawa pawak Jisas riina gamuchir.
Gamuchirek, riita eyey eemek i ye ya tarek, boboy kepin

otiichicharek, gaba riita dagiir poyer man rii otii kepi siichi yesokwa tar. God riita riitaka eecha tar.
39 Worek, diita boboyen riita Ju ma yechi nosapek, Jerusalem akamaka otiitarek, no eena hechi sawoto. Worek, yecha riina ye i mek ji siitiichirek, rii har.
40 Harek komas yadii piiriichar siirek God riita riina yeechi yesokwarek, ma ye opwoy her.
41 Eyey ma ye riin saka herek. Eyey ma yen God riita hisiiri, riin her. God rii nona hisiiri, no Jisas riina herek apa no riiti majin sawoto. God riita riina yesokwarek, nota riitaka eecha otii atar.
42 Worek, riita nona wochir diita hadabas majin ma mima yenya napa sawo ta. Riita nona wochir: napa yen sawo: Jisas riitaba eeta God riita hisiiri, rii eeta ha ma yechi jas rii eeta tawa ma yechi jas.
43 Eyey piirapet ye riina majin wor. Ye eecha wor: eyey ma ye riina hiki siitiichinyey, yechi kapasek boboyen riiti hapaga tawa hik kwoyava yakiita.

AKAR BIISH TAWA MA YE HOLI SPIRIT RIINA YAR

44 Pita riita majin batarek, eeta Holi Spirit rii eyey maji meejitar ma yechak sakar.
45 Jisas riina hiki siitiichichar Ju ma yecha Pita riitaka Jopa akamak heechi yari, ye hechi henebarabor. God riita riiti Holi Spirit akar biish tar ma harek, gwotii powubarek, eena henebarabor.
46 Yecha meejir ye akar akar maji ba ye tarin, ye God riiti hin eena yesokwatar. Worek, Pita rii eecha wor, “Nota eeta Holi Spirit riina yarega, yecha eechaba yawa.
47 Kapo nama uku yeechi tawa ukun yenya anachekekiita?”
48 Worek, riita wochirek, Jisas Kraist riiti hik yenya eeka uku yeechitar. Worek, ye riina woher: “Miin notaka yadii ameda eecha takiita.”

11

PITA RII JERUSALEM AKAMAK MAJIN SAWOR

1 Aposel ye Jisas riina sumowutar yaka kumwoy ye, eyey Judia nosapek tari, ye meejir eeta akar biish tar ma, ye God riiti majin meejitar.
2 Worek, Pita rii Jerusalem akamak yo ir. Irek, sapin dagiiken hikitar ma ye riina o maji bar.
3 Eecha wor, “Miita i yechaka eecha otii atari, yechi maba sapi saka dagiirek.”
4 Worek, Pita riita eyey boboy sokwarin eena yenya sawotar.

5 Rii eecha wor: “Ada Jopa akamak God riina maji batarek
sukwiyar. Sukwiyarek, ada her ner tagwarek, harapa
siivatabin subu yepa yepa neekichi heechirek, ya saka adak
bana bana yir.
6 Bana bana yirek, ada nosapek tawa kiya, yogwosii, hopo,
apo yenya hehar her.
7 Worek, ada ayan meejir. Aya ana uwar, ‘Pita na sokwa
sowakwochi na a.’
8 Worek, ada eecha wor, ‘Yaho, God. Kapasek kiya eeji
kujak ada keena akasakech.’
9 Worek, nereka tar aya kawka eecha wor, ‘Eyey boboyen
God riita riita otiiri, eeta kepi boboy. Mii boyewak eena
eecha wocho?’
10 Kawka piiriichar otiir. Otiichi sii eeta howuk nerek ir.
11 Ma por wochirek, eeta nedii ma piiriichar ye Sisaria
akaman heechi i ada tar eemebak iibak iyarer.
12 Iyarerek, Spirit riita ana eecha wor, ‘Yechaka eecha na i.
Opoche siitii siitii siitabakech! Worek, diita 6 yaka kumwoy
ye adaka Sisaria akamak eecha ibatar. Ibatarek, i Konilias
riiti akak iyarer.
13 Iyarerek, riita nona eecha wor, ‘Ejel poren riiti aka wok
siitiitarek, rii her. Herek, ejel rii riina eecha wor: Miita
ma kawen na heechinak, Jopa akamak sa i Saimon riina
wochanak, rii sa diika ya. Riiti akar hi pochi eeta Pita.
14 Riita miina maji batanak, kwota meejitanak, miiti mag-
win yenya yesokwa yichikiita.’
15 Worek, ada yenya maji batarek, eeta Holi Spirit yechak
sakatar. Nona tasiir nediik sakarega yenya eechaba sakatar.
16 Otiirek, ada inyakak hikir Jisas riita bar majin. Rii eecha
wor, ‘Jon riita ukuk uku yeechitar. Kwona Holi Spiritek uku
yeechi tar.’
17 Worek, eeta geenyik siir eeta nedii God riita nona har
boboyen God riita akar biish tawa ma yen eechaba har.
Nota Harapa Ma, Jisas Kraist, riina hiki siitiichirek, God riita
Spiriten nona harega, rii akar biish tawa ma yenya eechaba
har. Wowak, ada nama God riiti nobon dasiipiito.”
18 Worek, yecha riita bar majin meejichi yecha yechi op
majin kujan diimiichi God riiti hin yesokwatar. Ye eecha
wor, “Nota hecho God riita akar biish tawa ma yenya yechi
inyakan dareboyechi yesokwa yichi tawa boboyen habar.”

ANTIOKATAR JISAS RIINA HIKI SIITIICHICHAR MA

19 Stiven riina sowakworek Jisas riina sumowu tar ma
yenya kikirepoyerek, yecha eyey nosapek heechi i ye yatar.
Jisas riina sumowu tar ma kaw ye Pinisia nosapek, Saipras

nosapek, Antiok akamak icharek, Ju ma yechaban God riiti
majin yenya sawotar.
20 Worek, hiki siitiichichar ma kaw ye Saipras ma, Sairini
ma yecha Antiok akamak ichiniga akar biish tar ma yenya
Harapa Ma, Jisas, riiti hadabas majin sawotar.
21 Eeta Harapa Ma riiti hapaga pawa yechaka eecha tarek,
nokwapa nokwapa ma mima yecha Jisas riina inyaka dare-
boyechi hiki siitiichir.
22 Worek, diita maji sii Jerusalem akamak Jisas riina
sumowutar ma yechaka eecha yar. Yarek, ye meejichi ye
Banabas riina Antiok akamak heechirek ir.
23 Worek, riita i yar her God riita eeta ma miman rukusi-
itarek, riita kwoya hikirek. Kwoya hiki chiniga riita yenya
kiyapotar. Riita eecha wor, “Na kwota anabeyichi na siitii
ta. Jisas riiti nobon na sumowu ta.”
24 Banabas rii eeta ma kepi. Eeta nedii nokwapa nokwapa
ma mima ye eeta Harapa Ma riiti nobobak eeka siir.
25 Worek, Banabas rii Tasas akamak Sol riina yeshaken
eena ir.
26 Riita riina yesha hechi rii riina Antiok akamak yeechi
yayar. Yeechi yayarek, piir sukwiya pochi piir nokwapa
nokwapa Jisas riina sumowu tar ma mima yenya yaya
yichi maji pokii tar. Antiok akamak mapo Jisas riina hiki
siitiichichar ma yenya habatar eeta Kristen ma.
27 Eeta nedii piirapet ma kaw ye Jerusalem akamak heechi
Antiok akamak ir.
28 Ma por riiti hi Agabas, rii siitii Holi Spirit riiti hapaga
pawa takiikiisiirek, eecha wor, “Eyey eem harapa eechin
hakiita.” Worek, komas Klodias rii harapa aka tabo yima tar
nediik, eeta eechi ha tawa boboy eeta nediik yar.
29 Worek, eeta Kristen ma ye eecha hikitar yecha Judia
nosapek tar yechi yaka kumwoy yenya kiyatayekin hikitar.
30 Hikichi otiir. Yecha yan yeechi Banabas, Sol piiriina
harek, piir yeechi ye iniga Kristen hehar tar ma yenya har.

12

KRISTEN MA YENYA KIKIREPOYER

1 Eeta nedii aka tabo yima Herot rii Kristen ma kawen
kikirepoyetar.
2 Riita Jems, Jon riiti yakan, riina eekik sowakwor.
3 Otiirek, Ju ma ye inyaka kwoya hikitar. Kwoya hiki tarek,
Herot rii meejichi rii Pita riina pokok jir. Yis Biish Tar Gey
nokusha ar nediik riina poko jir.
4 Riina poko jirek, Herot riita otiirek, 16 ow ana pichar ma
yen hisiirek, ye eeta Pita riina siitii kowu tar. Herot rii eecha

hikitar. Pasova nedii hamanak ada Pita riina ma mima yenya
geenyik mukuchikiita.
5 Worek, Pita riita poko ji tarek, Kristen ma ye riina God
riina harapa maji batar.

PITA RIINA POKO JICHARIN HEEMAR

6 Herot riita Pita riina ma mima yen geenyik mukuchiken
hikitarek, mashi niy pochi Pita rii o ana pichar ma yechak
tar. Ow ana pi ma upurus piir por yokwak por yokwak
siitii kowutarek, Pita rii nediik watar. Ain poko upurusek
jichi seechitar. Siitii kowu tar ma upurus piir poko ji aka
nuberejak siitii kowu tar.
7 Worek, Harapa Ma riiti ejel heechirek yarek, eeta eemek
ameya ya saka higa okoreerek, rii siitiitar. Worek, ejel rii
Pita riina tiimiinan neekichi cheyer. Rii eecha wor, “Na
ameya sokwa.” Worek, riiti tapak tar ain poko sii eeta saniga
heemachi sakar.
8 Worek, ejel rii eecha wor, “Siivatabi hehar giiriichi yatii
na ruwuchi.” Pita rii meejichi otiirek, ejel rii riina kawka
wor, “Miiti maba saket na ruwuchi adaka na ya howoshi ik.”
9 Pita riita meejichi riina sumowuniga piir poko jichar aka
heechi i geenyik yarer. Worek, Pita rii eecha iri rii eecha
hikir kapo ada sukwiyato. Ana otiichuwa boboy kapo boboy
siikenekasakech?
10 Piiriita ya mapo siitii kowutar ma piiriiin heechi saya
ir. Iri, komas siitii kowu tar ma piirin i heechi iyarebar.
Iyarebari i harapa akama ichawa ain nuburejak i yarer.
Worek, eeta nubureja sii saniga tagwarek, heechi ir. Worek,
i piiriita nobo chegiik i ejel rii Pita riin heechi rii ir.
11 Eecha otiirek, Pita rii riina otiichir boboyen hikichi
eecha wor, “Apa ada hikitu ana otiichuwa boboy eeta boboy
siiken. Eeta God riita riiti ejell ana heechirek yarek, rii ana
Herot riiti hapaga boboyen ana heemachir.”
12 Rii diita boboyen hikichi rii Maria siiti akak ir. Sii Jon
Mak riiti awi. Siiti akak nokwapa nokwapa ma mima ya
yopo yichi God riina batar.
13 Batarek, Pita rii siiti aka nuburejak siitii geenyik siitii
hapaka tarek, wakasa mima pochi, siiti hi Roda, sii meejichi
nuburejak yar.
14 Sii yaniga siita Pita riiti ayan meejichi sii inyaka kwoya
hikichi sii aka tagwakasakech sii awasen heechi kawka iri
eecha wor, “Pita rii kata geenyik siitiito.”
15 Ye meejichi siina eecha wor, “Na hiki shato.” Worek,
sii awasen eecha wor, “Ada hewa rii siitiito. Ada woshepi-
ikasakech.” Ye eecha wor: “Kapo riiti mayi?”

16 Ye eecha batarek, Pita rii way kawka nuburejan siitii
hapakar. Worek, yecha nuburejan tagwachi riina hechi
henebarabor.
17 Worek, rii riiti tapan ye yowuchi anacheker. Worek,
rii Harapa Ma riita riina poko ji akak heechitar majin eena
yenya sawor. Rii eecha wor, “Ada bawa majin Jems riina,
akar yaka kumwoy yenya, napa sawo ta.” Eecha wochi rii
akar eemek ir.
18 Uhadiirek Pita riina siitii kowu tar ma yecha Pita riina
hipurek, yecha nyegerabochi ye yesha tar. Ye eecha wor,
“Pita kapo siitak tawa?”
19 Herot rii meejichi Pita riina yesha chishi majin yenya
wochar. Worek, yecha riina yesha hipiirek, Herot rii Pita
riina siitii kowutar ma yenya majin awasen woher. Wohe
hamachi rii yenya pi sowakwo majin akar o ana pichar man
worek, ye ya yenya pi sowakwor. Worek, Herot rii Judia
nosapek heechi Sisaria akamak i siir.

HEROT RII HAR

20 Herot rii Taia akamak tar ma yenya Saidon akamak tar
ma yenya inyaka kwotayer. Worek yecha ya yopo wuchi
Herot riitana hek ir. Irek, yecha Blastas riina majin m apo
bar. Barek, Blastas rii meejichi riita yechaka eecha hikitar.
Blastas rii Herot riiti akaman akan hehar kowu tar ma.
Worek, yecha Herot riina heken ir. I hechi riina wopi kepi
sii majin wor. Yecha Herot riiti nosapek i aboboyen tokotar.
Eena i wopi kepi sii maji bar.
21 Worek, Herot rii mashi yadii pochin hisiichiniga rii riiti
kwoya hechawa siivatabi keyapochichi i harapa worebeyek
yo yir. Rii yi yenya harapa maji gworon bar.
22 Barek, ma mima meejichi ye eecha harapo wor: “Dii rii
makasakech. Rii eeta god.”
23 God riiti ejell Herot riina ameya pichirek, rii sakar. Riita
God riiti hin saka habatarek, eena pichirek sakar. Wayawaya
riiti bii takiikiisiitarek riina chi har.
24 Worek, God riiti maji harapa sokwarek, akar akamak
eyey i ye yar.
25 Banabas, Sol piir piiriiti yo hamachi piir Jerusalem
akamak heechi ir. Piiriita Jon Mak riina yeechi ye eecha ir.

13

BANABAS SOL PIIRIINA HISIICHIREK, PIIRIITA IR

1 Piirapet ma kaw tisa ma kaw ye Antiok Kristen ma
yechaka eecha tar. Diitata. Banabas, Simion (riina eecha
habatar, Kehapa), Lusias (riiti nosap Sairini), Maneyen (Rii
Herot riiti akak eeka sokwar), Sol yecha tar.

2 Yecha God riiti hin habatar nedii ye aboboy saka atarek,
eeta nedii Holi Spirit rii yenya wor, “Banabas, Sol piiriina na
yeechi saniga heechi ada yenya hisiir yon heechinak sa i.”
3 Worek, yecha aboboy saka atarek. Yecha God riina
maji batarek, ye yechi tapan piiriina howuk seechi piiriina
heechirek ir.

PIIRIITA SAIPRAS NOSAPEK IR

4 Banabas, Sol piiriina Holli Spirit riita heechirek irek,
piiriita Selusia akamak iniga jabiirek ye ichi Saipras nosapek
i ir.
5 Piir Salamis iyarechi piir Ju ma yechi Lotu akak iyarechi
God riiti majin sawotar. Jon rii piiriitaka tarek, piiriina
kiyapo tar.
6 Worek, yecha eyey nedii kwowuk chishiniga i Pepos
akamak iyarer. Iyarechi ye ma por riin her. Riiti hi Ba-Jisas.
Rii eeta Ju ma. Rii siiga kapa otiitar ma, keyap map otii tar
ma. Riita mayama piirapet eecha habatar. Rii woshepii tawa
piirapet.
7 Rii Sesias Polas, harapa gavman ma, riiti nareboy. Sesias
Polas rii harapa inyaka hikitar ma. Riita Banabas, Sol
piiriina uwar. Rii God riiti maji meejiken eena piiriina uwar.
8 Uwarek, Elimas (Grik hi eecha habatar: Ba-Jisas), rii siiga
kapa otii tar ma, rii piiriina uwa yeechi anachekek otiir.
Rii harapa gavman ma riiti inyaka wopun dareboyiken riin
otuii otii her. Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen riita
magiirechiken eena otii otii her.
9 Worek, Sol (riina eecha habatar, Pol) rii Holi Spirit riina
takiikiisiirek, riita siiga kapa otii tar man miy he siitiichi
eecha wor:
10 “Mii Gaba riiti yikapwa. Mii boboy kepin o ana pichawa
ma. Miiti kapasek yo otii tawa boboy miitak takiikiisii
siitiichichu. Harapa Ma riiti omutiik majin mii yeechiniga
woshepii majik heechitu.
11 Apa Harapa Ma riiti tapa eeta saka miina pinyak
miiti miy dumukiita. Apa ameda saiinak, mii yama saka
hewak.” Worek, ameya riiti miy dumuri saka herek.
Worek, rii chishitarek, rii riiti tapak neeki tawa man nobon
mukuchiken eena yeshatar.
12 Worek, eeta harapa gavman ma rii otiir boboyen eena
hechi rii Jisas riina hiki siitiichir. Harapa Ma riiti maji
pokiitawa majin meejichi rii henebarabor.

PISIDIA NOSAPEK IR

13 Worek, Pol riita riiti nareboy yechaka Pepos akamak
heechi jabiirek ir. Irek, Pega, Pampilia nosapek tarek,
iyarerek, Jon rii piiriina heechi rii Jerusalem akamak ir.

14 Worek, piiriita Pega akamak heechi Antiok akamak,
Pisidia nosapek tari, piir eeka iyarer. Iyarerek, Sabat sii tar
nediik, Sarere, piir Ju ma yechi lotu aka i yir.
15 Worek, lotu ma ye Moses riiti lo majin piirapet riita keyir
majin kadii hamarek, lotu tar ma ye piiriina maji wochirek
ir. Eecha wor, “Yaka kumwoy, kicha ma mima yenya kiyapo
majin baken taney, ii na ba.”
16 Worek, Pol rii sokwa siitiichi rii riiti tapak ye yo wuchi
maji yesokwa bar. Rii eecha wor:

“Isrel ma kwona, akar ma kwona God riiti hin yesokwa
tawey, ana na meeji!
17 Diita Isrel ma yechi God rii noti wayegan hisiichi yenya
otiichirek, ye yaya how ma Isip nosapek tari, ye sokwa
hapaga siir. Siirek, God riita riiti hapaga pawak yenya Isip
nosapek tarin yeechiniga akar eemek ye ir.
18 Ye irek, 40 sukwiya eecha tarek, God rii yenya bii nomu
mayaka yatar.
19 Worek, rii 7 mamu akama saniga saniga ma Kenan
nosapek tari yenya pi hamar. Pi hamachi, rii yechi nosapen
riiti ma yenya har.
20 Harek, ye 450 sukwiya eeka tar. Worek, riita jas ma
yenya har. Worek, yecha tarek, Samyuell sokwarek piirapet
siirek, ye eeta hamar.
21 “Worek, ye God riita yenya aka tabo yiman haken eena
woher. Woherek, Sol, Kish riiti yikapwa Bensamin riiti neja,
God riita yenya har. Harek, 40 sukwiya rii siitii kowutar.
22 Worek, God riita riina bokoneechi rii Devit riina aka
tabo yima heechir. God riita ma yenya Devit maji kawen
eecha wor, ‘Ada yesha her Devit, Jesi riiti yikapwa, riina ada
kwoya hecho. Eeji inyakak tawa boboyen riitapa otiikiita.’
23 Worek, God riita Jisas, Devit riiti heja, riina Isrel ma
yenya yesokwa yichi tawa ma otiir. Rii mashi wocharin eena
otiir.
24 “Jisas rii saka yatarek, Jon rii Isrel ma mima yenya
sawotar. Eecha wor: ‘Kwoti kapasek boboyen na magi-
irechichi na uku yeetii poy.’
25 Jon rii ha nedii bana vbana tarek, rii ma mima yenya
eecha wor, ‘Kwo boy kapo ana shecha hikitu? An diita
kwota kowu tawa makasakech. Na he! Riipa ana komas
yakiita. Yanak, ada kubuchey boboy tawak, riiti sun an saka
heemakiitawak.’ ”
26 Pol rii kawka eecha wor, “Eeji yaka kumwoy, Ebraham
riiti neja, ana na meeji. Akar ma kaw God riiti hin yesokwa
tawey, ana na meeji. Nona diita yesokwa yichi tawa majin
heechirek, yar.

27 Worek, Jerusalem akamak tawa ma ye yechi harapa ma
ye eecha hikitar: Jisas rii yesokwa yichi tawa majasakech.
Wowak, yecha piirapet yechi majin eyey Sabat nediik kadii
tarin ye hikikasakech. Wowak, yecha Jisas riina dagiir poy
hamarek, ye piirapet yecha bar majin woyik eecha siir.
28 Yecha riina sowakwori, rii kapasek boboyeka saka tarin
riina sowakworek. Worek, yecha Paiullat riina woher, riina
sowakwok.
29 Eyey mashi keyir majin riina batarin, yecha eyey yesok-
warek mek ji siitiichi tarin ye yeechi ye i tiiriimok chir.
30 Tiiriimok chirek, God riita riina otii saniyeechi yesok-
war.
31 Yesokwarek, kata ma ye mashi riitaka Jerusalem aka-
mak, Galili nosapek, ichar yo tarek, ye riina her. Her
boboyen apa yecha Isrel ma yen sawoto.

32-33 “Worek, sicha diika yawey, God riiti hadabas maji
kepin sawo taken, eena yawa. Kata otiina boboyen God riita
noti wayega mashi wocharin, rii eeta nona otiichir. Nota
noti wayega yechi neja eena nona otiichir. Rii Jisas riina
yesokwar nobok nona eeka otiichir. Sam 2 majik keyiri
eecha wocho: ‘Mii eeji Yikapwa. Apa ada miiti Apoko.’
34 God riita diita riina saniyeechi yesokwa tawa majin
kwopa sii tawa eem rii kawka i kwopa siikasakech. Wowa
majin rii eecha wor: ‘Kata boboyen ada Devit riina hak
wokwona hakiita!’
35 Akar mashi keyir maji eecha wocho, ‘Miitana sumowu
tawa wakasa ma kepi riin miita nobon egesiinak, riipa
kwopa siikasakech.’
36 Devit riita eeta nediik tari, rii God riiti inyakak tar
boboyen otiir. Otiirek, Devit rii har. Harek, yecha riiti
wayegan bana bana tar tiiriimok chir. Chirek, riita kwopa
siir.
37 Wowak, kata ma riina God riita saniyeechi yesokwa tari,
riita saka kwopa siitarek.

38-39 Eeji yaka kumwoy, kwotya eyey eena napa he. Nota
Jisas riiti hik diita noti kapasek boboyen kwoyava ya tawa
nobon eena kwona sawoto. Kwota na henyak na hiki ta:
Kwoti kapasek boboyen Moses riina har lo sii saka kwoyava
yarek. Kwo Jisas riina hiki siitiichinyey, iipa kapasek boboy
riipa kwoyava yakiita.
40 Wowak, na ow poy sii ta. Piirapet yechi maji iipa kwotak
yanakech. Ye eecha wor: ‘God riita eecha wor:
41 Wosaboy tawa ma kwo na he! Na kayek heneba rabochi
ha! Kata yon ada kwoti nediik otii tawey, eeta boboyen ma
por rii kwona geenyik mukuchinyey, kwopa saka eena hiki
siitiichikiitawak.’ ”

42 Worek, Pol, Banabas piir Ju ma yechi lotu akan
heechirek otiiri, ma ye piiriina woher, “Ki komas Sabat
nediik yanak, diita majin ki kawka napa ba.
43 Ma mima ye yechi otu akan heechi iri, yecha Po, Banabas
piiriina sumowur. Nokwapa nokwapa Ju ma ye nokwapa
nokwapa akar biish ma ye, Ju ma yechi majin sumowutari,
ye Pol, Banabas piiriina nobok i sumowu ir. Irek, Apose piir
yenya maji eecha wochiniga yenya kiyapo majin bar. Eecha
wor, “God riiti rukusii tawa boboyek eeka na ta.”

44 Worek, komas Sabat nediik nokwapa nokwapa akamak
tar ma ye God riiti majin meejik yar.
45 Yarek, Ju ma ye nokwapa nokwapa ma mima yen hechi
kapasek hikichi yecha inyaka kwotayer. Kwotayechi ye Pol
riita bar majin o otii maji bar. Ye riiti hin kapasek habar.
46 Worek, Pol, Banabas piir anabeyichi harapa eecha wor,
“Sicha God riiti majin Ju ma kwona geenyik mapo bak.
Batawak, kwo nasowoye tawak, kwo eecha wocho: “Nota
keena saka eechaba eechaba tawa boboyen yakiitawak.’
Wowak, nota kwona heechi akar ma biish tawa ma yechaka
eecha ikiita.
47 Diita majin eeta Harapa Ma rii nona har,
‘Ada kwona otiichirek, kwota, akar biish tawa
ma yechi habak siikiita.
Ada otiichirek, kwota Ju ma eeta eyey nosap
tawa mas yenya yesokwa yichi tawa nobo.’ ”

48 Akar biish tar ma ye diita maji meejichi yechi inyaka
kwoya woy hikichiniga God riiti majin yesokwatar. Kata ma
yen God riita hisiiri, ye Jisas riina hiki siitiichir.

49 Worek, Jisas riiti maji kata eemek i ye yatar.
50 Worek, Ju ma ye eeka tari ye akama harapa tar
ma, God riina hiki siitiichichar mima yechi inyakan dare-
boyer. Worek yecha kikirepoy otii tawa boboyen eena tasiir.
Worek, piirina yeechi kata eemek rabor.
51 Worek, Aposel ye yechi yatii cheren pupoyechi Aiko-
niam akamak ir.
52 Worek, Kristen ma ye tari Holi Spirit yenya takiikiisiirek,
yecha inyaka kwoya hikir.

14

POL, BANABAS AIKONIAM AKAMAK TAR

1 Aikoniam akamak eechaba kawka otiir. Pol, Banabas piir
Ju ma yechi otu akak i maji sawotarek, nokwapa nokwapa Ju
ma ye, akar biish tar ma yechaka Jisas riina hiki siitiichichar.

2 Worek, Ju ma kaw ye saka hiki siitiichirek. Ye kapasek otiichiniga ye akar biish tar ma yechi inyaka wopu dareboyer. Dareboyek, ye yechi yaka kumwoy yenya inyaka kapasek hkir.

3 Worek, aposel piir eeka tar eemek harapa kadii siirek, riiti majin siitii anabeyichi sawotar. Sawotarek, God riita mukuchir piiriita bar maji eeta omutiik siiken. Hapaga tawa pawan piiriitaka tari, piir wopu dareboy tawa boboy, henebarabo tawa boboyen otiir.

4 Ma mima ye saniga saniga yi hiki ye itar. Ma kaw ye Ju ma yechi inyakak hikitar. Kaw Aposel yechi inyakak hikitar.

5 Worek, akar biish tawa ma, Ju ma, harapa ma, yechaka Aposel piiriina kapasek boboyen yenya papak rabo tawa bbobyen otiiken eena hikir.

6 Worek, Aposel piir meejichi ppiir heechi Laikoniam nosapek ir. Bana bana tar akama, piiriiti hi Listra, Debi eeka ir.

7 Irek, piir eeta hadabas maji kepin sawotar.

POL, BANABAS LISTRA, DEBI AKAMAK TAR

8 Piir Listra akamak tarek, ma por rii riiti yatii kapasek tarek eena yichar. Yimowurek, riiti yatii kapasek siir. Rii chishi ye kiasakech.

9 Rii Pol riiti majin meejir. Meejitarek, Pol rii her riina otii kepi siiken hiki siitiichir. Worek, Pol riita riina hehar her.

10 Hechi harapa aya wor: “Na sokwa yatii piitiichi siitii.” Worek, ma rii meejichi durapowuchi saka siitii chishir.

11 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye Po riita otiir boboyen hechi ye yechi Likionia majik eecha wor, “Eeta sikiyawas ye mak siirek, ye notaka saka yar!”

12-13 Ye Banabas riina habar, Sus. Ye Po riina habar, Hemis. Worek, Sus opelen otii tar ma rii bullamakawen keyapo chichi eecha yeechi yayaniga akaman nuburejak yayar. Sus riiti aka saba yepak tar. Opelen otii tar ma rii ma mima ye Banabas, Pol piiriina poy poyeken hikitar.

14 Banabas, Pol piiriita yecha otiiken otiitar boboyen hechi piir piiriiti siivatabin woyarechi piir eeta ma mima yechi nediik i harapa uwar.

15 Eecha wor: “Boyewak kwo jecha otiito? Sicha kiki ma ta! Kwota tawabaga eecha tawa! Sicha God riiti hadabas majin sawoken eena yar. Kwo kapo diita kubuchey boboyen magiirechichi eechaba eechaba takiitawa God riitak kwo dareboyeken eena sicha yar. Riita neeren otiir, nosapen otiirek, soma kwotii tawa harapa pan otiirek, eyey boboyen eeka tarin riita otiir.

16 Mashi God riita ma mima yenya heechirek iri, yecha
keena ichar nobok woyek ir.
17 Worek, God riita mashi, apa eechaba eechaba ma mima
yen mukuchichu rii eeta kepi otii tawa God. Riita nona
otiichichawak, wayevatawak, nowo saga kepi sokwatawak,
aboboyen hatawak, kwoti inyaka kwoya hikitu."
18 Aposel piir diita maji worek, ye kawka poy poyeken
eechaba hikitar. Piir harapa maji wochi yen anacheker.

YE POL RIINA PAPAK RABO TAR

19 Ju ma kaw Antiok akamak, Aikoniam akamak tari, ye
heechi yar. Heechi yaniga, ye Laistra akamak tar ma mima
yechi inyakan dareboyechi Pol riina papak rabo pichi riina
sabak nekii rutii i seechir. Otiichi yecha hikir rii siiken har.
20 Worek, Jisas riina hiki siitiichichar ma ye riitak yopo
yirek, worek, rii sokwa heechi harapa akamak ir. Komas
yadii rii, Banabas riitaka eecha Debi akamak ir.
21 Irek, Po, Banabas piiriita hadabas majin Debi akamak
sawotar. Sawotarek, nokwapa nokwapa ma mima Jisas riina
hiki siitiichir. Worek, piir heechi Listra akamak awasen ir.
Iri, Aikoniam akamak ir. Iri, Antiok akamak ir.
22 Piir Kristen ma mima yenya i hapa hachi kiyapowur.
Yecha God riiti nobo omutiikek iken eena kiyapowur. Piir
eecha wor: "Nota Harapa God riina sumowuk otii tawey,
nokwapa nokwapa nomoya tawa boboy notak yakiita."
23 Eyey akamak ma mima ye ya yopo yicha tari piir Kristen
man hehar tar ma yenya hisiir. God riina maji bak otiiri piir
akasakech. Worek, eeta Jisas riina yecha hiki siitiichirin piir
Jisas riiti tapak yenya har.

POL, BANABAS PIIR ANTIOK AKAMAK AWASEN IR

24 Worek, piir Pisidia nosapek i yar hamachi iri Pampiia
nosapek eeka i yarer.
25 Worek, piir God riiti maji Pega akamak sawotar. Worek,
piir Atelia akamaka ye ir.
26 Irek, jabiirek iyarechi heechi Antiok akamak awasen
ir. Mashi eeta akamak Kristen ma ye piiriina God riiti yon
har. Wochiniga eecha wor: "Kinya, eeta God riiti tapak how
hawa. Riita kinyapa heharekiita." Piir diita yo hamachiniga
Antiok akamak kawka yar.
27 Piir Antiok akamak iyarechi worek, Kristen ma mima
ye ya yopo wuchi yir. Yirek, piir eyey God riita piiriitaka
otiir yon eena yenya sawotar. Piir yenya eecha wor: "God
riita hiki siitiichichawa nobon akar biish tar ma, yenya
tagwachir."
28 Worek, piir Jisas riina hiki siitiichichar ma yechaka
eechaba eechaba tar.

15

KRISTEN MA JERUSALEM AKAMAK YA YOPO WUCHI YICHAR

1 Ma kaw ye Judia nosapek heechi Antiok akamak ir. Iri, yecha majin tasiichi Kristen ma mimayenya eecha wor, “Moses riiti lo maji eecha wocho: kwota sapi kawen na diigii rabo. Kwona diigii rabonan siiney, God riita kwona yesokwa yichikasakech.”

2 Pol, Banabas ye meejichi yenya harapa o majin bar. Awasen awasen majin bar. Worek, Kristen ma yecha ba bachi eecha hikichinga Pol, Banabas piiriitaka anadii maka eecha majin ye iken hisiir. Ye Jerusalem akamak iken, diita majin apodiigiik, Aposel yenya, Kristen hehar tar maka diita majin baken, eena hisiir.

3 Kristen ma mima yecha yenya heechirek ir. Yecha nobon icharek, ye Pinisia nosapek Sameria nosapek ichar. Icharek, ye sawotar akar biish tar ma ye God riiti nobon sumowu tar. Worek, Kristen yaka kumwoy ye meejichi yechi inyaka kwoya hikitar.

4 Yecha Jerusalem akamak iyarerek, ya yopo yichar ma, Aposel, Kristen man hehar tar ma ye yechaka tapa neekiichi woshiar. Yecha yarek, akar ma yenya yecha God riita yechaka otii mukuchir yon eena sawotarek, ye eechaba yenya woshiar.

5 Worek, Perisi ma kaw ye Jisas riina hiki siitiichir. Yecha eecha wor, “Yecha sapa Moses riiti lo maji sumowutanak, sapi kawen sapa diigii rabo.”

6 Worek, Aposel ye Kristen man hehar tar ma ye diita boboyen hiki taken eena ya yopo wuchi yichar.

7 Yecha harapa gworo o maji batar. Batarek, Pita rii sokwa wor: “Eeji yaka kumwoy, kwo hikitu mashi ada kwotaka tari God riita ana hisiir. Akar biish tar ma yenya God riiti hadabas majin sawoken, yecha kapo meejichi Jisas riina hiki siitiii chiken eena ana hisiir.

8 God riita eyey ma yechi inyaka wopu eyey hecho. Hechawak, riita nona Holi Spirit riina hatarega, rii akar biish tar ma yenya eechaba har. Harek, God riiti inyaka eeta nona mukuchichu.

9 Nona otiichinyak, yenya saniga otiichikasakech. Yecha Jisas riina hiki siitii chiri, God riita yechi kapasek boboyen kwoyava yeechir.

10 Wowak, apa kwo boyewak God riiti inyaka kwotayechik otiito? Kwo Kristen ma yechi magiiren harapa nomo yatawa boboyen boyewak how yichitu? Mashi noti wayega, ye apa notaka Moses riiti lon kiyakasakech.

11 Yaho. Nota hiki siitiichichawey, Harapa Jisas riiti yeyada
nona rukusiitawa boboyeba eeta nona yesokwa yichitawaga
yenya eechaba yesokwa yichitu."
12 Worek, ma mima ye meejichi maji awasen saka barek.
Worek, Pol, Banabas piir God riita piiriitaka otiir heneba
rabo tawa boboyen akar biish tar man otiirin eena sawotar.
13 Piir maji ba hamarek, Jems rii sokwa wor: "Yaka
kumwoy, ana na meeji!
14 Saimon Pita rii apa nona eecha wor, God riita nona
mukuchir riita akar biish tar man rukusiibato. Akar biish
tar ma kawen yechaka tawey, God riita yenya hisiichi yanak,
eeta riiti.
15 Piirapet yechi maji eechaba wor, mashi keyir maji eecha
wocho,
16 'God rii eecha wor: Komas anapa way kawka
yakiita.
Yanak, Devit riiti aka sakarin ada ya otii
yesokwakiita.
Eeta aka boboy kapasek tawey, ada akaren
yeechi otiikiita.
Ada eena kawka otiichi yesokwakiita.
17 Wonyak, akar ma ye God riina yesha hekiita.
Kata eyey ma yen ada habari, ii siiken ye
riina yeshaniga hekiita.'
18 Eeta God riita diita majin wor. Riita diita boboyen
mashi geenyik wor!"
19 Worek, Jems kawka eecha wor, "Ada eecha hikitu
opoche kata ma ye God riina dareboyechichawey, yenya
nota yon kawka hatanakech.
20 Wowak, nota na jeyn wochinak, sa i. Yecha opoche
yecha sikiyawas hatar aboboyen, kapasek tarek, atanakech.
Ye opoche akar miman anesmesherotanakech. Ye opoche
kiya pika taney opoche atanakech. Pi opoche atanakech.
21 Moses riiti lo majin eyey Sabat nedii mashi na apa lotu
akak eechaba eechaba kadiitar. Riiti maji eyey akamak
sawoto."

YECHA KRISTEN MA YENYA JEYBN HEECHIREK IR

22 Worek, Aposel ye, Kristen man hehar tar ma ye, ya yopo
yicha tawa ma yechaka hikichi ma kawen yechaka tarin
yen hisiir. Hisiichi Pol, Banabas piiriitaka Antiok akamak
iken eecha heechinak iken hikir. Yecha Judas (riina eechaba
habatar, Basabas), Sailas piiriina hisiir. Kristen ma yaka
kumwoy yecha hikitari, piiriina kepi tanaga eecha hikitar.
23 Worek, ye jeyn keyichi heechirek yechak ye ir. Eeta jey
maji eecha wor: "Eeta Aposel ye Kristen man hehar tawa ma

ye kwoti yaka kumwoy yechaka diika tawey, no eyey akar
biish tar ma Antiok akamak, Siria nosapek, Silisia nosapek
tari, nota kwona woshiato.
24 Nota meejir noti ma kaw notaka tari, ye heechi kwotak
eecha irek, kwon maji kaw wor. Kwo meejichi kwota bii
nomuyar. Worek, diita heechi ir ma no yenya saka maji
bachirek irek.
25 Worek, no ya yopo wuchi yichar. Yicharek no hikitar
ma kawen nota hisiichi heechinak kwotaka eecha ikiita. Piir
noti apoma Banabas, Pol piiriitaka eecha ikiita.
26 Piir Harapa, Jisas Kraist riiti yon otiitarek, piir kapasek
yon otiir ma yen saka akiitarek.
27 Worek, no Judas, Sailas piiriina kwotak heechuwak
ichu. Piirita inyak, diita keyiwa majin kwona piir eechaba
sawokiita.
28 Eeta Holi Spirit rii notaka hikitu nomuyatawa boboyen
no kwona saka hakiitawak. Diita boboyen na otii ta:
29 Kwo sikiyawasen yaya yopo wu tawa aboboy kwo
opoche atanakech. Pi opoche atanakech. Kiya pika
taney opoche atanakech. Akar miman opoche anemesh
rokotanakech. Kwo eecha otiinan siiney, kwo yo kepin
otiikiita.”
30-31 Jeyn ye ichar ma ye heechi Antiok akamak ir. I ye
worek, hiki siitiichichar ma ya yopo wuchi yirek, ye yenya
jeyn har. Harek, ye eena kiyapo maji kadiichi yechi inyaka
kwoya hikir.
32 Judas, Sailas piir piirapet tarek, yaka kumwoy yen majin
sawotarek, ye meejichi yey hapaga siichi siitiitar.
33 Piir eeka i kaw tarek, yaka kumwoy ye piiriina
heechirek irek, yechi sugu wopuk eeta kepi tarek, wochirek
ir maka piir awasen eecha ir.
34 (Silas rii iken hiki hipurek, rii eeka siir.)
35 Worek, Pol, Banabas piir Antiok akamak siir. Piir
nokwapa nokwapa anadii maka God riiti majin sawotarek,
maji pokiitar.

POL RII BANABAS RIIN HEECHI IR

36 Komas Pol riita Banbas riina eecha wor, “Sicha heechi ik.
Kata akama sicha mashi God riiti majin eeka sawotari, sicha
yaka kumwoy howushi hek. Kapo ye boyen otiito? Kapo ye
kepi tawa?”
37 Worek, Banabas rii eecha hikitar sicha Jon Mak riina
yeechi nota eecha ik.
38 Wori, Pol rii meejichi rii hikiri saka kepi hikirek, eena rii
bokonar. Bokoneechi rii eecha wor: “Mashi rii saka sichaka
eecha icharek. Rii saka yo sichaka eecha i otiitarek. Rii
Pampiia akamaka sinya eeka heechi rii awasen ir.”

39 Worek, piiriita inyaka saniga saniga kwotayechi piir
saniga saniga heechi ir. Banabas rii Mak riina yeechi piir
heechi Saipras nosapek ir.
40 Pol rii sailas riina hisiirek, yaka kumwoy ye piiriina
eecha wor: “God riiti rukusii tawa boboyen kichawa apa
eecha ikiita.” Piir eeka eecha ir.
41 Heechi irek, rii Siria nosapek, Silisia nosapek ichiniga
Kristen ya yopo yichi tar ma yenya rii i yenya kwochobo
rabotar.

16

TIMOTI RII POL SAILLAS PIIRIITAKA YE EECHA ICHAR

1 Pol rii Debi akamak Listra akamak ir. Kristen ma por eeka
tari, riiti hi Timoti. Riiti awi siitaka eecha i siir. Riiti awi sii
eeta Ju mima. Sii Jisas riina hiki siitiichichar. Riiti apoko rii
eeta Grik ma.
2 Kristen ma Listra akamak tari, Aikoniam akamak tari, ye
Timoti riina wohow tar.
3 Worek, Pol riita eecha hikitar Timoti riitaka piir eecha
ik. Eecha hikichi riiti sapi kawen diigii rabor. Ju ma ye eeta
eemek tari, ye eecha hikir Timoti riiti apoko rii eeta Grik ma
eena Pol riita Timoti riiti sapi kawen diigii rabor.
4 Worek, Pol, Sailas, Timoti yecha akama akama i ye
yatarek, Jerusalem Aposel, Kristen hehar tar ma yechaka
hikichi batar majin Kristen ma yenya sawotar. Sawochiniga
ye eecha wor, diita majin na sumowu ta.
5 Worek, Kristen ma ye eena i harapa hapaga hiki siiti-
ichirek, nokwapa ma ye yatar.

POL RII SUKWIYAR

6 Worek, yecha Prisia nosapek Galesia nosapek i ye yatar.
Icharek, Holi Spirit rii yenya egesiirek, yecha God riiti majin
Esia nosapek i sawonakech.
7 Yecha Misia nosapek iyarek otiirek, yecha Bitinia nos-
apek i heken eena hikir. Worek, Jisas riiti Spirit rii yenya
egesiir.
8 Worek, ye Misia nosapek har heechiniga Troas akamak
eeka iyarer.
9 Ye eeka tarek, niy siirek, Pol rii watarek, rii sukwiyar.
Sukwiyari, rii wa her, Masedonia ma por rii ya siitiiniga riina
woyasachiyasa hechar: “Miita na Masedonia nosapek na ya
nona kiyatay!”
10 Worek, nota Masedonia nosapek iken eena sayarer. Nota
eecha hikitar God riita nona wochir. Nota hadabas majin
Masedonia ma miman yenya sawoken God riita eena nona
wochir.

LIDIA SII JISAS RIINA HIKI SIITIICHIR

11 Worek, nota Troas akamak heechi jabiirek ye ichi ir. Iri
Samotres akamak iyarer. Iyarechi heechi kawka yadii pochi
i Niapolis akamak igayer.
12 Igayechi heechi Pilipai akamak ir. Pilipai siita eeta
akamak podat Masedonia nosapek eeka tar. Ii eeta harapa
akako. Pilipai sii eeta Rom ma yechi akama. Irek, nota yadii
nokwapa nokwapa eeka tar.
13 Sabat yadii nota akama heechiniga pak ir. Nota eecha
hikitar diita pagiirea Ju ma ye kapo God riina maji eeka
batar.
14 Mima pochi sii meejirek, siiti hi Lidia. Siiti akama eeta
Taiataira. Siita siivatabi nayim siik toko tar mima. Sii God
riiti hin habatar. Worek, God rrita siiti marenoku tagwarek,
eena siita Pol riita bar majin hehar meejitar.
15 Worek, siin uku yeechir. Siiti akak tar ma mima yen kiki
uku yeechibar. Worek, siita nona woher, “Kwo hikiney, ada
God riina hehar hiki siitiichichu eeji akak na ya eeka yicha.”
Sii maji eecha barek, nota eena meejichi siina sumowu ir.

PILIPAI AKAMAK YENYA EEKA POKO JIR

16 Yadii pochi nota God riina maji batar eemek icharek,
wakasa mima pochi nota siina nobok awa awa her. Kapasek
gaba siiti inyakak eeka tarek, sii komas yak otiitar boboyen
sii eena sawotar. Siita diita yon shebo shebo otiitarek, siiti
harapa ma ye harapa moni yen yar tar.
17 Sii Pol riina notaka sumowuniga sii uwar, “Diita ma ye
howuk tawa harapa God riiti wakasa ma. Ye God riita nona
awasen yeechi ye i nobon eena hehar mukuchichawa ma.”
18 Nokwapa yadii sii eechaba otiitar. Eechaba otiitarek, Pol
rii yuyeechi dareboyechi kapasek gaba siitaka tarin eecha
wor, “Ada miina wocho Jisas Kraist riiti hik mii na ya geenyik
saya.” Worek, eeta gaba siitak ameya heechi ir.
19 Worek, siiti harapa ma yecha diita boboy hikirek, yecha
her moni ya tawa nobo sii biish woy siir. Herek, yecha Pol
Sailas piiriina yeechi mageyetar eemek yeechi piiriina ye ir.
Ye iri, gavman ma yenya mukuchir.
20 Rom ma harapa ma yechak yi i mukuchichi eecha wor,
“Diita ma eeta Ju ma. Yecha diita harapa akamak kapasek
yon otiito.
21 Piiriita kapasek otii tawa abon eena yenya sawotar. Piir
noti lon eena nasowoyetu. Wowak, Rom ma nopa piiriita
sawo tawa maji no sumowukasakech.”
22 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye eechaba piiriina
maji ba diimiitar. Diimiitarek, eeka tar harapa ma ye Pol,
Sailas piiriiti maba rikin neeki woyarechiniga piiriina kubuk
piken wochir.

23 Worek, piiriina harapa pirek, piiriina poko jir. Jirek, ye
poko ji akan siitii kowu tawa ma riina wor, “Na hehar siitii
kowu ta.”
24 Rii meejichi siitii kowu tar ma rii piiriina yeechi aka wok
ye i heechir. Heechitarek, piiriiti yatin supuka tar plang eeka
heechirek eeka tar.
25 Worek, niy nediik Pol Saillas piiriita God riina maji
batarek, hokwa chicharek, anadii poko jir ma ye piiriina
meejitar.
26 Worek, harapa nenyaw ameya yar. Yarek, poko jichar
aka kwatii ye howorek, nubereja tagwarek, man jichar sen
poko sii saniga heemabar.
27 Worek, akan siitii howu tar ma rii sokwa siitii her. Poko
ji aka nubereja tagwa seechitarek, rii heri rii eecha hikir
poko jichar ma ye kapo sokwa heechi akii ii hamawa. Worek,
rii riiti eekin huguruku yeechi mayama pi sowakwoken eena
otiir.
28 Worek, Pol rii eena hechi rii harapa uwar, “Miita opoche
mayama pishemanetanakech. Nota eyey diika tawa.”
29 Worek, siitii kowu tar ma rii meejichi rii haban uwachi,
rii heechi wok i yarechi, iri Pol, Sailas piiriiti yatii jumuk i
nubunubu hasakar.
30 Worek, rii piiriina yeechi geenyik ye ichi eecha wor,
“Harapa ma, anapa shecha otiinak, God riita ana yesokwaki-
ita?”
31 Piir eecha wor, “Jisas riina na hiki siitiichi. Hiki
siitiichinyey, miina miiti akaka ma yenya God riita yesokwa
yichikiita.”
32 Worek, piir riina riiti akak tar ma yenya God riiti maji
sawor.
33 Eeta niy nediik siitii kowu tar ma rii piiriina yeechi
piiriiti maban kubuk pir ramon eena uku yeetiir. Worek, rii
riiti akak tar ma mima yenya ameya uku yeechi hamar.
34 Worek, rii Pol, Sailas piiriina riiti akak yeechi ye yo
ye i aboboy havar. Rii riiti akak tar ma ye God riina hiki
siitiichichi inyaka kwoya hiki tar.
35 Eeta komas niyega nediik Rom harapa ma ye majin
heechirek pllisman ma yechak ye ir. Ye eecha wor, “Diita
ma piiriina na heechinak sa i.”
36 Worek, poko ji aka siitii kow tar ma rii maji piiriina
wor: “Rom harapa ma ye heechinak i majin wochirek yar.
Wowak, kicha na ishar na i.”
37 Pol rii meejichi plisman yenya eecha wor, “Sinya
Rom pochi akamak eeka yimowurek, sicha Rom ma tawa.
Wowak, sicha kapasek boboyen otiikasakech. Wowak, kwo
sinya kubuk pir. Nokwapa nokwapa ma mima yechi miy
somak sinya pichiniga poko jir. Wowak, apa kwo sinya

heechinak ishar ikiita. Yaho! Rom ma harapa ma sa ya sinya
nobo mukuchichi heechinak sicha keena ikiita.”
38 Worek, plisman ye Pol riita bar majin Rom ma harapa
ma yechak wochirek ir. Yecha meejirek, Pol, Sailas piiriita
Rom ma tarek, eena yecha akiitar.
39 Akiitarek, ye heechi piiriina mija maji bar. Worek, yecha
piiriina poko ji akak tarin, yeechi geenyik ya sayachiniga
piiriina whoher” “Piiriita iken.”
40 Worek, Pol Sailas piir akan heechi Lidia siiti akak ir. Iri,
akar yaka kumoyen i he yar. I he yarek, piiriita yenya kiyapo
majin bachi heechi ir.

17

POL, SAILAS PIIR TESALONAIKA NOSAPEK TAR

1-2 Piiriita Ampipolis akama iyarechi hechi Apoonia akama
iyarechi heechi Tesalonaika akamak iyarer. Iyarechi, Ju ma
yechi llotu aka eeka iyarer. Pol riita mashi otiitarebaga
eechaba iyar otiir. Rii Sabat piiriichar nedii eeka tarek, rii
God riiti mashi keyir majin yechaka awasen awasen batar.
3 Rii yenya kwodii wo mukuchichar Jisas riita eeta Kraist.
Keyir maji eecha wor: “Riipa keena kapo meejikiita. Riipa
keena hakiita. Riipa keena kawka yesokwakiita.” Rii eecha
God riita hisiir ma.”
4 Ma kaw ye eena meejichi piiriina sumowutar. Nokwapa
nokwapa Grik ma ye God riiti hin yesokwa tari, ye Pol Sailas
piiriina eechaba sumowubatar. Harapa ma yechi mima kaw
ye eechaba sumowubatar.
5-6 Worek, Ju ma ye eena hechi inyaka kwotayer. Kwotaye-
chiniga yecha awaba eemek yi kapasek yo otiitar ma yenya
ya yopo yichi kapasek maji yenya bar. Barek, ye sokwa
kapasek boboy otiirek, nokwapa nokwapa ma mima ye
kapasek otii inyakan hikir. Worek, ye Jeson riiti akak ya
hedii pa payachi iyar. Iyarek, ye piiriina yeechi ma mima
yechi tapak haken yesha hipiir. Yesha hipiirek, Jeson riina
tapa tobok yeechi neeki akar Kristen yaka kumwoy yechaka
eecha ye ir. Akama harapa ma yenya ye ir. Ye i uwachi wor,
“Diita ma ye eyey eemek kapasek boboy otiitar. Apa yecha
noti akamak yar.
7 Yarek, Jeson rii riiti akak yeechi heechir. Yecha eecha
wocho: ‘Akar aka tabo yima tar. Riiti he eeta Jisas.’ Yecha
eecha wochuwak, ye Sisa riiti lon wosowoyetu.”
8 Worek, kapasek otiitar ma eecha otiirek, ma mima ye,
akama harapa ma ye, inyaka kapasek hikichi kwotayechi
otiitar.

9 Worek, harapa ma ye otiirek, Jeson rii akar Kristen ma
ye moni gavman yenya har. Harek, yeechi yenya heechirek,
ir.

BERIA AKAMAK TAR

10 Niy siinak, Kristen yaka kumwoy ye Pol Sailas piiriina
Beria akamak heechirek, ir. I iyarechi piir Ju ma yechi lotu
akak i ir.
11 Beria ma ye saka kata Tesalonaika tawa maga eecha
tawak. Ma mima ye kaka tari, ye yechi inyaka wopu
tagwachi majin hehar meejitar. Worek, ye Pol riiti majin ye
eena yeechi hehar hikitar. Eechaba eechaba yadii nedii ye
mashi keyir majin ye eena kadii tarek, Pol riita bar majin ye
eena yesha her kapo eeta omutiik.
12 Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye Jisas riina hiki
siitiichir. Nok wapa nokwapa Grik ma ye riina hiki siitii
chibatar.
13 Worek, Tesalonaika tar Ju ma ye Pol riita Beria akamak
sawotar majin meejichi ye i Pol riina akama otii kapasek sii
boboyen i otiir. Otiirek, akamak tar ma ye kapasek hikir.
14 Worek, Kristen yaka kumwoy ma ye Pol riina yeechi
soma kwotii tawa pa akamak heechirek ir. Worek, Sailas,
Timoti piir Beria akamak tar.
15 Pol riina ye ir ma ye riina Atens akamak heechir.
Heechirek, ye Beria akamak maji heechirek ir. Pol rii maji
awasen wochirek ir. Rii eecha wor, “Sailas, Timoti kicha
napa adak ameya ya.”

ATENS AKAMAK TAR

16 Pol riita Atens akamak eeka Sailas, Timoti piiriina
kowutar. Kowuchiniga rii nokwapa nokwapa geenyik
tar sikiyawas yenya her. Akama takiikiisiirek, rii
henebarabochi ri inyak kwotayer.
17 Worek, Ju ma yechi lotu akak ichi Ju ma yen God riiti hin
habatar akar biish ma yenya maji awasen awasen batar. Rii
akama awaba eemek ichi yatar ma yenya awasen awasen
batar.
18 Epikurian riina sumowu tar ma ye, Stoik nobon
sumowutar ma ye Pol riina awasen awasen maji batar. Ma
kaw ye eecha woher, “Diita harapa majin har ba ye tawa
ma rii kapo shecha wocho?” Anadii ma ye eecha wor, “Riita
kapo akar sikiyawas eena maji bato.” Pol riita Jisas riina
yesokwa yichi tawa boboyen eena sawotarek, eena ye eecha
wor.
19 Worek, yecha Pol riina yeechi Ariopagas ya yopo yichi
tar eemek ye ir. Ye irek, ye eecha wor, “Nota i akar ba tawa
majin meejiken hikitu.

20 Miiti maji kawen nota meejitawey, eeta akar maji. No
eeta meeji dopowa.”
21 (Atens akama yichar ma ye, akar nosapen heechi yatar
ma ye eeka tari, ye eechaba eechaba kada kada majin hehar
meejiken eena ya yi meejitar. Dii eeta yecha otiitar abo.)

22 Worek, Pol riita Aripogas kaunsil ma yechi mi somak
siitiichi eecha wor, “Atens ma, na meeji. Ada hecho kwo
nokwapa nokwapa sikiyawas yenya sumowutu.
23 Ada kwoti akamak chishi ye i tarek, kwoti sikiyawas
yechi akan he ye i tarek, ada opelen otii tar chey pochin heri,
keyir jebwa eeka tarek, her. Eeta jebwa keyiri eecha wor, ‘Dii
Eeta Sikiyawas Podar No Riina Hekasakech.’ Kata sikiyawas
riina kwo riiti hin yesokwa tawey, kwo riina saka hechawak,
apa eena ada kwona sawok.

24 “Eeta God rii diita nosapek tawa eyey boboyen otiiri
rii howuk tawa boboy heyik tawa boboy eeta riitaba saniga
harapa. Riita mak otii tawa akak eeka siikiisakech.
25 Riita eyey man popoyen hato. Eyey akar boboyen
habato. Riita boy boboyen somoyenak, ma tapak riina
mukuchik wonyak? Riina kiyatayek wonyak?
26 Riita mapo wayega podar otiirek, eyey ma ye sokwa eyey
eemek i ye yar. Riita otiirek, mashi na apa nedii yechi nosap
siir nobo sorechichi yen eeka heechi ye ir. Heechi ye irek,
yecha eeta eemek yir.
27 Ma ye God riina yesha heken eena otiitar. Ye hiki hiki
i he siitiichiken, eena otii tar. Wowak, God riita yapak
takiisakech.
28 Eena nota riitaka eecha yichawak, riitaka eecha
chishitawak, eena nota riitaka eecha tawa! Kwoti jebwa
keyi hechar ma kaw ye eecha wor, ‘Nota eeta riiti yikapwa
tabato.’
29 Wowak, nota riiti yikapwa tawey, boyewak nota eecha
hikitu God riita gol, silva, pap tawaga eecha tawa boboy?
Boyewak nota eecha hikitu ma yecha yechi tapak sikiyawas
otiito?
30 Mashi ma ye saka hikitarek, God riita riiti miy dumur.
Nota kapasek boboyen otiitari, rii hekasakech. Wowak, apa
riita eyey man eyey eemen hechi wocho, ‘Kapasek yon na
kayek heechi inyaka na dareboy!’
31 Riita nedii pochin nagwa nobok wotarek, riita eyey diita
nosapek tawa man riipa nagwa nagwa yenya anaseechikiita.
Rkiita ma poren hisiiri, riipa keena kwona anaseechikiita.
Diita man riita hisiirek, riita riina ha tawa eemek awasen
yeechi yesokwar. Yeechi yesokwachi, otiirek, apa diita nona
otiichichu: Rii eeta anasakii tawa ma siiken.”

32 Worek, ye Pol riita ha tawa man otii saniyeechi yesokwa
tawa maji meejirek, ma kaw yecha riina wohega wokwoyar.
Anadii ma ye meejichi eecha wor, “No eeta diita majin kawka
meejiken.”
33 Worek, Pol rii ya yopo yichawa eemek tarin rii heechi ir.
34 Ma kaw yechaba Jisas riina hiki siitiichir. Sumo ir ma
por riiti hi Daionisias. Riita Ariopagas tar ma. Sumo ibar
mima pochi siiti hi Damaris. Anadii ma ye hiki siitiichiniga
Pol riina sumowu ibar.

18

POL RII KORIN AKAMAK YO OTIIR

1-2 Worek, Pol riita Atens akamak heechi Korin akamak ir.
Korin akamak Ju ma por tari, riiti hi, Akwila. Riin Pontas
akamak yimowur. Akwila riita riiti mimaka, Prisila, piir Itali
nosapen heechi yar. Harapa Rom gavman ma, riiti hi Klodias
rii majin wotarek, eyey Ju ma ye Rom akaman heechi ir.
Eena Akwila rii heechi yabar. Worek, Pol rii riina heken ir.
3 Worek, rii riiti akak heechi ir. Ichi rii eeka siir. I siirek,
rii yechaka yo eecha otiitar. Riiti yo eeta sapi akan otiitar yo.
Akwila riiti yo ii taba. Eena Pol riita i otiitar.
4 Eyey Sabat nedii rii Ju ma yechi lotu aka ichiniga maji
awasen awasen batar. Ju ma Grik ma yechi inyakak hikitar
nobon darboyeken eena batar.
5 Sailas, Timoti piir Masedonia nosapen heechi Korin
akamak iyarerek, Pol riita God riiti majiban eena sawotar.
Rii Ju ma yenya sawotar: Jisas rii eeta Kraist.
6 Worek, ye meejichi riina nasowoyechi riiti maba riigiin
varekwo poyechi rii eecha wor: “Kwota sii siiken siiney,
ii eetakwota mayama otii tepekeyineechi yeyuwa. Ada otii
kapasek siikaskech. Kwoti yo. Apa ada akar biish tawa ma
yechaka eecha ikiita.”
7 Worek, rii yenya heechi i akar biish tar ma por riiti akak
i siir. Eeta ma riiti hi Tisias Jastas. Rii God riiti hin habatar.
Riiti aka Ju ma yechi lotu akak bana bana tar.
8 Krispas, rii Ju ma yechi lotu akak harapa ma tarek,
rii Jisas riina hiki siitiichichar. Rii riiti mima yikapwaka
eecha hiki siitiichibatar. Anadii Korin ma mima ye eechaba
meejichi hiki siitiichibachi yen uku yeechir.
9 Niy pochi Pol riita wa sukwiyaniga Jisas riina her. Herek,
Jisas rii riina eecha wor, “Pol, opoche akiitanakech. Miita
na eeji maji geenyik na kwodii wocha. Mii opoche egesii
heechitanakech.
10 Ada miitaka eecha tawa. Diika tawa ma por rii miina
otii pishemanakasakech. Eeji nokwapa nokwapa ma mima
diika akamak tawa.”

11 Worek, Pol rii 18 niiwiika eeka siiniga eeka tar ma mima
yenya God riiti majin sawotar.
12 Worek, komas Galio rii Rom yechi harapa gavman ma
tar. Rii Grik nosap siitii kow tar. Tarek, Ju ma ye ya yopo
wuchi yichiniga Pol riina tapa tobok yeechi maji anasak ye
ir.
13 Yecha eecha wor, “Diita ma rii ma mima yenya maji
pokii tawak, God riiti hin yesokwaken maji pokii tawak nobo
kapasek batawak, ye noti lon eena nasowoyetu.”
14 Pol rii majin bak otiirek, Galio rii Ju ma yenya majin
eecha wor, “Ju ma, riita kapasek yon kapasek boboyen
otiiyega, ada waga kwota bawa majin meejuwa.
15 Diita maji eeta kwoti maji, kwoti hi, kwoti lo, eena eeta
o maji na kwota otiiniga hama. Eeta yikadey boboyen ada
keena saka anasakiitawak!”
16 Worek, rii yenya maji anasa tawa akak yeechi rabor.
17 Worek, yecha Sostenis, Ju ma yechi lotu aka harapa ma,
Grik ma ye riina yeechiniga ye i maji anasa tawa aka sabak
riina kubuk pir. Piri, Galio rii eena inyaka hikikasakech.

YECHA ANTIOK AKAMAK AWASEN IR

18 Worek, Pol rii Korin akamak Kristen yaka kumwoy
yechaka nokwapa nokwapa yadii eeka siir. Siirek, riita
yenya heechi Akwila, Prisila piiriita yechaka Siria nosapek
eeka ir. Eeta nedii Pol riita Senkria akamak maji wohowuchi
eena rii riiti masebiyan yechir. Yechirek, ye jabiirek ir.
19 Iri, yecha Epesas akamak iyarer. Iyarerek, Pol rii Prisila,
Akwila piiriina heechi rii ir. Ju ma yechi lotu akak eeka ichi
Ju ma yechaka eecha maji ba tar.
20 Worek, yecha riina woher: “Miita kawka diika na sii.”
Woheri, rii yuyar.
21 Worek, rii yenya heechi iken otiirek, yenya woshiachi
eecha wor, “God riita wonyak, ada kapo awasen yakiita.”
Worek, rii eeta heechi Epesas akamak ir.
22 Irek, Sisaria akamak iyarerek, Jerusalem akamak ir.
Iyarerek, Kristen ma yenya woshiatar. Worek, rii heechi
Antiok akamak ir.

POL RII WAY KAWKA CHISHI YE IR

23 Iri, eeka siirek, rii way kawka heechi ir. Galesia
nosapek, Prisia nosapek icharek, Kristen ma yenya rii i otii
kiyapoyichichar.
24 Ju ma por tarek, Aleksandria akamak riina eeka yi-
mowurek, Epesas akamak ya tar. Riiti hi eeta Apolos. Riita
God riiti keyir majin harapa hikitar. Rii maji harapa batar
ma.
25 Riina God riina sumowu tawa nobon hehar
mukuchichar. Mukuchicharek, rii Jisas riita otiir boboyen

rii hagayegachi man hehar sawo mukuchi tar. Worek, rii
Jon riita uku yeechir nobon rii hechar.
26 Worek, rii Ju ma yechi lotu akak anabeyichi siitii geenyik
kwodii wochar. Worek, Prisila, Akwila piiriita riina mejichi
piir riina yeechi piiriiti akak ye ichi God riiti nobon kawka
kwodii wo mukuchichar.
27 Worek, Apolos rii Grik nosapek iken hikitarek, Epesas
tar Kristen ma ye riina kiyatyer. Ye Grik ma Kristen yaka
kumwoy yen jeyen keyichi heechirek ir. Maji eecha keyir
riina napa woshia. Worek, rii iyarechi rii Kristen ma yenya
harapa kiyatayetar. Kata Kristen ma ye God riita nona
yeyada rukusii tawa nobok eeka hiki siitiichichar.
28 Apolos rii harapa maji batarek, rii Ju ma yenya dagiir
poyechi sawotar. Eyey ma mima yechi mi somak dagiir
poyechi mukuchichar Jisas rii eeta Kraist.

19

POL RII EFESAS AKAMAK YO OTIITAR

1 Apolos rii Korin akamak tarek, Pol rii howuk tar nosapek
eeka i iri, Epesas akamak iyarer. Iyarerek, rii God riina
sumowu tar ma mima kawen her.
2 Hechi rii yenya woher, “Kwota hiki siitii chiri kwoboy
Holi Spirit riina yar?” Ye meejichi awasen eecha wor, “No
Holi Spirit maji meejikasakech.”
3 Worek, Pol rii yenya eecha woher, “Wowak, kwo kapo
shecha tawa uku yeechir?” Yecha awasen yenya wor, “Jon
riiti uku yeechi tawa boboyek uku yeechir.”
4 Pol rii awasen eecha wor, “Jon riita uku yeechi tar
boboyen ii kapasek boboyen magiirechichar ma yenya
hatar. Rii Isrel ma yenya eecha wor, “Ana sumowu yak tawa
ma riina napa hiki siitiichi. Rii eeta Jisas riina napa kwo
hehar hiki siitiichi.
5 Ye meejichi Harapa Jisas riiti hik ye eeka uku yeechitar.
6 Pol riita riiti tapan yesokwachi yechi masiiken gamurek,
Holi Spirit rii yechak ya tar. Ya tarek, ye akar majin saniga
saniga batarek, ye God riiti majin sawotar.
7 Diita ma mima ye 12 tar.
8 Worek, Pol rii Ju ma yechi lotu akak eeka ichinga God riiti
majin rii siitii anabeyechi yenya sawotar. Niiwiika piiriichar
rii eeka ma mima yenya sawotarek, awasen awasen maji
batarek, yechi inyakan God riiti hehar rukusii tawa boboy
eena dareboyeken otii otii hechar.
9 Worek, ma kaw ye mabiya gii siitiichiniga saka hiki
siitiichirek. Worek, eena yecha Jisas riiti nobon kapasek
majin batar. Eyey, ma mima yechi miy somak batar. Worek,
Pol riita eeta Jisas riina sumowu tar ma yenya yeechi heechi

ir. Irek, rii Tiranas maji batar akak eeka yi maji batar. Eyey yadii rii awasen awasen maji batar.
10 Sukwiya upurus rii eeka eecha otiichir. Otiichirek, eyey ma mima Esia nosapek tarek, Ju ma ye akar biish tar ma yechaka Jisas riiti majin meejitar.

SIVA RIITI YIKAPWA

11 God riita otiichirek, Pol harapa wopu dareboy tawa boboy mayakan otiir.
12 Ma kaw ye Pol riiti neekitar siivatabin yeechi hak otiitar man ye i hatarek, ye eeta kepi sii tar. Kapasek gaba ye yenya heechi akii ir.
13 Ju ma kaw ye akar nosapek i ye yatari, ye kapasek gaban yeechi rabotar yon eena otiitar. Otiitarek, ye Harapa Jisas riiti hin eena otii hechar. Yecha kapasek gaba yenya eecha wor, “Jisas riiti hik Pol riita sawo tawak ada miina wocho.”
14 Ma por rii tari, riiti hi Siva, rii Ju ma yechi harapa opelen otii tar ma tarek, riiti ma yikapwa 7 eecha tar. Riiti yikapwa yechaka eecha otiitar.
15 Ma poren ye eecha otiirek, kapasek gaba rii maka eecha tarek, rii eecha wor, “Ada Jisas riina hikitu. Ada Pol riiti hin meejibatawak, kwo kapo eeta namey ma?”
16 Worek, gabaka tar ma rii yenya harapa o ana pi rii yenya dagiir poyer. Dagiir poyechi yenya piniga arowa piken otii heechirek, maba biish akii ir.
17 Eyey Ju ma, akar biish tar ma ye Epesas akamak tari, ye meejichi harapa akii tar. Worek, Jisas riiti hin yecha harapa yesokwa tar.
18 Nokwapa nokwapa Kristen ma ye yaniga ye ma mima yechi misomak yecha kapasek otii tar boboyen geenyik kwodii wor.
19 Nokwapa nokwapa ma ye siiga kapa otiitar ma mima keyapo otiitar ma ye yechi buken yeechi yayaniga ma mima yechi mi somak eeka hik tukur. Ye moni tokor abon kenyi otiitarek, eyey moni 50,000 dola.
20 Diita yikadey nobo Jisas riiti maji sokwa hapaga siirek, eyey eemek i ye yar.

EPESAS TAR MA YE POL RIINA KAPASEK UWAR

21 Diita boboyen otiirek, Pol rii God riina maji bachi eecha hikir Masedonia nosapek Grik nosapek i Jerusalem akamak iken eena hikir. Rii eecha wor, “Inyak, ada Rom akamak heken ik.”
22 Worek, rii Timoti, Irastas piiriina Masedonia nosapek heechirek ir. Piir riiti kiyatayetar ma. Irek, Pol rii Esia nosapek kawka eeka siir.

23 God riiti nobon ma mima ye sumowutarek, kapasek
boboy eeta Epesas akamak sokwar.
24 Ma por rii tarek, ri hi Dimitrias rii silva sikiyawas
kiiriikar akan otiitar. Atemis sikiyawas siiti akan otiitar.
Otriitarek, riita riiti yon otiitar ma ye harapa moni yan yatar.
25 Worek, rii uwatarek, ri yon otiitar ma, akar ma diita
yikadey yon otiibatar ma, yechaka eecha ya yopo yicharek,
rii eecha wor, “Kwonawa, kwo eecha hikitu kwo diita yon
toiitawak harapa moni yan yato.
26 Wowak, kwo hecho kwo meejito diita Pol riita otii tawa
yo. Rii eecha wocho: ‘Mak otii tawa sikiyawas ii omuti-
ikakasakech.’ Wowak, ma mima ye riiti majin meejichi ye
hikitar. Diita Epesas akama Esia nosapek yecha riita batar
majin meejito.
27 Ada eecha hikitu Pol rii kawka otiitaney, noti yan ya
tawa nobo hi kapasek habakiita. Wowak, ada eecha hikitu
harapa Atemis sikiyawas siiti lotu akak sii eeta kubuchey
boboy siikiita. Siiti hin eyey eemek Esia, eyey akar nosapek
yesokwa tar. Yesokwa tarek, komas siiti hin eeta dagiir
poyekiita.”

28 Epesas ma ye diita maji meejichi ye harapa inyaka
kwotayer. Kwotayechi ye eecha uwar, “Epesas yechi
sikiyawas, Atemis, sii eeta harapa!”
29 Worek, yecha uwari, eyey akama tar eemek eyey uwa ye
ir. Worek, ma upurus Pol, riitaka eecha chishi ye i tar. Piiriiti
hi Gaias, Aristakas. Piir eeta Masedonia ma. Ma ye piiriina
yeechi ma yi gey eemek ye ir.
30 Pol riita ma mima yechi nediik iken gegiyatarek, Kristen
ma ye riina anacheker.
31 Gavman ma kaw ye Pol riiti nareboy tari, ye riina
maji wochirek ir: Mii opoche yechi mi somak i siitii maji
batanakech.

32 Eecha otiitarek, ya yopo yichi tar ma yecha eechaba
eechabga uwatar. Ma kaw ye saniga saniga ba ye ir. Akar
ma ye akar maji ba ye ir. Yari, ye yar mun hekasakech.
33 Worek, ma kaw ye Aleksanda riin wo diimar. Ju ma
ye otiichirek, Aleksanda rii yechi mi somak siitiir. Worek,
Aleksanda rii tapan ye yo wuchi yenya maji baken otiir.
34 Worek, ma ye riina hehar heri rii eeta Ju ma. Worek, ma
ye eyey kikibak uwa yesokwa tar, “Epesas yechi sikiyawas,
Atemis, sii harapa.” Aua upurus ye eecha uwa yesokwatar.

35 Worek, Epesas akama jebwa keyi tar harapa ma rii
yenya kabuk wor. Kabuk wochi rii maji har: “Kwo Epesas
ma, eyey ma mima eecha hikitar Epesas akama sii Atemis

siiti lotu aka siitii kowutar. Tarek, nota neerek sakar papan
eena siitii kowu tar.
36 Ma mima ye diita boboyen nasowoyekasakech. Wowak,
kwo na eshar ta. Kwo kapasek boboy ameya atiikasakech.
Wowak, kwo na eshar ta.
37 Diita ya yawa ma piir lotu akak tawa boboyen hiyik
yakasakech. Piir noti sikiyawas siina kapasek majin
bakasakech. Wowak, kwo piiriina diika yeechi ya yawa.
38 Wowak, Dimitrias rii riiti yo otii tawa ma ye akar ma
yenya majika siiney, yecha napa keena yenya ye iniga maji
anasa. Harapa gavman ma ye diita tawa. Tawak, yecha eeka
maji anasakiita.
39 Wowak, kwo anadii maji anadii boboyen otiiken
gegiyaney, yecha gavman ma yecha majin sawo tawa akak
ne i meeji.
40 Na ow poy sii ta. Nota diita boboyen otii tawey, no
own yesokwatawey, gavman ma ye kapo nona majika eecha
siikiita. Diita own yesokwa tawa boboy sii mukasakech.
Eena wohenyey, napa boyen mu eena mukuchikiita.”
41 Worek, ye yopo yichari rii yenya wochirek, ye heechi i
ye yar.

20

POL RII MASEDONIA NOSAPEK GRIK NOSAPEK IR

1 Eecha otiir boboy sii hamarek, Pol rii uwarek, Kristen ma
ye meejichi ya yopo yir. Yirek, rii yenya kiyapo maji bachi
yenya woshiar. Worek, rii heechi Masedonia nosapek ir.
2 Diita nosapek iri, rii ma mima yenya maji kiyapo batar.
3 Worek, rii Grik nosapek iyarerek niiwiik piiriichar eeka
siir. Siirek, rii Siria nosapek iken rii eena sayarechi rii meejir
Ju ma ye riina sowakwoken eena hikitar. Worek, rii inyaka
dareboyechi Masedonia nosapek awasenheechi ir.
4 Worek, Sopata, rii Piras riiti yikapwa, riiti eem eeta Beria,
rii Pol riitaka eecha ir. Aristakas, Sekandas, Tesalonaika
akama ma, piir riitaka eecha ibar. Gaias, Debi ma, rii, Timoti
rii, Tikikas rii, Tropimas rii, piir Esia ma, yecha Pol riitaka
eecha ibar.
5 Yecha mapo iri Troas akamak eeka nona kowutar.
6 Worek, yis biish gey nokusha ar nedii hamarek, no Pilipai
akaman heechi jabiirek ir. Yokotapa yadii hamarek, no i
yenya Troas akamak her. Worek, wik pochi eecha siir.

POL RII TROAS AKAMAK EEKA SIIR

7 Worek, Sade niy siirek, no otii aken eena ya yopo wuchi
yichar. Worek, Pol rii ma mima yen maji sawor. Sawo i i
i niy nedii siir. Rii niyegak heechi iken otiirek, eena yenya
maji sawotar.

8 Yecha ya yopo yichi eem sii eeta howuk tar. Nokwapa
nokwapa haba eeka shikii tar.
9 Worek, hadiiyey ma por eeka tari riiti hi Yutikas. Rii
aka windo eeka yichar. Dii eeta harapa howuk tar aka.
Piiriichar chey eeka yo tar. Pol rii maji sawo tarek, Yutikas
rii miy meejirek, rii eena watar. Riita miy meejinga wa he
ir. Wa he irin, eeta riibaga sakar. Sakarek, ye i riina yeechi
yesokwachi heri rii eeta har.
10 Worek, Pol rii eeta ye ir. Ye iniga eeta yikapwa riin
yeechiniga anapiirer. Worek, rii eecha wor, “Inyakapwa
harapa hikikasakech. Rii tawa.”
11 Worek, rii howuk kawka yo ir. Ichi geyen yeechi
reekii tarek, ye atar. Atarek, rii yenya maji awasen awasen
sawotar. Sawo sawo uhadiirek heechi ir.
12 Worek, yecha hadiiyey ma riina yeechi akak ye irek,
yechi inyaka kwoya hiki tar.

POL RII MAILITAS AKAMAKA IR

13 Nota kawka i ichi jabiirek i ye ichi Asos akamak iken
otiir. Nota i Pol riina jabiirek eeta akamak yeechi yakiita.
Mapo Pol riita majin nona eecha wotar. Riita nosapek yatiik
ichaken eena rii eecha wor.
14 Worek, rii nona ya Asos akamak hechi nota riina jabiirek
yeechi Mitilini akamak ir.
15 Nota eena heechi iyi nediik Kaios akamak bana bana
iyarer. Komas nedii pochi nota Semos akamak iyarer.
Iyarerek, heechi komas nedii pochi Mailitas akamak iyarer.
16 Pol riita hikichi Epesas akama saka igayerek. Yadii
eeta Esia nosapek hamanakech eena yuyar. Eena Esia eyey
nosapek saka gaerek. Rii Jerusalem ameya iken eena heechi
ir. Rii Pentikos nedii bana bana siirek rii eena ameya i
Jerusalem akamak siiken eena ir.

POL RIITA EPESAS HARAPA MA YENYA WOSHIAR

17 Pol rii Mailitas akamaka gayerek rii majin Epesas aka-
man wochirek ir. Kristen ya yopo yichar harapa tar ma
yecha Mailitas akamak yaken eena wor.
18 Ye yarek, Pol rii yenya eecha wor, “Ada Esia nosapek
mapo yarek, ada kwotaka eecha siir. Siirek, kwo ada otii
tawa abon kwo her.
19 Kwo hikitu nokwapa nokwapa yadii Ju ma ye ana dagiir
poyek hikitar. Worek, ada eeji hin dagiir poyer. Ada God riiti
yoban otiir.
20 Kwo hikitu ada kwona God riiti maji sawotarek, ada
kiyatay tawa boboyen kwona saka egesiitarek, kwoti adak
kwoti akama magey tawa eemek ada kwona sawotari, an
egeysiikasakech.

21 Ju ma yenya akar biish tar ma yenya ada ow poy siichi
wor, ‘Kwoti kapasek boboyen na magiirechichi God riina na
dareboyechi hechi Harapa Jisas Kraist riina na hiki siitiichi.’
22 Apa ada Holi Spirit riina sumowutawak, ada Jerusalem
akamak ichu. Inyak an saka hikitawak ye kapo an shecha
otiikiita.
23 Ada hikitu eyey ‘Poko jichawa boboy kapasek otii tawa
boboy adak yakiita.’

24 “Wowak, ada eecha hikitu eeji maba eeji popwoy eeta
kubuchey boboy. Ii siikayekesii eeji yon Harapa Jisas riita
ana harin ada eena otii hamak. Har yo diitata: God riiti
hadabas yeyada rukusii tawa boboyen ada sawoto.

25 “Ada kwotaka eecha chishi ye i tari ada God riita nona
yeyada rukusii tawa majin kwona sawotar. Worek, ada apa
eecha hikitu kwo ana kawka saka hekiitawak.
26 Eena apa ada kwona harapa bato: ma por kwotaka
eecha tawey, riita kapasek eemek iyey, ii eeji yokasakech.
27 God riiti maji mun hiki tawa boboyen ada kwona
egesiinak, heechikasakech.
28 Kwo mayama na siitii kwo tanak na ow poy sii ta. Kwo
eeta sipsipen Holi Spirit riita harin na siitii kowu ta. God riiti
Kristen ma mima yen na hehar ta. Rii eena riiti pik tokor.
29 Ada eecha hikitu ada heechi inyak, komas kwashik tawa
asa yecha kwotaka eecha ya siichi sipsip yenya kapasek
otiikiita.
30 Eeta nedii yanak, kwotaka tawa ma ye woshepii maji
batanak, Jisas riina hiki siitiichichawa ma yenya yechi
kapasek nobok woshepiichi ye iken otiikiita.
31 Wonyak na ow poy siitanak na hiki ta. Eechaba eech-
aba yadii na niy, sukwiya piiriichar, ada kwona keyamuk
sakatawak, ada kwona eyey maji pokii tar.

32 “Apa ada kwona God riiti tapak howu heechitu. Ri-
iti yeyada nona rukusii tawa majik eeka heechitu. Riita
keena kwona otii yesokwachikiita. Eeta ma mima yen God
riita hisiirin God riipa komas yakiitawa boboyen kwotaka
yechaka hakiita.
33 Ada ma por riiti gol, silva siivatabin eena kwoya he
makasakech.
34 Kwo mayama eecha hikitu ada eeji apomaka boboyen
dopoyega, eeji tapak ada keena otiichi yayar.
35 Ada otiitarek, ada kwona mukuchir nota na yo harapa
otii ta. Otii tanak, nota kubuchey man kiiriisiiposii tawa man
na kiyatayi ta. Harapa Jisas riita wochar majin eena na hiii
ta. ‘Eeta ma rii boboyen sobo haney, rii eeta ameda kwoya
hikikiita.’ ”

36 Pol riita yenya maji ba hamarek, riita yechaka yatii
bogok putiichi yiniga God riina maji batar.
37 Yecha riina tapak neekichi omore amorechi keyatar.
38 Pol riita yenya worek, yecha riina saka komas kawka
hekiitawak, eena yecha harapa inyakapwa hikitar. Worek,
yecha riina jabiirek ye ir.

21

POL RII JERUSALEM AKAMAK IR

1 Nota yenya woshi achi jabiirek ye ichi heechi ir. Heechi
nagwa nagwa i Kos nosapek eeka ir. Yadii nedii pochi nota
Ros nosapek eeka ir. Heechi iri Patara akamak ir.
2 Eeka igayerek, nota Pinisia nosapek iken otiitar jabiiren
her. Hechi yey ibak i ye ichi ibar.
3 No heechi i Saipras nosapen her. Hechi mama yepak
i Siria nosapek ir. Worek, i Taia akamak igayer. Jabiirek
igayechi boboyen heechiken eena eeka igayer.
4 Worek, no eeka Kristen ma kawen yenya hechi 7
yadii nedii yechaka eecha siir. Siirek, ye Holi Spirit riiti
pawak Pol riina eecha wor, “Mii Jerusalem akamak opoche
ichanakech.”
5 Nota tawa nedii eeta hamarek, nota yenya heechi nobok
ir. Heechi ik otiirek, eyey ma mima ye yechi yikapwa
yechaka notaka eecha i geenyik i yarechi iri, pagiirebak
yiniga yatii bogok putiichi no God riina maji batar.
6 Worek, woshi atarek nota jabiirek i ye irek, yecha yechi
akamak awasen ir.

SISARIA AKAMAK AGABAS RII POL RIINA PIIRAPET MAJI EEKA BAR

7 No icharek, Taia akaman heechi Tolemes akamak
igayer. Igayechi Kristen ma yaka kumwoy yenya woshi achi
yechaka niy pochi eecha siir.
8 Siirek, komas yadii pochik no heechi Sisaria akamak
iyarer. Iyarerek, Pilip, God riiti majin sawotar ma, riitaka
eeka eecha siir. Eeta nedii 7 ma yenya mashi Jerusalem
akama hisiirek, Piip riin hisiibarek, rii yechi nediik tar.
9 Riiti mima yikapwa diipiira kapiira tarek, riiv siiki-
ikasakech. Yecha God riiti majin hehar sawotar.
10 Nota yadii kaw eeka tarek, Judia nosapek tar piirapet
por rii yar. Riiti hi, Agabas.
11 Rii notak eecha yaniga Pol riiti let yeechi rii mayama
yatii tapan poko jir. Poko jichi eecha wor, “Holi Spirit rii
eecha wocho: Diita let ma riina komas Jerusalem akamak Ju
ma riina eechaba otiikiita. Otiitanak, yecha riina akar biish
tar ma yechi tapak hakiita.”

12 Nota diita maji meejiri no Pol riina woyashachiyasa woher, “Mii Jerusalem akama ikasakech.”
13 Worek, rii awasen eecha wor, “Kwo boyen wocho? Kwo boyewak eecha keyato? Kwo eeji mesken diigiito. Ada lowutu Jerusalem akamak inyak yecha anapa poko jinyak, wonyak, yecha ana sowakwok wonyey, sapa Harapa Jisas riiti hik ana sowkawo.”
14 Worek, nota riiti inyaka saka dareboyerek. Worek, eena nota kawka wohekasakech. No eecha wor, “God riiti inyakak sapa otii.”

POL RII JEMS RIINA HER

15 Yadii kaw eeka siirek, nota noti boboyen sayarechichi Jerusalem akamak heechi ir.
16 Sisaria Kristen ma kaw ye notaka eecha ibar. Ibachiniga ye nona ye i nota siik ir ma riiti akak ye i heechir. Riiti he Heson. Rii mashi Kristen ma tar. Riin Saipras akamak yimowur.
17 Nota Jerusalem akamak iyarerek, Kristen yaka kumwoy yecha inyaka kwoya hikichi yar.
18 Worek, komas yadii pochi siirek nota Pol riitaka eecha Jems riina heken ir. Irek, Kristen hehar tar harapa ma ye riitaka eecha tar.
19 Worek, Pol rii yenya woshi achi rii akar biish tar man sawotar majin eena geenyik kwodii wor. God riita Pol riitaka otiirin rii eena sawobatar.

POL RII HARAPA MA YECHI MAJI MEEJICHI LOTU AKAK IR

20 Sawotarek, yecha meejichi God riiti hin habatar. Worek, yecha Pol riina eecha wor, “Yaka, mii hikitu. Tausen Ju ma kaw ye Kristen ma siir. Kristen ma siichiniga ye Moses riiti kon hehar sumowutu.
21 Worek, yecha maji meejichi ye hikitu miita Ju ma yenya akar nosapek taweyn miita yenya eecha wochar Moses riiti ion na heechi, yechi yikapwa opoche yechi sapi dagiitanakech. Ju ma yecha otii tawa abon na heechi Ju ma diika tawey, ye miita maji sawo chishi tarin meeji hamar.
22 Diita Ju ma ye meejikiita mii diika iyarer. Nopa boy shecha otiik wonyak?
23 Nota miina wonyak na otii! Ma diipiira kapiira diika tawey ye God riina maji wohowu tar.
24 Wohowu tarek, yechaka na eecha i. Moses riita bar uku yeetii tawa abo na i kikibak eechaba otii. Otiitanak, miipa yenya moni hatakiita. Hatanak, yecha yechi masibiyan yechetakiita. Miita diita nobon sumowu taney, eyey ma

yepa hikikiita eeta maji miina bari, ye meejiri, eeta omuti-
ikakasakech. Miita otiinak, yecha hikikiita miita Moses riiti
lo majin sumowutu."
25 Wowak, yecha akar biish tar Kristen ma yechak wor,
"Nota akar Kristen ma yenya jeyn heechirek ir. No eecha
wor, 'Kwota ma yecha woshepii sikiyawas hana kiya kwo
opoche abatanakech, pin opoche abatanakech. Pika tana
kiya opoche atanakech. Mimaka tawey, opoche akar mima
kapasek otiitanakech. Miman anemesh rokotanakech.' "
26 Worek, komas yadii pochik Pol rii diita ma yenya
yeechi ye i uku yeetiir tawa abon otiir. Worek, rii Ju ma
yechi harapa lotu akak iyarer. Iyareri akak tar harapa ma
yenya eecha wor: "7 yadii komas noti uku yeetii tar nedii
hamakiita. Eeta yadii hamanak nona saniga saniga opelen
otii tawa boboyen otiikiita."

POL RIINA HARAPA LOTU AKAK NEEKICHI YE IR

27 Yadii 7 siik otiirek, Esia nosap Ju ma kaw y Pol riina
harapa lotu akak her. Hechi ye ma mima yenya ow yesokwa
maji bar. Worek, yecha Pol riina neekichi uwar,
28 "Isrel ma, na kiyatayi! Diita ma rii eyey eemek chishi
maji pok ye iniga Isrel ma mima yenya, Moses riiti ion eena,
noti harapa akan, rii dagiir poyetu. Apa rii akar biish tar
ma kawen yeechi diita harapa otu akak yasayabachi diita
hadabas eemen rii kapasek otiiwa."
29 (Yecha her Pol riitaka Tropimas, Epesas ma, riitaka
akamaka tar. Tarek, heri ye eecha hikir Pol rii riina harapa
lotu akak ye ir. Eena ye eecha wor.)
30 Worek, ow maji yesokwari, eyey akama eemek maji
i ye yar. Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye amaba
yari, yaniga Pol riina ya yopo wuchi riina neekichiniga riina
sabak ye ir. Worek, harapa lotu aka siiti nubereja siina
dasepiir.

ROM YE POL RIINA YAYAR

31 Ma ye Pol riina sowakwoken eena otiitarek, maji
heechirek ir. Rom harapa o ana pichar kepten ma riina
heechirek ir. Maji eecha wor, "Eyey Jerusalem ma ye
kapasek boboyen yesokwachi eena otiiken otiito."
32 Worek, kepten rii o ana pichar ma kawen yeechi ye
yechaka eecha amaba ir. Irek, Jerusalem ma ye o ana pichar
ma yenya heri, ye Pol riina kawka pikasakech.
33 Worek, kepten rii Pol riitak iniga riina yeechi rii eecha
wor, "Sen poko upurusek riina na ji." Jirek rii eecha woher,
"Diita ma kapo nama? Rii boyen otiiwa?"
34 Worek, ma kaw ye maji pochik worek, ma kaw ye akar
majik wor. Maji harapa batarek, kepten ma rii eeta maji mun

hehar meejikasakech. Worek, rii riiti o ana pichar wakasa
ma yenya wor, “Diita ma riina o ana pichar ma yechi akak
na yeechi ye i.”
35 Yecha riina aka toku muk yar. Yarek, Ju ma ye harapa
kwotayeechi Pol riina piken otiitarek, eena o ana pichar ma
ye riina yeechi yesokwa neeki howuk kiyaniga ye yo ir.
36 Ye riina sumowuniga uwar, “Riina na sowakwo.”

POL RII MAJI AWASEN BAR

37 Worek, ye Pol riina aka wok ye iken otiitarek, Pol rii
kepten riina Grik majik eecha wor, “Ada miina maji kawen
work.” Kepten rii meejichi eecha wor, “Mii boy Grik majik
bato?
38 An eecha hikitu mii kapo kata Isip ma rii mashi kapasek
maji yesokwarek, 4,000 ma eekik tari ye riina sumowuniga
me biish tar eemek i own yesokwaken eena eeka ir. Mii boy
eeta ma?”
39 Pol rii awasen eecha wor, “Yaho. Ada eeta Ju ma. Ana
Silisia Tasas akamak, eeta harapa akamak, eeka yimowur.
Sen, ada ma mima yenya maji bak.”
40 Worek, kepten rii eecha wor, “Na ba.” Worek, Pol rii
aka tokuk howuk yo eeka siitiichi rii riiti tapan mima man
yenya yesokwar. Yecha wokwinya siitiirek, Pol riita Hibru
majik bar.

22

1 Pol rii eecha wor: “Ma, yaka kumwoy, eepi, kwota ana na
meeji. Ada he meeji taweyn eena ada kwona bak.”
2 Rii Hibru majik saworek, ye meejirek, ye eena kawka
wokwinya siitiir. Worek, Pol rii yenya eecha wor:
3 “Ada eeta Ju ma. Ana Silisia Tasas akamak eeka yikowur.
Yimowurek, ada Jerusalem akamak sokwa harapa siir. Si-
irek, gameliel riita ana maji pokii tar. Pokii tarek, ada noti
wayega yechi ion ada hehar meejitar. Meejitarek, kwota apa
God riina sumowu tawabaga, ada eechaba God riina hehar
sumowutar.
4 Ada God riina sumowutarek, ada Jisas riiti nobon
sumowuytar ma yenya ada kikirepoyechi sowakwoken oti-
itar. Ada yenya sen pokok jichi poko jichawa akak rabotar.
5 Eeta harapa opelen otii tawa ma rii eyey kaunsil ma
ye eecha wokiita ada maji siikiinen bato. Yecha jeyn
keyichichi ada harapa Ju ma yenya Damaskas akamak tarin,
haken eena har. Worek, ada Damaskas akamak ir. Diita
nobon sumowu tar ma mima yenya yeechi sen pokok jichi
Jerusalem akamak yayachiniga kubu piken eena ir.”

POL RIINA OTIIR MAJIN WOR

6 “Ada nobok i Damaskas akamak bana bana siitarek,
ayadii nedii harapa habaga tawa boboy neerek ya adak
sakar.
7 Worek, ada nosapek sakar. Nosapek sakachi uwar aya
poren meejir. ‘Sol, Sol, boyewak miita ana kikirepoyetu?’
8 Ada awasen eecha wor, ‘Harapa, mii kapo nama?’ Rii ana
awasen eecha wor, ‘Ada Nasaret Jisas. Mii ana kikirepoyetu.’
9 Worek, adaka tar ma ye haba herek, ana uwar ayan ye
meejikasakech.

10 “Worek, ada riina eecha wor, ‘Harapa, adapa shecha
otiik wonyak?’ Worek, Harapa riita ana eecha wor, ‘Na
sokwa Damaskas akamak eeka na i. Inyak, ma por rii miina
hana yon God riita hisiichiri miina wokiita.’
11 Worek, haba ana harapa okoreetari, eena eeji miy saka
herek. Eeena eeji apoma ye na tapa tobok neeki Damaskas
akamak ye ir.

12 “Irek, ma por rii eeka tarek, riiti hi, Ananaias. Rii eeta
God riiti hin yesokwabatar ma. Noti ion riita sumowubatar.
Akar Ju ma ye Damaskas akamak tari ye Ananaias riiti hin
kepi hiki tar.
13 Worek, rii adaka yaniga siitiitarek, eecha wor, ‘Kumwoy,
na kawka he!’ Eeta nediik ada ameya kawka her.
14 Riina ada herek, riita ana wor, ‘Noti wayega yechi God rii
miina hisiir. Riiti inyakan hikiken eena hisiir. God riiti yon
otii kepi siir wakasa ma, ri hi Jisas, riina heken eena hisiir.
Jisas riita kujak batar majin meejiken eena hisiir.
15 Riita otiirek, miita riiti yon otiikiita. Miita her boboyen,
meejir boboyen, miitapa sawotakiita.
16 Wowak, boyewak nota kawka kowutu. Na sokwa uku
ya. Riiti hin na haba. Habanak, miiti kapasek boboyen
kwoyavayakiita.’ ”

POL RII AKAR BIISH MA YENYA GOD RIITI MAJI SAWOTAR

17 “Ada Jerusalem akamak awasen heechi ir. Irek, ada
harapa lotu akak God riina maji batarek,
18 sukwiyanaga ada Jisas riina her. Herek, rii ana eecha
wor: ‘Na ameya sokwa Jerusalem akaman heechi i. Diita
tawa ma mima ye miita ana bawa maji saka meejikiitawak.’
19 Ada riina awasen eecha wor, ‘Harapa Jisas, yecha hikitu
ada eyey lotu akak ichiniga miina hiki siitiichichawa ma
yenya yeechiniga kubuk pichiniga poko jir.
20 Miiti wakasa ma Stiven riina sowakworek, ada iibak
tarek, hechi an eecha hikir eeta kepi. Ada sowakwo otii tar
ma riiti riken ada siitii kowu tar.’

21 Worek, God rii ana eecha wor, ‘Na i. Ada miina akar
biish tar ma yapak taweyn, ada miina wochanak ikiita.’ ”

ROM O ANA PICHAWA MA RII POL RIINA HEHAR TAR

22 Ju ma ye Pol riita mapo bar maji chepen hehar wageteytar. Wageteyetarek, akar biish tar ma yenya bar majin
meejirek, ye harapa inyaka kwotayechiniga harapa uwar. Ye
uwachi eecha wor, “Riina na ye i sowakwo. Boyewak nota
riina diita nosapek heechitu?”
23 Yecha harapa uwachi yechi riken kwoyava yeechiniga
niigiiriibagiir rabo tarek, eeta yecha yeva yaniga nosap
yeechi howuk rabo tar.
24 Worek, Rom ma yechi Kepten rii riiti o ana pichar
wakasa man eecha wor, “Riina na yeechi o ana pichawa
akak na ye i kadii yeechi eeka na pi. Pinyak, eeta maji mun
sawonak nota meejik. Kapo boyewak diita Ju ma ye riina
harapa uwato.”
25 Worek, riina poko jichi piken otiirek, Pol riita harapa ma
por riitak bana bana siitiirek, rii woher, “Mii kapo shecha
hikitu ii boy kepi mii Rom ma poren poko jichi pichi rii i
anasakasakech?”
26 Harapa ma rii meejichi rii riiti kepten riitak ir. Irek, rii
riina eecha woher, “Mii boyen otiito? Diita ma rii Rom ma.”
27 Worek, kepten rii meejichi Pol riitak ichi woher, “Ana na
ba, mii boy Rom ma?” Pol rii eecha awasen wor, “Ayo.”
28 Worek, kepten rii eecha wor, “Ada harapa moni harek,
ada eena Rom mak siir.” Pol rii awasen eecha wor, “Ada Rom
por akamak yimowurek, eena ada Rom mak siir.”
29 Worek, ameya Pol riina woheken otiitar ma ye Pol riina
heechi akii ir. Worek, kepten rii Pol rii Rom ma meejichi rii
akii tar. Rii Pol riina sen pokok jirek, rii eena akiitar.

30 Worek, kepten rii yeshatar kapo boyewak Ju ma ye Pol
riina harapa inyaka kwotayer. Eena rii yadii nedii pochik
Pol riina jir sen pokon heemachirek, riita harapa opelen
otii tar ma yenya, kaunsil ma yenya, wochirek, ye ya yopo
wuchi yichar. Worek, riita Pol riina yeechi yayarek, Pol riita
Kaunsil ma yechi misomak eeka siitiitar.

23

POL RII MAJI GEENYIK JUDIA KAUNSILL MA YENYA KWODII WOCHAR

1 Pol rii kaunsil ma yechi mi soman hechi eecha wor,
“Eeji yaka kumwoy, ada God riiti mi somak chishitawak, eeji
inyaka wopu eeta kepi tawa.”

2 Worek, harapa opelen otii tar ma riiti hi Ananaias, rii Pol
riitaka bana bana siitii tar ma yenya eecha wor, “Riiti kuja
sapin na tiiriikwo!”
3 Worek, Pol rii riina eecha wor, “Mii woshepii tawa
ma! God riita miina pikiita. Mii yichawak, ana lo nobok
anasatawak, wowak, mii piken wochawey, mii lon eena
riikiito.”
4 Worek, Pol riitaka bana bana siitii tar ma ye riina eecha
wor, “Miita God riiti harapa opelen otii tawa man kapasek
majin bato!”
5 Worek, Pol rii eecha wor, “Yaka kumwoy, ada saka
hechawak rii eeta harapa opelen otii tawa ma. Mashi keyir
maji eecha wocho, ‘Ma mima yenya siitii kowu tawa ma riin
kwo opoche kapasek majin batanakech.’ ”
6 Worek, Pol eecha her ma kaw ye Sadyusi ma kaw ye
Peresi tar. Worek, rii kaunsil ma yenya eecha wor, “Yaka
kumwoy, ada eeta Peresi, Peresi yechi yikapwa. Ada eeta
kowutu hatawa ma saniyeechi kawka ya sokwakiita. Eena
kwota ana maji anasato.”
7 Rii eecha worek, Peresi ma ye, Sadyusi ma yechaka o
maji awasen awasen batar. Ye saniga batarek, ye way saniga
batar.
8 (Sadyusi ma ye eecha wocho: ma ye sakapa saniy-
eechi sokwakiitawak. Yecha hikitu ejel takasakech. Spirit
takasakech. Worek, Peresi ye diita piiriichar boboyen eena
hiki siitiichir.)
9 Ma ye kawka harapa uwatarek, Peresi ma kaw ye, ye eeta
lon maji pokii tar ma, ye siitiichi maji harapa eecha wor, “No
heri diita ma rii kapasek takiisakech. Kapo spirit kepi kapo
ejel rii riina majin sawor!”
10 Worek, ma ye inyaka kwotayechi harapa o maji batarek,
kepten rii eecha hikir kapo ma ye Pol riina yokwa yokwa kiyi
ye i yanyaniga nediik neekiikiita. Eena rii riiti o ana pichar
ma yenya eecha worek, ye yechaka eecha ye i riina yeechi
tapa tobok neekiiniga ye ichi o ana pichar ma yechi akak ye
i heechir.
11 Worek, yadii pochi niy siirek, Harapa Jisas riita Pol riitak
bana bana siitiirek eecha wor, “Mii na ana beyichi siitii ta!
Miita na Jerusallem akamak eeji maji miita ba hamachir.
Wowak, apa mii napa eeji maji diita Rom akaman eechaba
sawo ta.”

MA YE POL RIINA SOWAKWOKEN OTIITAR

12 Niy siirek, niyegak Ju ma kaw ye ya yopo wuchi yicharek
maji apodiigiitar. Worek, ye eecha wohowutar, “No ukun
aboboyen saka akiitawak. Poll riina sowakwonak eeka nota
kawka akiita.”

13 40 ma ye diita boboyen otiiken hikitar.
14 Otiirek, ye harapa opelen otii tar ma yen akar harapa ma
yen ichi eecha wor: “Nota apodiigiichi eecha wochar: nota
uku aboboyen saka akiitawak. Pol riina sowakwonak, eeka
kawka akiita.
15 Wowak, kwota kaunsil ma ye Rom ma kepten riitak
majin wochanak sa i. Riina na eecha wo Pol riina na yeechi
diika yaya. Kepten rii sapa hiki kwota riiti maji mun kawka
meejiken wocho. Wonyak, riita diika ya tanak, nota riina
nobok sowakwoken ow yikiita.”
16 Worek, Pol riiti mowey siiti yikapwa riita diita majin
meejirek, rii o ana pichar akak iyarechi Pol riina wor.
17 Worek, Pol rii harapa ma poren uwachi eecha wor,
“Diita yikapwa riin kepten riina na ye i. Rii riina majika
tawa.”
18 Worek, harapa ma rii riina yeechi kepten riina ye ichi
eecha wor, “Poko jiwa ma Pol rii ana uwachi eecha wor: ada
diita hadiiyey ma riina miitaka ye i. Rii majika tawa.”
19 Worek, kepten ma rii hadiiyey ma riina tapa tobok
neekiniga akar eemek ye ichiniga rii woher, “Boyen majin
miita ana bak?”
20 Rii awasen eecha wor, “Ju ma ye ya yopo wuchi yi ye
apodiigiitari, ye miina wohekiita: Iyi niyegak miita Pol riina
kaunsil ma yechak ye ikiita. Ye miina woshepiichi maji
sabwi yaken eena wokiita.
21 Mi eena opoche meejitanakech. 40 ma ye riina nobok
sowakwoken eena kowukiita. Yecha diita sowakwoken
bar majin wohowur. Wohowurek, ye aboboyen ukun
akasakech. Pol riina sowakwonak, komas yepa aboboy aki-
ita. Yecha eena sayarechi miita bana majin eena kowutu.”
22 Worek, kepten rii meejichi eecha wor, “Miita ana bawa
majin opoche akar man sawotanakech.” Worek, rii hadiiyey
man wochirek, rii ir.

POL RIINA GAVMAN HARAPA MA PILIKS, RIITAKA YE IR

23 Worek, kepten rii riiti harapa o ana pichar ma upurusen
uwachi eecha wor: “200 o ana pichawa man, 70 o ana
pichawa hosek yo yichawa man, 200 yabu kiya tawa man
na sayarechi. Na sayarechinak, niy siinak, 9 klok, Sisaria
akamak na heechi i.
24 Kicha na Pol riiti hosen sayarebachi ye i. Kicha na
harapa gavman ma Piliks riitak na hehar otii ye i ha.”
25 Worek, kepten rii jeyn keyir. Keyiri eecha wor:

“Ada Klodias Lisias. Harapa Gavman Ma Piliks, sen.
26 Ju ma ye diita ma riina yeechi sowakwoken otiitar.

27 Worek, ada meejir rii eeta Rom ma por tar. Eena ada eeji
o ana pichar ma yechaka eecha iniga Ju ma yechi tapak how
yeechi yayar.
28 Ada yechi o maji siiti mun eena meejiken eena ada riina
Ju ma yechi kaunsil ma yechaka ye ir.
29 Worek, ada yeshaniga her riina sowakwoken otiitar
boboyen mukasakech. Riina poko jichar boboyen eechaba
mukasakech. Ju ma yecha Pol riina batar majin eeta yechi
keena lo majin ye eena batar.
30 Worek, ada meejir Ju ma ye riina apodiigiichi sowakwo-
ken batar. Ada meejirek, ada eecha hikir ada riina miitak
heechinak ikiita. ada Po riina maji ba diima tar man yenya
eecha wor: yecha sapa miiti mi somak sapa ye geenyik
kwodii wo." Jey maji eecha wor.
31 Worek, o ana pichar ma ye eeta maji meejichi otiitar.
Yecha Pol riina yeechi ye iniga niy siirek Antipatris akamak
eeka war.
32 Komas yadii nedii pochik yatiik piitii ichar o ana pichar
ma ye heechi o ana pichar ma yechi akak awasen ir. Heechi
irek, hosek yichar ma yechaba Pol riina yeechi ye ichar.
33 Yecha Sisaria akamak ye ichiniga jeyn harapa ma riina
harek, Pol riina harapa gavman riitak har.
34 Harek, harapa ma rii jeyn kenyichi Pol riina woher,
"Miiti nosap hi bwimey?" Rii Pol riiti nosap Silisia meejirek
rii eecha wor, "Miina majin ba diima tawa ma yecha yanak,
ada miiti majin meejikiita."
35 Worek, rii eecha wor: Pol riina na yeechi ye i Herot riiti
harapa yichawa akak ye ichi man napa riina siitii kowu ta.

24

JU MA YE POL RIINA MAJI BA DIIMAR

1 Yadii yokotapa siirek, harapa opelen otii tar ma, ri he
Ananaias, rii Sisaria akamak heechi ir. Akar harapa ma ye,
majin kiyatayechi batar ma por, riiti hi, Tetalas, riitaka ye
eecha ir. Irek, ye gavman ma Piliks riitak ichi ye Pol riina ba
diima majin i bar.
2 Tetalas riina uwarek, rii Pol riina ba diimaniga eecha
wor: "Piliks, harapa ma miita nagwa nagwa hikichi nona
siitii kowu tarek, nota eeta kepi. Wowak, miita noti nosap ma
miman hehar tawak, miita yo kepin otiitawak, mii kapasek
boboyen yeechi raboto. Wowak, no diita kepi.
3 Dii eeta kepi, nota inyaka kwoya hikitu. Nota miina
woshiato.

4 “Ada miina maji harapa bakasakech. Wowak, ada miina
woyasachiyasato miita eeji majin meejiken eena ada miina
wocho.
5 Nota hecho diita ma rii kapasek yon harapa yesokwa
tawa ma. Rii Ju ma yechi nediik i kapasek boboyen
yesokwachi otiibato. Riita eecha otiitawak, eeta ma ye
inyaka yechi eechaba kwotayeto. Rii eeta eyey Nasaret ma
yechi harapa ma.
6 Rii noti harapa lotu akan otii kehaken eena rii hikir.
Otiirek, no riina neekichi poko jir. (Nota riina noti lok
anasaken eena hikitar.
7 Hikitarek, harapa kepten ma, Lisias, rii yaniga nona
harapa o ana picharek, Pol riina yeechi ye ir.
8 Worek, Lisias rii maji wosaworek, Pol riina maji ba
diimar ma yen sapa miiti mi somak ya siitii ba.) Miita diita
man wohenyey, miita keena hikikiita nota riina ba diimar
maji.”
9 Worek, Ju ma ye diita bar maji Pol riina ba diimabar.

POL RIITA PILIKS RIINA MAJI BAR

10 Worek, harapa gavman ma rii Pol riina wochirek, rii bar:
“Ada hikitu nokwapa nokwapa sukwiya miita jasega diita
nosapek tawa ma miman eecha otiichichar. Eena ada eeji
majin miina kwoya hikichi sawok.
11 Miita yenya wohenyey, miipa diita maji meejikiita.
12 yadii siirek ada God riiti hin haba yesokwaken eena
Jerusalem akamak ir.
12 Irek, ada harapa lotu akak ma poreka ow maji
bakasakech. Ye hekasakech. Ye saka herek akar lotu akak
akama eemek, ada gwoy maji batar.
13 Yecha ana ba diima tawa maji sii mukasakech. Yecha
mun geenyik kwodii wokasakech. Yaho.
14 “Ada diita majin sawok: ada nobo pochin noti wayega
yechi God riiti hin eena haba yesokwato. Ada nobon
sumowutawak, ye eecha wocho: ka woshepiito. Ada hiki
siitiichibato Moses riiti lon piirapet yechi keyir majin.
15 Yecha God riina kowutawaga ada eechaba kowutu.
Ada eechaba hikitu eyey ma, kepi, ipasek, ye hachi kawka
awasen saniya yeechi sokwakiita.
16 Eena ada yo kepin otiito. Otiitawak, eeji inyaka wopu sii
eeta God riita miy somak ma yechi miy somak kwoya hikitu.
17 “Ada Jerusalem akaman heechi i sukwiya kaw akar
eemek i siir. Eeka siirek, ada heechi eeji akamak awasen yar.
Eeji akama ma mima yenya moni haken, God riina opelen
haken eena yar.

18 Diita boboyen otiitari eena yecha ana harapa lotu akak
her. Ada uku yeetii tawa tobon eena ada otii hamachi
lotu akak ada iyarerek, ye her. Eeta nedii ma nokwapa
nokwapakasakech. Hapaka ye ikasakech.
19 Worek, Esia Ju ma kaw ye tar. An eecha hikitu kata ma
yecha ana majika taney, yecha sapa miiti miy somak ya ana
maji ba diimak.
20 Yecha bokonaney, diita yar ma ye sapa ba. ada kaunsil
ma yechi mi somak siitiitarek, boy kapasek boboyen ada
mashi otiir?
21 Podar boboyen yecha kapo ana ba diimato. Ada yechi
mi somak siitiitarek, yenya eecha wor, ada eecha hiki
siitiichichu ha tawa ma ye saniyeechi kawka ya sokwakiita!
Eena kwota apa ana anasato."
22 Worek, Piliks rii meejichi maji ba hamar. Riita nokwapa
nokwapa Kristen nobo majin meejitar. Worek, rii eecha
wor, "Kepten Lisias riita diika yanak, anapa miina eeka
anasakiita."
23 Worek, rii Pol riina siitii kowu tar ma riina eecha wor,
"Riina na o ana pichar ma poren hisiiri, riita sa siitii kowu
ta. Poko ji akak riin eeka na heechi. Eeta kepi riiti apoma ye
riina dopo tawa boboyen hak wonyey, sa ha."

PILIKS RII POL RIINA SUKWIYA UPURUS POKO JI AKAK HEECHIR

24 Komas Piliks, riiti mima, Drusila piir yar. drusila sii
Ju mima. Yarek, Piliks rii Pol riina maji wochirek ir riita
yaken eena wochirek ir. Yarek, Pol rii Jisas Kraist riina hiki
siitiichichawa nobon eena sawotarek, piir wageteyetar.
25 Pol rii eecha wor, "Kapasek nobon na kayek heechi.
Yo kepiban na otii. Inyaka maba kapasek boboyen otiiken
hikitaney, ii napa kayek heechi anasak tawa nedii komas
yakiita eena ada wocho." Piliks rii meejichi eena akiichi
eecha wor, "Miita na heechi i. Komas ada miina kawka
wokiita."
26 Piliks rii hikir kapo Pol riita Piliks riina mani kaw haken
eena rii Pol riina nokwapa nokwapa majin riita yaken eena
wochirek irek, Pol riita yaniga riina majin eechaba sawotar.
27 Worek, sukwiya upurus siirek Posias Pestas rii harapa
gavman mak siir. Worek, Piliks rii Ju ma yechi maji kepin
yaken, eena rii Pol riina poko jichar aka kawka heechir.

25

POL RII WOHER SISA RII POL RIITI INYAKAK TAR MAJIN MEEJIKEN EENA WOHER

1 Pestas rii distrik yarek yadii piiriichar siirek rii Sisaria
akaman heechi Jerusalem akamak ir.

2 Eeka harapa opelen otii tar ma ye, harapa Ju ma ye, Pol ri-
iina majin ba diimatar. Yecha Pestas riina woyasachiyasachi
woher,
3 “Miita na Pol riina yeechi Jerusalem akamak yaya. Yecha
riina nobok ow yichi sowakwoken eena hikitar eena woher.
4 Pestas rii meejichi eecha wor, “Pol rii Sisaria akamak
poko jichi heechitu. Ada ameda siichi eeka kawka ikiita.
5 Pol riita kapasek yon otiiyega kwoti harapa ma ye adaka
sa ya Sisaria akamak Pol riina ba diima.”
6 Worek, Pestas rii 8-10 yadii Jeerusalem akamak siirek,
Sisaria akamak awasen ir. Komas yadii pochi siirek, rii
anasaken otiir. Yirek, rii eecha wor, “Pol riina na yeechi
yaya.”
7 Pol riita yarek, Jerusalem akamak tar Ju ma ye ya riitaka
bana bana siitiiniga Pol riina woshepii maji baniga diimar.
Maji mukasakech eena ba diimarek, saka geenyik kwodii
worek.
8 Worek, Pol riita maji awasen yenya eecha wor, “Ada
Ju ma yechi lon wosowoyakasakech. Yechi harapa lotu
ada boboyen ada nasowoyekasakech. Sisa riina ada na-
sowoyekasakech.”
9 Pestas rii Ju ma yechi maji kepin yaken eena rii Pol riina
woher, “Kapo miita Jerusalem akamak inyak ada miiti majin
eeka meejinak anasakiita?”
10 Pol rii meejichi eecha wor, “Ada Sisa riiti anasa tawa
akak ada siitiito. Diika ana napa anasa! Ada Ju ma yenya
kapasek boboyen saka otiirek, Mii hecho.
11 Ada lon nediik reekiiyega, ada sowakwoken otii tawa
boboyen otiiyega, ii an waga hawa. Wowak, yecha ana
woshepii maji ba diima tawey, ma sakapa ana yechi tapak
howuk hakiitawak. Ada Sisa riitak ik. Riita eeji majin
meejik.”
12 Worek, Pestas riiti kaunsil maka maji bachi eecha wor,
“Miita Sisa riina maji baken wonyey, ii ne i ba.”

AGRIPA RII POL RIITI MAJI MEEJIR

13 Komas aka tabo yima tar ma por, riiti hi Agripa, rii
riiti mima, Benaisi, piiriita Sisaria akamak yar. Pestas riina
woshi aken piir eena yar.
14 Yadii kaw eeka siirek, Pestas rii eeta aka tabo yima riina
Pol riita bar majin eecha wor: “Piliks rii diika tarek, rii poko
jir ma diika heechi iri, riiti hi Pol.
15 Ada Jersualem akamak irek, Ju ma yechi opelen otii tar
ma ye, yechi harapa ma ye, Pol riina maji ba diimar. Worek,
yecha ana riina sowakwo majin woher.

16 Worek, ada yenya eecha wor, ‘Rom ma yechi lo otii tawa
abo diitata: ma poren kapasek yon maji ba diimaney, nota
diita ma yechi tapak saka howu hakiitawak. Rii sa riina ba
diimawa ma yechi mi somak siitiinak, rii sa awasen maji ba.’

17 “Ada kowukasakech. Yecha eyey diika yarek, komas
yadii pochik ada anasa tawa tiikiirek yirek, ada worek, kata
ma riina yeechi yayar.
18 Yayarek, riina ba diimar ma ye siitiichiniga worek,
ada eecha hikitar yepa kapo harapa maji kapasek ba diima
siitiichikiita. Wowak, ye riina maji baniga diimakasakech.
Yaho.
19 Yecha kubuchey maji batar. Yecha Pol riitaka yechi lotu
maji awasen awasen batar. Ma por rii harin, riiti hi Jisas, ye
eena awasen awasen batar. Pol rii eecha wocho diita ma rii
saniyeechi sokwa eechaba tawa.
20 Ada saka hehar herek. Kapo boy nobok ada diita
ba diimar majin ada hehar henyak, anapa hehar riina
anasakiita? Worek, eena ada Pol riina woher riita kapo
Jerusalem akamak inyak, ada diita ba diimar majin eeka
hehar meejinak eeka anasakiita.
21 Worek, Pol riita yuyeechi rii bokoneechi rii eecha
woher: Sisa riiti akamak inyak eeka anasakiita. Rii
eecha woher poko kawka jinyak Sisa riita anapa anasakiita.
Worek, ada eecha majin worek, rii poko jichar akak eeka tar.
Komas rii heechinak Sisa riita ikiita.”
22 Worek, Agripa rii Pestas riina eecha wor, “Ada keena
diita ma Pol riiti majin meejiken eena gegiyato.” Pestas rii
eecha wor, “Iyik napa meeji.”

23 Komas yadii pochik Agripa rii Benaisi siitaka piir
keyapochichinga yatii kikibak yesokwaniga yar. Piiriita
yarek, i harapa aka wok iyar harapa ow ana pichar ma
yechaka eeta akamaka tar harapa ma yechaka eecha iyarer.
Worek, Pestas rii worek, Pol riina yecha yeechi yayar.
24 Worek, Pestas rii eecha wor, “Agripa, aka tabo yima,
akar ma diika tawey, kwo diita ma riina hecho. Eyey Ju ma
diita akamak tawey, Jerusalem akamaka tawey, yecha riina
kapasek majin batar. Yecha harapa aya uwachi wocho eeta
kapasek riita tawey. Na kayek sowakwon.
25 Wowak ada yeshawey riiti kapasek boboyen an saka
hewak. Boyewak ye riina sowakwoken wochar. Wowak,
Pol rii keena woher Sisa riitak iken eena ada hiki abochi
heechinak ikiita.
26 Wowak, ada riiti maji kepin hehar meejinak tanak eena
ada jeyn keyichiniga Sisa riina hanak een ye ik. Wowak,
eena ada riina kwotak yayato, harapa Agripa, miitak eecha

yayato. Miita riita bana majin napa hehar hikinak ada jeyn
keyichi heechinak ikiita.
27 Ada eecha hikitu poko jichawa man heechinak saniga
inyey, ba diimar majin saka hehar ba hamachi Sisa riitak
heechinak inyak, eeta kapasek."

26

POL RIITA RIITA OTIIR YON EENA AGRIPA RIINA SAWOR

1 Worek, Agripa rii Pol riina eecha wor, "Miita apak miiti
majin na geenyik kwodii wo." Worek, Pol riita riiti tapan
yesokwachiniga kwodii wor:
2 "Agripa, aka tabo yima, ada eecha hikitu ii eeta kepi ada
miiti misomak siitiiniga diita maji ba heema paka hamakiita.
Ju ma yecha ana ba diima tarin eena ada heema paka
hamakiita.
3 Miita Ju ma yechi otii tawa abo miita hecho. Yecha saniga
saniga hikichi otii ye i tawa boboy miita yen hecho. Eeta
kepi. Eena ada miina wohecho ada baneyn miita hehar
meejikiita."
4 Rii eecha wor: "Eyey Ju ma ye ana hechar. Ada karakada
tarek, otiitari apa ada harapa sowak, an eechaba diita
otiito. Yecha hechar ada eeji nosapek tarek otiitari Jerusalem
akamak tarek otiibatari, ye hechar.
5 Yecha hechar ada Peresi ma yechi yo abon otiitar.
6 Apa ada diita siitiitawak, ana ye anasato. Ada God
riita noti wayega yenya wochar majin ada hiki siitiichi
kowutawey, eena yecha ana anasato.
7 Kata wochar majin noti wayega yechi 12 magwi yecha
eechaba eechaba hikichi kowu tawey, God riiti hin yesokwa
taweyn, eena ada eechaba kowubato. Ada eena kowu-
batawak, eena Ju ma ye ana maji ba diimato.
8 Boyewak kwo har man God riita otii saniyarin saka eena
hiki siitiichichawak?
9 Mashi ada eecha hikitar eeta kepi ada nokwapa nokwapa
kapasek yon Nasaret Jisas riiti hi kapa dagiir poyekiita.
10 Diita yon ada Jerusalem akamak eeka otii tar. Harapa
opelen otii tar ma ye ana jeyn harek, ada nokwapa nokwapa
God riiti ma mima yenya poko jichi akak heechir. Heechirek,
yenya sowakwoken otiirek, ada eeta eena wohowur.
11 Nok wapa nokwapa nedii ada yechi lotu akak ichinga
kapasek boboy otiitar. Hik siitiichichawa boboyen na-
sowoyeken eena ada otiitar. Ada yenya harapa kwotayi-
chiniga yenya sumowuniga yapa eemek yenya dagiire-
poyeken eena ir."

POL RIITA RIITI INYAKAN DAREBOY TAWA MAJIN EENA AGRIPA RIINA SAWOR

12 “Eena ada harapa opelen otii tar ma yecha ana jeyn
harek, ada Damaskas akamak ir.
13 Harapa Agripa, nobon icharek, yadii nedii tarek, ada
harapa haban her. Diita haba eeta okoreeri yaka kikisi-
ikasakech. Adaka ichar ma yenya adaka eecha harapa
neerek okoreer.
14 Worek, nota eyey nosapeka sakarek, ada Hibru majik
uwar ayan meejir. Eeta eecha wor, ‘Sol, Sol mii boyewak
ana kikirepoyetu? Miita awasen pichawey, ii miita mayama
pishamaneto. Bulamakaw siita riiti ma riita pichawa kubun
yatiik awasen pichawaga, miita eechaba otiito.’
15 Worek, ada eecha woher, ‘Harapa Ma, mii kapo nama?’
Rii awasen eecha wor, ‘Ada eeta Jisas. Ada eeta miita
kikirepoy tawa ma.
16 Wowak, na sokwa siitii. Ada miina eeji wakasa ma
hisiiken eena yawa. Miina hisiinak, miita akar man miita
apak hewa boboyen eena napa sawo ta. Ada miina komas
mukuchiya boboyen napa sawoba ta.
17 Ada miina Isrel ma yenya akar biish tawa ma yechaka
heechinak, inyak adapa miina heharetakiita.
18 Miita inyak, miita yechi miyin tawachikiita. Tag-
wachinyak, yecha niyik tawek, yecha yamak tawa eemek
dareboyekiita. Tagwachinyak, yecha Gaba riiti eemen
heechi God riiti nobok ikiita. Wonyak, yecha ana hiki
siitiichichanak, yechi kapasek boboyen ada kwoyavayakiita.
Wonyak, yecha yechi God riita hisiir ma yechi eemebak eeka
ya siikiita.’

POL RIITA RIITI YON SAWOR

19 “Harapa Agripa, wowak, ada neerek tar boboyen heri
ada saka nasowoyerek.
20 Mapo Damaskas akamak, komas Jerusalem akamak,
eyey Judia nosapek, akar biish tar ma yechi nosapek ada
God riiti majin sawotar. Ada eecha wor, ‘Kwoti kapasek
boboyen na heechinak, God riitak na dareboy. Kwo napa
otii mukuchi: Kwo kwoti inyaka God riitak dareboyer.
21 Eena eeta Ju ma ye harapa lotu akak tarek, ye ana hechi
neekichi sowakwoken otiitar.
22 Worek, God riita eechaba eechaba ana kiyatay tarek,
ada diika siitiiniga eyey man harapa karakada yenya maji
geenyik sawoto. Eeta piirapet yecha Moses riitaka komas
sokwana majin batarin, ada eechaba apa eena bato.
23 Yecha eecha wor: ‘Eeta Kraist rii sapa kapa meeji
ta. Meeji tanak, riipa mapo ha tawa eem saniyeechi
heechi sokwakiita. Sokwanak, riipa haba yama Ju ma

yenya mukuchinyak, wonyak, akar biish tawa ma yen mukuchibakiita.”

POL RIITA AGRIPA RIINA GOD RIITI MAJIN SAWOTO

24 Pol riita diita majin eecha wori, Pestas rii riina uwachi eecha wor, “Pol, mii hikishato! Miina harapa maji pokii tari, eena mii eeta hikishak otiito!”
25 Pol rii meejichi eecha wor, “Harapa ma, ada saka hikishatawak. Ada bawa maji eeta omutiik maji siiken.
26 Harapa Agripa, ada miina anabeyichi wocho. Mii diita boboyen mii hikitu. Ada bawa maji sokwarek, mii meejichi hikitar. Diita boboyen otiiri saka veenyichi otiirek.
27 Harapa Agripa, mii kapo piirapet yecha bar majin hiki siitiichichu? Ada eecha hikitu mii eeta hiki siitiichichu!”
28 Worek, Agripa rii Pol riina eecha wor, “Mii kapo eecha hikitu, miita ana maji ameda banak, ada eeka kapo Kristen ma siikiita?”
29 Pol rii awasen eecha wor: “Karakada nedii eeta kepi, gworo nedii eeta kepiba. Ada God riina batawak, kwo ana meejitaweyn, ada tawaga kwo sokwa eechaba takiita. Wowak, diita sen pok kwotaka takasakech.”
30-31 Worek, Agripa riita Pestas riita, Benaisi siita, akar eyey ma ye sokwa heechi awasen awasen eecha wor: “Diita ma rii saka boboy kapaseken otiirek, wowak, eena sowakwok wocho.”
32 Worek, Agripa rii Pestas riina eecha wor, “Diita ma rii Sisa riitak ye i anasak tawa majin wohenyan siiney riipa keena heechi ikiita.”

27

YE POL RIINA YEECHINIGA JABIIREK WOYIR

1 Nota Itali nosapek iken hiki hamarek, yecha Pol riina Julias riiti tapak howu har. Yecha akar poko jichar man riiti tapak howu habar. Julias rii Sisa riiti ami kepten ma. Riita 100 ami ma yenya siitii kowu tar ma.
2 Worek, nota adramitiam akamak jabiirek yowuchi ir. Ma ye eeta jabiiren sayarechi Esia somakwotii tawa akamak iken otiir. Iken otiiri, eecha ir.
3 Komas yadii pochi nota i saidon akamak iyarer. Julias rii Pol riina heharetar. Heharetarek, Pol riina saka anachekerek, eena Pol rii riiti nareboy yenya hek ir. Irek, yecha Pol riita dopotar boboyen ye riina har.
4 Worek, nota heechi ir. Heechi ichari, sowa yarek, nota heechi Saipras nosapek pa mushik ichar.
5 Icharek no pak silisia nosapek, Pampilia nosapek taviyiniga ichar. Ichari, no Lisia Maira akamak eeka igayer.

6 Igayerek, kepten Julia Aleksandria akamak heechi tar
jabiiren Itali nosapek iken otiiri rii yesha her. Yesha herek,
riita nona jabiirek yeechi ye yo yichir.
7 Worek, nota jabiir eshar icharek, yadii nokwapa siir.
Worek, no Naidas akamak bana bana i tar. Eeka tarek, eeta
sowa harapa ya dasiipii pakarek, worek, eena kata nobo
ikasakech. Worek, nota Krit nosap pa mushik eeka i icharek,
Salmoni eemek eeka i ichar.
8 No nosapek eeka bana bana ichari, harapa yon yaniga
ichar. Icharek, no iyerer eem siiti hi Pa Mushi Kepi. Eeka
iyerer. Eeta eem Lasia akamak bana bana tar.

9 Nokwapa nokwapa yadii eeka siir. Siirek, harapa uku
boro sokwatari, eeta kapasek nota inyey. (Ju ma yechi
aboboyen heechi tar yadii pochi hamar.) Siirek, Pol riita
jabiirek tar ma yenya eecha wor:
10 “Kwonawa ada eecha hecho nota inyey, nopa i kapasek
boboyen yakiita. Jabiirek tawa boboy kapo wurubuyare-
bokiita. Ma kapo eechaba hakiita.”
11 Worek, ami kepten rii jabiir tokor apoko riiti majink
jabiir kepten tar ma, piiriiti majin meejir. Pol riiti majin,
jabiir kepten tar ma piiriiti majin meejir. Pol riiti majin
meejichi nasowoyer.
12 Yecha i tar pa mushi eeta kepikasakech harapa sowa
yatar. Eena jabiiren otiir ma eecha hikitar, “Nota heechi
pa nediik inyak Piniks akama pa mushik igayekiita.” Piniks
pa mushi eeta Krit nosapek tawey, harapa sowa yaney,
eeta pa mushi kepi. Eeka sowa harapa yakasakech. Yecha
eeta eemek inyey, i tanak, sowa ya nedii hamanak, kapa
piiriichar niiwiika Piniks pa mushi sii magiir yepak tar. Eena
pa mushi kepi.

PA HARAPA SOWA YATAR

13 Worek, karakada sowa yatarek, jabiir ma eecha hikitar
Piniks akamak iken hikitar. Hikitarek, ye jabiir siiti anka
eena yesokwarek, jabiir eeta Krit nosapek bana bana eeka
ir.
14 Irek, harapa sowa ameya yar. Taleo sowa eeta Krit
nosapek sokwa yar.
15 Yarek, eeta jabiiren pir. Pirek, ma ye saka kikisiitarek,
uku boro harapa yatarek, jabiir eena sowa yatar nobon
ikasakech. Eena biish shebo shebo geytar.
16 Worek, nota Koda nosap bana bana pa mushik icharek;
no harapa yo otiiniga karakada dingi yeechi ye yo jabiir hek
seechi pokok hehar jir.

17 Jirek, yecha jabiiren pokok har eyey ji ye ir. Jabiir eeta
Aprika siiti giirebak inyakech eena akiichi sel yeechi ya saka
yichir.
18 Harapa sowa kawka yatar. Yatarek, ma ye jabiirek tar
boboy sagan yeechichi pak rabor.
19 Raborek, yecha jabiir toiitar boboyen yechi tapak yeechi
pak rabobar.
20 Nokwapa yadii nota yan, winyumayn saka herek. Sowa
harapa kawka yatar. Yatarek, worek, no eecha hikitar nopa
hakiita. Komas kepi siikasakech.

21 Ma ye nokwapa nokwapa aboboy akasakech. Worek, Pol
riita ma mi somak sokwa siitiichi wor: “Kwonawa, kwota
eeji majin mapo meejinak tanak. Krit nosapek nota siinak
tanak. Krit heechi yanan siiyega nowaga diita boboyen saka
waga rabowak.
22 Apa na kwota anabeyichi ta! Diika tawa ma por riipa
saka hakiitawak. Jabiirebak eeta kapasek siikiita.
23-24 Niyi nediik eeji God eeta God riina ada riiti hin
yesokwa tawey, riiti ejel por rii yaniga ana eecha wor: ‘Pol,
opoche akiitanakech. Miita Sisa riiti misomak napa i siitii.
Wowak, God riita rukusiitawak, riita miitaka jabiirek tawa
ma yenya miina har.’
25 Eena kwota na anabeyichi ta! Ada God riina hiki
siitiichichawak, ana wowa maji eetapa siikiita.
26 Komas nota inyak nedii kwowu pochik i yowukiita.”

27 Eeta 14 niyi siirek, sowa yatarek, yecha Edria pak yecha
eeka biish gayi ye itar. Niyi nedii siirek, jabiir otiitar ma
yecha eecha hikitar yecha nosapek kapo bana bana tawa.
28 Eena yecha pan chey her. Chey herek, yecha her 120 pit.
Worek, yecha way kawka chey her. Chey heri yecha her 90
pit.
29 Worek, yecha akiitar. Ye eecha hikitar jabiir sii eeta
kapo papak i yowuwa. Eena akiitar. Worek, yecha diipiira
kapiira anka jabiir siiti muku eeka rabor. Raborek, yecha
yechi sikiyawas yenya hikichi maji eena batar. Ye uhadii
ameya yak eena sikiyawas yenya majin batar.
30 Jabiir yo otiitar ma ye jabiiren heechi iken otiitar. Eena
yecha karakada dingi yeechi pak he seechir. He seechi ye
ankan masekiik heechinak ye i woshepiitar.
31 Worek, Pol riita yenya hechi ami kepten riina ami ma
yenya eecha wor. “Diita jabiir otii tawa ma yecha jabiirek
tanan siiney, kwon yesokwa yichikasakech.”
32 Worek, ami ma ye dingi yesokwa tawa pokon diigiichi
heechirek, ir.

33 Uhadii nediik Pol rii yenya aboboyen aken eena wohe
ye ir. Rii eecha wor: “Kwo 14 yadii shebo shebo siir. Kwo
akasakech.
34 Wowak, kwoti masebiya niibii por kwoti masiik sakapa
heechi ikiitawak.”
35 Worek, Pol riita gey kawen yeechi yayachi, God riina
maji wochi, eena reekiichi ar.
36 Worek, ye yi inyaka kwoya hikir. Eyey ma ye aboboy
kawen ar.
37 276 ma ye jabiirek tar.
38 Eyey a hamarek yecha rais tawaga tar boboyen pak
raborek, jabiir kaw sii sokwar.

JABIIR SII KAPASEK SIIR

39 Uhadiirek, jabiir yo otiitar ma ye nosapen heri, hehar
hekasakech. Ye pa mushi kesin heri ye hikitar kapo jabiir
eeka ye ichi kesinek eeka gayekiita.
40 Worek, ye anka poken diigiichichi pak heechirek ye ir.
Worek, eyin jichar pokon heemachir. Heemachik ye sel
eena masiik yepak tawar. Jabiir masiik yepa iken eena eeka
tagwar. Tagwarek, jabiir kesin ek gayik iken eena otiir.
41 Jabiir eeta ichari iniga kesin tomotarek, eeka i yowuri
eeka yir. Jabiir siiti masiik eeka yir. Yirek, harapa uku bor
sokwari, jabiir mun uku borowok yaya reekiitar.
42 Worek, ami ma ye hikichi poko jichar ma yenya sowak-
woken otiitar. Yecha hikitar kapo ma ye pak ye ichi uku rii i
gayichi akii iken hikitar. Eena sowakwoken hikitar.
43 Worek, ami kepten ma rii Pol riina pinyan egesiir. Eena
rii yenya bokonor. Bokoneechi yenya anacheker. Worek, rii
eecha wor: “Eyey ukuree hechawa ma kwo napa duruchi rii
i giiriibak i yo.
44 Uku ree somoye tawa ma kwo napa jabiirek tawa men
yeechi neekinak sapa kwon yi i. Ma yecha eecha otiirek, eyey
ma i giiriibak yo hamar.

28

MOLTA NOSAPEK TAR

1 Nota pa giiriibak tarek, nota meejir diita nosap siiti hi,
Molta.
2 Nedii kwowuk tar ma ye nona hehar otiir. Wayivak
otiirek, nota neekiiriiyarek, ye hechi hi tukuchi nona woshi-
atar.
3 Worek, Pol rii hichapwa yeechi chenek jichi yaya hi
tukurek, hopo riii eeka saya Pol riiti tapak eeka takiiviichi
war.
4 Worek, eeta nedii kwowuk tar ma ye hopo Pol riiti tapak
takiivii siitiirin hechi awasen awasen eecha wor: “Kapo diita

ma rii man pi sowakwo ha tawa ma. Riita tawak, kapo apak
eeta kepi riipa hakiita. Rii somakwotii tawa pan rii kepi
heechuwak, yawa. Apa riipa kapo hakiita?” Eena eecha wor.
5 Worek, Pol riita riiti tapak hopo che siitiirin riita hik
tapan gwagwanyerek, hopo yebeechi hik sakar. sakarek, Pol
rii kepi siir.
6 Nedii kwowuk tar ma ye eena hechi yecha kowutar riiti
tapan wunan heken kowutar. Miy gwunyi sakanan heken
kowu hipurek heechir. Kowu kowu hipurek heechir. Pol
riina kapasek boboy saka otiirek, eena yecha yechi inyaka
dareboyir. Worek, ye riina eecha wor: “Rii kapo siskiyawas
por.”
7 Diika bana bana tar eem nosap kaw tawey, Pablias riiti
nosap. Pablias rii diita nosapen harapa tar ma. Rii nona
harapa woshiatar. No riitaka yadii piiriichar riitaka siir.
8 Worek, Pablias riiti apoko hak otii tarek, rii eena watar.
Maba hi uwutarek, shegwiya hakobatarek, eena rii watar.
Worek, Pol rii kata ma riita watar eemek i yarechi, God riina
maji bachi, riiti tapak how neekichi riina otii kepi siir.
9 Worek, nokwapa nokwapa hak otiitar ma ye eeka tari ye
yarek, Pol riita yenya otiiniga kepi siibar.
10 Yecha nokwapa nokwapa boboyen nona shebo shebo
har. Nota jabiir porek i yowurek, nota dopo tar boboyen
yecha nona har.

MOLTA NOSAPEK HEECHI ROM AKAMAK IR

11 Niiwiika piiriichar siirek, no Aleksandria akama heechi-
tar jabiirek i yowuchi ir. Eeta jabiir Sus riiti hoyey yikiapwa
upurus piiri mayi eeta jabiir masiikiik tar. Diita jabiir sowa
ya tawa nedii pa mushik eeka tar.
12 Worek, no heechi icharek, no Sairakyus akamak eeka i
gayir. I gayichi yadii piiriichar eeka siir.
13 Siirek, heechi Risiam akamak eeka i gayir. Gayichi
komas nedii pochi sowa kepi yarek, no heechi i yadii upurus
no Pyutiolai akamak i gayir.
14 Worek, no Jisas riina hiki siitiichichawa ma kawen eeka
yesha hechi eeka 7 yadii eeka siir. Nona woherek, eena eeka
no siir. Worek, no Rom akamak komas i yarer.
15 Kristen ma Rom akamak tari, ye meejir no tari, ye Apias
awa batawa eemek, boboy toko tawa aka piiriichar eeka
nobok nona awa awa heken eena yar. Ye yarek, Pol riita
yenya hechi, rii God riina wohsiarek, riiti inyaka kwoya woy
hikir.
16 Nota Rom akamak iyarerek, kepten ma rii Pol riitaban
saniga heechirek, ami ma por rii riina siitii kowu tar.

POL RII ROM AKAMAK HADABAS MAJI BATAR

17 Yadii piiriichar siirek, Pol riita Ju ma yechi harapa ma
yenya uwarek, ye ya yopo wuchi riitaka eecha yir. Yirek, Pol
rii yenya eecha wor: “Eeji yaka kumwoy, na meeji. Ada noti
wayega yecha otii tar abon ada eena dagiirepoyekasakech.
Saka eena eecha otiitarek, yecha Jeeusalem akamak ana
poko jirek, Rom ma yechi tapak ana how har.
18 Rom ma ye ana anasa maji woheri, ye ana heechinak
ik gegiyar. Rom ma yechi lok yecha her ada kapasek
boboy saka otiirek. Eena ye eecha hikitar boyewak anapa
sowakwokiita?
19 Ju ma ye eena meejichi yuyeechi eecha otiirek, ada
woher anapa Sisa riitak i anasakiita. Ada i anasak otiiri, ada
eeji ma mima yenya maji awasen ba diimakasakech.
20 Eena ada kwona ada hechi maji ba maji eena kwona
woher. Isrel ma mima ye ma poren kowutu. Riina kowu
tawak, diita ma riiti hik ana diita ain pokok jichir.”
21 Yecha awasen eecha wor: “Miina bar jey Judia nosap
heechi nona yakasakech. Noti yaka kumwoy ye diika saka
yatarek. Miina bar maji saka ye saka yayarek. Miina
kapasek maji barin no meejikasakech.
22 Wowak, nota miita hiki tawa majin nota eena meejiken
gegiyato. Wowak, no hikitu ma mima eyey eemek yi ya
tawey, yecha miita hiki tawaga eechaba hiki tawa ma mima
yenya kapasek maji bato.”
23 Worek, yecha ya nedii pochi kenyirek, nokwapa nok-
wapa ma ye Pol riita tar akak ye eeka yar. Uhadiirek, Pol
riita yenya God riita man hehar tawa maji sawo i i hogo sii
nediik hamar. Riita Moses riiti llo majin piirapet yecha keyir
majin sawoba tarek, rii yenya Jisas riina hiki siitiichi nobon
eena mukuchi tar.
24 Worek, ma kaw ye riiti maji meeji hiki siitiichir. Akar
ma kaw ye saka hiki siitiichirek.
25 Worek, ye iken otiiri, ye ow maji awasen awasen batar.
26 Worek, Pol rii eecha wor: “Eeta Holi Spirit riita noti
wayega yenya piirapet Aisaia riiti kujak bar maji kepi diitata:
‘Diita ma mima yenya ne i sawo ta:
Kwopa meeji tanak, hikikasakech.
Kwopa hechanak, eechaba hikikasakech.
27 Diita ma mima yechi marenoku eeta hapaga sowak,
eena ye hikikasakech.
Ye yechi mabiya eeta giitar.
Y yechi miy eeta dumur.
Otiinan siiney,
yechi miy kapo hekiita.
Yechi mabiya kapo meejikiita,
yechi marenoku kapo hikikiita.

Otiiney, God rii eecha wocho,
yecha ana dareboyeney,
ada yenya yesokwa otii kepi siitiichikiita.’ ”
28 Pol rii kawka eecha wor: “Diina na hiki ta, God riiti yesokwa yichi tawa majin akar biish tar ma yenya, shebo shebo tar ma yenya, heechirek ir. Heechirek iri yecha meejikiita.”
29 (Worek, Ju ma ye heechi ye awasen awasen ow majin batar.)
30 Sukwiya upurus Pol riita aka por riiti yak tokochi eeka tarek, ma mima ye riitak yatarek, rii yenya woshi eechi.
31 God riiti man hehar tawa boboy eena Harapa Jisas Kraist riina anabeyichi geenyik sawotar.

ROM
Pol Riita Rom Ma Yenya Keyichi Har Jey

APOSEL POL RIITA OTIIR YO MU MAJI

1 Ada eeta Pol, Kraist Jisas riita ana yo otii ma hisiichi
wochirek, ada hadabas majin kwodii wocho.
2 Mashi God riita hadabas majin haken wori, riiti piirapet
ye riita bar baga eeechaba riiti jeyek keyir.
3 Diita hadabas maji man diita nosapeka tawan riiti
Yikapwa, Jisas Kraist, riina wor. Rii sokwa mak siir. Rii Devit
riiti nobok yari, eeta riiti neja siir.
4 Riita eeta holi God tabato. Riita harek, riina tiiriimo
supuk awasen yeechi yesokwarek, rii eeta God riiti Yikapwa
siiken. Dii eeta nona mukuchichu God riiti hapaga tawa
boboyen.
5 Jisas Kraist riita yo otiitar nobok ana eeka otiichirek ada
eeta aposel siir. Otiiri, Jisas Kraist riiti hin yesokwataken
eena otiir. Eyey nosapek ta ye i tawa ma miman Jisas riina
hiki siitiichi sumowuken eena otiir.
6 Kwota Rom akamak tawey, God riita kwona eechaba
habato. Kwota Jisas Kraist riiti siiken eena habato.
7 Eena kwota Romek tawey, kwona ada jeyen keyito. God
riita kwona rukusiitawak, kwota riiti siiken eena kwona wo-
cho. Noti Apoko God, Jisas Kraist piiriita kwona rukusiichi
otiichinyak, kwoti inyaka wopu sa kepiba hiki ta.

*POL RII ROM AKAMAK TAWA MA YENYA HEKEN HIKI-
TAR*

8 Ada mapo kwona diina bak: kwota eecha tawey, ada
kwona Jisas riiti hik God riina woshiato. Eyey nosapek ta ye
tawa ma yecha kwota Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen
meejitawak, eena ada God riina woshiato.
9-10 Ada God riiti yon eeji inyaka wopuk hehar otiitawey,
God riiti Yikapwan hadabas majin sawotawey, God riipa
kwona mukuchikiita eeji diita maji eeta siiken, God rii
hecho eechaba eechaba nedii ada riina maji batawak, ada
kwona bachitu. Ada God riiti inyakan wohecho riita kapo
otiichinyak, ada kapo ya kwoti misoman hekiita.
11 Ada kwona ya heken harapa hikitu. ada kwona ya Holi
Spirit rii haken otiitawa boboyen haken hikitawak, kwona
hehar yesokwa baken hikitu, eena ada kwona heken hikitu.
12 Ada eecha hikitu kwota hiki siitiichichawa boboy sii
ana kiyatay kiyaponak, ada hikisiitiichichawa boboy sii way
awasen kwona kiyatayechi kiyapokiita.

13 Kwo, eeji yaka kumwoy, na hiki ta: eechaba eechaba
nedii ada kwona ya heken otiitawey, kapo boy boboyek
adana nobo dasiipet? Ada anadii shebo shebo biish tar ma
nobon mukuchirega, ye Jisas riina hiki siitiichichawaga, ada
kwona eechaba nobon mukuchiken hikitawey, kwo riina
eechaba hiki siitiichikiita.
14 God riita ana yeyada hari, ada eechaba anadii man
yeyadahabaken hikitu. Otii hechawa ma yenya, shebo shebo
tawa ma yen maji pokiitar ma yen maji pokiinan biish tar ma
yechaka ada yeyada haken hikitu.
15 Eena ada kwona Rom akamak taweyn ada hadabas
majin sawoken hikitu.

GOD RIITI HADABAS MAJI EETA GOD RIITI HAPAGA BOBOY

16 Ada diita hadabas majin hiibiyakasakech. Dii eeta God
riiti hapaga tawa boboy! Eeta Jisas riina hiki siitiichichawa
ma yenya yesokwa yichi tawa boboy. Mapo Ju ma yesokwa
yichitu. Anadii nosapeka shebo shebo tawa man eechaba
yesokwa yichitu.
17 God riiti hadabas maji sii God riita man wo sawo tawa
boboyen eena nona mukuchichu. Diita boboy sii eeta hiki
siitiichichawa boboy saniga. Mashi keyir maji eecha wocho:
“Eeta ma rii hiki siitiichichaney, God riipa riina pichi hehar
wosawo heechinak, nagwa nagwa ichanak, riipa eechaba
eechaba takiita.”

EYEY MA YE GOD RIINA MAGIIRECHIR

18 Nota hecho God riita kwotay tawa boboy hevenek
heechitawak, ma yechi kapasek boboyen eena sakato. Yecha
kapasek boboyen otiitawak, God riiti omutiik tawa boboy
siikenen vennyitu. Veenyitawak, ma yecha diita omutiik
tawa boboyen eena hechi otiitakasakech.
19 Diita boboy ma yecha kiki hikichi siitiiwey, eena God
riitaba yechi misomak mukuchichu.
20 Mashi God riita diita nosapen otiir nedii sii i i diita
apa nediik God riiti hapaga riiti hadabas boboy riiti boboy
nota henyan biish tawa boboy ma yecha hechar. God riita
diita nosap eyey boboyen otiitarek, ma yecha eena hecharek,
riiti boboy siikenen hecho. Eecha otiitarek, ma yecha eena
hecharek, riiti boboy siikenen hecho. Eecha otiitarek, ma ye
eena yechi kapasek hikichi otii tawa boboyen boyega shecha
veenyik wonyak?
21 Yecha God riina hecho. Hechawey, ye riiti hin yesok-
wakasakech. Riina woshiakasakech. Yaho. Yechi shebo
shebo tawa inyaka hikishatawak, eena ye niyiki yichu.

22 Yichawak, ye eecha wocho, “Nota eeta nagwa nagwa
hiki tawa ma.” Wowak, ye eeta hikisha yeshatawa ma.
23 Yecha God riiti hin magiirechichi heechi riiti eechaba
eechaba tawa hi kepin yesokwa yichikasakech. Yecha men
ha tawa ma misomaga eecha teechi apoga tawa boboyen
teechi kwashik tawa boboy hechawaga tawa boboyen ta
siitiichi pak tawa boboyega eecha teechi yechi hin eena
yesokwatar.

KAPASEK OTII YE I TAWA BOBOY

24 Ma yecha eecha kapasek otiitawak, God riita yenya
heechitarek, ye inyaka kapasek woy hikitar nobon eena
sumowutar. Sumowutarek, yecha awasen awasen kapasek
boboyen otiitar.
25 Yecha God riiti omutiik tawa boboy siiken yari, ii heechi
woshepii tawa nobon eena rukusiir. Worek, ye God riita otiir
boboy yechi hin eena yesokwatarek, ye eyey boboyen otiir
God siiken ri hin yesokwakasakech. Nota God riiti hiban na
yesokwa ta. Eeta siiken.

26 Ma ye eecha kapasek otiitawak, God rii yenya heechirek,
ye yechi maba inyaka wopuk hiki tawa nobon eena
sumowutu. Eena sumowutawak mima ye riiviisii tawa nobo
kepin heechi ye yechi kapasek nobon ichu.
27 Ma ye eechaba mima ya tawa nobon heechi ye anadii
man kapasek otii ye itu. Eecha otii ye itawak, anadii ma
yechaka eecha otiito. Eecha otiitawak, eeta boboy yechak
ya tawey, God riita eena awasen hakiita.

28 Ma ye God riiti nobon inyakak eeka heechikasakech.
Wowak, God rii yenya heechirek, ye i God riita bokonar
kapasek boboyen eena otiitar.
29 Worek, kapasek boboy yechana takiikiisiitawak, ye eena
harapa kapasek boboy mayakan otiito. Yecha boboyen
kwoya hechawak, kapasek hikitawak, man pi sowakwo
tawak, akar man ow ana pichawak, woshepiitawak, akar
man wosiiboy tawak,
30 akar man kapasek majin batawak, ye God riina yuy-
atawak, ye wohipi tawak, yechi hin harapa haba tawak,
kapasek yoban hiki tawak, awi eepi majin nasowoy tawak,
31 nobo miman anamesheroko tawak, maji siikenen yechi
kujak sokwakasakech, anadii man yecha heharekasakech.
32 Yecha hecho God riiti lo maji eecha wocho: “Eecha
otii tawa ma yepa hakiita.” Hiki tawey, heechi kapasek
boboyeban eechaba otiito. Eechaba otiitawak, akar ma ye
kapasek boboyen otiiwey, ye eecha wocho, “Eetata.”

2

GOD RIITA ANASAK TAWEY, NAGWA NAGWA ANASAKI-ITA

1 Ma eecha tawey, eeji apoma, mii boy kapo anadii man
kapasek hikichi maji ba diimato? Mii boy kiki sowak, diita
yikadey boboyen mii otiito? Mii eecha otiitaney, mii yecha
otiitawa boboy eechaba otiitawey, mii eeta mayama miiti hin
dagiir poyebato.
2 Nota hikitu ma ye kapasek otiitawey, God riita yenya
anasatawey, rii eeta kepi wey anasto.
3 Wowak, eeji apoma, miita kapasek boboy otiitawey,
diita yikadey kapasek boboyen anadii man ye otiinak, mii
henyey, mii yenya kapasek hikichi maji ba diimato. Eeta
kapasek. Mii boy kapo eecha hikitu God riita miina saka
wosawochikiitawak.
4 God riita miina hehar otii tawey, miina kowu chichi
hatawey, mii kapo eena yuyato. Mii kapo saka hiki tawak,
God riita miina eecha hehar otiitawey, rii miita inyakan
dareboyeken eena otii hechichu!
5 Wowak, miiti mabiya sii giitawak maji meejikasakech.
Eecha tawak, eena komas eeta nedii God riita nagwa nagwa
anasanak, riita harapa kwotay tawa boboyen nota henyak,
riipa miina harapa pikiita.
6 God riipa eyey ma yecgha kapasek otiitawa boboyen
homachichiawasen yechaban hakiita.
7 Ma kaw ye yo kepin hapaga siichi otiitawey, had-
abas boboyen, hi kepin eechaaeechaba tak tawa boboyen
yeshatawey, iipa God riipa yenya kiyatayechi yesokwa yichi-
nak, yepa eechaba eechaba siikiita.
8 Anadii ma ye yechi noboban sumowu tawey, nobo kepin
nasowoy tawey, kapasek nobon sumowu tawey, God riipa
riiti kwotay tawa boboyen yechak gwotiikiita.
9 Ayo. Kapasek yo otii tawa ma yecha harapa kapa meeji
takiita. Mapo Ju ma yecha kapa meejitakiita, komas anadii
ma.
10 Wowak, eeta ma ye yo kepin otiitaney, God riipa
yenya hadabas boboy kepiweyn, hi kepin, eshar eshar tawa
boboyen hakiita. Ju ma yenya mapo hanak, anadii ma yen
komas habakiita.
11 God riita diita nosapek tawa eyeyma kaw yechi hin
meejikasakech. Riita otii tawa yoban iiban homochichi hato.
12 Eeta shebo shebo biish tawa ma ye Moses riiti lon
yakasakech. Lo eeta yechaka biish tawey, ye kapasek yon
otii tawey, God riita yenya anasanak, riita hechar ma ye ya
yenya lo majin sawokasakech. Wowak, Ju ma ye lo majin

meejir. Ye meejiri, kapasek yon otii tawey, God rii yenya anasanak, riipa yenya loka anasatakiita.

13 Na hiki. Ma yecha lo majin biish meejibatawey, God riiti misomak kepi takasakech. Yaho. Ma ye o maji meejichi sumowu tawey, ye eeta God riiti misomak kepi tawa.

14 Eeta shebo shebo biish tawa ma ye loka takasakech. Eecha tawey, yecha yechi inyakak God riiti lon sumowu tawey, ii yechi inyaka eeta lo.

15 Yecha yo kepin otii tawey, sii eeta mukuchichu eeta lo eeta yechi sugu wopuk tawa. Yechi inyaka mukuchibato dii eeta siiken tabato. Yechahiki tawey, yechi inyaka kaw eecha wocho: "Ada otiiri, eeta kepi," eecha wocho: "Ada otiiri, eeta kapasek."

16 Eecha tawey, kwo komas eechaba siikiita. Eeta nedii God riita Jisas Kraist riitaka eyey ma yechi otiichi veenyi tawa boboyen riita anasakiita. Diita hadabas majin ada sawotawey, sii eecha wocho.

JU MA YECHA EECHA LON HIKI TARI, EETA MAN YESOKWA YICHATAR

17 Kwo boyen shecha otiito? Kwota mayama eecha habato, Ju ma. Kwoeecha hikitu, loka kwona yesokwa yichikiita. Kwo eecha wocho: "No God riiti ma."

18 Kwo God riita tawa tobon hecho. Kwo lo majin meejitarek, eena kwo nagwa nagwa nobok sumowu ichu.

19 Eecha tawak, kwo eena eecha hikitu mi dumu ma yenya nobon mukuchichu. Kwo hikitu kwo eeta haba niyik tawa ma yenya okoreechichu.

20 Kwo eecha hikitu nota hikinan biish tawa man nobo mukuchichawa ma, yikapwan maji pokiitawa ma. Kwo eecha hiki tawey, lo notaka eecha tawey, siitaba nona eyey boboyen mukuchinak, eechaba eechaba tak tawa mukuchichawa boboy notaka tawa.

21 Kwo anadii man maji pokiitu. Boyewak, kwo mayama kwona maji pokiitu? Kwo eecha sawoto opoche hiyi yatanakech. Eecha wochi kwo kapo hiyi yato?

22 Kwo eecha wocho nobo miman opoche anemesherokotanakech. Kwo eecha wochi kwo kapo nobo miman anemesherokoto. Kwo woshepii tawa goden harapa yuyato. Eeta kepi. Wowak, kwo kapo shebo shebo tawa ma yechi lotu akak tawa boboyen hiyik yato.

23 Kwo kwoti hinmayama yesokwachi eecha wocho God riiti o notaka eecha tawa. Wowak, eecha wochawey ii kwo God riiti on reekiitawak, God riina hiibiya ya majin bato.

24 Ayo, God riiti maji eecha wocho, “Ju ma kwo eeta lon
reekiitawak, eena shebo shebo tawa ma ye God riiti hin
kapasek habato.”
25 Kwota on sumowutanak, maba sapin diigii tawa boboy
sii eeta kwona kiyatayeto. Kwota on nasowoyeney, ii maba
sapin boyak diigiito? Ii kwona kiyatayekasakech.
26 Biish shebo shebo tawa ma ye maba sapin diigiinan biish
sowey, ye lo majin sumowu taney, God rii yenya hechiniga
eecha wokiita: ye eeta maba sapin diigii hamar.
27 Wowak, shebo shebo tawa ma ye kwota otii tawa tobon
henyak, ye kwona wohega maji bakiita. Kwo God riiti on
jeyek keyi hamari, maba sapin diigii hamar. Eecha otiirek,
kwo eena lo majin nediik reekiito. Reekiitawak, shebo shebo
tawa ma ye lo majin sumowutawak, yi maba sapin diigiinan
biish tawak, wowak, eena ye kwona wohegakiita.
28 Ada kwona wohecho: “Nama eeta Ju ma siiken tawa?
Nama maba sapi siiken diigii hamar? Maba sapiban sobo
diigii tawa ma ye eeta Ju ma siikenekasakech. Eeta maba
sobon otii tawa boboy.
29 Ma eeta Ju ma siiken tawey, ye eeta yechi sugu wopuka
eeta Juba tawa. Ii eeta yechi sugu wopuk tar kapasek boboy
diigii hamar. Dii eeta Spirit riiti yo. Lo siiti yokasakech.
Eecha otii tawa yikadey ma yen ma ye yechi hin yesok-
wakasakech. God riita yechi hin yesokwato.

3

*KAPASEK BOBOY SII BOBOY KEPI SIINA DAGIIRE-
POYEKASAKECH*

1 Eecha tawak, Ju ma ye anadii ma yen shechapa heechi
mapo ikiita? Kapo boy yikadey nobok yenya kiyatayeto?
2 Ayo, yechi eeta nobo sii yenya harapa kiyatayeto. Mapo,
God riita Ju ma yenya riiti majin harek, yecha eena siitii
kowutar.
3 God riita yenya harek, yecha hehar siitii kowunan
biish siiri, wowey, God riipa boy yenya kapo hehar siitii
kowukasakech?
4 Yaho. Riipa hehar siitii kowutakiita. God riita batawa
maji eeta siiken tawa. Ma ye woshepii maji batawak, God
riita woshepii maji bakasakech. Riita mashi keyir maji riina
eecha wocho:
“Mii miiti maji na siiken maji ba ta.
Batanak, miina ye i anasaney,
kwota eeka kapaga siikiita.”
5 Nota kapasek yo sii eeta God riita otii tawa boboy
kepin nona mukuchiney, nopa kapo shecha awasen wokiita?

No kapo wokiita God rii nona wosawuchinyak rii kapasek otiito?
6 Yaho. Biish. God riita kapasek anasaney, riipa kapo boyega diita nosapek tawa ma miman anasatakiita? (Ma yechi inyaka eecha hiki taweyn, eena ada bato.)
7 Ada woshepii maji baney, eecha otiiney, God riiti omutiik tawa boboy siiken siii geenyik yanak, God riiti hadabas boboy kepin kawka henyak, kapo wohekiita: ada kapasek yon otii tari, boyewak God riipa ana pikiita?
8 Kapo ma por apa eecha wokiita: “Nota kapasek boboy na otiita. Otiitanak, God riiti boboy kepin nota hekiita!” Wowak, ma kaw eecha wocho: Diita otii tawa abon eena ada bato. Wowak, diita yikadey ma yepa ya kapasaken yakiita.

YO KEPIN OTII MA POR TAKASAKECH

9 Wowak, nota kapo Ju ma kepi tawak, anadii ma kapasek tawa? Yaho. Ada kwona mukuchuwa kapasek yo otii tawa boboy nona eyey, Ju ma, anadii ma, nona eyey gamu poyetu.
10 Mashi keyir maji sii eecha wocho:
“Ma kepi por takasakech. Yaho.
Otii hechawa ma por takasakech.
11 God riina yesha he ma por takasakech.
Ye eyey God riina magiirechir.
12 Eyey kapasek siir.
Yo kepin otii ma por takasakech.
13 Yechi kuja tiiriimo supuga eecha tawa.
Yechi tarakwoy sii woshepii majiban bato.
Yechi kuja wo hopo kwoyayega eecha tawa.
14 Owuka eecha tawa kapasek maji yechi
kuja takiikiisii siitiito.
15 Yecha amaba i man pi sowakwokiita.
16 Ye eechaba boboyen otii kapasek siitawak,
man harapa nomo yatawa boboyen hato.
17 Ye podat nobok sii inyakan eshar eshar
hikikasakech.
18 God riina akii tawa nobon ye makabek
heechikasakech.”
19 Nota eecha hikitu eyey lo maji sii lon sumowuken otii tawa ma yenya bato. Eena ma por eecha wokasakech, “Ada ma kepi.” Yaho. Nota eyey nosapek tawa ma God riiti misoman hiibiiyaka tawa ma. Ma ye lon hechawey, ye yechi kapasek boboy hechawey, yecha yechi kujan dasiipeto.
20 Lon sumowu tawa nobon sumowuk otiiney, ii ma God riiti misomak kepi otiikasakech. Lo sii noti kapasek boboyen eena mukuchichu.

MA JISAS RIINA HIKI SIITIICHICHAWEY, RII EETA GOD RIITI MISOMAK KEPI TAWA

21 Wowak, God riita ma kepi siik riiti misomak otiiwa
nobon God riita nona geenyik mukuchir. Ii o siina sumowu
nobokasakech. God riiti maji piirapet yechi maji eeta
geenyik kwodii wochar.
22 Eecha wochar: Eyey ma ye Jisas Kraist riina hiki
siitiichinyey, God riita otiichinyak, ye riiti misomak kepi
sowa. Eyey ma ye hiki siitiichichawey, riita yenya otiichichu.
Ye saniga saniga takasakech. Ye podatebak yawa.
23 Nota eyey ma kapasek boboyen otii tarek, no God riiti
hadabas tawa boboyen nota eena esanato.
24 Wowak, eecha tawak, God riita nona rukusii tawa
boboyen yeyada hatawey, ii eeta Jisas Krasit riiti nobok riiti
misomak nona otii kepi siir. Otii kepi siirek, no gaba riiti yon
otii wakasa makasakech.
25 God riita Jisas riina ma yenya harek, rii harek, ma ye
riina hiki siitiichichawak, rii ma yechi kapasek boboyen
bachi tawa nobo siir. God riita Jisas riina ma yenya heechi
riita nona mukuchir God riiti misomak maka siik tawa
boboy. God rii mashi tar ma yecha kapasek boboyeka tarin,
God riita ameya saka pirek.
26 Wowak, apa riita ma yechi kapasek boboy hechawak,
eena bachi poyeken otiito. Eecha toiitawak, dii eecha
mukuchichu rii eeta man otii kepi siiken otiito. Eyey ma
Jisas riina hiki siitiichichawey, God riita yenya otii mak siik
otiitawak, dii eecha mukuchichu rii eeta nagwa nagwa otii
tawa God kepi.
27 Boy boboy siita tawak, nota noti hin mayama yesok-
wato? Yaho. Biish. Ma rii o majin sumowutaney, rii kapo
mayama riiti hin yesokwatakiita? Yaho. Hiki siitiichinyey,
rii God riiti hin yesokwatakiita.
28 Nota eecha wocho: hiki siitiichichawa nobok God riita
eeka man otii kepi siito. Loban sumowu tawey, ii otii kepi
siikasakech.
29 God rii boy Ju yechiba God? Yaho. Rii anadii shebo shebo
tawa ma yechi God tabato.
30 God rii eeta podareba. Ju ma yecha Jisas riina hiki
siitiichinyey, God riita yenya otii kepi siikiita. Anadii shebo
tawa ma ye Jisas riina hiki siitiichinyey, God riita yenya otii
kepi siibakiita.
31 Dii boy kapo eecha wocho o majin nota boy kayek rabok?
Yaho. Eecha otiikasakech. Nota lo siina siiti eemebak eeka
heechitu.

4

GOD RIITA EBRAHAM RIITA OTIITAR NAGWA NAGWA NOBON SAWOTAR

1 Ebraham rii noti wayega. Boy majika nota riina tawa?
2 Ebraham rii yo otii tawa abo kepi siita God riiti misomak
kepi sokwaney, ii Ebraham rii sa riiti hin mayama yesok-
waba ta. Wowak, ii opoche God riina eecha wochanakech
rii kepi tawa.
3 Boyewak? God riiti maji eecha wocho: "Ebraham rii God
riina hiki siitiichichari, eena hechi rii nagwa nagwa ichawa
maga eecha yar."
4 Ma por rii yo otiichi yan yato. Yan yanak, rii eechahikitu
dii eeta eeji yon tokowa. Rii saka eecha hiki tawak, yeyada
ha tawa boboy.
5 Ma por rii otii tawa yon henyan siiney, rii God riitaban
hiki siitiichichaney, God riita eena hechi eecha wocho kata
ma riita hiki siitiichichawa boboy sii riina otii kepi tawa.
Eecha tawak, kapasek boboy tawa ma ye nagwa nagwa i ma
siikiita.
6 Devit rii maji kepin bar eeta yikadey man God riita hiki
siitiichichawa boboyek eeka otii kepi siir. Yok otii kepi
siikasakech.
7 Rii eecha wor:
"Eyey ma yen God riita kapasek boboyen bachi poyechiri,
God riita gamu poyeri,
ye sa inyaka kwoya hiki ta!
8 Ma por riiti kapasek boboyen God riita eena abo-
suchiyega,
rii sa inyaka kwoya hiki ta."

9 Dii Devit riita kwoya hiki tawa majin wori, maba sapi
diigii tawa ma yechaba kapo meejichi kwoya hikitu? Yaho.
Maba sapi diigiinan biish tawa ma ye kwoya hikibato. Nota
eecha wocho: Ebraham rii God riina hiki siitiichichari, eena
hechi rii nagwa nagwa ichawa maga eecha yar.
10 Ebraham rii shecha tarek, iin God rii nagwa nagwa
ichawa ma wochar? Rii kapo mashi maba sapin diigiir?
Kapo saka diigiitawak? Ayo. Rii sapi diigiinan biish tarek,
God riita riina nagwa nagwa ichawa ma herek, eena yar.
11 Eecha tarek, maba sapin komas diigiir. Ebraham rii
biish tarek, rii God riina hiki siitiichicharek, God riita riina
nagwa nagwa ichawa maga eecha yar. Yarek, rii riiti maba
sapin diigiiri, sii eeta mukuchir, rii eeta nagwa nagwa tawa
ma. Wowak, Ebraham rii eeta eyey God riiti majin hiki siiti-
ichichawa ma yechi wayega. Rii eeta maba sapin diigiinan
biish tawa ma God riita yenya nagwa nagwa ichawa maga
eecha yari, yechi wayega eeta Ebraham.

12 Ebraham rii eeta maba sapin diigii ma yechi wayegaba.
Yecha Ebraham riita hiki siitiichichawa nobon sumowutar
mashi maba sapi diigiirin, eena Ebraham rii eeta yechi
wayega. Ye sapin diigiiri, yi apoko saka otiichirek.

GOD RII EECHA WOR: EBRAHAM MII MIITI NEJAKA ADA KWONA NOSAP AKAREN HAKIITA

13 Mashi God rii ebraham riina wor: Komas ada miina
miiti nejaka nosap akaren hakiita. Ebraham riita God riina
hiki siitiichichari God riiti misomak rii kepi tarek, eena
saka lon sumowutarek, God riita riina akar nosapen haken
worek.
14 Ma ye lo majin sumowutawa, nobok God riita ma yenya
hadabas boboyen haney, ma yechi, hiki siitiichichawa bobey
eeta kubuchey boboy, God riita wochar maji eeta kubuchey
tawa.
15 Eeta lo sii nona hadabas boboyen hakasakech. Sii God
riita kwotay tawa boboyen nona eena hato. Wowak, ma ye lo
majin meejinan biish tawey, ye lo majin nasowoyekasakech.
16 Wowak, ada kawka kwona bak hiki siitiichichawa boboy
sii God riita wochar maji siiti mu. Eecha tawak, eeta
yesokwa yichi tawa boboy sii eyey Ebraham riiti neja yechak
yeyada yato. Saka lon hiki tawa ma yechabak yatawak, ma
Ebraham riita hiki siitiichirega eecha hiki siitiichichawa ma
yen yabato. Ebraham rii eeta noti eyey hiki siitiichichawa
boboy apoko eena nota eecha wocho.
17 God riita mashi keyir maji eecha wocho: “Ada miina
otiichirek, mii eeta eyey ta ye i tawa ma yechi woyegasiir.”
Diita wotar maji sii God riiti misomak eechaba eechaba kepi
wey tawa. Diita God rii eeta harapa mayaka tawa. Rii eecha
tawak har man rii otii saniyeechi, yesokwa yichi tawak,
mashi biish tar boboyen apa rii wo otiiniga diita tawa.
18 Mashi Ebraham rii eeta nobon hekasakech. Rii tarek, rii
hiki siitiichichi rii God riita wotar maji siita sokwaken eena
kowutar. Worek, rii eena eyey ta ye i tawa ma yechi wayega
siir. Mashi keyir maji eecha wor: “Miiti nejana nokwapa
nokwapa siikiita.”
19 Rii 100 sukwiya bana siirek, riiti maba eeta nejir. Worek,
Sera, riiti mima sii apoko saba siirek, yikapwa kiyakasakech.
Eecha tarek, Ebraham rii riiti maban hikichi rii hiki siiti-
ichichawa bobyen kwotayechi hiki tar.
20 God riita wotar majin rii saka abosuchirek, hiki siiti-
ichicharek, anabeyechi tarek, God riiti hin yesokwatar.
21 Rii harapa kwotayechi hiki tar God riita wotar majin
riipa kiki sikiita.
22 Riita hiki siitiichicharek, eena God riita riina nagwa
nagwa ichawa maga eecha yar.

23 Wowak, diita maji jeyek tawey, saka Ebraham riitaban
worek.
24 Nona kiki wobar. Jisas riita harek, God riita riina otii
yesokwa yichirek, nota eena hiki siitiichichawey, eena God
riita nona nagwa nagwa ichawa maga eecha yato.
25 Nota eyey kapasek boboyen otii tawak, God riita Jisas
Kraist riina haken eena har. Harek, riina awasen yesok-
warek, nota eena God riiti misomak kepi tawa.

5

GOD RIITA NONA EECHA HABATO NAGWA NAGWA ICHAWA MA

1 Apa God riita riiti misomak hiki siitiichichawa nobok
nota nagwa nagwa ichawa ma habato. Eecha tawak, eena
nota Harapa Jisas Kraist riitaka eecha hehar tawa. God riita
nona ow maji bakasakech.
2 Jisas Kraist riita hiki siitiichichawa nobok nona yeechi
nota God riita yeyada hatawa boboyek nota eeka riitaka
chishitu. Eecha tanak, nota God riiti hadabas boboyen kowu
tawak, noti inyaka kwoya hikitu!
3 Nomo yatawa boboy notak yanan nota eena kwoya
hikiba takiita. Nomo yatawa boboy siita noti sugu, wopun
kiyatayeto. Kiyatayetawak, nota eeka hapaga siichi otiito.
4 Hapaga siichi otii tawak, God riita hechawey, rii eeta
kwoya hecho. Riita kwoya hechawak, nota Jisas yak tawa
nediin kowutu.
5 Nota kowu tawak, nota meja maji bakasakech. God riita
nona rukusii tawak, Holi Spirit nobok nota eeka meejito.
Eeta Holi Spiriten God riita nona hato.
6 Mashi nota saka hapaga siitarek, God riita hisiir nediik
Kraist rii kapasek yo otiichi magiir chichar ma yenya Kraist
riita hachir.
7 Na hiki ta: ma por rii boy nagwa nagwa hiki tawa man
hachikiita? Kapo ma por rii ma kepin hachikiita.
8 Nago, nota kapasek tawa ma tarek, Kraist riita nona
hachir! Eecha otiiri, eeta God riiti rukusii tawa boboyen,
nona mukuchichu.
9 Riita harek, apa God riiti misomak nota kepi tawa.
Rii eeta otiichirek, no kepi tawak, eeta siiken nota God
riiti kwotayi tawa boboyen no heechinak, non yesokwa
yichikiita.
10 Mashi nota God riiti ow ana pi ma tarek, eeta nediik Jisas
riita harek, nona otiiniga God riiti nareboy sowa. Harek,
nareboy sowak, eeta siiken riita tawak, nona yesokwa
yichikiita.

11 Ada kawka bak, noti eena kwoya hikichi God riiti hin
yesokwato.

ADAM MAJI KRAIST MAJI

12 Ma por rii tarek, riitaba kapasek boboyen diita nosapek
yayar. Yayarek, ha tawa boboyen yayabar. Yayabarek, eyey
ma ye diita nosapek tawey, kapasek boboyen otii tawey, ye
eena habato.
13 Wowak, eeta nedii lo maji saka diita nosapek yatarek,
ma ye kapasek boboyen otiitar. Otiitarek, lo biish tarek, God
riita ma yecha otiitar kapasek boboyen eena hechi abosuchi
tar.
14 Adam ri nedii heechi i i Moses riiti nedii eyey ma ye
hatar. Ma kaw ye Adam riita God riiti majin nasowoyechi
otiirega, saka eechaba otiirek, wowak, ha tawa boboy sii
eynya dagiir poyebatar. Adam rii eeta komas yak tawa ma
riiti mayi mukuchir ma.
15 Wowak, piir chegiik takasakech. God riita yeyada
hatawa boboy sii Adam riiti kapasek tawa boboyeka piir
eecha chegiik podabak takasakech. Eeta siiken podar ma
riiti kapasek boboyek nokwapa nokwapa ma ye hatar.
wowak, God riita harapa rukusii tarek, nokwapa nokwapa
man rii riiti yeyada boboyen Kraist Jisas riiti nobok hatar.
16 God riita yeyada ha tawa boboy sii ma por riiti kapasek
boboyega eecha takasakech. Diita ma por rii kapasek
boboyen otiirek, God riita anaseechi eecha wor: “Ma ye eeta
sii siiken siikiita. Wowak, eecha tawak, God riita yeyada
yenya hatarek, rii eecha wochar kwo eeta kepi tawa!”
17 Eeta siiken ma por rii kapasek boboyen otiiri, ha tawa
boboy sii man tasiichi dagiir poyetar. Wowak, Jisas Kraist
riita harek, God riita yeyada ha tawa boboy sii sokwa eeta
harapa mayaka siir. Siirek, eyey ma ye eena eyey yari, riiti
yeyada ha tawa nagwa nagwa otii tawa boboyen yari, ye
Kraist riitaka eechaba eechaba siitii kowu takiita.
18 Wowak, nota eena eeta hecho: ma por rii kapasek
boboyen otiiri, nota eeta eyey sii siiken sowa. Eecha tawak,
ma por rii yo kepi poren otiiri, eyey ma eeta kwoya woy hiki
tawak, nota eechaba eechaba takiita.
19 Eecha wochawak, ma por rii boboy kapaseken otiiri,
nokwapa nokwapa ma eena kapasek boboy otiito. Ma por
rii God riiti nobon nagwa nagwa sumowu ichari, nokwapa
nokwapa ma yen God riiti misomak eeka otii kepi siikiita.
20 Eeta lo maji sii yarek, kapasek boboy sii eechaba sokwa
harapa mayak siir. Siirek, God riiti rukusiichi yeyada hatawa
boboy sii sokwa eechaba harapa mayaka siir.
21 Eecha tawak, kapasekeka tawa boboyen siitii kowu
tarek, ma ye hatar. Wowak, God riita rukusiichi yeyada

ha tawa boboy sii nona nagwa nagwa ichawa nobok heechi tawak, nona siitii kowutu. Siitii kowutawak, Harapa Jisas Kraist riiti nobok noa eechaba eechaba siikiita.

6

NOTA JISAS KRIAST RIITABAKA EECHA TAWA

1 Eena nopa shechapa bakiita? Nopa boy mashi nobobak kawka tanak, God riita rukusiichi yeyad ha tawa boboy sii nona boy kapo nokwapa nokwapa mukuchitakiita?

2 Yaho. Sii siiken. Nota harek, kapasek boboy otii tawa nobon nota heechir. Boyewak nota kawka kapasek boboyen otiikiita?

3 Kwo hikitu: nota Jisas riitaka eecha uku yeetiiri, ii eeta no podat nobobak siirek, riitaka har.

4 Notu uku yeetiiri, ii riitaka eecha nota tiiriimok chir. Chirek, riitaka eecha har. Apa boyewak? Jisas Kraist riin tiiriimok heechi God riiti hadabas hapaga boboyek saniyeechi yesokwarega, nota eechaba sokwanak kepi wey takiita.

NOPA MESEK KRAIST RIITAKA EECHA TAKIITA

5 Nota riitaka eecha hayega, podak tanak, riita harek, riin saniyeechi yesokwarega, nopa eechaba riitaka ya sokwanak, podatiibak takiita.

6 No eecha hikitu: noti kapasek nobo siin eeta Kraist riitaka eecha mek ji siitiichir. Kapasek otii tawa hapaga boboy siina pi sowakwo hamaken eena mek ji siitiichir. Mek ji siitiichirek, nota kapasek boboy siiti yo otii wakasa makasakech.

7 Ma ye hanak, kapasek tawa boboyen yechaka eecha heemar.

8 Nota Kraist riitaka eecha hari, nota eena hikitu no riitaka eechaba takiita.

9 No eecha hikitu Kraist rii tiiriimok awasen saniyeechi ya sokwarek, kawka saka hakiitawak, kapasek tawa hapaga boboy sii eeta riina siitii kowukasakech.

10 Riita hari, kapasek boboy siin eeta pi hamar. Apa rii tawa. God riitaka eechaba eechaba takiita.

11 Eecha tawey, eechaba na hiki ta. kwota kapasek yo ichawa nobo eeta hamar. Kapasek boboy sii nona otii hechaney, no mayishikasakech. Kwo Jisas Kraist riitaka God riitaka eecha siito.

12 Ii kapasekeka tawa boboy sii kwona siitii kowu ma siikasakech. Eena kwo opoche kwoti maba siiti nobon sumowutanakech.

13 Kwo opoche kwoti maba kawen hanak, kapasek otiitanakech. Wowak, kwota na eyey mabak tawa boboy kwotin God riitaban ha. Kwota na kwoti eyey maba boboyen

abosuchi heechi nagwa nagwa God riitabak i. Tiiriimon
heechi yesokwa tawa maga na eecha i.
14 Kapasek boboy sii kwona siitii kowukasakech. Lo maji
sii kwona siitii kowu takasakech. God riita rukusiichi yeyada
ha tawa boboyek eeka kwona siitii kowutu.

NOTA EETA NAGWA NAGWA NOBOK ICHAWA WAKASA MA

15 Wowak, nopa shecha otiikiita? Nota on heechi God riita
rukusiichi hatawa boboy siita nona siitiikowu tawey, nopa
boy kawka kapasek boboy otiikiita? Yaho!
16 Kwo eecha hikitu: kwota ma por riiti majin meejichi
sumowuney, ii eeta riiti yo otii wakasa ma siiken sowa.
Nago, kwo kapasek boboy siiti yo otii wakasa ma siiney, ii
kwopa hakiita. Kwota God riitaban sumowuney, ii kwopa
God riiti misomak kepi takiita.
17 Mashi kapasek boboy siiti kuruk eeka tar. Apa kwo
pokiitawa maji kepin sugu wopuk heechi eena sumowutu.
Eena ada God riina woshiato.
18 God riita kwona kapasek boboy pokok jicharin
heemachi yaya boboy kepin otii wakasa ma heechir.
19 Ada batawey, kwoti sugu wopu sii saka kiki siitawak,
eena ada ma otii tawa abon wocho. Mashi kwo kwoti maban
eyey boboyen kapasek boboy siitaban hatar. Hatarek, kwo
een kapasek otiir. Apa kwo na eye maba kwi God riitaban
hanak, riiti boboy kepi siiti yo otii wakasa ma na siinak, holi
boboyeban na otii ta.
20 Mashi kwota kapasek boboy yechi kuruk tari, God riiti
nagwa nagwa ichawa nobo kwota ikasakech.
21 Mashi kwota tar nobo sii kwona kapasek boboyen
otiitarek, kwo boboy kepin boyega shecha yatar? Eeta
yikadey boboy sii eeta ha tawa nobo.
22 Wowak, apa God riita kwona kapasek boboy tar pokon
heemachir. Heemachirek, apa kwo eeta God riiti yo otii
wakasa ma siir. Siirek, apa kwota eyey boboy kwotin riitana
har. Harek, kwo eechaba eechaba siikiita.
23 Kapasek otii tawa boboy sii eeta hatawa nobon tokoto.
Wowak, God riita yeyada ha tawa boboy sii eeta nona
Jisas Kraist, noti Harapa, riitaka eechaba eechaba takiitawa
nobon eena hato.

7

NOTA AKAR NOBOK ICHU

1 Yaka kumwoy, ada bana maji kwota hikitu. Kwo lo majin
meejito.
2 Maka eecha tawa mima sii sa ma riitabaka eecha ta.
Wowak, riita heechi hanak, lo eeta mima siin neekikasakech.

3 Wowak, siita siiti ma rii tanak, sii heechi akar man si-
iney, siina eecha habakiita nobo anemesheroko tawa mima.
Wowak, siiti ma rii haney eeta lo siina anachekekasakech.
Siita akar man siiney, sii kapasek siikasakech.
4 Kwota, eeji kumwoy, eechaba tawa. Lo siiti majik, kwo
eeka har. kwota Kraist riiti mabaka tawak, eena kwo har.
Kraist riita harek, riin saniyeechi awasen yesokwarek, no
eeta riiti tawa. Tawak, nota na kepi tanak God riiti yo kepin
otii ta.
5 Nota mashi kapasek boboy yeechi kuruk tari, lo maji sii
nona kapasek otiitar inyakan eena yesokwar. Yesokwarek,
nota eeta ha nobok eeka ichar.
6 Mashi eeta llo sii nona poko jichar. Wowak, apa nota
harek, eeta lo sii nona neekikasakech. Eena lo sii nona
anachekekakech. Apa nota Spirit riiti nobon sumowutu. No
mashi keyir majiban sumowukasakech.

KAPASEK BOBOY SIITI NOBO SII NONA KAPASEK OTIITO

7 Eena nopa shechapa bakiita? Lo sii boy kapasek otiito?
Yaho. Wowak, lo siita nona mukuchinan siiyega ada waga
boyega siina shecha hikiwa? Lo siita ana eecha wonyan
siiyega, opoche mii kowya hechanakech, ada waga eena
boyega shecha hikiwa?
8 Diita lo maji yarek, ada nokwapa nokwapa kapasek otii
tawa nobon her. Ada nokwapa nokwapa boboyen kwoya
hechar. Ayo. Lo biish teyega kapasek boboy sii waga biish
sowa.
9 Mashi lo biish tari, ii an tar. Lo sii yarek, kapasek boboy
sii geenyik sokwarek, ada eeta har.
10 Lo majin sii man yesokwaken sokwari, an eena heri sii
eeta ana pi sowakwoken otiir.
11 Kapasek boboy sii otii nobon yeshatari, diita lo sii otiitar
nobon hechi iibak otiir. Otiitari sii ana woshepiitar. Eecha
otiitarek, kapasek boboy sii ya ana pi sowakwor.
12 Eena eeta lo sii eetahoi, kepi taw. Eyey siiti maji sii eeta
holi, nagwa nagwa tawa ichawa nobo, eeta kepi wey tawa.
13 Diita maji mu kapo eecha wocho boboy kepi sii ana pi
sowakwor? Yaho. Kapasek boboy siita pi sowakwor. Ka-
pasek boboy sii boboy kepi yeechi otiichi ana pi sowakwor.
Worek, kapasek boboy siiti mu geenyik ya sokwarek, no
hehar hecho. Eeta yikadey boboy, lo siiti nobok ya sokwarek,
kapasek boboy sii eeta kapasek wey.

KAPASEK BOBOY SI NOBO NOTI INYAKAN POKOGA JICHU

14 Nota eecha hikitu lo sii eeta God riiti spiriteka eecha
tawa boboy. Wowak, ada diita nosapek tawa maba omuka

tawak, kapasek boboys siita ana poko jirek, ada siiti yo otii
ma siir.
15 Wowak, ada otii tawa mun hikikasakech. Boyewak ada
otiito? Ada otiik otii tawa boboyen an way otiikasakech.
Wowak, ada yuya tawa boboyen eena an otiito.
16 Ada yuya tawa boboyen otiinak, ada eecha wocho, “Lo
eeta kepi tawa.”
17 Wowey, dii ada otiikasakech, kapasek boboy siita adaka
tawak, otiito.
18 Ada ma sobo tawey, eeta boboy sii ana kepikasakech.
Eecha tawak, ada yo kepin otiiken otii tawey, boyega shecha
otiik?
19 Ada otiiken otii tawey, boboy kepin otiikasakech.
Wowak, kapasek boboyen ada yuyeechi otiito.
20 Ada kapasek yon yuyeechi otiiney, dii eecha wocho an
otiikasakech. Kapasek boboy siitaba adaka tawak, siitaka
eecha otiito.
21 Wowak, an hecho eeta boboy sii eeta yo otiito. Ada yo
kepin otiiken otii tawey, ada kapasek boboyen otiito.
22 Eeji sugu wopuk ada God riiti lon otiiken hikitu.
23 Wowak, anadii lo sii eeji mabak otiito. Diita lo sii sugu
wopuk tawa lo siitaka eecha ow ana pichu. Eecha mabak otii
tawak, kapasek boboy tawa lo sii ana poko jichu.
24 ada kapasek wey siito. Diita maba sii ha tawa nobok
ichawey, kapa nama ana kwoyava yeechikiita?
25 Ada Jisas Kraist, noti harapa, riiti hik God riina woshiato.
Riita ana kwoyava yeechik. Wowak, ada diika tawa: ada eeji
inyakabak hikitu an God riiti yon otii tawak, maba sobo tawa
boboy sii kapasek boboy siiti yo otii nobon sumowutu.

8

KRAIST RII KAPASEK BOBOYEN KWOYAVA YEECHI SPIRITEN HEECHIR

1 Wowak, apa ma ye Kraist riitaka eecha tawey,
anasakasakech.
2 Spirit siiti lo sii ana Jisas Kraist riitaka eechaba eechaba
tawa boboyen hatawak, sii hatawa kapasek boboyeka tawa
lon ana heemachir.
3 Ma ye maba omuk eecha tarek, ma kiiriisiiposii tarek, lo
sii eena kikisiikasakech. Eecha tarek, God riita otiir. Riita
riiti yikapwa podareban heechirek, yar. Yari, rii ma sobo
tar boboyega eecha siir. Siirek, ma yechi kapasek boboyen
kwoyava yeechiken eena yar. Yari, God riita Jisas Kraist
riitak ma yecha kapasek otii tar boboyen rii dagiir poyer.

4 God riita eecha otii tarek, lo siita yeechi yayaken otiitar
boboy, ma nagwa nagwa sii boboy sii notaka hehar sok-
wataken eena otiir. Riita otiiri, Spirit riiti nobok eeka otiir.
Ma yecha otii tawa aboga eecha otiikasakech.

5 Ma ye maba omuk tawa boboyen sumowu tawey, yechi
maba omuk tawa boboy sii eeta yechi inyakan siitii kowutu.
Ma ye Spiriten sumowu tawey, eeta Spirit riita yechi inyakan
siiti kowutu.
6 Maba omuk tawa boboy sii inyakan siitii kowu taney, ma
riipa hakiita. Spirit riita inyakan siitii kowu taney, eeta ma
riipa eechaba eechaba kepi hikiniga takiita.
7 Ma rii riiti maba omuk tawa boboyen sumowutaney, rii
eeta God riina ow ana pichawa ma. Rii God riiti lo nobon
sumowukasakech. Ii saka kiki siikiitawak.
8 Maba omuk tawa boboyen sumowu tawa ma yen God
riita kwoya hekasakech.

9 Wowak, kwo maba siiti nobok takasakech. Spirit rii
kwotaka eecha yichaney, kwo eeta Spiriteka eecha tawa ma.
Eeta ma por rii Kraist riiti Spiriteka eecha tanan siiney, ii
riitikasakech.
10 Kapasek boboy sii kwona otiichirek, kwi maba eeta har.
harek, Kraist rii kwotaka eecha taney, ii kwo eeta God riiti
misomak nagwa nagwa tawa. Tawak, eeta Spirit rii kwona
tawa. Tawak, eeta Spirit rii kwona otii verechichawak, kwo
eeta kepi wey tawa.
11 God riita Jisas Krasit riita harek, riina otii saniyeechi
yesokwar. Riiti Spirit rii kwotaka taney, iipa Jisas Kraist
harek, rrina otii saniyeechi yesokwar. Riiti Spirit rii kwotaka
taney, iipa Jisas Kraist harek, rrina otii saniyeechi yesok-
warega kwoti ha tawa maban otiiniga yesokwachibakiita.
Riiti Spirit kwotaka eecha tawey, rii eecha otiito.

SPIRIT RII NONA OTIINIGA GOD RIITI YIKAPWA SIIR

12 Eena yaka kumwoy nota awasen ha boboy tawey, maba
omuk otiiwa tawa boboyen awasen ha boboyekasakech.
13 Yaho. Kwo maba omuk tawa boboyen sumowu taney, ii
kwopa hakiita. Kwo Spiriten sumowuchiniga kwota yo ka-
paseken Spiritek dagiir poyetaney, kwopa eechaba eechaba
kepi takiita.
14 Eeta eyey ma ye God riiti Spiritek chishitaney, ye eeta
God riiti yikapwa tawa.
15 Eeta Spiriten God riita kwona hari, kwo akii tawa yo otii
wakasa ma siikiisakech. Yaho. Eeta otiichichawak, kwo eeta
God riiti yikapwa sowa. Yikapwa siichi tawak, Spirit riiti
hapaga boboyek eeka nota God riina uwato: “Apoko, eeji
Apoko!”

16 God riiti Spirit riita noti spiriteka eecha parechi eecha
wocho: “Nota God riiti yikapwa.”
17 Nota God riiti yikapwa tawey, komas nota riiti boboyen
yabakiita. Kraist riita yak tawa boboyen Apoko rii apa eena
siiti kowu tawey, eena nota Kraist riitaka eecha yabakiita.
Nota riitaka kiki chishi tawak, kapa kiki meeji tawey, riiti
hadabas boboyen nota kiki yakiita.

KOMAS NOTA GOD RIITI HADABAS BOBOY KEPIN YAKIITA

18 Ada eecha hikitu diita kapa meeji tawa boboyen apa
nota kiyatawey, eeta kubuchey boboy. Komas God riita nona
geenyik mukuchik tawa hadabas boboy sii eeta harapa.
19 Eyey boboyen God riita otiirek, sii eena kowutu. God
riita riiti yikapwa yenya riita otii boboyen geenyik kwodii
wo mukuchiken eena kowutu.
20 God riita otiir boboy sii God riiti boboy siiken siin saka
hechawak. Ii yechi yokasakech. Ii God riiti inyaka tawa yo.
Wowak, sii sokwak tawa nediin eena kowutu.
21 God riita diita nosapek tawa otiir boboy eyey sii eeta
kwopa siito. Eecha tawak, siin poko jiniga tar. Jiniga
tawak, sii eeta heema nediin kowutu. Eeta nedii yanak, sii
God riiti yikapwa yechaka eecha kepi wey siikiita. Kwopa
siikasakech.
22 Kwota hikitu eyey boboyen God riita diita nosapek otiiri,
sii kapameejik otii tawey, mimayikapwa yimowuken otii
tawak, kapa meeji tawaga eecha meejito.
23 God riita otiir boboy siitabakowukasakech. Nota eech-
aba kowutu God riita riiti Spiriten nona mapo hari, notaka
eecha tawak, noti inyakak visuwutu. Nota God riita nona ri-
iti yikapwa siiken otiichiken, nota kwopa siitii tawa boboyen
heemachiken eena kowu tawak visuwutu.
24 Nota kowu tawak, nona yesokwa yichikiita. Nota kowu
tawa boboyen henyey, nota eena kawka kowukasakech.
Kapo nama riita hewa boboyen kawka kowu takiita?
25 Wowak, nota henyan sobo tawa boboyen kowu taney,
nota kiya yaniga kowu takiita.
26 Eeta Spirit rii ya nona kiyatayebato. Nota arobaro tawey,
Spirit rii nona kiyatayeto. Nota God riiti yikapwa tawey, eeta
Spirit riita nona visuwuchi kuruk bachichu. Kujak banan
siir maji eena eeta Spirit riita kuruk bachichu.
27 God riita ma yechi inyaka wopun hecho. Hechawak,
Spirit rii God riiti inyakan God riiti ma mima yenya
wosyasachiyasa hechichu.
28 Wowak, no hikitu eeta ma ye God riina rukusii tawey,
eeta ma yen God riita hisiichi yon hari, eyey yenya ya tawa
boboy sii yenya kiyatayechichu.

29 Eeta ma yen God riita hisiiri, ye sokwa riiti yikapwaga
eecha siiken eena rii yeechi saniga yichir. Yichi tawak, ye
God riiti Yikapwa riiti kumwoy siikiita.
30 Ada kawka wocho eeta ma yen God rii yeechi saniga
yechi tawey, yenya rii habatar. Habatarek, rii riiti misomak
yenya otii nagwa nagwa tar. Tarek, ye riiti hadabas boboy
kepin yenya habar.

GOD RIITI RUKUSII TAWA BOBOY SII YENYA HEECHIKASAKECH

31 Eena nopa shechapa bakiita? God riita nona kiyatay
tawey, kapo nama nona yabu pi ma?
32 Na he! Riita riiti Yikapwan egesiikasakech. Riita
heechirek, yari, nona kiyatayeken eena yar. Riita Yikapwan
nona kiyatayeken hari, riipa kapo nona riiti akar boboyen
saka kapo habakiitawak? Yaho. Riipa eyey boboyen ha-
batakiita!
33 Kapo nama God riiti ma miman kapasek majin ba
diimakiita? God riita yenya eecha wocho: ye kapasek
boboyekasakech.
34 Nama kapo yenya dagiir poyekiita? Yaho. Jisas Kraist rii
harek, riina yesokwa yichirek, rii God riiti mama yepa tapak
yichu. Yichiwak, riita God riina nona anasa majin eena wo
wohecho.
35 Wowak, kapo boy boboyek Kraist riita rukusii tawa
boboy sii nona kwoyava yeechikiita? Kapo nomoya tawa
boboyek, kapo harapa yok, kapo nona kikir poy boboyek
kapo eecha ha tawa boboyek, kapo kiiriisiiposii siinakech,
kapo pinyakech akiitanak, kapo ha tawa boboyen akiitanak
nona Kraist riita rukusii tawa boboyek nona kwoyava
yeechikiita? Yaho.
36 Mashi keyir maji sii eecha wocho,
“Nota miiti ma mima tawak,
eena eechaba eechaba nedii nona pi hato.
Ye nona hechawey, sipsip yiga eecha
pi sowakwoto.”
37 Ayo. Diita boboy notak yaney, notapa dagiir poyekiita.
Jisas Kraist riita nona rukusii tawa nobok nopa eeka dagiir
poyekiita!
38-39 Ada eena hehar hecho akar boboy pochi sii
nona Kraist riiti rukusii tawa nobo nona ya kwoyava
yeechikasakech. Ha boboyek, tawa boboyek, egelek, siitii
kowu tawa boboyek, apa tawa boboyek, komas yaka tawa
boboyek, howuk tawa boboyek, heyik tawa boboyek, akar
boboyek nona sakapa God rukusii tawa boboyek taweyn
kwoyava yakasakech. Diita hapaga boboyen Jisas Kraist,
noti Harapa, riita otiirek, eena eeta noti.

9

GOD RIITI MA MIMA

1 Eeji diita maji an sikken wocho. Ada Kraist riiti. Ada saka
woshepii tawak. Holi Spirit rii ana siitii kowu tawak, eeji
inyaka sii eecha wobatoada woshepiikasakech.
2 Ada eeji ma mima, eeta eeji pi eeji maba omu, yenya hiki
tawey, ada harapa inyakpwan hiki tawak kapa meejito.
3 Nobo taney, ada God riina wohenyak, God riita ana
otiichinyak, ada ha tawaeemek inyak, eeji yaka kumwoy ye
sapa eeka kepi sokwa.
4 Yecha God riita hisiir ma. Riita otiichirek, ye riiti yikapwa
siir. Siirek, rii riiti boboy kepin yenya habatar. Rii wotar
majin yenya wobar. Riitilon yenya har. Yecha God riiti hin
yesokwahechar. God riita boboy kepin yenya haken wori, ye
meejir.
5 Yechi wayega eeta Ebraham, Aisak, Jekop. Kraist rii
sokwa mak siiri, rii Ju mak sokwar. Eetakepi wey. Eyey
boboyen siitii kowu tawa God riiti hin na yesokwa ta. Amen.

GOD RII RIITI MA MIMAN HISIIR

6 Ada saka batawak, God riita wota hipir. Yaho. Eyey Isrel
ma siiken bakasakech.
7 Eyey Ebraham riiti neja ye God riiti yikapwakasakech.
God riita Ebraham riina eecha wor: “Aisak riiti yikap-
wayechaba eeta miiti yikapwa.”
8 Diita maji mu eecha wocho: eetayikapwa ye sobo sokwa
tawey, ye God riiti yikapwakasakech. Yaho. God riita wotar
majik yimowu tawa yikapwa ii eeta God riiti yikapwa.
9 God riita wotar maji eecha wor: “Eeta nediik ada awasen
yanak, Sera siipa hoye yikapwa por yimowukiita.”
10 Apa an maji kawka tawa. Rebeka sii yikapwan upurusen
yimowuri, apoko podareba.
11-12 God riita diita boboyen riiti inyakak otiiken otiitarek,
ma yechi boboy takasakech eena rii eecha wor: “Yaka riipa
kumwoy riiti kuruk takiita.” God riita wor nedii yikapwa
piiriina saka yimowu tarek, worek. Piirsaka kepi boboy otii
tarek, kapasek boboyen otii tarek, rii wor. Wowak, boyarek
God rii hisiir? Riiti inyakak saniga hikir. Piiriita hikichi otii
tar yon saka eena hisiirek.
13 Mashi keyir maji eecha wocho, “Ada Jekop riina rukusii
tarek, Iso riina yuyatar.”
14 Eena nopa shecha bakiita? God rii boy kapasek boboyen
otiito? Yaho.
15 Rii Moses riina eecha wor: “Adama poren rukusiichi
yeyada haken wonyey, anapa hakiita. Ma por riin ada
inyakapwa hikichi haken wonyey, anapa hakiita.”

16 Wowak, nota hecho God riita otii abo sii eeta riita hikichi
rukusii otii tawa boboy. Ma yecha otiiken hiki tawa boboy sii
takasakech.
17 God riita mashi keyir maji sii Pero riina wor: “Miina eeji
hapaga tawa boboyen mukuchiken, eena ada miina aka tabo
yima otiichi heechir. Eeji hin eyey nosapek meeji ye i taken
eena ada miina eena aka tabo yima otiichir.”
18 Nago, God riita ma poren hehar rukusiik wonyey, ii riipa
keena otii mabiya giiken wonyey, riipa otii giikiita.

GOD RIITI KWOTAY BOBOY RIITI RUKUSIICHI YEYADA HA TAWA BOBOY

19 Wowak, ma por rii kwotaka tawey, kapo eecha wokiita,
“Diita maji siiken taney, boyega God riita shecha hikitu ma
ye kapasek tawa? Kaponama awasen God riiti inyakan
bato?”
20 Wowak, ada awasen wocho, eeji nareboy, mii nama
kapo God riina awasen bato? Ma por rii awon chichawey,
awo sii riina maji eecha wokasakech, “Boyewak miita ana
eecha otiiwa?”
21 Ma por rii nosap pochin yeechi awo upurus chinyey,
awopochi yo kepin otii tawa awo, pochi sii yo kapaseken otii
tawa awo, riiti inyakak hikichi chichawey, eeta kepisa keena
otii.
22 God riita eechaba otii tar. Rii ma yenya riiti kwotay tawa
boboyen riiti hapaga tawa boboyen geenyik mukuchiken
hiki tar. Nokwapa nokwapa ma yenya God rii yuya kwotay-
erek, ye kapasek tarek, God riita yenya pi sowakwo hamaken
eena sayar tarek, rii kowu ye yayatar.
23 God riitariiti hadabas boboyen ma yenya geenyik
yesokwa mukuchiken hiki tar. Hiki tarek, rii riiti hadabas
boboyen nota yaken eena nona sayarechichar. Riita nona
sayarechicharek, rii nona rukusiichiniga riiti hadabas boboy
kepin notaka gwotii powur.
24 Eeta notaba. Riita nona uwarek, yar. Ju ma kaw
yechaban uwakasakech. Shebo shebo tawa ma kaw yen
uwabatar.
25 Hosia riita keyiri, God riita eecha wor:
“Eeta ma mima yenya eeji wonyan siiri,
ada eecha habato, eejiyiba.
Eeta ma mima yenya ada saka rukusiitarek,
apa ada yenya rukusiito.
26 Eeta akaman ma mima yenya ada eecha wori,
eeji yikasakech,
eeta akama ma yenya eechaba eechaba tawa
God riiti yikapwa siiken haba takiita.”

27 Aisaia rii Isrel ma yenya eecha wor: “Isrel ma yecha so-
makwotii tawa pak tawa kesinega eecha taney, iipa kaweban
yesokwa yichikiita.
28 Ayo, Eeta Harapa riipa ameya anasanak, boboy awasen
hakiita.”
29 Aisaia rii mashi eecha wor: “Eeta hapaga tawa Harapa
rii riiti nejan otiinan siiyega, nota waga Sodom akamak tawa
maga, Gomora akamak tawa maga eecha sowa.” (Yechi
akama harapa hi sokwar.)

ISREL MA YE EECHABA EECHABA TAK TAWA BOBOYEN YAKEN YO YATAR

30 Eena nopa shecha bakiita? Diitata. Eeta shebo shebo
tawa ma ye nagwa nagwa ichawa nobon yesha he oti-
ikasakech. Wowak, God riita yenya hiki siitiichichawa
nobok God riiti misomak nagwa nagwa otiichir.
31 Wowak, God riita hisiir Ju ma ye nagwa nagwa otii
tawa lon sumowu ichar. God riiti misomak ye kepi siiken
eena sumowu ichar. Sumowu ichari, ye nagwa nagwa
siikasakech.
32 Boyewak? Yecha otii tawa boboy yechi mu ii sii eeta
yo. Sii eeta hiki siitiichichawa boboyekasakech. Ye i papak
yatiima oborokochi sakatar.
33 Mashi keyir maji sii eeta papan maji geenyik wor. Eecha
wor:
“Na he. Ada papa pochin Saion akamak yichir.
Yichirek, ye i yatiima oborokochi sakatakiita.
Yichir papa por man otiichinyak sakaken
otiiken eena heechir.
Wowak, eeta ma rii eeta papa riina hiki siitiichichaney,
riipa hiibiya sakapa yakiitawak.”

10

EETA ISREL MA YE GOD RIITI NAGWA NAGWA TAWA BOBOYEN YAKASAKECH

1 Eeji yaka kumwoy, eeji ma mima, Iarel yenya, God riita
yeechi yesokwa yichiken ada eena gegi yato. Ada yenya God
riina eechaba eechaba nedii wohe maji bachichu!
2 Ada keena kwona sawotakiita. Ada otii hecho: yecho God
riiti nobon sumowubaken ye harapa gegin yatar. Wowak,
yecha ichawa nobon eena sobo yo yato.
3 Yecha God riita manotii hehar yichi tawa nobon eena
hehar hekasakech. Yecha akar nobon takari, ye eeka ichar.
Eecha otiirek, yecha God riita man nagwa nagwa kepi wey
otiitawa nobon eena rukusiichi sumowukasakech.
4 Kraist rii lon otii hamarek, rii eyey riina hiki siiti-
ichichawa ma yenya God riiti misomak otii kepi siir.

GOD RIITA EYEY MA MIMAN YAKEN HIKITU

5 Moses rii eecha keyir eeta ma rii God riiti misomak
nagwa nagwa kepi siiken lo eeka sumowuken otiitawey, rii
sapa lon hehar sumowu ta.
6 Wowak, ada hiki siitiichichawa nobok nagwa nagwa
ichawa hi kepin majin ada sawoto: "Kwo opoche kwoti
inyakan mayama batanakech; Nama kapo hevenek iniga
Kraist riina yeechi yayakiita?
7 Opoche eecha batanakech: Nama ha tawa eemek iniga
Kraist riina yeechi yayakiita?"
8 Diita maji eecha wocho: "God rii sawo tawa maji sii eeta
kwotaka eecha bana bana tawa. Kwoti kujaktawak, sugu
wopuk eeka tawa." Diita hiki siitiichichawa majin sawoto.
9 Miita miiti kujak eecha wonyey, "Jisas rii eeta Harapa,"
miita miiti sugu wopuk eecha hiki siitiichinyey, Jisas riita
harek, God riita riina awasen yeechi yesokwa yichir, eecha
hikiney, God riipa miina yesokwa yichikiita.
10 Notanoti sugu wopuk Jisasriina hiki siitiichichawey, God
riiti misomak nona nagwa nagwa otii chichu. Nota Jisas
Kraist riiti hinnota kwodii wochiwak, nona yesokwa yichitu.
11 Eetamashi keyir maji eecha wocho: "Ma ye riina hiki
siitiichinyey, riipa kapasek boboy saka takiitawak."
12 Diita maji eecha wocho Ju ma shebo shebo tawa ma
saniga saniga takasakech. God riita eyey man siitii kowutu.
Siitii kowu tawak, riita eyey riina wohechawa ma yenya
harapa hadabas boboyen hato.
13 Mashi keyir maji eecha woch: "Eyey ma ye Harapa riiti
hin uwatawey, yenyapa yesokwa yichikiita."
14 Yecha riina hiki siitiichinyan siiney, boyegapa shecha
riina uwatakiita? Yecha sawo tawa majin meejinan siiney,
boyega shecha hiki siitiichichu? Yecha sawo tawa majin
meejinan siiney, boyega shecha hiki siitiichichu? Eeta maji
siina sawo tanan siiney, ma boyega shecha meejito?
15 Maji sawo tawa man heechinak inyan siiney, boyega
shecha majin sawoto? Mashi keyir maji eecha wocho,
"Majin ye ichawa ma yechi yatii eeta kwoya hecha wey."

EETA ISREL MA YE HADABAS MAJIN SUMOWUKASAKECH

16 Yecha eyey eeta majin sumowukasakech. Aisaia rii
eecha wor: "Harapa nama kapo nota sawo tawa majin hiki
siitiichichu?"
17 Wowak, Kraist riiti majin sawo tawey sii eeta i ye yato.
Ma yecha eena meeji tawey yecha hiki siitiichichu.

18 Wowak, ada eena wohecho: Kapo eeta siiken yecha
majin saka meejirek, Yaho. Yecha meejir. Mashi keyir maji
eecha wocho:
"Yechi aya eyey nosapek i ye yar.
Yechi maji sii eyey eemebak i ye yar."

19 Ada kawka wohecho: Eeta Isrel ye diita majin kapo saka
meejirek? Yaho. God riita Moses riitak eecha wor:
"Anapa shebo shebo tawa ma miman yeechi boboy
kepin ada yenya otiichinyeyen kwopa eena
inyaka kapasek hikichi kwotayekiita."

20 Wowak, God riita otiichirek, Aisaia rii anabeyichi siitii
wor:
"Ana yesha henyan biish tawa ma ana he hamar.
Ana wohenyan biish tar ma yenya ada geenyik
ya sayarek, ye her."

21 Ada Isrel yenya majik tawa. God rii eecha wor, "Ada
yenya eechaba eechaba nedii tapan seechi tari, ye eena hechi
wosowoyechi tar."

11

GOD RIITA ISREL MA KAW YENYA YEYADA RUKUSHIICHI HATAR

1 Eena ada wohecho: God riita kapo riiti ma miman
bokona poyer? Yaho. Bokona poyekasakech. Ada eeta Isrel
maba. Eeta Ebraham riiti neja. Bensamin riiti neja.
2 God riita baka baka nediik hisiirman rii bokona
poyekasakech. Kapo kwo hikitu God riiti majin Ilaija rii sawo
tawey, Ilaija rii Isrel yenya anasaken God riina wohecho. Rii
riina eecha woher:
3 "Harapa, yecha miiti piirapet yenya pi sowakwo hamar.
Yecha miiti opelen otii tar cheyen dagii rabor. Adaba saniga
taweyn, ye ana pi sowakwoken otiito."
4 Wowak, God riita kapo yenya awasen shecha wor? Rii
eecha wor: "Ada 7,000 man hisiichi heechi tawey, yecha
Beal, woshepii tawa goden, riiti hin saka yesokwa tarek."
5 Eechaba tawak, apa God riita ma kawen rukusiichi
hisiiri, ye tawa.
6 God riita yenya hisiiri, yecha otii tar yon rii saka
hecharek. Riiriiti inyaka rukusiichi yeyada hataweyn eeka
eeta nobok hisiir. God riita ma otii tar yon hechi hisiiyega,
riita yeyada rukusiichi ha tawa boboy sii siikenekasakech.
7 Eena nopa shecha bak? Isrel ma ye yesha tar boboyen
saka herek. Eeta karakada ma kawen God riita hisiiri,

yechaba her. Anadii ma kaw ye God riita uwar majin meejikasakech. Mabiya giir.

8 Mashi keyir maji eecha wochari,
“God riita otiichirek, yechi sugu wopu marenoku giitar.
Mashi nedii ya apa nedii yechi miy saka mey maka hechawak,
yechi mabiya saka meejitawak.”

9 Devit rii eecha wocho:
“Yecha nokusha atawak, mayan heemachi
jichawaga eecha sa ji.
Yecha sa saka pishaman!
10 Yechi miy sa niyik inyak mey maka hekasakech.
Nomo ya tawa boboy yechak yanak,
magiir sa eechaba eechaba reekii ta.”

GOD RIITA ANADII MA YENYA AWASEN YAKIITA

11 Wowak, ada wohecho: Ju ma ye sakari ye boy eyey saka hamar? Yaho. Yecha kapasek boboyen otii tarek, eena yesokwa yichi tawa boboy sii anadii shebo shebo tawa ma yenya yar. Yarek, ye eeta boboy kepin yari, Ju ma ye eena herek, yechi inyaka kwotayetar. Eeecha otiiken eena shebo shebo tar man yar.

12 Ayo. Ju ma ye nobo kepin heechirek, eena anadii ma ye eeta boboy kepin yato. Ju ma ye Spiriteka tawa boboy kepin heechirek, God riiti hadabas boboy sii shebo shebo biish tar ma yechak yar. Eecha otii tawey, Ju ma yepa eeta nobo kepik kawka iken otii tanak, hadabas boboy kepi sii eeta nokwapa nokwapa maka yakiita.

13 Apa ada anadii tawa ma kwona bato. Ada anadii tawa ma kwoti aposel yo otii tawak, eeji inyaka kwoya hikitu.

14 Ada eecha otii tawak, kapo Ju ma mu kaw ye hechi inyaka kwotayechi inyaka dareboyenak, yenya yesokwa yichikiita.

15 Ju ma yenya bokona poyerek, eeta nediik diita nosap ma ye God riiti nareboy siir. God riita Ju ma yenya kawka yayanak, ii kapo shecha siikiita Ha tawa ma ye eechaba eechaba siikiita!

16 Ma ye mapo chir geyen God riina haney, eeta eyey gey eeta God riitiba. Ma ye me neejin God riita haney, me nawaba tapa eechaba eeta riiti.

17 Nowok tar oliv me tapan kaw tiim yeechi yaya kwashek tar oliv me tapan tiim rabochi eedii jir. Jirek, eeta tapa sii neejik tar ukun ayey ichar. Anadii tawa ma kwo kwashek tawa oliv me tawaga eechaba tawa. Eecha tawak, kwo eena Ju ma yechi boboy kepin hapaga boboyen yato.

18 Eecha tawak, eena kwo tiim rabor tapan opoche kapasek
hikitanakech. Kwo opoche wohiputanakech. Kwo tapabak
tawa. Nenye siita kwona kiyatayeto. Kwota nenyen kiy-
atayekasakech.
19 Kwota kapo apa eecha wokiita, “Ayo, wowak, God riita
ana eemen kaw heechiken otiirek, eena rii oliv me tapan
reekiir.”
20 Ayo. Eeta siiken. Yecha saka hiki siitiichirek, eena yenya
reekiir. Kwota hiki siitiichichawey, eena kwo eeta tawa.
Wowak, opoche kwo wohiputanakech. God riina napa akii
ta.
21 Ju ma yecha eeta me tapa siiken tarek, God rii yenya
rabor. Kwo diita me tapa siikenekasakech. Kwo hiki
siitiichinyan siiney, kapo kwon saka rabokiitawak? Kwon
rabokiita!
22 Dii apa no hecho God riita nona rukusii tawa boboy riiti
harapa kwotay tawa boboy. Eeta ma ye nobo heechi iri, God
riita yenya kwotayetar. Kwo riiti nobon heechinan siiney
riipa kwona eechaba eechaba rukusii takiita. Kwo nobon
heechiney, riita kwona tiimiibakiita.
23 Eeta Ju ma yecha kawka hiki siitiichinyey, riipa yenya
kawka yeechi eeta tapabak eediichikiita. God rii keena eeta
kiki sowa. Riipa keena otiikiita.
24 Anadii ma kwo kwasheka tawa oliv me tapan reekii
tawaga eecha tawa. Kwo tapa siikenekasakech kwona
nowoka tawa oliv mek yaya eekii jir. Ju ma ye eeta nowoka
tawa oliv me tawaga eecha tawa. God riita mashi tiimiir
tapan yeechi yaya eeta nawaba siikenek eedii jik wonyey,
riipa keena otiikiita. Eeta kubuchey boboy.

GOD RIITA EYEY MA RUKUSIITO

25 Veenyi tawa maji siikenen ada eeji yaka kumwoy
kwona baken hikitu. Ada kwona sawoney, kwo kapo saka
wohipukiitawak. Eena ada bako. Maji eetata: Isrel ma
kaw ye marenoku hapaga siirek mabiya eechaba eechaba gii
takiita. Eechaba eechaba ta i i siinak, eyey God riiti anadii
tawa ma ye ya riiti kigdom siikiita.
26 Eecha tanak, eeta nobok God rii eyey Isrel ma yenya
yesokwa yichikiita. Mashi keyir maji eecha wocho:
“Yesokwa yichi tawa ma rii Saion eeka sokwakiita.
Sokwanak, rii Jekop riiti eyey neja yechi kapase
otii tawa boboyen kwoyava yakiita.
27 Ada yechi kapasek boboyen bachi poyenak,
Ada yechaka eecha maji apo dagiikiita.”

28 Eeta Ju ma ye God riina ow ana pichawa ma tawak,
ye eena riiti hadabas maji wosowoyetawak, ye eeta kwona

kiyatayeto. Wowak, God riita Ju ma yechi wayega yenya
rukusiichi hikitawak, rii eeta Ju ma yechi nareboy sowa.
Nareboy sowak, rii Ju ma kawen hisiir.
29 God riita ma yenya rukusiichi hisiiri, rii riiti inyaka
upurus hikikasakech. Yaho.
30 Anadii ma tawey, kwo mashi God riina nasowoye tar.
Apa Ju ma yecha nasowoye tawey, God riiti rukusii tawa
boboy sii eeta kwotak yar.
31 Kwo mashi kapasek tari, God riita kwona rukusiichi
yeyada harebaga, apa Ju ma ye nasowoy tawey, yecha God
riita rukusii tawa boboyen eechaba yakiita.
32 Ayo. God riita eyey man otiiniga eyey ma ye nasowoy
tarek, poko ji tawak, God riita eyey man riiti yeyada rukusi-
ichi ha tawa boboyen mukuchikiita.

NOTA GOD RIITI HIN NA YESOKWA TA

33 Eyey God riiti boboy riita hiki tawa boboy sii eeta harapa
woy tawa. Kapa nama riiti nobon hecho? Kapo nama riiti
inyakan hikitu?
34 Mashi keyir maji eecha wocho:
“Nama Harapa riiti inyakan hecho?
35 Namapa riina maji kepin pokiikiita?
Nama riina boboyen harek,
rii sa yan awasen ha?”

36 Rii eeta eyey boboyen otiir mu. Eyey boboyen riita otiir.
God riiti hin na eechaba eechaba yesokwa ta.

12

NOTA NA NOTI MABAN GOD RIINA HA

1 Wowak, eeji yaka kumwoy, God riita nona rukusii
taweyn, ada eena kwona wohek: kwo na mayama God riina
opel ha. Riiti yon otiiken eena ha. Riita inyaka kwoya
hikiken eena na ha. Kwo eecha otiiney, sii eeta God riiti hin
yesokwa tawa nobo siiken.
2 Kwo opoche diita nosapek tawa maga eecha ehishi-
tanakech. Yaho. Kwo na God riitak inyak, riipa kwoti
inyakan dareboyechinyak, kwopa akar ma sokwakiita. Sok-
wanak, kwopa God riiti inyakan hehar hekiita. Kwopa hechi
otii tanak, kwopa kwoya woy hikikiita.

GOD RIITA SOBO HAR HADABAS BOBOY YON NOTA OTIIK

3 God riita rukusiichi yeyada ha tawa nobok ada kwona
bak: Kwo opoche harapa mayaka siiken otiitanakech. Kwota
tawabaga sa eechaba hiki ta. Kwota na hiki ta God riita
kowna hiki siitiichichawa bobyen harebaga kwo na eechaba
hiki ta.

4 Nota hecho eyey maba nokwapa nokwapa yo otii boboy
tawey, ye saniga saniga yon otii ye itu.
5 No eeta eechaba tawa. Nota nokwapa nokwapa tawey,
Kraist riiti mababak eeka sowa. Sowak, nota saniga saniga
yoka eecha sowa.
6 Eecha tawak, God riita riiti rukusii tawa boboyen nona
hari, diita boboyen na otii ta. Riita nona God riiti maji sawo
tawa boboyen hari, no napa sawo ta.
7 Riiti yo otiiken hari, no napa riita har woyek otii ta. Maji
pokiiken hari, no napa maji pokiita.
8 Akar man kiyapoken hari, no napa yenya kiyapo ta!
Akar man yeyada haken God riita miina wonyey, ii napa
hehar ha. Ma siitii kowu tawa yo haney, mi sugu wopu sapa
iiban na hiki ta. Ma yaka kumwoyen inyakapwa hikinak,
kiyatayeken otiiney, ii sa inyaka kwoya hikichi kiyatay ta!

ANADII MAN RUKUSII TAWA BOBOY

9 Kwota yaka kumwoyen rukusii tawey, ii na hehar rukusii
ta. kapasek boboyen na harapa yuya ta. Boboy kepin na
hehar kiikiirena neeki ta.
10 Kraist riiti kumwoy tawey, yenya na rukusii ta. Anadii
ma yechi hin na hehar haba ta.
11 Harapa yon na otii ta. Kwo opoche biish shebo shebo
yichanakech. Na otii ta. Miita miiti sugu wopun eyey na God
riitaban ha tanak, riiti yoban na otii ta.
12 Kwota Kraist riina kowu tana nedii ii na kwoya hiki ta.
Nomoya tawa boboy yaney, ii na kiyayaniga otii ta. Eechaba
eechaba nedii God riina maji ba ta.
13 Kristen yaka kumwoy yecha doponey, ii na awasen
yenya kiyatay. Akar akama ma ye kwotak yaney, ii na yenya
hehar ta.
14 Anadii ma ye kwona kikir poy taney, ii na God riita
yenya rukusiichiken wohecha. Kwo opoche yenya kapasek
otii wohe maji batanakech.
15 Ma yecha kwoya hiki taney, kwo na yechaka eechaba
kwoya hikiba ta. yecha keya taney, ii kwo yechaka na keyaba
ta.
16 Anadii man na hehar tanak, nobo kepin yenya mukuchi
cha. Kwo opoche eecha hikitanakech adaba eeta harapa
tawa. Kwo na kubuchey yon na otiiba ta. Kwo opoche eecha
hikitanakech ada eeta harapa otii hechawa ma.
17 Ma porrii miina kapasek otiiney, mii opoche rina
awasen kapasek otiitanakech. Kwota na yo kepiban eyey ma
yechi misomak geenyik otii ta.
18 Kwo opoche ow otii inyakan hikitanakech. Owun otii
kepi sii tawa nobon hikichi eeka na otii kepi sii.

19 Eeji yaka kumwoy, kwota kwona kapasek otii tawa
boboyen eena awasen otiikasakech. God riiti kwotay tawa
boboyek riita keena awasen otiikiita. Mashi keyir maji
eecha wocho: “Kapasek boboyen awasen otii tawa boboy
adapa keena saniga otiikiita. God riita wocho; Ada awasen
otiichikiita.”
20 Mashi keyir maji eecha wocho: “Miiti yabu pi ma eecha
haney, aboboyen na riina ha. Riiti borowaga reekiisiiney, ii
na ukun hava ta. Miita eecha otiiney, ii mii eeta riiti masekiik
hin tuku tawaga eecha otiito.”
21 Kwo opoche heechi tanak, kapasek boboy sii kwona
dagiir poyetanakech. Kepi boboy siita sa kapasek boboy
siina dagiir poy.

13

NOTA GAVMAN YECHI KURUK NA SII

1 Eyey ma ye sa gavman kurubak ta. Eyey gavman sobo
takasakech. God riita hisiichi heechir.
2 Ma ye gavman yechi majin nasowoy tawey, ii God riita
otiir boboyen nasowoyebato. Eeta ma ye eena nasowoy
taney, yepa ya kapasek yakiita.
3 Yo kepin otii tawa ma ye siitii kowu tawa man aki-
ikasakech. Miita gavman man akiichi tanan siiney, ii na
boboy ekpiban na otii ta. Miita otii taney, riita miiti hin
yesokwakiita.
4 Gavman ma rii eeta God riiti yo otii tawa ma. Otii tawey,
rii miina hehar otiichichu. Mii kapasek yon otiiney, mii
na riina akii ta. Rii harapa eekin neekichi siitii tawey, rii
kapasek boboyen awasen otiik siikiita. Rii God riiti yo otii
wakasa ma. Eecha tawak, rii God riiti kwotay tawa boboyek
kapasek otii tawa man yeechi yayato.
5 Eeta siiken God riita kwotay tawa boboy sii harapa.
Wowak, noti sugu wopuk eecha wobatogavman ma yechi
maji na sumowu ta. Eena na otii ta.
6 Eena kwota takis yan hato. Gavman ma ye yechi yon
otiiney, ye God riiti yon otiichichu.
7 Eena takis ya na ha ta. Yecha kwona hehareto. Gavman
yenya awasen ha ta. Gavman yechi hin na nagwa nagwa
haba ta.

MA YE ANADII MAN NA RUKUSII TA

8 Kwo opoche akar ma yechi boboyen sobo yeechi eechaba
tanakech. Sobo ya tawa boboy podat tawa. Diitata: Akar
man na awasen awasenrukusii ta. Ma ye akar man rukusii
tawey, rii lo majin sumowutu.

9 Lo maji diitata: “Opoche nobo miman anemesherokotanakech. Man pi sowakwotanakech. Hiyiyatanakech. Boboyen kwoyahechanakech.” Diitata akar taba taweyn diita lo siiti mu eeta chegiibak tawa. Maji sii diitata: “Miita mayama rukusii tawaga, akar ma bana taweyn na eechaba rukusii ta.”
10 Eeta ma rii bana tawa man rukusii taney, rii riina kapasek boboyen saka otii takiitawak. Ma ye eena rukusii taney, rii riina kapasek boboyen saka otii takiitawak. Ma ye eena rukusii tawey, rii eeta eyey lo majin sumowutu.

NO HEHAR IK
11 Kwo diita nedii hikitu. Eena na eecha otii ta. Apa watawey, na heechi sokwa. Nota hikitu yesokwa yichi tawa boboy sii ya bana bana siito. Mashi kwo eena saka hiki tarek.
12 Niy nedii sii eeta hamato. Yadii sii bana bana siito. Uhadiiken otiito. Nota niy yon opoche otiitanakech. yadiik keyapo chichi ow ana pichawa bobyen na yeechi yaya.
13 Nota na hehar chish taney, ma yadii chishi tawaga eecha na chishi ta. Opoche wohipu tanak, beyitanakech. Opoche nobo miman anamesheroko ye itanakech. Keha tawa nobok anamesheroko ye itanakech. No ow maji ba tanak, mey boboyen kwoya hekasakech.
14 Kwota na Harapa Jisas Kraist riina yeechi ow ana pichawak ruwu tawa boboyega eechaba hehar na ruwu ta. Opoche kwoti maba siiti nobon sumowutanakech.

14

NOTA YAKA KUMWOY YECHI NOBON SANIGA SANIGA TAKIICHIKASAKECH
1 Ma por hehar hiki siitiichinyan siiney, ii na riina yeechi yopo yichi tawa eemek yaya. Iipa kwo riina nokwapa nokwapa maji ba yopotanakech.
2 Ma por rii hiki siitiichichawey, rii nokwapa nokwapa aboboyen ato. Wowak, kiiriisiiposii hiki siitiichichawa ma rii kiya akasakech.
3 Kiya atawa ma rii opoche kiya nan biish tawa ma riiti nobon dasiipiitanakech. Wowak ma kiya anan biish tawey, mii opoche kiyan a tawa ma riiti nobon reekiitanakech. Yaho. God riita eeta ma riin yabakiita.
4 Mii nama akar ma riiti yo otii wakasa man wosowoyet? Riita riiti yok tanak hapaga siichi tanak, saka sowakwoney, ii riiti harapa ma riiti yo. Eeta Harapa riiti otiichinyak, riita hapaga siichi siitii otiiken wonyey, riipa otiikiita.
5 Ma por rii eecha hikitu eeta yadii pochi sii eeta harapa tawak, eeta yadii kawka ye eeta kubuchey boboy. Anadii

ma por rii way eecha hikitu eyey nedii ye eeta kikibak tawa.
Eyey ma eecha hiki tawey, eena na hehar hiki ta.
6 Ma por rii yadii pochin harapa hiki tawey, rii Harapa
riiti hin yesokwa taken eena otiito. Eeta ma por rii eyey
aboboyen aken otii tawey, riita Harapa riiti hin yesokwaken
eena otiito. Riita God riina woshiachichi ato. Eeta ma
rii aboboy kawen anan heechi tawey, rii Harapa riiti hin
yesokwabato. Rii God riina woshiabato.
7 Saniga biish ta ma kwotakeecha por takasakech. Rii
haney, riitaba saniga hakasakech. Eyey ma kiki kapa
meejibakiita. Nota sobo tawey, no Harapa riiti hin yesokwa
takiita.
8 Nota haney, Harapa riiti hin yesokwa takiita. Nota sobo
tawey, no haney, no eeta Harapa riiti.
9 Kraist riita hachi ya sokwarek, worek, eena apa riita ha
tawa ma sobo tawa ma yechi Harapa.
10 Eecha tawey, kwo boyewak, yaka kumwoy yenya
wosowoyetu. Boyewak yenya yuyato? Komas nota God riiti
misomak siitii anasakiita.
11 Mashikeyir maji eecha wocho:
"Harapa rii eecha wocho: 'Eeta siiken komas eyey ma
yatii jumuk sakachi eecha wokiita,
Ada eeta God.' "

12 Eena wocho, nota eyey ma ta ye i tawey, noti eyey yon
God riitabangeenyik kwodii wo mukuchikiita.

NO OPOCHE NOTI YAKA KUMWOYEN OTIICHINYAK YE TIIPIIKEYINEECHI SAKATANAKECH

13 Wowak, kwo kwoti yaka kumwoyen wosowoye tawey,
ii sakayekasii. Yaho. Diina na hikichi otii ta: No opoche
noti yaka kumwoyen otiichinyak, ye tiipiikeyineechi saka
kapasek boboyen otiitanakech.
14 Ada Kraist riitaka tawey, riita ana maji pokiirek, ada
hehar hecho boboy sii saniga otiiniga kehakasakech. Ma
eecha hikiney keha tawey, sii eeta riina mayama otii kehato.
15 Miita aboboy kepin atanak, miiti yaka kumwoy eena
hechi bokonak hikiney, ii miita rukusii tawa nobok saka otii
tawak. Kraist rii eeta yaka kumwoyen har. Opoche riita
pochi kapasek otiitanakech!
16 Kwota boboy kepika tawey, opoche anadii ma ye kwoti
boboyen wokwoyatanakech.
17 Uku atawa boboy, kiya nokun atawa boboy, sii God riiti
maji mu takasakech. God riiti kigdom diitata: Nagwa nagwa
otii tawa boboy, inyaka kwoya hikitawa boboy, inyaka wok
hapaga siichi tawa boboy. Eeta boboyen Holi Spirit riitaba
hato.

18 Eeta ma rii Kraist riiti yon eecha otii taney, God riita
riina hechi ri inyaka eeta kwoya hikitu. Ma yecha eena hechi
wohowutu.
19 Eena nota eechaba eechaba nedii anadii man kepiba
kwoyaba otii ta. Ma ye hapaga siichi kepi taken eena na
eechaba eechaba otii ta.
20 Kwo opoche aboboyeban hiki tanak, God riiti yon
otiiniga kapasek siitanakech. Eyey atawa boboy eeta kepi.
Wowak, mii atanak, miiti yaka kumwoyen otiichinyak saka
sowakwoney, ii eeta kapasek.
21 Miita wain ukun ataney, kiyan atanak, akar boboyen
otii tanak miiti yaka kumwoy ye eeka saka sowakwoney, ii
siikayekiisii.
22 Miiti hiki siitiichichawa boboy sii eeta miitaka God
riitaka kichiyiba. Eeta ma rii otiichi mayama wohowu
tawey, mayama otiichi wokwoyaman siiney, rii sapa eeta
kowya hiki ta.
23 Ma rii inyaka upurus hikichi ataney, anak, God riita riina
wosoboyekiita. Rii hiki siitiichikasakech, eena eecha otiito.
Eyey boboyen ma yecha otiiniga hiki siitiichinyan siiney, ii
kapasek boboyeka eecha tawa.

15

KWO KRAIST RIITI INYAKAN NA SUJMOWUTA

1 Nota hiki siitiichichawa ma tawey, nota ameda hiki
siitiichichawa ma yecha kiya tawa boboy eena na kiyapo ta.
Nota noti saniga nobok ikasakech.
2 Yaho. Nota saniga saniga notaka eecha bana bana tawa
man na kiyapo tanak, yecha harapa hiki siitiichiken eena na
kiyapo ta.
3 No hikitu Kraist riita riiti nobon sumowukasakech.
Mashi keyir maji eecha wocho: “Eeta ma ye kwotaka eecha
tawey, yecha maji kapaseken batawey, eeta maji sii ya ana
gamupoyebato!”
4 Mashi keyir maji siin keyiri, nona mukuchiken eena
keyir. Eeta maji keyiri, nota hiki siitiichi hapaga siichi tanak,
no God riina kowu tanak, riita ya nona yakiita.
5 God riita otiichichawak, ma ye kiya yaniga otiito. Apoko
tawey, riita heharechichu. Riita eecha otiichichawey, eena
ada riina wohecho kwota na podateba inyakabak ta. Kraist
riiti nobok eeka na ta.
6 Eecha tanak kwota God riiti hin Harapa Jisas Kraist riiti
hin kikibak yesokwa takiita.

KRIAST RII JU MA YENYA ANADII MA YECHAKA EECHA OTII KEPI SIIR

7 Wowak, Kraist riita kwona eecha yari, kwo napa anadii
man eechaba yaya ta. Yaya otiichinyak, God riiti hin
yesokwa takiita.
8 Ada kwona wocho Kraist rii Ju ma yechi yo otii wakasa
maga eecha siir. Siirek, rii eeta boboyen nona mukuchir God
rii eeta siiken. Eecha otiirek, God riita noti wayega yenya
wochar majin sii eeta siiken. Eecha otiirek, God riita noti
wayega yenya wochar majin sii eeta sokwar.
9 Riita wakasa maga siirek, anadii shebo shebo tar ma
ye God riita rukusiichi otii tar boboyen hechi God riiti hin
yesokwa tar. Mashi keyir maji eecha wocho:
"Eena ada miiti hin anadii ma yechak yesokwa takiita.
Ada miiti hin hokwak chi yesokwa takiita."

10 Mashi keyir maji kawka eecha wocho:
"Kwo shebo shebo tawa anadii ma God riita hisiir
ma yechaka eecha na kwoya hiki ta!"

11 Kawka eecha wocho:
"Shebo shebo tawa ma kwo Harapa riiti hin
na yesokwa ta.
Kwo eyey ma mima riiti hin na harapa yesokwa ta!"

12 Aisaia eecha wobato:
"Eeta Jesi riiti neja por riipa yakiita.
Riita yanak, riipa sokwachi shebo shebo biish
tawa ma yenya siiti kowu takiita.
Wonyak, yecha riina hiki siitiichinyak,
kowu takiita.

13 Noti God rii nona hapaga tawa boboyen hato. Eena
ada riina wohecho kwo riina hiki siitiichichawak, riipa
kwoti inyakak kwoya hiki tawa bbobyen sawoyamokiita.
Sawoyamonak, Holi Spirit riiti hapaga tawa boboyek kwon
yesokwanak, kwo Jisas riina kowu tanak, na eechaba kowu
ta.

POL RII RIITA OTII TAR YON KWOYA HIKI TAR

14 Eeji yaka kumwoy, na meeji: Ada eecha hikitu boboy
kepi sii kwona takiikiisiir. Kwo hehar otii hecho. Eecha
tawak, eena kwota awasen awasen maji pokiitakiita.
15 Ada diita majin keyiri, ada ana beyichi siitii tawak, eena
ada kwona wocho. God riita ana diita yon harek, eena ada
ana beyichi siitii bato.
16 Ada Jisas Kraist riiti yo otii wakasa ma shebo shebo tawa
ma yenya sawo tawa ma. Ada hadabas maji sawo tawey, ada
opelen otii tawa ma tawa. Shebo shebo tawa ma yenya God

riina opel kepiga otiiken eena ada sawo mukuchichu. Holi
Spirit riita yenya riina haken eena otiito.
17 Ada Jisas Kraist riitaka eecha chishi tawey, ada God riiti
yon otii tawey, ada ana beyichi siitiito.
18-19 Ana beyichi siiti tawak, ada Kraist riita adaka yo eecha
otii tariban ada bako. Majik, yok mirakelen, jebwan, Holi
Spirit hapaga tawa nobok ada shebo shebo tawa ma yenya
hapaga boboyen ana harek, ada Jerusalem akama heechi
akar eemek ichar. An i i Ilirikam nosapek i siir. I siirek, ada
Kraist riiti hadabasmajin sawotar.
20 Diita maji kepin ada sawo ye iken otii tawey, anadii ma
kaw ye Kraist riiti hin meejikasakech. Eecha otii tawey akar
mak aka kwatiin woy siitiichiri anapa sakapa eeta eemebak
kwatii woyekiitawak.
21 Mashi keyir maji eecha wocho:
“Eeta ma ye riiti hin meejinan siiri,
yepa riina hekiita.
Eeta ma ye riiti maji meejinan siiri,
yepa hehar meejikiita.”

POL RIITA ROM AKAMAK IKEN HIKI TAR

22 Diita yo sii eeji i kwona he nobon eechaba eechaba
dasepiito. Wowak, ada kwona saka ya hechawak.
23 Apa ada diita nosapek otii tawa yo sii eeta hamato.
Nokwapa nokwapa sukwiya ada eechaba i heken gegi yatar.
24 Ada Spen nosapek tawa ma miman heken inyak ada
kwona hebak hikitu. Ada ya kwotaka ameda siinak, kwo ana
kiyatayenak, ada Spen nosapek ikiita.
25 Wowak, apa ada Jerusalem akamak tawa God riiti ma
miman kiyapowuken ik.
26 Masedonia ma mima ye Grik ma mima ye God riiti ma
ye Jerusalem akamak kiiriisiiposii taweyn yenya moni yan
haken hiki tar.
27 Yechaba saniga hikichi eecha otii tar. Wowak, yecha
kiiriisiiposii tawa Ju ma yenya yeyadii har boboyeka eecha
tawa. Boyewak? Ju ma ye yechi spiriteka tar boboy kepin
shebo shebo tawa ma yenya homachi kapwoy pakar. Eena
shebo shebo anadii ma yecha sa yechi ya kepin Ju ma yenya
awasen ha.
28 Ada diita yon otii hamachi eyey har moni yan Jerusalem
ma mima yenya heechi ada Spen ichawa nobok inyak, eeta
nediik ada kwona hekiita.
29 Ada kwona henyak, ada eeta hikitu God riita ana
hadabas boboyen hanak, ada kwona hakiita.
30 Yaka kumwoy, ada kwona wohecho Harapa Jisas Kraist
riiti nobok, Spirit riita har rukusii tawa nobok kwota ana na
eechaba God riina harapa maji bachibata.

31 God riina na wohechanak, ada Jisas riina hikinan biish
tawa Ju ma yechi tapak saka ikiitawak. Na eechaba wohecha
ada Jerusalem yo otii tanak ma mima yecha wohowu takiita.
32 Wonyak, ada heechi God riita hikiney, ada kwotaka
eecha ya tanak, kwoya hikichi kwotaka yihapakakiita.
33 Noti God rii eeta eshar tawa maji God rii eeta eshar tawa
maji mu. Rii sa kwotaka eecha ta.

16

POL RIITA NOKWAPA NOKWAPA MA MIMAN WOSHIAR

1 Ada Fibi siina majin bato. Siita mima kepi tawey, sii
Senkria yopo yichi tawa man hehareto.
2 Siina Harapa riiti hik na yanak, siita dopo tawa boboyen
siina na ha ta. Dii eeta God riiti ma mima yecha otii tawa
abo. Siita nokwapa nokwapa ma mima yenya kiyatay tarek,
siita ana kiyatayeba tar.
3 Priska, Akwila piiriita adaka Kraist Jisas riiti yon eecha
otii tar. Eena piiriina na woshiata.
4 Piir ana kiyatay tarek, anadii ma ye piiriina pi sowakwo
baken otii tar. Eena adaba woshiakasakech. Eyey eemek ya
yopo wuchi yichawa ma kwo na woshiaba ta.
5 Kwota na piiriiti akamak yayopo wuchi yichawa ma
yenya woshiaba ta.
Kwota na Epinitas riina woshiaba ta. Esia ma rii mapo
Kraist riina hiki siitiichir ma.
6 Kwota na eeji woshiatawa majin, Maria siina babata. Sii
kwona harapa yo mayakan otii tar.
7 Kwota eeji wishiatawa majin Andronaikas, Junias piiri-
ina woshiaba ta. Piir aposelhi kepika eecha tar. Piiriitaka
adaka poko ji tar. Piir mapo sokwa Kristen ma siir. Adako-
mas siir.
8 Kwo eeji woshiatawa maji Amplietas riina haba ta. Rii
eeji nareboy siiken sicha Kraist riitaka eecha tar.
9 Kwota eeji woshiatawa majin Eban riina haba ta. Rii
nota yo Kraist riina kiki otii tar ma. Kwo na Stekis riina eeji
woshia majin baba ta. Rii eeta eeji nareboy siiken.
10 Kwo na eeji woshia majin Apelis riina baba ta. Apelis rii
Kraist riina sumowu tar hiki eecha tawa.
Kwota na Aristobyulas riiti akan woshiaba ta.
11 Kwota na eeji woshia majin Herodionriina woshiaba ta.
Rii eeta eeji akama ma.
Kwota eeji woshia majin Nasisas riiti Kristen akan na
woshiata.
12 Kwota na eeji woshia majin Traipina Traiposa piiriina
aba ta. Piiriita Harapa riiti yon otii tar.

Kwo eeji woshia majin Pesis riina na baba ta. Riita Harapa riiti yon harapa otii tar.
13 Kwota eeji woshia majin Rupas riina na baba ta. Riita Harapa riiti yon harapa otii tar. Riiti awi siina na woshiaba ta. Sii eeta eeji awiga eecha tar.
14 Kwota eeji woshia majin Asinkritas, Piligon, Hemis, Patrobas, Hemas, akar yaka kumwoy ta ye i ta weyika yenya na eecha woshia ta.
15 Kwota na eeji woshia majin Filologas riina Julia siina baba ta. Nerias riin riiti nowiyika eecha na woshiaba ta. Kwo eeji woshia majin Olimpas riina eyey God riiti ma mima riitaka eechatawey, yenya na woshiaba ta.
16 God riiti ma mima nota otii tawa abo eyey ma miman tapa neeki woshia ye i ta. Eyey God riiti yopo yichawa ma ye kwona woshia ye itu.

POL RIITA OW POY SIICHI TA MAJI BAR

17 Yaka kumwoy, ada kwona maji bak. Na siitii kowu ta. Yopo wuchi yichawa boboyen reekii tawa ma yenya na ow poy sii ta. Yecha hiki siitii chichawa boboyen kapasek otiiol Yecha kwoti maji kepin meejirin ye eena wosowoyetu. Yenya na taveye ta.
18 Eecha tawa yikadey ma ye noti Harapa Kraist, riiti yon otiikasakech. Ye yechi maba siiti noboban eena sumowutu. Ye andii ma yenya maji sabwi ba tawak, ye ameda hiki tawa ma yenyawoshepiichi kapasek nobon mukuchichu.
19 Kwo hadabas nobon sumowu tari, eyey ta ye i tar ma ye eena meejir. Ada eena meejibatawey, ada kwoya hikibato. Ada eecha otiiken hikitu kwota na hehar hikichi boboy kepin na hehar sumowu ta. Kapasek boboyen na heechi ta.
20 Wonyak, God riipa Gaba riina pichi riita kwoti yatii jumuk piitii monyekiita.

Harapa Jisas riiti yeyada rukusii tawa boboy kwotaka sa eecha ta.

MA KAW YE ROM YENYA WOSHIACHIREK YAR

21 Ada yo mesh otii tar ma, Timoti, rii kwona woshiato. Lusias, Jeson, Sosipata, ye nota podat akama ma, ye kwona woshiabato.
22 Ada Tetias. Ada diita jeyen Pol riina keyichir. Ada kwona Harapa riiti hik woshiabato.
23 Gaias rii kwona woshiabato. Ada riiti akak wato. Ya yopo yichi tawa ma ye riiti akak ya yopo wuchi yichu.

Erasta rii noti kumwoy Kwotas piir kwona woshiabato. Erasta rii diita akama gavman yechi yan siitii kowu tar ma.
24 (Harapa Jisas Kraist riiti yeyada rukusii tawa boboy sii sa kwotaka eecha ta.)

GOD RIITI HIN NA YESOKWA TA!

25-26 Rii eeta kiki sowa. Hadabas maji eecha wocho. Riita keena otiichinyak, kwo kwoti hiki siitiichichawa boboyeka eecha ana beyichi siikiita. Diita hadabas maji ada sawo tawey, Jisas Kraist riina geenyik ba tawa maji sii eecha wocho. Diita maji sii mashi veenyichi tarek, apa piirapet keyir maji sii sokwa geenyik sowa. Eechaba eechaba tawa God riita worek, diita maji sii sokwa eyey nosapek i ye ya tanak, ma mima ye sa eena hiki siitiichi eena na sumowu ta.

27 Eena nota na eeta otii hechawa God podareba riiti hin Jisas Kraist riiti hik na yesokwa ta. Amen.

1 KORIN
Pol Rii Korin Ma Yenya Mapo Har Jey Maji

1-2 Ada Pol. ada Jisas Kraist riiti aposel. God riita ana hisiirek, ada aposel siir. Ada eeji kumwoy, Sostenis, sicha diita jeyn keyichi ha tawey, Korin lotu ya tawa ma mima kwona hato. Ada keyichi ha tawey, eeta ma yenya God riita haba tawey, ye eeta God riiti Jisas Kraist riitaka eecha tawa. Ada keyichi ha tawey, eyey ma akar eemek har ta ye i tawey, Harapa Jisas Kraist riiti hin haba tawa, yechaka eecha hato. Kraist rii eeta yechi Harapa, rii notika Harapa.

3 Noti Apoko God riita Harapa Jisas Kraist riitaka piiriiti rukusii tawa boboyen kwona eshar otii tawa boboyen sa ha ta.

POL RIITA GOD RIINA WOSHIAR

4 God riita kwona Jisas Kraist riiti nobok yeyada rukusii tawa boboyen kwona ha tarek, kwo kepi tawak, eena ada woshiato.

5 Kwota Kraist riitaka eecha tawak, eena kwo kepi tawa. Eecha eyey boboy kepin kwotak yar. Yarek, kwo majin hehar ba tawak, hokwa sokwa tawa boboy sii kwotak yar.

6 Jisas Kraist riina sawo tar majin kwoti inyaka wopu eeka hapaga sii tawa.

7 Eeka tawak, kwo Jisas Kraist riina kowutu. Riita geenyek ya sayak eena kowutu. Kwo kowutawak, kwo God riiti nokwapa nokwapa hadabas boboyen kwo yato.

8 Jisas Kraist riipa kwona kiyatayiyanak, God riita kwona henyak, kwo kapasek takaskech.

9 God riita kwona wochari, kwota Harapa Jisas Kraist God riiti Yikapwa, riitaka podatebak taken, eena wochar. Wochari, diita boboyen no hiki siitiichicha. Riita siiken tawa.

LOTU YA TAWA MA NEDIIK REEKIICHI SANIGA SANIGA SIITANAKECH

10 Kwo na meeji! Harapa Jisas Kraist riiti hapaga tawa boboyek wohecho: Kwo na podatebak tanak saniga saniga riikiirakii siikasakech. Kwota na eyey podatebak yopo wuchi podat inyaka wopubak iibak ta.

11 Ayo, eeji yakakumwoy, Klowi magwi ma yecha ana wor: Kwo ana pichawa maji kwoti nediik tawa.

12 Ada meejirek, eena ada bato. Kwota por saniga saniga eeta yikada maji ba ye itu. Ma por rii eecha wocho: “Ada eeta Pol riiti.” Anadii ma por rii eecha wocho: “Ada eeta Apolos riiti.” Anadii ma por eecha wocho: “Ada eeta Pita riiti.” Anadii ma por eecha wocho: “Ada eeta Kraist riiti.”

13 Iiboy? Kraist rii riikiirakiichi saniga saniga tawa? Pol rii
kapo mek ji siitiichicharek, hari, kapo boy kwotakech har?
Kwo boy uku yeechiri, eeji Pol hik uku yeechir? Yaho!
14 Ada God riina wohowutu. Ada kwoti nediik tarek,
ada ma nokwapa nokwapa man ada saka uku yeechirek.
Kripas, Gaias piiriitaban ada uku yeechir. Upuruseban uku
yeechirin eena ada God riina woshiato.
15 Eecha otiirin, ma keena eecha wokasakech "Pol riina
sumowu tawa ma sowa." Yaho.
16 Ayo. An abosuchitar. Ada Stepanas riina riiti magwi
yenya uku yeechibar. Wowak, ada saka hechawak, kapo an
akar man ukuyeechibar?
17 Kraist riita ana heechirek yari, ada man uku yeechiken
yakasakech. Yaho. Rii ana heechirek yari, ada hadabas
maji kepin sawo ye itaken eena ana heechirek yar. Sawok
yari, hadabas maji eena sawok yar. An saka nosapek tawak
hokwa sokwa tawa ma yechi majin sawok yarek. Ada eecha
otiiney, iipa Kraist riina ji siitiichir me siiti hapaga bobyen
ada sobo yatanakech.

KRAIST RII EETA GOD RIITI HAPAGA TAWA BOBOY

18 Eeta ma ye yechi kapasek ha nobon ichawey, ye eecha
hikitu Kraist mek har boboy sii eeta kubuchey hkisha tawa
boboy. Wowak, nota, God riita yesokwa yicha tawa ma nota
eecha hikitu eeta sii God riiti hapaga bor tawa boboy.
19 Mashi keyir maji eecha wocho:
"Anapa hokwa sokwa tawa ma yecha otii tawa
boboyen anapa otiichinyak, hama seechikiita.
Anapa inyaka nokwapa nokwapa hiki tawa ma
yechi hiki tawa boboyen yeechi rabokiita."

20 Eecha tawak, hokwa tawa ma ye siitak tawa? Ma jeyn
hehar kenyi tawak, ekyi tawa ma ye siitak tawa? Diita
nosapek tawak, awasen awasen maji ba poyi bak tawa ma
ye siitak tawa? God riita nona mukuchir diita nosapektawa
hokwa sokwa tawa boboy sii eeta hikisha yesha tawa boboy!
21 God riiti hokwa sokwa nobo otiichirek, ma ye saniga
hokwa sokwa boboy sii kiki siikasakech. Ii ye God riina saka
hechawak. Yaho. God riita saniga hikichi otiirek, nota sawo
tawa majik God riita hiki siitiichichawa man eeta nobok
yesokwa yichikiita. Diita nosapek tawa ma ye eecha hikitu
diitamaji sii hikisha tawa maji.
22 Eena Juma ye mirakel heken yowuk yeshato. Grik ma
ye hokwa sokwa boboyen ye eena yeshato.
23 Wowak, no Kraist riita mek ji harin eena geenyek
kwodiiwocho. No eecha wochawak, diita mek jir maji siin

Ju ma yecha meejinan yuyato. Grik ma ye eecha hikitu nota
sawo tawa maji hikisha tawa maji.
24 Wowak, no, God riita hisiir ma, Ju kaw, Grik kaw, no
eecha hikitu diita maji sii eeta Kraist. Rii eeta God riiti
hapaga tawa boboy. Riita God riiti hokwa sokwa tawa boboy.
25 Eeta God riiti boboy ma eecha hikitu eeta hikisha tawa
boboy sii eeta God riiti hokwa sokwa harapa boboy. Sii eeta
ma yechi hokwa sokwa tawa boboyen dagiir poyetu. God
riiti arobaro tawa boboy sii ma yechak hapaga tawa boboyen
dagiir poyebato.
26 Yaka kumwoy, God riita kwona uwarin, kwota mashi
tar nobo kwo na hiki ta. Ma yechi misomak kwoti nediik
nokwapa hokwa sokwa makasakech. Ma nokwapa hapaga
siichi takasakech. Ma nokwapa harapa hikasakech.
27 Yaho. God riita diita nosapek hikisha otii tawa boboyen
rii yeechi otiirek, worek, diita nosapek hokwa sokwa tawa
ma ye hiibiyak siir. Boboyen diita nosapek tawa ma yecha
eecha habato eeta arobaro boboy God riita eena yeechi otii
hapaga siirek, worek, diita nosap hapaga ma ye siikiita.
28 Eeta boboyen diita nosap tawa ma ye eecha hikitu eeta
boboy hikasakech, eeta kubuchey boboy, eeta noku biika
God riita yeechi otiichi rii diita nosapek tawa boboyen pi
hama seechikiita.
29 Riita eecha otii tarek, ma por rii mayama riiti hin God
riiti misomak ye yo ikasakech.
30 God riita kwona yeechi ye i Jisas Kraist riitaka eecha
chegiik heechikiita. Wowak, God riita otiichi Kraist riina
otiiniga rii eeta noti hokwa sokwa nobo mu. Eetaba Jisas
Kraist riiti nobok nota eeka God riiti misomak i kepi tanak,
nagwa nagwa siinak, nota eeta God riitiba siinak, no holi ma
kepi sikiita.
31 Wowak, God riita eecha otii tawak, eeta maji sii sokwa
mashi keyir maji sii eechaba wocho: “Ma rii kwoya hiki
taney, rii sa God otiir boboyeban eena rii sa kwoya hiki ta.”

2

POL RIITA JISAS RIINA JIR MEN GEENYIK KWODII WOR

1 Eeji yaka kumwoy adai kwotaka tarek, God riiti veenyitar
maji siikenen sawoken otii tarek, ad kwona nosaptawa
hokwa sokwa maga saka eecha barek. Kwonasabwimaji
saka barek. Yaho.
2 Ada kowtaka eecha tarek, ada mayama hiki hamachi
eecha wor: Ada Jisas Kraist riitaban maji sawokiita. Riina
mek ji siitiichirek, hari, eetaba sawok.
3 Adamashi kwotaka eecha ya tari, ada akii tarek, nubu tar.

4 Ada kwona batari, ada kwonasaka maji maga eecha
ba tarek. Hokwasokwa ma yechi majin yeechikwoti in-
yakan dareboyeken eenabakasakech. Yaho. Ada God riiti
Spirithapaga boboyen eena mukuchichar. Eenakwo God
riina sumowutu.
5 Kwoti hiki siitiichichawaboboy siiti mu sii eeta God riiti
hapaga boboy eeka tawa. Ma yechi hokwa sokwa boboy eeka
takasakech.

GOD RIITI HOKWA SOKWA TAWA BOBOY

6 Wowak, God riiti nobok hapaga siichi sokwa tawa ma
ye ada ba tawa maji meeji tawak ye eecha hikitu eeta
hokwa sokwa majin bato. Wowak, diita hokwa sokwa maji
sii diita nosapek tawa majikasakech. Diita nosapek siitii
kowu tawama yechi majikasakech. Yaho. Diita siitiikowu
tawa ma ye yechi hapaga tawa boboyen heechinak, ye eeta
kubucheysiikiita.
7 Adaba tawey, God riita veenyi tawa majin eena bato. Ma
ye eeta majin hikikasakech. Mashi mashi bakabaka nedii
God riita diita nosapen otiinan biish tar nediik God riita nota
riiti akamak kepi wey siichi taken diita hokwa sokwa tawa
boboyen hisiir.
8 Diitanosapek tawak aka tabo yichawa ma por rii diita
hokwa sokwa boboy rii hikikasakech. Yaho. Yecha otii
hechayega ii yowaga ye saka Harapa Ma kepiwey riina waga
saka mek ji siitiichirek.
9 Wowak, mashi keyir maji eecha wocho:
“Kata boboyen mashi ma saka herek, saka meejirek,
eeta boboy ma yechi inyaka saka iyarebarek,
Diita boboyen God riita yeechiriina rukusii tawa
ma yenya sayarechi har.”

10 Wowak, God riita riiti Spirit nobok nona riiti veenyi
tawa boboyen mukuchir. Ayo. Spiritrii eyey boboyen he
hama tawak, rii hecho God riiti veenyi tawa boboy siiken.
11 Namey ma riita akar ma riiti inyakan hecho? Yaho. Riiti
spirit riitaba riitaka eecha tawak riita keena saniga hecho.
Eechaba tawa, ma por rii God riina hekasakech. God riiti
Spirit riitaba saniga hecho.
12 Nota diita nosapek tawa spiriten yekasakech. Yaho.
Godriita heechirek yar Spiriteban nota iiban yar. Yarek, nota
keena eyey boboyen Godriita nona harin hekiita.
13 Wowak, nota Spiritriita pokiitarmajin geenyik sawoto.
Noma yechi hiki tawa maji sawokasakech. Yaho. Eeta ma
ye Spiriteka eecha tawak, nota omutiik tawa Spirit maji
kwodiiwo mukuchichu.

14 Wowak, eeta ma rii Spiritbiish taney, riipa God
riiti Spiritek tawa boboyen bobyega shecha yakiita Rii
hekaskech. Rii eecha hikitu dii eeta hikisha tawa boboy. Ma
rii Spiriteka tanan biish tawey, rii eeta Spiritek eecha tawa
boboyen hekasakech. Eena eecha tawa.
15 Spiriteka eecha tawa ma rii eeta kiki sowa eyey boboyen
riita anaseechi homachinchu. Wowak, anadii ma por rii
Spiriteka tawa ma riina anaseechi keyibasakech. Yaho. Rii
kiki siikasakech.
16 Mashi keyir maji eecha wocho:
"Nama Harapa riiti inyakan hecho?
Nama eeta kiki sowak riina pokiitu?"

Wowak, nota Kraist riiti inyakak hiki tawa boboyen yar.

3

GOD RIITI YO OTII TAWA WAKASA MA

1 Wowak, yaka kumwoy, ada kwona saka Spiriteka tawa
maga eecha ba tarek. Ada kwona diita nosapek tawa maga
eecha sawo tar. Kwo yikapaga eecha tarek, ada sawo tar.
2 Eena ada kwona mukun havatar. Hapagaboboyen
havakasakech. Kwota eena sayarekasakech eena ada eecha
hava tar. Apa eecha kwo sayarekasakech.
3 Kwotadiita nosapek tawa maga eechatawak, eena kwo
sayarekasakech. Kwo akar ma yechi yon yak eena gegiya
tawey, eena kwi inyaka awasen awasen ki sokwa tawak,
wowak, kwo maji owuk anapichu. Echa otii tawey, siin
eecha mukuchichu kwo diita nosapek tawa ma. Kwo diita
nosapek tawa ma yecha a otii tawaabon eena sumowutu.
4 Kwota eecha otii tawey, ma por rii eecha wocho: "Ada Pol
riiti." Anadii eecha wocho: "Ada Apolos riiti." Kwo eecha
otii tawey, kapo boy nosapek tawa ma yecha otii tawabaga
eechaba otiito?
5 Kwona hiki. Apolos rii nama? Pol rii nam? Sicha God
riiti yon otiichichawa ma. Eetaba. Eeta Harapa riita sinya
yon pochi pochi harin si otii tar. God riita otiichirek, no yo
otii tawak, kwo Jisasriina hiki siitiichichu.
6 Ada siikenchicharek, Apolos rii ukun hava tarek, God
riita otiichirek, saga sokwa tar.
7 Eenaaboboy chichawa ma rii hikasakech. Ukun hava
tawa ma rii eechaba hikasakech. Yaho. God rii harapa hika
tawa. God riitaba saga otiichichawak, sokwato.
8 Aboboy chichawa ma riitaka ukunhava tawa ma riitaka
piir eeta chegiibak tawa. God riipa hakiita piiriita otii tar
yowoyek mani ya eechapa yakiita.

9 Ayo, sicha eeta God riitaka eecha yo otii tawa ma. Kwo
eeta God riiti nowoga eecha tawa. Kwo eeta God riiti akaga
eecha tawak, kwo tawa.

LOTU OTII TAWA MA YE EETA AKA YON OTIITO

10 God riita ana har boboyen ada eena otiichichari, ada
eeta akan hehar otii tawa ma siir. Siirek, ada akan tasii tawa
mun heechir. Heechirek, anadii ma ye ya aka howun otiito.
Otii tawak, eyey ma sa hehar aka howubak otii ta.
11 God riita akan tasii tawa mun God riita podareba
heechir. Heechiri, rii eeta Jisas Kraist. Aka akarega tasii
tawa mun ma por rii tasiikasakech. Yaho.
12 Ma kaw ye akan howuk otii taney, kaw ye gol, silva
hadabas papa kepik otii tanak, kaw ye me, dopo nokwak otii
takiita.
13 Eecha otii tanak, Jisas Kraist riitiyana nediik eyey
ma yechi saniga saniga otii tawa yon heharmukuchinyak,
hekiita. Eeta nediik yana hisii eyey ma yecha otii tawa yon
eena mukuchikiita.
14 Ma por rii aka mu tasiichi howuk otii tanak, hik uwunan
siiney, eeta ma rii ya kepin yakiita.
15 Wowak, ma por rii aka mun tasiichi howuk otiitanak,
riiti yon hikuwuney, ri yo biish siikiita. Wowak, hi yanak,
riitaba kepi takiita. Dii eechaba tawa ma por riiti aka hik
uwunak, riipa heechi akii ikiita.

JISAS RIINA HIKI SIITIICHICHAWAMA EETA GODRIITI HOLI AKA

16 Kwo God riiti holi aka tawa. Eecha tawak, God riiti Spirit
eeta kwoti wok tawa. Kwo boy eeta boboyen hecho?
17 Ma por rii God riiti akan pi dagiir poyeney, God riipa
eeta ma riina pi dagiir poyebakiita. God riiti aka eeta holi
aka. Kwota eeta riiti holi aka.
18 Kwo ma por mayama woshepii majin batanakech. Ma
por riita eecha hikiney, ada diita nosapek tawa boboyen
hokwa sokwa ma, woneyk rii sa opoy sii ta. Rii sa mapo
hikisha yesha ma siichi. Wonyak komas riipa yo omutiik
hokwa sokwa ma siikiita.
19 Diita nosapek tawa hokwa sokwa boboy sii eeta God riiti
misomak hikisha yesha tawaboboy. Mashi keyir maji eecha
wocho:

"Hokwa sokwaq ma ye yechi otii tawa aboga eecha otiit-
wak, God riita riiti mayak yenya yato.
Emiyepen yatawaga eecha yato."

20 Mashi keyir maji siieechaba bato:

"Eeta Harapa rii hechawey, harapa hokwa sokwa
ma yechi inyaka eeta kubuchey boboy."

21 Eena ma ye yechi hin yesokwakasakech. Yaho. Eyey
boboy eeta kwoti. Pol, Apolos, Pita, diita nosap eechaba
eechaba tawa boboy ha tawa boboy, apa boboy, komas
boboy, diita eyey boboy eeta kwoti yiba.
22 Wowak, kwo eeta Kraist riiti yiba.
23 Kraist rii eeta God riiti.

4

HARAPA RII WAKASA MA YENYA YO HATO

1 Nota Kraist riiti yon otii wakasa ma tawak, nota God
riitiomutiik veenyi tawa maji siikenen nota hehar tawak,
sawoto. No tawak, nona na eecha hiki.
2 Maji podar tawa: Boboy siiti kowu tawama rii sa riiti
harapa ma riina hehar sumowu ta.
3 Wowak, ada inyakapwahkikasakech twota eeji majin
anasanan hikikasakech. Ada diita boboyen kubuchey boboy
hikitu. Ada eechaba mayama anasakasakech.
4 Ada kwona kapasek boboy saka otiirek. Wowak, an saka
bawak eeji kapasek boboy eeta biish. Harapa Ma riitaba
keena ana saniga hechi anasato.
5 Een anasak tawa nedii na kowu ta. Opoche apak ma
miman anasak otiitanakech. Kwota na Harapa Ma riita ya
nediin kowu ta. Riitapa eyey niyik yik veenyichi ta yeyi
tawa boboyen, ma ye otiik otii tawa boboyen, geenyik kwodii
wonyak, ma ye eeka hehar hekiita. Eetanediik nota otii tar
yon God riipa noti hin yesokwakiita.

KORIN MA YE YECHI HIN MAYAMA YESOKWATO

6 Yaka kumwoy, kwona kiyatayeken eena ada adaka
Apolos riitaka sinya wochir. Ada diita boboyen otiiri,
kwota heken eena otiir. Wowak, kwota sichabatarmajin
meejinak, kwo God riita mashi keyir majin sumowukiita.
Kwo opoche ma por riiti hiban eysokwa tanak, por ri dagiir
poyetanakech.
7 Nama miina harapa maga otiir? Kwo boy boyen kwo saka
God riitak yarek? Wowey, kwo eeta boboyen God riitabak
yari, boyewak kwoti hin mayama ye yo wutu? Kwo saka
otiirek, yarek. God riita eyey boboyen kwonahar.
8 Kwoti sugu wopu siieeta takakiisiir. Kwo eyey boboyen
eeta kiki siir. Kwota nona dagiir poyechi aka tabo yimaga
eecha siir. Ada siiken gegiyato kwo aka tabo yima siir. Kwota
eecha siinak, nota kikiba tak.
9 An eecha hikitu God riita nona aposel komokin woyek
heechir. Nona aposel otiiri nota ma mima yechi misomak
haken eena otiir. Nona otiiri, eyey ma mima yechi misomak
ejel yechi misomak no hakiita.

10 Nota Kraist riiti hin kwodiiwo mukuchichawey, nosapeka tawa ma ye eeta wocho na eeta hikisha yesha tawamaga eecha tawa. Wowak, kwota Kraist riiti nobon hokwa sokwa ma. No arobaro tawa ma. Kwota hapaga tawa ma. Kwota harapa hika eecha tawa. Nota hika takasakech.

11 Mashi i i apa diita nedii nota eecha haniga boriiwaga reekasiiniga tawa. Noti siivatabi bonyi siir. Nona kubuk pichar. Nota hehar yieemekasakech.

12 Nota noti tapak harapa yo mayakan otiichi ato. Ye nona wosoboy tawey, nota yenya God riina maji bachichu. Yecha nona kikir poye tawey, no anabeyichi siitiito.

13 Yecha nona harapa maji kabuk wochawey, nota yenya awasen eshar majik bato. Nota diita nosapek tawa riigiga eecha tawa. Mashi i i apa diita nediinota ma yechi wagiishiyega eecha tawa.

KORIN MA YE SA KEPI OTII TAWA ABON MAKABEK HEECHI TA

14 Ada keyir maji kwona wosoboy majikasakech. Yaho. Ada keyir, kwona eeji rukusii tawa yikapwaga eecha pokiiken eena keyir.

15 Kwota Jisas riina sumowu tawey, 10,000 tisa kwona maji pokiitaney, ii sa kayekiisii. Kwi apokopodareba woy tawa. Ada hadabas maji kepin kwona yaya tawak, apa kwota Kraist riitaka eecha mesh mesh yichawak, eena ada apa kwoti apoko tawa.

16 Ada kwona woyasachiyasatokwo na adakwona mukuchichawa noboban na sumowu ta.

17 Eena ada Timoti riina heechirek, kwotak ichu. Rii eeta rukusii tawa yikapwa. Rii eeta Harapa riina hehar hiki siitiichichu. Riipa kwoti inyakan kiyapotakiita. Ada Kraist riina sumowu ichawa nobon riipa kwona kawka sawokiita. Diita majin eyey eemek lotu ya tawa man ada pokiitu.

18 Kaw kwotawey, kwo eecha hikitu ada saka kwona ya hechawak. Kawkwomayamaharapa hiki tawa ma.

19 Harapa rii eecha hikiney, ada kwotak yeaken, anapa ameya kwotak yakiita. Ada yanak, anapa eetamayama harapa hiki tawama yechi yon ya hekiita. Yechi maji sakayekiisii. Kapo yechi hapaga tawa boboy biish.

20 God riiti kigdomsii majiba sobo boboyekasakech. Yaho. Sii eeta hapaga bor tawa boboy tabato.

21 Kwo boyen boboyen hikitu? Adakwotak kubuka eecha yanak, kapo ada kwotak eshar tawanobok, rukusii tawa inyakak yakiita?

5

NOBO ANEMESHEROKO TAWA BOBOY KORIN MA KWOTAKA EECHA TAWA

1 Nbo anemesheroko tawa maji kwotaka eecha tawak, ma
mima ye meejito. Diitakapasek wey tawa boboyen shebo
shebo tawa ma yecha otiikasakech! Ada meejir ma por riita
apoko riiti miman yaniga eecha kapasek otiito!
2 Kwota riigii tawey, eena kayek heechi na keya tanak, eeta
ma rii eeta eykada kapasek boboyen otii taney, riina kayek
yeechi rabo ta!
3 Ayo. Eeji maba sii yapak tawak, eeji spirit rii eeta
kwotakaeecha bana bana tawa. Wowak, ada kwotaka eecha
tawak, wowak, ada diita kapasek otiitawa ma riina anasa he
hamar.
4 Kwotana ya yopo wuchi yi eeji Spirit kwotaka eecha
tawak, Harapa Jisas riiti hapaga boboy notaka eecha tawak,
5 kwota na eeta ma riina Gaba riiti tapak how ha. Hanak,
Gaba rii sa riiti maban kapasek otii ta. Wonyak, riiti Spiriten
Harapa riita yana nediik eeka yesokwa yichikiita.

EETA KORIN MA YE SA KAPASEK MA YENYA HEECHINAK I

6 Kwota mayama harapa hiki tawey eeta sii boboy
kepikasakech. Diita majin kwo meejir, “Karakada yis sii
geyen otiiniga harapa piipiitato.”
7 Kwota na eeta mashi yisen rabonak, kwo eeta akar
apoma kepi siikiita. Wonyak, kwo akar geyiga eecha henyak,
yisekasakech. Ada hecho kwo eeta eecha tawa. Kraist, noti
pasova sipsip yi, rii mayama nona opel otiichi hamar.
8 Eena nota napa yis biish tawa geyen yeechi yaya kwoya
a. Diita gey sii eeta inyaka kepi siiken, omutiik tawa maji
siiken. Opoche nota mashi yesek tawa geyen yeechi eena
bipiika aken otiitanakech. Eeta yis kapasek hiki tawa boboy.
9 Anadii jey pochin keyichi kwona hari, ada eecha wor:
nobo miman anamesheroko yi i tawa ma ye opoche kwotaka
eecha tanakech.
10 Ada wori, diita nosapek tawa ma yecha nobon
anamesheroko taweyn, saka eena worek, mey boboyen
kwoya hechi yataweyn, eena saka worek, lo majin reekii
taweyn, woshepii tawa god riiti hin yesokwa taweyn eena
saka worek. Diita nosapek tawa ma yecha otii taweyn,
ada eena saka worek. Kwotadiita eykada ma yenya saniga
heechiken otiiney, iipa kwo diita nosapen eyey heechikiita!
11 Ada keyir maji mu sii eecha tawa: ma por rii mayama
Kristen yaka kumwoy ma wonyey, rii nobok anamesheroko
ye i taney, anadii ma yechi boboyen kwoya he ye i taney,
woshepii gok riiti hin yesokwa taney, anadii ma yechi hin

dagiir poy taney, uku eechi beyi taney, lo majin nediik reekii taney, yechaka eecha mesh mesh tanakech. Eeta eykada ma yecha kwo opoche eecha atanakech.

12-13 Wowak, ma keyiboko tawa yo ya yopo wuchi yichawak, sabak tawey, ii eeji yokasakech. God riitaba yenya anasakiita. Wowak, ya yopo wuchi yichawa ma nediik anasaney, ii eeta kwoti yo siiken. Mashikeyir maji eecha wocho: "Kwota kwoti nediik tawa ma kapaseken na heechinak sa i."

6

KRISTEN MA YEOPOCHE YECHI YAKAKUMWOYEN YE I ANASATANAKECH

1 Kristen ma por rii riiti yaka kumwoyen, majika siiney, opoche yeechi gavman yechi misomak ye i anasatanakech. God riiti ma mima yecha keena eeta kiki sowak, ye anasakiita.

2 Kwo boy saka hechawak, God riiti ma mima nota komas diita nosapek tawa man keyibochi anasabakiita?

3 Kwo boy saka hikitawak, nota ejel yenya anasabakiita? Eecha otiinak, notapa kiki siinak, diita nosapek tawa boboyen anasabakiita!

4 Wowak, diita anasak tawa yo kwotak yanak, kwo kapo diita majin yeechiniga biish tawa ma yenya anasaken ye ikiita?

5 Ada kwona wochawey, kwo na heebiya ya. Kapo hokwa sokwa ma por kwotaka takasakech? Rii tawa. Riipa kwona anaseechikiita. Yaka kumwoy piir maji owuk siitaweyn, riipa piiriina anaseechikiita.

6 Wowak, kwo kapasek otiito. Kwo yaka kumwoy awa awa maji ba diimachi ma por rii akar Kristen ma yeechi ye i biish tawa ma yechi misomak maji anasato.

7 Kwota yaka kumwoyen anasatawey, eeta yikadey nobok kwo eeka sakato. Boyewak kwo saka heechuwak anadii ma ye kwoti boboyen yanak, kwo abosuchikiita? Sa kayayek sii. Ma ye kwona kapasek boboyen otiiney, eena heechi.

8 Ayo. Kwota kapasek otiitawak, kwo anadii ma yechi boboyen hiyik yato. Yaka kumwoy yechi boboyen hiyik yato.

9 Kwota hecho ma boboy kapaseken otii tawey, ye God riiti kigdomek iyarekasakech. Kwo opoche mayama woshepiitanakech. Diita yikadey ma ye God riiti kigdom iyarekasakech: Nobo anamesheroko tawa ma, woshepii tawa god riiti hin yesokwa tawey, miman kapasek yatawey, ma kaw ye mimaga eecha siiken otii tawey,

10 hiyi ya tawey, mey boboyen kwoya hechi i hiyik ya tawey, uku eechi beyi tawey, anadii ma yechi hin dagiir poy

tawey, lon nediik reekii tawey, eeta yikadey ma ye God riiti
kigdom iyarekasakech.
11 Mashi kwo eeta yikadey ma taba tar. Tari kwi kapasek
boboyen kwo uku ya poyir. God riita kwona hisiirek, kwo
eeta riiti. Harapa Jisas Kraist riiti hik, God riiti Spiritek, kwo
eeta God riiti misomak nagwa nagwa tawa.

NOTA NOTI MABAK OTIICHICHANAK, GOD RIITI HIN SA YESOKWA TA

12 Ma kaw ye kapo eecha wocho: "Ana heechi tawak
ada eyey boboyen otiikiita." Wowak, eeta eyey boboy sii
ana kiyatayekasakech. Ada kapo wok, "God riita na heechi
tawak, ada eyey boboyen atiito. Wowak, eeta kapasek
boboy pochi sokwa ana siitii kowunak, ada biish wakasa ma
siikiita.
13 Anadii ma por rii kapo eecha wocho: "Aboboyen eeta
sugu siiti a boboyen. Sugu sii aboboyen ya tawa boboy."
Ayo. Wowak, God riita komas piiriina otii hamakiita. Maba
tawak, opoche nobo anamesheroko tanakech. Yaho. Maba
eeta Harapa riiti. Harapa riita eeta maba siiti.
14 God riita eeta Harapa riina tiiriimok awasen yeechi
yesokwarega, riita riiti hapaga boboyek nona eechaba
yesokwakiita.
15 Kwota hikitu kwoti maba sii eeta Harapa riiti maba
kawka eecha tawa. Eecha tawak, ii boy ada Kraist riiti maba
kawen yeechi nobo anamesheroko tawa mima siiti mabak
heechikiita? Yaho.
16 Kwo kaposaka hechawak ma i nobo anamesheroko tawa
mima siitaka eecha bogoney, rii eeta piiriita podateba maba
tawa? Mashi keyir maji sii geenyek kwodii wocho: "Piiriipa
podeta mababak eeka siikiita."
17 Wowak, ma por rii mayama eeta Harapa riitaka i
bogoney, piir Spirit riiti nobobak podat siikiita.
18 Kwo na nobo anamesheroko boboyen heechi akii i. Eyey
akar kapasek boboyen otii tawey, ma yechi maba sabak
otiito. Wowak, nobo anamesheroko taney, ii ma yechi
maban mayama otii kapasek siito.
19 Kwo kapo saka hechawak, kwoti maba eeta Holi Spir-
itriiti ak. Eeta Spirit God riita kwona hari, rii eeta kwotaka
eecha yichu. Kwo kwotibakasakech.
20 Yaho. God riita kwona harapa yak awasen tokochi yar.
Eena kwota na kwoti maban God riiti hin yesokwa ta.

7

MIMA TAPA ATAWA MAJI

1 Apa ada diita kwota ana har jeyn awasen bako. Ma por
mima yanan siiney, eeta kepi.
2 Wowak, eyey nobo anamesheroko tawa boboy nokwapa
nokwapa tawak, eena eyeyma ye sa mimaka siinak, mima
ye sa mak sii.
3 Ma riiti maba sii eeta riiti mima siiti. Opoche egesi-
itanakech. Eechaba tawa mima siiti maba eeta siiti ma riiti.
Sii opoche egesiitanakech.
4 Mima siita siiti maban mayama siita kowukasakech.
Yaho. Ma riita siitii kowutu. Eechaba tawa ma rii riiti maba
mayama siiti kowukasakech. Riiti mima siita siitii kowutu.
5 Kicha reev siiney, pochi sii opoche si maban egesi-
itanakech. Wonyak, kicha podat inyakabak siikenotiiney,
maba ameda nedii egesiiken otiiney, eena kicha God riina
maji baken otiiney, ii eeta kepi. Wonyak, komas kicha na
maban podatebak heechinak, iipa kicha kichi maban chegiik
heechinan siiney, Gaba riipa kwona otii hekiita.
6 Diita reev sii maji ada ba tawey, kwota ana woherek, ada
kwona heechir. Ada lo majin bakasakech. Ada hiki tawa
maji.
7 Ada hikituma mima kwota adabaga eecha siiken.
Wowak, God riita saniga saniga boboy hato. Hatawak, kaw
ye akaren yatawak, kaw ye way akaren yato.
8 Apa ada mibiya miman ma mima yanan biish taweyn
eena wocho: yecha adaga eecha taney, eeta kepi.
9 Wowak, yecha yechi maban sugu wopun hehar siitii
kowunan siiney, ii na ma mima yanak, mima sa eechaba
maka sii. Yecha miman yaney, eeta kepi. Yanan siiney iipa
yechi sugu wopu higa uwu ye ikiita.
10 Eeta ma mima yecha reev siirin diita lo majin ada bato.
Dii eeji lokasakech. Eeta Harapa riiti lo. Diitata: Mima
opoche ma riina heechi ichanakech.
11 Wowak, siita man heechi inyey, nobo upurus tawa. Siita
shebo shebo sa ta, ii sii way heechi i ma riitaka kawka eecha
sii. Ma rii eechaba ri mima siin sa i heechinak ichanakech.
12 Eeta akar sii eeta eeji maji. Harapa Ma riiti ma-
jikasakech. Ada eecha wocho: Ma por Kristen ma siiney,
riiti mima siita Kristen siibanan biish taney, wonyak, siita
riitaka eecha taken gegiyaney, diita ma rii opoche siin
heechitanakech.
13 Kristen mima pochi sii tawey, siiti ma rii Kristen ma
siinan biish taney, eeta ma rii siitaka eecha taken otiiney,
mima sii opoche eeta ma riin heechi ichanakech.
14 Kristen tanan biish tawa ma rii eeta Kristen mima
siitaka eecha taney, rii eeta God riiti misomak kepi tawa.
Kristen tana biish tawa mima sii Kristen ma riitaka eecha

tawey, sii eeta God riiti misomak kepi tawa. Eecha tanan
biish teyega kwi yikapwa ye waga God riiti misomak kepi
siikasakech. Wowak, apa yecha tawey, ye eeta God riiti
misomak kepi tawa.
15 Wowak, ma Jisas hikinan biish tawey, riita riiti miman
sayi heechinak iken otiiney, ii sa heechinak i. Mima sa
eechaba otii.
16 Mima ni boy ni ma riin otiichinyak, riipa boy Kristen ma
siikiita? Kapo yaho. Ni otii hekasakech. Ma mii miipa boy
miiti mima siina otiichinyai, siipa boy Kristen siikiita? Kapo
mii otii hekasakech?

NOTA NA GOD RIITA NONA HOMACHICHI HAR NOBOBAK IIBAK TA

17 Kwo tarek, God riita kwona uwari, kwo eechaba na ta.
God riita kwona har boboy na yeechi na yo kepi otii ta. Diita
majin ada eyey lotu ma miman maji pokiita.
18 Ma por rii tawak, ri sapin diigiichi God riita uwar majin
riita yari, rii sapa diigiir boboyen opoche akarega kawka
dareboyetanakech. Ma por rii sapin diigiinan biish tawak,
God riiti majin meeji tawey, ii sa kayek eecha ta. Sapin
diigiitanakech.
19 Sapin diigii tawa boboy sii eeta kubuchey boboy. Sapin
diigiinan biish tawa boboy sii eechaba kubuchey boboy.
Wowak, God riiti lo majin sumowu tawa boboy siita eeta
harapa.
20 Eyey ma ye eeta nediik God riiti majin mapo meejiri,
yecha tarega, apa rii sa eechaba ta.
21 Mii yo otii wakasa ma tarek, God riita miina uwari,
wowey, mii na eechaba ta. Wowak, miita eeta wakasa yo
nobo heechi inyey, ii na heechi i.
22 Harapa riita yo otii wakasa man uwari diita ma rii
eeta Harapa riiti heemachichawa ma. Wowak, ma por rii
heemachichawa ma tawey, Kraist riita riina uwari, rii eeta
Kraist riiti yo otii wakasa ma tawa.
23 God riita kwona harapa yak awasen tokor. Eena opoche
kwo anadii ma yechi yo otii wakasa ma siitanakech.
24 Yaka kumwoy, kwo yo otii tarek, God riita kwona uwari,
kwo napa eechaba God riitaka otii ta.

MA MIMA REEV SIINAN BIISH TAWA MAJI

25 Ma mima reev siinan biish tawa maji bak: Harapa
rii eeta majin ana bakasakech. Ada Harapa riina hiki
siitiichichawak, riita ana kiyatay tawa majin ada kwona
bako.

26 Ada eecha hikitu diita yikadey boboy sii eeta kepi. Diita
nediik tawey harapa nomoyaniga eecha tawak, eeta kepi ma
apa tawaga sapa eechaba ta.
27 Miita boy mima yar? Siina opoche heechinak iken
hikitanakech. Mii boy mimakasakech? Eecha taney, mii
mima siina ya inyaka hikikasakech. Na ta.
28 Wowak, miman yaney, mii kapasek yon otiikasakech.
Omunyegu mima siita reev siiney, sii kapasek otiikasakech.
Eeta ma mima yecha reev sii ye ik otiiney, yecha diita
nosapek tawak, nomoyatawa boboyen kiyabatawak, eena
ada eecha wocho mima yakasakech.

29 Yaka kumwoy, ada bawa maji mu sii diitat: Diita nedii
bana siito. Kwo maka mimaka eecha taney, wowak, kwo ma
mima biish tawaga eecha ta.
30 Eeta keya tawa ma ye, ye sa keyanan biish tawaga sa
eecha ta. Eeta ma ye hega tawey, ye sa heganan biish tawaga
sa eecha ta. Eeta ma ye boboyen toko tawey, ye sa boboyen
tokonan biish tawa maga sa eecha ta.
31 Eeta ma ye nosap boboyen kiikiiriina neekitawey, ye sa
niikinan biish tawa maga sa eecha ta. Kwota nota hikitu diita
nosap sii kapasek wey siikiita.

32 Ada yuyato kwoti inyakan kapasek boboyek ki ye i
yayanakech. Ma miman yanan biish tawey, rii Harapa Ma
riiti yoban hiki siitiichichu. Riita Harapa Ma riita riina
kwoya hiki taken rii eena eecha otiito.
33 Wowak, mimaka tawa ma rii diita nosap tawa bobo9yen
nokwapa nokwapa hiki tawak, rii eena mima siita otiiken
hiki tawa boboyeban sumowu tawak, rii iiban hikitu.
34 Eena riita nobo upurus hikitu. Reev siinan biish tawa
mima, omunyegu mima, ye Harapa Ma riita otii tawa abon
eena iiban hikitu. Sii holi taken siiti maba siiti spirit holi
taken, gegiyeechi eena hikitu. Wowak, reev siir mima sii
siiti ma riita otiiken gegiyatawa boboyen sii eena kwoya hiki
tawak, diita nosapek tawa boboyeban hikitu.
35 Ada diita majin ba tawey, kwona kiyatayenak, kwota
hehar taken eena bato. Ii kwona anachekekasakech. Ada
hikitu kwota na nagwa nagwa nobobak tanak Harapa Ma
riiti yoban na otii ta. Opoche upurus hikitanakech.

36 Ada ma mima reev siiken otii tawa majin bako. Ma por
rii riina hisiir omunyegu mima siina riita upurus hikitawey,
rii siina ya nedii siirek tawey, riiti maba sii mima siina
yaken hikiney, gegiyaney, ii na ya. Eeta kepi. Rii kapasek
otiikasakech.
37 Wowak, ma por rii riiti inyakak moro siiney, wowey,
anadii boboy sii riina wochinan sowey, rii keena riiti inyaka

wopun mayama hehar taney, rii riiti inyaka hiki siitii bari, ii
eeta kepi rii diita mima siina yakasakech.
38 Wowak, ma rii riiti omuneyge miman yaney, rii eeta
kepi otiito. Ma por riiway riiti omunyega mima siina yanan
siiney, ii eeta kepi wey.
39 Wowak, mima pochi siiti ma riita hanan biish taney, sii
riina heechi ikasakech. Wowak, rii hanak, sii opoy i akar
man siikiita. Wowak, rii sa Kristen ma sii.
40 Wowak, ada keena eecha hikitu: siita kawka reev siinan
siiney, sii inyaka kwoya hiki takiita. Ada ba tawey, ada eecha
hikitu God riiti Spirit adaka eecha tawa.

8

WOSHEPII TAWA GOD YENYA OPELEN HA TAWA MAJI

1 Ada woshepii tawa goden aboboyen ha tawa maji an
bako. Ayo, nota eecha hikitu: hokwa sokwa tawa boboy no-
taka tawa. Wowak, diita hokwa sokwa tawa boboy sii nona
otiichichawak, no hikitu no harapa. Eeta kapasek. Wowak,
man rukusii tawa boboy sii nona otii hapaga siichichu.
2 Ma por riita eecha hiki taney, ada hehar hokwa sokwa
tawa ma wonyey, rii eeta hokwa sokwa makasakech. Rii
eecha hiki tawey, saka kiki siikiitawak.
3 Wowak, ma por riita God riina rukusii taney, eeta ma rii
eeta God riiti.
4 Wowak, woshepii tawa god yenya ha tawa boboyen ada
bako: nota hikitu woshepii god rii eeta shebo shebo mayi.
No hecho God siiken eeta podareba tawa.
5-6 Ayo. Nokwapa nokwapa boboy ma yecha habato, “god.”
Nokwapa nokwapa ma ye habato, “harapa.” Eeta yikadey
“god.” eeta neerek, diita nosapek, taney, ii sakayakasii. Noti
God rii podareba. Rii Apoko Harapa. Rii eyey boboyen
otiirek, no eeta riitiba saniga. No eechaba hikitu noti Harapa
rii eeta Jisas Kraist. Eyey boboyen riitabak otiirek, rii
otiichirek, nota eechaba eechaba tawa boboyen riitak yato.
7 Wowak, eyey ma ye diita omutiik tawa majin hehar
meejikasakech. Kristen ma kaw ye mashi woshepii goden
sumowu tar. Sumowu tarek, eena ye eecha hikitu diita
kiya eeta woshepii tawa god riina ha tawa boboy siiken
eena ye abatar. Abatarek, apa yechi inyaka sii eeta arobaro
sowak, ye eecha hikitu nota atawa boboy sii nona otii kehato.
Worek, eena ye kapasek otiir.
8 Ayo. aboboy sii sakapa kwona yeechi ye i God riitaka
bana bana heechikiitawak. Yaho. Nota nan siiney nopa
noti boboyen heechikasakech. Aney, nopa boboyen saka
yakiitawak.

9 Wowak, kwota opoy sii ta. Opoche kwota otii wochi otii
tank, arobaro tawa ma yepa kapasek nobo sakachi kapasek
otiitanakech.
10 Kwo hokwa sokwa ma, miita woshepii tawa god riiti
tebel akak yi otii ataney, arobaro tawa ma ye ya henyey,
miita otii tawa baga eechaba otiiken kapo gegiyakiita.
11 Wonyak, na he. Miita hokwa sokwa otii tawey, arobaro
tawa man Kraist riita keechi hari, rii kapo kapasek siikiita.
12 Kwo eecha otii taney, ii kwo arobaro tawa ma yechi
inyakan pishamanetawak, ye yechi maban kapasek oti-
ichichawak, kwo Kraist riina kapasek otiichibato.
13 Atawa boboy siita otiichichawak, eeji yaka kum-
woyen kapasek boboyen otiichichawey, ada kiyan kawka
akasakech. Siikayek sii. Opoche ada eeji yaka kumwoyen
kapasek otiichinyak, yecha kapasek nobokichana kech.

9

POL RIITA INYAKA KWOYA HIKI TAR RIITA APOSEL YON OTII TARI RII SAKA YAN YAREK

1 Ana kapo boy boyek anachekekiita? Ada boy aposel
takasakech? Ada boy noti Harapa, Jisas, riina saka herek?
Ada Kraist riiti yon otii tawak, kwo boy eeta eeji no saga?
2 Anadii ma ye ana saka aposelega wochawak, wowak,
kwota ana hecho ada aposel. Kwotaba eeta Harapa riitaka
eecha chishi tawak, kwo eeta ma yenya mukuchichu ada
eeta aposel.
3 Ma kaw ye ana wosowoy tawey, diita nobon eena ada
awasen bato.
4 Ada yo otii tawey, kapo eeta kapasek ada aboboy atawak,
uku ato? Yaho.
5 God riita ana diita yon otiik hisiir, kapo eeta kapasek ada
Kristen mima yeechi sicha eecha chishiney? Yaho. Anadii
aposel ye, Harapa riiti kimwoy ye, Pita rii ye eecha otiito.
6 Ada Banabas riitaba sichaba boy saniga yo otiichi aboboy
mayama tokochi atakiita.
7 Nama meejir ow ana pichawaami ma yecha aboboy
tokochi ar? Namey ma ye na sagan otiiri, yeechi akasakech?
Nama bulmakawen siitii kowu tawey, ye siiti muku pin
yeechi akaskech?
8 Kapo ada ma yechi inyakan sumowutawak, eena ada
eecha bato? Kapo lo maji saka eechaba wochawak? Yaho.
Eecha wocho.
9 Moses riiti keyiri lo eecha wocho: “Bulmakaw yecha
witen yatiik piitii jabiir tawey, opoche yechi kujan dasi-
ipiitanakech.” God rii kapo bulmakaw yechaban hikichi
wocho?

10 Rii kapo nona hikichi wobato? Ayo, diita keyir maji nona
wochibar. Eeta ma por rii nowo nosapen bitawak, por rii
nowo saga aboboyeban yeechi yayato. Eecha otii tawak, piir
aboboyen kikibak yato.
11 No Spiriteka tawa siiken kwotaka eecha chir. Chirek,
eeta kepi kwota awasen noti maban kiyaytay tawa boboyen
hato.
12 Akar ma ye kwoti boboyen yaken hiki tawey, nota siiken
wohey kwoti boboyen kawka harapa yak. Diita lo maji sii
eechaba tawak, wowak, nota saka kwona wohegiyatawak.
Yaho. Opoche sicha Jisas Kraist riiti hadabas maji ya
tawa nobon dasiipiitanakech, eena nota nokwapa nokwapa
nomoya tawa boboyen kiyatar.
13 Eeta ma ye harapa lotu aka yon otii tawak, ye eeka
aboboy yeechi ato. Eeta ma ye opelen otii tawak, opel
aboboyen ye eena yeechi ato.
14 Eechaba tawa Harapa Ma riita diita lon har: Eyey ma
ye hadabas majin sawo tawey, ye sa maban kiyatay boboyen
ya ta. Hadabas majin meejichi hiki tawa ma ye sa hatanak,
maji sawo tawa ma ye sa ya ta.
15 Wowak, diita maji lo sii wori, ada saka kwona
sumowuken wo diimatawak. Apa eechaba ada keyiri, ada
eeta boboyen yaken keyikasakech. Yaho. Ada mapo hakiita.
Opoche ma ye ada biisii raga tawa boboyen otii kubuchey
boboy siitiinakech.
16 Wowak, ada God riiti majiban sawo taney, ada keena
eena biisiikasakech. Yaho. God riita ana hisiiri, ada keena
diita majin sawoto. Ada hadabas majin sawotanan siiney
iipa an kapasek wey siikiita.
17 Eeji inyakak saniga hikichi ada diita yon otii taney,
anapa yan yaken hikitakiita. Wowak, diita yon ana harek,
eena ada diita yon hiki siitiichichu.
18 Eecha tawak, anapa boy yikadey yan yakiita? Eeji ya
diitata: God riita ana heechirek, ada diita majin kwodii
wochawey, boboy anapa yak tawey, iipa ada saka yatawak,
ii eeta eeji ya. Ada diita majin kwodii wochawey, an siiti yan
saka wohechawak, eena eeta eeji ya.

POL RII EETA EYEY MA YECHI YO OTII WAKASA MA SIIR

19 Na meeji, ada tawey, ada ma por riiti yo sobo otii wakasa
ma takasakech. Wowak, ada mayama otiichi ada eyey ma
yechi yo sobo otii wakasa ma tawa. Tawak, anapa ma miman
nokwapa nokwapa yaken eena ada eecha otiito.
20 Ada Ju ma yechaka yo eecha otii tari, ada Ju maga eecha
siir. Yechi inyakan dareboyeken eena ada eecha siir. Ada lo
kuruk siikasakech. Wowak, ma ye lo kuruk tawey, ada yechi

misomak lo kurubak tawa. Yechi inyaka dareboyeken eena
lo kuruk tawa.
21 Ada lo majinmeejinan biish tawa ma yechaka eecha
taney, ada yechabaga eechaba takiita. Ada yechi inyakan
dareboyeken eena eecha takiita. Ada eecha otii tawey ada
God riiti lon heechikasakech. Ada Kraist riiti lon sumowutu.
22 Ada arobaro hiki siitiichichawa ma yechaka eecha
taney, ada eechaba arobaro tawa maga tanak, yechi inyakan
ada dareboyeken eena eecha takiita. Ada eyey ma yechi otii
tawa abon kaw yatawak, yecha inyaka dareboyeken eena
ada yato.
23 Ada diita yon otii tawey, ada hadabas majin sawo otii
tawey, boboy kepin hadabasmaji sii eyey man ha tawey, ada
yechaka God riiti hadabas boboyen eechaba yakiita.

NOTA NA AMEYA AMABA INYAK, NOTA BOBOY KEPINYAKIITA

24 Kwo hikitu ma ye amaba tawey, mapo iwey, riita eeta
boboyen yawa. Eecha tawey, kwota na ameya amaba
ibanak, kwota eeka boboyen kwo yabakiita.
25 Eeta eyey ma ye amjaba ichawa yo otii tawey, ye
yechi maba gegiyatawa boboyeka dagiir poyetu. Ye dagiir
poyetawak, ye eechaba eechaba tanan biish tawa boboyen
yaken moro siito. Wowak, nota amaba ichawey, no eechaba
eechaba tak tawa boboyen yakiita.
26 Eena apa adaba amaba tawey, an mey maka
hekasakech. Ada tapak owanapichawey, ada eeji tapan
sobo rabokasakech.
27 Yaho. Ada eeji maban keena mayama pichawak, eeka
ada hapaga siinak, wonyak, eeji maba dagiir poyeanak, siitii
kowukiita. Iipa kapo hadabas majin ada anadii man sawo
taney, opoche ada komas biish siinakech eena ada eecha
otiito.

10

OPOCHE NONA OTIIHECHANAK NOTA SAKATANAKECH

1 Yaka kumwoy, ada yuyato kwota diita boboyen hikis-
hanakech. Noti yeyi wayega ye hejagwoyap kuruk tarek,
God riita yenya siiti kowutar. Worek, yecha i somakwotii
tawa pa iniga ir.
2 Yecha hejagwoyap kuruk tarek, somakwotii pak icharek,
Moses riita icharek, riina sumowuniga podatebak ichar. Uku
yeechi ir.
3-4 Icharek, eyey ma ye spiritek har geyen abatarek,
spiritek har ukun abatar. Eeta spiriteka tawa papa rii
yechaka eecha chishitarek, ye papa riiti ukun abatar. Diita
papa rii eeta Kraist.

5 Wowak, eecha otii tarek, God riita eena hechi yuyatrek,
yechi maba eyey ma biish ta yeyi tawa eemek i ya yar.
6 Nago, diita boboy sii eeta nona mukuchichawa
boboy. Eecha mukuchichu yecha kapasek boboyen kwoya
hechawag, no opoche eechaba kwoya hechanakech.
7 Ye kaw woshepii tar god riiti hin yesokwa tarega, no
eechaba otiikasakech. Mashi keyir maji eecha wocho: “Ma
mima ye yi otii aniga ye siitii anemesherokotar.”
8 No eechaba nobo anamesheroko ye ikasakech. Ye kaw
eecha otiirek, yadii pochi 23,000 ye ha hamar.
9 Kaw yecha otiirebaga nota opoche eechaba God riina
otii otiihechanakech. Yecha eecha otiirek, hopo ye yenya
chicharek, ye ha hamar.
10 Yecha otiirebaga kwo opoche God riina ow majin
batanakech. Ye kaw eecha otiirek, man pi sowakwo tawa
ejel rii yenya pi sowakwo hamar.
11 Diita eyey boboy mashi yenya otiiri, eeta nona
mukuchichawa boboy. Diita boboy nona ow poy siitawa
boboyen eena keyir. Nota diika tawey, hamak tawa nedii
bana bana siito.
12 Eeta ma por rii hapaga siichi siitiiken hikiney, rii sa opoy
siichi siitii ta. Opoche mii sakatanakech.
13 Eyey otii hechawa boboy kwotak yatawey, eyey ma yen
eechaba otiihebato. God rii eeta kiki sowa nota na riina
hehar hiki siitiichicha. Riipa saka heechanak, kwota otii
hechawa boboy sii ya kwona dagiir poyekiitawa. Yaho. Eeta
boboy yaney, God riipa kwona kiyatay nobon mukuchikiita.
Eeta nobo sii eeta kwota hapaga siichi siitanak, kwopa eyey
otii hechawa boboyen dagiir poye takiita.

NOTA OPOCHE KAPASEK GODEN SUMOWUTANAK KAPASEK SPIRITEKA EECHA SUMOWUBATANAKECH

14 Eeji yaka kumwoy, kwo woshepii tawa god yenya na
magiirechichi heechi akii i.
15 Kwota hokwa sokwa tawa ma tawak, eena ana kwona
wocho. Kwota na eeji majin na hehar hiki ta.
16 Hadabas boboy ha tawa heebiya no God riina woshiachi
otii atawey, nota boy Kraist riiti pik nona yaya yopo wu-
nak, Kraist riitak podabak sowo? Diitageyen nota reekichi
atawey, nota boy Kraist riiti maban achi nota yaya yopo
wuchi yinyak, no Kraist riiti mabak podabak sowa.
17 Podaten gey tawak, siina nota atawey, nopa podabak
sowa.
18 Kwota na Isrel ma yenya na hiki ta. Eeta ma ye opel
otii tawa aboboy atawey, ye opelen otiik woher God riitaka
podebak sowa.

19 Ada bawak, eeji maji mu sii shecha wocho? Ada eecha
wocho diitata: Woshepii tawa god rii kapo harapa boboy?
Woshepii tawa God riina opel aboboyen hatawey, ii kapo
harapa boboy? Yaho.
20 Ada eecha wocho woshepii tawa god yenya ha tawa opel
siina God riina hakasakech. Kwokapasek spirit yenya hato.
Ada yuyato kwota kapasek spirit yechaka eecha podabak
tanan bokonato.
21 Kwopa saka Harapa riiti heebiyak atanak, kapasek spirit
yechi heebiyak atak tawak. Kwopasaka Harapa riiti cheyek
yichanak, kapasek spirit yechi cheyek yichak tawak.
22 Kwo boy gegiyato Harapa Ma riina nota otiichinyak, riita
nona inyaka kwotayek? Kwo kapo eecha hikitu nota eeta
kiki sowa nopa riina dagiir poyekiita?

EECHABA EECHABA EYEY NEDII NOTA NAPA GOD RIITI HIN YESOKWA TA

23 Ma kaw ye eecha wocho: "Nona heechi tawak, no
eyey boboyen otiikiita." Wowak, eyey boboy ye saka nona
kiyatayekiitawak. Ayo. "Nona heechi tawak, no eyey
boboyen otiikiita." Wowak, eyey boboy sii nona otii hapaga
siikasakech.
24 Ma por rii opoche riitaba mayama siitii kowuchi
tanakech. Yaho. Eyey ma ye anadii man eechaba siiti
kowuba ta.
25 Eyey kiyan kwo toko tawey, awaba eemek toko tawey,
ii kwo na a. Kwo opoche eena upurus hikichi woheye
itanakech.
26 Mashi keyir maji eecha wocho: "Nosap diita nosapek
tawa eyey boboyeka eeta Harapa riiiba saniga."
27 Ma por rii hiki siitiichinyan, biish tanak, kwotaka eecha
aken wonyey, kwota iken gegiyaney, ii na i eyey aboboyen
kwona hataweyn na a. Opocheinyaka upurus hikichi eena
woheye itanakech.
28 Wowak, ma por rii kwona eecha wonyey, "Dii woshepii
tawa goden ha tawa aboboy." Wonyey, ii na meejichi riita
inyakak hikichi banak, kwona na hikichi inyakabak heechi
na kwo opoche atanakech.
29 Ada wochawey, ada kwoti inyaka hiki tawa boboy eena
bakasakech, an anadii ma yechi inyakak tawa boboy eena
bato. Wowak, ma kaw ye eecha wohecho: "Boyewak anadii
ma yechi inyakak hiki tawa boboy sii eeji nobon dasiipii
pakato?
30 Ada aboboyen God riina woshiatawey, boyewak ma por
rii ana diita aboboy bato?"
31 Nago, eyey yon kiwota otii tawey, kwota anak, uku aney,
ii na God riiti hin yesokwa ta.

32 Kwo eeka yichawak, kwo opoche Ju ma yen Grik ma
yechaka ow pochi otiitanakech. Lotuya tawa man opoche
eecha otiibatanakech.
33 Ada otii tawabaga, kwo na eechaba otii ta. An otii tawa
yo eyey ma yecha hechi rukusiichi sumowubaken an eena
otiito. Ada eeji inyakabak hikikasakech. Eeji boboyeban
hikikasakech. Yaho. Ada anadii ma yechi inyakan eena
otiichichi. Yenya yesokwa yichiken eena an eecha otiito.

11

1 Ada Kraist riiti otii tawa abon sumowutawaga kwo napa
eechaba ada otii aboga eechaba otiiba ta.

MASEKEN MASABIYAK DASIIPII TAWA MAJI BAR

2 Kwo ana hiki tawak, ada kwona pikiitar majin kwo
sumowu tari, eena ada kwoti hin yesokwato.
3 Ada diita majin kwo hikitaken gegiyato. Kraist rii eeta
eyey ma yechi masek. Ma eeta riiti mima siiti masek. God rii
eeta Kraist riiti masek.
4 Ma por riiti masekmasebiyak gauney, rii God riina maji
ba taney, God riiti maji sawo taney, ii rii riiti maseken hiibiya
ya boboy otiito.
5 Mima pochi sii God riina maji baney, God riiti maji sawo
taney, siiti masekii masebiya gamunan siiney, sii eeta siiti
maseken hiibiya ya otiito. Sii eeta mima masek yichi tawaga
eecha tawa.
6 Mima pochi sii siiti masek masebiya gamaunan siiney,
ii sa diigii poyinak, sa tabo sii. Mima yecha otii tawa abo
kwotiinak, eyey yeechinak, siihiibiya yanak, ii sa gamu ta.
7 Ma opoche masek masebiyak gamutanakech. Rii eeta
mayi God riiti hadabas tawa boboy. Wowak, mima siiti mayi
eeta ma riiti hadabas tawa boboy.
8 Wowak, God riita saka mima siiti maban yeechi man
otiichir. Yaho. Rii mima siina ma riiti mabak eeka otiichir.
9 God rii saka miman hikichi man otiirek. Yaho. Man
hiikichi kiyatayeken eena mima siina otiir.
10 Ejel yecha kapo hechak eena mima sii siiti maseken
gamuto. Gamunak, sii eecha mukuchitakiita sii eeta ma riiti
kuruktawa.
11 Wowak, nota Krasit riitaka eecha tawey, mima ye saniga
saniga takaskech. Ma ye saniga saniga takaskech.
12 Yaho. God riita miman ma riiti mabak otiirek, sii
eechaga tawa. Eechaba tawa apa mima siiti mabak ma eeta
sokwato. Wowak, God rii eeta eyey boboy yechi mu.
13 Kwota na diina hikichi anasa ta. Mima sii maseken
gamunan siiney, God riina maji ba taney, ii boy kepi?

14 Yaho. Ii kapasek God riita otiir boboy mu eeta nona
mukuchichu: Ma por masebiya gworo taney, eeta kapasek.
15 Wowak, mima siita masebiya gworo taney, ii eeta siiti
kiyapo. God riita siina masebiya gworowon hari, siita
maseken gamu pakaken eena har.
16 Wowak, ma por rii maji ow ba taney, anadii nobo pochi
takasakech. God riiti lotu ya tawa ma mima yecha tawak,
yechi otii tawama mima yecha tawak yechi otii tawa nobo
akar biish. Notaeechaba akar biish.

KORIN MA YE HARAPA MA RIITI ABOBOYEN KAPASEK OTIIR

17 Ada kwona maji kawen bako: Ada kwota otii tawa
boboy siiti hin saka yesokwak otiitawak. Kwota yopo wuchi
yichawa boboy sii boboykepikasakech. Kapasek otiito.
18 Mapo ada diita maji bak: kwota yopo wuchi yichawey,
kwota reekiichi saniga saniga siito. Ada eena meejichi
ameda hikitu.
19 (Ayo, diita boboy sapa ta: Kwota yaya yopo wuchi
yichawa boboy sii nediik reekiichi saniga saniga tawey,
kaw ye nobo kepin sumowutawak, kaw kwo nobo kapasek
sumowu tawak, ma ye eena ya hechawey, ye sapa hiki kapo
nama kepi otiito.)
20 Wowak, kwota ya yopo wuchi yinyak, kwo Harapa Ma
riiti aboboyen saka atawak. Yaho.
21 Kwo atawey, kwo eeta saniga saniga a ye itawak, ma kaw
ye eecha ha tawak, kaw ye uku achi beyito.
22 Boyewak kwo kwoti akak eeka saka uku atawak, aboboy
atawak. Kwo kapo eecha hikitu God riiti lotu yaya yopo
wuchi yichawa ma mima ye eeta kubuchey boboy. Wowak,
eena kwo eecha otiitawak, eecha ha tawa ma ye hiibiya
yato. Diina ada boy meejichi kwoti hin boy yesokwak? Yaho.
Yesokwakasakech!

HARAPA JISAS RII RIITI DISAIPEL YENYA ATAWA BOBOYEN HAVAR

23 Adakwona har maji siin eeta Harapa Ma Jisas riita ana
har majin kwona har. Maji diitata: Eeta niyik Judas rii Jisas
riina ow ana pichawa ma yeechi tapak ye i how har niyik
Jisas rii geyen yeechi
24 God riina woshiachi reekichi eecha wor: “Dii eeta eeji
maba. Ada kwona kiyatayeken eena hato. Kwota na eecha
otiinak, eeji inyakabaga eecha otii.”
25 Yecha a hamarek, rii heebiyan yeechi eechaba otiichi
rii eechaba wor: “Diita heebiyak tawa uku sii eeta God riita
nona kiyatay tawa boboy siiti majin bar. Eeji pik eeka God
riita otiito. Kwo diita heebiyak anak, napa adaban hiki ta.”

26 Kwo diita geyen atawak, ukun atawak, kwo geenyek
eecha kwodii wocho: Harapa Ma rii har. Diita boboy
mukuchichawey, apa diita nedii i i Harapa riita awasen yak
tawa nediik siikiita.

MA RII HARAPA MA RIITI ABOBOYEN OTII KAPASEK SIINEY, RIIPA KAPASEK BOBOYEKA SIIKIITA

27 Wowak, ma por rii Harapa riiti geyen eechi, ukun eechi,
eena hikinan shebo shebo biishtawey, ii eeta Harapa ri maba
omun pin kapasek boboy otiito.
28 Ma yesa yechi inyakan mayama hechi gey anak, hee-
biyak ukun a.
29 Ma rii geyen eechi ukun eechi rii Harapa riiti maba
omu otiir tobon eena hehar hikinan siiney, eecha riita
toiichinyak, komas riina anasakiita.
30 Mu eetata: eekanokwapa nokwapa ma ye kapasek otii
tawak, eeka kaw arobaro siitiiwak, kaw har.
31 No mapo noti inyaka sugu wopun hehar apo diigiichi
sayareney, iipa kapasek boboy non sakapa anasakiitawak.
32 Wowak, Harapa Ma rii nona anasachi pichiniga
heharechichu. Otii tawak, eena rii diita nosapek tawa man
dagiir poy hamanak, nona dagiir poyebakasakech.
33 Wowak, eeji yaka kumwoy kwota Harapa riiti aboboy
aken ya yopo yichinak, ak otiiney akar yaka kumwoy yenya
na kowu ta.
34 Ma por rii eecha haney, rii sariiti akak mapo a.
Eecha otiiney, kwo ya yopo wuchi yinyak, God riita kwona
anasakasakech. Maji chep tawa. Komas ada yanak, maji
kawen ada ba kepi siichikiita.

12

HOLI SPIRIT RIITA MAN BOBOY KEPIN HAR

1 Apaada Holi Spirit riita nona ha tawa boboy majin bako.
Eeji yaka kumwoy, ada gegiyato kwota eeta maji siikenen
hiki.
2 Kwo hikitu mashi kwo biish tarek, har sekiyawas
tawaga tar me yecha kwona siitii kowuchi kapasek nobon
mukuchicharek, Kwo eena sumowu tar.
3 Eena na kwota he: ma porrii Spirit riina sumowuney,
ii eecha sakapa bakiitawak: “Jisas rii sa kapasek sii.” Ma
por rii Holi Spiriteka tanansiiney, rii eecha saka bakiitawak:
“Jisas rii eeta Harapa.” Sakakiki sowak.
4 Podareba Spirit riitaba tawa. Tawey, rii saniga saniga ta
yey tawa man ha tawa boboyen hato.
5 Nosaniga saniga God riiti yo otii tawey, wowak, no eyey
Harapa riina sumowutu.

6 Man kiyatay tawa saniga saniga nobon God riita nona
har. Wowak, podareba God riita nona yo otii boboyen hari,
nota man kiyatayeken eena har.
7 Spirit rii eyey por por ta ye i tawa ma yenya hapaga boboy
hari, yecha eyey akar man iyatay yeikiita.
8 Spirit rii ma poren hokwaboboy kepin harek, rii anadii
ma yenya kiyatayeken eena har. Wowak, anadii ma poren
anadii boboyen harek, rii God riita otii tawa maji nobon
kwodii wo mukuchichu.
9 Diita Spirit podar riima por riin hiki siiti-
ichichawaboboyen ha tawak, anadii ma por riina hak
otii tawak otii kepi siitawa boboyen har.
10 Spirit rii anadii ma por riin hari, mirakelen otiiken eena
har. Anadiima por riin hari, riita God riiti majin sawo ye
itaken eena har. Por riin hari, saniga saniga tawa Spiriten
hehar hechi kapaseken taviyenak kepiban sumowuken eena
har. Por riin hari, akar akar akama majik baken eena har.
Por riin hari, riita anadii maji dareboyeken eena har.
11 Diita podareba Spirit riitaba eyey boboyen hato. Riita
saniga hikichi man por por hisiichi ha ye itu.

NOTA EETA MABA YECHI KAW KAW TAWA

12 Ma yechi maba omu sii eeta podat. Siiti chep nokwapa
nokwapa tawa. Eeta chep yapii sii eeta podatebak tawa.
Kraist rii eechaba tawa.
13 Ayo, eechaba tawa. Podar Spirit riitabak nota eeka
uku yeetii tawak, no maba eeta podatebak tawa. Nota eyey
podatebak sokwar. Ju ma Grik ma, sobo yo otii tawa ma, i
ye ya tawa ma nota eeta eyey podatebak tawa. Nota eecha
tawak, God riita nona otiichirek, no podar Spiriten uku ato.
14 Nota hikitu maba sii podatebakasakech. Siiti chep
nokwapa nokwapa tawa.
15 Wowak, yatii siita eecha wonyey, “Ada saka tapa tawak,
eena ada maba kawekasakech.” Eecha wonyey, ii eeta maji
sakayekesii. Yatii sii maba kaw tawa.
16 Wowak, mabiya sii eecha wonyey, “Ada saka miy tawak,
eena ada maba kawekasakech.” Eeta woney, ii eeta maji
sakayekesii. Mabiya maba kaw tawa.
17 Eeta maba siita kaw eyey miyibak siiyega, sii boyega
owaga meejuwa? Siita mabiyabakteyega, sii boyega kwowa
waga meeji hewa?
18 Maba sii eecha takasakech. God riiti inyakak hikichiniga
otiirek, nokwapa nokwapa maba chep sii tawa.
19 Eeta maba sii chep podateba teyega, kapo waga boy
boboytawa?

20 Yaho. Eecha takasakech. Nokwapa nokwapa maga chep
tawak, maba sii eeta podat.
21 Wowak, miy sii tapa siina eecha wokasakech, “Nija ana
kiyatayekasakech!” Masek sii eechaba babakasakech, “Nija
ana kiyatayekasakech!”
22 Yaho. Arobaro tawa maba chep siita notaka tanan
siiney, iipa maba kapasek siikiita. Yaho.
23 Eetamaba chep siin nota eecha hikitu kubuchey tawak,
eena nota hehar siitii kowutu. Eeta maba chep no kepi wey
hekasakech eena nota hehar siitii kowutu.
24 Kwoya hechawa maga chep siin kwo eena saka
heharekiitawak. Godriita noti maban otiichirek, eeta maba
chep sii hikasakech eecha tawey, God riita eena diitaka
akarek eecha otiichirek, yechi hin harapa yesokwato.
25 God riita eecha otiichiri, sii reekiichi saniga saniga
siikasakech. Yaho. Eyey maba chep ye awasen awasen
kiyatay ye itu.
26 Eecha tawak, maba kaw sii kapo meejiwey, eyey maba
kaw ye kapa meeji ye ibato. Maba kaw harapa hi kepikas
sowey, eyey maba kaw ye eeta kwoya hikibato.
27 Na meeji. Kwo Kraist riiti maba tawa. Kwo por por ta ye
itawey, riiti maba chep.
28 God riita otiichirek, eyey Kristen ma mima diita kwota
ka eecha tawa. Diitata: Mapo aposel yecha tawa. Komas
piirapet yecha tawa. Komas tisa yecha tawa. Komas mirakel
otii tawa ma yecha tawa. Komas hak otii tawa man otii kepi
sii tawa ma yecha tawa, anadii man kiyatay tawa ma, nobon
mukuchichawa ma, akar akar akama majik ba tawa ma.
29 Eyey, aposel takasakech. Eyey piirapet takasakech.
Eyey tisa takasakech. Mirakel otii tawa harapa boboy eyey
takasakech.
30 Hak otii tawa man otii kepi sii tawa boboy eyey
takasakech. Eyey ye akar akar akama majik bataweyn
bakasakech. Eyey ye majin dareboyekasakech.
31 Yaho, kwo napa God riita hana boboyen harapa yok
yaniga napa yeechi yaya.
Wowak, ada kwona hadabas nobopochin kwona
mukuchik.

13

RUKUSII TAWA NOBO

1 Ada ma yechi majin hehar sawo taney, ejel majin hehar
sawo taney, ada man rukusiinan siiney, ada mega eecha toko
tawak, wasegey rokoto.
2 Ada keena piirapet yechi majiga eecha ba taney, ada
hokwa sokwa ma teyega, ada God riiti veenyi tawa boboyen

heyega, ada hiki siitiichichawa boboy teyega an waga
kwowun wochuwak yepak iwa, ada rukusii tawa boboy
tanan biish tawey, iipa an kubuchey boboy sowa.
3 Ada eeji eyey boboy sagan kubuchey tawa man ha taney,
ada eeji maban heechinak, i hiki uwuney, ada rukusiinan sii
taney, eeta yepa eyey ana napa saka kaw kiyatayekiitawak.
4 Ma rii rukusii tawey, rii eshar eechaba eechaba hehar
kiyatatyeto. Rukusii tawey, ma rii akar ma yechi hin kapasek
hikikasakech. Ma rii rukusii tawey, rii mayama riiti hin
rukusiichi yesokwakasakech, riigakasakech.
5 Ma rukusii tawey, wok woy tawa ma tawa. Rukusii
tawey, riita riiti boboyen egesiikasakech. Rukusii tawey,
riita inyaka ameya kwotayekasakech. Rukusii tawey, riina
kapasek otii tawa boboyen eena hikikasakech.
6 Ma riirukusii tawey, rii kapasek boboyen henyak, rii
eena kwoya hikikasakech. Yaho. Rii omutiik boboy siikenen
henyey, eeta inyaka kwoya hikitu.
7 Rii eyey nomoya tawa boboyen rii kiyato. Riita eechaba
eechaba nedii rii hiki siitiichichawak, Jisas riina howu
tawak, rii hapaga siichi eeta nobobak tawa.
8 Rukusii tawa boboy sii eechaba eechaba takiita.
Hamakasakech. God riiti majin sawo tawa boboy siipa
i hamakiita. Akar akar akama majik ba tawey siipa
hamakiita. Hokwa sokwa tawa yo siipa eechaba i hamakiita.
9 God riita nona ha tawa hokwa sokwa tawa boboy sii
ameda ameda tawa. Sawotawa maji sii eechaba ameda
tawa.
10 Wowak, komas amutiik tawa boboy kepi wey siita
yanak, diita chep yapii yo yepa i hamakiita.
11 Mashi ada yikapwaga eecha tarek, yikapwa majik ada
batar. Ada yikapwaga eecha meejichi otiitar. Yikapwaga
eecha hiki tar. Apa ada mak siirek, tawey, ada yikapwa
otiitawa aboga eecha otiikasakech.
12 Apa nota misoman hechawa gukayega eecha tawa.
Hehar hekasakech. Komas nedii yanak, nota God riiti
misoman hehar hekiita. Apa ada ameda ameda hecho.
Wowak, komas ada heharhe siitiichikiita. Anapa God riita
ana hechawabaga, ada eechaba hekiita.
13 Wowak, piiriichar boboy ye tawa. Ye eeta hiki siiti-
ichichawa boboy, Jisas riina kowu tawa boboy, rukusii tawa
boboy. Wowak, si harapa eeta rukusii tawa boboy.

14

SPIRIT RIITA HA TAWA BOBOY

1 Wowak, kwota na rukusii tawaboboyen yo otiichi ya ta.
Kwota Spirit riitaha tawa boboyen yok hey yato. Wowak,

mapo kwota na yo otiiniga God riiti boboy, maji sawo tawey, na yeechi yaya.

2 Ma por rii anadii majik baney, ii rii man bakasakech. God riitaban bato. Ma ye eeta yikadey majin meejikasakech. Rii Spiritek veenye tawa majin sawoto.

3 Eeta ma rii God riiti majin sawo tawey, rii yenya kiyatay tawak, kiyapo tawak, yechi inyakan hehar otii kepi siito.

4 Wowak, ma rii akar akar eem majik ba tawey, rii riita mayama riiti inyaka wopu kiyatayeto. Wowak, ma por rii God riiti majin lotu ya tawa man kwodii wochawey, ma yenya kiyatayeto.

5 An gegiyato kwo eyey akar akar eem amik bakiita. Wowak, eeta kepi wey kwo eyey God riiti majin kwo kwodii wo ye itakiita. Ma por rii akar akar eem majik ba taney, majin dareboyenan siiney, lotu ya tawa ma yecha hehar meejichi sumowunan tiney, sii eeta karakada boboy. Wowak, ma por rii God riiti majin kwodii wochawey, lotu ya tawa man kiyatayeto. Eena rii eeta harapa.

6 Yaka kumwoy, ada kwotak yanak, an akar akar eem majik boney, boyega shecha kiyatayekiita? Kiyatayekasakech. Wowak, ada kwotak yanak, ada God riiti majin sawo taney, hokwa sokwa boboyen kwodii wonyey, Spiritek maji pokiitaney, ada kwona kiyatayekiita.

NOTA NA NOTI MAJIK GOD RIITI MAJIN SAWO TA

7 Mesiik biish tawa boboy sii sageyen piitii tawaga eecha tawa. Siina hehar piitii weyinan siiney, boyega shecha nona siiti ayan hehar meejikiita?

8 Mupogu hehar piitinan siiney, ma ye hehar meejinan siiney, namapa kapo sayar ya yopo wuchi ow ana pikiita?

9 Kwo eechaba tawa. Kwota akar akar eem majik baney, boyega shecha diita ma yepa eetamajin hikikiita? Kwoti maji siipa i sobo eemek sakakiita. Ayo.

10 Nokwapa nokwapa saniga saniga maji diita nosapek tawey, sii sobo majin bakasakech. Sii muka eecha tawa.

11 Ada anadiima riiti majin somoyeney, rii akar akama maga adak yar. Ada akar akama maga riitak yar. Sicha somoyeto.

12 Eena kwo Spirit riita ha tawa boboyen yak gegiyawey, kwo na Kristen ma yenya kiyapowuchi God riiti ma mima yenya neeki yesokwa ta.

13 Eeta ma rii akar akar eem majik baken otiiney, riipa God riina wohenyak, God riita eeta majin mukuchinyak, riipa eeka sokwa tawa tobon mukuchinyak, riipa eeka sawotakiita.

14 Kwo na hiki ta. God riina ada batawey, eeji Spiritebak
eeka batawak, eeji inyaka sii biish tawa.
15 Wonyak, anapa kapo shecha otiikiita? Ada eeji spiritek
batanak, eeji inyakak babatakiita. Ada hokwa chichaney,
eeji spiritek eeji inyakaka eecha chichakiita.
16 Kwota spiritebak God riina woshiataney, ma por rii
kwoti nediik taney, somoye tawey, riipa boyega shecha "eeta
omutiik" wokiita? Kwota batawa majin rii saka meeji tawak.
17 Ayo. Kwo hehar God riina woshiatawey, kwo anadii ma
yenya kiyatay bakasakech.
18 Ada kwona dagiir poyichi akar akar akama majik bato.
Eena ada God riina woshiato.
19 Wowak, ma yecha yaya yopo wuchi yichawa nediik
adapa maji yokotapaba baken eeji inyakak hikitu. Eecha otii
tawey, anadii man maji pokiitu. Ada eecha otii tawey, 10,000
akar akar eem majik bataney, ii sa kayeksii!
20 Yaka kumwoy, kwo opoche kwoti inyakak karakada
yikapwaga hikitanakech. Kapasek boboyen kwo hiki tawey,
eena heechi yikapwa baregega eecha hiki: Inyaka kwi
harapa ma yechi inyakaga sa eecha sii.
21 Mashi keyir majik God riita eecha wor:
"Akar akar eem tanan yana ma yechi kuja majik,
ada diika tawa ma yenya maji sawokiita.
Wonyak, yepa ana saka wagateyekiitawak."

22 Wowak, no eecha hikitu akar akar eem majik batawa
boboy sii hiki siitiichichawa ma yenya kiyatayekasakech.
Sii hiki siitiichinyan biish tawa ma yenya mukuchichawa
boboy. Wowak, God riiti majin kwodii wochawa boboy
eeta hiki siitiichichawa ma yechiba. Biish tawama
yechikasakech.
23 Wowak, eyey Kristen ma ye ya yopo yichi taney, ye akar
akar majik bataney, biish tawa ma ye yabataney, ye kapo
meejichi eecha wokiita: Kwo hikishato.
24-25 Wowak, kwo eyey God riiti majin sawoney, biish
tawa ma por rii yaney, rii kapo God riiti majin meejinan
siiney, rii meejichi rii riiti kapasek boboyen hikichi inyaka
dareboyekiita. Kwo sawo tawa majin rii meeji tanak,
rii riiti veenyechi hiki tawa boboyen geenyek kwodii wo
mukuchikiita. Wonyak, rii saka yatii bogok putiichi gamuchi
God riiti hin yesokwachi eecha wokiita: "Eeta siiken God
riita diika tawa!"

LOTU YA TAWA BOBOY SII SA KEPI WEY BA TA

26 Yaka kumwoy, ada boy maji mun wocho? Kwo ya yopo
wuchi yinyak kwo jecha na otii. Ma por rii hokwaka tawa.

Por rii ma yenya maji pokiitu. Por God riiti majin sawotu.
Por ii akar akar eem majik banak, por rii meejichi eeta majin
dareboyechi geenyik kwodii wochakiita. Eyey boboy eeta
lotu ya tawa ma miman sa kiyatay ta.
27 Ma kaw ye akar akar majik baken otiiney, piiriichareba
yechasa ba. Ye sa saniga saniga ba. Batanak, ma por rii sa
eena dareboy ta.
28 Maji dareboy ma hipuney, ii napa lotu ma yenya
bakasakech. Rii sapa God riitaban baba ta.
29 Upurus, piiriichar ma yecha God riiti majin sawo tanak,
kwo na yi eena hehar hiki ta.
30 Mapor rii yichawey, rii God riiti maji kawen meejiweyn,
mapo majinsawowa ma rii sa aya wokiineechi siiti akar ma
riiti majin sa meeji ta.
31 Eeta yikadey boboyen kwo saniga saniga kwodii-
wochanak, ma yepa eeka hehar meejichi hikinak, yepa
kiyapo takiita.
32 God riiti majin sawo tawa ma ye yechi spiriten siitii
kowuchi hehar hikichi sawoto.
33 Ayo, God rii kapasek boboyen otii ye i tawa mukasakech.
Yaho. Rii man podatebak hehar tawa boboy mu. Eena na
lotu boboyen hehar otii ta.
34 Wowak, God riiti Kristen ma mima ya yopo wuchi eemek
mima ye sa aya wokiineechi yi cha. Ju yechi lo maji eecha
wocho ye siitii kowukasakech.
35 Yecha eeta majin meejiken otiiney, ii sa yechi akak inyak
yechi man sa wohe. Mima yecha ya yopo wuchi yichawa
nediik majin sawoney, ye hiibiya yato.
36 Kwo boy eecha hikitu God riiti maji kwotaba otiichirek,
nona yato? Kapo God riiti maji ii boy kwotaban yato?
37 Ma por rii God riiti majin kwodii wochaken hikiney,
Spirit riita hatawa boboy riitaka eecha taney, rii sa hiki ada
kwona keyichi ha tawa maji eeta Harapa riiti maji.
38 Rii di majin meejinan siiney, kwo riiti majin opoche
meejitanakech.
39 Wowak, eeji yaka kumwoy, kwo na hapaga siichi God
riiti majin sawo ye i ta. Wowak, kwo opoche yechi akar akar
eem majik ba ye iken otiiney, opoche anacheketanakech.
40 Kwota eeta lotu yon na hehar hiki tanak, sa hehar kepi
wey sii.

15

KRIST RIITA HARI AWASEN YESOKWAR

1 Apa yaka kumwoy, ada mashi kwona hadabas majin
sawori, apa an kwona kawka bak otiito. Kwo diita majin

eena hehar yarek, kwoti hiki siitiichichawa boboy eeta hapaga siichi siitiito.
2 Eeta majin ad kwona sawotari, sii eeta hadabas maji. Wowak, kwo diita majin hehar meejichi kiikiirena neeki taney, kwona yesokwa yichikiita. Kwo biish shebo shebo hikitaney, ii kwon yesokwa yichikasakech.
3 Ada mapo yar majin siita eeta harapa maji tawak, ada kwona har. Bar maji sii diitata: Kraist riitanoti kapasek boboyen eena har. Diita boboyen keyirmaji sii eecha wocho.
4 Ye riin tiiriimok chirek, yadii dupiira kata siichi awasen ya sokwar. God riita mashi keyir maji eecha wor.
5 Rii ya sokwachi mayama Pita riina mapo mukuchir. Mukuchirek, 12 aposel yenya mukuchibar.
6 Worek, komasrii 500 riiti sumowu tar ma yenya mukuchibar. Apa nokwapa nokwapa ma ye kaw tawak, kaw kada har.
7 Komas rii Jems riina mukuchirek, 12 aposel yen mukuchibar.
8 Komas nedii weyrii ana mukuchibar. Adak eecha yar ada yikapwa kapasekega eecha imowur eecha yar.
9 Ayo. Ada aposel yechi kumwoy bor. Boyewak ana aposel habato? Ada God riiti lotu ya tawa ma miman kikir pi sowakwotar.
10 Wowak, apa ada diita tawey, God riiti rukusii tawa boboyek eeka tawa. Rii ana rukusii tarek, rii adaka yo eecha otiito. Ayo. Adaharapa yon otii tawak, akar aposel yenya ada dagiir poyetu. Wowak, adaba saniga otiikasakech. Yaho. God riiti rukusii tawa boboy adaka eecha tawak, ada eeka otiito.
11 Ada otii tanak, yecha otii tanak, siikayakii sii. Nota eeta majin chegiik kwodii woba tanak, eena kwo Jisas riina hiki siitiichichu.

KOMAS EYEY MASHI HA TAR MA YEPA AWASEN YESOK-WAKIITA

12 Wowak, Kraist riina awasen yesokwar majin nota sawo tawey, boyewak ma kaw kwoti nediik tawey, ye eecha wocho har ma yen awasen yeechi saka yesokwakiitawak?
13 Diita majin siitii siiken teyega, Kraist riina saka awasen yesokwarek.
14 Kraist riina God riita yesokwanan siiyega, nota sawo tawa maji sii waga takasakech. Kwo hiki siitiichi nobokasakech.
15 God riita har ma yen yesokwanan siiyega, riita Kraist riina saka waga yesokwarek. Diita majin sii eecha siiken taney, nota woshepii tawa maga God riiti majin eecha sawoto. No eecha wocho God riita Kraist riina awasen yesokwarek, eena no woshepii tawa maga eechabato.

16 God riita har ma yenya yesokwa yichinan siiyega, rii
wag a boyega Kraist riin yeechi yesokwawa?
17 Wowak, Kraist riina God riita yesokwanan siiyega,
kwota hiki siitiichichawa boboy sii waga eeta kubuchey
boboy sowak, kwo waga kapasek boboyeka eecha sowa.
18 Eecha wocho Jisas riina hiki siitiichicharek, har ma ye
eeta kapasek siir.
19 Nota Kraist riina hiki siitiichichu. Hiki siitiichichawak,
nota riina kowu tawey, no diita nosapek tawa boboyeban
eena kowu taney, anadii ma ye sa nonan harapa inyakapwa
hiki ta.
20 Wowak, eeta maji siiken God riita Kraist riina awasen
yeechi yesokwar. Yesokwari, eeta nona mukuchichu: harek
watawa ma yen eechaba yesokwabakiita.
21 Ayo. Ma por rii ha tawa boboyen yarek, worek, eechaba
man awasen yeechi yesokwa taweyn ma por riita yayar.
22 Wowak, Adam rii harek, eyey ma ye Adam podabak
tarek, har. Eechaba tawa Kraist riiti nedii eyey ma ye Kraist
riitaka eecha tawey, ye kepi sokwakiita.
23 Wowak, awasen yesokwa yichi tawa nobo sii tawa.
Kraist riita mapo sokwarek, komas riita kawka yana nediikri
ma mima ye sokwabakiita.

24 Eeta nediik eyey boboy eeta hamakiita. Kraist riita
eyey boboy dagiir poy hamakiita. Rii gavman ma yechi yon,
eyey man siitii kowu tawa boboy, eyey ma hapaga boboyeka
eecha tawey, riipa dagiir poy hamakiita. Worek, riipa eyey
riiti boboyen riiti kigdom en Apoko God riiti tapak howu
hakiita.
25 Kraist rii sapa aka tabo yima siinak, eyey yabu pi ma
yenya dagiir poyechi yatiik piitiikiita.
26 Wonyak, dagiir poy hamanak, ha tawa boboy siin
eechaba dagiir poyebakiita.
27 Ayo. “God riita eyey boboyen Jisas Kraist riiti yatii
jumuk heechir.” Keyir maji “eyey boboyen” eecha wori, ii
God riina eecha wokasakech. Yaho. God riita eyey boboyen
Kraist riiti kurubak heechir.
28 Komas eyey boboyen Kraist riiti yatiik kuruk heechinak,
riita siitii kowu tanak, wonyak, eeta Yikapwa rii mayama
God riiti kuruk siikiita. God riita eyey boboyen riiti kuruk
seechiri, wowey, rii eyey boboyen siitii kowu hamakiita.

29 Diita majin siiken tana siiney, boyewak ma kaw ye ha
tawa man hiki tawak yen uku yeechichu? Boyewak ye eecha
otiito? Ma kaw ye eecha wochawak, har ma ye awasen ya
sokwakasakech. Diita maji sii siiken taney, boyewak ma kaw
ye ha tawa man hiki tawak, yen uku yeechichu?

30 Nona na hiki. Boyewak nota hisiichi no pishaman atawa
nobok eechaba eechaba ichakiita?
31 Yaka kumwoy, ha boboy eyey yadiiadaka bana bana
tawa. Wowak, ada hecho kwo Kraist Jisas noti Harapa rii aka
eecha chishiye itawak, ada kwoya hikichi eena ada wocho.
32 Ada shiyi tawa majin bako: Ada Epesas akamak
"kwashika tawa asaka" ow ana pichayega, ada nosapek tawa
boboyeban ada hiki taney, boy boboyen anapa yakiita? Har
man yesokwanan siiney, siikayakasii. "Nota na uku anak,
aboboy na a." Eechi i hakiita.
33 Opoche akar ma yecha kwona woshepiitanakech. "Nota
kapasek ma yechaka chishi taney, yepa noti kepi otii tawa
nobon otii kapasek siikiita."
34 Kwota na kapasek nobon na heechi, hikisha tawa nobon
heechi, nagwa nagwa nobobak na i. Ada kwona hiibiya ya
majin bako. Ma kaw ye kwoti nediik tawey, ye God riina
hekasakech.

NONA AWASEN YESOKWANAK NO AKAR MABA SAPIN TAKIITA

35 Ma por kapo wohek: "Har ma yen boyega awasen
yesokwakiita? Boy yikadey maba yechaka eecha takiita?"
36 Mii eeta hikisha tawa ma! Mii siiken chinyaki, siik sii
hanan siiney, sii pamu saka sokwakiitawak.
37 Miita siiken chinyak, mii siikeban chichu. Kapo wit
siiken kapo akar me siiken chichu. Mii nawaba siikenen
chikasakech. Yaho.
38 God riitaba inyakak hikichi otii tawak, me por ri siik
wato. Wowak, God riita hato eyey siik yechi saniga saniga
ta ye tawa maba.
39 Eyey maba sii podatebakasakech. Ma hi saniga tawa.
Poy hi saniga tawa. Apo hi saniga tawa. Emiyep hi saniga
tawa.
40 Howuk tawa boboy saniga tawa. Nosapeka tawa boboy
saniga tawa. Howuk tawak kwoya hechawa boboy sii saniga
tawa. Nosapek tawak, kwoya hechawa boboy sii eechaba
saniga tawa.
41 Ya riiti keyapo saniga tawa. Niiwiika si keyapo saniga
tawa. Winyumay yechi keyapo chichawa boboy eechaba
saniga tawey, keyapochi boboy saniga saniga ta ye itu.
42 Maban yesokwa yichi tawa boboy sii eechaba tawa.
Maba siina tiiriimok chinyak, sii eeta nosapek tawa boboy
sowa. Maba siin awasen yesokwanak, sii eeta hevenek tawa
eechaba eechaba tawa boboyek siikiita.
43 Nota chichawa maba sii he kepikasakech. Awasen
yesokwa yicha tawa maba siita kwoya hiki tawa hi kepika
tawa. Chichawa maba sii eeta arobaro tawa. Yesokwa

yicha tawa maba siita eeta hapaga siitawak, kwoya hechawa maba.
44 Chichawa mabasii eeta nosapega tawa. Yesokwa yicha tawa maba sii eeta spirit maba. Nosapek tawa maba omu eecha tawey, eena spirit maba tabato.
45 Mashi keyir maji eecha wocho: mapo tar ma Adam rii yarek, rii man otii hiigaha tawa boboyek eecha siir. Wowak, komas yar Adam rii yarek, rii man otii hiigaha tawa spiriten yaya haken yar.
46 Spirit tawa boboy mapo yakasakech. Yaho. Nosapek tawa maba omu siita mapo ya tawakkomas spirit tawa boboy eeka yato.
47 Mapo yar Adam riin nosapek otiir ma. Komas yar Adam rii hevenek heechirek yar Adam.
48 Notaeyey eeta nosap ma tawak, diita nosapek tar ma riitaga no eechaba tawa. Eyey Yaka hevenek tawama mima yecha diita heven heechi ya saka ma riita tawa baga eechaba tawa.
49 Apa nota diita nosapek otiir maga eecha tawa. Wowak, nota eechaba hevenek tawa Ma riitabaga eecha siikiita.

50 Yaka kumwoy, ada kwona wocho: Maba omu, pi tawa boboy sii God riiti hevenek tawa kigdom iyarekasakech. Kwopa sii tawa boboy sii eechaba eechaba tak tawa eem sii iyarekasakech.
51 Na meeji. Ada kwona veenyi tawa boboy pochin bako. Komas nota eyey saka hakiitawak. Wowak, nota eyey dareboyenak, akar mabak kepik sokwakiita.
52 Mupugu piitanak, ameya, miy dumuchi hecha waga, nota dareboyenak, akar maba kepik sokwakiita. Mupugupi-itanak, har ma yen eechaba eechaba tak tawa maga siikiita. Nona dareboyechinyak, nota kepi siikiita.
53 Wowak, diita kwopa siitawa maba siina heechi eechaba eechaba tak tawa maban heechikiita. Kwopa sii tawa boboy sapa dareboyechi hevenek eechaba eechaba tak tawa boboyeban sapa ya. Ha tawa boboy sapa heechiniga hanan biish tawa boboyen sapa ya.
54 Wowak, kwopa sii tawa boboy ye eechaba eechaba tawa boboyen yanak, ha boboy sii hevenek tawa hanan biish tawa boboyen yanak, mashi keyir maji siipa siiken siikiita. Eecha wocho:
“Ha tawa boboy eeta pi hamar.
Siina dagiir poyer!”
55 “Ha boboy, kwoti hapaga tawa boboy siitak tawa?
Ha boboy, kwoti pishamanan ow poy siitawa
boboy siitak tawa?”

56 Kapasek boboy sii man otii kapa meeji tawa hapaga
boboyen ha tawa boboyen eena hato. Lo sii otiichichawak,
kapasek tawa boboy eeta hapaga siito.
57 Wowak, nota na God riitaban woshia ta. Noti Harapa
Ma, Jisas Kraist, riiti hapaga tawa boboyek nota eeka hapaga
siichi sitii ow anapi hamakiita!
58 Wowak, eeji yaka kumwoy kwo na hapaga siichi ta.
Opoche akiitanakech. Kwota hecho kwo Harapa riiti yon otii
tanak, kwo sobo siikasakech. Eena na hapaga siichi Harapa
Ma riiti yon otii ta.

16

MANI YAN HA TAWA MAJI

1 Ada diita ha tawa mani ya majin God riiti ma mima yenya
sawo mukuchik. Ada Galesia lotu ya tawa ma batawaga
kwota na eechaba otii ta.
2 Kwo yo otii tawey, mani yan ya tawey, eyey Sande kwota
na saniga saniga anadii nedii pochik ya tawa mani yan
kaw na yeechi kwoti akak he hehar na heechi ta. Wonyey,
ada komas yanak kwota mani yan kawka yaya yopo wuchi
yichickaskech.
3 Kwota na man hisiichi heechi tanak, ada komas yanak,
eeta ma yenya jeyn keyichi hanak, yecha Jerusalem akamak
yan ye ikiita.
4 Ada hiki ik otiiney, yecha adaka eecha ikiita.

POL RIITA KORIN AKAMAK HEECHI IKEN HIKIR

5 Ada i Masedonia nediik reekiichi i anapa kwotak iyareki-
ita. Ayo, ada Masedonia nosapek chishitakiita.
6 Inyak, kapo anapa kwotak eecha ameda siikiita. An
saka hechawak, kapo anapa kwotaka eecha tanak, uku
bor kapasek ya tawa nedii hamakiita. Komas ada akar
akamak iken otiiney, kwota napa ana kiyatayechi ye i nobok
heechinak anapa ikiita.
7 Kwo eecha hikitu kwona ada ya ameda hechi inyan
yuyato. Yaho. Harapa Ma rii ana eecha wonyey, anapa
kwotaka nokwapa nokwapa nedii tachi ikiita.
8 Ada Epesas akamak tanak, Pentikos, lotu yadii nedii,
yanak, anapa heechi ikiita.
9 Ana nubereja tagwa chirek, ada harapa yoka tawak, siika
kapo harapa watakiita. Wowak, nokwapa nokwapa ana ow
ana pichawa boboy tabato.
10 Timoti riita kwotaka yaney, kwo napa riina hehar otii
tanak, riipa kwotaka eecha eshar takiita. Rii Harapa Ma riiti
yon adaga eecha otiito.

11 Ma por rii opoche eecha hikitanakech rii kubuchey
boboy wuchi magarechichanakech. Yaho. Kwota na
riiti sugu wopun heharotiichi rii heechi i nobon na
mukuchinyak, rii sa awasen adak ya. An riina akar yaka
kumwoy yechaka eecha kowutu.
12 Ada kumwoy, Apolos, riiti yon maji bako. Ada riina
nokwapa nokwapa kiyapo majin bachirek, riita kwotak iken
otiiri, wochiri, apa rii i inyaka hikikasakech. Riita i nedii
taney, ii riipa ikiita.

AKAR MAJI TAWA

13 Kwo na hehar siitii kowu tanak, na hiki siitiichicha.
Kwota na hehar ma siiken tanak, na hapaga siichi ta.
14 Kwota eyey boboyen otii tawey, ii na rukusii tawa
boboyebak eeka otii ta.
15 Kwo Stepanas riiti magwi tawey, kwo hecho. Yecha
mapo Kristen Grik nosapek eyey siiri, worek, yecha hapaga
siichi God riiti ma mima yenya hehar kiyapo tar.
16 Ada kwona wohecho diita yikadey ma yenya kwo
mayama kuruk sii. Ma yechaka yo otii tawey, kiyataye
tawey, eena yenya na kuruk sii ta.
17 Stepanas, Fotyunetas, Akaikas ye adak yar. Yarek, ada
kwoya hikitu. Kwota adak ya nediikasakech. Yecha ana
kiyatayerek, wowak, kwo eeka adak yar.
18 Yecha kwona kiyapowuchicharega ana ye eechaba
kiyapowuchir. Yecha otii tawa abo siiti hin na yesokwa ta.
19 Esia lotu ya tawa ma yecha kwona woshiachiwak yawa.
Akwila, Priska, piiriita Kristen ma ye piiriiti akak ya yopo
wuchi yichawak, piiriita God riiti hik kwona woshiato.
20 Eyey Kristen yaka kumwoy ye kwona woshiabato.
Kwota ya yopo wuchi yinyey, ii na awasen awasen tapa
neekichi woshiata.
21 Ada Pol. Eeji tapak diita woshiatawa maji ada keyichi
hato.
22 Eeta ma por rii Harapa Ma riina rukusiinan siiney, rii sa
kapasek sii. Harapa Ma, na ya!
23 Harapa Ma Jisas riiti rukusii tawa boboy sii sa kwotaka
eecha sii.
24 Ada rukusii tawa boboy Jisas Kraist riiti nobok sa
kwotaka eecha sii.

2 KORIN
Pol Rii Korin Ma Yenya Komas Har Jey Maji

1 Ada Pol. Ada God riiti inyakak Kraist Jisas riiti aposel.
Ada eeji kumwoy, Timoti, riitaka diita jeyn keyichi Korinek
tawa Kristen ma mima yenya Grikek tawa Kristen lotuya
tawa ma mima yenya hato.
2 Noti Apoko God, noti Harapa Jisas Kraist piiriita rukusii
tawa boboyen inyaka eshar tawa boboyen kwon apa hakiita.

POL RIITA GOD RIINA WOSHIATO

3 Nota napa God riina, noti Harapa Jisas Kraist riiti Apoko
riina woshia ta. Rii eeta nona rukusiichi kiyatayi tawa Apoko
siiken.
4 Eyey nota nomoyatawa boboy mun kiyapowu tawa ma.
Riita nona kiyapowu tawey, nota eeta kiki sowak, no anadii
man eechaba kiyapowubakiita. God riita nona kiyatayi
tawabaga anadii man nota eechaba kiyatayebatakiita.
5 Nota Jisas Kraist riitaka nomoya kapa meeji tawa
boboyen kiyarebaga, nomoya tawa boboy notak yanak, Jisas
Kraist riita otiichiwak, noti inyaka wopu eshar kwoya hikitu.
6 Nota keena nomoya tawa boboyen kiyaney, ii eeta
kwoti inyaka wopu kepi taken kwona yesokwa yichi tawa
boboyen eena kiyato. Nona kiyapowu tawey, kwona eech-
aba kiyapowu bato. Hapaga tawaboboyen kwona ha tawak
kwo eeta kiki sowa nota kiya tawa kapa meeji tawa boboyen
kwopa eechaba kiyatakiita.
7 Nota hiki siitiichichu kwota hapaga siichi siitii taken.
Nota hikitu kwonoti nomoya tawa boboyen nota anapoy
kiyatawak, eechaba tanak, kwo eeta noti kwoya hiki tawa
boboyen nota yari, kwopa yabakiita.

8 Ayo, yaka kumwoy, nomoya tawa boboy nona Esia
nosapek nona yari, ada eena kwona kawka bato. Harapa
kapasek boboy mayaka ya nona dagiir poyerek, nota hapaka
siikasakech. No haken otiir.
9 Ayo, sugu wopu no eecha hiki tar, jas riita nota haken
wochir. Eecha otiiri diita boboy sii eeta nona mukuchir
noti hapa sakapa kiki siikiitawak. Yaho. Sii eeta nona
mukuchichu nota na God riiti hapaga boboyeban kowu ta.
Rii eeta ha tawa man awasen yeechi yesokwa tawa God.

10 Diita ha tawa boboy sii nona yari, sii ya nona dagiir
poyeken otiiri, God riita hechi nona awasen yeechi yesok-
war. Yesokwarega, komas riita kawka nona eechaba yesok-
wakiita. Ayo, nota eena riina hiki siitiichichu riipa nona
kawka yesokwa yichi takiita.
11 Kwota na nona kiyatayichi God riina maji ba tanak, God
riita nokwapa nokwapa nona ba tawa majin meejichi rii
nona otiichinyak, nona heharekiita. Wonyak, eyey ma mima
yepa eena hehar hikinak, God riina woshia takiita.

POL RII KORINYENYA WOSHEPIIKASAKECH

12 Nota diita nosapek chishi tarek, nota kwotaka yo
eecha otii tarek, God riita nona otiichicharek, nota noti
inyaka wopu, noti yon, no kwona geenyik kwodii wosiiken
mukuchicha. No God riiti misomak no otiitar. No nosapek
tawa hokwa sokwa tawa nobosaka sumowurek. Yaho. God
riita nona yeyada rukusii tarek, eena no otii tar. Otii tarek,
noti inyaka sokwa hiki tawak, no ragato.
13-14 Majiban eena kwota kadii hikiken, eena nota keyitu.
Akar keyikasakech. Ada gegiyato eeta boboyen kwo apa
ameda hiki tawey, kwo komas hehar hiki siitiichi. Wonyak,
Harapa Jisas riiti yana nediik nota kwona ragachinyak,
kwota nona eechaba ragachikiita.
15 Diita majin ada hiki siitiichirek, ada kwona i heken eena
sayar tar. Kwota upurus boboy kwona kiyatayeken eena ada
hiki tar.
16 Ada eecha hiki tar Masedonia nosapek ikenyanak, ada
kwona heniga ikiita. Hechi heechi ichi yanak, kwona kawka
hekiita. Ada Judia iken otiinak, kiyatayeken, kwona ya
hiniga maji baniga eena ad kwotak yaken hikitu.
17 Ada kwona he nobon otiiken yari, kapo eecha hiki
tar ada eeta inyaka akar akar hiki tawa ma. Kwo kapo
eecha hikitu ada nobon otiiken iri, ada kapo eeji inyakaban
sumowuchi otiitawak, ada eecha maji upurus wocho, “Ayo,
ayo, yaho, yaho.”
18 God riita omutiik tawak, ada kwona wokasakech: “Ayo”,
“Yaho.”
19 Ada, Silvenes, Timoti nota Jisas Kraist, God riiti Yikapwa,
riina kwona geenyik kwodii wor. Diita Jisas Kraist rii “Ayo”
wochi, “Biish” maji wokasakech. Yaho. Rii God riiti “Ayo”
Ma.
20 Jisas Kraist riita God riiti omutiiken maji “Ayo”
wochawa ma. Eena nota God riiti majin meeji tawak no Jisas
Kraist riiti hin habachieecha wocho: “Eeta omutiik.” Eecha
wochawak, no God riiti hin yesokwato.
21 God riita otiichirek, no hikitu no, kwotaka Jisas Kraist
riitabak chishitu. Riitaba nona yon hisiichi har.

22 God riita riiti hin notak keyir. Keyirek, rii Holi Spirit
nona har. Harek, apa no eena hiki siitiichichu no riiti
hadabas boboyen komas yakiita.

POL RII SAKA AMEYA YECHAK IREK

23 Ada God riiti hik ada bato. Riita eeji inyakan hecho!
Ada kwona nomoya tawa boboyen hanan yuyato eena Korin
akaman saka irek.
24 Nota kwota hiki siitiichiken eena woksakech. Yaho. Kwo
hapaga siichi hiki siitiichichu. Wowak, kwota kwoya hikiken
eena nota kwotaka yo chegiik otiito.

2

1 Ada hiki hamar anapa kwotak inyak ada kwona sakapa
otii inyakapwa hikikiitawak.
2 Yaho. Ada kwona otii bii nomoyaney, namapa eeji in-
yakan otiiniga kwoya woy hikikiita? Ada kwona otiichinyak
kwota bii nomo yaney, makasakech ana eeji bii otiichinyak,
ada kwoya woy hiki takiita.
3 Kwo ana kwoya woy hiki tawak, eena ada kwotaka inyan
yuyawa i bii nomoya tawa boboyen yanakech. Eetaban eena
ada mashi jey keyichi har. Adahecho an hikitu ada kwoya
woy hiki tawey, kwo eechaba kwoya woy hikibato.
4 Mashi ada kwona keyichi hari, eeji inyaka harapa
nomoya tarek, keyaniga keyir. Ada keyiri, saka kwotainyaka
kwotayeken eena keyirek. Yaho. Kwota ada kwona rukusii
tawa boboyen hebaken eena keyir.

KAPASEK OTII TAWA MAN NA AWASEN INYAKAPWA HIKI TA

5 Ma porrii eeta nomoya tawa boboyen akar man otiiyega,
rii saka ana otiichirek. Yaho. Kwona otiichir. Kapo
kaw kwona otiichir. Ada kwona harapa pi diima majin
bakasakech. Eena ada wocho.
6 Eeta ma rii mashi kapasek boboyen otiirek, nokwapa
nokwapa kwo riina pi hehar wosawori, eeta kiki sowa.
7 Kwota na akar boboyen riina otii. Na inyakapwa hikichi
abosuchi riina awasen kiyapo. Iipa harapa inyakapwa hiki
tawa boboy riina dagiir poyekiita.
8 Ada kwona wohecho eeta ma riina na mukuchi kwota
riin rukusiito.
9 Ada mashi kwona keyiri, ada kwona otii her. Ada kwota
otii tawa abon heken eena keyir. Kwo kapo eeji kujak ba
tawa majin sumowukiita. eena ada otii heken wocho.
10 Kwoma por rii riiti kapasek boboyen inyakapwa hikichi
abosuchiney, ada eechaba otiibakiita. ada diita ma riina
kwotay ada ma riiti kapasek boboyen abosuchinak, ada
Kraist riiti misomak kwona eechaba otii abosuchichu.

11 Gaba rii nona dagiir poyinakech eena nota eecha kepi otiito. Nota riita otii tawa nobon no he hamar.

POL RIITA TROAS AKAMAKTAREK, RI BII NOMO YATAR

12 Ada Troas akamak iyarerek, God riiti hadabas majin Kraist majin sawoken iyarerek, ada i her God rii yo otii nobon sayarechi hamar.

13 Iyarerek, eeji bii nomo yatar. Eeji kumwoy Taitas riina ansaka herek, eena bii nomo yatar. Worek, ada ma mima yenya woshi eechi heechi Masedonia nosapek ir.

GOD RIITI HAPAGA TAWA BOBOYEK APOSEL YE EEKA OW ANA PICHU

14 Ada God riina woshiato. Rii nona eechaba eechaba kiyatayeto. Nota Kraist riitaka tawak, no ow ana pichaweyn yeyada pichu. God riita nona otiichichawak, eyey ma yecha Kraist riiti hin meeji ye itawak, riiti maji kwowa ya tawa boboyega akar eemek i ye yato.

15 Ayo, nota kwowa ya tawa boboy eecha tawak, eeta Kraist riina heechi God riitak ichu. Eeta kwowa sii hevenek ichawa mak eeka ichu. Sii hi uwu eemek ichawa mak ibato.

16 Hi uwu tawa eemek ichawa ma ye eeta kwowan meejinak, ichawa ma ye eeta kwowan meejitanak, kwowa kepin meejitanak, ye eechaba eechaba takiita. Kapo nama eeta yon kiki siinak otiitakiita?

17 Nota tawey, no akar maga eecha takasakech. Ma kawye God riiti maji yeechi kapasek y yo eeka otii tawak, maji sii kubuchey siikiita. No saka yechaga eecha tawak. God riita nona hisiichirek, nota nagwa nagwa hikichi nobo kepin sumowuniga God riiti misomak Kraist riiti hin sawoto.

3

NOTA AKAR WOHOWUR MAJI WAKASA MA

1 Kapo nota noti hin tasiichi kawka yesokwatakiita? Kapo nota eecha anadii maga eecha tawey, kwo nona wohechawak, nota kwona jeyek mukuchichawak, akar ma ye noti hin yesokwato? Kapo ada kwona wohechawak, kwo ana jeyen hawak, eeji hin yesokwawak, ada akar man mukuchichu?

2 Eeta jeyen noti hin yesokwa tawey eeta kwota. Diita jey noti inyaka wopuk ekyichir. Keyir, nokwapa nokwapa ma yepa heechi kadiichi hikikiita.

3 Jisas riita diita jeyn keyiri sii eeta geenyek tawa. Rii keyiri, no heechirek ir. Diita jeyn rii sipiikwonak keyikasakech, papak keyikasakech. Yaho. Ma mima yechi inyaka wopuk eechaba eechaba tawa God riiti Spiritek eeka keyichir.

4 Kraist riita nona kiyatay tawak, nota God riitaka an-
abeyichi siitiitawak, nota diita majin bawa.
5 Ayo. Notaba saniga diita yikadey yo saka otiikiitawak.
God riita nona otii mukuchichawak, no eeka otiito.
6 Rii nona otiichicharek, apa no eeta kiki sowak, God riiti
wohowur akar maji kepin nopa keena siitii kowutu. Diita
akar wohowur akar maji kepin ma eeta keyi lo takasakech.
Spirit riiti boboy. Keyir lo maji ma yenya pi sowakwoto.
Spirit rii mesiik hatawa boboy.

7 Eeta lo majin siin papak keyichi har. Keyichi harek, God
riiti hadabas boboy sii geenyek sokwar. Sokwarek, Moses
riiti misaoma higa okworeechi ha ir. Worek, yaga eecha
buyatarek, Isrel ma ye riiti misoman eena saka hehar herek.
Wowak, eeta lo maji si yo man otii hakiita. Eecha tarek, God
riiti hadabas boboy loka eecha yar.
8 God riiti hadabas higa okworee tawa boboy loka eecha
tayega, Spiriten ha tawa yo, man hatawey, sii harapa had-
abas tawa. Rii eecha otii tawey, riiti hadabas boboy kepi
mayaka.
9 Eeta man dagiir poy tawa yo sii yari, God riiti hadabas
boboyek eeka tayega, man nagwa nagwa otii kepi sii tawa
yo sii ya tawak, God riiti hadabas boboy kepi mayaka eecha
tawa!
10 Ayo. God riiti hadabas yo mayaka sii apa tawey, otii
tawey, God riiti mashi tar higa okworee tawa yo siin saka
hewak.
11 Eeta mashi yo sii higa okworee tari, sii eeta hama tawey,
eeta eechaba eechaba tak tawa yo siiti yama eeta hadabas
boboy mayaka.

12 Nota Jisas riina hiki siitiichi kowu tawak, nota ana
beyichi siitiito.
13 Nota keena Moses riitaga takasakech. Rii siivatabi
misoman jirek, Isrel ma ye saka eeta misomak tar yama ha
icharin herek.
14 Worek, yecha abanachi saka herek. Apa yechi in-
yaka wopu eeta siivatabik gamu tawak, ye God riiti mashi
keyir maji kenyi tawak, ye omutiik maji saka hechawak
Ma rii Kraist riitaka eecha taney, eeta siivatabi sii riina
gamukasakech.
15 Apa Isrel ma ye Moses riiti lon kenyi tawak, mashi
siivatabi sii yechi inyaka wopun dasiipiito.
16 Ma por riita Harapa riina dareboyechi hewak, eeta
siivatabi siin kwoyava yato.
17 Diita majik “Harapa” rii eeta Spirit. Wowak, God riiti
Spirit rii ma por riitaka tawak, rii hogochichu.

18 Wowak, noti misoman boyek dasiipiikasakech? Wowak,
Harapa Ma riiti Spirit noti misomak ya tawak, mayi yepaga
heechawak nota yeechi anadii man mukuchichu. Nota
eechaba eechaba hadabas boboy mayaka yato. Ya tawak,
eeta nona dareboyet. Dareboye tawak, nota hadabas boboy
mayaka eechaba eechaba ya tawak, nop sokwa riita baga
eecha siikiita. Harapa Ma rii eeta Spirit eena eecha otiito.

4

APOSEL YE EETA NOSAP AWOGA EECHA TAWA

1 God riita nona rukusii tarek, eena riita diita yon nona
har. Harek, eena no eeta yon heechikasakech.
2 Yaho. Nota veenyi tawa kapasek otiitawa boboyen nota
magiirechi hamar. No woshepii tawa nobok chishiksakech.
No God riiti majin dareboyechi bakasakech. Yaho. Nota
geenyik maji siikenen siitii kwodii wochawak, kapo eyey ma
yecha keen inyak hikikiita. Wonyak, no God riiti misomak
yo otii tawak yepa hekiita. Yepa henyak, ye kapo noti majin
inyaka kwoya hiki takiita. Eena eecha otiito.
3 Diita maji kepin no sawo tawey, siin veenyiney, kapasek
nobok ichawa ma yenya eeta veenyi siikiiniito.
4 Diita nosapek tawak kapasek otii tawa god riita ma
yechi inyaka wopuotii niyiki gamutawak, eena saka hiki
siitiichichawak. God riiti hadabas maji, haba yamaga tawey,
nobon dasiipiito. Kraist rii Godega tawak, rii habaga tawak,
okworeechichawak, riiti hadabas boboy, hadabas maji sii
eeta mak yato. Eena Gaba riinobon dasiipiiken, otiito.
5 Nota moti majin kwodii wokasakech. Yaho. Nota kwodii
wochawey, Jisas Kraist rii eeta Harapa Ma. Nota Kraist riiti
hik eeta kwoti yo otii wakasa ma tawa.
6 God rii eecha wor: “Niyiki tawa eemek haba sii eeka
okworeekiita.” Diita God riita otiichicharek, eeta haba noti
sugu wopuk okworeeto. Okworee tawak, diita haba sii God
riiti hadabas boboyen mukuchichawak, nota eena Kraist riiti
misoman hecho.
7 Wowak, nota diita hadabas boboy kepika tawey, no
nosap awo tawaga eecha tawa. Tawak, eecha mukuchichu
eeta howuk tawa hapaga boboy eeta God riitiboboy,
notikasakech.
8 Eyey eemektawey, nomo ya tawa boboy notak ya tawey,
wowak, nona saka heechitawak.
9 Eeta ma ye nona kapasek otiiken kikir chishi tawey, God
rii nona heechikasakech. Ye nona pichawak, saka tawey, no
kapasek siikasakech.
10 Eechaba eechaba nedii nota Jisas riiti har maban yeechi
chishi tawak, no eecha hikitu no maba habar. Nota Jisas riiti

hapaga tawa mesiiken noti hak tawa mabak mukuchiken
eena eecha otiito.
11 Eechaba eechaba nota chishi tawey, Jisas riiti hik no
haken otiito. Jisas riiti hapaga tawa mesiiken noti hak tawa
mabak mukuchiken eena eecha otiito.
12 Haken otii tawa boboy sii noti inyakak yo otiito. Wowak,
eechaba eechaba tak tawa boboy sii kwoti inyakak eeka
otiito.
13 Mashi keyir maji eecha wocho: “Ada hiki siitiichicharek,
eena ada bar.” Hikisiitiichichawa spirit riita notaka eecha
tawak, no siitiichiba tawey, no babato.
14 No hikitu God riipa Harapa Jisas riina yeechi awasen
yesokwarega, rii nona riitaka eechaba yesokwabakiita.
Wonyak, nota kwotaka riitaka eecha yopo wuchi yikiita.
15 Diita eyey boboy ye sokwa tawey, kwona kiyatayeken
eena sokwato. Wowak, God riiti rukusii tawa boboy, sii mak i
yo yatanak, kawka nokwapa nokwapa ma mima ye God riina
woshia tanak, riina maji ba tanak, God riiti hin yesokwa
takiita.

NOMOYA HIKI TAWA BOBOY SIIPA GOD RIITI HADABAS BOBOYEN GEENYIK YESOKWAKIITA

16 Eena nota diita yon heechikasakech. Ayo, noti maba
sii kapasek siik otiito. Wowak, noti spirit eechaba eechaba
nedii sii akar kepi sokwato.
17 Eeta nomoya tawa boboy siipa notak ya ameda siikiita.
Siipa yo otiiniga hadabas boboyen notak eecha yesokwaki-
ita. Yesokwanak, komas kata nomoya tawa boboy siina
henyey, nopa siina kubuchey boboy hekiita.
18 Wowak, eeta boboyen noti miy hechawey, no saka
he siitiichichawak. Yaho. Eeta boboyen noti miy saka
hechawak, diina no he siitiichichu. Miyik hechawa boboy
sii eeta ameda nedii tawa. Miyik henyan biish tawa boboy
siita eeta eechaba eechaba takiita.

5

APOSEL YECHI HIKI SIITIICHICHAWA BOBOY SII EYEY MAN OTII HAPAGA SII

1 No eecha hikitu: Diita nosapek tawa maba akaga tawey,
no chishi tawey, eeta aka siin diigii rabonak, God riipa nona
hevenek tawa aka kepin otiichikiita. Riita otiichinga aka
siipa eechaba eechaba tak tawa aka.
2-3 Apa no diita akak tawey, no visuwutu. Noti hevenek
tawa aka siina nota yaken gegiya tawey, siita ya nona
siivataibyega eecha ruwuken. Ruwunak, nota biish shebo
shebo maba sobo takasakech.
4 Ayo, nota diita nosapek tawa mabaka eecha tawak, nota
nomoya tawak, no visuwutu. No diita nosapek tawa maban

heechiken hikikasakech. No howuk tawa maban ruwuken gegiyato. Ruwunak, noti kwopa sii tawa maban eechaba eechaba tak tawa boboy sii eena a hama seechikiita.

5 God riita Holi Spiriten nona ha tarek, nona eechaba eechaba bobyen sayarechir. Worek, rii nona mukuchir riiti hadabas boboy kepin nona komas hakaiita.

6 Eecha tawak, noti sugu wopu eena anabeyitu. No hikitu noti maba sii eeta noti akaga eecha tawak, no Harapa Ma riiti akamak yikasakech.

7 Yaho. Apa nota diita nosapek chishi tawak, no hiki siitiichichu. No riina hekasakech.

8 No wugu wopu eena anabeyitu. Anabeyi tawey, no diita maban heechiken gegiya tawey, no Harapa Ma riiti eemek iken hikitu.

9 Wowak, no diita nosapek taney, riiti eemek taney, nota Jisas riita inyaka kowya hiki taken, eena gegiyato.

10 Eyey ma ye sa i Kraist riiti misomak siitiinak, riipa anasakiita. Wonyak, yecha otii tar yo woyek yepa yan eecha yakiita. Rii kapasek yon riiti mabak otii tari, rii kapasek yan yakiita. Rii kepi yon riiti mabak otii tari, rii ya kepin yakiita.

MA YECHI YON OTIICHINYAK SA GOD RIITI INYAKABAK CHEGIIK SII

11 No hikitu Harapa Ma riina akii tawa boboyen. Eena nota ma yechi inyakan dareboyenak, ye sa hiki siitiichi. God riita nona he hamato. Wowak, ada gegiyato kwota ana eechaba hecho.

12 Nota kawka kwona noti hin yesokwachikasakech. Yaho. No kwona maji kawen hanak, kwota na nona hehar hiki ta. Wowak, kwopa nona ragiichikiita. Wonyak, kwopa kiki sowa kwo hin mayama ragii tawa man, awasen bakiita. Diita yikadey ma sugu wopun hechiniga bakasakech.

13 No kapo hikisha taney, eeta God riiti hik hikishato. No kapo nagwa nagwa hiki taney, kwoti hik kiyatayeken, eena no nagwa nagwa hikitu.

14 Kraist riiti rukusii tawa boboy siita nona siitii kowu tawak, eena no yo otiito. Apa no hikitu ma por rii eyey ma yechi kapasek boboyen hachir. Hachirek, eyey ma ye eeta riitaka eecha habar. Eena Kraist riiti rukusii boboy sii nona siitii kowutu.

15 Diika tawa ma ye saka yechi noboban sumowuken, eena Kraist riita eena harek. Rii harek, God riita ma miman kiyatayechichaken riina yesokwa yichirek, eena ma yecha sa riiti hik chishi tanak, riina sumowutu.

16 Eecha tawak, apa no kawka mashi ma yechi nobok ma yenya apo diigii hekasakech. Mashi no eecha tarek, Kraist

riiti hin nota ma yechi nobok apo diigii hecharek, apa no
saka eecha otii tawak.
17 Ma por rii i Kraist riitaka eecha bogiiney, riipa akar kepi
siikiita. Mashi boboy siin kwoyava yichiwak, rii eeta akar
sowa.
18 God riitaba diita boboy yechi mu. Mashi nota riitaka
yabu pi ma tarek, apa riita Kraist riitaka nona otiiniga no
eeta sugu wopu podatebak siir. Worek, rii yon nona har.
Harek, nota otiichichawak, akar ma yechaka Kraist riiti
nareboy siikiita.
19 Nota sawo tawa maji sii diitata: God riita Kraist ri-
iti nobok riita mayama nokwapa nokwapa maka nareboy
siiken eena otiir. Mashi ma yecha kapasek boboy otii
tarin, God riita eena kawka hikikasakech. Wowak, riita
maji kepin nona harek, apa no hikitu eeta nobok riita yen
otiichichawak, ye riitaka nareboy siito.
20 Eena nota Kraist riiti kujan yeechi sawoto. Sawo tawak,
God riitaba noti kujan eyey man uwato: “Kraist riiti hik
nota woyasachiyasato: God riina na heechinak, riita sa kwoti
inyakan dareboyenak, yabu pichawa ma nobo na heechinak,
kwota God riitaka podatebak sii.”
21 Diita ma rii kapasek boboyen otii makasakech. Noti
kapasek boboyen God riita yeechi riiti mabak yichirek, rii
kapasek boboy tawa maga eecha siir. Wowak, apa nota God
riiti nagwa nagwa tawa ma Kraist riitaka eecha siiken eena
otiir.

6

EYEY APOSEL YE EETA YON HARAPA NOMOYA TAR

1 Nota God riitaka yo eecha otii tawak, no kwona woy-
asachinyasato: kwo God riiti rukusii tawa boboyen yatarin
opoche biish neekitanakech.
2 God riiti maji na meeji:
“Kepi tawa nediik kwota barmajin ada meejito.
Yesokwa yichik tawa nediik ada kwona kiyatayetar.”
Na meeji: Apa diita nedii eeta God riiti hadabas boboyen
ya nedii. Apaeeta man yesokwa yichi tawa nedii!
3 No yuyato anadii mak noti yon wosoboyenan, eena no
saka ma yechi hiki tawa nobon otii kapasek siitawak.
4 Yaho. No God riiti yon otii tawa wakasa ma tawak,
nota oboy kepiban mukuchichawak, eena kapasek boboy sii
nomoya tawa boboy sii otii hechawa boboy sii notaka ya
tawak, no eena nomoyeechi heechinak, sakakasakech.
5 Ye non pichawak, pokii jichu. Yabu pi ma ye nona kikir
uwa kikireto. No harapa yon otiito. No hehar wakasakech.
No eechabak haniga tawa.

6 No eechaba eechaba apoma tawa boboy kepin hokwa
sokwa tawa boboyen eena neekitu. No ow ameya oti-
ikasakech. No eyey man hehareto. No Holi Spirit hapaga
bobyeka eecha tawa. No rukusii tawa boboyen heharsawo
mukuchichu.
7 No maji siikenhen geenyek kwodii wocho. No God riiti
yon riiti hapaga tawa boboyek eeka otiito. Nagwa nagwa
kepi otii tawa boboy eeta noti yabu. Diina nota yeechiniga
akar man pikiita. Akar ma ye nona pinyey nota diina yeechi
eeka awasen pikiita.
8 Ma kaw ye noti hin yesokwa tawak, kaw ye noti hin dagiir
poyetu. Ma kaw ye nona magiir chichawak, kaw ye noti yon
maji kepi bato. Ye eecha hikitu no woshepii tawa ma. Yaho.
No maji siikeneban ba tawa ma.
9 Ma kaw ye nona hekasakech. Wowak, nokwapa ma ye
nona hecho. Nota hak otii maga eecha tawey, wowak, kwo
hecho no eechaba tawa. God riita nona kapa meeji tawa
boboyen ha tawey, ii nona nagwa nagwa eecha otii tawa, no
hakasakech.
10 Nota eechaba inyaka nomoya tawey, wowak ii nota
kwoya hikitu. No kiiriisiiposii maga eecha tawey, wowak
nota akar man nokwapa nokwapa boboyen kiyatayeto. Nota
diita nosap tawa boboyen neekinan biish tawa maga tawey,
wowak, nota eyey boboyen neekitu.
11 Kwota Korin ma kwona wocho: Nota kwona geenyik
kwodii wo mukuchichar. Noti sugu wopu eyey kwotaban
hatar.
12 No noti sugu wopun egesiikasakech. Yaho. Kwota
keena kwoti biin nona egesii tarek, kwo nota bii podatebak
takiisakech.
13 Apa ada kwona apoko riita yikapwan wochawaga eecha
wocho: Nota kwona otii tawa aboga kwo na nona eechaba
otiita. Kwoti sugu wopun na tagwa seechi!

KWOTAKA NOTAKA EETA HOLI AKA

14 Kwo opoche hiki siitiichinyan biish tawa ma yechaka
eecha bogiichi mesh mesh chishitanakech. Yaho. Kapasek
boboy siitaka kepi tawa boboy siitaka piir yo chegiik oti-
ikasakech. Boyega yamaka niyika kiki takiita?
15 Boyega Kraist rii Gaba riitaka inyaka kikibak takiita?
Boyega Jisas riina hiki siitiichichawa ma riitaka hiki siiti-
ichinyan biish tawa ma riitaka piiri sugu wopu podatebak
tawa?
16 Boyega nota God riiti holi akan Gaba yechi akaka
eecha heechikiita? Kwota hecho nota eeta God riiti eechaba
eechaba tak tawa holi aka. Mashi God riita eecha wor:
“Anapa yechaka eecha tanak,

Yechi nediik chishitakiita.
Wonyak, ada yechi God siinak,
yepa eeji ma mima siikiita.”

17 Harapa rii kawka eecha wor:
“Kwo yenya na heechi sokwa akar eemek saniga sii.
Kwo keha tawa boboyen na heechi.
Heechinak, ada kwona yakiita.
18 Anapa diika kwoti Apoko tanak,
kwopa eeji ma mima yikapwaga eecha siikiita.
Harapa Hisaw Mayaka God rii eecha wocho.”

7

1 Eeji yaka kumwoy, God riita mashi nona wotar yar maji notaban wo teechirek yar. Eena nota na noti eyey maban otiikeha tawa boboyen na kayek heechinak, nota apoma kepi siikiita. Nota na God riina akii tanak, no holi ma siikiita.

KORIN MA YE YECHI INYAKA DAREBOYEREK, PO RII INYAKA KWOYA HIKIR

2 Kwota kwoti inyaka wo tagwachi nona heechi. No ma poren kapasek otii nediikasakech. No ma poren kapasek otiikasakech. No saka ma poren woshepiichi riiti boboyen sobo woshi yatawak.

3 Ada kwona ba diimakasakech. Yaho. Ada eecha wor nota kwona rukusiito. Rukusii tawak, kwota hak otiiney, nota keena kwotaka eecha hakiita. Kwota sobo taney, no eechaba kwotaka sobo takiita.

4 Ada kwona geenyik kwodii wocho: Ada kwona kwoya he ragachichu. Eeji bii nomoya tawa nedii ada kwona hiki tawak, ada anabeyichi siitiichi kwoya hikitu.

5 Ayo, nota Masedonia nosapek iyayari, no saka yi hapakarek. Yaho. Nokwapa nokwapa nomoya tawa boboy notabak yar. Nota akar man ow maji batarek, inyaka sii akii tar.

6 Wowak, ma bii nomoya taweyn God riita otiiniga bii eshar tawa. God riita Taitas riina heechirek yar. Heechirek, yarek, notabii eeta kwoya hikir.

7 Rii yarek, ana kiyapochir. Ada riiti maji meejibari, sii eeji bii otii hageyegar. Rii eecha wor kwota riina kiyapowu tar. Rii eecha wobar kwota eeji misoman heken gegiyarek, kwota adaka eecha taken eena hiki tar. Ada eena meejirek, ada kawka kwoya hiki tar.

8 Ada hikitu. eeji jey sii kwoti inyaka wopun i kapasek otiir. Otiirek, worek siikayek sii! Ada kwona inyakapwa hikikasakech. Yaho. Mashi an bii nomoya tar. Apa biish. Ada hiki tar eeta jey sii i kwona ameda kada nedii kwona i otii nomoyar.

9 Apa ada kwoya hikitu. Apa ada kwoya hiki tawey, kwoti
bii nomoya tawa boboyen kwoya hikikasakech. Yaho. Kwota
inyaka dareboyerin eena ada kwoya hikitu. Ada hikitu bii
nomoya tawa boboy God riita har. Harek, eeta boboy sii
kwona kaw kapasek otiikasakech.
10 Yaho. Nomoya tawa boboyen God riita otii tawak, nota
eeka inyaka dareboyeto. Eeta yikadey nobok God riita nona
awasen yato. Eena no opoche God riita otii nomoya tawa
bobyen hiki tanakech. Wowak, diita nosap sii otiiniga bii
nomoya tawa boboy sii ha nobon takiita.
11 Kwota na hiki ta: God riita kwona ha tar bii nomoya
tawa boboy sii kwona otiirek, inyaka hikirek, kwo yo otiir.
Sii otiiniga wohegi yarek, eeta mukuchichu kwo sokwa
kwoti inyaka eeta kepi wey siir. Sii inyaka henoko otii tawa
boboyen mukuchichu. Eeta mukuchichu kwo eena God riina
akiito. Kwoti inyaka nona heken keyatar. Wowak, kwota
kwona kapasek otii tar ma riina pichiniga hehar hamar.
Kwo eeta eyey yo otiitarekkwo kepi otiitar. Wowak, kwo
kapasek boboyeka takasakech.
12 Ayo, mashi ada diita jeyen kwona keyichir. Ada diita jey
keyiri, man kapasek otiir ma riiti hin saka keyirek, eeta ma
riina kapasek otiirin riina keyibakasakech. Akar boboy eeta
tawey, eena ada kwona keyir. Kwota nona God riiti misomak
rukusii tawa boboyen kwona mukuchiken eena ada keyir.
13 Kwota eecha otii tawa boboyen no herek, sugunoti
wopun otii kwoya hikitar.

Noti sugu wopu eshartawey, sii eechaba tawak, nota eena
kwoya woy hikitu. Kwo Taitas riiti spiriten otiiniga yi
hapakarek, rii eechaba kwona kwoya hikitu. Nota eena
herek, no eechaba kwoya hikitu.
14 Mashi ada kwota otiir boboyen riina geenyek yesokwa
mukuchir. Ayo, worek, ada eeji majin hiibiya yakasakech.
Eyey maji nota kwona wochawey, eeta siiken. Eechaba
tawak, nota kwoti hin Taitas riitaka yesokwarek, sii eeta
geenyi woyek siir.
15 Taitas rii kwotak iyarerek, kwo akii nubu nubuchi riina
komas yarek, kwo riiti majin sumowur. Rii eena eechaba
hikitarek riiti inyaka rukusii tawa boboy sii kwona kawka
kiyatayeken sokwato.
16 Apa ada hiki siitichichu kwopa eechaba eechaba hiki
siitiichichakiita. Eena ada kwoya hikitu.

8

KRISTEN YAKA KUMWOYEN KIYATAY TAWA ABO

1 Nota kwota hikiken eena wocho God riiti rukusii tawa
boboy sii Masedonia nosapek tawa Kristen mak yesokwato.
2 Harapa nomo yechak ichawey, yechi sugu wopu eena
otii otii hechar. Yekiiriisiiposii ma tarek, ye harapa kwoya
hikitarek, ye anadii man rukusii tarek, ye mani yan harapa
ya yopo yichi har.
3 Ada kwona wocho: Ye yechi inyaka saniga saniga hikichi
eeta moni yan yopoyichir. Ma ya harapa tari, rii harapa siina
hari, ye anadii andiika eechahar.
4 Ye eechaba eechaba uwatar nota yenya kiyatayenak
yechi yaya yopohichi tawa boboyen akar man yecha kiy-
atayebateken. God riiti ma miman.
5 Yecha otiitar abosii nota hiki tarin, dagiir poyer. Mapo
yecha mayama Harapa Ma riina har. Harek, ye God riiti hiki
tawa nobo sumowu tarek, yecha mayama nona eechaba har.
6 Eena nota Taitas riiti inyakan tagwarek, riita tasiir yo
rukusii tawa boboy sii i kwoti nediik hamaken otiikiita.
7 Kwo eyey boboy otii tawey, eeta kepi boboy siiken. Kwo
Jisas riina hiki siitiichichawey, maji sawo tawey, harapa
hokwa sokwa boboy tawey, akar man kiyatayeken tawey,
nona rukusii tawey, ii kwo harapa yo otiito. Eecha otii
tawak, apa na kwota rukusiiniga ha tawa boboyen eecha na
otii ta.
8 Ada kwona o majin hakasakech. Yaho. Ma kaw ye akar
man kiyatay taweyn, ada kwona mukuchiwey, ada kwoti
rukusii tawa boboyen ada heken, eena ada kwona bato.
9 Noti Harapa Ma, Jisas Kraist, riita rukusii tawa boboyen
kwo her. Ayo. Rii boboy nokwapa nokwapa tari, rii mayama
otiirek, rii eeta sokwa kwoti hik kubuchey ma siir. Rii eecha
otiiniga kubuchey ma icahawa nobok siirek, wowak, apa
kwota nokwapa nokwapa boboy hadabas sagiika eechaba
siikiita.
10-11 Ada kwona eeji inyakak tawa majin kwona
mukuchichu: Mashi sukwiya pochik diita yon kwo otiiri,
apa na eena otii hama. Kwota mapo diita yikadey yo eena
hikichi tasiir. Kwo mashi diita yon ameya hikichi tasiirin
kwo na eechaba eena ameya otii hama. Kwo diita yon mashi
otiiken hikiri, apa eechaba na ameya hikichi hama seechi.
Boy tawey, na otii!
12 Ma rii boboyen haken gegiya tawey, eeta yikadey
boboyen God riipa eena yakiita. God rii hecho eeta ma rii
eyey nokwapa boboyeka eecha tawey, eeta ma rii inyaka
kepi hikichi hak otiiney, God riipa yakiita. Rii boboy
doponan biish taweyn, riipa eechaba otiikiita.
13-14 Ada saka akar ma yo eshar heechi kwona nomoya
tawa yon ha tawak. Wowak, kwo nokwapa nokwapa

boboyeka tawey, eeta kepi anadii ma ye dopo taweyn na kiyatay. Wowak, komas, kwota dopo tanak, anadii ma yecha nokwapa tanak, ye kwona kiyatayekiita. Eeta yikadey boboy siipa kwo yechaka eecha kiki siikiita.

15 Mashi keyir maji eecha wocho: “Ma ye aboboyen harapa yari, ye harapa takasakech. Ma ye karakada aboboyen yari, ye kawka dopokasakech.”

YO OTII WAKASA MA KAW YEPA KORIN AKAMAK IYAREKIITA

16 No Godriina woshiato. Riita Taitas riina otiichirek, no kwona kiyatayeken gegiya tawaga, rii eechaba gegiyato!

17 Ayo. Rii noti majin sumowutu. Wowak, rii eechaba eeta yon otiibaken gegiya tarek, rii sanig hikichi kwotak ir.

18 No kumwoy por heechinak, riitakaeecha iken hikitu. Eyeyllotu ya tawa eem eeta kumwoy rii God riiti hadabas majin kwodii wocho. Rii kwodii wochawa hik eecha tawa.

19 Ada majikaw bak: Lotu ya tawa ma ye riina hisiirek, rii notaka eecha chishi tawak, nota God riiti rukusii tawa yon Harapa riiti hadabas boboyen mukuchichu. Nota ma yenya kiyatayeken eena mukuchichu.

20 God riita nona boboy kepin hari, nota na eeka eshar hehar na chishi ta. Iipa akar ma yepa nona maji kasasek bakiita.

21 Nota na hiki tawey, kepi weyiban hikichi otii ta. God riiti misomak, ma yechi misomak, eeka na eecha otii ta.

22 Nota noti kumwoyen wo heechinak, riitaka eecha ikiita. No nokwapa nokwapa nedii otii otii heri, rii hapaga siichi anabeyichi nona kiyatayeke notii tar. Aparii hiki siitiichichu kwota God riiti harapa yo otiitaken, eena rii way kwona kiyatayeken ik otiito.

23 Taitas yo majin an bako: Rii eeta eeji nareboy kepi tawak, sicha yo mesh meshotii tawa ma. Noti kumwoy piiriina kwo napa eecha hiki piir otu ya tawa ma yechi yo otii tawa ma. Tawak, piir Kraist riiti hin yesokwato.

24 Kwota na kwoti rukusii tawa boboyen yenya na mukuchicha. Yepa eeta kwoti yo mun hechi kwoya hikinak, otu ya tawa ma yepa hekiita nota kwoti hin yesokwa tawey, nota hehar otiito.

9

KRISTEN KIYATAY TAWAYAN MAJI

1 Kwo God riiti ma miman kiyatay tawa ya God riina ha tawey, boyewak ada diita maji kawka bak?

2 Ada hecho kwota kiyatayebaken, eena ad kwoti hin Masedonia ma yenya yesokwachir. Ada mashi eecha wor: “Akar

sukwiya pochik Akaia ma ye yan kiyatayeken sayarer.”
Kwota yon yesokwa tawa mu sii eeta Masedonia ma yechi
inyakan tagwa powur.
3 Ada kwoti hin mayama yesokwanak, opoche ada bar maji
shebo shebo majiga heechitanakech. Wowak, ada yenya
worebag, kwopa sayaretakiita. Eena ada diita kumwoy
yenya heechinak, kwotak ikiita.
4 No kwota otii tawa abon hiki siitiichibato. Eena ada
wocho Masedonia ma kawka yepa adaka eecha yanak,
kwota otii tawa tobon henyak, kwopa hiibiya yanak, anapa
hiibiya yabakiita!
5 Eenaada diita kumwoyen wohegiya heechinak, mapo i
kwona wonyak, kwota mashi hak wotar yan sayaretakiita.
Wonyak, ada iyarenak, adapa yan yeechi ye ikiita. Wonyak,
kwo eecha otiiney, ii eeta mukuchichu kwodiita yan hatari,
kwoti inyaka wopu hikisiitiichicharek eena kwo har. Saka
kwona hegiyarek, eena harek.
6 Kwota na diina hiki ta: ma ye karakada aboboyen
chinyey, iipa karakadaba yakiita. Harapa aboboyen chinyey,
riipa harapa aboboyen awasenyakiita.
7 Kwo por saniga saniga na inyakak hikichiniga ha.
Opoche inyaka kwotay hikichi hatanakech. Opoche eecha
hikitanakech hegiya tawak, eena hato. Eeta ma rii kwoya
hikiniga ameya hatawey, God riita riina rukusiito.
8 God riita eeta kiki sowa riipa kwona rukusii tawa
boboyen hanak, kwo kwoti boboy sagii nokwapa nokwapa
tanak, kwota eeta kiki siikiita nokwapa nokwapa yo kepin
ha pwoy pakatakiita.
9 Mashi keyir majir eecha wocho:
“Diita ma rii boboyen rabo ya payechiniga,
rii kiiriisiiposii tawaman eena hato.
Riiti nagwa nagwa otii tawa boboy siipa riitaka
eechaba eechaba takiita.”
10 God riita aboboyen siiken chichawa boboyen ha tawak,
rii aboboyen habato. Kwota nagwa nagwa otiitaney, hak
otiiney, God riipa eyey chichawa siiken kwona hanak, kwo
chichanak, rii otiichinyak, kepi sokwanak, kwo nokwapa
nokwapa sagiin yakiita.
11 Riipa otiichinyak, kwo nokwapa nokwapa boboy sagiika
siinak, kwo eeka kiki siinak, kwo nokwapa nokwapa anadii
man hatakiita. Wonyak, nokwapa nokwapa ma ye notaka
God riina woshia takiita.
12 Kwo eecha otii tanak, God riiti ma mima yecha dopo
tawa boboyen kiyatay tanak, ye kiki siinak, ye God riina
eechaba harapa woshiaba takiita.

13 Eeta yo kwota yaka kumwoyen kiyatay tawey, siipa
geenyik sokwakiita. Wonyak, yaka kumwoy hikikiita: Kwo
God riiti majin hehar sumowu tawak, Kraist riiti hadabas
majin sawoto. Yepa kwota yenya ha tawa boboyen hechi
anadii man ha tawa boboyen hechi wonyak, yepa God riiti
hin yesokwa takiita.
14 Wonyak, yepa hikikiita God riiti rukusii tawa boboy
kwotaka eecha harapa tawa. Wonyak, yepa kwona God riina
maji ba takiita. Yepa kwona rukusii takiita.
15 God riita nona ha tawa boboyen eena nota saka kiki
siinak maji bak wonyak. Riina na woshia ta.

10

POL RII APOSEL YENYA DAGIIR POY MAJI KAPASEK BARIN RII EENA AWASEN BAR

1 Ada Pol, an kwoti inyakan tagwanak, Kraist eshar tawa
nobon hehar tawa nobon na he. Ma kaw ye eecha hikitu:
Pol rii notaka bana tawey, ii riieshar majik bato. Rii yapak i
sowey, ii rii harapa majik uwa bato.
2 Ada kwona woyasaya chiyasa hecho: Ada kwotak yanak,
kwo na ow poy siita. Ada kwona woyasaya chiyasa hecho:
Ada kwotak yanak, kwo na ow poy sii ta. Ada kwotak yaney,
hapaga majin banan yuyato. Wowak, ma kaw ye eecha
hikitu ada diita nosapek tawa nobok chishitu. Eecha hiki
tawey, ada yenya harapa majika eecha tawa.
3 Ayo. Nota diita nosapek tawa. No tawak, no saka nosap
tawa ow anapichawak. Yaho.
4 Eyey ow ana pichawa boboy noti neeki tawey, sii nosapek
tawa boboyekasakech. Yaho. Nota neeki tawa yabu eeta God
riiti hapaga tawa yabu. No neekichi sheji hapaga taweyn
reekichi ikiita.
5 Nota yecha woshepii majin yareekito. Eeta boboy sii
diitanosapek harapa howu tawey, sii God riina hikichi
hokwa sokwa nobo eena dasiipiitawey, eena nota diigii
poyetu. No ma yechi inyaka wopun hehar poko jichawak,
otiichichawak, ye Kraist riiti nobon sumowutu.
6 Kwoti noti majin hehar meejichi sumowu hamanak,
anapa God riiti nobon nasawoytawa ma yen pichiniga
heharekiita.
7 Kwo eeta boboy kwoti miyik hechawey, na hehar he
siitiichi. Ma por rii kwoti nediik tanak eecha wonyey, “An
Kraist sumowu tawa ma?” Wonyey, ii riisa mayama eecha
hiki ta: No eechaba tawa.
8 Harapa rii nona siitii kowu tawa boboyen otii hapaga sii
tak. Ii kwona kapasek otiikasakech. Ada diita yon eeji hin
mayama yesokwa taney, ada eena hiibiya yakasakech.

9 Ada yuyato kwota keyichi ha tawa jeyn hechi akii in-
yakan hikinakech.
10 Ma por rii kapo eecha wocho: “Rii jey sii eeta nomoya
tawak, maji hapagaka tawa jey. Wowak, riimabaka notaka
tawey, rii arobaro ma tawak, ri maji eeta kubuchey maji.”
11 Eeta yikadey ma riisa hiki: Ada jeyek keyichi hawa maji
sii eeta ada kwotak yanak, bana majibaga eecha tawa.
12 Diita yikadey ma ye yechi hin mayama yesokwa yichi
tawak, ye hikishato. Diita yikadey ma ye yecha otiitawa
boboyen homochi hecho. Yecha yechaba yech anasa he-
cho. Yecha otii tawey, nopa saka noti boboy kadiichi yechi
boboyeka eecha kadiikiitawak. Yaho. Nopa saka yechabaga
eecha siikii tawak.
13 Wowak, nota noti hin yesokwa tawey, opoche no harapa
yesokwatanakech. God riita kubu rabochir. Nota eeta woyek
yesokwa takiita. Nota diita kubu God riita rabor woyek, no
sumowu i yo kwotaka eecha otiito.
14 Kwo eeta diita kubu rabor wok tawak, nota kwotak
yarek, no saka hapoyediichi sabak iyarerek. Eeta nedii nota
Kraist riiti hadabas maji mapo kwotak yayar.
15 Wowak, nota saka God riita rabor kubun hapoyediichi-
akar ma yecha otiir yo hin saka yesokwa tawak. Yaho. Nota
gegiyato kwoti inyaka hiki siitiichichawa boboy siipa harapa
siinak, nopa kwoti nediik kwotaka kawka harapa yo otii
takiita. Wonyak, nopa eeta God riita kubu rabor wowoyek
no yo iibak otiitakiita.
16 Wonyak, nopa God riiti hadabas maji akar akama kwoti
kumakinyik tawey eena sawotakiita. Nopa otii tanak, nopa
saka akar ma yecha otiir yon hapoyediichiniga nota noti hin
sobo yesokwakasakech.
17 Wowak, mashi keyir maji eecha wocho: “Ma por rii
boboy hin yesokwak otiiney, ii sa Harapa riita otiir boboy
yechi hin yesokwa.”
18 Wowak, eeta ma riita riiti hin mayama yesokwa taney,
riipa God ri misoma hikasakech. Yaho. God riita ma por
riiti hin yesokwaney, eeta ma riitaba eeta harapa hika eecha
siikiita.

11

POL RIITA WOSHEPII TAWA APOSEL MAJIN BAR

1 Ada gegiyato kwota na ana heechinak, ada ameda maji
hikisha bak.
2 God riita kwona hikichi yaken rukusiitawaga ada kwona
eechaba yaken otiito. Kwo eeta omunyegu mima kepiga
eecha tawa. Tawak, ada keena ma poren hisiichi riina
heechiken gegiyato. Eeta ma rii eeta Kraist.

3 Ada akiito. Hopo riita iv siina woshepiichirek, siita nobo
kapasekiik irega, kwopa kapoeechaba otiibakiita. An akiito
yecha sabwi woshepii tanak, kwo kapokwoti inyakan otii
kapasek siichi kwo Kraist riiti noboban heechikiita. Kwota
kwoti eyey boboyen Kraist riina har.
4 Ma kawpor rii kwotak yaniga woshepii tawa Jisas riiti
maji no saka sawotarek, kwona sawoney, wonyak, kwo
ameya sumowukiita. Kwo eecha otii tawey, kwo akar
woshepii tawa spirit yato. Eeta spirit rii saka kwota mashi
yar Spiritega eecha tawak. Kwo eecha otii tawey, kwo akar
woshepii “maji kepin” yato. Eeta “majikepin” siisaka kwota
yatar maji kepiga eecha tawak.

5 Na meeji. Ada kwoti “Harapa aposel hisaw” yechi kuruk
takasakech.
6 Ayo, ada majin ba tawey, ada hehar maji bakasakech.
Nota ba tawey, ada hokwa sokwa nobo somoyekasakech.
Kwo hecho eyey boboyen nota otii tawey, ii no kwona eyey
mukuchi hamato. Eyey nedii.

7 Kwota hecho ada God riiti hadabas majin sawo tawey,
ada eeka yan yakasakech. Eeta yikadey nobo sii ada eeji hin
mayama dagiir poyichi kwona yesokwato. Eeta boboyen ada
eecha otii tawey, kapo boy ada kapasek boboy eecha otiito?
8 Ada kwotana yo otii tari akar lotu ya tawa ma yecha ana
hatar ya sii awasen ana kiyatay tar. Ada anadii ma yechi yan
hiyik yanega eecha yeechi kwona kiyatay tar.
9 Mashi ada kwotaka eecha tarek, ada kwona yan haken
wohekasakech. Masedonia yaka kumwoy yecha yarek,
ada dopotar boboyen yecha kiyatayer. Ada mashi kwona
nomoya boboyen hakasakech. Komas ada eechaba kwona
otii nomoyakasakech.
10 Kraist riiti omutiik tawa maji siiken sii adaka eecha
tawa. Tawak, ada kwona siiken wocho ada eeji bi-
isii raga tawa maji sii Akaia nosapek i ye ya tawak,
anachekekasakech.
11 Boyewak ada kwona eecha wocho? Kapo ada kwona
rukusiikasakech. Yaho. God riita hecho ada kwona rukusi-
ito.

12 Ayo ma kaw ye yechi hin mayama yesokwa nobon
yesha ye itu. Ye wocho ye eeta nota otii tawabaga eecha
otiinak, eeta ma mima yechi misomak yakiita. Apa ada yechi
nobon dasiipiitawak, anapa eechaba otiiniga kwoti yan saka
yakiitawak.
13 Eeta yikadey ma ye eeta woshepii tawa aposel. Ye
woshepii tawa yon otii tawa ma. Ye yecha mayama dare-
boyechiniga ye eeta Kraist riiti aposel siikenega eecha hecho.

14 Nago, kwo opoche eena negiirabotanakech. No he-
cho Gaba riita mayama dareboyechiniga nobo kepiban
mukuchichawa ejel baga eecha siik.
15 Gaba riiti yon otii tawa ma yecha God riiti yo kepin otii
tawa maga eecha siiney, ii harapa boboyekasakech. Komas
yepa ya yechi otii tar yobaga eechaba yakiita.

POL RIITA APOSELL TAREK, RII HARAPA NOMOYANIGA TAR

16 Ada mashi eecha barek, apa ada kawka bato. Ma por
rii opoche eecha hikitanakech ada hikisha tawa ma. Ii
sakayekasii wowak, kwo eecha hikiney, ada hikisha tawa
ma. Wowak, ii na heechinak, ada eeji hinkaw mayama
yesokwatak.
17 Ada diita majin ba tawey, dii Harapa Ma riiti kujak saya
tawa majin bakasakech. Yaho. Ada hikisha maga eecha
tawak, eeji hin mayama yesokwato.
18 Nokwapa nokwapa nosapek tawa ma mima ye yechi hin
mayama yesokwa tawak, ada eena eechaba eeji hin mayama
yesokwabato.
19 Ayo, kwo eecha hikitu kwo inyaka kepika tawak, kwo
hikisha tawa ma yechi majin meejito!
20 Ma kaw ye kwona ya kwona harapa yon naney, kwona
dagiir poyechi kwoti boboy sagiin yaney, kwona otii hik-
ishaney, kwona mey hechi kubuchey ma wonyey, kwoti
wagiin biiraw naney, kwo heechinak, sa eecha otiito.
21 No arobaro sowak, eena otiik otiiwey, wowak, no hiibiya
yawa.
Ma kaw ye yechi otii tawa abon hapaga siichi raganiga
wonyey, ada eechaba kwona raga ba takiita. Ada hikishaba
takiita.
22 Yecha kapo Hibru tawa? Ada eechaba Hibru siiken tawa.
Ye kapo Isrel ma tawa? Ada eechaba Isrel ma tawa. Ye kapo
Ebraham riiti neja? Ada eechaba Ebaraham riitineja.
23 Ye kapo boy Kraist riiti yo otii wakasa ma tawa? Ada
hikisha tawa maga eecha bato ada Kraist riiti yon yenya
dagiir poyer. Yo mayakan ada yenya dagiir poyer. Ada poko
jicharin yenya dagiir poyer. Eeta ma ye ana harapa poko
kubu pichari ada eena dagiir poyer. Eechaba eechaba nedii
ada eechaba hak otiitar.
24 Yokotapa nedii Ju ma ye ana pi 39 kubuk pir.
25 Yadii piiriichar ana kubuk pichar. Nedii pochi ye
ana papak rabo tar. Piiriichar nedii jabiir guburek ada
somakwotii tawa pak saka irek. Yadii pochi, niy pochi ada
samakwotii tawa pak gayi tar.
26 Eechaba nedii ada yapa eem nobon chishi tar. Chisi
tarek, ad uku yik hak otii tar. Hiyi ya tawa ma yechi tapak

haken otiir. Eeji ma apoma Ju yecha ana kapasek otiiken otii tar. Biish tawa ma ye ana kapasek otiiken otiiba tar. Ada harapa akamak haken otii tar. Ada ma biish tar eemek haken otii tar. Ada somakwotii tawa pak haken otii tar. Ada woshepii tawa yaka kumwoy yechi tapak haken otii tar.

27 Ada nokwapa nokwapa harapa yo otii tar. Eechaba nedii ada niyi yo otii tari an wakasakech. Ada eecha ha tari uku aken borowaga reeka siitar. Eechaba nedii ada aboboyen, wa akan, siivatabin, dopotar.

28 Ada akar boboyen bakasakech. Yaho. Eechaba nedii nokwapa nomoya tawa boboy ana ya gamu poye tar. Eetata: ada eyey lotu ya tawa ma yenya ada hiki tar.

29 Ma por rii arobaro ma siiney, ada eechaba arobaro ma siibakiita. Ma por rii kapasek boboy eecha sakaney, ada eena inyaka kwotay hikitu.

30 Akar nobo tanan siiney, anapa eeji hin mayama yesokwa takiita. Anapa eecha wokiita ada arobaro ma soweyn eena anapa eeji hin mayama yesokwa takiita.

31 God rii, Harapa Jsias Kraist riiti Apoko rii hecho ada woshepiikasakech. Riiti hibanna eechaba eechaba yesokwa ta.

32 Ada Damaskas harapa akamak eeka tarek, aka tabo yima Aretas riiti gavman ma rii ow nobo reekii tawa mayon nuburejak siitiichichar. Ana poko jiken eena siitiichichar.

33 Worek, eeji yaka kumwoy kaw ye ana wosahaya kwow woyechi ana aka yama supuk yesokwachi heechirek, an saka nosapek siitiichi ir.

12

POL RIITA SUKWIYARI, GOD RIITA RIINA NOKWAPA MAJIN MUKUCHIR

1 Ada keena kawka eeji hin mayama yesokwato. Ayo, eeta yikadey boboy siipa ana saka kiyatayekiitawak. Wowak, ada suku kawen veenyi tawa maji kawen Harapa Ma riita kwodii wo mukuchirin sawok.

2 Ada her Kraist riiti ma poren mashi 14 sukwiya siirek. God riita riina yeechi God riiti eemek ye yo ye ir. (Ada eecha hikitu kapo rii maba aru heechi akar maban yar, kapo diita mababak tar. An saka hechawak God riitaba keena hecho. An hekasakech.)

3 An her God rii eeta ma riin yeechi God riiti eemek ye ir. (Ada kawka wocho kapo diita mababak tar, kapo aru har. An saka hechawak. God riitaba keena hecho.)

4 Rii eecha tarek, rii eeta majin meejiri, ma boyega shecha kwodii woken wonyak. God riita riiti kujan dasiipiirek bakasakech.

5 Ada eeta ma riiti hin yesokwaken hikitu. Wowak, anapa
saka eeji hin mayama yesokwatakiitawak. Anapa anadii
man eeji arobaro tawa boboyen mukuchikiita. Eena ada eeji
hin mayama yesokwato.
6 Ayo, ada eeji hin mayama yesokwa taney, ii ada hikisha
yesha makasakech. Iipa anmaji siikeneban bakiita. Wowak,
an saka eeji hin mayama yesokwatawak. Yaho. Ada yuyato
ma por ana eecha wonyakech: riima kepi. Ada gegiyato
kwota ada otii tawa abon hechanak, ada kwo heba tanak,
wonyak, kwopa keena ana hehar hikiita. Eena ada eeji hin
kwotak saka yesokwatawak.

YIMIGA TAWA BOBOYEK POL RIITI MABAN PIR

7 Diita majin God riita ana mukuchiri, sii harapa boboy
mayaka. God riita yuyato ada eeji hiban mayama yesok-
wabatanakech. Eena riita yamiga tawa boboyek eeji maban
pichar. Ii Gaba riiti yon otii tawa wakasa ma riita adak ow
ana pichar. Ii ana dagiir poyenak, anapa saka keena eeji hin
mayama yesokwatakiitawak.
8 Diipiira kara nedii ada God riina woherek, riita ana eeta
yikadey boboyen yeechi rabok.
9 Wowak, rii way ana eecha wor: “Eeji rukusiichi miina
kiyatay tawa boboy sii eeta miina kiki sowa. Eeji rukusi-
ichi hehar tawa boboy sii arobaro tawa man kiyapowu
otiichichawak, rii eeta kiki sowa.” Harapa rii ana eecha
wochawak, eena ada eeji arobaro boboyen hikichi ada
kwoya woy hikichi ragato. Wowak, ada meeji hecho Kraist
riiti hapaga boboy sii eeta ana gamu poyetu. Eena ana kwoya
hikitu.
10 Ada arobaro siiney, ii sakayekiisii. Ma ye ana
wosoboyeney, iisakayekiisii. Ada nomoya inyey, ii sakayeki-
isii. Ana kikir poyeney, ii sakayekiisii. Harapayo ya tawa
nobok inyey, ii sakayekiisii. Ayo, ada arobaro tana nedii,
ada hapaga siikiita. Ada eecha otii tawey, Kraist riiti hik ad
inyaka kwoya hikitu.

POL RIITA KORIN MA YENYA HIKI SIITIICHICHAWA BOBOYEN OTII HAPAGA SIIKEN OTIIR

11 Diita maji ada ba tawey, dii hikisha bato. Kwota ana
wohigiya tarek, eena ada eecha otii tar. Kwota eeji hin
yesokwayega ii eeta kepi. Wowak, eecha otiikasakech. Ayo,
ada kubuchey taney, wowak, ada kwoti “harapa aposel”
yechi kuruk siikasakech.
12 Ada kwoti nediik tarek, ada eshar taniga kowu tar.
Worek, aposel yechi yon ada kwotaka otii tar. Mirakel, akar
God riiti yon otii mukuchichawa boboy ada kwotaka eecha
otiitar.

13 Boy boboyen an kwona saka otii mukuchirek, ada anadii
Kristen ma yenya otii mukuchir? Boboy podateba ada
kwona saka woherek. Ada eecha otiirek, diita otiir boboyen
na abosuchi.
14 Apa ada piiriichar nedii iken hikitu. Wowak, an kwoti
boboyen, ya higiya yakasakech. Ada kwotaban yaken eena
otiito. Yan higiya yakasakech. Kwo otii hecho: yikapwa
awi eepin boboy sayarechikasakech. Yaho, awi eepibak
yikapwan boboy sayarechichu.
15 Ada mayama hikitu eeji eyey boboyen, eeji maba, tapan,
eyey kwona hakiita. Kwoti mesek kiyatayeken eena hakiita.
Ada kwona eechaba rukusii tawey, kwopa kapo saka ana
awasen kaw rukusiikiitawak?
16 Ada eecha kwotaka tarek, ada kwona nomoya tawa yo
hakasakech. Wowak, ma kaw ye kapo eecha wocho ada
kwona saboy batawak, kaw woshepii maji bato.
17 Boyega eecha otii tar? Ada man heechi tarek, i kwoti
bobyen kapo hiyik yatar?
18 Ada Taitas riina kwotak wochirek, ir. Irek, ada
akar Kristen yaka kumwoy por heechirek, riitaka eecha ir.
Kwokapo eecha hikitu Taitas rii kapo kwona woshepiichi
boboyen hiyik yar. Shi boy kapo diita podar Spirit riiti ha-
paga tawa bobyek chishitu? Shiboy podat nobobak chishitu?
Sicha eecha ichu.
19 Kwota noti maji kadii tawey, kwo kapo eecha hikitu
nota eecha wocho no kwoti misomak otii kepi siiken eena
otiito. Yaho. Nota Kraist riiti ma tawak, eena diita majin
God riiti misomak wocho. Eeji nareboy siiken na meeji. Eyey
boboyen nota otiiwey, eeta kwona kiyatayiken eena otiito.
20 Ada ameda akiichi eecha hikitu: Ada kwotak yanak,
kwo kapo akar maga eecha takiita. Kwo saka ada hiki
tawaga eecha takiitawak. Ada eechaba kapo akar maga
kwopa eechaba hikikiita. Ada saka kwota hiki tawaga eecha
tawak. Iipa nokwapa nokwapa kapasek otii tawa boboy
kwotaka takiita: ow maji, yaka kumwoyen inyaka kapasek
hiki tawaw boboy, inyaka kwotaye tawa boby, egesii tawa
boboy, wosoboy, tawa boboy, kurukba veenye tawa maji,
wohipu tawa boboy, lotu ya tawa ma yenya kapasek otii
tawa boboy. Eeta kapasek boboy, kwotaka eecha tawak,
eena ada akiito.
21 Iipa kapo ada kwotak ichanak, eeji God riipa kapo
ana kwoti misomak dagiir poyekiita. Iipa an inyak mashi
kapasek otiir ma yi inyaka dareboyenen siir ma yenya
ada keyakiita. An eecha hikitu kapo ma yecha nobo
anamesheroko tawa boboy saka magiirechirek. Yecha wag-
isichichawak, ye keha siitii tawak, ye saka magiirechirek,

eena ada akiito.

13

KORIN MA YE SA YECHI HIKI SIITIICHICHAWA NOBON SIITII KOWU TA

1 Apa ada piiriichar nedii kwotak ik otiito. Ada kwotak yanak, kwo na God riiti mashi keyir maji na sumowu. “Ma por rii akar man maji ba diima otiiney, ma upurus, piiriichar ye riita bana maji eena na wohowu.”

2 Ada kwona wocho: kwo mashi kapasek boboyen otii tari, akar ma ye taba tawey, anapa kwotak yanak, anapa eyey kapasek otii tawa man pi wosawokiita. Ada mashi upurus nedii kwotak yarek, ada diita majin kwona wor. Apa ada yapak tawak, ada kawka bato.

3 God riita kwona mukuchikiita Kraist riita adaka tawak, ada maji eecha bato. Kwota na hiki Kraist riita kwoti wok yo otii tawey, siitii hapakechi otiikasakech. Yaho, riiti hapaga tawa boboyeka eecha otiito.

4 Ayo, mashi Kraist riita arobaro ma tarek, riina mek ji siitiichir. Wowak, God riiti hapaga tar boboyek riita eeka sokwachi tawa. Ayo, nota Kraist riitaka eecha bogiichi tari, no arobaro tabato. Wowak, nota kowtaka yo eecha otii taney no eeta apa riitaka tawak, God riiti hapaga boboyek eeka notaka chegiik tawa.

5 Kwota na mayama hiki hiki hecha kwo boy Jisas riina hiki siitiichichu? Kwo boy saka hechawak Jisas Kraist rii kwoti biik tawey? Hikinan siiney, kwo omutiik makaskech.

6 Apa ada hiki siitiichichu komas kwopa hebakiita noti yo shebo shebo yakaskech.

7 Nota gegiyato kwo kapasek boboyen saka otiikiitawak eena no God riina majin bato Siikayakiisii noti yo. Noti yo saka mapo mukuchiken otiitawak. Kwota nagwa nagwa iken eena God riina kwona maji bato. Wowak, kwota kwoti miyik no kapo sobo yo otiito.

8 Nota God riiti maji siikenen dagiir poyeken otiiney, nota saka kiki siitiitawak. Nota otiiniga nota yesokwachikiita.

9 Kwota hapaga tanak, nota arobaro taney, eeta kepi no eena kwoya hikitu. Nota God riina maji ba tawak, kwopaeeka sokwa kepiwey siikiita.

10 Apa an yapa eemek tawak, diita jeyn ada hato. Ii eeta boboy siiti mu: Ada yuyato kwotaka eecha i bana bana tanak, ada opoche kwona wohegi ya pinakech diita hapaga boboyek God riita ana hari. Diita boboyen riita ana hari, sii otii hapaga siiken, eena har. Kapasek otiikasakech.

MAJI KAW TAWA

11 Yaka kumwoy, ada podat maji bachi kwona woshiato.
Kwota na yon otiinak, nagwa nagwa nobo sumowu icha.
Kwota na eeji majin meeji ta. Kwota na inyaka podatebak
tanak, podat sugu wopubak ta. God riita nona hehar tawak,
rukusii tawa God. Riipa kwotaka eecha takiita.
12 Kwo na awasen awasen woshia ta. Eyey God riiti diika
tawa ma mima ye kwona woshiato.
13 Harapa Jisas Kraist riita rukusii tawa boboy sii, God
riita hehar tawa boboy sii, Holi Spirit riita man otiiniga
podatebak tawa boboy sii sa kwotaka eecha ta.

GALESIA
Pol Rii Galesia Ma Yenya Har Jey Maji

1 Ada Pol. Ma por rii ada aposel tawey hisiichi heechikasakech. Maka heechikasakech. Jisas Kraist riita harek, riina kawka yeechi yesokwar Apoko God rii Jisas Kraist piiriita ana hisiichi heechir.
2 Ada adaka tawa yaka kumwoy yechaka nota Galesia ya yopo wuchi yichawa Kristen ma kwona woshiato.
3 Noti Apoko God, noti Harapa Jisas Kraist piiriita sa kwona rukusii tawa boboyen inyaka otii kepi sii tawa boboyen sa ha.
4 Kraist riita noti Apoko God riiti inyakan eena sumowu tari, rii mayama harek, rii noti kapasek boboyen eena bachi poyerek, rii notaka diita nosapek kapasek tawa boboyeka eecha tarek, rii eena nona yeechiniga heemachir.
5 Eena na God riiti hin eechaba yesokwa ta.

HADABAS MAJI PODAT

6 Eeji inyaka kwota otii tawa boboyen eena heneba raboto! Ma por rii Jisas Kraist riiti rukusii tawa boboyek kwona uwa tarek, kwo ameya riina heechi kwo i anadii majin eena i sumowu tar.
7 Eeta siiken anadii hadabas maji takasakech. Yaho. Wowak, ma kaw ye yaniga ye Kraist riiti hadabas majin di dareboyechi kwoti inyakan kapasek otiito. Eena ada kwona wocho.
8 Nota hadabas majin sawo tawey, eetaban sa sawo ta. Nota, hevenek tawa ejel por rii, akar majin kwona sawo taney, rii sapa hi uwu tawa eemek i!
9 Nota mashi wor. Apa ada kawka wocho. Ma por rii God riiti maji kepiga eecha sawo taney, ii mashi kwota meeji tar maji tanan siiney, ii sapa hi uwu tawa eemek i.
10 Ada bawa maji kwo meeji tawey, kwo kapo eecha hikitu ada yo gegiyato ma ye eeji hiban yesokwakiita? Yaho. Ada gegiyato ana eeji hin God riita yesokwakiita. Kwo boy eecha hikitu ana ma yecha hiki siitiichiken an eena gegiyato? Ada eecha hiki taney, ada God riiti wakasa makasakech.

POL RIITA APOSEL SIIR MAJI

11 Yaka kumwoy, ada kwona wocho: ada sawo tawa hadabas majin ma ye otiikasakech.
12 Ma ye ana hakasakech. Ii ma ye ana saka pokiitarek. Yaho. Jisas Kraist riitaba saniga ana mukuchichar.

13 Kwo meeji tar ada mashi Ju ma yechi lotu majin eena
sumowuniga otii tarek, ada God riiti Kristen ma yenya kikire
poyiniga pi hamaken otii tar.
14 Ada Ju ma yechi lotu majin sumowu tari, ada eeji hadii
yenya dagiir poyer. Ada eeji wayega yechi otii tar abon eena
hehar sumowu tar.
15 Worek, ana saka yimowu tarek, God riita ana eeka
yeyada rukusiichi hisiir. Riiti yon ada otiiken eena hisiir.
16 Ada hadabas majin shebo shebo tawa ma yenya sawo
taken, eena God riiti nedii God riita hikichi rii riiti Yikapwan
ana mukuchir. Eeta nedii ada akar man wohekasakech.
17 Ada Jerusalem akamak mashi otiir aposel yenya heken
saka irek. Yaho. Ada ameya Arebia nosapek iri, Damaskas
akamak awasen iyarer.
18 Sukwiya piiriichar hamarek, ada Jerusalem akamak Pita
riina heken ir. Irek, ada riitaka wik upurus eeka siir.
19 Ada Jems Harapa riiti kumwoyen, eechaba her. Anadii
apsoel yenya saka herek.
20 Ada keyi tawa maji eeta maji siiken. Ada wiishipi-
ikasakech. God riita hecho!
21 Komas ada Siria nosapek Silisia nosapek iri, eeta aka-
mak kawek eeka siir.
22 Eeta nedii eeta Kristen ma Judia nosapek tari, yecha eeji
misoman saka hecharek.
23 Ye majiban meeji tar maji diitata: “Mshi diita ma rii
nona piken kikir poyer ma. Rii diita majin nediik reekiiken
eena otiir. Apa rii diita God riiti majin hehar sawoto!”
24 Yecha meeji tarek, eena yecha God riiti hin yesokwar.
Eeji hin saka yesokwa tarek.

2

*POL RII ANADII APOSEL YECHAKA EECHA YAKA KUM-
WOY SIIR*

1 Komas 14 sukwiya hamarek, ada Jerusalem akamak
Banabas riitaka eecha ir. Taitas rii eechaba adaka ibar.
2 God riita ana mukuchirek, eena ada ir. Irek, yechi akak
ya yopo wuchi yirek, ada yenya ada shebo shebo tawa man
sawo tar maji kepin genyik ada harapa man kwodii wor. Ada
eecha hiki tar ada mashi otii tar yon apa otii tawa yon iipa
ada sobo yo otiikiita. Eena ada kwodi wor.
3 Taitas rii adaka eecha ichari, Grik maka eecha tari, riiti
maba sapin ye saka dagiirek. Worek, ma kaw ye riiti maba
sapin dagiibaken gegiya tar.
4 Ye ya veenyechi yaka kumwoy woshepiichi notaka eecha
ya nareboy siirek, maba sapin dagiibaken hiki tar. Nota Jisas
Kraist riitaka yichawey, nona heemachichawey, ye eena

nona heken yar. Yarek, ye nona eechaba mashi Ju ma otii tar nobok poko jibaken hikitu.

5 Nota yenya meejichi anabeyichi yenya sumowukasakech. God riiti maji siiken kwotaka eecha taken eena no eecha yenya sumokasakech.

6 Ma kaw ye harapa ma wochari, ye akar maji ana poki-ikasakech. Ma kaw yechi hi harapa taney, ii ada eecha hikitu eeta kubuchey boboy. God riita ma yechi hin hekasakech. Yaho. Rii ma yechi inyaken wopun eena hecho.

7 Harapa ma ye diina her: God riita Pita riitana yon harega, rii Ju ma yen hadabas majin sawo tawak, God riita ana harebaga ada shebo shebo tawa man eechaba sawo taken eena har.

8 Ayo, God riita otiichirek, Pita riita Ju ma yechi aposel tawak, God riita eechaba riiti hapaga tawa boboyek an otiichirek, ada shebo shebo tawa ma yechi aposel tawa.

9 Jems, Pita, Jon yecha harapa ma herega, ye her God riita ana rukusiirek, rii ana diita yo podateban harek, ye ana Banabas riitaka tapa neekir. No yo meshi otii tawa ma tawak, nota eyey podateba hikir sicha i shebo shebo tawa ma yechaka eecha otiitanak, yecha Ju ma yechaka eechaba otii takiita.

10 Yecha way woher, “Kiiriisiiposii tawa ma ye notaka eecha tawey, opoche yenya abosuchitanakech.” Diita boboyen ada eena harapa yo otii tar.

POL RIIT5A PITA RIINA MAJI BAR

11 Pita riita Adiok akamak ya sayarek, riita kapasek otiirek, ada riina geenyik riiti misomak nasowoyer.

12 Jems riita ma kaw yen heechirek, iri ye saka yarek, Pita riita shebo shebo tawa ma yaka kumwoy yechaka eecha atar. Jems riita heechirek ir ma ye yarek, Pita rii akiichi rii kawka yechaka saka eecha atarek. Rii shebo shebo tawa ma yechi maba sapin diigiik otii tawa Kristen ma yenya akiichi eena kawka yechaka akasakech.

13 Worek, anadii Ju ma yaka kumwoy ye eechaba akii tarek, Pita riitaka akii tar. Worek, Banabas rii eena hechi akiichi rii otiibar.

14 Yecha hadabas maji siiti nobok saka nagwa nagwa ichawak, eena ada hechi eyey ma yechi misomak ada Pita riina diita maji bar: “Miita Ju ma tawey, mii eeta shebo shebo tawa ma yecha ma otii tawabaga, mii eechaba otiito. Ju maga eecha otiikasakech. Wowak, mii boyewak shebo shebo tawa ma yen otiiniga ye Ju ma siiken eena wocho?”

JU MA YEN SHEBO SHEBO TAWA MA YEN KRAIST RIINA HIKI SIITIICHICHAWA NOBOK EEKA YESOKWA YICHITU

15 Eeta siiken non yimowurek, no eeta Ju ma siir. No shebo
shebo kapasek otii tawa ma takasakech.
16 Wowak, nota eecha hikitu: ma ye loban sumowu
tawey, ye God riiti misomak nagwa nagwa ta makasakech.
Ye Jisas Kraist riina hiki siitiichichawey, ye eeta God ri-
iti misomak eeka nagwa nagwa tawa. Kraist riina hiki
siitiichichawa nobok no God riiti misomak nagwa nagwa
taken eena nota Jisas riina hiki siitiichichar. No loban eena
sumowukasakech. Ma por rii loban sumowu tawey, rii God
riiti misomak nagwa nagwa takasakech.
17 No Kraist riiti nobok no God riiti misomak no eeka
nagwa nagwa siik otii tawey, nota mayama kapasek tawa ma
henyey, shebo shebo tawa ma ye kapasek tarega no eecha
henyey, ii boy kapo kwo eecha wocho Kraist rii kapasek
nobon otii tawa ma? Yaho. Eecha wokasakech.
18 Ada lon pochin reekiiri, eeta lo majin ada kawka eena
yesokwaken otiiney, ii eecha mukuchichu ada kapasek otiito
ii lon reekiito.
19 Lok nota hikitawey, ana eeka pi sowakwo har. Lo eeta
ana sowakwor. God riitaka eecha siiken eena pi sowakwor.
Eeji mashi otii tar abo siin mek ji siitiichirek, Kraist riitaka
eecha mek har.
20 Harek, eeta otii tar abo eechaba takasakech. Worek,
Kraist riita eeji sugu wopuk eeka tawa. Tawey, adaka eecha
tawey, ada God riiti Yikapwa riina hiki siitiichichawa nobok
eeka yichu. Rii ana rukusiichi hachir.
21 Ada God riita yeyada rukusii tawa boboyen eena na-
sowoyekasakech. Lo eeta man otii kepi siiney, God riiti
misomak i nagwa nagwa siiney, Kraist rii biish shebo shebo
har!

3

*LON SUMOWU TAWA NOBO SII JISAS RIINA HIKI SIITI-
ICHICHAWA NOBOKASAKECH*

1 Galesia ma kwo eeta hikishato. Nama kwoti inyakan
otiichicharek, kwo eena kapasek hikitu? Kwoti misomak ada
kwona mukuchir Jisas Kraist rii mek ji siitiichirek, har!
2 Ada kwonaboboy podaten wohek otiito: boyikadey
nobok kwo God riiti Spiriten yar? Lon sumowu tawa nobok
kapo eeka yar? Hadabas majin meejichi hiki siitiichichawa
nobok eeka kapo yar?
3 Kwo eeta kapo hikishawoyetu? Kwo God riiti Spiriten
tasiichi hikirek, boyewak kwo kwoti otii tawa tobon otii
hamaken eena otiito?
4 Kwota mashi ichar nobo kwo boy kapo i hipiir? An eecha
hikitu kwo biish neekikasakech.

5 God riita eeta Spiriten kwona ha tawak, harapa mirakel
kwotaka otii tawak, kwo boyen kapo hikitu kwo lon sumowu
tawak, rii eena otiito? Kwo hadabas maji meejichi hiki
siitiichichawak, rii kapo eena otiito? Kwo eeta riina hiki
siitiichichawak, eena otiito.
6 Ii diitata: God riita mashi keyir maji eecha wor: "Epra-
ham rii God riina hiki siitiichichar. Hiki siitiichicharek, God
riita riina kepi her."
7 Worek, kwota na hiki: God riina hiki siitiichichawa ma
ye eeta Epraham riiti yikapwa siiken.
8 Mashi maji keyir ma mashi ye eecha her God riita komas
hiki siitiichichawa nobok shebo shebo tawa man otii kepi
siikiita. God riita Epraham riina bar majin mashi keyir maji
sii tar. Sii eecha wor: "Miitaka God riita diita nosap ma
mima yenya rukusii otii kepi siitakiita."
9 Epraham rii God riita hiki siitiichirek, riina otii kepi
siichir. Worek, eyey ma ye eena hiki siitiichichawey, yenya
eechaba diita otii kepi siibato.
10 Kata ma ye loban eena sumowu tawey, yecha hi uwu
tawa nobok eeka ichu. Mashi keyir maji eecha wocho: "Kata
ma rii bukuk tawa eyey lo majin sumowunan siiney, rii eeta
hi hayi tawa nobok eeka ichu."
11 Wowak, dii eeta geenyik sowa: loban sumowu tawa
ma ye God riiti misomak i nagwa nagwa sokwakasakech.
Mashi keyir maji eecha wocho: "Kata ma rii God riina hiki
siitiichichawey, riina God riiti misomak otii kepi sowey, riipa
eechaba eechaba takiita.
12 Lo sii eeta hiki siitiichichawa boboyekasakech. Yaho.
Mashi keyir maji eecha wocho: "Kata ma rii loban smowu
taken hiki tawey, rii sa eyey lo noboban sumowu ta."
13 Eeta lo sii nona otiiniga no eeta kapasek woy tar. Tarek,
Kraist rii nona kapasek woy siichirek, rii nona heemachir.
Mashi keyir maji eecha wocho: "Ma por riina mek ji
siitiichiri, rii eeta kapasek woy siir."
14 God riiti inyaka eeta geenyik tawa: Kata hadabas
boboyen God riita Epraham riina wocharin, eena shebo
shebo tawa ma ye Jisas Kraist riiti nobok eeka otiiniga sapa
eeka ya ta. Eena nota hiki siitiichichawey, no God riiti
wochar Spiriten eena yato.

LO MAJI, GOD MASHI WOR MAJI

15 Yaka kumwoy, ada noti otii tawa abo banak, ada boboy
pochin kwona mukuchik. Ma upurus piiriita podatebak
hikichi apo dagiichi piiriiti hin jeyek keyiney, ma por rii
opoche nediik eena reekiitanakech. Opoche akar majin
jeyek kawka heechitanakech.

16 God riita riiti wotar majin barek, Eptraham riina barek,
rii Epraham riiti neja poren eena wotabar. Ri wotar maji
eeta “riiti neja yenya” saka worek. “Nokwapa nokwapa ma
miman” saka worek. Eecha wor: “Miiti neja podar.” Maji
mu eeta Kraist riita.
17 Eeji maji mu diitata: God riita maji heechirek, riita
hkichi komas otiiken eena wor. 430 sukwiya siirek, lo sii
eeka komas ya sokwar. Lo siita sokwari, God riiti wotar
majin apo dagii tari eena reekiikasakech. Sobo otiikasakech.
Yaho.
18 God riita man lo nobok otii yesokwaney, rii mashi wotar
majik otii yesokwakasakech. Wowak, God riita Epraham
riina wotar boboyek riina eeka yesokwa yichir.
19 Boyewak God rii lon har? Diitat: Nota kapasek otii
tawa boboy siiti mun mukuchiken eena har. God riita hikir
Epraham riiti neja por riita yanak, lo eeta hamakiita. God
riita riina maji wotar. Diita lon ejel kaw ye yayarek, nediik
tar ma por riiti tapak eeka yar.
20 Wowak, God riita saniga otii tawak, wotar majin otii
tarek, nediik tawa ma rii dopokasakech.

LO EETA SII EETA NONA MUKUCHICHAWAK NO KRAIST RIITAK ICHU

21 Diita maji kapo shecha wocho: Lo sii boy eeta God riita
mashi wotar majin siina ow otiito? Yaho. Ow otiikasakech.
Man otii kepi sii tawa lo pochi siita taney, siipa ma otii kepi
sii tawa lo siitabaga God riiti misomak eeka kepi siikiita.
22 Wowak, mashi keyir maji eecha wor, “Kapasek otii
tawa boboy eeta man pokoga jichu. Jichawak, kata ma ye
Jisas Kraist riina hiki siitiichichawey, yecha God riita wotar
boboyen yak.
23 Mashi hiki siitiichichawa nobo saka ya tarek, eeta nedii
eetalo nona poko jichar. Poko jichari, hiki siitiichichawa
nobo sii komas yar.
24 Kraist riita saka yatarek, eeta lo mashi nona siitii kowu
tar. Eeta lo sii nona maji pokiichi yeechiniga Kraist riitak ye
ichu. Kraist riita yarek, nota riina hiki siitiichichawak, no
God riiti misomak eeka nagwa nagwa siiken tawa.
25 Eeta hiki siitiichichawa boboy yarek, nota siitii kowu
tawa lo sii nona kawka siitii kowukasakech.

HIKI SIITIITAWA INYAKA SII EETA OTIINIGA NO GOD RIITI YIKAPAWA

26 Nota Jisas riina hiki siitiichichawey, no Kraist riitaka
eecha tawey, no eeta God riiti yikapwa siiken tawa.
27 Kwon uku yeechiri, kwo eeta Kraist riitaka siir. Siirek,
kwo Kraist riiti boboyen ruwuchi riita tawabaga kwo eech-
aba tawa.

28 Tawak, kwo Ju makasakech, shebo shebo makasakech.
Kwo poko jichawa makasakech, heemachi biish tawa
makasakech. Kwo Kraist riitaka eecha tawey, kwo eeta
podarebak tawa.
29 Kwo Kraist riiti taney, kwo eeta Ebraham riiti neja siiken
tawa. Eecha tawak, kwo God riita wo tarin, kwopa yakiita.

4

JISAS RIITIK NO WAKASA YO OTII MA SIICHI NO RIITI YIKAPWA SIITO

1 Ada maji kawka bako. Yikapwa por tawey, rii riiti apoko
riiti nosapen komas yaney, eyey boboy eeta riiti siiney, rii
hadiiyey tari, rii eeta yo otii wakasa maga jecha tar.
2 Rii hadiiyey tari, anada ma ye riina kiyatay tar. Riiti
boboy heharechichar. Ii eeta nedii apoko riita mukuchir
nediik siir.
3 Nota eechaba tawa. Mashi nota yikapwaga eecha tarek,
mashi otii tar abo siita nona siitii kowu tar.
4-5 God riita hiki nedii hamarek, riita riiti Yikapwan
heechirek yar. Riita yari, mima pochi siita riina yimowur.
Yimowurek, rii Ju ma yechi lo kuruk eeka tar. Nota Ju ma
yechi lo kuruk taweyn, eena heemachiken yar. Nota sakwa
God riiti yikapwa siiken eena yar.
6 God riita riiti Yikapwa riiti Spirit noti sugu wopuk
heechirek yar. Yarek, eeta nona mukuchichu no eeta God
riiti yikapwa. Diita Spirit noti sugu wopuk tawey, eecha
wocho: “Apoko, eeji Apoko!”
7 Worek, mii wakasama siikasakech. Mii yikapwa sowa.
Mii yikapwa sowey, God riipa riiti yikapwan har boboyen
miina eechaba hakiita.

POL RII GALESIA MA YENYA INYAKAPWA HIKIR

8 Mashi kwo God riina hekasakech. Worek, boboy God
riitaga takasakech eeta kwona siitii kowu tarek, kwo poko
jiniga tar.
9 Wowak, apa kwo God riina hewa. Nago apa ada kwona
wocho: “God riita kwona hewa.” Rii kwona hewak, boyewak
kwo kiiriisiiposii tawa mashi otii tar abo eeka dareboyeken
gegiyato? Boyewak kwo diita nosapen siitii kowu tawa
spiriten dareboyeken gegiyato? Boyewak kwo kawka yechi
wakasama siichi sokwaken gegiyato?
10 Kwota mashi otii tari, kwo God riiti inyakan sumowuken
gegiyatari, eena diita eecha otiito: Kwo yadii kawen, niiwi-
ika kawen, nedii kawen, sukwiya kawen kwo eena harapa
hikichi saniga saniga seechitu. Seechi tawey, ii eeta kapasek.
11 An kwona hiki tawey, an akiito! Eeji yo kwotaka eecha
tawey, ii boy kapo an shebo shebo otiir.

12 Yaka kumwoy, ada kwota hechi hiki tawey, kwo na
sokwa adabaga eecha sii ta. An sokwa kwotabaga eecha siir.
Kwota ana kapasek otiikasakech.
13 Kwo hikitu mashi ada kwona mapo hadabas majin
harek, an hak otiir.
14 Ada hak otiirek, eeji maba kapasek tarek, kwo ana hechi
akiirek, kwo ana nasowoyekasakech. Worek, kwo ana God
riiti ejel ya tawaga an eecha yar. Kwo Kraist Jisas riina ya
tawaga ana eecha yar.
15 Eeta nedii kwo kwoya hiki tari, sii kapo siitak heechi ir?
Ada way kwona wocho: Ada kwona wohenyey, “Kwo kwoti
miy na hor yeechi ana ha,” kwo hor yeechi waga ana hawa.
16 Apa ada kwona maji siikenen ba tawey, kwo boy sokwa
ow ana pichawa ma siir?
17 Anadii ma yecha kwona yaken kwoya hechuwak, ye
kwona kapasek nobok yeechi neeki ichu. Yecha nona
inyi jichiniga saniga saniga ye i yayakiita. Kwo yechi hin
yesokwaken ye eena gegiyato.
18 Nago, ma yecha kwona omutiik nobok ya yeechi ye iken
otiiney, ii eeta kepi. Ada kwotaka eecha tawey, eeta kepi. Ada
kwotaka takasakech, ii eeta kepi.
19 Eeji yikapwa, nokwapa sii yikapwan yimowu tawa
nedii tawaga ada eechaba kapa meeji tawa boboyen kwona
kiyabachichu. Kraist riiti inyakak tawa boboyen kwotaka
sokwa eecha tanak, wonyak ada kapa meeji tawa boboyen
heechikiita.
20 Ada kwotaka eecha taken an gegiyato. Kwotaka eecha
taney, ada akar boboyen kwona hikichichu. An kwona
harapa inyakapwa hikitu.

Hega, Sera Piiriiti Shiy Tar Maji

21 Ma kwo lo majiban sumowu tawey, ada kwona majin wo
heken otiito: kwo boy lo majin meejito?
22 God riiti maji eecha wocho: Epraham rii yikapwa
upurusen kiyar. Mayama mima sii poren kiyarek, yo otii
wakasa tar mima sii poren kiyar.
23 Yo otii wakasa tar mima sii kiyar yikapwa riin yimowuri
diita nosapek tawa nobok eeka siir. Mayama mima sii
yimowuri, rii eeta God riiti wotar maji nobok rii eeka
sokwar.
24-25 Ada shiyi tawa maji mun bako. Mima piiriita mayi
upurus apo dagii tawa majin bako: Hega sii siiti nosapek
eeka tarin yarek, eena sii eeta Sainai kwowu mayi tawak,
lo siiti mayi tabato. Moses rii Sainai kwowuk lon yari, eena
sii eeta mayiga tawa. Sii eeta Jerusalem akama mayi tabato.
Jerusalem akama ma mima ye eeta yo otii wakasa ma tawak,

Hega siiti yikapwa ye yo otii wakasa maba tawak, eena sii eeta mayi. Sainai kwow si akar hi Hega. Siita tar eem Arebia.
26 Wowak, howuk tawa Jerusalem akama sii eeta noti awi tawak, no eena pokochi takasakech. No heemachi biish tawa.
27 Mashi keyir maji eecha wocho:
“Mima ni yikapwan ma kwo ma ari, ninya na inyaka
kwoya hiki ta!
Mima ni yikapwa kapa meejinan biish siiri,
ninya na harapa uwa ta.
Ma biish tawa mima sii akar yikapwa nokwapa nokwapa
tawey, sii maka tawa mima siitaka eecha kikisi-
ikasakech.
Eena na inyaka kwoya hikichi
uwa ta!”
28 Yaka kumwoy, God riita riiti wotar majin otiirek, kwo eeta God riiti yikapwa. Aisak riita eecha tarega, kwo eechaba tawa.
29 Eeta nedii kata yikapwan diita nosapek tawa nobok yimowuri, rii God riiti Spiritek otii yimowur yikapwa riina kikir poyer. Eecha otiirega apa nota eechaba tawa.
30 Tawak, mashi keyir maji siin shecha wocho? Sii eecha wocho: “Poko jichawa mima siina yikapwaka eecha na kayek heechinak sa i. Yo otii wakasa tawa mima siiti yikapwa rii mayama mima siiti yikapwa riitaka apoko riiti boboyen piir eecha chegiik saka yakiitawak.”
31 Wowak, nota yo otii wakasa tawa mima siiti yikap-
wakasakech. Nota mayama mima siiti yikapwa tawa.

5

Poko Jichawa Boboy Na Heechi

1 Kraist riita nona heemachicharek, no eeka tawa. Nona heemachichawa ma tawey, eeka na siitii ta! Kwo opoche heechi tanak ye ya kwona kawka poko jichanakech.
2 Na meeji! Ada Pol. Ada kwona diita majin wocho. Kwota heechinak, kwoti maba sapin ye dagiiney, Kraist riiti yo saka kwon kaw kiyatayekiitawak.
3 Ada kwona genyik bak. Ada kawka wocho: ma por rii heechinak, yecha riiti maba sapin dagiiney, riita sapa eyey lo majiban sapa sumowu ta.
4 Ma ye kwotaka tawey, ye eecha hiki tawey ye lo majiban eena sumowu tawey, God riiti misomak yenya sokwa nagwa nagwa siiken eena hiki tawey, ye Kraist riina heechir. Ye God riiti rukusii tawa boboyeka eecha takasakech. Ye sabak eeka tawa.
5 Nota way eecha hikitu God riitaba riiti misomak nona sokwa nagwa nagwa otiikiita. God riiti Spirit riiti hapaga

tawa nobok no Jisas riina eeka hiki siitiichichawey, nota Jisas
riina kowutu.
6 No Jesus Kraist riitaka chegiik eecha tawey, maba sapi
dagii tawa boby sii eeta kubuchey boboy. Sapi dagiinan
siiney, eeta kubuchey boboy. Ma ye hiki siitiichichawa
nobok eeka rukusii tawey, ii eeta harapa boboy mayaka.
7 Kwo mashi hehar otii tar. Kapo nama otiichirek, kwo
omutiik nobon saka sumowutawak? Kapo boy majin kwon
ba tarek, kwi inyaka dareboyer?
8 God riita kwona uwa tari, rii kwona saka ottichirek.
9 "Geyen chichawa karakada yis sii geyen harapa piipi-
itakiita." Karakada kapasek boboy sii sokwa ottichuwak,
harapa kapasek boboyek siito.
10 Wowak, ada eecha hikitu God riita kwona kiyatayekiita.
Nota God riitaka eecha tawey, ada hiki woyetu kwota anadii
nobok saka ikiitawak. Ada eechaba hikitu kata ma rii kwona
kapasek otii tawey, riiti hin ada saka hewak, God riita riina
komas pichiniga hehareto.
11 Yaka kumwoy, ada maba sapi dagii majin sawo tawey,
boyewak Ju ma ye ana pi kikir poyetu? Ada Kraist riiti me
majin sawo tawey, ada maba sapin dagii majin sawo taney,
kikir poy tawa boboy adak yakasakech.
12 Ada eecha hikitu kata ma ye kwona kapasek maji ya
gamu tawey, ye sa i yechi eyey boboyen sa kwotii ya!
13 Yaka kumwoy, kwona God riita heemachinyak siiken
eena kwona hisiir. Kwon heemachi tawey, kwo opoche
eecha hikitanakech, "Noti biik tawa yon nota eena otiitaki-
ita." Yaho. Kwota na anadii ma yenya na rukusiichiniga
yenya na kiyatay ta.
14 Eeta eyey lo eeta maji podatebak wocho: "Miita mayama
rukusii tawaga, bana bana tawa man na eechaba rukusiiba
ta."
15 Wowak, asa yecha otii tawabaga, kwota eechaba otiiney,
kwo anadii man otii pishamaneney yenya kapasek otiiney,
kwo ii na opoy sii tanak, na akii ta. Kwo awasen awasen
eyey pi monekiita.

Spirit Otii Tawa Abo, Mashi Hikichi Otii Tar Abo

16 Diita maji ada bato: kwo na Spirit riitaka eecha na
i cha. Eecha na ichanak, kwo mashi hiki tar abon eena
sumowukasakech.
17 Noti mashi hikichi otii tar abo sii Spirit riiti nobon dagiir
poyeken eena gegiyato. Spirit rii way mashi nobo siina dagiir
poyeken eena gegiyato. Piiriita eeta ow ana pichawa boboy.
Diita eecha wocho nota otiiken gegiyaney, kwo eeta saka kiki
siikiitawak.

18 Kwota Spiritenn riina sumowuney, lo sii kwona dagiir
poyekasakech.
19 Mashi hikichi otii tawa abo siita eeta geenyi woyek
tawa. Diitata: nobo anemesheroko mima otii tawa abo, keha
hikitawa abo, wagisichichawa boboy otiitawey,
20 men teechi sikiyawas haba tawey, siiga kapan otii
tawey. Diita boboy sii mashi hikichi otii tar abo diitata. Ma
yecha ow ana pichu. Yecha yechi hiban yesokwataken eena
gegiyato. Anadii ma yechi hin dagiir poyeken gegiyato. Ye
inyaka kwotaye tawey, ye ma piikeechi saniga saniga tawey,
21 ye akar ma yechi boboyen kwoya hechawey, beyichishi
tawey, akar harapa kapasek boboyen otiibato. Mashi ada ow
poy siitarek, apa diita ada ow poy siibato. Kata ma ye diita
boboyen otii tawey, ye God riiti kigdomek saka yakiitawak.
22 Wowak, eeta Spirit rii diita boboyen ottichichawak, ma
ye eena akar man rukusiito. Ottichichawak, ma ye inyaka
kwoya hikitu. Ma ye akiikasakech. Ottichachawak, ma
ye akar man kowuchichi hato. Otiichichawak, akar man
rukusii tawak, akar man hehareto. Ye akar man kiyatayeto.
Akar man maji omutiiken bachi otiito.
23 Ottichichawak, ma ye kapasek inyaka kwotayaney, ye
eena dagiir poyechi kapasek otiikasakech.
24 Kata ma ye Jisas Kraist riiti tawey, ye yechi diita nosapek
tawa maba yi hiki tawa boboyen, otii tawa boboyen, gegiya
tawa boboyen sowakwo eeta har.
25 Eeta Spirit rii nona otiichichawak, no diita akar tawa.
Tawak, Spirit rii nona sa veyi muga eecha ya.
26 No opoche yama yama tanakech. Opoche no akar man
kwotay boboyen otiitanakech. Opoche no akar ma yechi
boboyen kwoya hechanakech.

6

Anadii Ma Yecha Kiya Tawa Boboyen Ii Na Kiyaba Ta

1 Yaka kumwoy, ma por rii kapasek boboy pochin otiiney,
ma ye henyey, ma Spiritek tawey, kwo riina na nagwa nagwa
kiyatayechinyak, rii sa hehar i sii. Eshar eshar na otiichicha.
Kwo na mayama ow poy sii ta. Iipa Gaba rii kwona otii otii
hekiita.
2 Anadii ma yecha kiya tawa boboyen kwo eena na kiy-
atayechi kiyaba ta. Eecha otii taney, kwo Kraist riiti lon
sumowu takiita.
3 Ma por rii kubuchey ma taney, rii riiti hin mayama
harapa ma hiki taney, rii eeta mayama woshepii tawa ma.
4 Ma ye yecha otii tawa boboyen saniga saniga na henyak,
ye sa yechi yoban eena hehar keyibo ta. Yo kepi taney, ye sa

yechi inyaka kwoya hiki ta. Opoche kwo akar ma yechi yoka eecha keyibotanakech.

5 Eeta kepi ma por rii sa keena riiti boboyen kiya ta.

6 Worek, kata ma rii God riita majin meeji tawey, rii sa riiti tisa riina riiti ya riiti boboy saga sa riina kiyapo ta.

7 Kwo iipa God riina kwoti inyakak woshepii takiita. Ma por rii God riina woshepiikasakech. Ma por rii eeta aboboyen chichaney, riipa way eeta aboboyeban eena yakiita.

8 Ma yechi inyaka eechaba tawa: ma por riipa riita mashi hiki tar boboyen chinyey, riipa ha tawa boboy sagan riipa eena yakiita. Riipa Spiritek ottichichawa boboyen chinyey, riipa sokwa eechaba eechaba takiita.

9 Eena nota kepi otii tawa nobon opoche nomoyatanakech. Nota maba nomoyanan siiney, komas nota hadabas boboy saga kepin yakiita.

10 Wowak, nota anadii man kiyatay tana nedii yanak, nota napa otii. Eyey ma yenya napa otii. Kristen ma taney, yenya ii napa hehar kiyatay ta.

Kraist Riiti Men Pol Riita Eena Kwoya Hiki Tar

11 Kwota na he: diita keyi tawa boboyen ada eeji tapak kwona harapa keyichirin!

12 Ma kaw ye kwoti maba sapin dagiiken eena harapa bato. Kapo boyewak yecha eecha otiito? Yecha harapa hin anadii ma yechi misomak habaken eena otiito. Yecha Kraist riiti me majin sawonan akiito: akar ma yecha yenya kikir poyenakech eena eecha otiito.

13 Maba sapi dagii tawa ma ye lo majin sumowukasakech. Kwoti sapin dagiinak, yechi hi iika harapa siiken eena dagiiken gegiyato.

14 Wowak, Jisas Kraist riin mek ji harek, worek, ada diita boboyen kwoya hikichi yesokwa taken gegiyato. Jisas Kraist riina jir me nobok ada har. Harek, ada hecho diita nosap eeta kubuchey boboy siir. Diita nosap ma ye ana hechawey, ye eecha hikitu ada kubuchey boboy siibato.

15 Sapi dagii tawa boboy sii kubuchey boboy. Sapi dagiinan biish tawa boboy sii eecha eeta kubuchey boboy. Harapa boboy siiken diitata: God riita ottichichawak, ma ye akar mabaga eecha sokwato.

16 Kata ma ye eena way eecha hikichiniga sumowutaweyn, God riita yenya sa rukusii ta. Wowak, ye sa eshar ta. God riiti eyey ma siiken, Isrel ma, yenya sa eshar taba ta.

17 Ada hamawa majin bako, ma kwo ana maji kawka bakasakech. Ma ye ana piri eeji maba diita sabaka tawey, sii eena mukuchichu ada eeta Jisas Kraist riiti wakasa ma.

18 Yaka kumwoy, Harapa Jisas Kraist riita rukusii tawa
boboy sii sa kwotaka eecha ta.

EPESAS
Pol Rii Epesas Ma Yenya Har Jey Maji

1 Ada Pol. Ada Kraist Jisas riiti aposel. God riita keena
saniga ana hisiirek, ada diita jeyn Epesas akamak tawa God
riiti ma mima yecha Jisas Kraist riina sumowu tawak, yenya
ada hato.
2 Noti Apoko God, noti Harapa Jisas Kraist piiriita kwona
rukusii tawak, kwoti inyaka sa eeka kepi ta.

GOD RIITA KRAIST RIITAKA EYEY BOBOY KEPIN NONA HATO

3 Nota na God, noti Harapa Jisas Kraist riiti Apoko, riina na
woshia ta. No Jisas Kraist riitaka tawak, riita nona hevenek
tawa Spiritek tawa boboyen harek, no eeka kepi tawa.
4 Mashi God riita diita nosapen otiinan biish tar nediik rii
nona Jisas Kraist riitaka taken hisiir. Nota holi ma tanak, no
riiti misomak kapasek boboyen biish siiken eena hisiir.
5 Rii nona rukusii tarek, rii hiki hamarek, rii Jisas Kraist
riiti nobok no iibak riiti yikapwabaga siiken eena otiir. Rii
eeta hiki hamachi otii tar.
6 God riita nona kepi hehar rukusii tarek, rii riiti kwoya
hechar yikapwa, podareban nona yeyada harek, eena nota
na God riiti hin yesokwa ta!
7 God riiti rukusii tawa boboy takiikiisii tawak, Kraist
riiharek, nona awasen tokochirek, riiti pik noti eyey kapasek
boboyen bachi poy hamar.
8 Riiti rukusii tawa boboy notak gwotiipowurek, rii eyey
hiki tawa boboyeka otii hechawa boboyeka eecha ha hamar.
9 Mashi God riita wor Jisas riiti yon otiiken otiiri. Diita
boboyen mashi rii veenyi tarek, rii riiti inyaka sumowu
tarek, rii riiti hiki tawa boboy nona mukuchichar.
10 God riita eyey nosapek otiir boboyen hevenek otiiken
otiir boboyen hiki hamachi rii otiir. Wowey, sii diika tawak,
riiti nedii yanak, riipa otiikiita. Wonyak, riipa eyey otiir
boboyen yaya podatebak yopo yichikiita. Nosapek otiirika
hevenek otiirika podatebak heechinak, God riita otiichinyak,
Kraist riita eyey boboyen siitii kowu takiita.
11 Eyey boboy sii sokwa tari, God riiti inyakak eeka sokwar.
Mashi bak bak nedii God riita hiki hamarek, riiti ma mima
yecha Kraist riitaka taken eena hisiir.
12 Wowak, nota mapo Kraist riina kowu tarek, eena God
riiti hadabas boboyen riiti hin na yesokwa ta!
13 Kwo eechaba tawa. Kwo eeta maji kepin meejibar.
Kwona yesokwa yichi maji kepin meejirek, kwo Kraist riina

hiki siitiichichar. Worek, rii kwona Holi Spiriten kwona wo
tarin harek, ii eecha mukuchichu: kwo eeta God riiti.
14 Holi Spirit sii eeta mukuchichu riiti ma mima yenya ma
mashi wotar boboyen nona hakiita. Ii eecha wocho riiti ma
mima ye komas riiti hadabas boboyek eeka siikiita. Riiti hin
na yesokwa ta.

POL RIITA GOD RIINA MAJI BATAR

15 Ada meejir kwo Harapa Jisas riina hiki siitiichichawak,
kwo God riiti ma mima yenya rukusiichi hehareto.
16 Eena ada eechaba eechaba nedii kwona God riina
woshiato. Maji ba tawey, kwona hiki tawak, kiyatayeken
eena bato.
17 Ada wohechawey, noti Harapa Jisas riiti Apoko, hadabas
Apoko riipa Holi Spiriten kwona ha taken. Wonyak, riipa
kwona otiichinyak, kwopa otii hechawa ma siinak, riipa
kwona God riina mukuchinyak, kwopa riina hekiita.
18 Ada wohechawey, kwoti inyakan tagwachi kwota riiti
haba yama heken eena wohecho. Wonyak, kwopa hikikiita.
God riita kwona hisiirin kwota kowu tawa boboyen kwopa
hehar hekiita. Napa hiki ta God riita wotar riiti ma mima
yepa nokwapa nokwapa hadabas boboyen ya takiita.
19-20 Napa hiki ta riiti hapaga tawa boboy sii noti hiki siiti-
ichichawa boboyen kiyapowutu. Eeta hapaga tawa boboy sii
otiiniga Kraist riina tiiriimok tarin awasen yesokwa yichinga
God riiti mama yepak hevenek yichir.
21 Yichirek, Kraist rii ada tabo yichawa man, harapa tawa
man, eyey gavman man yenya rii dagiir poyetu. Rii eyey apa
dii nosap hin komas yakiitawa nosap hin dagiir poyechi riita
howuk tawa.
22 Worek, God rii eyey boboyen Kraist riiti yatii jemubak
heechir. Rii riina God riiti ma mima yenya harek, rii yechi
Harapa Ma mayaka siir.
23 God riiti ma mima ye eeta Kraist riiti maba. Yecha
riiti mabaga tawak, rii eeta takakiisiir. Kraist tii sokwa
eyey boboyega eecha tawak, rii eyey boboyen otii takiikiisii
hamar.

2

*GOD RIITA NONA OTIICHIREK, NO HAMAGA SIICHI SOK-
WARI KRAIST RIITAKA EECHA TAWA*

1 Mashi kwota kapasek nobok icharek, kapasek boboyeka
tarek, siita kwona otiiniga harek, kwo eeta hamaga siir.
2 Eeta nedii kwo diita nosapek tar kapasek nobok chishi
tarek, kwo kapasek spirit riiti Harapa Ma riiti nobon
sumowu tar.

3 Mashi nota eeta yikadey ma yechaka eecha tarek, no
noti mashi nobo kapasekeban eena sumowu tar. Nota
eeta mashi noboban sumowu tarek, noti inyakak hiki tar
noboban sumowu tar. Nota keena eecha tarek, anadii ma
yechaga God riiti kwotay tawa ya kapaseken yabakiita.
4 Ayo, noti kapasek boboy siita nona piniga hakiita. Nota
ha tawa ma siikeniga eecha sowa.
5 Wowak, God riiti rukusii tawa boboy sii takiikiisii tawak,
God riita nona harapa inyakapwa hiki tawak, nona yesok-
war. Nota Kraist riitaka eecha chishitaken eena yesokwar.
God riiti rukusiichi hehar tawa boboy siitii kwona yesokwar.
6 Nota Jisas Kraist riitaka tarek, hevenek riitaka eecha siitii
kowu taken eena rii nona yesokwar.
7 Kapo boyewak riita eecha otiir? Rii Kraist riiti nobok
riiti hadabas rukusii tawa boboy mayakan ma mima yechi
misomak mukuchiken komas tawa ma yechaka yenya
mukuchiken eena otiir.
8 Eetata: God riita nona yeyada rukusiichi hehare tarek,
no Jisas riina hiki siitiichichawak, rii nona yesokwar. Noti
yokasakech. Yaho. God riita yeyada ha tawa boboy.
9 Sii kwota yo otii tawa yaga eecha takasakech. Wowak,
kwo kwoti hin mayama yesokwa takasakech.
10 God riita nona otiichir. Otiichirek, no Kraist Jisas riitaka
eecha tarek, nota yo kepin otii taken eena nona otiichir. God
riita diita mashi otiir boboy kepin apa nota keena sumowu
takiita.

KRAIST RII MA MU UPURUS TARIN YAYA PODAREBA HEECHIR

11 Kwo Ju makasakech. Ju ma ye kwona eecha wocho,
ma sapin dagii makasakech. Ye mayama eecha wocho sapin
dagii tawa ma. (Yecha yechi tapak mayama sapin dagiito.)
Kwo na hiki kwo mashi eecha tar.
12 Eecha tarek, kwo Kraist riina yepak heechir. Kwo
Isrel yechaka eecha sabak tar. Sabak tarek, eeta nedii
God riita mashi wotar boboy kepin kwo yakasakech. Kwo
diita nosapek tarik kwo God riitaka takasakech, Kraist riina
kowukasakech.
13 Mashi kwo yapa eemek tar. Apa Kraist riiti pik kwona
yaya bana heechirek, kwo God riitaka eecha tawa.
14 Kraist rrita eeta Ju yechaka ma yechaka inyaka wopu
kepi wey tak tawa mu. Eecha tawak, rii otiiniga, Ju ma
yechaka anadii maka eeta podar mak siir. Inyi pochi nediik
tarek, Ju maka anadii maka eecha ow ana pichari, Kraist rii
eeta inyin nediik reekiir.
15 Eecha otiirek, rii Ju ma yechi lon, yechi keyi tar maji
chepiin yeechi rabor. Eecha otiirek, ma upurus tarin yaya

podareba riitaka eecha siir. Eecha siirek, inyaka wopu kepi tar.
16 Rii mek jirek, rii hari, ma upurus tarin yaya podat mababak siir. Eeta mek ji siitiichichawa boboy sii ow ana pichawa boboyen dagiir poyechi God riitak awasen yar.
17 Rii yari, maji kepin kwodii wori, bana tawa ma kwotaka yapak tawa ma kwotaka kwona kwodii wor.
18 Maji siiken sii eetata: No Kraist riitaka ma upurus taweyn, Ju ma anadii ma taweyn, podar spirit rii nobon otii bada siiawak, nota Apoko riitak ikiita.

NOTA EYEY KRISTEN MA EETA GOD RIITI AKA SIIKEN

19 Wowak, eena kwo yayahu maga nosap biish takasakech. Yaho. Kwo eeta God riiti ma mima tawak, God riiti magwi tawa.
20 Kwo eeta God riita otiir akaga eecha tawa. Rii nona aposel yechaka, piirapet yechaka, ada kwatiiga eecha woyerek, Jisas Kraist rii eeta noti sumar kwatii siiken.
21 Eeta aka yayim Kraist riita neekichi siiti tawak, eeta aka kepi tawak, sii hehar sokwa Harapa riiti holi aka siitiito.
22 Kwo Kraist riitaka tawak, God riita riiti Spiritek otiichichawak, nona ya tawak, anadii ma yenya yaba tawak, rii aka God riiti akamak otiito.

3

POL RIITA ANADII MA YENYA YO OTII TAR

1 Eena ada Pol, Kraist Jisas riiti poko jichar ma tawak, ada anadii ma kwona majin kiyatay taken eena God riina wocho.
2 Kwo kapo meejir God riita ana rukusii tawa boboyen hari, diita yon hari, kwona kiyatayeken hari.
3 Diita maji mashi veenyi tarin, riita ana harin, ada apa kwona ameda kwona kenyi mukuchir.
4 Kwota diina kenyiney, Kraist riiti veenyi tar maji siina ada kwona wori, kwota keena eeji inyakan hehar hekiita.
5 Mashi heyi nedii diita veenyi tar majin geenyik kwodii wokasakech. Apa Spirit rii riiti aposel riiti piirapet yenya geenyek kwodii wor.
6 Diita veenyi tawa maji sii diitata: Eeta hadabas majik shebo shebo tawa ma Ju ma ye yechaka podat mabak siikiita. Eecha siinak, yechaka eyey boboyen Jisas Kraist riitak yaken God riita wotarin ye eyey yakiita.
7 God riita ana hisiiri, ada hadabas majin geenyek kwodii wo mukuchichaken eena hisiir. Riita ana rukusii tarek, riiti hapaga boboyek ana otiichirek, ada otii diita yon hapaga siiken eena har.
8 Ada eyey God riiti ma mima yechi kuruk tawa. Wowak, riita ana diita rukusii tawa boboyen hari, ada shebo shebo

tawa man hadabas majin sawo taken eena heechir. Hadabas sawo tawa maji sii eeta Kraist riiti eyey kepi boboy. Ma keena diita sawo tawa hadabas maji saniga hekasakech.

9 God riita eyey boboy otiir. Otiirek, eyey mashi nedii rii veenyi tar. Apa rii eyey ma yecha henyak, riita veenyichi hiki tawa boboyen kwota geenyek kwodii wo mukuchikiita.

10 Mashi veenyi tari, apa God rii riiti ma mima yechaka hevenek tawa ejel, akar boboy yenya riiti harapa nagwa nagwa hikichi otii hechawa boboyen mukuchichu.

11 Mashi mashi God riita otiiken hiki tarin, rii otiir. Noti Harapa, Jisas Kraist, riitaka God riita otiir.

12 Wowak, nota Jisas riina hiki siitiichichawey, no akiikasakech. Nota hehar hecho Kraist rii eeta nota God riitak ikiitawa nobo.

13 Eena ada apa kwona wohecho, kwoti bii opoche nomoyatanakech. Diita kapo meeji tawa boboyen ada kwona kiya yaniga kiyachichawey, iipa kwo eena hikinak, kwoti inyaka nayi hakiita. Yaho, dii eeta kwona harapa hin hato.

EPESAS MA KWO NA KRAIST RIITA RUKUSII TAWA BOBOYEN HE

14 Eena ada eeji Apoko riina yatii bogok putiichi yi maji bato.

15 Nota eyey ma mima hevenek taweyika nosapek taweyika rii noti hin nona har.

16 Ada God riina wohecho, rii riiti hadabas boboy takiikiisiiniga tawey, rii riiti Spirit nobok kwona hapaga boboyen kwona ha tanak, kwo anabeyichi hapaga siichi tak.

17 Kwo hiki siitiichichawey, ii Kraist rii kwoti inyakak takiita. Ada God riina wohecho kwoti neeji nenye sa God riiti rukusii tawa boboyeka neekichi hapaga siichi siitii ta.

18 Ada God riina wohecha kwo God riiti anadii ma mima yechaka kwotaka hapaga tawa boboyen otiichi na he. Eena otii henyak, kwo hekiita: Kraist riiti rukusii tawa boboy sii harapa howuk, gworo mayaka tawak, ka nosapek omuk heyik tawa.

19 Ayo. Ada gegiyato kwo Kraist riiti rukusii tawa boboyen kwo hehar hekiita. Kwo hehar henyak, kwo kapo God riiti eyey hadabas boboy mayaka kwoti inyaka takiikiisiibakiita. Wowak, ma ye diita God riiti rukusii tawa boboyek ma yecha eyey hehar hekasakech.

20 Riiti hapaga tawa boboy sii noti sugu wopun harapa yo otiito. Eecha otii tawak, no God riina wohechawey, sii eeta karakada boboy. Riita hapaga tawa boboy sii eeta hiki sowak, harapa yo mayakan otiito.

21 Wowak, God riiti ma mima ye sa God riiti hin, Jisas Kraist
riiti hik yesokwa ta. Eyey komas nedii eechaba i ichakiita.
Amen.

4

NOTA KRISTEN MA NO EETA KRAIST MABA OMU

1 Ada Harapa riiti yon otiichirek, eena pok ji ma tar.
Eecha tarek, ada kwona wocho kwota na God riita kwona
mukuchir noboban iiban na sumowu ta. Eeta nediik riita
kwona uwari, riiti nobon mukuchirin iiban na sumowu ta.
2 Kwota na eyey ma yechi kuruk tanak, ishar ishar otii ta.
Kwota anadii man kowu tanacha na ha ta. Kwoti rukusii
tawa boboy yenya hanak, yecha kwona ha tawa nomo ya
tawa boboyen na kiya ta.
3 Spirit rii nona otiiniga podat ma tawak, na hehar otii
pokok jinaga eecha ta.
4 Maba podatebak tawak, Spirit podatebak tawa. Eechaba
na tanak, God riiti kowu tawa boboy podareban kowu ta.
God rii eeta boboyen nona uwar.
5 Harapa Jisas podareba tawak, hiki siitiichichawa boboy
podareba tawak, uku yeetii tawa boboy podat tawa.
6 Podar God, eyey ma yechi Apoko. Rii eyey man dagiir
poyetu. Rii eyey ma yechi nediik yo otiito. Rii eyey ma yechi
wok tawa.
7 Nota eyey saniga saniga God riita har boboyen no yar.
Kraist riita nona hikichi rukusii tawa boboyen saniga saniga
har.
8 Mashi keyir maji eecha wocho:
“Riita kwowuk yo iken otiiri,
Poko jichar ma yechaka eecha yo iri,
rii yenya boboyen shebo shebo har.”
9 “Rii kwowuk iri,” ii boy maji mu? Maji mu diitata: mapo
rii diika saka yar. Saka ya muku siitiir.
10 Eeta ma riitaba mashi sakari, riitaba hevenek tawka
irek, rii howu woyek i ir. I iri, eyey boboyen rii otii
takiikiisiiken eena ir.
11 Riitaba ma yenya ha tawa boboyen har. Ma kaw yen
aposel yon hisiir. Kaw piirapet yon har. Kaw yen God riiti
majin kwodii wo yon har. Kaw yen God riiti maji akar man
mukuchi yon har. Kaw yen maji pokii yon har.
12 Kraist rii eeta rukusii tawa boboyen hari, nota God riiti
ma mima siiken tawak, riiti yo otiiken eena har. Wonyak,
Kraist ri maba siipa sokwa harapa siikiita.
13 Wonyak, diita yo siipa i i nopa inyaka wopu podatebak
siikiita. Hiki siitiichichawa nobok, Godriiti Yikapwa riina
hechawa nobok eeka siikiita. Siinak, nota sokwa ma siiken
siikiita. Kraist riita siita tawaga eecha siikiita.

14 Eena no opoche yikapwa baregega siitanakech. Ma kaw
ye nona woshepii maji pokii maga eecha otii taney, nobo
kapaseken mukuchiken otii taney, opoche eena no meejichi
no veyin uku borowok yeechi ye i yiyi yebugu tawaga eecha
otiitanakech. No opoche sowak yeechi ye i yaya tawaga
eecha otiitanakech.
15 Yaho. Nota na maji siikenen ba tanak, anadii man
rukusii ta. Eena na nota sokwa ma siiken siinak, Kraist
riitaka eecha siinak, rii eeta noti masekii siiken.
16 Kraist rii nona siitii kowu tawak, noti yatii, tapa, miy,
mabiya ye podat yoban chegiik otii tawak, God rii harek,
diita mabak tawa boboy ye eeta podatebak eecha tawa.
Wowak, eyey mabak tawa boboy ye God riita otiiken gegiya
tawaga, eecha otiik otiiney, eeta maba siipu rukusii tawa
nobok harapa siikiita.

KRISTEN MA KWO AKAR NOBON YA

17 Ada kwona Harapa riiti hik maji kaw kwodii wocho.
Opoche biish shebo shebo tawa maga eecha tanakech. Ye
biish shebo shebo hikitu.
18 Yechi marenoku niyiki yichu. Ye saka otii hechawak,
ye wohipu tawak, eena God riita ha tawa boboy kepin
yakasakech.
19 Yecha eena otiiken otiiri, hiibiiya yakasakech. Ye
kapasek nobok iyarerek, yechi sugu wopu eeta kehar. Eecha
tawak, ye eyey kapasek boboyen otii ye itu.

20 Diita majin kwo maji pokiitawey, Kraist riita otii tawa
aboga eecha otiikasakech.
21 Ada eecha hikitu kwo Kraist riina meejir. Meejirek, kwo
riina sumowu tawey, kwona Jisas riiti maji siikenen maji
pokiitar.
22 Mashi kwo mashi nobo kwotik chishitar. Ii sii mashi
woshepii tar boboyen kwoya hecharek, sii haken otii tar.
Eena kwota na mashi nobon kayek rabo.
23 Kwoti inyaka wopu, marenoku sa sokwa apama he.

24 Kwo akar maban na yeechi ruwu. God riita akar man
otii tawak, na sokwa God riita eecha sii. Diita ma yechi otii
tawa abo sa sokwa kepi wey siinak, holi ma siikiita.

25 Eena kwota woshepii tawa boboyen na heechi. Eechaba
eechaba nedii kwoti yaka kumwoy yenya maji siikeneban na
ba ta. Nota Kraist riiti mababak podak tawa.
26 Kwoti inyaka kwotayeney, opoche kwo kapasek boboyen
otiitanakech. Iipa kwo akar man kwotayeba tanak, kwotay i
i iipa kwotak ya ye ikiita.
27 Iipa kwo Gaba riina aka sokwa ya chikiita.

28 Hiyiya tawa ma ye kawka hiyiyakasakech. Yaho. Apa ye
sa yo otii ta. Rii sa riiti tapak yo kepin otii tanak, anadii man
doponey, rii sa kiyatay.
29 Kapasek wosoboy maji kwoti kujak sayakasakech. Yaho.
Maji kepibak saya. Sayanak, akar man kiyatayenak, yecha
dopo tawa boboyen hanak, kwo maji kepin banak, ye kepi
sokwakiita.
30 Kwo opochi God riiti Spiriten bii nomoyatanakech.
Spirit riita kwotaka tawak, ii eeta mukuchichu kwo eeta God
riitiba. Eecha mukuchichu akar nedii poche komas yanak,
God riita kwona poko ji taweyn heemachikiita.
31 Eena kwo ma kapasek hiki tawa inyakan heechi ta.
Kwotay tawa boboyen heechi ba tawey, eyey kapasek boboy
eena heechi ba ta.
32 Wowak, kwota na yaka kumwoyen awasen awasen
rukusii tanak, akar mak kwona kapasek otii ta taweyn eena
na inyakan dagiir. God riita Kraist riiti hik kwoti kapasek
boboyen otiiniga kwona otii abosuchirega, kwo anadii man
na eechaba otiisa abosuchi ta.

5

KWOTA NA GOD RIITI HABAK CHISHI TA

1 Kwo eeta God riita kwoya hechawa yikapwa tawey, kwo
na God riitabaga sokwa eecha sii.
2 Rukusii tawa boboy sii kwota chishi taweyn, otii tawa
yon sa siitii kowu ta. Kraist riita nona rukusii tawak, riiti
popoyen nona ha tawaga kwo na eechaba rukusiiba ta.
Kraist riita hari, opel otii tawa boboyega eecha otiir. Worek,
si kwowa sokwa God riitak irek, rii meejirek, rii kowya hikir.
3 Kwo riiti ma mima tawey, diita yikadey boboy kwotak
yakasakech: nobo anemesheroko tawey, mey oboy saga
kwoya hechawey, kapasek boboyen otii tawey, kwo eena
heechi sumowukasakech.
4 Kwo opoche majin otii kehatanakech. Hikisha majin
batanakech. Kapasek anemesheroko majin batanakech.
Eeta yikadey boboy sii kepi boboyen otii mukuchikasakech.
Ayo. Kwota God riitaban na woshia ta.
5 Kwota diita oboyen otii hecho: nobo anemesheroko tawa
ma ye, ma inyaka keha tawey ye, ma mey boboyen kwoya
woy hechawa ma ye eeta yikadey ma ye Kraist riiti kigdom,
God riiti kigdom ye iyarekasakech. Yecha woshepii tawa god
riina sumowutu.
6 Iipa akar ma yepa kwona hikisha tawa majik bachi
kapasek nobon mukuchikiita. Eecha otii tawa yikadey
boboyen God rii eena kwotayechi riiti majin nasowoy tawa
man pikiita.

7 Eena kwo eeta yikadey ma yechaka nareboy siichi
chishikasakech.
8 mashi kwota niyik tar. Apa Harapa rii kwona habak
yayari, kwota na habak tawa maga eecha chishi ta.
9 Haba sii kepi boboyen mukuchichawak, boboy kepin,
nagwa nagwa otii tawa boboyen, omutiik tawa boboyen
geenyik yesokwa tanak, ma ye hechi otii takiita.
10 Harapa riita inyakak kwoya hiki tawa boboyen kwo na
eena hechi eechaba otii ta.
11 Kwo opoche niyik tawa ma yechaka nareboy si-
itanakech. Yaho, kwota na eyey man mukuchicha eeta
yikadey boboy sii eeta kapasek.
12 Ada yecha otiichi veenyi tawa boboyen kwodii
wokasakech. Yaho. Ada harapa hiibiiya yato.
13 Ayo. Haba sii eyey boboy yechi mun kwodii wochawak,
ye eyey geenyik tawa. Wowak, eyey boboy ye geenyik tawey,
eeta habaga eecha tawa.
14 Eena diita maji sii tawa:
"Mii ma watawey, na sokwa!
Miita tiiriimok sokwanak, Kraist riipa miina
habak chey hekiita."
15 Kwota na chishi tawa nobon ow poy siichi chishi ta.
Opoche otii henyan biish tawa ma chishi tawaga eecha
chishitanakech. Kwo otiihechawa ma chishi tawabaga na
eecha chishi ta.
16 Kwo apa God riita otii tawa abon na otii ta. Kapo komas
nobokasakech. Apa diita kapasek nedii, iipa kwo sobo yo otii
takiita.
17 Eena kwo opoche hikishatanakech. God riita ma mima
yecha otiiken inyakak hikichi otii tawa abon na hehar na
yesha hecha.
18 Kwo opoche ukun eechi beyitanakech. Eecha otiiney,
ii kapsek siikiita. Kwota Spiriten na yanak, sa kwona
takiikiisii.
19 Kwo na sam hokwan, song hokwan, anadii holi hokwan
eena hokwa chicha. Kwoti inyakak kujak, na chichanak,
Harapa riiti hin yesokwa ta.
20 Eyey nedii kwota na eyey boboyen God Apoko riina
Harapa Jisas Kraist riiti hik na woshia ta.

MA MIMA REEV SII TAWA MAJI

21 Kwota na Kraist riiti hin yesokwa tanak, yaka kumwoy,
yechi kuruk na ta.
22 Mima kwo na niji ma riiti kuruk ta. Harapa riiti kuruk
tawaga, na eecha ta.
23 Boyewak eecha otiito? Ma rii eeta mima siiti masekii.
Kraist riita Kristen yechi masekii tawaga eena eecha tawa.

Kristen ma ye eeta Kraist riiti maba. Riita yenya yesokwa yichir.

24 Kristen ye eeta Kraist riiti kuruk tawaga, mima kwo na eechaba kwoti ma yechi kuruk ta.

25 Ma kwo Kraist riita riiti Kristen ma mima yenya rukusi-ichi hachirega, ma kwo na kwoti mima yenya eechaba rukusii ta.

26-27 Kraist rii riiti ma mima yenya ukuk yeetiichi riiti majik yeetiichi holi siiken mayama heken eena eecha otiir. Eecha otiiri, riiti Kristen ma yecha kehakasakech. Kapasek siikasakech. Yecha kepiba tanak, holi maba takiita.

28 Ma kwota kwoti maban mayama rukusii tawaga, kwoti mima yenya na eechaba rukusii ta. Ma por rii riiti miman rukusii taney, rii riiti maban rukusiibato.

29 Nota hecho ma por rii riiti maban mayama yuyakasakech. Yaho. Rii hehar tawak, havato. Kraist riita Kristen yenya otii tawaga rii eechaba otiito.

30 No eeta Kraist riiti yatii, tapa, miy, mabiya.

31 Mashikeyir maji eecha wocho: “Ma rii apoko nokwapan heechi i reev siiney, mima siina yaney, piir sa podat maba sapibak sii.”

32 Diita veenyi tawa maji sii harapa maji tawa. Ada hikitu eeta maji Kraist riiti maji Kristen mayechi maji.

33 Wowak, diita maji kwona wobato. Kwo mayama maban rukusii tawaga, kwoti miman na eechaba rukusiiba ta. Wowak, mima sii sa siiti ma riiti hin sa yesokwa ta.

6

YIKAPWA AWI EEPI YECHI MAJI

1 Yikapwa, kwota na awi eepi yechi majin sumowu ta. Ii eeta Kristen ma otii tawa abo. Eeta nobo kepi.

2 Keyir maji eecha wocho: “Kwo awi eepin yechi majin na sumowu ta.” Diita lo maji sii mapo wotar lo maji.

3 Wotar maji eecha wocho: Eeka miipa diita nosapek harapa eechaba ekpi takiita.

4 Awi eepi kwo opoche yikapwa yechi biin kapasek otii tanak, ye kwotayetanakech. Yaho. Kwo na hehar tanak, Harapa riiti nobon riiti majin na maji pokiichi yesokwa ta.

YO OTII TAWA MA YECHAKA SIITII KOWU TAWA MA YECHAKA YECHI MAJI

5 Yo otii tawa ma kwo na kwona siitii kowu tawa mayechi kuruk ta. Kwo yechi hin hiki tawey, kwo na yenya harapa akiichi yenya na sumowu ta. Kwo Kraist riiti yo otii tawabaga na eechaba otii ta.

6 Iipa kwo yechi misomabak yenya saboy otii takiita. Yaho.
Kwo na Kraist riiti yo otii wakasa ma sii. God riita otiiken
gegiya tawa boboyen kwoti sugu wopuk eena sa otiita.
7 Kwota na kwoti yon inyaka kwoya hikichi otii ta. Ii kwo
ma yechi yoga eecha otiikasakech. Yaho. Kwo Harapa riiti
yoga eecha na otii ta.
8 Kwota otii hecho yo kepin otii tawa ma riina Harapa
rii yak tokokiita. Riina eecha hakiita yo kiiriisiiposii otii
tawa ma yechaka yo siiken otii tawa ma yechaka eecha yan
hakiita.
9 Kwota yo otii man siitii kowu tawa ma na meeji. Kwota
na eechaba otii. Kwo yenya woshepii ow bakasakech. Kwota
na hiki ta yechaka kwotaka hevenek tawa Apoko riiti yo otii
wakasa ma. Eyey ma eeta riiti miyik kiki sowa.

KRISTEN MA YE OW ANA PICHAWA MAGA EECHA TAWA

10 Ada diita majin hamak otiito. Kwo Harapa riiti hapan
na yanak, riitaka yesokwa na hapaga sii.
11 Kwota na God riita ha tawa ow ana pi boboyen ruwu.
Ruwunak, kwopa eeka hapaga ssichi siitii tanak, Gaba
riita eyey veenyichi otii tawa boboyen kwopa eeka guru
poyekiita.
12 Nota maban ana pikasakech. Yaho. Nota howuk tawa
spirit kapasek yechaka ow ana pichu. Nota kowuk aka tabo
yima kapasek yechaka howuk siitii kowu tawa ma kapasek
yechaka mun siitii kowu tawa spirit yechaka ye niyi nobon
siitii kowu tawey, eena nota yechaka ow ana pichu.
13 Eena kwotana God riita ha tawa ow ana pichawa
boboyen na ruwuchi ta. Eecha otii tanak, kapasek nedii
yanak, kwota eeka hapaga siichi siitii ow ana pikiita. Kwopa
owun eyey dagiir poyenak, eechaba siitii takiita.
14 Kwo na eecha siitii tanak, kwota na God riiti omutiik
majin nediik llet giiriichi siitii ta. Kwo na nagwa nagwa
otii tawa boboy kepin na ain bagowor tawaga siiviitabin
ruwuchi siitii ta.
15 Kwo taney, na sayar God riiti hadabas majin sawok. Eeta
boboy sii kwoti yatiiin ruwu tawa boboyega sa eecha ta.
16 Eechaba eechaba nedii kwotana hiki siitiichichawa
boboyen bagoworega poyi chishi ta. Eecha otiiney, kwo eeta
kiki sowa kwopa Gaba riita hika rabona yabun kwopa esha
pakiita.
17 Kwona yesokwa yichitawa boboy sii eeta kwoti masekiik
ruwu tawa boboyen na ruwu ta. Kwota na God riiti majin
Spirit ha tawa eekiga neeki ta.
18 Eecha otii tanak, God riiti kiyapo tawa boboyen
wohecha. Spirit rii kwona God riiti nobon mukuchichawey,

eechaba na riina wohech. Eena eechaba nedii kwota na siitii kow ba ta.
19 Kwota na maji ba taney, ana na kiyatay ba ta. Ada hikitu kwota na eecha wohecha God riita sa riiti majin eeji kujak heechinak, anapa akochinyak, sayarechi veenyi tawa maji siikenen anapa ana beyichi siitii kwodiiwochakiita.
20 Ada hadabas majin geenyek kwodii wochawama eena ada poko jir. Ada hadabas majin yo otiiniga kowdii wocho. Eena kwota na God riina wohecha anapa God riiti inyakak eeka anabeyichi siitii ba takiita.

WOSHIA MAJI KAW

21 Tikikas riipa kwona ada otiir yon sawo mukuchikiita. Rii eeta noti yaka kumwoy siiken. Rii Harapa riiti yo otii ma kepi.
22 Ada riina heechinak, kwotak inyak riipa nota tawa tobon sawokiita. Sawonak, kwo kwoya hikichi hapaga siikiita.
23 Apoko God riita Harapa Jisas Kraist riitaka piiriita yaka kumwoy kwona inyaka wopun otii kepi siikiita. Rukusii tawa boboyen hiki siitiichichawa boboyen riita hakiita.
24 Kwota noti Harapa Jisas Kraist riina eechaba eechaba rukusii tawey, God riita ma miman yeyada rukusiichi ha tawa boboy kwotaka eecha sa ta.

PILIPAI
Pol Rii Pilipai Ma Yenya Har Jey Maji

1 Ada Pol, Timoti sicha God riiti yo otii wakasa ma tawak,
eena diita jeyen keyichi Pilipai tawa God riiti ma mima ye
Jisas Kraist riina hiki siitiichichaweyen eena ada hato. Sicha
ha tawey, yopo yichi tawaman siitii kowu tawa ma yenya yo
otii tawa ma yechaka eecha habato.
2 Noti Apoko God rii Harapa Jisas Kraist riitaka kwona
yeyada rukusii tawa boboyen eshar otii tawa boboyeka sa
eecha ha.

POL RIITA MA MIMA YENYA MAJI BACHICHU

3 Ada kwona hiki tawa nedii ada kwona God riina maji
kwona bachichu.
4 Bachi tawey, eeji inyaka eeta kwona kwoya hikitu.
5 Mashi tasiir nedii apa diita nedii kwota ana kiyatay tarek,
eena ada kwona kwoya hikitu.
6 Ada eecha siiken hikitu God riita diita yon kwoti sugu
wopuk tasiiri, riipa eechaba otii i i Jisas Kraist riiti nedii, eeka
hamakiita.
7 Kwota eeji sugu wopuk wok eechaba eechaba tawa. Eena
ada kwona eecha hiki tawey, ada kwona kepi hikitu. Mashi
ada hadabas majin eyey sugu wopuk chi ye i tar nediik apa
ada poko jiniga tawa nediik God riita ana homachi har yon
kwona habar. Kwona habarek, eena ada kwona eecha hikitu.
8 God riita hecho ada maji siiken bato. Kraist Jisas riina
ana hari, eena ada kwona eecha rukusii hikitu.
9 Ada God riina diita yikadey nobon kwona wohechichu.
Ada God riina wohecho kwota rukusii tawa boboy sii eech-
aba eechaba sokwato. Otii hechawa boboy sii nagwa nagwa
hiki tawa boboy sii eechaba sokwabato.
10 Sokwanak, kwo keyibachi kepiban neekikiita. Wonyak,
Jisas Kraist riita yana nediik kwota kapasek boboy biish
siinak, maban otii keha tawa boboyeka saka siikiitawak.
11 Jisas Kraist riita otiichinyak, hadabas boboy sii kwotaka
tanak, kwota God riiti hin yesokwa takiita.

POL RIITA POKO JI TARI SII EETA HADABAS MAJIN KIYATAY TAR

12 Eeji yaka kumwoy kwo na hecha: Adak ya tawa boboyen
hadabasmaji sawo nobon dasiipiikasakech. Yaho. Sii eeta
sawo tawa majin kiyatay tar.

13 Eena Sisa riiti akan siitii kowu taryabu pichar ma ye
akar ma iibak tawey, ye her ada Kraist riiti majin sawo tarek,
eena ada pikoji tar.
14 Ada poko ji tarek, akar yaka kumwoy ye Harapa riiti hik
siitii ana beyichi maji sawo tari, akiikasakech.
15 Eeji hi harapa tarek, ma kaw ye inyaka kwotayiniga hiki
tarek, eena Kraist riiti hin sawo tar. Akar ye inyaka kepi hiki
tarek, ye eeta majin sawo tar.
16 Ye rukusiiniga sawo tar. Yecha hikitu ada hadabas majin
siitiikowu tawak, awasen sawoto. Ye eecha hikitu God riita
diita yon ana har. Eena otiito.
17 Ma kaw ye keena yechi hiban mayama yesokwa tawak,
Kraist riina sawoto. Yechi sugu wopu eena hehar hikichi
otiikasakech eena eecha otiito. Ye eecha hikitu ada poko ji
tawak, ye eecha otii tawak, adana harapa nomoya boboyen
ana kawka hato.
18 Eecha otii tawey, ii sakayekasii! Eeji inyaka kwoya
hikitu. God riiti majin sawo tawa ma yenya wohigiya tawa
boboy kapo kepi kapo kapasek siikayekasii. Kraist riiti
hin eena sawo tawey, ii eeta nobo sawo tanak, ada kwoya
hikikiita.

ADA TANEY, AN KRAIST RIITAKA EECHA TAKIITA

19 Ada eecha hikitu: kwota ana God riina bachi tawak, Jisas
Kraist riiti Spirit ana kiyataytawak, ana yak tawa boboy sii
ya ana kiyatayechi yesokwakiita.
20 Diita yon God riita otiiken hari, ada eena hehar otii
taken gegiyato. Ada otiiken kowutu. Ada kapo hakiita, ada
kapo tawa, ada ana beyichi siitii tawak, Jisas Kraist riiti hin
yesokwataken hikitu.
21 Ada sobo taney, Kraist rii eeta eeji hadabas boboy. Ada
haney, eeta kepi wey siikiita.
22 Wowak, God riita hikiney, ada diita nosapek mabak
tawey, eeta kepi. Ada yo otii tawak, ma eeka kepi siikiita.
Boy mey nobon ada hisiik. Nobon saka hechawak.
23 Diita boboyen ada upurus hikitu. Ada diita nosapen
heechi i Kraist riitaka eecha siiken hikitu. Ii eeta kepi wey.
24 Wowak, ada eechaba sobo taney, anapa kwona kiyapo
takiita. Ada kwi boboy kepi.
25 Ada diina hiki siitiichichu eena ada diika siikiita. Ada
eyey kwotaka tanak, ada kiyatay tanak, kwo sokwa kwoya
hikichiharapa hiki siitiichikiita.
26 Eena ada kawka kwotak yanak, kwota Kraist riina
sumowu tawak, kwopa ana hehar hiki takiita.
27 Maji mu diitata: kwo chishi tawey, Kraist riiti hadabas
majin kwo sumowukiita. Wonyak, anapa meejikiita kwo

podat hikichi anabeyichi siichi chegiik ow ana pichakiita. Hadabas maji hiki siitiichicha boboyen eena kwo ow ana pichichakaiita. Ada komas kapo saka kwona hekii tawak.

28 Kwoti ow ana pichawa ma yenya opoche akiitanakech. Yenya na ana beyichi sii. Wonyak, kwota yenya mukuchikiita yecha saka sowakwokiita. Kwota dagiir poyekiita. God riita otiichinyak, kwo dagiir poyekiita!

29 God riita boboyen hari, kwo riiti hin hiki siitiichi riiti yon otii tawak, Kraist riiti kapa meeji tawa boboyen kwoti kiki kiyabakiita.

30 Mashi ada ow ana pichari kwo ana her. Herek, ada ow ana pichawey, kwo meejito. Wowak, apa nota eecha chegiik ana pichu.

2

NOTA NA MAYAMA DAGIIR POYECHI NOTI YAKA KUMWOY YENYA RUKUSII TA

1 Kwota Kraist riitaka eecha chishi tawey, kwo boy hapaga tawa? Riita boy rukusii tawa boboy sii kwoti sugu wopun hehar otiichichu' Kwo boy Spireteka eecha chishitu? Kwota boy akar man hehar rukusiito?

2 Kwo eecha otiiney, kwoti inyaka marenoku na hikichi podatebak otii ta. Eecha otii taney, ada kwoya woy hiki takiita.

3 Opoche akar boboyen kwoti inyakak saniga hikichi otiitanakech. Opoche kwoti hin yesokwak otiitanakech. Kwota na akar ma yechi kuruk ichi yenya kiyatay. Kwota na yenya hiki ta. Opoche kwoti hi harapa siike hiki tanak, anadii ma yechi hin yeyik siik hikitanakech.

4 Kwo opoche kwoti boboyeban heharetanakech. Akar ma yechi boboyen na hehareba ta.

KRAIST RIITA MAYAMA DAGIIR POYE TAREK, GOD RIITA YESOKWAR

5 Kwota na Kraist Jisas riiti inyaka hiki tawaga kwo na eechaba hikiba ta.

6 Riita God siiken tarek, rii God siiken riita tawaga eecha siiken eena hegiyakasakech.

7 Yaho. Riita mayama eena heechirek, rii eeta yo otii wakasa maga eecha siir. Rii eeta sokwa mak siir.

8 Mak siirek, rii riiti hin mayama dagiir poyechi God riiti inyakan hehar sumowutar. Sumowu tarek, ma ye riina mek ji siitiichirek, rii eeta har.

9 Eecha otiirek, eena God rii riina yesokwa howu weyik heechir. Worek, God rii riina hi pochin har eeta hi sii eyey hin dagiir poyer.

10-11 Rii diita hin harek, worek, eyey ma mima ye diita nosapek tawa eyey boboy ye howuk tawa eyey boboy ye nosap kuruk tawa ma ye Jisas riiti hin meejinak, eyey sakachi riiti hin yesokwakiita. Yesokwa tanak, eyey kuja eecha wochakiita. Jisas Kraist rii eeta podareba. Eeta Harapa. Wonyak, Apoko God riiti hin howu weyik takiita.

NOTA NA HABAGA EETAMA YICHI NEDIIK TA

12 Eeji nareboy ada kwotaka mashi eecha tari, kwota ana sumowu tari, eeta kepi. Apa ada kwotaka tanan siita woy, ii na sumowubata. Kwona akii nubu nubu tanak yon na otii ta. Kwona yesokwa yichi tawa boboy siina hamaken na otii ta.

13 God riita yo kwoti wok otiito. Riiti inyakak otiiken, riita hikichi otii tawa boboyek siiken eena sumowuken eena kwona otiichichu.

14 Kwota eyey boboy otii tawey, ow na heechi ana pichawey na heechi.

15-16 Kwota napa apama weyiba hecha. Kapasek boboy takasakech. Kwo na God riiti yikapwa siiken ta. Kwo diita nosapek tawey, nokwapa nokwapa kapasek boboy otii tawa ma ye ow ana pichawa ma ye tabato. Wowak, kwo hadabas majin sawo tawey, napa niyik okoree tawa habaga eecha yichi nediik ta. Kwo eecha otiiney, Kraist riiti nediik yanak, ada kwona kwoya woy hiki takiita. Kwo eecha otiiney, ii eecha mukuchikiita ada eeji yon saka sobo eemek rabokiitawak.

17 Kwo God riina hiki siitiichichawey, ii kwo God riina opelen hato. Eecha ha tawey, an hikitu kapo eeji maba pin anapa kwota ha tawa opelek eeka gwota pakakiita. Ii sokwaney, eeji inyaka eeta kwoya woy hiki tawak, ada kawen kwona hato.

18 Kwona kwoya woy boboyen otii tanak, an kaw ha ta.

TIMOTI MAJI

19 Harapa riita eecha hikiney, ada Timoti riina heechinak kwotak ikiita. Ichi ya ana sawonak, eeji inyaka kwoya hikikiita.

20 Timoti riitaba saniga ri sugu wopu eejiyiga eechaba tawa. Riiti inyaka kwona kiyatayeken harapa hikitu.

21 Eyey anadii ma ye yechi boboyeban hehar siitii kowu tawak, Kraist riiti yon eecha siitii kowukasakech.

22 Kwota hecho Timoti rii eeta ma kepi. Riita adaka sicha chegiik tawey, yikapwa apoko otiinaga eecha otiito. Hadabas majin sawoto.

23 Adak yak otii tawa boboyen ad henyak, anapa riina hechanak, kwotak ikiita.

24 Ada hikitu komas Harapa riita nobon takiinak, ada
kwotaka eecha ibakiita.

EPAPRODAITAS MAJI

25 Ada eecha hikirek, eena ada Epaprodaitas noti apoma,
riina kwotak heechirek ir. Riita adaka yo eecha otii tar. Rii
adaka eecha siichi ow ana piba tar. Mshi kwota heechirek
adak yari, rii kwoti hin makamak kiyatayeba tar.
26 Riiti inyaka kwona heken hiki siitiichichar. Riita mee-
jirek, kwo meejibar rii haken otii tarin rii inyakapwa hiki
tar.
27 Eetata, mashi rii haken otii tar. Eecha otii tari, God riita
riina inyakapwa hikichi otii kepi siichir. Eeta otiichiri, saka
riitaban eecha otiirek, ana eechaba otiichibar. God rii yuyar
harapa kapasek boboy adaka ya gamunakech.
28 Ada riina heechinak iken gegiyato. Heechinak, in-
yak, kwota riina hechi kwo inyaka kwi kwoya woy hiki
takiita. Eecha otiinak ada nomoya tawa boboy siipa kaw
hagayegakiita.
29 Eena kwo riina henyak Harapariiti kumwoyega na
eecha ya. Riita tawaga eecha tawa man yechi hin hehar na
haba ta.
30 Epaprodaitas riita Kraist riiti yon otii tari, rii haken otiir.
Riita eeta otiiri, rii riiti maban hehar otiikasakech. Kwo diita
ana kiyatay tawa boboyen kwo saka ana kiyatayerek. Rii
saniga kiyataye tar. Riita tawaga eecha tawa man na kiyatay
ta.

3

MA YE JISAS RIINA HIKI SIITIICHICHAWEY, YE EETA NAGWA NAGWA ICHAWA MA

1 Ada kwona maji kawka bak: Kwo na Harapa Ma riiti
hiban kwoya hikichi yesokwa ta. Mashi diita maji ada
kwona keyichi har. Apa eena ada kwona kwotayekasakech.
Ada kawka keyichi hato. Dii eeta kwona kiyatayeto.

2 Eeta ma ye kwashik tawa asaga kapasek otii tawey, maba
sapin dagii tawey, kwo na eena eecha ow poy sii ta.
3 Yechaka takasakech notaba sapin dagii tawa boboyen otii
hecho. No God riiti Spiritebak riiti hiban yesokwachiniga
Kraist Jisas riitaka chishi tawey, no eena kwoya hikitu. Nota
maba sapin dagii tawa boboy siina hiki siitiichikasakech.
Siipa saka nona kiyatayekiitawak.
4 Ada keena otiiken wonyey, anapa keena diita yikadey
boboyen hiki siitiichichakiita. Kwotaka tawa ma kaw ye
eecha hikiney, maba omuk tawa nobo sii keena yenya
yesokwa yicha takiita. Ye napa meeji ada kwona majika

sowa. Mashi ada eecha hiki tari, apa ada saka hiki tawak. Na meeji.

5 Ana yimowurek, 8 de siirek, ye eeji maba sapin dagiir. Ana yimowur nedii ad Isrel ma siir. An eeji wayega Bensamin riitaka ya eecha siir. An Hibru ma yechaka eecha yimowur. Ada Peresi yecha eecha tarek, ada Ju yechi lo nobon summowu tar.

6 Harapa sumowu tarek, ada Jisas riiti nobon sumowu tar man kikir poye tar. Eeta mayecha lon otii tawa nobon ana otii henyey, ada kapasek otiikasakech.

7 Ada eeta mapo otiir boboy kepin apa Kraist riiti hik ad eecha wocho sii eeta kubuchey boboy.

8-9 Ada Juma yechi boboyeban bakasakech. Eyey boboyen ada habato eeta kubuchey boboy. Eena an magiirechichi Kraist Jisas, eeji Harapa, riiti boboyeban an eena yar. Diita boboy sii eeta harapa boboy. Ada Kraist riina yaken otiirek, riitaka podatebak siik otiirek, eena riitihik ada eyey boboyen rabo hama siichir. Ii eeta kubuchey boboy. Ada lon sumowuken otiiney, eeji nagwa nagwa ichawa nobo sii diita yikadey boboyekasakech. Yaho. Apa ada Kraist riina hiki siitiichichawey, nagwa nagwa otii tawa abon ana sobo har. Ada hiki siitiichichawey, God riita nagwa nagwa otii tawa abon sobo habar.

10 Ada boboy podateban yaken otiito. Ada Kraist riina hechi riita hachi saniyeechi sokwa tawa nobon otiirin, ada diita hapaga tawaboboyen ada yeechi riitaka eecha siinak, riita otii kapa meejirebaga ada eechaba meejibanak, hanak, riitabaga eecha siiken otiito.

11 Eecha otiinak, ada hikitu ada eechaba tiiriimok chinyak awasen ya sokwakiita.

POL RIITA AMABA MAPO IR

12 Ada eecha hikikasakech Kraist Jisas riita otiir boboyen an eena ya hamachi an kepi tawa. Yaho. An eeta yon kikiirena neekitu. Kraist Jisas riita ana neekirebaga ada eena eechaba neekitu.

13 Yaka kumwoy, ada eecha hikikaskech ada eeta boboyen ya hamar. Yaho. Ada podateba inyakak tawa. An mashi boboyen heechirek apa ada komas ya tawa boboyen yaken harapa yon yato.

14 Eena ada amaba mapo inyak, ada kepi boboyen yakiita. Diita ada yak otii tawa jebwa sii eechaba siikiita.

15 Noti ma kaw kwo Spiriten yari, kwo na eechaba hiki ta. Wowak, kwo akar inyakan hiki taney, God riipa kwona mukuchikiita.

16 Eeta yikadey boboy nota yari, ii na kiikiirena neekichi sokwa ta.

17 Yaka kumwoy, kwota na eeji nobon sumowuba ta. Nota
nobo kepin kwona mukuchichu. Kwota na kenyi ta eeta ma
ye noti nobon sumowuba tawey.
18 Eechaba eechaba nedii ada kwona baba tar. Apaeeji mi
keya mukuka tawak, kawka ada wocho: Jisas Kraist riin mek
ji siitiichirek, rii eeka harek, eena riiti yabu pi ma nokwapa
nokwapa tawa.
19 Yechi mabak otiiken gegiya tawa sii eeta yechi God.
Hiibiiyak tawa boboyeban eena kwoya hikitu. Yecha diita
nosapek tawa boboyeban eena hikitu. Eeta yikadey ma yepa
eyey hi uwu tawa eemek i hamakiita.
20 Wowak, nota hevenek ik tawa ma mima. Eena nota
yesokwa yechi tawa ma, Harapa Jisas Kraist, rii hevenen
heechi ya sakakii tawa nedii no eena kowutu.
21 Yanak, rii noti diita maba kapaseken dareboyenak, no
riiti hevenek tawa maba kepibaga eecha siikiita. Rii eecha
otii tanak, riipa riiti hapaga tawa boboyen yeechi otiikiita.
Diita hapaga tawa boboy sii kiki sowak eyey boboy yen riiti
kurubak heechikiita.

4

YECHA INYAKA PODATEBAK HIKI TANAK NA KWOYA HIKI CHISHI TA

1 Eeji yaka kumwoy eena na kwota hapaga siici siitii ta.
Ada kwona rukusii tawak, kwoya hikitu. Ada kwona hiki
tawey, ada kwoya woy hikitu.
2 Yuodia, Sintiki kicha na meeji: kicha na podat inyakabak
eeta Harapa riitak siir.
3 Mii, ana yon kiyatay tawa ma, ada hikitu miita kata mima
upurus piiriina kiyatayechik! Piiriita adaka hadabas maji
yon chegiik otiiba tar. Klemen rii akar yo meshi otii tar ma
rii piiriiteka yo eecha chegiik otii tar. Yechi hi akar eechaba
eechaba tawa ma yichika howuk tawa jeyek eeka keyir.
4 Kwo eechaba eechaba eeta Harapa riina na kwoya hikiba
ta. Ada kawka bak: Na hehar kwoya hiki ta.
5 Eeta Harapa rii ya bana siito. Eena ma ye sa he kwo akar
ma yenya na eshar eshar otiichi cha.
6 Kwo opoche inyakapwa hikitanakech. Yaho. Eyey
boboyen kwota kwoya henyey, God riina na wohe. Riina na
wohechanak, na woshia ta.
7 God riiti eshar tawa boboy sii kwoti inyaka wopun siitii
kowu tawak hehar otiichichu. God riiti diita boboyen ma ye
hekasakech.
8 Yaka kumwoy ada maji pochin kawka bak otiito. Kwo na
eyey boboy kepin, eyey boboy ma ye sa yechi hin yesokwa
taweyn eena kwoti marenoku sa takiikiisii ta. Diita boboy

sii eetata: omutiik siiken tawa boboy, inyaka wopu kwoya hechi otii tawa boboy, nagwa nagwa otii tawa boboy, kwoya heechi otii tawa boboy, rukusiichi otii tawa boboy, hi kepika tawak otii tawa boboy. Eeta boboy ye sa kwoti marenoku takakiisii.
9 Eyey boboyen ada kwona mukuchirek, kwota yari na hehar neekichi otii ta. Eeji maji kwo meejiri, eeji yon kwo heri, eena na otii ta. Otii tanak, ma kwoya hiki tawa boboyen ha tawa God riipa kwotaka eecha takiita.

POL RIITA RIINA HAR BOBOYEN KWOYA HIKICHI WOSHIAR

10 Ada Harapa riitaka eecha chishi tawey, eeji inyaka eeta kwoya woy hikitu. Nokwapa nokwapa nedii irek, apa kwota echa mukuchichu kwota ana rukusiito. Ada eecha bakasakech kwo ana saka hehar otii tarek. Kwo ya ana kiyatay nobokasakech.
11 Ada eecha wokasakech ada boboyen dopoto. Yaho. Ada makabek heechiri, eeta boboy ye adaka tawey, eeta kiki sowa.
12 Ada hecho boboy dopo tawa nedii boboy nokwapa tawa nedii. Ada eeta nedii eecha haney, ada eeta nedii aboboy nokwapa taney, ada eeta kwoya tawa. Ada eeta nedii boboy dopo taney, ada eeta nedii boboy nokwapa taney, ada eeta kwoya tawa. Eeta boboyen ada otii her.
13 Kraist riita ana hapaga tawa boboyen ha tawey, ada keena eyey boboyen otiikiita.
14 Wowak, mashi ana nomoya tawa boboyen yari, kwota ana kiyatayebatar. Ii eeta kepi.
15 Pilipai ma kwo hikitu ada mashi Masedonia nosap heechirek, hadabas majin kwodii wochari, kwotaba ana hatar. Kwotaba eeji boboyen yatar.
16 Ada Tesalonaika tarek, ada dopo tarek, kwo upurus nedii ana yan heechirek ir.
17 Ada yan yaken wokasakech. Yaho. Ada gegiyato kwota hehar otii tawa abo sii sa wokwa harapa siinak, kwopa hi kepika siikiita.
18 Eyey boboy kwota ana hari, sii eeta kiki sowa. Kwo eyey ya boboyen Epaprodaitas riiti tapak ana hari eeta kiki sowa. Diita har yikadey boboy sii eeta God riina opelen otii tar boboyega kwowaka eecha tarek, God riita eena yeechi kwoya hikitu.
19 Eeji God rii harapa boboyen Kraist Jisas riiti nobok kwota dopo tawa boboyen hakiita.
20 Noti God noti Eepi riiti hin na eechaba eechaba nedii yesokwa ta.

AKAR MAJI KAW

21 Ada eyey Jisas Kraist riiti ma miman, God riiti ma
miman, ada woshiato.
22 Eyey God riiti ma mima diika tawey, woshia tawa maji
kwona wochi tawak ichu. Kas Sisa riiti akan yo otii tawa ma
yecha woshieechi tawak ichu.
23 Jisas Kraist riiti rukusii tawa boboy kwotaka heechi
tawak ichu.

KOLOSI
Pol Rii Kolosi Ma Yenya Har Jey Maji

1-2 Ada Pol. Ada Jisas Kraist riiti aposel, God riiti inyakak
majin wochawak ichawa ma. Timoti, rii noti kumwoy, riita
sicha kwona woshiato. Jisas riina hiki siitiichichawa ma,
Kristen ma Kraist riiti nobok tawey, Kolosi akamak tawey,
kwona sicha woshiato. God, noti Eepi, riiti kwona inyaka
otii tawa boboy riiti eshar otii tawa boboy kwotaka na sii.

GOD RIINA WOSHIATO

3-4 Kwota Jisas Kraist riina hiki siitiichichawa boboyen,
kwota Kristen man rukusii tawa boboyen no meejiri, eena
nota kwon God, Jisas Kraist riiti Eepi, habachi eechaba
eechaba woshiato.
5 God riiti hadabas amutiik maji kwona mapo yarek,
hevenek hadabas tawa boboyen kwo meejir. Meejirek, kwo
apa hevenek heechir boboyen kowutu. Kowu tawak, kwo
Jisas riina hiki siitiichiniga, akar man rukusiito.
6 God riita noti inyakak otii tawa boboy eeta kwona mashi
yaniga, kwo hehar hikirek, eeta God riiti maji kwotaka siikii
wato. Kwotaka siikii watawaga, eeta maji eyey nosap i ye ya
tawak eechaba siikii wato.
7-8 Epapras, noti wakasa ma kepi, rii kwona sawo tarek,
kwo makabek heechir. Wakasa ma taniga rii Jisas Kraist
riiti yo otii tawak, akar ma riina rukusiito. Riitaka shichaka
nota yo otiito. Rii kwona hehar otiichichu. Eeta Spirit riita
otiichuwak, kwo rukusii tawey, sii sinya wor.
9-10 Wowak, kwi majiotii tawa abo sinya mapo yarek,
mashi na apa si kwona God riina maji eechaba eechaba
bachi tar. Sicha God riina kwona wohechichu: riiti inyaka,
riiti hiki yawa boboyek, riiti Spirit otii tawa abok eeka
kwota siiken eena wohecho. Eeta kwona takakiisiiken eena
wohecho. Wonyak, God riita eyey boboyen hechawaga,
kwo eechaba hekiita. Kwo hechi kwo riiti nobok iniga, kwi
Harapa riiti hin yesokwaniga, siikii watanak, riita inyaka
kwoya hikinak, kwo God riiti hi kepik kawka harapa sokwa
takiita.
11-12 Eeta kepi God riiti hapaga eechaba eechaba otii tawa
boboy kwotaka sa sii. Siinak, man dagiir pooy tawa boboy
kwotaka yanak, kwo keena kiya ya takiita. Kiya ya tanak,
kwi inyaka kwoya hikichiniga Eepi riina woshia takiita. God
riita hehar otiirek, eena God riiti ma mima ye riiti yama
hechawa kigdom tawak, yechaka kwotaka komas God riiti
hadabas boboyen yakiita.

13-14 Nota niyi eemek tarek, God riita riiti yikapwan rukusi-
ichiniga riiti kigdomek nona yeechi kepi heechir. Kraist riita
nona awasen tokochi yar. Noti kapasek boboyen kwoyava
yar.

KRAIST RIITA OTII TAWA ABO RIITI YOKA DIITATA

15-16 Kraist riita henyan biish tawa God riina
mukuchichawa ma. Kraist riita nona God riina mukuchichu.
Riita mapo yimowur yikapwa. Otiir boboy sii karakada. Rii
eeta harapa. Eyey boboyen riitaka otiir. Spirit boboyen,
nosap boboyen, boboy heweyn, boboy nota henyan siiri,
riitaka otiir. Riina otiichir. Eyey gavman, eyey diita nosap
harapa man, harapa ejel, siitii kowu tawa ejel, siitii kowu
tawa boboy, eyey harapa hapaga boboy riitka otiir. Eyey
boboyen riina otiichir. Riitaka otiir.

17 Rii eeta eyey boboyen howuk tawa ma. Eyey boboyen
riita neekitawak, diita hehar tawa.

18 Rii masek riiti maban. Riiti maba riiti sipsip. Rii riiti
sipsip eechaba tak tawa boboy siiti mu. Rii mapo hachi
saniyar yikapwa. Boyewak? Eyey boboyen rii harapa tawa.

19 God riita hikichi otiirek, God riiti eyey boboy Kraist
riitaka yir.

20 God riita eyey boboyen, nosap boboyen, heveneka tawa
boboy Kraist riiti noboka eecha sharahavar. Kraist riiti pi
mek tarek, God riita nona sharahavar.

21 Kwo mashi kapasek boboy otiiniga, riin kwi inyakak
otiinan yuyatarek, kwo kapasek boboy otiichiniga God riina
kwo somoye tar.

22 Somoye tarek, Jisas rii riiti maba mek harek, eeta kwona
sharahavar. Sharahavarek, kwo apa riiti nareboy siiken siir.
Siirek, eecha komas kwi maban bachichi, maba kepi henyak,
otii yeetiinak, holi tanak, kwon riita mayama yakiita.

23-24 Wowey, kwo eechaba eechaba hehar riina hiki siiti-
ichichaney, inyaka yaresaya hikinan siiney, nagwa nagwa
inyey, Kraist riina yaken kowu taney, kwona otiichikiita.
Kwo diina meejir. Diita majin eyey diita nosapek apa i ye
yato.

Jisas Kraist riita ana riiti wakasa man otiir. Otiirek, ada
kwona kapa meejichichu. Kapa meejichiniga eeji inyaka
kwoyawey hikitu. Boyewak? Ada eeji mabak kapa mee-
jichiniga ada Kraist riiti maba, ri sipsip, kapa meeji tawa
boboy ada kiyatay hamato.

25 God riita ana keyibochir. Keyibochirek, ada riiti sipsip
wakasa ma. Kwon heharek, eena keyibochir. Akar man God
riiti sawo tak eena heyibochir.

26 Mashi diita maji veenyi tar. Eyey yeyi wayega yen
veenyi tar. Apak diita veenyi tar majin geenyik kwodii

wocho. Kwodii wochawak, God riiti magwi yecha diita majin
hehar hecho.
27 God riita otiiken hikir boboy diitata: eyey ma miman
sawo tawey, veenyi tar hadabas boboy God riita riiti magwin
mukuchikiita. God riiti veenyi tar boboy diitata: Jisas Kraist
rii kwoti inyakak tawa. Inyakak tawak, kwo hikiweyitu God
riiti hadabas boboy kepin kwopa yakiita.
28 Eena nota Jisas Kraist riina eyey man sawoto. Eyey man
nota opoyeto. Eyey man nota eyey nobok Jisas Kraist riiti
hin maji pokiitu. Eyey man God riitak bana bana yaken,
madiivak sii otiiken, Kraist riitaka chegiik otiiken, eena nota
maji opoy pokiitu.
29 Diita yon ad eechaba eechaba hapaga siichi siitii otiito.
God riita harapa hapaga boboy eeta adaka tawey, ada otiito.

2

*YE SA INYAKA WOPU HIKISIITIICHINIGA WOSHEPI-
ITAWA BOBOY DAGIIREPOY*

1 Ada kwona harapa yo otiichichar. Ada Leodisia man ada
harapa otiichichar. Ma mima ye
2 Ada yechi kwoti sugu wopu inyakan kiyapoken eena
gegiyato. Ada gegiyato kwo rukusii tawa nobok chegiibak
na i. Ada gegiyato kwo God riiti inyakak hikichi anabeyik.
Kwo anabeyi tanak, kwo Kraist, God riiti veenyi tar boboy,
riina hikiweyikiita.
3 Dii eeta maji: Kraist riiti nobok ma ye God riiti eechaba
eechaba hadabas veenyi tawa boboy yesha tanak, hekiita.
4 Wowak, ada kwona wocho akar ma ye kwona maji sabwi
batanakech. Kwota opoche nobo kapaseken ichanakech.
5 Ada, Pol, eeji maba kwotaka takasakech. Eeji mayi, eeji
maji kwotaka tawa. Tawak, kwota eechaba eechaba Kraist
riina hehar hiki siitiichiniga kwo hehar siitii tawak, ada
hechiniga eeji inyaka kwoya hikitu.

Kwoti Inyaka Wopu Takiikiisiinak, Kraist Riina

6-7 Kwota Jisas Kraist riina yari, ii na eechaba riiti woka
na ta. Kwoti neeji na Kraist riitak pii ta. Pii tanak, riitaka
kikibak na sokwa ta. Me eeta nosapeka sokwa tawabaga,
kwo na eechaba sokwa ta. Kwona maji pokiitari, kwota na
eechaba eechaba hehar riina hiki siitiichi ta. God riina na
woshia ta.
8 Na hecha! Opoche ma ye nosap maji hikichi, sabwi
ba majin hikichi baniga, kwoti inyakan pokok jichanakech.
Diita maji eeta ma nosapen hikichi bar maji. Yecha nosap
boboyen hechi hikichiniga maji pokiitar. Pokiitarek, yecha
Kraist riina sabak heechir.

9 Kwota hikitu, eye inyaka wopu God riiti, eeta Kraist riiti
mabak takakiisiichi eecha tawa.
10 Tawak, miin eyey inyaka wopu harek, mii riitaka eecha
siir. Eetata. Eyey harapa ma nokwapa boboy heyik tawa, rii
howuk tawa.
11 Kwo Kraist riitaka tawey, rii kwona sapi dagii rabor.
Maka saka dagii raborek, Yaho. Kraist riitaba. Kwon
eechaba dagii rabor. Kraist riita kwona dagii rabochi, kwoti
maba omu kapasek boboyek dagiir poy heemachir.
12 God riita Kraist riina yesokwar. Kwon uku yeetiichi
Kraist riitaka kwotaka eecha kiki chir. Kwon uku yeetiichi
Kraist riitaka kwotaka eecha kiki yesokwar. Kwota God
riiti harapa hapaga maji kepin hiki siitiichichawak, eena
yesokwar.
13 Mashi kwota kapasek boboy otii tarek, kapasek maba
omu eena saka dagii raborek, eena kwo eeta ha tawa maga
tar. Tarek, God riita kwona otiichirek, kwo Kraist riitaka
kiki sokwar. Worek, noti eyey kapasek otii tawa boboyen
rii kwoyevayar.
14 Eye lo majin keyiri sii nona dagiir poyeken otii tarek,
God riita eena otii poye hamar. Diita keyir lo maji sii nona
poko jichi anasaken otiitar. Otiitarek, God riita yeechiniga
Jisas riita har mebak ji siitiichir. Worek, eeta eyey hamar.
15 Kraist riita mek har nedii rii diita nosapeka tawa harapa
ma yechi hapaga boboyen yeechi dagiir poyer. Worek, rii
nosapek tawa harapa ma yenya otiichirek, ye eyey ma mima
yechi misomak geenyek siirek, ye eeta kubuchey boboy siir.

No Kraist Riitaka Eecha Har

16 Aboboyen, uku a majin, akama biish tawa nedii, niiwi-
ika akar nokusha atawa nedii, sabat nedii ma por rii lon
otiichi heechanak, kwota eena sumowutanakech.
17 Eeta boboy ye eeta komas sokwakiitawa boboy siiti
mayi. Wowak, Kraist riita eeta harapa boboy siiken.
18 Ma por riita sukwi yanak henya boboyen wonyey, riita
kwona wonyey, “Na mayama dagiir poyechi ejel yechi hin
yesokwa ta,” ii kwo opoche heechi tanak, kwona woshepii
dagiir poyetanakech. Eeta yikadey ma rii wohipu chishi tar
ma. Rii riiti maba omuban hikichi sumowu tar.
19 Diita yikadey ma rii Kraist riina neekikasakech. Kraist
riiti mabak eecha takasakech. Kraist rii noti masekega
tawey, Kraist riita siitii kowu tawak, riita aboboy maban
hava tawak, maba omu hapa sii podatebak tawa. Eecha otii
tawak, eeta maba sii God riita hiki tawaga eecha sokwato.
20 Kwo Kraist riitaka eecha har. Worek, kwona heema
pakachirek, diita nosapek otii tawa abo sii kwona siitii

kowukasakech. Wowey, kwo boyewak diita nosapek tawa
maga eecha chishitu? Boyewak kwo eeta lon neekitu.
21 Boyewak kwo eecha diita majin sumowutu: Neeki-
hekasakech! Akasakech! Neekikasakech? Boyewak eena
sumowutu?
22 Ma ye diita yikadey boboyen sumowu taney, sii man
kiyatayekasakech.
23 Ayo, nota diita lo no sumowu tawak, no eecha woshepii
hikitu no God riiti hin yesokwato. Nota diita lo no sumowu
tawak, no hikitu eeta noti hin dagiir poyetu, no hikitu noti
maban pichu. Wowak, eecha otii taney, ii sii saka noti mashi
ichar nobon dagiir poyetawak.

3

God Riita Non Yesokwachir Kraist Riitak Eecha

1 Kwo Jisas riitaka yesokwar. Yesokwarek, kwo howuk
tawa boboyen eena na yesha ta. Kraist riita God riiti tapa
mama yepak yichawak, rii howuk tawa.
2 Kwota inyaka wopu howuk tawa boboy kepiban na hiki
siitiichi ta. Nosap boboy na kayek heechi.
3 Kwo nosap hiki tawa boboy eeta har. Harek, kwota Kraist
riitaka veenyir. Veenyirek, God riitaka tawa. Kwota Kraist
riitaban hikitu.
4 Kraist rii noti eechaba eechaba tawak tawa boboy.
Kraist riita yanak, no henyak, notaka riiti hadabas boboyek
sokwakiita.

Nota Sokwa Akar Ma Siikiita

5 Eeta nosap tawa boboy kwotaka taweyn na sowakwo:
anemesheroko tawa boboy, eeta boboy inyaka wopu otii
keha tawa boboy, inyaka kapasek hiki tawey, miy akar
boboyen God riita harapa yuyato.
6 Ma yecha diita yikadey boboyen otii tawak, eena God riiti
kwotayetawa boboy eena yenya hakiita.
7 Mashi kwo diita kapasek nobok kwo chishi tar.
8 Apak eechaba eechaba na sabak heechi: harapa ow
majin ba tawey, inyaka kwotay tawey, akar man kapasek
majin ba tawey, maji magiirchichi ba tawey, maji kapasek
wey, ii na kumo kinyik heechi.
9-10 Awasen awasen woshepii majin opoche batanakech.
Kwota mashi man riiti otii tar boboyen kwo sabak heechir.
Heechi anadii man Kraist riiti otii tawa abo kwo yeechi
ruwur. Ruwurek, anadii man God riita otiiniga Kraist
riitabaga siikiita.
11 Wowak, Grik ma, Ju ma sapi dagii rabor ma, ma sapin
dagii rabonan siir ma, heema pakar ma, wakasa ma, kehapa
ma, apoma ma God riita eeta hechawey, ma saniga saniga

takasakech. Kraist riita eyey noti wok eeka tawa. Podatebak tawa.

No Inyak Kepi Hiki Boboy Yak

12 Kwo God riita keyibor ma tawey, kepi boboyen na ruwu ta. Eena na ruwu ta: otii kepi tawa abo, rukusii tawa abo, akar man hehar tawa abo, inyakapa hiki tawa abo, wok tawa abo, eshar tawa abo, kowuchichi yesokwa tawa abo na ruwu ta.
13 Na kowu tanacha kiyatay ta. Akar ma riita miina kapasek otiir boboyen na abosuch ta. Harapa riita miiti kapasek boboyen abosucherega, riiti kapasek otii tawa boboyen miita akar ma eechaba na abosuch ta.
14 Rukusii tawa boboyen na yeechi ruwu ta. Eeta harapa, eeta podar. Rukusii tawa boboy eeta eyey boboyen podatebak yaya Kraist riitaban hiki tawa boboy.
15 God riita kwota podat mababak yaken wor. Kwona yaken wori, na kepi ta. Eechaba eechaba God riina na woshia ta. Kraist riiti eshar har boboy eeta sa miiti inyaka wopuka ta.
16 Kwo awasen awasen kepi nobok mai pokiitawey, awasen awasen opoy tawey, Kraist riiti maji sugu wopuk eeka na heechi hehar sii ta. Inyaka kwoya hiki tawey, Kristen ma yechi hokwan na chicha. God riiti Sam hokwa chichawa boboyen na hikichi chicha.
17 Eyey boboy kwota otii tawey, eyey maji ba tawey, Harapa Jisas riiti hik na otii ta. Jisas riiti hik Eepi God riina eeka na woshia ta.

Reev Sii Ma Mimaka Yechi Yikapwaka Eecha Batawa Maji

18 Mima na meeji. Niji ma riiti majin na sumowu ta. Dii Kristen ma otii tawa abo.
19 Ma na meeji. Miiti miman na hehar rukusii ta. Siina dagiir poyekasakech.
20 Yikapwa na meeji. Kwoti awi eepi na mayishicha. Piiriiti maji na eecha sumowu ta. God riita hechawey, kwoya hikitu.
21 Eepi, kwoti yikapwan opoche eechaba eechaba kabuk kabuk wochanakech. Kabuk kabuk wochawey, yecha hiibiiya ya chishi takiita.

Yo Otiitawa Maka Siitii Kowu Tawa Maka Yecha Maji

22 Wakasa ma na meeji. Kwoti diita nosap aka tabo yima yechi majin na sumowu ta. Kwo yo otiinak, harapa ma rii kwona henyan siiney, kwo eechaba eechaba yon na otii ta. Opoche kwoti misomak mayama yesokwatanakech. Kwota na Kraist riiti misomak na yesokwa ta. Kwoti inyaka wopuk kwi inyaka na podatebak hikichi ichawey, Harapa riina akiichi riitak ichu.

23 Kwoti yo tawey, na hehar otii ta. Kwota Harapa riina yo
otiichichu. Kwo ma yenya otii tawey, kwo na Harapa riina
otii tawaga, yenya eechaba na otii ta.
24 Na hiki ta: kwoti ya hevenek tawey, Harapa riita hakiita.
Kwota Harapa riina yo otiito.
25 Kapasek yo otii tawa ma riina kapasek yan awasen
riina hakiita. God riita misoma saniga saniga hekasakech.
Diita nosap harapa ma karakada ma yenya saniga saniga
hekasakech.

4

1 Harapa ma kwota na kwoti wakasa man na hehar ta. Na
hiki: kwoti Harapa Ma hevenek tawa.

Eechaba Eechaba Na God Riina Maji Na Hehar Batanak Chishita

2 Eechaba eechaba na God riina maji ba ta. God riina maji
ba tanak, inyaka na hiki ta. Riina na woshia ta.
3 Wowak, kwota nona God riina na wohechanak, riita
nuberejan, nobon, nona tagwachikiita. Nota God riiti majin
sawoken, eena tagwachikiita. Tagawachinyak, nota Kraist
riiti veenyi tar majin sawokiita. Eena adana pokok jichi
heechi ta.
4 Wowak, ada keena veenyi tar majin kwodii wochar
mashi na apa. Eeta eeji yo. Eena na ana God riina maji ba
ta.
5 Sabak tawa man nagwa nagwa hikichi na otii ta. Opoche
kwota eeta nedii shebo shebo yichanakech.
6 Eyey man na hehar maji siikiinenban na sawo tanak, na
kwoyaba ba ta. Kwona wohenyey, kwo hikichi maji siikiinen
awasen sawokiita.

Pol Rii Tikikas Riitaka Onisimas Piiriina Heechirek Ir

7 Tikikas rii eeji otii tawa tobon riipa kwona wokiita. Rii
eeta kumwoy kepi. Rii God riiti wakasa ma mayishichawa
ma kepi.
8 Ada riina kwona wochirek ir. Boyewak? Nota kapo
shecha taken eena riita kwona kiyapoken heechirek ir.
9 Onisimas, kumwoy kepi mayishichawa ma, riita riitaka
ir. Rii kwoti ma, riita riitaka ir. Piiriita yanak, diika otiir
boboyen, piir kwona sawokiita.

Pol Rii Kolosi Yenya Woshiato

10 Aristakas, adaka poko jichirek, rii kwona woshiato.
Banabas riiti ruwoy, Mak, rii eechaba kwona woshiato. An
hikitu ada kwona mashi riina bar. Riita kwona yaney, riina
na hehar ta.
11 Jisas Jastas rii tabato. Diita Ju ma yechaba adaka God
riiti yon kigdomek otiito. Yecha ana hehar tar.

12 Epapras, kwoti ma, Jisas Kraist riiti wakasa ma, rii
kwona eechaba eechaba woshiato. Rii God riina maji ba
tawey, rii kwona eechaba eechaba hikichi bato. Rii eecha
wohecho: Kwo sokwa siitiiken, God riita inyaka hikichi
kwona otiichichaken, eena kwota hehar siitii takiita.
13 An riina hecho: Rii kwona hapaga yon otiichichar.
Leodisia ma Hirapolis ma yenya rii eechaba otiichichar.
14 Luk rii eeta dokta kepi, rii kwona woshiato. Demas rii
kwona woshiato.
15 Leodisia man, Nimpa siin, siiti akak ya yopo yichi tawa
man eena ada woshiato.
16 Kwota diita jeyn kwotaka kadii hamanak, Leodisia ya
yopo yichi tawa ma ye sa kadiiba ta. Wonyak, Leodisia, ada
heechirek yar jeyn eechaba kwota na kadiiba ta.
17 Akipas riina na wo, “God riita miina kigdomek otiiken
har yo, na hehar otii ta.”
18 Ada Pol. Diita jeyn ada eeji tapamak keyitu. Abo-
suchetanakech, na hikita: ada poko jicharek, ada tawa. God
riiti yeyada rukusii tawa boboy kwotaka sa ta.

1 TESALONAIKA
Pol Rii Tesalonaika Ma Yenya Mapo Har Jey Maji

1 Pol, Silvenes, Timoti, nota Tesalonaika akama ya yopo
yichi lotu ya tawa ma kwona woshiato. God Apoko, Harapa
Jisas Kraist, piiriiti ma mima kwotaka piiriita rukusii tawa
boboyek inyakan otiiniga kepi sii tawa boboyek eeka sa sii.

TESALONAIKA MA YECHI HIKI SIITIICHICHAWA BOBOY

2 Nota eechaba eechaba kwona God riina woshiato. Nota
God riina ba tawey, no kwona eechaba eechaba bachichu.
3 God riiti misomak nota hikitu kwota Jisas riina hiki
siitiichiniga kwo yo kepin otii tar. Kwo rukusiiniga kwo
harapa yon otii tar. Nota hikitu kwo Harapa Jisas Kraist riina
kowu tawey, kwo hapaga siichi tawa.
4 Yaka kumwoy, no hikitu God riita kwona rukusii tawey,
rii kwona hisiiri, kwo riitiba tawa.
5 Nota hadabas majin kwona yaniga ha tarek, maji sobon
hakasakech. Hapaga boboyek, Holi Spirit riitaka, omutiik
boboyen hiki siitiichiniga eeka hapaga siichiniga no siiti
sawo tar. Kwo tahikitu nota kwotaka tari, nota otii tar abo
sii eeta kwona kiyatay tar abo.
6 Kwo noti nobon heri, kwo nona somowu tari, Harapa
riina sumowuba tar. Kwo hadabas majin meejichi hiki
siitiichiri, kwo harapa kapa meeji tawa boboyen kiyatari,
Holi Spirit rii otiirek, kwoti inyak kwoya hiki tar.
7 Kwo eecha otii tari, kwota Masedonia Kristen ma Grik
Kristen ma yenya hadabas sumowu tawa nobon mukuchi
tar.
8 Harapa riina ba tar majin kwo sawo tarek, Masedonia
ma ye Grik ma ye eena meeji tar. Nokwapa nokwapa ma i ye
tawey, ye kwota Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen meeji
tar. Wowak, nota eena maji kwona bakasakech.
9 Nota kwona ya heri, kwo nona yechi woshepii tawa
goden magiirechichi heechi omutiik tawa God siikenen
sumowu tari, eeta eyey ma mima ye eena sawoto. No banan
siikayekiisii.
10 Kwo God riiti Yikapwa riita hevenek heechi yak tawa
nediin eena kowutu ye eecha wocho. Diita ma Jisas rii
harek, God riita riina otii saniyeechi kawka yesokwar.
Komas God riita man harapa kwotayenak, diita ma Jisas
riita otiichichawak, nota God riita kwotay tawa boboyen
heechikiita.

2

POL RIITA TESALONAIKA AKAMAK OTII TAR YO MAJI

1 Yaka kumwoy, kwo hikitu nota kwona bari, no saka ba
hipiirek.
2 Kwo hikitu nota Pilipai akama tarek, no maji sawo tarek,
nona kikire poyer. Kikire poyerek, no heechi kwotak yar.
Worek, noti God rii nona otiiniga hapaga sii tarek, nota riita
har hadabas maji riitin anebeyichi siitiisawo tar. Nokwapa
nokwapa nasowey tawa majin ba tari, no eena meejichi
akiikasakech.
3 Nota kwona ba tari, noti inyakan hegiya tawa boboy
eeta ii kapsek boboy kasakech. Nota ma yenya woshepii
majibakasakech.
4 God riita nona wochawak, eena nota keena bato. Riita
nona kwoya hechi nota riiti hadabas majin sawo taken eena
rii nona hisiir. Worek, nota ma yecha majin meejiken eena
sawokasakech. God riita meejiken eena nota sawoto. Riita
noti inyakan hegiya tawa boboyen eena otii otii hech.
5 Wowak, kwo hikitu nota kwona ya saboy bakasakech.
Nota kwoya hechawa boboyen majik ya gamu taken eena
saka yarek. God riita noti inyaka wopun hecho!
6 Noti hin yesokwaken kwona akar ma yenya eena saka
yarek. Wowak, nota Kraist tiiti aposel eecha tawey, nota
keena waga kwona wohewak, kwo waga nona yo kiy-
atayewa.
7 Wowak, nota kwotaka eecha tari, nota kwona eshar otii
tar. Nokwapa siita yikapwan hehar tawaga eecha hehar tar.
8 Nota kwona rukusiichi tarek, nota hadabas majin kwona
hapoy paka tar. Sii eeta bakasakech. Nota noti tawak tawa
boboy nosapek waga hachiken eena hikir. Nota kwona eecha
rukusii tar.
9 Yaka kumwoy kwo hikitu nota harapa yon otii tar.
Niyika yadiika eechaba otii tar. Nota kwona God riiti majin
sawo tari, nota hiki tar kwoti aboboyen nota hegiyaniga
yakasakech. Kwon harapa yon hanak kwo otiikasakech.
10 Kwotaka God riitaka nona heema pakachichawa ma.
Noti jecha otii tawa abo sii diitata: sii God riiti misomak
kepi tarek, sii nagwa nagwa icharek, sii eena kapasek
siikasakech.
11 Kwo hikitu opoko riita riiti yikapwan hehar otii tawaga,
nota kwona eechaba otiitar.
12 Nota kwona kiyapo tar. Kwoti inyaka eshar taken eena
otiiniga hapaga siitar. Eeta kepi kwota God riita kwoya
hechawa nobok eeka ichu. Eena nota kwona eechaba
eechaba eeka iken eena hegiyatar. God riita kwona uwato

kwota yanak riiti kigdom, riiti hadabas eemek, eeka siibaken eena uwato.

YE HIKISIITIICHI HAPAGA SIICHI SIITII NOMOYATAR BOBOY KIYA TAR

13 Diita anadii boboyen nota God riina woshiabato. Nota God riiti maji kwotak ya tarek, kwo eena meejichi yatar. Kwo ma yechi majin eena saka yatarek. God riit maji eetata siikenen eena kwo yatar. Hiki siitiichichawa ma yechi inyakak God riita eeka otiito.

14 Jisas Kraist riiti ma mima, God riiti Kristen ma Judia nosapek taweyen, yenya otiichi tarega, kwon eechaba oiichichar. Juma yecha yechi ma mima yenya kikir poyetarega, kwoti ma mima yecha kwona eechaba kikir poyetar.

15 Eeta Ju ma ye Harapa Jisas riina sowakwor. Propet yenya sowakwobar. Nona kikir poyetar. Yecha God riina wosowoyeniga yecha ma yenya kapasek hikichi ow ana pichu.

16 Wowak, nota shebo shebo tawa man, Gentayl man, yenya nota God riiti yesokwa yichi tawa majin sawo tarek, yecha nona anachekeken eena otii otii hechar. Yecha eechaba eechaba otii tar kapasek boboy sii apa eeta i harapa sawo. Harapa siichi tawak, God riiti harapa owk tawa boboy sii yaniga saka yechaka tar.

POL RIITA YENYA I HEKEN GEGIYAR

17 Yaka kumwoy, ma yecha nona yarek, kwoti misoman no heechirek, karakada ameda heechi tarek, nota kwona harapa inyakapwa hiki tar. Worek, nota kwoti misoman heken harapa yon otii otii hechar.

18 Nota kwotak yaken eechaba gegiyatar. Ada, Pol, ada nokwapa nokwapa nedii otii otii hechar. Otii otii hecharek, Gaba rii nona anacheker.

19 Komas Jisas riipa yakiita. Riipa yanak, nota riiti misomak eeka siitiikiita. Siitii tanak, eeta nedii nota kwona mukuchikiita. Kwota, kwota eecha tawey, eena noti inyaka kwoya hikitu. Eena nota harapa majin bato. Eena nota Jisas riina kowutu.

20 Eeta siiken kwo eeta noti inyaka kwoya hiki tawa boboy. Kwota noti harapa hi.

3

POL RII TIMOTI RIINA HEECHIREK IR YENYA KIYATAYEK

1-2 Nota saka kawka kowu tarek. Worek, nota hiki hamar notaba Atens akamak eeka tanak, Timoti, noti kumwoy, notaka Kraist riiti majin sawo ye i tawa God riiti wakasa ma

riina heechinak ikiita. Hikirek, kwona kiyapoken, kwoti hiki
siitiichichawa boboyen hapaga siiken eena riina wochirek ir.
3 Kwona kikir poyeney kwo opoche Jisas riina magi-
irechichanakech. Wowak, kwo hikitu nona Kristen man
kikir poyeney, ii eeta God riiti inyakak tawa boboy.
4 Nota kwotaka tari, nota kwona eecha wor, nona kikir
poyekiita. Worek, kwo hikitu eeta notak yar.
5 Eena ada Timoti kwona wochirek ir. Ada kwota tawa
tobon ada eena kowukasakech. Eena ada riina wochirek iri,
rii kwoti hiki siitiichichawa boboyen eena heken ir. Opoche
Gaba riita kwona otii otii henyey, kwo opoche eena meejichi
magiirechichanakech. Ii kapo no sobo yo otii tar.

TIMOTI RII HADABAS MAJI YAYAREK, POL RII EENA RAGATAR

6 Apa Timoti rii nona awasen yar. Kwoti hiki siitiichichawa
boboyen kwi rukusii tawa boboyen riita yaniga wor. Rii
eecha wor: kwo eechaba eechaba nona hehar hikitu. Kwo
nona heken eena hikitu. Nota kwona heken hiki tawaga,
kwo nona eechaba hikitu.
7 Wowak, nota kapa meeji tawa boboyen nona kapasek otii
tawa boboyen kiya tawey, no kwota otiir yon eena meejiri,
noti inyaka wopu eeta kiya potar. Yaka kumwoy, kwoti Jisas
riina hiki siitiichichawa boboyen nota eena meejiri, ii eeta
nona kiyapo tar.
8 Kwota Harapa riitaka anabeyichi eecha siitii taney, no
hadabas tawa.
9 Nota kwona God riina woshieechichu. Kwota eecha otii
tawak, noti inyaka eeta kwoya hiki tawak, nota God riina
woshiato.
10 Yadiika niyika nota keena God riina wowohecho nota
kwona heken, eena wowohecho. Kwoti hiki siitiichichawa
boboy sii eeta tobo siiney, nota kwotak yanak, no hiki
siitiichichawa boboyen kwona kiyatayeken.
11 Nota wohecho Apoko God riita Harapa Jisas riita piiriita
eecha no kwotaka i nobon sayarechikiita.
12 Nota wohecho Harapa riita otiichinyak, kwo kawka
awasen awasen rukusii tanak, kwota anadii eyey ma yenya
nota kwona rukusii tawaga kwota yenya eechaba rukusii
takiita.
13 Eeta nobok riita kwoti meseken otiiniga hapaga siikiita.
Noti Harapa Jisas riita yanak, riiti ma mima yechaka riitaka
yanak, Apoko God riiti, misomak kwota siitiinak, kwo eeka
hapaga siichi holi kepi wey takiita.

4

MA YE SA NOBO KEPIK ICHA

1 Eeji maji diita ba hamako. Nota kwona mukuchir. God
riita gegiyeechi otii tawa abon. Eena mukuchir. Worek,
diita kwo eechaba otiito. Apa nota kwona eena wowo hecho,
Harapa Jisas riiti hik, na kawka eechaba otii ta.
2 Kwo hikitu nota Harapa Jisas riiti hapaga tawa nobok
nota kwona maji pokiitar.
3 God riiti inyakak tawa boboy sii diitata: Kwo apa na
apama ta. Kwo miman anemesheroko tawa boboyen ii na
heechi taviiyichi i.
4 Ma kwo podar podar kwota miman yaney, na nobo kepik
eeka na ya.
5 Kwo opoche shebo shebo tawa ma yecha otii tawabaga
eechaba otiitanakech. Yecha God riina hekasakech. Ye
miman inyakak kwoya he ye itu.
6 Wowak, kwoo poche kwoti yaka kumwoyen kapasek
otiitanakech. Yechi nobon opoche dasiipiitanakech. Nota
kwona mashi harapa wochar, kata ma ye kata kapasek
boboyen otii taney, Harapa riipa yenya anaseechi pikiita.
7 God riita nona wochawey, saka nota miman
anemesheroko tawa nobok iken eena wochawak. Otii
kepi siitawa nobon rii eena nona wocho.
8 Wowak, kata ma ye nota bawa majin nasowoyewey,
ye ma majin nasowoyekasakech. Ye God riiti majin eena
nasowoyetu. Diita God rii riiti Holi Spirit, otii kepi sii tawa
Spirit, riina kwona hato.
9 Nota kwona kekyichikasakech Kristen man rukusii tawa
boboyen. God riita kwona awasen awasen man rukusii tawa
boboyen kwona maji pokii hamar. Eena nota keyikasakech.
10 Kwo eyey Masedonia yaka kumwoy yenya eechaba
eechaba rukusii tar. Wowak, nota kwona kawka wo wo
hecho kwota na eechaba otii taken.
11 Kwota na eechaba eshar kepi otii ta. Akar ma yechi yon
opoche eena batanakech. Kwota na yo kwoti tapak na otii ta.
Diita majin nota kwona mashi wochar.
12 Kwota eecha otii taney, Kristen tanan shebo shebo tawa
ma ya kwoti hin hehar hikikiita. Kwota boboyen dopo taney,
kwo anadii mak saka hak kowukiitawak.

HARAPA RII KOMAS YAKIITA

13 Yaka kumwoy, nota har ma maji kwona geenyik baken
eena gegiyato. Nota kwona baney, ma haney, kwo saka in-
yakapwa hikikiitawak. Kwo opoche ma Jisas riina kowunan
biish tawa ma otii tawaga kwopa eechaba otiitanakech.
14 Nota hiki siitiichichu: Jisas rii harek, rii kawka saniy-
eechi sokwar. Nota eechaba hiki siitiichichu: God riita
otiinak, Jisas riipa yanak, har ma ye riina hiki siitiichicharin,
riipa yeechi yayakiita.

15 Nota Harapa riita maji pokiitar majin kwona wocho:
Harapa riipa yanak, nota nosapek tawa ma nota har ma
yenya heechi nota mapo ikasakech.
16 Harapa aya uwanak, harapa ejel rii aya uwanak, God
riiti mupugu aya uwa tanak, eeta Harapa riipa hevenek
heechi ya sakakiita. Har ma ye Jisas riina hiki siitiichichari,
yenya mapo otii saniyeechi yesokwakiita.
17 Wonyak, nota nosapek tana ma nona ya yopo yichi
neereka yeechi ye i wonyak, Harapa riitak i jawokiita nota
Harapa riitak eechaba eechaba takiita.
18 Eena diita majik anadii man awasen awasen na kiyapo
ta.

5

NOTA JISAS RIINA NA HAWA KOWUTAK

1 Yaka kumwoy, Jisas riita yana nedii sokwa tawa boboy
nota kwona saka harapa keyikiitawak.
2 Kwota keena hikitu hiyiya tawa ma riita niyik ya tawaga
Harapa rii yana nedii eechaba yakiita.
3 Ma mima yecha banak, “nota anadii kepi tawey,” eeta
nedii yenya kapasek otiik tawa boboy sii yechaka ameya
yakiita. Yecha heechikasakech. Mima yikapwa yimowuken
otii tawak, kapa meeji tawaga, ye eechaba meeji takiita.
4 Wowak, yaka kumwoy, kwo niyik takasekch. Diita nedii
yaney, saka hiyiya tawa maga kwona eecha yakiitawak.
5 Kwota yamak eeka tawa ma. Kwota ya pichawa eemek
tawa ma. Nota niyik tawa makasakech.
6 Wowak, anadii ma yecha watawaga iipa no eechaba
watanakech. Nota na miy mey maka tanak, noti inyaka sa
tagwa.
7 Niy nediik ma yecha watawak, ma yecha ukun eechi beyi
tawey, ye eeta beyito.
8 Wowak, nota yamak tawa ma tawak, no mey maka
hechawak, no eena beyikasakech. Nota napa hiki siiti-
ichichawa boboyen rukusii tawa boboyen, na ruwu tanak,
biiriipen eeka dasiipii ta. Nona yesokwachi yichi tawa maji
siin na noti masekii ruwunak, siisa eeka hehar ta.
9 God riita nona hisiiri, saka kwotayeken eena hisiirek. Rii
nona hisiiri noti Jisas Kraist riiti nobok nona eeka yesokwa
yichikiita.
10 Riita nona hachirek, nota komas riitaka eecha siikiita.
No ha taney, no taney, riipa yanak, nopa riitaka eecha i
siikiita.
11 Eena kwota napa podar podar awasen awasen kwoti
yaka kumwoyen kiyapo ta. Kwota apa awasen awasen
kiyatay tawaga, napa eechaba otii ta.

NU TESTAMEN LO MAJI

12 Nota kwona wocho: God riiti maji pokiitawa ma, kwona
neeki ichawa ma, God riita hisiiri kwotaka yo eecha otii
tawey, kwo na yechi hin hehar babata.
13 Yecha God riiti yon eecha otii tawey, yenya na rukusii
ta, na hehar ta. Kwo opoche awasen awasen ow ana
pichanakech.
14 Nota yaka kumwoy kwona wocho: yo otiinan yuya tawa
ma yenya na ba hegiya ta. Wosiirek, ba tawa man na kiyapo
ta. Kwobo hechawa man eena na kiyatay ta. Eyey man na
kowu tana cha ha ta.
15 Kwo akar ma ye kwona kapasek boboyen otiiney, kwo
opoche awasen yenya kapasek otii tanakech. Eechaba
eechaba nedii kwota na kwoti yaka kumwoyen anadii man
na kiyatay ta.
16 Eechaba eechaba nedii inyaka kwoya woy hiki ta.
17 Eechaba eechaba nedii God riina na maji ba ta.
18 God riina na eechaba eechaba nedii na woshia ta. Kwota
Jisas Kraist riitaka eecha tawey, diita jecha otii tawa abon
God riita eena kwota otii taken eena gegiyato.
19 Kwo opoche Holi Spirit riiti nobon dasepiitanakech.
20 Ma ye God riiti majin eena sawotawey, kwo opoche
magiirechichanakech.
21 Kwota na eye boboyen na otii otii he cha. Boboy kepiban
eena na neeki ta.
22 Eyey boboy kapaseken ii na kayek taveyechi heechi.
23 Inyakan otiiniga kepi tawa God riisa kwona otiiniga sa
riiti sii. Rii sa otiichitanak, Harapa Jisas Kraist riita yak
tawa nedii kwoti spirit, kwi mayi, kwi maba, kwi inyaka
kwi marenoku, sii hehar ta. Rii sa kapasek boboy sa kayek
heechi.
24 Kwona uwa tawa God, riipa kwona otiichikiita. Rii
woshepii tawa Godekasakech.
25 Yaka kumwoy, kwota na nona God riina maji bachicha.
26 Eyey Kristen yaka kumwoy kwota na awasen awasen
woshia ta.
27 Ada kwona wocho, Harapa riiti hapaga boboyek, diita
jeyn eyey yaka kumwoyen na kenyichicha.
28 Noti Harapa Jisas Kraist riita rukusii tawa boboyen sa
kwotaka eecha sii.

2 TESALONAIKA
Pol Rii Tesalonaika Ma Yenya Komas Har Jey Maji

1 Nota Pol, Silvenes, Timoti, Tesalonaika ya yopo yichi tawa
Kristen ma, Apoko God riiti ma, Harapa Jisas Kraist riiti ma
kwona nota woshiato.
2 Apoko God rii, Harapa Jisas Kraist rii sa kwona rukusii
boboyen, inyaka kepi sii tawa boboyen eena saha ta.

KRAIST RIITA YANA NEDIIK, RIIPA ANASEECHI PIKKITA

3 Nota na kwona God riina eechaba eechaba na woshiachi
ta. Yaka kumwoy, eeta kepi nota eecha otii tawey. Kwota
Jisas riina hiki siitiichichawa boboy sii eechaba kawka
sokwa tawak, kwota awasen awasen mayishi rukusii tawa
boboy sii eechaba kawka sokwa tawak, eena nota God riina
woshiato.
4 Eetana nota anadii ya yopo yichi tawa Kristen ma
yenya nota kwona yesokwa yichitawa majin kwona bachitu.
Kwota Jisas riina harapa hiki siitiichichawey, kwota eechaba
eechaba kiya yaniga otii tawey, anadii ma kwona kikir poye
tawey, kwota kapa meeji tawa boboyen kiya ya tawey, eena
nota akar Kristen ma yenya majikepin nota kwona bachitu.
5 Eeta nobo diitata God riita ma yenya riiti nagwa
nagwa anaseechi tawa boboyen mukuchichu. Kwo God
riiti kigdomek kwo kapa meeji tawa boboyen kiya tawey,
eeta mukuchichu God riita kwona riiti hadabas eemen
sayarechiken gegiyato.
6 God riita nagwa nagwa nobon otiikiita. Kata ma ye ye
kwona otiiniga kapa meeji tawey, yenya God riipa awasen
otiichinyak, yepa kapa meejibakiita.
7 Harapa Jisas Kraist riipa hevenek heechi riipa riiti
harapa hapaga tawa ejel yechaka eecha yanak, riipa kwoti
kapa meeji tawa boboyen noti kapa meeji tawa boboyen
eena kwoyava yakiita.
8 Riipa yanak, hika eecha yakiita. Yanak, riipa God riina
henyan biish tawa man, noti Harapa Jisas riiti hadabas maji
kepin nasowoy tawaman yenya anaseechi pikiita.
9 God riipa yenya pi hamak tawa boboyen otiichinyak,
riipa yenya ye i yapa eemek eeka heechinak, yecha Harapa
riiti misoman, riiti hadabas hapaga boboyen eena saka
hekiitawak.
10 Eeta nedii riipa yanak, riiti ma mima eeta riina hiki siiti-
ichichawey, yecha riiti hin harapa rukusiichi yesokwakiita.

Kwo nota kwona batar majin eena kwo hiki siitiichichari,
kwopa eechaba otiiba takiita.

POL RII GOD RIINA MAJI BATAR TESALONAIKA YENYA KIYATAYEKEN

11 Eena nota kwona eechaba eechaba God riina bachichu.
God riita kwona otii kepi siiken eena riikwona uwar. Kwona
uwa tawey, eena nota God riina wowohecho riita kwona
sayarechinyak, kwona otii kepi siinak, kwo yo kepin otii
takiita. Nota riina wohecho: riiriiti hapaga boboyek kwota
hikisiitiichichawa yonsa otii hama ta. Kwootii kepi sii
tawa yonotiitakengegiya tawey, nota riina wowohecho riita
kwona otiichiken eena wowohecho.
12 Diita nobok kwota Harapa Jisas riiti hin kwo yesokwa
tanak, rii eechab a kwoti hin yesokwaba takiita. God, Harapa
Jisas Kraist piiriita rukusii tawa boboyeka eecha otiichikiita.

2

HARAPA KAPASEK TAWA MA

1 Harapa Jisas Kraist riita yana nedii nona riita ya yopo
yichik tawa nediin ada bako. Ada yaka kumwoy kwona
wowohecho:
2 Kwota meejiney, eecha wonyey, Jisas rii ya sakawa, kwo
opoche eena hikisha hikitanakech. Kapo ma por rii God
riiti majin bari, kapo saka kepi barek, kwo eena diita majin
meemir. Kapo ma ye eecha wor nota diita majin jeyek keyir.
3 Anadii ma ye opoche kwona woshepiitanakech. Mapo
ma yecha harapa nasowoy tawa boboyek yakiita. Harapa
kapasek otii tawa ma rii mapo yakiita. (Riipa hi uwu tawa
eemek eeka ikiita.) Ya hamanak, Jisas riipa komas yakiita.
4 Eyey hevenek tawa boboyega tawa boboyen eyey diita
nosapek tawa boboy ye godega eecha taweyn diita Harapa
Kapasek Tawa Ma riipa nasowoyechi ow anapikiita. Ri-
ipa mayama eyey boboyen yesokwa howuk heechikiita.
Wonyak, riipa God riiti harapa akak wok iyar yichi eecha
wokiita: “Ada eeta God.”
5 Ada kwotaka tarek, kwona batar majin kwo kapo abo-
suchir.
6 Apa boboy kaw sii kata ma rii yak otiitawa nobon eena i
anacheketo. Kwo diita boboyen kwo hech. Wowak, God riita
hisiir nediin Harapa Kapasek Tawa Ma riipa yakiita.
7 Kapasek Tawa Boboy sii apa veenyechi otiito. Otii tawey,
komas anachek tawa boboy riina yeechi yayanak, yak otii
tawa boboy sii eeta geenyik ya otiikiita.
8 Wonyak, Harapa Kapasek Otii Tawa Ma rii geenyik
siititanak, wonyak Harapa Jisas riita riiti hadabas boboyeka
eecha ya sakachi riiti kuja popoyek riina pi sowakwokiita.

9 Harapa Kapasek Otii Tawa Ma riipa yanak, riipa Gaba
riiti hapaga boboyek eecha yanak, riipa harapa nyegerabo
tawa mirakel otiikiita.
10 Riipa harapa woshepii tawa boboyen hik ichawa man
otiichikiita. Eecha otii tanak, yepa meeji tanak, yesokwa
yichi tawa maji siikenen yepa yuyeechi nasowey tarek, eena
yenya saka yesokwa yichi tarek, eena ye ha hamakiita.
11 Eena God riita woshepii tawa hapaga boboyen heechi-
wak iwak, eeta yechi inyaka wopuk otii tawak, yecha
woshepii boboyen hiki siitiichichu.
12 Wowak, ma ye maji siikenen nasowoye tawey, kapasek
tawa nobon kwoya hechawey, yenya eeta anaseechi pi
hamakiita.

KWONA HISIIRI, KWONA YESOKWA YICHIKIITA

13 Yaka kumwoy, kwona Harapa riita rukusii tawak, nota
God riina na eechaba eechaba woshiachi cha. God riita
mapo Spirit riiti hapaga boboyek kwona yesokwa yichiken
eena hisiichiri, kwo eena omutiik tawa boboyen hiki siiti-
ichichawey, God riita kwona riiti ma mima otiichikiita.
14 Nota kwona hadabas majin sawo tari, eeta nobok God
riita kwona eeka wochar. Riita noti Harapa Jisas Kraist riiti
hadabas boboyen hak gegiya tawak, eena kwona wochar.
15 Wowak, yaka kumwoy, na hehar hapaga siichi siitiita.
Nota kwona omutiik maji pokii tawey, boboyen ha tawey,
eena na kiikiir na chi neeki ta. Nota kwona diita majin kujak
sawo tarek, jeyek hatar.
16 Noti Apoko God riita nona yeyada rukusii tari, nota eech-
aba eechaba anabeyichi siitiiniga Jisas Kraist riina howutu.
17 Noti Harapa Jisas Kraist, noti Apoko God piiriita sa
kwoti inyaka wopun riiti anabeyichi tawa boboyek sa sawoy-
amowuchi kwoti boboy kepin eena ba tanak, kwo otiiba
takiita.

3

KWOTA NA GOD RIINA NONA NA MAJI BACHICHA

1 Yaka kumwoy, nota maji kawen kwona bato. Nona na
God riina na bachicha. Harapa riiti maji eyey eemek sa i ya
ya tanak, sa God riiti hin yesokwata. Kwotak otii tarebaga,
akar eemen sa eechaba otii.
2 God riita nona ma kapasek yechi tapak howu yaken eena
na God riina wohebata. Eyey ma ye God riiti majin hiki
siitiichikasakech.
3 Eeta Harapa rii boboy siikiinen eena otiito. Rii kwona
otii hapaga siitanak, kwo hehar tanak, Gaba rii kwona
yakasakech.

4 Eeta Harapa riita otii tawak, no hikitu: kwo nota sawo tar
majin meejichi eena sumowutu. Kwo eechaba sumowuba
takiita.
5 Eeta Harapa rii sa kwoti inyaka wopun God riiti rukusii
tawa boboyen nagwa nagwa mukuchicha. Kiya yaniga otii
tawa boboyen Kraist riita nona ha tawey, ii sa kwotaka eecha
ta.

YO NA OTII TA

6 Nota yaka kumwoy kwona Harapa Jisas Kraist riiti hik
wocho: kwomi hiipii tawa yaka kumwoy yenya na kayek
heechi. Yecha nota har majin eena sumowukasakech.
7 Kwo hikitu nota yon otii tarebaga, kwo eechaba na otiiba
ta. Nota mashi kwotaka eecha tari, no saka shebo shebo
taniga biish tarek.
8 Nota kwoti aboboyen shebo shebo yeechi akasakech.
Yaho. Nota tokoba tar. Worek, nota yadii niy eechaba otii
tarek, nota kwona yon hakasakech.
9 Nota aposel maga eecha tawey, nota kwoti boboyen
yanan akiikasakech. Yaho, nobo kepin eena kwona nota
mukuchichu.
10 Nota kwotaka eecha tari, no kwona eecha wor: “Ma yo
otiinan siiney, ye akasakech.”
11 Nota meejito anadii ma kaw ye kwotaka eecha tawey, ye
yo otiikasakech. Ye shebo shebo biish yeichawey, anadii ma
yechi oboyen bachitu.
12 Nota Jisas Kraist riiti hik yenya ow poy sii maji bato:
yecha sa hehar taniga yo sii otii tanak, yechi aboboy sa
yeechi yaya.
13 Kwota, yaka kumwoy, boboy kepiban na eechaba eech-
aba otii ta.
14 Ma por rii kwotaka eecha tawey, rii nota yejek keyir
majin hikinan siiney, kwo riina na hecha. Hechanak, riina
na heechi. Riina heechinak, riipa riita otii tawa boboyen
hiibiiyakiita.
15 Kwo opoche eecha hikitanakech rii eeta noti yabu pi ma.
Yaho. Rii eeta kwoti yaka kumwoy tawey, ii na riina ow poy
sii ba ta.

HAMA TAWA MAJI

16 Noti Harapa eeta noti inyakan otii kepi sii tawa ma. Eena
ada riina wohecho riita kwona inyakan otii kepi sii tawa
boboyen sa eyey nobok kwona eechaba eechaba ha ta. Eeta
Harapa riita sa kwotaka eecha ta.
17 Ada Pol. Diita maji ada eeji tapak keyitu. Dii eeta eeji
jebwa siir woy diitata. Eecha ada keyitu.
18 Noti Harapa Jisas Kraist riita rukusii tawa boboy sa
kwotaka eecha ta.

1 TIMOTI
Pol Rii Timoti Riina Mapo Har Jey Maji

1 Ada eeta Pol, Jisas Kraist riiti aposel, riiti heechirek yar
ma. God riita, nona yesokwa yichi tawa God, Jisas Kraist,
kata ma riina nota kowu tawey, piiriita ana wochirek, ada
diita aposel tawa.
2 Timoti, miita yesokwa yichi tawa nobok tawak, mii eeta
eeji yikapwa siiken. God, noti Apoko, Jisas Kraist, noti
Harapa piiriita riiti rukusii tawa boboyen, yeyada ha tawa
boboyen, inyaka kwoya hiki tawa boboyen miina sa ha.

WOSHEPII TAWA MAJIN EENA NA OWPOY SII TA

3 Ada Masedonia nosapek icharek, ada miina hegiya wor:
Epeses akamak eeka na sii. Apa ada eechaba hikitu eeka
na sii. Ma kaw ye eeka tawey yecha woshepii majiban eena
pokiitu. Miita iibak tanak, na diita woshepii tawa majin na
anacheki ta.
4 Yenya na wocha: yecha noman sa kayek heechi. Yechi
wayega yechi hin saniga saniga keyichi ba tawey, ii sa
heechi. Diita boboy eeta yechi inyaka wopu ow majin
awasen awasen otii tawa boboy. Ii God riina hiki siiti-
ichichawa bobyekasakech. Riiti inyakakasakech. Ii nona
nobo kepin mukuchikasakech, kiyatayekasakech.
5 Ada rukusii tawa boboyen eena yesokwaken gegiyato.
Eena ada miina wocho. Inyaka, mesiik kepi hiki tawey,
inyaka kepi wey hiki siitichichawey, ii eeta rukusii tawa
boboyen eena yesokwato.
6 Ma kaw ye eeta majin heechi hikisha yesha sobo maji
bato.
7 Ye God riiti lo majin pokiiken eena gegiyato. Anabeyichi
siiti ba tawey, yecha yechi ba tawa majin hikikasakech.
Anabeyichi siitii ba tawey, yecha yechi ba tawa majin
hikikasakech. Mu hekasakech.
8 No hikitu eeta lo maji sii eeta kepi. Nota God riiti lo majin
pokiiken God riiti inyakak tawey, no eeta kepi otiito.
9-10 Kwo eechaba hikitu God riita lon ma kepin saka harek.
Kapasek yon otii tawa ma yecha tarek, eena har. Diita
yikadey ma yenya diita lon hari lon wosowoye tawa ma maji
kepin nasowoy tawa ma, God riiti Spiriten biish tawa ma,
kapasek yo otii tawa ma, God riina nasowoy tawa ma, awin,
apokwon pi sowakwo tawa ma, akar man pi sowakwo tawa
ma, miman anemesheroko tawa am, akar man kapasek otii
tawa ma, akar man hiyik ya tawa ma, woshepii maji ba tawa
ma, anasa woshepii tawa ma, akar kapasek boboyen otii

tawa ma, eena eeta ma yenya God riita diita lon har. God
riiti maji pokiitawa maji siikiinen nasowoy tawa ma yenya
eena lo har.
11 Diita God riiti maji pokiitawa maji siikiinen ii eeta
hadabas wey taweyen God riita ana hari ada eena sawo
taken eena har. Noti God rii hadabas kepi wey tawa.

GOD RIITI RUKUSII TAWA BOBOYEN POL RIITA GOD RIINA WOSHIATO

12-13 Ada noti Harapa, Jisas Kraist, riina woshiato. Riita
ana hapan ha tawak, ada eeji yon otiito. Eena ada woshi-
ato. Mashi ada riina kapasek majin ba tarek, riina kikirek
poyerek, riina ow majin ba tarek, rii ana wohowu riiti yon
otiiken hisiirek, eena ada riina woshiato. God riita ana
rukusii tar. Eeta nedii ada riina saka hiki siitiichicharek, ada
otii tar boboyen hikisha otii tarek, eena riita ana rukusiiniga
ada otii tar boboyen rii otii abosuchir.
14 Worek, noti Harapa riita riiti harapa rukusii tawa
boboyen ana gwotepoyechir. Gwotepoyechiniga rii ana
hiki siitiichichawa boboyen harek, ada God riina akar man
rukusiibato. Nota Jisas Kraist riitaka podabak tawey, diita
boboy ii eeta noti.
15 Jisas Kraist rii diita nosapek yari, kapasek boboy oti-
itawa man yesokwa yichiken eena yar. Diita maji eeta maji
siiken. Ma ye sa yeechi hiki siitiichi. Eyey kapasek boboy otii
tawa ma yenya ada eeta yechi harapa.
16 Eena God riita ana rukusii tar. Rii anadii ma yenya
Jisas Kraist riiti kowuchichi yesokwa tawa abon eena
mukuchiken gegiyatar. Eena rii ana mapo otiichir. Ada
harapa kapasek boboyeka eecha tawa ma. God riita ana
hechi ana yesokwa yichirek, komas hiki siitiichichana ma ye
ana heechi ye riiti kowuchichi yesokwa tawa abon hikichi
eechaba eechaba takii tawa boboyen yakiita. Eena God riita
ana mapo rukusii tar.
17 Eena ada eecha wocho: Eechaba eechaba takiitawa
aka tabo yima riiti hinna yesokwa ta. Riina na kwoya ba
batanak, kwoyaba hiki ta. Rii hakasakech. Ma ye riina
hekasakech. Rii podat saniga tawa. Omutiik.

TIMOTI RII OW WOCHAWAQ MAKA SA EECHA ANAPICHA

18 Eeji yikapwa, Timoti, ada diita wochawa majin miina
hato. God riita miina mashi wor majin mii meejiri, ada
kawka eechaba wok. Diita majin na yeechi yaya neekinak,
eeka na ow ana pi.
19 Miiti hiki siitiichichawa boboyen na yaya kiikiir na
neeki. Miiti inyaka sa kepi wey ta. Ma kaw ye yechiinyakak
saka hikirek, eena jabiir eemerekak i yowuchi chey reekii

tawaga, ye eecha yechi hikii siitiichichawa boboyen eecha reekiir.
20 Haimenias, Aleksanda piiriita tar yikadey ma. Eena ada piiriina Gaba riiti tapak harek, yepa God riiti hin saka kapasek habakiitawak.

2

GOD RIITI HIN NA YESOKWA TA

1 Mapo ada eecha wocho: kwota eyey man God riina na maji ba tanak, na woshia tanak, na riina wohecha.
2 Eyey aka tabo yiman, gavman man yenya God riina na maji ba ta. Nota eecha otii tanak, no eshar tanak, no God riiti nobon sumowutanak, no yo kepin otii takiita.
3 Dii eeta kepi. God rii hechawey, rii eeta inyaka kwoya hikitu. Rii eeta noti yesokwa yichi tawa God.
4 Rii eyey ma ye maji siikenen hikiken gegiyato. Eyey man yesokwa yichiken eena gegiyato.
5 God rii eeta podat. Ma podar nediik tawey, rii man yeechi yaya God riitak yopo yichitu. Diita ma rii eeta Jisas Kraist.
6 Worek, rii riiti maban mayama eyey man tokochiken eena har. Riiti inyakak hiki tar nedii God riita eena otiichi rii shecha tawa yikadey Goden nona mukuchir.
7 Eena rii ana aposelen otiichi ana heechirek, irek, ada shebo shebo tawa ma yenya iniga ada hiki siitiichichawa majin, omutiik maji siiken pokiitu. Ada woshepiikasakech. Ada maji siikeneban bato!
8 Eyey ma ye ta ye tawey, sa God riina sa maji ba ta. Eeta kepi ye kwotay tawa boboyen heechinak, ow maji ba taweyn heechinak, yechi maban mayama God riitaban na ha tanak, na maji ba ta.

MIMA YECHI MAJI

9 Ada diita eechaba gegiyato: Mima ye opoche harapa keyapochichakech. Na hehar ruwu ta. Masekiin opoche keyapochichanakech. Golega tawa boboyen opoche ruwutanakech. Kwoya hechawa papaga tawa boboyen ruwutanakech. Harapa ya naji tawa rikin opoche ruwutanakech.
10 Otii kepi sii tawa boboyeban eena na ruwu ta. Eeta kepi God riina hiki tawa eyey mima yecha diita boboy otiito.
11 Mima ye sa eshar tanak, maji na makebek heechi. Opoche yamayamatanakech.
12 Ada eecha wocho: mima sii man neeki yesokwakasakech. Ada eecha hikitu mima ye lotu akak maji pokiikasakech. Ye sa eshar ta.
13 Adam riina mapo otiirek, iv siin komas otiir. Eena ada eecha wocho.

14 Adam rii woshepii majin meejikasakech. Eeta mima
siita woshepii maji meejichi God riiti lon sii nasowoyichi sii
hiibiiyan otiir.
15 Wowak, mima ye hiki siitiichichaney, rukusiitaney, otii
kepi siitaney, kepi hiki taney, ye yikapawa kiyanak, yenya
yesokwa yichikiita.

3

LOTU MAPO NEEKI ICHAWA MA YICHI MAJI

1 Diita maji eeta maji siiken: ma por rii akar yaya yopo
yichi tawa ma yenya mapo neeki ichaken gegiyaney, rii eeta
yo kepin eena gegiyato.
2 Neeki ichana ma rii sa kepi wey ta. Rii sa mima podateba
riitaka eecha ta. Rii sa nagwa nagwa hikichi otii ta. Rii sa
inyaka kepi wey hiki tanak, sa nobo kepiban sa sumowu ta.
Rii sa somoye tawa man yaya hehar. Rii sa maji pokii ma
kepi ta.
3 Rii sa uku eechiniga beyikasakech. Riisa ameya
kwotayekasakech. Rii sa eyey man eshar sa otii ta. Rii ow
anapi maji bakasakech. Rii yan hikikasakech.
4 Rii sa riiti mima yikapwan sa hehar tanak, rii oti-
ichichawak, ye sa riiti majin sumowu tanak, riiti hin na kepi
haba ta.
5 Na meeji: rii riiti miman yikapwan hehar neeki yesok-
wanan siiney, riipa boyega shecha ya yopo yichi tawa ma
yenya riipa shecha hehar mapo neeki i ma siikiita?
6 Rii opoche Kristen ma yikapwaga tanakech. Taney, ii
riipa kapo masekii rii piipiitakiita. Gaba riina rabo tarega
riina opoche eechaba rabotanakech.
7 Sabak tawa anadii ma ye riiti hin sa hehar hiki ta. Riiti
hi kapsek taney, rii kapo i tiipiikeneechi i sakanak, Gaba riiti
mayak eeka yeyekiita.

YA YOPOYICHI TAWA MAN KIYAPO TAWA MA YECHI MAJI

8 Lotu man kiyatay tawa ma ye sa inyaka hehar hikichi
otiita. Ye sa opoche maji upurus batanakech. Ye opoche
uku eechi beitanakech. Ye opoche anadii ma yechi yan yechi
boboyen yaken hikitanakech.
9 Yechi inyaka sa kepi wey ta. Yecha sa hiki siitiichichawa
maji siikeneban neeki ta.
10 Yenya sa mapo yon otii he. Otii he hamanak, yo kepin
otiiney, ii ye sa eeka ta.
11 Yechi mima sa eechaba inyaka hikichi kepi wey, otiiba
ta. Opoche har ba yetanakech. Ye sa uku atawa woyebak

sa eecha a. Ye sa eechaba eechaba nedii inyaka kepi hikichi
kepi otii ta.
12 Lotu man kiyatay tawa ma rii sa mima podateba sa
riitaka eecha ta. Rii riiti miman yikapwan sa hehar otii
tanak, yecha sa riitaban sumowu ta.
13 Eeta ma ye yo kepin otii tawey, ye hehar siitiichi otii
tawak, ye hiki siitiichichawa majin anabeyichi siitii sawo
tawak, nota Jisas Kraist riitaka eecha chegiibak tawa.

VEENYI TAWA MAJIN NO EENA GEENYIK BATO

14 Ada diita majin kwona keyi tawey, ada kwona ameya
iken gegiyato.
15 Ada kwona yanan siiney, diita jey eeta kwona wokiita
kwo God riiti akak tawak, kwo otii tawa tobon sawokiita.
God riiti aka diita nota. Eeta eechaba eechaba takiitawa God
riiti Sios, God riiti ma mima. Eeta kwatii tawaga tawak, nota
omutiik tawa maji siikenen kiyapochi siitiito.
16 Nota keena bato God riiti veenyi otii tawa boboy ii eeta
harapa wey apa sii geeyik sokwa kwodii wocho:
Rii eeta ma mabak sokwar.
Eeta Spirit nona mukuchichari, rii eeta siiken.
Ejel yecha riina her.
Ma ye riiti hin i nokwapa sawo ye i tar.
Diita nosapek tawa ma ye riina hiki siitiichichar.
Riina hevenek ye yowur.

4

WOSHEPII MAJI POKIITAWA MA MAJI

1 Eeta Spirit rii geenyik eecha wocho komas nediik ma
kaw ye yecha hiki siitiichichawa boboyen heechikiita. Yecha
woshepii tawa spirit yenya sumowukiita. Gaba yecha maji
pokiitawa majin eena sumowukiita.
2 Woshepii tawa ma ye kapasek spirit yechi majin meeji
tanak, ye yechi inyaka eeta haniga siir. Eecha siirek, nobo
kepin nobo kapasek ye eena ki, i siichi hikikasakech.
3 Diita yikadey ma ye maji eecha pokiitu, maopoche
mima pochin yatanakech. Aboboy kawen opoche atanakech.
Wowak, God riita diita a boboyen abaken otiir. Hiki siiti-
ichichawa ma ye God riiti maji siikenen hikichi mapo God
riina woshiachi a.
4 Eyey God riita otiir boboy eeta kepi. Opoche rab-
otanakech. Eyey boboyen God riina na woshiachichi na ya
ta.
5 God riiti maji, God riina ba tawa maji eecha otii tawey,
God riita kwoya hechawak, Kristen ye eena hikichi otiito.

KRAIST JISAS RIITI WAKASA MA

6 Miita diita majin Kristen yaka kumwoy yenya haney,
mii Kraist Jisas riiti wakasa kepi sokwa takiita. Miita God
riina hiki siitiichichawa boboyen riiti maji siikenen mii eena
sumowu tari, eena miita eechaba meejichi atawey, mii eeta
wakasa ma kepi siikiita.
7 Shebo shebo noman ba tawey, God riina bakasakech
eyey na kayek heechi. Miita na mayama God riiti majin na
majipokii ta.
8 Diita maba otii tawa boboy sii nona ameda kiyatayeto.
God riiti boboy noti inyaka wopun otii tawey, siita eeta kepi.
Jecha otii tawa boboy sii nona ana kiyatay tawak, komas
kiyatayeba takiita.
9 Diita maji siiken tawey, eena no na yeechi makebek
heechinak, na hiki siitiichicha.
10 Nota harapa yo otiito. Nota eechaba eechaba takiita
God riina nota kowu tawak hikitu. Rii eyey man yesokwa
yichi tawa God. Riina hiki siitiichichawa ma yen rii keena
yesokwa yichitu. Eena nota harapa yo otiito.
11 Diita ada bawa maji miita na muiuchichanak, ye sa eena
sumowu ta.
12 Miita hadiiyey ma tawey, ii yepa karakada yikapwa
wochi miina dagiir poyekiita. Yaho. Miita na akar man
na hehar mukuchicha. Miita ba tawey, yo otii tawey, akar
man rukusii tawey, God riina hiki siitiichichawey, inyaka
kepiwey hiki tawey, akar Kristen man na hehar eechaba
mukuchicha.
13 Miita ana kowu tawa nedii miita God riiti majin ma
mima yenya yaya yopo yichiniga na jey majin na kenyi
tanak, na sawo tanak, na maji pokiita.
14 Piirapet yecha barek, harapa ma ye yechi tapa miina
howu neekirek, God riiti boboyen miina har. Eeta har
boboyenmii opoche abosuchitanakech.
15 Eeta boboyen na otii ta. Mii miiti maba inyaka wopu ii
na eyey yenya ha. Eecha otiiney, mii sokwanak, akar ma ye
miiti yon hekiita.
16 Miita na mayama hehar siiti kowu ta. Miita maji
pokiitawa boboyen na eechaba hehar siitii kowuba ta. Diita
boboyen na eechaba eechaba otiiba ta. Miita eecha otii taney
ii mi mayama kiyatayechi yesokwa yichikiita. Anadii ma ye
miiti majin meeji ba tawey, yenya yesokwa yichibakiita.

5

ANADII KRISTEN MA YENYA OTII TAWA ABO DIITATA

1 Apokosaba ma yenya opoche ow maji batanakech. Miita
miiti apokoga eecha na wohechanak, na ba ta. Hadiiye ma
yen miiti kumwoy yen otii tawabaga na eechaba otii ta.

2 Apokosaba mima yen miiti awi yen otii tawabaga na
eechaba otii ta. Omunyegu mima yen na miiti mowey yen
hehar otii tawabaga na eechaba otii ta. Yenya kepi hikichi
otii ta.

MA HAR MIMA YECHI MAJI

3 Ma har mima sii boboyen kiiriisiiposii tawey, na hehar
otii ta.
4 Wowak, ma har mima siiti yikapwaka siiti nejaka eecha
taney, yecha siina sa hehar otii ta. Yecha mapo sa yechi
nokwapa apoko yaka kumwoy yenya sa hehar ta. Yecha
yenya eecha otii tawey, eeta awasen kiyapowutu. Yecha sa
eena mapo hiki ta: ii God riiti eeta hiki siitiichichawa boboy
kepi. Eecha otii taney, God riita kwoya hecho.
5 Ma har mima sii boboyen kiiriisiiposii tawey, ma ye siina
heharekasakech, sii God riina yi kowu tawak, God riina maji
ba tawak, sii niy yadii God riina eechaba eechaba wohecho.
6 Ma har mima sii keena siiti nobobak eeka sumowu taney,
sii eeta har. Sii tawey, sii hanaga tawa.
7 Yenya diita majin sa ba. Ba taney, ye hehar tanak, maji
yechaka takasakech.
8 Wowak, ma por rii riiti mu podaten yenya hehar otiinan
siiney, kata ma ye riiti akak taweyn hehar otiinan siiney, ii
eeta God riiti majin nasowoyer. Rii biish sheboshebo tawa
ma. Rii eeta kapasek yon otiito.

9 Mii opoche ma har mibiya mima siiti hin kwoti jeyek
keyitanakech. Sii sa eeta sukwiya 60 siinak, na keyi. Diita
mima siitabasa ma podareban ii.
10 Siiti hi eecha haba tar: sii yo kepiban otii tar mima.
Sii mashi siiti yekapwan hehar otii tar mima. Sii anadii
ma yenya havaba tar mima. Sii God riiti ma mima yenya
kiyapowu tar mima kiiriisiiposii tar ma miman. Kiyatay tar
mima. Sii inyaka wopu kepi yon ha tar mima.

11 Miita opoche ma har omunyega mibiya mima yechi hin
kwoti jeyek keyitanakech. Ada eecha hikitu: Yechayechi
inyaka sumowu tawey, Kraist riina magiirechichi, ye ma
kawen yak gegiyato.
12 Wowak, ye Kraist riina mapowochar majin reekiito.
13 Yecha mey akak i yo ye i tari, yecha maji saboy yeechichi
ye i akar akamak sawo ye i tar. Yecha maji siikenen ba ye
ikasakech.
14 Eena ada eecha hikitu: omunyegu tawa mima yecha sa
maka eecha siinak, yikapwa sa kiyanak, akama sa kowu ta.
Wonyak, yecha eecha otiinak, akar ow ana pichawa ma ye
nona kapasek maji bakasakech.

15 Wowak, no hecho, mibiya mima ye kaw heechi Gaba
riina sumowu ichu.
16 Kristen ma por mima pochi mibiya mima pochin yecha
sa siina hehar otii ta. Iipa yopo yichi tawa ma yechak
nomoyakiita. Eecha otiiney, yopo yichi tawa ma ye sa
kiiriisiiposii tawa mibiya mima yenya hehar otii ta.

HARAPA MA YECHI MAJI

17 Kristen man yesokwa neeki tawa ma ye yo kepin otii
tawey, yechi majin na hehar meeji ta. Kwota yenya na ya
kepin ha ta. Yecha harapa yon otiiney, ye God riiti maji
harapa sawo taney, God riiti maji harapa maji pokiitaney,
harapa yan na ha ta.
18 God riiti mashi keyir maji sii eecha wocho: “Bulamakaw
yecha witen piitiii wukur ye i tawey, yechi kuja opoche
dasepiitanakech. Sa kaw a ta.” Eecha wobato: “Yo otiitana
ma ye sa yechi yan yaba ta.”
19 Ma por riita eecha wonyey, “Yesokwa neeki tawa ma
por riita kapasek yon otiiwa.” Eecha wonyey, opoche eena
meejitanakech. Ma upurus piiriichar wonyeyen eena na
meeji.
20 Ma kaw ye kapasek otiiney, na yeechi yaya ma yechi
mi somak geenyik na kwodii wo. Kwodii wonyey, ii kapa
akiikiita.
21 Ada God riiti misomak tawey, Jisas Kraist riiti misomak
eeka tawey, ada miina wocho ada bawa majin eena na
sumowu ta. Sumowu tanak, miiti yaka kumwoyeban hehar
tanak, anadii ma yen opoche kapasek otiitanakech. Yechaka
yechaka eecha podat noboban na mukuchi ta.
22 Mii opoche ma poren ameya yeechiniga yesokwa neeki
ma heechitanakech. Iipa akar ma yechi kapasek boboy
miitak eecha yakiita. Mii napa miita mayama hehar tanak,
miipa eeka kepi wey takiita.
23 Miita opoche uku soboban atanakech. Wain uku kawka
eecha na anak, miiti sugu wopuk tawa hak otii tawa boboyen
sa otii kepi sii.
24 Ma kaw yechi kapasek boboy eeta geenyik tawa. Tawak,
nota eecha hecho anasaka tawa boboy eeta ma yechak
yakiita. Anadii ma ye kapasek boboyeka eecha otii tawey,
nota yechi kapasek boboyen komas hekiita.
25 Eecha tawey, yo kepin otii tawey, sii eeta geenyik tawa.
Yo kepi kaw sii ameya geenyik ya sayakasakech.

6

YO OTII TAWA WAKASA MA YECHI MAJI

1 Yo otii tawa wakasa ma (slev) ye yechi kubu neeki ma
riiti hin sa hehar yesokwa ta. Eecha otii taney, ma por rii
God riiti hin saka kapasek majin bakiitawak. Opoche nota
pokiitawa majin wohegii majin batanakech.
2 Kristen ma yechi yo otii tawa wakasa ma ye sa yechi
yesokwa neeki tawa ma riiti hin nasowoyetanakech. Yecha
eeta yaka kumwoy sowa. Sowak, eeta kepi wakasa ma ye sa
yo kepin otii ta. Opoche ye eecha hikitanakech: rii Kristen
ma tawak, ada yo eshar otii tak. Kubu neeki tawa ma rii
Kristen ma tawey, wakasa ma ye boboy kepin ya tawak,
Kristen yaka kumwoy tawey, eena ye sa yo hehar otii ta.

HADABA BOBOY KEPI YAK TAWA NOBO

3 Diita majin na pokiitanacha, na sawo ta.
4 Eeta ma rii anadii majin sawo tawak, rii Harapa Jisas
Kraist riiti maji siikenen sumowu tanan siiney, rii noti hiki
siitiichichawa boboyen sumowu tanan siiney, eeta ma riiti
marenoku eeta kapasek. Rii shebo shebo hiki tawa ma.
Rii echa tawey, rii ow majiban ba taken gegiyato. Otiiken
gegiyeechi otii taney, kapasek boboy sii eeka sokwakiita.
Eena ma ye anadii man kapasek hiki tawak, yechi hin dagiir
poyeken hiki tawak, kapasek maji bato.
5 Batawak, awasen awasen harapa ow maji bato. Diita
yikadey boboyen otii tawa ma yechi marenoku saka hiki
tawak. Ye maji siiken eeta eyey heechi hamar. Diita yikadey
ma eecha hikitu: God riiti yo eeta boboy sagan ya tawa nobo.
6 Wowak, ma por rii God riiti nobon sumowu taney, riita
hadabas boboy kepin yakiita. Riita saniga eecha hikiney, eeji
boboysii eeta hiki sowa, rii hikitu harapa boboy eeta riitaka
eecha tawa. Eena kwoya hikitu.
7 Na hiki: boy boboyen nota diita nosapek yeechi yayar?
Yaho. Biish. Nopa hanak, boy boboyek nopa yeechi ye ikiita?
Yaho. Biish.
8 Wowak, nota aboboy taney, riki boboy taney, ii eeta kiki
sowa.
9 Kata ma ye harapa yan yak gegiyaney, yepa i tiipiike-
neechi sakakiita. Sakanak, yepa wokebik ye ikiita. Wonyak,
yepa kapasek boboyen yataken gegiya takiita. Wonyak, yepa
kapasek wey siikiita.
10 Na meeji: yan yak gegiyeechi hiki tawa boboy sii eyey
kapasek boboyen yeechi yaya tawa boboy. Ma kaw ye yan
harapa yaken gegiya tarek, ye Jisas riina hiki siitiichichawa
nobon magiirechichi ye harapa inyakapwa mayakan hikir.

POL RII TIMOTIMAJI KAWEN WOR

11 Timoti, mii God riiti ma, diita supun hechi napa tavi-
iyechi i. Diita boboyen napa ya: mama yepak hikichi

otii tawa boboy, God riitak tawa boboy, hiki siitiichichawa
boboy, rukusii tawa boboy, kiya yaniga otii tawa boboy,
eshar otii tawa boboy. Diita yikadey boboyen eena napa ya.
12 Miita Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen na harapa
otii ta. eechaba eechaba tak tawa boboyen mayama napa ya
ta. Diita boboyen God riita miina hisiirin eeta boboyen na ya
ta. Mashi miita miiti hiki siitiichichawa boboyen nokwapa
nokwapa ma yenya geenyik kwodii worek, eeta nediik God
riita miina hisiirek, eena na sumowu ta.
13 Tawak tawa boboyen God riita otiichichawak diita nos-
apek tawa ye eeka tawa. Jisas Kraist rii Pontias Pailat riina
majin siiken geenyik kwodii wocho. Diita God, diita Jisas
Kraist piiriiti misomak ada miina geenyik kwodii wocho:
14 Riiti maji na hehar sumowu tanak, na kepi wey tanak,
miiti inyaka wopusa apoma hecha. Mii siiti kowu tanak, Jisas
Kraist, noti Harapariita yana nediik nota riina hekiita.
15 God riita otiinak, nedii pochi ii riipa yakiita. Diita God
riita inyakya. Diita God riita inyaka kwoya hikitu. Eyey
aka tabo yima yecha tawey, God riitaba howuk tawa. Eyey
harapa ma yecha tawey, riitaba saniga harapa.
16 Riitaba saniga eechaba eechaba takiita. Rii harapa haba
tawa eemek tawak, nota i riitaka bana bana siikasakech. Ma
por riina hekasakech. Riina saka hekiitawak. Riiti hin na
yesokwa ta. Riiti hapaga tawa boboy siitak eechaba eechaba
sa ta. Omutiik.

MAN NOKWAPA NOKWAPA SAGAKA TAWEY YECHI MAJI

17 Harapa monika tawa ma yenya na wo sawo ta: opoche
ye wohipu tanakech. Ye opoche ameya diita nosapek tawa
boboyen hiki siitiichichanakech. God riitaba sa hiki siiti-
ichicha. Diita God riita nona riiti boboy kepin ha tanak, nota
eeka kwoya hiki takiita.
18 Monika tawa ma yenya na wosawo ta: ye sa nokwapa
nokwapa kepi boboyeban sa otii ta. Boboy kawen na shebo
shebo ha ta. Yenya na kiyatay ta.
19 Eecha otii taney, yecha hadabas boboy yecha yanak, ii
yepa eechaba eechaba aka kwatii tawabaga eechaba takiita.
Komas eechaba otiikiita. Yepa eechaba eechaba tak tawa
boboy siikenen yepa yabakiita.

MII NA MIITI YO HEHAR SIITII KOWUTA

20 Timoti, God riita miina har yon na hehar heechi ta. God
riina sumowunan tawa boboy na taviiyechi i. Ma kaw ye
eecha habato diita nosapek tawa boboy kaw sii eeta mama
yepak tawa boboy. Ma yecha diita boboyen awasen awasen
maji ba tawey, ii eena na taviiyechi heechi i.

21 Ma kaw ye eecha wocho: diita mama yepak tawa
boboyen nota yar. Worek, eena ye God riina hiki siiti-
ichichawa nobon heechir.

God riita yeyada rukusii tawa boboy kwotaka sa eecha ta.

2 TIMOTI
Pol Rii Timoti Riina Kawka Har Jey Maji

1 Ada eeta Pol. God riita hikichi rii ana Jisas Kraist riiti
aposel otiichir. Jisas Kraist rii nona wochar: nota riitaka
eechaba eechaba takiita. Diita majin ada sawo taken eena
God riita wochirek, yar.

2 Timoti, eeji yikapwa, sen. God, noti Apoko, Kraist Jisas,
noti Harapa piiriita miina rukusii boboyen yeyada ha tawa
boboyen, eshar tawa boboyen sa ha ta.

GOD RIITA WOSHIA MAJI

3 Ada God riina woshiato. Eeji yey wayaga ye God riiti
yon otii tarega, ada God riiti yon eeji inyaka wopu apama
hechuwak, eena ada eechaba otiito. Yadii, niyi ada God riina
maji eechaba ba tawak, ada miina hikichi, God riina miina
woshiachichu.
4 Miita keya tarek, ada apa eena hikichi ada miina harapa
heken eena gegiyato. Ada miina ya henyey, eeji inyaka iipa
kwoya wey hikikiita.
5 Ada miiti hiki siitiichichawa siiken boboyen eena hikitu.
Miiti yeyi, Lois, sii God riin ahiki siitiichicharega, miiti awi,
Yunis, sii eechaba God riina hiki siitiichicharega, ada hikitu
miita eechaba hiki siitiichibato.
6 Eena ada miina wocho: God riita miina har boboyen ada
miiti maseken tapak howu neekiirin, eena na hi tukutawaga
eecha na tukunak sa uw harapa sii.
7 God riita nona har boboy eeta akii boboyekasakech. Eena
yeechiniga nota hapaga siichi siitiinak, nota mayama opoy
siitanak, akar man na rukusiitaken eena har.
8 Wowak, mii noti Harapa riiti majin sawok otii tawey, God
riita miina hapaga boboyen hatawey, na kapa meeji tawa
boboyeka na eecha kiya ta.
9 God riiti ma mima siiken taken eena rii nona yesokwa
yichiniga uwatar. Nota otii taweyn, God riita saka eena
kwoya herek, nona uwa ye ir.

Riiti inyakak saniga hikichi, ri nona yeyada rukusii tarek,
eena rii uwa ye ir. Mashi mashi nedii, diita nosapen tasiir
nedii, rii riiti yeyada ha tawa boboyen Jisas Kraist riitak
harek, yayar.
10 Apa diita nedii Jisas Kraist riita geenyik ya sokwarek,
diita boboyen riita mukuchi char. Rii eeta nona yesokwa
yichi tawa ma siiken. Rii ha boboyen otii hamar. Riita

otiirek, ma ye hadabas majin sawo tawak, eechaba eechaba
tak tawa boboyen eena geenyik kwodii wo mukuchichu.
11 God riita ana aposel hisiichirek, Tisa hisichirek, ada
hadabas majin sawo tawak,
12 eecha otiiri, siitiik an eeka kapa meejito. Kapa meeji
tawey, ada eena anabeyichi tawa. Ada hehar hikichi hecho
kata ma riina ada hiki siitiichichu. Ada hehar hikichi hecho
riita eeji tapak howu har yon riipa ana hehar siitii kowu
tanak, hechakiita. Siiti howu i i Kraist riita yak tawa nediik
siikiita.
13 Ada miina majin pokiitaweyn, na hehar sumowu ta.
Ada mapo mukuchir yo miita na sumowu ta. Miita hiki
siitiichichawey, miita rukusii tawey, Jisas Kraist chegiibak
mesh mesh tawey, eeka na eecha ta. Diita boboy sii eeta noti.
14 Kata hadabas boboyen God riita miiti tapak harin, eena
notaka tar Holi Spirit riiti hapaga boboy tawak eeka na eyey
hehar ta.
15 Mii hikitu eyey Esia ma ye ana magiirechir. Piselas,
Hemosenis piir ana heechi magiirechibar.
16 Ada Harapa riina wohecho rii Onesiporas riin riiti
mimayikapwa yenya sa rukusii ta. Riita eeji inyakan nok-
wpa nokwapa nedii kiyapochichar. Ada poko jichawa akak
taweyn, rii ana hiibiiyakasakech.
17 Riita Rom akamak iyareri, rii ana yesha ye ichi her.
18 Ada Harapa riina wohecho: komas yana nediik rii
Onesiporas riina rukusii takiita. Ada Epeses akamak tari, rii
ana harapa hehar otii tarek, mii eena hikitu.

2

JISAS KRAIST RIINA KIYATAYECHI OW ANA PICHAWA MA

1 Miita eeta eeji yikapwa siiken. Nota Jisas Kraist riitaka
chegiibak mesh mesh tawey, riita miitaka eecha otii tawey,
eena na hechi hehar sumowu ta.
2 Eeta majin ada nokwapa nokwapa ma yenya sawo tarin,
mii eena meejirek, eena miita na yeechi yayanak, yo hehar
otii tawa anadii ma yechi tapak na howu ha ta. Eecha otii
tanak, yecha anadii ma yenya saway eechaba ye i howu ha
ta.
3 Miita Jisas Kraist riitaka ow ana pichawa ma tawey, mii
kapa meeji tawa boboyen na kiyaba ta.
4 Kata ow ana pichawa ma rii eeta riiti yon otii tawey,
rii riiti opesa ma riina sumowuken gegiyato. Sumowuken
eena gegiya tawak, rii eena nosapek tawa yon otiiken
hikikasakech.
5 Ma ye anemesh rokoken otiiney, ii na siiti nobobak na
sumowu tanak, siiti boboy kepin yepa yakiita.

6 Nowo yo harapa otii tawa ma rii sagan yeechi mapo
akiita.
7 Ada bawa majin miita na eena hiki ta. Eeta Harapa riita
miina otiichinyak, miipa eena hekiita.
8 Jisas Kraist riina na eechaba eechaba na hiki ta. Riita
hachi ya sokwa tawa. Riita Devit riiti neja. Diita hadabas
majin ada eena sawoto.
9 Ada hadabas majin sawo tawey, ada kapa meeji tawa
boboyen eena kiyato. Sawo tawey, eeji tapa sen pokoka
eecha tawa. Ada eeta lon reekii tawa ma tawaga eecha tawa.
Wowak, ma ye God riiti majin sen pokok jikasakech.
10 Eena ada God riita hisiir ma yenya ada kapa meeji tawa
boboyen hiyeechichu. Ada yecha Jisas Kraist riiti eechaba
eechaba tak tawa boboyen yaken eena gegiyato. Riiti
eechaba eechaba hadabas boboyen yabaken eena gegiyato.
11 Keyir maji siiken eecha wocho, diitat:
"Nota riitaka eecha hayega, no waga
riitaka eechaba eechaba tawa.
12 No kiya yaniga otii taney, nota riitaka anadii
manharapa siitii kowu ma takiita.
Nota riina nasowoy taney, riipa awasen
nona nasowoyebakiita.
13 Nota riitaban sumowu tanan siiney,
wowey, riipa nona awasen yuyeechi heechikasakech.
Rii mayama riiti majin saka awasen nasowoy tawak."

YO SIIKEN OTIITAWA MA

14 Ma mima yenya God riiti misomak eechaba eechaba na
ba ta: iipa maji ow bak kwo ba takiita. Ii yo kepi kasakech.
Eeta yikadey maji sii diita majin meeji tawa man yenya otii
kapasek sii tawa maji.
15 Miiti yon na hehar otii tanak, God riita hechi miina
inyaka kwoya hekiita. Miita eecha otii tanak, mii opoche
hiibiyayatanakech. God riiti maji siikeneban na hehar maji
pokiita.
16 Awasen awasen kapasek maji batanakech. Ii God riina
wosowoy tawa majin na taviiye ta. Diita yikadey maji siipa
eechaba i God riina magiirechikiita.
17 Eeta yikadey boboyen otii tawa ma ye maji pokiitawey,
ye eeta yatii romoga eecha tawa. Maba omun ato. Haime-
nias Pailitas piiriita maji pokii ma tawey, piir eecha otiito.
18 Piir nobo siikenen heechichi piir Kristen ma kawen
kapasek otiichi akar nobon eena mukuchichu. Ye eecha
woshepiito: "Na eeta hachi ya sokwa hamar."
19 Wowak, God riita woyer kwatii hapaga ma ye eena
neeki howuka sakech. Diita maji eeta kwatiik eecha heyir,

“Eeta Harapa rii hecho riiti ma miman.” Keyirmaji eechaba
wocho: “Kata ma rii eecha wochowey, ada Kraist riiti, riisa
kapasek nobon heechi.”
20 Harapa aka tawey, heebiya awu nokwapa nokwapa
tayeyi tawey, kaw eeta silva, gol, kaw me, nosapawu. Kaw
yo kepin otii tawa awu. Kaw sobo yon otiitawa awu.
21 Ma por rii mayama riiti kapasek boboyen uku yeetiiney,
rii eeta yo kepin otii tawa awu. Rii mayama riiti Harapa
Ma riina harek, Harapa Ma rii riina yeechi eyey yo kepin
otiichikiita.
22 Hadiiyey ma yechi inyakak sokwa tawa boboyen na
taviiyechi har i. Kepi yon otii tawa boboyen, hiki siiti-
ichichawa boboyen, rukusii tawa boboyen, inyaka eshar
tawa boboyen na yesha yeechi yaya. Katama ye inyaka yi
apoma hechawey, ye Harapa riita yenya kiyatayeken eena
uwa tawey, yecha otii tawabaga eecha na otii ta.
23 Hikisha tawa maji, awasen awasen sobo majin ba tawey,
ii na taviiyechi heechi. Eecha otiiney, iipa ma yepa awasen
awasen harapa maji bakiita.
24-25 Eeta Harapa riiti wakasa ma riita opoche maji owuk
ana pichanakech. Anadii eyey man sa eshar eshar otii
ta. Rii maji pokiitawey, rii sa riiti kowu tanacha ow maji
riitak yaney, ii sa yeechi kiyeechi ow maji batawa ma yechi
inyakan sa eshar otii kepi sii. Eecha otiiney, God riipa kapo
yenya kiyatayenak, yecha yechi inyaka dareboyichi maji
siikenen hechi hikikiita.
26 Wonyak, yechi inyaka nagawa nagwa hikinak, yecha
Gaba riiti mayan heechikiita. Mashi Gaba rii yenya riiti
mayak yarek, yecha riiti nobon sumowutar.

3

KOMAS NEDII

1 Diita majin opoche abosuchitanakech; komas nedii
harapa kapasek boboy sii yakiita.
2 Eeta nedii ma yecha yechi boboyen egeysii takiita. Yepa
boboyen, yan kwoya hechi eena yaken hiki takiita. Yepa
yechi hin mayama yesokwa takiita. Yepa mabiya gii takiita.
Yepa ow majin kapasek batakiita. Yepa yechi nokwapa
apokon meejikasakech. Yepa woshiaskasakech. God riina
meejikasakech.
3 Yepa anadii man heharekasakech. Yepa yechi mabiya gii
takiita. Yepa anadii ma yechi hin kapasek maji batakiita.
Yepa harapa ow anapichakiita. Yepa boboy kepin yuyataki-
ita.
4 Yepa anadii man woshepiiniga kapasek yon otii takiita.
Yepa hehar hikichi otiikasakech. Yechi marenoku piipii

takiita. Yepa God riiti nobon heechi anemesheroko tawa
nobon kwoya hechi eena sumowu takiita.
5 Komas nedii ma yepa God riiti boboy mun, riiti hapaga
boboyen saka hikichi otii takiitawak. Yepa God riiti boboyen
saban eena mukuchitakiita. Diita yikadey man na taviiyechi
ta.
6 Arobaro tawa mima kaw yechi kapasek boboy siita yenya
harapa dagiir poyetu. Dagiir poye tawak, yecha yechi maba
inyaka mayama sumowuken eena gegiyato. Ye eecha tawak,
eeta inyaka kapasek tawa ma ye i eeta akabak iyarechi yenya
siitii kowutu.
7 Diita yikadey mima ye eechaba eechaba maji meeji
tawey, ye eeta omutiik maji siikenen eena saka hikikiitawak.
8 Janis Jabris piiriita Moses riiti majin nasowoyerega, diita
yikadey ma ye God riiti maji siiken weyn eena eechaba
nasowoyetu. Diita yikadey ma yechi inyaka wopu eeta
kapasek sowa. Yecha Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen
nasowoyechi magiirechir.
9 Wowak, yecha mama yepanobo eena ikasakech. Eyey
ma ye yechi hikisha tawa nobon komas hekiita. Janis Jabris,
piiriina otiirega, yenya eechaba otiitakiita.

POL RII TIMOTI KAWKA MAJI POKIITU

10 Wowak, mii ada pokiitar majin eena meeji tar. Mii
ada otii tawa abon eena hechar. Ada yaken otii tawa
abon mii hikichi hechar. Ada hiki siitiichichawey, anadii
man kowuchichi yesokwa otiichichawey, rukusii tawey, kiya
yaniga otii tawey, mii eena hechar.
11 Ma ye ana kikir pi poye tari, ada kapa meeji tari, mii
eena heba tar. Antiok akamak, Aikoniam akamak, Listra
akamak eeka ana kapasek otii tar boboyen, harapa kikir pi
poy tar boboyen mii heba tar. Wowak, Harapa riita ana
kiyatayechi otii kepi siir.
12 Eyey ma ye God riina Jisas Kraist riitaka chegiik sumowu
ichaney, ii yenya kikir pi poye takiita.
13 Kapasek otiitawa ma yewoshepii tawa ma ye i i ye
kapasek wey siikiita. Wonyak, ye mayama anadii man
woshepii takiita.
14 Wowak, God riiti omutiik boboy siikenen miina maji
pokiiri, miita hiki siitiichichawey eena na eechaba sumowu
ta. Mii miina maji pokii tar ma yenya mii hecho.
15 Mii hikitu miita karakada yikapwa tarek, mii God riiti
mashi keyir majin mii eena kenyichi hikitu. Diita keyir maji
eeta miina nagwa nagwa hiki tawa boboy ha tawak, miina
neeki ichawak, miita Jisas Kraist riina hiki siitiichichawak,
miina yesokwa yichikiita.

16 God riita eyey keyir majin God riita riiti Spiritek otiir.
Ma ye diita majin eena ya taney, yecha keena omutiik
boboyen eena maji pokiitakiita. Ya taney, yecha keena ma
yechi kapasek inyakan eena otii kepi si takiita. Ya taney,
ye woshepii tawa maji heechi nagwa nagawa maji eena otii
takiita. Eena ya taney, anadii ma yenya maji pokiitanak, ye
nobo kepik eeka siikiita.
17 God riiti wakasa ma ye God riiti majin ya taney, eeta maji
iipa yenya otii hehar kepi wey siikiita. Siinak, riipa eyey yo
kepi weyiban otii takiita.

4

MIITA NAPA GOD RIITI MAJIN SIIKENEBAN SAWO TA

1-2 Komas eyey ma miman, har ma yenya diita tawa ma
yenya God riipa anasakiita. Diita God riiti misomak, Jisas
Kraist riiti misomak ada miina wocho: God riiti maji eena
na sawo ta! Riipa yakiita. Riiti kigdom iipa yakiita. Wowak,
eena miita na eechaba eechaba nedii na keena sawo ba
ta. Miita sawonan yuyana nedii sawoken otiina nedii na
keena sawo ba ta. Miita na anadii ma yechi inyakan na
dareboyechicha. Yechi inyakak tawa boboy kapaseken na
hehar inyakan na hehar kiyapochicha. Miitamaji pokii
tawey, eshar hehar na otii tanak na mukuchicha.
3 Komas yana nedii maji pokiitawa maji siikenen ma ye
saka meejikiitawak. Eeta nedii ye yechi inyakak hikichi
sumowu takiita. Yecha nokwapa nokwapa tisa yakiita. Diita
tisa ye ma yecha mabiyak meejiken gegiya tawa maji eena
sawo takiita.
4 Yecha yechi mabiya gichi magiirechichi omutiik maji
siikenen ye saka meejikiitawak. Wonyak, ye shebo shebo-
majibaneena meeji takiita.
5 Wowak, miita na hehar hikichi kepi ta. Kapa meeji tawa
boboy yaney, ii na yeechi kiya ta. Hadabas majin sawo tawa
ma kepik na sii. God riiti wakasa ma kepi tawabaga na
eechaba sumowu ta.

APA EEJI YO HAMAK OTIITO

6 Eeta nedii yawa ma ye ana kapo sowakwokiita. Eeta
nedii yawa anapa diita nosapek heechi ikiita.
7 Ada harapa yo otii tar. Ada nobon i hamar. Ada hiki
siitiichichawa boboyen eyey kiikiir na neeki tar.
8 Ada resis otii hamak otii tawak, eena ada hadabas boboy
kepin yaken kowutu. Ada nagwa nagwa nobok icharek, eena
ada yakiita. Diita eeta masekiik hehar heechi tawa boboy
kepi. Nagwa nagwa anaseechi tawa ma riipa ana riiti nediik

ana hakiita. Adaban saniga hakasakech. Eyey ma ye riina rukusiichi riita yaken kowu tawey, yepa eyey yabakiita.

KARAKADA MAJI

9 Miita adaka ameya ya.

10 Dimas rii diita nosapek otii tawa abon gegiyarek, rii ana heechi ir. Tesalonaika akamak eeka heechi ir. Kresens rii heechi Galesia nosapek eeka ir. Taitas rii Dalmesia nosapek eeka ir.

11 Luk riitaba adaka eecha tawa. Mak riina na yeechi miitaka eecha ya. Yanak, riita keena yon ana kiyatayek.

12 Ada Tikikas riina Epeses akamak heechirek ir.

13 Miita yanak, eeji saket ada Kapas riitak ada heechi yari, miita eena na yeechi yaya. Kapas rii Troas akamak tawa. Bukuka eecha na ya ya. Sapika eecha tawa jeyeka eecha na yeechi ya ya.

14 Aleksanda, rii kapan otii tawa ma, rii ana harapa kapasek boboyen otiir. Komas Harapa riita riina awasen hakiita. Riita eecha otiirega, God riita riina eechaba awasen hakiita.

15 Miita eechaba na riina hechanak, ow poy sii ta! Kata ma rii noti majin harapa wosowoyer ma.

16 Mapo eeta nedii ada i maji anasari, adaba saniga i mayama anasar. Eyey ma ye ana heechiniga ir. Ada God riina maji woshia tanak, riipa yen sakapa kapasek otiikiitawak.

17 Worek, God riita ana siitii kowu tarek, ada eeka hapaga siirek, ada eyey God riiti majin shebo shebo tawa ma yenya ada sawotar. Harapa kapasek boboy adaka eecha tarek, ada eeka hapaga siirek, ada eyey God riiti majin shebo shebo tawa ma yenya ada sawo tar. Harapa kapasek boboy adaka eecha tarek, eeta Harapa riita ana kwoyava yeechi yesokwar.

18 Eeta Harapa riita eyey boboy kapasek ana otiiken otii tarin riita kwoyavayar. Riita ana yeechi riiti kigdom hevenek taweyek heechinak ikiita. Riiti hin na eechaba eechaba yesokwa ta.

19 Ada woshiakiitawa maji na Priska, Akwila, Onesiporas riiti mima, yikapwa, yenya napa ha.

20 Irastas rii Korin akamak eeka tar. Ada Tropimas riina Militas akamak heechi yar. Rii hak otii tarek, eena heechi Tropimas riina Militas akamak heechi yar. Rii hak otii tarek, eena heechi yar.

21 Mii napa ameya ya. Ii miipa neekiir yatawa nediik eeka yakiita.

Yubyulas, Pyudens, Lainas, Klodia yecha yechi woshia majin kwona wocho. Akar yaka kumwoy ye eechaba woshia maji hato.

22 Eeta Harapa riita miiti spiriteka sa eecha ta. God riiti yeyada rukusiichi hatawa boboy kwotak sa eecha ta.

TAITAS
Pol Rii Taitas Riina Har Jey Maji

1 Ada eeta Pol, God riiti yo otii tawa wakasa ma, Jisas Kraist
riiti aposel. God riita na hisiirek, ada God riita hisiir ma
mima yechi hiki siitiichichawa boboyen ada eena kiyapoken
eena God riita ana heechirek yar. Yenya omutiik maji siiken,
God riiti otii tawa abon, sumowu tawa abon, mukuchiken
eena God riita ana heechirek yar. Yenya omutiik maji
siikenen, God riiti otii tawa abon, sumowu tawa abon,
mukuchiken eena God riita ana heechirek yar.
2 Ada yecha hiki siitiichichawa boboyen kowu takiita.
Mashi bakabak nedii God riita wotar eechaba eechaba tawa
boboyen riita nona hakiita. Rii woshepiikasakech.
3 Komas nedii rii diita boboyen riiti maji kwodiiwor. Nona
yesokwa yicha tawa God rii ana worek, diita majin ana
harek, apa ada sawo mukuchichu.

LOTU YATAWA MA MIMA YENYA SIITII KOWUTAWAMA YECHI MAJI

4 Taitas, ada miina diita majin keyitu. Miita eeji yikapwa,
ada God riina hiki siitiichichawaga mii eechaba hikitu. Eena
miina keyitu. God Apoko, yesokwa yicha tawa Kraist Jisas,
piir miina sa rukusiichi inyaka eshar tawa boboyen ha ta.

TAITAS RIITI YO

5 Miita Krit nosapek tawey, mii eyy akamak Kristen ma
yechi siitiikowu tawa ma yenya hisiiken, akar boboyensaka
otiirek, miita hehar otiiken eena ada miina Kritek heechir.
Ada miina bar majin na makebek heechi ta.
6 Siitii kowu tawa ma rii sa eecha ta: Rii ma mima yechi mi-
somak kapasek otiikasakech. Rii sa mima podateba ta. Riiti
yikapwa ye sa Jisas Kraist riitaban hiki siitiichicha. Yechi hi
sa kepi ba ta. Yecha awi eepi bana maji wosowoyekasakech.
7 Rii God riiti yon siitii kowu tawa ma eena riiti hi
eyey ma mima yechi misomak kapasek otiikasakech. Rii
yamayama kasakech. Rii ameya kwotayekasakech. Rii uku
achi beyikasakech. Ma pi yeyikasakech. Rii eyey mani yan
kwoya hekasakech.
8 Yaho. Rii sapa anadii ma akar eemek yaneyen hehar
ta. Rii sa boboy kepiban rukusii ta. Rii riiti maban inyaka
wopun sa hehar siitii kowu ta. Rii nagwa nagwa nobok icha.
God riita tawabaga eecha ta.
9 God riiti maji siikeneka eecha tawey, eena na hehar
kiikiir na neeki ta. Hiki siitiichichawa maji siikeneban

eena na kwodiiwocha. Eecha maji siikenen hehar kwodii womukuchichaney, riipa anadii man hehar kiyapo tanak, riipa wosowey tawa ma yechi woshepii kapasek tawa boboyen yenya geenyik kwodii wo mukuchikiita.

NOKWAPA NOKWAPA KRIT MA YE WOSHEPII TAWA MA

10 Nago, nokwapa nokwapa ma ye wosowoy bokonato. Bokonatawak, yecha yechi kapasek hiki tawa boboyen sawo tawey, ye eeta anadii man woshepiito. Nokwapa nokwapa Ju ma ye eecha otiito.

11 Diita yikadey ma ye maji pokiichi ya manin hiyik ya tawa ma. Eechakapasek otiitawak, ye eyey ma mun otiiniga ye inyaka wopu kapasek hikitu. Eenana eeta yechi kujan na dasiipii.

12 Krit ma podar rii eeta yechi piirapet otii hechar ma rii eecha wor: “Krit ma ye eechaba eechaba nedii ye woshepii ba tawa ma. Ye kwashik tawa poyega eecha tawak harapa otii ato.”

13 Rii bar majin eeta siiken. Eena na awasen ba ta. Eecha otiinak, yecha keena eeka hikichi Jisas riina opoy hiki siitiichikiita.

14 Hiki siitiichinyak, Ju ma yechi shebo shebo majin, mak otii tawa lon, ye keena magiirichikiita. Maji omutiiken wosowoy tawa ma ye diita maji yayar.

15 Ma yechi inyaka wopu apama hechawak, eyey boboy yechi eechab a hecho. Wowak, eeta ma ye inyaka keyi hatawak, Jisas riina hiki siitiichikasakech, eena yechi eyey boboy eeta keyihato.

16 Ye eecha wocho: “Nota God riina hecha.” Wowak, yecha otii tawa abo siieecha wocho: “Ye God riina hekasakech.” Eeta yikadey man God riita yuyato. Ye maji wosowoy tawa ma. Ye podat boboy kepinpoche otiikasakech.

2

APOKOSABA MIMA YECHI MAJI

1 Miita pokiitawa maji mun na geenyik kwodii wocha.

2 Apokosaba ma yenya na wo: “Opoche beyi tanak, kwoti maban mayama siitii kowutanakech. Kwota hiki siitiichichawey, Spiriteka na eecha ta. Na kiyayaniga rukusii tanak, siitii kowu ta.”

3 Apokosaba mima yenya na wo: “Kwo na eechaba kepi mima tawak chishi tawaga, na eecha chishi tanak, nagwa nagwa nobo kepiban na mukuchicha. Na opoche ma yechi hin kuru maji batanakech. Na opoche wain ukuban atawa maga eechatanakech. Kwota boboy kepiban na maji pokiita.”

4 Eecha otii tanak, omunyegu mima ye yechi man yechi
yikapwan rukusii hehar otii takiita.
5 Ye sa yechi maba yechi inyakan sa hehar siitii kowu ta.
Sa apama ta. Ye sa yechi akan na hehar siitii kowu ta. Yesa
yechi ma yechi majin sumowu ta. Eecha otii taney, ma ye
God riiti majin wosoboyekasakech.

HADIIYEY MA YECHI MAJI

6 Hadiiyey ma yenya na eechaba wo: ye sa yechi maban
yechi inyaka wopun siitii kowu ba ta.
7 Miita hechawey, anadii man na eechaba hehar nagwa
nagwa mukuchiba ta. Miita man pokiitawa yon pokiiney,
yenya na hehar pokiita. Opoche anamesh rokoniga poki-
itanakech.
8 Mii na nagwa nagwa majiban sawo tanak, anadii ma ye
eena meejichi wosowoyekasakech. Wonyak, yabu pichawa
ma yepa nona saka wosowoyekiitawak yepa hiibiiya yakiita.

YO OTII TAWA WAKASA YECHI MAJI

9 Mii na wakasa ma yenya wonyak, yechi eyey boboyen sa
yechi harapa ma yechi kurubak sa heechi. Ye opoche maji
awasen batanakech.
10 Ye opoche yechi harapa ma riiti boboyen hiyik
yatanakech. Yaho. Yecha sa kepi yoban eecha otii ta. Kepi
sumowu ta. Eecha otii taney, ma ye hechi ye God riiti maji
pokiitawa majin kepi hiki takiita. Yecha yechi eyey yon
eecha otii taney, ii nona yesokwa yichi tawa God riina kepi
hikikiita.

NOTA NAPA APAMA HECHANAK, KRAIST RIITA YA NEDII NO KOWU TAKIITA

11 God riita eyey man riita rukusiichi yesokwa yicha
tawaboboyen mukuchichar.
12 Riiti rukusii tawa boboy sii nona maji pokii mukuchichu
nota na God riitaga tanan biish tawa boboyen dii nosapek
tawak rukusii tawa boboyen na kayek heechi. Ii eechaba
wocho no na diita nosapek tawey, no na maba notin siitii
kowu tanak, wonyak, God riitabaga eecha tanak, nagwa
nagwa takiita.
13 Diina sumowu tanak, no hadabas nedii kepin kowu
takiita. Eeta nedii God riiti hadabas nedii kepi nona yesokwa
yicha tawa Jisas Kraist riiti hadabas boboy kepi sii yanak,
nota siina hekiita.
14 Riita mayama nona hachir. Riita yari, nona kiyayechi
kapasek boboyen heemachiken eena yar. Yari, nona apama
heken riitibak siiken, yo kepiban otiiken gegiya taken, eena
yar.

15 Diitamaji akar man na pokiita. Mii na anabeyichi siiti
tanak, na sawo ta. Na kiyapo tanak, yecha sumowunan
siitawa boboyen otii poy. Iipa ma por riipa eecha hikikiita
mii shebo shebo ma.

3

NOTA NA HAPAGA SIICHI BOBOY KEPI SIITI HEK SIITII

1 Miita ma mima yenya inyakan tagwa tanak, ye sa kiap
ma riiti kuruk eeka sa ta. Na kwo boboy kepin otiiken na
siitii kowu ta.
2 Yenya na wo ye ma poren wosoboyekasakech. Ye
opocheow anapichanakech. Ye sainyaka neekiir ya ta.
Eechaba ye sa nokwapa ma mima yechimisomak eshar ta.
3 No hikitu mashi no saka eechaba kepi tarek, nosowoy
tarek, kapsek boboy otii tar. Nota noti maba siiti yo otii
wakasa ma yechi boboyen eyey yaken, eena chisi tarek,
yenya kapasek otiiken eena chishi tar. Eecha otii tarek, eeta
ma ye nona yuyarek, nota awasen awasen yenya yuyatar.
4-5 Wowak, nona yesokwa yicha tawa God riiti hehar
rukusii tawa boboy kepi yarek, rii nona yesokwa yichi tar.
Rii saka nota boboykepin otiitarin, herin, nona yarek. Yaho.
Riiti rukusii tawa boboy siita nona yar. Nona Holi Spiritek
uku yeechirek, kawka yimowurek, nota kawka akar siir.
6 Jisas Kraist, nona yesokwa yichi tawa ma, riiti nobok God
riita Holi Spiriten nona harapa gwotii poyer.
7 Riiti nona hehar rukusii boboyek nota eeka God riiti
misomaknagwa nagwa siitii tanak, eechaba eechaba tak
tawa boboyen yaken kowu taken, Holi Spirit eena nona
gwotii poyer.
8 Dii eeta maji siiken. Eena ada gegiyato mii diita majin
geenyik kwodii wochanak, wonyak, God riina hiki siiti-
ichichawa ma yepa eeka hapaga siichi siiti yo kepin kiya
takiita. Dii eeta kepi man otii kiyatay tawa nobo.
9 Hikisha yesha maji owuk siitiiwey, eena na tavey ta.
Nokwapa nokwapa wayega yechi hin haba tawey, ow otii
tawey, lo majin ow otii tawey, eena na tavey ta. Nota hikitu
diita otii tawa abo sii nona kiyatayekasakech. Eeta sobo
boboy.
10 Eetama por rii yopo wuchi yichawa boboyensaniga
reekiikenotiiney, ii na riin upurus opoy sii majin ba. Riin-
abanak, riita eena meejinan siiney, ii na kayek magiirechi.
11 Kwo hikitu eeta yikadey ma rii nobon heechir. Riiti
kapasek boboy siita riina otiiniga kapawk siir.

MAJI KAW

12 Ada Atemas riina Tikikas riina podar heechinak, miitak
inyak, miita ameya Nikopolis akamak otii hechi ana napa
ya. Ada hiki hamar eeka neekiir yatawa nediik ada ya eeka
siikiita.
13 Miita na Sinas, lon otii hechawa ma riina, Apolos riitaka,
piiriina eecha heechinak, nobo mukuchi i. Piiriita boboy
dopo taney, napa miita piiriina kiyapochinyaki.
14 Noti ma mima yecha sa mayama maji pokiita yo kepiban
na otii ta. Anadii ma yecha dopo tana boboyen na ha ta.
Opoche sobo yo otiinakech. Anadii man na kiyapo tanak,
kiyatay ta.
15 Eyey ma mima ye adaka tawey, ye kwona woshiato.
Nota woshia tawey, eeta ma mima yecha God riiti nobok
taweyn, eena woshiato.

God riiti rukusii tawa boboy sii kwotaka eecha tawa.

PILIMON
Pol Rii Pilimon Riina Har Jey Maji

1 Ada eeta Pol. Ada Jisas riiti hik poko jichawa ma. Ada noti
kumwoy yaka Timoti riitaka diita jey keyichi Pilimon miina
hato. Miita noti kumwoy yaka siiken nota yo kiki otiito.
2 Sicha, sichi mowey, Apia, siina Akipas riitaka keyichi
habato. Akipas rii notaka ow ana pi ma tawa.
3 Eeta kepi noti Apoko God riita Harapa Jisas Kraist riitaka
kwona rukusiitanak, kwoti inyakak wopu otii kwoya hiki
takiita.

PILIMON RIITA RUKUSII TAWA MAJI

4 Eyey nedii ada God riina maji ba tawak, ada Pilimon miiti
hin ada God riina woshiato.
5 Ada meejito miita Harapa Jisas riina hiki siitiichichawa
inyaka eena meeji tawak, miita God riiti ma mima yenya
rukusii tawey, eena ada God riina woshiato.
6 Nota Kraist riina hiki siitiichichawak, nota kepi tawak,
ada God riina wohecho: miita miiti hiki siitiichichawa
inyaka akar ma yenya sawo tawak, yecha eechaba Kraist riiti
hadabas hokwa sokwa tawa boboy ya takiita.
7 Ayo, miita eyey God riiti ma mima yenya rukusii tawak,
miita yechi inyaka wopu kiyapo hamar. Eecha otiirek, eena
ada eeji inyaka kwoya hiki tawak, eeji bii eshar tawa.

ONISIMAS MAJI

8 Eecha otii tawak, an eecha hikitu: Kraist riiti hik ada
miina yaka kumwoy tawak, anapa miina wochanak boboy
kada boboy miipa keena otiikiita.
9 Wowak, anapa sakapa eecha bakiitawak. Rukusii tawa
boboy sii ana wohegiya tawak, eena an miina wohecho. Ayo,
ada eeta Pol, ada apoko saba ma tawak, ada Jisas Kraist riiti
poko ji ma tawa.
10 Eena ada Onisimas riiti hik miina wohecho. Jisas riiti
hik rii eeta eeji yikapwa. Ada poko ji akak tarek, ada riina
hiki siitiichichawa maji pokii tarek, ada riiti apokoga eecha
siir.
11 Mashi rii miina kiyatay yo kepi otiikasakech. Wowak,
apa riipa yo kepi otiiniga miitaka adaka kiyatayichikiita.
12 Ada riina miitak heechi tawak, ichu. Ichawak, eeji
inyaka wopu riitaka eecha ichu.
13 Ada hadabas maji sawo tarek, ye ana poko ji akak
heechir. Eena ada Onisimas riina diika heechi tak. Ada
eecha otiiney, riipa ana kiyatay takiita, miiti hin.

14 Wowak, ada sakapa miina wohegiyakiitawak, ana kiyatayeken. Yaho. Miiti inyaka wopuk miita wohowunak, wonyak riipa ana kiyatayek.
15 Rii miina ameda nedii kada heechi ir. Kapo eecha tawak, miipa riin kawka yeechi yayanak, riipa miitaka eechaba eechaba takiita.
16 Apa rii yo sobo otii tawa wakasa makasakech. Yaho. Apa rii eeta harapa. Rii eeta noti yaka kumwoy siiken tawak, ada riina rukusiito. Ayo, riita eeji yaka kumwoy tawak, rii Jisas riiti hik miiti yaka kumwoy tawak, miita keena riina harapa rukusiito.
17 Wonyak, miita eecha hiki taney, ada miiti nareboy tawey, miita ana harenaka eecha otiiney, miita riina eechaba na otii.
18 Riita miina boy yikadey boboy kapaseken otiiney, eena eeji hik keyichicha.
19 Na he: ada eeji tapa siikiinek keyitu: Ada eeta Pol, ada miinapa awasen tokochikiita. Ayo, miita ana awasen ha boboyeka tawa. Eekana eeta miiti inyaka wopu saniga. Wowak, anapa sakapa eena bakiitawak.
20 Ayo, eeji yaka kumwoy, Harapa riiti hik diina ana otiichi. Miita eeji yaka kumwoy Kraist riiti hik tawak, eeji inyaka wopu na kiyapo!
21 Ada diita keyi tawey, ada eecha hikitu ada miina wohechawey, miinapa otiikiita. Ayo, ada eecha hikitu miipa harapa yo siiken otiikiita.
22 Wonyak, aka wo poche na sayarechi heechi ta. Ada eecha hikitu God riipa meejikiita kwota riina wohechawey. Wonyak, anapa kwotak awasen yakiita.

WOSHIA MAJI KAW

23 Epapras rii miina woshiato. Rii adaka poko ji ma tawa. Sicha Jisas Kraist riiti poko ji ma tawa.
24 Eeji yo mesh mesh yo otii tawa ma, Mak, Aristakas, Dimas, Luk ye miina woshiabato.
25 Harapa Jisas Kraistriiti rukusii tawa boboy sa miitaka eecha ta.

HIBRU
Hibru Ma Yenya Har Jey Maji

GOD RIITI YIKAPWA RII NONA MAJI HAR

1 Nokwapa nokwapa nobok God riita noti wayega yenya
mashi mashi wochar. Piirapet, God riiti majin mashi sawo
tar ma, yechaka yenya wochar.
2 Komas na apa tawa nediik riita riiti ma Yikapwak maji
wocho. Diita Yikapwan rii keyibor. Keyiborek, rii eyey
boboyen riiti tapak rii yakiita. Diita Yikapawak God riita
diita nosapen rii otiir.
3 God riita riiti Yikapwak tawa. Tawak, Yikapwa rii God
riiti hadabas tawa boboyen, rii eechaba eechaba harapa
tak tawa boboyen, rii otii okoree mukuchichu. Wowak,
rii eechaba diita nosapen, winyumay, ya, niiwiika eena
rii otiichi tapak neeki dagiir tawak eena diita tawa. Rii
harapa otiichichawa majik rii neeki dagiir tawak tawa. Rii
noti kapsek boboyen bachi poyechi nona uku yeetir. Uku
yeetiirek, rii hevenek God riiti tapa mama yepak yir.

GOD RIITI YIKAPWA EJEL YENYA DAGIIRPOYETO

4 Jisas rii i mama yepak yirek, eena mukuchir rii eeta
howuk tawa, ejel yecha karakada. Rii mukuchir God riita
riina har hi eeta harapa, ejel hi eeta karakada.
5 God riita eecha wor,
“Mii eeta eeji Yikapwa.
Apa ada miina yimowuwa.”

Rii kawka eecha wor,
“Ada riiti apokoga siinak,
riipa eeji woy yikapwaga siikiita.”

Kapo God riiboy diita majin ejel poren bar. Yaho. Rii
bakasakech.
6 God riita mapo yimowur yikapwa diita nosapek
heechirek, yarek, rii kawka eecha wor,
“Eyey God riiti ejel ye God riina sapa kwoyaba
hikinak, kwoyaba ba ta.”

7 Rii ejel maji wor,
“Rii ejel yenya sowa tawaga eecha otiito.
Rii riiti wakasa man hin otii tawaga eecha otiito.”

8 Wowak, God riita Yikapwa majin wor,

“Mii eeta God. Miita aka tabo yichawak otii
boboy sii eechaba eechaba takiita.
Mii otii kepi sii tawa boboy mun siitii kowu tawa ma.
9 Otii kepi sii tawa boboyen mii rukusiito.
God riiti maji mun nasowoye otii tawa
boboyen mii yuyato.
Worek, eena miiti God riita miina aka tabo yiman
otiichi howuk heechir.
Heechirek, rii miiti nareboy yenya hey siitiichi
miina saniga howuk heechir.
Heechirek, miiti inyaka harapa kwoyawoy
hiki tar.”

10 Rii kawka eecha wor,
“Harapa ma, miita diita nosapen bakabaka nedii
otiirek, niiwiika tawa boboyen mii miiti
tapak otiibar.
11 Eeta boboy ye ha hamakiita.
Mii eechaba eechaba takiita.
12 Siiviitabi kwopa siitawak, rabo tawaga
diita nosap eechaba kwopa siinak, rabokiita.
Rabochi akaren yanak, dareboyekiita.
Wowak, mii dareboyekasakech,
mii keena eechaba eechaba takiita.”

13 Mashi God rii eecha wor,
“Eeji mama yepak eeka na yi.
Yichanak, miiti o ana pichawa ma yen
ada yatii kwuruk heechikiita.

Worek, kapo diita majin God rii ejel porek bar? Yaho. Bakasakech.
14 Eyey ejel eeta spirit tawak, ye God riiti yon otiito. God rii yenya wochirek, irek, yesokwa yicha tawa man kiyatayeken eena ir.

2

GOD RIITA NONA YESOKWA YICHA TAWA BOBOY SIITA HARAPA

1 Wowak, nota meejir majin eena napa wageteyichi sumowu ta. Opoche no God riiti majik shen shen ichanakech.
2 Na meeji. Mashi God riita otiirek, ejel yecha majin sawo tar. Maji siiken tarek, sawo tar. Sawo tarek, ma kaw yecha meejichiniga eena nasowoyer. Nasowoyerek, God riita yenya omutiik anaseechi pir.

3-4 Yenya mashi anaseechi piyega, nota God riita yesokwa
yicha tawa boboyen nasowoye taney, riita boy kapo nona
saka anaseechi pikiitawak? Yaho. Eeta nona pikiita.
Yesokwa yicha tawa majin Harapa Jisas riita mapo sawo
tar. Sawo tarek, akar ma ye meejichiniga sawo tarek, no
meejir. God riita riiti inyaka hikichi riitiba nobok sawo tar
ma yenya riita tayechi heema paka tar. Heneba rabo tawa
boboyek harapa jebwa mukuchichawa boboyek, mirakel rii
eecha tayechi heema paka tar. Riita eechaba inyakak hikichi
nona Holi Spirit otii tawa boboy wok heechi yesokwa yicha
tawa boboyen riita tayechi heema paka tar.

JISAS RII NONA YESOKWA YICHI TAWAMA SIIKEN

5 Nosap pochin komas nediik God riita otiinak, sakapa ejel
yecha siitii kowu tawak. Yaho.
6 Jeyek keyir majinma por rii kwodii wori, eecha wor,
“Ma kapo boy boboy eena miita yenya hikitu?
Ma ye kapo boboy boyet mii rukusiito?
7 Mii ma yenya ejel yechi kuruk ameda heechir.
Worek, miita eyey boboyen harapa hika eechahari hin
howuk heechirek harapa siir.
8 Mii eyey boboyen yechi yatii kuruk heechirek, ye
eeta siitii kowu tawa mak siir.”

Diita maji eecha wocho ma ye eyey boboyen siitii
howutu. Wowak, apa no hecho boboy kaw ma yechi kuruk
takasakech. Yaho. No kowutu.
9 Wowak, no Jisas riina hecho. God riita otiichirek,
rii mashi ejel yechi kuruk eeka ameda tar. Dii nosapek
tar. Tarek, rii harapa kapan meejichi nona hachir. Nona
hachirek, God riita riiti hin harapa yesokwar. God riita
yeyada rukusiichiniga nona hehar tarek, eena Kraist riita
nona eyey hachichi ir.
10 Eyey boboy God riiti tapak otiirek, diita tawa. Riiti
hin yesokwaken eena tawa. Tawak, God riita otiirek,
man yesokwa yichi tawak mapo ichawa ma tawa. Tawak,
nokwapa nokwapa ma yechi hin yesokwa howuk yichikiita.
Eeta kepi God riita diita nobon Kraist riina mukuchi hamar.
God riita riina otiirek, Kraist riita nona eena kapa meejichir.
Diita kapa meejichichawa boboy eeta otiirek, riita sokwari
eeta kiki siir. Man yesokwa howuk yichiken eena rii eeta
kiki siir.
11 Ma yechi kapasek boboyen yeetii poyechichawa ma rii
yeetii tawa ma yechaka podat eemek sayato. Eena riita
yenyayaka kumwoy haba tawak, hiibiyakatakasakech.
12 Jisas riita eecha wocho,
“Ada miiti hin eeji yaka kumwoyen sawo takiita.

Ma ya yopo yichi siitiichi ada miiti hin kwoyaga
ba takiita.” l
13 Jisas rii kawka eecha wor,
“Ada God riina hiki siitiichi takiita.”

Rii kawka eecha wor,
“Na he! God riita ana har yikapwak adaka tawa.”

JISAS RII NONA YESOKWA YICHI MA SIIR

14 Riiti yikapwa piomu, mabak tawey, eena rii eechaba kata yikadey boboyen rii mayama yari, mak siir. Mak siichiniga har. Haniga, rii ha tawa boboyen otii poyichirek ir ma, eeta Gaba, riina pir. Eena mak tawa boboyen, pi omun, rii mayama yar.

15 Ma tawak, ma yecha ha tawa boboyen akiito. Akii tawak, akii tawa boboy eeta yenya pokoga jichu. Nosapeka eechaba eechaba tawey pokoga jichu. Pokoga jichawak, Kraist riita harek, yenya heemachir.

16 Na he! Rii ejelen kiyatayeken neeki takasakech. Yaho. Rii man kiyatayeken neekitar. Ebraham riiti yaka kumwoy yin, nona rii kiyatayeken neeki tar.

17 Dii eecha wocho eyey nobo rii sa sokwa riiti yaka-kumwoyega eecha sii. Rii eecha otiiney, riipa harapa opelen otii tawa ma siinak, riipa God riiti noboban sumowu tanak, riiti yon kiyatakiita. Man rukusiichi otii tawa maga eecha siikiita. Ma yechi kapasek otii tawa boboyen bachi poyechiken eena eecha siikiita.

18 Kraist riita meeji pun vi suwu tarek, eeta boboy sii riina otii hecharek, rii hapaga siichi kiki siichi rii otii henya man riipa kiyataye takiita.

3

JISAS RIITI HARAPA SIINIGA MOSES RIITI HARAPA HIN DAGIIR POYETU

1 Eeji Kristen yaka kumwoy, God riita nona wohechawey, kwotaka notaka hevenek tawa yon anapoy anapoy otiito. Anapoy anapoy otiinak, Jisas riina na hiki ta. Rii eeta noti Aposel, God riiti maji sawo tar ma. Rii eeta noti harapa opelen otii tar ma. Riita sawo tarin, nota eechaba hiki siitiichi sawoto.

2 Moses riita God riiti akak rii God riina hehar sumowu tarega, Jisas rii God riina eechaba hehar sumowu tar. Mashi God riita Jisas riina diita yo otiiken eena hisiir.

3 Ada otii tawa ma riiti hi eeta harapa, aka siiti hi eeta karakada. Sii eetata Jisas riiti hi eeta harapa, Moses riiti he eeta harapa karakada.

4 Eyey akan diita nosapeka tawey, ma por rii otii tar.
Wowak, God riita eyey boboyen otiir.
5 Moses rii wakasa ma tarek, God riiti akak taniga, rii
God riina hehar siiken sumowuchi, rii komas wochir majin
tayechi heema pakachichar.
6 Wowak, Kraist riita God riiti yikapwa tarega riita eyey
ma God riiti akak taweyn yenya riita siiken hehareto. Kapo
nama God riiti akak tawa? Nota riina hiki siitiichi, sumowu
taney, riita yaken nota eechaba eechaba anabeyichi kowu
taney, eeta nota riiti akak tawa.

MAJIN WOSOWOY TAWA MA YE SIITII HA-PAKAKASAKECH

7-9 Wowak, nota na Holi Spirit majin meeji ta. Eecha
wocho:
"Apak kwo God riiti ayan meeji tawey,
kwi marenoko opoche hapaga bor siitanakech.
Kwoti wayega me biish tar eemek tari,
yecha eeji harapa yon 40 sukwiyak hechari,
yecha ana otii otii hechari, nasowoy tarek,
10 worek, yecha eeta nediik tari,
ada yenya inyaka harapa kwotayer.
Eena marenoko kwi hapaga bor siitanakech.
Ada inyaka kwotayechi wor,
'Yecha eechaba eechaba inyaka marenoku ye
heechi ichu.
Yecha eeji nobon hekasakech.'
11 Eena ada inyaka kwotayechiniga maji harapa wor,
'Yecha eeji yikapaka tawa eemen iyarekasakech.' "

ISREL MA YECHA GOD RIITI MAJIN NASOWOY TAREGA NOTA OPOCHE EECHABA NASOWOYETANAKECH

12 Yaka kumwoy na hehar icha. Eeta kapasek kwoti
inyaka sugu wopu kapasek boboy hiki taney, riina saka hiki
siitiichichawak. Kwota hiki taney, kwota eechaba eechaba
takiitawa God riina heechi shen shen ichanakech.
13 Apa, diita nedii nota keena God riiti yon otiito. Diita
nedii tawey, nota na awasen awasen kiyapo ta. Kiyapo
tawey, woshepii tawa kapasek boboy sii eeta nona hapaga
bor otiichikasakech.
14 Nota Jisas riina mapo hiki siitiichichari, nota hamak
tawa nedii anabeyichi siitii taney, nopa Kraist riita ho-
mochik tawa boboyen nopa kiki yabakiita.
15 God riiti maji eecha wocho,
"Apak kwota riiti ayan meejinak,
me biish tar eemiktar ma ye nasowoy tari,
opoche eechaba hapaga bor siitanakech."

16 Kapo nama God riiti maji meejichi nasowoy tar? Kata
ma ye Isip nosap heechi Moses riita mapo neeki ichar
boboyen eena sumowu tarin yecha nasowoy tar.
17 God riita 40 sukwiya kapo naman inyaka kwotaye tar?
Kata ma ye kapasek boboy otii tarek, yechi maba sapi me
biish tar eemek heechirin eena God riita yenya kwotayer.
18 Eeta nedii God rii eecha wor, “Kata nosowoye tawa ma
ye eeji yikpaka tawa eemen iyarekasakech.” Wori, kapo
naman eecha wor? Maji nosowoy tawa ma yenya bar.
19 Wowak, nota hecho ye hiki siitiichiyan biish siiri, eena
yecha iyarekasakech.

4

GOD RIITI KRISTEN MA MIMA YECHA YIHAPAKA TAWA EEM MAJI

1 Wowak, God riiti majik eecha wo tar, “Kwo eeji yi-
hapaka eem tawa.” Diita eemek tawey, eeta kapasek ma
kaw ye kwotaka tawey, iipa kapo tepekeyineechi yeyekiita.
Yeyeney, riiti eem iyarekasakech, eena na siitii kowuta.
2 Hadabas maji yechaka ya tarega, eeta notaka eechaba
ya tar. Me biish tar eemek tar ma yecha maji sobo
meejichiniga saka hiki siitiichirek, eena eeta maji yenya
kiyatayekasakech.
3 Nota hiki siitiichinyey, no yihapaka tawa eemen iyareki-
ita. God riita eecha wor,
“Ada inyaka kwotayechi wor,
‘Yecha eeji yihapaka tawa eemen iyarekasakech.’ ”

Rii riiti yihapaka eemen majin bar. Wowey, mashi God
riita diita nosapen otiir nediik ri yo otii hamar.
4 God riiti majik seven nedii keena majin wor,
“God riita riiti yo hamachi seven nediik,
eeka rii yihapakar.”

5 God riiti majik diita eemek rii way kawka eecha wor,
“Yechaeeji yihapaka tawa eemek yasaya yihapakasakech.”
6 Wowak, katama ye mapo hadabas maji sobo meejichi
God riina nasowoyerek, yecha God riiti yihapaka tawa
eemen iyarekasakech. Wowak, akar ma tawak, yecha keena
God riiti yihapaka tawa eemek iyarekiita.
7 Eena God riita akar nedii pochin heechir. Heechi rii
siin eecha haba tar, “Apa.” Rii nokwapa nokwapa sukwiya
komas diita maji eena Devit riitaka wochar. Wocharek, ada
apagayak diita God riiti maji sawor,
“Apa kwo God riiti ayan meejiney, kwi marenoko

opoche hapaga bor siitiinakech.”

8 Josua rii ma mima yenya mapo neeki ichari rii ye God
riiti yihapaka tawa eem iyarekasakech. Yaho. Riita eecha
otii iyareyaga God rii wagaakar nedii saka wagabawak.

9-10 Wowak, no hecho God riiti ma mima ye yihapaka tawa
eem eeka tawa. Kata ma rii God riiti yihapaka tawa eemek
iyareney, riiti yo eeta hamakiita. God riita riiti yon hamachi
yihapakarega, ma rii eechaba ri yo hamachi yihapakakiita.

11 Wowak, nota na diita yihapaka tawa eemek iyareken
harapa yon otii ta. Mashi ma yecha nasowoyerega, no
opoche eecha nasowoyetanakech.

12 God riiti maji sii eeta kiyapo moro sii takiitawa boboy.
Eeki tawaga eecha tawa. Tawak, ow yepa yepa tawa. Tawak,
eeta kwoti inyaka wopu wok i yarewa. Iyare tawak, mayi
tawa eemek, spirit tawa eemebak iyare tawak, sii otiiniga
saniga saniga i ya ya sowa. Eeta maji sii kwoti maba gugwen
hapak sa i ya ya ta. Sii noti inyakak hiki tawa boboyen otii
tawa boboyen sii eena hehar hecho.

13 God riita hechawey, veenyi boboytakasakech. Eyey otiir
boboy sii riiti misomak geenyi woyek tawa. Riitaba saniga
nota otii tawa boboyen keyibokiita.

JISAS RII NOTI HARAPA OPELEN OTII TAWA MA

14 Wowak, noti harapa opelen otii tawa ma, Jisas, rii tawa.
Rii God riiti Yikapwa siiken. Riita God riiti hevenek tawa.
Iniga tawak, nota noti geenyek kwodii wochawa majin na
hehar kiikiiriina neeki ta.

15 Notaba saniga hapaga siichi kapasek boboyen dagiir
poyekasakech. Wowak, noti harapa opelen otii tawa ma
rii nona inyakapa hiki makasakech. Yaho. Eyey otii otii
hechawa boboy sii sokwa riina otii heri, rii eena kapasek yo
saka otiirek. Rii kapasek boboyekasakech.

16 Wowak, eeta kepi nota anabeyichi God riita tawa eemek
eeka ikiita. Nota opoche akiitanakech. Rii man rukusii tawa
ma. Nota riitak inyak, riiti inyaka hiki tawa boboyen nota
yakiita. Nota nomoyataney, riiti rukusii tawa boboy siipa
nona kiyatayekiita.

5

JISAS RII NOTI HARAPA OPELEN OTII TAWA MA RIIPA NONA AWASEN YESOKWA YICHIKIITA

1 Eyey harapa opelen otii tawa man nosap ma yechaka
yasayawey, God riiti kiyatay tawa ma yon otiitaken eena
hisiir. Hisiirek, riiti yon otii tawey, rii ma yenya oti-
ichichu. Ma ye kapasek boboy otiiney, rii God riina opelen

hato. Ha tawak, kapasek boboy otii tawa ma yen riita
kwotayekasakech.
2 Rii eechaba nokwapa nokwapa kiiriisiiposii tawa
boboyen otii tawey, akar tepekeyineechi saka tawa man
somoye tawa man rii inyakapa hikichi hehar kiyapochichar.
3 Wowak, rii kiiriisiiposii tawey, akar ma yechi kapasek
boboyen rii opel yenya otii chichawey, riiti kapasek yon otii
tawey, riina mayama opel otiichiba tar.
4-5 Diita eechaba na he: ma rii mayama diita hi kepin
hisiichi otiikasakech. God riitaba riina hisiito. Riita Eron,
Moses riiti yaka, riina hisiirega, rii Kraist riina eechaba
hisiir. Hisiirek, Kraist riita howu nediik tawa harapa hin
riita mayama hisiichi otiikasakech. Yaho, God, riita riiti hin
hisiichi diita yon otiiken wor:
"Mii eeta eeji Yikapwa.
Apa ada miina yimowur."

6 God riiti majik kawka eecha wor,
"Mii eeta eechaba eechaba opelen otii tawa ma.
Melkisedek eeka tawa maga eecha siikiita."
7 Jisas rii diita nosapek tarek, rii harapa keya tarek, keya
muku saka tarek, rii God riina maji ba tar. Maji bachiniga
God riiti inyakak hikichi sumowu tarek, eena God riita
meejir. God rii waga riina hak otii tar nobok waga ya yawa.
Yaho. Rii apokon wohekasakech.
8-9 Rii God riiti Yikapwa tawa. Tarek, riita kapa meejichi
visuwu tar. Visuwu tarek, God riita riina maji pokiitarek,
riita God riina sumowuken eena hiki tar. Hiki tarek, God
riita riina otiirek, rii ma kepiwey sokwa sii hamarek, Kraist
rii eeta yesokwa yicha tawa boboy mu siir. Worek, kata
ma ye Kraist riina sumowu taney, Kraist riita riina yesokwa
yichikiita.
10 God riita riina hisiichi eecha wor, "Rii howu nediik tawa
ma Melkisedek tawaga tawa."

NOTA KARAKADA YIKAPWA BAREGEGA TAKASAKECH

11 Diita boboy sii nokwapa nokwapa majik eecha tawa.
Tawak, anapa mukuchik otiiney yo yeechi mukuchikiita.
Boyewak? Kwo hehar meejikasakech, kapo kwo mabiya giir.
12 Kwo mashi Kraist riina hiki siitiichiri, apa kwo akar man
maji pokiinak tanak. Kwo dopo tawak, akar ma ye God riiti
maji mun kwona kawka sa maji pokiita. Kwo kopoto. Kwo
mukun dopo tawak, hapaga aboboy akasakech.
13 Kata ma rii muku aban atawey, rii otii kepi sii tawa
majin hikikasakech. Boyewak? Rii eeta Yikapwaka tawa.

14 Hapaga aboboy madiiva ye ato. Yecha yechi maskiik
tawa boboy eeka maji pokiichi yehikichi kapasek boboy, kepi
boboy keyiboto.

6

NOTA NA NOTI HIKISIITIICHICHAWA INYAKA WOPU HEHAR KIIKIIRIINA NEEKI TA

1-2 Wowak, eeta kepi nota Kraist riiti maji pokiitawa mun
heechi madiivaga siikiita. Apa nota maji nokwapa nokwapa
yo sobon otiiken batanakech. Riina hiki siitiichi maji mun
babatanakech, uku ya ye i tawa majiban batanakech, man
tapak maseken how neeki tawa majin batanakech, ha tawa
ma yechi mayi sokwa neyin batanakech, God riita anasak
tawa nediin batanekech.

3 Na heechi iwan ik. God riita nona heechiney, nopa
otiikiita.

4 Wowak, kata ma ye Kraist riina magiirechiri, nota boyega
yeechi ya ya yechi inyaka kawka dareboyek wonyak? Yecha
God riiti habak tar. Yecha hevenek tawa boboyen otii her.
Yecha Holi Spirit kawen yar.

5 Yecha God riiti majin ahechi hikir: eeta maji kepiwey.
Yecha komas yak tawa hapaga boboy kawen her.

6 Worek, yecha heechi ir. Yenya yeechi ya ya God ri-
ina kawka dareboyekasakech. Boyewak? Yecha God riiti
Yikapwan mek kawka ji siitiichichu. Ji siitiichiniga riina ye
hiibiyan geenyek kwodii wocho.

7 Wayiva tarek, uku saka tarek, nosap a ye icharek, ma
ye nowon otii tarek, saga kepi sokwa tarek, ma ye a tarek,
kiyatay tarek, God riita eeta nosapen rukusiito.

8 Wowak, eeta nosap yamika tawa me pok sokwa taney,
eeta shebo shebo tawa. Shebo shebo tawak, God riita eena
kapasek maji batawak, eeta nosapen hik hayekiita.

9 Yaka kumwoy, nota eecha ba tawey, wowak, nota kwona
hiki siitiito: kwotiyesokwa yichawatawa boboyek, kwota
boboy kepin otiikiita.

10 God riita kapasek keyibo makasakech. Riita kwota
otiitar yon saka abosuchetarek. Kwota riina rukusii tarek,
akar Kristen ma yenya rukusiichi hehar tarin, riita saka
kwon abosuchetawak. Kwota eechaba eechaba otiito, eeta
kepi.

11 Nopa gegiya tawa boboy diitata: podat kwo eechaba
eechaba hamak tawa nedii napa hagayega ta. Wonyak,
kwota kowu tawa boboy ya siiken yakiita.

12 Nota kwona yuyato: kwota sokwa yuya tawa maga
siinakech. Yaho. Hiki siitiichichawa maga na eecha sii.

Kowu tawa maga na eecha sii. Wonyak, kwo God riita mashi wotar maji siikiinen.

NOTA NA GOD RIITA WOTAR MAJIN HEHAR HIKI SIITI-ICHICHA

13 Wowak, God riita Ebraham riina mashi wo tar maji otiik batari, riita mayama sabo howur. Boyewak? Akar ma ye God riina dagiir poyekasakech. God riita harapa. Akar eyey eeta karakada. Eena eecha wor:

14 Rii Ebraham riina eecha wor, “Diita siiken ada miina hehar rukusii tawak, mii nokwapa nokwapa sokwakiita.”

15 Wowak, Ebraham rii kiya yeechi kowu tarek, God riita siikiin wo tar boboyen rii yar.

16 Ma yecha harapa hik sabo howu tawey, ye karakada hik sabo howu kasakech. Wowak, ma upurus piiriita piiriiti maji kwopageyerabo tawak, piiriita maji sabo howuney, eeta kiki siikiita. Majikasakech.

17 Diita otii tawaga, God riita eechaba otiir. God riita riiti hikichi komas otiik otii tawa boboyen otiichi, riita ri boboy yana ma yenya hehar mukuchik hikichi eena dare-boyekasakech. Worek, riita maji wochi rii sabo howur.

18 Worek, upurus God riita dareboyenan boyek, riiti majik, riiti sabo howur boboyek, nopa hapaga siitii tawa boboyen nopa ya takiita. God riita woshepiikasakech. Eena nota diita ha tawa nosapek nota somoye tawa maga diika tawey, God riiti eshar tawa eem nota hechawak, nota God riiti hadabas komas yana boboyen nota eena neekinak hageyegagen eena siiti kowutu.

19 Riiti eechaba eechaba tak tawa boboyen nota hageyegak howu tawey, noti mayi eeta hapaga siito. Kowu tawey, nota siiken hikitu noti inyaka-wopu eeta God riiti inyaka wopuk eeka tawa.

20 Tawak, apa no hecho kaka Jisas riita nona iyarechichi riita apa noti eechaba eechaba howu nediik tawa ma Melkisedek rii tarega Jisas rii eechaba tawa.

7

MELKISEDEK RII HARAPA OPELEN OTII TAWA MA

1-2 Melkisedek rii eeta Selem akama ada tabo yima. Rii eeta harapa Howu Tawa God riiti opelen otii tawa ma siir. Ebra-ham rii aka tabo yima yenya sowakwochi heechi awasen ya tarek, Melkisdek riita riina nobok jawuchi riina rukusii maji bar. Worek, Ebraham rii eyey aka tabo yima yechi boboy sagan yarin, yayaniga yokotapa yokotapa homochiri, poren Melkisedek riina har. Riiti hin dareboyewak, eena mapo eecha wocho, Melkisedek rii man otii kepi sii tawa aka tabo

yima eecha wobato, rii Selem akama aka tabo yima. Worek,
eecha wocho, rii eeta eshar tawa eemen aka tabo yima siir
3 Nota riina saka yimowurek. Rii saka harek. Rii God riiti
yikapwaga rii eechaba eechaba opelen otiiwa ma siir. Nota
riina hehar saka hikirek.
4 Na he. Rii harapa. Noti wayega, Ebraham rii o ana
picharek yar boboyen yokotapa yokotapa homachiri riina
poren har.
5 Livai riiti magwi yecha opelen otii tawa yon otii tari, lo
yenya eecha wocho, tenten boboy sagan ma mima yechaka
tawey, napa yeechi yaya. Akar magwi yechaka eecha napa
yeechi ya ya. Yecha eeta Ebraham riiti yikapwaba. Tawak,
napa yeechi ya ya.
6 Wowak, Melkisedek rii Livai riiti yikapwakasakech.
Wowak, rii tenten Ebraham riiti boboyen, ya ya tar. God
riita mashi wor majin yarma, Ebraham riina Melkisedek rii
rukusii majin bar.
7 Eecha tawa harapa ma rii eechaba eechaba karakada ma
riina rukusii majin bato.
8 Opelen otii tawa ma yenya na hiki: diika ha tawa ma
tentenen yato.
9 Nota bako, nago, Livai riita tentenen ya tawak, wowak,
rii tentenen Ebraham riitaka Melkisedek riina har. Boyarek
har?
10 Rii eepi Ebraham riiti kwochobok tarek, Livai rii
Melkisedek riina nobok jawurek eena har.

MASHI OPELEN OTII TAR MA YENYA AKAR OPELEN OTII TAWA MA RIITA YECHI YON YAR

11 Livai riiti yikapwa opelen otiiwa tawa ma yecha otii
tarek, Ju ma yecha lon yatar. Livai opelen otii tawa yar
boboy, lo, eeta man otii saka kepi siichi yesokwarek. Saka
kiki sii tarek. Worek, akar opelen tawa ma Melkisedek
tawaga tawa ma, sokwar. Rii eeta Jisas Kraist. Rii Eron riiti
magwin saka sumowurek.
12 Opelen otii tawa man dareboyeney, lo eechaba akaren
dareboyetu.
13 Diita boboy noti Harapa riina hikichi bato. Riiti magwi
eeta akar. Riiti magwi ma por ye opelen otii tawa ma yechi
Ju ma yechi akak tar opelen saka otii hecharek.
14 Nota eyey hecho noti Harapa riiti wayega, riiti magwi,
eeta Juda ma. Moses riita ma opelen otii tawa majin wochari,
rii saka Juda man wocharek.

JISAS KRAIST RII MELKISEDEK RIITA OPELEN OTII TAR MAGA EECHA SIIR

15 Diita maji sii geenye woyik tawa. Akar opelen otii tawa
ma, Melkisedek tawaga tawak rii sokwar.

16 Ma yechi lo, ma yechi maji, eeta riina hisiikasakech.
Yaho. Eechaba eechaba tak tawa hapaga boboy siita riina
otiiniga opel otii tawa ma siir.
17 God riiti maji mashi keyiri, eecha wocho,
“Miita opelen otii tawa ma,
Melkisdek tawaga tawak,
eechaba eechaba mii takiita.”

18 Wowak, mashi lo bony siina rabor. Boyewak? Eeta lo
kiiriisiiposii tarek, nona saka kiyatay tarek, eena rabor.
19 Moses riita yar lo maji boboy kawen saka otii kepi
yesokwa tarek. Yaho. Apak otii kepi sii tawa boboy eeta yar.
Yarek, nota kowu tawak, nota God riitak bana bana yato.
20 Wowak, dii eeta eechaba tawa. God riita sabo howu tar.
Livai opelen otii tawa man otii tarek, sabo howukasakech.
Yaho.
21 God riita sabo howutarek, Kraist riita opelen otii tawa
ma siir. God riita Devit riina eecha worek, rii eecha keyir,
“Eeta Harapa sabo howu tar.
Sabo howu tarek,
riita riiti inyaka saka dareboyek tawak.
Mii opelen otii tawa ma eechaba eechaba siikiita.”

22 Diita maji tawey, eecha wocho, God riiti yo wohowu
tawa boboyen
Jisas riita poko shik kiitiichi heechir.
23 Mashi opelen otii tawa ma ye nokwapa nokwapa tar.
Ha boboyek yarek, yecha ha tar. Ha tarek, yecha eechaba
eechaba yo otii takasakech.
24 Wowak, Kraist riita riiti opelen otii tawa boboyen
eechaba eechaba neeki takiita. Boyewak? Riita eechaba
eechaba takiita.
25 Wowak, riita eechaba eechaba keena God riitak bana
bana yana man yesokwatakiita. Kraist riiti nobok God riitak
bana bana yakiita. Boyewak? Riita eechaba eechaba tawak,
riita God riina wosachiyasa heechiwak, nota kepi siikiita.

HARAPA OPELEN OTII TAWA MA JISAS RII NONA HEHAR KIYATAYETO

26 Nota dopo tari, Kraist riita noti howuk opelen otii
tawa ma tawey, eeta no kiki siito. Rii eeta holi ma wagi-
ishikasakech, kapsek tawa boboy otiikasakech, tepekeyi-
neechi yeyikasakech, riiti hin hevenek sokwa harapa siir.
Diita nosapeka tawa ma no saniga rii akar.
27 Rii akar opelen otii tawa maga takasakech. Sakayekasii,
rii opelen eyey nedii otiibatakasakech. Riiti kapasek

boboyen anadii ma yechi kapasek boboyen eyey nedii oti-
itakasakech. Rii mayama opel hatari, rii podat opel eye man
hachiri, eeta kiki siir.
28 Moses riiti lok keyibor opelen otii tar ma kiiriisiiposi-
iniga tawa. Wowak, God riiti majik sabo howurek, lon dagiir
poyerek, riiti yikapwa riita eeta watiik siitiir. God riita riiti
Yikapwan opelen otii tawa ma keyiborek, tawa. Siirek, rii
hehar eechaba kepiwey tak tawa boboy siir.

8

JISAS RII NOTI HARAPA OPELEN YO OTII TAWA MA

1 Diita maji mun nota kwona wocho: Nota howu opelen
otii tawa man nota kwonaba tawey, rii eeta noti. Riita
hevenek yir. Harapa God riiti harapa tiikiir mama yepak
eeka yir.
2 Yirek, riita harapa opelen otii tawa ma harapa holi eemek
taniga hehareto. Kraist riita mashi sapi akakasakech, God
riiti holi eem siikenek eeka hehareto. Diita holi eemen God
riita otiir. Ma yecha saka otiirek.
3 Eyey howu opelen otii tawa man keyibo tawak, ye ha
boboyen sipsip boboyen God riina opel hato. Wowak, noti
harapa opelen otii tawa ma, Jisas, rii eechaba boboy kawen
sa ha.
4 Rii diita nosapek waga tawey, rii harapa opelen otii tawa
ma takasakech. Boyewak? Diita nosapek opelen otii tawa
ma ye tawa. Tawak, yecha Ju ma yechi lo sumowu tawak,
opel hato.
5 Diita nosap tawa opelen otii tawa ma yechi yo eeta
mayiga tawa, eeta nona mukuchichawey, eeta howuk tawa
boboyen siiken eena mukuchichu. Moses riita otiir boboy
eechaba tar. Riita God riiti sapi akan otiik otiirek, God riita
Moses riina maji pokiitar. Maji pokiichi wor, “Na he. Ada
sapi aka siiti mayin miina kwowuk mukuchiri, ii napa hehar
otii ta.”
6 Wowak, Jisas riina opelen otii tawa yon hari eeta harapa.
Yenya opelen otii tar yon hari eeta karakada. Kraist riina
harapa hehar yon har. Hehar yon harek, eeta harapa yo
wohowu tawa boboy eeta Moses riiti yo wohowu tar boboy
eeta dagiir poyer. Boyewak? Diita yo wohowu tawa boboy
siiti mu eeta God riiti kepi boboyen yak wo tar maji.

KOMAS YO WOHOWU TAWA BOBOY SII MASHI YO WOHOWU TAR BOBOY SIINA DAGIIR POYER

7 Mapo yo wohowu tar boboy eeta kiki siiyega, komas
kawka yo wohowu tawa boboy siin dopokasakech.
8 God riita Ju ma yenya heri, ye kapasek tar. Kapasek tarek,
God rii eecha wor:

"Komas yadii nedii yanak, God rii eecha wor,
Ada Isrel yechi akan Juda yechi akan akar
yo wohowukiita.
9 Ada yechi wayega yo wohowurega,
ada eechaba saka otiik tawak.
Eeta nedii ada yechi tapak neekichiniga Isip
nosapek heechirek, ir.
Heechirek iri, yecha eeji yo wohowu tawa
boboyen saka sumowurek.
Saka sumowurek, eena ada yenya heharekasakech,
God rii eecha wocho,
10 Kata nedii hamanak, diita ada Isrel ma yenya
yo wohowukiita.
Ada eeji lon yechi marenokuk heechikiita.
Ada eejilon yechi mesekek keyikiita.
Ada yechi God takiita.
Yecha eejima mima takiita.
11 Yecha nareboyen maji pokiikasakech.
Yaka kumwoy yenya yecha Kraist riina he majin
wokasakech.
Eyey ma mima ana hikikiita.
Karakada ma, harapa ma, yecha eyey
ana hikikiita.
12 Yechi kapasek otii tawa boboyen ada
yenya kwoyava yakiita.
Yechi kapasek boboyen ada abosuchekiita."

13 God riita akar yo wohowu tawa boboyen ba tawak, riipa mapo yo wohowu tar boboyen ii boy siir. Boboy bony siinak, kiiriisiiposiinak, rabokiita.

9

MASHI HARAPA OPELEN OTII TAR MA RII ABOBOY YECHI PIK OPELEN OTII TAR

1 Mapo yo wohowu tawa boboy eeta nona maji mukuchir. Noti God riina kwoyeba batawa boboy nona wor. Eeta God riiti yesokwa tawa akan diita nosapek otiiken wor.

2 Worek, sapi akan otiir. Geenyek woka tawey pochi otiir. Otiirek, hi eecha haba tar: God riiti Holi Eem. Yama hechawa haba, God riina hak tawa gey yichi tawa cheyek eeka seechir.

3 Nedii siivatabi gworowok pakachichar. Pakachicharek, yepak aka wo pochi tar. Tarek, haba tar eeta God riiti Harapa Holi Eem.

4 Kwowa ya tawa boboy howu seechir papaga tar chey, golek gamutar. Eeka tar. Yo wohowu tar bokis, eebak tar. Kwoya hechawa gol eeka gamuba tar. Mana heechi tar heebiya eeta, Eron riiti pam sokwa tar kubu, eeta yo

wohowu tar yokotapa yokotapa maji papak tari, eeta wobak tar.
5 Ejel upurus piir God riiti yama mukuchichawa tar me piiriita kapasek boboyen kwoyava tawa eemen howun gamu pakatar. Apa diita boboy nota eena harapa maji bakasakech.
6 Diita sayare otiichichar boboy hamarek, nediik tawa ma yecha yechi yon geenye yepak tawa eemek eechaba eechaba i yaretawa yasayato. Wowak, aka wo howu nediik tawa ma riitaba ichichi yato.
7 Sukwiya pochi sowak, harapa opelen otii tawa ma rii i hechichi yato. I hechichi ya tawak, rii pin yeechi ye ichichi riiti kapasek boboyen ma mima yecha hikinan biish otii tawa kapasek boboyen eena opelen otiichichu.
8 Diita mukuchicha boboy eeta tawey, Holi Spirit, rii nona eecha wocho, God riiti Harapa Holi Eemen ichawa nobo saka tagwarek. Geenyek woka tawa eem mashi tari, siiti mayi mukuchicha boboy mashi tari, God riiti Harapa Holi Eem ichawa nobo tagwakasakech.
9 Diita sapi lotu aka sii diita apa siiti mayin mukuchichu. Diita sapi lotu akak ye God riina nokwapa nokwapa opelen otiito. Wowak, eeta eye boboy siipa saka ma mima yechi sugu wopun otiiniga kepi siikiitawak, otiikepi wey siikiitawak. Yaho.
10 Diita opel otii tawa boboy aboboyek, uku aboboyek, uku yeeti tawa boboyek, otiito. Dii eeta maban otiiken otii tawa maji. Worek, Kraist riita yarek, diita otii tawa boboy sii siikenekasakech. God riita boboyen dareboyekiita.

JISAS RIIT RIITI PIN MAYAMA OPELEN OTIIR

11 Kraist riita yarek, yar otii tawa boboy kepin rii eena harapa opelen otii tawa ma siir. Riita otii tawa eem eeta harapa eeta kepi. Ma yesaka otiirek. Diita otii tawa eem diita nosapek yakasakech.
12 Rii Harapa Holi Eemek podateba eyey ma yenya iyarechir. Iyarechirek, Ju ma ye otii tareba, rii eecha otiikasakech. Rii bulamakaw, meme, yechi pin yeechi ye ikasakech. Riiti pi siikenen hevenek Harapa Holi Eemek ye ir. Ye i hamarek, rii eechaba eechaba tak tawa yesokwa yicha tawa boboy siikenen nona har.
13-14 Bulmakaw yechi pin, meme yechipin, bulmakaw yin hiki suwurek hiki shebuk tawa boboyen, kehapa tawa man eena panebiya tanak, man otii kepi siiney, eeta siiken Kraist riiti pi eeta kwoti inyaka wopun hehar yeetii poyechi weyekiita. Eechaba eechaba tak tawa Holi Spirit otii tarek, Kraist riita mayama God riina opel siikenen otiiweyir. Otiiweyirek, nota sobo otii tar yon nota inyaka hikiwey, riiti pi

eeta eena uku yeetiikiita. Uku yeetiinak, nota keena eechaba eechaba tak tawa God riiti yon kiyatakiita.

KRAIST RIITI PI AKAR YO WOHOWU TAWA BOBOY OTIIR

15 Eena Kraist riita akar yo wohowu tawa boboyen otiito. Rii yepa yepa neekitu. Otii tawak, kata ma yen God riita hisii tarin, yecha God riiti eechaba eechaba hadabas tawa boboyen rii wo tarin eena kapo ya taken. Kapo boyega dii otiik wonyak? Ma ye kapasek boboy otii tarek, mapo yo wohowu tawa boboy eeta yenya dagiir poyer. Dagiir poye tarek, ma por rii, Jisas Kraist, rii harek, ma yenya heemachir.

16 Ma rii yikapwa yenya homachi maji barek, ma rii harek, yikapwa ye boboyen homachir. Ma rii hanan siiwey, boboy saka homachiuwak.

17 Kata ma rii tawak, homachiken wormaji sobo tawa. Wowak, kata ma rii hanak, opoy homachikiita.

18 Eena pi eetaba mapo yo wohowu tawa boboy eena poko shik kiitiir.

19 Mapo, Moses riita yokotapa yokotapa majin ma mima yenya sawor. Lok tarin, sawor. Yenya saworek, bulamakaw yechi pin, meme yechi pin yeechi, ukun yeechi, lo jeyn ma mima yenya panebiyar. Hisop nagiira tawaga tawa boboy, sipsip yechi nayim siik tawa niibiik eeka kiiviichi panebiyar.

20 Worek, Moses rii eecha wor, “Diita pi eeta God riita yo wohowu tar boboyen sumowu taken kwona barin, eena poko shik kiitiir.”

21 Rii eechaba eechaba otiir, sapi akan sapi aka God riina kwoyaba ba tawa otiir boboyen kiiviichi panebiyar. Pik panebiyar.

22 Nago, eyey lo otiir boboy pik panebiya tawak, yeetii poyetu. Pi eeta sakanan siiwey, kapasek boboyen bachi poye takasakech.

KRAIST RIITA MAYAMA HAREK, KAPASEK BOBOYEN BACHIPOYER

23 Diita nosap tawa boboy hevenek tawa boboy siikenen eena mukuchi tawa boboy. Eena Ju ma yecha sa keena eena otii tawa abok sa otii yeetii. Wowak, hevenek tawa boboyen eena yenya otii yeetii poyechiken sa keena hisaw opel sa otii ta.

24 Rii boboy siiken mukuchichawa aka iyarekasakech. Yaho. Rii hevenek iyarer. Iyarechiniga rii God riiti misomak siitiichi nona neeki biirachichu.

25-26 Ju ma yechi harapa opelen otii tawa ma rii bulamakaw, meme yechi pin yeechi God riiti Harapa Holi Eem sukwiya nedii pochi siichi ichu. Wowak, Kraist rii nokwapa nokwapa nedii ikasakech. Nedii podat ir. Riita nokwapa nokwapa nedii iyega, rii nokwapa nokwapa nedii kapa meeji

tawa boboyen mashi nosapa otiir nediin na apa rii eena visuwu tar. Diitata. Kraist rii podat eyey man sokwachir. Hamar nedii sokwar. Sokware, riita mayama opel otiir. Opel otiirek, riita kapasek otii tawa boboyen yeechi rabor.

27 Diita boboy ma yenya hato. Ma ye podatebanedii har. Hanak, God riita yenya anasakiita.

28 Eecha otiirega, Kraist rii eechaba podat opel otiichiniga nokwapa nokwapa ma yechi kapasek boboyen kiyaniga ir. Kiya ichiniga rii kawka mukuchik yakiita. Yanak, rii kawka kapasek boboyen bachi poyek otiikasakech. Yaho. Yanak, riita riina kowu tawa ma yenya yesokwa yichikiita.

10

MASHI OPELEN OTII TAR BOBOY SII KAPASEK BOBOYEN BACHI POYEKASAKECH

1 Lo eeta hadabas boboy komas yak tawa mayi diitata. Ju ma yenya har lo eeta siiti mayi siikenekasakech. Opel eechaba eechaba otii tawak, eeta God riina bana yak tawa ma yenya madiiva kepiwey otiichikasakech. Eeta saka kiki siikii tawak.

2 Kiki siiney, opel otii tawa boboy owaga hamar. Eeta boboy God riina kwoya ba batawa ma yenya otii yeetiiyega, ma ye inyakak sakahiki tawak: Kapasek boboy tawa.

3 Opel boboyen yecha eechaba eechaba otii tawak, kapasek boboy eena yechaka eechaba tawa, ye hikitu.

4 Wowak, bulamakaw yechi pi, meme yechi pi eeta kapasek boboyen saka bachi poyetawak.

5 Diita boboy taweyn, Kraist riita diita nosapek yarek, Kraist riita God riina wor,

“Sipsip, bulamakaw yechi pin opel boboyen,
mii otiinan bokonato.
Worek, miita maban ana sayarechir.
6 Hik howu chichawa opel,
kapasek yo otii tawa opel miiyuyato.
7 Worek, eeta jey maji ana keyiri,
Ada eena eechaba eecha wor,
‘Ada tawa.
Ada miiti hiki tawa boboyen otiiken yar,
O God.’ ”

8 Ju ma yecha lon sumowuchi otii tarek, Kraist riita mapo wor, “Mii hik howu chichawa opel, kapasek yo otii tawa opel, akar opel mii yuyato.”

9 Komas rii eecha wor, “Ada tawa. Miiti inyaka hiki tawa boboyen ada atiiken yar.” Worek, God riita mashi otiir opel

boboyen rabor. Raborek, riita Kraist riita otiir opel eetaban
heechir.
10 Jisas Kraist God riiti inyakan sumowu tari, eena riita riiti
maban podat opel otiir. Otiirek, noti kapasek boboyen uku
yeetii poyer.

KRAIST RIITI MAYAMA OPELEN OTIIR BOBOY SII EETA KIKI SIIR

11 Eyey opelen otii tawa Ju ma ye yechi yon otii tawey,
ye eechaba eechaba yadii diita yikadey opelen otii tar. Otii
tarek, kapasek boboyen saka bachi poye tarek.
12 Worek, Kraist riita kapasek boboyen otii tawa opel podat
otiirek, ri otii boboy eechaba eechaba tarek, rii God riiti
mama yepa tapak eeka yir.
13 Yichi riita kowutu. God riita Kraist riina ow ana pichawa
man yatik piitiiken kowutu.
14 Rii opel podat otiichi, rii kapasek boboyen otii yeetii
tawa man madiiva kepiwey siiken otii hamachir. Otii
hamachirek, ye eechaba eechaba tawa.
15 Wowak, eeta Holi Spirit rii nona eechaba tayichi heema
pakato. Holi Spirit rii jey majin nona wor,
16 “Ada yenya diita maji wohowuchikiita.
Kata yadii nedii hamanak, God eecha wocho,
Eeji lon yechi marenokuk keyikiita.”

17 Rii kawka wor, “Ada yechi kapasek yo otii tar boboyen,
yechi kapasek yo otiitawa abon saka kawka hiki takiitawak.”
18 Kapasek boboyen kwoyava tawey, kapasek boboyen
opel saka otii tawak.

NOTA NA HIKI SIITIICHICHANAK, I GOD RIITAKA BANA BANA TA

19 Wowak, yaka kumwoy, Jisas riiti pi sakarin, nota na
anabeyichi ta. No anabeyichi tanak, nota God riiti Harapa
Holi Eem napa opoy i.
20 Riita akar nobo nona tagwachir. God riiti moro siitawa
nobo siikenen tagwachir. Nediik pakachichar siivatabin sii
eeta Kraist riiti maba sapi.
21 God riiti ma miman hehar tawa ma rii eeta noti harapa
nediik tawa ma.
22 Tawak, nota God riina na bana bana ya ta. Omutiik
hiki siitiichichawey, nagwa nagwa hiki siitiichichawey, God
riitakna ya ta. Kapasek boboyen heechirek, otii yeetii kepi
sii tawa mesek na ya ta. God riina hiki tanak, uku yeetii tana
mabak God riitabak na ya ta.
23 Nota God riita wo tar majin otiiken hikitu. Eena noti
inyaka Jisas riina kowu tawa boboyen nota kwodii wowey,
na hehar neeki ta.

24 Awasen awasen na hehar hiki ta. Otii kepi sii tawa boboyen rukusii otii tawa boboyen na awasen awasen mukuchi yeyi ta.
25 Ma kaw ye ya yapo yikasakech. Eeta kapasek. Na ya yopo yicha. Ya yopo yichanak, na awasen awasen kiyapo ta. Kraist riita ya nedii bana bana tawa. Eena na awasen awasen kawka kiyapo ta.

NOTA GOD RIITI YIKAPWA RIINA MAGI-IRECHIKASAKECH

26-27 Nota omutiik hiki tawa boboyen yeyega, nota kapasek boboy otiitak inyaka hikiney, inyaka hikichi otii taney, Jisas riiti opel otiir boboy akar opel otiir boboy eeta eena kapasek boboyen bachi poyekasakech. Wonyak, ma yecha eeta hikikiita: Komas harapa anasak tawa nedii, hika eecha yakiita. Yanak, diika yikadey Jisas riina o ana picha ma yenya hik suwukiita.
28 Ma rii Moses riiti lon wosowoyetegeya, ma upurus eeta piiriichar majin yecha tayechi heema pakayega, anasa hamarek, riina komas sowakwor. Riina inyakapa hikikasakech. Sowakwor.
29 Wowak, riin shecha otiik wonyak ma rii God riiti Yikapwan nasowoy tawey? Riin shecha otiik wonyak ma rii God riiti wohowu tawa pin sobo boboyega hiki tawey? Eeta riina mashi otii yeetiichir. Otii yeetiichi, komas rii eena kubuchey hikir. God riita ma riina wok tawak, otii tawa spiriten riita maji kubuk pir. Eeta kapasek. Na hiki: eecha otiiwa ma rii komas harapa anasak tawa boboy yakiita.
30 Wowak, no hikitu God riina. God riita eecha wor, “Ada awasen pikiita. Kapasek boboy ada awasen hakiita.” Eena worin riina nota hikitu. God riiti maji eecha wor, “Eeta Harapa riita riiti ma mima yenya anasakiita.”
31 Otii tawey, ma ye God riiti anasak tawa tapak sakaney, akii tawa boboyen ye harapa yakiita.

NOTA NA EYEY HAPAGA SIICHI SIITII HIKI TA

32 Mashi yar nediin kwo opoche abosuche tanakech. Eeta nedii God riiti haba kwona otii okoreechichar. Okoreechicharek, kwo kapo meeji tawa boboyen eena visuwu tar. Visuwu tari, kwona dagiir poyekasakech. Kwo kawka sokwar.
33 Eeta nedii kwona maji kubuk pichar. Kapasek boboy kwon yar. Akar nedii akar ma yenya eecha otii tari, kwo hechi i yechaka eecha siitiir. Siitiirek, kapasek boboy kwo yabar.
34 Kwota jichar man yenya inyakapwa hikichi kiyatay chichar. Akar ma ye yarek, kwoti boboy yeechi saga sowur. Saga sowurek, kwo inyaka kwoya hikir. Boyarek? Kwoti

eechaba eechaba tak tawa boboy kepi hevenek tawa kwo iiban hiki siitii tar. Eena kwoya hikitar.

35 Wowak, kwoti anabey tawa boboyen opoche heechi tanakech. Otii taney, eeta hadabas boboy hisaw yakiita.

36 Kwota na kiya ya ta. Wonyey, kwo God riiti inyakak otiikiita. Wonyey, God riita wo tarin, kwopa yakiita.

37 God riiti maji eecha wocho,
“Ameda siinak, yak tawama rii yakiita.
Rii kowukasakech.
38 Wowak, eeji otii kepi sowa ye riina siitiichi,
eechaba eechaba takiita.
Ye akii jikijeke yaney, eeji inyaka wopu yenya kwoya
hikikasakech.”

39 Yaho, nota diita yikadey ma takasakech. Nota akii jikijeke yakasakech. Nona dagiir poyechi pi hamakasakech. Yaho. No diita yikadey ma: No riina hiki siitiichichawak, nona yesokwa yichikiita.

11

HIKI SIITIICHICHAWA MAJI MU

1 Hiki siitiichichawa boboy notaka taney, nota kowu tawa boboyen no anabeyitu. Hiki siitiichichawa boboy notaka taney, henyan sii tawa boboyen nota anabeyitu.

2 Mashi mashi tar ma ye hiki siitiichicharek, God riita hechi yenya kwoya woy her.

3 Nota hiki siitiichichawa nobok no hikitu diita nosapen God riita wochiniga otiir. Riita henyan sii tawa boboyen yeechi otiirek, apa hechawa boboy diita tawa.

EBEL, INOK, NOA YECHI MAJI

4 Hiki siitiichichawa nobok Ebel rii opel kepin God riina otiichir. Rii hiki siitiichi opel otiichirek, God riita kwoya hechi riina otii kepi siir ma. Worek, God riita Ebel riita har boboyen kwoya hechi wohowuchi yar. Ken riiti opel God riita saka kwoya herek. Ebel riita harek, Ebel riiti hiki siitiichichar nobok nona bato.

5 Hiki siitiichichawa nobok Inok riin hevenek yeechi ye ir. Irek, rii eena saka harek. Saka harek, ma ye riiti har maban yesha hipur. Boyewak? God riita riina yar. Eena yesha hipur. Mashi God riita riina yarek, mashi keyir maji eecha wocho, rii kepi otii chishi tarek, God riita riina kwoya her.

6 Ma ye hiki siitiichichawa nobok tanan siiney, God riita inyaka kwoy woy hikikasakech. Kata ma rii God riina bana bana yawak upurus hiki siitiichicha boboy riitaka sa ta: Rii sa hiki siitiichi God riita tawa. Rii sa hiki siitiichi ma rii God riita riina riiti hadabas boboyen hakiita.

7 Hiki siitiichichawa nobok Noa rii God opoy yak tawa
majin riita somoye tawa boboy majin rii meejir. Meejichi
sumowur. Sumowuchi, rii jabiir otiir. Otiirek, eena rii, riiti
mima, yikapwa, yenya saka pi hamarek. Noa riita otiir nobo
eeta eyey nosap ma mima yenya anaseechiniga yenya pi
hamar. Worek, God riita otii kepi sii tawa boboyen Noa riina
har. Noa riita hiki siitiichicharek, eena riina har.

EBRAHAM

8 Hiki siitiichichawa nobok Ebraham riita God riita wor
majin meejichi sumowu tar. God riita Ebraham akar eemen
tar. Wo tarek, hiki siitiichiniga riiti eemen heechi henyan
biish tar eemek ir.
9 Riita hiki siitiichiniga rii God riita riina wo tar eemek
eeka yichar. Somoye tawa ma yicharega rii eechaba yichar.
Riita sapi akak eeka yichar. Riita Aisak, Jekop yecha sapi
akak yichar. God riita Ebraham riina wo tarega, rii piiriina
eechaba wo tar.
10 Worek, Ebraham rii God riiti akaman kowu tar. Diita
akama God riita hehar hikichi otiir. Diita akama siiti mu
eechaba eechaba tak tawa boboy eeka tawa. Rii eena kowu
tar.
11 Hiki siitiichichawa nobok Ebraham riita Sera siina meeji
hogworek, sii yikapwan yimowur. Sii mako ma arek, sii
apokosabo siirek, yikapwa poren yimowur. Rii God riita wo
tar majin meeji siitiichicharek, yikapwa eena yimowur.
12 Wowak, ma podar tarek, Ebraham rii hamaga tarek,
yikapwa komas nokwapa nokwapa sokwar. Winyumay
tawaga, kesin tawaga, ye eecha sokwar.
13 Hiki siitiichichawa nobok yecha tari, tarek, yecha ha tar.
Ha tarek, yecha God riita wo tar majin saka ya tarek, worek,
yecha diita wotar boboyen yapa eemek mey her. Mey herek,
kwoya eena inyaka kwoya hikir. Inyaka kwoya hikichi ye
kwodii wor, “Nota diita nosapen somoye tawa ma.”
14 Diita yikadeyen wochawa ma ye geenyek wocho, “Akar
aka otii eemen mey maka yesha hecho.”
15 Kata ma ye heechi ir akaman hikitayega, ik gegiyawey
yecha waga tar eem heechi awasen iwa.
16 Wowak, yecha akar akamak ik hikiwey, diita akama
kepi wey, hevenek tawa. Eena God habanak, yechi God, God
riita hiibiya yakasakech. Boyewak? Rii yenya harapa akama
kepin otii sayarechir.
17 Hiki siitiichichawa nobok Ebraham riina otii herek,
Ebraham rii riiti hoyey yikapwa, Aisak riina, opelen otiiken
otiir. God riita wo tar majin meejichi yarma rii riiti yikapwa
podareban opel otiiken sayarer.

18 God riita riina wor, “Miiti yikapwa Aisak riitaka miiti
magwi siiken siikiita.”
19 Rii ri yikapwan opel otiiken otiirek, rii hikir, God riita
keena har man otii saniyeechi yesokwa yichikiita. Worek,
Aisak rii hanaga siichi awasen yar.

AISAK, JEKOP, JOSEP YECHI MAJI

20 Hiki siitiichichawa nobok Aisak riita yak tawa boboy
kepin Aisak riiti yikapwa Jekop, Iso piiriina wo tar.
21 Hiki siitiichichawa nobok Jekop rii haken otii tarek, rii
Josep riiti yikapwan God riina majin kwoyaba bar. Riita
otiiniga rii kubu neekichi ma heyechi siitii tar. Siitii tarek,
riita God riina kwoyaba tarek, kwoyaba hiki tar.
22 Hiki siitiichichawa nobok Josep rii ha nediik Isrel ma
yecha komas Isip nosap heechi i majin wor. Worek, rii riiti
hapan yeechi taken eena wor.

MOSES

23 Hiki siitiichichawa nobok awi eepi piiriita Moses riina
yimowuchi niiwiika piiriichar veenye tar: Piiriita riina
kwoya herek, aka tabo yima riiti yikapwan sowakwo tar lo
majin saka akii tarek, eena riin veenye tar.
24 “Apa Pero riiti yikapwa siiti yikapwa habakasakech.”
Riita Pero riiti boboyen hechi wosowoyechi heechi ir.
25 Worek, Moses riita God riiti ma mima yechaka kapa
meeji visuwuken eena hisiir. Rii ameda kada kwoya hiki
tawa kapasek nobon hechi inyakak hikichi heechir.
26 Komas yana ma, Kraist, riina hiki siitiichiniga kapa
meeji tawa boboyen rii hikir eeta ya harapa. Isip siiti
hadabas boboy rii hikir eeta ya karakada. Komas eechaba
eechaba yatak tawa ya rii her eena rii hisiir.
27 Hiki siitiichichawa nobok Moses rii Isip nosapen
heechir. Pero, Isip aka tabo yima, riita Moses riina inyaka
kwotayeri, Moses rii saka akii tarek. Rii kiyayaniga rii
henyan sii tawa God riina her. Herek, rii Isip nosapen eena
heechir.
28 Hiki siitiichichawa nobok Moses rii Pasova noku sha ar
eena otiir. Hiki siitiichichawa nobok rii maji worek, Ju ma ye
nubureja men pik neeki tar. Neeki tarek, pi hama tawa ejel
rii yaniga hechi Ju ma yechi yaka yikapwa yenya pikasakech.

NOKWAPA NOKWAPA ISREL YE HIKI SIITIICHICHAR

29 Hiki siitiichichawa nobok Isrel ma ye nayim siik tawa
pa giiriibak ichar. Hapaga tawaga nosap tarega eecha tarek,
eeka ichar. Icharek, Isip o ana pichar ma ye yenya eecha
otiiherek, sumowurek, yenya ukuk pir.

30 Hiki siitiichichawa nobok yokotapa upurus nedii Isrel
ma ye Jeriko akamak i har chishi ye i tar. Chishi ye hamarek,
inyi sii saniga sakar.
31 Hiki siitiichichawa nobok Rehep, sii nobo
anemesheroko tawa mima, inyaka dareboyechi sii saka
harek. God riita akar nasowoye tar ma yenya sowakworek,
siin pikasakech. Sii Isrel ma yechikase neeki tar man sii
kiyatay tar. Eena sii saka harek.

32 Ii boy majin ada kawka bakiita? Gidion, Berek, Samson,
Jepta, Devit, Samyuel, eeta piirapet yechi majin baney, eeta
maji ba nediikasakech.
33 Diita ma ye hiki siitiichichawa nobok aka tabo yima
ma mima yenya yarebar. Yecha lon nagwa nagwa otii tar.
Otii tarek, yecha God riiti wo tar majin eena ya tar. Akar
hiki siitiichichar ma laion, eeta man chichawa harapa pusin,
kujan diimiitar.
34 Hin eeji pa. Ma ye eeki kawek pik otii tarek, ye eeta
heechi ir. Kaw ye kiiriisiiposii tarek, ye sokwa hapaga
siirek. Hapaga siirek, ye sokwa harapa o ana pichawa ma
siir. Siirek, yecha nokwapa nokwapa somoye tar pichawama
yenya pirek, yecha heechi akii ir.
35 Mima yechi yikapwa harek, mima yechi hiki si-
itiichichawa nobok, yecha saniyar. Hiki siitiichichawa
nobok kaw yen kubuk picharek har. Yecha poko jirek,
heemachirek, ye saka heechi irek. Eena kubuk picharek,
har. Boyewak saka heechi irek? Saniya boboy kepin eena
herek, eena ye saka heechi irek.

36 Akar ma yenya anemeshe sabwi sabwi roko tarek, ma
kaw yenya poko jir. Kawen yatii tapan poko jir. Kawen
kalabus jir.
37 Kawen papak pi har. Kawen nediik tiimiir. Kaw yenya
eekik picharek, har. Kiiriisiiposii tarek, kaw ye meme yechi
sapi sipsip yechi sapin ruwuchi eeka i ye ya tar. I ye ya tarek,
diita nosap ma ye yenya kapasek boboy otii tar.
38 Diita nosapma kapasek tawey, yecha i ye ya tar ma
yechiboboyen hekasakech. Yechai ye yanigaye me biish tar
eemek, kwowuk, nosap supuk, eeka yecha yichar.

39 God riita yechi hiki siitiichichar nobon hechi inyaka
kwoya hikir. Worek, hiki siitiichichawa boboy yechaka
tarek, worek, yecha wo tar majin saka diika ya tarek.
40 Boyewak? God riita nona hadabas boboy hikichiniga
otiichir. God riita hik tarek, yechaka notaka komas anapoy
anapoy ma kepiwey siikiita. Eena yecha wo tar majin saka
diika ya tarek.

12

NOTA NA JISAS RIINA HENYAK HIKI SIITIICHICHA

1 Wowak, na he! Ada keyiwak, nokwapa nokwapa tayechi
heema paka tar ma hiki siitiichichawanobo tari, nona
nobon mukuchichu. Mukuchichawak, nota hewa eyey noma
yatawa boboyen na heech! Kapasek boboy nona otiiniga
chuwi tawey, na heechi! Noti misomak tawa nobok nota na
ameya kiya yaniga i cha.
2 Iniga nota Jisas riina miyiki hehar he. Jisas riita noti hiki
siitiichichawa boboyen mapo yesokwachi otii hamachichu.
Eena na riina hecha. Riita shikiichir men heechi kiya
yeechirii ir. Boyewak? Komas kwoya hiki tawa boboyen rii
hechi eena kowu tar. Eena rii ir. Riina mek shikiichirek, rii
hiibiya yar. Hiibiya yeechi rii saka akiirek. Apa rii God riiti
mama yepa tapak yichu.

GOD RIITA NOMOYA TAWA BOBOYEN NONA OTII KEPI SIIKEN HATO

3 Riiti ichar nobon na hiki ta. Ma yecha yuya siiken tar
boboyen riina otii tarek, rii anabey tar. Riita diina otiirek,
kwota riita otiir boboyen hiki tanak, kwi inyaka sa hapaga
sii. Opoche kiiriisiiposii inyaka hiki tanakech.
4 Na he. Kwo kapasek boboyen o ana pichawey, kwona
sowakwokasakech, kwoti pi saka sakarek.
5 God riita kiyapoken bar majin kapo kwo abosucher.
Kwota riiti yikapwa tawey, God riita maji eeta kwona wocho:
“Eeji yikapwa, Harapa riita miina pichiniga
heharenak, na eena hehar hiki ta.
Riita miina wosowo taney, opoche miita
nomoyatanakech.
6 Eeta Harapa rii eyey ma yenya rukusii tawey,
rii yenya piniga woawoto.
Eyey ma yenya riita riiti yikapwaga yawey,
rii yenya kubuk pichu.”
7 God riita kwona God riiti yikapwaga rii eecha hecho.
Eena rii wosawo tawa boboyen kwo na kiya ya ta. Riita
kwoti eepi tawey, kwota riiti hoyey yikapwan tawaga, rii
kwona riiti yikapwaga eecha hecho. Yikapwa ye kapasek
boboy otiiney, yechi eepi yecha hehar kubuk pichu. Yenya
pichiniga wosawoto.
8 God riita riiti akar yikapwan wosawo tawey, kwo
yechaka eecha pichiniga wosawonan siiney, kwo riiti
yikapwa siikenekasakech. Yaho. Kwo eeta nobo yikapwa.
9 Na meeji. Noti diita nosapek tar apoko yecha nona
pichiniga wosawo tarek, nota yenya kepi hiki tar. Yenya kepi

hiki tarek, worek, no eechaba spirit yechi Apoko riina na
hehar na meeji siitii tanak, na eechaba eechaba ta.
10 Diita nosap tar apoko yecha nona yechi inyakak ameda
nedii pichiniga wosawotar. Wowak, God riita hehar otii kepi
siik nona pichiniga wosawo tawak, notaka God riiti saniga
hi kepi keeka siikiita.
11 Pichiniga wosawo tawa nedii eyey pichiniga wosawo
tawa boboyen nota eena yuyato. Kwoya hikikasakech.
Wowak, komas God riita pichiniga wosawo hamanak, eeta
nona maji pokiinak, God riiti inyaka kepi hiki tawa boboy
yanak, nota nagwa nagwa nobok ikiita.

NOTA NA HAPAGA SIICHI SIITII TA

12 Eena jey tawa yatii tapana yesokwachi i. Pay tawa yatii
bogon tapa bogon sa hapaga sii.
13 Nagwa nagwa nobok kwoti yatin na otiichi. Otii taney,
yatii shiyivere tawey, yatii eeta kepi siikiita. Kapasek
siikasakech.
14 Akar man opoche o ana pichanakech. Harapa maji
batanakech. Otii kepi sii tawa boboyen na sumowu ta.
Sumowutanan siiney, kwota Harapa riina saka hekiitawak.
15 Na he! Kwo opoche God riita noti inyakak otii tawa
boboyen magiiriichichanakech. Na he. Opoche ma por
rii riiti inyakak kapasek boboy tawey, riita akar ma yenya
(biruwuk) havatanakech. Wowak, akar ma yenya kapasek
otiito.
16 Kwo opoche kapasek anemeshe rokotanakech. Opoche
God riiti Spiriten yuyatanakech. Iso riita eecha otiichi rii riiti
yaka riita mapo yar boboyen Jekop riina karakada aboboyek
awasen tokor.
17 Kwo hikitu, Iso riita komas riiti apoko riiti rukusii tawa
boboyen yaken wohechari, riiti apoko riiti rukusii tawa
boboyen yaken wohechari, riiti apoko riita riina bokonar.
Iso riita nobon riita mashi otiir boboyen dareboyek keyaniga
yesha hipu tarek, heechitar. Eena riina apoko rii bokonar.
18 Wowak, kwo diita boboyen kwo iyarekasakech. Kwota
hechawa boboyen meeji tawa boboyen kwo iyarekasakech.
Yaho.

NOTA SAION KWOW KEPIK YA SOKWAR

19 Isrel ma mima yecha me biish tar eemek tari, yecha
Saion kwowok uwutar hin yar. Yarek, harapa niyin, harapa
sowan, akii tawa boboyen, way kuru tarin, harapa ayan,
mupugun yecha ya meejichiniga her. Kata ma mima
yecha harapa ayan meejichi yuyarek, yecha Moses riina
woyasachiyasar, na hama.
20 God riita harapa maji wor, “Asa por diita kwowek inyey,
eena papak na rabosowakwo.” Worek, yecha yakasakech.

21 Yecha hechi harapa akii tar. Akii tarek, Moses rii eecha
wor, “Ada nega nega nega harapa akiito.”
22 Kwota Saion kwowek, eechaba eechaba tak tawa God
riiti akamak, hevenek tawa Jerusalem akamak nokwapa
nokwapa ejel yecha eeka tari, kwo eena iyarer.
23 God riita mapo yimowur yikapwa yecha kwoya hikichi,
ya yopo yicharin, kwota eena iyarer. Yechi hin hevenek
keyir. Kwota God riina i yar her. Kwota eyey ma mima
yenya anasak tawa God riina iyarer. Otii kepiwey siir ma
yechi spirit yenya kwo eena iyarer.
24 Jisas akar wohowu maji otiir ma, riina kwo iyarer. Kwo
Jisas riiti uku yeetii tawa pi eena iyarer. Riiti pi eeta nona
hadabas noman sawoto. Ebel riiti sakar pi eeta karakada
noman sawo tar.

NOTA NA HEHAR SIITII KOWU TA

25 Wowak, na he. Eeta kapasek kwota God riiti ayan
meejikasakech. Kata mashi ma ye God riiti majin nosapek
sawo tar ma riina nasowoye tarek, God riita yenya anasar.
Eecha otiiyega, hevenek tawa God riiti ayan kwo meejichi
nasowoyney, kwo boy kapo hikitu anasak tawa boboyen
heechikiita? Yaho. Heechikasakech.
26 Eeta nedii God riiti aya eeta diita nosapen howor. Apa
riita wo tar, “Ada podat kawka diita nosapen howokiita. Ada
nerek tawa boboyen eechaba komas howokiita.”
27 Riiti maji, “podat kawka.” Nona mukuchichu diita otiir
boboyen riipa howochi yeechi rabokiita. Eeta howonan sobo
tawa boboy eeta siitiikiita.
28 Wowak, eeta kepi nota God riina woshiato. Nota
hadabas kigdom, hadabas eemen nota yakiita. Eeta yak tawa
kigdom eeta howokasakech. Riiti inyaka kwoya hiki tawa
nobok nota God riina kwoyaba hikichi kwoyaba baniga riiti
yon na otii ta. Riina na akii ta.
29 Noti God eeta otii atawa higa eecha tawa.

13

NOTA NA YAKA KUMWOY YENYA RUKUSII TA

1 Kwota eechaba eechaba awasen awasen na rukusii ta.
Kraist riiti yaka kumwoyega eecha na rukusii ta.
2 Somoye ya tawa man na yeyada hehar ta. Diita maji
abosuchetanakech. Diita boboy ma kaw ye otiichi, yecha
hikikasakech yecha ejel yenya heharer.
3 Poko jir man kwo opoche abosuchetanakech. Kwo
yechaka poko ji tawa eemek tawaga, eecha yenya na hiki ta.
Kapa meeji visu tawa man na hiki ta. Yecha kapa meeji visu
tawaga, kwo kapa meeji visu taney, kwo eecha na hiki ta.

4 Mak mimak podatebak taweyn eena na hehar hiki ta.
Piiriita akar ma miman anemeshe opoche rokotanakech.
Akar ma miman anemesheroko tawa ma miman kapasek otii
tawa ma miman yenya God riipa harapa anasakiita.
5 Eeta kapasek kwo diita nasop tawa yaban kwoya woy
hechi yato. Kwota na hiki God riita ana har boboy karakada
eeta kiki sowa. God riita eecha wor,
"Ada kwona heechi ikasakech.
Ada kwona abosuchekasakech."

6 Wowak, nota na anabeyichi wo,
"Eeta Harapa riita eeji kiyataye tawa God.
Ada akiikasakech!
Ma ye boy kapasek boboyen ana otiikiita?"

NOTA MA MASHI TAR MA YECHI NOBOBAN SUMOWU TA

7 Kata mapo neeki tar ma ye kwona God riiti majin mapo
maji pokiitari abosuchetanakech. Yecha yichar abon, otii tar
abon, har abon, na hiki ta. Yecha Jisas riina hiki siitiichichar
abon na eechaba sumowu ta.
8 Jisas Kraist rii dareboyekasakech. Rii apa, noboyer, iyav
rii eechaba eechaba tawa.
9 Na siitii kow! Eeta kapasek ma ye kapasek nobon sabwi
maji pokiitawey, kwo nagwa nagwa nobon heechitu. Eeta
kepi God riita riiti otii tawa boboy noti inyaka wok otiichiki-
ita. Otiichinyak, noti mayi eeta hapaga siikiita. Boyewak
kwota aboboy heechi tawa nobon sumowutu? Eecha otii
tawey, noti mayin kiyatayekasakech. Kata ma ye aboboy
heechi tawa nobon sumowu tawey, yechi mayi eeta hapaga
siikiisakech.

BOY YIKADEY OPELEN GOD RII KWOYA HECHAR

10 Kata opelen otii tar ma ye Ju ma yechi sapi akak akar
opelen otii tawey, noti opelen Jisas Kraist riita otiichirin,
yecha keena yaakasakech. Yaho.
11 Ju ma yechi harapa opelen otii tar ma rii sipsip, bul-
makaw yechi kapasek boboyen opel otiichichar. Wowak,
sipsip bulamakaw yechi omun yecha yeechi akamak inyi
sabak neeki ye ichi hik suwur.
12 Jisas riita eechaba akamak inyi sabak har. Harek, rii ma
yechi kapasek boboyen riiti pik bachi poyer.
13 Wowak, eeta kepi nota eechaba na akamak inyi sabak na
har icha. No eechaba Juma yechi otii tawa abon na heechi.
Heechiwak, nota riiti hiibiya ya tawa boboy nota kiya ichu.
14 Boyewak eecha otiito? Diita nosapek noti eechaba
eechaba tak tawa akama takasakech. Yaho. Nota komas i
siikii tawa akaman nota yeshato.

15 Wowak, eeta kepi nota eechaba God riiti hin kwoyaba
ba tanak na kwoyaba hiki ta. Nota eecha otii tawey, nota
noti opel Jisas riiti hik God riina otiito. Eena eeta kepi nota
eechaba eechaba noti kwujak God riiti hin woshiato.
16 Opoche kwo akar man heharek abosuchetanakech.
Kiyatayek opoche abosuchetanakech. Diita opel otii tawa
boboyen God riita kwoya hecho.
17 Kwoti mapo neeki ichawa man na sumowu ta. Yechi
majin no hehar meeji ta. Yecha kwoti mayin siitii kowutu.
Yecha komas yecha siitii kowu tawa yon God riina kwodii
wokiita. Kwota yenya meeji taney, yecha kwoya hikichi
yechi yon otiito. Kwo meejinan siiney, ye inyakapa hikichi
otii taney, kwona hehar kiyatayekasakech.

GOD RIINA KIYATAY MAJIN BA TAWA

18 Kwota nona eechaba eechaba God riina maji ba ta.
Noti inyaka eeta geenyek tawa. Nota podaba nobon hikitu:
omutiik noboban eechaba eechaba otii tak.
19 Ada kwona woyasachiyasato: eechaba eechaba nedii
ana napa God riina maji ba ta. Ba tanak, God riipa anapa
ameya kwona wochanak, yakiita.
20 Ada kwona God riina maji bato. Eeta Harapa Jisas,
sipsipen hehar kowu tawa ma, riita harek, eeta eshar inyaka
otii tawa God riita riina yesokwar.
21 Ada diita God wohecho riipa yo wohowo tawa pik kwona
otiichinyak, kwo mak kepi siinak, kwopa riiti inyaka hiki
tawa boboyen otii bakiita. Ada riina wohecho riipa riiti
inyaka kwoti inyaka wok heechinak, kwopa otii tanak, riipa
inyaka kwoyawoy hikikiita. Jisas riiti hik otii tanak, ada
riina wohecho. Riiti hin eyey ma, nota na eechaba eechaba
yesokwa ba ta.

MAJI KAW

22 Yaka kumwoy, diita kiyapo tawa majin na hehar meeji
ta. Ada kwona woyasachiyasato. Ada keyi tawa maji
gworowokasakech. Na meeji.
23 Noti kumwoy, Timoti, poko jik otii tari, yecha riina
heemarek eena heechir. Riipa ana ameya yaney, shicha
kapo komas kwona hekiita.
24 Noti woshia tawa majin kwoti mapo neeki tawa man
God riiti eyey ma miman eena napa ha. Yaka kumwoy ye
Itali nosapek tawey, yecha kwona woshiato.
25 Eeta kepi God riita riiti yon kwotaka sa eecha otii ta.

JEMS
Jems Riita Keyir Jey Maji

1 Ada Jems, God riiti, Kraist riiti yo otii tawa wakasa. Ada
eyey 12 Isrel mamu eyey nosapek tawey, ada eena woshiato.

OTII OTII HECHAWA BOBOY SII NONA KIYATAYETO

2 Eeji yaka kumwoy kwota na hiki ta otii otii hechawa
boboy siita kwotak yataney, eena kwoya hiki ta.
3 Kwo eecha hikitu otii otii hechawa boboy siita kwotak
yaney, kwoti hiki siitiichichawa boboy sii eeta boboy siitak
dagiir poyenak, kwota keena hapaga siichi eechaba siititaki-
ita.
4 Kwo eecha tanak, na eechaba eechaba hiki siiti-
ichichanak, yo otii hama ta. Wonyak, kwo eeka hadabas kepi
wey siinak, kwo boboyen dopokasakech.

MA NAGWA NAGWA HIKI TAWA BOBOYEN ESIINANEY, II NA GOD RIINA WOHECHO

5 Ma por rii kwoti nediik tawey, nagwa nagwa hokwa
sokwa nobo esiinaney, rii sa God riina wohe. Wohenyak,
eeta nokwapa nokwapa boboyen sobo yeyada ha tawa God
riipa riina sobo hakiita.
6 Wowak, kwota wohechanak, na hiki siitiichicha: God
riipa hakiita. Opoche i hiki ya hiki tanakech. Eeta ma rii
eecha hiki taney, rii sowa ya tawak, uku boro sokwa tawak
i ya yatawaga eecha hiki tawey.
7 Eeta yikadey ma rii opoche eecha hikitanakech God riipa
riina boboy pochi hakiita.
8 Yaho. Eeta ma riiti inyaka sii he hiki haka hiki tawak, rii
podat noboban hikikasakech.

KIIRIISIIPOSII TAWA MA, BOBOY SAGA NOKWAPA NOK-WAPA TAWA MA MAJI

9 God riita kiiriisiiposii tawa ma yenya yesokwa yichinak,
yecha sa kwoya hiki ta.
10 Wowak, God riita boboy saga nokwapa nokwapa tawa
man otii dagiir poyenak, yecha sa kwoya hiki ba ta. Komas
boboy saga nokwapa nokwapa tawa ma riipa woheja she
sokwachi reekasii tawaga eecha siikiita.
11 Eeta ya siipa sokwa harapa pichanak, woheja reeka
siinak, she sakanak, kwoya hechawa boboy siipa eeta
hamakiita. Sii eechaba siikiita boboy saga nokwapa tawa ma
riipa riiti yon otii tanak, riita hanak, riipa eechaba siikiita.

MAN OTII OTII HECHAWA BOBOY SIITI MAJI

12 Eeta ma por riina otii hechaweyn, riita anabeyichi siitii
taney, riita sa kwoya hiki ta. Riita otii otii hechawa boboyen
magiirechichaney, God riita riina eechaba eechaba tawa
boboyen hakiita. Dii eeta hadabas ya God rii haken wotari,
eeta ma ye God riina rukusii tawey.
13 Otii otii hechawa boboy siita yanak, ma por rii nobo
kepin heechi iken otiiney, opoche eecha hikitanakech: "God
riita ana otii otii hecho." Yaho. Kapasek boboy sii God
riina otii otii hekasakech. God riita man eechaba otii otii
hekasakech.
14 Yaho. Ma noti inyaka tawa wagisik hiki tawa boboy siita
nona yeechi nobo kapasek ye ichi otii hecho.
15 Diita kapasek otiiken hiki tawa boboy ii yikapwaga
yeechi tawak, kapasek boboyen yimowu tanak, sii sokwachi
sii ma otii hato.
16 Eeji yaka kumwoy siiken kwo opoche diita boboy sii
kwona woshepiitanakech.
17 Eyey ha tawa hadabas boboy kepi sii hevenen heechi
ya sakato. Eyey howuk tawa winyimayen otiir Apoko rii
eena diita boboy heechi tawak ya sakato. Eeta Apoko rii
di diireboyekasakech. Rii eecha otiitawak, rii otii ma niyik
heechikasakech.
18 God rii riiti inyaka noboban sumowu tarek, rii maji
siikenek rii nona yesokwachir. Rii eecha otiirek, no sokwa
riita otiir boboyek mapo ichawa ma siir.

NOTA NA HEHAR MEEJINAK NA SUMOWU TA

19 Eeji yaka kumwoy, diina na makabek heechi. Eyey ma
ye sa ameya meeji. Ameya geenyek bakasakech. Ameya
inyaka kwotayekasakech.
20 Ma yechi kwotay tawa inyaka sii God riiti boboy kepin
otiikasakech.
21 Kwo eyey otii keha tawa boboyen kapasek hikichi otii
tawa boboyen na kayek yeechi rabo. Kwota na mayama
God riiti kuruk seechinak, kata maji kepin riita kwoti inyaka
wopuk chicharin na ya ta. Diita maji siita kwona yesokwa
yichikiita.
22 Kwo opoche mayama woshepiitanakech. God riiti maji
kwo opoche biish meejibatanakech. Na meejichiniga otii ta.
23 Eeta ma por rii God riiti majin meejichi sumowunan
siiney, rii ma mayi yepen mey tawaga eecha otiito.
24 Rii riiti misoman hechi ichawey, ameya riiti inyaka
abosuchichu.
25 Wowak, diita lo kepi sii ma yenya kapasek boboyek
pokoga jichaweyn heemachichawak, eeta kepiwey siito.
Ma por riita diita lo siiti mun hehar hiki taney, rii
saka wageteyichi abosuchichawak, rii meejichi hehar

sumowuney, God riipa eeta ma riiti yon kiyatayichinyak,
riipa kepi siikiita.
26 Ma kaw rii eecha hiki tawey, “Ada ma kepi. Ada God riiti
hin yesokwato.” Diita na meeji: Riita riiti tarekwoyen hehar
otiinan siiney, rii God riiti hin sobo yesokwatawak, rii eeta
mayama woshepiito.
27 Apoko God rii eecha hikitu diita yo eeta kepi wey,
eeji hin yesokwato: Apoko, nokwapa biish tawa yikapwan
heharetawak, mibiya mimaye nomo yataweyn hehareto.
Akar boboy diitata: Nota na otii tanak, diita nosapek tawa
boboy sii nona otii kwopa siikasakech. Diita yo God riiti hin
yesokwato.

2

NOTA NA EYEY CHEGIIBAK TAWA MAN INYAKAPWA HIKI TA

1 Eeji yaka kumwoy na meeji. Kwo Harapa hadabas Jisas
Kraist riitaka tawey, riina hiki siitiichiniga chishi tawak,
kwo opoche mak ruwu tawa siivatabin hechi inyaka upurusi
hikitanakech.
2 Kapo ma por rii siivatabi kepin ruwuchi iyarewey tapa
ma golek ruwuchi iyarewey, kiiriisiiposii tawa ma eechaba
siivatabi kapaseken ruwuchi iyarebato.
3-4 Kwo siivatabi kepin ruwu tawa man kepi hikichi eecha
wonyey, “Diita tiikiir kepik na ya yi,” kwo kiiriisiiposii
tawa man kapasek hikichi eecha wonyey, “Miita na siiti ta,
miita yiken otiiney, na nosapek he yi,” kwo eeta kapasek
otiito. Kwota eeta yikadey boboy eecha otiiney, ii kwoti yaka
kumwoy yechi inyakan kwo saboyeto. Kwo kapasek hikichi
anasato.
5 Eeji yaka kumwoy na meeji. God riita diita nosapek
kiiriisiiposii tawa man hisiirek, ye harapa hiki siitiichi God
riiti kigdomek i siiken hikitu. God riita riiti hadabas eemen
God riina rukusii tawa ma yenya haken wohowur.
6 Wowak, kwokiiriisiiposii ma yechi hin veenyitu. Nama
kwona kikir chishi neekichi anasak ye ichu? Ya manika tawa
ma yecha eecha otiito!
7 God riita kwona hi kepin harek, yecha eeta hin kapasek
habato.
8 Diita lo siin noti Harapa aka tabo yima riita eecha wor:
“Miita mayama rukusii tawabaga miitaka bana bana tawa
man na eechaba rukusiiba ta.” Kwo diita lon sumowu taney,
kwo eeta nagwa nagwa nobok ichu.
9 Wowak, kwota ma kawen hehar otiitanak, wonyak,
kawenmagiirechichaney, ii kwo kapaseka otiito. Otii tawak,
eeta lo maji sii eecha wocho: kwolon reekiito.

10 Ma por rii lo podaten reekiiney, rii eyey lon eeta reekii hamato.
11 God rii eecha wor: “Nobok tawa miman anemesherokotanakech.” Rii eecha wobar: “Ma pi sowawotanakech.” Mii akarmiman anamesherokonan sowey, man pi sowakwoney, ii mii eeta lon reekii tawa ma.
12 Ma ye lo majin sumowu tawey, eeta akar ma yenya hehar kiyataye tawak, ye eeta kepi siito. Komas God riita eyey man diita man hogochichawa lo majik anasa takiita. Eena kwota na maji kepi bachi hehar nagwa nagwa otii ta.
13 Komas God riita rukusiinan biish tawa man anasa nediik riipa riina rukusiikasakech. Man inyakapwa hiki rukusii tawa ma riin God riipa ba diigiichikiita.

HIKI SIITIICHICHAWA BOBOY SIITAKA YO OTII TAWA BOBOY SIITAKA PIIR CHEGIIK SA EECHA OTII TA

14 Eeji yaka kumwoy, ma por rii eecha wonyey, “Ada hiki siitiichichu,” riita yo kepin otiinan siiney, riiti hiki siitiichichawa boboy sii eeta kubuchey boboy. Riiti hiki siitiichichawa boboy siipa boy riina yesokwa yichikiita? Yaho.
15 Wowak, mowey yaka kumwoy ye taney, siivatabi dopo tawey, aboboy dopo tawey,
16 kwo eecha yenya wonyey, “Na kepi tanak, ruwu tanak, kepi a ta,” kwo siivatabin aboboyen hanan siiney, ii boy boboy kepin kwo otiito?
17 Hiki siitiichichawa boboy sii tawaga eechaba tawey, yo kepin otiinan siiney, eeta har.

18 Ma por riipa kapo eecha wokiita: “Miita eecha hiki siitiichichu. Ada eeta yo otiito.” Ada eena meejichi awasen wocho: Miita yo kepin otiinan siiney, mii boyega ana mukuchichu miitahiki siitiichichawa boboy. Ada eena kwona mukuchichu: Ada yon eecha otii taweyn eena eeji hiki siitiichichawa boboyen kwona geenyik mukuchichu.
19 Kwo eecha hiki siitiichichu God podareba tawa. Eeta kepi! Wowak, kapasek spirit ye eechaba hechi hikitu God rii tawa. Wowak, ye akii tawak, nubu nubutu.
20 Kwo hikisha tawa ma! Kwo sobo hiki siitiichinyey, kwo yo kepin otiinan siiney, miiti hiki siitiichichawa boboy sii eeta kubuchey boboy. Kwo kapo gegiyato ada kwona diita boboy siiti mun mukuchik?

21 Ebraham noti apoko, riita riiti yikapwan, Aisak, opelen otiiken otiirek, God rii riina nagwa nagwa ichawa ma habar. Iiboy Ebraham rii yo kepin otii tarek, God riita riina nagwa nagwa ma habatar.

22 Kwo hecho riiti hiki siitiichichar boboy siitiika yo si-
itiika chegiik eecha otiitar. Riita yo otii tarek, riiti hiki
siitiichichawa boboy sii hehar sokwatar.
23 Mashi God riita keyir maji eecha wocho: “Ebraham
rii God riina hiki siitiichicharek, rii hiki siitiichichiniga otii
tarek, God riita hechi riina hiki nagwa nagwa ma kepiga
eecha yar. Yarek, God rii riina eecha habar: “Eeji apoma,
Ebraham.”
24 Wowak, kwo hecho: Ma riita yo siikenen otii tawak,
eena God rii eecha habato rii nagwa nagwa ichawa ma. Hiki
siitiichichawa boboy sii saniga saka kiki siikiitawak.
25 Rehep, sii nobo anemesheroko tawa mima sii eechaba
tawa. Siita Josua riita maji heechirek ir ma kawen yeechi
hehar tarek, heechirek i akar nobok ir. Eecha yo otiirek,
God riita hechi siina nagwa nagwa hiki tawa maga eechaba
habar.
26 No hikitu maba spirit biish taney, iipa hakiita. Hiki
siitiichichawa boboy sii eechaba tawa. Yo otiinan biish
taney, iipa eechaba hakiita.

3

NOTA NA NOTI TAREKWOYAN HEHAR HEECHI TA

1 Eeji yaka kumwoy, opoche nokwapa nokwapa ma
kwoti nediik maji pokii ma siik otiitanakech. Kwo hecho
anasak tawa nedii yanak, maji pokii tawa ma nona harapa
anasanak, akar Kristen yen karakada anasabakiita.
2 Nota eyey tepiikeneechi sakato. Ma por rii riiti majik
tepiikeneechi sakanan siiney, rii eeta ma kepi. Wonyak, riipa
riiti maba omun eyey siitii kowuba takiita.
3 Nota hos riiti kujak ain eeka heechi tawak, eeta hos riiti
eyey maba eeta man sumowutu. Ma noti hiki tawa nobon
iiban sumowutu.
4 Kwota na jabiiren hiki ta. Eeta harapa boboy. Harapa
sowa yawak, eeka ye ichu. Ichawak, riita iken hikiwa nobok
iken otiiwey, rii eyi neekichuwak, eeta eemek ichu.
5 Wowak, tarekwoy sii eechaba tawa. Sii eeta ameda maba
omu. Eecha tawak, sii keena harapa maji bato. Kwota hikitu
karakada hi siin kwashik tukuney, siipa harapa okoreenak
eyey me ama uwu hamakiita.
6 Tarekwoy sii eechaba eeta hi tawabaga eecha tawak,
sii eyey maba omu nediik tawak, sii nokwapa nokwapa
kapasek boboyen noti mabak otii ye itu. Sii maban eechaba
otiichichawak, harapa higa eecha uwutawak, noti chishi
tawa nobo harapa kapasek siito. Eeta hi uwu tawa eem mu
heechi yar.

7 Ma ye eeta kiki sowa ye eyey kwashika tawa poye,
aposhabu, apo, omu, hopu eena yeechi yaya yecha otii tawa
aboga otiichuwak, ye iiban sumowubato. Apon, pak tawa
boboyen, somakwotii tawa pak tawa boboyen otiichuwak,
ye iiban sumowubato.
8 Wowak, ma por rii ma yechi tarekwoyen keena dagiir
poyekasakech. Yaho. Eechaba tarekwoy ye sokwa tawey,
man kapasek maji ba ye itu. Sii eeta kapa hava tawa
boboyega eecha tawa.
9 Noti tarekwoy, sii noti Harapa noti God riina woshiachi
notaka eecha bana bana tawa man God riita riitabaga eecha
otiiri, tarekwoy sii yenya kapasek majin bato!
10 God riiti hin yesokwa maji, kapasek maji, sii podat
kujabak sayato. Eeji kumwoy, dii eeta kapasek. Opoche
eecha otiitanakech!
11 Wokebi pochi sii uku kepi sokwa tawey, pu ha tawa uku
sii iibak chegiik sokwakasakech!
12 Yaka kumwoy pek me kapo boy oliv me siiken wakiita?
Yaho. Wain pok sii pek me siiken wakasakech. Somakwotii
tawa uku sii kwoya atawa ukubaga eecha otiikasakech.

HOKWA SOKWA BOBOY KEPI GOD RIITA HATO

13 Kapo ma por kwoti nediik tawey, rii hehar hokwa ma
tawa? Ma por riita eecha taney, rii chishi tana nobo sa kepi
chishi ta. Sa mayama karakada sii tanak, hokwa sokwa nobo
hikichiyo kepin otiinak, diita mukuchichu rii hokwa sokwa
tawa ma.
14 Kwoti inyaka wopuka kwotay maji, kuru maji, egesii
inyaka eecha taney, kwo opoche raganiga kwotay maji,
kuru maji egesii inyaka eecha taney, kwo opoche raganiga
woshepii omutiik maji batanakech.
15 Diita yikadey nagwa nagwa hokwa sokwa boboy sii saka
hevenek heechi saka yarek. Sii eeta diita nosapek tawa
boboy. Sii eeta spirit siiti boboyekasakech. Gaba riiti boboy.
16 Ma ye akar man inyaka kapasek hiki taney, yecha yechi
hin yesokwa taken hiki ye i taney, eeta yikadey ma ye hehar
yikasakech. Ye kapasek boboyeban hikichi otiito.
17 Wowak, hevenen heechi ya sakar hokwa sokwa boboy
sii mapo apama tawak, kwoya hiki tawa boboy. Sii ow
anapikasakech. Sii eeta eshar kepi otii tawa boboy. Si-
ita rukusiichi hehar otii tawa boboy. Sii akar ma majin
hehar meejito. Sii siik watanak, yo kepin otii takiita. Sii
man otiiniga podat inyakabak hikitu. Sii wosheipii Kris-
tenekasakech.
18 Inyaka kepi hikichi otii tawa ma yechi inyaka kepi hiki
tawey, yecha siiken chichawey, sii sokwa nagwa nagwa otii
tawa boboyen eena wato.

4

MA POR RII DIITA NOSAPEK TAWA BOBOYEN KWOYA HECHAWEY, II EETA GOD RIITI YABU PI MA

1 Kapo diita kwo owana pichawey, ow majibatawey, mu siitak yar? Kwoti inyaka kwotay tawa boboyen yesokwa tawa boboy sii kwoti sugu wopuk tawak, sii eeka eechaba sokwato.

2 Kwota boboyen yaken gegiya tawey, kwo eena yakasakech. Eena kwo anadii man pi sowakwoken hikitu. Kwo boboyen kwoya hechawey, kwo yakasakech. Eena kwo ow majin ba tawak, ow ana pichu. Kwo God riina wohekasakech. Eena kwota yaken hiki tawa boboyen yakasakech.

3 Wowak, kwo God riina wohechawey, kwoti inyaka kapasek tawak, kwo kwoti mabak yak otii tawa boboyen iiban, eena yakasakech.

4 Kwo ma miman sayi heechi tawak ichawaga eecha tawa! Ma kwo diita nosapek tawa boboyen rukusii tawey, ii kwo eeta God riina yabu pichu. Eeta ma rii eeta nosapek eecha nareboy sii tawey, rii eeta God riiti yabu pi ma.

5 God riita mashi keyir maji eecha wocho: “Diita spiriten God riita noti sugu wopuk heechi tari, God riita diita spiriten yeechi siitii kowuken gegiyato.” Opoche kwo eecha hikitanakech dii sobo maji.

6 Wowak, God riita riiti yeyada rukusii tawa boboyen nona hari, eeta sii eeta hapaga tawa. Mashi keyir maji eecha wocho: “God riita wohipu tawa ma yenya darema poyetu. Rii eshar tawa ma yenya rukusii tawa boboyen hato.”

7 Wowak, kwota na mayama kwoti dagiir poyechi God riiti kuruk eeka na sii ta. Kwota na Gaba riina darema poyeney, eeta Gaba riita kwona heechi ikiita.

8 Kwota na i God riitaka bana bana sii tanak, riita eechaba ya kwotaka bana bana takiita. Kwota kapasek otii tawama kwoti tapan na uku yeetii ta!

9 Kwo na inyakapwa hikichi keya ta. Kwo hegii anemesheroko tawey, ii na heechi na keya ta. Kwo kwoya hiki tawey, na inyakapwa hiki ta.

10 Kwo na mayama God riiti kuruk dagiir poye ta. Wonyak, riipa kwona yesokwa yichikiita.

NOTA YAKA KUMWOYEN BA DIIMAKASAKECH

11 Eeji yaka kumwoy, kwo opoche anadii man kapasek batanakech. Eeta ma rii riiti yaka kumwoyen kapasek maji ba taney, ba diimaney rii eeta lon kapasek bachi ba diimato. Kwo lon ba diima tawey, kwo lo majin sumowukasakech. Kwo eena ba diimato.

12 God riitaba lon ha tawa ma, ba diima tawa ma. Riitaba
saniga yesokwo tanak, dagiir poyechi pi sowakwo takiita.
Kwo kapo nama kwotaka bana bana tawa man ba diimato?

NA OPOCHE GOD RIINA WOSOWOYETANAKECH

13 Kwota ma kaw eecha bato: “Apa, iyi nota akar harapa
akamak inyak, nota sukwiya pochi siinak, ya yon otii tanak,
harapa mani yan ya takiita.”
14 Ana na meeji: Kwo saka hechawak kapo boy mey boboy
kwotak iyik yakiita? Kwo hirikaga eecha tawa. Sokwa
ameda punyechi eeta ha yeyuwa.
15 Kwota diita maji na ba, “God riita gegiyaney, nota tanak,
diita yon otii tanak, akar yo otii takiita.”
16 Wowak, kwota keena wohipuchi uwabatawak, kwoti
hin mayama yesokwato. Ii eeta kapasek.
17 Kwo na hehar hiki ta. Eeta ma rii nobo kepin hiki tawey,
rii eena kepi otiinan siiney, rii eeta kapasek boboyeka eecha
siikiita.

5

HARAPA BOBOY SAGAKA TAWA MA MAJI

1 Ada boboy nokwapa tawa ma kwona wocho. Kwota na
hiki ta! Nomoya tawa kapasek boboy kwotak yaken otii
tawey, eena kwo na harapa keya ta.
2 Kwoti eyey boboy saga ye eeta bonyesii hamar. Kwi
siivatabi machik a hamar.
3 Kwi gol silva sii eeta bonye siir. Eeta keha tawa boboy
yecha kwona ba diimachinyak, eeta boboy sii kwota maba
omu aniga hik uwunaga eecha siikiita. Apa hamak otii
tawa nediik kwo nokwapa nokwapa boboy sagan yaya yopo
yichikiita.
4 Na hehar meeji ta. Yo otii tawa wakasa ma ye kwoti-
nowon otiiri, kwo yechi ya kawen yeechi veenyir. Eeta ya
kwota yeechi veenyiri, sii uwato. Miiti nowo sagan yeechi
yaya yopo yichi tawa wakasa ma yecha uwanak, eeta Harapa
God rii meejito.
5 Kwota diita nosapek tarek, kwo nokwapa nokwapa
boboy kepin yeechichi riigiitar. Kwo atarek, kwo kokuka
tar. Tarek, ii kwo mayama sayar tarek, kwona aken pi
sowakwokiita.
6 Kwota nagwa nagwa tar ma kepin anaseechi pi sowakwo
har. Kwo eecha otii tawey, ye kwona awasen ow ana pichi
darema poyekasakech.

KWO NA HAPAGA SIICHI SIITII GOD RIINA WOSHIA TA

7 Eeji yaka kumwoy, kwona eshar Jisas riina siitii kowu
ta. Kwona he: Nowo ma rii nosapek tawa boboy saga kepin
waken kowutu. Rii wayin kowutu vanak saga omu waken.
8 Eena na kowu ta. Harapa Ma riita yak tawa nedii bana
bana tawa. Eena na kwoti inyaka wopu anabeyichi riina
kowu ta!
9 Yaka kumwoy kwo opoche kwoti yaka kumwoy yenya
kapasek majin batanakech. Otiinan siiney, God riipa kwona
saka anaseechikiitawak. Eeta Jas riita nuburejak siitiichi
yaken hikitu!
10 Yaka kumwoy, kwo tana hiki ta piirapet yecha mashi
Harapa Ma riiti hin kwodii wo mukuchirin. Yecha hapaga
siichi kapa meejichi nomoyaniga eshar eshar otii tawa abon
eena na hechi eechaba otii ta.
11 Na meeji yecha eshar eshar ana beyichi siitii otii tarek,
eena nota yenya eecha habato ye eeta kwoya hiki tar ma.
Kwo Jop riita otiir abon meejir. Kwo meejibar Harapa Ma
rii riina boboy kepin otiichiri, rii nomoyaniga eshar eshar
otiichi tar. Ayo. Nota hikitu eeta Harapa Ma rii nona
rukusiichiniga hehareto.

NO OPOCHE SABO HOWUTANAKECH

12 Yaka kumwoy, kwo mapo opoche hevenen habachi nos-
apen habachi akar boboyen habachi sabo howutanakech.
Kwota “ayo” wonyey, eeta sowa. Kwota “biish” wonyey, sii
eetaba. Eecha otiiney, God riipa saka kwona anasakiitawak.

NAGWA NAGWA ICHAWA MA RII GOD RIINA MAJI BA TAWEY, RII HAPAKA TAWA

13 Ma por rii kwoti nediik tawey, rii kapo nomoya tawa
boboyeka eecha tawey, ii rii sapa God riina wohe. Ma por
rii kapo kwoya hikitu? Rii sapa God riiti hin yesokwa tawa
hokwan chi cha.
14 Kwoti nediik ma por rii kapo haken otiito? Rii sapa yopo
yichawak siitii kowu tawa man wonyak, ye riina God riina
maji wohenyak, Harapa riiti hik riiti maban kwarek eecha
gwotiikiita.
15 Yecha God riina hiki siitiichi wohenyak, riipa riina otii
kepi siichi yesokwa yichikiita. Riita otiitar kapasek yon God
riita kwoyava yeechikiita.
16 Eena kwo na kwota otiir kapasek boboyen yaka kum-
woyen geenyik kwodii wo mukuchi cha. Wonyak, kwotana
awasen awasen na God riina maji bachicha. Wonyak, kwopa
eeka kepi siikiita. Nagwa nagwa otii tawa ma rii God riina
wohenyak, God riita meejichi man hehar kiyatayechichu.

17 Ilaija rii nota tawabaga tar ma. Wayi vanan siik eena
riita God riina hehar wohe siitiichir. Sukwiya piiriichar
niiwiika 6 eecha siirek, wayi vakasakech.
18 Siirek, rii kawka woherek, neer sii wayi heechirek, ya
sakarek, boboy saga eeta kawka sokwa henyir.

MAN HEHAR TAWA MAJI

19 Eeji yaka kumwoy, na meeji. Ma por rii nagwa nagwa
nobon heechi inyey, akar ma rii riina yeechi nobo kepin
kawka mukuchinyak,
20 na hiki ta, rii eeta boboy kepi otiir. Ma por rii kapasek
boboy otii tawa ma poren kiyatayechinak, rii kapasek boboy
magiirechinyey, rii eeta kapasek otii tawa ma riiti meseken
yesokwa yichitu. Rii ha eem sakapa ikiitawak. Wonyey, eeta
yikadey nobo God riipa nokwapa nokwapa kapasek boboyen
kwoyava yeechikiita.

1 PITA
Pita Riita Mapo Keyir Jey Maji

1 Ada eeta Pita. Ada Jisas Kraist riiti aposel por. Ada diita
jeyn God riiti ma mima kwona heechi tawak, ichu. Kwo
Pontas nosapek tawey, Galesia nosapek tawey, Kapadosia
nosapek tawey, Esia nosapek tawey, Bitinia nosapek tawey,
ada kwona hato.
2 Kwon mashi God riita hisiir ma. Kwo God riiti yon
otii taken, riiti Spiritek apoma heken, Jisas Kraist riina
sumowutaken, riiti pik yeetiinak, kwoya heken, eena God
riita kwona hisiir. God rukusii tawa boboy inyaka kwoya
hiki tawa boboyeka kwota na eeka eecha sii.

BOBOY KEPI SII NONA HEVENEK KOWUTU

3 Nota na noti Harapa Ma Jisas Kraist riiti Apoko, God, riina
na woshia ta. Rii nona rukusii tarek, riita Jisas Kraist riina
tiiriimok yeechi yesokwarek, nona otii kepi sowa. Wowak,
apa nota eena howutu.
4 Hadabas boboyen God riita otiichi apa rii riiti ma mima
yechi boboyen siitii kowuchichu. Hevenek siitii kowuchichu.
Eecha siitii tawey, sii kwopa siikasakech, hamakasakech.
Eecha taweyn nota eena kowutu.
5 Kwota hama nediin yesokwa yichi tawa boboyen kwo
kowu tawey, kwo Jisas riina hiki siitiichichawey, God riiti
hapaga boboy sii kwona hehar otii tawak, kwo eena kapasek
siikasakech. Eecha tawey, diita hevenek tawa hadabas
boboyen komas geenyek sokwanak, sii eeta kwoti.
6 Kwoti tawey, eena na kwoya hiki ta. Wowak, apa kwo
kwona otii hechawa nokwapa kapasek boboy ya tawey, apa
kwo kapo inyaka nomoyato.
7 Diita otii hechawa boboy sii ya tawey, kwoti hiki siiti-
ichichawa boboyen otii heken eena yato. Kapo kwoti hiki
siitiichichawa boboy sii eeta siiken, kapo woshepiito? Gol na
hiki ta. Gol iipa keena biish woy biish siikiita. Diita gol eena
hik suwu otii hecho. Kwoti hiki siitiichichawa boboy sii eeta
gol siina dagiir poyetu. Wowak, kwoti hiki siitiichichawa
boboy siina sa otii heba ta. Siita eechaba eechaba taken eena
siina otii otii hecho. Wowak, eyey ma ye Jisas Kraist riina
henyak, kwoti hin yesokwo tanak, wonyak, kwo hi kepin
hadabas boboy kepin yakiita.
8-9 Kwo riina kwoti miyik saka herek, wowak, kwo riina
rukusiito. Apa kwo riina kwoti miyik saka hechawak, kwo
riina hiki siitiichichu. Riina hiki siitiichichawak, eena kwoti

mesek yesokwa yichi tawak, kwo eena hewak, kwo eeta kwoya woy hikitu. Maji saka kiki sii tawak eena kwoya hiki tawa boboyen saka kwodii wochawak.

10 Mashi piirapet yecha geenyek kwodii wor God rukusii tawa boboyen kwona ha takiita. Diita yesokwa yichi tawa boboyen yecha hehar yesha ye itar.

11 Kraist riiti Spirit yechi wok tarek, rii yenya mukuchir akar nedii komas yanak Kraist riita kapa meejinak nomoya tawa boboyen kiya tanak, komas hadabas boboy riitak yakiita. Piirapet yecha eeta boboy otiina nediin heken yesha tarek, nobon heken yeshaba tar.

12 Yecha maji siikenen sawo tarek, kwo meejitar. God riita piirapet yenya mukuchiri yechi yon yenya kiyatayekasakech. Yaho. Yecha otii tar yo kwona kiyatayetar. Hadabas majin sawo ye i tawa ma ye Holi Spirit riiti hapaga boboyek kwona diita omutiik majin sawotar. Diita Spirit heven heechi ya sakar. Diita omutiik majin ejel ye eena hehar meejiken gegiyato.

GOD RII NONA UWUTAWEY, NOTA HOLI TAKEN EENA UWATO

13 Kwota kwoti marenoku yo otiiken na sayar ta. Na hehar ow yicha. Jisas Kraist riina geenyik kwodii wo mukuchinyak, kwona hadabas boboy kepin hakiita. Eena na diita hadabas yeyada ha tawa boboyen kowu ta.

14 Yikapwa yecha majin sumowu tawaga, eecha na God riina sumowu ta. Kwo shebo shebo tarek sumowu tar nobobaga siin opoche eecha sumowutanakech.

15 Yaho. Kwo na ma kepi wey sii. God rii kepi wey tawak, rii kwona uwatar. Riita kepi wey tawaga kwo na eechaba kwota eyey otiitawa yo sa eechaba sii ta.

16 Mashi keykir maji eecha wocho: “Ada eeta kepi wey tawa, eena kwo na eechaba kepi wey ta.”

GOD RIITA HARAPA YA MAYAKAK NONA AWASEN TOKOCHIR

17 Kwo God riina woshia maji ba tawak, kwo riina Apoko habato. Eeta Apoko rii eyeyma yenya anasa takiita. Ma yenya saniga saniga anasakakiita. Ma yecha otii tar abo woyek, riita yenya awasen anaseechi hatakiita. Eena kwota diita nosapek tawak, kwo na chishi tanak, God riina na akii ta.

18 Mashi kwo kwoti wayega otii tar abon sumowu tar. Biish woy biish sumowu tar. Sumowu tarek, worek, apa kwo hecho eeta hadabas boboy God riita kwona toko heemachir. Diita hadabas boboy kwopasiikasakech. Sii gol silva tawaga eechaba takasakech.

19 Yaho. Kraist riiti hadabas pi sii eeta kwona tokochir.
Kraist riita eecha otiirek, rii eeta sipsip yi sokwa tawaga
eecha tawak, kehakasakech, kapasekasakech.
20 God rii diita nosapen saka otii tarek, rii Jisas riina hisiir.
Hisiiri, apa diita kwona geenyek kwodii wochir.
21 Riiti nobok kwo God riina eeka hiki siitiichichu.
Kraist riita harek, God riita riina yeechi awasen yesokwar.
Yesokwachi hadabas boboyen riina har. Apa kwo hiki
siitiichichawey, kwo Jisas riina kowu tawey, eeta God riina
hikitu.

NOTA NA NOTI YAKA KUMWOY YENYA RUKUSII TA

22 Kwo omutiik maji siikenen sumowu tarek, kwo inyaka
wopun kepi her. Tawak, kwo Jisas riina hiki siitiichichawa
yaka kumwoy yenya rukusii tawey, kwoti inyaka wopu na
yenya hehareba ta.
23 God riiti eechaba eechaba yesokwa yichi tawa majik
kwon eeka kawka yimowur. Yimowurek, kwo eeta eech-
aba eechaba tawa Apoko riiti yikapwaga eecha tawa. Rii
hakasakech.
24 Mashi, keyir maji eecha wocho:
"Eyey ma mima ye eeta woyihejaga eecha tawa.
Yechi kwoya hechawa boboy sii eeta woyiheja
shii tawaga eecha tawa.
Woyiheja reekasii tawak, siiti shii sakato.
25 Wowey, God riiti maji sii eeta eechaba eechaba
tak tawa maji."

Diita maji sii hadabas maji siiti majin kwona sawoto.

2

EECHABA EECHABA TAWA PAPA

1 Wowak, eyey kapasek boboyen na kayek heechinak sa
i. Opoche woshepii majin batanakech. Opoche maji pochin
batanak, anadii majin pochin hikitanakech. Opoche boboy
nokwapa nokwapa tawa man kwotayetanakech. Eyey maji
anadii ma yechi hin dagiir poy tawey ii na heech!
2 Kwota na yikapwa baregiiga eecha tanak, spiriteka eecha
tawa mukun ataken na gegiya ta. Eena atanak, kwo sokwa
takiita.
3 Wowak, kwo God riita rukusii tawa boboyen eena aher.
4 Kwota na Harapa riitabak ya. Rii eeta eechaba eechaba
tawa papa. Wowak, ma mima ye eecha hikitu dii eeta
kapasek boboy. Wowak, God riita riina hisiirek, rii hadabas
wey sowa.
5 Kwo eechaba eechaba tawa papaga eechaba tawa.
Tawak, God riita kwona otiiniga Spirit riiti akan otiichichu.

Eecha otii tanak, kwo opelen otii tawa ma kepi wey siikiita.
Siinak, God riita yaken otii tawa opelen kwo God riina
hakiita, boboy kepin Jisas Kraist riitaka God riina hakiita.
6 Mashi keyir maji eecha wocho:
“Ada hadabas wey tawa papa hisiir.
Hisiiri, eeta papa rii eeta aka nedii
kwatii siir.
Hisiiri, ada Saion eemek seechir.
Eena eeta ma rii riina hiki siitiichichhaney,
riipa hiibiyaka siikasakech.”

7 Kwota Kraist riina hiki siitiichichaney, eeta kepi wey.
Kwota riina hiki siitiichinyan biish tawa ma kwoti maji
diitata:
“Diita papa riina yo otii tar wakasa ma yecha
yeechi kubuchey boboyega eecha rabori,
Rii sokwari papa kepi siirek,
aka nedii kwatiin heechir.”

8 Akar mashi keyir maji sii eecha wocho:
“Diita papa rii otiichichanak,
ma ye eeta dagwiyabi sakakiita.
Diita papa rii otiichichanak,
ma ye sakakiita.”

Yecha God riiti majin wosowoy tarek, eena ye saka sowak-
wor. Mashi God rii eecha wor yepa eecha otiikiita.

NOTA GOD RIITI MA MIMA TAWA

9 Wowak, God riita kwona hisiiri kwo eeta riiti ma mima
siiken Kwo aka tabo yima riiti opelen otiichichawa ma. Kwo
eeta riiti ma mima siiken tawey, kwo riiti kepi wey ma tawa.
Kwo niyikiyik tarek, God riita kwona uwa yayarek, kwo riiti
haba yamak eeka yar. Riiti hadabas otiitawa boboy kepin
kwota sawo ye i taken eena riita kwona hisiichi uwa yayar.
10 Mashi kwota God riiti ma mima takasakech. Apa kwo
riiti ma mima tawa. Mashi kwo God riiti rukusii tawa
boboyen kwo hekasakech. Apa riiti rukusii tawa boboyen
kwo hecho.

NOTA NA GOD RIITI YA OTII WAKASA MAGA EECHA TA

11 Eeji yaka kumwoy, ada kwona diita nosapek tawak,
somoyetawa maga eecha bato. Kwota na mayama maban
kwoya hechawa boboyen na magiirechicha. Diita boboy sii
eeta kwoti mayin inyaka wopu eechaba eechaba ow ana
pichu.
12 Kwo biish shebo shebo tawa maka eecha chishi tawey,
kwo na hehar nobo kepiban sumowu tanak kepiba otii ta.

Eecha otii tanak, yecha kwona majin ba diima taney, komas
Kraist riita yak tawa nediik yepa kwota otii tawa tobon
hechiniga God riiti hin yesokwaba takiita.
13 Harapa Ma riiti hin yesokwa taken eena nota diita
nosapeka tawa lon na sumowu ta. Eeta Harapa gavman ma
riiti maji na sumowu ta.
14 Akar harapa gavman ma yen hisiirek, yecha kapasek
yon otii tawa man ow ana pichawey, yo kepin otii tawa ma
yechi hin yesokwaken.
15 God riiti inyaka diitata: God riita gegiyato kwo yo kepin
otii tawey, kwo hikisha tawa ma yechi kujan diimiito.
16 Kwota na poko jinyan biish tawa maga na eecha
ta. Wonyak, eecha tanak, kwo kapasek boboyen opoche
veenyichi otiitanakech. Kwo na God riiti yon otii tawa
wakasa maga eecha ta.
17 Eyey ma yechi hin na kepi ba otii ta. Kristen yaka
kumwoyen na awa awa rukusii ta. God riitaban na akii ta.
Harapa gavman ma riiti hin na kepi ba otii ta.

NOTA NA KRAIST RIITA IR NOBON SUMOWU IBA TA

18 Yo otii tawa wakasa ma kwona siitii kowu tawa ma riiti
bana majin na meeji ta. Riiti hin na kepi ba ta. Man rukusii
tawak, siitii kowu tawa ma riina na kepi ba ba ta.
19 Kwo hikiney kwo God riiti inyakak sumowu tawey, kwo
kapa meeji tawa boboyen sobo kiyabaney, God riipa kwona
rukusiichi boboy kepin hakiita.
20 Kwo kapasek yonotiichiniga kapa meeji tawa boboyen
kiyabaney, ya kepi kwon tokokasakech. Wowak, kwota
yo kepin otii tanak, kwo nomoya tawa boboyen eechaba
eechaba kiyataney, God riipa kwona rukusiichi ya hakiita.
21 Diita otii tawa abo God riita kwona uwa yayar. Kraist
riita kwona kapa meejichichari, ii riita kwota i nobon
eena mukuchichari, kwota eena sumowu ibaken eena
mukuchichar.
22 Rii kapasek boboy pochi otiikasakech. Kapasek maji riiti
kujak pochi bakasakech. Ma ye riiti kujak woshepii maji
pochi hekasakech.
23 Yecha riina wohegiitari, rii yenya awasen wohegi-
ikasakech. Kraist rii kapa meeji boboyen kiya tari, rii
way yenya awasen kapa meeji boboyen ow maji yenya
bakasakech. Yaho. Rii eeta boboy yenya eecha hiki tar God
riipa hiki siinak, rii nagwa nagwa anasa tawa ma tawa. Riipa
otiikiita.
24 Kraist riiti maba noti kapasek boboyen kiyaniga mek ye
yoji siitiichir. Rii eecha otiichiri, nota keena kapasek boboy
eyey heechinak, nota nagwa nagwa nobobak iken, eena riita
otiichir. Riiti maban piri, eeta kwona otiiniga kepi siir.

25 Mashi kwo sipsip nobo heechi ichawaga ir. Apa kwona
yeechi yaya tawey, kwoti sugu wopu siitii kowu tar ma riina
kwota sumowuken eena yayato.

3

MA MIMA REEVI SII MAJI

1 Wowak, kwo mima maka tawey, kwoti ma yechi kuruk
na ta. Eecha otii tanak, maji biish tanak, shebo shebo tawa
ma ye sa kwota otii tawa abo eena hechi kwoya hikichi sa
God riiti nobon sumowu ba ta.
2 Ayo. Yepa kwota kepi otii tawa abon, hechiniga yi inyaka
dareboyechi sumowubakiita.
3 Kwo opoche keyapo kwoti mababan chichanakech.
Opoche misomaka masebiyaka iiban keyapo chichanakech.
Gayetiik kepin yeechi yan hadabas tawa siivatabi kepin
yeechi ruwutanakech.
4 Yaho. Kwota kwoti sugu wopu son keyapo chicha! Diita
keyapo chichawa boboy siipa kapasek siikasakech. Sii eeta
inyaka eshar tanak yi hapaka tawa boboy. Ii eeta God riiti
misomak kwoya woy hechawa boboy.
5 Mashi mashi God riina hiki tar mima ye eecha otii tari
ye God riina kowutari, ye eecha otii tarek, ye eeta kwoya
hechar. Yecha yechi ma yechi majin hehar sumowu tar.
6 Sera sii eechaba otii tar. Sii siiti ma riiti majin sumowuchi
sii eecha wochar, “Eeji harapa ma.” Kwota yo hehar otii
tanak, akiinan siiney, kwo eeta siiti neja.
7 Ma kwota mimaka eecha tawey, miman na hehar ta.
Mima yi maba hapaga takasakech. Eena na yechi maban
yechi hin na hehar ta. Kwota na hiki: yecha kwotaka eecha
chegiik God riiti eechaba eechaba takiitawa boboyen chegiik
yato. Kwota eeta yikadey boboy otiiney, kwo God riina
woshia maji ba tanak, boy kadey boboy por kwoti nobon
dasiipiikasakech?

NOTA NA PODATEBAK TA

8 Ada kawka ba hamako. Kwota na podateba inyakak
siinak anadii man hehar ta. Kwoti yaka kumwoyega eecha
na rukusii ta. Kwo awasen na awasen kepi otii tanak,
wohipu tawa boboyen na kayek magiirechi.
9 Ma ye kwona kapasek boboyen otiiney, kwo opoche
kapasek boboyen yenya awasen otiitanakech. Ma ye kwona
wohegiitaney, kwo opoche awasen yenya wohegiitanakech.
Yaho. Ma ye kwona eecha otii taney, kwo na awasen rukusii
tawa boboyen ha ta. God riita kwona uwari, rukusii tawa
boboyen haken rii eena wotar. Eena na otii ta.
10 Mashi keyir maji eecha wocho:

"Ma por rii sokwa kepi siichi kwoya hiki taken gegiyataney,
rii sapa kapasek majin heechinak,
woshepii majin heechi ba.
11 Rii sapa kapasek boboyen magiirechinyak,
kepi boboyeban napa otii ta.
Rii sapa eshar kepi ta nobon yesha hechi
eena sumowu ta.
12 Eeta Harapa rii eecha nagwa nagwa otii tawa
man ri miy eena he siitiichichu.
Rii yechi woshia tawa majin eechaba eechaba
wagatey ye bato.
Wowak, God rii kapasek otii tawa ma yenya
mar hechi ow ana pikiita."

NOTA BOBOY KEPIN OTII TANAK NO KAPA MEEJI TAWA BOBOYEN YAKIITA

13 Kwota nobo kepiban sumowu taken gegiyaney, kapo namey mak kwona otiiniga kapasek siikiito?

14 Wowak, kwo boboy kepin otii tanak, wonyak, akar ma yekwona kapa meeji tawa boboy kiyachinyey, ii eeta kepi. Na kwoya hiki ta. Kwo opoche ma yenya akiitanakech. Opoche inyaka kisokwatanakech.

15 Kwo Kraist riiti hiban na hiki ta. Kwoti inyaka wopuk Kraist riiti hin heechi na kwoya ba hiki ta. Kraist riina na kwoti Harapa Ma na otii ta. Ma kaw ye kwona eecha wohenyey, kwo boyewak Kraist riita yak tawa nedii kowutu? Wonyey, kwota maji na sayarechi heechi ta: kwota yenya awasen maji banaka tawa.

16 Wonyak, kwota yenya baney, na eshar majik ba. Ma yechi hin na hehar ba ta. Kwoti inyaka sa kepi ta. Eecha tawak, ma ye kwoti hin kapasek baney, kwo Kraist riina sumowu tawak, yo kepiban otii tawak, eena ye kwona majin baney, wonyey, komas yecha eeta majin hiibiyaka siikiita.

17 Nota yo kepin otii tawak, God riiti inyaka no kapa meeji tawey, ii eeta kepi. Noyo kapasek boboyen otii tawak, ii ka kapa meeji tawey, ii eeta kapasek.

KRAIST RIITA HARI RII EETA NOTI KAPASEK BOBOYEN BACHI POYER

18 Kraist riita nona hachiri, rii podateba hari eeta noti kapasek boboyen eyey bachi poyer. Ma kepi rii ma kapasek yenya hachir. Kwona God riitak yeechi ye iken eena hachir. Ma ye riina sowakwori, riiti maba harek, riiti spirit wokwarek,

19 rii i poko jichar spirit yenya maji sawor.

20 Diita spirit ye mashi God riiti majin nasowoyer. Noa riita tar nediik eeka nasowoyer. Noa jabiiren otii tarek, God

rii yenya yechi inyaka dareboyeken eena kowutar. Ma kaw jabiir wok tarek, 8 ma mima eeka tarek, yenya ukuk yesokwa yichirek, ye kepi tar.

21 Diita uku sii nona mukuchichu: ukuyeechir boboy. Apa diita uku yeechir boboy siikwona yesokwa yichitu. Sii kwoti maba wiigiishiyin yeetyiikasakech. Yaho. Sii kwona kwoti inyaka wopuk apoma henyak, kwota God riiti misomak dareboyichi riitaka eecha maji bakiita. Jisas Kraist riita hachi awasen saniyeechi sokwarek, diita boboy eena kwona yesokwa yichitu.

22 Worek, rii hevenek i yowuri, God riiti mama yepak yicharek, apa rii eyey ejel akar hevenek tawa harapa boboy yenya rii siitii kowutu.

4

NOTA NA KAPA MEEJI TANAK, KAPASEK BOBOY HEECHI

1 Na hiki ta Kraist riiti maba kapa meeji tari, riita hiki tarega kwo napa eechaba hiki ta. Ma rii riiti mabak kapa meeji tawa boboyen kiya tari, rii riiti kapasek boboy otii tawa boboyen eeta heechir.

2 Wowak, eena kwo apa komas God riiti inyakabak iibak na ta. Kwoti maba yecha otii tawa abon inyaka otii tawa abon opoche eena sumowutanakech.

3 Mashi kwo shebo shebo biish tawa ma yecha otii tawabaga kwo eechaba otii tar. Kwo eecha otii tarek, apa na heechi. Kwo nobo miman anemesherokotarek, kwo wagisichichawa boboyen inyaka hiki tari, ukun eechi beyi tari, harapa aboboyen yi atarek, harapa kapasek boboyen yesokwachi hiki tarek, ukuban atarek, otii tarek, God riiti majin wosowoy tarek, wowak woshepii god riiti hin yesokwa tar.

4 Wowak, apa kwo yechaka eecha i eeta kapasek boboyen saka yesokwatawak. Eecha otii tawak, ye nyegiirabochi somoye tawak, ye eena kwoti hin kapasek wohegito.

5 Wowak, komas ye yechi otii tawa boboyen mayama mukuchinyak, God riipa ha tawa ma, tawa maka, eecha anasakiita.

6 Eena hadabas majin ha tawama yechak heechirek iri yenya sawo tar. Eyey ma yenya anasak tawabaga yenya eechaba yechi mabak ichar nobon anasabatar. Wowak, apa ye spiritek tawa mabaka eecha tawak, ye God riita tawabaga eechaba taken, eena God riiti majin yenya sawo tar.

KRISTEN MA YE GOD RIITA YENYA HAR BOBOYEN HEHAR OTIITO

7 Eyey boboy hamak tawa nedii sii eeta bana bana siito.
Kwo na kwoti maban kwoti kujan na opoy sii siitii kowu ta
na hehar hiki tanak, God riina na woshia majin ba ta.
8 Kwo na awasen awasen rukusiichi hehar ta. Sii eeta
harapa boboy. Rukusii tawa boboy sii nokwapa nokwapa
kapasek boboyen gamu poyetu.
9 Akar man wa eemen na mukuchinyak aboboy na kiyatay.
Opoche otii yuyatanakech.
10 God riita kwona saniga saniga kwota otii boboyen har.
Hari, kwo na saniga saniga yeechi awasen awasen kiyatayi
ta.
11 Wonyak, ma por rii God riiti majin sawoken otiiney, rii
sapa maji siikeneban na hehar sawo ta. Ma por rii anadii
ma yenya kiyatay yon otiiken otiiney, rii sapa God riita
har hapaga boboyek eeta siitiichiniga anadii man kiyatay
ta. Eecha otiinak, eyey boboy siin Jisas Kraist riiti hik
God riiti hin eeka yesokwa takiita. Jisas Kraist rii eechaba
eechaba tawa hapaga boboyeka hisaw hadabas boboyeka
eecha tawa. Eeta siiken.

KRISTEN MA KAPA MEEJI TAWA ABON KRAIST RIITAKA CHEGIIK KIYA MAJI

12 Eeji apoma, kapa meeji otii hechawa boboy sii kwotak
ya tawey, kwona otii heken yatawey, kwo opoche eecha
hikitanakech kapo akar boboyek kwotak yato.
13 Yaho. Eeta boboy sii kwota Kraist riitaka kapa meeji
tawa boboyen kiki kiyar. Eena na kwona kwoya hiki
ta. Wonyak, Kraist riiti hisaw hadabas tawa boboy kepi
sii geenyek ya sokwanak, kwota inyakak kwoya woy hiki
takiita.
14 Kwota Kraist riiti hin sumowu tawey, anadii ma ye eena
hechi kwoti hin kapasek haba taney, ii na kwoya woy hiki ta.
Eecha otii taney, iipa eecha wocho God riiti hadabas Spirit rii
kwotaka eecha tawa.
15 Ma por kwotaka tawey, mii opoche kapasek boboyen
otiitanakech. Eeta boboy siipa miita awasen kapa meejikiita.
Opoche man pi sowakwotanakech. Hiyi opoche yatanakech.
Opoche kapasek boboyen otiitanakech. Opoche akar ma
inyaka wopu yesokwa hiki kapasek boboy otiitanakech.
16 Kwo Kristen hi kwotaka tawak, kwo kapa meeji tawa
boboyen kiya taney, kwo eena opoche hiibiya yatanakech.
Yaho. Kwo Kraist riiti hika otii tawa yo eecha tawey, na God
riina woshiata.
17 God riita man anasak tawa nedii ya bana siito. Siitawak,
God riiti ma mima yenya mapo anasakiita. Nona mapo
anasanak, God riiti hadabas majin hiki siitiichinyan biish
tawa ma yenya kapo siicha anasakiita? Riipa anasakiita.

18 God riiti mashi keyir maji eecha wocho:
“God rii nagwa nagwa yon otii tawa man
harapa yon otiiniga yesokwa yichaney,
boy yikadey kapasek boboy siipa kapo kapasek
otii tawa ma yechak yakiita?”

19 God riita eecha otiiken hiki tawey, ii ma ye eeta kapa meeji tawa boboyen kiyatney, eeta ma yepa sapa nagwa nagwa nobok ichanak, yechi inyaka wopu sapa eyey boboy otii tawa God riiti tapak heechi ta. Rii nona otiichiri, eeka rii wotar maji sii ya sokwakiita.

5

SIITII KOWU TAWA MA KWO NAPA GOD RIITI SIPSIP YENYA HEHAR SIITII KOWU TA

1 Ada sipsipen siiti kowu tawa ma tawey, ada akar sipsipen siitii kowu tawa ma kwotaka eecha tawey, yenya ada bak. Ada eeji miyik her Kraist riita kapa meeji tawa boboyen kiyar. Komas Kraist riita hadabas boboyen geenyek mukuchinyak, eena ada kaw yabakiita. Ada kwona wohecho:

2 Kwo God riita kwona har sipsipen ha hehar siitii kowu ta. Inyaka na kwoya hikichi siitii kowu ta. God riita eena gegiyato. Opoche kwo yuyaniga otiitanakech. Kwo ya moni yon otiikasakech. Ma kiyatay tawa yoban na gegiyeechi otii ta.

3 Kwo opoche harapa maga eecha siichi God riita miina har sipsip yenya dagiir poyetanakech. Kwo nobo kepin na sipsip yenya mukuchicha.

4 Wowak, eecha otiianak, sipsipen siitii kowu tawa ma riipa yanak, eeta nedii kwopa harapa ya kepin yanak, eechaba eechaba kepiba takiita.

NOTA NAPA MAYAMA NOTI INYAKA WOPUK HIKI TAWA BOBOYEN KAYEK DAGIIR POY

5 Eecha tawey, hadiiyey ma kwo napa siitii kowu tawa ma yechi kuruk eeka ta. Kwo eyey kwoti inyaka wopuk hiki ye i tawa boboyen yaka kumwoy yechi kuruk eeka dagiir poyenak awasen awasen kiyatay ta. God riiti maji eeta eecha wocho: “God riita wohipu tawa ma yenya darema poy tawak, rii eshar tawa ma yenya rukusiito.”

6 Wowak, kwota na kwoti hiki tawa boboyen mayama dagiir poy ta! God riiti tapa kuruk na ta. Tanak, riipa riiti nediik kwona yesokwa yichikiita.

7 Riita kwona hehareto. Eena na kwoti eyey inyakapwa hiki tawa boboyen riiti howu ha. Wonyak, riipa hehar takiita.

8 Na miy mey makachi hehar ow poy sii ta. Kwona yabu
pichawa ma, Gaba, rii chishi ye i tawak, harapa soyi asa teeji
chishitawaga eecha otiito. Ma kawen cheken eena otiito.
9 Kwo na hehar hiki siitiichichanak, napa kayek darema
poy. Kwota hikitu kwoti yaka kumwoy akar nosap i yaya ta
ye i tawey, ye kapa meeji tawa boboyen kwota kiya tawabaga
eechaba kiyato.
10 God riita kwona uwa tawey, kwota Kraist riitaka tawa
hadabas boboyen yabaken eena uwato. Kwo kapa meeji
tawa boboyen ameda nedii kada kiyanak, eeta rukusii tawa
God riipa kwona hehar otiichikiita. Otiichinyak, hapaga
boboyen hanak, kwota eeka hapaga sayarechi siichi siitii
takiita.
11 Eyey hapaga tawa boboyen sii eeta eyey riitaka eecha
tawa. Ii eeta siiken eechaba eechaba.

AMEDA HEECHI I MAJI

12 Silvenes riiti tapak diita maji tabon keyir. Rii eeta
Kristen ma mima yechi yaka kumwoy siiken. Ada kwona
kiyapochichaken gegiyato. Dii eeta God riiti rukusii tawa
boboy kepin ada eena geenyik bato. Na eeka anabeyichi ta.
13 Lotu ya tawa ma Bebilon akamak God riita hisiichi
heechiri, ye kwona woshiato. Eeji yikapwa Mak rii kwona
woshiabato.
14 Kwota eyey yaka kumwoy na awasen awasen rukusii
tanak, na woshiata. Kwota Kraist riitaka tanak, kwoti inyaka
sa kepi ta.

2 PITA
Pita Riita Komas Keyir Jey Maji

1 Ada Saimon Pita, Jisas Kraist riiti yo otii tawa ma riiti
aposel. Noti God riita riiti nagwa nagwa otii tawa nobok oti-
ichirek, ma yenya harek, nota Jisas riina hiki siitiichichawak,
hadabas kepi tawaga, kwo eechaba hiki siitiichichu. Kraist
rii nona yesokwa yichir. Eena nota kwona woshiato.
2 Apa kwo God riina Harapa Jisas riina hehar hecho.
Hechi tawak, God riiti rukusii tawa boboy inyaka eshar tawa
boboyen na takiikiisiiba ta.

GOD RIITA HISIIRI NOTA EETA RIITI

3 Kraist rii nona uwari, apa riiti hadabas tawa boboy sii, ri
boboy kepi sii notaka eecha tawa. Apa no riina he hechawak,
riiti hapagak eyey boboyen ha tawak, no kiki sowak, God
riita tawa inyaka wopu woyek nota eecha tak.
4 God rii eecha otii tarek, rii wotar harapa maji kepin nona
har. Nota diita wotar majin yaney, no keena diita nosapek
wagisika tawa ma pi ha tawa boboyen nopa heechikiita. No
heechinak, no God riiti howuk tawa boboy kepin riitaka
eecha yakiita.
5 Eena kwo hiki siitiichichawey, otii kepi boboy siin na
hehar iipiira chegiik heechi. Boboy kepin otii tawa boboy
siitaka hokwa sokwa tawa noboka na iipiira chegiibak
heechi.
6 Hokwa sokwa tawa nobo siitaka na iipiira chegiibak
heechi ta. Eechaba eechaba yo otii tawa boboy siitaka God
riita inyaka wopu tawa boboy siitaka iipiira eecha chegiik
heechi ta.
7 God riita inyaka wopu tawa boboy siitaka yaka kum-
woyega hehar tawa boboy siitaka iipiira chegiik na heechi.
Yaka kumwoyega hehar tawa boboy siitaka iukusii tawa
boboy siitaka na iipiira chegiik heechi ta.
8 Kwo diita boboyen yanak, eeta boboy ye harapa kwotaka
eecha taney, kwo Harapa Jisas Kraist riina hechawey, kwo
yo kepin otiinak, wonyak, nokwapa nokwapa boboy kepi
sokwakiita.
9 Wowak, eeta ma rii diita wowa boboy biish taney, riiti
miy dumu tawak, rii mey maka hekasakech. Riita abosuchir
riiti kapasek boboyen ukuk yeetii poyeri.
10 Yaka kumwoy, God riita kwona uwachi hisiir. Hisiirek,
eena kwo na anabeyichi siitii yo otii ta. Kwona uwachi hisiir
boboy eena na kiikiirena neeki ta. Eecha otii taney, kwopa
saka saka sowakwokiitawak.

11 Eecha otii taney, iipa nobo tagwachinyak, kwo eechaba
eechaba tak tawa kigdom iyarenak, kwopa nokwapa nok-
wapa boboy kepin yakiita. Diita kigdom eeta noti Harapa
noti Jisas Kraist riiti kigdom.
12 Eena ada diita majin kwona eechaba eechaba bato. Kwo
diina mashi hehar yeechi meejiri, omutiik tawa maji kwo
makebek heechiri, sa sii, apa ada kawka bato.
13 Ada eecha hikitu diita boboy sii eeta kepi. Kwoti inyakan
ada yesokwato. Ada diita mabaka diita nosapek eecha
tawak, eena diita boboyen ada otiito.
14 Ada hecho ameda nedii siinak, ada eeji hak tawa maban
heechikiita. Eeta majin Harapa Jisas Kraist riita ana geenyek
kwodii wor.
15 Wowak, eena ada diita majin kwona keyichikiita. Eecha
otii tawey, komas ada hanak, diita maji siin heechikasakech.
Kwo komas hiki takiita.

NOTA KRAIST RIITI HADABAS BOBOYEN HER

16 Nota kwona Harapa Jisas Kraist riita diita nosapek
harapa riita yak tawa majin kwon sawo tari, no saka sobo
noma sawo tarek. Yaho. Noti miyik nota riiti harapa
boboyen her!
17 Eepi God riita riina hadabas boboyen kwowuk harek,
riiti hin yesokwarek, no iibak tarek, Hisaw Hadabas Boboy
tarek, uwar aya eecha wor: “Dii eeta eeji ada rukusii tawa
yikapwa. Ada riina hechawey, ada kwoya hikitu!”
18 Nota kepi kwowuk tarek, eeta hevenen heechi ya sakar
aya no meejir.
19 No meejiri, nota piirapet sawo tar majin eechaba hik-
itu ii eeta maji siiken. Eeta kepi kwo diita majin hehar
wageteyitu. Ii eeta niyiki yichawa eemek okor tawa habaga
eecha tawa. Eecha okor okor uhadii tawaga, mapo sokwa
tawa winyumay sokwa tawaga kwoti sugu wopuk eecha
sokwakiita.
20 Wowak, kwota diina na mapo makabek heechi ta:
Ma por riitaba keena saniga God riiti majin sawo geenyek
kwodii wokasakech. Yaho.
21 Ma por rii saniga ma riiti inyakak God riiti majin
keyikasakech. Yaho. God riita otiichirek, Holi Spirit rii ma
yenya kiyapor. Kiyaporek, ye God riiti majin sawo tar.

2

WOSHEPII PIIRAPET YECHA KAPASEK BOBOY OTII TAWA ABO

1 Mashi woshepii tawa piirapet ye Isrel ma yechaka eecha
sokwar. Eecha sokwarega yecha kwotaka eechaba sok-
wakiita. Ya sokwanak, ye veenyiniga woshepii tawa majin

sawokiita. Wonyak, man kapasek otiikiita. Eecha otiinak, yecha yesokwa yicha tawa Harapa Ma riina wosowoyekiita. Wonyak, eecha otiinak yepa harapa kapasek boboyen mayama yakiita.

2 Wowak, nokwapa ma ye yechi kapasek nobon sumowu takiita. Eecha kapasek otii tanak, ma ye eena hechi omutiik tak nobo siikenen wosoboye takiita.

3 Diita eyey ma ye boboyen kwoya hechawa ma. Dii woshepii tawa ma ye woshepii majin bachi kwoti yan hiyik yatakiita. Wowak, mashi nedii God riita yenya anasakecn sayarechi kowutu. Yenya kapasek otiik tawa boboy sii eechaba kowutu. Sii wakasakech!

4 Mashi ejel kaw ye kapasek boboyen otiiri, God riita yenya egesii heechikasakech. Yaho. Riihi uwu tawa eemek rabochi ain pokok jichi niyiki yichar supuk heechirek, eeka i siir. Eeka siirek, apa yecha anasak tawa nedii kowutu.

5 Mashi tar ma mima ye eechaba God riina magiichiri, God riita yenya egesii heechikasakech. Yaho. Rii ukun otiichirek, uku ya eyey kapasek otii tar ma gamupoyer. God rii nagwa nagwa majin sawo tar ma, Noa, riitaka 7 anadii ma mima yechaka yeechi jabiirek yesokwar.

6 God riita Sodom, Gomora akaman pi hamachi hik tukuchirek, uw hamarek higibak yir. Eecha otiiri, rii kapasek yo notii tawa ma yechak yak tawa boboy siiti nobon yenya mukuchir.

7 Worek, God riita ma kepi por Lot riina awasen yar. Lot kapasek boboy otii tawa ma yenya herek, riiti inyaka kisokwar.

8 Eeta ma kepi rii yechaka yeicharek, rii eyey nedii eeta kapasek boboyeban hechari, meejitari, riiti inyaka harapa nomoya hiki tar.

9 Diita nona mukuchichu God riiti inyakan sumowu tawa ma yenya otii otii hechawak, God riita yenya yesokwa yichitu. Eeta mukuchichu God riita kapasek otii tawa ma yenya yaya neekichi heechi yenya pichiniga heechitu. Komas anasak tawa nedii yechak yakiita.

10 Ma kaw ye yecha yechi maba sii kapasek boboyen otiichi God riiti maji wosowoyeto. Diita woshepii tawa ma ye yamayama tawa ma wohipu tawa ma. Ye howuk tawa boboyen majin kepin bakasakech. Yaho. Ye eena kapasek bato. Diita kada ma yen God riita pi hakiita.

11 Eeta ejel yecha harapa hapaga tawa. Eecha tawey, ye diita woshepii majin pokii tawa ma yenya maji ba diimakasakech. Yaho. Ejel ye Harapa riiti misomak yechi hin wohegikasakech.

12 Diitama ye inyaka wopu hikikasakech. Ye yechi maba-
ban sumowutu. Ye kwashika tawa asan mak sowkawo
tawaga eecha tawa. Yecha henyan biish tawa maji eena
yecha wosoboyeto. Kwashika tawa asa yenya pi sowakwo
tawaga yenya eechaba pi sowakwoba takiita.
13 Yecha kapa meeji tawa boboyen anadii man hari, yecha
keena eechaba yabakiita. Yechi kwoya hiki tawa abo diitata:
Yadii nediik yecha eyey kapasek boboy yecha otiik gegiya
tawey, ye eecha otiito. Otii tawak, ye lotu ya tawa mak
hiibiya yato. Yecha ya kwotaka eecha atawey, kwona
hiibiyan yayatawey, yecha yechi woshepii tawa boboyen
eena kwoya hikitu!
14 Yechi miy nobo anemesheroko tawa mimaban
hechawak, yecha kapasek otiiken otii tawa boboyeban
iiban hikitu. Yecha arobaro tawa ma yenya i otiichichawak,
ye tukuman saka tawa eecha sakato. Yechi inyaka eeta akar
ma yechi boboy kwoya he inyakaban hiki tar. God riipa eeta
yikadey ma yenya kapasek woy otiikiita!
15 Yecha nagwa nagwa nobok ichari i ye heechir.
Heechirek, hey nobokasakech. Ye Belam, Beo riiti yikapwa,
riiti noboga i eecha bar. Barek, Belam, Beo riiti yikapwa,
riiti noboga i eecha siir. Belam riita eecha kapasek otiirek,
rii mani yan yatarek, rii eena kwoya hiki otii tar.
16 Rii eecha otii tarek, donki biish tari rii eeta maga eecha
bar. Barek, Belam riiti hikisha yesha otii tar yon eena barek,
donki rii piirapet riina anachekeniga wosowur.
17 Diita yikadey ma ye uku biish tawa wokebiga eecha
tawa. Ye hejagwoya apo eecha tawa. Sowa mayaka yatawak,
i ye yatawaga eecha otiito. God riita yenya harapa niyiki
yichawa eemen sayarechiri tawa.
18 Ye wohipu tawa maji bato. Ye arobaro tawa ma yechi
inyakan saboyebato. Yechi maban yecha kapasek otiiken
eena sabo hebato. Diita arobaro tawa ma ye shebo shebo
biish tawa maga bana bana tawey, ye eeta nobon kapasek
heechi nagwa nagwa nobo kepik iken otii tawey, ye harapa
yo otiito.
19 Ye eecha wocho: “Nota kwona nagwa nagwa nobo kepin
mukuchichu.” Wowak, diita woshepii tawa maji pokii ma
ye mayama pi sowakwo tawa nobon eena sumowu tawey,
kapasek boboyen yo otii wakasa ma tawa. Wowak, ma por
riin eeta boboy siita dagiir poyeney, riipa eeta siiti yo otii
wakasa ma takiita.
20 Ma kaw ye diita nosapek tawa ha tawa kapasek boboyen
heechi Harapa Jisas Krais, nona yesokwa yicha tawa ma,
riina hiki siitiichichanak, ye eena diita nobon heechiney,
diita nosapek tawa kapasek boboy sii yenya okomak yaney,

yepa eeta kapasek wey siikiita. Mashi kapasek tar. Apa eechaba kapsek wey sawo.

21 Eeta kepi diita yikadey ma ye nagwa nagwa ichawa nobon saka sumowurek. Yecha yenya har maji kepin sumowuteyega, kepi nobok icharin ye heechiri, eeta kapasek wey.

22 Eecha otiiri, maji sii sokwar: “Eeta asa riiriita woyewa boboyen awasen ichi ya ato.” Eechaba, “Uku yeechir poy rii awaseni cher giibiik wa char char tar.”

3

HARAPA MA RIIPA YAKIITA

1 Eeji apoma, dii komas jeyn ada kwona keyichichu. Jey upurus ada kwona ha tawey, kwota inyaka kepi wey hiki taken eena ada diita majin keyichi hato.

2 Ada gegiyato kwota Harapa, yesokwa yichawa tawa ma, riita bar majin aposel yecha sawo tarin na makabek heechi.

3-4 Kwota na mapo diina na hiki ta. Komas nedii yanak, ma kaw yepa kapasek sokwakiita. Sokwaniga, kapasek yaken hiki tawa inyaka iipa eeta yenya siitii kowu takiita. Yepa kwona wokwoya tanak, eecha wokiita: “Rii eecha wotar, ‘Anapa kawka yakiita.’ Wori, apa rii ya tawey, siita ha Noti wayega ye eeta har. Wowey, noti wayega ye hari, eyey boboy sii eechaba mashi nedii apa diita nedii tawa.”

5 Yecha diita majin meejinan mabiya giitar: Mashi God rii worek, neereka tawa winyumay diita nosap riita otiir. Riita eena otiirek, uku ukuyi ichaweyeka diita nosapen eecha otiitar.

6 Worek, God riita worek, uku niy eeka tar nosapek yarek, eeta kapasek wey siir.

7 Worek, apa eeta God riiti maji siitaba tawa. Tawak, diita nosapen riita egesiichi kiikiiriina neeki tawey, komas riita hin heechinak, yanak, eeta nosapen uwu hamakiita. God riita neekichi kapasek otii tawa man anasachi pi hamak tawa nedii yanak, hi uwukiita.

8 Eeji apoma, diina opoche abosuchitanakech. God riita hecho yadii podat eeta 1,000 sukwiya, 1,000 sukwiya sii eeta yakii podat.

9 Ma kaw ye eecha hikitu God riita wotar maji rii eshar eshar otiito. Yaho. Rii eecha eshar eshar otiikasakech. Rii eecha gegiyato ma kaw yecha sii siiken siinakech. Rii eecha hikitu yecha eyey sa yechi kapasek boboyen heechiken, eena God riita yenya kowutu.

KOMAS DIITA NOSAPEK, WINYUMAYEKA HAMAKIITA.

10 Harapa riiti nedii eeta hiy yatawa ma rii yatawaga
eecha yakiita. Eeta nediik winyumay buwa sokwanak,
eyey boboyen hik uwu hama seechikiita. Nosap eechaba
eyey boboyeka eyey otii tawa boboyeka eecha uwu hama
seechikiita.
11 Diita nobok eyey boboy eecha otii hama seechinak, kwo
kapo namey maka eecha chishi takiita? Kwota napa kepi
nobok sumowu tanek, God riita eyey otii tawa abon napa
sumowu ta.
12 Eecha otii tawey, kwo napa God riiti nediin kowu tanak,
kwo yon napa hapaga siichi otii tanak, eeta nedii siipa eeka
ameya yakiita. Eeta nediibak neer, hik uwu hama seechinak,
winyumay hik uwuniga ukuga eecha siikiita.
13 Wowak, God rii wotar majin eecha wor: riipa akar
winyumayeka akar nosapeka eecha otiinak, nagwa nagwa
boboy kepibak apa takiita. No eeta boboyeban kowutu.

NOTA NA HEHAR TANAK HARAPA MA RIITABAN KOWU TA

14 Eeji apoma, kwo diita nediik kowu tawey, God riiti
misomak hehar tanak, yo hapaga siichi otii tanak, na hehar
ta. Kwo God riitaka eecha na podat sugu wopubak ta.
15 Eeta Harapa riita nona eshar tak kowu tawey, kwota na
eena hiki dii eeta kwona yesokwa yichi tawa nobo. Noti yaka
kumwoy, Pol, rii eena diita majin har. God riita riina hehar
hokwa sokwa tawa boboyen harek, rii eena keyir.
16 Ayo, eyey jey ri eeta maji bato. Maji kaw eeta jeyek
tawey, geenyik bakasakech eena heken harapa yo otiito.
Eecha tawak, ma kaw inyaka hehar hiki siitiichi makasakech
ye eena hapaga siichi otii he makasakech. Ye eena riita keyir
majin akar God riiti maji kawen ye eena woshepiichi kwodii
wocho. Eecha otii tawak, yepa siisiiken siikiita.
17 Wowak, eeji apoma, kwo diita boboyen otii he hamar.
Eena na kwota mayama siitii kowu ta. Wonyak, lon nasowoy
tawa ma yepa kwona kapasek otiichi woshepiichinyak,
kwopa anabeyichi siitiikiita. Sakakasakech.
18 Kwota kawka na Harapa Jisas Kraist, nona yesokwa
yicha tawa ma, riiti rukusii tawa boboyek, riiti hokwa sokwa
tawa nobok napa sokwa ta. Eechaba eechaba riiti hadabas
hin na yesokwa ta.

1 JON
Jon Riita Mapo Keyir Jey Maji

MESIIK YATAWA MAJI MU

1 Nota kwona eechaba eechaba tak tawa maji keyichi hato.
Boboy kaw bakabaka nedii tarek na apa eechaba eechaba
tawak, nota meejichi noti miyik hechi, noti tapak neekichi,
no apak hikitu eeta eechaba eechaba tak tawa heechi sokwa
tawa boboy. Ii eeta maji eeta Kraist.
2 Ii noti misomak sokwatar. Sokwa tarek, nota hechar.
Hechi nota eena sawo tar.
3 Kata eechaba eechaba tak tawa boboy eeta Eepi riitaka
tari, nona mukuchiri, eeta boboy no meejichi hechi apak
nota kwona wo sawoto. Boyewak? Kwotaka notaka yaka
kumwoy siikiita. Eeta omutiik nota yaka kumwoy tawey,
Eepi riiti hik, riiti yikapwa, Jisas Kraist riiti hi.
4 Boyewak keyitu? Kwoti inyaka kwoyawoy hiki tawa
boboy sa takiikiisii eena keyitu.

NONA HABA YAMAKA CHISHITU

5 Diita wochirek ir majin rii nona wor. Worek, meejichi
no kwona sawoto: God eeta yama. Niyi tawa boboy riitaka
takasakech.
6 No wonyey, yaka kumwoy otii tawa abo riitaka notaka
tawey, no niyik chishitaney, no wosheipiito. No omutiik tawa
nobo yikasakech.
7 Kraist rii yamak tawaga no waga eechaba chishi tawak,
nowaga riitaka yaka kumwoy sowa. Sowak, Jisas Kraist
riina mek ji siitiichirek, riitii pi sakari, noti kapasek boboyen
bachi poyetu.
8 No wonyey, kapasek boboy tanan siiyega, no mayama
woshepiito. Maji omutiik notaka takasakech.
9 No noti kapasek boboyen kwodii wonyey, rii omutiik
hehar otiichinyak, noti kapasek boboyen rii bachi poyechi
kapasek boboy uku yeetii poyekiita.
10 No wonyey, no kapasek boboy takasakech, no wocho,
Kraist riita woshepiitawa ma. Riiti majin notaka takasakech.

2

KRAIST RII NONA KIYATAYETAWA MA

1 Eeji nareboy, kwota kapasek yon otiinakech eena ada
kwona jeyn keyitu. Ma por rii kapasek yon otiiney, noti
nekibiira tawa ma Eepi riitaka tawa. Eeta Jisas Kraist riita
yo kepi otiichichawa ma siiken.

2 Noti kapasek boboyen tawey, rii nona nekibiirachi otii
kepi siitiichichu. Notaban otiichikasakech. Nosapeka tawa
eyey man rii otiichichu.
3 Nota riiti majin otii taney, nota hikitu no riina hiki
siitiichichu.
4 Ma por rii eecha wonyey, “Ada riina hecho,” rii riiti majin
otiinan yuyaney, rii eeta woshepii tawa ma. Omutiik tawa
boboy riitaka takasakech.
5-6 Kata ma rii riiti majin sumowuwey, rii God riin
heharewey rukusiito. Dii no eecha hikitu no riiti woka tawa.
Ma por rii eecha wowey, “Ada riiti woka tawa,” rii Kraist
riita chishi tarega rii eechaba sa chishita.

MA YAKA KUMWOY HIKITAWEY YE EETA HABA YAMAKA TAWA

7 Eeji nareboy, ada kwona keyi tawa maji akar ma-
jikasakech. Dii mashi maji kwo meeji tar. Kwo mapo Jisas
riina hiki siitiichirek, na apa kwo meeji tar.
8 Wowak, ada eena kwona kawka keyi tawey, ada hikitu
eeta omutiik maji siiken. Riitaka siiken tarega, kwotaka
eechaba siiken tawa. Boyewak? Niyi tawa boboy hato. Haba
siiken sii okoreeto.
9 Kata ma rii eecha wocho, “Ada yamak tawa,” rii riiti yaka
kumwoy yenya yuyaney, rii niyik siito.
10 Ma por rii riiti yaka kumwoy yenya rukusii tawey, rii
yamak tawa. Tawak, boyek riin otiichinya, saka sowak-
wokasakech.
11 Ma rii riiti yaka kumwoy yuyatawey, rii niyik siito. Rii
niyik chishitu. Tawak, rii ichawa eemen rii hekasakech. Eeta
niyi riiti miyin dasepiitar.
12 Nareboy, kwoti kapasek boboyen Kraist riiti hik kwoy-
avayachir. Eena diita majin ada kwona keyichichu.
13 Ada apoko yenya keyitu, kwo hikitu mashi na apa tar
ma riin. Ada hadiiyey man keyichichu, kwo kapasek otii
tawa harapa man kwo dagiir poyer. Karakada yikapwan ada
keyichichu, kwo eeta Eepi God hikitu.
14 Ada apoko yen keyichichu. Kwo hikitu kata ma riin
bakabaka nedii tar. Ada hadiiyey ma tawak, ada kwona
keyichichu. Kwo hapaga tawa. God riiti maji kwoti woka
tawak, kwo kapasek otii tawa harapa ma riin kwo dagiir
poyer.

NO OPOCHE INYAKA WOPU DIITA NOSAPEK TAWA BOBOYEN HATANAKECH

15 Diita nosapen diita nosapek tawa boboyen opoche
kwoya hechanakech. Ma por rii diita nosapen kwoya
hechawey, God riina rukusiichichawa boboyen riitaka
takasakech.

16 Eyey boboy diita nosapek tawey, kwoya hechawa boboy,
miyi hechi kwoya hechawa boboy, wohipii tawa boboy, eeta
boboy Eepi riitikasakech. Dii eeta nosap boboy.
17 Diita nosap boboy ye eeta ichu. Nosap kwoya hechawa
boboy ye eeta ichu. Wowak, kata ma rii God riiti inyakak
hiki tawa boboyen otii tawey, rii eechaba eechaba takiita.

KRAIST RIITI OW ANAPICHAWA MA YAWA

18 Nareboy, dii eeta hamaken otii tawa nedii. Kwota
meejir, Kraist riina pichawa ma rii yato. Apa nokwapa
nokwapa Kraist riina pichawa ma ye yatar. Eena nota
hikiweyitu dii eeta hamaken otii tawa nedii.
19 Yecha notaka tari sokwa heechi iri, ye notikasakech.
Noti teyega owaga notaka tawa. Worek, yecha sokwa ir.
Boyewak? Eyey ma yecha hek yecha notikasakech eena ir.
20 Wowak, Holi Ma rii kwon God riiti inyaka tawa boboy
ha tar. Ha tarek, kwo siiken hikitu.
21 Ada kwona maji keyichichu. Boyewak? Kwo omutiik
maji hekasakech? Yaho. Kwo omutiik majin hecho. Eena
ada kwona keyitu kwo hikitu woshepii tawa maji, omutiik
tawa majik, eepiira sokwakasakech.
22 Woshepii tawa ma kapo nama? Kata woshepii tawa ma
rii eecha wocho, “Jisas rii Kraistakasakech. God riiti keyibo
tawa makasakech.” Diita ma eeta Kraist riina pichawa ma.
Kata ma rii Eepi Yikapwaka piiriina wosowoyeto.
23 Ma por rii Yikapwan wosowoyewey, riita Eepi ri-
ina eechaba wosowoyeto. Ma por rii yikapwan kwodii
wochawey, rii eeta Eepin hikitu.

HOLI SPIRIT NONA MAJI HEHAR SAWOTO

24 Eeta sawo tar majin mapo kwota meeji tarek, apa sa
kwotaka ta. Mashi sawotar maji eeta kwotaka siiney, kwo
Yikapwa, Eepi piiriiti woka tawa.
25 Na hiki ta. Dii rii nona wo tar, no eechaba eechaba
takiita.
26-27 Ada kwona kapasek boboyen sabwi otii tawa ma
yenya ada kwona keyitu. Wowak, ada hikitu, riiti Spirit
kwona harek, kwoti woka tawak, eeta kiki sowa. Ma por
rii kwona maji pokiik saka dopo tawak. Riiti Spirit eyey
boboyen kwona maji pokiitu. Eeta omutiik. Eeta woshep-
iikasakech. Eeta kwona maji pokii tarega, kwo eechaba
riitaka na sii.
28 Apa, nareboy, riiti woka eeka na sii. Eeka an siinak, riita
yanak, nota keena anabeychi siitiikiita. Riita yanak, siitii
tanak nota akk jiki yeke yakasakech.

29 Kraist rii otii kepi siir ma. Kwo riina hikitu. Riina hiki
tawey kwota eechaba hiki ta: eyey ma ye kepi boboy otii
tawey, ii God riita yenya yimowur.

3

APA NO GOD RIITI YIKAPWA TAWA

1 Na hecha. God rii nona siiken rukusii tarek, rii eena nona
riiti yikapwa habato. Haba tawak, no eechaba tawa. Boye-
wak diita nosap ma ye noti inyakan hikikasakech? Ye Kraist
riiti nobon saka hikirek, eena noti nobon hikikasakech.
2 Nawi, apa no God riiti yikapwa tawa. Diita boboy koma
kenyek tawa apa no hekasakech. Wowak, no hikitu Kraist
riita yanak, riita tawaga, nota eechaba takiita. Riita tawey,
nota riina he siitiichikiita.
3 Eyey ma ye riina kwou tawey, ye mayama otii yeetiito.
Riita otii yeetii tawaga, no eechaba otii yeetii takiita.
4 Eyey ma ye kapasek tawa boboy otii tawey, ri kapasek
boboy diitta: riiti lon wosowoyer. Lon nasowoye tawa boboy
sii eeta kapasekeka otii tawa boboy.
5 Kwo hikitu Kraist rii kapasek boboyen bachi poyeken yar.
Kapasekeka tawa boboy, kapasek otii tawa boboy riitaka
takasakech.
6 Ma por rii riiti woka tawey, rii kapasek tawa nobon rii
ikasakech. Kata ma rii kapasek nobon ichawey, rii riina
hekasakech, hikikasakech.
7 Nareboy, opoche ma ye kwona kapasek nobo sabwi
batanakech. Ma rii kepi boboy otii tawey, rii eeta yo kepin
otii tawa ma. Kraist riita yo kepin otii tawa ma tawaga, diita
ma ye eechaba tawa.
8 Ma por rii kapasek tawa nobok ichawey, rii eeta Gaba
riiti. Gaba rii bakabaka nedii na apa kapasek boboyen eena
otii tar. Boyewak God riiti Yikapwa rii yar? Gaba riiti yon
higa eejipak eena yar.
9 Ma riin God riita yimowurek, kapasekeka tawa nobon rii
saka ichawak. Boyewak? God riiti tawak tawa boboy kata
ma riitaka tawa. God riita riina yimowurek, kiki siirek eena
kapasekeka tawa boboy rii saka otii tawak.
10 Kata ma rii yo kepin otiinan siiney, ma rii riiti yaka
kumwoy rukusiinan siiney, rii God riitikasakech. Diita
boboy God riiti yikapwaga hechawa Gaba riiti yikapwaga
hecho.

YAKA KUMWOYEN INYAKA WOPU KEPI HIKITAWA MAJI MU

11 Diita maji kwo mashi na apa meejir: awasen awasen na
rukusii ta.

12 Ken rii otii tarega, kwo opoche eechaba otii tanakech.
Rii Gaba riiti yikapwa tarek, rii riiti kumwoyen sowakwor.
Boyewak riiriiti kumwoy sowakwor? Ken riita otii tar boboy
kapasek sii tarek, riiti kumwoy otii tar boboy eeta kepi sii tar
eena rii sowakwor.
13 Yaka kumwoy, nosap ma ye kwona yuya tawey, ii opoche
harapa hikitanakech.
14 Nota yaka kumwoy yenya rukusii tawey, no hikitu ha
tawa eem no heechi eechaba eechaba tak tawa eemek no
eeka sowa. Ma rukusiinan siiney, rii keena hato.
15 Ma por rii riiti yaka kumwoy yuya taney, rii kapo
riin sowakwokiita. Kwo hkitu eechaba eechaba tak tawa
boboyen sowakwo tawa ma riiti wok takasakech.
16 Kraist riita nona hachir. Hachirek, no hechi rukusii tawa
boboyen eena no hikitu. Worek, notana eechaba otii yaka
kumwoy yenya hachi.
17 Ma por rii diita nosap boboyen riitaka tawey, riiti yaka
kumwoy boboy biish taney, rii hechi rii kayan meyiney, sugu
wopu kayan meejiney, no eecha hikitu God riiti rukusii tawa
boboy riitaka takasakech. Yaho.
18 Nareboy na meeji, nota kujabak rukusii takasakech.
Yaho. Omutiik tawa nobo siikenen na rukusii ta.

INYAKA WOPU HIKISIITIICHICHAWA MA RII GOD RIINA AKIITO

19-20 Rukusii taney, no hikitu no eeta God riiti omutiik tawa
yikapwa. Rukusii taney, kapasek boboy eeta noti sugu wopu
dagiir poy heechiney, God riita nona henyak, no mayama
wochanak, wonyak no anabeyikiita. God riita harapa, noti
mesiik karakada. Eyey boboyen rii hecho.
21 Nawi, noti mesiik nona dagiir poyenen siiney, God riiti
misoman no anabeyitu.
22 Anabeyi tawak, no riina wohechanak, rii ha takiita.
Boyewak no riiti majin mayishichu. Mayishichiniga no yo
otii tawa, rii kwoya hikitu.
23 Dii riiti lo: Jisas Kraist, God riiti Yikapwa riiti hin na hiki
siitiichi awasen awasen na rukusii ta. Rii eecha wor na otii
ta.
24 Eyey ma ye riiti lon mayishichaney, ye riiti wok tawa. Rii
yechi wok tawa. Eeta Spiriten rii nona har. Harek, no eena
hikitu rii noti wok tawa.

4

GOD RIITI SPIRITEKA KAPASEK SPIRITEKA MAJI MU

1 Nawi, eyey spiriten hiki siitiichikasakech. Eyey na otii
otii he. Ye kapo God riiti ye kapo akar hi. Nokwapa nokwapa
woshepii tawa piirapet ma diita nosapen chishi ye i tar.

2 God riiti Spiriten hehar hek tawa nobo diitata: kata spirit
rii wochawey, “Jisas Kraist riita ya omuk siir,” eeta spirit riita
God riitaka sayachi yar.
3 Eyey spirit rii Jisas riiti hin kwodii wonyan siiney,
ye eecha wocho, Kraist riita omuk yakasakech ii God ri-
itikasakech. Dii eeta Kraist riina pichawa spirit. Kwo meejir
ii eeta yato. Apak, diita nosapek ya tawa.
4 Nareboy, kwo God riiti. Kwo Kraist riina pichawa spiriten
kwo dagiir poyer. Kata spirit rii kwoti wok tawey, rii eeta
harapa. Rii diita nosapek tawey, rii eeta karakada.
5 Yecha diita nosapek tawa ma. Tawak, ye ba tanak, ye
diita nosap tawa boboyen bato. Ba tawak diita nosap ma ye
yechin meejito.
6 Nota God riiti. Kata ma ye God riina hiki taney, ye
noti majin meejito. Kana nota hikitu omutiik tawa spirit,
woshepii tawa spirit.

RUKUSIITAWA BOBOY GOD RIITA MU TAWA

7 Nawi, no na awasen awasen rukusii ta. Rukusii tawa
boboy eeta God riitak sayachi yato. Ma por rii rukusii tawey,
God riina yimowur. Yimowurek, rii God riina hecho.
8 Ma por rii rukusiinan siiwey, God riina hekasakech. God
eeta rukusii tawa boboy.
9 Diita nobon God riita riiti rukusii tawa boboyen nona
mukuchir: God riita riiti yikapwa podareban diita nosapek
heechirek yar. Eeta nona mukuchir. Nota keena riitaka siik
eena rii Kraist riina heechirek yar.
10 Nota God riina rukusii tawey, diita nona rukusii tawa
boboyen mukuchikasakech. Rukusii tawa boboy diitata:
God rii nona rukusii tarek, riita riiti yikapwa podareban
diita nosapek heechirek yar. Yarek, riita noti kapasek
boboyen bachi poyer. Noti kapasek boboyen bachi poyeken
eena heechirek yar. Dii eeta rukusii tawa boboy.
11 Nawi, God riita eecha nona rukusii tari, nota awasen
awasen eechaba na rukusii ta.
12 Ma porrii God riina miyik hekasakech. Nota awasen
awasen rukusii taney, God rii eeta notaka yichu. Riiti rukusii
tawa boboy eeta nota kepi sii hamato.
13 Rii riiti Spirit nona harek, kana nota hikitu nota riitaka
yichuwak, riita notaka yichu.
14 Wowak, nota hechari, apa nota tayechi heema pakato.
Eeta Eepi rii riiti Yikapwan diita nosapek heechirek yarek,
diita nosap man yesokwa yichitu.
15 Kata ma rii eecha kwodii wocho Jisas eeta God riiti
Yikapwa, God riita riiti wok tawa. Rii God riiti wok tawa.

16 Wowak, nota hiki siitiichichu God riita nona rukusii
tawa boboyen.
God eeta rukusii tawa boboy. Kata ma rii rukusii tawa
boboyeka tawa, rii God riiti wok tawa. God riita riiti wok
tawa.
17 Wok tawak, rukusii tawa boboy eeta notaka kepi sii
hamato. Hama tawak, anasak tawa nedii yanak, nota keena
ana beyichi siitiikiita. Wowak, no hikitu nota diita nosapeka
tawey, Kraist riita riiti yon notaka otiito. Otii tawak, eena no
rukusiito. Eena no anabeyito.
18 Ma rii rukusii tawey, rii akiikasakech. Rukusii tawa
boboy eeta sokwa harapa siinak, akii tawa boboyen rabokiita. Boyewak ma akiito? Rii kapasek boboy otiichi, rii
kapasek boboyeka tawak, anasak tawa nedii hiki tawak eena
akiito. Ma por rii akiitawey, hehar rukusii hama tawa boboy
riitaka harapa siikasakech.
19 Riita mapo nona rukusii tar. Rukusii tarek, eena nota
rukusiito.
20 Ma por rii eecha woney, “Ada God riina rukusiito,” rii
yaka kumwoy rii hechiniga rukusiinan siiney, rii God riina
saka hewak, yecha boyega God riina rukusiito?
21 Diita maji rii nona har: ma rii God riina rukusii tawey,
rii riiti yaka kumwoy eechaba na rukusii ta.

5

HIKISIITIICHICHAWA MA RII DIITA NOSAPEK TAWA BOBOYEN DAGIIR POYETU

1 Eyey ma ye eecha hiki siitiichichawey, Jisas eeta yaken
tar ma, rii eeta God riiti yikapwa. Ma ye apokwon rukusii
tawey, yecha yikapwan eechaba rukusiito.
2 Nota God riina rukusii tawak, riiti majin nota mayishichu.
3 Dii eeta God riiti rukusii tawa boboy: no eeta riiti
maji maun mayishichu. Mayishichawak, riiti maji mun
nomayakasakech.
4 Eyey man ye God riitaka yimowuchi rii diita nosap tawa
boboyen dagiir poyekiita. Kapo shecha tawa boboyek nota
diita nosap boboyen dagiir poyekiita. Nota Jisas riina hiki
siitiichichawey; nota dagiir poyekiita.
5 Kapo nama diita nosap boboyen dagiir poyekiita? Kata
ma rii hiki siitiichichawey, Jisas rii eeta God riiti yikapwa.
Rii eeta dagiir poyekiita.

GOD RII GEENYEK SAWOTO RIITI YIKAPWA RIITI MAJIN

6 Jisas Kraist rii eeta yar ma. Riita ukuka pika yar. Ukubak
saka yarek. Ukuka pika eepiira rii yar. Eeta uku yeetii tar
nediik Kraist riita God riiti majin yesokwa sawo tarek, Spiriti

riita riitak sakachi mayenya wor. Worek, komas eeta Kraist riita hak otii tar nediik Spirit riita kawka yaniga ma yenya wor. Eeta Spirit rii omutiik boboy siiken. Tawak, rii diita boboyen nona tayechi heema pakato.

7-8 Piiriichar tayechi heema paka tawa boboy tawa: ye Spirit, uku, pi. Tawak, ye saniga saniga maji bakasakech. Yaho. Yecha awasen awasen kiyapoto.

9 Nota ma yecha tayechi heema paka tawa boboy yato. God riita tayechi heema paka tawey, eeta harapa. Ii diitata: ri riiti Yikapwan tayechi heema pakato.

10 Ma rii God riiti Yikapwan hiki siitiichiney, diita tayechi heema paka tawa boboy eeta riiti wok tawa. Rii God riiti majin hiki siitiichinyan siiney, rii eecha wocho, "God eeta woshepii tawa God." Rii God riita riiti Yikapwan tayechi heema paka tawa majin saka hkirek. Eena rii eecha wor, "God rii woshepiito."

11 Wowak, tayechi heema paka tawa boboy diitata: God riita nona eechaba eechaba taktawa boboyen har. Harek, no apa eechaba eechaba tak tawak, no riiti nobok ichu.

12 Ma rii God riiti Yikapwa riiti wok taney, eechaba eechaba takiita. Ma rii God riiti Yikapwa riiti wok tanan siiney, riipa eechaba eechaba takiisakech.

NOPA KEENA HIKISIITIICHIKIITA, NOTI MESIIKEECHABA EECHABA TAKIITA

13 Boyewak ada kwona keyitu? Kwo hikikenkwo eechaba eechaba takiita, eena keyitu. Kwo God riiti Yikapwa riiti hin hiki siitiichichawak, eena ada keyitu.

14 Nota God riina riiti inyakaktawa boboyen wohenyey, no hikiweyitu rii meejikiita. eena nota God riitak bana bana tawak, no anabeyitu.

15 Nota riina wohechawak, rii mejjito. Diita boboy omutiik no yiki tari, no eecha hikitu riina wohechawa boboyen rii nona hato.

16-17 Eyey kapasek otii tawa boboy eeta kapasek boboy. Wowak, kapasek boboy kaw tawey, ma rii eena otiiney, ha tawa nobo rii ikasakech. Ma rii diita kapasek boobyen otiiney, akar ma rii riina henyey, riipa riina God riina sa maji bachi ta. Bachichanak, kapasek otii tawa ma riipa saka hakiitawak. Ada kwona hikichi wocho diita kapasek boboy ma saka keena hakiitawak. Kapasek otii tawa boboy tawey, ma rii otiiney, riipa ha tawa nobok ikiita. Ada kwona wokasakech diita kapasek boboyen kwota na God riina maji ba ta.

18 No hikitu God riiti yikapwa yecha kapasek nobok saka ichawak. God riiti yikapwa riita yenya hehareto. Hehar

tawak, kapasek otii tawa Gaba riita yenya neekichi kapasek
otiikasakech.
19 No hikitu nota God riiti. No hikitu diita nosap ma miman
kapasek Gaba riita neeki yesokwato.
20 No hikitu God riiti Yikapwa rii yar. Yarek, rii nona
hiki boboyen har. Harek, no omutiik God riina hikitu.
Hiki tawak, no omutiik God riiti inyaka wok tawa. Nota ri
Yikapwa, Jisas Kraist, riiti wok tawa. Diita God eeta omutiik.
Diita boboy eeta eechaba eechaba taktawa boboy.
21 Nareboy, woshepiitawa nobon na heech.

2 JON
Jon Riita Komas Keyir Jey Maji

1 Ada Kristen lotuya tawa man apokosaba siitii kowu tawa
ma. Kwota mima God riita hisiiri, diita jey ada keyichiniga
mima yikapwaka eecha hato. Omutiik nobok ada kwona
rukusiito. Wowak, adabakasakech. Eyey ma mima ye
omutiik nobobak tawak, ye kwona rukusiibato.
2 Eiita omutiik nobo sii notaka eecha tawak, eechaba
eechaba tawak, eena no rukusiito.
3 Eepi God, riiti Yikapwa, Jisas Kraist, piiriita nona rukusii
tanak, nona inyakapwa hiki tanak, nota inyaka sa kwoya
hiki ta. Omutiik nobok, rukiisii tawa nobok riipa otiichi
takiita.

NOTA NA RUKUSII TAWA NOBOK SUMOWU TA

4 Ada meejito kwi yikapwa kaw ye omutiik nobon Eepi riita
worega eechaba sumowutu. Eena ada kwoya hikitu.
5 Nareboy mima siiken, ada ninya wocho: Nota eyey
na awasen awasen rukusii ta. Dii akar lo majin ada
keyikasakech. Yaho. Mashi mashi nediik diita lo majin yar.
6 Diita rukusii tawa majin ada ba tawey, sii eecha wocho:
Nota na God riiti lo majiban sumowu ta. Diita lo majin
kwo mashi mashi nediik meejiri, sii eecha wocho: Kwota na
rukusii tawa nobok sumowu ta.

NOTA NA KRAIST MA MAJIN HEHAR KIIKIIRENA NEEKI TA

7 Nokwapa nokwapa ma ye nona woshepiiken otii tawey,
ye diita nosapek chishi ye itu. Ye eecha wocho: “Jisas Kraist
rii sokwa mak siikasakech.” Ma rii eecha wochawey, rii eeta
woshepiibak tawa ma. Rii Kraist riina yabu pichawa ma.
8 Wowak, kwota na opoy sii ta. Iipa kwo otiir yon boboy
sakapa yakiitawak. Eeta kepi ya kepin yanaka tawa.
9 Ma por rii Kraist riiti majik tana siiney, heechi anadii
majik inyey, eeta yikadey man God riipa saka riitaka eecha
takiitawak. Ma por rii Kraist riiti majin hehar kiikiirena
neeki taney, Eepi God rii Yikapwa riitaka piiriipa eeta
yikadey ma riitaka takiita.
10 Maji pokiitawa ma por rii ya diita majin sawonan
siiney, opoche woshi atanakech. Opoche miiti akak wo ye
ichanakech.
11 Ma por rii eeta yikadey man woshia ye ichawey, rii riiti
kapasek yon kiyatayebaken eena otiito.

MAJI KAW

12 Ada nokwapa majin kwona keyichiken hikitu. Wowey,
ada diita majin jeyik keyikasakech. Ada kapo kwona i
henyak, nota kapo awasen awasen ba tanak, nota kwoya
woy hiki takiita.
13 Kwoti mowey siiti yikapwa sii kwona woshiato.

3 JON
Jon Riita Akar Komas Keyir Jey Maji

1 Ada Kristen lotu yatawa man apokosaba siitii kowu tawa
ma. Tawak, ada diita jey Gaias, eeji kumwoy siiken, miina
hato. Omutiik tawa nobo kepik ada miina rukusiito.
2 Eeji nareboy ada miina God riina wohechichu. Eyey
boboyen miita otii tawey, eeta kepi sokwato. Miiti maba omu
na kepi ba ta, eena ada God riina maji bachichu. An hecho
mi spirit sii eeta kepi wey tawa.
3 Kristen yaka kumwoy kaw ye miina heechi ya ana sawor:
Mii omutiik nobo kepin sumowutu. Mii eechaba eechaba
sumowu tari, apa eechaba sumowutu. Ada meejiri, an
kwoya hikir.
4 Ada meeji tawey, eeji yikapwa yecha eeta nobo kepin
sumowu tawey, ada kwoya hikitu. Akar kwoya hiki
tawa boboy sii diita kwoya hiki tawa boboyen sii dagiir
poyekasakech. Yaho.

GAIAS RIITA YO KEPIN OTII TAR

5 Eeji nareboy siiken, mii yo siikenen otii tawak, miiti yaka
kumwoyen hehareto. Ye somoye tawa ma yen kiyatayebato.
6 Ye miina wor: Miita diika tawa Kristen ma yenya ya
yopo yicha taweyn rukusiito. Eeta miita na hehar kiy-
atayechichanak, yecha iken otii tawa nobok sa icha. Eecha
otiiney, God riita eeta kwoya hecho.
7 Yecha yechi akaman heechi i Kraist riiti yon otii tarek, ye
biish shebo shebo tawa ma yechi yan yakasakech.
8 Wowak, nota Kristen ma eeta yikadey man sa kiyatay ta.
Eecha otiiney, eeta nota yon kikibak yo siiken otii takiita.

DAIOTREPIS RII YO KAPASEKEN OTIIR

9 Ada Kristen yopo yichawa majin jey har. Hari, Daiotrepis
rii eeta harapa siiken gegiyatar. Gegiya tarek, rii eeji majin
meejikasakech.
10 Ada kwotak yaney, anapa diita kapasek otiitar majin
kwona hehar sawo mukuchikiita. Rii nokwapa nokwapa
nona kapasek wosowoy tawa majin batar. Rii eetaban
otiikasakech. Yaho. Rii Kristen yaka kumwoyen riiti akak
yaya hehar otiikasakech. Eeta ma ye yechi aka wo ye ik otii
tawey, rii lotu ya tawa nobo dasiipeto. Ye lotu akak tawey,
rii kikir poyeto.

DEMITRIAS RII BOBOY KEPIN OTII TAR

11 Eeji nareboy kepi, kwo na boboy kepiban na sumowu
ta. Kapasek boboyen opoche sumowutanakech. Eeta ma rii
boboy kepiban otii taney, rii eeta God riiti ma. Ma rii kapasek
boboyen otii taney, rii God riina hekasakech.
12 Eyey ma rii Demitrias riiti hiban yesokwato. God riiti
maji sii eechaba riiti hin yesokwabato. Ada eechaba riiti
hiban yesokwato. Kwo hecho eeji maji eeta maji siiken.

MAJI KAW

13 Ada nokwapa majin kwona keyichiken hikitu. Wowey,
ada eeta majin jeyik keyinan yuyato.
14 Ameya ada kwona i henyak, nota majin kikibak ba
taken.
15 Kwi sugu sopu sa eshar ta. Nareboy ye kwona woshi-
ato. Kwo napa eeji woshiatawa majin anadii nareboy yen
hapwoy paka ta.

JUT
Jut Riita Keyir Jey Maji

1 Ada eeta Jut, Jisas Kraist riiti yon otii tawa ma, Jems riiti
kimwoy. Ada diita jeyen ha tawey, God riita hisiir ma mima
kwona hato. Apoko God riita kwona rukusii tawak, kwo Jisas
Kraist riiti kuruk tawak, riita hehareto.
2 God riiti rukusii tawa boboy hehar tawa boboy eshar wok
woy tawa boboyen sa kwotak takiikiisiichi ta.

WOSHEPII MAJI POKII TAWA MA

3 Eeji apoma, ada kwona hehar noti nona yesokwa yicha
tawa boboyen keyichi har, ada eecha hikir kapo adakwona
keyik kwo na noti hiki siitiichichawa boboyen na anabeyichi
siitii maji sawo ta. Diita oboyen God riita riiti ma mima
yenya har.
4 Kapasek ma kaw ye veenyichi notok yar. Yarek, ye God
riita rukusii tawa majin ameda dariiboyechi woshepii batar.
Eecha otii tawak, ye noti harapa Siitii Kowu Tawa Ma, Jisas
Kraist, noti Harapa, riina wosowoyechi yechi kapasek nobon
nagwa nagwa noboga taken otii hechar. Mashi hey nedii God
riiti maji eecha wor: eeta yikadey ma ye anasak tawa nediik
eeka kapasek siikiita.
5 Kwo diita maji mashi meejirek, wowak ada kwona
kwoti inyakan kawka tagwachikiita. Mashi God riita Isrel
ma mima yenya Isip nosapek tarin yeechi ye i ichawa
nobo kepin mukuchir. Komas rii ma mima ye riina hiki
siitiichinyan siiri, yenya pi sowakwo hamar.
6 Mashi ejel kaw ye eechaba yechi yo kepibak takasakech.
Ye yechi akaman heechi irek, God riita yenya ain pokok jichi
niyiki yichawa eemek heechir. Heechirek, God riiti harapa
anasak tawa nedii kowu takiita.
7 Kwo Sodom, Gomora akaman opoche abosuchetanakech.
Yecha akama bana bana tawa ma yechaka ejel yecha otiire-
baga eechaba otiir. Eecha otiirek, ye nobo anamesheroko
tarek, ma mima ye awasen awasen kapasek wey otii tarek,
ye hi uwu tawa eemek tawak vi suwu harapa kapa meejito.
Yecha eecha tawey, ii eeta ow rabochichu.
8 Diita yikadey ma ye eechaba tawak, ye sukwiya tawak,
eecha otii tawey, ye mayama yechi maban kapasek boboy
otiito. Ii ye God riiti hapaga boboyen wosowoyetu. Howuk
tawa boboy kepin ye wokwoya nasowoyeto.
9 Mashi mapo tar ejel Maikel rii Gaba riitaka maji owuk
anapirek, Moses riiti maban eena bar: Namapa yeechi ye

ikiita? Worek, Maikel rii eena nasowoyechi Gaba riina
wosoboyekasakech. Worek, rii eecha hikichi wor: “Harapa
Ma riita keena miina ow otii maji bakiita.”
10 Wowak, diita ma ye boboyen maji kapasek ba tawey, siiti
mun ye hekasakech. Eyey yechi otii tawa abon ye hechawey,
kwashika tawa asa otii tawaga hehar hikichi otiikasakech.
Eecha otii tawa abo siita mayama yenya otiiniga kapasek
wey siito.
11 Yecha sa opoy sii ta. Ye Ken riita ir nobobak sumowu tar.
Ye ya maniban hiki tar. Eecha otii tarek, ye woshepii tawa
nobok ir. Belam otii tawa aboga eecha otii tar. Yecha God
riina wosowoyerek, mashi Kora riita otiirebaga ye eechaba
otiir. Worek, eecha otiirek, eeta yikadey boboyen yecha eeta
sii siiken siir.
12 Kwota eechaba eechaba yopowuchichi yichawak,
aboboyen yaka kumwoy yechaka eecha atawey, eeta ma
ye kapasek wey otii tawak, ye yopo wuchi yichawa nediik
keha tawa boboyeka eecha tawa. Ii yechaba mayama
hehareto. Eecha otii tawey, neerek wayi vaken otii tawak,
sowak yeechi ye ichawaga eecha ye ichu. ye siik wanan
biish tawa mega eecha tawa. Ii eeta me reekasii tawak, hon
tawaga eecha tawa.
13 Yecha eecha otii tawey, somakwotii tawa pa uku boro
sokwa tawak, eeta uku sogweya chicha waga eecha tawa. Ye
eecha tawa winyumay neerek i ye ya tawaga eecha tawa.
God riita sayarechir eem harapa niyiki mayaka yichawa
eemek yecha eeka ikiita.

KOMAS YEPA KAPASEK KAPA MEEJI TAWA BOBOYEN YAKIITA

14 Inok rii 7 ma Adam yechi magiirek sokwar. Rii piirapet
tarek, rii yenya eecha bar: “Na he! Eeta Harapa rii riiti
nokwapa nokwapa tawsen ejel yechaka eecha yakiita.
15 Rii eyey man anasaken eenapa yakiita. Eeta ma ye
kapasek otii tawa boboy eecha otii tawey, ye God riiti nobo
ikasakech. Ye yo kapaseken otii tawak, God riina maji
kapaseken batawak, kapasek wey siito. Eena God riita yenya
kapasek wey otiikiita.”
16 Eeta ma ye maji magiir yepan batawa ma. Ye eeta
kapasek majin yesokwachi batawa ma. Ye eeta yechi
mabak otiiken gegiya tawa boboyen eena sumowutu. Ye
eeta harapa uwa biisiiba tawa ma. Ye eeta woshepii maji
pokiitawa ma. Boboy yaken eena otiito.

KWOTA NA HIKI SIITIICHICHAWA BOBOYEN KIIKIIRIINA NEEKI TA

17 Eeji apoma kwo na hiki ta. Harapa Jisas Kraist riiti
aposel yecha kwona sawor majiban na hiki ta.
18 Ye kwona eecha wor: “Komas hamak tawa nedii yanak,
ma kaw ye yaniga ye wosoboy hegachi yechi mabak tawa
noboban ye eena sumowukiita.”
19 Diita ma ye yopo wuchi yichawa boboyen eena nediik
riikiirakii tawa ma. Ye Spirit nobon sumowukasakech. Yechi
maba siita yenya siitii kowutu.
20 Eeji apoma siiken kwo na hiki siitiichichawa kepi nobok
kwona mayama eeka hapaga eecha otii ta. Kwota na
eechaba eechaba Holi Spirit hapaga boboyen maji wohecha.
21 God riita rukusii tawa boboyen na kiiriina neeki ta.
Harapa Jisas Kraist rii kwona rukusii tawak, kwota na riina
kowu tanak, riipa ya kwona eechaba eechaba tawa boboyen
hakiita.
22 Kwo na upurus hikichi abosuchi tawa man na rukusiichi
kiyapo ta.
23 Yecha hiki taweyn, kwota na hik tatii ya. Na akii
tanak, akar ma yenya hehar rukusii ta. Yecha kapasek
wogishichichar hiki tawa boboy eecha otii tarek, yechi riki
wagishicar. Eena na opoy sii hehar ta.

GOD RIINA WOSHIA TAWA MAJI

24 God riiti hin na yesokwa ta. God riita keena kikisii
tawak, miina neekiney, mii sakachi kapasek otiikasakech.
Rii kikisowa riipa miina yeechi ye i miina otiinga miipa
kepiwey siikiita. Boy kapasek boboy sii miitak yakasakech.
Mii riiti hadabas boboyek siinak, mii kwoya hikitakiita.
25 Riitaba nona yesokwa yichi tawa God. Eeta God rii nona
Harapa Jisas Kraist riiti nobok yeechi yesokwa yichir. Nota
na riiti hin yesokwa ta. Hadabas boboy sii sa riitaka eecha
ta. Rii sa aka tabo yima ta. Harapa hapaga tawa boboy sii
sa riitaka eecha ta. Eyey boboyen siitii kowu tawa boboy sii
sa riitaka eecha ta. Mashi, na apa, na komas sa eechaba ta.
God riiti hin na yesokwa ta. Eeta omutiik.

REVELESEN
Jon Riita Komas Sokwana Keyir Jey Maji

1 Eeta boboyen Jisas Kraist riita geenyek mukuchirin,
eena diita jeyek keyir. Diita boboyen God riita Kraist riina
har. Sokwaken otii tawa boboyen God riiti wakasa ma
yenya mukuchiken eena har. Eena Kraist rii riiti ejel poren
heechirek, wakasa ma por Jon riitak ir. Eeta nobok eeka maji
geenyek kwodii wor.
2 Eyey boboyen Jon riita herin eena riita sawo tar. God
riita Jisas Kraist riitaka piiriiti omutiik maji siikenen geenyek
kwodii wori, Jon riita sawo tar.
3 Eeta ma rii diita keyir jeyen kenyi taney, riipa kwoya
woy hiki takiita. Diita sokwak tawa boboy keyiri, ma ye
eena wagateyeney, eena sumowu taney, yepa kwoya woy
hiki takiita. Ya nedii bana bana tanak, diita boboy yepa ya
sokwakiita.

LOTU YA TAR MA YENYA JON RIITA WOSHIA TAR

4 Ada Jon. Ada 7 lotu ya tawa ma taweyn, 7 akama eeka
Esia nosapek taweyen eena ada jey keyichi hato. God rii
tawa. Mashi rii tabatar. Komas rii yabakiita. God riita
kwotaka eecha tanak, kwo napa eshar ta. 7 spirit God riiti
tiikiirek riiti misoma yepak tawey, yecha kwotaka eecha
tanak, kwo napa eshar ta. God riiti rukusii tawa boboy eeta
sa kwotaka eecha ta.
5 Jisas Kraist rii nagwa nagwa maji kwodii wochar ma,
rii mapo tiiremok awasen ya sokwar ma siiken, rii diita
eyey nosapek aka tabo yichawa man siitii kowu tawa ma,
rii eechaba kwotaka tanak, kwo napa eshar ta.
Rii nona rukusiichiniga rii hari, riiti pi noti kapasek boboy
eena kwoyava yeechir.
6 Rii kwoyava yeechiri, rii nona otiichirek, no opelen oti-
itawa maga eecha siir. Nona otiiniga poda mabak siir. Eecha
otiichirek, no Kraist riiti Apoko, God, riiti yo otii wakasa
maga eecha tawa. Eena hapaga tawa boboy, hadabas boboy
kepi, Jisas Kraist riitaka eechaba eechaba takiita. Eeta
omutiik.
7 Na he! Rii hejagwaya apok yakiita. Yanak, eyey ma ye
miyik riina hekiita. Riina pir ma ye riina hebakiita. Wonyak,
eyey akama ma ye harapa keya takiita. Eeta boboy sii eetapa
yakiita. Eeta omutiik.
8 Harapa Hapaga Tawa God rii eecha wor, “Adaba mapo
ma tawak, adaba komas ma tawa.” Rii tawa. Rii mashi tar.
Komas rii yabakiita.

JON RII KRAIST RIINA HER

9 Ada eeta Jon. Ada kwoti yaka. Ada Jisas riitaka tawey,
ada eeta kwotaka tawa. Tawak, ada kapa kwotaka eecha
meejito. Ada God riiti kigdomek nota eecha kiki tawa.
Ada kwotabaka eecha tawa. Tawak, ada God riiti maji
hehar sawo tarek, omutiik maji siikenen Jisas riita kwodii
wocharin eena ada sawotarek, ye eena ana Patmos nedii
kwowuk ye i eeka heechir.
10 Harapa riiti nedii Spirit rii adaka ya gamurek, aya pochi
eeji magiirek uwar. Uwari, mupugun piitanaga eecha meejir.
11 Meejiri, aya eecha wor: "Eyey boboyen miita
hechaweyen ii napa jeyek keyichi 7 lotu ya tawa akamak
heechinak sa i. Epesas, Smena, Pegamam, Taiataira, Sadis,
Piladelpia, Leodisia eeka yenya na heechinak sa i."
12 Worek, ana uwar ayan an heken diireboyer. Diire-
boyechi ada 7 gol haban her.
13 Heri, ma por rii eeta haba nediik siitii tari, eeta ma
yikapwaga eecha her. Rii gworo siivatabi ruwu tari, yatiik
ye i hako tar. Gol kaw hoguruka kuruk giirii tar.
14 Ri masek masebiyaka apama wey hejagwaya apoga
eecha hechar. Ri miy eeta higa eecha hechar.
15 Ri yatii eeta kwoya hechawa ainiga eecha hechar. Niikiir
ain hik tukuchiniga hehar kinyi tawaga eechar hechar. Ri
aya an meejiri harapa ukwi dur tawaga eecha meeji tar.
16 Rii 7 winymayen mama yepa tapak neekichi siitii tar.
Eeki ow yepa yepa tari, riiti kujak taren ya sayar. Ri misoma
ya harapa pichawaga eecha her.
17 Ada riina hechi riiti yatii jumuk sakari hatawa maga
eecha siir. Worek, rii riiti mama yepa tapak ana howu
neekichi wor: "Mii opoche akiitanakech! Ada mapo tawa
ma. Ada komas tawa ma.
18 Ada saniyeechi tawa ma. Ada harek, na he! Ada tawa.
Tawak, ada eechaba eechaba takiita. Hi uwu tawa eem,
hatawa eem siiti nubereja ki ada neekitu.
19 Wowak, miita henya boboyen ii na keyi ta. Apak
hechawa boboyen komas yak tawa boboyen eena na keyi ta.
20 7 winyumay eeji mama yepa tapak tawey, 7 gol haba
tawey, mii eena hechawey, si shiyi tawa maji diitata: 7
winyumay ye eeta 7 lotu yatawa ma mima yechi ejel. 7 gol
haba sii eeta 7 lotu ya tawa ma yechi mu.

2

EPESAS LOTU YA TAWA MA YECHI MAJI

1 "Epesas akamak lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina na
keyichiha. Diita maji eecha wocho: 'Kata ma rii 7 winyumay

yenya riita mama yepa tapak neeki tawey, rii 7 gol haba tawa
eemek chishi tawey, diita maji eeta riiti maji: Ada diita maji
wochuwak ichu:
2 " 'Ada her kwota otii tawa yo. Ada her kwo harapa yo
mayakan otiir. Kwo eechaba eechaba yon otii tawa ma. Ada
hecho kwota kapasek otii ma yenya harapa yuyato. Ma kaw
ye ya eecha wori: "No apsoel," kwo yenya otii otii her. Kwo
otii otii herek, kwo he siikener ye eeta woshepii tawa ma.
3 Kwo eechaba eechaba kowutu. Kwo harapa nomoya
tawa boboyen eeji hik kiyatar. Kwo eeji yon saka heechi
tarek.
4 Wowak, ada ow maji ba wocho: Mashi kwo ana harapa
mayishichar. Apa kwo ana mashi mayishicharega, may-
ishikasakech.
5 Kwo napa hiki! Kwo tiipiikeneechi sakar. Kwo kwoti
kapasek boboy na kayek heechi inyaka na diiriiboyenak,
mashi otiir boboyen eena napa sumowu ta. Kwo kwoti
kapasek boboyen heechi diiriiboyenan siiney, iipa ada ya
eeji haban yeechi yayakiita.
6 Wowak, ada kwona wohowu tawey, ada Nikolas man
yuyatawaga kwo eechaba yuyato.
7 " 'Kwo mabiyaka tawey, diita majin Spirit rii lotu ya tawa
man wochawey, napa hehar meejichi siitiichi! Eeta ma ye
kapasek boboyen yeyada pi poyeney, God riita otiichinak,
riipa eechaba eechaba tak tawa me siik God riiti nowo kepik
siitii taweyn atakiita.'

SMENA LOTU YA TAWA MA MAJI

8 "Smena akamak lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina na
jey keyichi ha. Diita maji eecha wocho: 'Diita maji sii mapo
tawa ma komas tawa ma riiti maji. Rii hachi saniyeechi
sokwachi tawa. Ada diita maji wochuwak ichu:
9 " 'Kwona kapasek boboyen otii tawey, an hecho. Ada
hecho kwo eeta kiiriisiiposii tawa ma. Wowak, eeta siiken
kwo boboy saga harapa tawa ma. Ma kaw ye kwona kapasek
maji bato. Ye eecha wocho: "No eeta Ju ma." Yaho, ye Ju
makasakech. Ye eeta Gaba riiti yikapwa!
10 Kapa meeji tawa boboyen kwotak yaney, opoche aki-
itanakech. Na meeji! Gaba rii kowna otii otii hechakiita.
Riita otiichinyak, kwo kaw poko jikiita, 10 yadii kwopa kapa
meeji tawa boboyen kiya takiita. Kwo hiki siitiichichawa
boboyen eena na neeki ta. Neeki taney, i kwo hak tawa
nedii. Wonyey, ada kwona eechaba eechaba tak tawa mesek
hakiita.
11 " 'Kwo ma mabiya tawey, Spirit rii lotu ya tawa man
wochaweyen, na meeji! Eeta ma ye kapasek boboyen

yeyada pi poyeney, eecha tana ma ye upurus ha tawa eemek iyarenak, siita yen pishamanekasakech.

PEGAMAM LOTU YA TAWA MAJI

12 “Pegamam akamak lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina na jey keyichi ha. Diita maji eecha wocho: ‘Ada ow yepa yepa tawa eekin neekir ma. Ada diita majin wochuwak ichu:
13 “ ‘Ada hechi kwota tawa eemen. Diita eemek Gaba riiti harapa tiikiir eeka tawa. Wowak, kwo eeji hin neekitu. Antipas, ana eechaba eechaba sumowuchi eeji hin kwodii wochar ma, riin Gaba yichawa eemek kaka pi sowakwori, wowak, kwo ana hiki siitiichichawa boboyen saka heechirek.
14 Wowak, ada kwona maji kawka tawa: Ma kaw kwotaka tawey, ye Belam riita pokiir majin sumowutu. Belam ri Belek riiti majin sumowu tar. Belek rii otiichirek, Isrel ma ye kapasek boboy otiitar. Ye woshepii god yenya har aboboyen eena atarek, ye nobo miman anemesherokotar.
15 Eechaba tawa ma kaw kwotaka tawey, ye Nikolas riiti majin sumowutu.
16 Kwo kwoti kapasek boboy na kayek heechi. Kwo heechinan siiney, ada kwona ya eeji kujak tawa eekik yenya pikiita.
17 “ ‘Kwo mabiyaka tawey, diita majin Spirit rii lotu ya tawa man wochawey, napa hehar meeji siitiichicha! Eeta ma ye kapasek boboy yeyada pi poyeney, yenyapa veenyi tawa geyen ada hakiita. Ada kawka yenya apama tawa papaka eecha hakiita. Papa sii akar hik keyir. Keyiri, anadii ma ye meejikasakech. Siina yana ma riitaba meejito.’

TAIATAIRA LOTU YA TAWA MAJI

18 “Taiataira akamak lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina na jey keyichi ha. Diita maji eecha wocho: ‘Ada God riiti Yikapwa. Eeji miy eeta higa hecho. Eeji yatii kwoya hechawa kinyi ain hiikiirega eecha hecho. Diita maji ada heechi tawak ichu:
19 “ ‘Ada hecho kwota otii tawa abo. Kwo rukusii tawa boboyen, hiki siitiichichawa boboyen, yo otii tawa boboyen, eshar eechaba eechaba otii tawa boboyen ada hecho. Ada hecho kwota mashi yo kepin otiiri, kwo apa harapa yo kepin otiito.
20 Wowak, ada diita maji pochin bak. Kwo eeta mima, Jesebel, siina heechitu. Siita mayama eecha wocho: Ada eeta God riiti maji sawo tawa mima, pokii tawa mima. Siita eeji yo otii tawa wakasa ma yenya nobo kapaseken mukuchiuchu. Ye eena hechi woshepii goden har aboboyen ato. Atawak, ye nobo miman anemesherokoto.

21 Siita siiti kapasek boboyen dareboyechi heechiken ada
siina kowu tar. kowu tari, sii siiti nobo anemeshe roko tawa
boboyen inyaka dareboyekasakech.
22 Wowak, ada siina yeechi kapasek chey pochik rabonak,
siitaka nobo anemesheroko tar ma yechaka eechaba harapa
kapan meejibakiita. Yecha siitaka eecha kapasek otii tarin
dareboyenen siiney, ada apa diita apa otiikiita.
23 Ada siiti yikapwan eechaba pi sowakwokiita. Wonyak
eyey lotu ya tawa ma yecha hekiita ma yechi inyaka wopun
ada eyey he hamato. Komas kwota yo eecha otii tawey, ii ada
awasen kwona eecha hakiita.
24 " 'Ada hikitu kwo akar ma Taiataira tawey, diita kapasek
majin kwo eena hikichi saka sumowu tarek. 'Gaba riita
harapa he veenyi tawa majin' ma kaw ye eena haba tawey,
kwo saka eeta majin makabek heechirek. Ada kwona wocho:
Ada akar nomoya tawa boboyen kwona hakasakech.
25 Wowak, kwotaka eecha tawa boboyen napa kiikiir na
neeki tanak, wonyak, anapa yakiita.
26-28 Eeta ma ye kapasek boboyen yeyada pi poyeney,
ye eeji har hapaga otii tawa boboyega ada yenya eechaba
hakiita. Hanak, yecha eyey ma miman siitii kowu takiita.
Ain hubu neekichi siitii kowu takiita. Nosap awo tapa tawak
reekiiraka tawaga yepa yenya eechaba otiikiita. Ada yenya
niyegak sokwa tawa winyumayega eechaba hakiita.
29 " 'Kwo mabiyaka tawey, diita majin Spirit rii lotu ya
tawa man wochawey, napa hehar meeji siitiichicha!'

3

SADIS YA YOPO WUCHI YICHAWA MA MIMA MAJI

1 "Sadis akamak lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina
na keyichi ha. Diita maji eecha wocho: 'God riiti 7 spirit
7 winyumayeka adaka tawa. Diita maji ada kwona heechi
tawak ichu:
" 'Kwota otii tawa yon ada hecho. Anadii ma ye kwoti hin
eecha wocho: Kwo moro sii tawa ma. Wowey, kwo eeta
haniga eecha tawa!
2 Eena na sokwa! Opoche watanakech. Kwotaka eecha
kepi tawa boboyen na kiyapo ta. Iipa eeta boboy siipa ha
hamakiita. Ada hecho kwota otii tar yo eeji God riiti miso-
mak kwoya hekasakech. Kwo saka eeta yon otii hamarek.
3 Kwo meejir maji nobon abosuchitanakech. Eena na
sumowu tanak, kwoti kapasek boboyen na heechi ta. Kwota
sokwa siitiinan siiney, adapa kwotak hiyi ya tawa ma
yatawaga eecha yakiita. Ada yana nedii kwopa saka hikiki-
itawak.

4 Wowak, ma kaw ye Sadis akamak tawey, ye yechi
siivatabi otii kehakasakech. Eeta yepa siivatabi apaman
ruwuchi ya adaka eecha chishikiita. Eecha inyey, God riita
henyey, kepi takiita.
5 Eeta ma ye kapasek boboyen yeyada pi poyeney, iipa
ada diita siivatabi apaman ruwuchinyak, yechi hin eechaba
eechaba tawa jeyek taweyen sowukasakech. Wonyak, ada
yechi hin eeji apoko riiti misomak kwodii wonyak ejel yechi
misomak kwodii wobakiita.
6 " 'Kwo mabiyaka tawey, dii maji Spirit rii lotu ya tawa
man wochaweyen, napa hehar meeji siitiichicha!'

PILADELPIA LOTU YA TAWA MAJI

7 "Peladelpia akamak ma yechi ejel riina diina na keyichi
ha. Diita maji eecha wocho: 'Ada ma kepi siiken. Ada
maji mu siiken batawa ma. Ada Devit riiti aka nubureja
ki neekitu. Ada nubreja tagwaney, anadii ma rii ya dasiipi-
ikasakech. Ada dasiipiiney, anadii ma rii ya tagwakasakech.
Diita majin ada kwotak heechi tawak ichu:
8 " 'Ada kwota otii tawa yon hecho. Ada hecho hapaga
tawa boboy sii kwotaka karakada tawa. Kwo sumowu tarek,
ana hehar hiki siitiichichar. Ada nuburejan kwoti misomak
tagwa tawey, anadii ma ya dasiipiikasakech.
9 Na meeji! Ma kaw ye tawey, ye mayama eecha habata:
no Ju ma. Yaho. Ye eeta woshepii tawa ma. Eeta Gaba riiti
ma. Ada otiichinyak, yecha ya kwoti yatii jumuk saka yikiita.
Yinyak, yepa hikikiita ada kwona rukusiito.
10 Kwo ada bar majin eena sumowu tari, kwo eechaba
eechaba eshar otiitari, harapa kapasek boboy sii diita nos-
apek eyey yanak, eyey ma yenya otii otii hechanak, eena ada
siitii kowu tanak, kwo kepi takiita.
11 Ada kwotaka ameya yakiita. Kwotaka tawa boboy sii sa
anadii ta. Opoche akar ma ya kwoti hadabas ya boboyen
hiyik yatanakech.
12 Kapasek boboyen pi poyena ma riina ada God riiti
lotu aka kwatiiga eecha otiikiita. Eecha otiinak riipa saka
heechikiitawa. Ada eeji God riiti hin eeta ma riiti mabak
keyichikiita. Ada eeji God riiti harapa akama, Jerusalem hi
iibak eecha keyibakiita. Diita akama, eeta God riiti akama,
sii heven heechi ya sakakiita. Eeji akar hin ada riitak
keyikiita.
13 " 'Kwo mabiyaka tawey, diita majin spirit rii lotu ya tawa
man wochaweyen eena napa hehar meeji siitichicha!

LEODISIA LOTU YA TAWA MAJI

14 "Leodisia lotu ya tawa ma yechi ejel riina diina ana
keyichi ha. Diita maji eecha wocho: 'Ada maji mu siiken.

Ada eyey God riita otiir boboy yechi mu. Ada eechaba eechab
maji siikeneban wocho. Diita majin ad kwotak heechi tawak
ichu:
15 “ ‘Kwota otiitar yon ada hecho. Kwo neekiirek,
takasakech. Hi yamek takasakech. Ada eeta gegiyato na
neekiirek tanak, na hi yamek ta.
16 Neekiirek, ameda tawak, hiyam ameda tawak, ameda
ameda tawey, eena ada kwona eeji kujak sogwiyak pii
poyekiita.
17 Kwo eecha wocho: “No ya moni nokwapa tawa. Akar
saga, boboy dopokasakech. Wowak, kwo saka hiki tawak,
kwo kapasek wey tawey. Kwo eeta kiiriisiiposii tawak, biish
woy biish tawak, kwoti miy eena dumutu.
18 Eena ada kwona eecha wocho: adaka kiire kepi tawa
gol ya kepin na ya tokochi, ye inyak, eeka kwopa sagaka
siikiita. Apama tawa siiviitabi kepin na yeechi ruwu. Kwoti
maba shebo shebo tawey, hiibiya tawa boboyen eena na
ruwuchi. Kwo na marasin tokochi yeechi misoman eeka na
neekichiniga kwota eeka na hehar mey maka hecha.
19 Eeta ma yen ada rukusii tawey, ada pichiniga eshar
hehareto. Eena kwoti inyaka hiki hamachi kwoti kapasek
boboy heechi na opoy dareboy!
20 Na hecha. Ada nuburejak siitiichiniga hapakeechi wohe-
cho. Ma por rii eeji ayan meejichi ya nuburejan tagwaney,
anapa riiti akak i riitaka eecha akiita. Riipa way adaka eecha
abakiita.
21 Eeta ma ye kapasek boboyen yeyada pi poyeney, ada
otiichinyak, riipa eeji harapa tiikiirek adaka eecha yikkita.
Ada kapasek boboyen pi poyechi eeji Apoko riiti tiikerek
riitaka ya yirega, eeta ma yepa eechaba yikiita.
22 “ ‘Kwota mabiya taney, diita majin Spirit riita lotu ya
tawa man wochaweyen napa hehar meeji siitichicha!’ ”

4

YECHA GOD RIITI HIN HEVENEK YESOKWATAR

1 Eeta nedii hamarek, ada heri heven nubureja tagwa
seechi tar. Adana bar maji mupugu piitiinaga ada mashi
eecha meejiri, ada way kawka eechaba meejiri, eecha wor:
“Na ya diika sokwa. Komas sokwak tawa boboyen ada miina
mukuchik.”
2 Worek, Spirit rii ameya adak yaniga tarek, nobon ana
kukuchi tar. Worek, ada harapa tiikiiren hevenek her. Ma
por rii eeka yichar.
3 Heri, riiti misoma jaspa papa eeta poyikoko papaga eecha
her. Konilian pap eecha heri, eeta nayim siikega eecha her.

Wayipo shebori eeta harapa tiikiiren ya wukurer. Heri, neekiir her. Emeral papaga eecha her.

4 Worek, 24 tiikiir eeta harapa tiikiir kuruk yi ye i tar. Worek, 24 harapa ma ye eeta tiikiir yichari, siivatabi apaman ruwuchi gol masekiik ruwu tawa boboy ruwuchi yichar.

5 Harapa tiikiir tari, wayi kuru tarek, sarebiya picharek, yeerepiya tarek, aya gawiya yatar. Eeta tiikiir misomak 7 haba eeka okoreetar. Ii eeta God riiti 7 spirit yecha okoreetar.

6 Eeta tiikiir misomak pa eeka watari, somakwotii tawa paga tari gukayega eecha hechar. Eeta pa mey kwotii tar.

7 Ver tar dupura kapiira boboy ye tiikiirek har siitii ye i tari, yechi miy nokwapa nokwapa nokwapa tar. Magiirek tar. Wanegeyek tar. Misomak tar.

8 Mapo ver tar boboy rii laion eecha hechar. Upurus bulamakawyega eecha hechar. Piiriichar rii ma misomaga eecha hechar. Dupura kapiira rii aponumayega eecha hechar. Diita dupura kapiira ver tar boboy yichi chipi 6 tar. Miy eyey maba omuk ta ye i tar. Yecha eechaba eechaba niyi yadii hokwa chichu. Diitata:

"Harapa God mayaka mii eeta kepi wey tawa.
Mii eeta kepi wey. Mii eeta kepi wey.
Mii mashi tar. Apa eechaba tawa.
Mii komas yakiita."

9 Yecha hokwa chichawey, nedii poche biish takasakech.

Eeta ma rii harapa tiikiirek yichawey, rii eechaba eechaba tawey, ver tawa boboy dupura kapiira ye riiti hin yesokwa tawey, ye eechaba eechaba woshia tawak, ye hadabas kepi boboyen eechaba eechaba hokwa chichu.

10 Eecha otii tawak, 24 harapa ma ye tiikiirek yichawa ma eechaba eechaba tawey, riiti misomak sakachi riiti hin yesokwato. Eecha otii tawak, ye gok masekii ruwu tawa boboy, yeechi riiti misomak raboto. Rabochiniga eecha wocho:

11 "Noti Harapa, noti God!
Miiti hi eeta harapa mayaka.
Eena God riiti hadabas boboy kepin,
hadabas hi kepin,
hapaga tawa boboy kepin na ya!
Mii eyey boboyen otiitar.
Miita miiti inyakak otiichicharek,
ye eeka ver kepi wey tawa."

5

JON RIITA VEENYI TAR JEYEN HER

1 Worek, rii harapa tiikiirek yicharek, ada her harapa jey
pochi riiti mama yepak seechi tari, jebwa yepa yepa keyi tar.
7 jebwaka tar pokosheyik ji kiikiireneechi seechi tar.
2 Worek, ada kawka harapa hapaga ejel poren hebar.
Worek, rii harapa uwachi eecha wor: “Kapo namapa kepi
ta mak otiinak, rii kata pokok ji kiikiireneechi seechi tawa
jeyen hogo seechikiita?”
3 Worek, hekasakech ma por rii howuk takasakech, heyik
takasakech, nosap kuruk takasakech, riipa saka kiki siiniga
kata jeyen hogo seechiniga hek wonyak.
4 Ada ma por rii kata jeyen kiki siichi hogo seechiniga
heken yesha otii hipurek, eena ada harapa keya tar.
5 Worek, harapa ma por eeka tari rii ana eecha wor:
“Opoche keyatanakech. Na he! Laion rii Juda riiti magwik
eeka yari, Devit riiti harapa neja yari, rii kapasek boboyen pi
poyechi rii eeta kiki sowak riipa 7 pokok ji seechi tawa jeyen
hogo seechikiita.

JON RII SIPSIP YI POREN HER

6 Worek, ada Sipsip Yi por harapa tiikiir nediik siitii tarek
her. Eeta 4 ver tar boboy ye, harapa ma yechaka, riina
wukurechi siitii tar. Siitii tarek, Sipsip Yi rii sowakwo
hatawa boboyega eecha her. Rii 7 masa mujaka eecha tar.
Rii 7 miy tabatar. Dii eeta 7 Spiriten God riita wochirek, eyey
nosapek eyey yar.
7 Harapa rii harapa tiikiirek yichari, jey riiti mama yepak
neekitarin, Sipsip Yi riieeta jeyen yeechi yayar.
8 Eecha otiirek, 4 ver tar boboy ye, harapa ma yechaka,
Sipsip Yi riiti misomak sakar. Yecha eyey gitaga tawa
boboyen neekiir. Eyey gol heebiya taba tarek, kwowa ya
tawa boboy eeka tar. Eeta boboy sii eeta ma yecha God riina
woshia tawa boboyen eena mukuchir.
9 Worek, ye akar hokwan chir:
“Miitaba eeta kiki sowa eeta harapa jeyen miita
yeechi jir poken heemachikiita.
Miina pi sowakwo harek, miiti pik mii God
riina man awasen tokochir.
Eena mii kiki sowa.
Ta ye i tawa ma kawen,
eyey akama akama majik batawa ma kawen,
eyey ma kawen,
eyey nosapek tawa ma kawen,
iina miita awasen tokochir.
10 Miita eecha otiirek, ye poda mabak siirek,
ye sokwachi opelen otiitar mak siir.
Siirek, yecha God riiti yon otiitar.

Worek, yecha diita nosapen neeki yesokwa ma
siikiita.”

EYEY SIPSIP YIN RIITI HIN YESOKWATO

11-12 Ada kwoka heri, nokwapa nokwapa ejel her. Tausen tausen her. Yecha harapa tiikiiren siitii wukurer. Yecha, 4 ver tar boboy ye, harapa ma yechaka, harapa ayak uwar:

“Eeta Sipsip Yi riin pi sowakwori, riiti hi eeta harapa
mayaka tawa.
Eena rii eeta kiki sowak, eyey hapaga otii tawa
boboyen, hadabas saga kepin, hokwa sokwa kepi hiki
tawa boboyen, hapaga tawa boboyen,
riiti hin yesokwa yichi tawa boboyen,
riipa yakiita.
Hadabas howuk tawa boboy kepin,
riina woshia tawa boboyen riipa yakiita.”

13 Worek, ada meejir, eyey hevenek tawa boboy, nosap tawa boboy, nosap kuruk tawa boboy, eyey pak tawa boboy, eyey boboy eeka tawey, ye hokwa chichar. Ye eecha chichar:

“Harapa tiikiirek yichawa ma riita,
Sipsip Yi ma riitaka hadabas boboyen sa ya.
Hin yesokwa tawa boboyen, riina woshia tawa boboyen,
hadabas howuk tawa boboy kepin,
hapaga tawa boboyen, rii sa ya!

14 Eeta 4 ver tawa boboy ye awasen eecha wor: “Eeta omutiik.” Worek harapa ma ye sakachi piiriiti hi yesokwa tar.

6

SIPSIP YI RII POKON HEEMAR

1 Worek, ada heri 7 pokok jichari, Sipsip Yi ri mapojichar pokon dagiir. Dagiirek, ver tar boboy dupura kapiira yechi por rii ayak uwachi wori, wayi kurunaga eecha meejiri ii eecha wor: “Na ya!”

2 Worek, ada heri, apama tar hos tar. Tari, ma riiti magiirek yichari anabak neekichi yichar. Yichari, masekiik ruwu tawa boboy har. Harek, rii iri, ow ana pichar man dagiir poyechiniga, dagiir poyetaken eena ir.

3 Worek, Sipsip Yi rii way kawka pokon dagiir. Dagiirek, ver tar boboy akar por rii sokwa eecha worek, ada meejir: “Na ya!”

4 Worek, anadii hos yar. Yari, nayim siik tar. Magiir chichi yichawa ma riina harapa eekin hari, hapaga tawa boboyen riina hari, riita otiichichawak, ow ana pichawa boboy sii

diika nosapek yato. Yatamak, eeta ma awasen awasen ow anapichu.

5 Worek, Sipsip Yi rii way akar por pokon dagiir. Dagiirek, ada way meejiri, akar por ver tar boboy rii eecha wor: “Na ya.” Worek, ada heri, kehapa hos tar. Tarek, magiir chichi yichawa ma rii skel pochin riiti tapak neeki tar.

6 Worek, ada meejiri, aya por ver tar nediik uwanaga eecha meejir. Meejiri, eecha wor: “Wit siiken karakada awok woyeney, siiti ya eeta dola pochi. Bali siiken woyeney piiriichar karakada awok woyeney, siiti ya eeta dola pochi. Wonyak, kwo atawa weleka atawa waineka opoche kapasek otiitanakech!”

7 Worek, Sipsip Yi rii akar por pokon dagiir. Dagiirek, ada way meejiri, akar por ver tar boboy rii eecha wor: “Na ya!”

8 Worek, ada heri, neekiir tar hos tar. Tarek, magiir chichi yichawa ma riiti hi Ha Tawa Ma. Hi uwu Tawa Eem sii riina sumowu tar. Worek, hapaga boboyen piiriina harek, piir eekik, eecha ha tawa boboyek, hak otii tawa boboyek, kwashik tawa asak, piir man eeka sowakwoto. Diita nosapek tawa boboyek dupura kapiira tarek, poren piir dagiir poyer.

9 Worek, Sipsip Yi rii akar por pokon dagiir. Dagiirek, ada eeka heri, sowakwor ma yechi inyaka wopun opel otii tar boboy yechi kuruk eeka tarek, her. Eeta ma rii God riiti majin sawo tarek, riiti hin geenyek kwodii wo mukuchi tarek, eena sowakwor.

10 Worek, diita inyaka wopu ye harapa uwachi wor: “Hapaga God mii eeta Harapa siiken kepi wey tawa! Siitiiyek nediik mii diita nosapek nona sowakwor ma awasen yenya anasa kapasek otiikiita?”

11 Worek, apama riki gworowon por por har. Harek, yenya eecha wor: “Kwo na ameda yi hapaka ta. Kwoti wakasa yaka kumwoy kaw yenya sapa sowakwoba. Kwona sowakworebaga yenya sa eechaba sowakwoba. Wonyak, yenya God riita awasen pikiita.”

12 Worek, Sipsip Yi rii akar por pokon dagiiri, ada her. Herek, harapa nenyaw yar. Ya rii eeta kehapa her. Siivatabi bonyega her. Niiwiika sii eeta nayim siik piga eecha her.

13 Eeta winyumay ye neer heechi muk sakar. Pek me siiken harapa sowa howu atawak saka tawaga eecha sakar.

14 Jeyen gwonyebiir tawaga neer eechaba gwonyebiirechi heechi rii ir. Worek, eyey kwowu, nedii kwowu ye heechi shen shen i ye yar.

15 Worek, dii nosap aka tabo yima ye, siitii kowu tawa harapa ma ye, ow ana pichawak siitii kowu tawa harapa ma ye, mani yak harapa tawa ma ye, harapa ma ye, anadii ma

ye, kubuchey yo otiitawa wakasa ma ye, anadii tawa ma ye,
nosap supuk kwowuk tawa papa supuk i eeka veenyi tar.
16 Worek, ye papa kwowun uwa yayar: “Nona na saka
gamu veenyechi! Harapa tiikiirek yichawa ma riiti misoman
nona na dasiipiichi! Sipsip Yi riiti harapa kwotay tawa
boboyen nona na veenyichi!
17 Piiriiti harapa kwotay tawa nedii si eeta yawa! Kapa
nama hapaga siichi eecha siitiikiita?”

7

ISREL MA YENYA HISIIR

1 Worek, ada heri, dupura kapiira ejel ye nosapek mushik
har siitii ye i tar. Siitii ye i tarek, diita nosapek tawa sowan
neeki tarek, eena yakasakech. Eena sowa nosap yakasakech,
somakwotii tawa pa yakasakech, mek yakasakech.
2 Worek, ada heri, ejel por rii ya sokwa nobok sokwar.
Sokwari, eechaba eechaba tawa God riiti jebwaka eecha
sokwar. Worek, rii dupura kapiira ejel yenya harapa ayak
uwar. God riita eeta dupura kapiira ejel yenya harapa
hapaga boboyen harek, yecha pan, nosapen eena kapasek
otiiken eena har.
3 Rii yenya eecha wor: “Kwo opoche pan, nosapen, men,
eena kapasek otiik otiitanakech. Mapo nota na God riiti yo
otii wakasan he yeechi jebwan makabek heechinak, kwo
napa komas nosapen, pan, men, kapasek otii.”
4 Ada meejiri, kapo ma shasha God riiti jebwan makabek
heechir. Eetata: eyey 144,000. Ye Isrel riiti yimana yechaka
eecha yar.
5 Worek, 12,000 Juda riiti yimana jebwan yar. 12,000
Ruben yimana yenya yabar. 12,000 Gat yimana yenya yabar.
6 12,000 Asa yimana yenya yabar. 12,000 Naptalai yimana
yenya yabar. 12,000 Manasa yimana yenya yabar.
7 12,000 Simion yimana yenya yabar. 12,000 Livai yimana
yenya yabar. 12,000 Isaka yimana yenya yabar.
8 12,000 Sebyulan yimana yenya yabar. 12,000 Josep
yimana yenya yabar. 12,000 Bensamin yimana yenya yabar.
Eeta ma ye eyey God riiti jebwan yar.

NOKWAPA NOKWAPA MA MIMA GOD RIITI HIN HARAPA YESOKWATAR

9 Worek, ada heri, nokwapa nokwapa ma mima ye ya yopo
wuchi yichar. Ma boyega shecha kenyek wonyak? Diita ya
yopo wuchi yichawa ma ye podat akamakasakech. Ye eyey
akama ma, eyey nosapek tawa ma, akar akama akamak maji
batawa ma, maba eyey tawa ma. Yecha eyey Sipsip Yi riiti

harapa tiikiir misomak siitiito. Siitii tarek, gworo apama
rikin ruwuchi siitii tarek, siiva kaban neekichi siitii tar.
10 Worek, yecha harapa aya uwar: “Nona yesokwa yichi
tawa boboyen notaka yar. Harapa tiikiirek yichawa God
riitaka Sipsip Yi riitaka piiriita nona har.”
11 Worek, eyey ejel ye, harapa ma ye dupura kapiira ver
tar boboy ye, harapa tiikiirek siitii ye i tar. Worek, ye harapa
tiikiirek saka misoma gamuchichi God riiti hin yesokwa tar.
12 Ye eecha wor: Eeta siiken hin yesokwa tawa boboy,
eyey howuk tawa hadabas boboy kepi, hokwa sokwa hiki
tawa boboy, woshia tawa boboy, hi kepi tawa boboy, harapa
hapaga tawa boboy, anadii yo otii tawa hapa boboy eeta
eechaba eechaba tawa God riitiba! Eeta siiken!

DIITA MA YECHA KAPA MEEJI TAWA BOBOY SII EETA HAMAR

13 Worek, harapa ma por rii ana woher: “Kata apama
gworon ruwu tawa ma mima ye kapo siitak taren yar?”
14 Ada meejichi awasen eecha wor: “Harapa Ma, ana
hekasakech. Miita hecha.” Rii awasen eecha wor: “Diita ma
mima ye harapa kikir poy tar nobok tari, ye anabeyichi siitii
tar. Ye yechi gworo siivatabin Sipsip Yi riiti pik uku yeetiiri
eena apama wey hechar.
15 Eena ye God riiti harapa lotu akak riiti harapa tiikiir
misomak niyi yadii riiti iyoban otiito. Harapa tiikiir yichawa
God riita yechaka tawey, rii yenya rukusiichi hehareto.
16 Yecha kawka eechi hakasakech. Borowagii reekiisi-
ikasakech. Ya yenya kawka pikasakech. Hi yami yenya
kawka yakasakech.
17 Eeta Sipsip Yi rii harapa tiikiirek nediik tawey, rii eeta
yechi siitii kowu tawa ma. Eecha tawak, riita yeechi ye i
eechaba eechaba tak tawa boboy yechi ukun mukuchikiita.
Wonyak, eyey keya mukun bachi poyekiita.”

8

AKAR POR POKON DAGIIR

1 Sipsip Yi rii akar por pokon dagiir. Dagiirek, hevenek
wokiinya siitiiri, ameda siir.
2 Worek, ada heri, 7 ejel God riiti misomak eeka siitiir. Siitii
tarek, 7 mupugun yenya har.
3 Worek, anadii ejel rii opel otii tar cheyek ya bana bana
siitiir. Siitii tarek, rii kwowa ya tawa gol heebiyan neekichi
siitii tar. Siitii tarek, riina nokwapa nokwapa hiki tuk kwowa
ya tawa boboyen har. God riiti ma mima yecha God riina
woshia tawa boboyeka eecha cheyek otiir. Rii harapa tiikiir
misoma siitiitar opel cheyeka eeka otiir.

4 Ejel rii God riiti misomak siitiitari, kwowa ya tawa hirika
sii ejel riiti tapan heechi God riiti ma mima yecha God riina
woshia tar majika eecha neerek ichar.
5 Worek, ejel rii kwowa ya tawa heebiyan yeechi opelek tar
hik heebiyan woyichi diita nosapek rabor. Raborek, neerek
kururek, harapa washegey rokor. Yeerepiyarek, nenyaw yar.

4 EJEL YECHA MUPUGU PIITAR

6 Worek, 7 ejel ye 7 mupugu neeki tari, piitaken otiitar.
7 Worek, ejel por mapo piitar. Piitarek, ais papaga, hi, pi,
yechaka eecha diita nosapek sakar. Nosap piiriichar tari, por
hik tuku hamar. Eyey me piiriichar tari, por hik tuku hamar.
Eyey woyiheja hik tuku hamar.
8 Worek, akar ejel por rii riiti mupugu piitar. Piitarek, hi
uwuniga hechar harapa kwowun yeechi somakwotii tawa
pak rabor. Raborek, eyey somakwotii tawa pa piiriichar tari,
por pik dareboyer.
9 Worek, eyey somakwotii tawa pa boboy piiriichar tari,
por har. Eyey jabiir piiriichar tari, por gubu kapasek siir.
10 Worek, akar ejel por rii riiti mupugu piitar. Piitarek,
harapa winyumay habaga uwutari, neer heechi uku yi tawa
pak uku siivii wokebika eeka sakar.
11 Eeta winyumay riiti hi, Kwow A Tawa Boboy. Sakarek,
eyey uku piiriichar tari, por harapa kwo arek, ma ye eena
atari, nokwapa nokwapa ma ha hamar.
12 Worek, akar ejel por rii riiti mupugu piitar. Piitarek,
ya, niiwiika, winyumay piiriichar tari, por pir. Pirek,
piiriichar tarek, buya tari, por buyakasakech. Yadii kaw ya
pikasakech. Niy kaw yama hekasakech.
13 Worek, ada hechi meejiri, aponumay rii neer hakok
haga icharek, rii harapa meeja ba eecha wor: “Awiyo, awiyo,
awiyo. Piiriichar ejel ye ya mupugun piitaken otii tawey,
diita nosap tawa ma mima ye harapa kapasek wey siikiita!”

9

AKAR EJEL POR MUPUGU PIITAR

1 Worek, akar ejel por rii riiti mupugun piitar. Piitarek,
winyumay por neeren heechi muku sakar. Sakarek, riina
nubereja ki har. Heyik tawa waw supu siiti ki riina har.
2 Harek, winyumay rii eeta supun tagwar. Tagwarek,
harapa hirika sokwa supu heechi harapa hi uwutawak,
sokwa tawa hirikaga eecha her.
3 Worek, eecha otiirek, yaka neereka eeta niyiki yir.
Worek, sama kaw ye hirika heechi muk sakar. Sakari,

hapaga boboyen yenya harek, nadagiiriigiirii tawaga eecha siir.
4 Siirek, yenya eecha wor: “Kwo opoche woyihejan ka-
pasek otiitanakech. Men kapasek otiibatanakech. Nowoka
tawa boboyen opoche kapasek otiitanakech. Kwo napa God
riiti jebwa makabek biish tana man na kapasek otii.
5 Kwo opoche pi sowakwotanakech. Kwo napa yenya
kapa meeji tawa boboyen hanak, niiwiika yokotapa sapa sii.”
Nadagiiriigiirii chichawak kapa meeji tawaga, diita sama ye
chichawey, eechaba meejito.
6 Diita niiwiika yokotapa siinak, ha tawa boboyen yepa
yesha hipukiita. Yecha haken gegiya taney, ye eena
hekasakech.
7 Ada heri, diita sama hos ow ana pik otii tawaga an heri
eecha her. Worek, yechi masek gol masekiik ruwu boboy
ruwunaga eecha hecharek, an yen her. Yechi misoma eeta
ma misomaga eecha hechar.
8 Yechi masebiya mima masebiyaga eecha hecho. Yechi pu,
laion, harapa pusi asa puga eecha hecho.
9 Yechi biiriipii aian kapan ruwunaga eecha hecho. Yechi
chipi hagatawey, wasegey roko tawey, nokwapa nokwapa
ka hos ow ana pik ye ichawak, wasegey roko tawaga eecha
meejito.
10 Ye kinyik tawey, eeta kinyi ow ana pichawey, nadagi-
iriigiiriichinaga eecha meejito. Kinyi harapa hapaga boboy
tawey, nadagiiriigiirii chichawaga sii eecha tawey, man
niiwiika yokotapa pishamane takiita.
11 Aka tabo yima por riita yenya siiti kowu takiita. Rii eeta
ejel rii harapa supu wawon siitii kowu tar. Hibru maji eecha
habato, Abadon. Nota eecha habato: Man, Boboy Sagan
Kapasek Otii Tawa Ma.
12 Mapo kapasek otii tawa boboy sii eeta hamar. Upurusi
harapa kapasek otii tawa boboy piiriita komas yakiita.

AKAR EJEL POR MUPUGU PIITAR

13 Worek, akar ejel por rii riiti mupugu piitar. Piitarek,
ada heri, opelen gol chey God riiti misomak siitiitarek, her.
Herek, meejiri, aya pochi mushi yepa yepa meejir.
14 Aya rii akar ejel por rii mupuguk eecha tarin, riina
eecha wor: “Eeta dupura kapiira ejel pa Yupretis eeka poko
ji seechi tawey, yenya na heemachi heechi i!”
15 Worek, dupura kapiira ejel yenya heemachir. Mashi
yenya sayarechichari, ye apa diita awa, diita yadii nedii,
diita niiwiika, diita sukwiya yecha sa i diita nosapek tawa
man pi sowakwota. Diita nosapek eyey ma piiriichar tari,
por sa pi sowakwo hama.

16 Ana sawori, ow ana pichawa ma ye hos magiirek
yichawey, eeta 200 milion.
17-18 Ada suku yanaga eecha heri, nokwapa hosek yichawa
man. Ma yechi biiriipek ruwu tawa aian nayim siik higa
hecho, sobo sobo hecho, neekiir hecho. Hos yechi masekiik,
laion, harapa pusi yechi masekiiga eecha hecho. Yechi
kujak saya tari, hika hirikaka, salpaka eecha sayatar. Eecha
saya tarek, eyey diita nosapek tawa ma piiriichar tari, eeta
kapasek boboy sii poren pi hamar.
19 Hos yechak hapaga tawa boboy kujak tawak, kinyik
tawa. Kinyik tawey, hopoga eecha tawa, masekiik tawa.
Yecha eeka ma mima yenya pishamaneto.
20 Worek, eyey ma mima tari, yenya kapasek boboy sii
saka pi sowakworek, ye heri, ye yecha tapak otiir boboyen
saka heechirek. Yecha kapasek spirit yechi hin yesokwa
tarin, ye saka heechirek. Yechi woshepii tawa god, gol,
silva, bras, papa, me, eena yecha yechi tapak otiiri, ye
hekasakech, meejikasakech, chishikasakech. Wowak, yecha
eechaba yechi hin yesokwato.
21 Wowak, yecha man pi sowakwo tarek, siiga kapa otii
tarek, nobo miman anamesheroko tarek, boboy hiyiya tarek,
ye eena magiirchikasakech.

10

EJEL POR RII JON RIINA JEYEN HAREK, RII AR

1 Worek, ada heri, anadii hapaga tar ejel rii neeren heechi
ya sakar. Riiti maba ruwuri, hejagwaya apoga eecha her.
Worek, wayipo shebori riiti masekiik tar. Riiti misoma yaga
eecha her. Riiti yatii harapa kwatii hi uwunaga eecha her.
2 Karakada jey riiti tapak tagwachi neekitar. Worek, rii riiti
mama yepa yatii somakwotii tawa pak piitii tarek, yeeji yepa
pagiirebak piitiitar.
3 Worek, rii harapa aya uwari, rii harapa pusi tejinaga
eecha meejir. Rii harapa uwarek, 7 sarebiya awasen piri eeta
harapa maji bar.
4 Ye maji barek, ada eena keyiken otiiri, howuk tawa aya
rii anacheker. Eecha wor: “Opoche jeyek keyitanakech. Miiti
inyaka na veenyichi heechi ta!”
5 Eeta ejel rii somakwotii tawa pak, pagiirebak piitii tarek,
ada heri, rii mama yepa tapan yesokwa howuk neekichi
siitiitar.
6 Siitii tarek, rii God riiti hin wohowur. Eeta God rii
eechaba eechaba tawa God. Rii heven otiir. Otiirek, eyey
hevenek tawa boboyen otiibar. Rii nosapen otiibar. Eyey
diita nosapek ta ye i tawa boboyen otiibar. Eeta somakwotii

tawa pa otiirek, eyey pak tawa boboyen riitaba toiibar. Ejel
rii eecha wor: “God rii kawka kowu nediikasakech!
7 Akar ejel por rii riiti mupugu piitanak, God riipa riiti
veenyi tawa boboyen otii takiita. Riiti yo otii wakasa piirapet
yenya wori, eena riipa otiitakiita.”
8 Ada mashi eeta ayan meejiri, hevenek wori, riiway ana
kawka wor: “Miita na i ejel somakwotii tawa pak, pagiirebak
piitiichi siitii tawey, riita tapak neekichi siitii tawa jeyen na
ya.”
9 Worek, ada ejel riitak ichi wohenyak, riita jeyen ana
hakiita. Worek, rii ana eecha wor: “Na yeechi a. Anak, miiti
sugu kwo akiita. Miiti kuja sii avega kwoya akiita.”
10 Worek, ada riiti tapak tarin jeyen yeechi ar. Arek, eeji
kuja sii avega kwoya ar. Eeji sugu sii kwo ar.
11 Worek, ana eecha wor: “Na way kawka God riita otiiki-
itawa majin diita nosapek tawa ma miman, eyey akamak ta
ye tawa man, eyey akar akama muk maji ba ye i tawa man,
eyey aka tabo yiman na sawo ta.”

11

GOD RIITI MAJI SAWO TAWA MA UPURUS

1 Worek, ana kubuga tar pokosheyen har. Heechi wor: “Na
sokwa i God riiti harapa lotu akan, opel otii tawa cheyen
eena na chey he. Wonyak, miina God riiti hin yesokwa tawa
ma harapa lotu akak taweyen, eena kenyi ta.
2 Wonyak, harapa lotu aka sabak tawa eem sakayekiisii.
Eeta God riiti maji meejinan biish tawa ma yechi, eena
pokoshey yatanakech. Eeta eem yenya har. Yepa yatiik 42
niiwiika piitii chishi takiita.
3 Wonyak, eeji maji sawo tana ma piiriina heechinak
inyak, piiriita bonyen tawa siivatabin ruwuchi siitii 1260
yadii God riiti majin sawotakiita.”
4 Diita God riiti maji sawo tawa ma upurus piir eecha oliv
me upurus, piir eecha haba upurus. Piir diita nosapek tawa
God riiti misomak eeka siitiito.
5 Anadii ma ye piiriina kapasek otiiney, iipa piiriiti kujak
hi sokwanak, piiriiti yabu pi ma yenya hik uwu hamakiita.
Ma ye piiriina pishaman tawa boboyen otiiney, eeta yikadey
boboyek yenya pi sowakwokiita.
6 Piir hapaga tawa boboyeka piiriiteka eecha tawey, piir
otii tanak, God riiti maji sawo tanak, wayi vakasakech. Piir
hapaga boboyek tawak, piir ukun dareboyenak, nayim siik
piga siikiita. Piiriita diita nosapen kapasek boboyen otiik
wonyey, piiriipa otiikiita. Piir otiiken gegiyaney, piir eeta
kiki sowa.

7 Piiriita eeta majin sawo hamanak, harapa kwashika tawa
asa rii supuk ya sokwa tawey, rii piiriina pichakiita. Piiriina
pichanak, riipa piiriina dagiir poyechi pi sowakwokiita.
8 Wonyak, piiriiti maba harapa akamak siiti nobok seechi
takiita. Eeta akama piiriiti Harapa riina eeka mek ji siitiichir.
Eeta akaman shiy tawa majik habari Sodom, Isip.
9 Wonyak, eyey saniga saniga tawa maba, eyey akamak
tawa ma, eyey akar akama maji ba tawa ma, eyey tawa
magwi ma, yecha piiriiti maban piiriichar yadii siinak, yadii
chep siinak, opoy hekiita. Wonyak, yecha piiriiti maban chi
eemen anachekekiita.
10 Piir pi sowakwonak, diita nosapek tawa ma mima yecha
piiriina heechi kwoya hiki takiita. Wonyak, yecha nokusha
atanak, hokwa chichanak, ye boboyen awasen awasen hap-
woy pakatakiita. Diita piirapet piriita diita nosapek tawa
man kapa meeji tawa boboyen ha tarek, eena piiriina eecha
otiir.
11 Yadii piiriichar yadii chepii siinak, God riita piiriina
popoyen heechi otii saniyeechirek, piir sokwachi siitiir.
Siitiirek, ma mima yecha piiriina hechiniga harapa akiitar.
12 Worek, piirapet piiriita hevenek tawa aya uwarin mee-
jir. Aya uwari eecha wor: “Na ya sokwa!” Worek, piiriina
kapasek otii tar ma ye hecharek, piir i hejagwaya apok yo
hevenek iyarer.
13 Iyarerek, eeta nedii harapa nenyaw yarek, eyey akama
10 siirek por kapasek siir. Nenyaw yarek, 7,000 ma ye ha
hamar. Akar ma heechiri, ye eena hechi harapa akii tarek,
ye hevenek tawa God riiti harapa hin yesokwa tar.
14 Akar por harapa kapasek boboy siieeta hamar. Wowak,
na he! Akar por harapa kapasek boboy sii eeta bana bana
yato.

AKAR EJEL POR RII RIITI MUPUGU PIITAR

15 Worek, akar ejel por rii riiti mupugu piitar. Piitarek,
hevenek tawa aya kaw ye eecha uwachi wor: Apa diita
nosap aka tabo yichar ma riiti hapaga boboy eeta noti
Harapa, riiti Kraist, piiriiti. Tawak, riipa eechaba eechaba
siitii kowu takiita!
16 Worek, 24 harapa ma ye yechi tiikiirek God riiti mi-
somak yichari, ye yechi misomak sakachi God riiti hin
yesokwatar.
17 Ye eecha wor:
“Harapa God, mii hapaga tawa hisaw.
Mii tawa. Mashi mii eechaba eechaba tar.
Mii miiti hapaga boboyen yeechi yarek,
tasii siitii kowu tarek, eena nota miin woshi ato!
18 God riiti maji wosowoy tawa ma ye eena

inyaka kwotayirek, miita harapa kwotayirek,
Worek, diita nediik ha tawa ma yenya anasakiita.
Apa diita miiti wakasa ma, miiti piirapet
yenya yan ha tawa nedii.
Apa diita miiti harapa man miiti karakada man
miiti majin meeji tawa man yan ha tawa nedii.
Ada diita nosapen kapasek otii tawa man pi
hama seechi tawa nedii!”

19 Worek, God riiti harapa aka hevenek tari, eeta tagwa seechir. Tagwa seechirek, God riita hisiir majin heechitar bokisen eeka her. Herek, yereiya tarek, kuru tarek, sarebiya pichar. Nenyaw yar. Nomoya papaga tawa ais sakatar.

12

MIMA SIITAKA HOPOKA PIIRIITI NOMA

1 Worek, harapa jebwa hevenek sokwar. Mima pochi sii tar. Tari, siitii siivatabi yaga eecha hechar. Niiwiika siiti yatii kuruk tar. Siiti masekiik ruwu tawa boboy 12 winyumay eeka tar.

2 Wii yikapwa yimowuken otiiri, harapa kapa meeji tawa boboy sii yarek, sii eena teejir.

3 Worek, anadii jebwa hevenek sayar. Harapa hopo por nayim siik tari, rii sayar. Ri masek 7 tar. Ri masamija 10 tar. eyey masek ri masek ruwu tawa boboyek eecha ta ye i tar.

4 Ri kinyi sii tari, sii winyumayen hako rabochirek, nosapek sakar. Eyey winyumay piiriichar tari, poren otiichirek, sakar. Worek, hopo rii eeta yikapwa yimowuken otiitar mima siiti misomak siitii tar. Yimowunak, yikapwan aken eena siitii kowu tar.

5 Worek, mima sii hoye yikapwan yimowur. Diita yikapwa rii komas ain kubun neekichi eyey ma miman siitii kowu takiita. Yimowurek, eeta yikapwan ameya yeechi God riitaka howuk ye yowur. Riiti tiikiirek eeka yeyowur.

6 Worek, eeta mima sii heechi ma biish tar eemek akii ir. God riita siina sayarechir eemek sii eeka ir. Irek, 1260 yadii siina hehare takiita.

7 Worek, hevenek ow ana pichar! Maikel riita riiti ejeleka harapa hopon pichar. Picharek, hopo rii riiti ejeleka awasenpir.

8 Awasen awasen picharek, harapa hopo riina dagiir poyer. Dagiir poyerek, rii heven sii eemekasakech.

9 Harapa hopo riina yeechi muk rabor. Rii eeta kapasek hopo. Riiti hi eeta Gaba, eeta Seten. Rii nosapek tawa man woshepii tar Gaba. Riin riiti ejel yechaka eecha yeechi nosapeka rabor.

10 Worek, ada meejir hevenek harapa ayan uwachi eecha
wor: “God riita man yesokwa yicha tawa boboy sii eeta
yar. Apa God riita mukuchichu rii eeta hapaga tawa aka
tabo yima. Apa riiti Kraist yarek, rii riiti hapaga boboyen
mukuchir. Noti yaka kumwoyen maji ba diima tawa ma
rii God riiti misomak siitii yadii niy ba diima tar. Hevenek
tarek, ba diima tarek, God rii yeechi yasaya geenyek rabor.
11 Noti yaka kumwoy yecha Sipsip Yi riiti pin hiki siiti-
ichirek, omutiik tawa maji siikenen sawo tarek, eena noti
yaka kumwoy ye Gaban dagiir poyetar. Yecha eecha hiki tar
yechi maba eeta kubuchey boboy tawa. Eena yecha haken
hikitar.
12 Wowak, eena eyey hevenek tawa ma, eyey tawa boboy
sa kwoya woy hiki ta. Wowak, nosap somakwotii tawa pa,
kwo na ow poy sii ta. Gaba rii eeta kwotak yar. Yarek, rii
harapa kwotayeto. Rii eecha hikitu harapa nediikasakech.
Eena kwotayeto.
13 Worek, harapa hopon nosapek raborek, rii heri, rii
hoyey yikapwan yimowur mima siina kiki otii tar.
14 Wori, aponumay chipin upurus siina harek, sii sokwa
siiti eem ma biish tar eemek iken hikiney, siipa keena ikkita.
Siipa inyey, sukwiya piiriichar chep siina hehar takiita. Eeka
tanak, harapa hopo rii pik otiiney, saka kiki siikiitawak.
15 Worek, harapa hopo rii ukun woyichirek, saka harapa
paga eecha ir. Mima siina gamuchi kiya iken eena ir.
16 Worek, nosap sii mima siina kiyatayir. Worek, eena
nosap kujan tagwachi sii harapa hopo rii kujak woyir ukun
a hamar.
17 Worek, harapa hopo rii hechi harapa kwotayir. Mima
kwotayirek hopo rii mima siiti yimana yenya dagiir poyeken
ir. Siiti yimana ye God riiti lon mayishiken otiito. Yecha
Jisas riita geenyek omutiik kwodii wochawa majin eena hiki
siitiichichu.
18 Worek, eeta harapa hopo rii somakwotii tawa pa giiri-
ibak siitii tar.

13

KWASHIKA TAWA HARAPA ASA UPURUS

1 Worek, ada heri, kwashika tawa harapa asa por rii
somakwotii tawa pak eeka sokwar. Rii 10 masamija tar. Rii
7 masek eecha tar. Eeta masamija ye eyey masekiik ruwu
tawa boboy eecha ta ye i tar. Kapasek maji batawa hi sii
eeta eyey masek yechak keyi tar.
2 Kwashika tawa asan ada heri, lepatega eecha her. Riiti
yatii beaga yatiiga eecha her. Riiti kuja harapa pusi kujaga
eecha her. Worek, harapa hopo rii riiti hapaga boboyen

kwashika tawa harapa asa riina harek, riina tikiiren harek, riina aka tabo yichawa boboyen hopo rii har.
3 Kwashika tawa asa riiti masek por ha tawa masekiiga eecha her. Sowakwo tawaga eecha her. Worek, eecha hechari, romo sii keshe hamarek, kawka kepi siir. Worek, diita nosap ye riina hechi nyegiirabochiniga riina sumowu tar.
4 Worek, eeta harapa hopo rii kwashika tawa asan riiti hapaga boboyen harek, ma mima ye eena hechi hopo riiti hin yesokwatar. Ye kwashika tawa harapa asa riiti hin yesokwabatar. Ye eecha wor: “Nama kwashika tawa asaga eecha sowa? Nama kiki sowa riina pi dagiir poyekiita?”
5 God riita heechirek, eeta kwashika tawa asa rii God riina kapasek wohega maji batar. God riita hechi heechirek, harapa hopo rii 42 niiwiika eecha otii tar.
6 Rii God riina wosoboye tar. God riiti hin wosoboye tar. Rii God riiti akaman wokwoya tarek, hevenek tawa ma mima yenya wohegabatar.
7 God riita heechirek, harapa asa rii God riiti ma miman ow ana pi dagiir poyetar. God riita hapaga boboyen riina harek, rii eyey akamak tawa ma, eyey tawa magwi ma, eyey akar akama maji ba tawa ma, eyey nosapek ta ye i tawa man riita siitii kowu tar.
8 Eyey ma mima ye diita nosapek tawey, ye eeta kwashika tawa harapa asa riiti hin yesokwa tikiita. Wowak, mashi mashi God diita nosapen saka otiitarek, ma yechi hin God riita jeyek keyiri, eeta ma ye kwashika tawa harapa asa riiti hin yesokwatakasakech. Diita jey sii eechaba eechaba tawa ma riiti hika eecha tawa. Diita jey pi sowakwor Sipsip Yi riiti.
9 Kwota mabiyaka taney, ii na meeji!
10 Ma kaw yen poko jik wonyey ii sapa heechanak, sapa keena ji. Ma por riin eekik sowakwoney, riin sa eechaba eekik pi sowakwo. Eeta yikadey boboy yaney, God riiti ma mima kwo hiki siitiichichawa boboyen na eechaba eechaba anabeyichi hiki siitiichicha.
11 Worek, ada heri, anadii kwashika tawa harapa asa nosapek ya sokwar. Rii masamija upurus tar. Sipsip yiga eecha tar. Ri aya harapa hopo riiti ayabaga eecha meejir.
12 Rii sokwa mapo sokwar harapa asa riiti hapaga boboyen yeechi riiti misomak siitii yo otii tar. Rii eyey nosapek tawa man, nosapen, yenya wohigiya heechi tarek, mapo sokwar harapa asa riiti hin ye yesokwa tar. Mashi harapa romoka taren, kesher harapa asa eetata.
13 Namba 2 harapaasa rii harapa mirakel otii tar. Rii otii heechirek, hi neerek ya nosapek sakarek, eyey ma mima ye her.

14 God riita heechirek, naba 2 harapa asa rii harapa
mirakelen maposokwar asa riiti misomak otiitarek, rii eyey
ma miman woshepiichicharek, eena sumowu tar. Eeta
harapa asa rii diita nosapek tawa ma mima yenya eyey
eecha wor: “Kwota eekik piir harapa asa eechaba tawey, riiti
misoman na mek dagiichi riiti hin na yesokwa ta.”
15 Worek, God riita heechirek, namba 2 harapa asa rii
riiti popoyen mapo asa riiti dagiir mayi misoman heechirek
worek, eeta maji bar. Worek, ma ye riiti hin yesokwanan
siiri, yenya pi sowakwor.
16 Worek, eeta namba 2 harapa asa rii wohigiya heechi
tarek, eyey ma yenya jebwa tapa bajek heechi tarek, mak-
abek heechi tar. Harapa ma, karakada ma, ya manika tar
ma, kiiriisiiposii tarma, yo otii wakasa ma, shebo shebo
chishi tar ma yenya eecha otiir.
17 Ma eeta harapa asa riiti hin jebwan keyinan biish siiri,
ye boboyen tokokasakech. Harapa asa riiti namban keyinan
biish siiri, ye boboyen tokokasakech.
18 Kwota na nagwa nagwa hiki ta. Ma ye hehar hiki taney,
yepa kwashika tawa asa riiti namban hekiita. Diita namba
eeta ma por riiti hi. Eeta namba eeta 666.

14

GOD RIITI MA MIMA HOKWA CHICHAR

1 Ada heri, Sipsip rii yi Saion Kwowu siitiitar. Siitiitarek,
144,000 ma mima ye iibak siitiitar. Siitiitar ma mima yechi
makebek Sipsip Yi riiti hin, riiti Apoko riiti hika eecha
keyichir.
2 Ada meejiri, hevenek tawa aya sii harapa uku yi
sakanaga eecha meejir. Wayi kurunaga eecha meejir. Ada
ayan meejiri, eeta nokwapa nokwapa gita toko hokwachi
ayaga eecha meejir.
3 Yecha siitii harapa tiikiiren ver tar boboy dupura kapi-
iran 24 harapa ma yenya hechar. Hechiniga ye hokwa
chichar. Hokwa chichari, diita hokwa anadii ma ye diita
hokwan chi hekasakech. 144,000 yechaba God riita diita
nosapek awasen yari, yechaba chi hechar.
4 Eeta ma ye otii keha tawa boboyen mima yechaka
otiikasakech. Ye apama hechar. Sipsip Yi rii ik otiitari, eeta
ma ye sumowu ibatar. Yecha nosapek tawa ma yechaka tari,
God riita yenya tokochi yar. Ye eeta God riitaka Sipsip riitaka
piiriina masey har.
5 Eeta ma ye woshepii majikasakech. Kapasek boboy
yechaka takasakech.

EJEL PIIRIICHAR YE MAJIN BAR

6 Worek, ada heri, ejel por rii howuk hagatar. Hagatarek,
eechaba eechaba ta hadabas maji riitaka tar. Eyey akamak
tawa ma, eyey tawa magwi ma, eyey akar akama maji
batawa ma, eyey nosapek ta ye i tawa man sawotaken eena
ir.
7 Rii harapa ayak eecha wor: "God riitaban na akii ta. God
riiti harapa hin na yesokwa ta. Riiti anasa nedii diita yato.
Eena God riiti misomak na sakachi riiti hin yesokwa ta. Rii
heven, nosapen, somakwotii tawa pan, uku siivii wokebin
eyey otiir!"
8 Worek, namba 2 ejel rii komas yari, rii eecha wor:
"Harapa Bebilon akama sii eeta sakar. Sii eeta sakar. Sii
siiti wain ukun eyey man miman hava tari, yenya wohigiya
havatar. Diita wain uku sii eeta nobo anemesheroko tawa
uku!
9 Worek, namba 3 ejel rii komas yari, harapa ayak uwachi
eecha wor: "Eeta ma ye kwashika tawa harapa asa riiti hin
yesokwataney, riiti mayi misoman yesokwa taney, asa riiti
jebwan masek tapak yaney,
10 ye God riiti kwotay tawa wain ukun atakiita. God riita
riiti harapa kwotay tawa wain ukun, rii riiti kwotay tawa
heebiyak eeka gwotii poyer! Diita wain hapaga bor tawa.
Eeta ma ye diita heebiya wain uku aney, God riiti misomak,
Sipsip Yi riiti misomak, yecha hika salpaka harapa kapan
meejitakiita.
11 Kapa meeji tawa hi hirika eechaba eechaba sokwa
ichakiita. Eeta ma ye kwashika tawa harapa riiti hin
yesokwa yichi tawey, riiti mayi misoman yesokwa batawey,
riiti jebwa hin yatawey, yecha yi hapakakasakech.
12 Eeta yikadey boboy yaney, God riiti ma mima kwo na
hapaga siichi ta. Yecha God riiti majin sumowu tawak, Jisas
riina hiki siitiichichu.
13 Worek, ada meejiri hevenek tawa aya eecha wor: "Diina
na keyi: Apa komas ma por rii God riiti yo kepin otiitanak,
haney, riipa kwoya woy hikikiita!" Worek, Spirit rii awasen
eecha wor: "Ayo. Eeta siiken Ye harapa hon otii tarek, ye
eena yehapakak. Yecha otii yo boboyeka yechaka eecha
ikiita."

NOSAP TAWA BOBOY SAGAN YA TAWA NEDII

14 Ada heri, apama hejagwoya apo tar. Tarek, ma por rii
yichari, yikapwa maga eecha hechar. yichari, gol masek
ruwutar boboyen ruwutar. Owbak, tar kuru tar sarap tapak
neeki tar.
15 Worek, anadii ejel por rii God riiti lotu akak heechi
hejagwoya apok yichar man harapa uwachi eecha wor: "Mii

napa sarap yeechi nowo saga tiimiichichi ya. Eeta nedii yato.
Nosapek tawa boboy, saga neepii hamawa.”
16 Worek, hejagwoya apok yichar ma rii riiti sarap rabo
tarek, nosapek tar sagan tiimii yar.
17 Worek, anadii ejel por rii hevenek tawa lotu akan heechi
ya geenyek sayar. yarek, rii kuru tar sarap neeki tar.
18 Worek anadii ejel por rii opelen otiitar cheyen heechi ya
sayar. Diita ejel rii hin siitii kowu tar ejel. Rii yaniga rii kuru
tar sarap neeki tar ejel riina harapa ayak uwachi eecha wor:
“Miita neeki tar sarap na otiichi nowok wain pokon dagii
hama. Neepii taweyn, eena na dagii hama!”
19 Worek, eeta ejel rii eeta sarap nosapek raborek, eeta
wain pokon dagii hamar. Dagii hamarek, wain siiken
yeechiye i God riiti kwotay tawa harapa wuk yiigwotiichi
piitii pejatar.
20 Harapa akama siiti saba geenyek eeka piitii pejatar. Peja
tarek, siiti pi wuk saka harapa ichari, 200 mail ichari, sii
iibiitii tari, ma boriiwagiik siitar.

15

7 EJEL YE HARAPA KAPASEK BOBOY OTIIR

1 Worek, ada heri ada harapa nyegiirabo tawa jebwa
hevenek her. Dii eeta God riiti harapa kwotay tawa boboy
hamaken otii tar nedii. 7 ejel ye 7 harapa kapasekma miman
otii tawa boboyen eena yayar. Dii hamak otii tawa boboy
kapasek.
2 Ada heri, ada her boboy pochi eeta somakwotii tawa pa
gugayeka, hika, eecha tanaga eecha her. Ada way kawka
heri, diita ma mima ye kwashika tawa harapa asa riina
ow ana pi dagiir poyiri, riiti mayi misoman dagiir poyiri,
eeta ma riiti hi nabaga tarin dagiir poyiri, yenya ada hebar.
Ye somakwotii tawa gugayega hechawa pa giiriibak eeka
siitiitar. Siitiitari, ye God riita yenya har gitan neekiichi
siitiitar.
3 Siitiitarek, ye hokwan chichar. God riiti wakasa ma,
Moses, riiti hokwan eena chichar. Sipsip Yin riina chichar.
Ye eecha chichar:
“Harapa, mii eeta hapaga God siiken.
Miita otii tawa yo eeta harapa mayaka.
Nota eena hechawey, no miina harapa
hadabas inyaka hikitu.
Miiti otii tawa boboy hiki tawa boboy eeta
nagwa nagwa siiken wey otiito.
4 Kapo namapa miina saka akiikiitawak?
Namapa miiti harapa hin sakapa sawokiitawak?

Miitaba saniga eeta kepi wey kepi.
Eyey ma yepa yanak,
miiti hin yesokwa takiita.
Miita nagwa nagwa otii tawa boboy kepi sii
geenyek ya sayar.”
5 Worek, hevenek tawa lotu akan tagwarek, ada heri, God
riiti omutiik maji sawo tawa akak tarek, ada her.
6 Herek, eeta 7 ejel ye 7 man kapasek otiitawa boboyeka
tarin, harapa lotu akak tarin, heechi ya sayar. Sayarek,
siivatabi apama kepiweyn ruwuchi yayar. Gol pikaga tarin
verekuku ji seechitar.
7 4 ver tar boboy tarek, por rii 7 ejel yenya eechaba
eechaba tawa God riiti kwotay tawa boboy 7 gol heebiya
takiikii siirek, yenya har.
8 Worek, God riiti hapaga boboy, riiti hadabas kwoya
hechawa boboy kepi eeka otiichirek, hirika sokwa God
riiti harapa akak punyir. Wowak, ma por eeta akan
iyarekasakech. Diita 7 ejel yecha 7 kapasek harapa boboyen
otii hamanak, ye i yarekiita.

16

7 HEEBIYA EETA GOD RIITI KWOTAY TAWA BOBOY SII TAKIIKIISIIR

1 Worek, ada meejiri, nerek tawa akak uwar aya eecha
wor: “Kwota na i God riiti kwotay tawa 7 heeibyak tawa
boboyen i nosapek gwotii poy!”
2 Worek, namba 1 ejel rii riiti heebiyan nosapek gwotii
poyir. Gwotii poyiri, kata ma ye kwashika tawa harapa
asa riiti jebwa misoma yechaka eecha tarek, asa riiti mayi
misoma hin yesokwa tarek, eena harapa romo yechi mabak
sokwatar.
3 Worek, namba 2 ejel rii riiti heebiyan somakwotii tawa
pak gwotii poyir. Gwotii poyiri, ha tawa ma yechi piga eecha
her. Worek, eyey somakwotii tawa pak tar boboy ye eeta
eyey ha hamar.
4 Worek, namba 3 ejel rii i riiti heebiyan kwashika tawa
wasiipokiik gwotii poyir. Gwotii poyiri, eeta pik siir.
5 Worek, ada meejiri, eeta wasiipokiik siitii kowu tawa ejel
rii eecha wor: God mii eeta kepi wey kepi tawa God. Mii
mashi tarek, apa mii tabato. Miita ma miman anaseechi tari
mii eeta nagwa nagwa anasatar.
6 Ye miiti ma mima yenya pi sowakwori, piirapet yenya
pi sowakwobari, eena mii pin aken har. Harek, ye yechi ya
kapaseken eeta woyek yar.
7 Worek, ada meejiri, aya pochi opel otii tar chey heechi
yari, eecha wor: “Harapa, mii eeta hapaga bor tawa God.

Miita anaseechi tawey, eeta ma yenya miita hehar nagwa
nagwa siiken anaseechitu!”
8 Worek, namba 4 ejel rii riiti heebiya gwotii poyir. Gwotii
poyirek, God riita heechirek, ya riita ma yenya riiti hik
harapa pichar.
9 Pichari, ma yenya hik uwur. Hik uwutarek, ma ye God
riina wokwoya kapasek maji batar. Eeta kapasek boboyen
God riita siitii kowu tar. Eena yecha God riina wokwoya maji
batar. Eecha otiirin, ye eena hechi yechi kapasek boboyen
magiirechikasakech. Yecha riiti hin yesokwakasakech.
10 Worek, namba 5 ejel rii riiti heebiya kwashika tawa
harapa asa riiti harapa tiikiirek eeka gwotii poyir. Gwotii
poyirek, eyey ma ye harapa asa riiti kuruk tarek, niyi sii
yaniga yenya gamu poyirek, yecha kapa harapa meejirek, ye
pugiirega wagiirega tar.
11 Pugiirega wagiirega kapa meeji tarek, romo yechaka
tarek, eena ye hevenek tawa God riina wosoboy wokwoya
tar.
12 Worek, ye yechi kapasek boboyen magiirechikasakech.
Worek, namba 6 ejel rii riiti heebiya Yupretis pak gwotii
poyir. Gwotii poyirek, pa kiipa hamar. Ii nobon takiirek, ya
sokwa eemek aka tabo yima ye sayaken eecha otiir.
13 Wowak, ada heri, 3 spirit kapasek grisa tawaga eecha
her. Yecha harapa hopo riiti kujan, woshepii tawa piirapet
yechi kujan heechi ya sayar.
14 Diita spirit kapasek ye mirakel kapaseken otii tawa
spirit. Diita 3 spirit ye eyey diita nosapek tawa aka tabo yima
yechak ichu. I otii tawak, aka tabo yima ye ya yopo wuchi
hapaga tawa God riiti nediik ow ana pik otiito.
15 “Na meeji! Anapa hiyi yatawa maga eecha yakiita. Eeta
ma ye wanan siiney, ye yechi siivatabi hehar giiriiney, riipa
saka maba sobo chishikiitanak, riipa saka anadii ma yechi
misomak hiibiya yakiitawak. Yepa eeta kwoya woy hiki
takiita!”
16 Worek, spirit kapasek yecha otiirek, aka tabo yima ye
yopo wuchi yichar. Eeta eem siiti hi Hibru maji eecha
habato: Amagedon.
17 Worek, namba 7ejel rii riiti heebiya sowak gwotii poyir.
Gwotii poyirek, harapa aya sii harapa tiikiirek harapa lotu
akak eeka tari, sii uwachi eecha wor: “Eeta hamar!”
18 Worek, yiirepiya tarek, kuru tar. Sarebiya pichar.
Harapa nenyaw mayaka yar. Eeta yikadey nenyaw mashi
diita nosapek yakasakech. Sii eeta harapa mayaka. Eyey
nenyawen dagiir poyir!
19 Eecha otiirek, harapa akama nediik reekiichi piiriichar
siir. Harapa tar akama. Eyey ta ye i tar akama eechaba

sii hama seechibar. God riita harapa akama, Bebilon, siina hikichi otiirek, Bebilon sii wain ukun God riiti heebiyak atar. Diita wain ukun eeta God riiti harapa kwotay tawa boboy.

20 Eyey nedii kwow pak tari, akii i hamar. Eyey harapa kwow eeta buchichi saka hama seechir.

21 Ais papa neerek saka tari, papaga eecha ma magiirek eeka saka tar. Hisaw mayaka ais pap eecha saka tar. Eecha otii tarek, harapa kapasek sii tarek, ye eena God riina wokwoya maji batar.

17

NOBO ANEMESHEROKOTAR HARAPA MIMA SII HISAW KAPAN MEEJIR

1 Worek, 7 ejel heebiyan neeki tari, por rii adak ya eecha wor: “Na ya. Nobok anamesheroko ye i tawa harapa miman siina pichawa nobon ada miina mukuchikiita. Diita mima sii eeta harapa pak yichar.

2 Eiita nosap aka tabo yima ye eeta nobo mima siitaka eecha anamesheroko tar. Diita nosapek tawa ma mima ye siita nobok anamesheroko tawa wain ukun atar. Atarek, ye beyi tar.”

3 Worek, eeta Spirit rii ana yar. Ana yarek, ejel por rii yari, ana biish tar eemek kiya ir. Irek, ada heri, mima poche sii kwashika tawa harapa nayim siik asa riiti magiirek yichar. Eeta asa riiti magiir nokwapa nokwapa jebwaka eecha tar. Eeta jebwa God riina eyey kapasek majin eena keyir. Eeta asa rii 7 masek, 10 masameja tar.

4 Siita siivatabi nayim siiken ruwutar. Siita gol, gayetiik, kwoya hechawa papa kepika eeka keya pochichar. Sii heebiyan siiti tapak neekitari, keha tawa kapasek boboy kapasek hechawa boboy eeta gol heebiya eeta takiikiisiir. Sii nobok anamesheroko tawa boboyen otii tarek, eena takiikiisiir.

5 Keyir jebwa siiti makebek eeka tari, shiyi tawa maji eecha wor: “Harapa akama Bebilon, eyey nobo anamesheroko tawa mima, eyey kapasek boboyen otii tawa ma yechi nokwapa.”

6 Ada heri, God riiti ma mima ye Jisas riina hiki siitiichi sumowutari, eeta mima sii yenya pi sowakwochiniga yechi pin sii eena atari, sii eeta beyir. Ada siina heri, ada harapa nyegiirabochi i hiki ya hikir.

7 Worek, ejel rii eecha wor: “Boyewak mii i hiki ya hikitu? Ada miina wokiita: Eeta mima siina, eeta asa rii siina kiya ir mun, ada miina sawokiita. 7 masek, 10 masemeja tawa asan ada eena wocho.

8 Eeta kwashika tawa asan miita hechawey, mashi tar. Apa
rii takasakech. Riita sayarechi waw supuk ya sokwak otiito.
Riipa sokwanak, riina pi sowakwo hamakiita. Diita nosapek
tawa ma yechi hin mashi mashi eechaba eechaba tak tawa
jeyen keyinan siiyega, ye harapa asan henyak, ye i hiki ya
hikitakiita. Eeta asa rii mashi tari, apa takasakech. Komas
kawka yakiita. Eena nyegiirabochiniga i hiki ya hiki takiita.

9 "Ma ye inyaka nagwa nagwa hiki tawey, ii na hiki ta. 7
masek eeta 7 kwow. Eeta sii 7 kwowuk eeka yichu.
10 7 aka tabo yima tabato. 5 aka tabo yima sakar. Podareba
riita siiti kowutu. Anadii saka yatawak. Riipa yanak, rii
ameda siikiita.
11 Eeta harapa asa mashi tari, apa saka tawak, rii eeta
namba 8. Rii eeta namba 7 aka tabo yima yechi. Rii i
ichawak, riin pi sowakwoto.

12 "Miita her 10 masameja ye eeta 10 aka tabo yima. Ye
apa siitii kowukasakech. Komas siitii kowukiita. Yenya
hapaga tawa boboyen hanak, yecha kwashika tawa harapa
asa riitaka eecha awa podat siitii kowukiita.
13 Eeta aka tabo yi ma ye podateba inyakak tawa. Eecha
tawak, ye yechi hapaga tawa boboyen siitii kowu taweyn,
harapa asa riina hato.
14 Ye Sipsip Yi riina ow ana pikiita. Pichanak, Sipsip Yi
riina sumowu tawa ma, riiti hin haba tawa ma, riita mashi
hisiir ma yechaka Sipsip Yi riitaka eecha tanak, riipa awasen
yenya ow ana pidagiir poyikiita. Rii eeta harapa ma yechi
Harapa. Rii eeta aka tabo yi ma yechi Aka Tabo Yi Ma."

15 Worek, eeta ejel rii ana eecha wor: "Miita nokwapa
nokwapa pan heri, eeta pa eetata: eyey nosapek ta ye i tawa
ma, eyey akamak tawa ma, eyey akar akama maji ba tawa
ma, eyey tawa magwi ma.
16 Eeta 10 masameja miita heri, ye kwashika tawa harapa
asa riitaka ye nobo anemesheroko tawa mima siina harapa
yuyakiita. Yuyatanak, yecha eyey siitaka tawa boboyen ya
hamanak, sii shebo shebo biish siikiita. Wonyak, ye siiti
maba omun eechi hik rabochinyak, uwu hamakiita.
17 God riita otiichirek, yechi inyaka podatebak hiki tarek,
ye yechi hapaga siitii kowu tawa boboyen harapa asan riina
har. Harek, ye eecha otii tari, God riiti inyakak otii tar. Eecha
otii tarek, God riiti mashi keyir maji sii eeta geenyek sokwar.
18 Eeta mima siina miita heri, sii eeta harapa akama
mayaka. Sii diita nosapek aka tabo yi ma yenya siitii
kowutu."

18

BEBILON AKAMA EETA KAPASEK WOY SIIR

1 Worek, ada heri, anadii ejel por rii heven heechiya sakar.
Riiti siitii kowu tawa boboy eeta harapa tar. Riiti okoree tar
haba diita eyey nosapek buya tar.
2 Rii sakachi harapa ayak uwachi eecha wor:
“Sii eeta sakar. Harapa Bebilon akama sakar.
Nokwapa nokwapa kapasek spirit ye,
Sekiyawas ye eeka yichu.
Nokwapa nokwapa kapasek keha tawa yuyawa
tawa apo ye iibak yichu.
3 Sii otiichirek, eyey ma yechaka eecha siiti nobo
anemesheroko tar wain ukun yechaka eecha atar.
Diita nosapen aka tabo yi ma ye siina nobo
anemesherokobatar.
Sii harapa nobo anemesheroko weyitari,
bisnis ma ye harapa yan yatar.”

4 Worek, ada meejir anadii aya hevenek uwar:
“Eeji ma mima kwo na eeta akaman heechi
geenyek ya saya!
Opoche kwopa siitaka kapasek boboy eech
otiitanakech.
Eeta kapasek boboyen siitak yaneyn,
kwona opoche siitaka eecha yatanakech.
5 Siiti kapasek boboy diika mowutu.
Neereka hayeto.
Siita kapasek otii tawa boboyen God riita
eena abosuchekasakech.
6 Siita kwona eecha otiitari, kwo napa
awasen siina eechaba otii.
Siita harapa kapasek otiitari,
kwo napa siina awasen eechaba harapa upurus na otii.
Siita kwona uku atawa boboyen otiichi hatari,
kwo napa awasen siina eechaba upurus ha.
7 Siita mayama diita nosapek tawa boboy kepin hatari,
siiti hin mayama yesokwa tari,
kwo napa siina eechaba awasen harapa kapa meeji
tawa boboyen ha ta.
‘Ada yichawey, eeta aka tabo yi mimaga eecha tawa.
Ada mibiya mima takasakech.
Kapa meeji tawa boboy adak yakasakech!”
8 Eecha tawak, nokwapa nokwapa kapasek boboy
siina podat yadiibak ya hamakiita.
Hak otii tawa boboy, kapa meeji tawa boboy,
eechi hatawa boboyen siitabak yakiita.

Siina hik uwukiita.
Wowak, siina anasak tawa Harapa God rii eeta
harapa wey hapaga tawa.”

9 Diita nosapek aka tabo yima ye siitaka nobo
anemesheroko tarek, harapa akama Bebilon hi uwu tanak,
yecha siiti hirikan henyak, harapa keya takiita.
10 Wonyak, ye siiti kapa meeji tawa boboyen akiitanak, ye
eena yapak siitii takiita. Siitii tanak, ye eecha wokiita: “Dii
eeta kapasek wey. Awiyo. Awiyo. Siiti eeta hapaga tarek,
harapa tar. Awa podat siirek, kapasek boboyek siitak yarek,
kapasek siir.”
11 Wonyak, diita nosapek tawa bisnis yo otii tawa ma ye
eena henyak, yepa inyakapwa hiki tanak keya takiita. Ma ye
yechi boboy sagan kawka tokokasakech. Eena keyatar.
12 Yechi gol, silva, kwoya hechawa papa, gayetiik, siivatabi
kepin, sileka, siivatabi nayim siik, kwowa ya tawa me,
elepan riiti pun yeechi otii tawa boboy, mek diigii tawa
boboyen harapa yak toko tawey, bras, ain, hapaga papan otii
tawa boboy, diita boboy ye kawka tokokasakech.
13 Sinamon, kwasaga tawa boboy, kwowa ya tawa boboy,
kwowa yatawa boboy kepi; wain uku, akar uku, atawa
hikishebu, bulmakau, hos, ka, wakasa man, ma yechi inyaka
wopu, diita boboyen yecha kawka tokokasakech.
14 Bisnis yo otii tawa ma ye siina eecha wocho: “Eyey
boboy nija yak otii tari, ii ninya heechi i hamawa. Niji ya niji
ruku sii tawa boboy kepi eeta ninya heechi i hama seechir.
Hama seechirek, ni eena kawka hekasakech!”
15 Wonyak, eeta bisnis yo otii tawa ma ye eeta akamak
eeka bisnis yon otiitarek, harapa yan eeka ya tarek, ye siiti
kapa meeji tawa boboyen harapa akiichi yapak siitiichi keya
takiita.
16 Keya tanak, eecha wochakiita: “Awiyo. Awiyo. Dii
eeta kapasek wey siito! Eeta harapa akama sii kapasek wey
tawa. Mashi sii siivatabi kepin, nayim siik tawa siivatabin
ruwuniga, gol, gayetiik, kwoya hechawa papan wakiiretar.
17 Apa awa podat eeta eyey biish woy biish siir.”
Wonyak, jabiir yechi kepten, akar nosapek jabiirek ichawa
ma, jabiir yon otii tawa ma, eyey akar ma ye somwakwotii
tawa pak ya yon otii tawey, ye yapak siitii tarek, siiti hirikan
her.
18 Hechi ye uwachi eecha wor: “Akar siitak tawa harapa
akama diita akamaga eecha tawa?”
19 Worek, ye nosapen teenyechi neerek rabo poworek,
awasen yechi masekiik sakar. Ye keyaniga eecha wor:
“Awiyo. Eeta kapasek wey siito. Kapasek boboy harapa
akama siitak yar. Eyey ma ye somakwotii tawa pak jabiirek

ta ye i tari, harapa yan eeta akamak eeka yatari, awa podat eeta eyey kapasek wey siir!”

20 “God riiti ma mima, hevenek tawa ma mima, aposel ma, piirapet ma kwo napa kwoya woy hiki ta! Eeta harapa akama siin God riita pi hama seechir. Siita kwona kapasek otii tarek, eena God riita siina awasen anaseechiniga kapasek otiir!”

21 Worek, harapa hapaga tar ejel por rii harapa papan yeechi somakwotii tawa pak rabochirek, ir. Irek, rii eecha wor: “Ada diita papan robochirek, irega, harapa akama Bebilon siina harapa ow ana pichi rabo poyikiita. Wonyak, siin kawka hekasakech.

22 Wonyak, sagey piita tawa boboy, gita, mupugu, hokwa yapo ya tawa boboy, eyey eecha otii yey tawa boboyen kawka meejikasakech. Yo otii tawa ma ye nin sakapa kawka hekiitawak. Wit hikishebo otiitawa masin aya kawka nijak meejikasakech.

23 Niji haba buyakasakech. Ma mima reeviisii tawa maji kawka nijaka meejikasakech. Niji bisnis yo otii tar ma ye hapaga siitar. Niji neeki yesokwa tar boboy kapasek eeta diita nosapek tar eyey ma miman woshepii tar!”

24 Diita akama sii piirapet yenya God riiti ma mima yenya pi sowakwotarek, yechi pi nosapek sakarek, eyey diita nosapek pi sowakwor ma mima yechi pi eeka sakarek, God riita eena heri kwotayechi eeta akaman pi hama seechir.

19

EYEY MA MIMA YE RAGATAR BEBILON KAPASEK SIIREK

1 Worek, ada meejiri, hevenek tawa harapa aya uwari, nokwapa nokwapa ma yechi ayaga eecha meejiri, eecha wor: “God riiti hin na yesokwa ta. Noti God rii eeta nona yesokwa yichi tawa God. Riita hadabas kepiwey tawey, rii eeta hapaga tawa.

2 Riita anaseechi tawey, rii eeta nagwa nagwa siiken anaseechitu. Eeta nobo harapa kapasek anamesheroko tawa mima sii diita nosapek tawa ma yenya kapasek yon otii tari, eena God riita siina anaseechi pir. Siita God riiti yo otii tawa wakasa ma yenya pi sowakworek, eena riita siina anaseechi pir.

3 Yecha kawka eecha wor: “God riiti hin na yesokwa ta. Eeta harapa akamak hik haye tawey, hirika siipa eechaba eechaba sokwa punyi takiita!”

4 Worek, eeta 24 harapa ma ye, 4 ver tar boboy ye, misomak sakachi ye harapa tiikiirek yichawa God riiti hin

yesokwa tar. Ye eecha wor: “Eeta omutiik. God riiti hin na yesokwa ta!”

5 Worek, harapa tiikiirek aya uwari, eecha wor, “God riiti yo otii tawa ma, eyey ma karakada, harapa, kwo riina akii tawey, noti God riiti hin na yesokwa ta.”

SIPSIP YI RII RIITI MIMAN YAR

6 Worek, ada meejiri, nokwapa nokwapa ma yecha uwanaga eecha meejir. Harapa ukwi sakanaga eecha meejir. Sarebiya pinyaga eecha meejir. Ye eena eecha wor: God riiti hin na yesokwa ta. Noti Harapa, noti hapaga tawa God riitaba eeta harapa aka tabo yima tawa.

7 Nota keena inyaka kwoya hiki tanak, riiti hin riita harapa tawa boboy kepin na yesokwa ta. Eeta Sipsip Yi rii riiti miman yaken sayareto. Mima sii wohowur.

8 God riita otiichirek, sii mayama siivatabi apama kepi weyn ruwur.” Eeta siivatabi apama eeta God riiti ma mima yecha yon nagwa nagwa otii tawa boboy.

9 Worek, eeta ana eecha wor: “Diina na keyi: Kata ma yenya God riita Sipsip Yi riitaka tapa nokusha aken woheri, na kwoya woy hiki ta.” Ejel rii kawka eecha wor: “Diita maji eeta God riiti maji siiken.”

10 Worek, ada riiti yatii jumuk sakachi riiti hin yesokwaken otii tarek, rii ana eecha wor: “Opoche eecha otiitanakech. Ada eeta miita sicha yo otii tawa ma. Ada miiti yaka kumwoy yechaka eecha otii tawak, Jisas riita kwodii wochar majin sumowu tar ma yechaka eecha otiito. God riiti hiban eena na yesokwa ta! Eeta omutiik maji Jisas riita kwodii wori, ii eeta piirapet yenya kiyapochichiwak, ye eeta God riiti majin sawoto.”

MA POR RII HOS APAMA MAGIIREK YICHAR

11 Worek, neer tagwarek, ada heri, hos apama eeka tarek, siiti magiirek yichar ma riiti hi upurus tar. Hi diitata: Hehar Sumowu Tawa Ma, Omutiik Nobon Nagwa Nagwa Otii Tawa Ma. Riita anaseechi otii tawey, rii ow ana pichaweyn, rii eena nagwa nagwa hehareto.

12 Riiti miy eeta hi okoreenaga eecha hechar. nokwapa nokwapa aka tabo yima yechi masekiik ruwu tawa boboy riitak ruwu tar. Hi pochi riiti mabak tari, ma yecha eena hekasakech. Riitaba saniga hecho.

13 Riiti ruwu tar gworo siivatabi eeta pibak tar. Riina eecha habato: “God Riiti Maji.”

14 Hevenek tawa ow ana pichawa ma ye riina sumowu tar. Ye apama hos yechi magiirek yeicharek, riin sumowu tar. Ye siiviitabi kepi apamaban ruwu tar.

15 Owuka tar eeki riiti kujak tarin ya sayar. Rii eeta eekik
ma mima yenya ow ana pichiniga dagiir poyekiita. Wonyak,
riipa ain kubuk ma mima yenya siiti kowukiita. Rii wain
siiken yeechi harapa wuk woyechi piitiipejanak, wain ukuk
siikiita. Diita wuk eeta hapaga God riiti harapa inyaka
kwotaya tawa boboy.
16 Riiti hi eeta gworo siiviitabik riiti yatiik eeka keyi tar.
Eecha keyi tar: "Aka Tabo Yima Yechi Aka Tabo Yima.
Harapa Ma Yechi Harapa Ma."
17 Worek, ada heri, ejel por rii yak siitii tar. Siitii tarek,
eyey apo neerek haga ye i tari, hechi rii harapa uwachi yenya
eecha wor: "Na ya, God riiti harapa, nokusha atawa boboyen
a ta!
18 Na ya. Aka tabo yima yechi maba omun a! Ow ana
pichawa harapa ma yechi omun na a. Ow ana pichawa
wakasa ma yechi omun na ya a. Hos yechi omun an ya a.
Yechi magiirek yichawa ma yechi omun na ya a. Eyey ma
yechi omun na ya a. Wakasa ma yechi i ye ya tawa ma yechi
omun na a. Karakada ma, harapa ma yechi omun na ya a!"
19 Worek, ada heri, kwashika tawa harapa asa rii diita
nosapek tawa harapa aka tabo yima yechaka, yechi ow ana
pichawa ma yechaka, yopo yichi hos apamak yichar ma
riina, riiti ow ana pichawa ma yechaka eecha ow ana piken
yar.
20 Eecha otiirek, kwashika tawa harapa asa riin woshepii
tawa piirapet yechaka eecha pokok jir. Diita woshepii tawa
piirapet ye harapa asa riiti misomak mirakel otiir. Mirakel
eecha otiiri, woshepii tawa piirapet riita kwashika tawa asa
riiti jebwan yatar man woshepii tar. Rii eechaba eeta ma ye
riiti mayi misoman sumowu tarin woshepii tar. Eeta harapa
asa riin eeta woshepii tawa piirapet riitaka yeechi hisaw
salpa hi uwutar pa supuk rabochirek uwur.
21 Apama hosek yichar ma riiti eeki kujak sayari eeta eekik
piiriiti ow ana pichar ma pi sowakwor. Pi sowakworek, eeta
apo ye ya yopo yiniga yechi omun aniga bii diir.

20

1000 SUKWIYA MAJI

1 Worek, ada heri, ejel por rii hevenen heechi ya sakari, rii
harapa wokebin tagwa tawa kika eecha neeki ya sakar. Sen
poko pochi neeki yabar.
2 Rii mashi hopo riin yeechi neeki tar. Diita hopo eeta Gaba,
Seten. Yeechi neeki tarek, rii sen pokok jichi 1,000 sukwiya
eecha heechir.
3 Pokok jirek, ejel rii eeta hopon harapa wokebik rabochi
hehar dasii poyer. Hopo rii diita nosap tawa ma mima yenya

1,000 sukwiya woshepiinakech eena rabochi dasiipoyer.
1,000 sikwiya hamanak, riina heechinak, rii kawka i ameda
kada siikiita.
4 Worek, ada harapa tiikiir kawen heri, ma kaw eeka
yichar. Yicharek, God riita yenya hapaga boboyen hari,
yecha man anasaken eena har. Worek, ada ma yechi inyaka
wopun hebar. Diita ma ye mashi Jisas riita mashi kwodii
wor majin God riiti majin ye eena siiken sawo tarek, ma
ye eena yenya pi sowakwor. Diita ma ye harapa asa riiti
hin yesokwakasakech. Yecha harapa asa riiti mayi misoman
saka sumowu tarek. Yecha asa riiti hin yechi tapak makebek
heechikasakech. Diita ma ye saniyeechi sokwari, Kraist
riitaka aka tabo yimaga tari, ye 1,000 sukwiya eecha tar.
5 Anadii har ma ye awasen yesokwakasakech. 1,000
sukwiya hamanak, ye saniyeechi sokwakiita. Dii eeta mapo
saniyeechi sokwa tawa nedii.
6 Eeta ma ye mapo saniyeechi sokwawey, ye sa inyaka
kwoya woy hiki tanak, yecha kepi wey ma siikiita. Eeta ma
ye komas saka kawka hakiitawak. Diita ma ye Kraist riiti,
God riiti opelen otii tawa ma siinak, yecha Kraist riitaka
eecha 1,000 sukwiya eecha siitii kowu takiita.

GABA RIINA PI DAGIIR POYEKIITA

7 1,000 sukwiya hamanak, Gaba riina poko jichari,
heemachinak, ikiita.
8 Wonyak, riipa heechi riipa diita nosapek tawa ma har ta
ye ta weyen yenya woshepiiken ikiita. Yechi hi Gok, Megok.
Wonyak, riipa yenya ow ana piken yaya yopo yichakiita.
Ye ya yopo yichanak, nokwapa nokwapa kesenega eecha
yikiita.
9 Wonyak, ye diita eyey nosap i ya yanak, yecha God riiti
ma mima yichawa eemen iniga yenya osago geechekiita.
eeta eem eeta God riita rukusii tawa harapa akama. Nosap
tawa ma ye inyi jichanak, hi neer heechi ya sakanak, yenya
uwu hama seechikiita.
10 Wonyak, eeta woshepii tawa Gaba riina yeechi hi uwu
tawa salpa tawa pa supuk rabochinak, uwukiita. Mashi
eeta eemek kwashika tawa harapa asaka, woshepii tawa
piirapeteka, eecha rabochirek, eechaba eechaba uwu tar.
Eecha otiinak, ye kapa eechaba eechaba yadii niy meejitaki-
ita.

HARAPA ANASAKA TAWA NEDII YAK TAWA MAJI

11 Worek, ada heri, harapa apama tiikiir pochik ma por rii
eeka yichar. Nosapeka, neereka riiti misoma eecha heechi
akii irek, kawka hekasakech.

12 Ada heri, har ma, harapa, karakada yechaka eecha
harapa tiikiir misomak siitii tar. Siitii tarek, jeyen tagwa
seechir. Komas akar jey pochin eechaba tagwa seechir. Eeta
jey sii eechaba eechaba tak tawa ma yechi hik eecha tar.
Worek, jeyen keyiri, eyey har ma yecha mashi otii tar yobaga
woyek yenya eechaba anasatar.
13 Worek, ma somakwotii tawa pak hari, ye eets sokwar.
Ha ma tar eemek har ma ye heechi ya sokwar. Sokwarek,
yenya eyey anasatar. Yo otiitar woy baga yenya eechaba
anasatar.
14 Worek, ha tawa boboyen ha ma yichar eemek hi uwu
tawa pak yeechi rabochirek uwur. Eeta hi uwu tawa pa sii
komas kawka hak tawa pa.
15 Ma kaw ye yechi hin eechaba eechaba tak tawa jeyek
keyinan siiney, yenya eeta hi uwu tawa pak rabochirek
uwutar.

21

AKAR NEER AKAR NOSAP YAR MAJI

1 Worek, ada heri, ada akar neeren akar nosapen her.
Mashi tar neeren mashi tar nosapen heechi ir. Somakwotii
tawa pa sii eeta heechi ibar.
2 Worek, ada akama hadabas kepin heri, siiti hi eeta akar
Jerusalem. Sii God riina hevenek yar. Yari, sii sayarer. Sii
yari, reevii siinak keyapochi boboyen sayareken eena yar.
3 Worek, ada meejiri, harapa tiikiirek uwar aya eecha wor:
“Na he! God riita maka yichu. Rii yechaka eecha yichawey,
ye eeta God riiti ma mima siikiita. Ayo, God riita yechaka
eecha siinak, riipa yechi God siikiita.
4 Riipa ma yechi misoma keyamukun bachikiita. Ha tawa
boboy sii eeta hakiita. Inyakapwa hiki tawa boboy sii eeta
biish siikiita. Ma keyakasakech. Kapa meejikasakech. Mashi
tar boboy sii eeta i hamar.”
5 Worek, harapa tiikiirek yichawa ma rii eecha wor: “Apa
ada eyey boboyen otiiniga akar sowa.” Rii way ana kawka
eecha wor: “Diita maji eeta omutiik wey eena na keyi.”
6 Rii eecha wro: “Eeta hamawa. Adaba saniga. Ada mapo
tawak, ada komas tawa. Ada eyey boboy yechi mu. Eeta
ma por rii riiti borowagii riikasiiney, ii sa adak yanak, ada
eechaba eechaba tawa uku sobon hanak, ak.
7 Eeta ma ye kapasek boboyen ana beyichi dagiir poyeney,
ada yenya eyey boboy hakiita. Ada eeta yechi Godek siinak,
yepa eeta eeji yikapwa siikiita.
8 Wowak, akii tawa ma, ana hiki siitiichinyan biish tawa
ma, kapasek otii tawa ma, man pi sowakwo tawa ma, nobo
anemesheroko tawa ma, siiga kapan otii tawa ma, woshepii

tawa god yechi hin yesokwa tawa ma, woshepii bak tawa ma yen salpa hi uwu tawa pa supuk rabochinyak uwutakiita. Ii eeta komas kawka hak tawa nediik.”

AKAR JERUSALEM

9 Worek, ejel por rii adak yar. Diita ejel rii 7 ejel por 7 heebiyan neeki tari, 7 kapasek man pi sowakwo tar boboy wok tari, rii 7 ejel heechi yar. heechi yaniga eecha wor: “Na ya. Ada miina Sipsip Yi riiti m iman mukuchik.”

10 Worek, eeta Spirit ya ana takiikii siirek, ejel rii ya ana yeechi harapa kwow masekiik ye yo ye ir. Ye yo ye irek, rii ana Jerusalem mukuchir. Diita akama eeta hadabas kepi akama. Eeta hevenek God riina heechi ya sakar.

11 Ya sakari, God riiti hadabas boboy sii okoreetar. Eeta akama okoree tari, yama papa kepiga, jas paga, eecha hadabas hechar.

12 Diita akama inyika eecha tar. Tarek, Isrel magwi 12 yechi hin eecha keyir.

13 Nubureja piiriichar wopu yepak tarek, piiriichar magiir yepak tarek, piiriichar bayegey yepak tarek, piiriichar yepa bayegeyak tar.

14 Eeta akama siiti inyi sii 12 papa yechi hek eeka siitiito. Eeta papak Sipsip Yi riiti 12 aposel yechi hin eeta papak keyi tar.

15 Worek, ana maji bar ejel rii gol pokoshey kubuka eecha tar. Rii akaman, siiti nuburejan, siiti inyin, pokosheyek yaken otiir.

16 Eeta akama sii diipiira kapiira skwea siiken tar. Kikibak siir. Eeta ejel rii eeta akaman riiti pokoshey kubuk hehar otiir. Eeta 1500 mail wopu yokwak irek, 1500 mail gay yokwak irek, 1500 mail eechaba howuk yow ir.

17 Worek, ejel rii inyi pokoshey kubuk kawka yeechi chey her. Herek, eeta inyi 216 pit yo ir. Ma yechi pokoshey woyek siir.

18 Eeta inyi papa jaspa eeka tar. Eeta akama kiire kepi gol kepi eeka tar. Gukayega eecha her.

19-20 Eeta muku tawa papa eeta nokwapa nokwapa harapa yaka tawa papa kepi kepi. Inyi keyapochi seechi tar. Namba 1 papa inyi muku tari eeta jaspa. Namba 2 eeta sapaia. Namba 3 eeta aget. Namba 4 eeta emeral. Namba 5 eeta sadonikis. namba 6 eeta konilian. Namba 7 eeta krisolait. Namba 8 eeta beril. Namba 9 eeta topas. Namba 10 eeta krisopres. Namba 11 eeta haiasin. Namba 12 eeta ametis. Eeta eyey papa ye eeta kwoya hechawa papa.

21 Eeta 12 nubureja eeta 12 apama geyitiikega eecha tar. Eeta eyey nobo akamak tari, kiiri kepi gologa eecha her. Herek, gukayega eecha her.

22 Ada eeta akaman heri, harapa lotu akan hekasakech.
Eeta lotu aka eeta hapaga tawa Harapa God. Ii eeta Sipsip
Yi.
23 Eeta akama siin ya pikasakech, niiwiika pikasakech.
God riiti hadabas boboyek eeka okoreeto. Eeta Sipsip Yi rii
eeta haba.
24 Nosapek tawa ma ye siiti eeta yamak eeka chishi ye i
takiita. Diita nosapek aka tabo yima ye yechi hadabas tawa
boboyen yeechi yi i eeta akamak heechikiita.
25 Eeta akama siiti nubereja ye eechaba eechaba tagwa
seechi takiita. Wonyak, niy siikasakech. Yadiiba takiita.
26 Nokwapa nokwapa ma mima yechi harapa hadabas
nokwapa nokwapa boboyen eeta akamak eeka i yayar
heechi takiita.
27 Wowak, kapasek tawa boboy sii eeta akamak
iyarekasakech. Kapasek yo otii tawa ma, woshepii majin
ba tawa ma, kata akaman iyarekasakech. Kata ma yen eeta
Sipsip Yi riiti jeyek keyiri, eeta eechaba eechaba tak tawa
ma yechi hin ma yechaba eeta akaman iyarekiita.

22

EECHABA EECHABA TAK TAWA UKU, ME MAJI

1-2 Worek, eeta ejel rii ana pan mukuchiri, eeta gukayega
eecha hechar. Diita uku sii eeta God riiti tiikiir kuruk Sipsip
Yi riiti tiikir kuruk eeta yaniga akama siiti nobo nediik
reekiichi ichu. Ichawak, mesek ha tawa uku. Ichawak, yepa
yepa mesek ha tawa me siitii tar. Eeta omu watawey, 12 omu
sukwiya pochi eecha wato. eechaba eechaba niiwiika akar
akar omun watar. Eeta me kiipiika sii eeta eye ma miman
yesokwa yichitu.
3 Eyey boboyen God riita yuyeechi kapasek pirek, eeta
akamak saka iyarekiitawak. God riiti harapa tiikiir, Sipsip
Yi riiti harapa tiikiir eeta akamak eeka takiita. Tanak, riiti
wakasa ma ye riiti hin yesokwa takiita.
4 Yepa riiti misoman hekiita. Riipa riiti hin yechi misomak
eeka keyikiita.
5 Niy diika takasakech. Haba siikayekasii. Ya siikayekasii.
Eeta God rii eeta yechi haba yama siikiita. Wonyak, yepa
eechaba eechaba tawa aka tabo yimag eecha siikiita.

JISAS RIITA AMEYA YAK TAWA MAJI

6 Worek, eeta ejel rii ana eecha wor: “Diita maji eeta
maji siiken. Kwo napa sumowu. Eeta Harapa God rii riiti
Spirit riina eeta piirapet yenya ha tawa, rii riiti ejel wochirek
yarek, rii riiti wakasa ma yenya ameya yak tawa boboyen
mukuchiken eena wochirek yar.”

7 Jisas rii eecha wocho: “Na meeji! Ada ameya yakiita.
Eeta ma ye diita jeyek tawa majin sumowutaney, yepa
inyaka kwoya woy hiki takiita! Ada wor maji eeta sokwato.”
8 Ada Jon. Diita eyey boboyen ada herek, meejir.
Ada herek, diita eyey boboyen meejiri ana eyey boboyen
mukuchir ejel, riiti yatii jumuk ada sakar. Riiti hin yesok-
waken eena sakar.
9 Sakarek, rii ana eecha wor: “Opoche eecha otiitanakech.
Ada miitaka yo otii tawa ma. Ada kwotaka yo otii tawa ma
kwoti yaka kumwoy, piirapet yechaka. Eyey ma ye diita
jeyek tawa majin sumowu taney, ye eeta adaka kiki yo otii
tawa ma. Kwo God riiti hin na yesokwa ta!”
10 Rii kawka eecha wor: “Diita jeyek sokwak tawa majin
miita opoche veenyitanakech. Sokwak tawa nedii bana bana
siito.
11 Eena yo kapasek otii tawa ma ye sa kawka yo kapaseken
otii ta. Eeta ma ye keha taney, ii sa kawka otii keha ta. Ma
kepi taney, rii sapa yo kepin kawka otii ta. Ma ii hadabas
taney, rii sa hadabas ta.”
12 Jisas rii eecha wocho: “Na meeji! Ada ameya yakiita.
Ada yanak, eyey ma ye eecha otii tar woyek, ada ya yenya
por por hakiita.
13 Adaba maponak, komasiikiita. Adaba mapo tawak,
komas tabato. Ada harapa tawey, an eyey boboy yechi mu.
14 “Eeta ma ye yechi siivatabin yeetiiney, yecha inyaka
kwoya hiki takiita. Diita ma ye harapa akama siiti nuburejak
iyar inyak, wonyak, ye eeta kiki sowa eechaba eechaba tak
tawa me siiken yeechi atakiita. Ye eeta kiki sowa akama
nuberejak iyareniga harapa akamak i ikiita.
15 Wonyak, kapasek tawa ma, siiga kapan otii tawa ma,
nobo anemesheroko chishi tawa ma, man pi sowakwo tawa
ma, woshepii tawa god riiti hin yesokwa tawa ma, woshepii
majin ba tawa ma, ye kata akama wok iyarekasakech.
16 Ada Jisas Ada eeji ejelen heechinak, i kwoti lotu akak
diita boboyen sawo takiita. Ada eeta Devit riiti neja. Ada
eeta niyegak sokwa buya tawa winyumay.
17 “Eeta Spirit eecha wocho: ‘Na ya.’ Eyey ma ye diita jey
majin meejiney, ye sapa eechaba wo: ‘Na ya! Ma uku ak
otiiney, rii sa ya God riita sobo eechaba eechab mesek ha
tawa ukun ya yeechi a.
18 “Ada kwona ow poy sii majin bak. Eeta ma ye diita
jeyek sokwak tawa majin meejiney, rii akar majin ii bak
heechiney, God riipa diita jeyek tawa kapasek boboyen riitak
heechikiita.
19 Ma por rii diita jeyek sokwak tawa maji kawen yaney,
God riipa riina diita jeyek tawa hadabas boboyen awasen

yakiita. Eechaba eechaba meseken ha tawa me siiti omun riitak yeba yakiita. Riipa hadabas akama kepin iyarekasakech.”

20 Eeta ma rii diita majin sawo tawey, rii eecha wocho: “Eeta siiken. Adapa ameya yakiita!”

21 Harapa eeta omutiik. Na ya Harapa Jisas, na ya!

Harapa Jisas riita kwona rukusii tawa boboy sa eyey notaka ya.